

Adhuc loquente Petro, cecidit Spiritus Sanctus super omnes, qui audiebant Verbum.
Act X. 44.
BULLARIUM
ROMANUM
Cyr. Ferrus delin.
G. Castellus Fecit
Non enim sumus adulterantes Verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.
2. Cor. 2. 17.

BULLARIUM ROMANUM

SIVE

COLLECTIO MAGNA

Epistolarum Decretalium, Privilegiorum, Bullarum, ac Diplomatum Pontificiorum,

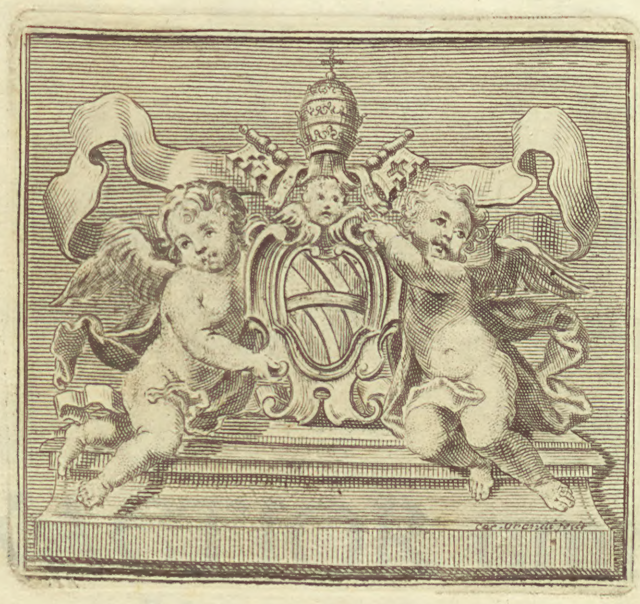
A SANCTO LEONE MAGNO

AD NOSTRA USQUE TEMPORA,

Cum Notis & Indicibus opportunis.

TOMUS PRIMUS

Ab Anno 440. ad Annum 1061.

ROMÆ MDCCXXXIX.

Ex Typographia S. MICHAELIS Sumptibus Hieronymi Mainardi.

SUPERIORUM FACULTATE,

CUM PRIVILEGIO SANCTISSIMI.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

CLEMENTI DUODECIMO PONT. OPT. MAX.

HIERONYMUS MAYNARDUS
P. P. P.

EXACTIOR omnibus, quæ hactenus prodierunt, Epistolarum Decretalium, Privilegiorum, Bullarum, ac Diplomatum Romanorum

Pon-

Pontificum Collectio, a Sancto Leone Magno ad noſtra tempora, Notis opportunis illuſtrata, TIBI uni, BEATISSIME PATER, jure dicanda eſt, atque debetur: Cujus juſſu non modo ſuſcepta, ſed munificentia quoque provecta eſt. Nimirum ad regimen Catholicæ Eccleſiæ Divinâ Providentiâ evectus, ea ſemper vigili curas animo, quæ ad commune bonum pertinent, ac Paſtorali muneri maximè congruunt. Noſcens proinde ingens adjumentum Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, Rebus Sacris, piiſque Inſtitutis, ex Deceſſorum tuorum Epiſtolis, Diplomatibus, aliiſque diverſi generis ſcriptis, quibus illa conſtituuntur, probantur, promoventur, vel muniuntur, acceſſurum; quæ aliàs edita fuere, cum authographis, aut antiquioribus exemplaribus accuratè conferri: quæ autem non-

dum

dum vulgata erant, diutius latere non es paſſus, ſed maturè publici juris fieri imperaſti, ut hoc novo Paſtorali vigilantiæ Tuæ monimento ſera poſteritas proficiat: & qui eadem cum tot Sanctiſsimis Pontificibus dignitate emines, pari Sacrorum ſtudio clareas, ſimulque tot parta per illos in Eccleſia bona promoveas, & tuearis. Hoc item nomine, quantum TIBI debeat Orbis Catholicus, noſcunt univerſi, & meritâ cum laude prædicant. Quò verò feliciùs in dies Paſtorale Tuum experiantur Regimen, diuturnum a Deo flagitant. Quorum Votis, & mea conjungens, BEATITUDINI TUÆ Neſtoreos annos apprecor.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

Ph. Spada Epiſcopus Piſauren. Viceſgerens.

IMPRIMATUR

Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ordinis Præd. Sac. Palatii Apoſt. Magiſter.

PRÆFATIO.

SOLENT ij omnes, qui novam impendunt operam Monumentorum veterum Collectionibus, in ipso editionis limine præfari aliquid, ut Lectorem admoneant, quid consilii habuerint, quam servaverint methodum, ac præcipue quanta cum fide & integritate in re processerint. Quod si prudenti ducti consilio cæteri præstant, id a me necessitatis quadam specie impellente faciendum est gravissima hac in re, quam tractandam suscepi. Gravissimam dico, quis enim ejusmodi esse non videat Collectionem Apostolicarum Constitutionum, quam non tantum ad eorum, qui in foro versantur, sed ad omnium quoque, qui ecclesiasticæ historiæ operam dant, utilitatem in lucem proferre molitus sum?

Ex harum sane Constitutionum serie perpetua & inconcussa ostenditur Romanæ Ecclesiæ cæterarum matris, ac magistræ traditio quoad sanctissima christianæ fidei dogmata: ecclesiastica præcipuè disciplina illustratur, variusque ejus status pro temporum & locorum diversis conditionibus ob oculos ponitur. Hinc apparet indefessa pastoralis Romanorum Pontificum cura & solicitudo in confirmandis in fide fratribus, in reducendis ad veritatis viam aberrantibus, in extirpandis subcrescentibus in dominico agro identidem vitiis, ac morum corruptelis, ac demum in propaganda ad extremos orbis fines, missis undequaque divini verbi præconibus, evangelica doctrina. Hinc patet novarum Ecclesiarum erectio, vel erectarum mutua unio, aut etiam divisio: hinc Monasticorum, vel Militarium Ordinum institutio, Sacrarum Societatum confirmatio, Privilegiorum tum Ecclesiis, tùm Monasteriis concessio. Denique innumera hic congeruntur Documenta, ex quibus evincitur Romanam Sedem semper & ubique Primatus illius, quem Sancto Petro, ejusque Successoribus Christus Dominus singulari privilegio concessit, jura exercuisse: unde manifesto inscitiæ aut impudentiæ rei convincuntur Novatores aliqui, qui Romanos Pontifices posterioribus tantum sæculis potestatem suam tam longè protendisse, neque illius vestigia remotiori ævo uspiam adesse, falso & per calumniam nobis obtrudunt.

Ad consilium quod attinet: ad manus operi admovendas fateor me adductum fuisse ex perspecto antiquorum Bullariorum defectu, summaque Constitutionum Pontificiarum parcitate, ac inopia, qua omnia laborant, cui non aliter consuli posse, quam uberiori, ampliorique novarum Bullarum collectione, mihi visum est. Omnes qui præijere Bullariorum editores novis Bullis proprias Collectiones semper augere studuerunt, aliquas, quæ nondum impressæ fuerant adijciendo, vel compilationum suarum initium altius repetendo, & a remotioribus Pontificibus exordiendo.

Ex hujusmodi editionibus, quæ diversis temporibus prodiere, quatuor præsertim hic adnumerare operæ pretium duxi, ex quibus etsi aliæ aliis copia Bullarum præstant, nihilominus nulla est, quæ valde imperfecta, & Bullarum raritate manca non sit.

Prima Collectio Romæ prodiit anno 1550. sub titulo *Bullæ diversorum Pontificum a Joanne XXII. ad Julium III. ex Bibliotheca Ludovici Gomes Romæ apud Hieronymam de Chartulariis in* 4., cui successit paucos post annos alia similis romanis vulgata typis anno 1559. *apud Antonium Bladum*,

dum, quæ incipit a Bonifacio VIII. & desinit in Paulum IV. quæ quam exiles, & jejunæ sint, statim innotescit ex numero Bullarum, quas continent. Prima enim vix Bullas sexaginta, altera non plus, quam tres supra centum & sexaginta numerat, inter quas etiam nonnulla, quæ vulgo nuncupantur, Bannimenta includuntur. Hinc jure optimo necesse fuit tertiam editionem iterum Romæ excudi anno 1579. typis ejusdem Bladii hoc titulo: *Collectio diversarum Constitutionum, & Literarum Romanorum Pontificum a Gregorio VII. ad Gregorium XIII.* Hujus compilationis auctor est Cæsar Mazzutellus Camerinensis, & septingentis ac viginti tribus Constitutionibus constat.

Quarta tandem Collectio Romæ evulgata anno 1586. per hæredes jam dicti Bladii, quæ usque ad tempora Sixti V. protrahitur, est, quam celebris Juris Consultus Laertius Cherubinus in lucem edidit, & ex noningentis ac viginti duabus Constitutionibus conflatur. Hæc semel, & iterum per P. Angelum Mariam Cherubinum auctoris filium recognita, & aucta postea est, qui paternis curis succedens postremam editionem factam anno 1634. a S. Leone Magno usque ad Urbani VIII. Pontificatum deduxit. Nam quod reliquum est ab hoc ævo usque ad annum 1669. in posterioribus præfatæ Collectionis editionibus, referre acceptum debemus PP. Angelo a Lantusca, & Joanni Paulo a Roma Ordinis Minorum S. Francisci strictioris observantiæ.

Hæc Bullarum Collectio iterum prælo commissa est Lugduni anno 1673. ac novissime Luxemburgi (quod Genevæ tacito nomine finxerunt editores) de quibus duabus editionibus notandum est, in Lugdunensi suppressas, ac omissas fuisse nonnullas Bullas, quæ in exemplaribus Romæ impressis leguntur; quasque æquum fuerat summa fide referri; & quod attinet Luxemburgensem tam multis scatet erroribus, & librariorum mendis, atque adeo involuta, & inordinata est, ut vix usui esse possit quum præsertim Indices opportuni in ea desiderentur.

Hoc vero Bullarium, quod sub Cherubini nomine circumfertur, quocumque tandem loco editum sit, quodque manibus jurisperitorum quotidie versatur, & foro Ecclesiastico inservit, quam mancum sit, & Pontificiarum Constitutionum inops, quisquis in hujusmodi ecclesiasticis monumentis hospes non est, facile intelligit. At venia aliqua danda est Cherubino: suo quippe ore is fatetur, se ad proprium usum, & utilitatem diversorum Pontificum Constitutiones collegisse, summisque Bladiorum Typographorum precibus permotum fuisse, ut easdem Typis vulgari pateretur. Huc accedit, quod Cherubini ævo haud prodierat vis illa ingens Monumentorum, quibus hodie utimur ad historiam tum sacram tum civilem elucidandam: neque illi patuerunt Archiva, unde copiosiorem educeret supellectilem, qua collectio ejus abundantior, ac proinde utilior redderetur.

Quamobrem ut omnium istarum, quæ præcesserant, Bullarii editionum defectus supplerentur, necesse fuit, diligentiorem, atque uberiorem Bullarum collectionem instruere. Quod an præstiterim, facile est cuique judicare, qui tantum percurrere velit Indicem, quem singulis præmisi voluminibus. Et sane quæ primo, alteroque continentur, sunt fere mille: earum autem duæ, & triginta solummodo in Cherubinianis editionibus leguntur.

At faustò contigit, ut ingens hoc, & arduum opus sub felicissimo Sanctissimi D.N. CLEMENTIS PP.XII. Pontificatu meditarer, qui bonis artibus fovendis, ac literariis studiis, iisque præsertim, quæ propiùs Ecclesiæ

clesiæ utilitati, ac bono conducunt, promovendis assidua cura intentus, currenti mihi liberalitate ac munificentia sua stimulos addidit, atque ut in secretiora Archiva pateret aditus, Bullasque, quæ tamquam pretiosus thesaurus in iis asservatur, transcribere liceret, singulari humanitate permisit.

Itaque in Sacrosancta hæc Urbis Archiva itum est: secretiora S.R.E. scrinia perlustrata, eductæ Bullæ, summaque fide, & diligentia excriptæ: & ne quid deesset tam utili, ac necessariæ editioni, Bullæ ipsæ, quas ediderat Cherubinus, diligentissime collatæ sunt cum Archetypis, exactissimeque emendatæ.

Quidquid vero laboris, & industriæ in Archivorum pervestigatione insumptum fuisset, perfectioni operis non erat satis, neque illud usquequaque absolutum, & præformatæ ideæ plene respondens evadere poterat. Utcumque magna, & quasi immensa Bullarum multitudo sit, quæ adhuc in Romanis Archivis custoditur, negari tamen non potest, quin quamplurimæ ex iis, quas Romani Pontifices tam longa sæculorum serie ediderunt, interierint, & jam earum Archetypa in Romanæ Ecclesiæ tabulariis amplius non extent. Quem enim latet S.R.E. Archiva iisdem omnino eventibus, atque infortuniis, media potissimum ætate, fuisse obnoxia, quos cæterarum scrinia Urbium passa sunt? Roma ipsa (dolentes dicimus) barbarorum incursus tulit: Roma expilatoribus patuit: Roma crudelitatem, atque odium inimicorum, nec semel experta est. Pontificum Romanorum a S. Leone Magno ad Innocentium III. Regesta integra nondum datum est reperire, & S. Gregorii Magni aliquanto aliis hac in re felicioris, dolent Gussanvilleus, & Patres S. Benedicti ex Congregatione S. Mauri plures intercidisse epistolas.

Hinc perspicuum fit, quod ad complendam, quantum fieri poterat, perficiendamque Bullarum collectionem adeunda, ac vestiganda necessario erant Tabularia, & Archiva Ecclesiarum Cathedralium, Civitatum, ac Monasteriorum, in quibus multa Bullarum autographa, quorum nulla amplius mentio, nullumque vestigium in Romanis Archivis superest, adhuc intacta, & ab injuria temporum illæsa servantur. Qua in re singulare divinæ providentiæ consilium venerari, atque admirari subit, quo factum est, ut ubique fere manerent tam insignia, ac illustria pastoralis sollicitudinis documenta, quam Romani Pontifices pro Christianæ Religionis defensione, ac pro commissi sibi divinitus universi gregis cura impendere nunquam intermiserunt.

Hoc præsidii genus, quod è publicis Tabulariis, & Scriniis cæterarum Nationum petendum erat, subministrarunt mihi Scriptores, & præsertim qui magno numero elapso sæculo floruerunt, atque historiæ tum sacræ cum prophanæ illustrandæ egregiam navarunt operam. Dici enim non potest, quam impigro labore eruditi viri hac ætate forulos omnes Archivorum, & Bibliothecarum revolverint, ut inde eruerent Bullas, Diplomata, chartas veteres, & id genus omne, quod lumen aliquod historiis sive generalibus, sive particularibus, quas aggressi sunt, afferre posset, ut quidquid ad rem, quam tractabant, pertineret, apte suis locis insererent. Horum autem librorum ingentem copiam suppeditavit mihi selectissima, atque omnis generis librorum refertissima Bibliotheca Illustrissimi Præsulis Philippi de Montibus Protonotarii Apostolici, & Sacræ Congregationi de Propaganda Fide a Secretis, viri literarum amantissimi, ac non minus morum probitate, quam doctrina, & eruditione præstantis.

Equidem, ut verum fatear, facem mihi præ cæteris Scriptoribus prætulerunt magnus Annalium Ecclesiasticorum parens Cardinalis Baronius, ejusque continuator Odoricus Raynaldus, quorum Annalium ingentem molem diligenter evolvi, ut monumenta, quæ ad rem meam faciebant, inde extraherem. Hæc primo transcripsi, ac notavi, aditurus postmodo fontes ipsos, unde ea derivata esse deprehendi: neque id quidem, quod in tantæ auctoritatis virorum fide noluerim quiescere, sed quia recitare uterque contentus, quidquid rerum gestarum veritatem comprobaret, referre supersedit monumenta integra, quorum pars magna nonnisi S.R.E. perlustratis Archivis, Codicibusque innumeris MSS. Vaticanæ, & Vallicellanæ Bibliothecarum, suæ integritati reddi poterat. Horum autem præcipuè auctorum usus sum ope in congerendis Diplomatibus, quæ spectant ad temporale, directumque dominium Apostolicæ Sedis in Patrimonium S. Petri, in Regna utriusque Siciliæ, Sardiniæ, Corsicæ, & in Provincias, Civitates, & Castra cætera, quæ aut pietas Fidelium, aut liberalitas Principum Apostolicæ eidem Sedi concesserunt.

Præter hos alios nonnullos præstat recensere Viros clarissimos, quibus non modicam hujus collectionis partem acceptam referimus. Ii vero sunt summus Vir Antonius Cardinalis Carafa S.R.E. Bibliothecarius, qui post diligentem Codicum Vaticanorum, quos laudat, perquisitionem Epistolas Romanorum Pontificum tribus tomis vulgavit. Auctores doctissimi Collectionis maximæ Conciliorum Philippus Labbeus, & Gabriel Cossartius S.J.: Edmundus Martene Ordinis S. Benedicti e Congregatione Sancti Mauri collector insignis Anecdotorum, seu Monumentorum veterum: Ferdinandus Ughellius, qui diligenti studio eduxit tot documenta ad Italiæ, Insularumque adjacentium Episcopatus pertinentia: P. Joannes Mabillonius, qui serie annorum tam diuturna concinnans Annales Ordinis S. Benedicti, nullam fere Bibliothecam reliquit intactam, Codicesque MSS. perlustravit innumeros, ex quibus pretiosissima, quibus sua ornavit volumina, hausit monumenta: Lucas Dacherius, qui suo in Spicilegio amplexus est quæcumque in Galliæ Bibliothecis latuerant scripta antiqua. Præter hos præsidio etiam mihi fuerunt Annales Minorum Lucæ Vvaddigni, Bullaria Ordinis Prædicatorum, cæterarumque Familiarum Regularium, ex quibus eas excripsi Bullas, quibus vel novi instituti fundatio confirmatur, vel ad collapsam disciplinam reformatio aliqua constituitur. Uberem quoque suppeditarunt supellectilem Rogeri Dodsvvorth, & Guillelmi Dugdale Monasticon Anglicanum; Stephani Baluzii Miscellanea: historiæ denique tum sacræ, tum prophanæ, innumeraque alia volumina bonæ notæ, quotquot præ manibus habere potui.

Nec ab hæterodoxorum etiam nonnullorum Collectionibus abstinendum aliquando putavi, ubi messem novæ huic Collectioni profuturam in iisdem deprehendi, atque animadverti integram ab auctoribus servatam fidem in hujusmodi documentis exhibendis. Inscrutabili siquidem divinæ providentiæ consilio, ac supremi numinis erga nos bonitate factum est, ut ipsimet sanctissimæ Religionis nostræ hostes eidem arma subministrarent, quibus perversam eorum doctrinam refelleret, & de eorum pervicacia triumpharet; quandoquidem Bullas quamplures in suis libris fideliter evulgarunt, quæ in eorum Archivis sepultæ jacebant: nec forte unquam nobis innotuissent, nisi ab ipsis publica luce donatæ fuissent.

Sit mihi omnium instar celeberrima Actuum publicorum, Fæderum, ac omnis generis Monumentorum Collectio, quam ineunte hoc sæculo vulgavit Thomas Rymer, & Concilia Magnæ Britanniæ, & Hiberniæ

a Da-

a Davide Vveilkins ante duos annos Londini edita. Hanc sane congeriem actorum, ac sæpe occurrentia documenta si quis sedulo examine perscrutetur, equidem pro certo habeo, affirmaturum se nullibi vidisse præclariora iis documenta ad Romanæ Ecclesiæ præeminentiam supra cæteras comprobandam; ad Romanorum Pontificum potestatem summam demonstrandam in erectionibus Episcopatuum, & Cœnobiorum confirmandis; in Episcoporum ordinationibus, in concedendo Archiepiscopis usu Pallii, in probandis, improbandisve Conciliis, mittendisque ad ea Legatis, qui præsiderent; in Privilegiis concedendis tum Regibus, tum Ecclesiis, atque in iis omnibus exercendis, quæ demandatæ illis universalis Ecclesiæ curæ propria esse dignoscuntur.

Ad Thomæ autem Rymer laudatam nuper Collectionem, quod attinet, sufficiat indicasse, optimum, doctissimumque nostræ ætatis Pontificem CLEMENTEM XI., cum primum illa publici juris facta fuit, singula volumina ad se quantociùs adferri voluisse, ac duobus ex suis tunc temporis Prælatis Domesticis, quos vocant, plurima eruditione præstantibus Nicolao Fortiguerræ, & Philippo de Montibus (quem superiùs honoris causa nominavi) in mandatis dedisse, ut sparsa in ejusmodi collectione ecclesiastica monumenta colligerent, & in epitomem redigerent: intelligebat enim id aliquando non mediocri usui, & emolumento esse posse: qua uterque provincia optimè functus est, servanturque hujusmodi Excerptorum exempla in Bibliotheca insigni Codicum MSS. Albana.

His itaque ducibus usum sum in nova hac Bullarum Collectione conficienda. Opportunum tamen visum est, imo planè necessarium fontes indicare, ex quibus singulas Bullas deprompsimus. Quamobrem unicuique Bullæ notas marginales adjecimus, ex quibus patet, an ex Romanis Archivis, vel ex alicujus Scriptoris operibus descripta fuerit: quæ vero editæ jam fuerant a Cherubino, sine ulla nota jacent, quo pacto a cæteris discerni possunt.

Hoc temperamento utendum erat, ut singulis Bullis, quæ in Collectione nostra continentur, sua constaret auctoritas, ac prudens judicium de iis lector ferre posset: non enim putamus, omnes eodem loco habendas, unamque, & indistinctam esse cunctarum auctoritatem. Nam quæ a Laertio Cherubino, vel a nobis, tamquam ex Romanis Archivis eductæ prolatæ sunt, majorem procul dubio præ cæteris merentur fidem. Verum de his quoque Bullis ex Archivis extractis lectorem præmonitum volumus discriminis, quod intercedit inter illas, quæ remotioribus temporibus datæ sunt, sæculumque undecimum antecedunt, atque alias ætatis inferioris: nam cum Regesta Epistolarum, & Diplomatum antiquiorum Pontificum ob temporum injurias integra amplius non extent, prout habentur Regesta posteriorum, erui ex iisdem priores Bullæ non potuere, quemadmodum erutæ fuere, quæ nobis proximiores sunt. Quamobrem necesse fuit plerasque ex Chartariis,& Codicibus manuscriptis,quæ in eisdem Archivis custodiuntur,excerpi. Reliquæ vero Bullæ, quas scriptores ex publicis Tabulariis,& ex authographis, quæ præ manibus habuerunt, se derivasse affirmant, & operibus, ac Collectionibus suis inseruerunt, & a nobis in Bullarium nostrum delatæ sunt, non tam firma auctoritate pollent. Cæterum sapientem cautumque Lectorem monemus, ne facile his quoque Bullis fidem abroget. Nisi enim aliqua gravi ratione, & ad sanioris criticæ leges exacta ducatur, ut Bullam aliquam falsitatis, aut interpolationis vitio laborare suspicetur, non est illius fides in dubium revocanda. Quod ad nos spectat, certe diligentiam omnem adhibuimus in fideliter

 excri-

excribendis his Bullis, seu Diplomatibus; quæ impressa apud auctores invenimus, & inter scriptores ipsos eos selegimus, qui bonæ notæ sunt, & integritatis, ac historicæ fidelitatis apud eruditos viros famam obtinent. Hæc dicta sunto de Collectione ipsa Diplomatum, ac Bullarum. Addo tantum me, si forte tractu temporis, & dum opus prælo mandatur, Bullas aliquas nondum a me visas, mihique incompertas, quæ utilitatem aliquam afferre possint, invenero; illas non prætermissurum, & Supplementum, quod illas complectatur, in fine editionis præbiturum, quod solenne est Collectoribus veterum Monumentorum, nostraque ætate non semel factum vidimus, & ab ipsis Rerum Italicarum Scriptorum editoribus, dum hæc scribimus, factum fuit.

Jam vero de notis, quas identidem Bullis subiecimus, aliquid dicendum est: finis earum duplex: chronologiæ nimirum restitutio, & Bullarum vindiciæ: uterque necessarius, uterque utilis. Primo igitur caracteres chronologicos, aut ab antiquis Scriptoribus, aut a recentioribus, sive etiam a Librarijs vitiatos, quantum in me fuit, restitui. Deinde aliquot Bullas Pontifici cuipiam falsò adscriptas proprio earum auctori vindicavi. Si quæ vero Bullæ repertæ sunt, quæ nullum chronologicum caracterem satis firmum præseferant, cujus ope dies, & annus, quo datæ sunt, statui possit, illas in fine Bullarum illius Pontificis, cui adscribuntur, adiecimus.

Atque hæc quidem chronologicorum caracterum restitutio maximè utilis, ac necessaria est ad Ecclesiasticam Historiam, quæ decimo præsertim Sæculo, quod sui asperitate ferreum, malique exundantis deformitate plumbeum, atque Scriptorum inopia obscurum Baronius appellat, revera tam densis crassisque offuscatur tenebris, ut nonnisi monumentis, rebusque, quæ in iis referuntur, bene perceptis queat illustrari. Quod me præstitisse compertum erit restituendo Chronologiam, Bullasque singulas suis Pontificibus asserendo.

Quam diligentiam non tantum in notis adhibendam mihi esse duxi, verum etiam in Pontificia ordinanda chronologia a Sancto Petro ad CLEMENTEM XII. feliciter regnantem Anno sui Pontificatus Decimo dum hæc scribo. Bullarum siquidem Collectores, qui seriem Romanorum Pontificum ad sua usque tempora pariter prodiderunt, id plerumque parum emendatè præstiterunt, quod parum peritis ducibus usi sunt, neque adhuc res chronologica eum perfectionis gradum adepta fuerat, ad quem ævo nostro pervenit, postquam tot insignes Viri egregiam ejus elucidationi navarunt operam; quamobrem singulorum ætates Pontificum certiori calculo mihi licuit definire. Nec multò operosam suscepisse provinciam credi velim: nam usque ad S. Gregorium Magnum, qui ad Sancti Petri Cathedram ascendit anno 590. ducem habui optimum Franciscum Blanchinum tantæ sapientiæ, atque eruditionis Præsulem, ut Academiæ magis insignes Europæ sibi eum certatim vindicarint. Quare quoscumque Pontifices ante S. Gregorium recensui, eorum vitas ex tribus Voluminibus Anastasij Bibliothecarii ab eodem Romæ editis, brevitate, quæ meum decuit institutum, transcripsi, eamdemque methodum tenuissem in Gregorii ejusdem, ac sequentium Pontificum usque ad Stephanum III. al. IV., qui anno 768. sedere cæpit, vitis describendis, si quartum Anastasii ejusdem Volumen in promptu fuisset. At Blanchini præmatura mors, atque intermissa per plures annos continuatio Anastasiani Operis spem mihi omnem eripuere hujus præsidii, aliamque viam ingredi coegerunt. Prodiit tandem anno 1736 quartum id Volumen stu-

dio,

dio, & opera CC.VV. partemque illam, quæ necessaria mihi erat, acris ingenii Vir Cajetanus Cennius sacrosanctæ Basilicæ Vaticanæ Beneficiatus perite admodum pertractavit. Sed alia incedentem via, aliisque utentem ducibus editio ista me inveniens, dum nimis longe processeram, a meta, ut dici solet, ad carceres non revocavit. Eaque propter Pontificum a Bibliothecario descriptorum quod spectat tempora, nihil eorum mutare libuit, quæ jam statueram cum Francisco Pagio, quem Pagium juniorem appellant, sive, ut melius dicam cum Chronologia Fabrotti in Anastasium, cumque Catalogis a V. CL. Vignolio, aliisque eruditis Viris in lucem editis: raró enim Pagius ab iisdem recedit. Si quando autem Bullarum datæ (sic eas vocant) me admonuerunt novi hujus ducis vestigiis minime inhærendum esse; eo libentius id feci, quod ipsum vidi usque ad extrema Innocentii III. ab Antonio Patruo manu esse ductum, nec novam ullam operam adjunxisse pontificiæ, quam enarrabat, historiæ. Multo etiam tutiùs id feci in Pontificibus reliquis usque ad Clementem V. videns eumdem Franciscum Antonii præsidio destitutum transalpinis utplurimum authoribus Pontificiam Chronologiam stabilire. Hunc nihilominus, & ejus Nepotem Franciscum, qui Pontificum vitas usque ad annum 1447. emortualem Eugenii IV. perduxit, utplurimum sum sequutus raro admodum ab iisdem declinans, atque idcirco ad tempora ea feliciora perveni, quum res Pontificia satis aperta est ob copiam scriptorum immensam, qui postremis hisce sæculis floruerunt. Collegia Consulum, insignes eos scilicet characteres temporum, quibus certiores nulli, duo dumtaxat singulis in Pontificibus adhibui; primum videlicet, ut prioris ab iis Paschatis celebrati annum certum stabilirem Blanchinii vestigiis inhærens: alterum vero, ut emortualem eorumdem annum designarem. Fastos autem consulares secutus sum, quos laudatus nuper Blanchinus post doctissimorum tot Virorum diligentiam emendavit, auxit, illustravit. Postquam desierunt Consules, Imperatorum annis uti cœpi, quos Baronius in Annalibus, ac post eum severiores Critici, Historicorum, & Monumentorum, quæ ad nos pervenerunt, ope examinarunt, & quam fieri potuit exactiores nobis posteris commendarunt.

Singulorum ætates Pontificum, sive anni, menses, & dies, quibus sederunt, definiri tutius ut possint in tanta documentorum varietate, variantes lectiones addidi ex Catalogis transalpinis, quos laudatus Antonius Pagius suæ Criticæ præmisit, & ex Vaticanis, Italisque a Vignolio adhibitis in sua editione Anastasii. Nonnullas præterea decerpsi ex Authoribus Chronici Farfensis, & Vulturnensis, quibus accessit Godefridi Viterbiensis Pantheon, quæ tria opera habentur in novissima collectione Rerum Italicarum Scriptorum.

Hæc forte pleniùs tractanda erant: nec solis variantibus lectionibus illustranda, & adhuc quasi in incerto relinquenda. Sed præterquam quod brevitatis constitutæ fines præterire necesse fuisset (sunt enim quædam in Chronologia ita involuta, & ambagibus plena, ut integras dissertationes pro eorum dilucidatione requirant:) veritus etiam sum, ne mihi documenta inquirere pergenti incompertæ adhuc Bullæ supervenirent, quæ sententiam mutare, & de æris aliquorum Pontificum aliter sentire, quam ab initio statueram, mihi suaderent. Itaque consilium hoc cæpi, quod Viris harum rerum peritis probatum iri opinor, ut supplemento illi, quod jam sum pollicitus me in fine hujus collectionis evulgaturum, præmittam Apparatum Historico-Chronologicum, in quo constitui disserere de Pontificia Chronologia, de Variis vocis *Bullæ* significationibus;

quo

quo primum tempore sic cæperint nuncupari Pontificum Romanorum Constitutiones, de Sigillis, quorum nonnulla identidem impressa formis dabimus, & quo potissimum tempore a Romanis Pontificibus adhiberi ea cæperint, cera primum, mox plumbo, quandoque argento, vel auro, de Indictionibus, annis Incarnationis, aliisque hujus generis Chronologicis notis; de S. R. E. Cardinalium institutione, eminentissimaque dignitate, de nonnullis Romanæ Ecclesiæ officiis, puta Scriniarii, Bibliothecarii, Cancellarii, Notarii &c. ac demum de nonnullis aliis rebus, quas cursim in notis indicavi, & ad sacrarum harum legum enucleationem valde conferre arbitramur.

Interim observasse sufficiat Pontificiæ potestatis monumenta, quæ collectione hac includuntur, duplicis generis esse, scilicet Bullarum, & Diplomatum: Bullas proprie dictas appello, quibus aliquid ad fidei dogmata, vel ad disciplinam, & mores spectans decernitur. Diplomata ea voco, quibus Ecclesiarum, vel Monasteriorum erectiones comprobantur; aut bona iisdem collata confirmantur; quibus usus Pallii Archiepiscopis, Civitatibus Episcopalis sedes, exemptio Cænobiis ab Episcoporum jurisdictione, conceditur: seu alio quocumque modo Ecclesiarum utilitati, indemnitati, & tranquillitati consulitur. A quorum natura parum discrepant ii actus, quibus Summi Pontifices regna, & oppida juris S. Petri in feudum, emphytheusim, aliove investituræ titulo Principibus, aut Civibus bene de Romana Ecclesia meritis concessere. Deinde moneo, quod hæc intèr monumenta encyclicas etiam litteras, seu Circulares, & Dogmaticas ut vulgo appellantur, nonnullas congessi. Non illas dico Encyclicas Paschales nuncupatas, quibus ad omnes per Christianum Orbem Primates directis indicebant futurum Pasca (: quarum specimen ex S. Leone suppetit ea in Epistola, quam dedit anno 455. ad Ravennium Primatem Arelatensem Pascha celebratum iri denuncians *die X.* Kalendarum Aprilium:) sed tantum eas, quas ad Fidei unitatem quam tutissime servandam, & ad Catholicæ Communionis tesseram dabat unusquisque Pontifex initio sui Pontificatus ad Patriarchas Catholicos, & quandoque ad alios Episcopos, in quibus aliquando pro re nata, & ità exigente temporum conditione Christiana Dogmata dilucidiùs explicabantur, & contrarii errores, quibus Ecclesiastica Unitas tunc temporis forte perturbabatur, aut scindebatur, proscribebantur.

Denique quod spectat Gelasii Decretum de Libris in Ecclesia Catholica legendis, vel rejiciendis, præmonendus est lector de causa, propter quam illud iterum in calce primi Voluminis adjecimus, prout a Josepho Blanchinio Congregationis Oratorii Presbytero in lucem editum est in quarto tomo Anastasiani operis. Cum enim animadversum a nobis esset, Decreti hujusmodi exemplum, quod suo loco inter Constitutiones Gelasii præinsertum fuerat, quodque ex Appendice Justi Fontanini Archiepiscopi Ancyrani ad Antiquitates Hortanas descripsimus, valde imperfectum esse, præsertim ob Libros Canonicos Veteris Testamenti, qui in eo desiderantur; operæ pretium duximus, ut gravissimum ejusmodi ac celeberrimum monumentum accuratius quo fieri poterat exhiberetur, illud juxtà laudatam editionem Blanchinianam iterum dare. Non solum enim cætera ejusdem Decreti exemplaria, quæ cum Fontaniniano simul a Blanchinio repræsentatur, emendatiora sunt, sed præterea singulorum collatione vera, ac germana ejusdem Decreti lectio facilius ab eruditis lectoribus colligi potest.

Cæ-

Cæterum, quamvis hæc nova Collectio tantum amplitudine, & copia priores omnes antecellat, altius tamen principium non sumit, quam a S. Leonis Magni Pontificatu, qua in re a Cherubiniana cæterarum uberiore non discrepat; Bullas enim non Decretales Epistolas a me colligendas esse putavi: Bullæ verò ante Leonem nullæ a me inventæ sunt, quod causæ fuit, ut ad Leonem cum Angelo Cherubino descenderem, ne alterius generis monumenta præmittens principium cum natura operis minime congruens assuerem. Huc accedit quod Decretales omnes Epistolas Romanorum Pontificum ante S. Leonem summa litteratorum omnium laude vulgavit V. C. Petrus Coustant Congregationis Monachorum Sancti Mauri, quo opere nihil magis elaboratum, & omnibus numeris absolutum desiderari potest.

Illud tandem ultimo loco adiicimus, quod sicut nos nulli labori & industriæ pepercimus, ut Collectionem hanc quoad fieri poterat, uberem, & castigatam emitteremus, ac ne quid, quod necessitatis, aut utilitatis alicujus futurum esset, prætermitteremus, ita librarius ipse certavit nobiscum, ut editio ista quam maxime ornata, & absoluta prodiret in lucem; nam præter sigilla, aliaque signa, quæ meo jussu curavit incidi ligneis tabulis a peritissimo Artifice, omnium Icones Pontificum ære incisas ab alio opifice præmisit brevissimis quas dedimus singulorum vitis, nec quidquam impensæ aut diligentiæ omisit, quod elegantiæ, & perfectioni operis prodesse posset.

Hac igitur quamvis privata, nec ulla publica auctoritate freta Collectione nostra qualiscumque est candide lector fruere; nec meam forte accuses ætatem quasi humeris impar onus subierim. Id enim vertendum vitio est systema aliquod novum excogitanti in litterariis disciplinis, non autem Collectori Monumentorum Veterum. Quod si repræhendendum fortasse aliquid tibi occurrat in notis, & me esse hominem scias. Vale.

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro.

Ph. Spada Archiep. Theodosien. Vicesg.

IMPRIMATUR.

Fr. Aloysius Nicolaus Ridolfi Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apostolici Magister.

Lectori Monitum.

QUum a Typographo imprimi cæptum ſit opus, antequam Titulus, qui in fronte ipſius præfigendus erat, eidem traderetur, ſingulis paginis duorum priorum Voluminum inconſultò inſcripſit titulum BULLARIJ ROMANI, qui cum hujus Collectionis natura & indole minimè congruit: quum non tantum Bullas, ſed Privilegia etiam, & multiplicis generis Diplomata Romanorum Pontificum complectatur.

Addenda & Corrigenda.

Primus Numerus paginam, litera A. primam columnam, B. ſecundam indicat.

*Pag.*2. *B. lin.*7. ad Veſpaſinum	*Lege* ad Veſpaſianum
*Pag.*26. *B. lin.*28. in ſua Diœceſi reſtitutus Epiſcopus	*Lege* in ſua Diœceſi Reſtitutus Epiſcopus
*Ibid. lin.*49. communione hac ratione reddidimus	*Lege* communionem hac ratione reddidimus
*Pag.*28. *A. lin.*5. Plaici ſive Lectores	*Lege* Laici, ſive Lectores
*Pag.*30. *B. lin.*39. rufugeret	*Lege* refugeret
*Pag.*31. *A. lin.*37. exiſtat	*Lege* exiſtant
*Pag.*31. *B. lin.*5. inveniet ordinatum	*Lege* inveniat ordinatum
*Pag.*32. *B. lin.*28. Inevocandis	*Lege* In evocandis
*Ibid. lin.*35. ita aut a præſtituto	*Lege* itaut a præſtituto
*Pag.*33. *A. lin.*1. ne omnem ſibi	*Lege* ne omnes ſibi
*Ibid. lin.*5 ſolicitudinem ſuſciperent ampliorum	*Lege* ſolicitudinem ſuſciperent ampliorem
*Pag.*33. *B. lin.*14. dum ſpirituale nonnunquam recurrant remedium	*Lege* dum ad ſpiritale &c.
*Pag.*43. *B. Coſtit. XV. lin.*11. & 12. nullius rei firma poterat habere notitia	*Lege* nullius rei firmam poterat habere notitiam
*Pag.*46. *B. lin.*9. vt ſcite	*Lege* ut ſcitis
*Pag.*47. *B. in fine*: quod in alterum memoratorum a prædicto Fratre ad excludendam cupiditatem, quemadmodum prohibuit ambitionis alienæ &c.	*Legunt nonnulli*: quod in altera memoratarum a prædicto fratre ad excludendam cupiditatem, quemadmodum perhibuit, ambitionis alienæ &c.
*Pag.*48. *A. Coſt.II. lin.*7. depræhenſos	*Lege* depræhenſas
*Ibid. lin.*8. eam iniqua agentibus	*Lege* cum iniqua agentibus
*Pag.*48. *B. lin.*22. eſſe volumus	*Lege* eſſe nolumus
*Pag.*49. *B. lin.*10. graviter ordinare	*Lege* praviter ordinare
Ibid. circa finem: Nec perfunctorum	*Lege* nec perfunctorium
*Pag.*50. *A. lin.*29. curandis	*Lege* curantis
Pag 51. *A. lin.*29. pro illa	*Lege* pars illa
Ibid. in fin: ita formati eſſe debetis, F. C., ut cætera, quæ cavenda ſunt	*Lege* ita informati eſſe debetis, F. C., ut inter cætera, quæ cavenda ſunt
*Pag.*54. *B. in fine*: computione pietatis	*Lege* compunctione pietatis
*Pag.*55. *A. lin.*19. & 20. hanc ſuper his non habere ſententiam	*Lege* hanc ſuper his nos habere ſententiam
*Ibid. lin.*49. aut ſcilicet	*Lege* ut ſcilicet
*Pag.*55. *B. lin.*45. ſive Epiſcopi, vel Presbyteri teſtimonio	*Lege* ſine Epiſcopi, vel Presbyteri teſtimonio
*Pag.*57. *A. lin.*15 factum Dei	*Lege* factura Dei
*Pag.*60. *A. lin.*17. coniugia ſortiente ab aliis derelicta, ſive quoslibet pœnitentiam	*Lege* coniugia ſortientes ab aliis derelicta, ſive quoslibet pœnitentium
*Pag.*63. *B. lin.*16. quam eum ſuis ſucceſſoribus	*Lege* quam cum ſuis ſucceſſoribus
*Pag.*64. *B. lin.*17. denegatio	*Lege* de negotio
*Pag.*78. *A. lin.*52. accedere	*Lege* accederet
*Ibid. lin.*62. ſit teſte	*Lege* ſcit teſte
*Pag.*81. *B. lin.*25. myſticam ſine inſtituente dote doctrinam	*Lege* myſticam ſine inſtituente doctore doctrinam
*Pag.*93. *A. in Notula*: prout legitur in apocrypho	*Lege* prout legitur in apographo
*Pag.*142. *B. in Nota lin.*1. fuit a Secundo hunc Papam: parva ætate	*Lege* fuit. Secundò hunc Papam prima *ætate*

*Pag.*147. *In fine hujus ſecundæ columnæ, & in calce Conſtitutionis II. hæc ſunt addenda.* Nomine *ſolemnis, & feſtivæ commemorationis*, quam ſibi ac deceſſori Gregorio III. fieri jubet a Monachis Caſſinenſibus Zacharias in anniverſaria utriuſque obitus die, intelligendam eſſe anniverſariam commemorationem docent Eigilis Fuldenſis Abbatis Acta, quæ ſcripſit Sæculo IX. Candidus ejuſdem Monaſterii Monachus. In iis ſiquidem legimus Eigilem lectionem libri illius, quem de vita Sturmij primi Abbatis Fuldenſis compoſuit, Fratribus ad menſam recitari præcepiſſe, *quatenus . . . omnis jucunditas ipſius feſtivitatis in Dei laude perſonaret.* Ubi notat Mabillonius Sæc.III. Benedict. Par.II. pag.267. nomine feſtivitatis intelligi anniverſariam pro Sturmio commemorationem, quam Eigil Abbas inſtituit. Sturmius vero ab Innocentio II. Sanctorum Albo adſcriptus eſt.

*Pag.*148. *B. in Notæ lin. vltima*: difficillime quis repererit | *Lege* difficillime quis reperiet

*Pag.*161. *A. Poſt Conſtitutionem II. loco notæ adde.* Hæc divinæ vindictæ imprecatio contra auferentes bona Altaris S. Pauli extra Urbem, quæ a Margarino Bullar. Caſſin. Par.II. Leoni PP. III. tribuitur, inſculpta legitur Columnæ fulcienti Arcum majorem Baſilicæ eiuſdem S. Pauli Via Oſtienſi.

*Pag.*163. *In Vita Stephani*: 4. Kalendas	*Lege* 9. Kalendas
*Pag.*164. *A.* Cum magna Nobis ſolicitudine inſiſtat cura pro univerſis Dei Eccleſiis ac bonis locis vigilandum, ne aliquem neceſſitatis jacturam ſuſtineant, ſed magis propriæ utilitatis ſtipendia conſequantur: Ideo convenit, nos paſtorali tota mentis aviditate eorumdem Venerabilium Locorum maxime ſtabilitatis integritatem procurare, & ſedule eorum utilitatum ſubſidia illic conferre, ut Deo noſtro Omnipotenti id, quod pro ejus Sancti Nominis honore etiam	*Lege* Cum magna Nobis ſolicitudine inſiſtat cura pro univerſis Dei Eccleſiis ac bonis locis vigilandi, ne aliquam neceſſitatis jacturam ſubſtineant, ſed magis propriæ utilitatis ſtipendia conſequantur; Ideo convenit nos paſtorali tota mentis aviditate eorumdem Venerabilium Locorum maxime ſtabilitatis integritatem procurare, & ſedule eorum utilitati ſubſidia illic conferre, ut Deo noſtro Omnipotenti id, quod pro ejus Sancti Nominis honore, etiam laude atque gloria ejus

etiam & laudem atque gloriam ejus Divinæ Majestatis ejusque Venerabilibus nos certum est contulisse locis, sitque acceptabile Nobis, ad ejusque locupletissimam misericordiam dignum pii operis in sidereis conferatur arcibus remuneratio.	ejus Divinæ Majestatis, ejus Venerabilibus nos certum est contulisse locis; sit acceptabile: Nobisque ab ejus locupletissima misericordia digna pii operis in sidereis conferatur arcibus remuneratio. *Pari modo emendandum est Proœmium Constit. I. Paschalis Papæ pag. 166.*
Pag. 166. *A. lin.* 4. die 24. Januarii	*Lege* die 25. Januarii
Pag. 170. *A. in Nota fine*: juxta datas Bullarum suppositarum	*Lege* juxta datas Bullis subiectas
Pag. 236. *B. in Nota fine*: rerum Pontificium.	*Lege* rerum Pontificiarum
Pag. 238. *B. Nota* (b) *lin. ultima*: inter Pontificio dies assignat	*Lege* Interpontificio dies II. assignat
Pag. 272. *B. in Nota lin.* 16. etsi	*Lege* & si
Pag. 276. *A. in Nota lin.* 3. ad Deum obiisse die 10. mensis Julii ambiguendum non est	*Lege* in Domino obiisse die 10. mensis Julii, ambigendum non est
Pag. 277. *A. lin. ult.* commutmeus	*Lege* commutemus
Pag. 282. *B. in Nota* (b) in ex tribus Vignolii Catalogis, sex aliis	*Lege* in tribus ex Vignolii Catalogis, & sex aliis

Pag. 349. *A. in Nota post verba* mendis constabit: *adde*: Specialem illam Cassinensibus prærogativam, ut Abbas a solo Romano Pontifice *consecrationem accipiat*, concessit Benedictus Papa post enixas Henric. Romanorum Regis preces, quo pacto explicanda sunt verba illa Diplomatis Pontificii: *consecrationem ex dono piissimi Henrici Imperatoris Romanorum suscepimus*. Henricus enim anno superiori quum in Italiam venisset teste Chronico Cassinensi, quod ab anno 1000. ad 1153. deduxit Albericus Monachus, dona quamplurima dedit Cassinatibus. Sed de electione, & consecratione Theobaldi Abbatis audiendus Leo Ostiensis *lib.* 2. *cap.* 42. *Ipso Imperatore* Henrico, *quem tunc præsentem esse contigerat, una cum Papa* Benedicto *eamdem electionem valde laudantibus: Sicque die altera nativitatis Apostolorum Petri & Pauli, ab eodem Beatissimo Papa honorabiliter consecratur*. Henricum vero illi dolore a S. Benedicto liberatum plura in gratiarum actionem privilegia & dona Monasterio obtulisse, idem præstante Benedicto Pontifice diserte probat Gattula Hist. Cassinen. Sæc. VI., & sequenti Sæc. VII. solenne fuisse Abbatibus Monasterii hujus Rom. Pontificem, quocumque in loco esset, adire, ut ab illo benedicerentur.

Pag. 350. *B. Const. VI. lin.* 23. Etsi sæcularisius officiis ordo, suus, & tradita	*Lege* Et si sæcularibus officiis ordo suus, & tradita
Pag. 391. *B. in Nota lin.* 8. Concilium ullum.	*Lege* Concilium nullum

INDEX CHRONOLOGICUS
PONTIFICUM OMNIUM,
Quorum Bullæ vel Diplomata in hoc Primo Volumine continentur.

S. Petrus	Anno	40
S. Linus		65
S. Clemens		67
S. Cletus		77
S. Anacletus		83
S. Evariſtus		96
S. Alexander		108
S. Sixtus		117
S. Teleſphorus		127
S. Hyginus		138
S. Pius		142
S. Anicetus		150
S. Soter		162
S. Eleutherius		171
Victor Primus		185
S. Zephyrinus		197
S. Calixtus Primus		217
S. Urbanus Primus		222
S. Pontianus		230
S. Antherus		235
S. Fabianus		236
S. Cornelius		250
S. Lucius Primus		252
S. Stephanus Primus		254
S. Sixtus Secundus		257
S. Dionyſius		259
S. Felix Primus		269
S. Eutychianus		275
S. Cajus		283
S. Marcellinus		295
S. Marcellus Primus		304
S. Euſebius		310
S. Melchiades		310
S. Silveſter		314
S. Marcus		335
S. Julius Primus		337
S. Liberius		352
S. Felix Secundus		358
S. Damaſus Primus		366
S. Syricius		385
S. Anaſtaſius		399
S. Innocentius		401
S. Zoſimus		417
S. Bonifacius	Anno	418
S. Cœleſtinus Primus		422
S. Sixtus Tertius		432
S. Leo Primus		440
S. Hilarus		461
S. Simplicianus		468
S. Felix Tertius		483
S. Gelaſius Primus		492
S. Anaſtaſius II. dictus Junior		496
S. Symmachus		498
S. Hormiſda		514
S. Joannes Primus		523
S. Felix Quartus		526
Bonifacius Secundus		530
Joannes Secundus		532
S. Agapetus Primus		535
S. Silverius		536
Vigilius		538
Pelagius Primus		555
Joannes Tertius		560
Benedictus Primus		574
Pelagius Secundus		578
S. Gregorius Primus		590
Sabinianus Primus		604
Bonifacius Tertius		607
Bonifacius Quartus		608
S. Deuſdedit		615
Bonifacius Quintus		619
Honorius Primus		625
S. Everinus Primus		640
Joannes Quartus		640
Theodorus Primus		642
Martinus Primus		649
S. Eugenius Primus		654
S. Vitalianus Primus		657
Adeodatus		672
Donus		6,6
S. Agatho Primus		678
S. Leo Secundus		682
Benedictus Secundus		684
Joannes Quintus		685
Conon		686
Sergius Primus		687

	Anno
Joannes Sextus	701
Joannes Septimus	705
Sisinnius	708
Constantinus	708
S. Gregorius Secundus	715
Gregorius Tertius	731
S. Zacharias	741
Stephanus Secundus	752
S. Paulus Primus	758
Stephanus III. aliis IV.	768
S. Adrianus Primus	772
Leo Tertius	795
Stephanus IV. aliis V.	816
Paschalis	817
Eugenius Secundus	824
Valentinus Primus	827
Gregorius Quartus	827
Sergius Secundus	844
S. Leo Quartus	847
Benedictus Tertius	855
Nicolaus Primus	858
Adrianus Secundus	867
Joannes Octavus	872
Marinus Primus	882
Adrianus Tertius	884
Stephanus Quintus	885
Formosus Tertius	891
Bonifacius Sextus	896
Stephanus VI. aliis VII.	896
Romanus	897
Theodorus Secundus	897
Joannes Nonus	898
Benedictus Quartus	900
Leo Quintus	903
Christoforus	903

	Anno
Sergius Tertius	904
Anastasius Tertius	911
Lando	913
Joannes Decimus	914
Leo Sextus	928
Stephanus VII. aliis VIII.	929
Joannes Undecimus	931
Leo Septimus	935
Stephanus Octavus	939
Marinus Secundus	942
Agapetus Secundus	946
Joannes Duodecimus	956
Benedictus Quintus	964
Joannes Decimus Tertius	965
Benedictus Sextus	972
Donus Secundus	974
Benedictus Septimus	975
Joannes Decimus Quartus	984
Joannes Decimus Quintus	985
Gregorius Quintus	996
Silvester Secundus	999
Joannes Decimus Septimus	1003
Joannes Decimus Octavus	1003
Sergius Quartus	1009
Benedictus Octavus	1012
Joannes Decimus Nonus	1024
Benedictus Nonus	1033
Gregorius Sextus	1044
Clemens Secundus	1046
Damasus Secundus	1048
S. Leo Nonus	1049
Victor Secundus	1055
Stephanus Nonus	1057
Nicolaus Secundus	1058

INDEX

INDEX
ALPHABETICUS
PONTIFICUM,
Quorum Bullæ hoc in Tomo continentur.

INDEX INITIALIS

Bullarum omnium, quæ in hoc Tomo habentur, ordine Alphabetico dispositæ.

En

Quæ-

Q

R

S

T

V

IN-

INDEX RUBRICARUM
BULLARUM ET PRIVILEGIORUM OMNIUM,
Quæ in hoc Primo Volumine continentur.

Quæ hoc Indice ☞ designantur, erant in editione Cherubini.

S. LEO PRIMUS.

S. HILARUS.

S. SIMPLICIUS PRIMUS.

S. FELIX TERTIUS.

S. GELASIUS PRIMUS.

S. ANASTASIUS II.

S. SYMMACHUS.

S HORMISDA.

S. AGAPETUS PRIMUS.

VIGILIUS.

PELAGIUS PRIMUS.

JOANNES TERTIUS.

PELAGIUS SECUNDUS.

S. GREGORIUS PRIMUS.

IX. Con-

HONORIUS I.

JOANNES IV.

THEODORUS I.

MARTINUS I.

ADEODATUS.

SERGIUS I.

JOANNES SEXTUS.

S. GREGORIUS II.

GREGORIUS TERTIUS.

S. ZACHARIAS.

STEPHANUS SECUNDUS.

SANCTUS PAULUS I.

S. HADRIANUS PRIMUS.

LEO TERTIUS.

STEPHANUS QUARTUS.

PASCHALIS.

EUGENIUS SECUNDUS.

GREGORIUS QUARTUS.

SERGIUS SECUNDUS.

S. LEO QUARTUS.

MARINUS PRIMUS.

HADRIANUS TERTIUS.

STEPHANUS V.

FORMOSUS III.

STEPHANUS SEXTUS.

ROMANUS.

CHRISTOFORUS.

SERGIUS TERTIUS.

JOANNES X.

STEPHANUS OCTAVUS.

JOANNES XI.

LEO SEPTIMUS.

MARINUS SECUNDUS.

AGA-

AGAPETUS II.

JOANNES XII.

JOANNES XIII.

BENEDICTUS SEXTUS.

BENEDICTUS SEPTIMUS.

JOANNES XV.

GREGORIUS V.

SILVESTER II.

JOANNES XVIII.

SERGIUS QUARTUS.

BENE-

BENEDICTUS OCTAVUS.

JOANNES XIX.

BENEDICTUS NONUS.

GREGORIUS VI.

CLEMENS SECVNDUS.

S. LEO NONUS.

VICTOR SECUNDUS.

STEPHANUS NONUS.

NICOLAUS SECUNDUS.

IMPRIMATUR

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro.

Ph. Spada Episcopus Pisauren. Vicesgerens.

IMPRIMATUR

Fr. Aloysius Nicolaus Ridolfi Ordinis Præd. Sac. Palatii Apost. Magister.

SANCTUS
SIMON PETRUS
PRIMUS PONTIFEX
MAXIMUS
Dictus Anno Æræ Christi Com. XXVIII.

Romanam Sedem fundat Anno ejusdem Æræ XL.

SIMON PETRUS Antiochenus, filius Joannis, Andreæ Apostoli frater, Provinciæ Galileæ, Vico Bethsaidæ; ad Mare Tiberiadis a Christo vocatus, ut faceret eum Piscatorem hominum, ab eodem ante Ascensionem ad Cælos Princeps creatus est Ecclesiæ, ac Pontifex Maximus anno Æræ Com. 28. Tiberii Cæsaris XV. C. Furio Gemino & C. Rubellio Gemino Coss. Post euangelizatam multis regionibus Samaritanorum Christi fidem, anno a concesso sibi Pontificatu quinto Antiochenam Ecclesiam fundat, ac post annos septem Romanam, imperante C. Caligula Tiberii F., eodem C. Cæsare IV., & C Sentio Saturnino Coss. Sequenti anno Æræ Com. 41. per Marcum, qui auditor ejus fuit, & filius de Baptismo, approbato Euangelio ab eodem scripto, fundat Alexandrinam. Duas B. Petrus scripsit Epistolas, quæ Catholicæ nominantur, post omnium quatuor Euageliorum fontem, quæ ad interrogationem & testimonio ejus firmata sunt. Dum alius hebraice, alius latina consonent, tamen ejus testimonio sunt firmata. Romæ duos ordinavit Episcopos sibi Vicarios, qui ei in Pontificatu successere, Linum, & Cletum, ut præsentialiter omne ministerium sacerdotale in Urbe Roma populo, vel supervenientibus exhiberent; ille autem orationi & prædicationi, populos erudiens, vacabat. Cum Simone Mago multas disputationes habuit prius in Judæa, postea Romæ tam ante Neronem Imperatorem, quam ante populum; & dum diutius altercarentur, Simon divino nutu interemptus est. Petrus vero sentiens diem mortis sibi imminere, Clementem Episcopum consecravit, eique suam cathedram, vel Ecclesiam omnem disponendam commisit. Tandem Martyrio cum B. Paulo Coapostolo suo coronatur III. Kal. Jul. anno Ær. Christi Com. 65. post passionem Domini 37. imperante Nerone Claudio Augusto, Coss. A. Licinio Nerva & M. Vestinio Attico; sepultusque est via Aurelia in Templo Apollinis juxta locum, ubi crucifixus est, juxta Palatium Neronianum in Vaticano juxta territorium triumphale. Sedit in Romano Pontificatu annos xxv. menses ii. dies iii. Fecit Ordinationes tres per menses Decembres, ordinavitque Episcopos tres, Presbyteros decem, Diaconos octo. Non vacavit Sedes.

SANCTUS LINUS

PAPA II.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. LXV.

LInus natione Italus de Regione Tusciæ, patria Volateranus, patre Herculano, primus B. Petro in Romano Pontificatu successit Prid. Kal. Julias ann. 65. Licinio Nerva, & Vestinio Attico Coss., Martyrio coronatus est 23. Septembris ann. 67. imperante Nerone Claudio Aug., Capitone, & Rufo Coss., sepultusque est in Vaticano juxta B. Petrum. Sedit in Romano Pontificatu ann. ii. menses ii. dies xxv., a suscepto vero Vicariatu annos xi. mens. iii. dies xii. (*a*) Duabus Ordinationibus per mensem Decemb. creavit Episcopos quindecim, Presbyteros octodecim. Non vacavit Sedes.

(*a*) In hoc conveniunt omnes fere Catalogi, si emendentur apertissimi Scriptorum errores nonnulli.

S. CLEMENS PRIMUS

PAPA III.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. LXVII.

CLemens Primus natione Roma-nus de Regione Cælimonte, ex patre Faustino, Lino successit in Pon-tif. die 24. Septembris. Eodem se abdi-cavit die 3. Decemb. ann. 76. imperan-te Cæs. Vespasiano. Fuit a Coss. Tracha-lo, & Italico ad Vespasinum Aug. VII, & Titum Vespasiani Filium Aug. V. Coss. Sedit ann. ix. menses ii. dies x. Fe-cit Ordinationes duas per mensem De-cembris, quibus Presbyteros decem, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca quindecim ordinavit. Septem No-tarios in Urbe instituit, qui acta Mar-tyrum scriberent. In exilium deporta-tus decessit in Pontum, & tertio Traja-ni anno martyrii coronam accepit. Post Clementis abdicationem vacavit Romana Sedes menses ii. dies xii.

SANCTUS CLETUS

P A P A IV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. LXXVII.

CLetus natione Romanus, de Regione Vici Patricii, creatus die 16. Februarii anno 77., quæ incidit in Dominicam primam Quadragesimæ. Sedit annos vi. menses ii. dies x. Fuit autem temporibus Vespasiani, Titi, & Domitiani Imperatorum a Consulatu Vespasiani Aug. VIII, Titi VI., ad Imperatorem Domitianum Augustum IV., & Q. Petilium Rufum II. Coss. Ex præcepto Beati Petri vigintiquinque Presbyteros in Urbe Roma mense Decembri ordinavit, quibus postea Sanctus Euaristus Papa totidem Titulos divisit, & successu temporis Cardinales Sanctæ Romanæ Ecclesiæ dicti sunt. Demum martyrio coronatus Sanctus Cletus sepelitur juxta corpus Beati Petri in Vaticano 6. Kalendas Majas anno 83. Vacavit Sedes menses iv. dies x.

S. ANACLETUS

P A P A V.

ANNO ÆRÆ CHR. COM. LXXXIII.

ANacletus Primus, natione Græcus de Athenis, ex patre Antiocho. Creatus die 7. Septembris anno 83. Domitiani Augusti anno II. Fuit autem a Domitiano Augusto X., & Sabino Coss. usque ad C. Antistium Veterem, & C. Manlium Valentem Coss. Duabus ordinationibus mense Decembri (quo solum tempore fieri consueverunt ordinationes usque ad sæculum V.) creavit Præsbyteros quinque, Diaconos tres, Episcopos per diversa loca sex. Tandem XV. Domitiani Augusti Germ. anno, & Æræ Christi commun. 96. martyrium complevit die 13. Julii, cum fedisset annos xii. menses x. dies vii. sepultusque est juxta Corpus Beati Petri in Vaticano. Vacavit Sedes dies xiii.

SANCTUS EUARISTUS

PAPA VI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. XCVI.

EUariſtus, natione Græcus, ex patre Judæo nomine Juda, de Civitate Bethlehem anno 96. ſucceſſor Anacleto eligitur, a quo ſuperiori anno ſibi Vicarius conſtitutus, & ordinatus fuerat Epiſcopus. Fuit autem in Romano Pontificatu temporibus Domitiani Augusti Germ. Nervæ, & Trajani Impp. a Vetere, & Valente ad App. Annium Trebonianum Gallum, & M. Atilium Metellum Braduam. Tribus ordinationibus creavit Epiſcopos quinque, Presbyteros ſex, Diaconos duos: Titulos quoque diviſit in Urbe Roma vigintiquinque Presbyteris a deceſſore ſuo conſtitutis, & Regiones Diaconis ſeptem præcipuis, qui adeſſent Epiſcopo prædicanti. Martyrio coronatus eſt 26. Octobris Ann. Æræ Christi Com. 108. numeratque a ſua ordinatione Epiſcopali ann. xiii. menſ. vi. dies ii. Romani verò Pontificat. annos xiii. mens ii. dies xii. circiter: ſepultus eſt juxta Corpus Beati Petri in Vaticano. Vacavit Sedes dies xxxix.

SANCTUS ALEXANDER I.

PAPA VII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CVIII.

ALexander Primus, natione Romanus, de Regione Caput Tauri, ex patre Alexandro, ſucceſſor Euariſto eligitur, & in Cathedra Petri collocatur die Dominica 3. Decembris anno 108. Fuit autem temporibus Imp. Trajani Auguſti ab A. Cornelio Palma II. & C. Calviſio Tullo II. ad Ælium Lamiam, & Ælianum Veterem Coſs. Fecit ordinationes tres, quibus creavit Epiſcopos quinque, Presbyteros ſex, Diaconos duos. Martyrium ſubiit ſub Trajano juſſu Aureliani Judicis in Urbe Roma, depoſituſque eſt via Numentana ſeptimo ab Urbe lapide v. Nonas Maii anno Æræ Chriſti Com. 117. ineunte jam ix. ſui Pontificatus; ab Ordinatione vero Epiſcopali abſolutis ann. x. menſ. vii. diebus iii. Vacavit Sedes dies xxv.

SANCTUS SIXTUS I.

PAPA VIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CXVII.

Sixtus, natione Romanus, ex patre Pastore, de Regione Via Lata, in Sede Apostolica collocatur die Dominica 7. Junii eodem anno, quo mortuus est Alexander decessor. Fuit autem circa finem Imperii Trajani Aug. usque ad x. Hadriani annum, a Coss. vero Quinctio Nigro, & C. Vipstano Aproniano ad M. Annium Verum III., & Lucium Varium Ambibulum Coss. Habitis tribus ordinationibus creavit Episcopos quatuor, Presbyteros undecim, Diaconos quatuor. Martyrio coronatur die 3. Aprilis anno Sedis suæ x. nondum completo, sed ab ordinatione Episcopali ann. x. mens. iii. die xxi. sepeliturque in Vaticano juxta corpus B. Petri. Vacavit Sedes dies ii.

S. TELESPHORUS

PAPA IX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CXXVII.

Telesphorus, natione Græcus, ex Anacorita electus die 5. Aprilis, & ad cathedram evectus die Dominica 7. ejusdem mensis anno 127. Fuit sub Hadriano Imperatore a Titiano, & Gallicano ad L. Ælium Verum Cæs. III., & P. Cælium Balbinum Coss. Quatuor ordinationes habuit Presbyterorum quindecim, Diaconorum octo; Episcopos autem per diversa loca ordinavit tredecim. Martyr occubuit die 5. Januarii 138. Pontificatus sui xi. nondum completo, sed ab Ordine Episcopali suscepto anno xi. mense iii. die xx. sepultusque est in Vaticano. Non vacavit Sedes.

SANCTUS HYGINUS

PAPA X.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CXXXVIII.

HYginus, natione Græcus, ex Philoſopho de Athenis, ſedere cœpit die Dominica 6. Januarii anno 138. Fuit ſub Hadriano, & Antonino Pio Aug. a Camerino, & Nigro ad M. Peducæum Sylogam, & T. Hænium Severum Coſs. Tres ordinationes fecit, quibus Præsbyteros quindecim, Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca ſex ordinavit. Martyrium complevit circa diem 8. Januarii Æræ Com. 142. depoſitus in Cœmeterio Vaticano die 11. ejuſdem, Sedis ſuæ ann. iv. expleto cum diebus v. ſed ab ordinatione epiſcopali ſuſcepta anno iv. menſe iii. die viii. Vacavit Sedes menſ. fere iii.

SANCTUS PIUS I.

PAPA XI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CXLII.

PIus, natione Italus, ex patre Rufino de Civitate Aquileja ſucceſſor Hygino electus die Dominica 9. Aprilis in Petri Cathedra collocatur Antonino Pio Aug. imperante ann. Æræ Christi Com: 142. Fuit a L. Cuſpio Rufino. & L. Statio Quadrato ad Q. Romulum Gallicanum, & Antiſtium Veterem Coſs. Poſtquam quinque ordinationibus Presbyteros novemdecim, Diaconos vigintiunum, & Epiſcopos per diverſa loca duodecim creaverat, Martyrio coronatus eſt die 11. Jul. ann. 150. cum ſediſſet ann. viii. menſ. iii. dies iii. ab electione ad Romanum Pontificatum, ab ordinatione autem Epiſcopali annos ix. menſ. iii. dies iii: ſepultus eſt juxta corpus Beati Petri in Vaticano Vacavit Sedes dies ii.

S. AN-

SANCTUS ANICETUS

PAPA XII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CL.

ANicetus, natione Syrus, ex patre Joanne de Vico Humisia, eligitur die Dominica 13. Julii anno 150. Fuit temporibus Antonini Pii, & sub initium M. Aurelii, & Antonini Veri Impp., a Condiano aliàs Gordiano, & Maximo ad duos Augustos Coss. Quinque ordinationibus creavit Presbyteros xvii., Diaconos iv., Episcopos per diversa loca ix., Martyrio vitam finivit die 17. Aprilis ann. 161., sui Pontificatus Romani anno xi. nondum expleto; sed ab Ordinatione Episcopali anno xi. mens. iii. die xx. Sepultus est Via Appia in eo Arenario, quod postea Cœmeterium Calixti fuit ad Catacumbas XII. Kal. Maji. Vacavit Sedes ad hujus anni finem.

SANCTUS SOTER

PAPA XIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CLXII.

SOter, natione Campanus, ex patre Concordio, Fundis in Campania natus, electus Aniceto successor circa finem anni 161., ordinatur Episcopus, & in Petri Sede collocatur Kal. Januarii sequentis anni. Fuit autem tempore M. Aurelii Antonini, & Lucii Veri Aug. Impp., a Consulatu Q. Junii Rustici, & C. Vettii Aquilini ad M. Cornelium Cethegum, & C. Erucium Clarum Coss. Fecit ordinationes tres, quibus creavit Presbyteros octo, Diaconos novem, Episcopos per diversa loca undecim. Martyrii coronam accepit die 22. Aprilis ann. 171., cum sedisset ann. vii. mens. iii. dies xx., & sepultus est in Cœmeterio Calixti Via Appia X. Kal. Maji. Vacavit Sedes dies xxii.

S. ELEUTHERIUS

PAPA XIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CLXXI.

ELeutherius, natione Græcus, ex patre Abundio de Oppido Nicopoli, eligitur Soteri succeſſor in Pontificatu die 14. Maji ann. 171. Fecit ordinationes tres Presbyterorum duodecim, Diaconorum octo, Epiſcoporum per diverſa loca quindecim. Sedit autem temporibus M. Aurelii, & Commodi Impp. a Conſulatu L. Septimii Severi & L. Alfidii Herenniani ad Maternum & Braduam, & ab Ordinatione ſua Epiſcopali, quæ peracta fuerat a Sotere PP. die Dominica 22. Januarii 170., annos xv. menſ. iv. dies v.; a die autem initi Pontificatus ann. xv. dies xiv. Martyrium ſubiit 26. Maji 185., ſepultuſque eſt juxta corpus Beati Petri in Vaticano. Vacavit Sedes dies v.

VICTOR PRIMUS

PAPA XV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CLXXXV.

VIctor natione Afer, ex patre Felice, eligitur Eleutherio ſucceſſor menſe Januario, & ordinatur Pontifex Max. die Dominica 18. Julii ann. 185. Fuit temporibus Commodi, Pertinacis, & Septimii Severi Impp. a Conſulatu Imp. Commodi Auguſti VI. & Man. Acilii Glabrionis II. ad Lateranum & Ruffinum Coſs. Tribus ordinationibus creavit Presbyteros quatuor, Diaconos ſeptem, Epiſcopos per diverſa loca duodecim. Tandem Martyrii corona accepta, ſepultus eſt juxta corpus B. Petri in Vaticano V. Kal. Auguſti ann. 197., cum ſediſſet ann. xii. & dies x. Vacavit Sedes dies xx.

S. ZE-

S. ZEPHYRINUS.

PAPA XVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CXCVII.

ZEphyrinus, natione Romanus, ex patre Abundio electus die 17. Augusti, ac ordinatus die Dominica 25. Septembris. Sedit in Pontificatu ab ordinatione ann. xix. mens. x. scilicet temporibus Septimii Severi, ac Antonini, & Getæ à Consulatu Saturnini, & Galli ad C. Bruttium Præsentem, & T. Messium Extricatum Coss. Fecit ordinationes quatuor, creavitque Presbyteros novem, Diaconos septem, Episcopos per diversa loca octo. Martyrii coronam consequitur die 26. Julii ann. 217. sepeliturque in Cœmeterio suo juxta Cœmeterium Calixti Via Appia. Vacavit Sedes dies vi.

S. CALIXTUS PRIMUS.

PAPA XVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCXVII.

CAlixtus, natione Romanus, ex patre Domitio, de Regione Urbis Ravennatium: electus die 2. Augusti, & sequenti die, quæ Dominica fuit ann. 217. ordinatus Romanus Pontifex. Sedit ann. v. mens. ii. dies x. sub Severo Macrino, & Elagabalo Impp. a Consulatu Severi Macrini Aug., & M. Coclatini Adventi ad M. Aurelium Antoninum IV, & M. Aur. Severum Coss. Fecit ordinationes quinque, quibus creavit Episcopos octo, Presbyteros sexdecim, Diaconos quatuor. Alexandri Imperatoris jussu e fenestra domus, in qua custodiebatur, præcipitatus, atque in puteum demersus, victoriæ triumphum promeruit die 12. Octobris, biduoque post depositus est in Cœmeterio Calepodii Via Aurelia iii. ab Urbe milliario. Vacavit Sedes dies vi.

S. URBANUS PRIMUS.

PAPA XVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCXXII.

URbanus, natione Romanus, ex patre Pontiano electus die Dominica 20. Octobris. Fuit sub Imperio Alexandri a Consulatu C. Marii Maximi II, & L. Roscii Æliani ad L. Virium Agricolam, & Sex. Catium Clementinum Coss. Quinque ordinationibus creavit Presbyteros novem, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca octo. Martyrium subiit 23. Maii ann. 230., biduoque post depositus est in Cœmeterio Prætextati Via Appia, numeratis a Romano Pontificatu ad depositionis diem ann. vii. mens. vii. d. v. ab ordinatione vero Episcopali suscepta ann. viii. mens. ii. d. ii. Vacavit Sedes dies xxx.

S. PONTIANUS.

PAPA XIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCXXX.

POntianus, natione Romanus, e patre Calpurnio, electus (si tem pori vacationis Sedis ab Anastasio po tæ ratio habeatur) die 25. Junii, ord natus vero 29. Augusti ejusdem an 230. Pontificatum administravit su Alexandro, & Maximino Impp. a C vica Pompejano, & Feliciano ad Sev rum, & Quinctianum Coss. Fecit du ordinationes Presbyterorum sex, Di conorum quinque, Episcoporum p diversa loca sex. In Sardinia Insula, qu fuerat in exilium deportatus, mart rium passus est 3. Kal. Novembris an 235. Pontificiæ vero suæ Sedis ab or natione v. mens. ii. d. ii. Corpus a B. F biano cum Clero per navim Roma translatum in Cœmeterio Calixti Vi Appia sepultum est. Vacavit Sed dies x.

S. ANTHERUS.

PAPA XX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCXXXV.

ANtherus, natione Græcus, ex patre Romulo, ordinatus Romanus Pontifex die Dominica 22. Novembris, vixque emenſo unius menſis, & dierum 10. ſpatio, quo una ordinatione Epiſcopum unum creavit, martyrio coronatus eſt. Corpus ſepultum in Cœmeterio Calixti Via Appia 3. Nonas Januarii, reconditum deinde eſt in Eccleſia S. Silveſtri de Capite a Paulo I. Pontifice, qui Eccleſiam illam a Stephano III. Fratre a fundamentis Domi ſuæ inchoatam perfecit. Vacavit Sedes diem unum.

S. FABIANUS.

PAPA XXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCXXXVI.

FAbianus, natione Romanus, ex patre Fabio, altero poſt Antheri obitum die indicio ſupervolantis columbæ Pontifex eligitur ann. 236. & ordinatur die Dominica 11. Decembris ejuſdem anni. Sedit ann. xiii. menſ. i. d. x. Fuit autem temporibus Maximini, Gordiani, Philippi, & Decii Imperatorum a Conſulatu Maximini Aug., & Africani ad Decium Aug. II., & Maximum Gratum Coſs. Quinque ordinationibus Presbyteros vigintiduos, Diaconos ſeptem, Epiſcopos per diverſa loca undecim ordinavit. Regiones Urbis diviſit Diaconibus, & fecit ſeptem Subdiaconos, qui ſeptem Notariis imminerent, ut geſta Martyrum in integro colligerent. Martyrio ſub Decio affectus, in Cœmeterio Calixti deponitur 13. Kalend. Februarii. Vacavit Sedes menſ. iv. dies xiv.

S. CORNELIUS.

PAPA XXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCL.

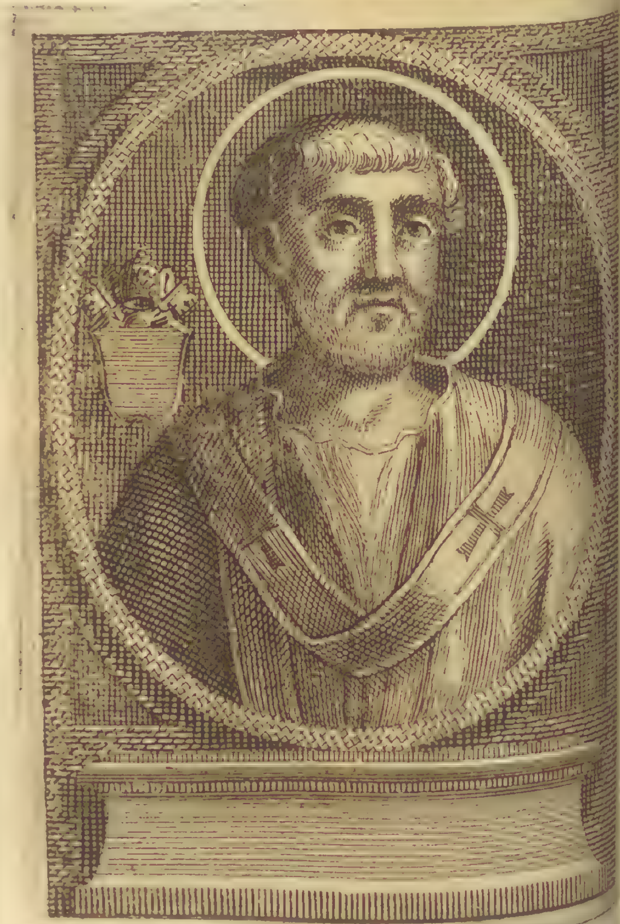
CОrnelius, natione Romanus, ex patre Cassino, eligitur Summus Pontifex die 4. Junii. Sedit annos ii. mens. iii. dies x. sub Decio, ac Treboniano Gallo, & Hostiliano Messio, a duobus Deciis ad Gallum II., & Volusianum Cæsarem Coss. In exilium Centumcellas pulsus est, unde revocatus a Decio, ejusdem jussu capite obtruncatus est die 14. Septembris ann. 252. ante Templum Palladis, sepultusque in Crypta juxta Cœmeterium Calixti Via Appia. Duabus ordinationibus Presbyteros quatuor, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero septem ordinavit. Vacavit Sedes dies xxxv.

Schisma Primum per Novatum, cujus consilio, & opera Novatianus Antipapa factus est.

S. LUCIUS PRIMUS.

PAPA XXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCLII.

LUcius, natione Tuscus de Ci-tate Luca, ex patre Lucino; d Dominica 18. Octobris eligitur Ro nus Pontifex. Sedit autem imperan bus Gallo, & Volusiano, Æmiliano, Valeriano, & Gallieno, Volusiano & Valerio Maximo Coss. ab ordinati ne vero episcopali ann. iii. mens. iii. d Fecit ordinationes duas Presbyteror quatuor, Diaconorum quatuor, Epis porum per diversa loca trium. Mar occubuit die 3. Martii ann. 254. sep tusque est in Cœmeterio Calixti V Appia. Vacavit Sedes dies xxxv.

S. ST

S. STEPHANUS I.

PAPA XXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCLIV.

STephanus, natione Romanus, ex patre Julio eligitur die 9. Aprilis Dominica Paſſionis. Sedit autem ſub Valeriano, & Gallieno Impp. a primo Conſulatu Valeriani, & Gallieni Augg. ad ejuſdem Valeriani IV, & Gallieni III. ab ordinatione ſua Epiſcopali annos iv. menſ. ii. dies xv. Poſt habitas duas ordinationes, quibus creavit Presbyteros ſeptem, Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca tres, capite truncatur in ſede ſua ad Catacumbas die 2. Auguſti ann. 257. ſepeliturque in Cœmeterio Calixti Via Appia. Vacavit Sedes dies xxvi.

S. SIXTUS SECUNDUS.

PAPA XXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCLVII.

SIxtus, natione Græcus, ex Philoſopho eligitur Pontifex die Dominica 29. Auguſti ann. 257. Sedit ab ordinatione ſua Epiſcopali ann. ii. menſ. xi. d. vi (*a*) ſub Valeriano, & Gallieno Impp. Tuſco, & Baſſo Coſſ. Fecit ordinationem unam Presbyterorum quatuor, Diaconorum ſeptem, Epiſcoporum per diverſa loca duorum. Valeriani Imperatoris juſſu capite truncatur die 6. Auguſti ann. 258, & ſepelitur in Cœmeterio Calixti Via Appia. Vacavit Sedes menſ. iv. d. x quo tempore præfuerunt Presbyteri. (*b*)

(*a*) Ita numerat Anaſtaſius, & Catalogus ſub Liberio non quidem ab electione Pontificali, ſed ab ordinatione Epiſcopali: a die enim electionis ad diem obitus annus non bene computatur.

(*b*) Sic habet textus Anaſtaſii: fortaſſe quia Cleri eſſet vacante Pontificali Sede ſuſcepta Eccleſiæ cura in cauſa præcipuè lapſorum Epiſtolas dirigere, & nimiam quorundam compeſcere libertatem in admittendis lapſis. Quid actum hoc tempore ſit cum Cypriano docet nos Epiſtola, quam ipſe dedit *Presbyteris, & Diaconibus Romæ conſiſtentibus*. Anaſtaſius de ſolis Presbyteris mentionem facit, quia cum Sixto Archidiaconus S. Laurentius, & cum eo alii ſex Diaconi Martyrium paſſi fuerant.

S. DIONYSIUS.

PAPA XXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCLIX.

DIonyſius ex Monacho eligitur Romanus Pontifex die 16. Julii, ordinaturque die 19. Septembris ann. 259. Sedit ab hac die ordinationis ſuæ ad 27. Decembris 268. qua obiit ann. ix. menſ. iii. d. vii. ſcilicet ſub Gallieno, & Claudio Impp. a Conſulatu Cornelii Secularis II. & Junii Donati ad Paternum II. & Marianum Coſs. Duabus ordinationibus Presbyteros duodecim, Diaconos ſex, Epiſcopos per diverſa loca octo ordinavit. Sepultus eſt in Cœmeterio Calixti Via Appia. Vacavit Sedes dies v.

S. FELIX PRIMUS

PAPA XXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCLXIX.

FElix, natione Romanus, ex patre Conſtantino, electus Kal. Januarii, ann. 269. ordinatus eſt Pontifex Romanus die Dominica 3. menſis ejuſdem. Sedit ann. v. menſ. xi. d. xxv. ſub Claudio Quintillo, & Aureliano Impp. a Conſulatu Claudii Auguſti II, & Nonii Paterni ad Aurelianum Aug. III. & C. Julium Capitolinum Coſſ. Fecit ordinationes duas, creavitque Presbyteros novem, Diaconos duos, Epiſcopos per diverſa loca quinque. Obiit 3. Kal. Januarii ann. 274., ſepultuſque eſt Via Aurelia in Baſilica a ſe conſtructa miliario ſecundo ab Urbe Roma. Vacavit Sedes dies v.

S. EUTYCHIANUS

PAPA XXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCLXXV.

Eutychianus, natione Tuſcus, ex patre Marino de Civitate Lunæ electus Felici Succeſſor, ordinatur Romanus Pontifex die 3. Januarii ann. 275 Sedit ann. viii. menſ. ii. dies iii. imperantibus Aureliano, Tacito, Probo, & Caro a Conſulatu Aureliani Aug. III, & Marcellini ad Carum Aug. II, & Carinum Cæſarem Coſs. Quinque ordinationibus habitis Presbyteros quatuordecim, Diaconos quinque fecit; Epiſcopos vero novem per diverſa loca. Martyr ad cæleſtem patriam tranſiit die 6. Decembris ann. 283. biduoque poſt depoſitum eſt ſacrum Corpus in Cœmeterio Calixti. Vacavit Sedes dies viii.

SANCTUS CAJUS

PAPA XXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCLXXXIII.

Cajus, natione Dalmata, ex genere Diocletiani Imperatoris, & patre Cajo eligitur Pontifex, & ordinatur die Dominica 16. Decembris ann. 283. Sedit ann. xi. menſ. iv. dies ix. primo ſub Carino, & Numeriano, mox ſub Carino, & Diocletiano, demum Diocletiano, & Maximiano una imperantibus a Conſulatu Carini Aug. II, & Numeriani Aug. II. ad Tuſcum & Anulinum Coſs. Fecit ordinationes quatuor Presbyterorum vigintiquinque, Diaconorum octo, Epiſcoporum per diverſa loca quinque: Regioneſque Urbis ad ſeptenarium numerum jam redactas diviſit Diaconibus. Martyrium complevit die 22. Aprilis ann. 295. ſepultuſque eſt in Cœmeterio Calixti Via Appia. Vacavit Sedes menſ. vii. dies xxviii.

S. MAR-

S. MARCELLINUS

PAPA XXX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCXCV.

MArcellinus, natione Romanus, ex patre Projecto eligitur Pontifex die 20. Decembris anno 295, biduoque post ordinatur die Dominica 22. mensis ejusdem. Sedit ann. viii. mens. ii. dies. xxv. imperantibus Diocletiano, & Maximiano a Consulatu Diocletiani Aug. VI, & Constantii Chlorii Cæs. II. ad Diocletianum Aug. IX, & Maximianum Aug. VIII. Coss. (*a*). Duabus ordinationibus creavit Presbyteros quatuor, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca quinque. Martyrium complet die 16. Martii, & sepelitur Via Salaria in Cœmeterio Priscillæ 6. Kal. Maji. Vacavit Sedes a Marcellini obitu mens. ii. dies v.

S. MARCELLUS I.

PAPA XXXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCIV.

MArcellus, natione Romanus, ex patre Benedicto de Regione Via Lata eligitur Marcellini successor, & ordinatur die Dominica 21. Maji anno 304. Sedit in Pontificatu annos v & mens. vii. dies xxv. sub Constantio, & Maximiano, & deinde sub Constantino Impp. a Consulatu Constantii Cæs. V, & Maximiani Aug. V. ad annum primum post Consulatum X. Herculei, & VIII. Gal. Maximiani. Ordinavit Presbyteros viginti sex in Urbe Roma, Diaconos duos, & Episcopos per diversa loca unum & viginti: & vigintiquinque Titulos in Urbe Roma restituit, quasi Diœceses. Martyrium consumavit die 16. Januarii ann. 310., & sepultus est in Cœmeterio Priscillæ Via Salaria. Vacavit Sedes dies xx.

(*a*) Certe his Coss. non celebravit Pascha Marcellinus, ei tamen ab omnibus attribuuntur, fortasse quia cum Kal. Aprilis Purpuram deposuerint, Marcello successori adscribi non possint,

SANCTUS EUSEBIUS.

PAPA XXXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCX.

EUſebius, natione Græcus, ex patre Medico eligitur Kal. Aprilis, & ordinatur ſequenti die Dominica Paſchæ Conſtantino, & Gal. Maximiano Impp. ann. ii. poſt Conſulatum X. Herculei VII., & Gal. Maximiani. Fecit Ordinationem unam Presbyterorum tredecim, Diaconorum trium, Epiſcoporum per diverſa loca quatuordecim. Obiit die 17. Auguſti ejuſdem anni cum ſediſſet in Pontificatu menſ. iv. dies xvi., ab ordinatione vero Epiſcopali ſuſcepta ann. ii. menſ. ii. d. xxv. Sepultus eſt in Cœmeterio Calixti in Crypta Via Appia. Vacavit Sedes dies circiter xii.

S. MELCHIADES.

PAPA XXXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCX.

MElchiades, natione Afer, electus Pontifex circa finem Menſis Auguſti anni 310. Sedit ſub Conſtantino Auguſto ex Maximiano VII. Solo Coſs uſque ad Coſs. Conſtantinum Maximum Aug. III., & Licinium Aug. III. ab ordinatione Epiſcopali ſuſcepta ann. iii. menſ. vii. d. vii. (a) Fecit ordinationem unam, qua creavit Presbyteros ſeptem, Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca ſeptem. Poſt ſuum ad cæleſtem patriam tranſitum depoſitus eſt in Cœmeterio Calixti Via Appia in Crypta iv. Idus Januarii ann. 314. Vacavit Sedes dies xvi.

(a) Non tamen arguendi ſunt qui ſcribunt ann. iii. m. iv. d viii. ordinationem ejus aſſignantes diei 2. Julii anni 310., cum nos aſſignemus diei 4. Junii anni ejuſdem.

SANCTUS SILVESTER.

P A P A XXXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCXIV.

SIlvester, natione Romanus, ex patre Rufino eligitur die 26. Januarii, & die Dominica proxime consecuta 31. Mensis ejusdem collocatur in throno Sedis Apostolicæ anno 314. Sedit sub Constantino Augusto annis xxi. mens. xi. a Rufo Volusiano, & Aniano ad Constantinum, & Albinum Coss. Postquam ordinationes sex fecisset Presbyterorum quadraginta duorum, & Diaconorum viginti sex, ac Episcopos sexaginta duos per diversa loca creasset ad cælestem patriam transiit Pridie Kal. Januarii ann. 335, depositusque est in Cœmeterio Priscillæ Via Salaria. Vacavit Sedes dies xv.

SANCTUS MARCUS.

P A P A XXXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCXXXV

MArcus, natione Romanus,
patre Prisco, electus Roma
Pontifex die 16 Januarii anni 336
duo post die Dominica in Sede col
catur. Sedit autem sub Constant
Aug. Nepotiano, & Facundo C
menses viii. dies xx., a die autem Epi
palis ordinationis ann. ii. mens. viii. d
xxi. Fecit ordinationes duas quibus c
vit Presbyteros vigintiquinque, Dia
nos sex, Episcopos per diversa loca
ginti septem. Sepultus est in Cœme
rio Balbinæ Via Ardeatina Pridie N
nas Octobris. Vacavit Sedes dies xx.

SANCTUS JULIUS I.

PAPA XXXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCXXXVII.

JUlius, natione Romanus, ex patre Prisco, electus Pontifex die 27. Octobris, ordinatur die Dominica 6. Februarii ann. 337. Sedit annos xv. mens. ii. dies vi. (a) sub Constantino, Constantino Jun. Constantio, & Constante, ac Constantio Gallo Imperatoribus a Consulatu Feliciani, & Titiani ad Constantium V., & Const. Gallum Cæsarem Coss. Tribus Ordinationibus fecit Presbyteros decem & octo, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca novem. Obiit die 12. Aprilis ann. 352. & sepultus est in Via Aurelia in Cœmeterio Calepodii tertio ab Urbe miliario. Vacavit Sedes dies xv.

(a) Computandos tamen a die Ordinationis, non ab electione.

SANCTUS LIBERIUS.

PAPA XXXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCLII.

LIberius, natione Romanus, ex patre Augusto, electus die 8. Maji, ordinatur 24. ejusdem mensis ann. 352. Sedit in Pontificatu annos xiv. menses iv. sub Constantio, & Gallo, mox sub Constantio, & Juliano, deinde sub Juliano, Joviano, Valentiniano solis Imperantibus a Consulatu Constantii Aug. VI, & Constantii Galli Cæsaris II. ad Gratianum, & Daglaiphum Coss. Duas fecit ordinationes, quibus creavit Presbyteros decem & octo, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca novemdecim. Obiit 24. Septembris ann. 366. sepultusque est in Cœmeterio Priscillæ Via Salaria. Vacavit Sedes dies vii.

SANCTUS FELIX II.

PAPA XXXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCLVIII.

PUlſo in exilium Liberio Idibus Augusti ann. 355. ſequenti anno Felix II. in Romanam Sedem intruditur, ex quo ſecundum in Eccleſia Romana Schiſma factum eſt: ad eam iterum ipſius Liberii conſilio legitimè eligitur poſt alterum illius exilium die ſcilicet 8. Aug. ann. 358. quaſi Sedis Romanæ invaſorem (quod tamen factum primo Liberii exilio non negamus); Sedit itaque poſt legitimam aſſumptionem annum i. menſ. iii. dies ii. obiit Kal. Decembris. Nonnulli eum a Pontificum numero excludunt: nos cum Pagio, quem poſt vi. ſæculum ſecuturi ſumus eorundem Catalogo aſcribimus, ut dixmus in Præfatione.

S. DAMASUS PRIMUS.

PAPA XXXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCLXVI.

DAmaſus, natione Hiſpanus (a) [...] patre Antonio electus poſt M[...] tem Liberii, ordinatur Romanus Pon[...] fex. Kal. Octobris ann. 366. Sedit ſu[...] Valentiniano, & Valente, deinde V[...] lentiniano, & Theodoſio Impp. a L[...] picino, & Jovino ad Recimerem, [...] Clearchum Coſs. annis ſcilicet xvii[...] menſ. ii. d. x. Fecit ordinationes in Ur[...] quinque, quibus ordinavit Presbyter[...] triginta unum, Diaconos undecim[...] Epiſcopos per diverſa loca ſexagin[...] duos. Mortalitatem explevit die [...] Decembris ann. 384., Sepultuſque [...] Via Ardeatina in Baſilica ſua juxta M[...] trem ſuam, & Germanam Vacavit S[...] des dies xxi. (b)

Schiſma tertium in Romana Eccle[...] inter Damaſum, & Urſicinum.

Urſicinus Romanus Diaconus, q[...] tempore Damaſus electus eſt Pontife[...] intruſus eſt contra eum in Romana[...] Sedem, multoſque ex Clero, popul[...] que ſuas in partes pertraxit. Magna hi[...]

(a) Romæ tamen natum nonnulli contendunt.

(b) Anaſtaſius habet d. xxxi. protrahens fortaſſe vacat[...] ad Enthroniſmum Syricii factum juxta hoc Computum die [...] Jannarii.

ſeditione oborta in Baſilica Siciniana fit magna cædes. Tandem adlaborantibus pro extinguendo Schiſmate Catholicis Imperatoribus, pulſoque ſemel, iterumque cum ſuis Urſicino manſit Damaſus.

SANCTUS SYRICIUS.

PAPA XL.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCLXXXV.

SYricius, natione Romanus, ex patre Tiburtio eligitur Pontifex Kal. Januarii ann. 385. Fuit autem temporibus Valentiniani, & Theodoſii, & Arcadii, & deinde Honorii a Conſulatu Arcadii Aug., & Bautonis ad Theodorum, & Eutropium Coſs. Quinque ordinationibus creavit Presbyteros triginta & unum, Diaconos ſexdecim, Epiſcopos per diverſa loca triginta duos. Sedit ab ordinatione Epiſcopali ſuſcepta (*a*) annos xv., menſ. xi. dies xxv., in Romano vero Pontificatu annos xiv. menſ. viii., dies xix. Obiit 19. Septembris ann. 399., & ſepultus eſt in Cœmeterio Priſcillæ Via Salaria. Vacavit Sedes dies xx.

(a) Die ſcilicet 24. Septembris anni 383.

S. ANASTASIUS.

PAPA XLI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCIC.

ANaſtaſius, natione Romanus, ex patre Maximo eligitur, & ordinatur die Dominica 9 Octobris ann. 399. Fuit temporibus Arcadii, & Honorii Augg. Stilicone, & Aureliano, hinc Vincentio, & Fravitta, Conſulibus. Sedit annos ii. dies xxvi. Fecit ordinationes duas, quibus creavit Presbyteros octo, Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca decem. Obiit die 3. Novembris ann. 401, & ſepultus eſt in Cœmeterio ſuo ad Urſum Pileatum Via Portuenſi (*a*). Vacavit Sedes dies xx.

(*a*) Duplex Cœmeterium ad *Urſum Pileatum* diſtingui a ſacrarum cryptarum enarratoribus adnotavi; Via Portuenſi primum, extra Urbem ubi ſepulti ſunt S. Anaſtaſius, & S. Innocentius ſucceſſor; in Exquilijs alterum prope Eccleſiam S. Bibianæ intra Urbem quo translata poſtmodum fuere horum Pontificum corpora. *Urſum* vero *Pileatum* inſigne vicinæ utrique Cœmeterio Tabernæ fuiſſe non dubitaverim; prout etiam *Gallinas albas*, & alia hujus generis.

S. IN-

S. INNOCENTIUS.

P A P A XLII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCI.

INnocentius, natione Albanensis, ex patre Innocentio creatus, & ordinatus die Dominica 24. Novembris ann. 401. Sedit in Pontificatu annos xv. mens. ii. dies xx. sub Arcadio, Honorio, & Theodosio Juniore Imperatoribus a Consulatu Arcadii, & Honori Augg. V. ad Theodosium Jun. Aug. VII., & Junium Quartum Palladium Coss. Quatuor habitis ordinationibus creavit Presbyteros triginta, Diaconos quindecim, Episcopos per diversa loca quinquaginta quatuor. Obiit die 14. Februarii ann. 417., qui etiam sepultus est ad Ursum Pileatum. Vacavit Sedes dies xxii.

S. ZOSIMUS.

P A P A XLIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXVII.

ZOsimus, natione Græcus, ex p tre Abrahamio electus die 9. & o dinatus Romanus Pontifex die 11. Ma tii ann. 417. Honorio, & Theodo Jun. Augg., quibus imperantibus sed annum i., menses vii., dies xxv. f Consulatibus primum Honorii Au XI., & Constantii II., mox Hono XII., & Theodosii VIII. Fecit ordin tionem unam Presbyterorum decem Diaconorum trium: Episcopos ver per diversa loca octo creavit. Obiit d 13. Decembris ann. 418., depositusq est juxta Corpus B. Laurentii Martyr Via Tiburtina 8. Kal. Januarii. Vacav Sedes dies xi.

S. BONIFACIUS.

PAPA XLIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXVIII.

Bonifacius, natione Romanus, ex patre Abundio Presbytero electus in Pervigilio Nativitatis Domini, Episcopalem ordinationem recepit proxima Dominica infra octavam Nativitatis 29 Decembris. Romanam rexit Ecclesiam per annos iii. mens. viii. dies vii. Honorio, & Theodosio Impp. a Consulatu Monaxii, & Plintæ ad Honorium XIII. & Theodosium Jun. X. Coss. Unica ordinatione Presbyteros tredecim, Diaconos tres, Episcopos per diversa loca triginta sex creavit. Post felicem ad cælestem patriam transitum depositus est die 4. Septembris ann. 422. in Cœmeterio Sanctæ Felicitatis martyris Via Salaria. Vacavit Sedes dies ix.

Schisma quartum in Ecclesia Romana per Eulalium.

Eadem, qua Bonifacius die, ordinatur Antipapa Eulalius in Basilica Constantiniana, & fuit dissentio in Clero mensibus vii., & per dies xv. Eodem tempore audiens hoc Placidia Augusta cum filio suo Valentiniano Augusto, dum sederent Ravennæ retulit Honorio Augusto Mediolani sedenti: eodem tempore ambo Augusti missa auctoritate hoc præceperunt, ut ambo exirent Civitate: Habitavit Eulalius in Civitate Antii ad Sanctum Hermen, & Bonifacius in Cœmeterio Sanctæ Felicitatis. Sed cum die Paschæ Eulalius introisset Urbem, & Pascha celebrasset in Basilica Constantiniana, hoc audito, Augusti revocato Bonifacio Eulalium miserunt foras in Campaniam, ubi post annum mortis Bonifacii defunctus est.

S. CÆLESTINUS I.

PAPA XLV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXXII.

Cælestinus, natione Campanus, ex patre Prisco electus die 13. Septembris anno 422. ordinatur die Dominica 17. mensis ejusdem. Sedit annos ix. mens. x. dies ix. Honorio, & Theodosio Jun., hinc Theodosio Jun., & Valentiniano Jun. imperantibus a Consulatu Asclepio doti, & Marmiani ad Valerium, & Aetium Coss. Fecit ordinationes tres, quibus ordinavit Presbyteros triginta duos, Diaconos duodecim, Episcopos per diversa loca quadragintasex. Obiit die 21. Junii. Vacavit Sedes dies xx.

S. SI-

S. SIXTUS TERTIUS.

PAPA XLVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXXXII.

SIxtus tertius, natione Romanus, ex patre Sixto Cæleſtinum excepit die 10. Auguſti ann. 432. Sedit annos vii. menſ. xi dies xix. Theodoſio Jun., & Valentiniano Jun. Impp. a Theodoſio Aug. XIV., & Petronio Maximo Coſs. ad Valentinianum Aug. V., & Anatolium Coſs. Ordinavit Presbyteros viginti octo Diaconos duodecim; Epiſcopos per diverſa loca duos & quinquaginta. Obiit die 29. Julii anno 440., & ſepultus eſt Via Tiburtina in Crypta juxta Corpus B. Laurentii. Vacavit Sedes dies xlii. (*a*).

(*a*) Computandos tamen uſque ad diem 8. Septembris ſeq. quo facta eſt Leonis Succeſſoris ordinatio.

SANCTUS LEO I.

PAPA XLVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXL.

LEO Magnus, natione Tuſcus, ex patre Quintiano, ex Diacono S. R. E. electus, qui amicitiæ inter Aetium, & Albinum redintegrandæ cauſa in Galliis tunc agebat, publica accitus legatione, & patriæ reſtitutus ordinatur Summus Pontifex die Dominica 8. Septembris 440. Sedit annos xxi. menſem i., dies xxvii., Theodoſio & Valentiniano Junn. Augg primum, mox Marciano, & Avito, demum Leone, & Majorano imperantibus a Conſulatu Cyri ad Fl. Severinum, & Dagalaiphum Coſs. Quatuor habuit ordinationes Presbyterorum unius & octoginta, Diaconorum triginta & unius: Epiſcopos vero per diverſa loca creavit centum octoginta quinque. Obiit die 3. Novembris ann. 461., & post ſeptimam diem 4. Idus Novembris depoſitus eſt apud Baſilicam B. Petri Apoſtoli. Vacavit Sedes dies vii. (*a*).

(*a*) Excluſis tamen extremis.

D

I.
De Sacris Ordinationibus, de Donato, & Donatistis.

LEO Episcopus Universis Episcopis per Cæsariensem Mauritaniam in Africa constitutis, in Domino Salutem. (*a*)

Exordium.

1. CUm de Ordinationibus Sacerdotum quædam apud vos illicite usurpata crebrior ad nos commeantium sermo perferret; ratio pietatis exigit, ut pro solicitudine, quam Universæ Ecclesiæ ex divina institutione dependimus, rerum fidem studeremus agnoscere, vicem curæ nostræ proficiscenti a nobis fratri, & consacerdoti nostro Potentio injungentes, qui secundum scripta, quæ per ipsum ad vos direximus, de Episcopis, quorum culpabilis ferebatur electio, quid veritas haberet, inquireret, nobisque omnia fideliter indicaret. Unde quia idem plenissime notitiæ nostræ cuncta reseravit, & sub quibus, qualibusque rectoribus quædam Christi plebes in partibus provinciæ Cæsariensis habeantur, sincera nobis relatione patefecit; necessarium fuit, ut dolorem cordis nostri, quo pro Dominicorum gregum periculis æstuamus, datis nunc quoque ad dilectionem vestram literis promeremus, mirantes tantum apud vos per occasionem temporis impacati, aut ambientium præsumptionem, aut tumultum valuisse popularem; ut indignis quibusque, & longe extra sacerdotale meritum constitutis pastorale fastigium, & gubernatio Ecclesiæ crederetur. Non est hoc consulere populis, sed nocere: nec præstare regimen, sed augere discrimen. Integritas enim præsidentium salus est subditorum, & ubi est incolumitas obedientiæ, ibi sana est forma doctrinæ. Principatus autem, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupavit, etiamsi moribus atque actibus non offendit, ipsius tamen initii sui est perniciosus exemplo. Et difficile est ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.

Potentius Legatus in Africam a S. Leone missus.

Dist. 61. c. Miramur.

Indigni ad Episcopatum non promovendi.

1. q. 1. c. Principatus.

2. Quod si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus providenter, scienterque curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilque præposterum; quanto magis elaborandum est, ut in electione ejus, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur? Nam totius familiæ Domini status, & ordo nutabit, si quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite. Ubi est illa Beati Pauli Apostoli per Spiritum Dei emissa præceptio, qua in persona Timothei omnium Sacerdotum Christi numerus eruditur, & proinde unicuique nostrum dicitur: Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis? Quid est cito manus imponere, nisi ante ætatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinæ, sacerdotalem honorem tribuere non probatis? Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici ordinantem, qualis est ille qui non meruit ordinari? Sicut enim boni operis sibi comparat fructum, qui rectum sectatur in eligendo Sacerdote judicium; ita gravi semetipsum afficit damno, qui ad suæ dignitatis collegium sublimat indignum. Non enim in cujusquam persona prætermittendum est quod institutis generalibus continetur: nec putandus est honor ille legitimus, qui fuerit de prævaricatione collatus.

Quid sit cito manus imponere.

Episcopus super omnes gradus constituitur.

1. Timoth. 5.

Dist. 78. Quid est.

3. Dicente enim Apostolo ut inter alias electionis regulas, is Episcopus ordinetur, quem unius Uxoris virum fuisse aut esse constiterit, tam sacra semper habita est ista præceptio, ut etiam de muliere Sacerdotis eligendi, eadem intelligatur servanda conditio, ne forte illa priusquam in matrimonium ejus veniret, qui aliam non habuisset uxorem, alterius viri esset experta conjugium. Quis ergo dissimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur injuriam: cum huic magno venerandoque mysterio, ne divinæ quidem legis statuta defuerint, quibus evidenter est definitum, ut virginem Sacerdos accipiat, & alterius torum nesciat conjugis, quæ uxor est futura Pontificis? Jam tunc enim in Sacerdotibus figurabatur Christi, & Ecclesiæ spirituale conjugium, ut quoniam vir caput est mulieris, discat Sponsa Verbi non alium virum nosse quam Christum, qui merito unam elegit, unam diligit, & aliam præter ipsam suo consortio non adjungit.

1. Timoth. 3.

Ordinandi sint unius uxoris viri, & quidem virginis.

Levit. 21. Ezech. 44. Ephes. 5. 1. Corinth. 11.

Sacerdotum Vet. Testam. conjugium quid figuraverit?

4. Si ergo etiam in Veteri Testamento hæc Sacerdotalium conjugiorum forma servata est; quanto magis sub revelata jam gratia constituti, Apostolicis debemus inservire præceptis, ut quamlibet quis bonis moribus præditus, & sanctis operibus inveniatur ornatus, nequaquam tamen vel ad diaconii gradum, vel ad presbyterii honorem, vel ad Episcopatus culmen ascendat, si aut ipsum non unius uxoris virum, aut uxorem ejus non unius viri fuisse claruerit? Monente vero Apostolo atque dicente: & hi autem probentur primum, & sic ministrent: quid aliud intelligendum in hoc putamus, nisi ut in his provectionibus non solum matrimoniorum castimoniam, sed etiam laborum merita cogitemus, ne aut a baptismo rudibus, aut a sæculari actu repente conversis, officium pastorale credatur, cum omnis gradus militiæ christianæ de incrementis profectuum debeat æstimari, an possint cuiquam majora committi? Merito Sanctorum Patrum venerabiles sanctiones, cum de Sacerdotum electione loquerentur, eos demum idoneos sacris administrationibus censuerunt, quorum omnis ætas a puerilibus exordiis usque ad provectiores annos per disciplinæ Ecclesiasticæ stipendia cucurrisset, & unicuique testimonium prior vita præberet: nec posset de ejus provectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro castis moribus, pro actibus strenuis, celsioris loci præmium deberetur. Si enim ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris, indignum est pervenire, & notari ambitus solent, quos probitatis documenta non adjuvant; quam diligens, & quam prudens habenda est dispensatio divinorum munerum, & cælestium dignitatum, ne in aliquo Apostolica, & Canonica decreta violentur, & his Ecclesia Domini regenda credatur, qui legitimarum institutionum nescii, & totius humilitatis ignari non ab infimis sumere incrementum, sed a summis volunt habere principium? cum valde iniquum sit, & absurdum ut imperiti magistris, novi antiquis, & rudes præ-

1. Timoth. 3.

Sint probati per gradus omnes militiæ christianæ.

Ambitus notandi, quos probitatis documenta non adjuvant.

(*a*) Primam hanc cæterasque B. Leonis Decretales Epistolas ex Card. Carafa deprompsimus in Tomo I. Epist. Decret. Summor. Pontif., quas eruditissimus iste S.R.E. Bibliothecarius ex Vetustis Codicibus Vaticanis edidit non parva quidem dissimilitudine ab iis, quas Canonistæ, ac S. Leonis Operum Collectores ediderunt.

In Eccleſia diverſa ſunt merita, diverſa Miniſteria.

1. Timoth. 2.

præferantur emeritis. In domo quidem magna neceſſe eſt (ſicut Apoſtolus diſſerit) ut vaſa diverſa ſint, quædam aurea, & argentea, quædam vero lignea, & fictilia: ſed horum miniſterium pro materiæ qualitate diſcernitur, nec idem eſt precioſorum uſus, & vilium. Nam inordinata erunt omnia, ſi fictilia aureis, & lignea præferantur argenteis. Sicut autem in ligneis, & fictilibus eorum hominum ſpecies figurantur, qui nullis adhuc virtutibus nitent; ita in aureis, & argenteis hi ſine dubio declarantur, qui per longæ eruditionis ignem, & per fornacem diuturni laboris excocti, aurum probatum, & argentum purum eſſe meruerunt. Quibus ſi merces pro devotione non redditur, omnis Eccleſiaſtica diſciplina reſolvitur, omnibus ordo turbatur: dum in Eccleſia, qui nullum ſubiere miniſterium, perverſo eligentium judicio indebitum obtinent principatum.

Ex Laicis ordinati potius tolerandi quã bigami.

1. q. 7. c. Exigunt cauſæ.

Pſalm. 24.

Cum bigamis, aut viduarũ maritis nullo modo diſpenſandũ.

Epiſcopus ex laico ordinatus tolera-tur.

Nic. Conc. c. 2.

5. Cum ergo inter vos tantum valuerint aut ſtudia popularium, aut ambitus ſuperborum, ut non ſolum laicos, ſed etiam ſecundarum uxorum viros aut viduarum maritos ad officium cognoſcamus paſtorale provectos: nonne aptiſſimæ exigunt cauſæ, ut Eccleſiæ, in quibus iſta commiſſa ſunt, judicio ſeveriore purgentur, & non ſolum in tales Præſules, ſed etiam in ordinatores eorum ultio competens proferatur? Sed circumſtant nos hinc manſuetudo clementiæ, hinc cenſura juſtitiæ. Et quia univerſæ viæ Domini miſericordia, & veritas, cogimur ſecundum Sedis Apoſtolicæ pietatem, ita noſtram temperare ſententiam, ut trutinato pondere delictorum, quæ conſtat non unius eſſe menſuræ, quædam definiamus utcunque toleranda, quædam vero penitus amputanda. Eos enim, qui vel ſecundas nuptias inierunt, vel viduarum ſe conjugio ſociarunt nec Apoſtolica, nec legalis auctoritas Sacerdotium obtinere permittit; & multo magis illum, ſi fuerit veſtro judicio confutatus, qui (ſicut ad nos relatum eſt) duarum ſimul eſt maritus uxorum, vel iſtum, qui a prima uxore dimiſſus, alteram duxiſſe perhibetur, privandum honore decernimus. Cœteros vero, quorum provectio hoc tantum reprehenſionis incurrit, quod ex laicis ad officium epiſcopale delecti ſunt, neque ex hoc quod uxores habeant, poſſunt eſſe culpabiles, ſuſceptum Sacerdotium tenere permittimus: non præjudicantes Apoſtolicæ Sedis ſtatutis, nec Prædeceſſorum noſtrorum noſtriſque decretis, quibus ſalubriter ſtatutum eſt, ne primum vel ſecundum, aut tertium in Eccleſia gradum quiſquam laicorum, quibuslibet ſuffragijs fultus, aſcendat, priuſquam ad hoc meritum per legitima augmenta perveniat. Quod enim nunc, utcunque patimur eſſe veniale, inultum poſtmodum eſſe non poterit, ſi quiſquam id, quod omnino interdicimus, uſurpare præſumpſerit: quia remiſſio peccati non dat licentiam delinquendi: nec quod potuit aliqua ratione concedi, fas erit amplius impune committi.

Statuta Canonum ſervanda.

6. Cum itaque de omnibus fere quæ fratris noſtri Potentii relatio continebat, pleniſſime dilectionem veſtram per David fratrem, & Coëpiſcopum noſtrum, qui & Sacerdotii merito vobis eſt probatus, & moribus, videatis inſtructam; ſupereſt fratres, ut concordi obedientia ſalubres ſuſcipiatis hortatus, & nihil per contentionem agentes, ſed ad omne ſtudium devotionis unanimes, divinis, & apoſtolicis conſtitutionibus pareatis; & in nullo patiamini providentiſſima canonum decreta violari. Quæ enim nunc certarum remiſimus conſideratione cauſarum, antiquis deinceps cuſtodienda ſunt regulis; ne quod ad tempus pia lenitate conceſſimus, juſta poſt hæc ultione plectamus: in eos ſpecialius & propenſius commovendi, qui in Epiſcopis ordinandis ſanctorum Patrum ſtatuta neglexerint, & quos refutare debuerant, conſecrarint. Unde ſi qui Epiſcopi talem conſecraverint Sacerdotem, qualem non liceat, etiam ſi aliquo modo damnum proprij honoris evaſerint; ordinationis tamen jus ulterius non habebunt, nec ei Sacramento intererunt, quod neglecto divino judicio immerito præſtiterunt. Illud ſane quod ad Sacerdotalem pertinet dignitatem, inter omnia volumus canonum ſtatuta ſervari, ut non in quibuslibet Locis, neque quibuslibet Caſtellis, & ubi ante non fuerunt, Epiſcopi conſecrentur: cum ubi minores ſunt plebes, minoreſque conventus, Presbyterorum cura ſufficiat: Epiſcopalia autem gubernacula non niſi majoribus populis, & frequentioribus Civitatibus oporteat præſidere: ne, quod ſanctorum Patrum divinitus inſpirata decreta vetuerunt, viculis, & poſſeſſionibus vel obſcuris, & ſoliteriis municipiis tribuatur ſacerdotale faſtigium, & honor, cui debent excellentiora committi, ipſe ſui numeroſitate vileſcat. Quod nunc in ſua Diœceſi reſtitutus Epiſcopus factum eſſe cauſatus eſt, & rationabiliter poſtulavit; ut ſi Epiſcopi eorum locorum, in quibus non debuerant ordinari, humana conditione deceſſerint, loca ipſa ad jus ejus Antiſtitis redigantur, cujus fuerant ante priora. Et inutile eſt, ut ſacerdotalis dignitas inconſiderata ordinantis facilitate ſuperflua multiplicatione minuatur. De his autem, quæ in ſacro virginitatis propoſito conſtitutæ barbaricam pertulere violentiam, & integritatem pudoris non animo, ſed corpore perdiderunt, ea nobis ſervanda videtur moderatio; ut neque in viduarum dejiciantur gradum, neque in ſacrarum, & perſeverantium virginum numerum cenſeantur. Quibus, ſi in omnibus virginalibus obſervationibus perſeverant, & caſtimoniæ ſoliditatem mente cuſtodiunt, Sacramentorum non eſt neganda communio; quia injuſtum eſt, eas in eo vel argui vel notari, quod non voluntas amiſit, ſed vis hoſtilis eripuit. Cauſam quoque Lupicini Epiſcopi illic jubemus audiri: cui multum, & ſæpius poſtulanti communione hac ratione reddidimus, quoniam ad noſtrum judicium provocaſſet, immerito eum, pendente negocio, a communione videbamus fuiſſe ſuſpenſum. Adjectum etiam illud eſt, quod huic temere ſuperordinatus eſſe cognoſcitur, qui non debuit ordinari antequam Lupicinus in præſenti poſitus, aut confutatus, aut certe confeſſus, juſtæ poſſet ſubjacere ſententiæ; ut vacantem locum, quemadmodum diſciplina eccleſiaſtica exigit, is, qui conſecrabatur, exciperet.

1. q. 1. Si Epiſcopi. 25. q. 2. Si ...

Ordinantes contra ſtatuta Canonũ ordinationis jus amittant.

Diſt. 80. Illud ſane.

Epiſcopi non ordinandi ubi priùs non fuerunt.

Sardic. Conc. cap. 6.

Non deneganda communio iis, quæ per barbaricã vim virginitatem perdiderunt.

Similis Canon ponitur 32. q. 5. Illæ autem famulæ Dei.

De Donato Novatiano Epiſcopo.

De Maximo.

7. Donatum autem Salicinenſem ex Novatianis cum ſua (ut comperimus) plebe converſum, ita dominico volumus gregi præſidere; ut libellum fidei ſuæ ad nos meminerit dirigendum, quo & Novatiani dogmatis damnet errorem, & pleniſſime confiteatur catholicam veritatem. Maximum quoque ex laico licet reprehenſibiliter ordinatum, tamen ſi Donatiſta jam non eſt, & a ſpiritu ſchiſmaticæ pravitatis alienus, ab Epiſcopali, quam quoquo modo adeptus eſt, non repellimus dignitate: ita ut, & ipſe libello ad nos edito catholicum ſe manifeſtet.

8. De

De Aggaro & Tyberiano qui ex laicis fuerunt ordinati.

8. De Aggaro, & Tyberiano, quorum a cæteris, qui ex laicis ordinati sunt, in hoc causa diversa est, quod eorum ordinationi atroces tumultus, & sævæ seditiones memorantur esse famulatæ, vestro judicio cuncta commisimus, ut relata habiti apud vos examinis fide, quid de supradictis statuendum sit, scire possimus.

De virginibus sacris, quæ vim barbaricam pertulerunt.

9. Illæ autem famulæ Dei, quæ integritatem pudoris oppressione barbarica perdiderunt, laudabiliores erunt in humilitate ac verecundia; si se incontaminatis non audeant comparare virginibus. Quamvis enim omne peccatum ex voluntate nascatur, & potuerit corruptione carnis mens invita non pollui; minus tamen hoc illis ob erit, si quod potuerint animo non amittere, doleant se vel corpore perdidisse. Si vero aliæ emerserint causæ, quæ ad statum Ecclesiarum, & ad concordiam pertineant Sacerdotum, illic sub timore Domini volumus, ventilentur, & de componendis atque compositis omnibus ad nos relatio plena mittatur, ut ea, quæ juxta ecclesiasticum morem juste, & rationabiliter fuerint definita, mea quoque sententia roborentur. Data IIII. Idus Augusti.

Data die 10. Augusti anno primo Pontificatus, ut aliquorum opinio est.

II.

Adhortatio ad Rusticum Narbonensem, ne suam Ecclesiam solitudinis petendæ causa deserat: & ad ejusdem consulta Responsiones.

Leo Episcopus Rustico Narbonensi Episcopo.

1. Epistolas fraternitatis tuæ, quas Hermes Archidiaconus tuus detulit, libenter accepi, diversarum quidem causarum connexione multiplices, sed non ita patientiæ legentis onerosas, ut aliquid earum per intercurrentes undique solicitudines fuerit prætermissum. Unde totius sermonis tui allegatione comperta, & gestis, quæ in Episcoporum, honoratorumque examine confecta sunt, recensitis, Saviniano, & Leoni Presbyteris actionis suæ intelleximus fiduciam defuisse: nec eis justam superesse querimoniam, qui se ab inchoatis disceptationibus sponte subduxerint. Circa quos, quam formam, quamve mensuram debeas tenere justitiæ, tuo relinquo moderamini: suadens tamen caritatis hortatu, ut sanandis ægris spiritualem adhibere debeas medicinam, & dicente scriptura, Noli esse nimium justus, mitius agas cum eis, qui pudicitiæ zelo videntur modum excessisse vindictæ; ne diabolus, qui decepit adulteros, de adulterii exultet ultoribus.

De causa Sabiniani, & Leonis Presbyterorum.

Eccles. 7.

2. Miror autem, dilectionem tuam in tantum scandalorum quacumque occasione nascentium adversitate turbari; ut vacationem ab Episcopatus laboribus optare te dicas, & malle in silentio atque ocio vitam degere, quam in his, quæ tibi commissa sunt, permanere. Dicente vero Domino, Beatus qui perseveraverit usque in finem, unde beata erit perseverantia, nisi de virtute patientiæ? Nam secundum Apostolicam prædicationem: Omnis qui voluerit pie vivere in Christo Jesu, persecutionem patietur. Quæ non in eo tantum computanda est, quod contra christianam pietatem, aut ferro, aut ignibus agitur, aut quibuscunque suppliciis: cum persecutionum sævitiam suppleant, & dissimilitudines morum, & contumaciæ inobedientium, & malignarum tela linguarum: quibus conflictationibus cum omnia semper Ecclesiæ membra pulsentur, & nulla piorum portio hic a tentatione sit libera, ita ut periculis nec ocia careant, nec labores, quis inter fluctus maris navem diriget, si gubernator abscedat? Quis ab insidiis luporum oves custodiet, si pastoris cura non vigilet? Quis denique latronibus obsistet, & furibus, si speculatorem in prospectu explorationis locatum, ab intentione solicitudinis amor quietis abducat.

Perseverandũ in Episcopatus laboribus.

Matth. 24.

2. Timoth. 3.

Quæ persecutio in pace Ecclesiæ ferenda.

Joan. 10.

3. Permanendum ergo in opere est credito, & in labore suscepto. Constanter tenenda est justitia, & benigne præstanda clementia. Odio habeantur peccata, non homines. Nunc corripiantur tumidi, nunc tolerentur infirmi: Et quod in peccatis severius castigari necesse est, non sævientis plectatur animo, sed medentis. At si vehementior tribulatio incubuerit, non ita expavescamus, quasi illi adversitati propriis sit viribus resistendum, cum, & consilium nostrum, & fortitudo nostra sit Christus, ut sine quo nihil possumus, per ipsum cucta possimus: qui confirmans prædicatores Euangelii, & Sacramentorum Ministros, Ecce ego, inquit vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi, & iterum: Hæc, inquit, locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis, in mundo autem tribulationem habebitis. Sed bono animo estote, quia Ego vici mundum. Quæ pollicitationes quia sine dubitatione manifestæ sunt, nullis debemus scandalis infirmari; ne electioni Dei videamur ingrati, cujus tam potentia sunt adjutoria, quam vera promissa. De consultationibus autem dilectionis tuæ, quas separatim conscriptas Archidiaconus tuus detulit, quid sentiendum sit inter præsentes oportunius quæreretur, si nobis tui conspectus copia proveniret. Nam cum quædam interrogationes modum diligentiæ videantur excedere, intelligo eas colloquiis aptiores esse, quam scriptis: Quia sicut quædam sunt, quæ nulla possunt ratione convelli, ita multa sunt quæ aut pro consideratione ætatum, aut pro necessitudine rerum oporteat temperari: illa semper conditione servata, ut in his, quæ vel dubia fuerint, aut obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis Sanctorum Patrum inveniatur adversum.

Dist. 86. C. Odio.

Joan. 15.

Nihil sine Christo, õnia per Christum possumus.

Matth. 28.

Joan. 16.

Dist. 14. c. 5.

4. Nulla ratio sinit, ut inter Episcopos habeantur, qui nec a Clericis sunt electi, nec a plebibus expetiti, nec a Provincialibus Episcopis cum Metropolitani judicio consecrati. Unde cum sæpe quæstio de male accepto honore nascatur, quis ambigat, nequaquam istis esse tribuendum quod non docetur fuisse collatum. Si qui autem Clerici ab istis pseudoepiscopis in eis Ecclesiis ordinati sunt, quæ ad proprios Episcopos pertinebant, & ordinatio eorum cum consensu, & judicio Præsidentium facta est, potest rata haberi; ita ut in ipsis Ecclesiis perseverent. Aliter autem vana habenda est ordinatio, quæ nec loco fundata est, nec auctoritate munita.

Qui vere Episcopi habendi sint, & qualis ordinatio rata esse possit. Dist. 62. c. Nulla ratio.

1. quæst. 1. c. Si qui Clerici.

5. Alienum est a consuetudine ecclesiastica, ut qui in presbyterali honore, aut in Diaconii gradu fuerint consecrati, ii pro crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant poenitendi: quod sine dubio ex Apostolica traditione descendit, secundum quod scriptum est: Sacerdos si peccaverit, quis orabit pro eo? Unde hujusmodi lapsis, ad promerendam misericordiam Dei, priva-

Presbyteri aut Diaconi in aliquo crimine detecti per manus impositionem pœnitētiæ remedium non consequuntur Dist. 50. Alienum est cap. 67.

privata est expetenda secessio: ubi illis satisfactio; si fuerit digna, sit etiam fructuosa.

Diaconi sicut Episcopus & Presbyter cessare debent ab opere conjugali. Dist. 31. c. Lex cotinentia 1. Reg. 1.

6. Lex continentiæ eadem est Ministris altaris, quæ Episcopis, atque Presbyteris. Qui cum essent Plaici sive lectores, licite, & uxores ducere, & filios procreare potuerunt: Sed cum ad prædictos pervenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit. Unde, ut de carnali fiat spirituale conjugium, oportet eos nec dimittere uxores, & quasi non habeant, sic habere, quo, & salva sit caritas conjugiorum, & cessent opera nuptiarum.

Aliud est uxor, aliud concubina. 32. quæst. 2. Nō omnis mulier.

7. Non omnis mulier juncta viro, uxor est viri: quia nec omnis filius hæres est patris. Nuptiarum autem fœdera inter ingenuos sunt legitima, & inter æquales, multo prius hoc ipsum, Domino constituente, quam initium Romani Juris existeret. Itaque aliud est uxor, aliud concubina: Sicut aliud ancilla, aliud libera. Propter quod etiam Apostolus ad manifestandam harum personarum discretionem, testimonium ponit ex Genesi, ubi dicitur Abrahæ: Eijce ancillam, & filium ejus. Non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. Unde cum societas nuptiarum ita ab initio constituta sit, ut præter sexuum conjunctionem haberet in se Christi, & Ecclesiæ sacramentum, dubium non est, eam mulierem non pertinere ad matrimonium, in qua non docetur nuptiale fuisse mysterium. Igitur cujuslibet loci Clericus, si filiam suam viro habenti concubinam in matrimonium dederit, non ita accipiendum est, quasi conjugato eam dederit, nisi forte illa mulier, & ingenua facta, & dotata legitime, & publicis nuptiis honestata videatur. Paterno arbitrio viris junctæ carent culpa, si mulieres, quæ a viris habebantur, in matrimonio non fuerunt, quia aliud est nupta, aliud concubina.

Gen. 2. 21. Galat. 4. Gen. 21. 27. quæst. 2. Cum Societas.

Non est conjugij duplicatio quando ancilla relicta uxor assumitur. 32. quæst. 2. Ancillam. Dist. 7. Nemo desperandus.

8. Ancillam a toro abijcere, & uxorem certæ ingenuitatis accipere, non duplicatio conjugii, sed profectus est honestatis. Culpanda est sane talium negligentia, sed non penitus desperanda; ut crebris cohortationibus incitati, quod necessarie expetierunt, fideliter exequantur. Nemo enim desperandus est, dum in hoc corpore constitutus est, quia nonnunquam, quod diffidentia ætatis differtur, consilio maturiore perficitur.

Pœnitentiæ tempus usque ad ultimum vitæ finem. 24. quæst. 2. De communione.

Nec post mortem iis communicandum, quibus viventibus non est communicatum.

9. Horum causa Dei judicio reservanda est, in cujus manu fuit, ut talium obitus usque ad Communionis remedium differretur. Nos autem, quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus.

De his qui pœnitentiam agere differunt. Dist. 1. Pænitentia quæ dilata c. 62.

10. Dissimulatio hæc potest non de contemptu esse remedii, sed de metu gravius delinquendi. Unde pœnitentia, quæ dilata est, cum studiosius petita fuerit, non negetur; ut quoquo modo ad indulgentiæ medicinam anima vulnerata perveniat.

Qui pro illicitis veniam poscit, etiam a multis licitis abstinere debet. Dist. 1. Aliud quidē cap. 65. & 11. quæst. 1. cap. 34. 1. Corinth. 6.

11. Aliud quidem est debita juste reposcere, aliud propria perfectionis amore contemnere. Sed illicitorum veniam postulantem oportet a multis etiam licitis abstinere, dicente Apostolo: Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Unde si pœnitens habet causam, quam negligere forte non debeat, melius expetit ecclesiasticum, quam forense judicium.

Pœnitentes negociationis lucra exercere non debēt. Dist. 5. c. Qualitas.

12. Qualitas lucri negociantem aut excusat, aut arguit: quia est, & honestus quæstus & turpis. Veruntamen pœnitenti utilius est etiam dispendia pati, quam periculis negociationis obstringi; quia difficile est inter ementis, vendentisque commercium non intervenire peccatum.

Post pœnitentiam ad sæcularem militiam redire non licet. Ibid. cap. Contrarium. 2. Timoth. 2.

13. Contrarium est omnino ecclesiasticis regulis, post pœnitentiæ actionem redire ad militiam sæcularem, cum Apostolus dicat: Nemo militans Deo, implicat se negociis sæcularibus. Unde non est liber a laqueis diaboli, qui se militiæ mundanæ voluerit implicare.

Adolescentes si post pœnitentiam [continere] non valent, possunt uxorem ducere. 33. quæst. 2. [c.] 14. In Adolescentia.

14. In adolescentia constitutus, si urgente aut metu mortis, aut captivitatis periculo, pœnitentiam gessit, & postea timens lapsum incontinentiæ juvenilis, copulam uxoris elegit, ne crimen fornicationis incurreret, rem videtur fecisse venialem, si præter conjugem nullam omnino cognoverit. In quo tamen non regulam constituimus, sed quid sit tolerabilius, æstimamus. Nam secundum veram cognitionem nihil magis ei congruit, qui pœnitentiam gessit, *quam castitas perseverans, & mentis, & corporis.

Monachi propositum deserere [non] debet. 20. quæst. [1.] c. 1. Propositum.

15. Propositum Monachi proprio arbitrio aut voluntate susceptum, deseri non potest absque peccato. Quod enim quis vovit Deo, debet, & reddere. Unde qui relicta singularitatis professione, ad militiam, vel ad nuptias devolutus est, publicæ pœnitentiæ satisfactione purgandus est, quia, etsi innocens militia, & honostum potest esse conjugium, electionem tamen meliorum deseruisse trangressio est.

Puellæ propositum virginitatis non servant [peccant]. 20. quæst. [1.] c. 8. Puellæ.

16. Puellæ, quæ non coacte parentum imperio, sed spontaneo judicio virginitatis propositum atque habitum susceperunt, si postea nuptias eligunt, prævaricantur: etiam si consecratio non accesit, cujus utique non fraudarentur munere, si in proposito permanerent. Ambigi vero non potest crimen magnum admitti, ubi, & propositum deseritur, & consecratio violatur. Nam si humana pacta non possunt impune calcari, quid de eis manebit, qui corruperint fœdera divini sacramenti?

De quibus ignoratur [an] baptizati [sint] baptizandi. De Consecr. dist. 4. c. [17.] Si nulla exstant.

17. Si nulla existant indicia inter propinquos aut familiares, nulla inter clericos aut vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizati fuisse doceantur, agendum est, ut renascantur: ne manifeste pereant, in quibus, quod non ostenditur gestum, ratio non sinit, ut videatur iteratum. Qui autem possunt meminisse, quod ad Ecclesiam veniebant cum parentibus suis, possunt recordari, an quod eorum parentibus dabatur, acceperint. Sed si hoc etiam ab eorum memoria alienum est, conferendum eis videtur, quod collatum esse nescitur; quia non temeritas intervenit præsumptionis, ubi est diligentia pietatis.

Hi autem de quibus scripsisti, qui se baptizatos, sciunt, sed cujus fidei fuerint, qui eos baptizavere, se nescire profitentur quolibet modo formam Baptismatis acceperint, rebaptizandi non sunt. Sed per manus impositionem, invocata virtute Spiritus Sancti, quam ab hæreticis accipere non potuerunt, Catholicis copulandi sunt.

Qui gentilium [convivio] & escis [immo]latitiis usi [sunt] jejuniis, & [ma]nus im[posi]tione p[ossunt] purgari. Aliquibus [ta] videtur ... no 443. ...

18. Qui convivio solo gentilium, & escis immolatitiis usi sunt, possunt jejuniis, & manus impositione purgari, ut deinceps ab idolothytis abstinentes, Sacramentorum Christi possint esse participes. Si autem aut idola adoravere, aut homicidiis, vel fornicationibus contaminati sunt, ad communionem eos, nisi per pœnitentiam publicam, non oportet admitti.

III.

III.

Adversus Ordinantes Servos, & Bigamos. nec non contra Clericos Fœneratores.

Leo Episcopus Urbis Romæ universis Episcopis per Campaniam, Picenum, Tusciam, & per Italiæ Provincias universas constitutis in Domino salutem.

Exordium.

Inter Decret. Card. Caraf.

UT nobis gratulationem facit Ecclesiarum status salubri dispositione compositus, ita non levi nos mœrore contristat quoties aliqua contra constituta Canonum, & ecclesiasticam disciplinam præsumpta, vel commissa cognoscimus, quæ si non, qua debemus, vigilantia resecemus, illi, qui nos speculatores esse voluit, excusare non possumus, permittentes sincerum corpus Ecclesiæ, (quod ab omni purum macula custodire debemus) ambientum improba contagione fœdari: cum ipsa sibi membrorum per dissimilitudinem compago, non congruat.

Ezech. c. 3. & 33.

Dist. 54. c. Admittuntur. Ut nullus Episcoporum servum alterius ad Clericatus officium promovere præsumat.

1. Admittuntur passim ad ordinem sacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas suffragatur, & qui a dominis suis libertatem consequi minime potuerunt, ad fastigium Sacerdotii, tanquam servilis vilitas hunc honorem capiat, provehuntur, & probari Deo posse creditur, qui domino suo necdum probare se potuit. Duplex itaque in hac parte reatus est, quod & Sacrum Ministerium talis consortii vilitate polluitur, & dominorum, quantum ad illicitæ usurpationis temeritatem pertinet, jura solvuntur. Ab his itaque, fratres carissimi, omnes vestræ provinciæ abstineant Sacerdotes, & non tantum ab his, sed ab aliis etiam, qui originali, aut alicui conditioni obligati sunt, volumus temperari: nisi forte eorum petitio, aut voluntas accesserit, qui aliquid sibi in eos vindicant potestatis. Debet enim esse immunis ab aliis, qui divinæ militiæ fuerit aggregandus: ut a castris dominicis, quibus nomen ejus ascribitur nullis necessitatis vinculis abstrahatur.

Ead dist. c. 1. Nullus Episcoporum.

Ut quicumque ad Sacerdotium vel viduarum mariti, vel habentes numerosa conjugia promoti fuerint, ab omnibus ecclesiasticis officiis arceantur.

1. Timoth. 3.

Levit. 21.

2. Qualis vero unicuique constiterit natalium honestas, & morum esse debeat sacri altaris ministerio sociandus, & Apostolo nos docente, & divina præceptione didicimus, & Canonum regulis, a quibus plerosque fratrum declinasse, & penitus deviasse reperimus. Nam constat ad Sacerdotium pervenisse viduarum maritos: quosdam etiam quibus fuerint numerosa conjugia, & ad omnem licentiam vita liberior, ad Sacrum Ordinem passim patefactis aditibus fuisse permissos, contra illam beati Apostoli vocem, qua talibus exclamat dicens, unius uxoris virum. Et contra illud antiquæ legis præceptum, quo dicitur, & cavetur, Sacerdos virginem uxorem accipiat, non viduam, non repudiatam. Hos ergo, quicumque tales admissi sunt, ab ecclesiasticis officiis, & sacerdotali nomine Apostolicæ Sedis authoritate, jubemus arceri. Nec hoc enim sibi potuerunt vindicare, cujus capaces per hoc quod illis obsistebat, non fuerunt. Hujus discussionis curam nobis specialiter vindicantes, ut si qua forsitan de his commissa sunt corrigantur, nec liceat ultra committi. Et ne qua excusatio de ignoratione nascatur: quanquam ignorare nunquam licuerit Sacerdotem, quid Canonum regulis fuerit definitum. Hæc ergo ad Provincias vestras per Innocentium, Legitimum, & Segetium Fratres, & Coepiscopos nostros scripta direximus: ut quæ male pullulasse noscuntur, radicitus evellantur, & messem dominicam zizania nulla corrumpant. Ita enim fructum uberem, quæ sunt syncera, præstabunt; si ea, quæ natam segetem enecare consueverunt, diligentius amputentur.

24. q. 4. Nec hoc. Quod usuram non solum Clerici exigere non debent, sed nec laici christiani.

3. Nec hoc quoque prætereundum esse duximus, quosdam lucri turpis cupiditate captos usurariam exercere pecuniam, & fœnore velle ditescere, quod non dicam in eos, qui sunt in clericali officio constituti, sed in laicos cadere, qui christianos se dici cupiunt, condolemus, quod vindicari acrius in eos, qui fuerint confutati, decernimus: ut omnis peccandi opportunitas adimatur.

Dist. 46. c. fi. sicut non suo.

Ut clericus nec suo, nec alieno nomine fænus exerceat.

4. Illud etiam duximus præmonendum, ut sic ut non suo, ita non alieno nomine aliquis clericorum exercere fœnus attentet: indecens enim est crimen suum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc solum aspicere, & exercere debemus: ut quod hic misericorditer tribuimus, ab eo domino, qui multipliciter, & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus.

Ut si quis Sacerdotum cōtra hæc interdicta fecerit, a suo sit officio submovēdus. *Dist. 19. c. si Romanorum §. Quibus.*

5. Hoc itaque admonitio nostra denuntiat, quod si quis fratrum contra hæc constituta venire tentaverit, & prohibita fuerit ausus admittere: a suo se noverit officio submovendum, nec communionis nostræ futurum esse consortem, qui socius esse non voluit disciplinæ. Nequid vero sit, quod prætermissum a nobis forte credatur, omnia decretalia constituta tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium Prædecessorum nostrorum, quæ de Ecclesiasticis ordinibus, & Canonum promulgata sunt disciplinis, ita a vestra dilectione custodiri debere mandamus, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari. Dat. VI. Id. Octobris. Maximo iterum, & Paterno VV. CC. Coss.

Dat. die 10. Octobris ann. Dom. 443. Pontif. Leon. ann. VI.

IV.

Anastasius Thessalonicensis Vicarius Apostolicæ Sedis per Illyricum constituitur: multaque disseruntur de jure Vicarii Metropolitanos ordinandi.

Leo Episcopus Urbis Romæ Dilectissimis Fratribus Episcopis Metropolitanis per Illyricum constitutis.

1. OMnis admonitio salutaris, quam Domino credimus aspirante contingere, in mercedem proficit monentis, & moniti: & ideo nos hoc libenter arripimus, quoniam placere Deo nostro, non solum nostris, sed omnium fratrum consacerdotumque nostrorum actibus festinamus. In nostram enim recurrit gratiam, si Ecclesiæ sic regantur, ut nullus querimoniis aditus referetur. Sit itaque dilectioni vestræ, fratres carissimi, dulcis, & jucunda præceptio, quam de Sedis Apostolicæ auctoritate, servata caritatis gratia, manare noscatis; nec vobis aliquid juris credatis imminui, si tam præsentibus, quam futuris rebus videatis, ne illicitis præsumptionibus reseretur aditus, præcaveri. Cautius enim usurpationibus, antequam tententur obsistere, quam quæ usurpata fuerint vindicare. Proemium.

2. Et

Primatus Petri merces ejus fidei.

2. Et quia per omnes Ecclesias cura nostra distenditur, exigente hoc a nobis Domino, qui Apostolicæ dignitatis beatissimo Apostolo Petro, primatum fidei suæ remuneratione commisit universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens, necessitatem solicitudinis, quam habemus, cum his, qui nobis collegii caritate juncti sunt, sociamus. Vicem itaque nostram Fratri, & Coepiscopo nostro Anastasio, secuti eorum exemplum, quorum nobis recordatio est veneranda, commisimus; &, ut sit in speculis, ne quid illicitum a quoquam præsumatur, injunximus: cui in his quæ ad Ecclesiasticam pertinent disciplinam, ut dilectio vestra pareat, admonemus. Non enim tam illi obtemperabitur, quam nobis, qui hoc illi pro nostra solicitudine per illas provincias cognoscimur commisisse.

Vices Apostolicæ Sedis per Illyricum Anastasio committuntur.

Bigamos, viduarum maritos, aut repudiatarum a Sacerdotio arcendos.

3. Volumus enim tales fieri Domino Sacerdotes, quibus cuncta conveniant, quæ sunt ecclesiasticis canonibus definita: ut Episcopi, Presbyteri, atque Diaconi unius uxoris viri sint, secundum beati Apostoli sententiam, & hanc secundum legis præcepta virginem acceperint, non viduam, non repudiatam, sicut legis scriptura testatur. Nec se quisquam æstimet posse ad Sacerdotium pervenire, qui ante Baptismum, deficiente quam habebat uxore, alteram rursum post quam per gratiam Baptismatis est renovatus, acceperit: cum in Baptismate peccata deleantur, non uxorum numerus abrogetur. Adeo autem in excusationem sui hoc obtendere non poterit, ut eorum se patrem filiorum, quos ante Baptismum susceperit, negare non possit. Neque enim uxor, quæ ex legis præcepto ducitur, inter peccata, quæ abluuntur Baptismate, poterit numerari.

Baptismus bigamiam non eluit.

De Apostolicæ Sedis Vicarii auctoritate supra Metropolitanos.

4. Ad Synodum quicumque fuerit evocatus occurrat, nec congregationi se deneget, in qua ad Deum pertinentes causas noverit esse tractandas. Quicquid causarum, ut assolet, inter consacerdotes evenerit, ejus, cui vicem nostram commisimus, examini, reservetur: ut illo sub Dei timore præsule omnis ambiguitas finiatur. Nihil in ejus, aut nostram, contra hæc, quæ constituimus, præsumatur injuriam. Ejus nobis relatione, si quid ad nos referendum fuerit, innotescat: ita enim vos ad illum pertinere volumus, ut ad vos provinciarum vestrarum pertinent Sacerdotes. Qui ergo jure sibi debito uti cupiunt, Apostolicæ Sedis auctoritate concessa per suam contumaciam imminuere non nitantur.

Eosque ordinandi.

5. Ut vero vestræ dilectioni provinciæ suæ ordinatio permittitur Sacerdotum, ita fratrem, & Coepiscopum nostrum Anastasium de ordinando Antistite volumus consulatis. Cui Metropolitani Episcopi consecrationem statuimus reservari: ut eo inquisitore, atque custode, cum certus licentiæ modus imponitur, ecclesiasticæ disciplinæ in omnibus ordo servetur. Ipsum vero secundum definita canonum hoc vestra dilectio nostris epistolis admonitum esse cognoscat; ut de statu ecclesiarum vestrarum certiores subinde sua relatione nos faciat; sciturus sibi a nobis imputandum, si quid de his, quæ statuimus a quoquam fuerit temeratum.

Causæ graviores, & Appellationes Illyrici Sedi Apostolicæ cognoscendæ reservantur.

6. Si quæ vero causæ graviores vel appellationes emerserint, eas sub ipsius relatione ad nos mitti debere decrevimus: ut nostra secundum ecclesiasticum morem sententia finiantur. Hæc vero, quæ per filium meum Nicolaum Presbyterum scripta direximus recurrentibus literis, ut vos eadem sciamus accepisse, rescribite.

Data pridie Idus Januarias Theodosio XVIII. & Albino VV. CC. Coss.

Dat. die [...] Januarii A[...] Dom. 44[...] Pontific[...] Leon. An.[...]

V.

Italiæ Episcopos certiores reddit Leo, quid a se contra Manichæos actum sit: hortaturque, ut eos investigent, ne populos corrumpant.

Leo Episcopus, Universis Episcopis per Italiæ provincias constitutis in Domino salutem.

1. In consortium vos nostræ solicitudinis dilectissimi Fratres advocamus, ut vigilantia pastorali, ne quid diabolicæ fraudis astutia possit nocere commissis vobis gregibus diligentius consulatis, ne is, qui Domini misericordia revelante per nostram curam a nostris ovibus morbus abjicitur, nec dum vobis præmonitis, & adhuc quid agatur ignaris, per vestras se pergat ecclesias, & suarum furtim cuniculos inveniat latebrarum, ne quod a nobis in urbe extinguitur, tenebrosis apud vos radicibus seminetur.

2. Plurimos impietatis Manichææ sequaces, & doctores in urbe investigatio nostra reperit, vigilantia divulgavit, auctoritas, & censura coercuit. Quos potuimus emendare, correximus: & ut damnarent Manichæum cum prædicationibus, & disciplinis suis, publica in Ecclesia professione, & manus suæ subscriptione compulimus, & ita de voragine impietatis suæ confessos, pœnitentiam concedendo, levavimus. Aliquanti vero, qui ita se demerserant, ut nullum his auxiliantis posset remedium subvenire, subditi legibus, secundum christianorum Principum constituta, ne sanctum gregem sua contagione polluerent, per publicos judices perpetuo sunt exilio relegati. Et omnia quæ tam in scripturis, quam in occultis traditionibus suis habent prophana, vel turpia, ut nosset populus, quid refugeret, aut vitaret, oculis christianæ plebis certa manifestatione probavimus, adeo, ut ipse, qui eorum dicebatur Episcopus, a nobis tentus proderet flagitiosa in suis mysteriis, quæ tenerent, sicut gestorum vos series potest edocere. Ad instructionem enim vestram etiam ipsa direximus: quibus lectis omnia, quæ a nobis deprehensa sunt, nosse poteritis. Et quia aliquantos de his, quos ne absolverentur, arctior reatus involverat, cognovimus aufugisse, hanc ad dilectionem vestram Epistolam misimus, ut effecta certior Sanctitas vestra solicitius agere dignetur, & cautius, nec ubi Manichææ perversitatis homines plebes vestras facultatem lædendi, & hujus sacrilegii possit invenire doctores. Aliter enim nobis commissos regere non possumus, nisi hos, qui sunt perditores, & perditi, zelo fidei dominicæ persequamur, & a sanis mentibus, ne pestis hæc latius divulgetur, severitate, qua possumus, abscindamus. Unde hortor dilectionem vestram, obtestor, & moneo, ut qua debetis, & potestis solicitudine vigiletis ad investigandos eos, necubi occultandi se reperiant facultatem. Ut enim habebit a Deo ingens remunerationis præmium, qui diligentius, quod ad salutem commissæ sibi plebis proficiat, fuerit exequutus; ita ante tribunal Domi-

Quomo[...] resipiscente[...] hæretici a[...] Ecclesia re[...] piendi sint.

Hæretici [...] hæreses [...] nifestand[...] vitari pos[...]

Dat. die 30. Januarii Ann. Dom. 444. Pontificatus Leon. an. IV.

Domini de reatu negligentiæ se non poterit excusare, quicunque plebem suam contra sacrilegæ persuasionis auctores noluerit custodire.

Data III. Kal. Feb. Theodosio XVIII. & Albino V. V. C.C. Coss.

VI.

Nonnullas dubitationes a Thessalonicensi Episcopo Apostolicæ Sedis Vicario propositas diluit.

Leo Episcopus Urbis Romæ Anastasio Episcopo Thessalonicensi.

1. Quanta Fraternitati tuæ a Beatissimi Petri Apostoli auctoritate sint commissa, & qualia etiam nostro tibi favore sint credita, si vera ratione perspiceres, & justo examine ponderares, multum possemus de injunctæ tibi solicitudinis devotione gaudere. Quoniam sicut præcessores mei, præcessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ, priorum sequutus exemplum vices mei moderaminis delegavi: ut curam, quam universis Ecclesiis principaliter ex divina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus adjuvares, & longinquis ab Apostolica Sede provinciis præsentiam quodam modo nostræ visitationis impenderes; quia de continenti, opportunoque prospectu promptum tibi esset agnoscere, quid in quibusque rebus vel tuo studio componeres, vel nostro judicio reservares. Nam cum majora negotia, & difficiliores causarum exitus liberum tibi esset sub nostræ sententiæ expectatione suspendere, nec ratio tibi, nec necessitas fuit in id, quod mensuram tuam excederet deviandi. Abundant enim apud te monitorum scripta nostrorum, quibus te de omnium actionum temperantia frequenter instruximus: ut commendatas tibi Christi Ecclesias per exhortationem caritatis ad salubritatem obedientiæ provocares; Quia etsi plerunque existat inter negligentes, vel desides fratres, quæ oporteat majore auctoritate curari: sic tamen est adhibenda correptio, ut semper sit salva dilectio. Unde & Beatus Apostolus Paulus ad Ecclesiasticum regimen Timotheum imbuens dicit: seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, juvenes ut fratres, anus ut matres, juvenculas ut sorores in omni castitate. Quæ moderatio si quibuscumque inferioribus membris ex apostolica institutione debetur, quanto magis Fratribus, & Coëpiscopis nostris sine offensione reddenda est. Et licet nonnunquam accidant, quæ in sacerdotalibus sint reprehendenda personis, plus tamen erga corrigendos agat benevolentia, quam severitas: plus cohortatio, quam commotio: plus caritas, quam potestas. Sed hi, qui quæ sua sunt, quærunt, non quæ Jesu Christi, facile ab hac lege discernuntur, & dum dominari magis, quam consulere subditis quærunt, placet honor, inflat superbia; & quod provisum est ad concordiam, tendit ad noxam. Quod, ut necesse habeamus, ita dicere, non de parvo animi dolore procedit. Me ipsum enim quodam modo in culpa sentio, cum te a traditis tibi regulis immodice deviasse cognosco. Qui si tuæ æstimationis parum diligens eras, meæ saltem famæ parcere debueras; ne, quæ tuo tantum facta sunt animo, nostro viderentur gesta judicio. Relegat Fraternitas tua paginas nostras, omniaque ad tuos missa majores Apostolicæ Sedis Præsulum scripta percurrat, & vel a me, vel a præcessoribus meis inveniet ordinatum, quod a te cognovimus esse præsumptum. Venit namque ad Nos cum Episcopis Provinciæ suæ Frater noster Atticus, veteris Epiri Metropolitanus Antistes, & de indignissima afflictione, quam pertulit, lacrymabili actione conquestus est, coram adstantibus Diaconibus tuis, qui querelis flebilibus nihil contra referendo ea, quæ nobis ingerebantur, fide non carere monstrabant. Legebatur quoque in literis tuis, quas iidem Diaconi detulerunt, quod Frater Atticus Thessalonicam venisset, quodque consensum suum etiam scripturæ professione signasset, ut de illo non aliud a nobis intelligi posset, quam proprii arbitrii, & spontaneæ devotionis fuisse, quod venerat, quodque chartulam de obedientiæ sponsione conscripserat, in cujus tamen chartulæ mentione signum prodebatur injuriæ. Non enim necessarium fuerat, ut obligaretur scripto, qui obedientiam suam ipso jam voluntarii adventus probabat officio. Unde deplorationibus supradictis hæc verba Epistolæ tuæ testimonium præbuerunt, & per hoc, quod non est tacitum, nudatum est illud, quod silentio fuerat adopertum, ad hibitam scilicet Illyrici præfecturam, & sublimissimam inter mundanos apices potestatem in exhibitionem insontis Antistitis incitatam, ut missa exequutione terribili, quæ omnia sibi officia publica ad effectum præceptionis adjungeret a sacris Ecclesiæ adytis nullo, vel falso insimulatus crimine extraheretur Sacerdos: cui non ob molestiam ægritudinis, non ob sævitiam hyemis darentur induciæ, sed iter asperum, & periculis plenum per invias nives agere cogeretur. Quod tanti laboris, tantique discriminis fuit, ut ex his, qui Episcopum comitati sunt quidam defecisse dicantur. Multum stupeo, frater carissime, sed & plurimum doleo, quod in eum, de quo nihil amplius indicaveras, quam quod evocatus adesse differret, & excusationem infirmitatis obtenderet, tam atrociter, & tam vehementer potueris commoveri: præsertim cum etsi tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerat, quid ad tua consulta rescriberemus. Sed ut video bene de moribus meis existimasti, & quam civilia pro conservanda sacerdotali concordia responsurus essem, verissime prævidisti: & ideo motus tuos exequi sine dilatione properasti: ne, cum moderationis nostræ aliud disponentia scripta sumpsisses, faciendi id, quod factum est, licentiam non haberes. An forte aliquod tibi facinus fratris innotuerat, & Metropolitanum Episcopum novi apud te criminis pondus urgebat? At hoc quidem alienum ab illo esse etiam tu nihil ei objiciendo confirmas: sed etiam si quid grave, intolerandumque gessisset, nostra erat expectanda censura: ut nihil prius ipse decerneres, quam quid nobis placeret, agnosceres. Vices enim nostras ita tuæ credidimus caritati, ut in partem sis vocatus solicitudinis, non in plenitudinem potestatis. Unde sicut multum nos ea, quæ a te pie sunt curata, lætificant; ita nimium ea, quæ perperam sunt gesta, contristant. Et necesse est post multarum experimenta causarum solicitius prospici, & diligentius præcaveri, quatenus per spiritum caritatis, & pacis omnis materia scandalorum de Ecclesiis Domini, quas tibi com-

Thessalonicenses Antistites Apostolicæ Sedis Vicarii perpetui.

Inductio ad mansuetudinem.

Servanda in correctione dilectio. 1. Timoth. 5.

Correctionis moderatio erga Episcopos.

Philip. 2.

Narratio Facti.

Violentia in Coëpiscopum adhibita.

3. q. c. Multum stupeo.

commendavimus, auferatur: præminente quidem in illis Provinciis Episcopatus tui fastigio, sed amputato totius usurpationis excessu.

Metropolitanis sua jura servanda. 25. q. 2. c. Igitur Secundum.

2. Igitur secundum Sanctorum Patrum Canones, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentia consecratos Metropolitanos singularum Provinciarum Episcopos, quibus ex delegatione nostra fraternitatis tuæ cura prætenditur, jus traditæ sibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus: ita ut a regulis præstitutis nulla aut negligentia, aut præsumptione discedant.

Quales in Episcopos sint eligendi.

3. In Civitatibus, quarum Rectores obierint, de substituendis Episcopis hæc forma servetur; ut is, qui ordinandus est, etiam si bonæ vitæ testimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec secundæ conjugis sit maritus, aut qui vel unam quidem habeat, vel habuerit, sed nec qui sibi viduam copularit. Sacerdotum enim tam excellens est electio, ut hæc, quæ in aliis Ecclesiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita.

Dist. 25. c. omnium. sacerdotum.

Subdiaconis carnale conjugium prohibetur.

4. Nam cum extra Clericorum Ordinem constitutis nuptiarum societati, & procreationi filiorum studere sit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ paritatem, nec Subdiaconibus quidem connubium carnale conceditur, ut & qui habent, sint tamquam non habentes, & qui non habent, permaneant singulares. Quod si in hoc ordine, qui quartus à capite est, dignum est custodiri; quanto magis in primo, aut secundo, vel tertio servandum est, ne aut Levitico, aut Presbyterali honore, aut Episcopali excellentia quisquam idoneus existimetur, qui se a voluptate uxoria necdum frænasse detegitur?

1. Corinth. 7.

Episcopus Cleri, & Populi consensu eligendus. *Dist. 63. c. si.*

5. Cum ergo de summi Sacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur, quem Cleri, Plebisque consensus concorditer postularit, ita ut si in aliam forte personam partium se vota diviserint, Metropolitani judicio is alteri præferatur, qui majoribus, & studiis juvantur, & meritis, tantum ut nullus invitis, & non petentibus ordinetur, ne plebs invita Episcopum non optatum, aut contemnat, aut oderit, & fiat minus religiosa, quam convenit, cui non licuerit habere, quem voluit.

Nullus invitis detur Episcopus.

Episcoporũ electiones ad Vicarium Sed. Apost. referendæ. *Dist. 65. C. de Persona.*

Qui diu non differat eligere.

Dist. 63. c. Metropolitano Item dist. 77 c. 1.

6. De persona autem consecrandi Episcopi, & de Cleri, Plebisque consensu Metropolitanus Episcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in provincia bene placuit scire te faciat, ut ordinationem rite celebrandam tua quoque firmet auctoritas. Quæ rectis dispositionibus nihil moræ, aut difficultatis debebit afferre, ne gregibus Domini diu desit cura Pastorum. Metropolitano vero defuncto, cum in locum ejus alius fuerit subrogandus Provinciales Episcopi ad Civitatem Metropolitanam convenire debebunt, ut omnium Clericorum, atque omnium civium voluntate discussa, ex Presbyteris ejusdem Ecclesiæ, vel ex Diaconibus optimus eligatur, de cujus nomine ad tuam notitiam Provinciales referant Episcopi, impleturi vota poscentium, si quod ipsis placuit, tibi quoque placuisse cognoverint. Sicut enim justas electiones nullis dilationibus volumus fatigari, ita nihil permittimus te ignorante præsumi.

Metropolitani vero electio per Episcopos de cõsensu populi facienda, & a Vicario Apostolico confirmanda.

Bini Conventus per singulos annos ab Episcopis celebrandi. *Dist. 18. c. De Conciliis.*

7. De Conciliis autem Episcopalibus non aliud indicimus, quam sancti Patres salubriter ordinarunt, ut scilicet bini conventus per annos singulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter diversos Ecclesiæ ordines nasci adsolent, judicetur. At si forte inter ipsos, qui præsunt de majoribus [quod absit] peccatis causa nascatur, quæ provinciali nequeat examine deffiniri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit instruere, & si coram positis partibus nec tuo fuerit res sopita judicio, ad nostram cognitionem quidquid illud est, transferatur.

Episcopus ... Ecclesia ... Ecclesiam ... transeat. 7. q. 1. Si ... Episcop... 31.

8. Si quis Episcopus mediocritate civitatis suæ despecta administrationem loci celebrioris ambierit, & ad majorem se plebem quacumque occasione transtulerit non solum a Cathedra quidem pellatur aliena, sed carebit & propria, ut nec illis præsideat, quos per avaritiam concupivit, nec illis, quos per superbiam sprevit. Suis igitur terminis contentus sit quisque nec supra mensuram, juris suis affectet augeri.

Invito E... scopo ali... Clericum... mo recipi... 19. quæ... c. Alienum Clericum.

9. Alienum Clericum invito Episcopo ipsius nemo suscipiat, nemo solicitet, nisi forte ex placito caritatis id inter dantem, accipientemque conveniat. Nam gravis injuriæ reus est, qui de fratris Ecclesia id, quod est utilius, aut preciosius audet vel allicere, vel tenere. Itaque si intra Provinciam res agatur, transfugam Clericum ad Ecclesiam suam Metropolitanus redire compellet. Si autem longius præcessit, tui præcepti auctoritate revocabitur, ut nec cupiditati, nec ambitioni occasio relinquatur.

In evoc... dis Epis... moderati... Thessalo... Antistite... vanda.

10. Inevocandis autem a te Episcopis moderatissimum te esse volumus, ne per majoris diligentiæ speciem fraternis videaris gloriari injuriis. Unde si causa aliqua major extiterit, ob quam necessarium sit fraternum advocare conventum, binos de singulis Provinciis Episcopos quos Metropolitani crediderint esse mittendos, ad fraternitatem tuam venire sufficiat; ita aut a præstituto tempore non ultra XV. dies quo convenerint retardentur.

Contẽti... inter Ep... pos orta... Romanũ P... tificem ... renda.

11. Si autem in eo, quod cum fratribus tractandum, definiendumve credideris, diversa eorum fuerit a tua voluntate sententia, ad nos omnia sub gestorum testificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat decernatur. Ad hunc enim finem omnem affectum nostrum, curamque dirigimus, ut quod ad unitatem concordiæ, & quod ad custodiam pertinet disciplinæ, nulla dissensione violetur nulla desidia negligatur. Et te igitur frater carissime & eos fratres nostros, qui de tuis offenduntur excessibus, cum tamen non similis sit omnium materia querelarum, hortor, & moneo, ut quæ pie sunt ordinata, salubriterque disposita, nulla concertatione turbentur: nemo quod suum est, quærat, sed quod alterius, sicut ait, Apostolus: Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad ædificationem. Non enim poterit unitatis nostræ firma esse compago, nisi nos ad inseparabilem soliditatem vinculum caritatis adstrinxerit: quia sicut in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent; ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra. Connexio totius corporis unam sanitatem, unam pulcritudinem facit. Et hæc quidem connexio totius corporis unanimitatem requirit, sed præcipue exigit concordiam Sacerdotum; quibus, etsi dignitas non sit communis, est tamen ordo generalis. Quoniam & inter Beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut cæteris præemineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna dispositione

Philipp. ...

Rom. 15.

Rom. 12. 1. Cor. 12.

Primatus P... tri.

ne provisum est, ne omnem sibi omnia vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia, & rursum quidam in majoribus Urbibus constituti solicitudinem susciperent ampliorum, per quos ad unam Petri Sedem universalis Ecclesiæ cura conflueret, & nihil usquam a suo capite dissideret. Qui ergo scit, se quibusdam præpositum, non moleste ferat aliquem sibi esse prælatum, sed obedientiam, quam sibi exigit, etiam ipse dependat; Et sicut non vult gravis oneris sarcinam ferre, ita non audeat alii importabile pondus imponere. Discipuli enim sumus humilis, & mitis magistri dicentis, Discite a me, quia mitis sum; & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris: jugum enim meum suave est, & onus meum leve. Quod quomodo experiemur, nisi, & illud in observantiam veniat, quod idem Dominus ait: Qui major est vestrum, erit minister vester, qui autem se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur?

Matth. 23. Matth. 11. Matth. 20. Marc. 10. Luc. 22. Luc. 14.

VII.

Refutatio Hæresum Priscillianistarum.

Proemium.

Leo Episcopus, Turibio Episcopo salutem.

QUam laudabiliter pro catholicæ fidei veritate movearis, & quam solicite dominico gregi devotionem officii pastoralis impendas, tradita nobis per Diaconem tuum Fraternitatis tuæ scripta demostrant: quibus notitiæ nostrę insinuare curasti, qualis in regionibus vestris de antiquis pestilentiæ reliquiis errorum morbus exarserit. Nam, & epistolæ, sermo, & commonitorij series, & libelli tui textus demonstrant Priscillianistarum fœtidissimam apud vos recaluisse sentinam. Nihil est enim sordium in quorumcumque sensibus impiorum, quod in hoc dogma non confluxerit: quoniam de omnium terrenarum opinionum luto, multiplicem sibi fæcem commiscuerunt: ut soli totum biberent, quicquid alii ex parte gustassent. Denique si universæ hæreses, quæ ante Priscilliani tempus exortæ sunt, diligentius retractentur; nullus pene invenitur error, de quo non traxerit impietas ista contagium: quæ non contenta eorum recipere falsitates, qui ab Euangelio Christi sub Christi nomine deviarunt, tenebris etiam paganitatis immersit, ut per magicarum artium profana secreta, & mathematicorum vana mendacia, religionis fidem, morumque rationem in potestate Dœmonum, & in effectu syderum collocarent. Quod si, & credi liceat, & doceri, nec virtutibus præmium, nec vitiis pœna debetur, omniaque non solum humanarum legum, sed etiam divinarum constitutionum decreta solventur: quia neque de bonis, neque de malis actibus ullum poterit esse judicium, si in utramque partem fatalis necessitas motum mentis impellit: & quicquid ab hominibus agitur, non est hominum, sed astrorum. Ad hanc insaniam pertinet prodigiosa illa totius humani corporis per duodecim cæli signa distinctio, ut diversis partibus diversę præsideant potestates, & creatura, quam Deus ad imaginem suam fecit, in tanta sit obligatione syderum, in quanta est connexione membrorum. Merito patres nostri, sub quorum temporibus hæresis hæc nefanda prorupit, per totum mundum instanter egere ut impius furor ab universa Ecclesia pelleretur: quando etiam mundi principes ita hanc sacrilegam amentiam detestati sunt, ut auctorem ejus ac plerosque discipulos legum publicarum ense prosternerent. Videbant enim omnem curam honestatis auferri, omnem Conjugiorum copulam solvi, simulque divinum jus humanumque subverti: si hujusmodi hominibus usquam vivere cum tali professione licuisset. Et profuit diu ista districtio ecclesiasticæ lenitati, quæ etsi sacerdotali contenta judicio, cruentas refugit ultiones, severis tamen Christianorum Principum constitutionibus adjuvatur; dum spirituale nonnunquam recurrunt remedium, qui timent corporale supplicium. Ex quo autem multas provincias hostilis occupavit irruptio, & executionem legum tempestates interdixere bellorum, ex quo inter Sacerdotes Dei difficiles commeatus, & rari cœperunt esse conventus; invenit ob publicam perturbationem secreta perfidia libertatem, & ad multarum mentium subversionem his malis est incitata, quibus debuit esse correcta. Quæ vero illic aut quanta pars plebium a contagione pestis hujus aliena est, ubi (sicut caritas tua indicat) letali morbo etiam quorundam Sacerdotum corda corrupta sunt, & per quos opprimenda falsitas, & defendenda veritas credebatur, per ipsos doctrinæ Priscilliani Euangelium subditur Christi, ut ad profanos sensus pietate sanctorum voluminum depravata, sub nominibus Prophetarum, & Apostolorum non hoc prædicetur, quod Spiritus Sanctus docuit, sed quod Diaboli minister inseruit? Quia ergo dilectio tua fideli, quantum potuit, diligentia damnatas olim opiniones decem, & septem capitulis comprehendit: nos quoque strictim omnia retractemus, ne aliquid harum blasphemiarum aut tollerabile videatur, aut dubium.

Priscillianus omnes hæreses renovavit. Fatalis necessitas ab eo inducta. Gen. 1. Severus Sulpitius lib. 2. sacræ historiæ. Mala ex hujusmodi hæresi provenientia. Hæretici post Ecclesiæ judicium a Principibus plectuntur. Per Sacerdotes hæresum falsitas opprimenda.

1. Primo itaque capitulo demonstratur, quam impie sentiant de Trinitate divina, qui & Patris, & Filii, & Spiritus sancti unam, atque eandem asserunt esse personam, tamquam idem Deus, nunc Pater, nunc Filius, nunc Spiritus Sanctus nominetur: nec alius sit qui genuit, alius qui genitus est, alius qui de utroque processit: sed singularis unitas in tribus quidem vocabulis, sed non tribus sit accipienda personis. Quod blasphemiæ genus de Sabellii opinione sumpserunt, cujus discipuli etiam Patri-passiani merito nuncupantur: quia si ipse est Filius, qui & pater, crux Filii, Patris est passio: & quicquid in forma servi filius patri obediendo sustinuit, totum in se pater ipse suscepit. Quod Catholicæ fidei sine ambiguitate contrarium est, quæ Trinitatem unitatis sic *homousion* confitetur, ut Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum sine confusione indivisos, sine tempore sempiternos, sine differentia credat æquales: quia unitatem in Trinitate non ex eadem persona, sed eadem implet essentia.

Priscillianistæ Sanctam Trinitatem non personis, sed tantum nominibus distinguunt. Sabelliani dogmatis, & Patri passianorum æmuli.

2. In secundo capitulo ostenditur ineptum vanumque commentum de processionibus quarumdam virtutum ex Deo, quas habere cœperit, & quas essentia sua ipse præcesserit: in qua Arianorum quoque suffragantur errori, dicentium, quod pater prior filio sit, quia fuerit aliquando sine filio, & tunc pater esse cœperit, quando filium genuerit. Sed sicut illos Catholica Ecclesia detestatur: ita, & istos, qui putant umquam Deo id, quod ejusdem est essentiæ, defuisse. Quem sicut mutabilem, ita

Adversus id, quod dicunt quasdam virtutes ex Deo processisse, quas ab æterno non habuerit. Priscillian. Arianorum suffragantur errori.

ita & proficientem dicere nefas est. Quam enim mutatur, quod minuitur; tam mutatur etiam quod augetur.

Adversus id, quod dicunt ideo Unigenitum dici Christum, quia solus de Virgine natus. Hoc Pauli Samosateni, & Photini virus.

3. Tertii vero capituli sermo designat, quod iidem impii asserant, ideo Unigenitum dici filium Dei, quia solus sit natus ex Virgine. Quod utique non auderent dicere, nisi Pauli Samosateni, & Photini virus hausissent: qui dixerunt Dominum nostrum Jesum Christum antequam nasceretur ex Virgine Maria, non fuisse. Si autem isti aliud de suo sensu intelligi volunt, neque principium de Matre dant Christo, asserant necesse est, non unum esse filium Dei, sed alios quoque ex summo patre progenitos, quorum hic unus sit natus ex femina, & hic ob hoc appelletur Unigenitus, quia hanc nascendi conditionem alius filiorum Dei nemo susceperit. Quaqua versum igitur se contulerint, in magnæ tendunt impietatis abruptum, si Christum Dominum vel ex matre volunt habere principium, vel patris Dei unigenitum diffitentur: cum, & de matre is natus sit, qui erat Deus Verbum, & de Patre nemo sit genitus præter Verbum.

De natali Domini, quod in eo Priscillianistæ jejunia celebrent. *Joan. 1.*

S. Leo Serm. 2. in Natalis Domini cap. 5. & serm. 7. c. 3. 4. 5. & 6. Itē de Epiph. Serm. 4. in fi. cap. 4.

Cerdoni, Marcioni, & Manichæis concordant.

4. Quarto autem capitulo continetur, quod Natalem Christi, quem secundum susceptionem veri hominis Catholica Ecclesia veneratur, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, non vere isti honorent, sed honorare se simulent, jejunantes eodem die, sicut, & die Dominico, qui est dies resurrectionis Christi. Quod utique ideo faciunt, quia Christum Dominum in vera hominis natura natum esse non credunt, sed per quandam illusionem ostentata videri volunt, quæ vera non fuerint, sequentes dogma Cerdonis atque Marcionis, & cognatis suis Manichæis per omnia concordantes. Qui sicut in nostro examine detecti, atque convicti sunt, Dominicum diem, quem nobis Salvatoris nostri Resurrectio consecravit, exigunt in mœrore jejunii, Solis (ut proditum est) reverentiæ hanc continentiam devoventes, ut per omnia sint a nostræ fidei unitate discordes, & dies, qui a nobis in lætitia habetur, ab illis in afflictione ducatur. Unde dignum est, ut inimici crucis Christi, & Resurrectionis, talem excipiant sententiam, qualem elegerunt doctrinam.

Adversus id, quod aiunt animā hominis ex divina esse substantia.

5. Quinto capitulo refertur, quod animam hominis divinæ asserant esse substantiæ, nec a natura Creatoris sui, conditionis nostræ distare naturam. Quam impietatem ex Philosophorum quorundam, & Manichæorum opinione manantem Catholica fides damnat: Sciens nullam tam sublimem, tamque præcipuam esse facturam, cui Deus ipse natura sit. Quod enim de ipso est, idem est, quod ipse. Nec id aliud est, quam filius, & Spiritus sanctus. Præter hanc autem summæ Trinitatis unam consubstantialem, & sempiternam atque incommutabilem deitatem, nihil omnium creaturarum est, quod non in exordio sui ex nihilo creatum sit. Non autem quicquid inter creaturas eminet, Deus est, nec si quid magnum est, atque mirabile, hoc est, quod ille, qui facit mirabilia magna solus. Nemo hominum veritas, nemo sapientia, nemo justitia est: sed multi participes sunt veritatis, & sapientiæ, atque justitiæ. Solus autem Deus nullius participationis indigus est. De quo quicquid digne utcunque sentitur, non qualitas est, sed essentia. Incommutabili enim nihil accedit, nihil deperit; quia esse illi,

Psalm. 71. & 35.

Dei summa perfectio, hominis vero indigentia.

quod est sempiternum, semper est proprium. Unde in se manens innovat omnia, & nihil accipit, quod ipse non dedit. Nimium igitur superbi, nimiumque sunt cæci, qui cum dicant humanam animam divinæ esse substantiæ, non intelligunt, nihil se aliud dicere, quam Deum esse mutabilem & ipsum perpeti, quicquid potest naturæ ejus inferri.

Contra id, quod aiunt Diabolum esse, vel ex se esse, & propriam habere naturam.

6. Sexta adnotatio indicat eos dicere, quod diabolus nunquam fuerit bonus, nec natura ejus opificium Dei sit, sed eum ex chao & tenebris emersisse: quia scilicet nullum sui habeat auctorem, sed omnis mali ipse sit principium atque substantia: cum fides vera, quæ est Catholica, omnium creaturarum sive spiritualium, sive corporalium bonam confiteatur substantiam, & mali nullam esse naturam: quia Deus qui universitatis est conditor, nihil non bonum fecit. Unde, & Diabolus bonus esset, si in eo, quod factus est, permaneret. Sed quia naturali excellentia male usus est, & in veritate non stetit, non in contrariam transiit substantiam, sed a summo bono, cui debuit adhęrere, descivit: sicut ipsi qui talia asserunt, a veris in falsa proruunt, & naturam in eo arguunt, in quo sponte delinquunt, ac pro sua voluntaria perversitate damnantur. Quod utique in ipsis malum erit, & ipsum malum non erit substantia, sed pœna substantiæ.

Omnium creaturarum substantia bona est: malitia natura.

Joan. 8.

Contra illos, quod nuptias & procreationes filiorum adstruant peccatum.

7. Septimo loco sequitur, quod nuptias damnant, & procreationem nascentium perhorrescunt: in quo (sicut pene in omnibus) cum Manichæorum profanitate concordant, ideo (sicut ipsorum mores probant) conjugalem copulam detestantes, quia non est illic libertas turpitudinis, ubi, & pudor matrimonii servatur, & spes sobolis.

Contra id, quod corpora humana Diaboli dicunt esse figmenta, & a Dæmonibus in utero formari.

8. Octavum ipsorum est, plasmationem humanorum corporum Diaboli dicere esse figmentum, & semina conceptionum, opera Dæmonum in mulierum uteris figurari: propterea resurrectionem carnis non esse credendam, quia concreatio corporis non sit congruens animæ dignitati. Quæ falsitas sine dubio opus Diaboli est, & talia prodigia opinionum figmenta sunt Dæmonum, qui non in fęminarum ventribus formant homines, sed in hæreticorum cordibus tales fabricant errores. Quod immundissimum virus de Manichææ impietatis specialiter fonte procedens, olim fides Catholica deprehendit, atque damnavit.

Contra id, quod filios promissionis ex Spiritu sancto dicunt esse conceptos.

9. Nona autem adnotatio manifestat, quod filios promissionis, ex mulieribus quidem natos, sed ex Spiritu sancto dicant esse conceptos, ne illa soboles, quæ de carnis semine nascitur, ad Dei conditionem pertinere videatur. Quod Catholicæ fidei repugnans atque contrarium est, quæ omnem hominem in corporis animæque substantia a conditore universitatis formari, atque animari intra materna viscera confitetur: manente quidem illo peccati mortalitatisque contagio, quod in prolem a primo parente transcurrit, sed regenerationis Sacramento subveniente, quo per Spiritum sanctum promissionis filii renascuntur, non in utero carnis, sed in virtute Baptismatis. Unde & David qui utique erat promissionis filius, dicit ad Deum: Manus tuæ fecerunt me, & plasmaverunt me. Et ad Jeremiam Dominus ait: Priusquam te formarem in utero novi te: Et in vulva matris tuæ sanctificavi te.

Psalm. 118. Job. 10.

Jerem. 1.

Contra id, quod ... in cœlo ... peccasse ...

10. Decimo autem capitulo referuntur asserere, animas, quæ humanis corporibus inseruntur, fuisse

qualitatem peccati in hoc mundo accipere sortem vel bonã vel malam.

fuisse in corpore, & in cælesti habitatione peccasse, atque ob hoc a sublimibus ad inferiora delapsas in diversæ qualitatis principes incidisse, & per aereas ac sydereas potestates, alias duriores, alias mitiores corporibus esse inclusas, sorte diversa, & conditione dissimili, ut quicquid in hac vita varie, & inæqualiter provenit, ex præcedentibus caussis videatur accidere. Quam impietatis fabulam ex multorum sibi erroribus texuerunt, sed omnes eos Catholica fides a corpore suæ unitatis abscidit, constanter prædicans atque veraciter, quod animæ hominum priusquam suis inspirarentur corporibus, non fuere, nec ab alio incorporentur nisi ab opifice Deo, qui & ipsarum est creator, & corporum.

Anima simul, & creatur, & infunditur.

Et quia per primi hominis prævaricationem tota humani generis propago vitiata sit, neminem posse a conditione veteris hominis liberari, nisi per Sacramentum Baptismatis Christi, in quo nulla est discretio renatorum, dicente Apostolo: Quicunque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, neque Græcus; non est servus, neque liber; non est masculus, neque fœmina, omnes enim unum estis in Christo Jesu.

Renatorum in Baptismate nulla discretio.

Galat. 5.

Quid ergo hic agunt cursus syderum, quid figmenta fatorum? quid mundanarum rerum mobilis status, & inquieta diversitas? Ecce tot impares gratia Dei facit æquales, qui inter quoslibet vitæ hujus labores, si fideles permanent, miseri esse non possunt, Apostolicum illud in omni tentatione dicentes: Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? sicut scriptum est, quia propter te morte afficimur tota die, æstimati sumus ut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus in eo, qui nos dilexit.

Rom. 8.

Ecclesia nihil de hoc mundo metuit, nihil concupiscit.

Et ideo Ecclesia, quæ corpus est Christi nihil de mundi inæqualitatibus metuit, quia nihil de bonis corporalibus concupiscit. Nec timet inani strepitu fatorum gravari, quæ patientia tribulationum novit augeri.

Contra id, quod fatalibus stellis dicunt animas hominũ obligatas.

11. Undecima ipsorum blasphemia est, qua fatalibus stellis, & animas hominum, & corpora opinantur adstringi, per quam amentiam, necesse est, ut omnibus paganorum erroribus implicati, & faventia sibi (ut putant) sydera colere, & adversantia studeant mitigare. Verum ista sectantibus nullus in Ecclesia Catholica locus est: quoniam qui se talibus persuasionibus dedit, a Christi corpore totus abscessit.

Contra id, quod sub aliis potestatibus partes animæ, sub aliis corporis mẽbra subjiciunt.

12. Duodecimum inter hæc illud est, quod sub aliis potestatibus partes animæ, sub aliis corporis membra describunt, & qualitates inferiorum Præsulum in Patriarcharum nominibus statuunt, quibus e diverso signa sydera, quorum virtuti corpora subjiciantur, opponunt. Et in his omnibus inextricabili se errore præpediunt, non audientes dicentem Apostolum: Videte, ne quis vos decipiat per philosophiam, & inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, & non secundum Christum, quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus, & potestatis. Et iterum: Nemo vos seducat volens in humilitate, & religione Angelorum, quæ non vidit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suæ, non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus, & conjunctiones subministratum, & constructum crescit in augmentum Dei.

Coloss. 2.

Ibid.

Quid ergo opus est in cor admittere, quod lex non docuit, quod prophetia non cecinit, quod Euangelii veritas non prædicavit, quod Apostolica doctrina non tradidit? Sed hæc operta sunt eorum mentibus, de quibus Apostolus dicit; Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, & a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. Nihil itaque nobiscum commune habeant, qui talia audent vel docere, vel credere, & quibuslibet modis nituntur adstruere, quod substantia carnis ab spe Resurrectionis aliena sit, atque ita omne Sacramentum Incarnationis Christi resolvunt, quia indignum fuit integrum hominem suscipi, si indignum erat integrum liberari.

1. Timoth. 4.

Contra id, quod Scripturarum scientiam subvertunt.

13. Tertio decimo loco positum est eosdem dicere, quod omne corpus Scripturarum Canonicarum sub Patriarcharum nominibus accipiendum sit, quia illæ duodecim virtutes, quæ reformationem hominis interioris operantur, in horum vocabulis indicentur, sine qua scientia nullam animam posse assequi, ut in eam substantiam, de qua prodiit, reformetur. Sed hanc impiam vanitatem despectui habet Christiana Sapientia, quæ novit veræ Deitatis inviolabilem, & inconvertibilem esse naturam: animam autem, sive in corpore viventem, sive a corpore separatam, multis passionibus subjacere. Quæ utique si divinæ esset essentiæ, nihil adversi posset incidere. Et ideo ineffabiliter aliud creator est, aliud creatura. Ille enim semper idem est, & nulla varietate mutatur: hæc autem mutabilis est etiam non mutata, quia ut non mutetur, datum poterit habere, non proprium.

Contra id, quod duodecim signa, quæ Mathematici observant, per corpus omne distinguunt.

14. Sub quarto decimo vero capitulo, de statu corporis, sentire dicuntur, quod sub potestate syderum atque signorum pro terrena qualitate teneatur, & ideo multa in santis libris, quæ ad exteriorem hominem pertineant, reperiri, ut in ipsis Scripturis inter divinam terrenamque naturam quædam sibi repugnet adversitas, & aliud sit, quod sibi vindicent animæ præsules, aliud quod corporis conditores. Quæ fabulæ ideo disseruntur, ut & anima divinæ affirmetur esse substantiæ, & caro credatur malæ esse naturæ; quoniam, & ipsum mundum cum elementis suis non opus Dei boni, sed conditionem mali profitentur auctoris: atque ut hæc mendaciorum suorum sacrilegia bonis titulis colorarent, omnia pene divina eloquia sensuum nefandorum immissione violarunt.

De Apocryphis eorundẽ Priscilianorũ Scripturis.

Hæretici Scripturas corrũpunt.

15. De qua re quinti decimi Capituli sermo conqueritur, & præsumptionem diabolicam merito detestatur: quia, & nos istud veracium testium relatione comperimus, & multos corruptissimos eorum codices, qui canonici titulantur, invenimus. Quomodo enim decipere simplices possent, nisi venenata pocula quodam melle prælinirent, ne usquequaque sentirentur insuavia, quæ essent futura mortifera? Curandum ergo est, & sacerdotali diligentia maxime providendum, ut falsati codices, & a sincera veritate discordes, in ullo usu lectionis habeantur. Apocryphæ autem Scripturæ, quæ sub nominibus Apostolorum multarum habent seminarium falsitatum, non solum interdicendæ, sed etiam penitus auferendæ sunt, atque ignibus concremandæ. Quamvis enim sint in illis quædam, quæ videantur speciem habere pietatis, numquam tamen vacuæ sunt venenis, & per

Apocryphi libri non solũ interdicendi, sed etiã igne cremandi.

per fabularum illecebras hoc latenter operantur, ut mirabilium narratione seductos laqueis cujuscunque erroris involvant. Unde si quis Episcoporum vel Apocrypha haberi per domos non prohibuerit, vel sub Canonicorum nomine eos codices in Ecclesia permiserit legi, qui Priscilliani adulterina sunt emendatione corrupti: hæreticum se noverit judicandum: quoniam qui alium ab errore non revocat, seipsum errare demonstrat.

De libris Dictinii

16. Postremo autem Capitulo hoc prodidit justa querimonia, quod Dictinii tractatus, quos secundum Priscilliani dogma conscripsit, a multis cum veneratione legerentur, cum si aliquid memoriæ Dictinio tribuendum putant, reparationem ejus magis debeant amare, quam lapsum.

Dictinius Episcopus ab Hæresi cōversus.

Non ergo Dictinium, sed Priscillianum legunt, & illud probant, quod errans docuit, non quod correctus elegit. Sed nemo hoc impune præsumat, nec inter Catholicos censeatur, quis quis utitur Scripturis non ab Ecclesia solummodo Catholica, sed etiam a suo Auctore damnatis. Non sit perversis liberum simulare, quod fingunt, nec sub velamine nominis christiani, decretorum Imperialium statuta declinent. Ideo enim ad Ecclesiam Catholicam cum tanta cordis diversitate conveniunt, ut, & quos possunt, suos faciant, & legum severitatem, dum se nostros mentiuntur, effugiant.

Priscillianistæ a Manichæis non discreti.

Faciunt hoc Priscillianistæ, faciunt hoc Manichæi, quorum cum istis tam fœderata sunt corda, ut solis nominibus discreti, sacrilegiis autem suis inveniantur uniti: quia etsi vetus testamentum, quod isti se suscipere simulant, Manichæi refutant, ad unum tamen finem utrorumque tendit intentio, cum quod isti recipiendo corrumpunt, illi abdicando impugnant. In execrabilibus autem Mysteriis eorum, quæ quanto immundiora sunt, tanto diligentius occultantur, unum prorsus nefas est, una est obscænitas, & similis turpitudo. Quam etsi eloqui erubescimus, solicitissimis tamen inquisitionibus indagatam, & Manichæorum, qui comprehensi sunt, confessionibus detectam, ad publicam fecimus pervenire notitiam: ne ullo modo possit dubium videri, quod in judicio nostro, cui non solum frequentissima præsentia Sacerdotum, sed etiam illustrium virorum dignitas, & pars quædam Senatus ac plebis interfuit, ipsorum qui omne facinus perpetrarant, ore reseratum est, sicut ea, quæ ad dilectionem tuam nunc direximus, gesta demonstrant.

Concilium Rom. contra Manichæos in Hispaniā trāsmissum.

Quod autem de Manichæorum fœdissimo scelere, hoc etiam de Priscillianistarum incestissima consuetudine olim compertum, multumque vulgatum est. Qui enim per omnia sunt impietate sensuum pares, non possunt in Sacris suis esse dissimiles. Decursis itaque omnibus, quæ libelli series comprehendit, & a quibus commonitorii forma non discrepat, sufficienter (ut opinor) ostendimus, quid de his, quæ ad nos Fraternitas tua retulit, censeamus, & quam non sit ferendum, si tam profanis erroribus etiam quorumdam Sacerdotum corda consentiunt, vel (ut mitius dixerim) non resistunt.

De Episcopis gregi suo non vigilantibus quid existimandum.

Qua conscientia honorem sibi debitum vindicant, qui pro animabus sibi creditis non laborant? Bestiæ irruunt, & Ovium septa non claudunt. Fures insidiantur, & excubias non prætendunt. Morbi crebrescunt, & remedia nulla prospiciunt. Cum autem etiam illud addunt, ut his, qui solicitius agunt, consentire detrectent, & impietates, olim toto orbe damnatas, subscriptionibus suis se anathematizare dissimulent: quid de se intelligi volunt, nisi quod de numero fratrum non sunt, sed de parte hostium?

An caro Christi requieverit in Sepulchro.

17. In eo vero, quod extrema familiaris Epistolæ tuæ parte posuisti, miror cujusquam Catholici intelligentiam laborare, tamquam incertum sit, an descendente ad inferna Christo, caro ejus requieverit in Sepulchro: quæ sicut vere, & mortua est, & sepulta, ita vere est die tertio resuscitata. Hoc enim, & ipse Dominus denunciaverat, dicens ad Judæos: Solvite templum hoc, & in triduo resuscitabo illud. *Ioan. 2.* Ubi Euangelista subjungit: Hoc autem dicebat de templo corporis sui. Cujus rei veritatem etiam David propheta prædixerat, loquens sub persona Domini Salvatoris, & dicens: Insuper, & caro mea requiescet in spe. *Psalm. 15.* Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Quibus utique verbis manifestum est, quod caro Domini, & vere sepulta requievit, & corruptionem non subiit: quia celeriter vivificata reditu animæ resurrexit.

Manichęi, & Priscillianistæ Christi Incarnationis, mortis, & resurrectionis auferunt veritatē.

Quod non credere satis impium est, & ad Manichæi Priscillianique doctrinam pertinere non dubium est: qui sacrilego sensu ita se Christum simulant confiteri, ut incarnationis, mortis, & resurrectionis auferant veritatem. Habeatur ergo inter vos Episcopale Concilium, & ad eum locum, qui omnibus opportunus sit vicinarum provinciarum conveniant Sacerdotes: ut secundum ea, quæ ad tua consulta respondimus plenissimo disquiratur examine, an sint aliqui inter Episcopos, qui hujus hæreseos contagio polluantur, a communione sine dubio separandi, si nefandissimam sectam per omnium sensuum pravitates damnare noluerint.

A communione separandi Episcopi qui Priscilliani sectam in omnibus capitibus non damnant.

Nulla enim ratione tolerandum est: ut qui prædicandæ fidei suscepit officium, is contra Euangelium Christi, contra Apostolicam doctrinam, contra universalis Ecclesiæ Symbolum audeat disputare. Qualis illic erunt Discipuli, ubi tales docebunt Magistri? Quæ illic Religio populi, quæ salus plebis, ubi contra humanam societatem pudoris scissi verecundia tollitur, conjugiorum fœdera auferuntur, propagatio generationis inhibetur, carnis natura damnatur, contra verum autem veri Dei cultum Trinitas Deitatis negatur, personarum proprietas confunditur, anima hominis divina essentia prædicatur, & eadem ad Diaboli arbitrium carne concluditur, Dei filius per id, quod ex Virgine ortus, non per id, quo ex Patre natus est, Unigenitus prędicatur, idemque nec vera Dei proles, nec verus filius Virginis asseritur, ut per falsam passionem, mortemque non veram mendax etiam resurrectio resumptę de sepulchro carnis habeatur?

Repetuntur sūmarie prædicti Priscilliani errores.

Frustra autem utuntur Catholico nomine, qui istis impietatibus non resistunt. Possunt hęc credere, qui possunt talia patienter audire. Dedimus itaque litteras ad fratres, & coepiscopos nostros Tarraconenses, Carthaginenses, Lusitanos, atque Gallicos, eisque Concilium Synodi generalis indiximus.

Indictio generalis Synodi per Hispaniā.

Ad tuę dilectonis solicitudinem pertinebit, ut nostrę ordinationis auctoritas ad prędictarum provinciarum Episcopos deferatur. Si autem aliquid, (quod absit) obstiterit, quo minus possit celebrari generale Concilium, Gallicię, saltem in uno conveniant Sacerdotes, quibus congregati fratres nostri Hydacius, & Ceponius imminebunt conjuncta cum eis instantia tua, quo citius vel provinciali Conventu remedium tantis vulneribus afferatur. Data XII. Cal. Aug. Alipio, & Ardabure VV. CC. Coss.

Dat. die 21. Julii Ann. Domini 447. Pōtif. Leon. An. VII.

VIII.

De Baptismo in die Paschatis, & Pentecostes conferendo.

Leo Episcopus Universis Episcopis per Siciliam constitutis in Domino Salutem.

Proemium.

DIvinis præceptis, & Apostolicis monitis incitamur, ut pro omnium Ecclesiarum statu impigro vigilemus affectu, ac siquid usquam reprehensione invenitur obnoxium, celeri solicitudine, aut ab ignorantiæ imperitia, aut a præsumptionis usurpatione revocemus. Manente enim Dominicæ vocis imperio, quo Beatissimus Apostolus Petrus trina repetitione mysticæ sanctionis imbuitur, ut Christi oves, qui Christum diligit, pascat, ipsius sedis, cui per abundantiam divinæ gratiæ præsumus, reverentia cohortamur; ut periculum desidiæ, quantum possumus, declinemus, ne professio Summi Apostoli, qua se amatorem Domini esse testatus est, vana inveniatur in Nobis: quia negligenter pascens toties commendatum Dominicum gregem convincitur summum non amare Pastorem.

Joann. 21.

Quod prohibeatur in die Epiphaniorũ baptismum celebrari.

1. Cum ergo mihi de caritatis vestræ actibus fraterna affectione solicito certis indiciis innotuerit, vos in eo, quod inter Sacramenta Ecclesiæ principale est, ab Apostolicæ Institutionis consuetudine discrepare, ita ut Baptismi Sacramentum numerosius in die Epiphaniæ, quam Paschali tempore celebretis; miror Vos, vel Præcessores vestros tam irrationabilem novitatem usurpare potuisse, ut confuso temporis utriusque mysterio nullam esse differentiam crederetis inter diem, quo adoratus est Christus a Magis, & diem, quo resurrexit a mortuis. Quam culpam nullo modo potuissetis incidere, si unde consecrationem honoris accepistis; inde legem totius observantiæ sumeretis, & Beati Petri Apostoli Sedes, quæ Vobis sacerdotalis mater est dignitatis, esset ecclesiasticæ magistra rationis. A cujus vos regulis recessisse minore posset æquanimitate tolerari, si aliqua commotionis nostræ increpatio non præcessisset. Nunc autem, quia non desperatur correctio, mansuetudo servanda est, & licet vix ferenda sit in Sacerdotibus excusatio, quæ prætendat inscitiam; malumus tamen, & censuram necessariam temperare, & ratione vos apertissimæ veritatis instruere.

Petri Sedes Sacerdotalis dignitatis mater, & ecclesiasticæ disciplinæ magistra.

Quod cuncta nobis per ordinem rerum per Incarnationem Domini Nostri salutis Sacramenta digesta sint.

2. Semper quidem in æterno consilio Dei mansit humani generis incommutabiliter præordinata reparatio: sed ordo rerum per Jesum Christum Dominum nostrum temporaliter gerendarum in Incarnatione Verbi sumpsit exordium. Unde aliud tempus est, quo annunciante Angelo Beata VirgoMaria fœcundandam se per Spiritum Sanctum credidit, & concepit; aliud, quo salva integritate virginea puer editus exultante gaudio cælestium Ministrorum pastoribus indicatur: aliud, quo infans circumciditur, aliud quo hostia pro eo legalis offertur: aliud, cum tres Magi claritate novi syderis incitati in Bethlehem ab Oriente perveniunt, & adoratum parvulum mystica munerum oblatione venerantur. Nec iidem sunt dies, quibus impio Herodi, ordinata divinitus in Ægyptum translatione, subtractus est, vel quibus ab Ægypto in Galilæam mortuo persequutore, revocatus est. Inter has autem dispensationum varietates accedunt augmenta corporea, crescit Dominus (sicut Euangelista testatur) profectibus ætatis, & gratiæ. Per dies Paschæ in templum Jerusalem cum parentibus venit, & cum abesset a societate redeuntium, sedens cum Senioribus, & inter admirantes Magistros disputans invenitur, rationemque mansionis suæ reddens. Quid est (inquit) quod me quærebatis? nesciebatis, quod in his, quæ Patris mei sunt oportet me esse? significans ejus se esse filium, cujus esset & templum. Jam vero, cum in annis majoribus apertius declarandus Baptismum Præcursoris sui Joannis expetiit, quid Deitatis ejus remansit ambiguum, quando baptizato Domino Jesu, Spiritus Sanctus in Columbæ specie super eum descendit, & mansit, audita de cælis Patris voce dicentis: Tu es Filius meus dilectus, in Te bene complacui? quæ omnia ideo, quanta potuimus, brevitate perstrinximus, ut notum sit dilectioni vestræ, universos dies Christi innumeris consecratos fuisse virtutibus, & in cunctis ejus actionibus Sacramentorum mysteria coruscasse: sed aliter quoque signis denunciari, aliter rebus impleri, nec quæcumque numerantur in operibus Salvatoris, ad tempus pertinere Baptismatis. Nam si etiam illa, quæ post Beati Joannis lavacrum a Domino gesta cognovimus, sub indiscreto honore colamus, omnia tempora continuatis erunt deputanda Festis, quia omnia sunt plena miraculis. Verum quia Spiritus sapientiæ, & intellectus ita Apostolos, & totius Ecclesiæ erudivit magistros, ut in christiana observantia nihil inordinatum nihil pateretur esse confusum: discernendæ erant causæ solennitatum, & in omnibus institutis patrum, principumque nostrorum rationabilis servanda discretio: quia non aliter unus grex, & unus pastor sumus, nisi, quemadmodum Apostolus docet, id ipsum dicamus omnes: simus autem perfecti in eodem sensu, & in eadem scientia.

Luc. 1. *Luc. 2.* *Matth.* *Luc. 2.* *Matth. 3.* *Luc. 3.* *1. Corinth. 1.*

Quod in Baptismo mors proveniat interfectione peccati, & Sepulturam triduanam imitetur trina demersio, & ab aquis elevatio sit velut resurrectio de Sepulchro.

3. Quamvis ergo & illa, quæ ad humilitatem, & illa, quæ ad gloriam pertinent Christi in unam concurrant, eamdemque personam, totumque quicquid in illo, & virtutis divinæ est, & infirmitatis humanæ ad nostræ reparationis tendat effectum; proprie tamen in morte Crucifixi, & in resurrectione ex mortuis potentia Baptismatis novam creaturam condit ex veteri; ut in renascentibus, & mors Christi operetur & vita, dicente beato Apostolo Paulo, An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem, ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis ejus, simul, & resurrectionis erimus, & cætera, quæ latius magister gentium ad commendandum Sacramentum Baptismatis disputavit, ut appareret ex hujus doctrinæ spiritu regenerandis filiis hominum, & in Dei Filios adoptandis illum diem, & illud tempus electum, in quo per similitudinem, formamque mysterii ea, quæ geruntur in membris, his, quæ in ipso sunt capite, gesta, congruere, dum in Baptismatis regula, & mors intervenit interfectione peccati, & sepulturam triduanam imitatur trina demersio, & ab aquis elevatio, resurgentis ad instar est de sepulchro. Ipsa igitur operis qualitas docet celebrandæ generaliter gratiæ eum esse legitimum diem, in quo orta est, & virtus muneris, & species actionis. Ad cujus rei confirmationem

De consecr. Dist. 4. Proprie.

Rom. 6.

nem plurimum valet, quod ipse Dominus Jesus Christus, posteaquam resurrexit a mortuis discipulis suis, in quibus omnes Ecclesiarum Præsules docebantur, & formam, & potestatem tradidit baptizandi, dicens: euntes ergo nunc, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. De quo utique eos etiam ante passionem potuisset instruere nisi proprie voluisset intelligi, regenerationis gratiam ex sua resurrectione cœpisse. Additur sane huic observantiæ etiam Pentecostes ex adventu Spiritus sancti consecrata solemnitas, quæ de Paschalis Festi pendet articulo. Et cum ad alios dies alia festa pertineant, hæc semper ad eum diem, qui resurrectione Domini est insignis, occurrit: porrigens quodam modo auxiliantis gratiæ manum, ut hi, quos a die Paschę, aut molestia infirmitatis, aut longinquitas itineris, aut navigationis difficultas interclusit invitos, aut quibuslibet necessitatibus impeditos, desiderii sui effectum dono Spiritus sancti consequantur. Ipse enim Unigenitus Dei in Fide credentium, & in virtute operum nullam inter se, & Spiritum sanctum voluit esse distantiam, quia nulla est diversitas in natura, dicens: ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut vobiscum sit in ęternum, Spiritum veritatis. Et iterum, Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos dicebit omnia, & suggeret universa quęcumque dixi Vobis. Et iterum, Cum venerit ille Spiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatem. Cum itaque veritas Chistus sit, & Spiritus veritatis Spiritus Sanctus, nomenque Paracliti utrisque sit proprium, non dissimile est festum, ubi unum est Sacramentum.

Matth. 28. *Ioan. 14.* *Ibidem.* *Ioan. 16.*

4. Hoc autem Nos non ex nostra persuasione defendere, sed ex Apostolica auctoritate servare satis idoneo probamus exemplo, sequentes beatum Apostolum Petrum, qui in eo die, quo omnem credentium numerum promissus Spiritus Sancti replevit adventus, trium millium populum sua prędicatione conversum lavacro Baptismatis consecravit, quod sancta Scriptura, quę Apostolorum actus continet, fideli historia docet, dicens: His auditis, compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos Apostolos: Quid faciemus Viri Fratres? Petrus vero ad illos: Pœnitentiam, inquit, agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remedium peccatorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Vobis enim est repromissio, & filiis vestris, & omnibus, qui longe sunt, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster. Aliis etiam pluribus verbis testificatus exhortabatur eos, dicens: Salvamini à generatione ista prava. Qui ergo receperunt sermonem ejus, baptizati sunt, & appositę sunt in illa die animę circiter tria millia.

Quod Beatus Apostolus Petrus in die Pentecostes virorum tria millia baptizaverit. *Actor. 2.*

5. Unde, quia manifestissime patet baptizandis in Ecclesia electis hęc duo tempora (de quibus loquuti sumus) esse legitima, dilectionem vestram monemus, ut nullos alios dies huic observantię misceatis.

Quod hæc duo tempora, idest Pascha, & Pentecostes ad baptizandum a Rom. Pontifice legitime sunt præfixa. *De consecr. Dist. 4. Duo tempora.*

6. Quia & si sunt alia quoque Festa, quibus multa in honorem Dei reverentia debeatur, principalis tamen, & maximi Sacramenti custodienda nobis est mysticę rationis exceptio, non interdicta licentia, qua in Baptismo tribuendo quolibet tempore periclitantibus subvenitur. Ita enim ad has duas festivitates connexas sibimet, atque cognatas incolumium, & in pacis securitate degentium libera vota differimus; ut in mortis periculo, in obsidionis discrimine, in persequutionis angustiis, in timore naufragii, nullo tempore hoc verę salutis singulare remedium cuiquam denegemus. Si quis autem Epiphanię festivitatem, quę in suo ordine debito honore veneranda est, ab hoc ęstimat privilegium habere baptismatis, quia hoc quidam putant, quod in eadem die Dominus ad Baptismum sancti Joannis accesserit; sciat illius Baptismi aliam gratiam, aliam fuisse rationem, nec ad eamdem pertinuisse virtutem, qua per Spiritum sanctum renascuntur, de quibus dicitur; Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Dominus enim nullius indigens remissione peccati, nec quærens remedium renascendi sic voluit baptizari, quomodo voluit circumcidi, hostiamque pro se emundationis offerri: ut qui factus erat ex muliere (sicut Apostolus ait) fieret & sub lege, quam non venerat solvere, sed adimplere, & implendo finire: sicut beatus Apostolus prędicat, dicens; finis autem legis Christus ad justitiam omni credenti. Baptismi autem sui in se condidit sacramentum, quia in omnibus primatum tenens, se docuit esse principium, & tunc regenerationis potentiam sanxit, quando de latere ipsius profluxerunt sanguis redemptionis, & aqua Baptismatis. Sicut ergo vetus testamentum testificatio fuit novi, & lex per Moysen data est, gratia autem, & veritas per Jesum Christum facta est: sic diversa sacrificia unam hostiam prćformarunt, & multorum agnorum occisio illius immolatione finita est, de quo dicitur: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi; sic & Joannes, non Christus, sed Christi prćvius, non sponsus, sed sponsi amicus fuit adeo fidelis, & non sua quęrens, sed quę Jesu Christi, ut se profiteretur ad solvenda calceamenta pedum ejus indignum, quoniam ipse quidem baptizaret in aqua in pœnitentiam, ille autem baptizaturus esset in Spiritu sancto, & igni, qui duplici potestate, & vitam redderet, & peccata consumeret. His itaque Fratres, tot, tantisque existentibus documentis, quibus omni ambiguitate submota evidenter agnoscitis in baptizandis electis, qui secundum Apostolicam regulam, & exorcismis scrutandi, & jejuniis sanctificandi, & frequentibus sunt prędicationibus imbuendi, duo tantum tempora, idest Pascha, & Pentecosten esse servanda, hoc vestrę indicimus caritati, ut ab Apostolicis Institutis nullo ulterius recedatis excessu. Quia multum post hęc esse non poterit, si quisquam Apostolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

Quod omni tempore hi, qui necessitate mortis urgentur, idest ęgritudinis, obsidionis persecutionis, & naufragii debeant baptizari. *De Consecr. Dist. 4. Si quis autem.*

Joannis Baptisma gratiam non conferebat. *Ioan. 1. Matth. 3.* *Galat. 4.* *Matth. 5.* *Rom. 10.* *Ioan. 19.* *Ioan. 1.* *Ioan. 1. Matth. & Luc. 3.*

Exorcismus, & Jejunium baptisma ex Apostolica regula antecedunt.

7. Quarum illud primitus pro custodia concordissimę unitatis exigimus, ut quia saluberrime a sanctis Patribus constitutum est binos in annis singulis Episcoporum debere esse conventus: terni semper ex vobis ad diem tertium Kalendarum Octobrium Romam, fraterno Concilio sociandi occurrant, & indissimulanter a vobis hęc consuetudo servetur. Quoniam adjuvante gratia Dei facilius poterit provideri, ut in Ecclesiis Christi nulla scandala, nulli nascantur errores, cum coram beatissimo Apostolo Petro semper in commune tractatum fuerit, ut omnia instituta, canonumque decreta apud omnes Domini Sacerdotes inviolata permaneant. Hęc autem quę vobis inspirante Domino insinuanda credidimus, per Fratres, & Coëpiscopos nostros Bachillum, atque Paschasinum

Ut de Sicilia tres Episcopi singulis annis ad Concilium veniant. *Nicæn. Conc. c. 5.*

Dat. Die 21. Octobr. Ann. Dom. 447. Pontif. Leon. An. VIII.

sinum ad vestram volumus notitiam pervenire, Quibus referentibus cognoscamus, quam reverenter a vobis Apostolicę Sedis instituta serventur. Data XII. Kal. Novembris Alypio, & Ardaburę VV. CC. Coss.

I X.

De rebus Ecclesiæ non alienandis.

Leo Episcopus Urbis Romæ Universis Episcopis per Siciliam constitutis in Domino salutem.

Exordium.

OCcasio specialium querelarum, curam nobis providentiæ generalis indicit, ut quod in duabus Provinciæ vestræ Ecclesiis improbe gestum injusteque præsumptum est; id constitutione perpetua ab omni Episcoporum usurpatione resecemus.

Causa hujus Constit.

§. 1. Taurominitanis enim Clericis Ecclesiæ deplorantibus nuditatem; eo quod omnia ejus prædia, vendendo, donando, & diversis modi, alienando, Episcopus dissiparet, etiam Panormitani Clerici, quibus nuper est ordinatus Antistes, similem querimoniarum, in sancta Synodo, cui præsidebamus, de usurpatione prioris Episcopi, causam detulerunt.

Prohibitio alien. bona Ecclesiæ.

§. 2. Quamvis ergo ordinatum a nobis sit, quemadmodum utriusque Ecclesiæ utilitatibus consulatur; ne tamen hoc perniciosum nequissimæ depredationis exemplum, cuiquam posthac fiat imitabile, hanc præcepti nostri formam apud dilectionem vestram volumus esse perpetuam; qua sine exceptione decernimus, ut ne quis Episcopus de Ecclesiæ suæ rebus, audeat quidquam vel donare, vel commutare, vel vendere. Nisi forte ita aliquid horum faciat, ut meliora prospiciat, & cum totius Cleri tractatu, atque consensu, id eligat, quod non sit dubium Ecclesiæ profuturum.

Pena contravenientium.

§. 3. Nam Presbyteri vel Diaconi, aut cujuscumque ordinis Clerici, qui conniventiam in Ecclesiæ damna miscuerint, sciant se & ordine & communione privandos quia plenum justitiæ est, (fratres carissimi) ut non solum Episcopi, sed etiam totius Cleri studio, Ecclesiasticæ utilitatis incrementa serventur, & eorum munera illibata permaneant, quæ pro animarum suarum salute, fideles de propria substantia Ecclesiis contulerunt. Dat. II. Kalendas Novembris.

Dat. die 31. Octobris Anno Dom. 447. Pontific. anno VIII.

Alypio & Ardabure VV. CC. Coss.

X.

Quod omnis cujuslibet ordinis Clericus, qui catholicam deserens hæreticæ se communioni miscuerit, si ad Ecclesiam reversus fuerit, in eo gradu, in quo erat, sine promotione remaneat.

Leo Episcopus Urbis Romæ Januario Episcopo Aquilejensi.

LEctis Fraternitatis tuæ literis vigorem fidei tuæ quem olim noveramus, agnovimus: congratulantes tibi, quod ad custodiam gregium Christi pastoralem curam vigilanter exequeris, ne Lupi, qui sub specie ovium subintrarunt, bestiali sævitia simplices quosque dilacerent, & non solum ipsi nulla correctione proficiant, sed etiam ea, quæ sunt sana, corrumpant. Quod ne viperea possit obtinere fallacia, dilectionem tuam duximus commonendam insinuantes ad animę periculum pertinere, si quisquam de his, qui a nobis in Hæreticorum, atque Schismaticorum sectam delapsis, & se utcumque Hæreticæ communionis contagione macularit, resipiscens in Communione Catholica sine professione legitimæ satisfactionis habeatur. Saluberrimum enim, & spiritualis medicinæ utilitate plenissimum est, ut sive Presbyteri, sive Diaconi, aut cujuslibet ordinis Clerici, qui se correctos videri volunt, atque ad Catholicam Fidem, quam jam pridem amiserant, rursum reverti ambiunt; prius errores suos, & ipsos authores erroris damnari a se sine ambiguitate fateantur, ut sensibus pravis etiam peremptis nulla sperandi supersit occasio, ne ullum membrum talium possit societate violari, cum per omnia illis professio propria cœperit obviare. Circa quos etiam illam Canonum constitutionem præcipimus custodiri, ut in magno habeant beneficio, si adempta sibi omni spe promotionis, in quo inveniuntur ordine, stabilitate perpetua maneant: si tamen iterata tintione non fuerint maculati. Non levem apud Deum noxam incurrit, qui de talibus ad Sacros promovendos ordines judicarit. Quod si cum grandi examinatione promotio conceditur inculpatis, multo magis non debet licere suspectis. Proinde dilectio tua, cujus devotione gaudemus, jungat curam suam dispositionibus nostris, & det operam, ut circumspecte, atque velociter impleantur, quæ ad totius Ecclesiæ incolumitatem, & laudabiliter digesta sunt, & salubriter ordinata. Non autem dubitet dilectio tua, nos, si [quod non arbitramur] neglecta fuerint, quæ pro custodia Canonum, & pro fidei integritate decernimus vehementius commovendos, quia inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referendæ sunt, quam ad desides, negligentesque Rectores: qui multam sæpe nutriunt pestilentiam, dum necessariam dissimulant adhibere medicinam. Datam III. Kal: Januarij, Alypio, & Ardaburæ VV. CC. Coss.

Matth. 7.

1. q. 1. c. si quis hæretic. & in cap. omnie cujuslibet.

Item 1. q. 7: c. saluberrimum.

Dist. 86. c. inferiorum.

Dat. die 30. Decẽbris Anno Dom. 447. Pōtific. Leon. an. VIII.

XI.

Expositio veræ doctrinæ ab Ecclesia catholica receptæ de Christi Domini Incarnatione.

Leo Episcopus, universis Episcopis per Palęstinam constitutis.

1. SOlicitudini meæ, quam universali Ecclesiæ, omnibusque ejus filiis debeo, multorum relatione patefactum est dilectionis vestræ animis quiddam offensionis illatum, dum aut imperiti (ut apparet) interpretes, aut maligni, quædam vos aliter intelligere, quam a me sunt prædicta, fecerunt, non valentes in græcum eloquium apte, & proprie latina transferre, cum in rebus subtilibus, & difficilibus explicandis vix sibi etiam in sua lingua disputator quisque sufficiat. Quod tamen apud me eo profecit, ut dum ea, quæ Catholica fides respuit improbatis, intelligamus vos veris amicitiores esse, quam falsis, & id meri-

nl. Eutyches detestatur.

merito refutare quod ex antiquæ institutione doctrinæ etiam ipse* detestor. Quamvis enim epistola mea ad sanctæ memoriæ Flavianum Episcopum data, satis sibi ad manifestationem sui ipsa sufficiat: neque in aliquo, aut purgationis, aut expositionis indigeat, & alia tamen cum eadem mea scripta concordant, in quibus similiter prædicationis meæ sensus in aperto est. Necessitatem enim habens contra hæreticos, qui multos Christi populos conturbaverant, differendi, & clementissimis Principibus, & sancto Concilio Synodali, & Constantinopolitanæ Ecclesiæ, quid de Incarnatione Verbi, secundum Euangelium Apostolicamque doctrinam, deberemus sapere, ac sentire, patefeci, & in nullo a sanctorum Patrum confessione discessi: quia una est, vera, singularis, perfecta, inviolabilis Catholica fides, cui nihil addi, nihil minui potest. Quam Nestorius prius, & nunc Eutyches diversa quidem assertione, sed simili impietate impugnare conati sunt, & Ecclesiæ Dei duas hæreses sibimet contrarias inferre tentarunt, ut uterque a discipulis veritatis merito damnaretur: quia insanum nimis, & sacrilegum fuit, quod varia falsitate ambo senserunt.

Fidei nihil addi, nihil minui potest.

Nestorii error de Incarnatione Verbi.

2. Anathematizetur ergo Nestorius, qui Beatam Virginem Mariam hominis tantummodo credidit genitricem, ut aliam personam carnis, aliam faceret Deitatis, nec unum Christum in Verbo Dei, & carne sentiret, sed separatim, atque sejunctim alium filium Dei, alium filium hominis prædicaret: cum tamen manente illa incommutabilis Verbi essentia, quæ ei cum Patre, & Spiritu Sancto intemporalis, atque coeterna est, ita intra virginea viscera Verbum caro sit factum, ut uno conceptu, unoque partu eadem virgo, secundum unionem utriusque substantię, & ancilla Domini esset, & mater. Quod etiam Elisabeth (sicut Lucas Euangelista declarat) intellexit, & dixit: Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? Eutyches quoque eodem percellatur anathemate, qui per impios veterum hæreticorum volutatus errores, tertium Apollinaris dogma delegit; ut negata humanæ carnis, atque animæ veritate, totum Dominum nostrum Jesum Christum unius adserat esse naturæ, tanquam Verbi Deitas ipsa se in carnem, animamque converterit, & concipi, & nasci, nutriri, & crescere, crucifigi, ac mori, sepeliri, ac resurgere, & ascendere in Cœlum, & in Patris dextra, unde ad judicandos vivos, & mortuos veniet, considere, divinæ ejus tantum essentiæ fuerit, quæ nihil horum in se sine carnis veritate recepit: quoniam natura Unigeniti, natura est Patris, natura est Spiritus sancti, simulque impassibilis, simul est incommutabilis, sempiternæ Trinitatis indivisa unitas, & consubstantialis æqualitas. Unde si ab Apollinaris perversitate hæreticus iste descíscit, ne convincatur, deitatem passibilem sentire atque mortalem, & tamen Verbi incarnati, id est, Verbi, & carnis unam audet pronuntiare naturam; non dubie in Manichæi, & Marcionis transit insaniam, & mediatorem Dei, & hominum, hominem Jesum Christum simulatorie omnia credit egisse, nec humanum in ipso corpus, sed phantasticam corporis speciem oculis apparuisse cernentium.

Luc. 1.

Euthychis, & Apollinaris; in quo concordant.

Manichæi, & Marcionitæ.

Hujusmodi errores à Sanctis Patribus

3. Quæ impietatis mendacia quoniam olim fides Catholica detestatur, & talium sacrilegia concordibus per totum mundum beatorum Patrum sunt damnata sententiis; quicunque illi sunt ita obcæcati, & a lumine veritatis alieni, ut Verbo Dei a tempore Incarnationis humanam, idest nostram negent inesse naturam; ostendant, in quo sibi Christianum nomen usurpent, & cum Euangelio veritatis, qua ratione concordent, si per Beatæ Virginis partum, aut caro sine Deitate, aut Deitas est orta sine carne. Sicut enim negari non potest, quod Verbum caro factum est, & habitavit in nobis; ita negari non potest, quod Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi. Quæ autem reconciliatio esse potest, qua humano generi propitiaretur Deus, nisi omnium causam mediator Dei hominumque susciperet? Qua vero ratione veritatem mediatoris impleret, nisi qui in forma Dei æqualis erat Patri, in forma servi particeps esset & nostri; ut per unum novum hominem fieret renovatio vetustatis, & mortis vinculum unius prævaricatione contractum, unius morte, qui solus morti nihil debuit, solveretur? Effusio enim pro injustis sanguinis justi tam potens fuit ad privilegium, tam dives ad pretium; ut si universitas captivorum in redemptorem suum crederet, nullum tyrannica vincula retinerent: quoniam (sicut Apostolus ait) ubi abundavit peccatum, superabundavit & gratia. Et cum sub peccati prejudicio nati potestatem acceperint ad justitiam renascendi; validius factum est donum libertatis, quam debitum servitutis.

damnati fuerant.

Iidem errores refutantur.

Joan. 1.

2. Corinth. 5.

Solus Christus morti nihil debuit.

Rom. 5.

4. Quam itaque sibi in hujus sacramenti præsidio spem relinquunt, qui in Salvatoris nostri corpore negant humanæ substantiæ veritatem? Dicant quo sacrificio reconciliati, dicant quo sanguine sint redempti? Quis est, qui tradidit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo, in odorem suavitatis? Aut quod unquam sacrificium sacratius fuit, quam quod verus Pontifex altari Crucis per immolationem suæ carnis imposuit? Quamvis enim multorum Sanctorum in conspectu Domini pretiosa mors fuerit, nullius tamen insontis occisio, propitiatio fuit mundi. Acceperunt justi, non dederunt coronas, & de fortitudine fidelium exempla nata sunt patientiæ, non dona justitiæ. Singulares quippe in singulis mortes fuerunt, nec alterius quisquam debitum suo fine persoluit, cum inter filios hominum unus solus Dominus noster Jesus Christus extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes sepulti, omnes sunt etiam suscitati. De quibus ipse dicebat: Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me. Fides etenim vera justificans impios, & creans justos, ad humanitatis suæ tracta participationem, in illo acquirit salutem, in quo solo homo se invenit innocentem, liberum habens per gratiam Dei de ejus potentia gloriari, qui contra hostem superbum in carnis nostræ humilitate congressus, his victoriam suam tribuit, in quorum corpore triumphavit.

Ephes. 5.

Psalm. 115.

In Christo Jesu omnes crucifixi, mortui, sepulti, & suscitati sumus.

Joan. 12.

5. Quamvis ergo in uno Domino nostro Jesu Christo, vero Dei, atque hominis filio, Verbi, & carnis una persona sit, & utraque essentia communes habeat actiones, intelligendæ tamen sunt ipsorum operum qualitates, & sinceræ fidei contemplatione cernendum est, ad quæ provehatur humilitas infirmitatis, & ad quæ inclinetur altitudo virtutis: quid sit, quod caro sine Verbo non agit, & quid sit quod Verbum sine carne non efficit. Sine Verbi enim potentia, nec conciperet vir-

Quid utriusque Christi naturæ proprium, quid commune in actionibus.

Luc. 1.

Luc. 2. *Matth. 2.* *Matth. 3.* *Marc. 1.* *Joan. 11.* *Matth. 4.* *Joan. 1.* *Matth. 4.* *Ioan. 16.* *Ioan. 14.*

virgo, nec pareret: & sine veritate carnis obvoluta pannis infantia non jaceret. Sine Verbi potentia non adorarent Magi puerum novo sydere declaratum; & sine veritate carnis non juberetur transferri in Ægyptum puer, & ab Herodis persecutione subduci. Sine Verbi potentia non diceret vox Patris, missa de cælo, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui: & sine veritate carnis non protestaretur Joannes, Ecce agnus Dei, ecce qui tollit paccata mundi. Sine Verbi potentia non fieret redintegratio debilium, & vivificatio mortuorum: & sine veritate carnis, nec cibus jejuno, nec somnus esset necessarius fatigato. Postremo sine Verbi potentia non se Dominus patri profiteretur æqualem, & sine veritate carnis non idem diceret Patrem se esse majorem: cum catholica fides utrumque suscipiat, utrumque defendat, quæ secundum proprietatem divinæ humanæque substantiæ unum Dei filium, & hominem credit, & verbum.

6. Quamvis ergo ab illo initio, quo in utero virginis Verbum caro factum est, nihil unquam inter divinam, humanamque substantiam divisionis extiterit, & per omnia incrementa corporea, unius personæ fuerint totius temporis actiones: ea ipsa tamen, quæ inseparabiliter facta sunt, nulla permixtione confundimus, sed quid cujus formæ sit, ex operum qualitate sentimus. Nec divina enim humanis præjudicant, nec humana divinis, cum ita in idipsum utraque concurrant, ut eis nec proprietas absumatur, nec persona geminetur. Dicant igitur isti phantasmatici Christiani quæ substantia Salvatoris adfixa sit ligno, quæ jacuerit in Sepulchro, & revoluto monumenti lapide quæ tertio die caro surrexerit, vel quale corpus Jesus discipulorum visui clausis ad eos ostiis ingressus, intulerit: cum ad abigendam cernentium diffidentiam inspici oculis digitisque tractari, patentes adhuc fixuras clavorum, & recens compuncti lateris vulnus exigeret. At si in tanta luce veritatis tenebras suas hæretica obduratio non relinquit; ostendant unde sibi spem vitæ polliceantur æternæ, ad quam nisi per mediatorem Dei, & hominum, hominem Jesum Christum non potest perveniri. Non enim est aliud nomen datum hominibus sub cælo, in quo oporteat nos salvos fieri: nec est redemptio captivitatis humanæ, nisi in sanguine ejus, qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus. Qui (sicut prædicat Beatus Apostolus) cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus illum exaltavit, & donavit illi nomen, quod est super omne nomen, ut in nomine Jesu omne genuflectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris.

Ioan. 19. *Matth. 28.* *Luc. 23.* *Joan. 20.*

Ad vitam æternam nisi per Iesum Christum non possumus pervenire.

Actor. 4. *1. Timoth. 2.* *Philip. 2.*

7. Quamvis ergo unus sit Dominus Jesus Christus, & veræ deitatis, veræque humanitatis in ipso una prorsus eademque persona sit, neque hujus unitionis soliditas ulla possit divisione sejungi: exaltationem tamen, qua illum exaltavit Deus, & donavit illi nomen, quod super omne nomen excellit, ad eam intelligimus pertinere formam, quæ ditanda erat tantæ glorificationis augmento. In forma quippe Dei æqualis erat filius Patri, & inter genitorem, atque unigenitum nulla erat in essentia discretio, nulla in majestate diversitas, nec per incarnationis mysterium, aliquid decesserat Verbo, quod ei Patris munere redderetur. Forma autem servi, per quam impassibilis deitas Sacramentum magnæ pietatis implevit, humana humilitas est, quæ in gloriam divinæ potestatis evecta est, in tantam unitatem ab ipso conceptu virginis deitate, & humanitate connexa, ut nec sine homine divina, nec sine Deo agerentur humana. Propter quod sicut Dominus majestatis dicitur crucifixus, ita qui ex sempiternitate æqualis est Deo, dicitur exaltatus. Nec interest, ex qua Christus substantia nominetur: cum inseparabiliter manente unitate personæ, idem sit & totus hominis filius, propter carnem, & totus Dei filius, propter unam cum Patre deitatem. Quicquid ergo in tempore accepit Christus, secundum hominem accepit, cui quæ non habuit, conferuntur. Nam secundum potentiam Verbi indifferenter omnia, quæ habet Pater, etiam filius habeat, & quæ in forma servi a Patre accepit, eadem in forma Patris etiam ipse donavit, & idem ipse, & dives, & pauper. Dives, quia in principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Pauper vero, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Quæ autem est ejus exinanitio, quæve paupertas, nisi formæ servilis acceptio? per quam Verbi majestate velata, dispensatio humanæ redemptionis impleta est. Nam quia captivitatis nostræ resolvi originalia vincula non poterant, & ab hostis imperio relaxari, nisi existeret homo nostri generis, nostræque naturæ, quem veteris debiti præjudicia non tenerent, & qui immaculato sanguine suo chirographum letale dilueret, sicut ab initio erat divinitus præordinatum, & prophetarum oraculis prænunciatum: ita est in plenitudine præfiniti temporis factum, ut multis modis significata promissio, in diu expectatum veniret effectum, nec posset esse ambiguum, quod continuis significationibus semper fuerat nunciatum.

Servi forma in Christo Jesu ditanda erat glorificationis augmento.

In Jesu nec sine homine divina, nec sine Deo acta sunt humana.

Quantus humanitatis, & Divinitatis nexus in Christo.

2. Corinth. 8. *Ioan. 1.* *Coloss. 2.*

8. Destructis itaque tot hæresibus, quæ per sanctam devotionem præsidentium Patrum a corpore sunt Catholicæ unitatis abscissæ, quæque ideo extorres a Christo esse meruerunt, quia Verbi Incarnationem, quæ singularis est recte credentium salus, fecerunt sibi lapidem offensionis, & petram scandali, miror dilectionem vestram in discernendo veritatis lumine laborare. Et cum multis manifestationibus declaratum sit, quam recte & Nestorium, & Eutychen cum Dioscoro Fides Christiana damnaverit, nec Christianus possit vocari, qui vel illius, vel horum impietati præbet assensum: doleo vos Euangelicæ, & Apostolicæ Doctrinæ (ut audio) resultare: exagitando seditionibus civitates, conturbando Ecclesias, nec solum injurias, sed etiam cœdes Presbyteris atque Episcopis inferendo; ut pre furore, & sevitia propositi vestri, & professionis sitis immemores. Ubi est regula mansuetudinis, & quietis? Ubi longanimitas patientiæ, ubi tranquillitas pacis, ubi firmamentum dilectionis, & tolerantiæ fortitudo? Quæ vos ab Euangelio Christi aut persuasio abduxit, aut persequutio separavit? Vel quæ tanta extitit decipientis astutia, ut obliti Prophetarum, & Apostolorum, obliti symboli salutaris, & confessionis, quam pronunciantes coram multis testibus, Sacramen-

1. Pet. 2.

Christianus vocari nequit, qui hæreticorum impietati præbet assensum.

Adhortatio ad Episcopos Palestinæ.

Symboli recitatio in baptismo.

mentum Baptismi suscepistis, diabolicis vos illusionibus subderetis? Quid apud vos acturæ fuerant ungulæ, quid sæva tormenta, si ad expugnandam fidei vestræ integritatem, tantum vana hæreticorum commenta valuerunt? Pro fide vos agere creditis, & fidei contrahitis. Ecclesiæ nomine armamini, & contra Ecclesiam dimicatis. Hoc a Prophetis, hoc ab Euangelistis, hoc ab Apostolis didicistis, ut negantes veram Christi carnem, & ipsam Verbi essentiam passioni mortique subdentes, alienam faciatis nostram a suo reparatore naturam, totumque, quod crux intulit, quod lancea vulneravit, quod sepulchri lapis suscepit, & reddidit, solum fuisse opus divinę potentiæ, non etiam humilitatis humanæ? Propter quam Apostolus dicit, Non enim erubesco Euangelium: quoniam noverat quale Christianis objiceretur opprobrium ab inimicis. Et ideo etiam Dominus protestabatur, dicens: Qui me confessus fuerit coram hominibus; & ego confitebor illum coram Patre meo. Hi enim non erunt digni confessione filii, & patris, quibus nunc caro Christi verecundiam facit: probabuntque se nullam de signo crucis sumpsisse virtutem, qui quod preferendum frontibus acceperunt, promere labiis erubescunt.

Rom. 1. *Marc. 8.* *Luc. 12.* Crucis signū frontibus præferendum.

9. Declinate filii ab his diabolicis persuasionibus, declinate. Veritatem Dei nulla res violat, sed veritas nos nisi in nostra carne non salvat. Veritas quippe (sicut Propheta ait) de terra orta est, & sic Verbum Maria Virgo concepit, ut uniendam sibi carnem de sua substantia ministraret: nec cum adjectione personę, nec cum evacuatione naturæ; quoniam qui erat in forma Dei, ita accepit formam servi, ut unus atque idem in forma utraque sit Christus, inclinante se Deo usque ad infima hominis, & proficiente homine usque ad summa Deitatis, dicente Apostolo: Quorum Patres, & ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus Benedictus in sæcula. Amen. (a)

Veritas nos nisi in nostra carne non salvat. *Psalm. 84.* *Rom. 9.*

XII.

Adhortatio ad Ephesinam Synodum, ut Eutychetis errores damnet, cujus causa legati mittuntur: ei tamen, si resipiscat communionem non esse denegandam.

Leo Episcopus Urbis Romæ Sanctæ Synodo, quæ apud Ephesum convenit.

Religiosa clementissimi Principis fides sciens ad suam gloriam maxime pertinere, si intra Ecclesiam Catholicam nullius erroris germen exurgeret, hanc reverentiam divinis detulit institutis, ut ad sanctæ dispositionis effectum, auctoritatem Apostolicæ Sedis adhiberet: tanquam ab ipso Beatissimo Petro cuperet declarari, quid in ejus confessione laudatum sit, quando dicente Domino: Quem me esse dicunt homines filium hominis? varias quidem diversorum opiniones discipuli memorarunt: sed quum ab eis, quid ipsi crederent, quæreretur, Princeps Apostolorum plenitudinem fidei, brevi sermone comple-

Incarnationis fidem ex confessione Petri probari. *Matth. 16.*

(a) Hanc Epistolam ad Flavianum asserere non dubitaverim scriptam fuisse circa initium anni 449, vel finem præcedentis P. enim Pagius in Breviar. Pontif. & Concil. in Vita B. Leonis 6. XIV. eam anno 449. delatam a Legatis Pontificiis ad Pseudo-Synodum Ephesinam asserit.

xus: Tu es, inquit, Christus filius Dei vivi: hoc est, Tu qui es vere filius hominis idem vere es filius Dei vivi: tu, inquam, verus in deitate, verus in carne, & sub geminæ proprietate naturæ utrinque unus. Quod si Eutyches intelligenter, ac vivaciter crederet, nequaquam ab hujus fidei tramite deviaret. Propter quam ei respondetur a Domino: Beatus es Simon Bar-Jona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui est in cælis: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Nimis autem a compage hujus ædificationis alienus est, qui & beati Petri confessionem non capit, & Christi Euangelio contradicit: ostendens se nullum unquam studium cognoscendæ veritatis habuisse, & superfluo honorabilem visum, qui nulla maturitate cordis ornavit canitiem senectutis. Verum quia etiam talium non est negligenda curatio, & pie ac religiose Christianissimus Imperator haberi voluit Episcopale Concilium, ut pleniore judicio omnis possit error aboleri; fratres nostros Julianum Episcopum, Renatum Presbyterum, & filium nostrum Hilarum Diaconem, cumque his Dulcitium Notarium probatæ nobis fidei, misi: qui vice mea sancto conventui vestræ fraternitatis intersit, & communi vobiscum sententia, quæ domino sint placitura, constituant. Hoc est, ut primitus pestifero errore damnato, etiam de ipsius, qui imprudenter erravit, restitutione tractetur, si tamen doctrinam veritatis amplectens, sensus hæreticos, quibus imperitia ejus fuerit irretita, plene aperteque propria voce, & subscriptione damnaverit: quod etiam in libello, quem ad nos miserat, est professus, spondens per omnia nostram secuturum se esse sententiam. Acceptis autem fratris, & coepiscopi nostri Flaviani literis, plenius ad eum de his quæ ad nos videbatur retulisse, rescripsimus: ut abolito hoc, quo inquinatus videbatur errore, in laudem, & gloriam Dei per totum mundum una sit fides, & una eademque confessio, & in nomine Jesu omne genu flectatur, cælestium, terrestrium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Jesus Christus in gloria est Dei Patris. Data Idibus Junii Asterio, & Protogene VV. CC. Coss.

Fides Petri exposita. Concilium ad errores abolendos, & reducendos errantes convocari. Legati Apostolici. Damnandos jubet Euthychis errores. Dandam tamen eidem communionem, si errores suos damnaverit. Una debet esse fides, & una confessio. *Philip. 2.* Dat. die 13. Junii an. Dom. 449. Pontific. Leon. an. IX.

XIII.

Adhortatio ad Faustum, & cæteros Archimandritas C.P., & detestatio Actorum Synodi Ephesinæ, quæ irrita, & nulla declarantur.

Leo Episcopus, & Sancta Synodus, quæ in Urbe Roma convenit, Fausto, Martino, Petro, & Magno, & Heliæ presbyteris, & Archimandritis, Constantinopolitanis, dilectissimis filiis in Domino Salutem.

Quamvis ea, quæ ad Constantinopolitanam Ecclesiam scripsimus, solicitudinem devotionis vestræ latere non possunt; tamen etiam specialibus dilectionem vestram literis cohortandam esse credidimus, ut memores sanctæ professionis vestræ, quæ proprie in fide, & caritate consistit, omnia scandala, quæ contra pacem Eccle-

Ecclesiæ orta sunt, a vestris cordibus repellatis, Beati Apostoli sententiam pia mente retinentes: *Galat. 1. 8.* si quis vobis euangelizaverit præter id, quod accepistis, anathema sit: & custodientes unitatem cum fratre nostro Flaviano Episcopo, quem ad tempus Dominus permisit impiorum factione tentari, ut probatum sibi Sacerdotem suum perseverantiæ merito faceret clariorem. Hæc autem perturbationes, necesse est, ut auxiliante Dei gratia, celeriter destruantur, & omne quod reprobum est, ab Ecclesiæ puritate, quæ nec maculam nec rugam recipit, respuatur, maxime cum ab insana imperitie in hoc usque proruptum sit, ut contra Sacramentum salutis humanæ Incarnationis Domini Nostri Jesu Christi veritas denegetur, atque antiquæ fidei prædicator atque defensor, quia non acquievit blasphemiis, quas olim sancti patres nostri in multis hæreticis damnavere, subjiciatur injuriis: in quo utique omnium Domini Sacerdotum reverentia cæditur, & universa Corporis Christi membra pulsantur. Sed quia gloriosum nobis est quicquid nos pati Deus voluerit, & pro veritate tolerare, in consortium vos patientiæ paternis exhortationibus advocamus, ut per dilectionem vestram omnibus Deo servientibus, quæ scripsimus, innotescant, & inimicis Euangelij resistentes nec pastoris vestri dilectionem, nec unitatem Catholicæ fidei deseratis. Quoniam ea quæ in Ephesonuper contra justitiam, vel Canonum disciplinam per unius hominis impudentiam gesta sunt, nulla Catholicæ fidei ratio rata esse permittit. Data VIII. Idus Octobris, Asterio, & Protegene VV. CC. Coss.

Omne reprobum ab Ecclesiæ puritate arcendum.

Irritatio Actorum in Synodo Ephesina.

Dat. die 8. Octobris ann. Dom. 449. Pontific. Leo. an. X.

X I V.

Sententia super antiqua quæstione jurisdictionis inter Arelatensem, & Viennensem Ecclesias, & utrarumque limitum assignatio.

Leo Dilectissimis fratribus Constantino, Armatario, Audentio, Severiano, Valeriano, Urso, Stephano, Nectario, Constantio, Maximo, Asclepio, Theodoro, Justo, Ingenuo, Augustali, Superventori, Unantio, Fontejo, Palladio.

Series facti.

LEctis Dilectionis vestræ literis, quas ad nos filii nostri Petronius Presbyter, & Regulus Diaconus detulerunt, quam benevolum fratri, & Coepiscopo nostro Ravennio impendatis affectum, evidenter agnovimus: siquidem postulatis, ut ei quod decessor ipsius merito nimiæ præsumptionis amiserat, reformetur. Sed petitionem fraternitatis vestræ Viennensis Episcopus missis literis, & Legatis, sua suggestione prævenerat conquerens Arelatensem Episcopum ordinationem sibi Vasensis Antistitis usurpasse. Cum itaque nobis ita & paternarum reverentia sanctionum, & omnium vestrum servanda sit gratia, ut in Ecclesiarum privilegiis nihil convelli, nihil patiamur excindi; consequens fuit, ut ad conservandam intra Viennensem, & Arelatensem provincias pacem, adhiberetur justitiæ moderatio, quæ nec antiquitatis usum, nec desideria vestra negligeret.

Consideratis enim allegationibus utriusque partis præsentium Clericorum, ita semper intra provinciam vestram, & Viennensem, & Arelatensem civitates claras fuisse reperimus, ut quarundam causarum alterna ratione, nunc illa in Ecclesiasticis privilegiis, nunc ista præcelleret; cum tamen eisdem commune jus quondam fuisse a gentibus proderetur. Unde Viennensem civitatem, quantum ad Ecclesiasticam justitiam pertinet, inhonoratam penitus esse non patiamur, præsertim cum de receptione privilegii auctoritate iam nostræ dispotionis utatur: quam potestatem Hilario Episcopo ablatam, Viennensi Episcopo credidimus deputandam: qui ne repente semetipso factus videatur inferior, vicinis sibi quatuor oppidis præsidebit, id est, Valentiæ, & Tharantasiæ, & Genevæ, & Gratianopoli, ut cum eis ipsa Vienna sit conjuncta, ad cujus Episcopum omnium prædictarum ecclesiarum solicitudo pertineat. Reliquæ vero civitates ejusdem Provinciæ, sub Arelatensis Antistitis auctoritate, & ordinatione consistant: quem pro modestiæ suæ temperantia, ita futurum credimus studiosum caritatis, & pacis; ut nequaquam sibi credat ablatum, quod fratri videat esse concessum. Data 3. Non. Maji, Valentiniano August. VII. & Avieno VV. CC. Coss.

Sententia Leonis super antiqua controversia inter Arelatensem, & Viennense Ecclesias.

Quatuor Civitates Viennensi Episcopo subiectæ.

Dat. die 5. Maii Ann. Domin. 450. Pontifi. Leon. An. X.

X V.

Decernit eos, qui e captivitate revertuntur, si se baptizatos probabiliter ignorent, non debere baptismo prohiberi: ab hæreticis vero baptizatos per manus impositionem esse ab Ecclesia recipiendos.

Leo Episcopus Leoni Episcopo Ravennati salutem.

Proemium.

FRequenter quidem in diversarum ambiguo quæstionum tribulantia fratrum corda, Spiritu Dei instruente, solidavimus, responsionis formam vel ex sanctarum Scripturarum disciplinis, vel ex patrum regulis colligentes, sed nuper in Synodo novum, & inauditum antea genus consultationis exortum est.

Causa hæc in Synodo cognita.

1. Nam quorundam fratrum suggestione comperimus, aliquos captivorum ad sedes suas, libertatemque redeuntes; qui scilicet in captivitatem illa ætate pervenerint, quæ nullius rei firma poterat habere notitia, remedium quidem implorare baptismi. Sed utrum ejusdem mysterii ante Sacramenta perceperint, infantiæ inscientia non posse se reminisci, & ideo sub hoc latentis recordationis incerto, animas suas in discrimen adduci, dum sub specie cautionis negatur his gratia, quæ ideo non impenditur, quia putatur impensa. Cum itaque tribuere talibus dominici Sacramenta mysterii, non immerito quorumdam fratrum formido dubitaret, in Synodali (ut diximus) cœtu formam hujuscemodi consultationis accepimus, quam diligentius discuti, & pro uniuscujusque sensu solicita voluimus ratione tractari, quo ad veritatem, adhibita congnitione multorum, certius pervenire possemus. Eadem ergo, quæ in sensum nostrum divina inspiratione venerunt, frequens etiam fratrum firmavit assentio. In primis itaque providere debemus, ne dum speciem quamdam cautionis tenemus, damnum rege-

De consecr. Dist. 4. Cum itaque Baptismi c. 112.

generandarum incidamus animarum. Quis enim ita sit suspicationibus suis deditus, ut verum esse definiat, quod omni manifestatione cessante, ex opinione ambigua suspicatur? Cum itaque baptizatum se nec ille recordetur, qui regeneratione est cupidus, nec alter attestari de eo possit, quod nesciat consecratum; nihil est quo peccatum possit obrepere, cum in hac parte conscientiæ suæ nec ille reus sit, qui consecratur, nec ille, qui consecrat. Scimus quidem inexpiabile esse facinus, quoties juxta hæreticorum damnata a sanctis patribus instituta, cogitur aliquis lavacrum, quod regenerandis semel tributum est, bis subire, Apostolica reclamante doctrina, quæ nobis unam prædicat in Trinitate deitatem, unam in fide confessionem, unum baptismate Sacramentum. Sed in hoc nihil simile formidatur, quoniam non potest in iterationis crimen devenire, quod factum esse omnino nescitur. Atque, ideo quoties persona talis inciderit, solicita primum examinatione discutite, & longo tempore nisi forte supremus finis immineat, indagate, utrum nemo sit penitus, qui testimonio suo juvare possit ingnorantiam nescientis. Et cum constiterit hunc, qui baptismatis indiget Sacramento, sola inaniter suspicione prohiberi, accedat intrepidus ad consequendam gratiam, cujus in se nullum scit esse vestigium. Nec vereamur huic salutis januam aperire, quam numquam ante docetur ingressus.

Qui nescit se baptizatum, nec habet alterius de hoc testimonium rebaptizādus est.

Baptismum vero bis scienter subire, inexpiabile est facinus.

In hujusmodi casibus longo examine discutiendum prius est.

Ab Hæreticis baptizati non sunt regenerandi.

2. Quod si ab hæreticis baptizatum quempiam fuisse constiterit, erga hunc nullatenus Sacramentum regenerationis iteretur; sed hoc tantum, quod ibi defuit, conferatur, ut per Episcopalem manus impositionem virtutem Sancti Spiritus consequatur. Quam rem, Frater carissime, ideo generaliter ad omnium vestrum volumus pervenire notitiam: ne dum plus justo metuitur, misericordia Dei salvari cupientibus denegetur. Data IX. Kal. Novembris, Consulatu Martiani Augusti.

Dat. die 24. Octobris An. Dom. 451. Pōtif. Leon. An. XI.

XVI.

De Nestorio, & Eutyche, eorumque Hæresibus in Concilio, ad quod Leo Legatos suos, fideique professionem miserat, damnatis.

Leo Romanæ Urbis Episcopus, Ravennio, Rustico, Venerio, Constantino, Maximo, Armentario, Floro, Savino, Valeriano, Constantio, Asclepio, Nectario, Maximo, Urso, Ingenulo, Justo, Valeriano, Supervento, Chrysaphio, Fontejo, Petronio, Hydacio, Etherio, Eulalio, Eutychio, Fraterno, Venturo, Eugenio, Hilario, Vero, Amando, Gerontio, Proculiano, Juliano, Helladio, Armentario, Honorato, Hepartio, Amenio, Divamio, Maximinio, Hyrnantio, & Palladio Episcopis per Gallias constitutis.

Eorum literas si opportuno tempore accepisset, Legatis ad Concilium adducēdas dedisset.

1. Optassemus quidem fraternitatis vestræ literas eo tempore, quo promiseratis accipere; ut profecturis ad Orientem fratribus nostris, quos ad Sanctam Synodum vice nostra pro Catholicæ fidei defensione direximus; etiam vestræ Sententiæ professio jungeretur. Sed cum multa obstacula inopinatam vobis intulerint tarditatem, quamlibet seras, & diu expectatas epistolas per fratrem, & coepiscopum nostrum Ingenulum gratanter accepimus, easque cum gaudio recensentes probavimus, sicut confidebamus eruditione Spiritus Sancti cælestem in vobis vigere doctrinam, quam in Orientalibus Ecclesiis versutia hostis antiqui per eos, quos sequaces suos reperit, falsitasque fatigare conata est, cum Catholica Fides, quæ nulla sui est parte mutabilis, per ipsas adversantium exercitationes validior efficiatur semper & clarior, operante hoc gratia Dei, ut si qui forte ad hæc subtilia inimici jacula declinanda minus erant instructi, minusque soliciti; perceptis veritatis armis, fierent contra impiorum mendacia fortiores. Quod ergo, sicut causa poscebat, fiduciam nostram, quam de vobis habemus in Domino, fideliter atque obedienter auxistis multa, exultatione gaudemus.

2. Et merito nos cognoscimus fratribus, & coepiscopis nostris Orientalibus intimasse, quod secundum Euangelicam Apostolicamque traditionem de incarnatione Domini Nostri Jesu Christi, una esset omnium nostrum, & indiscreta confessio, neque ullis eorum disputationibus detineri, ut aliter aliquid de summi, & salutiferi Sacramenti veritate sapiamus, quam ex prædicatione Sanctorum Patrum, & ex auctoritate incommutabilis Symboli didicimus ac docemus damnatis ab Universali Ecclesia, & nunc Eutyche, & antea Nestorio. Quorum si quis non ferendis impietatibus inhærere delegerit, ipse se a Corpore Christianæ unitatis abscidit. Non enim ultra jam cuiquam excusationis refugium de ignorantia, & inscitia, vel de intelligentiæ difficultate conceditur: cum hoc ipsum sexcentorum fere fratrum, Coepiscoporumque nostrorum Synodus congregata, nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium differendi contra fundamentum fidei inspiratæ permiserit: quoniam adnitentibus per auxilium gratiæ Dei fratribus, Vicariis nostris, quorum plenissima extitit in omni actione devotio, non solum Sacerdotibus Christi, sed etiam Principibus, & Potestatibus Christianis, cunctisque Clericis, plebibus, ordinibus plene atque evidenter apparuit, hanc esse vere Apostolicam fidem, ex divinæ pietatis fonte manantem, quam synceram, & ab omni fæce totius erroris alienam (sicut accepimus) prædicamus, & universo jam Mundo consentiente defendimus: extinctis toto orbe dogmatibus, quæ vel præcedens hæreticus ausus est inferre vel subsequens dissimili quidem commento, sed impietate compari.

De Eutyche, & Nestorio.

Eorum Sectatores a Catholica Ecclesia sejuncti.

3. Nam sicut Nestorius non est toleratus, affirmans, beatam Mariam hominis tantummodo fuisse genitricem, qui postmodum sit a Verbo deitatis susceptus, duabus scilicet naturis, & personis distinctis, ut neque ipse esset filius hominis, qui filius Dei, neque unus Christus in utraque natura, sed alter sempiternus ex Patre, alter temporalis ex Matre: cum Euangelica auctoritas ita Verbum prædicet carnem factum, ut non duos Christos nec duos filios, sed in uno Domino Jesu Christo, & Dei, & hominis nobis insinuet veritatem, ut utriusque substantiæ, id est, salvantis atque salvatæ nec proprietas possit confundi, nec persona geminari. Sicut ergo Nestorius in suo dogmate execrabilis; sic est Eutyches, damnatum olim sectatus errorem, alia profanitate blasphemans, a Catholicæ soliditatis compage resecatus est, quia indoctis quibusdam, nimiumque simplicibus persua-

Nestorii hæresis de B. Virgine.

Et de Christo

Joan. 1.

Quare uterque damnatus est.

Hæresis Eutychis. suadere tentavit, quod Verbum Dei ita sit caro factum, ut veram carnem de ventre Virginis non sumpserit, nec nostri illum generis Corpus habuisse; sed Divinitatis ejus, & Carnis una esset natura, ut unum Dominum nostrum Jesum, & falsum hominem, & Deum diceret esse passibilem. Refutatio eorum hæresum. Quod nec pietas fidei, nec ratio recipit Sacramenti: ut aut in sua natura passibilis fuerit Deitas, aut in susceptione humana mentita sit veritas.

De Concilio auctoritate Apostolica coacto, & confirmato. 4. Quæ diabolicorum sensuum prodigiosa commenta, sancta nunc Synodus humilitatis nostræ scriptis auctoritate Domini mei Beatissimi Petri Apostoli, & merito roboratis religiosa unanimitate consentiens abominando, ab Ecclesia Dei amputavit: Dioscorum quoque Alexandrinum in sua impietate manentem, ne illa Ecclesia, quæ De Dioscoro inter ipsa Euangelii principia Beatum Marcum Beatissimi Petri Apostoli discipulum in omnibus utique doctrinis, doctoris sui magisterio consonantem habuit fundatorem, quæque postea recentioribus a nostra ætate temporibus Athanasium, Theophilum, & proxime Cyrillum probatissimos Præsules habuit, indignam captivitatem sub hæretici dominatione pateretur. Unde secundum magnam misericordiam Dei universos diaboli conatus, quibus Ecclesiam Domini conturbare molitus est, noveritis esse destructos.

Adhortatio ad Episcoposquibus scribit. 5. Reddite igitur Deo gratias, fratres carissimi, & dignam gratiarum actionem, & oret nobiscum vestra dilectio, ut fratres nostros, quos expectatio nostra desiderat, incolumes quam primum rediisse lætemur, & de omnibus, quæ Domino adjuvante sunt gesta, plenius vos possimus instruere. Nam fratrem Ingenulum nolumus hac acceptatione tardari, cum ob hoc ipsum properantius remanere debuerit, ne diutius vobis esset incognita omnium materia gaudiorum, quæ volumus per curam dilectionis vestræ etiam ad fratres nostros Hispaniæ Episcopos pervenire, ut quod Deus operatus est, nulli possit esse incognitum. Data Kalendis Februarii, Herculano V. C. Cos. Dat. die 1. Februarii Ann. Dom. 452. Pōtif. Leon. An. XII.

XVII.

Confirmatio Sanctæ Chalcedonensis Synodi in iis, quæ ad fidei causam pertinent; & damnatio dogmatum Euthychis, & Dioscori, ejusque Sectatorum.

Leo Episcopus Sanctæ Synodo apud Chalcedonem habitæ.

Omnem quidem fraternitatem vestram nosse non ambigo definitionem Sanctæ Synodi, quæ ob confirmationem fidei in Chalcedonensi civitate celebrata est, toto corde me fuisse complexum: quia nulla sinebat ratio, ut qui unitatem Catholicæ fidei dolebam ab hæreticis fuisse turbatam; non exultanter in integrum rediisse gauderem. Hoc autem non solum ab ipso beatissimæ consensionis effectu, sed etiam ex epistolis meis, quas post reditum meorum ad Constantinopolitanæ urbis Antistitem dedi, potuissetis agnoscere, si vobis responsionem Sedis Apostolicæ manifestare voluisset. Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur, utrum quæ in Synodo Chalcedonensi per unanimitatem vestram de fide statuta sunt, approbem, hæc ad omnes fratres, & Coepiscopos nostros, qui prædicto Concilio interfuerunt, scripta direxi, quæ gloriosissimus, & clementissimus Princeps (sicut poposcit) in notitiam vestram mittere pro Catholicæ fidei amore dignabitur, ut & fraterna universitas, & omnium fidelium corda cognoscant, me non solum per fratres, qui vicem meam exequuti sunt, sed etiam per approbationem gestorum Synodalium, propriam vobiscum iniisse sententiam, in sola videlicet fidei causa (quod sæpe dicendum est), propter quam generale Concilium, & ex præcepto Christianorum Principum, & ex consensu Apostolicæ Sedis placuit congregari: damnatis hæreticis, qui si corrigi voluissent, nulla penitus resideret de vera Domini Nostri Jesu Christi Incarnatione dubitatio. Unde si quis unquam ausus fuerit vel Nestorii perfidiam tueri, vel Eutychetis, ac Dioscori impium Dogma defendere, a Catholicorum communione resecetur; nec habeat ejus corporis participationem, cujus abnegat veritatem. De custodiendis quoque Sanctorum Patrum statutis, quæ in Synodo Nicæna inviolabilibus sunt fixa decretis, observantiam vestræ Sanctitatis admoneo, ut Jura Ecclesiarum, sicut ab illis CCCXVIII. patribus divinitus inspirata sunt, ordinata permaneant: Nihil alienum improbus ambitus concupiscat, nec per alterius imminutionem suum aliquis quærat augmentum. Quantumlibet enim exortis assentationibus sese instruat vanitatis elatio & appetitus suos Conciliorum æstimet nomine roborandos, infirmum atque irritum erit quicquid a prædictorum Patrum Canonibus discreparit. Quorum Regulis Apostolica Sedes quam reverenter utatur, scriptorum meorum, quibus Constantinopolitani Antistitis conatus repuli, poterit Sanctitas vestra electione cognoscere, me, auxiliante Domino, & Catholicæ fidei, & paternarum traditionum esse custodem. Data XII. Kalendas Aprilis, Opilione V. C. Cos.

Suspicionem non receptæ a se Synodi removet S. Leo ex pristino unitatis amore: Ex Epistolis.

Approbatio Calcedonensis Synodi.

DamnatioSectatorum Eutychetis, & Dioscori.

De Statutis in Nicæna Synodo servandis.

Quæ Canonū reverentia apud Sedem Apostolicam.

Dat. die 21. Martii Ann. Dom. 453. Pontif. Leon. An. XIII.

XVIII.

De Mulieribus, quæ tempore captivitatis conjugum suorum aliis nupserunt, prioribus si de captivitate redeant, copulandis: & de baptizatis ab Hæreticis sola Spiritus Sancti invocatione firmandis.

Leo Episcopus, Nicetæ Aquilejensi Episcopo salutem.

Regressus ad nos filius meus Adeodatus Diaconus Sedis nostræ, dilectionem tuam poposcisse memoravit, ut de his a nobis auctoritatem Apostolicæ Sedis acciperes, quæ quidem magnam difficultatem dijudicationis videntur afferre. Sed pro inspectione temporalium necessitatum adhibenda curatio est, ut vulnera, quæ hostilitatis adversitate illata sunt, religionis maxime ratione sanentur.

1. Cum ergo per bellicam cladem, & per gravissimos hostilitatis incursus, ita quædam dicatis divisa esse conjugia, & abductis in captivitatem viris, fœminæ eorum remanserint destitutæ, quæ viros proprios, aut interemtos putarint, aut nunquam a dominatione crediderint liberandos, & ad

Fœminæ, quæ captis viris nupserūt aliis, regressis a captivitate prioribus copulandæ.

34. q. 1. c. Cum per bellicam.

& ad aliorum conjugium, solitudine cogente, transierint: cumque nunc statu rerum, auxiliante Domino, in meliora converso, nonnulli eorum, qui putabantur periisse, remeaverint, merito caritas tua videtur ambigere, quid de mulieribus, quæ aliis junctæ sunt viris, à nobis debeat ordinari. Sed quia nouimus scriptum, quod a Deo jungitur mulier viro: & iterum præceptum agnovimus, ut quod Deus junxit, homo non separet: necesse est, ut legitimarum fœdera nuptiarum redintegranda credamus, & remotis malis, quæ hostilitas intulit unicuique, hoc quod legitime habuit reformetur: omnique studio procurandum est, ut recipiat unusquisque, quod proprium est.

Matrimonii vinculum indissolubile.

2. Nec tamen culpabilis judicetur, & tanquam alieni juris pervasor, qui personam ejus mariti, qui jam non esse æstimabatur, assumsit. Sic enim multa, quæ ad eos, qui in captivitatem ducti sunt, pertinebant, in jus alienum transire potuerunt: & tamen plenum justitiæ est, ut eisdem reversis propria reformentur. Quod si in mancipiis, vel in agris, aut etiam in domibus, ac possessionibus rite servatur; quanto magis in conjugiorum redintegratione faciendum est, ut quod bellica necessitate turbatum est, pacis remedio reformetur?

Non esse culpabilem, qui uxorem capti in Matrimonium sortitus est.

3. Et ideo si viri post longam captivitatem reversi, ita in dilectionem suarum conjugum perseverant, ut eas cupiant in suum redire consortium; omittendum est, & inculpabile judicandum, quod necessitas intulit, & restituendum, quod fides poscit.

Viris de captivitate regressis, si intemperantia uxorum non sint offensi, & voluerint eas in conjugium recipere, libera sit facultas.

4. Si autem aliquæ mulieres ita posteriorum virorum amore sunt captæ, ut malint his cohærere, quam in legitimum redire consortium, merito sunt notandæ; ita ut etiam ecclesiastica communione priventur, quia inexcusabiliter contaminationem criminis elegerunt, ostendentes sibimet pro sua incontinentia placuisse, quod justa remissio potuit expiare. Redeant ergo in suum statum voluntaria redintegratione conjugia, neque ullo modo ad opprobrium malæ voluntatis trahatur, quod conditio necessitatis extorsit: quia sicut hæ mulieres, quæ reverti ad viros suos nolunt, impiæ habendæ sunt, ita illæ, quæ in affectum initum ex Deo redeunt, merito sunt laudandæ.

Mulieres, si ad priores maritos redire noluerint, velut impiæ ecclesiastica communione privandæ.

5. De his autem christianis, qui inter eos, a quibus fuerant captivati, immolatitiis cibis asseruntur esse polluti, consultationi caritatis tuæ hoc etiam respondendum esse credidimus; ut pœnitententiæ satisfactione purgentur, quæ non tam temporis longitudine, quam cordis compunctione servanda est. Et sive hoc terrore extorserit, sive fames suaserit, non dubitetur abolendum, cum hujusmodi cibus pro metu, aut indigentia, non pro religionis veneratione sit sumptus.

Captivis terrore aut fame non veneratione cibos immolatitios edere compulsis, pœnitentia concedenda.

6. His vero, de quibus dilectio tua similiter nos credidit consulendos, qui ad iterandum baptismum vel metu coacti sunt, vel errore traducti & nunc se contra catholicæ fidei sacramentum egisse cognoscunt, ea custodienda est moderatio, qua in societatem nostram non nisi per pœnitentiæ remedium, & per impositionem Episcopalis manus, communionis recipiant unitatem: tempora pœnitudinis, habita moderatione, tuo constituente judicio, prout conversorum animos, perspexeris esse devotos, pariter etiam habens senilis ætatis intuitum, & periculorum quorumque, aut ægritudinis respiciens necessitates, in quibus si quis ita graviter urgeatur, ut dum adhuc pœnitet, de salute ipsius desperetur, oportet ei per sacerdotalem solicitudinem communionis gratia subveniri.

Vi, aut errore ad baptismi iterationem coacti quo remedio sublevandi.

26. quæst. 7. c. tempora.

Tempus pœnitentiæ Episcopi judicio relinquitur.

7. Nam hi, qui baptismum ab hæreticis acceperunt, cum baptizati antea non fuissent, sola invocatione Spiritus Sancti per impositionem manuum confirmandi sunt, quia formam tantum baptismi sine sanctificationis virtute sumpserunt. Et hanc regulam, ut scite servandam omnibus ecclesiis prædicamus, ut lavacrum semel initum nulla iteratione violetur, dicente Apostolo: Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Cujus ablutio nulla iteratione temeranda est, sed (ut diximus) sola sanctificatio Spiritus Sancti invocanda est: ut quod ab hæreticis nemo accipit, a catholicis sacerdotibus consequatur. Hanc autem Epistolam nostram, quam ad consultationem tuæ fraternitatis emisimus, ad omnes fratres, & comprovinciales tuos Episcopos facies pervenire, ut in omnium observantia data prosit auctoritas. Data XII. Kal. Aprilis Majorano Augusto primum Cos.

Ab hæreticis baptizati sola S. Spiritus invocatione firmentur. *1. quæst. 1. c. Nequi bapt.*

Ibid. c. Hanc regulam.

Dat. d. 21. Martii Anno Domini 458. Pontif. Leon. An. XVIII.

XIX.

De Baptismo extra diem Paschatis, & Pentecostes non conferendo: & de peccatis a confitentibus publice non recitandis.

Leo Universis Episcopis per Campaniam, Samnium, & Picenum constitutis.

Magna indignatione commoveor, & multo dolore contristor, quod quosdam ex vobis comperi ita esse Apostolicæ traditionis oblitos, & studio sui erroris intentos; ut præter Paschæ festum, cui sola Pentecostes solemnitas comparatur, audeant sibimet, non aliqua humanæ infirmitatis necessitate cogente, sed sola indisciplinati arbitrii libertate, jus baptismatis vindicare, & in Natalibus Martyrum, quorum finis aliter honorandus est, quam dies Dominicæ Passionis, regenerationis celebrare mysteria, ac sine ullis spiritualium eruditionibus præparationum, ita rudibus, & imperitis tradere sacramentum, ut circa renovandos nihil doctrinæ ecclesiasticæ, nihil in exorcismis impositio manuum, nihil ipsa jejunia, quibus vetus homo destruitur, operentur; neque in tanto mysterio salutis humanæ ulla diei habeatur exceptio, quo ipsum donum est conditum renascentibus. Admonemus igitur, & non sine periculo status eorum, qui hæc faciunt, protestamur, ut ab hac præsumtione cessetur, & summam hanc potentissimamque Dei gratiam, non nisi in Paschali, & Pentecostes die desiderantibus, & credentibus conferatis: manente quolibet tempore gravium necessitatum, ac periculorum consideratione, secundum quam oporteat subvenire, ne conditione mortali coarctata infirmitas necessaria liberatione fraudetur, cum servata (sicut præloquuti sumus) duarum tantummodo festivitatum reverentia, propter multa pericula sit cavendum, ne cuiquam aut in desperata ægritudine, aut in hostilitatis incursu, aut in timore naufragii per Sacerdotem Domini regeneratio denegetur. Si quis vero post hoc interdictum, in eadem fuerit usurpatione detectus, dignam pertinaciæ suæ incidet ultionem: quoniam ostendit se turpe

Quæ in baptizandis requirantur.

In periculo cōstituti quovis tempore baptizandi.

turpe potius lucrum, quam religionis cultum esse sectatum.

Illam etiam contra Apostolicam regulam præsumptionem, quam nuper agnovi a quibusdam illicita usurpatione committi, modis omnibus constituo, submoveri (de pœnitentia videlicet, quæ ita a fidelibus postulatur) ne de singulorum peccatorum genere libellis scripta professio publice recitetur; cum reatus conscientiarum sufficiat solis Sacerdotibus indicari confessione secreta. Quamvis enim plenitudo fidei videatur esse laudabilis, quæ propter Dei timorem apud homines erubescere non veretur; tamen quia non omnium hujusmodi sunt peccata, ut ea, quæ pœnitentiam poscunt, non timeant publicare, removeatur tam improbabilis consuetudo, ne multi a pœnitentiæ remediis arceantur: dum aut erubescunt, aut metuunt inimicis suis sua facta referari. quibus possint legum constitutione percelli. Sufficit enim illa confessio, quæ primum Deo offertur, tum etiam Sacerdoti, qui pro delictis pœnitentium precator accedit. Tunc enim demum plures ad pœnitentiam poterunt provocari, si populi auribus non publicetur conscientia confitentis. Dat. pridie Nonas Martii, Recimero Consule.

Confessio auricularis, & secreta.

Dat. d. 6. Martii ann. Dom. 459. Pontif. Leon. ann. XIX.

SANCTUS HILARUS

PAPA XLVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCLXI.

HILARUS, natione Sardus, ex patre Crispino, electus die 11. Novembris, ordinatur sequenti die Dominica 12. ejusdem anno 461. Fuit autem sub Leone, & Severo a Consulatu ejusdem Leonis Aug. II. & Severi ad Busæum, & Joannem Coss. Sedit ann. vi. mens. iii. dies x. Unica Ordinatione creavit Presbyteros vigintiquinque, Diaconos sex, Episcopos per diversa loca vigintiduos. Obiit 21. Februarii anno 468, sepultusque est ad S. Laurentium in Crypta juxta Corpus B. Sixti. Vacavit Sedes dies iii.

I.

Delectio controversiæ inter Ingenuum, & Auxanium Episcopos, statutumque ut Comelensis Civitas, & Nicaense Castellum ad unius Episcopi regimen revertantur.

Dilectissimis Fratribus, Vorano, Leontio & Victuro Episcopis, Hilarus Papa.

MOvemur ratione justitiæ, quæ licet ab omnibus qui recta sapiunt, debeat custodiri, tamen præcipue domini sacerdotibus non est temere negligenda, quorum cæteros informari convenit institutis. Frater igitur & coepiscopus noster Ingenuus Ebredanensis, Alpium maritimarum provinciæ Metropolitanus, semper honore subnixus, in præjudicium suum, sicut annexa declaravit querimonia quædam nos, petente fratre, & coepiscopo nostro Auxanio, statuisse commemorat, quæ universis in hac eadem causa defensionibus contrairent. Siquidem relationibus in nostro judicio recensitis, quas frater, & coepiscopus Noster Voranus ad Sanctæ Memoriæ decessorem meum cum cæteris provinciæ sacerdotibus misit, & Apostolicæ Sedis, quæ tunc directa fuerat, patefacta responsione manifestatum est, nihil postea debuisse tentari, nec ad injuriam Synodalium regularum quidquam per obreptionem, quæ proxime facta est, oportere constitui. Nam licet ex hoc etiam quod a nobis est elicitum censeatur infirmum, quia ex ipso insinuatum est exequi voluisse, qui meruit tamen ne odio vel gratia moveamur, quæ in causarum disceptationibus esse non debet: ita vestræ caritati cognitionem adnexæ querimoniæ delegamus, ut nihil adversum venerandos canones, nihil contra Sanctæ Memoriæ decessoris mei judicium valeat, quidquid obreptum nobis esse constiterit. Nolumus namque, Fratres carissimi, Ecclesiarum privilegia, quæ semper sunt servanda, confundi; nec in alterius provincia Sacerdotis alterum jus habere permittimus: quia per hoc non minus in sanctarum traditionum delinquitur sanctiones, quam in injuriam ipsius domini prosilitur, cum expectatio fructus nostri ministerii non in latitudine regionum, sed in acquisitione ponitur animarum. Habeat itaque pontificium frater, & coepiscopus noster Ingenuus provinciæ suæ, de cujus dudum ab apostolica sede est illicita sessione culpatus: & custoditis omnibus, quæ super Ecclesiis Cemeliensis civitatis, vel Castelli Nicaensis * sicut diximus, sanctæ Memoriæ decessoris mei definivit auctoritas, nihil Ecclesiarum juri noceat, quod in alterum memoratorum a prædicto fratre ad excludendam cupidi-

Card. Carafa ex Mss.

Exordium.

Series facti.

Pœna obreptionis.

Privilegia Ecclesiarū non sunt mutanda.

Al. Niciensis.

cupiditatem, quemadmodum prohibuit ambitionis alienæ, proxime est Episcopus consecratus: Sed statutæ correctionis forma permaneat, ut ad unius Antistitis regimen prædicta loca revertantur, quæ in duos dividi non decuit Sacerdotes. Dominus vos incolumes custodiat, Fratres Dilectissimi.

II.

De Hermis Invasoris Narbonensis Ecclesiæ temerario ausu; de Conciliis celebrandis: de licentia per Episcopos a Metropolitano petenda, ut in aliam Provinciam proficisci possint, & de bonis ecclesiasticis non alienandis,

Dilectissimis fratribus Episcopis provinciæ Viennensis, Lugdunensis, Narbonensis primæ & secundæ, & Alpium Poenninarum. Hilarus Episcopus.

Exedit. Card. Carafæ.

Quamquam notitiam dilectionis vestræ quanta, vel qualia in Narbonensi ac Biternensi ecclesia dudum sint admissa, non lateant, & præsumptionis improbitas ad nos usque perveniens procul dubio regionibus manifesta sit Gallicanis: apostolicæ tamen solicitudinis interest culpas in nostro deprehensos examine non tacere, ne per incongruum silentium eam iniqua agentibus habere videamur conniventiæ portionem. Olim igitur urbium præsides prædictarum Sanctæ Memoriæ decessori meo non minus quam nobis, etiam tunc attulerunt doloris, illicitis petitionibus audendo prosequi, quod vix apud patientiam nostram sola necessitatum potuit deploratione leniri. Quibus enim, sicut etiam vos probatis, factum constat exemplis, & qua non objurgatione dignissimum est, quod Sanctorum Patrum decretis, & ipsis repugnat canonum institutis? Cum ideo se frater jam, & coepiscopus noster Hermes a Narbonensi Ecclesia credidit jure suscipi, quia indigne a Biterrensibus, quibus ordinatus est, dicebat excludi. Qui si vere hoc in se factum doleret, & legitimo remedio subvenire propriæ scisset injuriæ vindictam magis debuit sperare perpessis, quam veniam perpetratis. Denique si nunc saltem communi omnium Domini Sacerdotum utatur animo, si imitetur exemplum, si ad hæc, quæ ecclesiasticæ quietis contemplatione utcumque sopita sunt, oculis cordis intendat, & pro totius ecclesiæ pace, vel fide, quæ sunt multipliciter errata consideret: nihil est profecto, quod non etiam ipse reprehendet, & erubescat sibi annui, quod in altero laudabiliter improbarit. Scimus enim, & jam diu de memorati fratris conversatione nihil ambiguum, cum anteactæ vitæ ipsius cursum, & retro antepositum nostro revolventes animo, hos illum, quos in eo arguimus, incurrisse potius, quam fecisse, æstimamus excessus. De quibus præsidente fratrum numeroso concilio, & ex diversis provinciis ad diem Natalis Nostri in honorem Beati Petri Apostoli per Dei gratiam congregato, præsidentibus fratribus & coepiscopis nostris Fausto, & Auxanio atque agentibus plurimis, quæ vigorem respiciunt auctoritatem, quæ judicii, id a nobis pacis est amore constitutum, ut in sententia, quam sub adversione utriusque legationis inde directæ, Christo Domino nostro inspirante, protulimus, neque Caritas Euangelicæ indulgentiæ, neque Apostolicæ virga defuerit disciplinæ. Namque in totum nec remittere nos fecit indulgentia, nec affectio coercere.

Silentium in culpis Fratrũ conniventiã indicat.

De Herme.

Quàm benigne sentiat Hilarus.

1. Ei, qui nunc ecclesiæ Narbonensi præsidere permittitur, ordinandorum Episcoporum, ob hæc, quæ prave facta sunt, sustulimus potestatem, quam ita ad fratrem, & coepiscopum nostrum Constantium Veeticæ Ecclesiæ Antistitem, quia ævo honoris primas esse dicitur, pertinere censuimus, ut si superstite Herme Episcopo defunctus fuerit, illum hæc cura respiciat, quem repererit Episcopalis Ordo primatem. Herme autem Episcopo deficiente, faciendorum mos antistitum Narbonensi mox reddatur Ecclesiæ, quem non civitas, sed causa præsumptionis amisit. Unde vestræ fraternitatis in Domino sincera dilectio, solicitudinem pastoralis curæ in suis sedibus partita nobiscum, commissarum sibi ecclesiarum diligentiam vigilanter exerceat, & eorum taliter, quæ in Narbonensi provincia emersere, meminerit, ut detestetur factum potius, quam sumat exemplum. Quod ita deinceps esse volumus, sicut novimus non fuisse. Itaque, Fratres Carissimi, necessariis studiis est agendum, ne error, quem juvante Christo Domino nostro nuper abolevimus, aut similes, aut in novos unquam prodire possit excessus. Quod utique non aliter poterit præcaveri nisi statuta venerandorum canonum in faciendis conventibus, quos hactenus omitti fecit certa necessitas, exequamur, in quibus possint, pro emergentium necessitate causarum, ad Ecclesiasticæ observantiam disciplinæ, & quæ secus facta fuerint, corrigi, & sequenda constitui.

Eum Narbonensi Ecclesiæ præsidere ita permittit, ut ordinandorum Episcoporum careat potestate.

Quo mortuo hujusmodi jus ad eam Ecclesiam devolvatur.

2. Per annos itaque singulos, ex provinciis, quibus potuerit congregari, habeatur Episcopale Concilium: ita ut opportunis locis, atque temporibus, secundum dispositionem fratris, & Coepiscopi nostri Leontii, cui solicitudinem in congregandis fratribus delegavimus. Metropolitanis per literas ejus admonitis, celebretur: ut si quid usquam vel in ordinandis Episcopis, vel Presbyteris, aut cujuslibet locis clericis faciendis, contra præcepta apostolica reperitur admissum, aut in eorum conversatione quippiam reprobatur, communi omnium auctoritate resecetur. In ea præcipue celebritate conveniatur, quæ præsidente Christo Domino Nostro, & veneranda sit sanctis, & formidanda perversis. Nec cuiquam licebit a Regulis evagari, quas sibi juxta canonum definitiones unita fraternitas in commune præfixerit: cum imminente quotannis examine ita singuli actus suos dirigent, ut his discussio judicii optari magis debeat, quam timeri. In dirimendis sane gravioribus causis, & quæ illic non potuerint terminari, Apostolicæ Sedis sententia consulatur.

Ut Concilia quotannis fiant, ex quibus provinciis poterunt, & a Leontio convocentur.

Majores causæ ad Apostolicam Sedem deferendæ.

3. Illud etiam non possumus præterire, quod solicitudine diligentiore curandum sit, ne præter Metropolitanorum suorum literas aliqui ad quamlibet provinciam audeant proficisci: quod etiam in omni genere officii clericalis, per singulas debet ecclesias custodiri. Quibus e contrario hac ratione prospicimus, ut si hoc impetrare per aliquam non meruerint simultatem, cum duobus Metropolitanis provinciarum, quæ congruæ sunt Arelatensis Episcopus cuncta discutiens pro causæ qualitate observanda constituat; nec in injuriam alterius alienum clericum suscipi præter testimonium proprii Antistitis secundum Canonum statuta præcipiet. Singuli autem fratres, universique cogno-

Ut sine Metropolitani literis Episcopi in aliam provinciam non proficiscantur; quod si eas impetrare non poterunt, causam discutiat Episcopus Arelatensis.

gnoſcant parendum eſſe præſentibus conſtitutis, quibus etiam commonitio noſtra denunciat in eos Chriſti Domini Noſtri judicium minime defuturum, qui declinando ſuperba rebellione conventus conſcientiæ ſuæ teſtimonio confutantur, ſacerdotalis innocentiæ fiduciam non habere.

De Parochiis Eccleſiæ Arelatenſis, quas repetebat Leontius, judicium ad Epiſcopos remittit.

4. Præterea ejuſdem fratris libellus oblatus eſt nobis, quo perhibet parochias Arelatenſis Eccleſiæ a prædeceſſore ſuo Hilario in alias (quod non licuit) fuiſſe translatas, petens illas priſtino juri noſtra auctoritate reſtitui. Sed moderaminis apoſtolici memores, fraternitati veſtræ querelam ipſius remiſimus audiendam: ut in veſtro conventu ea, quæ a nobis ſeparata ſunt, allegentur, & quæ eccleſiaſticis regulis congruunt, decernantur.

Ut prædia Eccleſiaſtica non alienentur; niſi apud Concilium alienationis cauſa cognoſcatur.

5. Simul etiam ſuper hoc univerſam fraternitatem volumus eſſe commonitam, ne prædia, quæ neque deſerta, neque damnoſa ſunt, & ad Eccleſiam pertinent, ex quibus plurimorum conſuevit neceſſitatibus ſubveniri, aliquo jure in alterum transferantur, niſi prius apud concilium alienationis ipſius cauſa doceatur, ut quid fieri debeat, communi omnium deliberatione tractetur. Deus vos incolumes cuſtodiat, Fratres cariſſimi. Datum III. Nonas Decembris, G. L. P. Severo Auguſto Coſ.

Dat. die 3. Decemb. Anno Dñi 462. Pontif. Hilari anno II.

III.

De Mamerto Epiſcopo, qui extra ſuos fines Deenſibus Epiſcopum ordinaverat, ac inſuper ſtatutum, ut in Galliæ Provinciis Concilia quotannis Leontii Epiſcopi opera convocentur.

Dilectiſſimis Fratribus Epiſcopis Provinciæ Viennenſis, Lugdunenſis, Narbonenſis primæ, & ſecundæ Alpinæ Hilarus Epiſcopus.

Concil. loc. cit.

ET ſi meminerimus fraternitatem veſtram ea, quæ ſunt a nobis ſtatuta retinere, nec aliquid ex his diſſimulare, quæ ſcripſimus: ut ſcilicet pro diſciplina eccleſiaſtica, & pro cauſis, quas inter domini Sacerdotes oboriri plerumque non dubium eſt, Synodalia quotannis concilia, quorum maxime in fratre, & coëpiſcopo noſtro Leontio Arelatenſis Eccleſiæ Sacerdote ſummam placuit eſſe, celebrentur: Nec aliud fieri poſſe credamus, quam quod pro communis Domini domo noſtra ordinatio vobis placitura conſtituit; tamen repetitis literis eadem nunc quoque obſervanda decernimus: præcipue cum graviſſima Viennenſis civitatis Epiſcopus involvatur offenſa, in injuriam fratris, & coëpiſcopi noſtri Leontii Deenſibus Antiſtitem conſecrando. De cujus facto vindictæ congruæ ſententiam differentes, relationi fratrum, quæ interim fuerant viſa, reſpondimus. Sed quoniam tanti exceſſus majorem nobis ſolicitudinis materiam detulerunt, hæc ad univerſam caritatem etiam per fratrem, & coëpiſcopum noſtrum Antonium ſcripta direximus, quibus admonita communis omnium ſolicitudo procuret, ne quiſquam fratrum in alterius proruptururus injuriam tranſcendat terminos a venerandis Patribus conſtitutos. Unde omnia, quæ a nobis ſunt per fratres, & coëpiſcopos noſtros Fauſtum, & Auxanium definita roborantes, congregationes annuas ordinante fratre, & coëpiſcopo Noſtro Leontio, admonitis Metropolitanis, quod ſæpe dicendum eſt, iis locis celebrare dignemini, ad quæ conveniendi nulla ſit cuiquam commeantium difficultas. Cui diligentiæ etiam proviſio adhibenda eſt, ut opportunitas quemadmodum locorum, ita conſtituatur & temporum: ut inexcuſabilior quiſquis tam neceſſarium, & ſalubre conſtitutum noſtrum negligendum putaret, appareat, fratres cariſſimi. Illius autem confirmationem, quem Viennenſis Epiſcopus alienum, & ad ſe minime pertinentem, graviter ordinare præſumpſit, fratris, & coëpiſcopi noſtri Leontii relinquimus voluntati, quem confidimus non præter humanitatem penſare quæ juxta ſunt. Deus vos incolumes coſtodiat, Fratres Cariſſimi.

Non tranſcendenti termini a SS. Patribus conſtituti.

Concilia celebranda in locis commodioribus:

Et aptiori tempore.

IV.

In idem Argumentum.

Dilectiſſimis fratribus Victuro, Ingenuo, Ydatio, Euſtaſio, Fontejo, Viventio, Eulalio, Verano, Fauſto, Auxanio, Proculo, Anſonio, Paulo, Memoriali, Cœleſtio, Projecto, Eutropio, Aviſtiano, Urſo, & Leontio, Hilarus.

Concil. loc. cit.

Series facti

1 SOlicitis admodum nobis, & ex eis, quæ proxime ad nos relatio certa detulerat, multa expectatione ſuſpenſis, literæ dilectionis veſtræ, fratre, & Coepiſcopo noſtro Antonio, quem dignum tanta legatione probamus, interpepretem deferente, ſunt traditæ, quæ nos ipſis contextus ſui contriſtavere principiis. Nam qui requieſcere ſolicitudinem noſtram, & magna ex parte relevari in his, quæ a Sanctæ Memoriæ deceſſore meo de Viennenſi Epiſcopo præfixa ſunt, credebamus, evidenti aſſertione cognovimus, & non ſine dolore miramur, definitiones illas a Mamerto Epiſcopo nunc potuiſſe tranſcendi, per quas Eccleſiæ privilegium probarat acquiri: cum præcipue fratris, & Coepiſcopi noſtri Leontii moderatio formam continentiæ præbere debuerit ambienti: aut ſi ſpiritu æmulationis inflatus, eum (quod non oportuit) arbitratus eſt negligendum; deceſſoris ſui ſaltem inſtructus exemplis illius imitaretur temperantiam, cujus honore perſungitur, nec tranſgrediendo violaret, quod jam nunc, niſi patientiæ moderamina teneremus, poſſet amittere. Cui unquam profuit mens rebellis? aut quem ſuperbiæ non inclinavit elatio? Altior eſt humilitatis gratia, cui paupertate ſpiritus ad præmium promiſſæ beatitudinis iter regni cœleſtis aperitur. Nec perſunctorum prævaricator exiſtimet eſſe quod fecit, ſi eruditus doctrinis eccleſiaſticis, quid uterque mereatur agnoſcit: cum alter ſecundum propheticam vocem in medio dominicæ Domus, habitare prohibetur; alter reſpiciente ſe Deo ſemper junctus aſſeritur, cujus conſolatione ſalvatur. Poſſent venerabilium veterum multa replicari, quæ juxta veritatem dicta demonſtrantur: ſed ab eadem cauſa, quæ ſe, ut loqueremur, ingeſſit, recentiora ſunt exempla ſumenda. Nam dignitatem Viennenſis Eccleſiæ Mamertus Epiſcopus Arelatenſis antiſtitis quondam tranſgreſſione creviſſe, & pro corrigendis, quæ perperam gerebantur, inviolabili poſtea definitione compoſitum, ne alter inglorius, alter in totum veteri honore per vitium

Epiſcopi Pontificum adjutores eſſe debent.

Præcit. conſtit. XIV.

Humilitatis præſtantia.

prædecessoris reperiretur exutus. Sicut ergo, & vestræ dilectionis relatio, & fratris, & Coepiscopi nostri Antonii insinuatio reseravit, claret prædictum privilegia certis conclusa terminis velle perdere plus volendo, qui abusus fratris, & consacerdotis Leontii moderantia, Deensibus contra fas Episcopum, etiamsi est meritus, non timuit consecrare. In quo factum ejus convenerat sic resolui, ut juxta eorum quæ perpetrata sunt qualitatem, non sine jactura proprii Ordinis, etiam illud a sacerdotali consortio submoveri cerneret, quem creavit indebite, quemque indignissime fecisse convincitur, correptum juxta ultione sentiret, ne conceptæ audaciæ incastigata temeritas licentiæ se peperisse putaret exemplum. Verum ad Ecclesiarum quietem tantæ transgressionis vulnera, memores Apostolicæ Sapientiæ, curari volumus ante fomentis, ut corporis nostri membrum forte sanandum in integritatem pristinam per mitiora medicamenta revocetur; nec credatur negligi, quod interim non monetur abscindi. Prævia medendi semper austeritatis est lenitas, nec omnis ferro statim culpa compescitur, aut inexplorato, vel quod facile prodesse possit, offertur. Nunc enim temporis opportunitas, nunc languentis necessitas, nunc medicinæ ipsius & modus est quærendus, & qualitas; ut omnis per sapientiam facta in vitiis reprimendis solicitudo curandis gaudeat reparatione quod salvat, nec careat moderatione quod resecat. His igitur vestra fraternitas graviter, prudenterque perpensis, talia apud nos dissimulari posse non æstimet, in quorum se maxime contumeliam, qui non immerito pulsatur, erexit. Fratri enim nostro Leontio nihil constituti a Sanctæ Memoriæ decessore meo juris potuit abrogari, nihil valuit, quod honori ejus debetur, auferri: quia christianorum quoque principum lege decretum est, ut quidquid Ecclesiis earumque rectoribus, pro quiete omnium Domini Sacerdotum, atque ipsius observantia disciplinæ, in auferendis confusionibus Apostolicæ Sedis antistes suo pronunciasset examine, veneranter accipi, tenaciterque sevari, cum suis plebibus caritas vestra cognosceret: nec unquam possent convelli, quæ, sacerdotali Ecclesiastica præceptione fulcirentur, & Regia. Unde, Frares carissimi, præsumptionem prædicti, quæ in fratris, & Ceopiscopi nostri Leontii processit injuriam, ita convenit tolerari, dignæ nunc interim ultionis immunem, ut si transgressor remediis abutetur satisfactionis, & veniæ, nec culpam præsentis excessus curandam futuræ observantiæ sedulitate promittit redeunte querimonia, & privilegia Viennensis Ecclesiæ ad Arelatensem antistitem transferantur exemplo, quo migravere principio.

Indebite ordinati a sacerdotali consortio submovendi.

Lenitas in tolerandis peccatis adhibenda.

Sedis Apostolicæ statuta venerāter accipienda, tenaciter servanda.

2. Unde nostræ moderationis nomen tenentes ad Veranum fratrem, & Coepiscopum nostrum scripta direximus, ut prædictum ex nostra delegatione conveniat, quatenus quid de eo retule ritis agnoscat: quia onerosum esse non debet, delinquentem fratrem de propriis excessibus increpare, quibus præceptum constat frequenter ignoscere. Necesse est autem, si nullum correctionis ejus indicium sumpserimus, (quod illa est professione retinendum, qua definitionem Sedis Apostolicæ periculo ordinis sui semper conservandam sine ulla deinceps transgressione testetur) ad Arelatensem Ecclesiam easdem quatuor civitates, quarum non fuit, aut non fuerit Mamertus Episcopus ordinatione contentus, esse revocandas. Quod etiam tunc oportebit fieri, si ullus unquam post eum, quem nunc caritate corripimus, & ulterius ab illicitis confidimus abstinere, præsumptionis hujus imitator extiterit.

Monendus Mamertus, ut ab ordinationibus indebitis, ordinis sui, & privilegiorū periculo abstineat.

3. De hoc sane, qui licet indebite Deensibus cognoscitur ordinatus, justitiæ ratione censuimus, ut Sacerdotium ejus fratris, & Coepiscopi nostri Leontii confirmetur arbitrio, a quo rite debuit consecrari. Deus vos custodiat, fratres carissimi, ævo longiore. Data Sexto Kalendas Martias P. C. Basilii V. Cl. Cos.

Ut qui Deensibus a Mamerto consecratus est, Leontii Arelatensis Episcopi, arbitrio confirmetur.

Dat. die 24. Februarii Anno Dñi 463. Pontif. Hilari Anno II.

V.

Mamerti Episcopi causa Synodo examinanda committitur.

Dilectissimo fratri Leontio Hilarus.

Qualiter contra Sedis Apostolicæ veniens constituta, Sacerdotalem Modestiam Mamertus Episcopus Viennensis excesserit, dilectionis tuæ debuimus relatione cognoscere, ut auribus talibus maturum, & juxta ecclesiasticarum ordinem regularum congruum judicium proferremus. Quantum enim filii nostri, viri illustris, magistri militum Gunduici sermone est indicatum, prædictus Episcopus invitis Deensibus, & qui ad Ecclesiarum ejus numerum, quem ei Apostolicæ Sedis deputavit auctoritas, sicut in scriniis nostris legimus, minime pertinebant, hostili more, ut dicitur, occupans civitatem, Episcopum consecrare præsumpsit. In quo, frater Carissime, si ita, est, quam multiplex culpa sit, pronunciare possemus, nisi judicii, ut diximus, & moderatio nobis esset, & ordo servandus. Atque ideo memor solicitudinis, qua dilectioni tuæ scis esse commissam, quidquid nunc ad notitiam nostram brevi insinuatione delatum est, in conventu Synodali, qui secundum statuta nostra annis singulis te sibi præsidente est congregandus, discutere, quæ sunt acta, debebis, & a prædicto rationem facti sui sub universo cœtu fraternitatis exigere, ac deinde omnium literis nostræ intimare notitiæ, ut quod Sancto Spiritu dictante est faciendum, ad comprimendos conatus illicitos ordinemus. Deus te incolumem custodiat, Frater Carissime. Data VI. Idus Octobris Basilio V. C. Cos.

Concil. Tom. V.

Vide superius in Leone PP. Constitutioni XIV. anno 450.

Dat. die 10. Octobris anno Dñi 463. Pontif. Hilari anno II.

V I.

Dispensat cum Episcopo contra Nicænos Canones electo, præcipiens, ne deinceps hujusmodi electiones fiant: Irenæum ad propriam Ecclesiam reverti, & Barcinonensibus de suo Clero Antitistem eligi jubet.

Dilectissimis Fratribus Ascanio, & Universis Episcopis Tarraconensis provinciæ, Hilarus Episcopus.

Postquam literas vestræ dilectionis accepimus, quibus præsumptionem Silvani Episcopi Calagurensium Ecclesiæ retundi petistis, & rur-

Ex Cre... edidit Carafa.

rursum Barcinonensium quæritis nimis illicita nota firmari; honoratorum, & possessorum Turiassonensium, Calcatentium, Calaguritanorum, Virgiliensium, Triciensium, Legionensium, & Civitatensium, cum subscriptionibus diversorum, literas nobis constat ingestas: per quas id quod de Silvano querela vestra depromserat, excusabant. Sed reprehensione justissima eorum pariter justa allegatio non carebat: quia præter conscientiam Metropolitani, fratris, & Coepiscopi nostri Ascanii, nonnullis civitatibus ordinatos claruit Sacerdotes. Unde quoniam quidquid ab alterutra parte est indicatum, omni videamus perversitate confusum, temporum necessitate perspecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere, quod gestum est, ut nihil deinceps contra præcepta Beati Apostoli, nihil contra Nicænorum canonum constituta tentetur.

1. Quæst. 7. cap. Quoniā quidquid

1. Timoth. 3. Hebr. 10. Nic. Concil. 4. & 6.

1. Hoc autem primum, juxta eorumdem patrum regulas, volumus custodiri, ut nullus præter notitiam, atque consensum fratris Ascanii Metropolitani aliquatenus consecretur antistes: quia hoc vetus ordo tenuit, hoc trecentorum decem & octo Sanctorum patrum definivit auctoritas, cui quisquis obuias tetenderit manus, eorum se consortio fatetur indignum, quorum præceptionibus resultarit.

Episcopus nō ordinandus sine consensu Metropolitani.

2. In quorum contumeliam a superbo spiritu etiam pro illa contemnitur, qua vetatur, ne quis relicta Ecclesia sua, ad alteram transire præsumat. Quod nimis improbe conniventibus, & (ut deleatur gravius) vobis asserentibus, Irenæus Episcopus conatur admittere, qui nostra auctoritate roborari cupitis, quos maxime e rebus illicitis magna indignatione probatis accendi. Lectis ergo in conventu fratrum, quos natalis mei festivitas congregarat, literis vestris, quæ de ordinandis Episcopis secundum statuta canonum vel prædecessorum meorum decreta sunt, prolata sententia, gestorum, quæ pariter direximus, tenore discetis.

Episcopus propria relicta ad aliam ecclesiam trāsire non debet.

Sard. Concil. c. 1. & 2.

Anniversaria solemnitas creationis Roman. Pont.

3. Unde remoto ab Ecclesia Barcinonensi, atque ad sua remisso Ireneo Episcopo, sedatis per sacerdotalem modestiam voluntatibus, quæ per ignorantiam ecclesiasticarum legum desiderant, quod non licet, obtinere; talis protinus de Clero proprio Barcinonensibus Episcopus ordinetur, qualem te præcipue, Frater Ascani, oporteat eligere, & deceat consecrare: ne si similiter forte factum fuerit, non sine objurgatione tui maxime nominis retundat nostra præceptio, quod in injuriam Dei, a quo specialiter sacerdotalium est gratia dignitatum, didicerimus admissum: nec Episcopalis honor hereditarium jus putetur, quod nobis sola Dei nostri benignitate confertur.

Ut Irenæus remotus a Barcinonensi Ecclesia ad propriam revertatur.

7. quæst. 1. c. remoto.

Episcopalis honor non jus hereditarium.

4. Ordinatos ergo nunc Episcopos (qui, licet te ignorante provecti sunt, cum suis auctoribus meruerunt submoveri) hac ratione firmamus, si nec viduarum maritus fuerit quisquam, & in unius virginis nuptias ac vota convenerit, sicut & legalia constituta præcipiunt, dicendo: Sacerdos Virginem uxorem accipiat, non viduam, non repudiatam. Secundum quod etiam Beatus Apostolus Paulus Magister gentium, de his qui fieri desiderant sacerdotes; propriam institutionem non tacuit, dicens: Unius uxoris virum. Cujus sane terrore sententiæ ita formati esse debetis, Fratres Carissimi, ut cætera, quæ cavenda sunt, hæc studeatis præcipue custodire, quæ cognoscitis ante universa mandari: In quibus etiam prospiciendum est, ne duo sint in una Ecclesia Sacerdotes: nec literarum ignarus, aut carens aliqua parte membrorum, vel etiam ex pœnitentibus aliquis ad sacrum ministerium prorsus sinatur accedere. Nec tantum putetis petitiones valere populorum ut cum his parere cupitis, voluntatem Dei nostri qui nos peccare prohibet, deseratis. Cujus indignatio ex hoc gravius commovetur, quia benignitas ejus, dum fiunt illicita per eos, qui sunt interpretes placationis, offenditur.

De removendis Episcopis, qui illicite ordinati sunt, & ne in una Ecclesia duo Episcopi habeantur.

Levit. 21. Ezech. 44.

1. Timoth. 2.

Qualitates quæ requirūtur in Episcopo eligendo.

Graviora Episcoporum peccata.

5. Ut autem omnia secundum hæc quæ scripsimus, corrigantur, præsentes litteras Trojano Subdiacono nostro veniente, direximus. Quod si Irenæus Episcopus ad Ecclesiam suam, deposito improbitatis ambitu, redire neglexerit, quod ei non judicio, sed humanitate præstabitur, removendum se ab Episcopali consortio esse cognoscat. Deus incolumes vos custodiat Fratres Carissimi. Data III. Kalendas Januarii, Basilisco, & Hermenerico VV. CC. Coss.

De damnatione Irenæi si ad suam Ecclesiā non revertatur.

Pith. habet IV.

Dat. die 30. Decembris anno Dñi 465 Pontif. Hilar. anno V.

SANCTUS SIMPLICIUS I.

PAPA XLIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCLXVIII

SImplicius natione Tiburtinus, ex patre Castino ordinatus die Dominica 24. Februarii, sedit annos xv. dies vij. Sub Leone, & Zenone Impp. & Odoacre Rege a Consulatu Anthemii Aug. II. ad Severinum, & Trocondum Coss. Fecit Ordinationes tres per mensem Decembrem, & Februarium, quibus ordinavit Presbyteros quinquaginta octo, Diaconos undecim, Episco-

scopos per diversa loca sex, & triginta. Obiit die 2. Martii anno 483. sepultusque est in Basilica B. Petri Apostoli. Vacavit Sedes dies v.

I.

Hispalensis Episcopus Vicarius Apostolicæ Sedis in omnibus Hispaniarum Ecclesiis constituitur.

Dilectissimo Fratri Zenoni Simplicius.

Ex Decretal. Card. Carafæ.

PLurimorum relatu comperimus, dilectionem tuam fervore Spiritus Sancti ita te Ecclesiæ gubernatorem existere, ut naufragii detrimenta, Deo Auctore, non sentiat. Talibus idcirco gloriantes indiciis, congruum duximus, vicaria Sedis nostræ te auctoritate fulciri, cujus vigore munitus, Apostolicæ institutionis decreta, vel Sanctorum terminos Patrum nullo modo transcendi permittas: quoniam digna honoris remuneratione comulandus est, per quem in his regionibus divinus crescere innotuit cultus. Deus te incolumem custodiat, Frater carissime.

II.

Gaudentius Aufiniensis Episcopus ob illicitas ordinationes factas, munere sacerdotali, & ecclesiasticis redditibus privatur, quarta reddituum portione ei relicta.

Simplicius Episcopus, Florentio, Equitio, & Severo Episcopis.

Edidit Card. Carafa.

REIatio nos vestræ dilectionis instruxit, & gestorum series plenius intimavit Gaudentium Aufiniensis Ecclesiæ Sacerdotem, contra statuta canonum, ac nostra præcepta, ordinationes illicitas perpetrasse, quarum illi totam penitus auferri præcipimus potestatem. Scripsimus enim ad Severum fratrem, & Coëpiscopum nostrum, ut (si necesse fuerit) ipse in supradicta Ecclesia, consideratis Patrum regulis, hoc fungatur officio, quo ille abusus esse convictus est, ita ut hi, qui illicite ab eodem sunt provecti, ab ecclesiasticis ministeriis sint remoti. Simul etiam de redditibus Ecclesiæ, vel oblatione fidelium quid deceat nescienti, nihil licere permittat, sed sola ei ex his una portio remittatur. Duæ ecclesiasticis fabricis & erogationi peregrinorum, & pauperum profuturæ ab Onagro Presbytero sub periculo sui ordinis ministrentur: ultima inter se clericis pro singulorum meritis dividatur. Ut vero ministeria Ecclesiæ, quæ alienata comperimus, reparare præsumptor prædicti Fratris compellatur instantia, cui etiam hoc specialiter præcipimus immineri, ut tres illas portiones, quas per triennium dicitur sibi tantummodo vindicasse, restituat. Data XIII. Kalend. Decembrium, post Consulatum Leonis Augusti.

Illicite ordinati a sacris Ministeriis removentur

12. quæst. 2. De redditibus Ecclesiæ.

Erogatio proventuum Aufiniensis Ecclesiæ in pios usus.

Dat. die 29. Novembris anno Domini 475. Pontif. Simpl. anno VIII.

III.

Reprehendit Joannem, quod Gregorium adhibita vi Episcopum ordinasset, qui ut Mutinensem Ecclesiam nullam causam cum Joanne habiturus gubernet, præcipit.

Simplicius Episcopus, Joanni Episcopo Ravennati.

Edidit Card. Carafa.

SI quis esset intuitus ecclesiasticæ disciplinæ, vel si quid apud te sacerdotalis modestiæ teneretur, nunquam plectibiles perpetrarentur excessus: a quibus si nullo te paternarum regularum poteras continere præcepto, saltem sanctæ memoriæ prædecessoris tui fueras revocandus exemplo. Qui cum minus deliquisset, faciendo presbyterum invitum, senserat tamen dignum pro tali usurpatione judicium. Ubi ista didicisti, quæ in fratrem & coëpiscopum nostrum Gregorium non electione, sed invidia perpetrasti, quem inexcusabili violentia pertrahi ad te passus es, atque vexari, ut ei honorem tantum, non per animi tranquillitatem sed per amentiam (sicut dicendum est) irrogares? Neque enim talia potuissent fieri sanitate consilii. Nolumus exagerare quod gestum est, ne cogamur judicare quod dignum est. Nam privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate: sed una nos ratio facit esse sententiæ melioris, quam maluimus te fratre, & coëpiscopo nostro Projecto referente, cognoscere, non nostris literis, propter opprobrium publicare. Nam scandalum, cujus auctor cognosceris, ita moderatio nostra compescuit, ut frater & coëpiscopus meus Gregorius (quem non provectum constat esse, sed pulsum) nullam causam, sicut petiit, tecum habiturus, Mutinensem gubernet Ecclesiam, & contubernium spiritale, quod sortiri non oportebat invitum, non recuset amplecti. Cui si quid negocii forsitan emerserit, nostrum ab eo vel contra eum petatur examen. Necessitatibus etiam, quas (faciente te) compellitur sustinere, hac definitione consulimus, ut refugo prædio, quod ante annum sibi datum ibi esse commemorat, atque ad Ecclesiam Ravennatem reverso possessio in Bononiensi XXX. solidorum reddituum liberorum sine dubitatione tradatur in diem scilicet vitæ ejus, salvo proprietatis jure Ravennatis Ecclesiæ, ad quam post prædicti obitum revertetur. Quod si non fuerit nostris paritum constitutis, quid post transgressionem maneat contumacem, ipse perpendis. Denunciamus autem, quod si post hac quicquam tale præsumpseris, & aliquem seu Episcopum, seu Præsbyterum, seu Diaconum, invitum facere forte credideris, ordinationes tibi Ravennatis Ecclesiæ, vel Æmiliensis noveris auferendas. Data III. Kalendas Junii Severino V.C. Cos.

Acerrima objurgatio.

Privilegium meretur amittere, qui concessa abutitur potestate.

Gregorio demandatur Ecclesia Mutinensis gubernanda.

Assignatio reddituum pro eodem Episcopo.

15. q. 2. c. Denunciamus.

Dat. die 30. Maij anno Dom. 482. Pontif. Simpl. anno XV.

IV.

Depositio, & Anathematizatio Petri Fullonis Antiocheni Episcopi.

Simplicius Episcopus Petro Episcopo Antiochiæ.

Ex Vet. Cod. Vatic. edidit Card. Carafa.

QUoniam pestiferis doctrinis imbutus, & impietate verborum, non curasti sequi præordinatos Sanctos Patres, qui sedem beatæ memoriæ Ignatii gloriosi martyris ordinaverunt, quo etiam cum sis indignus, nescio quemadmodum adeptus

adeptus fueris principatum, & sceleribus tuis profanis, impiisque dogmatibus inferre putaveris Ecclesiæ Catholicæ novitatem, ut non propter nos Christum Crucifixum dicas, sed passionem impassibili Deo iniquissime intulisti, & immortali Spiritui mortem apponere præsumpsisti. Nec exterritus es, quæ tibi a Sanctis Euangeliis, & Apostolis & viris beatissimis, ac probatissimis Patribus tradita non sunt, sed callidis hæc commentis astruere & sensum proprii languoris, & hujus hæreseos scandalum simplicioribus inculcare, ita ut nec similis prioribus videatur hæresibus, sed multipliciter potius hæc transcendant, nec ambulare in veritate nec nostris duobus Epistolis aurem voluisti commodare. Non igitur sum exorsus adversum te proferre sententiam (magis autem Summus Princeps Apostolorum Petrus, qui inter Sanctorum Apostolorum præconia veridicus est) & non solum adversum te (qui ejus nominis non sententiæ, neque fidei parem te esse cognoscens, quoniam ultra modum ab ejus intentione recta inviolabili fide deviasti) sed etiam adversus eos, qui non erubescentes Euangeliorum venerabiles characteres, neque horum sequacium Apostolorum perfectorumque virorum, doctorumque sermones, incostanti sententia iniquis traditionibus tuis incumbunt. Ita ut malæ sectæ delectabiliter revera sequantur amaritudinem, nec hujusmodi execrabilem aversantur impietatem. Dicimus ergo tibi sicut etiam illis, quoniam dilexisti malitiam super benignitatem, iniquitatem magis quam loqui æquitatem. Dilexisti omnia verba præcipitationis, & linguam dolosam; propterea destruet te Deus in finem, non solum ab Antiochenæ Ecclesiæ sede, sed etiam ab omni civitate. Etenim sit in te hæc fixa damnatio, a me & ab his qui sub me constituti Episcopales Sedes gubernare noscuntur, & Acatio Constantipolitanæ Ecclesiæ pastore, & Venerabilibus Episcopis ejus juri subjectis tamquam & ipsis minime consentientibus tuis commentis, sic aliquando siquidem dixisti, Trinitatem propter nos crucifixam, & non Christum, aliquando vero immortalem Spiritum, Manichæi sequutus errorem, aliquando autem hæc fugiens, nostrorum sermonum pignoribus increpatus, Christum post immortalem Spiritum passionem sustinuisse dixisti, sicut Paulus Samosatenus, & Nestorius unum filium dividentes in dualitate filiorum, & cum hic putasti non immorandum, ad pejora venisti, ut hymni quos Cherubim cum tremore Trinitatis incessanter emittunt, ad Trinitatem glorificandam non referantur. Sed ut totus hymnus ad filium dedicatur, comfirmare volens sententiam velut cancer serpentem, quam adversus simplices extulisti, & hinc omnium hæresum laqueis præcipitatus es, a veritate declinando, nec prædicando propter nos Christum crucifixum Unigenitum Dei filium, qui est in medio Patris, & Sancti Spiritus, qui glorificatur. Quid enim hoc erit damnabilius, quam cum a vobis Pater, & Spiritus Sanctus fiat inglorius, & calumnia Seraphim inferatur, quam cum non Trinitatem glorificare credatur, cum dicunt Sanctus, Sanctus, Sanctus, sed solam personam? Quæ Infernalis hæresis ita crudeliter ut vos inverecunda fuit? Verum tamen adhuc in ista discurrentes novitate usque ad fundamenta blasphemiarum Dei pertingitis Filium, Patrem, & Spiritum Sanctum dicentes; Sabellium sectamini, & confusionem inducitis, & Trinitatis confessionem pariter abnegatis, in qua baptizati sumus, & credimus, & fatemur. Quis ergo non lugeat talia dicentes de sancta, & inviolabili Trinitate? Hoc mihi valde convenit allegare, & plantum sufficienter effundere, cum in hoc simplicium animæ fuerint captivatæ, quæ tunc rem impiam, velut piam divulgaverunt, quos etiam judicamus extraneos ab orthodoxa fide, Ecclesiaque Catholica, & communione gloriosi nostri Principis Petri, qui claves Regni Cælorum a nostro Salvatore percepit. Qui ergo voluerint esse communicatores Apostoli, ejus quoque doctrinam sequantur, dicendo, & credendo Christum propter nos crucifixum, neque eum negando, sicut Petrus, qui nuper damnatus est eo quod prave, & nefarie in hymno trisagion noviter introduxit, qui crucifixum est propter nos, scientes quia non Trinitatem crucifixam ab Apostolis accepistis, neque Patrem, neque Spiritum Sanctum, nisi carnem Christi, filium Dei Unigenitum solum. Igitur fugite ab hujus communione sacrilega, & ero vester socius, atque communicator, & vos quoque mei, peste dolosa a vestra rectitudine procul expulsa; custodite Christi discipuli, mei autem filii traditiones, quas sacris voluminibus accepistis. (a)

Petri errores

Petri hæresis priores hæreses transcendens.

Psalm. 5.1

Damnatio Petri.

Petrus Manichæi, Pauli Samosat., & Nestorii sectator:

Item & Sabellii:

anathematizatur.

Matth. 16.

S. FELIX TERTIUS.

PAPA L.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCLXXXIII.

FELIX Tertius natione Romanus, ex patre Felice Presbytero de titulo Fasciolæ, electus, & ordinatus

(a) Petrus Fullo damnatus est in Synodis Constantinopolitana, & Romana: eique damnationis suæ sententiam græce scripsit Simplicius PP. quam hic latine translatam ex vetusto Codice Vaticano a Cardinali Carafa S.R.E. Bibliothecario, qui tamen eam Felici III. PP. tribuit transcriptam impressimus & juxta Baronianam Criticam Simplicio restituimus.

tus die Dominica 6. Martii anno 483. sedit annos viii. mens. xi. dies xviii. sub Zenone Aug. & Odoacre Rege a Consulatu Fausti ad Olibrium Jun. Consulem. Duabus Ordinationibus creavit Presbyteros xxviii. Diaconos v. Episcopos per diversa loca xxxi. Obiit die 25. Februarii anno 492., & sepultus est in Basilica B. Petri Apostoli. Vacavit Sedes dies iii.

I.

Acacius munere sacerdotali, & fidelium communione privatur.

Felix Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Urbis Romæ, Acatio.

Ex Cæsonio Card. Carafa.

Acatii delicta

MUltarum transgressionum reperiris obnoxius, & in venerabilis Concilii Nicæni contumelia sæpe versatus, alienarum tibi provinciarum jura temerarie vindicasti. Hæreticos pervasores, atque ab hæreticis ordinatos, & quos ipse damnaveras, atque ab Apostolica institisti sede damnari, non modo communioni tuæ recipiendos putasti, verum etiam aliis Ecclesiis, quod nec de catholicis fieri poterat, præsidere fecisti; aut etiam honoribus, quos non merebantur, auxisti. Testatur hoc Joannes, quem a Catholicis Apameæ non receptum, pulsumque de Antiochia, Tyriis præfecisti: & Humerius tunc de Diaconio dejectus, atque christiani nominis appellatione privatus, a te etiam in Presbyterii provectus officium. Et quasi hæc majora tibi viderentur, in ipsam doctrinæ Apostolicæ veritatem causa superbiæ tuæ tetendisti: ut Petrus quem damnatum a Sanctæ Memoriæ decessore meo ipse retuleras, sicut testantur annexa, Beati Euangelistæ Marci sedem, te connivente, rursus invaderet, & fugatis Ortodoxis Episcopis, & Clericis, sui procul dubio similes ordinaret; pulsoque eo, qui illic fuerat regulariter constitutus, captivam teneret Ecclesiam. Cujus tibi adeo grata persona est, & ministri ejus accepti, ut Episcopos, & Clericos plurimos Orthodoxos nunc Constantinopolim venientes detegaris affligere, & apocrisarios ejus confovere, atque anathematizantem eundem Petrum Chalcedonensis decreta Concilii, & violantem Sanctæ Memoriæ Timothei sepulturam, sicut ad nos certiores nunc quoque nuntii detulerunt, per Mesenum, & Vitalem credideris excusandum: Nec eum laudare desieris, & multis efferre præconiis, ita ut damnationem ipsius, quam ante retuleras, veram non fuisse jactaris. Tantum autem perseveras in hominis defensione perversi, ut quondam Episcopos, nunc vero honore, & communione privatos, Vitalem, atque Mesenum, quos ad ejus expulsionem specialiter miseramus, sublatis chartis, custodiæ passus fueris mancipari, & ad processionem, quæ tibi cum hæreticis habetur, exinde productos, sicut eorum professione patefactum est, ad hæreticorum tuamque communionem contemta, quæ vel gentium jure servari debuit, legatione pertraxeris, præmiisque corruperis, & in læsione Beati Petri Apostoli, a cujus sede profecti fuerant, non solum inefficaces redire feceris, sed etiam impugnatores omnium, quæ fuerant mandata, monstraris. In quorum deceptione tuam nequitiam prodisti, & ad libellum fratris & Coepiscopi mei Joannis, qui te gravissimis objectionibus impetivit, in Apostolica Sede secundum Canones respondere diffidens, objecta firmasti. Felicem quoque defensorem fidelissimum nobis, necessitate faciente serius subsecutum, indignum tuis censuisti oculis. Eos quoque tecum literis tuis communicare testatus es, quos constat hæreticos. Quid enim sunt aliud, qui post obitum Sanctæ Memoriæ Timothei ad Ecclesiam sub Petro redeunt, vel qui se ex Catholicis eidem tradiderunt, nisi quod Petrus ab universa Ecclesia, atque a te fuerat judicatus? Habe ergo cum his, quos libenter amplecteris, portionem ex sententia præsenti, quam per tuæ tibi direximus Ecclesiæ defensorem: sacerdotali honore, & communione catholica, nec non etiam a fidelium numero segregatus, sublatum tibi nomen, & munus Ministerii Sacerdotalis agnosce Sancti Spiritus judicio, & Apostolica auctoritate damnatus, nunquamque anathematis vinculis exuendus.

Acatius Petri Fullonis fautor.

Aprocrisiarorum Sedis Apostolicæ corruptor.

Acatii anathematizatio, & depositio.

Cælitus Felix Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Urbis Romæ, subscripsi.

Data V. Kalen. Augusti Venantio V.C.Coss.

Dat. die 28. Julii Anno Domini 484. Pontif. Felicis anno II.

II.

Quomodo qui rebaptizati sunt, ad Ecclesiam Catholicam admitti debeant.

Dilectissimis in Christo Jesu Fratribus, Universis Episcopis per diversas provincias constitutis.

Ex Mss. edidit Card. Carafa.

QUaliter in Africanis regionibus astutia diaboli sævierit in populum christianum, atque id in multiplici deceptione proruperit, ut non modo vulgus incautum, sed ipsos quoque in mortis profunda demerserit Sacerdotes; nullus non orbis gemuit, nulla terra nescivit. Unde in grandi mœrore positi, dissimulare non possumus pereuntium atque a nobis exigendarum discrimen animarum. Quapropter competens adhibenda est talibus medicina vulneribus, ne immatura curandi facilitas mortifera captis peste nihil prosit, sed segnius tracta pernicies, reatu non legitimæ curationis involvat pariter saucios, & medentes.

1. In primis itaque venientis ad vos, & remedium postulantis, solicite discutienda est professio & persona decepti, ut medela possit congruens exhiberi. Et qui satisfacturus Deo per pœnitentiam, se rebaptizatum legitime doluerit, utrum ad hoc facinus concurrerit, an impulsus accesserit, requiratur, sciens, quod se decipiat ipse, qui fallit: nihilque per nostram facilitatem tribunalis excelsi judicio derogari, cui illa sunt rata, quę pia, quę vera, quæ justa sunt: & aliter necessitatis, aliter tractanda est ratio voluntatis. Deterior est autem causa illius, qui forte pretio solicitatus est, ut periret. Nihil enim intentatum relinquit inimicus, cui ne de sua liceat gaudere captura, succurendum est irretitis: & contendendus est venantis laqueus, ut infucatum lamentantibus lapsum tam justitiæ moderatione, quam computione pietatis ad aulam, quam reliquerant, sit regressus. Nec pudeat

Rebaptizatis non nisi per pœnitentiam ad Ecclesiam catholicam patet regressus.

Petr. I. 5.

deat forsitan, aut pigeat indictis jejuniorum, gemituumque temporibus obedire, aut aliis observantiæ salubrioris obtemperare præceptis: quia humilibus datur gratia, non superbis. Sit ergo ruinæ suæ dolore prostratus quisquis in Chisto fieri quærit erectus, & per dispositionis nostræ ministerium, quod vestram sequi convenit caritatem, nec alicui fas est velle vel posse transcendere causas ejus, qui contra apostolicam doctrinam, ad intentionem se baptismatis nimis infaustam dedidit: vel ejus qui aliquibus argumentis excusandum callide proprium putaverit esse consensum, Sacerdotali vigore, & humanitate tractemus, ut in eis fides, quæ nisi est una, jam nulla est, adjutorio domini judicis, ad salutem sine nostræ operationis offensione reparetur: qua cum peccatoris a nobis satisfactio protrahitur, non præter laudem nostram, atque lætitiam, mens ejus ad veniam purgatior invenitur. Et ideo memineritis, hanc super his non habere sententiam, ut servata discretione peccantium, non eadem cuncti qui lapsi sunt, lance pensentur: quoniam majoris castigationis exigendus est usura, cui domus Domini commissa fuerit disciplina.

Episcopis, & rebaptizatis clericis usque ad finem vitæ agenda est pœnitentia, quibus usque ad cum diem negatur communio.

2 Ut ergo ab Ecclesiæ summitatibus inchoemus, eos quos Episcopos, Presbyteros, vel Diaconos fuisse constiterit, & seu optantes forsitan, seu coactos lavacri illius unici salutarisque claruerit fecisse jacturam, & Christum, quem non solum dono regenerationis, verum etiam gratia percepti honoris induerant, exuisse, cum constet neminem ad secundam tinctionem venire potuisse, nisi se palam Christianum negaverit, & professus fuerit se esse paganum. Quod cum generaliter sit in nobis execrandum, multo magis in Episcopis, Presbyteris, Diaconibus auditu saltem dictuque probatur horrendum. Sed quia idem Dominus atque Salvator clementissimus est, & neminem vult perire, usque ad exitus sui diem in pœnitentia (si resipiscunt) jacere conveniet: nec orationi non modo fidelium, sed nec Catechumenorum omnimodis interesse, quibus communio laica tantum in morte reddenda est. Quam rem diligentius explorare, vel facere probatissimi sacerdotis cura debebit.

Ad secundam tinctionem.

De Consecr. dist. 4. Eos, quos.

Rebaptizatis pœnitentibus in fine vitæ conceditur Viaticū.

3 De clericis autem, & monachis, aut puellis Dei, aut sæcularibus, servari præcipimus hunc tenorem, quem Nicena Synodus circa eos, qui lapsi sunt, vel fuerint, servandum esse constituit, aut scilicet qui nulla necessitate, nullius rei timore, aut periculo, se, ut rebaptizentur, hæreticis impie dediderunt; si tamen eos ex corde pœniteat, tribus annis inter audientes sint: Septem autem annis subjaceant inter pœnitentes manibus sacerdotum: duobus autem annis oblationes modis omnibus non sinantur offerre, sed tantummodo sæcularibus in oratione socientur. Nec confundatur Deo colla submittere, qui non eum timuit abnegare. Quod si, utpote mortales, intra metas præscripti temporis cœperit vitæ finis urgere, subveniendum est imploranti, & seu ab Episcopo, qui pœnitentiam dederit, seu ab alio, qui tamen datam esse probaverit, aut similiter a Præsbytero Viaticum abeunti de sæculo non negetur.

Nic. Concil. c. 14.

Impuberibus sub manus impositione reddatur cōmunio.

4 Pueris autem, quibus, quod adhuc impuberes a pubertate vocabulum est, seu Clericis, sive Laicis, aut etiam similibus puellis, quibus ignorantia suffragatur ætatis, aliquandiu sub manus impositione detentis, reddenda communio est: nec eorum expectanda pœnitentia, quos excepit a coercitione censura. Quod est a nobis provide constitutum, ne hi, quibus in terreni labe contagii plus minusve restat ad vitam, dum adhuc in pœnitentia sunt, pœnitenda committant. Quod si ante præfinitum pœnitentiæ tempus desperatus a medicis, aut evidentibus mortis pressus indiciis, recepta quisquam communionis gratia convalescit; servemus in eo, quod Nicæni Canones ordinaverunt, ut habeatur inter eos, qui in oratione sola communicant, donec impleatur spatium temporis eidem præstitutum. Nec Catechumenos nostros, qui sub tali professione baptizati sunt, prætermittimus, quia non est causa dissimilis (sicut iidem Sancti Canones ordinaverunt) ejus, qui quolibet modo Christum, quem semel confessus, abjurarit, tribus annis inter audientes sint, & postea cum Catechumenis permittantur orare, per manus impositionem communionis Catholicæ gratiam percepturi, exceptis sane tantummodo Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, quos solo mortis suæ tempore reconciliandos esse jam diximus. Cæteros id est, seu Clericos, sive Monachos seu Laicos, utriusque sexus personas, quos violentiæ periculis coactos iterationem baptismatis subiisse constiterit, vel qui aliquo commento, cujus se facinoris piaculo dixerint non teneri, his pœnitentiam per triennium durare decrevimus, & per manus impositionem ad societatem recipi eos Sacramenti.

Nic. Concil. cant. 13.

De Cathecumenis:

Nic. Concil. Can. 14.

Et cæteris rebaptizatis.

5 Illo per omnia custodito, ne ex eis unquam qui in qualibet ætate alibi quam in Ecclesia Catholica aut baptizati, aut rebaptizati sunt, ad Ecclesiasticam Militiam prorsus non permittantur accedere. Quibus satis esse debeat, quod in Catholicorum numero sunt recepti: quoniam de suo ordine, & communione videbitur ferre judicium, quisquis hoc violaverit institutum, vel qui non removerit eum, quem ex eis ad ministerium clericale obrepsisse cognoverit.

Extra Ecclesiam baptizati, seu rebaptizati ad ecclesiasticam militiam non admittantur.

6 Curandum vero maxime, & omni cautela est providendum, ne quis fratrum Coepiscoporumque nostrorum, aut etiam Presbyterorum, in alterius Civitatis, vel Diœcesis pœnitentem, vel sub manu positum Sacerdotis, aut eum qui reconciliatum se esse dixerit, siue Episcopi, vel Presbyteri testimonio, & literis ad cujus pertinet parochiam, Presbyter, aut Episcopus in Civitate suscipiat. Quod si aliqua dissimulatione negligitur, culpa tangit etiam Clerum, qui in locis, in quibus hoc minus curatum fuerit, commoratur. His itaque rite dispositis, & ad ecclesiarum vestrarum notitiam nostra deliberatione perlatis, parere vos convenit: quibus licet ad animarum reparationem nihil deesse videatur, tamen si cui novi aliquid, & quod præterire nos potuit, fuerit revelatum, secundum beatum Apostolum Paulum, tacente priore, fideliter insinuet: quia Spiritus Sanctus, ubi vult spirat. Maxime cum sua causa tractatur: Nec nos pigebit audire, & si quæ sunt omissa, non arroganter abnuere, sed rationabiliter ordinare. Deus custodiat vos dilectissimi Fratres. Data Idibus Martii Dynamio, & Siphidio VV. CC. Coss.

Pœnitentes ab aliis, quam a suis episcopis vel Presbyteris non suscipiantur.

1. Corinth. 5. 14

Ioan. 3.

Dat. die 15. Martii Anno Domini 488. Pontif. Felic. anno VI.

SAN-

SANCTUS GELASIUS I.

PAPA LI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXCII.

GELASIUS natione Afer, ex patre Valerio electus Felici Successor, ordinatur Kal. Martii anno 492. Sedit sub Anastasio Imperatore, & Odoacre, ac Theodorico Regibus annos iv. mens. viii. dies xviii. a Consulatu Anastasii Aug. & Rufi ad Paulum solum Consulem. Fecit Ordinationes duas per menses Februarii, & Decembris, quibus creavit Presbyteros trigintaduos, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca sexagintaseptem. Post expletam mortalitatem depositus est in Basilica B. Petri Apostoli 11. Kal. Decembris anno 496. Vacavit Sedes dies v.

I.

Tria præcipua Pelagianæ Hæresis capita refelluntur: Primum scilicet, parvulos sine originali peccato nasci: Secundum, hos pro solo peccato originali non damnari: Tertium, gratiam ad salutem non esse necessariam, illamque secundum hominum merita conferri.

Gelasius Episcopus universis Episcopis per Picenum in Domino salutem.

Ex vetusto Codice Vaticano edidit Card. Carafa.

BArbaricis hactenus dolebamus incursibus maxime vicinas urbi provincias, & bellorum sæva tempestate vastari; sed quantum inter ipsa recentium calamitatum ferventia pericula comperimus, perniciosiorem diabolus Christianorum mentibus labem, quam corporibus hostilis feritas, irrogavit: quod malum principaliter illarum regionum respicit sacerdotes, qui tanta segnitia tantaque ministerii dissimulatione suscepti, commissarum sibi negligunt regimen animarum, ut eas etiam ab exiguis quibusque bestiolis lacerari sub conspectibus suis impune patiantur: quinimo subrepentes nequitias confovendo, & depravatoribus acquiescendo fidelium, non solum eas minime retrahant, sed ipsi magis præbeant propria nutrimenta perditionis exemplo. Quid autem tales essent acturi pontifices, si, (quod absit) vel aliqua nova pestis, & primitus ignorata prorumperet, vel ingeniis acrioribus, sensibusque versutis, aut aliqua sæcularium doctrinarum peritia callidis, sacrilega blasphemiarum dicta promerentur, qui tam veteris erroris detrita commenta, tamque majoribus ecclesiarum magistris, quam etiam nostra ætate convicta non recolunt, nec refutant; atque ab imperitis stultisque prolata non respuunt. Gratias omnipotenti Deo agimus, quoniam suorum corda per hujusmodi personas examinat; qui hoc ipsum virus nesciunt, quod loquantur. Nam quid facerent populorum præsules sub astutioribus inimicis, qui se subjiciunt libenter indoctis? Quando utique etiam si tanta erat in rectoribus dominici gregis prorsus ignavia, ut ne tam vilem hebetemque personam possint vel intelligere, vel frenare, potius pastorali cura debuerint a nobis cognoscenda perquirere, quam suasionibus inconsideranter absurdis facilem submittere voluntatem: oblatus est enim nobis mirabilis senex Seneca nomine, qui non modo totius est eruditionis alienus, sed ipsius quoque intelligentiæ communis prorsus extraneus, in Pelagianæ voraginis cœno (sicut de quibusdam in apocalypsi legimus) velut una ranarum impudenter immersus, inque illa fæce horribiliter volutatus, nullatenus inde qualiter emergere posset inveniens; quia puritatem relinquens catholicæ veritatis, quanto se per lubricum falsitatis conatur attollere, tanto magis ejus lutosis foveis circumclusus obruitur, de illis unus existens, de quibus Petrus dicit Apostolus: Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem, & in perniciem in his, quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua, peribunt percipientes mercedem injustitiæ. Revera enim sic ejus stolidus, & obtusus est animus, ut de his venenis quæ male hausit, & vomuit; nullam rationem, vel accipere valeat omnino, vel reddere. Sed induratus obcæcatione diabolica, sibique jam traditus, cordis sui funesta sit obstinatione damnatus; nihilque superfit ei, nisi ut Deus noster, qui dixit, quæ hominibus impossibilia videntur, apud se facilia, hujusmodi mentem potenti compunctione transfigat, ut secundum beatum Apostolum Paulum, resipiscat a diaboli laqueis, quibus captivus detinetur sententia divini Judicii. Multa illi quæ de Pelagianis sensibus nec in somnis omnino contigerant, nos magis patefacta prodidimus ea, quæ dudum convicta fuisse monstravimus. Hec etiam ipsa, quæ idem proferre videbatur, olim, & ab hereticis Pelagianis in medium producta docuimus, & catholicis predicatoribus competenter elisa. Pelagium, Cælestium, Julianum, cæterosque complures oratoriæ facundiæ viros in hac assertione probavimus fuisse convictos, & tam Eccle-

Negligentia episcoporum damnat.

Episcopi in arduis rebus Sedem Apostolicam debent percunctari.

Cur hæc scripserit Pelagius, rationem demonstrat.

Apocal. 16.

2. Petr. 2.

Matth. I.6.

Tim. II.2.

clesiasticis constitutis, quam imperialibus etiam percussos fuisse præceptis; proinde istum ferre non posse firmavimus, in quibus illi tales tantique prostrati sunt, qui nec ipsa, quæ ab illis sunt disputata, ad intellecta capere, vel eloquio simili possit astruere, sed ut dictum est, diabolica mens inspiratione possessa, in profundum veniens jam malorum ad remedia nulla consentit. Quapropter de innumeris blasphemiarum generibus, quas auctores Pelagianæ hæresis ediderunt, tria, quæ sibi præcipue hic senex lugendus ascivit, credidimus non tacenda, ut reserata manifestius panderentur, & Deo destruente facilius viderentur eversa. In uteris, inquiunt matrum opere divino creantur infantes, propterea justum videri non putant, quod factum Dei sine ullis propriis actionibus cuiquam peccato gignetur obstricta: injustumque Deum faciunt, si rei efficiantur ante quam nati. Hoc velut acutissimum sui dogmatis exerunt argumentum, non advertentes, quia primi illi parentes generis humani de nullis utique genitoribus, sed de innoxia limi materia procreati, & pure atque sincere potenter arte divina compacti, factique rationales, propria voluntate seductorem secuti diabolum, pravis cupiditatibus per excessum prævaricationis infecti sunt. In quibus utique humana natura peccavit, & humana est facta natura vitiosa, receptrix sine dubio mali quod ante nescierat, quæ a bono rectoque deficiens, in affectum mali pravique recidere ipso rerum consequentium tramite manifestum est. Tales igitur effecti principes nostræ substantiæ semetipsos passibiles, & corruptibiles reddiderunt; in tantum conditionis divinæ dona violantes, ut mortis fuerint ultione puniti. Hac enim die fuisse mortuos, qua mortales effecti sunt, ambiguum non habetur: proinde quidquid isti genitores de suo germine protulerant opus quidem Dei est, secundum institutionem naturæ; sed non absque contagio illius mali quod sua prævaricatione traxerunt: & utique hoc idem ipsius mali contagium, certum est opus non esse divinum. Itaque non ex creatione Dei est vitium, quod voluntario motu natura collegit; sed etiam de vitiata per semetipsam natura Deus institutionem suam quidem suæ creationis exequitur, sed creatio profert vitium, quod non ex institutione creatoris accepit, sed quod ipsa per lapsum transgressionis suæ assumsit. Nam si ipsi primi homines, ex nullis, ut dictum est, parentibus nati, & sine ullo formati contagio, per ambitum præsumptionis illicitæ semetipsos depravare potuerunt & in opere Dei opus diabolicæ fraudis annectere; quid mirum, si iidem depravati protulerunt sobolem depravatam? Nonne etiam cum Deus utique liberam condiderit humanam sua creatione substantiam, etiam apud humanas tamen leges extrinsecus accedens servitus naturaliter eam reddit obstrictam, & obnoxiam? Origine generantur obnoxii & ex conditione servili gignuntur addicti; & nascendo fiunt prius obligati quam geniti. Si hoc agitur de rebus extra naturam positis, quanto magis de his provenire non mirum est, quibus ipsa humana substantia depravata cognoscitur? ac per hoc sicut se ipsa humana substantia de institutione sincera actuum reproborum rea fecit voluntate pollutam; sic edidit sobolem, atque progeniem naturæ suæ ex actuum suorum rea voluntate maculosam: quia hujusmodi genuit prolem, cujusmodi se ipsa reddidit prævaricationis excessu. Ideoque non solum de se profert quod bene Deus instituit,

Proverb. 18.

Primum Pelagianæ Hæresis caput, parvulos scilicet cũ originali peccato nasci injustum videri.

In Adam humana natura peccavit.

Libertas est naturalis ex Dei creatione.

Servitus est ex legibus humanis.

sed etiam quod male ipsa in consequenter adjecit. Quemadmodum autem qualitas interior appetendi valet immutare naturam, divinæ lectionis auctoritate firmatur. Sic denique pascente Jacob, commissus ille grex ovium, supposita canalibus varietate virgarum, dum potat, illectus affectionali delectatione, concepit, quod non habuit in natura, & molitum sensibus transfundit in prolem quod in creatione non sumpsit. Quod tunc utique figuraliter gestum, & in ecclesiasticis significavit gregibus hoc futurum, & Pelagianorum Deus prævidens calumnias, & excitandas fidelibus suis decertationes intelligentiam præparavit. Docent divina testimonia, & ipsa ecclesiastica sacramenta, & ab ipso Domino Salvatore Catholicorum traditio magistrorum humanæ generationis decolorata primordia. Hinc est quod clamat Propheta: Quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum esse a peccatis? nec infans, cujus est unius diei vita super terram. Hinc est, quod item dicit Scriptura: Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es? & alibi: Quia semen inquit, erat maledictum; nec non etiam David Propheta testatur: In iniquitatibus conceptus sum; & in delictis peperit me mater mea; & si hoc ille dicit quis aliter se asserat procreatum? Beatus Paulus quoque Apostolus asserit: & nos aliquando eramus natura filii iræ sicut & cæteri. De qua ira in Euangelio dicit: Qui crediderit, & baptizatus fuerit habebit vitam æternam: qui autem non crediderit, jam judicatus est, & ira Dei manet super eum. Illa utique, de qua dictum est: Morte morieris. Ipse Dominus Jesus Christus cælesti voce pronuntiat: Qui non manducaverit carnem filii hominis, & biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipsum, ubi utique neminem videmus exceptum: nec ausus est aliquis dicere, parvulum sine hoc sacramento salutari ad æternam vitam posse perduci; sine illa autem vita in perpetua futurum morte non dubium est. Cur igitur infans hac sorte concluditur, si nullum habet omnino peccatum? Magisque videbitur (quod absit) injustus Deus, si illic infligatur pœna, ubi nulla sit culpa. Unde cum de propriis actibus nullo reatu teneatur obstrictus, nihil restat nisi ut sola sit vitiosa nativitate pollutus; & si non fuerit Ministerii Christiani participatione mundatus ad vitam non potest pervenire perpetuam. Hinc est quod exsufflantur, & cathechizantur infantes, & quia in opere Dei, quod in auctore suo bene sunt instituti, opus diabolicæ malignitatis accessit, eruti de potestate tenebrarum (sicut docet Apostolus) ad filii Dei sortem, purgationemque legitimam transferuntur. Nisi autem prima generatio, quam bonam Deus instituit, prævaricatione venisset in culpam, & reprobabilis esset effecta; secunda generatio subroganda non fuerat: propter quod dicit Beatus Paulus Apostolus: Sicut per unum hominem peccatum intravit in Mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt, & paulo post: Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per unius justitiam in omnes homines in justificationem vitæ.

Genes. 30.

Job. 14.

Sapien. 12.

Psalm. 50.

Ephes. 2.

Joan. 3.

Genes. 2.

Joan. 6.

Secundum Pelagianæ hæresis caput infãtes sine baptismate nõ damnari.

Infantes cur insufflantur, & catechizãtur.

Colos. 1.

Rom. 5.

2 Sicut autem omnes in condemnationem dicit utique qui de Adam parente sunt geniti, sic omnes in justificationem vitæ non nisi illos adstruit, qui in Christi mysterio sunt renati. In numeris talibus instrumentis hæresis Pelagianæ doctrina mortifera, & a no-

Ejusdẽ erroris confutatio. & a nostris est convicta majoribus, & tunc eorum copiosa potest eruditione convinci: nec debent simplices animos ista turbare, quibus, quæ non intelligunt, secundum ecclesiasticam formam credidisse sufficiet, aut si quis nosse desiderat, interrogare conveniet. De parvulis autem, quod asserit sine sacro baptismate pro solo originali peccato non posse damnari, satis impia, satis profana propositio est; quamvis enim recentes ab utero matrum in remissionem peccatorum baptizari, nullus Christianus ignorat, quod utique non fallaciter, sed veraciter catholica celebrat ecclesia, ne in Sacramentis cælestibus (quod absit) mentita videatur; proinde quia propria non habeant ulla peccata, constat ejus sola prorsus originalia relaxari. Itaque omnibus etiam solis remissis, vitam per Baptismum consequuntur æternam; consequens est ut solis etiam non remissis, ad æternam vitam pervenire non possint. *Joan. 6.* Unde, & Dominus, sicut superius diximus, ait (quod utique nisi baptizatis non convenit) Qui non manducaverit carnem filii hominis, & biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso; sine vita autem esse perpetua, quid est nisi in sempiterna morte constitui? Quamvis idem sit regnum cœlorum quod æterna vita: tamen ut providentia Dei omnes Pelagianorum nequitias amputaret, non solum dictum est: *Joan. 3.* Qui non fuerit renatus ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in Regnum Cælorum; sed etiam pariter dictum est: Qui non manducaverit carnem filii hominis, & biberit sanguinem ejus non habebit vitam in semetipso. De vita autem æterna hoc dictum nullus addubitat; quoniam multi non manducantes hoc Sacramentum, vitam habere videantur præsentem.

3 Nihil est ergo quod dicant, quod non renati infantes, tantummodo in regnum cælorum ire non valeant; non autem perpetua damnatione puniantur, dum sine baptismate corpus, & sanguinem Christi nec edere valeant, nec potare: sine autem hoc vitam in semetipsis habere non possent, sine vita vero non nisi mortui sint futuri. *Infantes non baptizati si non damnati, certe in morte perpetua constituti.* Dicant igitur in morte perpetua constituti, si non æstimentur esse damnati: tollant ergo de medio nescio quem ipsi tertium, quem decipiendis parvulis faciant locum. Et quia non nisi dextram partem legimus, & sinistram, non illos faciant in sinistra regione sine baptismate remanere, sed baptizatos sinant ad dextram salutarem sacra regeneratione transferri. *Convincitur Tertium caput.*

4 Tertio Capitulo jam toto mundo cognita, atque convicta Pelagianorum deliramenta circumferre, quibus dicunt, quod homo per liberum arbitrium, quod corrupit, fœdavit, ac perdidit, bono suffragante naturæ beatus efficiatur cum de beatitudine paradisi, ubi bona fuerat constituta substantia, nisi suo amisso bono nullatenus potuisset expelli, unde mortalis effecta, quia de bono utique prævaricatione transisset ad malum; & a participatione divina ad diabolica semet facinora contulisset: ideo deceptori suo, cui volens assenserat, competenter addictus, ideo de felicitatis suæ caritate seclusus, atque ad spinas, & tribulos, miseriasque multiplices cælesti voce damnatus est, quæ utique pœna justi judicii tam gravis, & aspera in bono perseveranti nullatenus esset inflicta & nisi malo non convenienter illata probaretur. Ecce sine divino suffragio, quod in illa beatitudine positus numquam legitur expetisse: non solum homini naturale bonum prodesse non potuit, non solum non effecit beatum; sed cum hoc solo confidit, atque ad ejus non revertitur largitorem, & beatitudinem potius amisit, & malorum omnium sumpsit exordium. Quod autem libero arbitrio beatitudinem consequantur, quo male usus in perpetuam recidit servitutem, sicut scriptum est: *JoanII.34.* Qui facit peccatum, servus est peccati: a quo quis superatur, huic, & servus addicitur. Nonne hæc est illa præsumptio naturalis, quæ ad detestandæ captivitatis jura descendit, quam Scriptura Sancta sic memorat: *Eccles. 40.* Grave jugum super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturæ in matrem omnium; de qua genus humanum non nisi solus Dominus Noster Jesus Christus commercio suæ redemit Passionis, & mutata nativitate nos eruit; *Christus per passionem homines eruit de morte ex qua per solũ liberum arbitrium salvari non potuissẽt.* Solus utique venit quærere, & salvare, quod perierat, ut libertas, quæ per temerariam fuerat dejecta superbiam, instauretur reparata per gratiam, mutuaque vice humanæ voluntatis arbitrium, sicut sequendo diabolum captivitatem meruerat sempiternam, sic reformatæ subsequendo libertatis auctorem amissum rediret ad præmium. *Math. 18.* Hinc est quod ipse Dominus ait: Cum vos filius liberaverit, tunc vere liberi eritis. & Apostolus beatus Paulus exequitur: *Rom. 6.* Cum servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ, ideft alieni a justitia; liberati autem a peccato, servi facti estis justitiæ; & iterum idem ipse: Libertatem, inquit, qua vos Christus liberavit: *Galat. 5. Philip. 2.* Nonne ipse vas electionis affirmat, & dicit: Deus est, qui operatur in vobis & velle, & perficere pro bona voluntate; nec etiam in mala voluntate, & velle, & perficere Deus putaretur operari. *Secunda pars tertii capitis Pelagianæ hæresis gratiam secundum merita hominum dari.* Illud autem Pelagianorum peculiare virus est, olimque detritum, quo putant gratiam ei secundum merita hominum posse conferri, quod absit a mentibus Christianis, cum testetur Apostolus: *Rom. 4.* Gratia est, quæ gratis datur: alioquin si ex operibus gratia, jam non est gratia: quia merces redditur, non gratis, unde gratia nomen accepit, impenditur. Quis autem audeat dicere Christianus, aliquid habere boni sine gratia? Quando Magister gentium clamat, cuncta breviter in se dona concludens: *1. Corinth. 15.* Gratia Dei sum id quod sum; & gratia ejus in me vacua non fuit; Ut ostenderet, quia donum gratiæ non ipse præcesserit, sed fuerit subsecutus; atque monstraret cooperatorem se esse gratiæ subsequendo: Sed plus omnibus, inquit, illis laboravi. *Ibid.* Ac rursus veritus ne de se præsumere videretur, adjunxit: Non ego, sed gratia Dei mecum, Non dixit: ego & gratia Dei mecum, sed præposuit gratiam præcedentem se, atque subjunxit. Quid autem haberi possit sine gratia, cum sit fides ipsa per gratiam; *1. Timoth. 1.* eodem Apostolo nos docente: Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem; Nec aliud est misericordia divina, quam gratia. Audiamus etiam quemadmodum informat ecclesiam: *Ephes. 2.* Gratia, inquit, salvi facti estis per fidem; ut principium salutis, & fidei a gratia cœpisse differeret, sicut secutus annectit: *Ibid.* & hoc non ex vobis, sed Dei donum est; non ex operibus, ne quis extollatur; idem ipse alibi generaliter, & absolute pronuntiat, dicens: Quid enim habes, quod non accepisti? aut si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? *1. Corinth. 4.* Quis sufficiet singula recensere? quibus evidenter apparet, non naturalis libertatis arbitrium gratiam promereri, sed potius per gratiam recipere, ut a servitute, quam peccando meruerat, misecorditer absolutum esset. Hujus sacramenti redemptione ante mundi principium sempi-

sempiterna providentia præparati sive nondum prolata lege seu sub observatione legali, figuralibus signis atque sacrificiis omnium sanctorum virorum fœminarumque sanctarum vetus origo mundata est, universisque justis per gratiæ spiritum hoc de longe adorando mysterio salutis æternæ remedia contigerunt, cujus in Christo manifestata gentibus plenitudo, mundum purgat, & renovat beatitudinisque perpetuæ vere facit esse participes. Quapropter nimis incusamus fratres, & coepiscopos nostros, maxime per Piceni provincias ecclesiam Domini gubernantes, qui non solum ineptissimi senis, abjectæque personæ pravum non deterruere colloquium, verum & suo nutrivere consensu. Quis audiat? Quis ferat, passos esse pontifices, ut cadaver nescio quod indignum, presbyterum sibi non acquiescentem audire, communione privaret? Quomodo, talis vel susceptus ab aliquo, vel patienter auditus est? Qui insuper leges dedit libenter exceptus, ut servi Dei cum puellis sacris congregatione dedecorissima miscerentur? Nam cum spirituales animi, etiam cum desint ista consortia, imaginariis infestentur illecebris, quemadmodum alterutri sexus intuitu, qui illicite nolentes non vehementius incitentur? Adhuc majus scelus accrescit, ut sub conspectu, & præsentia Sacerdotum, beatæ memoriæ Hieronymum atque Augustinum Ecclesiasticorum lumina Magistrorum, musca moritura, sicut scriptum est, exterminans oleum suavitatis, lacerare contenderet. Sed quid miremur ecclesiarum præsules ista negligere, quos sicut a multis audivimus, contra canones omnia gerere, & contra apostolicam disciplinam passim cuncta miscere, manifestum est: non servatis regulis ordinare, liciteque non solum monachos, sed etiam ministros ecclesiæ cum fœminis ad peregrina migrantes remeare rursus, & ab aliis episcopis in militiam provehi clericalem? Quæ cum singula toleranda non sint, quis sustineat, tot & talia facinora perpetrari, quibus spectaculum Gentilibus, Judæis, & Hæreticis non immerito præbentes, in ipsum, (quod absit) tendere videatur religionis excidium? digneque ista facientibus aptabitur illa sententia dicentis Apostoli: Nomen enim Dei per vos blasphematur in gentibus. Sufficiat igitur hactenus fuisse hæc commissa, & ut placetur Deus humanis rebus, solicitius divina curentur: Nusquam loci prorsus inveniatur præfatæ pestis assertor, nec accessum prorsus Ecclesiæ vel usquam participationem catholicæ communionis inveniat, qui hæreticorum mavult subsequi nefaria professione consortium; & hi, cum quibus antea probabitur noxium miscuisse colloquium, nisi resipiscunt, & & ab ejus societate discedunt, ab ecclesiastico remoti servitio, devota ultione plectantur, quo cæteris cavendi ministretur exemplum, nullum audeat, nec usquam loqui damnatæ olim blasphemiæ jam sinantur. Discreta suis habitationibus virorum, atque fœminarum, sicut sanctum propositum decet, exerceatur circumspecta devotio. Contra Canonum constituta nullus ad ecclesiasticum permittatur officium: Non ignoraturis provinciæ uniuscujusque rectoribus, nec de præteritis se veniam reperturos erroribus, si deinceps dissimulaverint vitare patefactos: nec excusationis de cætero relinquetur occasio, si post præcepta præsentia, quæ per Romolum Diaconum, cujus solertiam pro fide catholica, & pro religione vigilantiam gratissime comprobamus, duximus destinanda. Quisquis super his omnibus, aut contemptor, aut negligens deprehendetur antistes, sicut enim ad sedis apostolicæ moderamina pertinet cunctis solicitudinem debitam ministrare congruenter ecclesiis; ita necesse est, ut in contumaces, & desides traditam sibi divinitus non dissimulet potestatem. Data Kalendis Novembris, Albino V. C. Cos.

Viros non esse congregandos cum fœminis.

Eccles. 10.

Rom. 2.

Diversa habitatio virorũ, & sacrarum Virginum.

Dat. die I. Novembris Anno Domini 493. Pontif. Gelas. anno II.

II.

Nonnulla Ecclesiastica instituta exponuntur.

Dilectissimis Fratribus universis Episcopis per Lucanicam, & Brutios, & Siciliam constitutis, Gelasius.

1. Necessariа rerum dispensatione constringimur, & Apostolicæ Sedis moderamine convenimur, sic canonum paternorum decreta librare, & retro præsulum decessorumque nostrorum præcepta metiri, ut quæ præsentium necessitas temporum restaurandis Ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri temperemus; quo nec in totum formam veterum videamur excedere regularum, & reparandis militiæ clericalis officiis, quæ per diversas Italiæ partes ita belli famisque consumsit incursio, ut in multis Ecclesiis (sicut fratris, & Coepiscopi nostri Joannis, Ravennatis Ecclesiæ Sacerdotis, frequenti relatione comperimus) usquequaque deficiente servitio ministrorum, nisi remittendo paulisper ecclesiasticis promotionibus antiquitus intervalla præfixa remaneant (sine quibus administrari nequeant) Sacris Ordinibus Ecclesiæ funditus destitutæ: atque in plurimis locis per inopiam competentis auxilii salutare subsidium redimendarum desit animarum, nosque magno reatu, si tanto coarctante periculo, non aliquatenus videamur innecti.

2. Priscis igitur pro sui reverentia manentibus constitutis; quæ, ubi nulla vel rerum, vel temporum perurget angustia, regulariter convenit custodiri; eatenus Ecclesiis, quæ vel cunctis sunt privata ministris, vel sufficientibus usque adeo dispoliatæ servitiis, ut plebibus ad se pertinentibus divina munera supplere non valeant, tam instituendi, quam promovendi clericalis obsequii sic spatia dispensanda concedimus.

3. Ut si quis etiam de Religioso proposito, & disciplinis monasterialibus eruditus, ad clericale munus accedat, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur, si nullo gravi facinore probatur infectus, si secundam non habuit fortassis uxorem, nec a marito relictam sortitus ostenditur; si pœnitentiam publicam fortassis non gessit, nec ulla corporis parte vitiatus apparet: si servili aut originariæ non est conditioni obnoxius: si curiæ jam probatur nexibus absolutus; si assecutus est literas sine quibus vix fortassis ostiarii possit implere ministerium; ut si his omnibus, quæ sunt prædicta, fulcitur continuo Lector vel Notarius aut certe Defensor effectus, post tres menses existat Acolythus, maxime si huic ætas etiam suffragatur; sexto mense Subdiaconi nomen accipiat, ac si modestæ conversationis, honestæque voluntatis existit, nono mense Diaconus, completoque anno fit Presbyter: cui tamen quod annorum interstitia fuerant collatura, sancti propositi sponte suscepta doceatur præstitisse devotio.

Ex edit. Card. Carafæ.

Pro temporũ necessitate rigor Canonum relaxatur.

Gra. dispens. 1. q. 7. Necessaria.

Nisi necessitas urgeat Patrum instituta omnino servanda.

Dist. 55. c. Priscis.

Quæ requirũtur in monachis, qui ad Clerum promoventur.

Dist. 77. Si quis de Religioso & c. seq.

Tempora promotionis ejus.

4. Si vero de laicis, quispiam ecclesiasticis est aggregandus officiis tanto solicitius in singulis, quæ superius comprehensa sunt, hujusmodi decet examinari personam, quantum inter mundanam, religiosamque vitam constat esse discriminis: quia utique convenientia Ecclesiæ ministeria reparanda sunt, non in convenientibus meritis ingerenda, tantoque magis, quod sacris aptum possit esse servitiis, in eorum quærendum est institutis, quantum de tempore, quo fuerant hæc assequenda, decerpitur: ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit; ne per occasionem supplendæ penuriæ clericalis, vitia potius divinis cultibus intulisse judicemur, non legitimæ familiæ computemur procurasse compendia: quorum promotionibus super anni metas, sex menses nihilominus subrogamus; quoniam sicut dictum est, distare convenit inter personam divino cultui deditam, & de laicorum conversatione venientem: quæ tamen eatenus indulgenda credidimus, ut illis Ecclesiis, quibus infestatione bellorum, vel nulla penitus vel exigua remanserunt, ministeria renoventur: quatenus his Deo propitio restitutis, in ecclesiasticis gradibus subrogandis Canonum paternorum vetus forma servetur: nec contra eos ulla ratione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio providetur; non adversus scita majorum nova lege proponitur: cæteris Ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade vastatas, pristinam faciendis ordinationibus convenit tenere sententiam. Quo magis hac opportunitate commoniti, observantiam venerandorum Canonum propensius delegamus, singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus.

Qui Laici ordinari possint. Dist. 77. c. si. §. si vero Laicus.

Cauta debet esse dispensatio.

5. Nec fas esse confidat quisque Pontificum, bigamos aut conjugia sortiente ab aliis derelicta, sive quoslibet pœnitentiam vel sine literis, vel corpore vitiatos, vel conditionarios, aut curiæ publicarumque rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione discussos divinis servituros applicare mysteriis: neque pro suo libitu jura studeant aliena pervadere absque Sedis Apostolicæ justa dispositione mandante.

Qui ad Clerũ accedere prohibeantur. Dist. 50. c. Non confidat.

6. Basilicas noviter institutas, non petitis ex more præceptionibus dedicare non audeant, nec ambiant Episcopi sibimet vindicare Clericos potestatis alienæ.

Ab Episcopis sine præceptione Papæ novæ Basilicæ non dedicandæ. De Consecrat. Dist. 1. Basilicas.

7. Baptizandis, consignandisque fidelibus Sacerdotes pretia nulla præfigant, nec illationibus quibuslibet impositis exagitare cupiant renascentes: quoniam quod gratis accepimus, gratis dare mandamur. Et ideo nihil a prædictis prorsus exigere moliantur, quo vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis suæ caussas adire despiciant: certum habentes, quod qui prohibita deprehensi fuerint admisisse, vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri proprii sint honoris.

Abaptizandis vel consignãdis pretia nõ exigenda. 1. quest. 1. c. Baptizandis. Matth. 10.

8. Nec minus etiam Presbyteros ultra modum suum tendere prohibemus: nec Episcopali fastigio debita sibimet audacter assumere: non conficiendi crismatis, non consignationis Pontificalis adhibendæ sibimet arripere facultatem: non, præsente quolibet antistite, nisi fortasse jubeantur, vel orationis vel actionis sacræ supplendæ sibi præsumant esse licentiam: neque sub ejus aspectu, nisi jubeantur, aut sedere præsumant, aut veneranda tractare mysteria. Nec sibi meminerint ulla ratione concedi, sine Summo Pontifice, Subdiaconum aut Acolythum jus habere faciendi: nec prorsus addubitent, si quicquam ad Episcopale ministerium specialiter pertinens suo motu putaverint exequendum, continuo se Presbyterii dignitate & sacra communione privari. Quod fieri necesse est, censeamus, si eorum Præsul e deferente, hujusmodi fuerit prævaricatio comprobata, nec ipso eorum Episcopo a culpa conniventiæ, & ultione vacaturo, si immoderata facientem dissimulaverit vindicare.

Quæ Presbyteris prohibẽtur. Dist. 95. c. Presbyteros;

9. Diaconos quoque propriam constituimus servare mensuram, nec ultra tenorem paternis canonibus deputatum, quippiam tentare permittimus; nihil eorum penitus suo ministerio applicare, quæ primis ordinibus proprie decrevit antiquitas. Absque Episcopo, vel Presbytero baptizare non audeant, nisi prædictis fortasse officiis longius constitutis, necessitas extrema compellat. Quod & laicis christianis facere plerumque conceditur.

Quæ Diaconi facere non possint. Nic. Concil. c. 18.

10. Non in Presbyterio residere, cum divina celebrantur, vel ecclesiasticus habetur quicunque tractatus. Sacri Corporis prærogationem sub conspectu Pontificis seu Presbyteri, nisi his absentibus, jus non habeant exercendi.

11. Cum enim decreta venerabilium sanctionum nos quoque magnopere custodire nitamur, ac sine eorum dispendio etiam illa, quæ pro alicujus utilitatis compendio fortasse videantur relaxanda, credamus: cumque nobis contra salutarium reverentiam regularum cupiamus temere nihil licere; & cum Sedes Apostolica superior his omnibus favente Domino, quæ paternis Canonibus sunt præfixa, pio devotoque studeat tenere proposito; satis indignum est, quemquam, vel Pontificum, vel ordinum subsequentium, hanc observantiam refutare, quam Beati Petri Sedem & sequi videat, & docere: satisque conveniens sit, ut totum corpus Ecclesiæ in hac sibimet observatione concordet, quam illic vigere conspiciat, ubi Dominus Ecclesiæ totius posuit principatum, dicente Scriptura: Ordinate in me caritatem. Et item: Omnia cum ordine fiant. Atque iterum Psalmista prædicante. Circumdate Sion, & complectimini eam, narrate in turribus ejus: ponite corda vestra in virtute ejus, ut enarretis in progenies alteras: quoniam hic est Deus, Deus noster in æternum, & ipse reget nos in sæcula, Hic procul dubio, qui in ecclesiasticarum narratur altitudine dignitatum, & in cujus virtute bonis operibus corda ponenda sunt, gradibus utique distributis, cunctis Deus noster, & rector populis prædicandus est christianis: ubi nemo sibimet aliquid jam existimet imminutum, cum & de uniuscujusque gradus perfectione nihil deperit, & convenienter retinendo, quod cælesti dispensatione collatum est, pariter nobis, & cognoscibilem Deum fieri, & tribuit esse Rectorem. Nam, & si quid indulgetur de temporum quantitate, moribus aggregata strenuitate pensatur; si vitæ jam proposito continetur, quod pro relata fuerat ætate curandum, dummodo illa nullatenus dissimulata subrepant, quorum quodlibet si inesse claruerit, merito clericalibus infulis reprobabilem convincat esse personam. Etsi illa nonnunquam sinenda sunt, quæ, si cæterorum constet integritas, sola nocere non valeant; illa tamen sunt magnopere præcavenda, quæ recipi nisi

Ecclesiastici canones ab õnibus observandi.

Cantic. 2.

1. Corinth. 14.

Psalm. 47.

1. q. c. Et si illa

nisi manifesta decoloratione non possint. Ac si ea ipsa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum temporumque cogit intuitus, vel acceleratæ provisionis respectus excusat; quanto magis illa nullatenus mutilanda sunt, quæ nec ulla necessitas, nec ecclesiastica prorsus extorquet utilitas?

Baptisma in Paschate, & Pentecoste cõ ferendum. *De Consecrat. dist. 4. Baptizandi.*

12. Baptizandi sibi quisquam passim quocunque tempore nullam credat inesse fiduciam, præter Paschale festum, & Pentecostes venerabile Sacramentum, excepto dumtaxat gravissimi languoris incursu: in quo verendum est, ne morbi crescente periculo, sine remedio salutari fortassis ægrotans exitio præventus abscedat.

Sacri Ordines statis temporibus conferẽdi. *Dist. 75. c. fi.*

13. Ordinationes etiam Presbyterorum, & Diaconorum nisi certis temporibus, & diebus exercere non debent, idest quarti mensis jejunio, septimi, & decimi, sed & etiam Quadragesimalis initii, ac mediana Quadragesimæ die, sabbati jejunio circa vesperam noverint celebrandas. Nec cujuslibet utilitatis causa, seu Presbyterum, seu Diaconum his præferre, qui ante ipsos fuerint ordinati.

Virgines sacræ quando velandæ. *20. q. 1. Devotis.*

14. Devotis quoque Deo virginibus, nisi aut in Epiphaniarum die, aut in albis Paschalibus, aut in Apostolorum natalitiis sacrum minime velamen imponant, nisi forsitan (sicut de baptismate dictum est) gravi languore correptis, ne sine hoc munere de sæculo exeant implorantibus, non negetur.

Viduæ non velandæ.

15. Viduas autem velare Pontificum nullus attentet, quod nec auctoritas divina delegat, nec Canonum forma præstituit. Non est ergo penitus usurpandum, eisque sic ecclesiastica sunt ferenda præsidia, ut nihil committatur illicitum.

Servi absque Dominorum consensu non ordinandi. *Dist. 54. Generalis.*

16. Generalis etiam querelæ vitanda præsumptio est, qua propemodum causantur universi, passim servos, & originarios, & dominorum jura possessionumque fugientes, sub religiosæ conversationis obtentu, vel ad monasteria sese conferre, vel ad ecclesiasticum famulatum, convenientibus quoque Præsulibus, indifferenter admitti: quæ modis omnibus est amovenda pernicies, ne per christiani nominis, aut aliena pervadi, aut publica videatur disciplina subverti, præcipue cum nec ipsam ministerii clericalis hac obligatione fuscari conveniat dignitatem, cogaturque pro statu militantium sibi conditioneque jurgari, aut videri, quod absit, obnoxia. Quibus solicita competenter interdictione prohibitis, quisquis Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, vel eorum qui monasteriis præesse noscuntur, hujusmodi personas apud se tenentes, non restituendas patronis, aut deinceps vel ecclesiasticæ servituti, vel religiosis congregationibus putaverint applicandas, nisi voluntate forsitan Dominorum, sub scripturæ testimonio primitus absolutas, vel legitima transactione concessas, periculum se honoris proprii non ambigant communionisque subituros, si super hac re cujusquam vera nos querela pulsaverit. Magnis quippe studiis, secundum Beatum Apostolum, præcavendum est, ne fides, & disciplina Domini blasphemetur.

Rom. 14. 1. Timot. 6.

Clericis negociationes, & turpia lucra prohibentur. *Dist. 88. Consequens. Matth. 21. Joan. 2.*

17. Consequens fuit, ut illa quoque quæ de Piceni partibus nuper ad nos missa relatio nunciavit, non prætereunda putaremus, idest, plurimos Clericorum negociationibus inhonestis, & lucris turpibus imminere, nullo pudore cernentes euangelicam lectionem, qua ipse Dominus negociatores e templo verberatos flagellis, asseritur expulisse, nec Apostoli verba recolentes, quibus ait: nemo militans Deo implicat se negociis sæcularibus: *2. Timot. 2.* Psalmistam quoque David, surda dissimulantes aure, cantantem: Quoniam non cognovi negociationes, introibo in potentias Domini. *Psalm. 70.* Proinde hujusmodi aut ab indignis post hac quæstibus noverint abstinendum, & ab omni cujuslibet negotiationis ingenio vel cupiditate cessandum: *14. q. 4. Clerici ab indignis.* aut in quocunque gradu sint positi mox a clericalibus officiis abstinere cogantur: quoniam domus Dei, *Luc. 19.* domus orationis, & esse debet, & dici, ne officina negociationis, & spelunca potius sit latronum. *Esa. 56.*

Illiterati, & corpore vitiati ad Clerum non promoveantur. *Dist. 56. c. Illiteratos.*

18. Illiteratos quoque, & nonnulla parte corporis imminutos, sine ullo respectu ad ecclesiasticum didicimus venire servitium. Quod simul antiqua traditio, & Apostolicæ Sedis vetus forma non recipit: quia nec literis carens sacris esse potest aptus officiis, & vitiosum nihil prorsus Deo offerri legalia præcepta sanxerunt. *Lev. 21. Decet. 17.* Itaque de cætero modis omnibus hæc vitentur, nec quisquam talis suscipiatur in Clerum. Si qui vero vel temeritate propria, vel incuria præsidentium tales ante suscepti sunt, *1. q. 7. Si quis vel propria.* in his, quibus constituti sunt, locis eatenus perseverent, ut nihil unquam promotionis accipiant: satisque habeant hoc ipsum sibi pro nimia miseratione permissum.

De his qui se ipsos abscindunt. *Nic. c. 1.*

19. De his autem, qui se ipsos abscindunt, paterni Canones evidenter sequenda posuerunt, quorum tenorem sufficiat indidisse. Dicunt enim, talia perpetrantes, mox ut agniti fuerint, a munere clericali debere secludi. Quod modis omnibus custodire nos convenit, quia fas esse nulli suppeditat, quicquam præter illa, quæ memorabilis decrevit forma, censere.

Criminosi in Clerum non promovendi.

20. Comperimus etiam horrendis quibusdam criminibus implicatos, tota discretione submota, non solum de factis atrocibus necessariam pœnitudinem non habere, sed nec aliqua correctione penitus succedente ad divinum ministerium, honoremque contendere. Nonnullos autem etiam in ipsis ordinibus constitutos, gravibus delinquentes facinoribus, non repelli, cum & Apostolus clamet: nemini cito manus imponendas neque communicandum peccatis alienis: *2. Timoth. 5.* eo majorum veneranda constituta pronuncient, hujusmodi, etiam si forte subrepserint, tam qui ante peccaverunt, detectos oportere repelli, quam sacræ professionis oblitos prævaricatoresque sancti propositi, procul dubio submovendos. *Nic. Concil. c. 9. & 10.*

Dæmoniacis similibusque passionibus irretitis ministeria sacra non licet tractare. *Dist. 39. c. Usque adeo.*

21. Usque adeo sane conferimus, illicita quæque prorumpere, ut dæmoniacis, similibusque passionibus irretitis ministeria sacrosancta tractare tribuatur. Quibus si hoc opere positis aliquid propriæ necessitatis occurrat, quis de sua fidelium salute confidet, ubi ministros ipsos curationis humanæ tanta perspexerit calamitate vexari? atque ideo necessario removendi sunt, ne quibuslibet, pro quibus Christus est mortuus, scandalum generetur infirmis. *Rom. 14. 1. Corinth. 8.* Postremo si corpore sauciatum fortassis aut debilem nequaquam sancta contingere, lex divina permittit; *Levi. 21.* quanto magis doni cœlestis dispensatores esse non convenit, quod est deterius, mente perculsos?

His, qui sacris Virginibus se sociãrũt, nõ ni si post publicã pœnitentiã cõceditur communio.

22. Virginibus autem sacris temere se quosdam sociare cognovimus, & post dicatum Deo propositum incesta fœdera sacrilegaque miscere. Quos protinus æquum est, a sacra communione detrudi; & nisi per publicam probatamque pœnitentiam omni-

omnino non recipi; sed tamen his Viaticum de sæculo transeuntibus, si tamen pœnituerint, non negetur.

Viduæ propo situm castitatis non servãtes peccant. *27. q. 1. de Viduis. 1. Timoth. 5. 1. Cor. 7.*

23. Nam de viduis sub nulla benedictione velandis, superius late sufficienterque prædiximus. Quæ si propria voluntate professam pristini conjugii castitatem mutabili mente calcaverint, periculi earum intererit, quali Deum debeant satisfactione placare, quia (juxta Apostolum) primam fidem irritam fecerunt. Sicut enim si se forsitan continere non poterant, secundum Apostolum, nullatenus nubere vetabantur; sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiæ fidem debent custodire. Nos autem talibus nullum laqueum debemus injicere, sed solum adhortationes præmii sempiterni, pœnasque proponere divini judicii, ut & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro se rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe de earum moribus actibusque, Beatus Paulus Apostolus testatur, quod plenius exponere præterimus, ne sexus instabilis non tam deterreri, quam admoneri videatur.

1. Timot. 5. Secũdæ nuptiæ sæcularibus permittuntur, qui tamen ad Clerum accedere prohibẽtur. *2. Cor. 7.*

24. Secundas nuptias ut sæcularibus inire conceditur, ita post eas nullus ad Clericale finitur venire Collegium. Alia est enim humanæ fragilitati generaliter concessa licentia, alia debet esse vita, divinarum rerum servitio dedicata.

Episcopi propria relicta Ecclesia ad aliã se non transferant. *Nic. Concil. 5. 15.*

25. Quisquis propriæ desertor Ecclesiæ nullis existentibus caussis, ad aliam putaverit transeundum, temereque susceptus fuerit, & promotus; reverendorum Canonum vel ipse, vel receptor ejus atque provector, constituta non effugiet, quæ de hujusmodi præsumptoribus præfixere servanda.

Simoniaci deponuntur.

26. De Monachis laicisque in prima copiosius præceptionis hujus parte digestum est, quæ vel quatenus his pro rerum, temporumque necessitate concessa sint, vel quemadmodum, ubi nullius necessitatis interesse probatur, non nisi vetus institutio debeat custodiri. Quos vero constiterit indignos meritis, sacram mercatos esse precio dignitatem, convictos oportet arceri non sine periculo facinus tale perpetrantes: quia dantem pariter, & accipientem damnatio Simonis, quam sacra lectio testatur, involvit.

1. q. 1. c. Quos constiterit. *Actor. 8.*

Ecclesiæ sine auctoritate Rom. Pontificis non dedicandæ. *De Consecrat. Dist. 1. De locorum.*

27. De locorum consecratione sanctorum quamvis superius strictim fuerit comprehensum, nobis quoque patefactum est, quod absque præcepto Sedis Apostolicæ nonnulli factas Ecclesias vel Oratoria sacrare præsumant: hoc sumus tamen indicio detestabiliore permoti, quod in quocunque nomine defunctorum, & (quantum dicitur) nec omnino fidelium, constructiones ædificatas sacris processionibus audacter instituere memorantur. Quæ quoniam tam acerba, tam dura sunt, ut eadem vix noster ferre possit auditus, si re vera christianitatis affectus in illis regionibus certus, & fixus est, & districtius ista quærantur, & a quibus fuerint gesta, prodantur: quoniam sicut latentibus in hac atrocitate nominibus non extat, in quem sententia debita proferatur; ita cum manifestis fuerit documentis expositus, quem tanti sceleris poscit immanitas, non effugiet ullatenus ultionem.

Feminæ sacris altaribus non ministrent.

28. Nihilominus impatienter audivimus, tantum divinarum rerum subiisse despectum, ut fœminæ sacris altaribus ministrare ferantur, & cuncta, quæ non nisi virorum famulatui deputata sunt, sexum, cui non competit, exhibere: viso, quod omnium delictorum, quæ singillatim præstrinximus, noxa omnis, & crimen eos respicit Sacerdotes, qui vel ista committunt, vel committentes minime publicando, pravis excessibus se favere significant: si tamen Sacerdotum jam sint vocabulo nuncupandi, qui delegatum sibi religionis officium sic prosternere moliuntur, ut in perversa quæque profanaque declives sine ullo respectu regulæ christianæ præcipitia funesta sectentur. Cumque scriptum sit, Minima qui spernit, paulatim decidit: quid est de talibus existimandum, qui immensis ac multiplicibus pravitatum molibus occupati, ingentem ruinam multimodis impulsionibus ediderunt, quæ non solum ipsos videatur obruere, sed & Ecclesiis universis mortiferam, si non sanentur, inferre perniciem? Nec ambigant, qui hæc ausi sunt exercere, sed etiam qui hactenus cognita siluerunt, sub honoris proprii se jacere dispendio; si non quanta possint celeritate festinent, ut lethalia vulnera competenti medicatione curentur. Quo enim more teneant jura Pontificum qui Pontificalibus excubiis eatenus injuncta dissimulant, ut contraria domui Dei, cui præsident, potius operentur? Qui quantum apud Dominum possent, si non nisi convenientia procurarent, tantum quid mereantur, adspiciant, cum execrabili studio sectentur adversa: & quasi magis hæc regula sit, qua Ecclesiæ debeant gubernari, si quicquid est Ecclesiasticis inimicum regulis, perpetratur, cum & si cognitos habuit Canones unusquisque Pontificum; intemerata debuerit tenere custodia. Et si forsitan nesciebat, consulere fidenter oportuerit scientem. Quo magis excusatio nulla succurrit errantibus; quia nesciens, proposuit servare, quod noverat, nec ignorans curavit nosse, quod gereret.

Contra Prælatorum negligentiam. *Vid. super in præcedẽti §. 1. Barbaricis.* *Eccl. 19.*

Ecclesiæ redditus, & fideliũ oblationes quadripartito dividendæ. *12. q. 2. Quatuor autem.*

29. Quatuor autem tam de reddito, quam de oblatione fidelium, prout cujuslibet Ecclesiæ facultas admittit, sicut dudum rationabiliter est decretum, convenit fieri portiones. Quarum sit una Pontificis, altera Clericorum, pauperum tertia, quanta fabricis applicanda. De quibus, sicut Sacerdotis interer it, integram ministris Ecclesiæ memoratam dependere quantitatem, sic Clerus ultra delegatam sibi summam nihil insolenter noverit expetendum. Ea vero, quæ ecclesiasticis ædificiis attributa sunt, huic operi veraciter prærogata, locorum doceat instauratio manifesta Sanctorum, quia nefas est, si sacris ædibus destitutis, in lucrum suum præsul impendia his designata convertat. Ipsam nihilominus adscriptam pauperibus portionem, quamvis divinis rationibus se dispensasse monstraturus esse videatur, tamen juxta quod scriptum est ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est, oportet etiam præsenti testificatione prædicari, & bonæ famæ præconiis non taceri.

Matth. 5.

Episcopus, Presbyter, Diaconus accusatus, quod contra hæc statuta fecerit potest sine dubitatione percelli. *2. q. 7. Quapropter.*

30. Quapropter nec Clericorum quispiam se hujus offensæ futurum confidat immunem, si in his, quæ salubriter sequenda deprompsimus, sive Episcopum, sive Presbyterum, sive Diaconum viderit excedentem, non protinus ad aures nostras deferre curaverit, probationibus dumtaxat competenter exhibitis, ut transgressoris ultio fiat, & cæteris interdictio delinquendi.

Sui vero modis omnibus erit unusquisque Pontificum ordinis, & honoris elisor, si cuiquam Clericorum, vel Ecclesiæ totius auditui hæc putaverit supprimenda. Data V. Idus Martii, Asterio, & Præsidio VV. CC. Coss.

Dat. die 11. Martii Anno Domini 494. Pontif. Gelasii Anno III.

Et alia manu: Deus vos incolumes custodiat, Fratres Carissimi.

III.

III.

Commonitorium ad Faustum Magistrum fungentem Legationis officio Constantinopoli.

Acatium jure a Sede Apostolica damnatum, & in excommunicatione mortuum non posse absolvi, & cum illo non communicandum.

Ex edit. Card. Carafæ.

De Græcorũ obstinatione in erroribus.

1 EGO quoque mente percepi Græcos in sua obstinatione mansuros, ne cui velut inspectum videri potest, quod est in ante præcognitum. Quapropter non jam propter religionis causas student dispositionibus publicis obviare, sed potius per occasionem legationis regiæ Catholicam Fidem moliuntur evertere, & tali commento nituntur sperata præstare. Quid sibi vult autem, quod dixerit Imperator, a nobis se in religione damnatum, cum super hac parte, & decessor meus non solum minime nomen ejus attigerit, sed insuper quando principia adeptus regiæ potestatis exercuit, in ejus se rescripsit imperii promotione gaudere, & ego nulla ipsius unquam scripta percipiens, honorificis (ut nostis) eum literis salutare curaverim? decessores mei sacerdotes, qui prævaricatoribus se communicasse propria voce confessi sunt, a communione apostolica submoverunt. Si isti placet se miscere damnatis, nobis non potest imputari; si ab eis velit abscedere, tanto magis a nobis non potest esse damnatus, sed potius ad gratiam sinceræ communionis admissus. Ad senatum vere pertinet Romanum, ut memor fidei, quam a parentibus se suscepisse meminit, contagia vitet communionis æternæ, ne a communione hujus sedis apostolicæ (quod absit) reddatur externus. Veniam sibi dari proponunt. Legatur, ex quo est religio Christiana, vel certe detur exemplum, in ecclesia Dei a quibuslibet Pontificibus, ab ipsis Apostolis, ab ipso denique Salvatore, veniam nisi corrigentibus se fuisse concessam. Auditum autem sub isto cælo nec legitur omnino, nec dicitur, quod eorum voce depromitur: Date nobis veniam dum tamen nos in errore duremus. Id quoque pariter ostendant qui nobis canones nituntur opponere, quibus hoc canonibus, quibus regulis, qua lectione, quove documento, sive a majoribus nostris, sive ab ipsis Apostolis, (quos potiores merito fuisse non dubium est) seu ab ipso domino Salvatore, qui judicaturus creditur vivos, & mortuos, sive factum est unquam, vel faciendum esse mandatur? Mortuos suscitasse legimus Christum, in errore mortuos absolvisse non legimus. Et qui certe hoc faciendi solus habuit potestatem, Beato Petro principaliter mandat Apostolo: Quæ ligaveris super terram, ligata erunt & in cælis, & quæ solveris super terram, erunt soluta & in cælis. Super terram, inquit: nam hac ligatione defunctum nusquam dixit absolvi. Quod ergo nusquam factum est, vel mente concipere formidamus, scientes in divino judicio non posse penitus excusari. Si autem, quod nunc prætendunt, a Romana Ecclesia se sunt divisuri, id jamdudum fecisse monstrantur. Euphemium vero miror, si ignorantiam suam ipse non perspicit, qui dicit Acatium ab uno non potuisse damnari. Itane non perspicit secundum formam Synodi Chalcedonensis, Acacium fuisse damnatum? Nec novit eam, aut se nosse dissimulat: in qua utique per numerosam sententiam Sacerdotum erroris hujus auctores constat fuisse damnatos, sicut in unaquaque hæresi a principio christianæ religionis & factum fuisse, & fieri, manifesta rerum ratione monstratur, decessoremque meum executorem fuisse veteris constituti, non novæ constitutionis auctorem? Quod non solum præsuli apostolico facere licet, sed cuicumque Pontifici, ut quoslibet, & quemlibet locum, secundum regulam hæreseos ipsius ante damnatæ a catholica communione discernant. Acatius quippe non fuit novi, vel proprii inventor erroris, ut in eum nova scita prodirent, sed alieno facinori sua communione se miscuit. Itaque necesse est, ut in illam recideret justa lance sententiam, quam eum suis successoribus per convenientiam synodalem susceperat auctor erroris. Nobis opponunt canones, dum nesciunt quid loquantur. Contra quos hoc ipso venire se produnt, quod Primæ Sedi sana rectaque suadenti, parere fugiunt. Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad hujus sedis examen voluere deferri: ab ipsa vero nusquam prorsus appellari debere sanxerunt: ac per hoc illam de tota ecclesia judicare, ipsam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, sententiamque illius constituerunt non oportere dissolvi, cujus potius decreta sequenda mandarunt. In hac ipsa causa Timotheus Alexandrinus, & Petrus Anthiochenus, Petrus, Paulus, Joannes, & cæteri, non solum unus, sed plures utique nomen Sacerdotii præferentes, sola Sedis Apostolicæ sunt auctoritate dejecti, cujus rei testis etiam ipse docetur Acatius, qui præceptionis hujus extitit executor. Quod utique sicut Apostolicam sedem juxta formam Synodicam fecisse manifestum est, sic neminem resultare potuisse, certissimum. Hoc igitur modo recidens in consortium damnatorum est damnatus Acatius, qui eorum damnationem, antequam prævaricator existeret, fuerat exequutus. Nobis ausi sunt facere canonum mentionem, contra quos semper ambitionibus illicitis fecisse monstrantur. Qua ipsi Synodo, vel secundum cujus Synodi formam Alexandrinum Joannem de Ecclesia, cui ordinatus fuerat, expulerunt? qui nullis causis evidentibus nec ante convinci, nec postea provocans, etiam in judicio competenti potuit accusari. Quod si dicunt: Imperator hoc fecit: hoc ipsum quibus canonibus, quibus regulis est præceptum? Cur huic tam pravo facto consensit Acatius, cum auctoritas divina dicat, non solum qui faciunt prava reos esse, sed etiam qui consentiunt facientibus. Quibus canonibus, quibusve regulis Kalendion exclusus est, vel primi urbium diversarum Catholici sacerdotes? Qua traditione majorum Apostolicam Sedem in judicium vocant?

Venia nisi se corrigentibus non danda.

Matth. 9. Marc. 5. Luc. 8. Ioan. 11.

Matt. 16.

Acatius alienorum sectator errorum.

A Sede Romana non datur appellatio.

Rom. 1.

Prima sedes a nemine judicatur.

2 An secundæ sedis antistites, & tertiæ, cæterique bene sibi conscii sacerdotes depelli debuerunt, & qui religionis extitit inimicus, depelli non debuit? Viderint ergo, si alios habent canones, quibus suas ineptias exequantur. Cæterum isti, qui sacri, qui ecclesiastici, qui legitimi celebrantur, sedem Apostolicam ad judicium vocare non possunt, & Constantinopolitanæ civitatis Episcopus, quæ utique per Canones inter sedes nullum nomen accepit, in communionem recidens perfidorum non debuit submoveri? An qui homini mentitus dicitur imperatori, & qui imperatorem læsisse

Episcopus Cõstantinop. inter Sedes per Canones nullũ nomen accepit.

læsisse perhibentur, depelli debuerunt; & in Deum qui summus, & verus est Imperator, Acatium delinquentem sinceramque communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum Synodum, qua hæc est damnata perfidia, non oportebat excludi? Sed velint, nolint, ipsius judicio, antiquæ canonum constitutiones firmabuntur.

Judicia antiqua Canonū constitutione firmanda.

3 Sed religiosi viri atque perfecti, secundum canones concessam Sedi Apostolicæ potestatem nimirum conantur eripere, & sibimet eam contra canones usurpare contendunt. O Canonum magistros, atque custodes! Nobis nullum fas est inire certamen cum hominibus communionis alienæ divina scriptura prædicante: Hominem hæreticum post primam, & secundam correptionem devita, sciens quod hujusmodi delinquat proprio judicio condemnatus. Ecce cognoscant, quia non solum ab alio, sed a se quoque ipso damnetur hæreticus. Illud autem nimis est impudens, quod Acatium veniam postulasse confingunt, & nos extitisse difficiles. Testis est frater vester filius meus vir illustris Andromachus, qui a nobis abundanter instructus est, ut cohortaretur Acatium deposita obstinatione resipiscere, & ad sedis Apostolicæ remeare consortium, quippe se sub jurejurando magnis cum eodem molitionibus egisse testatur, nec ad ea, quæ recta sunt, potuisse deflecti, sicut rerum probatur effectu. Certe proferatur judicium, quando miserit, quando veniam postularit, correptionemque suam nobis promiserit exhibendam; nisi forte hunc animum gessit, quem successores ejus habere perspicimus, ut tamen si veniam postularet, sic sibi vellet impendi, ut nihilo minus in errore persisteret: ubi utique non tam a nobis recepi videretur, quam nos potius in suam traduceret pravitatem. Quem reatum se confessuros asserunt ante certamen? Si reatus est, utique corrigendus est. Si corrigendum non putant, fallaciter se reatum perhibent profiteri; nisi, quod est infelicius, cum & fatentur reatum, & non æstimant corrigendum. Illud quoque me ridere libuit, quod ait si necesse fuerit veniam postulare: existimans nimirum tunc se peccati veniam necessario postulare, si ei concedamus, ne peccare desistat; imo etiam (quod absit) cum eodem consentiamus nos quoque peccare. Nescio inter quæ Mundi prodigia hæc vox possit admitti. Remitti culpa de præterito potest, correctione sine dubio subsequente. Nam si deinceps finitur mansura perversitas, non est benignitas remittentis, sed consentientis assentio. Non mirum, si isti sedem beati Petri Apostoli blasphemare præsumunt, qui talia portenta, vel corde gerunt, vel ore diffundunt, & nos insuper superbos esse pronuntiant, cum eis prima sedes quidquid est pietatis, non desistat offerre, illi cum ipso paterno spiritu subjugare se posse confidant. Sed captos mente facere ista non mirum est. Sic phrenetici solent medicantes, quosque velut hostes putare, vel cædere. Quæro tamen ab his judicium quod prætendunt, utinam possit agitari: an apud ipsos, ut iidem sint inimici, & testes, & judices? Sed tali judicio nec humana debent committi negotia, nedum divinæ legis integritas. Si quantum ad religionem pertinet, non nisi Apostolicæ sedi juxta canones debetur summa judicii totius: Si quantum ad sæculi potestatem, illa a Pontificibus & præcipue a Beati Petri Vicario, debet cognoscere quæ divina sunt, non ipsa eadem judicare. Nec sibi hoc quisquam potentissimus sæculi (qui tamen christianus est) vindicare præsumit, nisi religionem forsitan persequens. Quid tamen dicerent, si non chartis suis in omnibus vincerentur? ineptias itaque suas sibi servent, nisi resipiscant, potius cogitantes Christi vocem non esse superfluam, quæ confessioni Beati Petri Apostoli inferni portas nunquam prævalituras asseruit. Quapropter non veremur, ne Apostolica sententia revolvatur, quam & vox Christi, & majorum traditio, & canonum fulcit auctoritas, ut totam potius ecclesiam semper ipsa dijudicet. Sed cogitent magis, si quis in eis religionis est sensus, ne pravitatem suam nullatenus deponentes, apud Deum hominesque Sedis Apostolicæ perpetua constitutione damnentur. Sic autem dicitur fuisse definitum, ut deinceps denegatio nihil dicatur, quasi, vel nunc eos (quemadmodum nostis) meo duxerim nomine specialiter alloquendos. Neque plane cum istis non corrigentibus ineunda congressio, quemadmodum cum aliarum quoque hæresum sectatoribus dimicatio renuenda. Vos autem salvos & sospites quantocius huc reverti, continuis divinitatem votis expetimus.

Cum Hæreticis non disputandum.

Tit. 3.

Sedis Apostolicæ benignitas in Acatium.

Sedes Apostolica de omnibus judicat, secundum Canones, & per Christum tributam auctoritatem.

Matth. 16.

IV.

Ecclesiæ facultates ab Episcopis Clericis, & pauperibus distribui debere: Dioecesis, & bona Ecclesiæ ab Episcopis triginta annos possessa eis non auferenda.

Gelasius Romanæ Ecclesiæ Episcopus, dilectissimis, & in Christi caritate unanimiter connexis fratribus Episcopis, qui in Sicilia sunt constituti.

PRæsulum auctoritas nostrorum emanavit, ut facultates Ecclesiæ Episcopi ad regendum habeant potestatem; ita tamen, ut viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & clericorum stipendia distribuere debeant. Hoc eis etiam statuimus dari, quod hactenus decretum est. Reliquum sibi Episcopi vindicent, ut (sicut ante diximus) peregrinorum atque captivorum largitores esse possint.

Ex edit. Card. Carafæ.

Illud etiam annecti placuit, ut si (quod absit) facultates Ecclesiæ, nec non & dioeceses, quæ ab aliquibus possidentur Episcopis, jure sibi vindicent, quod tricennalis lex conclusit, quia & filiorum nostrorum principum ita emanavit auctoritas, ut ultra triginta annos nulli liceat pro eo appellare, quod legum tempus exclusit. Data Idibus Maij Asterio, & Præsidio VV. CC. Coss.

Dat. die 15. Maij Anno Domini 494. Pontif. Gelasii anno III.

V.

De authoritate Summi Romani Pontificis in damnandis a fide catholica deviantibus, reprobandisque male actis Conciliis, & bene gestis confirmandis.

Gelasius Episcopus Urbis Romæ ad Dardanos.

VAlde mirati sumus, quod vestra dilectio, quasi novam veluti difficilem quæstionem, & adhuc tamquam inauditum quippiam nosse desiderat, quod Eutychianæ pestilentiæ

Euthychianæ hæresis sectatores a S. Apost. R. E. traditionibus deviant.

tiæ communicatores, non habentes, quid pro suæ perditionis obstinatione respondeant, frequenti jam ratione convicti, misera contentione submurmurant, non quia sit alicujus momenti, quid garriunt, sed quia non inveniunt penitus quid loquantur. Vbi magis eos, qui catholicis sensibus instituti sunt, adhuc hærere miramur, quam illos, qui a veritate exciderunt, & ab antiqua Ecclesiæ traditione sunt devii, profanasque vocum novitates, & ineptias caducæ perversitatis obtendunt, quibus eos vestra dilectio retulit jactitare. Ideoque Acatium non putare fore damnatum, quòd non speciali Synodo videatur fuisse dejectus; & insuper dementiam suæ vanitatis accumulant, pueriliter adjicientes præcipue Pontificem regiæ Civitatis.

Hæresis authore damnato, omnes ejus sequaces damnati censentur, nec de d. damnationis retractatione agi unquam potest.

§. 1. Quapropter stultitiam respuentes inanium querelarum, perquirere vos oportet ab ipsis Beatis Apostolis, & considerare prudenter, quoniam Patres nostri Catholici, doctique Pontifices, in unaquaque hæresi quolibet tempore suscitata, quicquid pro fide, pro veritate, pro communione Catholica, atque Apostolica, secundum scripturarum tramitem, prædicationemque majornm facta semel congregatione sanxerunt, inconvulsum voluerunt deinceps, firmumque constare, nec in eadem causa denuo, quæ præfixa fuerant, retractari, qualibet recenti præsumptione permiserint: sapientissime prævidentes, quoniam si decreta salubriter cuiquam liceret iterare, nullum contra singulos quosque prorsus errores, stabile persisteret Ecclesiæ constitutum, ac semper iisdem furoribus recidivis, omnis integra diffinitio turbaretur. Nam si limitibus etiam præfixis positarum semel synodalium regularum, non cessant elisæ pestes resumptis certaminibus contra fundamentum sese veritatis attollere, & simplicia quæque corda percutere; quid fieret si subinde fas esset perfidis inire concilium? cum quamlibet illa manifesta sit veritas, nunquam desit, quod perniciosa depromat & falsitas, tametsi ratione vel auctoritate deficiens, sola tamen contentione non cedens. Quæ majores nostri divina inspiratione cernentes, necessarie præcaverunt, ut contra unamquamque hæresim coacta Synodus, pro fide, communione, & veritate Catholica atque Apostolica promulgasset, non sinerent post hæc novis retractationibus mutilari: ne pravis occasio præberetur, quæ medicinaliter fuerant statuta pulsandi, sed auctore cujuslibet insaniæ, ac pariter errore damnato sufficere judicarunt, ut quisque aliquando hujus erroris communicator existeret, principali sententia damnationis ejus esset obstrictus, quoniam manifeste quilibet vel professione sua, vel communione posset agnosci.

Ideoque damnato Sabellio ejus sectatores pro damnatis habiti sunt.

§. 2 Et ut priora taceamus, quæ diligens inquisitor facile poterit vestigare, Sabellium damnavit Synodus, nec ut sectatores ejus postea damnarentur, necesse fuit, in singulos viritim Synodos celebrari, sed pro tenore constitutionis antiquæ, cunctos qui vel pravitatis illius, vel communionis extitere participes, universalis Ecclesia duxit esse refutandos.

Idem de Ario.

§. 3. Sic propter blasphemias Arii, forma fidei communionisque Catholicæ, Nicæno prolata conventu, Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem, sive consensu, sive communione deciderit, sine retractatione conclusit.

Idem de Eunomio, Macedonio, & Nestorio.

§. 4 Sic Eunomium, Macedonium, Nestorium Synodus semel gesta condemnans, ulterius ad nova Concilia venire non sinit, sed universos quocumque modo in hæc consortia recidentes, tradito sibi limite Synodali, refutavit Ecclesia, nec unquam recte cessisse manifestum est, qualibet necessitate cogente, novis ausibus, quæ fuerint salubriter constituta, temerasse.

§. 5 Propterea in tempestate quoque persecutionis Arianæ plurimi Catholici Sacerdotes de exiliis pace reddita, respirantes, sic cum Catholicis nihilominus fratribus Ecclesias composuere turbatas, ut non tamen illius Synodi Nicænæ quicquid de fide, & communione Catholica & Apostolica definierat, immutarent, nec nova quemquam prolapsum damnatione percellerent, sed illius tenore decreti, nisi resipuissent, censerent esse damnatos.

Resipiscentes & ab Ario discedentes a Sancta R. E. recepti sunt.

§. 6 Quibus convenienter (ut dictum est) ex paterna traditione perpensis, confidimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, non aliquam magis exequi sedem præ cæteris oportere, quam primam, quæ & unamquamque Synodum sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu, quem Beatus Petrus Apostolus Domini voce perceptum, Ecclesia nihilominus subsequente, & tenuit semper & retinet.

Sedis Apostolicæ authoritas est, concilia approbare.

Matth. 16

§. 7 Hæc dum Acatium certis comperisset indiciis a communione Catholica deviasse, diutius ista non credens, quippe quem noverat exequutorem sæpe necessariæ dispositionis suæ contra hæreticos extitisse, per triennium fere literis destinatis, eumdem monere non destitit, sicut per diversos missa frequenter scripta testantur. Quibus ille cum debito silentio diu non respondere proponeret, Episcopalis quoque directa legatio est, ac nihilominus pagina destinata, quæ præmoneret, eum suorum ante meminisse gestorum, & quæ primitus pro fide Catholica desudasset, oportere respicere. Contestans & blandiendo pariter & minando, ne se a corpore Catholicæ unitatis abscinderet, simulque quoniam hunc Joannes, secundæ Sedis Antistes, gravibus pulsaret objectis; ad primæ Sedis audientiam cohortatus est, vel venire debere, vel mittere. Licet enim Synodus iteranda non esset, tamen congrueret, ut cujuslibet Civitatis Episcopus, primæ Sedis judicium non vitaret, ad quod convenerat secundæ Sedis Antistes, qui nisi a prima Sede non posset audiri, præcipue qui præjudicatis animis nulla Synodo a Græcis fuisset exclusus, etiam apud eos causam suam, nec posset omnino dicere, nec deberet, quia ab inferioribus Episcopis potior nisi a prima Sede (sicut dictum est) vel discuti potuisset, velsi ita ratio postulasset, addici etiam, cunctis orientalibus Episcopis cum ipso Acatio in Petri communione recidentibus, cum secundæ Sedis Episcopus Catholicus ab externæ communionis hominibus esset nullatenus judicandus.

Quæ Sedes Acatium ad se reducere multifariam tentavit.

Nullus Episcopus primæ Sedis judiciũ vitare potest.

§. 8 Sed Acatius non solum despexit satisfacere postulatis, verum etiam ipsam legationem Sedis Apostolicæ, blandimentis, præmiis, perjuriisque deceptam, quibus ei cum Imperatore promisit, integram Præsulis Apostolici causam de omnibus esse servandam, Petri communione pollutam redire perfecit, in tantum Sedis Apostolicæ despiciens potestatem, ut non solum ejus auctoritati non cederet, sed etiam potius in consortium com-

Acatius autem d. Sedem Apostolicã despexit, & pejora commisit.

communionis externæ per legatos ſuos niteretur abducere, fieretque Apoſtolicæ Sedi neceſſitas eos ipſos, quos direxerat Sacerdotes, honore pariter & communione privare, ne tali contagione videretur infecta, ſatiſque monſtraret, non ſe Acatii ſpecialiter odiſſe perſonam, ſed reſpuere fœdera perditorum, quæ etiam in ſuis Pontificibus deteſtata convenienter horreret; nihilominus autem literis ſuis Acatius indicarat, & in Alexandrini Petri ſe communionem, quem expetita Sedis Apoſtolicæ auctoritate, exequutor ipſe quoque damnaverat, ſine ejuſdem Apoſtolicæ Sedis conſultatione, promptiſſime recidiſſe, & accuſationem Joannis, laudeſque Petri proprio ſermone deferre, de quibus, ſi utique confidebat magis, vel venire, vel mittere debuiſſet, ut & præſentem de mendaciis, quæ dicebat, poſſet confutare Joannem, & præconia Petri, quæ digeſſerat, rationabiliter allegaret. Quod cum minime fecerit, ſatis evidenter oſtendit, nec Joannem ſe poſſe convincere, nec legitime receptum Petrum habere fiduciam perdocendi, ſolumque ſibi monſtravit ineſſe propoſitum lacerandi catholicos, hæreticoſque laudandi; ſeſeque eorum potius, quos laudabat, docuit eſſe participem, quam catholicorum, quos nitebatur decolorare, conſortem, tulitque de ſe ipſe judicium, cum damnati hominis communione pollutus, damnationis ejus factus eſt particeps. Ita & ſedes Apoſtolica, quod ad neceſſariam diligentiam reſpiceret, nil omiſit; & Acatius ſecundum formam Synodi Chalcedonenſis, qua error, cui communicavit, eliſus eſt. ſicut de hæretico homine ſcriptum eſt, ſuo judicio condemnatus apparuit, juſteque Sedes Apoſtolica, quæ utique ſe Alexandrinum Petrum damnaſſe, non etiam ſolviſſe memorat, ne per Acatii priſtinam communionem, Petri quoque Collegium, cui Acatius communicaverat, incideret, ipſum competenter Acatium a ſua communione ſubmovit. Quapropter utrum errori vel prævaricationi communicaverit Acatius, quid opus erat nova diſcuſſione cognoſcere? cum jam literis ſuis eſſet ipſe confeſſus, ac ſicut ſcriptum eſt. ore tuo juſtificaberis, & ore tuo condemnaberis, verborum ſuorum vinculis, & reus teneretur, & jure plectendus.

Tit. 3.

Ad ejuſque judicium venire contempſit, ſed Anatolius legatos miſit.

§. 9 Cur ipſe in nova causa, quam Synodus nulla præceſſerat, Joannem, quem ſuis literis impetebat, qualemcumque ſecundæ Sedis Epiſcopum, in primæ Sedis B. Petri Apoſtoli judicio confutare deſpexit, ut cauſam diceret, ſeu per ſe ſeu per alium, vel venire vel deſtinare contempſit, indignum habens cujuslibet Civitatis Antiſtites ad primæ Sedis venire judicium, ad quod Secundæ Sedis cerneret veniſſe Pontificem, quod Anatolius Conſtantinopolitanæ Urbis Epiſcopus miſſis legationibus pro ſua perſona feciſſe monſtratur. Ecce etiam in hac parte vocem non habent conquerentes. Ecce inquam ad legitimum eſt vocatus examen, ubi vel ſuas partes juſtis allegationibus defenſaret. Si ille Apoſtolicæ Sedis refugit examen in Joannis Catholici Pontificis negocio veſtigando, quemadmodum Sedes Apoſtolica de receptione Petri hæretici ſua auctoritate reſoluti, Acatii fuerat ſecutura judicium? An Sedem Apoſtolicam congruebat, Parœciæ Heraclienſis Eccleſiæ, ideſt Conſtantinopolitani Pontificis, vel quorumlibet aliorum, qui cum eodem, vel propter eum fuerant congregandi, judicium præſtolari? cum Apoſtolicam ejuſdem primæ Sedis audientiam Conſtantinopolitanus Epiſcopus declinaret, qui utique etiam ſi Metropolitani eſſet jure ſuffultus, etiam ſi inter Sedes haberet locum, primæ tamen Sedis cognitionem fas non habuit refutandi, ad quam ſecundum Canones, appellante ſecundæ Sedis Antiſtite, vocabatur ad noſtrorum cauſam.

Acacius itaque ſe reum faſſus eſt, & non jure ad legitimum recuſavit comparere Sedis Apoſt. judiciũ & etiam literis ſuis convincitur communicator erroris in Chalcedonẽſi Concilio damnati.

§. 10 Hoc ipſo ſatis oſtendit, reum ſe eſſe confeſſum, qui ad legitimum judicium poſtulatus, adeſſe contempſit; nec poterat ultra differri, ne ſicut dictum eſt, antiqua illius communione durante, cum ſeſe jam ſociaſſet externe, Sedes quoque Apoſtolica per eum pollueretur contagiis perfidorum; dignumque eſſet, vel prævaricatorem, vel contemptorem judicii competentis manifeſtiſſime ſcilicet de ſuo negocio deſperantem, a Catholica atque Apoſtolica integritate, & communione ſecludi. Hic ſi examinatio quæritur, jam judicio non erat opus, poſtea quam & literis ſuis ipſe confeſſus eſt, & ad legitimum judicium vocatus adire pertimuit. Si auctoritatis pondus inquiritur, Chalcedonenſis Synodi tenor cum Apoſtolica Sede conſentiens, & illius definitionis exequutio, reperitur condemnati illic erroris communicator effectus; præfixæ nihilominus ibidem particeps damnationis apparuit. Quoniam idem ipſe error qui ſemel eſt cum ſuo auctore damnatus, participe quolibet pravæ communionis effecto, & execrationem ſui geſtat, & pœnam. Hoc tenore etiam Timotheus Hillurus, atque ipſe Alexandrinus Petrus, qui ſecundam certe Sedem quoquomodo tacuiſſe videbantur, non repetita Synodo, ſed auctoritate tantummodo Sedis Apoſtolicæ, ipſo quoque Acatio poſtulante, vel exequente, probatur eſſe damnatus. Nunc autem ipſi doceant legitime fuiſſe Petrum purgatum, & ab omni hæreticorum contagione rite diſcretum, cum ei communicavit Acatius, ſi ejus communicatorem putant Acatium aliquatenus excuſandum, aut ſi, quod magis eſt verum, convenienter atque legitime Petrum probare non poterunt expiatum, propter quod etiam ad Apoſtolicæ Sedis judicium Acatius vel venire, vel deſtinare auſus eſt, reſtat ut in ejus communicatione fuerit, & qui ei communicavit infectus.

Sedes Apoſtolica omnes judicat, & a nemine judicatur, nec ullo modo ab ea appellatur.

§. 11 Non reticemus autem, quod cuncta per mundum novit Eccleſia; quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi, ut pote quod de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus. Quapropter cum ſatis conſtet, Acatium nullum habuiſſe pontificium, ſententia Sedis Apoſtolicæ damnatum, ſine ulla ejus notione ſolvendi, dicant certe qua Synodo hoc ille præſumpſit, quod nec ſic quidem abſque Apoſtolica Sede fas haberet? Cujus Sedis Epiſcopus? Cujus Metropolitanæ Civitatis Antiſtes? Nonne Parœciæ Heraclienſis Eccleſiæ? Si illi certe licuit ſine Synodo ſententiam Apoſtolicæ Sedis abrumpere, nulla ejus conſultatione quæſita, ita ne vero non licuit primæ Sedi Chalcedonenſis Synodi conſtituta, ſicut decuit, exequenti, hujuſmodi prævaricatorem ſua auctoritate detrudere?

§. 12 Sed nec illa præterimus, quod Apoſtolica Sedes frequenter, ut dictum eſt, more majorum

Damnatque & absolvit omnes sive præcesserit Synodus quæ male judicaverit sive non

jorum, etiam sine ulla Synodo præcedente, & absolvendi quos Synodus inique damnaverat, & damnandi nulla existente Synodo, quos oportuit, habuerit facultatem.

§. 13 Sanctæ memoriæ quippe Athanasium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absolvit.

§. 14 Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Constantinopolitanum, Synodus etiam Catholicorum Præsulum certe damnarat, quem simili modo Sedes Apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit.

Flavianum quoque liberavit, & Dioscorum condemnavit, ac Ephesinã Synodum male secundo loco actam improbavit.

§. 15 Itemque sanctæ memoriæ Flavianum Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam sola Sedes Apostolica non consensit, absolvit, potiusque, qui illic receptus fuerat, Dioscorum secundæ Sedis Præsulem sua auctoritate damnavit, & impiam Synodum non consentiendo submovit, ac pro veritate, ut Synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit, in qua Pontificibus innumeris, qui latrocinio corruerant Ephesino, veniam poscentibus, sola concessit, & in sua perfidia permanentes nihilominus sua auctoritate prostravit, quam, Congregatio quæ illic pro veritate reparanda collecta fuerat, est sequuta. Quoniam sicut id, quod prima Sedes non probaverat, constare non potuit, sic quod illa censuit judicandum, Ecclesia tota suscepit.

Synodus Chalcedonẽsis, Ephesinam jure dãnavit, quod universalis Ecclesia rationabiliter approbavit.

§. 16 Ubi etiam consequenter ostenditur, quia male gesta Synodus, idest contra scripturas sanctas, contra doctrinam Patrum, contra ecclesiasticas regulas, quam tota merito Ecclesia non recepit, & præcipue Sedes Apostolica non probavit per bene gestam Synodum, idest secundum scripturas, secundum traditionem Patrum, secundum ecclesiasticas regulas, pro fide catholica, & communione prolatam, quam cuncta recepit, Ecclesia quam maxime Sedes Apostolica comprobavit, ut debuerit & potuerit immutari. Bene vero gestam Synodum juxta supradictum modum nova Synodo nullatenus immutandam. Proinde si Euthychen fatentur hæreticum, male gestam apud Ephesum Synodum, qua est receptus, pariter fatebuntur, & per bene gestam Synodum Chalcedonensem, quod Eutyches, vel cum eo sentientes talia, sunt rejecti, velint, nolintque, consentiunt, atque ideo bene gestam Synodum novis exagitationibus refricari non licuisse cognoscant. Qui si forsitan dixerint, eo tenore Ephesinam quoque Synodum non licuisse mutari, rursus hæc eadem, quæ supra deprompsimus, planius repetita perpendantur, idest quia contra fidem, contra veritatem, communionemque catholicam vereque christianam modis omnibus secludenda est, & injusta Synodus, justa Synodo submovenda.

Synodus semel bene acta nusquam retractatur, & ab ea deviantes damnari censentur.

§. 17 Pro fide autem & veritate & communione catholica, bona Synodus, vereque christiana, semel acta, nulla nec potest, nec debet novæ Synodi iteratione convelli; sed secundum bene gestam Synodum, recteque præfixam, si quis ab ejus tramite deviarit, consequenter, ac sufficienter ejus definitione plectendus, meritoque illius subjacet constitutis. Nec opus est per singulos quosque deviantes, jureque plectendos, novas rursus Synodos introduci, cum ex illius tramite, quæ auctorem cum errore damnavit, quisquis quolibet modo, quolibet titulo complex ejusdem fuerit factus erroris, ut ejus se contagione polluerit, competenter, & particeps ejusdem damnationis exi-

stat, ejusque pœna puniatur obstrictus, cujus maluit inire consortium.

Eutychen negantes fuisse hæreticum, Eutychiani sunt, & damnati cum ipso Eutyche.

§. 18 Quæro ergo ab his, quid de Eutyche sentiant? fuisse ne hæreticum, an asserunt non fuisse? si non fuisse contendunt, quid ambagibus agunt? quid circuitionibus, præstigiisque se contegunt? palam se Eutychianos esse pronuncient, ut in ejus sacrilego furore convicti, veritatis molibus obruantur, aperteque cognoscant, non solum hæc ipsa pestis Eutychiana, quantum christiano dogmati probetur inimica, sed quantas alias hæreses, easque gravissimas in sua pravitate contineat, ut in quibus foveis volutentur, & in quod præcipitium baratrumque mergantur, intelligant. Simul autem si Eutychen hæreticum negant, & omnimodis publicatur, quod ideo de omnibus Eutychianæ pesti communicantibus, suppresso veluti hoc ipso errore contendunt, ut nos per talium hominum, quod absit, insidias captiosasque tendiculas, in Eutychetis insaniam nitantur inducere; quod quidem etiam si non negent, sive scientes, sive nescientes facere confutantur.

Eundem hæreticum esse fatentes, d. Synodum Ephes. illum recipientẽ, improbam fuisse admittunt, ac Synodũ Chalcedon. eumdem cum Dioscoro damnantem justã fuisse supponunt ideoque jure a Sede Apost. comprobatam fatentur.

§. 19 Sin vero & Eutychen hæreticum negare non audent, restat ut contra catholicam fidem non Synodum nuncupandam, sed conspirationem potius perditorum fuisse consentiant, quæ apud Ephesum, & Eutychete reducto, perculit sanctæ memoriæ Flavianum, cunctosque qui illic aderant Sacerdotes, militari terrore compulerit tanto sceleri præbere consensum. Atque ideo nobis necesse est, pravam perversamque conspirationis illius, & latrocinalem fuisse perhibeant actionem, eamque debuisse modis omnibus aboleri, & ideo ustam, bonam, veraciter Christianam Chalcedonensem Synodum processisse definiant, in his quibus Eutychete depulso, cum suo fautore Dioscoro, hæresim eorum erroremque damnavit. Hanc ergo Synodum (ut dictum est,) bonam, veram, justam, christianamque esse non dubitant, per quam illa noxia sit remota.

Et ideo deviantes a d. Synod. Chalcedonensi, vel eis communicantes damnati sunt.

§. 20 Perspiciant ergo, tandemque concedant, quod quisquis ab ejus justæ, christianæ, veræque Synodi fide, communione & veritate deviarit, vel ab ea deviantibus communionem miscuerit, sufficienter atque competenter secundum ipsius definita, teneatur obstrictus, quoniam mala Synodus bona debuit submoveri. Bona vero Synodus nulla causa est, cur alia debeat Synodo retractari, ne ipsa retractatio ejus constitutis deroget firmitatem.

Et sectatores Eutychetis eadem damnatione ligãtur.

§. 21. Proinde quicumque Congregationis Ephesinæ tenentur affectu, quid adhuc Acatii tantummodo nomen obtendunt, & non palam se sectatores Eutychetis, qui illic receptus fuerat, profitentur?

Illum vero execrantes, Synod. Chalcedonensem non iterandã sed exequendam esse cognoscunt.

§. 22. Qui si refugiunt, atque Eutychen se perhibent execrari, simul ergo, & Ephesinam qua male receptus est, cospirationem jure cassatam, & Chalcedonensem Synodum, qua rejecta est, merito consentient institutam, atque ita Synodum, quæ pro fide Catholica sit præfixa, secundum vestram formam, sicut dictum est, perspicient, novellis non potuisse quæstionibus ventilari, sed juxta ejus tenorem semel legitime, justeque depromptum, & jura probari recta sectantes, & sentientes contraria refutari, quod Sedes Apostolica, sicut decuit antiqua traditione custodiens, non Synodum duxit iterandam, sed in eis prævaricatore pellendo, hanc eamdem Synodum potius exequendam.

§. 23. Qua-

§. 23. Quapropter si quis adhuc secundum Chalcedonensem Synodum hæc ab Apostolica Sede gesta reprehendit, preterquam quod & hac qua superius astruximus, & multiplici potest ratione convinci multo magis tamen Acatio non licuisse fatebitur ista tentare.

§. 24. Dicat ergo qua ipse Synodo Joannem secundæ Sedis Antistitem qualemcumque certe catholicum, & a catholicis ordinatum, nec de catholica fide & communione aliquatenus impetitum, duxerit excludendum & hæreticum manifestum Petrum, sua quoque exequutione damnatum, Pontifici catholico permiserit subrogandum? Cum etiam si reus manifestus esset Joannes, post eum saltem catholicum convenisset præfici Sacerdotem, sicut ipse quoque suis sacris sanctæ memoriæ Timotheo catholico in Alexandria faciendum promisisse legitur Imperator. Qua Synodo tertiæ Sedis Episcopum Kalendionem idem expelli fecit Acatius; nihilominus eundem Petrum tam hæreticum manifestum, ut eidem palam necesse communicare prætenderet, sua passus est dispositione substitui? Qua denique per totum orientem Synodo ejectis orthodoxis nullo crimine maculatis, pravos quosque, & criminibus involutos, sua provisione supposuit? Qua Synodo tot aliena privilegia nefandus populator invasit?

Acatii improbe facta.

§. 25. Sed libri non sufficient, si tragœdias ejus, quas per Ecclesias totius Orientis exercuit, sigillatim scribere moliamur. An illud ipsius argumentum nobis extimant opponendum, quo facinora sua in imperialem nisus est jactare personam? Cur igitur, quando voluit obstitit Basilisco tyranno certe & hæretico vehementer infesto? Cur ipsi Imperatori Zenoni, quia palam Antiocheno Petro noluit communicare, suam non subdidit voluntatem? Ecce potuit & in aliis resultare, si vellet. Sed ut ea quæ latius explicanda sunt, omittamus, quidquid ipse Zenon Imperator suis literis profitetur, cuncta sese ex Acatii gessisse consilio, nec hoc eum fallere literis suis, ipse pariter testatur Acatius, qui & eum nihilominus universa recte gessisse conscripsit, & suo consilio hæc eadem gesta non tacuit. Quasi vero tantum in Alexandrini Petri communione Acatius prævaricator extiterit, & non in omnibus quos vel fecit, depulsis catholicis Pontificibus tamquam Tyrannus, Ecclesiis quibusque præponi, vel taliter præpositis perversa communione permixtus est, qui hoc ipso secundum Canones fuerant ab Ecclesiastica communione pellendi, quod se passi sunt successores vivis Sacerdotibus adhiberi. Quis autem non perspiciat christianus, quod catholicis Pontificibus propria Sede dejectis, non nisi hæretici potuerint introduci? Quibus tamen cunctis, vel auctor fuit Acatius subrogandis, vel subrogatis communicator accessit. His utique qui a communione hæreticorum nullatenus discrepabant. Cur ergo vel cum hæc fieri videret Acatius, non, sicut sub Basilisco jam fecerat, ad Apostolicam Sedem referre curavit? Ut solus ipse non poterat, junctis cum eadem consiliis, atque tractatibus, apud Imperatorem possent, quæ Religioni competerent, allegari. Nam si Basiliscus, ut dictum est, tyrannus & hæreticus, scriptis Apostolicæ Sedis vehementer infractus est, & a plurimis revocatus excessibus, quanto magis legitimus Imperator, qui se catholicum videri volebat, potuit cum Apostolica Sede cunctorum quoque Pontificum moderata suggestione mitigari? præcipue cum ejusdem Acatii esset specialis fautor, & amator, qui literis suis tam ipsum Acatium, quam sanctæ memoriæ Papam Simplicium magnis laudibus extulisset; doceretur quod hæreticis constantissime restitisset. Cur tanto tempore Acatius inter ista conticuit? nisi quia præpediri nolebat ullatenus, quæ pro hæreticis desiderabat impleri. Ponamus autem etiam si nulla Synodus præcessisset, cujus Apostolica Sedes recte fieret exequutrix, cum quibus erat de Acacio, & per Orientem Catholicis Sacerdotibus violenter exclusis, perque exilia diversa relegatis socii evidenter existebant communionis externæ, prius se ad hæc consortia transferentes, quam, Sedis Apostolicæ scita consulerent? Cum quibus ergo erat Synodus ineunda? Catholici Pontifices fuerant undique jam depulsi, solique remanserant socii perfidorum, cum quibus jam nec licebat habere conventum, quia moris ecclesiastici omnino non esset cum his qui pollutam communionem tenerent, permixtamque cum perfidis, ullum miscere consilium. Propheta quoque dicente, non sedi in concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Odivi Congregationem malignorum, & cum impiis non sedebo. Recte igitur per Chalcedonensis Synodi formam hujusmodi prævaricatio repulsa est potius, quam ad Concilium, quod nec opus erat post primam Synodum, nec cum talibus habere licebat, adducta est. Nam & quid ageretur de fide catholica, si intelligere voluissent, ignorare non poterant, cum viderant Catholicos Pontifices nulla Synodi discussione, nullo Concilio, præcipue cum novas causas esse perpenderent, toto oriente depelli, & cæteri quid caverent ex illorum discere qualitate potuissent. Restat igitur ut illius partis eos fuisse sit clarum, cui se post tot experimenta dediderunt, meritoque ab Apostolica Sede, cæterisque Catholicis non jam consulendi erant, potius sed notandi.

Apost. Sedes ab his abhorret, qui cum hæreticis communicant.

Psalm. 1.

§. 26. Risimus autem quod prærogativam volunt Acatio comparari, quia Episcopus fuerit regiæ Civitatis. Nunquid apud Ravennam, apud Mediolanum, Syrmium, apud Treviros, multis temporibus non constitit Imperator? Nunquid nam harum Urbium Sacerdotes ultra mensuram sibimet antiquitus deputatam, quippiam suis dignitatibus usurparunt? Nunquid Acatius, ut Joannem qualemlibet hominem, catholicum tamen, a catholicis ordinatum de Alexandria excluderet, Petrumque in hæresi jam detectum atque damnatum, absque Sedis Apostolicæ consultatione reciperet, aliqua Synodo saltem illis habita, hoc audacter arripuit, ut Kalendionem de Antiochia pelleret, hæreticumque Petrum, quem ipse quoque damnaverat, absque notitia Sedis Apostolicæ rursus admitteret, aliqua Synodo id fecisse monstratur? Si certe de dignitate agitur Civitatum, secundæ Sedis, & tertiæ, major est dignitas Sacerdotum, quam ejus Civitatis, quæ non solum inter Sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum jura censetur. Nam quod dicitis regiæ civitatis, alia potestas est regni sæcularis, alia ecclesiasticarum distributio dignitatum. Sicut enim quamvis parva civitas prærogativam præsentis regni non minuit, sic imperialis præsentia mensuram dispensationis religiosæ non mutat. Sit clara urbs illa potestate præsentis Imperii, Religio tunc sub eadem firma, tunc libera, tunc provecta consistit, si potius hoc præsente propriam teneat

Constantinop. Ecclesia nullo modo inter Sedes, sed nec inter Metropolitanarum jura censetur.

neat sine ulla perturbatione mensuram. Postremo si sibi de Imperatoris præsentia blandiuntur, & inde putant Constantinopolitanæ Civitatis Episcopi potiorem fieri posse personam; audiant Martianum ejusdem Principem civitatis, postea quam pro augmento urbis ipsius Sacerdotis intercessor accedens, contra regulas obtinere nihil potuit, sanctæ memoriæ Papam Leonem summis laudibus prosequutum, quod Canonum regulas violari nulla fuerit ratione perpessus. Audiant Anatolium ejusdem Sedis antistitem, Clerum potius Constantinopolitanum, quam se tentasse talia confitentem, atque in Apostolici Præsulis totum dicentem positum potestate. Ipsum B. Papam Leonem Sedis Apostolicæ Præsulem, cujus Synodus Chalcedonensis auctoritate firmata est, quicquid ultra quam ab eodem pro fide & communione catholica, atque apostolica illic agendum, constaret esse delegatum, per occasionem Congregationis illius præter Nicænos Canones, nova videretur actione tentatum, competenti refutatione vacuasse. Eaque nihilominus etiam sub sanctæ memoriæ Papa Simplicio, Legatum Sedis Apostolicæ sanctæ memoriæ Probum Canusinæ Urbis Episcopum, Leone Principe tunc petente præsente, docuisse nullatenus posse tentari, neque hic prorsus præbuisse consensum. Atque ideo non ad civitatis cujuslibet respiciant qualitatem, sed modum dispensationis ecclesiasticæ, paterna traditione firmatum convenienter observent.

Quæ in Chalcedonensi Synodo ultra mandata gesta fuerunt, reprobavit Leo Pont.

§. 27. Dicatur autem de Alexandrino, & Antiocheno Episcopis certis ex causis Principem magis illa, quæ gesta sunt, non Acatium percepisse, sed Principi christiano decuerat suggerere Sacerdotem maxime cujus familiaritate, & favore fruebatur, salvam fore de ejusdem injuria contumeliaque vindictam, tantum ut Ecclesiæ sineret christianus Princeps regulas custodiri, quia & nova in utroque Pontifice causa esset exorta, & novam discussionem consequenter inquireret, & sicut semper esset effectum, ac divinæ pariter leges, humanæque censerent, ut Sacerdotali Concilio de Sacerdotibus judicia provenirent, non a sæculari viderentur qualescumque Pontifices, & si errore humanitus accedente, non tamen religionem ullatenus excedentes potestate percelli. An adhuc justa ratione Principi suggerenda non erat Regiæ civitatis honore sublimis? si factus erat in regia civitate sublimior, tanto magis in his suggerendis debuit esse constantior. Si autem in his, quæ pro religione fuerant exerenda, existit contemptibilis, & aut segnis, aut fiduciam non habens intimandi, in quo per regiam civitatem major effectus est? an ut per ea suæ prævaricationis exereret potius tyrannidem, quam causas religionis legitime procuraret?

Acatium pro religione catholica apud Imperatorem nihil egisse demonstrat;

II. Reg. 12.

§. 28. Nathan Propheta, palam publiceque in facie Regi David, & commissum pronunciavit errorem, & ipsum commisisse non tacuit, & confessione correctum consequenter absolvit.

Exempla Pontificum, qui Imperatores de male gestis objurgarunt.

§. 29. Beatæ memoriæ Ambrosius Mediolanensis Sacerdos Ecclesiæ, majori Thodosio Imperatori communionem publice palamque suspendit, atque ad pœnitentiam redegit regiam potestatem.

§. 30. Beatæ memoriæ Papa Leo, sicut legitur, Imperatorem Theodosium juniorem, Ephesino latrocinio libere coarguit, excedentem.

§. 31. Sanctæ memoriæ quoque Papa Hilarus Anthemium Imperatorem, cum Philotheus Macedonianus ejus familiaritate suffultus diversarum conciliabula nova sectarum in urbem vellet inducere, apud Beatum Petrum Apostolum palam ne id fieret clara voce constrinxit, in tantum ut non ea facienda cum interpositione Sacramenti idem promitteret Imperator.

§. 32. Sanctæ memoriæ nihilominus Papa Simplicius, & post eum sanctæ memoriæ Papa Felix, non solum Basiliscum Tyrannum, sed etiam Imperatorem Zenonem, pro iisdem ipsis excessibus auctoritate libera sæpius increpasse noscuntur, flectique potuisset, nisi Constantinopolitani Præsulis accenderetur instinctu, qui particeps externæ communionis effectus, necessario in quod inciderat, jam fovebat; malens in suæ prævaricationis obstinatione persistere, quam curandus ad salubria remeare, sicut ipse rerum probavit eventus.

§. 33. Ecce nuper Honorico Regi Vandalicæ nationis vir magnus & egregius Sacerdos Eugenius Carthaginensis Episcopus, multique cum eodem catholici Sacerdotes, constanter restiterunt sævienti, cunctaque extrema tolerantes, hodieque persecutoribus resistere non omittunt.

§. 34. Nos quoque Odoacri barbaro hæretico Regnum Italiæ tunc tenenti, cum aliqua non facienda præciperet, Deo præstante nullatenus paruisse manifestum est.

Acatium non Imperatori restitisse, sed potius favisse ostendit

§. 35. Hic autem vir bonus Acatius, & Sacerdos eximius, in tantum se & suggerere potuisse monstravit, & noluisse deprompsit, imo favisse patefecit, ut & Imperator cuncta se ex ejus gessisse consilio non taceret, & ipse Imperatorem magnis præconiis elevaret ista facientem, se seque prodidit his agendis rebus fuisse participem.

Imperator injuste dejecit Antistites absque aliqua Synodo.

§. 36. Sed esto Kalendion Imperatoris nomen abstulerit, Joannes Principi mentitus fuisse jactetur, quæ tamen cum novæ essent causæ, nova debuit ecclesiastica prævenire discussio? an qui in hominem Imperatorem peccasse dicebantur, nulla interveniente Synodo dejici debuerunt? Et in Deum qui summus, & verus est Imperator, Acatium delinquentem, sinceramque communionem divini Sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum Synodum qua hæc est damnata perfidia, non oportebat expelli?

Acatius autē juste absque Synodo a Papa damnatur.

§. 37. Quid de innumeris per totum orientem Catholicis Sacerdotibus propria Sede depulsis, & indubitanter hæreticis intromissis? Novæ certe erant causæ, & his consequenter nova Synodus debebatur. Cur tunc non venit in mentem, ut in talibus causis peteretur a Principe, saltem qualiscumque Synodus celebranda? ut quocunque, vel colorato judicio traditionis ecclesiasticæ, passim Pontifices viderentur excludi, non solum quarumcumque Urbium Sacerdotes, sed Metropolitani incunctanter Antistites? His omnibus cum non restitit suggestione, qua potuit, consensit Acatius, communicando cunctis, qui in catholicorum locum, hæretici fuerant subrogati: Apostolus autem dicit: Non solum qui faciunt, sed & qui consentiunt facientibus, reos indubitanter adscribi. *Rom. 1.*

§. 38. An hæc licuit sæculari potestati, & actis talibus Acatio consentiente absque ulla Synodo, quam ipsa rerum novitas exigebat, absque Sedis Apostolicæ consultatione perficere; & Sedi Apostolicæ non licuit secundum tenorem Synodi Chalcedonensis, in veteri utique causa, & veteri constituto juxta diffinitionem damnata inimicis Syno-

Synodi Chalcedonensis Acatium communicantem a sua communione depellere?

§. 39. Sed inquiunt, Acatius Principi obviare non potuit: cur Basilisco, quia voluit, obviavit? Cur ipse Zenoni, ne palam Petro Antiocheno (quamvis latenter hoc fecerit) communicare videretur, non commodavit assensum? Ecce resultanti non istitit Imperator, ecce vim nolenti non intulit, ecce refugienti contagia manifesta concessit. Postremo, cur tanto tempore, cum ista gererentur, vel gerenda cognosceret, non ad Sedem Apostolicam, a qua sibi curam illarum regionum noverat delegatam, referre maturavit; sed prius laudator factus est ipse gestorum, quam vel præmoneret talia esse tentanda, vel ne tentarentur obsisteret, sicut Basilisco jam fecerat? Cur illis cæteris communicare consensit, qui depulsis catholicis Sacerdotibus, indubitanter hæretici singulis Urbibus fuerant substituti? Postremo, ille defuit suis partibus, & quæ Sacerdoti catholico competerent, agere fastidivit: ideo Sedes Apostolica, quod ad eamdem pertinebat, vel potuit, vel debuit præterire. Quolibet igitur modo hæreticorum complicem refutavit, & consortem communionis externæ a sua communione dimovit.

Papa damnationem Acatii non debuit intimare Episcopis Orientis, quia communicaverant Acatio & ideo uti ejus sectatores damnati quoque sunt.

§. 40. Nec opus fuit nova Synodo, cum veteris constituti sufficienter hæc forma præscriberet; nec opus fuit, ut hæc scienda orientis Episcopis intimaret, quos expulsionem catholicorum, quæ agebantur in causa fidei non ignorasse manifestum est, & communicando hæreticis subrogatis, facto tali consensisse non dubium est, etiam cum externæ communionis effectis, nec potuisse, nec debuisse Sedis Apostolicæ scita tractari. Ecce agnoverunt in eorum professione, qui constantissime perdurarunt, quod fidei communionique catholicæ deberetur. Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, immo talibus contra moliendo, a fide & communione catholica deviarit Acatius, seque pariter cum eodem, errori subdiderint. Ecce agnoverunt quam justis ex causis, & pro fide & communione Catholica atque Apostolica (cui, & illi qui in ea perstiterant congruebant, & qui pro stantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni) Sedis Apostolicæ auctoritate sit remotus Acatius, ad cujus præcipue vocatus examen, vel venire, vel mittere non curavit, ut se de his omnibus, ut confidebat, absolveret, ejusque pariter quicumque complices extiterunt, atque ab illa merito cum his communione discretus, a qua se ipse primum cum suis consortibus catholicis Pontificibus discrepando, cognoscitur separasse. Iureque sententiam ille damnationis excepit, cæterique consortes cum suis consortibus promulgandam, qui solus pro omnibus suis consortibus in communione se recidisse perfidiæ, ad Apostolicam Sedem missis literis est professus. Cui Acatio, si communicaverant Orientales Episcopi, antequam huc referret, pari utique reatu sine dubio probantur involvi, jureque per illum transgressionis sententiam susceperunt, tanquam facti cum eodem communionis externæ, qui utique non consuli, tanquam nostræ communionis homines, jam deberent, sed tanquam in consortio positi, in contrario refutari. Si vero non communicaverant antequam Acatius huc referret, & communicantem notare debuerant, & ipsi de eodem potius huc referre, atque Apostolicæ Sedis vigore perculsum, merito comprobaret, cumque ea Sede Apostolica, tantisque illis Catholicis Pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate desciverant, & eorum successoribus communicare delegerant, ideo cum Sede Apostolica minime congruebant, quia in sortem reciderant prævaricatoris Acatii, & illius se sine dubio prævidebant sententia consequenter astringi. Ob hoc eum videri nolebant esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodie quoque manere persistunt. Sed sicut ii simili conditione constricti, complicem suum non possunt judicare non jure damnatum, neque reum possunt competenter absolvere, sic illo juste prævaricatore damnato, ipsi quoque pari jacent damnatione prostrati, neque ipsi resipiscentes poterunt prorsus absolvi. Quia sicut per unum scribentem, eorum omnium vulgata transgressione, qui in eamdem perfidiæ reciderant actionem; sic in uno eodemque qui pro omnibus scripserat, vel scribendo omnium prodiderat voluntates, transgressione punita, pariter quoque, cum eodem vel in eodem, est complicum transgressio punita cunctorum.

§. 41. Quæ tamen sententia in Acatium destinata, etsi nomine tantummodo Præsulis Apostolici, cujus erat utique potestatis legitimæ, probatur esse deprompta, præcipue cum secreto dirigenda videretur, ne custodiis ubique prætensis dispositio salutaris, quibuslibet dificultatibus impedita, necessarium habere non posset effectum; tamen quia orthodoxis ubique dejectis, & hæreticis tantummodo, eorumque consortibus, jam relictis in Oriente, Catholici Pontifices, aut residui omnino non essent, aut nullam gererent libertatem, plurimorum in Italia Catholicorum Congregatio Sacerdotum, rationabiliter in Acatium sententiam cognovit fuisse prolatam. Quæ congregatio facta Pontificum, non contra Chalcedonensem, non tamquam nova Synodus contra veterem primamque cognovit, sed potius secundum tenorem veteris constituti, particeps Apostolicæ exequutionis effecta est: ut satis appareat Ecclesiam Catholicam, Sedemque Apostolicam, quia alibi jam omnino non posset, ubi potuit, & cum quibus potuit, nihil penitus omisisse, quod ad fraternum pertineret pro intemerata, & sincera communione, tractatum.

In Acatium lata sententia plurimorum Italiæ Sacerdotum congregatione probata fuit.

§. 42. Quæ cum universa noverint, qui videntur Ecclesiis orientalibus nunc præesse, propterea christianam reparari legitima curatione refugiunt unitatem; quia occasionem dissensionis hujus, suis ambitionibus suffragantem, deponere jam recusant, quia sine auctoritate Sedis Apostolicæ omnium Ecclesiarum passim jura confundunt, magis eligentes in errore persistere, quam præsumptionum suarum perdere facultatem, plus usurpationum suarum licentiam diligentes, quam divini judicii tenentes corde respectum. In quo necesse est, velint, nolint, tam de fidei communionisque catholicæ sinceritate neglecta, quam de paternis Canonibus evidenter irruptis recipiant, quod merentur, nisi, dum hic tempus admittit, hæc damnationis æternæ pericula, correctis mentibus studeant declinare, ut possint non tales permanere, quibus insolubilis est lata sententia, sed a talibus recedentes, ab eadem sententia non teneri. Quæ sicut in errore durantibus nunquam solvenda præfixa est, sic ab his erit aliena, qui extiterint puniendæ pravitatis immunes.

Quæ omnia Orientales cognoscentes & obdurati persistentes a salutis via aberrant.

§. 43 Hæc

Hortatur hic Pont. Dardanos ut hæc omnibus patefaciant.

§. 43. Hæc vero ad institutionem vestræ dilectionis, satis abundeque sufficere judicamus, quamvis eadem latius, si Dominus concesserit facultatem, studeamus exponere, quatenus, & fidelium quisque cognoscat, nihil Apostolicam Sedem (quod absit) præpropere censuisse, & non habere quod juste possit opponere, perversa doceatur improbitas. Recte autem faciet vestra dilectio, si ista quæ scribimus, pariter Catholicis, & contraria sapientibus innotescant, quo & sanis necessaria firmitas, & male sanis competens medicina præbeatur.

Dat. d. 1. Februarii anno Dom. 495. Pontif. Gelasii anno III.

Dat. Kalendis Februarii Viatore V. C. Cos.

V I.

Decretum a Gelasio Papa in secunda Synodo Romana factum, quo ordinem Librorum quem Romana Ecclesia susciperet, aut detestaretur, vel dubios tantum haberet, digessit.

* Sic

Incipit * Decretalem Sancti Gelasii Papæ. Urbis Romæ.

Ex antiquissimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ n. 493. fol. 101. edidit V. Cl. Justus Fontaninus in appendice Antiquorum veterumAntiquit. Hortæ.

I. Post propheticas, & Euangelicas, atque Apostolicas Scripturas, quibus Ecclesia catholica per gratiam Dei fundata est, etiam illud intimandum putavimus, quod quamvis universæ per orbem Catholicæ defusæ Ecclesiæ unus thalamus Christi sit, Sancta tamen Romana Ecclesia nullis Synodicis constitutis cæteris Ecclesiis prælata est, sed Euangelica voce Domini, & Salvatoris Nostri primatum optinuit. Tu es Petrus, inquiens, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, & tibi dabo claves Regni Cælorum, & quæcunque ligaveris super terram, erunt ligata & in Cælo, & quæcunque solveris super terram, erunt soluta & in cælo.

S. Paulus eadem cum Petro die Martyrio coronatus.

Cui data est etiam Societas Beatissimi Pauli Apostoli, vas electionis, qui non diverso sicut hæresi garriunt, sed uno tempore, uno eodemque die gloriosam mortem cum Petro in Urbe Roma sub Cæsare Nerone agonizans coronatus est, & pariter supradictam Sanctam Romanam Ecclesiam Christo Domino consecrarunt, aliisque omnibus in universo Mundo sua præsentia atque venerando triumpho ptulerunt.

Prima Petri Sedes Romana.

Est ergo prima Petri Apostoli Sedes Romana Ecclesia non habens maculam, nec rugam; nec aliquid ejusmodi.

Secunda Alexandrina per Marcum Euangelistam consecrata.

Secunda autem Sedes apud Alexandriam Beati Petri nomen a Marco ejus Discipulo Euangelista consecrata est. Ipseque a Petro Apostolo in Ægypto directus, verbum veritatis prædicavit, & gloriosum consummavit martyrium.

Tertia Antiochena.

Tertia vero Sedes apud Antiochiam item beatissimi Petri Apostoli habetur honorabilis eo quod illic prius quam Romam venisset, habitavit & illic primum nomen christianorum novellæ gentis exortus est.

De Libris, qui præter N. & V. & Testam. recipi possunt.

II. Et quamvis aliud fundamentum nullus possit ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus; tamen ædificationem Sanctam idem Romanam Ecclesiam post illas veteris vel novi Testamenti, quas regulariter suscipimus, etiam suscipi non prohibet Scripturas. Idem Sanctam Synodum Nicænam CCC. rum X. & VIII. Patrum, mediante Maximo Constantino Augusto.

Prima Nicæna Synodus.

Sanctam Senodum Efisinam, in qua Nestorius damnatus est, consensu Cælestini Papæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ Sedis Antistite, & Arcadio ab Italia distinato.

Synodus Ephesina I, in qua Nestorius damnatus est

Sanctam Synodum Chalcedonesem, mediante Marciano Augusto, & Anatholio Constantinopolitano Episcopo, in qua Nestoriana, Antiochiana, & Eutichiana hæreses simul cum Dioscoro, ejusque complicibus damnatæ sunt.

Synodus Chalcedonensis, in qua Dioscorus, Eutyches, complicesque sunt damnati.

III. Incipiunt opuscula recipienda.

Opuscula recipienda.

Item opuscula beati Cicili Cypriani martyris, & Cartogenensis Epi.

Opuscula beati Gregorii Nazazensis epi.

Item opuscula beati Basili Capadociæ epi.

Item opuscula beati Athanasii Alexandriæ epi.

Item op. beati Johannis Constantinopolitanæ epi.

Item opuscula beati Theophili Alexandrinæ epi.

Item opuscula bi Hilari Pictavinsis epi.

Item op. bi Ambrosi Mediolaninses epi.

Item op. B. Augustini Ipponereginsis epi.

Item op. bi Hieronimi prb.

Item op. Prosperi viri religiosissimi.

Item epistola bi Leonis Pap. ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum distinat. cujus textum quispiam suis, quæ ad unum jota dispotaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit.

Epistola B. Leonis ad Flavianum.

Item op. tractatus omnium Patrum Ortodoxorum, qui in nullo a scae ecclesiæ Romanæ consortio deviarunt, nec ab ejus fide, vel prædicatione sejuncti sunt, sed ipsius communicatione per gratiam Dei usque in ultimum vitæ suæ fuere participes, legende decernimus.

Tractatus Patruum Orthoxorum.

Item decretales epistolas, quas beatissimi Pap. diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter suscipiendas.

Decretales Epistolæ Sum. Pontif.

Item gesta sanctorum Martirum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis inradiant. Quis ista Catholicorum dubitet majora eos in agonibus fuisse perpessos, nec suis viribus, sed Dei gratia, & adjutorio? singulari cautella in sca Romana ecclesia non leguntur, quia & eorum qui conscribere nomina penitus ignoratur; & ab Infidelibus, & idiotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, esse putantur. Sicut cujusdam Cirici & Julitæ, sicut Giorgi, aliorumque hujusmodi passiones, q. ad hæreticis perhibentur conpositæ. Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsanandi orreretur occasio, in sca Romana ecclesia non leguntur. Nos tamen cum prædicta ecclesia omnes Martires, & eorum gloriosos agones, qui Dō magis, quam hominibus noti sunt, omni devotione veneramur.

Acta Martyrum.

Item vitas Patrum, Pauli, Antoni, Hilarionis. & omnibus heremitarum, quas tamen vir beatissimus discripsit Hieronimus, cum omni honore suscipimus.

Vitæ Patrum Eremitarum.

Item actus beati Silvestri Apostolicæ Sedis Præsolis, licet ejus, qui conscripsit nomine ignoretur

Acta Silvestri I. PP.

retur; a multis tamen in urbe Roma Catholicis legi cognovimus, & pro antiquo usu multæ hæc imitantur ecclesiæ.

Historia de Inventione S. Crucis.

Item Scriptura de Inventione Crucis dominicæ, & aliam scripturam de inventione capitis Johannis Baptistæ novelle quidem relationis, & nonnulli Catholici legunt. Sed cum hæc ad Catholicorum manus advenerint, beati Pauli Apostoli precedet sententia, *Omnia probate, quod bonum est, tenete*.

De libris Rufini.

Item Rufinus vir religiosus plurimos ecclesiasticæ operis edidit libros, nonnullas etiam scripturas interpretatus est. Sed qu.m beatissimus Hieronimus eum in aliquibus de arbitrio libertate notavit, illas sentim. q. prædictum beatum Hieronimum sentire cognoscimus, non solum de Rofino, sed etiam de universis, quos vir S. sepius memoratus, zelo Dei, & fidei religione reprehendit.

De operibus Origenis.

Item Origenis nonnulla op. quae vir beatissimus Hieronimus non repudiat, legenda suscipimus: reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus rennuendam.

Eusebii Cæsariensis Chronicon & Historia.

Chronica Eusebi Cæsariensis, atque ejusdem Historiæ ecclesiasticæ libros, quamvis in primo narrationis suæ libro tepuerit, & post in laudibus atque excusatione Origenis scisinatici unum conscripserit librum: propter rerum tamen singularum notitiam, q. ad instructionem pertenent, usquequaque non dicimus renuendos.

Orosii historia.

Item Orosium virum eruditissimum, quem conlaudamus, qui valde nobis necessariam adversus paganorum calumnias ordinavit Historiam, miraque brevitate contexuit.

Sedulii Opepera.

Item Venerabilis Sedulii Paschale opus, quod eruditis descripsit versibus insigni lande preferimus.

Juvenci quoque opera.

Item Juvenci nihilominus laboriosum opus non spernimus, sed miramus. Cetera, quæ ab hereticis scisinaticis conscripta, vel prædicata sunt, nullatenus recipiet Catholica, & Apostolica Romana ecclesia: e quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a Catholicis vitanda sunt credidimus esse subdenda.

De libris Apocryphis qui sunt rejiciendi.

IV. Notitiam librorum apochryphorum, qui non recipiuntur.

Arimenensium Synodum, a Constantio Cæsare Constantini Augusti filium congregatam, mediante Tauro Præfecto, ex tunc & nunc & in æternum confitemur esse damnata.

Itenerarium nomine Petri Apostoli, quod appellatur Sci Clementis, apogrifum

Actus nomen Andreae Apl. apg.

Actus nomen Thomæ Apl. libros X. apg.

Actus nõm Petri Apl. alios, apg.

Actus nõm Philippi Apl. apg.

Euangelium nõm Matthiæ, apg.

Euangelium nõm Petri Ap. apg.

Euangelium nõm Jacobi minoris, apg.

Euangelium nõm Barnabæ, apg.

Euan. nõm Thomæ, quibus Manichei utuntur, apg.

Euangelium nõm Bartholomei Ap. apg.

Euangelium, quem falsavit Lucianus, apg.

Euangelium, quem falsavit Eusicius, & Lucius apg.

Lib. de infantia Salvatoris, apg.

Lib. de nativitate Salvatoris, & de Maria vel obsetrice, apg.

Liber qui appellatur Pastoris, apg.

Lib. omnes, quos fecit Leucius discipulus Diaboli apg.

Lib., qui appellatur Fundamentum, apg,

Lib. qui appellatur Thesaurum, apg.

Lib. de filiabus Adæ lectum geneseos, apg.

Lib. qui appellatur hactu Thecle, vel Thollius, & Pauli Ap. apg.

Liber qui appellatur Nopotis, apg.

Lib. Proverbiorum ab Hereticis conscriptus, & sancti Xisti nomen prænotatus, apg.

Revelatio, qui appellatur Pauli apg.

Revelatio, qui appellatur Thomæ, apg.

Revelato, qui appellatur Stephani, apg.

Lib. qui appellatur Transitus, idest Adsumptio scae Mariæ, apg.

Lib. qui appellatur Penetentia Adæ apg.

Lib. Eugenii a nõm gigante, qui cum dracone post diluvium ab hereticis pugnasse perhibetur, apg.

Liber. qui appellatur Testamentum Job, apg. Non historia beati Job, set alius ab hereticis concribtus.

Lib. qui appellatur Pœnitentiæ Origenis apg.

Lib. qui appellatur Pœnitentia sci Cipriani, apg.

Lib., qui appellatur Pœnitentiæ Jamnæ, & Mambre, apg.

Lib. qui appellatur Sors Apostolorum, apg.

Lib. qui appellatur Lusa Apostolorum, apg.

Liber filosogus, qui ab Hereticis conscriptus est, & beati Ambrosii nõm prægnatus, apg.

Historia Eusebi Pamphili, apg.

Opuscola Tertuliani, apg.

Op. Lactanti, apg.

Op. Affricani, apg.

Op. Postumiani & Galli, apg.

Op. Montani Priscillæ, & Maximillæ apg.

Op. omnia Fausti Manichei, apg.

Op. Commodiani apg.

Op. alterius Clementis Alexandrinæ, apg.

Opusc. Tarsi Cipriani, apg.

Op. Arnobi, apg.

Op. Tigoni, apg.

Opuscula Cassiani Pbri Gallearum, apg.

Opusc. Victorini Petabionensis, apg.

Op. Fausti Reggensis Gallearum, apg.

Op. Frumentini Cœci, apg.

Centonem de Xpo Virgilianis conpaginatum versibus, apg.

Epistola Jhũ ad Abgiarum, apg.

Epla Abgari ad Jhm, apg.

Passio Cirici, & Jolitæ, apg.

Pass. Giorgi, apg.

Scriptura, quæ appellatur contradictio Solomonis, apg.

Filacteria omnia, que non Angelorum, ut illi confingunt, sed Dæmonum magis arte conscripta sunt, apg.

Hæc & his similia, quæ Simon Magus, Nigolaus, Cirinthus, Marcion, Baselides, Ebion, Paulus etiam & Samosetanus, Futinus, & Bonosus & qui simili errore defecerunt, Montanus quoque cum suis obsceni ssimis sequacibus Apolonaris, Valentinianus, sive Manicheus, Faustus, Affricanus, Sabellius, Arrius, Machedonius, Eunomius, Novatus, Sabastius, Celestus, Donatus, Eustacius, Jovianus, Pelegius, Julianus Elane, Celestius, Maximianus, Priscellianus ab Hispa-

Hyspania, Nestorius Constantinopolitanus, Maximus, Unicus, Lampecius, Dioscorus, Eutychius, Petrus, & alius Petrus: e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit: Achacius Constantinopolitanus cum consortibus suis; Nec non & omnes hereses, hereseorum discipuli, sive Scismatici, qui docuerunt, vel conscripserunt, quorum nomina minime retenentur, non solum repudiata, verum ab omni Romana, vel Catholica, & Apostolica Ecclesia eliminata, atque cum suis auctoribus, auctorumque sequacibus sub anathemate, insolubili vinculo in æternum confitemur esse damnata. *Expliciunt Decretalis* (a)

S. ANASTASIUS II.

DICTUS JUNIOR PAPA LII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXCVI.

Anastasius Secundus Junior, natione Romanus, ex patre Petro de Regione Quinta Taama Caput Tauri, eligitur, & ordinatur Pontifex die dominica 24. Novembris anno 496. Sedit anno 1. mens. xi. diebus xxiv. sub Anastasio II., & deinde Scytha Or. & Paulino Occ. Coss. Unica ordinatione creavit Presbyteros duodecim, Episcopos per diversa loca sexdecim. Obiit 18. Novembris anno 498. & sequenti die depositus est in Basilica Beati Petri Apostoli. Vacavit Sedes dies tres.

(a) In tanta Scriptorum contentione de superallato Decreto, nos illud Gelasio restituimus, Pagium sequentes, qui in Critica Baroniana ad ann. 494. Gelasium celeberrimi hujus Decreti Auctorem esse demonstrat, & Romanum Concilium LXXII. Episcoporum, in quo emissum fuit, ante annum 496. non fuisse celebratum.

I.

Precatur Imperatorem, ut Acatii nomen aboleatur, unitatem Ecclesiæ curet, & Apostolicæ Sedis mandatis obtemperet: docetque eos, qui ab Acatio baptizati vel sacris fuere initiati, vera suscepisse sacramenta.

Gloriosissimo, & Clementissimo Filio Anastasio Augusto, Anastasius Episcopus.

Ex Cresconio edidit Card. Carafa.

Exordium Pontificatus mei, primitus oblata populis pace, pronuncio, & consequenter pro fide catholica humilis pietati tuæ precator occurro. In quo primum mihi divinum favorem propinquasse confido, quod nunc consonantia in me augustissimi nominis non dubium præstat auxilium, ut sicut præcelsum vocabulum pietatis tuæ per universas gentes toto orbe præfulget, ita per ministerium humilitatis meæ sicut semper est, Sedes B. Petri in universali Ecclesia assignatum sibi a Domino Deo teneat principatum: Nec propter unum mortuum, diutius tunica illa Salvatoris desuper contexta per totum, malæ sortis patiatur incertum, quæ sola in discissionem pro firmitate sui venire non potuit, serenitate tua præcipue Rempublicam gubernante. Cui etiam in privata vita tantum circa synceræ religionis studium fuit ut (sicut fama certissima celebravit) nemo magis vel inter præcipuos Sacerdotes, præfixas a sanctis Patribus regulas Ecclesiæ custodisse dicatur. Quod sanctum studium cum majestate imperii crevisse confidimus.

Sedes B. Petri ex divina ordinatione habet principatum in universali Ecclesia.

Ioan. 19.

1 Legatione itaque fungimur pro Christo, ne eos propter offensionem vel scandalum patiamini publice nominari, quorum merita vel actus illum judicem latere non possunt, in cujus jam sunt judicio constituti. Nec illic se potest interserere in corpore mortali adhuc temeraria præsumptio; in quo non solum confessio facit aperta merita singulorum, sed etiam silentii ipsius non potest latere secretum. Namque & prædecessor noster Papa Felix, & etiam Acatius, illic procul dubio sunt, ubi unusquisque sub tanto judice non potest perdere sui meriti qualitatem.

Quod pro Christo fungatur legatione, dũ pro pace precatur Ecclesiæ.

2. Itaque monente nos Beatissimo Paulo Apostolo, ne quod sit in hoc offendiculum in Ecclesia, dum, quod facere non possumus, de his, qui jam transierunt, judicare conemur, observandum esse tranquillitas tua cognoscat. Ait enim de his, qui de rebus ad Deum solum pertinentibus judicare præsumunt; Nemo enim nostrum sibi vivit, & nemo sibi moritur. Sive enim vivimus, Domino vivimus; sive morimur, Domino morimur: Sive vivimus, sive morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus resurrexit a mortuis, ut & vivorum & mortuorum dominetur. Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante Tribunal Christi. Scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu, & omnis lingua confitebitur Deo. Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo. Non ergo amplius invi-

Quod non sit temere judicandum de his, qui jam ad Deum migrarunt.

Rom. 14.

Ibid. 7.

2. *Corinth.* 5.

Esaj. 45.

Philip. 2.

invicem judicemus, sed hoc judicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum. Monet igitur B. Apostolus, ne de his nobis præsumamus judicium, de quibus nemo potest melius vel verius judicare, quam Deus: nec sibi in hoc quispiam temerarios ausus usurpet, & propter hoc pax atque unitas Ecclesiæ dissipetur. Nam & in Regnorum libro dicitur: Non quomodo vidit homo, videt & Deus, quia homo videt in facie, Deus autem videt in corde. Item in Paralipomenon libro primo: & nunc o Salomon scito Deum patrum tuorum, & servi illi in corde perfecto & animo volente; quoniam omnia corda scrutatur Deus & omnem cogitationem novit. Item in Ezechiele: Hæc dicit Dominus Deus: sic dixistis Domus Israel & cogitationes spiritus vestri ego novi. Unde & de Domino judice dicitur in Euangelio: Sciens autem Jesus cogitationes eorum dixit: Quid cogitatis mala in cordibus vestris?

Solus Deus novit abscondita cordium. — *1. Reg. 16.* — *1. Paral. 28.* — *Ezech. 11.* — *Matth. 9.*

3. Precamur itaque clementiam vestram, ut specialiter nomen taceatur Acatii, ut quod ex multis causis scandalum vel offendiculum Ecclesiæ concitavit, speciali appellatione taceatur, cum (sicut diximus) in generalitate sacerdotum uniuscujusque meritum illum judicem latere non possit, qui novit quid cuique tribuendum sit pro æxtimata dispensatione meritorum, cui soli cogitationes quoque manifestæ sunt. Quantos vero excessus atque præsumptiones habuerit Acatius, ne clementiæ tuæ suggerere per singula fortasse videatur onerosum, Cresconio vel etiam Germano, fratribus & Coepiscopis meis, quos misimus ad serenitatem tuam, de causis singulis Acatii, qualis fuerit, instructionem plenissimam dedimus clementiæ vestræ specialius recensendam, si hoc pietati tuæ placuerit curiosius indagare, ne in aliquo suggestionibus nostris veritas defuisse videatur, ut pro divina sapientia vestra perspicue videre possitis, non superbia vel elatione Sedis Apostolicæ in Acatium talem processisse sententiam; sed facinoribus certis, quantum nos extra illud judicium, quod solum falli non potest, æxtimamus, zelo magis divinitatis extortam.

Ut specialiter in Ecclesia taceatur nomen Acatii. — *Legati ad Imp. in causa Acatii.*

4. Nos vero humiliter supplicantes controversiam in Ecclesia remanere nolumus, cum magis vitanda contentio sit, sicut dicitur in Proverbiis: Odium suscitat contentiones. Omnes autem qui non contendunt, protegit amicitia. Nam & Apostolus ad Corinthios: Cum enim sint inter vos æmulationes, & contentiones, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? Item ad Philippenses: Si qua ergo consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si qua societas spiritus, si qua viscera & miserationes, implete gaudium meum, ut idipsum dicatis, omnes eandem charitatem habentes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate mentis invicem æxtimantes semetipsis superiores non sua singuli respicientes, sed aliorum.

Quod magnopere contentio sit caveda. — *Proverb. 10.* — *1. Cor. 3.* — *Philip. 2.*

5. Hoc tamen præcipue insinuo serenitati tuæ, gloriosissime, & clementissime fili Auguste, ut cum causæ Alexandrinorum patuerint piissimis auribus vestris, ad catholicam, & synceram fidem eos auctoritate, sapientia, divinisque vestris monitis redire faciatis. Nam quid tenendum sit in religione catholica secundum difinita Patrum, & prædicationem omnium sacerdotum, qui in Ecclesia floruerunt, si hoc quoque præceperitis, scientibus in memoriam transmittendo renovabimus, ignorantibus ad discendum pro officio nostræ instructionis offeremus, ut nulla extra hæc ingeniorum jactantia vel pravitatis audiatur.

Ut Alexandrinos Imperator admoneat ad fidem sinceram, & pacem redire catholicam. — *Dogmata Patrum tenéda.*

6. Illud vero peculiarius pro amore imperii vestri & beatitudine, quæ consequi poterit regnum, pro Apostolico officio prædicamus, ut (sicut decet, & Spiritus Sanctus dictat) monitis nostris obedientia præbeatur, ut bona omnia vestram rempublicam consequantur, sicut in Exodo promittitur: Si audieris vocem Domini Dei tui, & quæ placent ei, feceris coram ipso, & obedieris præceptis ejus, & custodieris omnem justitiam ejus, omnem infirmitatem quam importavi Ægyptiis, non importabo in te, Ego enim Dominus sum, qui salvum facio te. Et illic iterum tuba potentissima canitur. Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus postulat a te aliud, quam ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in omnibus viis ejus, & diligas eum & servias Domino Deo tuo ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, custodire præcepta Domini Dei tui, Justitias ejus, quas ego mando tibi? Hæc me suggerentem frequentius non spernat pietas tua, ante oculos tuos habens Domini in Euangelio verba: Qui audit vos, me audit, & qui vos spernit, me spernit, & qui me spernit, spernit eum, qui me misit. Nam Apostolus concinens Salvatori nostro, ita loquitur: Quapropter qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum, qui dedit spiritum sanctum suum in nobis. Pectus clementiæ vestræ, sacrarium est publicæ felicitatis, ut per instantiam vestram, quam velut Vicarium Deus præsidere jussit in terris, Euangelicis Apostolicisque præceptis non dura superbia resistatur; sed per obedientiam, quæ sunt salutifera, compleantur.

Divino præcepto Imperator Pontifici mandatis obtemperare debet. — *Exod. 15.* — *Deut. 10.* — *Luc. 10.* — *1. Thess. 4.*

7. Nam secundum Ecclesiæ consuetudinem, sacratissimum Serenitatis tuæ pectus cognoscat, quod nullum de his, vel quos baptizavit Acatius, vel quos Sacerdotes sive Levitas secundum Canones ordinavit, ulla eos ex nomine Acatii portio læsionis attingat, quo forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia, minus firma videatur. Nam & baptismum, (quod procul sit ab Ecclesia) sive ab adultero, vel a fure fuerit datum, ad percipientem munus pervenit illibatum; quia vox illa, quæ per columbam sonuit, omnem maculam humanæ pollutionis excludit, qua declaratur, ac dicitur: Hic est, qui baptizat Spiritu Sancto, & igne. Nam si visibiles solis istius radii, cum per loca fœtidissima transeunt, nulla contactus inquinatione maculantur, multo magis illius, qui istum visibilem fecit, virtus nulla ministri indignitate constringitur. Nam & Judas cum fuerit sacrilegus, atque fur, quidquid egit inter Apostolos pro dignitate commissa, beneficia per indignum data nulla ex hoc detrimenta senserunt, declarante hoc ipsum Domino manifestissima voce: Scribæ, inquit, & Pharisæi super Cathedram Moysis sedent; quæ dicunt, facite, quæ autem faciunt, nolite facere. Dicunt enim, & non faciunt. Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in Ecclesia minister officio suo videtur operari, hoc totum contineri implente divinitatis effectu, ita ille per quem Christus loquitur, Paulus affirmat: Ego plantavi, Apollo rigavit; sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat, est aliquid, neque, qui rigat; sed qui incrementum dat, Deus. A Deo autem non quæritur, quis vel qualiter prædicet, ut invidos etiam bene prædicare Christum confirmet;

Dist. 19. c. secundum. — *Rata sunt Sacramenta etiā si a malis ministris administrentur.* — *Matth. 3. Luc. 3. Joan. 1.* — *Joan. 13.* — *Matth. 23.* — *1. Cor. 3.* — *Philip. 1.*

met, quo malo diabolus ipſe dejectus eſt, & hoc ipſe prædicare non deſinit.

Quod mali bona miniſtrãdo ſibi tantũmodo nocebant, nec Eccleſiæ Sacramenta commaculant.

8. Ideo ergo & hic, cujus nomen dicimus eſſe reticendum, male bona miniſtrando, ſibi tantum nocuit. Nam inviolabile ſacramentum, quod per illum datum eſt, aliis perfectionem ſuæ virtutis obtinuit, ei autem obfuit. Quod cum ita ſit, aliquorum in tantum ſe extendit curioſa ſuſpicio, ut imaginetur pro lato a Papa Felice judicio, poſtea inefficaciter in ſacramentis, quæ Acacius uſurpavit, egiſſe: ac perinde eos metuere, qui vel in conſacrationibus, vel in baptiſmate myſteria tradita ſuſceperunt, ne irrita beneficia divina videantur. Meminerint, in hac quoque parte ſimiliter tractatum prævalere ſuſperiorem; quia non ſine uſurpatione nominis ſacerdotii adjudicatus hoc egit,

Pſalm. 87.

in quo virtutem ſuam obtinentibus myſteriis, in hoc quoque aliis rea ſibi perſona non nocuit. Nam ad illud pertinuit, quod tuba Davidica canitur: Veruntamen Deus conquaſſabit capita inimicorum ſuorum, verticem capilli perambulantium

Pſalm. 100.

in delictis ſuis. Nam ſuperbia ſemper ſibi, non aliis facit ruinam. Quod univerſa Scripturarum cæleſtium teſtatur auctoritas, ſicut etiam per Spiritum Sanctum dicitur in Propheta: Non habitabit in medio domus meæ, qui facit ſuperbiam. Unde cum ſibi Sacerdotis nomen vindicaverit condemnatus, in ipſius verticem ſuperbiæ tumor inflictus eſt: quia non populus, qui in myſteriis donum ipſius ſitiebat, excluſus eſt; ſed anima ſola illa, quæ peccaverat, juſto judicio propriæ culpæ erat obnoxia. Quod ubique numeroſa Scripturam teſtatur inſtructio. Unde remotis hominum ſtudiis ſive verſutiis, in hac adhuc præſenti fragilitate poſitorum, ſecundum preces noſtras anniſu & auctoritate Imperiali offerte Deo noſtro unam Catholicam Eccleſiam & Apoſtolicam: quia hoc ſolum eſt, in quo non ſolum in terris ſed etiam in cælo triumphare poſſitis. *Subſcriptio*, Omnipotens Deus regnum, & ſalutem tuam perpetua protectione cuſtodiat, glorioſiſſime & clementiſſime ſemper Auguſte.

Data eſt hæc Epiſtola poſt annum 496. initio Pontificatus Anaſtaſii Papæ.

SANCTUS SYMMACHUS

PAPA LIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. CCCCXCVIII.

Symmachus natione Sardus, ex patre Fortunato, ex S. R. E. Diacono ordinatur Pontifex die dominica 22. Novembris anno 498. Sedit annos xv. menſ. vii. dies xxvii. ſub Anaſtaſio Imperatore, & Theodorico Rege, a Conſulatu Gibbi & Aſclepii ad M. Aurelium Caſſiodorum Senatorem Coſ. ſine Collega. Habitis ordinationibus quatuor per menſes Decembrem & Februarium, creavit Presbyteros nonaginta duos, Diaconos ſexdecim, Epiſcopos per diverſa loca centum decem & ſeptem. Confeſſor in pace quievit, & ſepultus eſt in Baſilica B. Petri Apoſtoli die 19. Julii ann. 514. Vacavit Sedes dies vii.

Schiſma Quintum per Laurentium Antipapam.

Eodem ac Symmachus die Feſti Senatoris opera a nonnullis pecunia corruptis eligitur Epiſcopus quidam natione Romanus, Laurentius nomine, qui Zenonis Henotico ſubſcriberet. Facta in Clero & Populo contentione, Romæ cædes, rapinæ, & alia innumera perpetrantur. Non multo poſt Theodorici Regis juſſu Sedem occupa-

vit Petrus Altinæ Civitatis Episcopus. Sed damnatis a Synodo Petro Altinensi, & Laurentio Sedis Apostolicæ invasoribus, Symmachus redintegratur.

I.

Responsiones ad Cæsarii Consultationes.

Dilectissimo fratri Cæsario Symmachus.

Ex Mss. Codicibus edidit Card. Carafa.

HOrtatur nos æquitas postulationis, desiderio tuæ fraternitatis grataanter annuere de singulis, quæ ab Apostolica Sede concedi supplicas, quod a Patrum cautela, & provisione non discrepat. Et quamvis ecclesiasticæ pene regulæ omnia comprehendant, tamen superfluum esse non credimus, nunc, quæ sunt sæpius interdicta, repetere.

Bona ecclesiastica non alienanda.

1. Possessiones igitur, quas unusquisque Ecclesiæ proprio dedit, aut reliquit arbitrio, alienare quibuslibet titulis atque distractionibus, vel sub quocumque argumento non patimur; nisi forsitan, aut Clericis honorum meritis, aut Monasteriis religionis intuitu, aut certe peregrinis, si necessitas largiri suaserit: sic tamen, ut hæc ipsa non perpetuo, sed temporaliter perfruantur.

Nullus honorem præmio accipiat.

2. Illud magnopere commonens, ut hi, qui non Dei gratia, sed promissione rerum ecclesiasticarum præmissa ad Sacerdotium conantur accedere, desideriorum talium reprimantur effectus. Qui autem hujusmodi se intentione non cohibent, vindictis canonum sciant se sine dubitatione subiiciendos, ne facile ad Sacerdotium permittantur accedere, quibus, & gradus, & tempora constituta sunt, per quæ ad hanc dignitatem debeant adspirare: quia quicunque sine statuto promovetur, non facile caret offensa, & sine experimento non potest quis electionis obtinere sententiam.

Raptores viduarum, vel Virginum a communione repellantur. 46. *Quæst.* 2. *Raptores*.

3. Rapitores igitur viduarum vel Virginum ob immanitatem tanti facinoris detestamur; illos vehementius persequendo, qui sacras Virgines, vel volentes, vel invitas, Matrimonio sociare tentaverint: quos pro tam nefandissimi criminis atrocitate a communione suspendi præcipimus.

Viduæ, & Virgines continentiam professæ nubere non possunt. 27. *Quæst.* 1. *Neque Viduas*.

4. Neque viduas ad nuptias transire patiamur, quæ in religioso proposito diuturna observatione permanserunt. Similiter Virgines nubere prohibemus, quas annis plurimis in Monasteriis ætatem peregisse contigerit.

Ad Episcopalem honorem nullus per ambitum accedat. 1. *Quæst.* 1. *Nullus itaque*. 1. *Quæst.* 6. *Si quis autem Episcopatum*.

5. Nullus itaque per ambitum ad Episcopalem honorem permittatur accedere. Nam cum hic excessus in laica conversatione culpetur, quis dubitat, quod religiosis, & Deo servientibus incutiat opprobrium? Si quis Episcopatum desiderat, data pecunia potentes personas minime suffragatrices adhibeat, nec ad decretum sibi faciendum clericos vel cives subscribere, adhibitio cujuslibet generis timore, compellat, vel præmiis aliquibus hortetur. Decretum sine Visitatoris præsentia nemo conficiat, cujus testimonio clericorum, ac civium possit unanimitas declarari. Hortamur itaque, & pro catholicæ religionis intuitu, & Ecclesiarum pace, hæc universi fideles devota mente custodiant: quia non est dubium prævaricatores interdictorum talium juxta venerandos Canones propriæ communionis subire jacturam. Hæc tamen ad omnium Episcoporum volumus afferri notitiam. Deus te incolumen custodiat Frater Charissime. Data VIII. Idus Februarii, Probo V. C. Cos.

Dat. die 6. Januarii Anno Domini 502. Pontif. Symmach. Anno IV.

II.

Confirmatio divisionis Provinciæ inter Viennensem, & Arelatensem Ecclesias a Leone Papa constitutæ.

Vide superius in Leone PP. Const. XIV. edit. ann. 450. die 5. Maii Pontif. anno X.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Gallias consistentibus, Simmachus.

Concil. Tom. V.

Exordium.

SEdis Apostolicæ instituta prædicanda solicitant, ut de concordia universalis Ecclesiæ, quæ toto orbe diffusa est, pervigili cura tractemus: quæ tunc præcipue efficacius adolescit, si ea, quæ a Patribus statuta sunt, ætas subsequens reverenter observet. Cæsarius siquidem frater, & Coepiscopus noster, Metropolitanæ Arelatæ civitatis sacerdos, Ecclesiæ Beati Petri Apostoli liminibus præsentatus, ea quæ pridem de privilegiis Ecclesiarum constituta sunt, nostris postulavit innovari sermonibus. Cuncta igitur inter Ecclesias Arelatensem, & Viennensem a decessore nostro beatæ recordationis Leone Papa, quæ super hac parte ordinata sunt, Ecclesiæ Romanæ fidelis declarat instructio. Atque ideo, ne ea, quæ semper veritatis est æmula, sibi aliquid vendicare queat oblivio, & prioris Decreti vigor temporis diuturnitate vergat in senium, necessarium duximus olim promulgata in lucem reddere nostris affatibus. Idcirco quemadmodum decessor noster Leo Papa, dudum cognitis allegationibus partium, definivit parochiarum numerum, vel quantitatem Arelatensi, Viennensi Sacerdotibus deputandam, & nos præcipimus nullius usurpatione transcendi: sed ut ante prædiximus, juxta indulgentiam supradicti Pontificis, Valentiam, Tarantasiam, Genevam, atque Gratianopolim oppida, Viennensis Antistes juri suo vindicet: nec quidam amplius ab his, quæ semel ab Apostolica sibi Sede concessa sunt, extimet præsumendum. Alias vero parochias, vel Dioeceses cunctas privilegio, & honore suo Arelatensis Episcopatus sub temporum continuatione defendat. Nec enim observatio, & vetustatis reverentia custoditur, si amplius de humilitate gloria Sacerdotalis attollitur. Proinde, fratres charissimi, singuli honoris sui distributione contenti, nec per sæcularia patrocinia, nec per cujuslibet execusationis obtentum illicita præsumptione terminos concessæ potestatis excedant. Studere siquidem unusquisque debet devotionis officium magis gratia, quam de ambitione, ne & Domini nostri offensam, & humanam in se lacessat invidiam. Tacere nos ista commissæ dispensationis jura minime patiuntur: ut & de his, qui ecclesiasticis regulis obsecundant, perseverantibus in concordia Sedis Apostolicæ gratulemur; & illi, qui catholicis disciplinis obtemperare destiterint, ab Ecclesiæ gratia & charitate se alienos ostendant. Deus vos incolumes custodiat, Fratres Charissimi. Data Idibus Novembris, Probo V. C. Cos.

Causa dati Privilegii.

Assignatio Dioecesis Viennensi Ecclesiæ.

Assignatio Arelatensi.

Dat. die 6. Novembris Anno Domini 502. Pontif. anno IV.

S. HOR-

SANCTUS HORMISDA

PAPA LIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXIV.

HOrmiſda, natione Campanus, ex patre Juſto de Civitate Fruſinonis electus die 26., & ordinatus die dominica 27. (*a*) Julii anno 514. Sedit in Pontificatu annos ix. dies xiii. ſub Anaſtaſio & Juſtino Impp. a Conſulatu Anthemii Or. & Florentino Oc. ad Maximinum ſolum Coſ. Ordinavit Presbyteros viginti & unum, Epiſcopos per diverſa loca quinquagintaquinque. Depoſitus eſt 8. Idus Auguſti anno 523. in Baſilica B. Petri. Vacavit Sedes dies vii.

I.

Remigio Rhemorum Epiſcopo vicaria Sedis Apoſtolicæ Præfectura in Gallia delegatur.

Dilectiſſimo fratri Remigio, Hormiſda.

Ex Concil. Tom. V.

S.Remigii laus, quod Paſtorale munus diligenter adimpleat.

SUſcipientes plena fraternitatis tuæ congratulatione colloquia, quibus nos germanæ ſalutis tuæ lætificavit indicio corporalis cum ſpiritualibus officiis incolumitas ſubnixa; congruum eſſe perſpeximus hanc ipſam, quam mente gerimus, verbis aperire lætitiam. Agis enim ſummi documenta Pontificis, dum & prædicanda facis, & ea inſinuare non differs. Prærogativam igitur de noſtri ſumpſimus electione judicii, quando id operatum te eſſe didicimus, quod cæteris agendum obnixius imperamus; ut in provinciis tanta longinquitate disjunctis, & Apoſtolicæ Sedis vigorem, & Patrum regulis ſtudeas adhibere cuſtodiam. Vices itaque noſtras per omne regnum dilecti ſpiritualis filii noſtri * Ludovici, quem nuper, adminiculante ſuperna gratia, plurimis, & Apoſtolorum temporibus æquiparandis ſignorum miraculis, prædicationem ſalutiferam comitantibus, cum gente integra convertiſti, & ſacri dono baptiſmatis conſecraſti, ſalvis privilegiis, quæ Metropolitanis decrevit antiquitas, præſenti auctoritate committimus; augentes ſtudii hujus participatione miniſterii dignitatem, relevantes noſtras ejuſdem remedio diſpenſationis excubias; Et licet de ſingulis non indigeas edoceri, a quo jam probavimus acutius univerſa ſervari; gratius tamen eſſe ſolet, ſi ituris trames oſtenditur, & laboraturis injuncti operis forma monſtratur.

Vices ei Apoſtolicæ committuntur; *legēdum puto*, Clodovici, *aut melius*, Chlodovei.

Salvis tamen Metropolitanorum privilegiis.

Paternas igitur regulas, & decreta ſanctiſſimis definita Conciliis, ab omnibus ſervanda mandamus. In iis vigilantiam tuam, in his curam, & fraterne monita exhortationis oſtendimus. His ea (quantum dignum eſt) reverentia cuſtoditis, nullum relinquit culpe locum ſanctæ obſervationis obſtaculum: ibi fas nefaſque præſcriptum eſt: ibi prohibitum, ad quod nullus audeat aſpirare: ibi conceſſum, quod debeat mens Deo placitura preſumere. Quoties univerſale poſcit religionis cauſa concilium, te cuncti fratres evocante conveniant. Et ſi quos eorum ſpecialis nogotii pulſat intentio, jurgia inter eos oborta compeſce, diſcuſſa ſacra lege determinando certamina. Quidquid autem illic pro fide, & veritate conſtitutum, vel provida diſpenſatione preceptum, vel perſonæ noſtræ auctoritate fuerit confirmatum, totum ad ſcientiam noſtram inſtructa relationis atteſtatione perveniat. Eo fit, ut & noſter animus officii charitate dati, & tuus ſecuritate perfruatur accepti. Deus te incolumen cuſtodiat, Frater Chariſſime (*a*).

Quæ debeat cuſtodire declarat.

Incertū, quo anno hæc ſcripta ſit Epiſtola: in Tom. V. Concil. data ſcribitur anno 514. qui erat Primus Hormiſdæ: veriſimilius tamen puto datā ſequenti anno.

II.

De Sacerdotibus juxta ſtatuta Canonum ordinandis, & de Concilio per ſingulos annos celebrando.

Dilectiſſimis fratribus univerſis Epiſcopis per Hiſpaniam conſtitutis, Hormiſda.

Ex VV. CC. edidit Card. Carafa.

BEnedicta Trinitas Deus noſter, qui per miſericordiam ſuam Romanæ Reipublicæ per univerſas partes ſuæ pacis tranquillitate diffuſa, nobis quoque viam demoſtrandæ circa nos invicem charitatis indulſit, ut qui cohæremus firmitate fidei, jungamur quoque votiva jucunditate colloquii, quo facilius, dum per literarum miniſteria ad vos uſque pertendimus, etiam corda veſtra ad Religioſum cultum Apoſtolicis admonitionibus incitemus; & dum dilectionis noſtræ pignus

(*a*) Male habet Catal. Liber. die 29. Jul. quæ anno 514. in Dominicam non incidit.

(*a*) *Suſpectam fictionis*, aut ſaltem interpolationis non negaverim ſuperallatam epiſtolam: cum tamen Hincmarus in vita *Remigii* aſſerat, ei Vices Apoſtolicas ab Hormiſda *Papa* fuiſſe delegatas, apponendam putavi, prout jacet in Tomo V. Concil. edit. Venet col. 561.

gnus reddimus velut quoddam debitum, plenum circa Deum monstremus affectum. Jungamus igitur, dilectissimi fratres, continuas & humiles preces, & Dominum nostrum oris, & cordis lacrymis supplicantes jugi deprecatione poscamus, ut & institutione, & opere illi, cujus esse membra cupimus, hæreamus: nec unquam ab illa via, quæ Christus est, devio tramite declinemus, ne ab eo juste, quem nos impie relinquimus, deseramur. Quod cum superni favoris auxilio eo nobis potest ratione contingere, si Apostolica dogmata, si Patrum mandata servemus. Dicit enim Dominus noster: Qui diligit me, sermonem meum servabit; & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Et licet hæc possint generaliter dicta sufficere, ut vel declinemus errata, vel custodiamus catholica constituta; tamen quia Joannis Fratris & Coepiscopi nostri nobis insinuatione vulgatum est, contra canonum reverentiam nonnulla præsumi, periculum, quod doctoribus imminet de taciturnitate declinans, & prophetica voce compunctus, qua dicitur: Loquere, ne taceas, generalibus edicendum credidi constitutis.

Joan. 14.

Isai. 18.

Sacerdotes juxta Canonū statuta ordinandi.

1. Ut in Sacerdotibus ordinandis, quæ sunt a Patribus præscrita, & definita cogitetis; quia sicut est caput Ecclesiæ Christus, Christi autem Vicarii Sacerdotes, sic & in eligendis his curam oportet esse perspicuam. Irreprehensibiles enim esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis: nec quicquid illi deesse personæ, penes quam est religionis summa, & substantia disciplinæ. Æstimet quis pretium dominici gregis, ut sciat, quod meritum constituendi deceat esse pastoris. Hoc ita fiet, si non Sacerdotii gradus saltu quodam passim laicis transferantur. Longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ. Non negamus esse in laicis Deo placitos mores, sed milites suos probatos sibi quærunt instituta fidelia. Discere prius quisque debet, antequam doceat, & exemplum religiosæ conversationis de se potius aliis præstare, quam sumere: emendatiorem esse convenit populo, quem necesse est orare pro populo. Longa observatione religiosus cultus retardatus, ut luceat, & clericalibus obsequiis erudiendus inserviat, ut ad venerandi gradus summa perductus, qui sit fructus humilitatis, ostendat. Nec leve, nec vacuum fuit, quod nec apud veteres quidem, nisi Levitici generis viri, ad sancta admittebantur altaria; ne pessime, meritis contemptis, aut pretio, aut præsumptione ad sacros cultus impar accederet. Tunc migrabant per illam prærogativam familiarum ad instituta cultorum, nunc est doctrina pro genere. Quod illis fecit nasci, hoc nobis imbui. Illos tabernaculo dabat natura, nos altaribus parturit disciplina. Nec tantum de laicis consecrari inhibemus, sed nec de pœnitentibus quisquam quidem ad hujusmodi gradum profanus temerator adspiret. Satis illi postulanti sit venia. Qua conscientia obsolvat reum, qui se per peccata sua populo sit teste confessum? quis enim, quem paulo ante vidit jacentem, veneretur antistitem? Præferens miserandi criminis labem, non habet lucidam Sacerdotis dignitatem.

Sacerdotes Christi Vicarii.

2. Timot. 3.

Laici per saltum ad Sacerdotium non transferendi.

Doctrina in Sacerdotibus requirenda.

Pœnitentes non promovendi.

ProEpiscopatu præmium non accipendum.

2. Hoc quoque ad præmissa adjungimus, ne benedictionem, quæ divina esse creditur, per impositionem manus quis pretio comparet: quoniam ante oculos esse convenit, quod Simon Spiritum Sanctum volens redemptione mercari, Apostoli fuerit detestatione percussus. Tunc deinde quis non vile putat esse, quod venditur? istam Sacerdotibus ordinandis reverentiam servet electio, ut in gravi murmure populorum divinum credatur esse judicium; Ibi enim Deus, ubi simplex sine pravitate consensus. Verum nec hanc quidem partem solicitudinis, & admonitionis omittimus, nec vel ille se a culpa æstimet alienum, qui, & si ipse quidem a redemptione liber, initiaverit benedictione mystica Sacerdotem, & tamen ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit. Quid prodest illi suo errore non pollui, qui consensum præstat erranti? Procul dubio contra mandata committit, & qui habet peccatum proprium, & qui peccatum sequitur alienum. Incassum animus resistit cupiditati, si non resistit, & timori. Adversus hæc facilius, Deo adjuvante, providebitur, si circa Metropolitanos privilegia a sanctis Patribus constituta permaneant: si Metropolitani circa parochias suas ordinem suum ea, qua decet, veneratione custodiant, ut nec electio Præsulis empta detur pretiis, & nec obsequentis sit quæsita operibus; sed ita fixa habeantur in cordibus, quemadmodum releguntur in Scripturis, si nulla sint in templis emptionum semina, nulla erunt fomenta discordiæ; sed regnante charitate, sub illa, quam nobis promisit Deus, & retribuit, pace vivatur.

Act. 8.

Cuique sua servanda privilegia.

3. Ob hoc Patres providentia, qua Spiritus Sanctus cultores suos compungere dignatus est, incitati, bis in anno per parochias singulas concilia haberi debere docuerunt, ut in unum juxta salubris institutionis dogmata congregati, pro ecclesiasticis causis tractandis libere convenirent, ut si juxta votum universa consistunt, Deum junctis vocibus, qui præstat desiderata, collaudent. Difficile est enim, ut cujusquam cor pravis sic cogitationibus induretur, ut a se patiatur culpanda fieri, cum noverit, se judicium subiturum esse concilii. Præcinctos ad hanc viam semper lumbos habeant, scientes rationem actuum suorum esse reddendam. Suspendantur ab illicitis per formidinem, qui nequiverint per pudorem. De conveniendo bis in anno, notum est, canones sanctos constituisse: & præfinitum quidem, si possibile est, inviolabiliter convenit custodiri. Sed si aut temporum necessitates, aut emergentes causæ hoc non patiuntur impleri, semel saltem (quamvis non licuerit) sine ulla excusatione præcipimus convenire. Hæc, Fratres Charissimi, & alia, quæ Patrum regulis continentur, in labiis, & in cordibus nostris indivisa retractatione meditemur, & sicut scriptum est, narremus filiis nostris, ut ea meditentur in cordibus suis, sedentes in domo, ambulantes in itinere, dormientes, atque surgentes, quia beatus in Domino, qui in lege ejus meditabitur die, ac nocte. Hoc, & Magister gentium, discipulum suum secutus instituit, admonens: Hæc meditare, in his esto, & subjiciens plenitudinem, attende tibi, & doctrinæ, inquit; quia si fidelibus sine intermissione incumbimus institutis, separamur a vitiis, dum impensa cura divino operi, humano locum non relinquit errori. Data IV. Nonas Aprilis, Agapeto V. C. Cos.

Cōcilia bis in anno celebranda.

Psalm. 77.

Deut. 6.

Psalm. 1.

1. Thess. 3.

Dat. die 2. Aprilis Anno Domini 517. Pontif. Hormisdæ Anno III.

III.

Joanni Tarraconensi Episcopo Vices Apostolicæ Sedis ad custodiam Canonum in Provinciis Hispaniarum committuntur.

Dilectissimo Fratri Joanni Hormisda.

Ex VV. CC. edidit Card. Carafa.

FEcit dilectio tua rem caritati, & fidei congruentem, ut adventum suum ad Italiam nobis directis literis indicaret, & quæ in te sit summa religiosæ voluntatis ostenderet. Atque utinam ad plenioris affectus satietatem præsentiæ tuæ nobis gaudia contigissent, ut gratulemur nos, & colloquio, & præsentia frui, quam sumus ante per scripta complexi. Veruntamen probasti, dilectissime Frater, quo christianam fidem venereris affectu, dum ea, quæ ad regulas Patrum pertinent, & ad mandata catholica, sine aliqua cupis trangressione servare; sperans, ut prorogatis generalibus ad Hispanienses Ecclesias constitutis, quæ aut negligentius aut irreligiosius fiunt, ecclesiasticis disciplinis congruentia sanciamus: quod amplexi sumus, captata istius desiderii facultate. Quid enim aut nobis dulcius, quam cum fidelibus loqui; aut Deo aptius, quam deviantes ab errore revocare? Salutantes igitur charitatem, qua jungimur, per Cassianum Diaconum tuum significamus, nos direxisse generalia constituta, quibus, vel ea, quæ juxta Canones servari debeant competenter ediximus, vel circa eos, qui ex clero Græcorum veniunt, quam habere oporteat cautionem sufficienter instruximus. Sed & Causæ ipsius ordinem instructionemque abunde decretis ecclesiasticis vos docebunt, agnoscentes, & impiorum transgressionem, & Apostolicæ Sedis curam pro Patrum regulis excubantem ostendatis vos perosos damnatorum consortia, & amare fidelium. Et quia per insinuationem dilectionis tuæ hujus nobis est viæ patefacta providentia, remuneramus solicitudinem tuam, & servatis privilegiis metropolitanorum vices vobis Apostolicæ Sedis eatenus delegamus, ut inspectis istis, sive ea, quæ ad Canones pertinent; sive ea quæ a nobis sunt nuper mandata, serventur, sive ea quæ de ecclesiasticis causis tuæ revelationi contigerint, sub tua nobis insinuatione pandantur. Erit hoc studii, ac solicitudinis tuæ, ut talem te in his, quæ injunguntur, exhibeas, ut fidem integritatemque ejus, cujus curam suscipis, imiteris. Data IV Nonas Aprilis. Agapito V. C. Cos.

Quam sit Deo acceptabile, deviantes ab errore revocare.

De Græcis Clericis qui ad Ecclesias latinas accedunt.

Servatis Metropolitanorū privilegiis Tarraconensi Antistiti demandantur Vices Apostolicæ Sedis ad custodiam Canonū in Hispania. Adhortatio ad Joannem. Dat. die 2. Aprilis Anno Domini 517. Pontif. Horm. Anno III.

IV.

Archimandritas Syriæ solatur, hortaturque, ut in fide catholica perseverent.

Hormisda Presbyteris, Diaconis, & Archimandritis secundæ Syriæ.

Ex V. C. Vat. edidit Card. Carafa.

LEctis literis dilectionis vestræ, quibus inimicorum Dei patefacta vesania est, & infidelium pertinax furor dolenter expositus, qui dum redivivo spiritu oderunt Dominum, membra illius impie persequuntur, quantum ad constantiæ vestræ agnitionem benedixi Deum, fidem militum suorum inter adversa servantem. Sed rursum ecclesiarum concussionem, & servorum Dei molestias, laboresque considerans, propheta gemitus meos adiuvante clamavi: Exurge Domine, judica causam tuam: memor esto improperiorum tuorum eorum, quæ ab insipiente sunt tota die: libenter ea quoque, quæ sequuntur adjungens: Nec obliviscaris vocem quærentium te: Superbia eorum, qui te oderunt, ascendat semper ad te. Nam sicut oportet nos stabilitatem fidei custodire, ita non convenit de divini judicii æquitate diffidere. Non novus hic, fratres, Ecclesiæ labor, & tamen dum humiliatur, erigitur, ac per ea, quibus alteri creditur, damna vitantur. Ex usu est fidelibus Dei, ut per mortes corporum vitas lucrentur animarum: Amittunt quidem caduca, sed mereantur æterna. Et dum persecutio viam facit probationi, probatio causa sit meriti, & sub cæcitate sævientes nesciunt, quia quos conversationi hominum subtrahere se posse credunt, ad Dei regna perducunt. Hinc in ipsis periculis gaudia, & ambitus passionum: expectat enim agones suorum, qui magnorum retributor est munerum. Nam quis non frangeretur malis, nisi consolaretur adversa de præmiis. Spes illa est, quæ non sinit in desperatione deficere; excludit siquidem amaritudinem tribulationum dulci sapore virtutum. Quis enim magni habeat præsentia, sciens æstimare ventura? Quis dispendia vitæ renovat, si quæ sunt recipienda, considerat? Persistite charissimi mihi, & inconcussam fidem fixa animi virtute servantes perseverantiæ laudem, in qua est salus, & bonorum hominum palma, præsumite. Magna sunt, ad quæ vocamur indigni; non retardet infirmitas; quia qui vocat, retributor fidelis, & fortis adjutor est. Non prosperorum spe decipiamur, aut mollium: nec facilia proponamus: non delitiosa nobis Dominus noster, non est blanda pollicitus, præmia, promisit ille, non ocia: Laudi convenit, & quieti, qui locus erit remunerationi, si nulla est cura virtutis? Angusta porta, sed regna diffusa: paucis aditus, sed probatis. Nonne hæc sunt ad eos præmia verba quos docuit? Persequentur, & in Sinagogis flagitabunt vos: per patientiam sicut scriptum est, possideamus animas nostras, ne eas per impatientiam doleamus amissas. Primus crucem Dominus noster, & patientiæ ipsius magister ascendit, suo informaturus exemplo, quos erat adjuturus auxilio. Ipse inter virtutes lancem retinet, & labores, stans contra venena furentium, ut secundum persecutionis iras ille æterni imperii det coronas. Revolvite, quas Machabæorum exitus pertinaces vetus historia laudes prosequitur, quo Judas, & illa suprema fidelium phalanx mortis honore referatur. In quanto ore sit constans populus in monte consumptus, & hæ omnes pro custodienda lege virtutis species, & umbra futurorum tanta exempla meruerunt. Nos in Patribus vidimus, palpavimus, probavimus, quem sequamur. Quid non deferendum est rei, quid denegandum est veritati, quid non debitum Redemptori? Libenter communicamus dogmata ista vobiscum. Dicit enim sapientissimus Salomon, Beatus, qui prædicat verbum in aurem obedientis: gaudium est siquidem volentes alloqui, & ad rectam viam eos, qui non reluctentur hortari. Tenemus enim obsidem fidei vestræ, sub literarum professione constantiam, qua aggressorum contagione divisi ad Apostolicæ Sedis dogmata, & mandata recurrimus, sero quidem viam veritatis ingressi. Sed benedictus Deus, qui non in finem obliviscitur, qui corripit, & medetur, nec

Psalm. 73.

De divini judicii æquitate non diffidendum.

Spes retributionis excludit amaritudinem tribulationis.

Adhortatio ad Archimandritas ad perseverādum in fide.

Matth. 10.

Exemplum Christi, qui in cruce passus est.

Judæ Machabæi.

Proverb. 25. 12.

nec continue gregis sui oves patitur insidiantium luporum rapacitate discerpi, qui per distinctionis temperantiam, nec coertionem suorum negligit, nec salutem. Sed quid mirum si oves relicto illo uno, & vero Pastore dispersas, callidus, cruentus, & rapax turbavit insidiis? qui tutelam suam deserunt, ipsi se periculis, quibus lanientur, exponunt. Ergo nunc saltim solidis passibus in viam Patrum, ad quam recurristis, insistite: potens erit misericordia Dei, aliorum quoque correctionem mercedi vestræ, si a vobis ad rectum deducantur, adscribere. Sed in totum vos a coeno, quo immersi hæretici tenentur, avellite, & excutientes immunditiam pulveris inhærete: generaliter universos ab apostolicis dogmatibus declinantes religiosa detestatione damnate. Nulla tenebris cum luce communio, nec qui per recta itinera gradiuntur, vestigia sua cum deviantium errore conjugunt. Timendum est fidei vinculum & vitandum de perfida societate contagium: quia secundum Apostolum, quemadmodum qui se adjungit Domino unus spiritus est: ita qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur. Amant virtutes collegia sua & adhærentes sibi secum impietas in profunda demergit; In conspectu, in oculis, in ore in ipsis manibus sunt Patrum dogmata, quæ custodienda mandamus. Quotidie nos ad conservationem sui, Concilia veneranda constrigunt: longum est sigillatim universa retexere Chalcedonensem Synodum, in qua omnium reverentia continetur. Sed & venerandi Leonis prolata, de ipsis Apostolorum præcordiis instituta, & nosse nos, convenit, & tueri in his vexillum fidei, in his propugnaculum veritatis, in quo Christus agnoscitur, in his redemptionis nostræ spes, causa servetur. Hoc est illud, quod in Apostolo legimus, fundamentum, in quo seipsum decipit quisquis ligna, fœnum, stipulas consumendas ignibus superædificare tentaverit. His interfecta sunt Eutychetis, & Nestorii venena conciliis; quia adversum dominicæ dispensationis salubre mysterium, dum contraria inter se disputatione nituntur, sub quadam Sacrilegii æqualitate consentiunt, sententiis dispares, & impietate concordes: quorum alter nolens Beatam Mariam Virginem Dei esse Genitricem, in Domino nostro, quæ unita sunt, dividit, alter dum convenientium naturarum propria & certa confundit, mysterium nostræ redemptionis extinguunt: alter Photini sectam: alter Manetis insaniam, impia cognatione contingens adversum hos. Dilectissimi fratres provisa remedia illa animi virtute defendite, qua in labe factionem eorum videtis hæreticos impietate pugnare. Non sit pigra veritatis assertio, quo studio oportet salutem diligi, cum videatis perditionem mortiferam sic amari: pudeat segniter asseri, veritatis leges, cum tam pertinaciter defendantur errores. Et auctores quidem inventionum malarum, quæ prædiximus synodica constituta justis condemnationibus insequuntur. Sed vos etiam, sequaces eorum ut declinetis, pariter admonemus, quos Apostolica Sedes & deprehendit pares auctoribus suis & conjunxit addictis Dioscorum, & Timotheum parricidam, Petrum Alexandrinum, Acatium Constantinopolitanum cum sequacibus suis, Antiochenum quoque Petrum prædicto similem, sicut errore, sic nomine, sed & Severum ejusdem loci nihilominus, & veneni xenam, item Hieropolitem Cyrum Eladensem: Petrum Apamiæ, non jam pro sua tantum, sed pro aliorum quoque damnatione damnandos, qui cum se opinionum suarum sordibus indesinenter involvunt alios quoque dicendo, quæ male assequuti sunt, polluerunt, generalitatis mandati salubritate vos moneo. Quidquid adversus regulas Patrum de quibuslibet commentariis profertur, abjicite. Nullus vos incongruentibus præceptis, aut novis moneat institutis. Si enim qui mundani sunt, Ecclesias tenere non possunt; quia eis convenit magis discere, quam docere: Nefas est enim altaribus piis peregrina inferre libamina; quia certos religiosis disciplinis terminos Deus inter ipsa quoque cultus sui præscripsit initia inter Levitas, & populum suum divisit officium. Alia est potestas hominum, alia ministeria Sacerdotum: Incitavit potius Dominum, quam placuit, qui externum ignem divinis adytis sacrorum temerator invexit. Quis est qui sibi in alienis institutis jubendi auctoritatem possit assumere; cum non sit ambiguum, offerentis honorem debitum pro sola officii præsumptione punitum? ut regia Ozias reverentia, & administratione permansisset, si monitus tantæ destructionis exemplo ac religiosis institutis timendo quam assumendo meliora temperasset. Sed dum nec perhibentibus cultoribus templi pertinax temerator obsistit, inter ipsam lepræ abominationem percussus, altaria, & officia regni perdidit, dum ministeria sacerdotis invadit. Sciant ergo non esse accepta a Deo, quæ de mandatis ejus a præsumptoribus assumuntur, quando unum ad desertationem sententiæ vivacis dedecoris pœna servavit. Alios velox fama consumpsit: quod si sunt, quæ religionis aliquo colore contempta sint, vires habere nequeunt, quæ tantis auctoribus reluctantur. Clamat Paulus Apostolus; Licet nos, aut Angelus de Cælo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizavimus vobis, anathema sit. Nec semel hoc dixisse sufficit; repetit salubre mandatum, sicut prædiximus. Et nunc iterum dico. Si quis vobis euangelizaverit, præter id quod accepistis anathema sit. Servet ergo latam pro fidei conservatione sententiam, quisquis Apostolicam sequitur disciplinam. Et quidem nobis cura non defuit: nam geminæ legationis officio quicquid in precibus humile, quicquid in allegationibus rationabile, quicquid in mandatis salubre detulimus. Sed nunquid ideo negligenda est justitiæ via? Qui errores suos diligit cum obstinatione perfidiæ, non sunt jungendi cum cadentibus lapsus: sine nostra contagione pereant, qui ab impietatibus suis nec castigato errore declinant. Data V. Idus Feb. P. C. Agapiti V. C.

Vitanda hæreticorum societas. Cor. 6.

Tenenda S. Leonis Papæ Decreta, & observanda. Eorumdem dignitas.

Eutychetis, & Nestorii damnatæ a Conciliis hæreses diversæ quidem in materia, sed æquales in sacrilegio.

Commonitio ad Archimandritas ad hos effugiédos errores.

Condemnatio cæterorũ Hæreticorum.

Divisio Sacerdotalis dignitatis, & laicalis potestatis. Lev. 10.

Gal. 1. Non auscultandi qui euangelizant contraria Traditionibus Apostolicis.

Dat. die 9. Februarii Anno Domini 518. Pontif. Hormisdæ anno IV.

V.

Divinitatis, & Incarnationis mysterium exponitur.

Hormisda Justino Augusto.

Ex V. Cl. ... edidit Card. Carafa.

Inter ea, quæ ad unitatem Ecclesiæ pertinentia, propter quam Deus clementiæ vestræ elegit Imperium, in literas contulistis; hæc quoque venerabilis Imperator cura fidei, cui multipliciter vos studere declaratis, adjecit; ut aliquorum preces perferendæ ad humilitatis meæ notitiam jungerentur, quibus vel quid quæstionis oriretur, agnoscerem; vel ad summovendum propositæ consolationis ambiguum responsum a me religiosæ

giosæ scientiæ conveniens redderetur. Legi omnia solicitudine: qua decebat, & licet ad te responsi plenitudinem sufficere potuisset, si illa tantum, quæ a veteribus sunt diffinita rescriberem; tamen, ut religiosi propositi vestri remunerarem affectum, non subtrahendum credidi mei quoque sermonis obsequium. Quid enim est, quod emergentibus Nestorii, & Eutichetis venenis paterna omisit instructio? Pene omnes impietates cum inventoribus tam nefandorum dogmatum convenientia in unum Synodica decreta presserunt. Nec ulterius remansit locus ullus tam diris perfidiæ seminibus amputatis, aut Christum Dominum nostrum credere sine carnis fuisse veritate, aut eundem non Deum, & hominem de materni uteri intemerata fœcunditate prodiisse: cum alter eorum dispensationem, qua salvati sumus, negando, quantum in se est irritam faceret; alter opinione contraria, sed impietate consimili, in eodem Domino nostro Jesu Christo potestatem divinam a vera humanitate secluderet: neque ille recordatus quia palpandam carnem suam Christus ostendit, nec ille Evangelii memor verbum carnem factum esse dicentis, cui vox Domini indeficienter insonare debuerat, qua dixit, & docuit, Nemo ascendit in cælum, nisi qui de cælo descendit filius hominis, qui est in cælo. Sæpe hæc, & multis præcedentium sunt comprehensa sententiis: sed nec clementia vestra, licet jam dicta sint fastidiose, poterit repetita cognoscere, nec nobis pudor est ea, quæ sunt a decessoribus nostris prædicta revolvere: neque enim possibile est ut sit diversitas prædicationis, ubi una est forma veritatis: nec ab re judicabitur alienum si cum his, cum quibus convenimus fide, congruamus & dogmate. Revolvantur piis mansuetudinis vestræ auribus decreta Synodica, & Beati Papæ Leonis convenientia sacræ fidei constituta: eadem invenietis in illis, quæ recensueritis in nostris. Quid ergo est post illum fontem fidelium statutorum, qui amplius, si tamen fidei terminum servat, quamlibet curiosus scrutator inquirat? non opere aut institutione perfectis, nisi forte mavult quisquam dubitare quam credere, certare quam nosse; sequi dubia, quam servare decreta. Nam si Trinitas Deus, hoc est Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, Deus autem unus specialiter Legislatore dicente: Audi Israel, Dominus Deus tuus Deus unus est. Qui aliter habet necesse est, aut divinitatem in multa dividens, aut specialiter passionem ipsi essentiæ Trinitatis impingat. Et (quod absit a fidelium mentibus) hoc est, aut plures Deos more profanæ gentilitatis inducere, aut sensibilem pœnam ad eam naturam, quæ aliena est ab omni passione, transferre. Unum est, Sancta Trinitas non multiplicatur numero, non crescit augmento, nec potest, aut intelligentia comprehendi, aut hoc, quod Deus est, discretione sejungi. Quis ergo illi secreto æternæ, impenetrabilisque substantiæ, quod nulla vel invisibilium naturarum potuit investigare natura, profanam divisionem tentet ingerere, & divini arcana mysterii revocare ad calculum moris humani? Adoremus Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum indistinctam distincte, incomprehensibilem, & inenarrabilem substantiam Trinitatis, ubi etsi admittit numerum ratio personarum, unitas tamen non admittit essentiæ separationem, ita tamen ut servemus divinæ propria naturæ, servemus propria unicuique personæ, nec personis di-

Confutatio Nestorii, & Eutychetis.

Ioan. 3.

Nulla diversitas prædicationis ubi una est forma veritatis.

Standum Decretis Patrum Synodicis.

De Trinitate, unaque in ea Divinitate. Deut. 6.

Non intelligi posse abscondita Trinitatis Mysteria.

vinitatis singularitas denegetur, nec ad essentiam hoc quod est proprium nominum, transferatur. Magnum est sanctæ & incomprehensibile mysterium Trinitatis, Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus. Trinitas indivisa: & tamen notum est, quia proprium est Patris, ut generaret Filium: proprium Filii Dei, ut ex patre patri nasceretur æqualis: proprium Spiritus Sancti, ut de patre, & filio procederet sub una substantia Deitatis. Proprium quoque filii Dei, & juxta id quod scriptum est: in novissimis temporibus, Verbum Caro fieret, & habitaret in nobis; ita intra viscera Sanctæ Mariæ Virginis genitricis Dei, unitis utrisque sine aliqua confusione naturis, ut qui ante tempora erat Filius Dei, fieret filius hominis, & nasceretur ex tempore hominis more, matris vulvam natus non aperiens, & Virginitatem Matris Deitatis virtute non solvens. Dignum plane Deo nascente mysterium, ut servaret partum sine corruptione, qui conceptum fecit esse sine semine, servans quod ex patre erat, & repræsentans, quod ex matre suscepit. Nam jacens in præsepio videbatur in cœlo, involutus pannis adorabatur a Magis, inter animalia editus, ab Angelis nunciatus, vix egressus infantiam, & annuncians mysticam sine instituente dote doctrinam, inter rudimenta annorum puerilium edens cælestia signa virtutum. Idem enim Deus & Homo, non ut ab infidelibus dicitur sub quartæ introductione personæ, sed ipse Dei filius Deus, & Homo, idest virtus, & infirmitas, humilitas, & majestas, redimens, & venditus, in cruce positus, & cæli regna largitus; ita nostræ infirmitatis particeps, ut possit interimi, ita ingenitæ potentiæ Dominus, ne possit morte consumi, sepultus est juxta id, quod homo voluit nasci & juxta id quod patri erat similis, resurrexit, patiens vulnerum, & Salvator ægrorum, unus defunctorum, & vivificator obeuntium; ad inferna descendens, & a patris gremio non recedens, unde & animam, quam pro communi conditione posuit, pro singulari virtute, & admirabili patientia mox resumpsit. Hæc ita esse, nec ullam dubitationem oportere recipere, idem Dominus noster Jesus Christus; ne inter corporis passiones Deus non esse crederetur, aut ne Deus tantum non etiam homo, inter opera mirabilium stupenda virtutum proposito nos duorum Apostolorum informavit exemplo, Deum esse Christum Dominum nostrum Petri fide; hominem Thomæ dubitatione declarantis. Quid enim intererat, ut quem se homines dicerent, discipulos suos vellet inquerere, nisi ut respondente Petro, tu es Christus filius Dei vivi, notum faceret, hoc non de carne, & sanguine proditum, sed Patre Deo inspirante revelatum, & per testimonium laudatæ responsionis fides patefactæ fieret veritatis? Quid intererat, ut apparente post Resurrectionem Domino, Thomas tamen aut deesse cæteris, aut solus ambigere, nisi ut mundus crederet, quod ambigens discipulus explorasset, ut dum unius manibus se pateretur tangi, ad universitatem fidelium, quid esset, possit agnosci? Non ergo ad implorandum discipulum interposita est dubitatio, sed quæsita posteritatis instructio. An ne aliud spectat, quod se idem Dominus Cleophæ cum alio discipulo, cum ad Emaus tendentes de se loquerentur, inseruit: & quamquam de resurrectione Domini per mulieres, quæ primæ ad monumentum convenerant, agnovissent; tamen ut per eorum dubitationem daret

Proprium unluscujusque Personæ.

1. Petr. 1; Ioan. 1.

Luc. 1. Matth. 2. Luc. 2.

Non est introducenda quarta Persona.

Quæ propria humanitatis Christi fuerint quæque divinitatis, explanantur.

Eadem persona Christi Deus & homo.

Matth. 16.

Ioan. 20.

Luc. 24.

caret credendi futuris sæculis firmitatem, incipiens a Moyse, & omnibus prophetis oportuisse pati Christum, & ita intrare in gloriam suam, interpretatus ostendit, & per passionem humanam naturam, & divinam in eo esse per gloriam. Multiplicibus hæc sanctarum scripturarum testificantur exemplis: nec apud religiosam conscientiam tuam, venerabilis Imperator, tamquam ignota dicuntur. Fides enim ipsa, quæ a te constanter asseritur, sibi reddit hoc muneris, ut sensibus tuis, & affectum sui inserat, & scientiam per quam diligentius asseratur, infundat: & tantum interest dispensationis mihi creditæ, ut ego quoque vel apud scientes notam non taceam, ut succedente sibi per vices temporum, catholicorum prædicatione sensuum, quod indeficienter asseritur, sine fine credatur. Latius hæc, quæ ad Deitatem, humanitatemque Domini nostri Jesu Christi pertinent, & in eo unitas duas sine confusione naturas, potui, secundum veterum definita differere, si adversum eos, qui his dissentiunt disputandum: sed cum in manibus omnium sint, & Synodica constituta, & Beati Papæ Leonis dogmata, pestrinxisse potius pauca, quam evolvere credidi convenientius universa. Hunc vero agnoscere satis est, & cavere ita proprietatem, & essentiam cogitandam ut sciatur, quid personæ, quid nos oporteat deferre substantiæ, quæ qui indecenter ignorant, aut callida impietate dissimulant, dum omittunt, quid sit proprium filii, trinæ tendunt insidias unitati: sed si quæ prædicta sunt, validis teneantur fixa radicibus, nec a paterna traditione receditur, & constanter quæstionibus obviatur. Data VII. Kal. Aprilis, Valerio V. C. Cos.

Sermo ad Imperatorem.

Dat. die 26. Martii anno Domini 521. Pontif. anno VII.

VI.

Epiphanio Episcopo Constantinopolitano Vicaria Sedis Apostolicæ Præfectura delegatur, ac examen committitur petitionis Justini Imp. ut damnato Acacii nomine, & erroris auctoribus anathematizatis, cæterorum nomina in Diptychis retinerentur.

Hormisda Epiphanio Episcopo Constantinopolitano.

Ex V. C. Vat. edidit Card. Carafa.

MUlto gaudio sum repletus, quod circa Ecclesiæ pacem, & Sanctissimi Imperatoris, & dilectionis tuæ tale studium, quale literis indicasti, legatorum quoque meorum assertione cognovi. Manifesta enim hinc supernæ misericordiæ documenta produntur, quando & humani Principes causam fidei Reipublicæ ordinatione conjungunt, & Ecclesiarum Præsules quod ad dispensationem suam pertinet, officii memores exequuntur. Talibus indigebat post discordiæ procellas religio christiana rectoribus, qui compressis provida dispensatione turbinibus, diu peregrinatam pacem depulsa tempestate reducerent, & in futura sæcula propositi sui exempla tendentes, sibi ad scribendum indubitanter ostenderent quicquid Deo placitum posteri pro sua imitatione fecissent. Benedicamus Deum, frater charissime, nostris hoc diebus fuisse concessum, & totis orationum, & curarum viribus annitamur, ut quæ per Dei nostri opem bene correcta sunt, ipso adjuvante per omnia compleantur. Sperandum enim est, ut ad compagem corporis sui reliqua quoque, quæ adhuc divisa sunt, membra festinent & a potioribus minora non discrepent: ad quod cum me dilectio tua christianæ studio charitatis hortetur, debet, quod incitat sequi, & amandum suadet, amplecti. Similem enim jam fidei curam gerentes per religiosam patientiam par etiam præmium de boni operis speramus effectu: neque enim difficultatibus est cedendum. Non fatigatur asperis fides, nec ad cælorum ardua per proclive contenditur, nec remunerationem citra laboris exercitia quis meretur. Unde ne facientes bona deficiamus, specialiter admonemur, Beati etiam (teste Psalmista) qui custodiunt judicium, & faciunt justitiam in omni tempore, quia non initium laboris remunerationem præmii consuevit invenire, sed terminus. Ergo par studium solicitudinis assumentes, quibus est una in communione & credulitate societas, quemadmodum de adunata Sedi Apostolicæ Constantinopolitana Ecclesia pariter exultamus in Domino, ita de reliquarum quoque (sicut affectuose admones) reintegratione curemus primum, ut fidem integritatemque nostram immaculatam ab omni contagione servemus. Nosti enim, frater sanctissime, quæ ecclesiasticam servent vincula concordiam, quæ nos ab hæreticorum tueantur insidiis, per quæ etiam Canonum custodiatur auctoritas. His in robore suo omni circumspectione servatis, remedia sperantibus conferantur. Habet enim & Ecclesiarum ordo regularum, & ipsius forma justitiæ, ut medicinæ rationabilis benigne & fideliter sperantibus non negetur; nec quisquam ita est ab humanitate discretus, quem non a rigore discretionis inclinet incauta simplicitas: sed ut caute hoc citra querelam, aut erroris alicujus nævum valeat expediri, dilectissime frater, personam meam & in hoc oportet induere, scientem in hujusmodi causis (sicut prædictum est) quid faciendum sit, quid cavendum, ita omnia providenda, ut non ambigas rationem dispensationis hujus Deo esse reddendam: ita tamen, ut eos, qui vobis fuerunt communione sociati, vel per vos Sedi Apostolicæ, vestra nobis scripta declarent, quibus etiam continentia libellorum, quos obtulerint, inseratur. Sic enim & Severi, vel complicum ejus, aut similium absolvemus errores, nec eorum, qui sanari potuerint, dispendia patiemur: quod ideo vobis specialiter credimus imponendum, ad diligentiam vestram nostra onera transferentes, quia non parva jam documenta resistentes hæreticis edidistis, nec debet de eo ambigi, quem bene contigerit explorari: simul assume remedia medicinæ, simul accingere auctoritate justitiæ, & sic circa supplices humanitate mollire, ut in hæreticorum contagione perdurantes, aut eos qui innocentiam simulant, & cum nostris sola voce consentiunt, ab his, quibus pro Ecclesiæ reintegratione consulitur, & providetur, excludas: nec enim expedit circa hos ecclestasticam temperare censuram. Non enim erunt miserationis bona, pro eorum, quibus consuli oportet, necessitate collata, si indiscrete fuerint bonis, malisque communia. Et quia Hjerosolymitanorum quoque faciebat in tuis literis tua dilectio mentionem, quorum etiam ad nos quædam delata professio; necessarium duximus, vel recensere, quæ scripta sunt, vel respondere, quæ congrua. Qui si Sanctorum Patrum constituta custodiunt, si illa fidei fundamenta venerantur, ab his, quæ per eos Sancto Spiritu compungente definita sunt, non recedant. Aut enim perfecta sunt ita ut sunt, & adjectione non indigent, aut bene valida

Manifesta Dei misericordia quando Principes sæculi fidem fovent & Episcopi suum munus adimplent.

Fides nunquã defatigatur.

Psalm. 105.

Non initium laboris, sed finis præmium habe.

Sedes Apostolica omnium Ecclesiarum curare debet reintegrationem.

Iuxta Ecclesiæ ordinem, & justitiæ formã benignitas, & rationabilis medicina pœnitentibus est concedenda.

De separandis a grege Christi hæreticis & innocentiam simulantibus.

lida, & ideo non mutanda. Quando per ea omnia hæreticorum venena compressa sunt, nec quicquam Chalcedonensis Synodus, quod utile qualibet diligentia potuisset excogitare, præteriit, quæ præcedentium quoque dogmata, vel clarius manifestavit, vel repetita auctoritate firmavit, speciale quoddam adversus Nestorium, & Eutychen aggressa certamen, alterum Deitatem Dei nostri Jesu Christi a carne separantem, & ideo Sanctam Mariam Dei genitricem pronunciare vitantem, alterum veritatem carnis in Domino renuentem; quando Dominus noster Jesus Christus idem Filius Dei, idem filius hominis, una in duabus persona naturis divinitatis, & humanitatis carnis, nec naturis adunatione confusis, non velut quarta persona addita Trinitati, sed ipse filius Dei exinaniens semetipsum, & formam servi accipiens, propter quod & unam, nec divisibilem profitemur essentiam Trinitatis, & proprietatem tamen suam scimus inesse personis, unam filii Dei cum assumpta carne, unam Spiritus Sancti, & personas proprietatibus designantes, & per unitatem essentiæ inseparabile Trinitatis mysterium confirmantes. Neque enim ambigi potest, verbum Dei intra matris viscera per carnem, humanam assumpsisse naturam, nec post a se intra vulvam naturam unitione divisam. Nam ut humanitas sine Deo edita, sic in cruce non est impassibilis divinitas a carnis passione divisa: quod Virginis partus, & intemerata fecunditas, & singularis a mortuis resurrectio, & ad cælos declarat Ascensio. Hæc si quemadmodum a Patribus constituta sunt, servant, credant, nec definita transcendant, a quo tramite qui declinant, ipsi sibi nebulam dubitationis offundunt. Nobis autem illud Apostolicum contentiosis respondere necesse est. Nos hanc consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei. Hæc ideo breviter; quia nec ambigi convenit de rebus juxta fidem sæpius definitis, & pene supervacua est allegatio, quæ adhibetur instructis, cum super hac re, & ad clementissimum Principem filium nostrum non pauca perstrinxerim. Et quia de Hierosolymitanorum propositione respondimus, hoc quoque æstimavimus salutis eorum causa competenter addendum, ut si communionis apostolicæ desiderant unitatem, professionem suam scripto inclytam, quam Legatis nostris apud Constantinopolim positis obtulerunt, aut per suos ad nos dirigant, aut fraternitati vestræ tradant, eodem tamen, sicut diximus, tenore conscriptam, quæ ad nos modis omnibus sub vestra ordinatione deferatur. Nam de Thessalonicensibus, quorum ad nos legati sub clementissimi, & fidelissimi Principis filii nostri ordinatione venerunt, nequid omisisse credamur, nosse vos volumus; secundum hoc, quod Domino nostro Jesu Christo inspirante placuerit, causam omnem nostri dispositione tractandam, & si quod oportet impleverint, ordinanda hæc per fratrem nostrum, & coepiscopum venerabilem virum Joannem, sed & filios nostros, Heraclianum presbyterum, & Constantinum Diaconum, ecclesiastico honore dignissimos, ad causam pertinentia conscripsisse contenti, gratulati sumus in viro ordinis nostri par meritum, & religiosum nos invenisse propositum, & cum legatione mandata sapientia, & moribus congruente. Votiva enim res, & plena gaudii est, ut sint justa æstimatione probabiles, quos communionis & officii contigerit esse consortes. Data VII. Kalendas Aprilis, Valerio V. C. Cos.

De Chalcedonensis Synodi præstantia. — *Nestorii, & Eutychis hæreses.* — *Philip. 2.* — *Earumdem hæresum confutatio.* — *1. Corinth. 11.* — *Non ambigendum de rebus fidei jã definitis.* — *Thessalonicensium, & Iustini Imp. petitionis examẽ Epiphanio cõmittit Pont.* — *Dat. die 26. Martii anno Domini 521. Pontif. anno VII.*

VII.

Salustius Apostolicæ Sedis Vicarius constituitur per Beticam, & Lusitaniam.

Charissimo Fratri Salustio Hormisda.

Suscipientes plena fraternitatis tuæ votiva gratulatione colloquia, quæ nos geminæ salutis tuæ lætificaverunt indicio (siquidem retulerunt te corporali cum spiritualibus officiis incolumitate subnixum) congressum esse perspeximus, hanc ipsam, quam mente gerimus, verbis expedire lætitiam. Edidisti enim boni documenta pontificis dum & prædicanda facis, & ea suadere non differs. Prærogativam de nostri sumpsimus electione judicii, quando id te sponte amplecti didicimus, quod cæteris imperamus. Oramus siquidem divinam clementiam cunctos agnoscere, & hæc ad studia ecclesiasticæ pacis instrumenta transmisimus. Tu vota nostra, & fideli intelligentia percepisti, & officii protinus devotione complecti, cunctis fratribus innotescens, quæ per cælestem gratiam cunctis profutura cognoveras. Suffragantibus igitur tibi tot meritis piæ solicitudinis, & laboris, certe eam delectat injungere, quæ ad nostri curam constat officii pertinere, ut provinciis tanta longinquitate disjunctis, & nostram possis exhibere personam, & Patrum regulis adhibere custodiam. Vices itaque nostras per Beticam, Lusitaniamque provincias, salvis privilegiis, quæ metropolitanis Episcopis decrevit antiquitas, præsenti tibi auctoritate committimus, augentes tuam hujus participatione ministerii dignitatem, & relevantes nostras ejusdem remedio dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, quem jam probavimus cautius universa servare, gratius tamen esse solet, si iterum trames ostendatur, & laboris injunctio superius formata monstretur. Paternas igitur regulas, & decreta a sanctis definita conciliis, omnibus servanda mandamus: in his vigilantiam tuam, in his curam fraternæ monita exhortationis extendimus. His ea, qua dignum est reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum, nec sanctæ observationis obstaculum. Ibi fas, nefasque præscriptum est: ibi prohibitum, ad quod nullus audeat adspirare: ibi concessum, quid debeat mens Deo placitura præsumere. Quoties universalis poscit religionis causa, ad concilium te cuncti fratres evocante conveniant: & si quos eorum specialis negotii pulsat contentio, jurgia inter eos oborta compesce, discussa sacris legibus determinando certamina. Quidquid autem illis pro fide, & veteribus constitutis vel provida dispositione præcipies, vel personæ nostræ auctoritate formabis, totam ad scientiam nostram instructæ relationis attestatione perveniat, ut noster animus officii charitate dati, & tuus securitate perfruatur accepti. Deus te incolumem custodiat Frater charissime.

Ex VV. CC. edidit Card. Carafa. — *Salustii laus, quod Episcopali munere diligenter fungatur.* — *Vices ei Apostolicæ committuntur;* — *Salvis tamen Metropolitanorum privilegiis.* — *Patrum, Conciliorumque Decreta servanda.* — *De Conciliis per Salustium indicendis.*

SANCTUS JOANNES I.

PAPA LV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXXIII.

JOannes, natione Tuſcus ex Patre Conſtantio, ordinatus eſt Pontifex die Dominica 13. Auguſti anni 523. Sedit annos ii. menſ. ix. dies v. (*a*) ſub Juſtino Imperatore, & Theodorico Rege a Conſulatu Juſtini Aug. II. & Opilionis ad Coſ. Olybrium ſine Collega. Poſtquam ordinaverat Epiſcopos per diverſa loca quindecim, defunctus eſt Ravennæ in cuſtodia 15. Kal. Junias, cujus corpus translatum de Ravenna, ſepultum eſt in Baſilica B. Petri Apoſtoli ſub die 6. Kal. Junias anno 526. Vacavit Sedes dies iv.

(*a*) In quamplurimis Codicibus Anaſtaſianis, Regio, Mazarino, Thuanis duobus, Palatino, Vaticano, Bergomenſi præter annos ii. tribuuntur Joannis menſ. viii d. xvi. De diebus difficultatem non habeo, cum numerationem protraxerint ad d. 28. Maii ann. 526. quo ejus corpus Ravenna Romam translatum. Sed quare m. ix. non ſcripſerint prorſus ignoro cum computanti pateat ad 13. Auguſti ad 13. Maii ſequentis anni numerari m. ix. & tamen ipſe V. Cl. Blanchinus fortaſse hoc non advertens in Anaſt. T. III. pag. 246. notata de diebus differentia dicit -- Sunt igitur revera a die Ordinationis 13. Auguſti 523. ad diem 18. Maii 526. &c. anni ii. menſ. viii. die s

SANCTUS FELIX III.

DICTUS QUARTUS PAPA LVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXXVI.

FElix, natione Samnius, ex patre Caſtorio ordinatus die Dominica 4 Idus Julii anno 526. ſedit annos iv. menſ. ii. dies xiii ſub Juſtiniano Auguſto, & Athalarico Rege a Coſ. Mavortio ſine Collega ad Lampadium, & Oreſtem Coſs. Fecit Ordinationes duas per menſes Februarii, & Martii Presbyterorum quinquaginta quinque, Diaconorum quatuor: Epiſcopos vero per diverſa loca creavit numero viginti novem. Obiit 25. Septembris anno 530., ſepultuſque eſt in Baſilica B. Petri Apoſtoli 4. Idus Octobris. Vacavit Sedes dies iii.

BONI-

BONIFACIUS II.

PAPA LVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXXX.

BOnifacius dictus Junior, natione Romanus, ex patre Sigibuldo, electus die 28 Septembris, & sequenti die Dominica ordinatus Romanus Pontifex anno 530. Sedit annos ii dies xxvi. sub Justiniano Aug. & Athalarico Rege anno i. & ii. post Consulatum Lampadii, & Orestis. Obiit die 25. Octobris anno 532., sepultusque est in Basilica B Petri Apostoli. Vacavit Sedes mens. i. dies xvii.

Schisma sextum Dioscori Antipapæ.

Cum Bonifacio Dioscorus ordinatur sub contentione in Basilica Constantiniana, & fuit dissentio in Clero, & Senatu dies xxviii. Cum Dioscori morte Schisma feliciter extinctum est. Ipsis diebus Bonifacius zelo, & dolo ductus cum grandi amaritudine sub vinculo anathematis Chirographi reconciliavit Clerum: quem Chirographum Archivio Ecclesiæ reclusit, quasi damnans Dioscorum.

JOANNES SECUNDUS

PAPA LVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXXXII.

JOannes, qui & Mercurius, natione Romanus, ex patre Projecto, de Cælio Monte creatus die 12. Decembris anno 532. Sedit annos ii. menses iv. dies vi. temporibus Justiniani Aug., & Theodorici, inde Theodati Regum a Consulatu Justiniani Aug. III sine Collega ad Belisarium solum Cos. Oc. Fecit Ordinationem unam Presbyterorum quindecim, Diaconorum per diversa loca unius & viginti. Obiit die 18. Aprilis 535 sepultusque est in Basilica B. Petri. Vacavit Sedes dies septem.

S. AGAPETUS PRIMUS.

PAPA LIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXXXV.

AGapetus, natione Romanus, ex patre Gordiano Presbytero Clericus ad S. Joannem, & Paulum, electus die 26. Aprilis ordinatur die Dominica 6 Maji anno 535 Sedit in Pontificatu sub Justiniano Aug., & Theodato Rege per Consulatum Belisarii menses xi. dies xviii. Fecit Ordinationes duas in Urbe Roma, quibus creavit Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca undecim. Defunctus est Constantinopoli 10. Kalendas Maji anno 536 ;cujus corpus in loculo plumbeo translatum est Romam usque in Basilicam B. Petri Apostoli, ibique sepultum 12. Kal. Octobris. Vacavit Sedes ab ejus obitu mens: i. dies xvi.

De prædiis juris Ecclesiæ nullo titulo alienandis.

Dilectissimo Fratri Cæsario Agapetus.

Ex Tom. V. Concil.

TAnta est, Deo propitio, & ad ea libentissime concedenda, quæ alimoniis proficiunt pauperum, & circa tuæ fraternitatis affectum, nostra devotio, ut onerosum nobis nullatenus esse judicemus, quod annui vestris desideriis postulatis. Sed revocant nos veneranda Patrum manifestissima constituta, quibus prohibemur, prædia jure Ecclesiæ, cui nos omnipotens Dominus præesse constituit, quolibet titulo ad aliena jura transferre. Qua in re vestræ quoque sapientiæ credimus esse gratissimum, quod in nullo contra priscæ definitionis constituta, vel regulas, pro qualibet occasione, vel sub cujuscumque personæ respectu, venire præsumimus. Nec tenacitatis studio, aut sæcularis *utilitatis* causa hoc facere non credatis, sed divini considerationè judicii necesse nobis est, quidquid Sancta Synodalis decrevit auctoritas, inviolabiliter custodire. Quod ut caritati tuæ indubitanter elucescat, ad locum de hoc articulo, ex constitutis Patrum fecimus revelari; quæ cum præsentibus pariter afflatibus vobis credimus dirigenda. Deus te incolumem custodiat, Frater charissime. Data XV. Kalendas Aug. P. C. Paulini junioris V. C.

Prædia ecclesiastica alienare Patrum instituta vetant. *Vid. super. in Symmacho I. in Responsione Prima ad Cesaris Consultationes pag.*

Custodienda Synodalia Decreta.

Dat. die 18. Augusti anno Domini 535.

SANCTUS SILVERIUS.

PAPA LX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXXXVI.

SIlverius, natione Campanus, ex patre Hormisda, Episcopo Romano, ex præcedenti legitimo matrimonio natus, ordinatur die Dominica 8. Junii primum sub vi a Theodato incussa Clero, sed cujus electioni postmodum subscripserunt Presbyteri. Fuit sub Justiniano Aug. & Vitige Rege, II. post Consulatum Belisarii anno, & postea Cos. Fl. Joanne sine collega. Sedit usque ad mensem Junium 538. quo

(quo tempore in exilio degens martyrium complevit) dies paucos supra annos ii. Una ordinatione creavit Presbyteros quatuordecim, Episcopos per diversa loca unum de viginti. Sepultus est ad Pontias Insulas in loco exilii sui 12. Kal. Julii. Vacavit Sedes dies iv.

Schisma septimum a Vigilio conflatur in Romana Ecclesia.

VIGILIUS.

PAPA LXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXXXVIII.

Vigilius, natione Romanus, ex patre Joanne Consule, Diaconus S. R. E., ac sibi Successor a Bonifacio II ordinatur in Romana Synodo per Constitutum, quod tamen idem Bonifacius in altera Synodo incendio consumpsit. In Pontificiam Sedem intruditur a factione Theodoræ Augustæ die 22. Novembris ann. 537. in locum Silverii per vim depositi, & in exilium pulsi: tandem post Silverii obitum Cleri suffragiis eidem suffectus est mense Junio anni 538. Sedit itaque a legitima sui electione annos xvi. mens. vi. dies xvii., ante quod tempus usurpatam Sedem tenuerat mensibus vii. diebus ii. Fuit autem temporibus Justiniani Aug., & Totilæ Regis a Cos. Appione sine Collega ad Post Consulatum Basilii Jun. ter & decies. Fecit ordinationes duas, quibus creavit Presbyteros quadraginta sex, Diaconos sexdecim, Episcopos per diversa loca unum supra octuaginta. Syracusis in Sicilia moritur die 11. Januarii anno 555. Corpus vero Romam delatum sepultum est ad S. Marcellum Via Salaria in Cœmeterio Priscillæ. Vacavit Sedes menses iii., dies v.

I.

Justiniani fidem laudat, simulque Anthimum Constantinopolitanum, aliosque Acephalos anathematizat, ac Synodorum Statuta confirmat.

Gloriosissimo & Clementissimo filio Justiniano Augusto Vigilius Papa.

Literis clementiæ vestræ, glorioso viro filio nostro Dominico ex consule, atque patrio deferente, assueta veneratione susceptis, jucunditate multiplici universali Ecclesiæ gaudendum esse perspeximus, quod christianam fidem, qua divina Trinitas honoratur, & colitur, in nullo dissimilem, in nullo permittitis esse discordem, & hac clementissimo imperio vestro Dei, cui serviendo, regnatis & regnando servitis, gratiam indefessis cumulatis operibus, ut in his quæ vobis pro integritate, & devotione fidei vestræ Dominus singulari pietate concessit, agnoscantur, juste ac convenienter impleri, quam prædicationem docet Apostolus: Quia Sancti per fidem vicerunt regna. Qualia enim regna plus armis fidei, quam corporea fortitudine viceritis, docet immensitas gentium subjectarum, quæ quanto major assurgit numero, tanto mystici solius perfecta operatione miraculi superatur. Unde nos in Domino nimium convenit gloriari, quod non imperialem solum, sed etiam sacerdotalem vobis animum concedere, sua miseratione dignatus est, & quod omnes Pontifices antiqua in offerendo sacrificia traditione deposcimus, exorantes, ut catholicam fidem adunare, regere dominus, & custodire toto orbe dignetur, summis hoc pietas vestra viribus effecisse, cum per omnes regni vestri partes, & universos fines terræ, eam fidem, quam per venerabiles semper christianæ confessionis judicio complectendam Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, sed & Calcedonensem Synodos constat irreprehensibiliter solidatam, inconcussa jubeatis pace servari, nec christiano quemquam vocabulo nuncupetis, qui se a præfatarum Synodorum unitate sejungit, & qui fidem earum in omnibus viribus omnique defendit annixi, non judicandum potius existimetis. Cui non ergo Sacerdotum jucundam exultationem & gaudia infinita conciliet, quod insertum per Dei nostri gratiam cordi vestro lumen euangelicæ veritatis; perniciosorum, atque hæreticorum dogmatum nocte discussa, universali resplendet Ecclesiæ? Absit ergo a nobis, ut quod omni-

Ex Vet. Cod. Vatic. edidit Card. Carafa

Hortatur Imperatorem, ut procuret fidei unitatem. *Hebr. 11.*

omnibus fratribus, & coepiſcopis noſtris generare gaudium profitemur noſtrum non aut cum omnibus miſceatur, aut, (quod magis dignum eſt) ſupra cunctos emineat, ex qua re, venerabilis imperator, devota venerationis gratulatione ſuſcepimus, quod ardore fidei, & ſuavis iracundiæ commotione ſuccenſi, nobis etiam pios direxiſtis afflatus, in quibus beatæ recordationis Cæleſtinum, atque Leonem Apoſtolicæ Sedis Præſules qui ſingulas hæreſes pro divina ſibi diſpenſatione commiſſa, cum Synodali congregatione damnantes, quid cuncti generaliter ſequi debeant chriſtiani, manſura in ævum lege ſanxerunt, laudabili commemoratis affectu. Quorum probabilia conſtituta ſanctæ recordationis Hormiſda, atque Joannes Senior, necnon & Agapetus deceſſores noſtri per omnia conſervantes, univerſos Neſtorianæ atque Eutychianæ ſequaces hæreſis juſtæ mucrone ſententiæ perculerunt. Quod nos ſummis viribus ſequi ſummoque adnixu defendere, pietatis veſtræ clementia indubitabiliter agnoſcat, ſed & Beati Leonis Epiſtolas ad ſanctæ recordationis Flavianum tunc Conſtantinopolitanæ civitatis antiſtitem, nec non ad clementiſſimæ memoriæ Leonem principem deſtinatos; quibus hæreticorum, id eſt Neſtorii atque Eutychetis perfidiam rationabili aſſertione, Deo ſibi inſpirante, confudit, omnino amplectimur, & qua oportet charitate defendimus. Et quamvis nos animi fideique noſtræ, Deo cuſtodiente, ſinceritas contra ea nullatenus venire permittat; perpendere tamen debet veſtræ pietatis admiranda prudentia, quia non digni cenſentur antiſtites, qui præfatorum Præſulum Sedis Apoſtolicæ inviolabiliter minime conſtituta ſervaverint. Hæc ergo, quæ de fide a patribus ſanctarum quatuor Synodorum & a deſignatis beatæ recordationis Papæ Leonis epiſtolis, atque a ſupraſciptorum prædeceſſorum noſtrorum conſtitutis, ſunt venerabiliter definita, per omnia nos ſequentes, & eorum doctrinæ contrarios probabilis Apoſtolicæ Sedis auctoritate damnantes, anathematizamus eos, quicumque de fidei ejus expoſitione vel rectitudine, aut diſputare perverſe, aut infideliter dubitare tentaverint: & contra eadem ſentientes, quæ de fide in Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina prima, & Chalcedonenſi, Sanctiſſimis Synodis, nec non, & beatæ recordationis prædeceſſoris noſtri Leonis epiſtolis, quarum fecimus mentionem, vel univerſis, quæ ipſius ſanxit auctoritas continentur, catholicæ fidei unitate ſecernimus, amplectenteſque, & in omnibus comprobantes fidei veſtræ libellum, quem noſtri obſequii famulatu tunc prædeceſſori noſtro piæ recordationis Agapeto pietas veſtra orthodoxa devotione contradidit, in quo ea quæ mente geritis, ad eruditionem futuræ ætatis, ſcripturæ quoque teſtimonio declaraſtis, nihilque a ſæpe dictorum prædeceſſorum noſtrorum fide deviantibus ſub qualibet occaſione ſervamus, niſi forte hæreſis in qua volutantur amputata caligine, ſupraſcriptam de fide veritatem pœnitentiæ competenti voluerint correctione ſectari; & damnatis in omnibus, quæ contra ea quæ præfati ſumus praviſſima quidam impietate dixerunt, ſubſcriptionibus ſuis, & propriis vocibus cunctos hæreticorum reſpuentes errores, canonica fuerint diſtinctione converſi; ut tunc communionis ſacræ myſterium mereantur, dum omnia quæ præfati ſumus canonica, & apoſtolica diſtrictione impleverint; quia nulli corrigentis ſe pœnitentiæ locum convenit amputare. In his vero, in quibus Mennam fratrem, & coepiſcopum noſtrum, memorem libelli ſui, quem prædeceſſori noſtro beatæ memoriæ Agapeto, ordinationis ſuæ tempore, veſtræ clementiæ conſenſu porrexerat, ſequentem revera Sedis Apoſtolicæ diſciplinam, hæreticis inferius comprehenſis, id eſt Severo Eutychiano, Petro Apameno, Anthimo, qui etiam Eccleſiam Conſtantinopolitanam prava ambitione pervaſerat Xenoæ, ſed & Theodoſio Alexandrino, & Conſtantio Laodicenſi, atque Antonio Verſentano Eutychianæ hæreſis, ſed & Dioſcoro, qui in Chalcedonenſi Synodo inter alios legitur fuiſſe damnatus, & defenſoribus, atque ſequacibus anathema dixiſſe pietas veſtra mandavit; in nullo a nobis quidem moleſte ſuſcipitur a prædicto fratre noſtro vel a quolibet alio in hæreticos dicta damnatio: Sed, & libenter amplectimur, & Sedis Apoſtolicæ auctoritate firmamus, complices damnationum ſimilis anathematis ultione plectentes; ea videlicet ratione, ut (ſicut ſupra meminimus) ſecundum Præſulum Sedis Apoſtolicæ conſtituta, his qui reſipuerint, & præcedentium Synodorum, vel ſupraſcriptorum Apoſtolicæ Sedis Pontificum ſuſceperint conſtituta, pœnitentiæ, & communionis aditum referamus. Sed quia novimus potius plus illos, qui hæreticam perfidiam deſtruunt, ſibi magis prodeſſe errantium vitando conſortium, quam ſententiæ ſupraſcriptorum Patrum multipliciter ſolidatæ aliquid firmitatis adjungere, quam conſtat ſuis indubitate viribus Deo auctore ſubſiſtere: Ideo tanquam non noviter latam damnationem minime arbitrati ſumus novo aliquo indigere reſponſo. Qui enim hæreſum, quarum ſupra meminimus, vel omnium aliarum, quæ ſunt Apoſtolica definitione, & conſtitutione damnatæ, ſectatores fuerint inventi, non tantum ex nova lege ſed ex ipſa auctorum ſuorum jam pridem damnatione perculſi ſunt, & licet pietatem veſtram aliter de taciturnitate noſtra ſuſpicari vel intelligere voluerit malignus interpres; nos tamen, quos Beatus Petrus Apoſtolus omni poſcenti rationem reddere pia traditione conſtituit, libenti animo chriſtianitati veſtræ ſatisfaciendum eſſe perſpeximus; ſuppliciter ſperantes, ut nullius ſubrepentis inſidiis privilegia Sedis Beati Petri Apoſtoli chriſtianiſſimis temporibus veſtris in aliquo permittatis imminui. Quæ ſi turbentur, quod non credimus, aut minuantur in aliquo, violatæ fidei inſtar oſtendant. Scit enim ſapientiæ veſtræ pietas ſingularis, illam ſe auctoritatis ipſius Beati Petri Apoſtoli retributionem modis omnibus merituram, quam vel in illius privilegiis, vel in noſtra humili veſtra ſervaveritis, Deo vobis aſpirante, perſona. Tamen ut cuncta pietatem veſtram informent, & nihil pro callidi inſidiatoris aſtutia alterius relinquatur ambiguum, beatæ recordationis prædeceſſoris noſtri Papæ Leonis, quæ diverſis ad orientem ſunt directa temporibus conſtituta, quanta de plurimis in præſenti neceſſaria credidimus, ſuperadjecimus, rogantes per ipſum cujus cauſam integre agere feſtinatis, & cupitis chriſtianitatis affectu, ut univerſa legere pietas veſtra dignetur, ne aliquid ſuperſit, quod minime relegatur. Scio enim quia ſicut Deus vobis legem dederit voluntatem, ita cuncta tractantes, ſapientia vobis ſingulariter a Deo conceſſa diſponitis, ut neque de Religione, neque de aliquo præjudicio qui-

Margin notes:

Non ſunt digni Præſules qui conſtituta Sedis Apoſtolicæ non ſervant.

Anathema contra perverſe diſputantes vel infideliter dubitantes de fide Sedis Apoſtolicæ.

Anathematis Confirmatio in Anthimum ejuſque Sectatores, & ſocios.

1. Pet. 3.

De Privilegiis Sedis Apoſtolicæ conſervandis.

quilibet fidelium sacerdotum possit in qualibet parte vexari, rationem. Hos igitur (prout Christianitatis vestræ meritum postulabat) in quantum valuimus, reddidisse sufficiat: quamvis nos nihil contra synodalia, vel prædecessorum nostrorum præsulum Sedis Apostolicæ constituta, aut commisisse aliquid, aut tentasse, quisquam licet astutus & subtilis, inveniet. Ea vero, quæ fidei catholicæ vel animæ nostræ expediunt (de qua, sicut novit pietas vestra, & pro sacerdotali officio, & pro multiplicibus præstitis clementiæ vestræ, causam plus aliis habeo cogitandi) suggerere non omitto. In primis supplicantes, & ipsius Beati Petri Apostoli, quem diligitis, intercedente suffragio, postulantes, ut semper ad hanc Sedem Apostolicam pro disponendis reipublicæ vestræ utilitatibus orthodoxas & Deo placitas, & rugam, aut maculam fidei non habentes dignemini destinare personas, per quas & ea quæ publico vestro conveniunt, salubriter ordinentur, & pro animæ vestræ mercede catholicæ disciplinæ in nullo conturbetur integritas: ut universi revera illud gratiæ cælestis munus jam, sicut & credimus, pietatem vestram habere cognoscant, quod Salomon adhuc a Domino postulabat, *Reg. III. 3.9.* dicens: Dabis servo tuo cor audire, & judicare populum tuum in justitia, & intelligere inter malum & bonum. Et quia per filium nostrum Dominicum præsentium portitorem quædam verbo suggerenda mandavimus, speramus ut ea, aspirante vobis Domino, & libenter audire dignemini, & maxime quæ ecclesiasticæ paci, ac de hinc generalitatis quieti profutura sunt, consueta Christianitate vel providentia disponatis.

II.

Vices Apostolicæ Sedis Auxanio in Gallia delegat, & Pallii usum concedit, admonens, ut pro Imperatore Deum oret, pacemque inter ipsum, & Childebertum Regem conservare studeat.

Dilectissimo fratri Auxanio Vigilius.

Concil. loc. cit.

SIcut nos pro tuæ charitatis affectu, & pro gloriosissimi filii nostri Regis Childeberti christiana devotione mandatis, vices nostras libentissima voluntate contulimus, ita fraternitatem tuam convenit Deo placitis operibus tantæ Sedis auctoritate digna conversatione uti atque disponere, ut bonis actibus innotescens, rectum circa charitatem tuam judicium nostræ dilectionis ostendas. Convenit enim nos doctoris gentium mandata recolere, quibus Timotheum discipulum suum *1. Timoth. 4.* instructionibus sanctis hortatur, dicens: Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate. Et sicut item Apostolorum primus saluberrima admonitione præcipiens: Pascite, qui in vobis est, gregem Dei, *1. Petr. 5.* consequenti adhortatione subjungit; Forma facti gregis ex animo, & cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Si quæ ergo inter fratres, & Coepiscopos nostros, in locis vestræ charitati præsenti auctoritate commissis, seminante illo auctore ex antiqua iniquitate zizanias, dissensiones emerserint, adhibitis vobiscum sacerdotibus numero competenti, causas canonica, & apostolica æquitate discutite, ea modis omnibus prolato judicio finiri, quæ Deo placitis Decessorum nostrorum possint regulis convenire.

De Episcoporũ causis per Vicariũ Apostolicum adhibito cæterorum conseñ. discutiendis.

Si qua vero certamina, aut de religione fidei, quod Deus auferat, aut de quolibet negotio, quod ibi pro sui magnitudine terminari non possit, evenerint, totius veritatis indagine diligenti ratione discussa relationis ad nos seriem destinantes, Apostolicæ Sedi terminanda servate: ut universis a fraternitate vestra competenti ratione dispositis, pax quæ salvatoris voce collata est Ecclesiæ Dei, quæ una est in toto orbe diffusa, stabili firmitate servetur, nec antiqui hostis possit taxatione vexari, in illius petræ Christi Dei Domini, & Salvatoris Nostri erectione firmata stabilitate persistens. Quæ cuncta ut fraternitas vestra melius per Dei gratiam possit implere, universis Episcopis, quibus te præesse voluimus, auctoritatis nostræ est serie declaratum. Nullus ergo de Pontificibus tuæ per has vices ordinationi commissis sicut & ad eos data loquitur nostra præceptio, in longinquis quibuslibet locis audeat proficisci, nisi solemni more, sicut decessore nostro decessori vestro similiter concedente consueverant formatam vestræ charitatis acceperit. Oportet ergo fraternitatem vestram incessantibus supplicationibus Deo nostro preces effundere, ut domnos filios nostros clementissimos principes Justinianum, atque Theodoram, sua semper protectione custodiat: quæ pro his vestræ charitati mandandis, & suggerente gloriosissimo, & excellentissimo filio nostro patricio Belisario, pro quo item vos convenit exorare, pia præbuerunt devotione consensum. Hortamur quoque, ut sacerdotali opere inter gloriosissimum virum Childebertum regem, sed & antedictum clementissimum principem, conceptæ gratiæ documenta paterna adhortatione servetis. Bene enim Domini, & Salvatoris nostri, quæ populis prædicamus, mandata ante oculos retinemus quibus ait: Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. *Matth. 5.* Et quia digna credimus ratione compleri, ut agenti vices nostras pallii non desit ornatus, usum tibi ejus, sicut decessori tuo prædecessor noster sanctæ recordationis Symmachus legitur contulisse, beati Petri sancta auctoritate concedimus. Ea vero quæ de præsenti ordinatione nostra directa præceptione signavimus, ad universos Episcopos per Charitatem tuam volumus pervenire. Deus te incolumem custodiat, Frater carissime. Data XI Kalen. Junias IV. post consulatum Basilii V. C.

Majores causæ ad Sedis Apostolicæ judicium deferendæ.

Episcopi a suis Ecclesiis nisi obtenta prius ab eodem Vicario licentia ne recedant.

De pace inter Imp. & Regem Childebertum cõciliãnda.

Palliũ Auxanio cõceditur.

Dat. die 22. Maji Anno Domini 545. Põtif. Vigil. Anno VII.

III.

Auxanium Vicarium Sedis Apostolicæ constitutum esse nunciat: hujus muneris partes explicat, omnesque Auxanio obtemperare jubet.

Dilectissimis fratribus, universis Episcopis omnium Provinciarum per Gallias, qui sub Regno vel potestate gloriosissimi filii nostri Childeberti Regis Francorum constituti sunt, sed & his, qui ex antiqua consuetudine ab Arelatensi consecrati sunt, vel consecrantur Episcopo Vigilius.

QUantum pro divina potentia Apostolorum primi Sedem, non pro nostris meritis, sed pro ineffabili suæ misericordiæ pietate habere constituit, tantum nos de universarum Ecclesiarum dispositione, & pace, & sta-

Ibidem: Prœmium.

statu curam habere convenit, cum gentium dicat Apostolus: Instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum. Quomodo ergo inter domini Sacerdotes sancta, & Deo placita potest manere concordia, nisi ut, si humani generis hostis antiqua nequitia consuetam zizaniam seminare voluerit, is qui absentiam nostram Sedis Apostolicæ vicibus perfruendo spirituali gratia repræsentat, auferat certamen exortum? Quapropter Auxanio fratri, & coepiscopo nostro, Arelatensis civitatis Antistiti, vices nostras charitas vestra nos dedisse cognoscat; ut si aliqua, quod absit, fortassis emerserit contentio, congregatis ibi fratribus, & coepiscopis nostris, causas canonica, & apostolica auctoritate discutiens Deo placita æquitate diffiniat. Contentiones vero si quæ, quas Dominus auferat, in fidei causa contigerint, aut emerserit forte negotium, quod pro magnitudine sui Apostolicæ Sedis magis judicio debeat terminari, ad nostram discussa veritate perferat sine dilatione notitiam. Et quia necesse est, ut aptis Deo propitiante temporibus Arelatensis Episcopus nostris vicibus fungatur; quoties judicaverit expedire, ut pro facienda consolatione communi Episcoporum debeant congregari personæ, nullus inobediens ejus forte mandatis sit. Quod si fuerit a congregatione suspendatur: Nisi aut corporalis infirmitas, aut justæ causæ eum excusatio venire prohibeat: ita tamen, ut si se, quo minus occurrat, rationabili potest exceptione defendere, ad Synodum pro suo presbyteri, aut diaconi dirigat loco personam: quatenus quæ a nostro Vicario congregatis fratribus definita sententia fuerint terminata, ad ejus qui absens est per suos perducta notitiam sincera, & inviolabili stabilitate serventur. Necesse est enim quoties in nomine Domini ejus famuli ad tractanda, quæ sunt ipsi placita, colligantur, Sancti Spiritus non deesse præsentiam. Ita enim Christi Dei Domini, & Salvatoris nostri mandata nos instruunt, quibus ait: Ubi fuerint duo, aut tres in nomine meo congregati, ibi ero in medio eorum. Quid ergo se æstimat subiturum, qui Deo odiosa superbia in illa congregatione interesse contemnit, in qua Dominus noster adfuturum pia promissione denunciat? Illud pari auctoritate mandamus, ne quisquam Episcoporum sine prædicti fratris, & Coepiscopi nostri formata ad longinquiora loca audeat proficisci; quippe quia, & decessorum nostrorum Decessoribus ejus, quibus vices suas libentissime contulerunt, sanctæ sic definiunt jussiones: ut his omnibus obedientia Deo placita custoditis, pax quæ a Christo Deo Domino, & Salvatore nostro Apostolis tanquam hæreditario est nomine derelicta, in Ecclesia Dei, quæ una est toto orbe diffusa firma stabilitate servetur. Deus vos incolumes custodiat, fratres charissimi. Data XI. Kalen. Junias IV. post Consulatum Basilii V. C.

Marginalia: 1. Corinth. 11 — De Auxanio Vicario Sedis Apostolicæ cōstituto. — Maiores causæ ad eamdē Sedem devolvendæ. — De obedientia Auxanio præstanda. — Matth. 18. — Ne Episcopi sine licentia Vicarii Apostolici a suis Sedibus discedant. — Dat. die 22. Maji Anno Domini 545. Pōtif. Vigil. Anno VII.

IV.

Auxanio Arelatensi delegatur cognitio causæ Prætestati Episcopi.

Dilectissimo fratri Auxanio Vigilius.

Licet Fraternitati vestræ Apostolicæ Sedis vicibus attributis, quas directa auctoritate commisimus, generaliter emergentium causarum sit discutiendarum licentia; tamen quia filii nostri Joannis Presbyteri, sed & Teredii Diaconi, qui ad nos tua charitate directi sunt, de Prætestati excessu est porrecta petitio, necessarium valde credimus, specialiter memorati negotii examinationem præsenti vobis auctoritate mandare. Quapropter charitati, qua in Christo jungimur, reddentes fraternæ alloquia visitationis, hortamur ut adhibitis vobiscum Fratribus, & coepiscopis nostris numero competente, discussa ratione canonica veritate, ea sapienti ordinatione disponat, quæ decessorum nostrorum conveniant statutis, charitas vestra ratione prospiciens, ne aliquem facile ex laicis ad sacratos Ordines saltu præcipiti cuiquam Sacerdotum liceat aggregare. Deus te incolumem custodiat, Frater Carissime. Data XI. Kalen. Junias IV. post Consulatum Basilii V. C.

Marginalia: Concil. Tom. V. — De laicis per saltum non ordinandis. — Dat. die 22. Maji Anno Domini 545. Pontif. Vigil. Anno VII.

V.

Aureliano Arelatensi Vices Apostolicæ Sedis in Gallia delegantur, Palliique usus conceditur.

Dilectissimo Fratri Aureliano Vigilius.

Administrationem vicum nostrarum Fraternitati vestræ animo libenti committimus, credimus charitatis vestræ officio actibus Deo placitis diligenter universa compleri, quando, & Summi Sacerdotis consortio vos dignos divina esse gratia judicavit, & gloriosissimi Childeberti Francorum Regis christiana, & Deo placita in perhibendo vobis testimonio voluntas accessit. Quapropter vices nostras vestræ charitati hac auctoritate committimus, ut universa, quæ decessorum nostrorum vel Canonum statuta sanxerunt, Deo congruis operibus faciendo, atque servando, & nostrum prædicti gloriosi regis judicium circa charitatem tuam rectum fuisse possis ostendere. Sanctarum enim scripturarum nos docet auctoritas, quia Christus Deus Dominus, & Salvator noster prius universa, quæ bona sunt, facere voluit, quam docere: scriptum est enim: Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quæ cœpit Jesus facere, & docere usque in diem, qua præcipiens Apostolis per Spiritum Sanctum, quos elegit assumptus est. Item quid commonendo Timotheum doctor gentium dicat Apostolus, Fraternitatem tuam semper ante oculos habere confidimus. Ait enim: Confortare in gratia, quæ est in Christo Jesu; & quæ audisti a me per multos testes, hæc commenda fidelibus nominibus, qui idonei erunt & alios docere: & item ipse: Solicite curate ipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem; recte tractantem verbum veritatis: & iterum: Labora sicut bonus Miles Christi Jesu. Intellige quæ dico; dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. Si quam ergo inter fratres diabolus, humani generis hostis antiquus, zizaniam seminaverit calliditate nequitiæ consuetæ, aut de aliquo Sacerdotum Fraternitati tuæ, servatis majorum per omnia constitutis, fuerit querela deposita; adhibitis tibi Fratribus, & Coepiscopis secundum qualitatem negotii numero competente, causam canonica, & apostolica ordinatione discutiens, ea sententia definies, quæ & de-

Marginalia: Ibidem. — Act. 1. — Adhortatio ad Aurelianum ad ea quæ Episcopalis muneris sunt, adimpleat. 2. Timoth. 2. — Ibidem. — De causis ab eodem secundum Apostolica statuta definiendis.

& decessorum nostrorum conveniat statutis, & Deo æquitate in omnibus diligenti sit grata. Si quod vero de religione fidei, quod Deus auferat, fuerit certamen exortum, aut tale aliquod negotium fortassis emerserit, quod pro sui magnitudine ibidem nequeat definiri; veritate discussa, relationis serie distincta, ad nostræ Sedis consultationem potius, ut remittas, hortamur; que ita decessores vestros, qui decessorum nostrorum vices egisse monstrantur, fecisse testimonium nostri declarat scrinii: quatenus ea dispositione servata Ecclesiæ unitas stabili firmitate persistens, pacis bono in omnibus perfruatur: cujus velut hæreditarium munus Christus Deus Dominus, & Salvator noster, ad cælos, unde nunquam defuit, rediturus, discipulis suis legitur reliquisse, dicens: Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis: & ut universa fraternitas vestra diligenti possit ratione complere, Episcopis, quibus pro vice nostra te præesse voluimus, nos præcepta destinasse signamus, ut & illi vobis obedientiam exhibere debeant competentem, & fraternitas tua eos in Christi charitate complectens, exemplis bonorum potius operum, ad quæ sunt Deo placita, facienda semper invitet. Illud pari eis auctoritate signavimus, ne quis sine formata tuæ fraternitatis ad longiora loca audeat proficisci; sed ut consuetudinem illam debeant custodire, quam constat semper nostræ Sedis habuisse vicarium, & a vobis formatam postulent, si causarum suarum necessitate compulsi ad longiora itinera destinare disponunt. Sed ne in aliquo Sedis nostræ Vicarius minor suis decessoribus videatur, necessarium fore credidimus pallii vobis usum, quemadmodum decessori vestro hactenus dederamus, præsenti auctoritate concedere; ut morum, & omnium bonarum rerum vobis, Beato Petro Apostolo suffragante, non desit ornatus. Oportet ergo charitatem vestram sacerdotali semper studio inter domnos filios nostros clementissimos principes, & gloriosissimum virum, id est filium nostrum Childebertum regem, gratiæ intactæ fœdera custodire. Scitis enim, nec vos convenit ignorare, quod necessario prædicatis, quia scriptura pronunciat, dicens: Beati pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona. Et hoc quoque vestrum facere desideramus affectum, ut glorioso viro filio nostro patricio Belisario destinatis scriptis gratias referatis, qui homini vestro laborem ad clementissimum principem abstulit transeundi; sed mox ut responsum recepit, nobis suis literis indicavit. Deus te incolumem custodiat, Frater Carissime. Data X. Kalendas Septembris V. post Consulatum Basilii Viri Clarissimi.

Causæ maiores ad Sedem Apostolicam remittendæ.

Adhortatio ad pacem Ecclesiæ conservandam. Ioan. 14.

Episcopi à sua Ecclesia non recedant sine Vicarii Apostolici licentia.

Pallium Aureliano concedit Pont.

Rom. 10.

Dat. die 23. Augusti Anno Domini 546. Pontif. Vigil. Anno IX.

V I.

In Idem Argumentum.

Dilectissimis Fratribus universis Episcopis, qui sub regno gloriosissimi filii nostri Childeberti Regis sunt per Gallias constituti, Vigilius.

Concil. Tô. V.

Admonet nos loci nostri ministerium divinæ misericordiæ dono collatum, Domini nos gratia protegente, negligentis speculatoris evitando periculum, bonis potius palmam retributionis promissæ, & studeamus, & mereamur accipere. Unde nos Christus Deus Dominus & Salvator noster primi Apostolorum locum pro ineffabili pietatis suæ gerere largitate concessit, tantum nos de universarum pace ecclesiarum, quæ licet in multis, una tamen est toto orbe diffusa, incessanti studio convenit esse solicitos. Quippe quia nos sanctarum scripturarum eloquia reddant diligenter instructos, quod cum Moyses Dei famulus divinis jussionibus obsecundans ad montem voluisset ascendere, loco sui Aaron, & Hur legitur reliquisse, dicens: Expectate hic, donec revertamur ad vos. Habetis Aaron & Hur vobiscum, si quid natum fuerit quæstionis, referetis ad eos. Ita enim inter Sacerdotes Domini potest pax super omnia Deo placita custodiri, si fuerit qui vicum nostrarum auctoritate subnixus; personam nostram in Galliarum partibus præsentans, secundum consuetudinem a nostris decessoribus attributam, sapientiam solicita indagatione custodiens, si quam humani generis hostis antiquus zizaniam inter Dei famulos nequitia consueta seminare tentaverit, sapientiæ suæ moderamine, adhibitis sibi Fratribus, ac Coepiscopis nostris, justitia Deo placita scandala orta submoveat. Unde quia dudum Auxanio quondam Arelatensis civitatis antistiti, vicum nostrarum solicitudinem dederamus, sed cursum vitæ præsentis implendo de hac luce migravit, in cujus loco Aurelianus frater noster noscitur successisse, necessarium valde credidimus solicitudinem hanc a nobis antefato debere committi, confidentes illum, & pro loci sui qualitate bonis actibus universa, quæ Deo placeant, posse complere; & maxime cum gloriosus Filius noster Childebertus Rex testimonium bonæ conscientiæ pro christiana suæ voluntatis devotione perhibuit. Oportet ergo charitatem vestram ei in omnibus, quæ servatis per cuncta canonibus salubriter secundum nostrorum definita majorum pro nostra auctoritate censuerit, præbere obedientiam competentem. Et quia omnino necesse est, ut pro diversis cum Fratribus Deo juvante tractandis, statutis aptisque temporibus Episcoporum Synodum debeat congregare; idcirco præsenti auctoritate censemus, ut nullus, ubi aut quando constituerit, se audeat excusare; excepta infirmitatis causa, quam humana non potest evitare fragilitas, aut certe quem dignæ excusationis ratio fecerit non venire. Omnibus nihilominus scientibus, quod Christus Dominus, & Salvator noster pia institutione pronunciat, dicens: Quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui est in cælis. Quemadmodum autem quis sibi, quæ postulat, credit posse concedi, si congregationis quis sanctæ conventum, ubi Dominus præsentiam suam promisit modis omnibus adfuturam, sine aliqua rectæ excusationis causa vitare crediderit? Sed sicut præfati sumus, si justa causa illum ad Synodum fuerit non venire, pro se aut Presbyterum, aut Diaconum destinare non differat: quatenus quæ fuerint constituta, per eos possit agnoscere & definita complere. Pari auctoritate mandantes, ut nullus sine prædicti formata ad longinquiora loca audeat proficisci: præsertim quia & decessorum nostrorum decessoribus ejus, quibus vices suas commisisse præteritis temporibus releguntur, sic definiunt statuta; ut his omnibus obedien-

Exod. 24.

Vicarii Apostolici constituuntur, ut conserveṫur pax in Ecclesiis Dei.

Vices Apostolicæ Aureliano Arelatensi commissæ.

De obedientia ab Episcopis ei præstanda.

De accedendo ad Concilium quando fuerit ab Aurel. convocatum.

Matth. 18.

Ephes. 5.

dientia Deo placita custoditis, pax ecclesiarum stabili firmitate persistat, & sicut doctor gentium dicit Apostolus, ecclesia Dei possit sine ruga, & macula permanere. Deus vos incolumes custodiat, Fratres Carissimi.

PELAGIUS PRIMUS.

PAPA LXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DLV.

PElagius, natione Romanus, ex patre Joanne Vicariano, electus die 16. Aprilis anno 555. ordinatur die Dominica sequenti 18. mensis ejusdem post Conf. Basilii Jun. quater, & decies. Sedit annos iv. mens. x. dies xviii. sub Justiniano Aug. Duabus ordinationibus creavit Presbyteros viginti sex, Diaconos novem, Episcopos per diversa loca quadraginta novem. Obiit die 2. Martii anno 560. Post Consulatum Basilii Jun. xix., sepultusque est in Basilica B. Petri 4. Nonas ejusdem mensis. Vacavit Sedes menses iii. dies xxv.

Sapaudo Arelatensi Vices Apostolicæ Sedis in Gallia delegat, Palliique usum impertitur.

Dilectissimo Fratri Sapaudo Pelagius.

Ex Concil. Tom. VI.

MAjorum nostrorum operante Dei misericordia, cupientes inhærere vestigiis, & eorum actus divino juvamine in omnibus imitari, charitati tuæ per universam Galliam, sanctæ Sedis Apostolicæ, cui divina gratia præsidemus, vices injungimus. Hoc enim antiquitatis memoria docet, hoc etiam romana testantur scrinia, a sanctis Patribus, & decessoribus nostris tuis decessoribus esse concessum, ut illius stabilis petræ sempiterna soliditas, supra quam Dominus Salvator noster propriam fundavit Ecclesiam, a solis ortu usque ad occasum Primatus sui apicem successorum suorum auctoritate, tam per se, quam per vicarios suos firmiter obtineret. Nos autem sicut dicit Beatus Apostolus, non in immensum gloriamur, sed secundum mensuram regulæ, qua mensus est nobis Deus mensuram pertingendi usque ad vos. Nec enim quasi pertingentes super excedimus nos. Sic ergo participata solicitudine sanctam Dei universalem Ecclesiam nostri per Dei gratiam rexere majores. Hinc est, quod & nos Fraternitati tuæ hujusmodi curas injungimus, ut Sedis nostræ Vicarius institutus, adinstar nostrum in Galliarum partibus primi sacerdotis locum obtineas, & quidquid ad gubernationem vel dispensationem ecclesiastici status gerendum est, servatis patrum regulis, & Sedis Apostolicæ constitutis, divini judicii consideratione dispenses; talemque te in custodiendis canonibus sancta conversatione demonstres, qualem tanti loci decet esse vicarium: memor sententiæ Beati Pauli Apostoli, qua Timotheum discipulum solicite magister informat dicens: Testor coram Deo, & Christo Jesu, & electis Angelis ejus, ut hæc custodias sine præjudicio, nil faciens in aliam partem declinando. Ut erogetur, Carissime Frater, auctoritas Pontificis, & Pastoris mansuetudo, per nos tibi locum Vicarii, sicut decessoribus tuis, noveris gratiæ largitate concessum. Quia licet apud Deum non sit acceptio personarum, tuam tamen charitatem etiam carnali generatione constat esse præclaram. Et ideo convenit, ut quanto in te Dominus multiplicia bona largitus est, tanto in sacerdotalibus actibus probitatem morum exhibeas clariorem. Scriptum est enim: Cui commendaverunt multum, plus petent ab eo. Usum quoque pallii tibi alacriter affectioseque concedimus pariter etiam pallium dirigentes, ut in tanti loci fastigio constitutus præclaro quoque habitu decoreris: scituris omnibus ecclesiastici gradus hominibus nullam haberi licentiam, sine formata tuæ charitatis ex quacumque Galliarum parte longiores petere regiones: ne prohibita præsumentes ipsi se proprio videantur privare officio. Hæc igitur per Flavianum, Diaconum, & Nestorium Subdiaconum Ecclesiæ tuæ, per quos epistolas tuas accepimus, scribenda esse curavimus. In quorum etiam conversatione laudabile tuæ charitatis agnovimus institutum. Deus te incolumem custodiat, Frater Carissime. Data III. Nonas Februarii, anno 16. post Consulatum Basilii V. C.

Antiquus mos constituendi Vicarios Apostolicos per Provincias.

Ex ea dignitate relucet Primatus Romanæ Ecclesiæ.

Sapaudus Vicarius Apostolicæ Sedis.

1. Timoth. 5.

Ad hortatio ad eumdem.

Luc. 12.

Cócessio pallis.

De obedientia ab Episcopis ei præstanda.

Dat. die 3. Februarii anno Domini 557. Pontif. Pelagii anno II.

JOAN-

JOANNES TERTIUS.

PAPA LXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DLX.

JOannes, natione Romanus, ex patre Anastasio illustri viro, eligitur die 27. Julii anno 560. & ordinatur Dominica subsequenti Kal. Augusti. Sedit sub finem imperii Justiniani, & tempore Justini Jun. Aug. annos scilicet xii. mens. xi. dies xxvii. (*a*) Duas habuit ordinationes Presbyterorum trigintaocto, Diaconorum tredecim, Episcoporum per diversa loca unum & sexaginta. Obiit die 23. Julii anno 573. sepultusque est in Basilica B. Petri. Vacavit Sedes menses x. dies iii.

Exemplum Bullæ Papæ Joannis Tertii, ubi dicit Basilicam duodecim Apostolorum initiatam per Pelagium Prædecessorem suum, & morte præventum non absolutam consummasse, Titulumque Cardinalem eam constituisse, & assignat eidem Basilicæ Parochiæ fines & eam diversis donariis donat de suo Vestiario. (*b*)

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei Dilectis filiis Cardinalibus, & Clericis Ecclesiæ Apostolorum perpetuo in Christi servitio manentibus.

Ex M. S. Bibliotb. Vallicellianæ Sign. litt. C. n. 20. pag. 32.

QUoniam primitivam Ecclesiam post incarnationem Christi duodecim Apostoli prædicatione illustraverunt & operibus stabiliverunt sicut in Actibus eorumdem legitur quibus erat cor unum & in eisdem erant illis omnia communia ac proChristi fide legitime decertantes gloriose coronati sunt Placuit mihi Johanni Urbis Romæ humillimo Pontifici Ecclesiam duodecim Apostolorum * confirmare quam Pelagius Papa bo: me: prædecessor meus ante Palatium Constantii initiaverat. Sed morte præventus inchoatam * reliquid. Deinde Patris nostri incepta captantes quod Ipse dimisit gratia opitulante * vel perfectum usque finem adduximus. Hanc etiam & in natali Apostolorum Philippi & Jacobi, quod est in Kal. Maji ad honorem omnium Apostolorum decenter dedicatam. Titulum Cardinalem illam constituimus nec non & Parrochiam sicut ceteri Tituli Urbis habent de aliis. Et de aliis colligentes sic tanta & tam honorabili Basilicæ ratam & inconcussam deliberamus. Non enim laudaremur si solum in edificiis extollendis laboravissemus & alias dignitates ecclesiasticas ei non provideremus. Idcirco presente & consentiente Fratrum Nostrorum Cetu novæ Basilicæ concessam & attributam Parrochiam determinamus. Ita sane ut * omnis Cappellæ constitutæ vel constituendæ & Populus qui infra terminos istos comprehenduntur Apostolicæ Basilicæ de Parrochiali Jure deinceps penitus respondeant. Videlicet a Via ubi est Calix marmoreus & lapis marmoreus magnus in gradibus excavatus cum omnibus domibus ante se & inde itur juxta Ecclesiam Sancti Marcelli & declinatur ad levam ante Ecclesiam Sanctæ Mariæ quæ est in via lata & inde recto itinere producitur per viam quæ est sub Monte Tarpejo usque ad Arcum Clagentariorum & inde itur in viam ad levam per viam secus Ortum qui dicitur mirabilis atque per scalam Mortuorum fit ascensus per cavam Montis usque ante Caballos marmoreos recta via ac. in vertitur ante arcum pacis. deinde ad dextram extenditur juxta latus Montis super Catricam & exinde derivatur per Calicem Montis usque ad Ortum Veneris & deinde itur in viam Salariam & exitur in Pincianam, deinde descenditur per silicem & fit transitus super formam Virginem juxta Monumentum. Et deinde convertitur citra eandem formam continuo usque illuc ubi dicitur Cannella ejusdem formæ. Et exinde recolligitur per viculum Capralicum cum insula, & casis ex utroque latere viæ ad præfatum Calicem marmoreum & lapidem in gradibus excavatum. Insuper ex Sacro Nostro vestario hæc donaria contulimus, videlicet Crucem unam auream pensantem libras sex Calicem unum pensantem libras duas. Calices duos argenteos pensantes libras quattuor. Vestes quoque sericas cum albis & auro contextas quatuor, libris etiam multis ac variis eam adornare curavimus. Hiis Ecclesiæ Apostolorum nostris manibus conditæ & dedificatæ parrochialibus terminis statutis, ac donariis impartitis, ex parte Dei omnipotentis & beatæ Mariæ, & aucte Apostolorum Petri ac Pauli & omnium Apostolorum Benedictionem nostram & suorum peccatorum remissionem Capituli hujus ac Privilegii Observatoribus & Coadjutoribus condonamus: Contradicentibus autem & Prævaricatoribus eadem Auctoritate usque ad satisfactionem Dathan Chore & Abyron Moysi superbientium & contradicentium maledictionem & damnationem intendimus & confirmamus. Ipsi gloria laus potestas Imperium qui vivit & regnat per infinita secula seculorum. Amen.

Bene Valete.

* consumare.

* reliquit.

* ad.

* omnes.

Termini Parrochiæ Basilicæ Apostolorum.

Bona eidem Ecclesiæ a Joanne concessa.

(*a*) Ab electione computandos.
(*b*) Placuit Diploma referre, prout legitur in apocrypho citato ne corrupta a me antiquitas videretur.

Dat.

Dat. Temporibus Domini Johannis Tertii PP. per manus Petri Episcopi Canzelarii Sanctæ Sedis Apostolicæ Mense * Madio die tertia.

* Majo.

Ego Cumus in Dei nomine * Scrivarius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ sicut inveni in Carticinio Privilegio TT. Apostolorum fideliter in hac membraria explicavi.

* Scriniarius.

BENEDICTUS PRIMUS.

PAPA LXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DLXXIV.

Benedictus, natione Romanus, ex Patre Bonifacio, electus die 27. Maji proxime subsequenti Dominica 31. ejusdem anni 574. ordinatur Summus Pontifex. Sedit annos iv. mensem i. & dies xxviii. (*a*) sub Justino, & Tiberio Constantino Augg. Fecit ordinationem unam, creavitque Presbyteros quindecim, Diaconos tres, Episcopos per diversa loca unum & viginti. In laboribus, & afflictionibus ab Italiæ calamitatibus sibi partis positus Venerabilis Papa mortuus est die 27. Iulii anno 578., ac triduo post depositus apud S. Petrum in Secretario. Vacavit Sedes menses iii. dies x.

(*a*) Ab ordinatione computandos.

PELAGIUS SECUNDUS.

PAPA LXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DLXXVIII.

Pelagius, natione Romanus, ex patre Vinigildo, electus die 17. Novembris anno 578. ordinatur die dominica 27. ejusdem mensis. Sedit in Pontificatu annos xi. menses ii. dies x. sub Tiberio Constantino Augusto. Fecit ordinationes duas, quibus creavit Presbyteros octoginta duos, Diaconos octo, Episcopos per diversa loca octo & quadraginta. Mortalitatem explens sepultus est ad B. Petrum Apostolum 7. Idus Februarii anno 590. Vacavit Sedes menses vi. dies xxv.

I.

Patriarchatus Aquilejensis Gradum cum eadem omnino jurisdictione & dignitate transfertur.

Pelagius Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Urbis Romæ Episcopus Heliæ Aquilejensi Patriarchæ.

Ughell. Ital. Sac. Tom. V. In tabulis Aquilejensium Patriarcharum Exordium.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, & poscentium animis ab hac re devotione impartiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum a conditore omnium procul dubio promerebitur, si venerabilia loca opportuno transmutata tempore nostro fuerint studio ad meliorem sine dubio statum perducta. Igitur quia petisti a nobis per immissionis tuæ, venerande Frater, breviarium, consentientibus suffraganeis tibi Episcopis, quatenus Gradense Castrum totius Venetiæ fieri & Istriæ

& Istriæ Metropolim ad regendam sanctam ecclesiam, atque cum Dei timore dispensandam, emissa præceptione concedere deberemus. Quapropter vestri compatientes mœroris necessitudinem, imo etiam rabiem furentium perpendentes Longobardorum, inclinati precibus vestris, perhujus præcepti seriem suprascriptum Castrum Gradense totius Venetiæ fieri cum omnibus vestræ Ecclesiæ pertinentibus etiam Istriæ Metropolim perpetuo confirmamus. Statuentes quapropter apostolica auctoritate super interminatione futuri judicii, nulli licere nostrorum Successorum, vel alii cuilibet hæc, quæ a nobis decreta sunt pie, in quoquam destruere, aut convellere; quæ potius firma stabilitate inconvulsa manere diffinimus, atque sub anathematis vinculo perpetuis temporibus observanda. Quamobrem hortor te semper relevare oppressos, semper corripere inquietos, ut zizania dominicam non possit suffocare messem. Gratia Domini Nostri Jesu Christi & omnis charitas Dei sit semper vobiscum. Data 12. Kal. Martii Imperante Tiberio II. C. Augusto (*a*)

Causæ translationis.

CastrumGradense fit Venetiarum & Istriæ Metropolis.

II.

Confirmatio Erectionis Monasterii S. Mariæ in Organo in Diœcesi Veronensi, quod tamen Apostolicæ Sedis, & Patriarchatus Aquilejensis juri submittitur.

Pelagius universalis * Episcopus Paulo dilecto in Domino filio Sanctæ Aquilejensis Ecclesiæ Patriarchæ perpetuam in Domino salutem.

* *Adde* Ecclesiæ.

Ex Archiv. Monasterii hujus extractum edidit Panvinius Antiquit. Veronens. Lib. V.

CUM magna nobis solicitudine insistit cura pro universis Ecclesiis Dei, ac piis locis vigilandum, ne aliquam necessitatis jacturam patiantur, sed magis propriæ utilitatis stipendia consequantur: convenit nos tota mentis aperitione ecclesiarum, locorumque earumdem stabilitatem & integritatem maxime procurare, ut Deo omnipotenti sit acceptabile id, quod pro ejus sancti nominis honore & gloria studemus confirmare. Unde quia postulastis a nobis, quatenus Patriarchatus S. Aquilejensis Ecclesiæ cœnobium, quod Ferox Abbas extra muros civitatis Veronæ in loco, qui dicitur ad Organum, construxit, quod vestræ subjecit ditioni cum omni suo honore, & suis pertinentiis totum confirmaremus, inclinati vestris precibus, & per interventum, atque petitionem Serenissimi Tiberii Constantini Imperatoris, consentiente quoque Solacio Veronensis Ecclesiæ Episcopo, vobis, vestrisque successoribus Apostolica auctoritate concedimus, & per hujus nostri privilegii paginam cœnobium S. Mariæ ad Organum confirmamus, statuentes quoque ipsum vobis Monasterium cum omnibus terris, cultis, & incultis, seu decimationibus, cum omnibus utensionibus, vel appenditiis quæsitis, vel inquirendis, nec non ipsius loci Ecclesiæ ab assuetis ordinationibus consecrationem & omnium sub jure nostro atque dominio, vestrorumque successorum subjacere atque pertinere corroboramus, statuimus, & apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdicto, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum, nullusque Episcopus, nullaque magna vel parva persona quamlibet ordinationem Abbatis facere præsumat, nisi nostro consensu, nostrorumque successorum. Si quis vero, quod non optamus, temerario ausu nostri hujus apostolici privilegii transgressor extiterit, sciat se auctoritate Dei omnipotentis, & Apostolorum Petri & Pauli, & nostra, qui eorum vice fungimur, maledictum & anathematizatum. Qui vero * pro intuitu custos, & observator hujus privilegii extiterit benedictionis gratiam a nostra Sede, & a misericordissimo Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum.

Quæ cura Ecclesiarum a Pontificibus habenda sit.

HocMonasterium constructum fuit a Feroce ejus primo Abbate.

Confirmatio Monasterii cũ rebus ad illud spectantibus.

CuiquamAbbatem sine cõ sensuS.S.consecrare interdicitur.

Anathema contra Privilegii hujus violatores.

* *Lege* pio.

Scriptum per manus Laurentii Presbyteri S. R. E. Bibliothecarii mense Martio Indict. III.

Bene valete.

Script. mense Martio Anno Dom. 58[illegible] Pelagii anno. VII.

(*a*) Quamvis non notetur annus, quo hæc ad Eliam sunt scripta; anno tamen 579. data non negaverit, qui Pelagium ante mensem Novembris anni 578. ordinari non potuisse Pontificem perpenderit, & hanc ejus Epistolam perlectam fuisse in Concilio Gradensi habito ab Elia Patriarcha die 3. *Novembris* ejusdem anni 579.

SANCTUS GREGORIUS I.

MAGNUS PAPA LXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DXC.

GRegorius Primus Magnus ex patre Gordiano ordinatur die 3 Septembris anno 590. Sedit in Pontificatu sub Mauricio Imperatore, primisque Phocæ temporibus; annos scilicet xiii. menses vi. dies x. Fecit Ordinationes duas in Quadragesima, & aliam in mense septimo, creavitque Presbyteros trigintaocto, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca sexaginta duos. Ad immortalem profectus gloriam sepultus

tus est in Basilica B. Petri in Secretario die 12. Mensis Martii anno 604. Vacavit Sedes menses vi. diem i.

I.

Suas intra Siciliam vices Petro Subdiacono commissas declarat: Ut Provinciæ illius Episcopi semel per annum conveniant statuit: Ipsos quid in concilio cavendum, quid agendum sit, monet.

Gregorius Servus Servorum Dei Universis Episcopis per Siciliam constitutis.

Registr. Lib. I. Epist. I. Dist. 94. cap. 1. Valde Necessarium.

VAlde necessarium esse perspeximus, ut sicut decessorum nostrorum fuit judicium, ita uni eidemque personæ omnia committamus, & ubi nos præsentes esse non possumus, nostra per eum, cui præcipimus, repræsentetur auctoritas. Quamobrem Petro Subdiacono Sedis nostræ intra Provinciam Siciliam vices nostras, Deo auxiliante, commisimus. Nec enim de ejus actibus dubitare possumus, cui Deo auxiliante totum nostrum Ecclesiæ noscimur* patrimonium commisisse.

* al. patrocinium.

Illud quoque fieri debere perspeximus, ut semel per annum ad Syracusanam, sive * Catanensem civitatem universaliter honore, quo dignum est, sicut eidem jussimus, fraternitas vestra conveniat: quatenus, quæ ad utilitatem ipsius Provinciæ Ecclesiarum pertinent, sive ad necessitatem pauperum oppressorumque sublevandam, sive admonitionem omnium atque correctionem eorum, quorum excessus contigerit demonstrari, congrua cum eodem Petro Subdiacono Sedis nostræ debeatis moderatione disponere. A quo Concilio procul absint odia, facinorum nutrimenta, atque invidia interna tabescat, & nimis execrabilis animorum discordia. Sacerdotes suos concordia Deo placita, & charitas recognoscat. Hæc igitur omnia cum ea maturitate ac tranquillitate gerite, ut dignissime Episcopale possit Concilium nuncupari.

* al. Catinensium.

Dat. Mense Septembris anno Domini 590. Pontif. Gregorii anno I.

II.

Unio desolatæ Minturniensis Ecclesiæ Formiensi.

Gregorius Bacaudæ Episcopo Formiensi.

Registr. Lib. I. Epist. 8.

ET temporis necessitas nos perurget, & imminutio personarum exigit, ut destitutis Ecclesiis salubri ac provida debeamus dispositione succurrere. Et ideo quoniam Ecclesiam Minturnensem funditus tam Cleri, quam plebis destitutam desolatione cognovimus; tuamque pro ea petitionem, quatenus Formianæ Ecclesiæ, in qua corpus beati Erasmi Martyris requiescit, cui fraternitas tua præsidet, adjungi debeat, piam esse ac justissimam providentes; necessarium duximus consulentes tam desolationi loci illius, quam Ecclesiæ tuæ paupertati, redditus supradictæ Ecclesiæ Minturnensis, vel quidquid ei antiquo modernoque jure vel privilegio potuit, potestve qualibet ratione competere, ad tuæ Ecclesiæ jus potestatemque hac præcepti nostri auctoritate transmigrare: ut a præsenti tempore, sicut de propria Ecclesia, debeas cogitare, eique tua competentia disponere, quatenus deinceps, quod perire nunc usque potuit, pauperum Ecclesiæ tuæ utilitatibus Clerique proficiat.

Corpus S. Erasmi Martyris.

Unio reddituum Minturniensis Ecclesiæ Formiensi

Dat. anno Domini 590. Pontif. Gregorii Anno I.

III.

Maximianus Syracusanus Episcopus Vicarius Sedis Apostolicæ per Siciliam constituitur, reservatis tamen majoribus causis.

Gregorius Maximiano Episc. Syracusano.

Registr. Lib. II. Epist. VII.

MAndata cælestia efficacius gerimus, si nostra cum fratribus onera partiamur. Proinde super cunctas Siciliæ Ecclesias reverendissimum te virum Maximianum fratrem, & Coepiscopum nostrum vices Sedis apostolicæ ministrare decernimus; ut quisquis illic religionis habitu censetur, fraternitatis tuæ ex nostra auctoritate subjaceat: quatenus eis non sit necessarium post hæc pro parvulis ad nos causis tanto maris spatio transmeando pervenire. Sed si qua fortasse difficilia existunt, quæ fraternitatis tuæ judicio nequaquam dirimi possint, hæc solummodo nostrum judicium flagitent: ut sublevati de minimis in causis majoribus efficacius occupemur. Quas videlicet vices non loco sed personæ tribuimus: quia ex transacta in te vita didicimus, quid etiam de subsequenti tua conversatione præsumamus. Mense Decembri, Indictione decima.

Dat. mense Decembri anno Domini 591. Pontif. Gregorii anno II.

IV.

Unio Cumanæ & Misenatis Ecclesiarum, quibus Benenatus Episcopus præficitur.

Gregorius Benenato Episcopo.

Registr. Lib. II. Epist. XLV.

ET temporis qualitas, & vicinitas nos locorum invitat, ut Cumanam atque Misenatem unire debeamus Ecclesias: quoniam ex non longo a se itineris spatio sejunctæ sunt, nec peccatis facientibus, tanta populi multitudo est, ut singulos, sicut olim fuit, habere debeant Sacerdotes. Quia igitur Cumani castri Sacerdos cursum vitæ hujus explevit, utramque nos Ecclesiam præsentis auctoritatis pagina unisse, tibique commisisse, cognosce, propriumque utrarumque Ecclesiarum scito te esse Pontificem. Et quæque tibi de earum patrimonio, vel Cleri ordinatione sive promotione juxta Canonum statuta visa fuerint ordinare, atque disponere, habebis ut proprius revera Sacerdos liberam ex nostræ auctoritatis consensu atque permissione licentiam. Ubi vero commodius atque utilius esse perspexeris, habitato; ita sane, ut alteram Ecclesiam, a qua corporaliter ad præsens absens es solicita providentique cura disponas: quatenus divina illic mysteria solemniter, auxiliante Domino, peragantur. Fraternitas ergo tua tanto in adhortatione, lucrandisque animabus sollicitiori cura semper invigilet, quanto se unitarum Ecclesiarum gubernationis onera suscepisse cognoscit.

Causa unionis.

Facultas residendi in utrâ libet.

Dat. mense Julii anno Domini 592. Pontif. Gregorii anno II.

V.

V.

Unio desolatæ ab hostibus trium Tabernarum Ecclesiæ cum Velitrana.

Gregorius Johanni Episcopo Velitrano.

Regist. Lib. II. Epist. L.

Causa unionis.

POstquam hostilis impietas diversarum civitatum ita peccatis facientibus desolavit Ecclesias, ut reparandi eas spes nulla populo deficiente remanserit: majori valde cura constringimur, ne defunctis earum Sacerdotibus, reliquiæ plebis nullo Pastoris moderamine gubernatæ per invia fidei hostis callidi rapiantur, quod absit, insidiis. Hujus ergo rei solicitudine sæpe commoniti, hoc nostro sedit cordi consilium, ut vicinis eas mandaremus Pontificibus gubernandas. Ideoque Fraternitati tuæ curam, gubernationemque Trium Tabernarum Ecclesiæ providimus committendam, quam tuæ Ecclesiæ aggregari, unirique necesse est: quatenus utrarumque Ecclesiarum Sacerdos recte, Christo adjutore, possis existere: quæque tibi de ejus patrimonio, vel cleri ordinatione, seu promotione, vigilanti, ac canonica visa fuerint cura disponere: quippe ut Pontifex proprius, liberam habeas ex nostra præsenti permissione licentiam. Quapropter, frater carissime, dominicorum reminiscens salubriter mandatorum, ita in commissæ plebis regimine, lucrandisque animabus invigila, ut ante tribunal æterni Judicis constitutus, fructum bonæ operationis, quod ad mercedem tuam pertineat, eidem Redemtori nostro, in quo lætari possis, exhibeas,

Dat. Mense Julio anno Domini 592. Pontif. Gregorii anno II.

VI.

Unio Sancti Anthemii Ecclesiæ & Numentanæ.

Gregorius Gratioso Episc. Numentano.

Regist. Lib. III. Epist. XX.

POstquam hostilis impietas diversarum civitatum ita peccatis facientibus desolavit Ecclesias, ut reparandi eas spes nulla populo deficiente remanserit, majori valde cura constringimur, ne defunctis earum Sacerdotibus, reliquiæ plebis nullo Pastoris moderamine gubernante per invia fidei, hostis callidi, quod absit, rapiantur insidiis. Hujus ergo rei solicitudine sæpe commoniti, hoc nostro sedit cordi consilium, ut vicinis eas mandaremus Pontificibus gubernandas. Ideoque Fraternitati tuæ curam, gubernationemque Sancti Anthemii Ecclesiæ, in Curium Sabinorum territorio constitutæ, prævidimus committendam, quam tuæ Ecclesiæ aggregari unirique necesse est: quatenus utrarumque Ecclesiarum Sacerdos recte, Christo adjuvante, possis existere, quæque tibi de ejus patrimonio, vel Cleri ordinatione, seu promotione, vigilanti ac canonica visa fuerint, cura disponere; quippe ut Pontifex proprius liberam habebis ex præsenti nostra permissione licentiam. Quapropter, frater carissime dominicorum reminiscens mandatorum, salubriter ita in commissæ plebis regimine lucrandisque animabus invigila, ut ante tribunal æterni Judicis constitutus, fructum bonæ operationis, qui ad mercedem tuam pertineat, eidem Redemtori nostro, in quo lætari possis, exhibeas. Mense Februarii, Indictione XI.

Dat. Mense Februario anno Dni 593. Pontif. Gregorii anno III.

VII.

Confirmatio bonorum, possessionum, & privilegiorum ab Imperatoribus, & Summis Pontificibus Ravennati Ecclesiæ concessorum, cujus Archiepiscopis usus Pallii conceditur in perpetuum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Dilectissimo Mariniano Ravennati Archiepiscopo confratri, filioque carissimo, & per eum in Sanctam Ravennatem Ecclesiam, * suisque successoribus in perpetuum.

Ex vetustissimis monumentis Bibliothecæ Ursianæ depromtum edidit Hieronymus Rubeus Hist. Ravenn. Lib. IV.

* suis.

CUM omnis Ecclesia Sanctorum ab ipso Domino, & Beato Petro, & a Sancta Romana Ecclesia, quam Deo auctore regendam suscepimus, duxerit principium, dignum est, ut a Successoribus Petri, cui a Domino dictum est: Confirma Fratres tuos, interius conformationis, & exterius meliorationis inde recipiat semper augmentum religionis, unde sumsit exordium. Quapropter cognoscat devota fidelitas omnium populorum, tam præsentium, quam futurorum, quod dilectissimi filii nostri sanctæ Ravennatis Ecclesiæ Mariniani venerabilis Archiepiscopi petitionibus, nec non piissimorum dominorum nostrorum Mauritii & filiorum ejus jussionibus annuentes confirmamus omnia præcepta, quæ a piissimis Imperatoribus Valentiniano, Theodosio, Arcadio, & Honorio, nec non Justiniano, Tiberio, & Domino nostro Mauritio piissimo Cæsare semper Augusto, eidem Sanctæ Ravennati Ecclesiæ sunt facta & omnia, quæ per eadem præcepta eidem Ecclesiæ sunt attributa, & omnia privilegia, quæ a sanctis prædecessoribus nostris Innocente, Innocentio, & Sanctissimo Leone, & gloriosissimo Gelasio, Felicissimo, & Agapito, & Spiritus sancti fervore repleto Beatissimo Pelagio ob amorem summi omnipotentis Dei, Sanctique Apollinaris Pontificis, & Martyris reverentiam eidem Ecclesiæ, tibi, tuisque successoribus in perpetuum sunt data, & honores, & possessiones omnes, quæ per eadem præcepta, & privilegia vidimus collocata * & confirmata, idque maxime tuæ dilectionis causa confirmantes, & corroborantes, quod in Privilegio SS. Leonis I. hujus Apostolicæ Sedis Pontificis, te aperiente, & monstrante reperimus. Confirmationem constitutionum piissimorum Imperatorum sub sacrosanctæ Ravennatis Ecclesiæ ditione continentem, ita confirmamus Episcopatum totius Æmiliæ Provinciæ civitatum omnium Deo amabilium Episcoporum creationes, & consecrationes idest Sassinatis, Cæsenatis, Foripopuli, Forlivii, Faventiæ, Fori Cornelii, Bononiæ, Mutinæ, Regii, Parmæ, Placentiæ, Brixilli, Vicohabentiæ, Hadriensis, Comaclensis, Ficodensis, nec non, & omnia Monasteria, tam monachorum quamque monacharum sub ejus ditione degentium, atque sub monastica domino militantium norma. Conferentes tibi, tuisque successoribus honorem Pallii in perpetuum, seu omnem Pontificalem * decoris usum, sicut in Epistola tibi transmissa concedendo confirmavimus, muniendo etiam Sanctam Ravennatem Ecclesiam, te, tuosque successores in perpetuum roboramus permansuras omnes collationes, atque conscriptiones quorumlibet hominum in eadem Ecclesia factas, vel facien-

Exordium.

Luc. XXII. 32.

Privilegia omnia ab Imperatoribus.

Et a Summis Pontificibus concessa confirmantur.

* collata.

Ecclesiæque Ravennati Archiep. subjectæ.

Concessio Pallii Ravennati bus Archiepiscopis.

* forte Pontificalis;

Confirmatio donationum.

faciendas, sive donationes Christianorum fidelium, vel quæ pii, ac religiosi homines hactenus per* Eulogia suorum testamentorum, vel per quemlibet modum, vel titulum in eadem Sancta Ravennate antiquitus dimiserunt Ecclesia, vel in futurum sunt pro redemtione animarum suarum tempore collaturi. Sanciendo etiam confirmamus Sanctæ Ravennati Ecclesiæ sicut primæ inter ceteras sanctæ hujus Romanæ Ecclesiæ filiæ secundum constitutiones Longobardorum Regum, & aliorum piissimorum Romanorum Imperatorum, ut si quisquam Episcoporum ex consecratione Ravennatum Pontificum totius Æmiliæ decesserit, nullus Dux, Marchio Comes, aut aliquis minister publicus aliquam ibi prædationem, aut contrarietatem faciat, sed liceat Archiepiscopis Sanctæ Ravennatis Ecclesiæ, ad ipsum Episcopatum, & ad ipsam Ecclesiam secundum antiquam consuetudinem pro descriptione facienda atque electione missum transmittere & ipsum electum ex more investire, & libere atque solemniter consecrare. Sed & istud censendo tuæ dilectioni, carissime frater, & fili ob perversitatem futuræ gentis, & Ecclesiarum Dei desolationem, quam appropiare, & fere in liminibus esse videmus confirmamus, & sub divini judicii obtestatione præcipimus, ut nulli unquam successorum meorum liceat ad ipsum Episcopatum pro descriptione facienda sive electione, aut aliquid contra consuetudinem exigendo suum legatum transmittere, aut per ministrum publicum, vel per quamlibet personam ipsam Ecclesiam occupare, aut ibi Episcopum indebite consecrare, aut ibi aliquid absque Ravennatis Ecclesiæ Pontificis consensu ordinare. Quia abominabile, & nefandissimum, & omni fraude dignissimum atque plenissimum semel concessum revocari denuo. Confirmamus interea, & corroboramus omnes constitutiones in eadem Ecclesia a piissimis Imperatoribus factas, & ita decernimus ab omnibus observandas, sicut præcepta hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ tradita scilicet de civitatibus, Castellis, villis, vicis, vicolis, pratis, pascuis, campis, silvis, salicetis, fundis, casalibus, & de omnibus publicis, ac privatis sibi concessis. De Colonis vero super terram ejusdem Ecclesiæ habitantibus, & de eorum angariis, redditibus, placitis, sive districtionibus, sicut in præceptis, & privilegiis vidimus, & legimus. De familiaribus vero ac famulis, & de centum annorum præscriptionibus rerum habeat ipsa Ecclesia Sancta Ravennas, & omnia monasteria ejus, sicut hæc antiqua Roma. Hæc omnia & alia multa, quæ sancta Ravennas Ecclesia continet, præcepta, & privilegia confirmamus & confirmata corroboramus. Si quis vero quod non credimus aliquid de Ravennatis Ecclesiæ ditione ex his suprascriptis subtrahere tentaverit, vel in aliquo contra hoc nostrum privilegium molestare, diminuere temerario ausu præsumserit, sciat se ex parte Dei omnipotentis & Sanctorum trecentum decem & octo Patrum nec non & nostræ mediocritatis auctoritate, & sanctæ Synodi Romanæ præsenti indictione congregatæ anathematis vinculis innodatum, & cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æternis suppliciis deputatum. Qui vero observator extiterit, benedictionem a Deo Patre & Domino nostro Jesu Christo, & Spiritu sancto Paraclito in perpetuum consequatur. Bene Valete

Dat. Non. Kalen. Aprilis, Romæ per manus Joannis Levitæ, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii.

forte Elogia.

Consecratio Episcoporum in Æmilia penes Archiep. Ravennatem.

Confirmatio Constitutionũ ab Imperatoribus pro ea Ecclesia factarum.

Anathema contra Violatores Prilegii hujus.

Dat. die 24. Martii anno Domini 595. Gregorii PP. anno V. quo anno habita fuit Romana Synodus, in qua Mariniano Pallium concessum est.

VIII.

Vigilio Arelatensi Vices Apostolicæ Sedis in Regno Childeberti Junioris Anstratiorum Regis concedit: nonnullaque monet de Simoniaca labe prohibenda, ac Pallii usu.

Gregorius Vigilio Episcopo Arelatensi.

O Quam bona est caritas, quæ absentia per imaginem, præsentia sibimetipsis exhibet per amorem, divisa unit, confusa ordinat, inæqualia sociat, imperfecta consummat. Quam recte Prædicator egregius vinculum perfectionis vocat; quia virtutes quidem cæteræ perfectionem generant, sed tamen eas caritas etiam ligat, ut ab amantis mente dissolvi jam nequeant. Hac itaque virtute, Frater Carissime, plenum te esse reperio, sicut mihi de te & hi qui ex Gallicanis partibus veniunt, & Epistolæ tuæ ad me directæ verba testantur.

1 Quod vero in eis juxta antiquum morem, usum pallii, ac Vices Sedis Apostolicæ postulasti, absit aut ne transitoriæ potestatis culmen, aut exterioris cultus ornatum in vicibus nostris ac pallio quæsisse te suspicer. Sed quia cunctis liquet, unde in Galliarum regionibus fides sancta prodierit, cum priscam consuetudidem Sedis Apostolicæ Fraternitas vestra repetit; quid aliud quam bona soboles ad sinum matris recurrit? Libenti ergo animo postulata concedimus, ne aut vobis quidquam de debito honore subtrahere, aut præcellentissimi filii nostri Childeberti Regis petitionem contemsisse videamur. Sed jam nunc studio majori res indiget, ut cum honor crescit, etiam solicitudo proficiat, & erga cæterorum custodiam vigilantia excrescat, vitæ quoque merita subjectis in exemplum veniant, & nunquam sua per suscepti honoris gratiam, sed lucra cælestis patriæ vestra Fraternitas exquirat. Nostis enim quid Beatus Apostolus gemens dicat: Omnes enim, quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Christi Jesu.

2 Quibusdam namque narrantibus agnovi quod in Galliarum, vel Germaniæ partibus nullus ad sacrum ordinem sine commodi datione perveniat. Quod si ita est, flens dico, gemens denuntio; quia cum Sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex Euangelio quid Redemtor noster per semetipsum fecerit, quia ingressus templum Cathedras vendentium columbas evertit. Columbas enim vendere, est de Spiritu Sancto, quem Deus omnipotens consubstantialem sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo, ut prædixi, malo jam innuitur, quid sequatur. Quia in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum, Deo judice, cathedræ ceciderunt.

3 Qui videlicet error in subditis cum augmento propagatur. Nam ipse quoque, qui pretio ad sacrum ordinem perducitur, jam in ipsa provectus sui radice vitiatus paratior est aliis venundare, quod emit. Et ubi est quod scriptum est: Gratis accepistis, gratis date?

4 Et cum prima simoniaca hæresis sit contra sanctam Ecclesiam exorta, cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum quem quis cum pretio ordinat, provehendo agit, ut hæreticus fiat?

Alia

Registr. Lib. V. Epist. LIII.

Proemium.

Vinculum Charitatis.

Pallii concessio.

Cum honor crescit, debet etiam solicitudo proficere.

Philip. 2. 21.

Grat. 1. q. 1. *cap.* 117. *Quibusdam.*

De ordinationibus.

Sacerdotalis ordo intus foris cadens diu stare non potest.

Matth. 21. 12.

De Simoniacis.

Matth. 10. 8.

Simonia prima hæresis.

De Laicis non subito ordinandis.

5 Alia quoque nobis res est valde detestabilis nuntiata, quod quidam ex laico habitu per appetitum gloriæ temporalis defunctis Episcopis tonsurantur, & fiunt subito Sacerdotes. Qua in re jam notum est, qualis ad Sacerdotium venit, qui repente de laico habitu ad sacrum transit ducatum. Et qui miles numquam extitit, dux religiosorum fieri non pertimescit. Quam iste prædicationem habiturus est, qui fortasse numquam audivit alienam? Aut quando aliena mala corrigat, qui necdum sua flevit? Et cum ad sacros ordines Paulus Apostolus neophytum venire prohibeat, sciendum nobis est, quia sicut neophytus tunc vocabatur, qui adhuc noviter erat plantatus in fide, ita nunc inter neophytos deputamus, qui adhuc novus est in sancta conversatione.

1. Timoth. 3. 6.

Grat. dist. 48. c. Sicut.

6 Scimus autem, quod ædificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, nisi novitatis suæ humore siccentur: ne si ante pondera, quam solidantur, accipiant, cunctamsimul fabricam ad terram deponant. Et cum ad ædificium arbusta succidimus, ut prius viriditatis humor exsiccari debeat, expectamus: ne si eis adhuc recentibus fabricæ pondus imponitur, ex ipsa novitate curventur, & confracta citius corruant, quæ immature in altum levata videbantur; Cur ergo hoc non subtiliter in hominibus custoditur, quod in lignis quoque ac lapidibus tanta consideratione perpenditur?

7 Qua de re necesse est, ut vestra Fraternitas præcellentissimum filium nostrum Childebertum regem admonere studeat, ut hujus peccati maculam a regno suo funditus repellat: quatenus omnipotens Deus tanto illi apud se majora retribuat, quanto eum conspicit, & amare quod ipse diligit, & vitare quod odit.

Vicum Apostolicarum delegatio.

8 Itaque Fraternitati vestræ vices nostras in Ecclesiis, quæ sub regno sunt præcellentissimi filii nostri Childeberti, juxta antiquum morem Deo auctore committimus: singulis si quidem Metropolitis secundum priscam consuetudinem proprio honore servato. Pallium quoque transmisimus, quo Fraternitas tua intra Ecclesiam ad sola missarum solemnia utatur. Sicubi autem longius Episcoporum quisquam pergere forte voluerit, sine tuæ sanctitatis auctoritate ei ad loca alia transire non liceat. Si qua vero inquisitio de fide, vel fortasse aliarum rerum inter Episcopos causa emerserit, quæ discerni difficilius possit, collectis duodecim Episcopis ventiletur, atque decidatur. Si autem decidi nequiverit, discussa veritate ad nostrum judicium referatur. Omnipotens autem sua vos protectione custodiat, honoremque perceptum vos in moribus servare concedat. Datum die XII. Augusti, Indict. XIII.

Grat. dist. 100 c. 6. Pallium.

De Pallii usu.

De causis Episcoporum examinandis.

Dat. die 12. Augusti anno Domini 595. Pontif. Greg. anno V.

I X.

Concessio Privilegiorum Monasterio Sancti Cassiani (in Massiliensi Civitate)

Gregorius Respectæ Abbatissæ.

Registr. Lib. VII. Epist. XII

Exordium.

Piæ postulatio voluntatis effectu debet prosequenti compleri: quatenus & devotionis sinceritas laudabiliter enitescat, & utilitas postulata vires indubitanter assumat. Proinde Monasterio, quod in honorem Sancti Cassiani est consecratum, in quo præesse dignosceris, juxta petitionem filiorum nostrorum Dynamii, atque Aurelianæ, qui id religiosa devotione domui suæ juris junctis uniisse ædificiis comprobantur, hæc privilegia prævidimus indulgeri: constituentes ut obeunte antedicti monasterii Abbatissa non extranea, sed quam Congregatio sibi de suis elegerit ordinetur, quam tamen si digna hoc ministerio judicata fuerit, ejusdem loci Episcopus ordinet. In rebus autem vel in dispositione monasterii ejusdem, nec Episcopum, nec Ecclesiasticorum quemquam aliquam habere decernimus potestatem: sed hæc ad sollicitudinis tuæ, vel quæ post te in eodem loco fuerit Abbatissa, curam statuimus per omnia pertinere. Die siquidem natalis vel dedicationis supradicti monasterii Episcopus illuc missarum sacra conveniat solemnia celebrare; a quo tamen ita est hoc officium exolvendum, ut Cathedra ejus nisi prædictis diebus dum illic missarum solemnia celebrat, non ponatur. Quo discendente similiter etiam Cathedra illius de eodem oratorio auferatur. Cæteris vero diebus, per Presbyterum, qui ab eodem Episcopo fuerit deputatus, missarum officia peragantur.

Abbatissa eligenda ex gremio a Monialibus.

Monasterii regimen ad solam Abbatissam spectare declaratur.

Episcopo quibus diebus Cathedram ibi ad Missarum solemnia peragenda ponere permittatur.

Præterea erga vitam actusque ancillarum Dei sive Abbatissæ, quæ in suprascripto fuerit Monasterio constituta, Episcopum secundum Dei timorem sollicitudinem statuimus adhibere; ut si aliquam de illic habitantibus exigente culpa oportuerit ultioni submitti, ipse juxta sacrorum canonum vigorem modis omnibus debeat vindicare. His ergo a nobis statutis atque concessis, ita te in congregationis tuæ dispositione stude sollicitiorem enixius in omnibus exibere, ut iniqui hostis malitia nihil ibi, quod maculari possit, inveniat. Hæc igitur omnia, quæ hujus pagina præceptionis amplectitur, monasterio suo in omnibus, & ab omnibus in perpetuum servari, Christo protegente, censemus: quatenus indultorum privilegiorum beneficia in sua semper inviolabiliter firmitate permaneant. Mense Novembri, Indictione XV.

Supremum eidem regimen in Abbatissam conceditur.

Dat. Mens. Novebris anno Dñi 596 Pontif. Greg anno VII.

X.

Monasterii Sublacensis, sive Sacri Specus bona, & Jura enumerat, & confirmat, ac Regulam a Sancto Benedicto exaratam approbat, & promulgat.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Reverentissimo, ac prudentissimo Honorato Presbytero, & Monacho, ac Peritissimo Abbati Monasterii Sancti Confessoris ac Patris Benedicti & S. Scholasticæ Virginis ejusdem Sororis prope Sublacum siti tibi tuisque Successoribus inibi Deo servientibus vel legitime ad regimen intrantibus salutem & Apostolicam benedictionem.

Nuper extra et ex Archiv. Vatic.

Si semper ea concedenda sunt que piis votis congruunt quanto magis ea que ad divini Cultus augumentum pertinere noscuntur ex eorum prerogativa omnino a Largitoribus minime neganda immo potius lubentissime Dei charitatis intuitu poscentibus exhibenda? Petisti igitur a Nobis concedi sive confirmari tuæ Religiositati si qua dicti Monasterii Sancti Benedicti, & Sanctæ Scolasticæ Sublaci sive prope Sublacum sibi habentur tam

Exordium.

Petitio Abbatis Honorati.

tam in Cellis quam in Cenobiis, & cunctis eorum pertinentiis una cum Specu ubi Sanctissimus Benedictus eremiticam vitam duxit cum omnibus infra se positis & circum se scriptis ac omnibus edificiis ibidem existentibus; nec non Lacum cum Piscariis & Molendinis suis aquam effluentem usque ad locum Mandra nuncupatum. Item Molendina & Piscarias suas ad arcum deformata pervenientes omnia insimul coherentia nostra auctoritate vestro Monasterio sint confirmata ut nulla huminum magna parvaque Persona in ipsa aqua vel possessionibus unquam edificare audeat nec etiam in Auguste vel in Bullica aqua neque in fluviolo neque in Tuccinelli aut Conarum aqua seu in totius Abbatie Sublacensis finibus Molendinum edificare sub quovis quesito colore & studio sine Abbatis assensu qui pro tempore Sublaci preerit & qui id præsumpserit ipsum Molendinum Juri applicetur Monasterii nostroque Palatio ipso facto se obnoxium sciat solvendi auri cocti libras triginta. Item vobis Castrum Sublacum confirmamus integrum cum omnibus suis pertinentiis & adjacentiis cum omni Placito & Ditione sua una cum Glandatico Herbatico atque publica functione sicuti nostro Palatio annuatim persolvere solebat. Preterea ego ipse Gregorius Sancte Romane Ecclesie Presul Sancti Benedicti vitam scripsi & ejus perlegi Regulam quam ipse Sanctus manu propria scripserat laudavi eam & in Sancta Synodo edita apud Sanctum Petrum Rome in Vaticano vigintiquatuor Episcorum confirmavi & per diversas Italie Partes & ubicumque latine litere legerentur precepi diligentissime eam a Monachis observari qui ex eis ad conversionis gratiam accessuri essent perseverantes usque ad mundi finem. Etiam Tertulli Romani Patritii Donationis Cartulam de Tusculano Sublaco Foliano cum Sancti Martyris Donati Ecclesia cum Turri Colonis & Uxoribus suis & Sancta Maria in Surrisco usque ad Mare Insuper Eutitii Romanorum Nobilissimi Donationis Chartam Eulisie Sancti Laurentii in aqua alta ad Catacumbas site, confirmo Gallican. & Donabelli donationis Chartulam de iis que Monasterio Sublacensi donarunt cum omnibus suis pertinentiis quemadmodum finibus suis constant & apparent & omnia que Sanctus Benedictus in vita sua acquisivit vel post suum obitum tam a Pontificibus quam a Regibus aut Ducibus seu quibusvis Christifidelibus suo Venerabili Monasterio oblata ac dono contradita fuerunt. Ceterum ex mea hereditate mea Matre Silvia assensum prebente dono & concedo per hoc nostrum Apostolicum Privilegium ad Omnipotentis Dei honorem Sanctique Benedicti devotionem in ipsius Cenobii sustentationem & commodum Tibi supranominate Honorate pro te tuisque omnibus Successoribus in perpetuum detinendam ac in ipsius Cenobii utilitatem possidendam Appollonii Massam cum omnibus suis pertinentiis in Redemptionem Anime mei Genitoris & omnium Consanguineorum meorum vivorum & mortuorum cujus confinia incipiunt a Monte Vultuilla a Sancta Maria vergentia in Piscianum perque Rupes in Juvenzani fluvium migrant deinde in Tiburtinum fluvium & in Masis collem suis finibus pertingunt ad Sanctam Mariam in Zizania tacto prius Sancto Stephano perque Rupes in fluvium in Tiburtinam viam ad erectam Columnam & Rupem ad montem transmeantia Sanctumque amplectuntur Pamfilum ad Leonis Campum inde ad montem Malum ascendunt ad Sanctam Mariam Vultuille revertentia. Hanc denique premissam massam cum omnibus immobilibus suis locis a presenti Decima quarta Indictione in perpetuum tibi tuisque Successoribus concedimus & confirmamus in usum & utilitatem ipsius Monasterii ita tamen quod per anni circulum Sacerdotes & Monachi ipsius Monasterii pro anime nostre nostrorumque Successorum redemptione in eadem Ecclesia Centum Kyrie eleison Centumque Christe eleison exolvant. Sacerdotes rursus dum celebrant Missarum solemnia pro Anime nostre nostrorumque Successorum Pontificum solute Omnipotenti Deo oblationem & Sacrificium offerant: Diaconi vero singuli Psalterium recitent: Statuentes Apostolica auctoritate sub divini Judicii obtestatione & Anathematis sententia ipso facto incurrenda ut nullus unquam aliquo modo sive magnus sive parvus homo sit audeat vel presumat ex omnibus superius scriptis sive & Appollonii ipsa Massa cum omnibus suis pertinentiis vel adiacentiis aliquid auferre diminuere alienare seu iis molestiam inferre quovis quesito colore contra hujus nostri Privilegii Apostolici tenorem sed firmum perpetuis temporibus perseveret uti a nobis statutum est ita permanere decernimus. Si quis autem quod non optamus contra hec Apostolica scripta temere contraire vel ea infringere presumpserit vel despexerit noverit se Domini Nostri Apostolorumque Petri & Pauli Anathematis vinculo innondatum & cum Diabolo & ejus atrocissimis penis ac Juda ejusdem Domini Nostri Jesu Christi proditore sempiterno igne comburendum simulque in Voraginem tartareumque Chaos cum impiis immergendum. Qui vero sincero ac bono animo ea servaverint atque hujus nostre salutifere preceptionis tenaces fuerint benedictionis gratiam eternorum gaudiorum a Justo Judice eodem Domino Nostro consequi mereantur Amen Scriptum per manum Benedicti Sancte Romane Ecclesie Scrinarii Mense Majo Indictione Decimaquarta. Bene valete. Datum Quarto Kalendas Julii per manum Joannis Albanensis Ecclesie Episcopi & Sancte Summe Sedis Apostolice Bibliothecarii Anno Deo propitio Pontificatus nostri Sexto. (a)

Omnia Monasterio eidē pertinētia ipsi conceduntur, & confirmantur.

Nemini liceat in eis ædificare sine Abbatis assensu.

Pœna transgressoribus inflicta.

Confirmatur Abbatiæ Castrum ipsum Sublacū cum omnibus pertinentiis.

Gregorius S. Benedicti vitam scripsit.

Regulam perlegit.

Et in Synodo Romana approbavit.

Confirmantur aliæ donationes Monasterio factæ.

Donat S. Gregorius nonnulla ex sua hæreditate

Injungit annuum onus.

Anathema contra perturbatores quicumque ii sint, & qualemcumque molestiam afferant.

Dat. die 28. Junii anno Domini 596. Pontif. Greg. anno VI.

XI

Defensores septem honore Regionariorum decorandos statuit (b)

Gregorius Bonifacio de privilegiis Defensorum.

Ecclesiasticis utilitatibus fideliter insudantes congruæ remunerationis sunt beneficio prosequendi: ut & nos respondisse eorum digne obsequiis videamur, & illi ex indulta consolationis gratia utiliores existant. Quia igitur Defensorum officium in causis Ecclesiæ & obsequiis noscitur laborare Pontificum, hac eos concessa prospeximus recompensationis prærogativa gaudere: constituentes ut sicut in schola Notariorum atque Subdiaconorum per indultam longe retro Pontificum largitatem sunt regionarii constituti; ita

Regist. Lib. VIII. Ep. XIV.

Proemium.

Causæ concessionis.

Defensores Regionariorum honore decorati instar Notariorum, & Subdiaconorum

(a) Qui de hoc Gregorii Magni (si Deo placet) Privilegio sentiendum sit innuimus in Præfatione, quo summo Lectorem studio magnaque cura remittimus.

(b) Defensorum Romanæ Ecclesiæ munus erat potissimum pauperum atque Ecclesiarum defensioni, & commodis invigilare, ipsiusque Romanæ Ecclesiæ patrimonia in diversis Provinciis posita curare.

ita quoque in defensoribus septem qui ostensa suæ experientiæ utilitate placuerunt, honore regionario decorentur. Quos quolibet per absentiam Pontificis, & sedendi in Conventu Clericorum habere licentiam, & honoris sui privilegia in omnibus statuimus obtinere. Præterea si quis ad prioris locum veniens, in alia fortasse provincia propter utilitatem propriam degit, hunc necesse est primatus locum per omnia curare; ut ille prior defensorum omnium possit existere, qui & ante prioratus locum in ecclesiasticis utilitatibus obsequiisque Pontificis non destitit per sedulam præsentiam permanere. Hæc itaque constitutionis nostræ decreta, quæ pro defensorum sunt privilegiis, & ordinatione disposita, perpetua stabilitate & sine aliqua constituimus refragratione servari: sive quæ scripto decrevimus, seu quæ in eis in nostra præsentia videntur esse disposita, nec a quoquam Pontificum in totum partemve qualibet occasione convelli decernimus vel mutari. Nam nimis est asperum, & præcipue bonis Sacerdotum moribus inimicum, niti quempiam quacumque rationis excusatione, & quę bene sunt ordinata rescindere, & exemplo suo docere cœteros sua quandoque post se constituta dissolvere. Mense Aprili. Indictione prima.

Statuta aliqua pro eorũ Collegio.

Grat. 25. q. 2. c. 7. Constitutionis.

Confirmatio privilegii.

Dat. mense Aprili Anno Domini 598. Pontif. Greg. anno VIII.

XII.

Concessio Privilegiorum Monasterio Sanctorum Johannis & Stephani in Civitate Classe Ravennatis Diœcesis posito.

Regiſtr. Lib. VIII. Ep. XV.

Gregorius Mariniano Episcopo Ravennat.

Proemium.

QUam sit necessarium monasteriorum quieti prospicere, & de eorum perpetua securitate tractare, ante actum vos officium, quod in regimine Monasterii exhibuistis, informat. Et ideo quia monasterium Beatorum Johannis, & Stephani, quod in Classiana est Civitate constitutum, cui communis filius Claudius Abbas præesse dignoscitur, multa a decessoribus vestris præjudicia atque gravamina pertulisse cognovimus; oportet ut Fraternitatis vestræ provisio eorum de futuro quietem salubri ordinatione disponat; quatenus conservantes illi in Dei servitio, ipsius quoque gratia suffragante, mente libera perseverent. Sed ne ex ea, quæ magis emendanda est, consuetudine quisquam illic quolibet tempore quidquam molestiæ præsumat inferre; necesse est ut hæc, quæ inferius enumeranda curavimus, ita Fraternitatis vestræ studio debeant custodiri, ut ex eis non possit ulterius inferendę inquietitudinis occasio reperiri. Nullus igitur ultra audeat de redditibus vel Chartis prædicti monasterii, vel de loco aliquo, qui ad ipsum pertinet quocumque modo qualibet exquisitione minuere, nec immissiones vel dolos aliquos facere. Sed si qua forte causa inter Ravennatem Ecclesiam, & præfatum Monasterium evenerit, & pacifice non potuerit ordinari, apud delectos a partibus timentes Deum sine voluntaria dilatione mediis Sacrosanctis Euangeliis finiatur. Defuncto vero Abbate non extraneus nisi de eadem congregatione, quem sibi propria voluntate congregatio elegerit, & qui electus fuerit sine dolo, vel venalitate aliqua ordinetur: quod si aptam inter se personam invenire nequiverint, solerter de aliis monasteriis sibi similiter eligant, ordinandum. Neque veniente Abbati quæcumque persona qualibet occasione in suo monasterio præponatur, nisi forte ex tantibus, quod absit, criminibus, quæ Sacri Canones punire monstrantur. Pariter autem custodiendum est, ut invito ejusdem monasterii Abbate ad ordinanda alia Monasteria aut ad ordines sacros vel clericatus officium tolli exinde Monachi non debeant. Sed si abundantes fuerint, & ad celebrandas Deo laudes vel utilitates monasteriorum complendas sufficiant, Abbas cum devotione de his, qui superfuerint offerat, quos dignos coram Deo invenire potuerit. Quod si sufficienter habens dare noluerit, tunc Ravennas Episcopus ad ordinanda alia Monasteria de his, qui supersunt, tollat. Ad ecclesiasticum tamen officium nullus exinde perducatur, nisi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit. Quisquis autem ex prædicto monasterio ad ecclesiasticum ordinem pervenerit, ulterius illic nec aliquam potestatem, nec licentiam habeat habitandi. Observandum quoque est, ut descriptio rerum aut Chartarum ejusdem monasterii ab ecclesiasticis fieri non debeat, si quando res exigit: sed Abbas loci cum Abbatibus aliis rerum inventarium faciat.

Causæ concessionis.

Concessio exemptionis in administratione redditũ.

De causarum discussione.

Abbas non extraneus, sed de gremio per Monachos eligendus.

De Subordinatione Monachorũ respectu Abbatis.

Capita aliqua a Monachis, & Abbate observanda.

Quoties autem pro utilitate monasterii sui ad Romanum Pontificem Abbas venire vel transmittere forte voluerit, ei modis omnibus liceat.

De Monasterio nõ prægravando ab Episcopo visitationis causa.

Præterea cum Episcoporum adventus desideranter a Monasteriis debeat expectari, quia tamen hospitandi occasione prædictum monasterium temporibus decessoris vestri nobis fuisse nuntiatum est prægravatum: oportet ut hoc Sanctitas vestra decenter debeat temperare, ut visitandi, exhortandique gratia ad monasterium quoties placuerit, ab ejusdem Civitatis Antistite accedatur. Sed sic charitatis officium illic Episcopus impleat ut gravamen aliquod monasterium non incurrat. Vestram vero Fraternitatem prædictus Abbas non solum non metuit ad monasterium frequenter accedere, sed etiam desiderabiliter concupiscit. Sciens quod per vos substantia monasterii omnino gravari non possit. Data Mense Aprili Indictione prima.

Dat. Mense Aprili anno Domini 598. Pontif. Gregorii anno VIII.

XIII.

Confirmatio Privilegiorum per Vigilium Papam Arelatensi Monasterio concessorum.

Gregorius Vigilio Episcopo Arelatensi.

Registr. Lib. IX. Ep. CXI.

Grat. 25. q. 2. c. 9. Cum piæ.

CUm piæ desiderium voluntatis, & laudandæ devotionis intentio Sacerdotalibus sit semper studiis adjuvanda: cura est sollicitudinis adhibenda, ut ea quæ pro quiete Monacorum religiosæque conversationis fuerint ordinata nec dissimulatio negligere, nec quædam valeat præsumtio perturbare. Sed sicut hoc quod ratio exigebat utiliter oportuit definiri, ita quod definitum est, non debet violari. Igitur gloriosæ memoriæ Childebertus Francorum Rex catholicæ religionis amore succensus, intra muros Arelatensis civitatis monasterium virorum, ut scripto reperimus, pro sua mercede constituens, quædam ibidem pro habitantium sustentatione concessit. Cujus ne voluntas umquam duceretur in irritum, & ea quæ pro quiete Monachorum disposita fuerant, turbarentur, quæque contulit in jura ejusdem Monasterii, Epistolis suis Apostolica petiit aucto-

Arelatense Monasterium a Childeberto Francorum Rege constructum.

Ejusdem Regis Epistolæ ad Vigilium pro illius cõfirmatione.

Quæ reverẽtia Decretis Apostolicæ Sedis sit habenda.

Privilegia a Vigilio PP. concessa.

auctoritate firmari: hoc quoque suæ petitioni subjungens, ut eidem monasterio tam in dispositione rerum, quam in ordinatione Abbatis quædam pariter privilegia largirentur. Sciens quippe eam Apostolicæ Sedi reverentiam a fidelibus exhiberi, ut quæ ejus fuissent decreto disposita, nullius deinceps illicitæ usurpationis molestia quaterentur. Unde quia effectum, & regia voluntas, & res valde desiderata poscebat, a prædecessore nostro Vigilio Romanæ Sedis Antistite, ad prædecessorem vestrum Aurelium scripta transmissa sunt, ubi omnia quæ amplectendæ voluntatis studium deposcebat, Apostolicæ auctoritatis libenter annisu firmata sunt: quia difficultatem pati non potuit hujusmodi res petita. Sed ut Fraternitas vestra, quæ fuerint tempore illo decreta, cognoscat, antedicti prædecessoris nostri scripta his prævidimus scriptis adjungi.

Adhortatio ad Vigilium Episcopum.

Confirmatio Privilegiorũ hujusmodi.

Dat. anno Domini 599. Pontif. Greg. anno IX.

Quibus lectione percursis, hortamur ut omnia sacerdotali, sicut decet, studio inviolata conserves, nihilque illic de indebitis, nihil permittas de illicitis irrogari, nec ea quadam patiaris usurpatione convelli. Nam licet ea, quæ semel Apostolicæ Sedis auctoritate sancita sunt nil egeant firmitatis; ex abundantia tamen cuncta, quæ pro hujus rei quiete a prædecessore nostro statuta sunt; nostra iterum auctoritate in omnibus roboramus. Fraternitas ergo vestra ita se in custodiendis eis exhibeat, quatenus & omnem occasionem inquietudinis excludat, & aliis hæc operari suadeat, dum se in custodienda defuncti piissima voluntate, sollicitam, ut decet, exhibuerit, & devotam.

XIV.

Decreta Nonnulla pro Monachorum Libertate.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei omnibus Episcopis salutem & Apostolicam benedictionem.

' *Nuper erut. ex Arcbiv. Vat.*

Exordium.

Nec Episcopi nec Laici quidquam Monasteriis propriũ imminuat &c.

Si quæ inter Episc. & Abb. lis insurrexerit mediis Euangeliis tollatur.

Quam sit necessarium Monasteriorum quieti prospicere & de eorum perpetua securitate tractare, ante actum Nos officium, quod in regimine Cenobii exhibuimus, informat & ne ex ea, quę magis emendanda est consuetudine quisquam Monachis quid molestię pręsumat inferre, necesse est, ut hec que inferius enumerare curavimus, ita studio fraternitatis Episcoporum debeant custodiri, ut ex eis non possit ulterius inferendę inquietitudinis occasio fieri. Interdicimus igitur in nomine Domini Nostri Jesu Christi, & ex auctoritate Beati Petri Apostolorum Principis, cujus vice huic Ecclesię Romanę pręsidemus ut nullus Episcoporum aut Secularium ultra presumat de redditibus vel chartis Monasteriorum de Cellis vel Villis, quę ad ea pertinent, quocumque modo seu qualibet occasione minuere vel dolos vel immissiones aliquas facere. Sed si qua Causa forte inter terram venientem ad partem suarum Ecclesiarum & Monasteriorum evenerit & pacifice non potuerit ordinari, apud Electos Abbates & alios Patres timentes Deum sine voluntaria dilatione mediis Sacrosanctis Euangeliis finiatur. Defuncto autem Abbate cujusque Congregationis non extraneus eligatur nisi de eadem Congregatione, quem sibi propria voluntate concors fratrum Societas elegerit & qui electus fuerit sine dolo vel venalitate aliqua ordinetur. Quod si aptam inter se Personam invenire nequeunt solerter sibi de aliis Monasteriis similiter eligant ordinandum: nec constituto Abbati quęcumque persona qualibet occasione pręponatur nisi forte extantibus quod absit criminibus quę Sacri Canones punire monstrant Pariter autem custodiendum est ut invito Abbate ad ordinanda alia Monasteria aut ad Ordines Sacros vel Clericatus officium tolli exinde Monachos non debeant. Descriptionem quoque rerum aut chartarum Monasterii ab Episcopo Ecclesiasticam fieri omnino denegamus hi sed si quando res exigit Abbas loci cum aliis fratribus Causas rerum inventarum faciat & eorum consilio sive Judicio finiat. Obeunte quoque Abbate Episcopus in describendis providendisque rebus Monasterii acquisitis vel datis vel acquirendis nullatenus se permisceat. Missas quoque publicas ab eo in Cenobio fieri omnino prohibemus, ne in Servorum Dei recessibus & eorum receptacula ulla popularis prębeatur occasio conventus, vel mulierum fiat novus introitus, quod omnino non expedit animabus eorum. Nec audeat ibi Cathedram collocare vel quamlibet potestatem imperandi habere, nec aliquam ordinationem quamvis levissimam faciendi nisi ab Abbate loci fuerit rogatus: quatenus Monachi semper in Abbatum suorum sint potestate. Nullusque Monachus sine testimonio vel concessione Abbatis Ecclesiam aliquam teneat vel ad aliquem promoveatur honorem. Hanc ergo Scriptorum nostrorum paginam omni in futuro tempore ab omnibus Episcopis firmam statuimus illibatamque servari & ut suę Ecclesię juvante Domino tantummodo sint Jure contenti & Monasteria Ecclesiasticis conditionibus seu Angariis vel quibuslibet obsequiis secularibus nullo modo subjiciant, nullis Canonicis Juribus deserviant, sed remotis vexationibus a cunctis gravaminibus divinum opus cum summa animi devotione perficiant. *Universi Episcopi responderunt* Libertati Monachorum gaudemus & quę nunc de his statuit Beatitudo Vestra firmamus Ego Gregorius Episcopus Sanctę Catholicę & Apostolicę Romanę Ecclesię huic constituto a Nobis promulgato subscripsi — Similiter Agnellus Episcopus Ferentinas — & Joannes Episcopus Veliternensis & ceteri Episcopi numero Vigintiunius & Presbiteri Decem & septem & Diaconi tres Nonis Aprilis Indictione secunda.

Non eligãtur exteri in Abbatem Sed de eadem Congreg. concordibus omnium suffragiis.

Si aptos inter se non habeãt ab aliis Monasteriis assumant.

Non initientur Sacris Ordinibus Monachi invito Abbate.

Descriptioné rerum Monasterii ab Episcopo fieri prohibetur.

Nec se ullatenus etiam obeunte Abbate immisceat.

Non collocet ibi Cathedrã.

Nec Ordinationem nisi ab rogatus Abb. faciat.

Sine Abbatis consensu non promoveãtur Monachi ad honores.

Monasteria sint omnino libera.

Consensus Episcoporũ

Subscriptiones.

Dat. die 5. Aprilis Anno Domini 595. Pontif. Greg. an. IX.

XV.

Concessio Pallii Augustino Anglorum Episcopo qui Britanniæ totius Primas instituitur.

Reverendissimo Fratri Augustino Coepiscopo Gregorius Servus Servorum Dei (a)

(a) *Beda Lib. 1. hist. Eccles. cap. 29.*

Registr. Lib. XI. Ep. LXV.

(*) *Al. Bonorum*

Cum certum sit pro omnipotente Deo laborantibus ineffabilia æterni regni præmia reservari; nobis tamen eis necesse est (*) honorum beneficia tribuere, ut in spiritalis operis studio ex remuneratione valeant multiplicius insudare. Et quia nova Anglorum Ecclesia ad omnipotentis Dei gratiam eodem Domino largiente,

Usus Pallii.

De duodecim Episcoporum ordinatione.

te, & te laborante perducta est, usum tibi Pallii in ea ad sola missarum solemnia agenda concedimus itaut per loca singula duodecim Episcopos ordines, qui tuæ ditioni subjaceant: quatenus (*) Londoniensis civitatis Episcopus semper in posterum a Synodo propria debeat consecrari, atque honoris Pallium ab hac sancta & Apostolica, cui auctore Deo deservio, Sede percipiat. Ad* Eboracam vero civitatem te volumus Episcopum mittere, quem ipse judicaveris ordinandum: itaut si eadem civitas cum finitimis locis verbum Dei receperit, ipse quoque duodecim Episcopos ordinet, ut Metropolitani honore perfruatur: quia ei quoque si vita comes fuerit, Pallium tribuere Domino favente disponimus, quem tamen tuæ Fraternitatis volumus dispositioni subjacere. Post obitum vero tuum ita Episcopis, quos ordinaverit, præsit, ut Londoniensis Episcopi nullo modo ditioni subjaceat. Sit vero inter Londoniæ, & Eboracæ Civitatis Episcopos in posterum honoris ista distinctio, ut ipse prior habeatur, qui prius fuerit ordinatus. Communi autem consilio, & concordi actione quæcumque erunt pro Christi zelo agenda disponant, unanimiter recta sentiant; & ea, quæ senserint, non sibimet discrepando perficiant.

*Al. Londonensis.

* al. Eburacham.

EpiscopusLondonensis a proprioSynodo consecrandus.

Metropolicus honor Eboracensi Episcopo post London.

De æqualitate honoris inter harumEcclef. Episcopos.

Tua vero Fraternitas non solum Episcopos, quos ordinaverit, neque eos tantummodo, qui per Eboracensem Episcopum fuerint ordinati, sed,etiam omnes Britanniæ Sacerdotes habeat,Domino Deo nostro auctore, subjectos: quatenus ex lingua & vita tuæ sanctitatis, & recte credendi & bene vivendi formam percipiant, atque officium suum fide ac moribus exequentes, ad cælestia cum Dominus voluerit, regna pertingant. (a) Deus te incolumem custodiat, reverendissime Frater. Data die decima Kalendarum Juliarum imperante Domino nostro Mauricio Tiberio, piissimo Augusto An. 19. post consulatum ejusdem Domini an. 18. Indict. IV.

De Primatu London. per Brittaniam.

(a) In aliquibus deest.

Dat. die 22. Julii anno Domini 601. GregoriiPontif. anno XI.

X V I.

Privilegium Xenodochii Augustodunensis.

Gregorius Senatori Presbytero & Abbati, Xenodochii.

Regist. Lib. XIII. Ep. VIII

Proemium.

1 QUando ad ea, ad quæ Catholicorum Regum corda pontificalibus sunt monitis provocanda, ita ardenti desiderio divina præveniente gratia succenduntur, ut ab eis ultro poscantur, tanto alacri, & læto sunt animo concedenda, quanto & ea ipsa quæ capiunt, si nollent facere, peti debuerant. Proinde juxta scripta filiorum nostrorum præcellentissimorum Regum Brunichildis, ac nepotis ipsius Theodorici, Xenodochio, quod in Civitate Augustodunensia Siagrio reverendæ memoriæ Episcopo, & prædicta excellentissima filia nostra Regina constructum est, cui tu præesse dignosceris, hujusmodi privilegia præsentis auctoritatis nostræ decreto indulgemus, concedimus, atque firmamus: Statuentes nullum Regum, nullum Antistitum, nullum quacumque præditum dignitate, vel quemquam alium de his, quæ Xenodochio a suprascriptis præcellentissimis filiis nostris Regibus jam donata sunt, vel in futuro a quibuslibet aliis de proprio fuerint jure collata, sub cujuslibet causæ occasionisve specie minuere vel auferre, sive suis usibus applicare vel aliis quasi piis causis, pro suæ avaritiæ excusatione posse concedere: sed cuncta, quæ ibi oblata sunt vel offerri contigerit, tam a te quam ab eis, qui in tuo officio locoque successerint, perenni tempore illibata, & sine inquietudine aliqua volumus possideri; eorum tamen usibus, pro quorum sustentatione gubernationeque concessa sunt, modis omnibus profutura.

Xenodochium a Siagrio Episcopo& Brunichilde Regina in Civitate Augustodunensi constructum.

Immunitas ejusdē a quacumque libet molestia vi &c.

2 Ita constituimus ut obeunte Abbate, atque Presbytero suprascripti Xenodochii atque Monasterii, non alius ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem Rex ejusdem provinciæ cum consensu Monachorum, secundum timorem Dei elegerit, ac præviderit ordinandum.

Abbas a Rege de Monachorum gremio prævio eorumdem consensu eligendus.

3 Hoc quoque præsenti capitulo subjungimus, ut locum avaritiæ excludamus, nullum de Regibus, nullum de Sacerdotibus, vel quemcumque alium se suppositamve personam de ordinatione ejusdem Abbatis, vel quibuscumque causis ad Xenodochium ipsum pertinentibus, audere in auro sive alia qualibet specie commodi quidquam accipere; neque eumdem Abbatem ordinationis suæ causa dare præsumere: ne hac occasione, ea quæ a fidelibus piis locis offeruntur aut jam oblata sunt, consumantur.

Nihil petendum abAbbate pro ejus ordinatione.

4 Et quoniam multæ occasiones in deceptionem religiosarum personarum a pravis illis ut dicitur hominibus exquiruntur, Abbatem atque Presbyterum prædictiXenodochii nullo modo privandum deponendumque esse, censemus nisi causa specialiter criminis exigente. Unde necesse est, ut si qua contra eum hujusmodi querela surrexerit, non solus Episcopus civitatis Augustodunensis causam examinet, sed adhibitis sibi sex aliis coepiscopis suis subtili hoc investigatione perquirat: quatenus cunctis concorditer judicantibus canonicæ districtionis censura, aut reum ferire, aut innocentem possit absolvere.

Abbas nisi causa criminis non deponendus.

Latæ de eo querelæ ab Augusl. Episcopo adhibitis sex aliis Epp. examinādæ.

5 Simili quoque definitione juxta desiderium conditorum decernimus, ut nullus eorum qui eidem Xenodochio atque Monasterio Abbas aut Presbyter in posterum fuerit ordinatus, ad Episcopatus officium quacumque obreptione sit ausus accedere, nisi prius Abbatis officio sit privatus, aliusque loco ipsius subrogatus, ut ne res Xenodochii vel Monasterii iniqua erogatione consumens, gravissimam ægestatis necessitatem pauperibus ac peregrinis vel cæteris exinde viventibus generet. Episcopum vero tollendi de eodem loco monachum ad ecclesiasticum ordinem promovendum, vel pro aliqua quacumque causa sine consensu Abbatis atque Presbyteri, habere licentiam prohibemus: ne hujus rei usque ad hoc usurpatio perducatur, ut loca quæ acquisitione hominum construenda sunt, ablatione destruantur.

Abbas Xenodochii adEpiscopatum accedere nequeat nisi renunciata priusAbbatiali dignitate

Monachi nec ordinationis causa a Monasteriis abstraendi.

6 Hæc igitur omnia, quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam tibi quam cunctis qui in eo quo es ordine locoque successerint, vel eis quorum interesse potuerit in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero Regum, Sacerdotum, Judicum, personarumque sæcularium hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. Et nisi vel ea quæ ab illo male ablata sunt restituerit.

Dignitatis privatio, contra hæc inobservantes, & nisi resipuerint anathema.

rit, vel digna pœnitentia illicite acta defleverit, a Sacratissimo corpore ac sanguine Dei, & Domini nostri Redemtoris Jesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco juxta servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant.

Dat. anno Dñi 603. Pontif. Gregor. anno XIII.

XVII.

Privilegium Monasterii S. Mariæ in Urbe Augustodunensi.

Gregorius Thalassiæ Abbatissæ.

Registr. Lib. XIII. Ep. IX.

Justis Principum petitis per Pontif. favendum.

1 QUando ad ea, ad quæ catholicorum Regum corda Pontificalibus sunt monitis provocanda, ita ardenti desiderio divina præveniente gratia succenduntur, ut ab eis ultro poscantur, tanto sunt alacri, & læto animo concedenda, quanto & ea ipsa quæ cupiunt, si nollent facere, peti debuerant. Proinde juxta scripta Filiorum nostrorum præcellentissimorum Regum Brunichildis, ac nepotis ipsius Theodorici, monasterio Sanctæ Mariæ ubi ancillarum Dei congregatio est constituta, in Urbe Augustodunensi a reverendæ memoriæ Siagrio Episcopo condito, cui præesse dignosceris, hujusmodi Privilegia præsentis auctoritatis nostræ decreto indulgemus, concedimus, atque firmamus; statuentes nullum Regum, nullum Antistitem, nullum quacumque præditum dignitate, vel quemcumque alium de iis, quæ eidem monasterio a suprascriptis filiis nostris Regibus jam donata sunt, vel in futuro quibuslibet aliis de proprio fuerint jure collata, sub cujuslibet causæ occasionisve specie minuere, vel auferre, sive suis usibus applicare, vel aliis quasi piis causis pro suæ avaritiæ excusatione posse concedere. Sed cuncta quæ ibi oblata sunt, vel offerri contigerit, tam a te quam ab eis, quæ in tuo officio locoque successerint, a præsenti tempore illibata, & sine inquietudine aliqua volumus possideri, earum tamen usibus, pro quarum substentatione gubernationeque concessa sunt, modis omnibus profutura.

Monast. S. Mariæ a Brunichilde, & Theodorico Regg. Siagrii Ep. opera cōstructum.

Cuilibet personæ molestiā aut vim ullā ei inferre interdicit.

Abbatissa a Rege cum consensu Monacharum ordinanda.

2 Ita constituimus, ut obeunte Abbatissa prædicti monasterii non alia ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quam Rex ejusdem provinciæ, cum consensu Monacharum secundum Dei timorem elegerit, ac providerit ordinandam.

Nihil ab Abbatissa ordinationis suæ causa cuiquā persolvendū.

3 Hoc quoque capitulo præsenti subjungimus, ut locum avaritiæ secludamus, nullum de Regibus, nullum de Sacerdotibus, vel quemcumque alium per se suppositamve personam, de ordinatione ejus Abbatissæ, vel de quibuscumque causis ad monasterium ipsum pertinentibus, audere in auro, vel alia qualibet specie commodi quidquam accipere: neque eamdem Abbatissam ordinationis suæ causa dare præsumere; ne hac occasione quæ a fidelibus piis locis offeruntur, aut jam oblata sunt, consumantur.

Abbatissa nisi criminis specialis causa, ab Episcopo cū interventu sex aliorum Epp. examinādi deponi non posse statuit.

4 Et quoniam multæ occasiones in deceptionem religiosarum personarum, a pravis illis, ut dicitur, hominibus exquiruntur, Abbatissam ejusdem monasterii nullo modo privandam deponendamque censemus, nisi causa specialiter criminis exigente. Unde necesse est ut si qua contra eam hujusmodi querela surrexerit, non solum Episcopus Civitatis Augustodunensis causam examinet, sed adhibitis sibi sex aliis coepiscopis suis subtili hoc investigatione perquirat: quatenus cunctis concorditer judicantibus, canonicæ districtionis censura, aut ream ferire aut innocentem possit absolvere.

Privatio dignitatis contra hæc inobservantes, & nisi resipuerint anathema.

5 Hæc igitur omnia quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam tibi quam cunctis, qui in eo, quo es ordine locoque, successerint, vel eis quorum interesse potuerit in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero Regum, Sacerdotum, Judicum, personarumque sæcularium hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino Judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. Et nisi vel ea quæ ab illo male ablata sunt, restituerit, vel digna pœnitentia illicite acta defleverit, a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini nostri Redemtoris Jesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant.

Dat. anno Dñi 603. Pontif. Greg. anno XIII.

XVIII.

Simile Privilegium pro Ecclesia S. Martini in Suburbano Augustodunensi.

Gregorius Luponi Presbytero, & Abbati.

Ibid. Epist. X.

QUando ad ea, ad quæ Catholicorum Regum corda Pontificalibus sunt monitis provocanda, ita ardenti desiderio divina præveniente gratia succenduntur, ut ab eis ultro poscantur, tanto sunt alacri, & læto animo concedenda, quanto ea ipsa quæ cupiunt, si nollent facere, peti debuerant. Proinde juxta scripta filiorum nostrorum præcellentissimorum Regum Brunichildis, ac nepotis Theodorici, Ecclesiæ Sancti Martini, quæ in Suburbano Civitatis Augustodunensi &c. *ut supra in Privilegio Xenodochii.*

XIX.

Privilegium a S. Gregorio PP. Basilicæ S. Pauli ad Viam Ostiensem concessum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Felici Subdiacono & Rectori Patrimonii Appiæ.

Extstat in Pigeinam ... gradus ... ipsam in ... Basilica.

Exordium.

LIcet omnia, quæ hæc Apostolica habet Ecclesia Beatorum Petri, ac Pauli, quorum honore & beneficiis adquisita sunt, Deo sint auctore communia, esse tamen debet in administratione actionum diversitas personarum, ut in assignatis cuique rebus, cura adhiberi possit impensior. Cum igitur pro Ecclesia beati Pauli Apostoli sollicitudo nos debita commoneret, ne minus ille habere luminaria isdem præco fidei censeretur, qui totum mundum lumine prædicationis

Causa concessionis.

nis implevit; & valde incongruum, ac esse durissimum videretur, ut illa ei specialiter possessio non serviret, in qua palmam sumens martyris capite est truncatus ut viveret; utile judicavimus eamdem massam, quæ Aquas salvias nuncupatur cum omnibus fundis suis, idest Cellavinaria, Antoniano, Villa Pertusa, Bifurco, Priminiano, Cassiano, Silonis, Corneli Tessellata, atque Corneliano cum omni jure instructo, instrumentoque suo, & omnibus generaliter ad eam pertinentibus cum Christi gratia luminaribus deputare: adicjientes etiam eidem cessioni hortos duo positos inter Tiberim & Porticus ipsius Ecclesiæ euntibus a porta Civitatis parte dextra, quos dividit fluvius Almon inter adfines horti Monasterii Sancti Stephani, quod est ancillarum Dei positum ad Sanctum Paulum, & ad fines possessionis Pisinian, simul & terrulas, quæ vocantur fossa Latronis positas idem juxta eandem Porticum euntibus similiter a porta parte sinistra, ubi nunc vineæ factæ sunt, quæ terrulæ cohærent ab uno latere possessioni Eugenitis quondam Scholastici, & ab alia parte possessioni Monasterii Sancti Aristi. Quæ omnia quoniam Deo adjuvante per antedictæ Ecclesiæ Præpositos, qui per tempora fuerint, a præsenti septima Indictione volumus ordinari, & quidquid exinde accesserit, luminaribus ejus impendi, atque ipsos exinde ponere rationes: idcirco experientiæ tuæ præcipimus ut suprascriptam massam Aquas Salvias, cum prænominatis omnibus fundis suis, nec non hortos, atque terrulas, quæ superius continentur, de brevibus suis delere debeat, ac auferre, & cuncta ad nomen prædictæ Ecclesiæ Beati Pauli Apostoli tradere, quatenus servientes sibi Præpositi omni post hoc carentes excusatione de luminaribus ejus ita sine nostra studeant solicitudine cogitare, ut nullus illic unquam neglectus possit existere. Facta vero suprascriptarum omnium rerum traditione volumus, ut hoc Præceptum in Scrinio Ecclesiæ experientia tua restituat. Bene vale. Dat. VIII. Kal. Februarias Imp. Domino Nostro Fhoca PP. Aug. anno secundo & Consolatus ejus anno Primo Ind. Septima. (*a*)

Assegnatio à Pontif. facta EcclesiæS.Pauli pro luminaribus ejusdē Basilicæ.

Dat. die 25. Januarii Anno Domini 604. Pontif. Gregorii Anno XIV.

(*a*) Allatum Diploma loco, quo adnotavi, positum, ego perlegi, & nisi notæ chronologicæ satis ostenderent, nonnisi Gregorio Magno esse adscribendum, ipsa caracterum forma, quorum specimen non afferendum putavi, cum diligentiæ, laudandæque curiositati quisque suæ possit per se satisfacere, hærere non sinit. Alterum vero in nova Porticu Vaticanæ Basilicæ positum & a Baronio, Blanchino, Pagio, Ciampino, cæterisque omnibus eidem S.Gregorio tributum, cur hic non attulerim, inferius in Gregorio II. indicabo additis brevibus quidem, sed validissimis rationibus, quibus adductus sum, illud legitimo auctori restituere.

SABINIANUS PRIMUS.

PAPA LXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCIV.

SAbinianus, natione Tuscus, de Civitate Volaterra, ex patre Bono, antea Diaconus S. R. E. & Gregorii Apocrisarius apud Mauricium Imp. ordinatur Pontifex die Dominica 13. Septembris anno 604. edit sub Phoca Imperatore annum i. mens. v. dies ix. (*b*) Ordinavit Episcopos per diversa loca sex & viginti. Post transitum ad cælestem gloriam sepultus est in Basilica B. Petri die 22. Februarii anno 606. Vacavit Sedes menses xi dies xxvii. (*c*)

(*b*) Sic habent i., & iii. Vignolii Catal. catalogus quoque Augustod. & v. ex Critic. Baron. præfixis: primi vero tres habent d. viii exclusis fortasse extremis, in reliquis apparet Scriptorum error.
(*c*) Anastas. 26. exclusis pariter fortasse extremis:

BONIFACIUS TERTIUS.

PAPA LXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCVII.

BOnifacius, natione Romanus, ex patre Joanne Cataaudioce, electus die 18 Februarii anno 607. proxima Dominica die 19. ordinatur. Sedit, imperante Phoca menses viii. dies xxii. (*a*) Fecit Episcopos per diversa loca unum supra viginti: qui defunctus sepultus est in Ecclesia B. Petri die 12. Novembris ejusdem anni. Vacavit Sedes menses ix., dies xii. (*b*).

(*a*) Sic iii. Vignolii Catalogus; duoque ex Critic. Baron. præfixis.
(*b*) Computandos a die depositionis.

BONIFACIUS QUARTUS

PAPA LXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DC VIII.

BOnifacius, natione Marsorum, de Civitate Valeria, ex Patre Joanne Medico, ordinatus Pontifex die 25. Augusti anno 608. Sedit annos vi. menses viii., dies xiii. (*a*) sub Phoca, & Heraclio Phocæ successore. Duabus Ordinationibus Diaconos octo, Episcopos per diversa loca creavit triginta quinque. Obiit die 7. Maij anno 615. sepultusque est ad B. Petrum Apostolum. Vacavit Sedes menses v. die xii.

(*a*) In Epitaphio legitur d. xii., exclusa die emortuali.

S. DEUS-

SANCTUS DEUSDEDIT.

PAPA LXX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCXV.

DEuſdedit, natione Romanus, ex patre Stephano Subdiacono, ordinatus die Dominica 19. Octobris. Sedit annos iii., dies xx. imperante Heraclio. Fecit Ordinationes tres, quibus creavit Presbyteros quatuordecim, Diaconos quinque, Epiſcopos per diverſa loca vigintinovem. Defunctus, & ſepultus eſt ad B. Petrum Apoſtolum die 8. Menſis Novembris anno 618. Vacavit Sedes annum i. (*a*) menſem i. dies xvi.

(*a*) Annum omiſit Anaſtaſius, & Vignolius ſi advertit, non tamen expreſſit.

BONIFACIUS QUINTUS.

PAPA LXXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCXIX.

BOnifacius, natione Campanus de Civitate Neapoli, ex patre Joanne, ex Archipresbytero in Titulo S. Sixti ordinatus die Dominica 23. Decembris anno 619. Sedit annos v., menſes x. ſub Heraclio Imperatore. Duas habuit ordinationes Presbyterorum vigintiſeptem, Diaconorum quatuor, Epiſcopos vero per diverſa loca creavit vigintiſeptem. Obiit 22. Octobris anno 625., ac triduo poſt ſepultus eſt ad B. Petrum. Vacavit Sedes dies v. (*a*).

(*a*) Ab obitu computandos.

HONORIUS I.

PAPA LXXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCXXV.

HOnorius, natione Campanus, ex patre Petronio Viro Consulari, ordinatus die Dominica 27. Octobris anno 625. sedit imperante Heraclio annos xii., menses xi. dies xiv. (a). Tribus ordinationibus creavit Presbyteros tresdecim, Diaconos duodecim, Episcopos per diversa loca unum & octuaginta. Obiit die 11. Octobris anno 638., sequentique die sepultus est in Basilica B. Petri Apostoli. Vacavit Sedes annum i. menses vii. dies xviii.

I.

Monasterium Bobiense sub protectione Sedis Apostolicæ suscipitur.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei. Fratri Bertulpho Abbati Presbytero,

Ex Ughell. Ital. Sac. edit. Roman. Tom. IV.

Exordium.

SI semper sunt concedenda, quæ piis desideriis congruunt, quanto potissimum ea, quæ per cultus prærogativam poscuntur, non sunt omnia abneganda, quæ sunt in largitoribus non solum postulanda, sed vi charitatis procul dubio exigenda. Petis nos igitur, ut Monasterium SS. Petri, & Pauli in Ecclesia Bobio constituto, quo præesse dignosceris, privilegia Sedis Apostolicæ largiremur, quatenus sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore præsidemus Ecclesiæ, constitutum nullius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur, pro qua re piis votis facilites ac nostra auctoritate, id quod a tua dilectione exposuimus affectui mancipari, & ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in prædicto Monasterio ditionem qualibet auctoritate ne extendere, atque sua auctoritate nisi a Præposito Monasterii fuerit invitatus, Missarum solemnitates celebrare omnino prohibemus. Curæ ergo tuæ sit Monasterii Fratres quo poteris egregiis moribus, ac vita inreprensibili exornare, ut profecto juxta id quod..... Apostolicis privilegiis maluit inconcusse dotandos, desideret potius, & anhelet inviolabili cælestis affluentiæ munere, diurnis sanctæ disciplinæ precibus decorandos, sit profecto communis, & sincera vita, sit sobria communis sinceritas, ut quibus est mortuus mundus, ac sepultus pro incentiva contentionis vicia minime funites * qua in cassum quis & frustra laborare cognoscitur, si superbiæ vitiorum autrici colla submittere sentiat: sit excelsa inde humilitas, quia per hanc cælesti artem, cælestium munerum possidere. Sit igitur ante oculos mentis, & corporis traditionum regula paternarum, & unusquisque Prælatus noverit qualiter debeat imperare subditis, nedum aspera, & nec unicuique Fratri aptissima ratione impleri usque ad complementum ... Dei imperantes indiscretione subjecti: sit itaque moderata vivacitas, sit solicitudinis supereminens in Fratribus strenuitas, ut dum regulariter omnes qui Deo integerrime conferuntur per obedientiæ lineam bene servientes exhibeant temporalia, ad gaudia cælestis patriæ proveniat sempiterna. Et hæc quidem, quæ ad solicitudinem pertinent dixisse sufficiant: ante omnia cum Redemptoris nostri misericordiam, cui ingemiscere redemptionem nostram expectantem, enixius cum singultis, & gemitibus expectamus, ut ea quæ pietas flagitat, fragilitas humanæ conditionis sufficienter, atque confidenter de sui auctoris suffragatione adimpleat. Bene valete.

Cuiquã jurisdictionem in Monasterio præter Abbatem habere interdicitur. Missarum etiã solemnia agere.

Adhortatio ad Monachos.

* suscitentur?

Datum 3. Id. Januarii Imperante Domino piissimo Aug. Eraclio. Anno 8. P. C. ejusdem anno 18. atque Eraclio Constantino novo filio ipsius an. 16. ind. prima.

Dat. die 11. Januarii Anno Domini 628. Pontif. Honorii Anno III.

II.

Privilegium, quo Ecclesiæ Dorobernensi conceditur, ut Primatum omnium Ecclesiarum Britanniæ Cantuariensis Archiepiscopus obtineat.

Dilectissimo Fratri Honorio Honorius Episcopus Servus Servorum Dei.

Edidit Jo: Seldenus Historia Anglic. Script. X col. 1750 & Michael Alforaus annal. Eccles. Anglo-Sax. ad ann. 634.

SUsceptis vestræ dilectionis literis, in eis reperimus vestri laboris solicitudinem circa vobis commissum gregem, multa fatigatione occupatam, multo labore, & angustia crebescentibus malis; & mundanis usibus mentis vestræ difficultatis sæpius substinere gravitatem. Nos vero hortamur vestram dilectionem, ut opus Euangelii, quod cœpistis, teneatis, quia in eo tibi laborandum, atque perseverandum magis quam

Adhortatio ad Honorium Ep. ut perseveret in Euangelii propagatione.

(a) Aliqui Anastasiani Codd. habent d. xvii., inclusis fortasse ordinationis, & depositionis diebus.

quam omittendum necesse est: memento Evangelici præcepti quo dicitur: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua; & tua aliquando conversus confirma Fratres tuos: Et item in Apostolo: Fratres stabiles estote, & immobiles, abundantes in opere Domini, semper scientes quod labor vester non est inanis in Domino. Ideo suppliciter vestram dilectionem admonemus, ut fide & opere in timore Dei & charitate vestra adquisitio, decessorumque vestrorum, quæ per Domini Gregorii exordia pullulat, convalescendo amplius extendatur. Ut ipsa promissio Dominici eloquii vos ad eternam festivitatem evocet: quæ dicit: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Et iterum Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. Inter ea tuæ Sedis auctoritatem nostræ auctoritatis privilegio firmari postulasti. Nos vero absque ulla dilatione gratuito animo annuimus, quia rectum est, ut quæ semel statuta, atque disposita a predecessoribus nostris cognovimus, hoc ipsum & nos confirmemus. Eorum itaque vestigia assequentes juxta ritum priscæ consuetudinis, quæ a temporibus sanctæ recordationis Augustini prædecessoris vestri nunc usque tua Ecclesia detinuit, ex auctoritate Beati Petri Apostolorum Principis, primatum omnium ecclesiarum Britanniæ tibi Honorio, tuisque successoribus in perpetuum obtinere concedimus. Tuæ ergo jurisdictioni subici præcipimus omnes ecclesias Angliæ, & regiones, & in civitate Dorobernia metropolitanus locus, & honor Archiepiscopatus, & caput omnium Ecclesiarum Anglorum populorum semper in posterum servetur, & a nulla persona per aliquam malam suasionem in alium locum mutetur. Aliter autem si quis fecerit tipo superbiæ instinctus, & nostræ præceptioni inobediens, & prænominatæ Ecclesiæ concessis suæ dignitatis rationibus contenderit reniti, sciat se separatum a participatione corporis & sanguinis Domini & Redemptoris nostri Jesu Christi. Deus te incolumem custodiat dilectissime Frater. *(a)*

Luc. xxII. 32.

1. *Corinth.* xv. 58.

Matth. xI. 28.

Id. xxxxv. 21, 23.

Vid. Sup. in Gregorio Pôt.

Cantuariensis Episcopus Britanniæ Primas

(a) Alfordus qui has Honorii literas a Guilielmo Malmesberiensi transcripsit, eas refert (ut supra denotavimus) ad annum 634. nec incongruo quidem jure; quamvis enim magna sit inter Scriptores rerum Anglicanarum controversia de anno, quo Honorius Dorobernensis Justum Episcopum in Dorobernensi Episcopatu excepit, magno tamen consensu approbant, Pallium ei missum ab Honorio Pontifice anno 633. Quare inopportunum fuisset inconcessis adhuc Honorio Episcopo dignitatis ornamentis, ejusdem privilegia confirmare.

SEVERINUS I.

PAPA LXXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCXL.

SEverinus, natione Romanus ex patre Abieno consecratus Pontifex die Dominica 28. Maji anno 640. imperante Heraclio. Hic Pontifex creatis Episcopis per diversa loca numero quatuor, obiit die prima Augusti eodem electionis suæ anno, cum sedisset menses ii., dies iv., & sepultus est ad B. Petrum sub die 4. Nonas Augusti. Vacavit Sedes menses iv. dies xxiv. *(a)*

(a) A die obitus ad electionem Joannis inclusis extremis.

JOAN-

JOANNES QUARTUS.

PAPA LXXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCXL.

JOannes, natione Dalmata, ex patre Venantio Scholastico, ordinatus die 24. Decembris anno 640 sedit sub Heraclio, Constantino, & Constante Impp annum i., menses ix. dies xviii. usque ad diem ii. mensis Octobris anno 642., qua mortalitatem explevit. Fecit ordinationes duas, Presbyterorum octodecim, Diaconorum quinque, Episcopos vero per diversa loca creavit duodeviginti. Sepultus est ad B. Petrum Apostolum 4. Idus Octobris. Vacavit Sedes mensem i. dies xiii.

I.

Privilegium immunitatis, & exemptionis ab Episcopali jurisditione pro Sanctimonialibus cujusdam Cœnobii Beatæ Mariæ in Gallia, quod sub protectione Sedis Apostolicæ suscipitur.

Dilectissimis fratribus Coepiscopis per Galliarum Provincias constitutis, Johannes Servus Servorum Dei,

QUamquam priscæ sacratissimæ regulæ decreta nos doceant, quæ oportet perenniter custodire; & Patrum Sanctorum consueta indiminute servare; attamen & nos quoque super hæc regulariter vota supplicum christianorum, & maxime orthodoxa fide fulgentium, in omnibus debemus effectui mancipare: quatenus eorum pia devotio Apostolicis inviolata permaneat institutis. Quoniam igitur Chlodoveus rex excellentissimus, filius noster princeps Francorum, pia, & religiosa devotione perspicuus, suis nos scriptis postulasse dignoscitur, & Apostolicæ Sedis caput omnium Ecclesiarum privilegium monasterio beatæ genitricis, & semper Virginis Mariæ, vel sanctæ Columbæ, atque Sanctæ Agathæ, seu aliorum Sanctorum Martyrum in loco, qui nuncupatur il. super pago ill. quod viri magnifici ill. pia devotione dediti, nutu, & aspiratione divina construxisse noscuntur, in quo decreverunt, ut puellæ Dei sacræ Virgines in sanctis studiis, & venerabilibus diuturnis meditationibus, & assiduis, vitam piam atque contemplativam sub retrusione exercere videantur: pro qua re supplici expetierunt deprecatu, ut privilegium Apostolicæ Sedis nostræ in eodem monasterio concedere deberemus. Quod salubriter annuentes maxime domesticis fidei, & spe certa salubre futurorum bonorum fulgentibus hoc privilegium perenni auctoritate servandum libenter indulsimus pro divino intuitu, Hec enim nova postulantium vel indulgentium est auctoritas privilegii largiendi dum profectu * cuncti & plerique prædecessores nostri per præterita tempora Apostolicæ Sedis Præsules, non solum sub ditione nostra constitutis, sed etiam in ceteris regionibus positis postulata semper indulgenda sanxerunt, præsertim in regione Francorum dum profectu * cuncta usque ad fines terræ & oceani maris terminum sub B. Petri Principis Apostolorum ditione consistant. Unde oportet omnes omnino medullitus ac totis viribus modis omnibus obedire, quæ per Beati Petri auctoritatem Apostolica Sedes postulata dignoscitur indulgere. Ergo antedictorum virorum, & præsertim interventu excellentissimi filii nostri prædicti Regis, super hoc privilegium suis scriptis enixius expetiti postulata concessimus, intercedentibus omnibus Episcopis, & contestatione evidentissima decernimus, tam vicinis quam procul a prædicto monasterio constitutis, ut nihil audeant usurpare, nihil auferre, nihil contingere cogente pravæ ambitionis ardore, quæ sub tenore hujus privilegii, & norma decernit, * ut videlicet Episcopus, quem mater spiritalis, paterque monasterii vel cuncta congregatio voluerit ad celebranda missarum solemnia in consecratione Abbatissæ, vel etiam reliquarum juniorum, sacrate * Deo etiam tabularum altaribus, in quibus missæ debeant celebrari, habeat facundiam * in eodem monasterio ingrediendi, ad officium scilicet Sacerdotalis ministerii; & tales secum ipse Pontifex introducat, quales vita & religio sancta commendat: quo peracto officio, nihil contingens, nihilque ambiens per concupiscentiæ stimulum, vel rapinæ pravitatis ingenia, sed gratis per omnia agens, ad propria mox regredi non moretur; nec convivium intra claustra monasterii eidem nullatenus præparetur, nihil sic dictus usurpans de rebus monasterii, non de sacris altaribus indumentis, non de ornamentis neque sacris voluminibus, nec quicquam majus vel exiguum, sed nec concupiscere adtemptet.

quia

Causæ concessionis.

* profecto.

Pontificum liberalitas in concedendis Privilegiis.

* profecto.

Obedientia Indultis Apostolicæ Sedis debita.

Immunitas concessa huic Monasterio.

* l. decernitur.

Liceat Monachis quem ... buerit vocare Episcopum ad Missarum solemnia, Abbatissæ consecratione ... * Sacrandis etiam tabulis altaris.

* facultatem.

(a) In Calce Privilegii hæc observat Mabilonius *Præmissum Privilegium ex veterrino Codice Thuaneo olim a me erutum est, typisque vulgatum in Appendice ad partem 1. Seculi iv. Benedictini. In illo Codice, qui octingentos annos videtur superare, male compacta erant folia, adeoque illius postremæ parti post illa verba* suam exhibeat præsentiam, *adjunctum erat folium, quod finem alterius privilegii continebat. Quamobrem cum Vir Cl. Stephanus Balutius genuinam Superioris privilegii postremam partem in Codice Colbertinæ Bibliothecæ invenisset, illam mihi pro sua humanitate communicavit. Ne autem hoc fragmentum a suo corpore avulsum esset, integrum Diploma hic exhibere visum est opere pretium &c.*

quia si privata concupiscere satis est noxium; quanto magis sacra auferre, aut desiderare, aut juri suo mancipare, Deo est inimicum? Unde bene cum justum virum describeret, Propheta ait: Qui excutit manus suas ab omni munere. Neque enim dicit, qui excutit manus ab munere, sed adjunxit, ab omni. Tunc ab omni munere manus excutit, quando divinis rebus, non solum nullam pecuniam, sed etiam humanam gratiam non requirit. Interdicentes etiam Episcopo, in cujus parochia est prædictum monasterium constitutum, ut nihil contra tenorem præsentis Decreti pia postulatione indulti quicquam attemptet, vel ejus successores præsumat prohibita contingere, nec in minimo hanc normam violare; sed plenius in omnibus per singula conservare. Chrisma igitur, vel quidquid ad sacra ministeria pertinet, si a matre & patre monasterii fuerit postulatum, aut benedictiones tradere Dei famularum, a quo præviderit vel elegerit spiritali sancto que Dei Sacerdote, modis omnibus annuendum: & (ut superius dictum est, & sæpe dicendum) nullam potestatem habere convenit Episcopo in eodem monasterio sub retrusione sancte viventibus, & theoricam vitam Cœnobialis regulæ militantibus a * beatissimis patribus nostris, quibus non fuit dignus mundus, edicta continent, idest Antonii, Pachomii, & haut procul a nostris temporibus Benedicti Abbatis istius Romæ hujus urbis. Illud præcipue statuendum decrevimus conservandum, ut neque in rebus ipsius monasterii, tam in villis, quam in locis ubique, vel in ordinandis personis ad regimen Dei famularum admittendis, non de alio monasterio, nec de secularibus fœminis inibi introducendis, excepto quam cuncta congregatio elegerit post mortem matris monasterii, ut deberet, institui & ordinari. Super hæc scilicet, neque vicedominus, neque Archidiaconus, nec quælibet persona in eodem monasterio habere se potestatem, aut extendere ditionem, vel quicquam immutare vel agere ullatenus præsumat: cognoscentes, quia sub Apostolica Sede, idest B. Petri Apostoli, ex prædicti regis consensu, & præfatorum virorum postulatione, dignoscimur præsentis privilegii indulta concedere. Rogatus vero Episcopus ipsius civitatis a matre, a patre monasterii, vel cuncta congregatione, suam exhibeat præsentiam. Non autem petitus nec conductus ad secreta monasterii accedere non præsumat, nec ibidem contra regulæ institutionem intra claustra eidem Pontifici convivium præparetur, ne quietem monacharum, qui vitam solitariam propter Deum peragere decreverunt, frequens sacerdotum insolentia atque ingressu puerilium * casu introeuntium perturbare videatur, qualiter pie & sancte viventes, & diuturnis meditationibus in Dei laudibus conversantes, pro excellentissimi Regis Francorum stabilitate & fundatorum pia devotione assidue Dominum deprecare non cessent. Si autem, quod non optamus, monachæ in eodem monasterio constitutæ tepidæ in Dei amore aut institutis patrum *, ab Abbatissa, ut est, mater monasterii, corrigantur. Et si in grave facinore inventæ fuerint, in secretiore cellula retrudantur, quo ad usque culpas suas Deo satisfaciant in gemitu & luctu ac lamentatione. Si autem & ipsa Abbatissa in torpore negligentiæ (contra) instituta Patrum fuerit, quod absit, reprehensa *, & in aliquam vel sinistram partem inclinata, a Sede Apostolica, sub cujus ditione consistit, statuimus corrigendam. Nec enim cuidam Episcopo damus licentiam, sub obtentu reprehensionis aliquæ in Monasterio prædicto suam extendere ditionem aut potestatem, sed sub ejus capite, idest Apostolica Sede, esse præcipimus. Si certe zelo Dei instinctu pietatis innitetur, suis epistolis debebit suggerere, ut quid Pontifici Romanæ Ecclesiæ & Apostolicæ Sedi placuerit, juxta suam prudentiam ac discretionem provideat disponendum. Quo facto, tunc irreprehensibiliores videantur existere, cum ad caput eorum, idest Apostolicam Sedem, videntur, quæ vera conspexerint nuntiare, & non semetipsos in eorum læsionem vel machinationem quicquam immergere, nec insidiose callideque in aliquo calumniam inrogare. Quod si quidam Episcopus tam de præsentibus, quam futuris, per ingenii articulum aut avaritiæ præ cupiditatis instigatione, quicquam de prohibitis præsumpserit attemptandum, vel contra superius decreta quoquo modo obviandum, aut quacumque persona, sive strinna * sive exigua, decreverit resultandum, primum quidem sui ordinis gradu & dignitate privabitur, & a B. Petri Apostoli auctoritate, qui ligandi solvendique in cælo & in terra meruit habere potestatem, sit a participatione corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi defraudandus & alienus, atque anathematis vinculum sortiatur vindictæ Dei, & temeratoris præsenti decreti, si quis violare præsumpserit, aut infringere, in districto examine cum Diabolo & Angelis ejus pœnis multiplicibus debeat subjacere in æterna damnatione. Superna gratia vos sospites custodiat in sua pace.

Esai. XXXIII. 15.

Episcopo ordinario quidquam contra Privilegium hoc attentare interdicitur.

Immunitas a jurisdictione Episcopi.

** l. sicut beatissimorũ patrum nostrorum.*

Abbatissæ electio penes Congregationem, ex qua illa eligi debeat.

Statuta nonnulla pro quiete Monasterii.

** Populorum.*

Monacarum correctio ab Abbatissa facienda.

** adde: fuerint.*

** deprehensa.*

Abbatissæ vero a Sede Apostolica.

Episcopus tantummodo ad Sedem Apostoli animade Monasterii licentia, si quæ sit, per literas referat.

Dignitatis privatio, & anathema contra Statuta hujusmodi inobservantes.

** strenua.*

II.

Simile Privilegium pro Monasterio Luxoviensi.

Dilectissimis fratribus universis Episcopis per Galliam constitutis Joannes Episcopus Servus Servorum Dei. (a)

Exordium.

Quamquam priscę regulæ decreta nos doceant, quæ oportet perenniter custodiri, constituta & Patrum indiminuta servari: attamen nos super hoc regulariter decernentes, vota supplicantium, & maxime Catholica fide fulgentium, in omnibus debent effectui mancipari: quatinus eorum pia devotio apostolicis inviolata permaneat institutis. Cum igitur Chlodoveus, excellentissimus filius noster Rex Francorum, pia & religiosa devotione perspicuus, suis

(a) Mabillonii ejusdem observatio. *Vulgatissimum est in antiquis instrumentis privilegium Luxoviensis Monasterii, etiam apud Marculfum sed a nemine hactenus publicatum. Ejus fragmentum invenimus in chartaceo codice Dervensis Cœnobii: cætera supplevimus ex pontificiis Diplomatibus subsequentium Pontificum, Benedicti VIII. & Leonis IX. qui iisdem pene verbis Superiorum Pontificum, adeoque Johannis IV. privilegia confirmarunt. An præmissum Johannis privilegium sit primum Luxoviensis Monasterii, quod verisimilius existimo, aut tantum confirmatio præcedentis, non omnino exploratum. Concessum est ad preces Chlodovei Francorum Regis, qui proinde ante annum DCXLI quo Johannes post annos integros duos decessit, Dagoberto patri successerat &c.*

suis nos scriptis postulasse dignoscitur, ut apostolicæ Sedis privilegium impartiremur monasterio B. Petri Apostolorum principis, in loco qui dicitur Luxovium, quod vir venerabilis Columbanus Scottus, sanctis studiis fervens, etiam cum largitate regia susceptus, & peregrinus in Regnum Francorum adveniens, monasterium construxisse comperitur, in quo non parvam congregationem monachorum instituens, etiam se cum eis paribus piæ devotionis studiis sociavit, in quo nunc Venerabilis Waldebertus abbas cum multis monachis conversari videtur, in Dei laudibus uno regulæ spiritu superna inspiratione commotus, ad laudem omnipotentis Dei pium exhibet famulatum. Pro qua re supplici expetierunt deprecatu, ut privilegium Apostolicæ Sedis nostræ in eodem monasterio concedere deberemus. Quod salubriter annuentes, maxime domesticis fidei & spe certa futurorum honorum fulgentibus hoc privilegium perenni auctoritate servandum libenter indulsimus. Nec enim nova postulantium vel indulgentium est auctoritas privilegii largiendi, dum profecto cuncti retro apostolicæ Sedis Præsules, non solum sub ditione nostra constitutis, sed etiam in cæteris longeregionibus postulata semper indulgenda sanxerunt, præsertim in Regno Francorum: dum profecto cuncti usque ad fines terræ, & oceani terminum, sub B. Petri Apostolorum principis ditione consistunt: & oportet omnes omnino medullitus obedire, quæ per B. Petri auctoritatem Apostolica Sedes postulata dinoscitur indulgere. Ergo antedictorum virorum, & præsertim interventu excellentissimi filii nostri prædicti Regis super hoc literis expetiti, postulata concessimus, interdicentes omnibus Episcopis vicinis, vel procul a dicto monasterio constitutis, nihil usurpare nihil contingere, quod subtus tenor hujus privilegii, & norma decernit: ut Episcopus, quem Pater monasterii, vel cuncta congregatio voluerit ad celebranda missarum solemnia, aut consecrationem abbatis, vel etiam tabularum, in quibus missæ debeant celebrari, habeat facultatem in ipsum monasterium ingredi tantum ad pii opus mysterii *; quo peracto, nihil contingens, sed omnia gratis peragens, ad propria mox regredi non moretur; nihil, sicut diximus, usurpans de rebus monasterii, non de sacris altaribus, non de ornamentis, neque de vasis, neque de sacris voluminibus, neque quicquam majus vel exiguum, sed nec concupiscere attemtet; quia si privata concupiscere satis est noxium, quanto magis sacra auferre, aut desiderare, & juri suo mancipare, Deo est inimicum? interdicentes etiam Episcopo, in cujus parochia est prædictum monasterium constitutum, ut nihil contra tenorem præsentis decreti pia postulatione indulti quicquam attemtet, vel ejus successores præsumant prohibita contingere. Chrisma igitur vel quicquid ad sacra mysteria pertinet, si a patre monasterii fuerit postulatum, a quo præviderit, spiritale patre censemus modis omnibus annuendum. Et ut superius dictum est, & sæpe dicendum est, nullam potestatem convenit habere Episcopos in eodem monasterio, neque in rebus, vel in ordinandis personis, excepto, quem tota congregatio elegerit post mortem patris monasterii, ut debeat ordinari. Super hæc neque presbyteros, neque diaconos, nec aliquam quamlibet personam in eodem monasterio habere ullo modo potestatem, vel quicquam immutare, vel agere: cognoscentes quia sub Apostolica Sede, idest B. Petri Apostoli, est constitutum. Rogatus vero episcopus a patre monasterii, & a cuncta congregatione, suam exhibeat præsentiam; non tamen petitus ad secreta monasteria accedere præsumat, ne quietam monachorum vitam, qui solitaria propter Deum studia peragere decreverunt, frequens sacerdotum insolentia perturbare videatur. Si autem, quod non optamus, monachi in eodem monasterio constituti, tepidi in Dei amore aut institutis patrum torpentes, quandoque conspiciantur existere, secundum regulas Patrum ab Abbate, idest a patre monasterii, corrigantur. Si autem & ipse in torpore institutæ Patrum regulæ fuerit reprehensus, in aliquam vel sinistram partem inclinatus, a Sede Apostolica, sub cujus ditione consistit, constituimus corrigendum. Nec enim cuiquam Episcopo damus licentiam, sub obtentu reprehensionis aliquam in monasterio suam extendere ditionem; sed ejus capiti, idest Apostolicæ Sedi pertinere cognoscat; statuentes apostolica censura, ne ulla hominum persona, magna vel parva, contra hoc nostrum privilegium venire pertemtet.

Margin notes: Quis Luxoviense Monasterium construxerit. — Causa dati privilegii. — * ministerii. — *Huc usque Dervensis Codex; cætera supplevit idem Mabillonius ex aliis Pontificiis Diplomatibus.*

THEODORUS PRIMUS

PAPA LXXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCXLII.

Theodorus, natione Græcus, ex patre Theodoro Episcopo, de Civitate Hierosolyma, ordinatus die dominica 24. Novembris, sedit sub Constante Imperatore annos vi. menses v. dies xviii. Fecit ordinationem unam

unam: creavitque Presbyteros unum & viginti, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca quadraginta sex. Ex humanis ereptus est die 13. Maji anno 649. & sepultus ad B. Petrum Pridie Idus mensis ejusdem. Vacavit Sedes dies xlii. (*a*)

Bobiensis Cœnobii initia per Beatum Columbanum, ejusque insignes progressus enumerat eidemque privilegia elargitur.

Vid. superius in Honor. Const. Si semper &c. Dat. 11. Februarii anno III.

Theodorus Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Bobuleno Presbytero, & Abbati Venerabilis Monasterii Beati Petri Apostolorum Principis Bobio constituti ejusque Congregationi in perpetuum.

Nuper erut. ex Archiv. Vatic.

QUamquam priscæ regulæ decreta nos doceant, quæ oportet perenniter custodiri & Patrum constituta indiminuta servari; attamen & Nos super hoc regulariter decernentes vota supplicum, & maxime orthodoxa fide fulgentium justo in omnibus* debent effectu mancipare: quatenus eorum pia devotio Apostolicis inviolata permaneat institutis atque Decretis. Dum igitur Excellentissimus filius noster Rotharith Rex, & Gloriosissima filia nostra Gundiberga Regina Gentis Longobardorum pia & religiosa devotione prospicui Nos scriptis postulare noscuntur, ut Apostolicæ Sedis privilegium Monasterio Beatissimorum Petri, & Pauli in loco, qui dicitur Ebobio, constituto, in quo Venerabilis Columbanus ex partibus Hiberniæ, in quibus ortus fuerat, sanctis studiis fervens cum largitate Regia in Regno gentis Longobardorum postquam alia fundavit Monasteria accedens, Monasterium construxisse perhibetur: ubi non parvam Congregationem Monachorum instituens etiam se cum eis paribus pię devotionis studiis mancipavit: In quo nunc Vir Venerabilis Bobulenus Presbiter & Abbas una cum centumquinquaginta Monachis conversari videtur, & in Dei laudibus uno Regulæ spiritu superna inspiratione commotus ad laudem Omnipotentis Dei pium exhibet famulatum; conferre debeamus. In quo Monasterio Monachi sub Regulę Sanctę Memorię Benedicti, vel prædicti Reverendissimi Columbani fundatoris loci illius conversari videntur. Pro qua re supplici expetierunt de precatu ut privilegium Apostolicę Sedis nostrę in eodem mirificę sanctitatis Monasterio concedere deberemus: quod salubriter annuentes nec non etiam quia & charitatis debito provocamur & Apostolicę Sedis benignitate ac benevolentia imitamur, honorem fratribus exhibere & specialibus Sanctę Romanę Ecclesię filiis specialis prerogativę gratiam elargiri, ut hominibus spectabiles actiones appareant, commissas sibi Ecclesias Apostolicę ditionis familiaritate suffulti tutius regant atque ipsorum subditi majorem eis reverentiam, & honorem exhibeant, hoc privilegium perenni auctoritate servandum ipsi Monasterio & ejus Ecclesiæ alacriter indulgemus, ut videlicet liceat Abbati ejusdem Venerabilis loci Mitra & aliis Pontificalibus uti. Et quia etiam de B. Petri & nostrę dilectionis gratia disposuimus ipsum Monasterium & ejus Ecclesiam per amplius honorare; ex Apostolicę Sedis liberalitate concedimus, ut Abbas ejusdem Monasterii infra Sacra *Ministeria constitutus signaculo Sanctę Crucis Populum valeat premunire: Ita quod ad honorem Dei & ipsius Monasterii & ejus Ecclesię supradicta valeat exercere sicut a Predecessore nostro apostolicę recordationis Honorio eidem Monasterio indultum esse conspicitur. Nec enim nova postulantium vel indulgentium est auctoritas privilegium largiendi, dum profecto cunctis Apostolicę Sedis non solum sub-ditione nostra constitutis, sed etiam in cęteris longis* regionibus postulata semper indulgenda sanxerunt præsertim in vicinitatem nostram, idest in Regno Longobardorum: dum profecto Cunctę Ecclesię usque ad fines terrę & Oceani terminum sub Beati Petri Principis Apostolorum ditione consistunt; oportet omnes omnino medullitus obedire, quę Beati Petri Apostolica Sedes dignoscitur indulgere, Et ideo per interventum Excellentissimi prędicti filii nostri Regis Longobardorum & pręcipue gloriosissimę filię nostrę Gundibergę Reginę super hoc literis postulata concessimus: Interdicentes omnibus Episcopis vicinis vel procul ab ipso Monasterio constitutis nihil usurpare nihilque pręsumere contra hæc, quę tenor hujus privilegii & norma decernit: videlicet Episcopus, quem Pater Monasterii vel cuncta Congregatio voluerit ad celebrandum Missarum solemnia, aut Consecrationes Presbyterorum seu Diaconorum vel etiam tabularum, in quibus Missę debeant celebrari, habeat* facundiam in eodem Monasterio ingrediendi ad pii opus ministerii: quo peracto nihil contingens sed gratis omnia peragens ad propria mox regredi non moretur, nihil sicut diximus usurpans de rebus Monasterii; non de sacris altaribus, non de paramentis, neque de vasis neque de sacris voluminibus, nec quidquam majus vel exiguum: sed nec concupiscere attentet, quia si privata concupiscere satis est noxium; quanto magis sacra auferre vel desiderare & Juri suo mancipare Domino est inimicum? Interdicentes etiam Episcopo in cujus Parochia esse videtur prædictum Monasterium constitutum, ut nihil contra tenorem pręsentis Decreti pia postulatione Indulti quidquam attemtet, neque ullo modo ejus baptismales Ecclesias seu Decimas sibi vindicet, nec ipse suique Successores pręsumant prohibita contingere. Chrisma igitur vel quidquid ad Sacra Ministeria pertinet si a Patre Monasterii fuerit postulatum, a quibuscumque previderit concedimus Pręsulibus tribuendum: Et ut superius dictum est, & sępe dicendum, est nullam potestatem habere permittimus Episcopos in eodem Monasterio neque in rebus vel ordinandis Personis, sed quem cuncta Congregatio elegerit post mortem Patris Monasterii, ipse debeat in eodem Monasterio, ordinare super hoc; neque Presbiteros neque Diaconos neque quamlibet Personam in eodem Monasterio habere ullo modo potestatem immutare quidquam vel agere: Cognoscentes quod sub Sede Apostolica idest Beati Petri Apostoli ex prędicti Regis seu Reginę consensu & postulatione, sub quorum defensione esse videtur, Nostrum presentis privilegii indulta concedere. Rogatus vero Episcopus a Patre Monasterii

Exordium. *debemus.

Preces Regis, & Reginæ Longobardorum.

Hoc Monasterium constructum fuerat a S. Columbano.

Preces Abbatis quoque, & Monachorum.

Privilegium Monasterio, & Ecclesiæ conceditur, ut Abbas Mitra, & Pontificalibus utatur.

Et ut Populo benedicat.

* mysteria. Hæc eadem concessa fuerant ab Horio. *Vid. sup.*

* longinquis.

Omnes Ecclesiæ cum subditione B. Petri consistant debent Apost. Sedis indultis obedire.

Interdicitur omnibus Episcopis quid quid a Monasterio usurpare.

Sed post Sacra gratis peracta discedat.

* facultatem.

Eximitur Monasterium etiã ab Episcopo, in cujus est Diœcesi.

Post habitum Abbatis electio Successoris ab ipsis Monachis peragenda.

(*a*) Exclusa tamen obitus die.

Episcopus nõ ingrediatur Monasterium nisi rogatus.

ſterii vel a cuncta Congregatione ſuam exhibeat preſentiam, non autem petitus ad ſecreta Monaſterii accedere non prȩſumat, ne quietam Monachorum vitam, qui ſolitaria propter Deum ſtudia peragere decreverunt, frequens Sacerdotum inſolentia irrumpat, ut in Dei laudibus converſantes pro incolumitate Sanctȩ Sedis Apoſtolicȩ Noſtrȩ & pro Excellentiſſimis Regibus pia poſtulatione poſcentibus aſſidue Dominum deprecari non ceſſent. Si autem quod non optamus Monachi in eodem Monaſterio conſtituti tepidi in Dei amore, aut contra inſtituta Patrum torpentes

Monachi ab Abbate corrigantur.

quandoque exiſtere viſi fuerint, ſecundum Regulas Patrum ab Abbate, ideſt a Patre Monaſterii corrigantur: ſi autem & ipſe Abbas in torpore contra Inſtituta Patrum & Regulȩ fuerit depre-

Ipſe Abbas ſolum a Sede Apoſtolica.

henſus, aut in aliquam vel ſiniſtram partem inclinatus, a Sede Apoſtolica, ſub cujus ditione conſiſtit, inſtituimus corrigendum. Nec enim cuidam Epiſcopo damus licentiam ſub obtemtu reprehenſionis aliquam in ſupraſcripto Monaſterio ſuam extendere poteſtatem, ſed ejus Capiti ideſt Apoſtolicȩ Sedi, ſi certo zelo Dei & inſtinctu Pietatis innititur, ſuis Epiſtolis debebit ſuggerere, ut quod Pontifici Romanȩ Sedis Apoſtolicȩ placuerit juxta ſuam prudentiam prævideat diſponendum: quo facto tunc irreprehenſibiles actiones videntur exiſtire, Conſtituta Sedis Apoſtolicæ inviolabiliter cuſtodiendo ſi ſtuduerit, quȩ contra hunc tenorem agi perſpexerit, fideliter nunciare & non ſemetipſum in eorum machinatione quomodocumque immergere. Quod ſi quidam calliditate aliqua vel

Pœna contra inobedientes, & violatores hujus Privilegii.

avaritiȩ inſtigatione quidquam de prohibitis præſumpſerit attentandum & contra ſuperius Decreta quoquomodo obviandum primum quidem ſui Ordinis gradu & dignitate privabitur, & ex Beati Petri Apoſtoli auctoritate, qui ligandi ſolvendique in cælo & in terra meruit poteſtatem, ſit a participatione Domini Noſtri Jeſu Chriſti Corporis & Sanguinis immunis, ac a noſtro conſortio ſecluſus, & etiam Excellentiſſimi qui tempore fuerit Regis nihilominus ſubmoven-

Dat. die 4. Maii anno Dñi 643. Pontif. Theodor. anno I.

dus queat, & quæ ſtatuta ſunt perpetua poſſint diffinitione manere & temeratores præſentis Decreti de ſua temeritate pænis multiplicibus ſubjacere. Bene valete. Datum quarto nonas Maii Imperii Domini piiſſimi Auguſti Anno ſecundo Conſulatus Primo Indictione prima Anno Domini ſexcenteſimo quadrageſimo tertio. (*a*)

(*a*) Barbaricum hic a Longobardis in Italiam advectum, ſæculoque huic proprium ſtylum legimus. Interpolatum vero Diploma facile crediderim: multa enim in eo ſunt, quæ diſciplinæ eccleſiaſticæ illius temporis adverſantur: illudque præcipue notatum velim, nonniſi poſt ſæculum X. notas chronologicas cum caractere annorum Domini uſurpatas.

MARTINUS PRIMUS

PAPA LXXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCXLIX.

MArtinus de Civitate Tudertina, nunc vulgo *Todi* Provinciæ Tuſciæ, ex patre Fabricio, ordinatus Pontifex die Dominica 5. Iulii anno 649. Sedit ſub imperio Conſtantii Imp. annos vi., menſes ii., dies xii (*a*) uſque ad diem 16. menſis Septembris anno 655., quo ærumnis, & inedia confectus vitam finivit in pace Chriſti Confeſſor in Inſula Cherſona, quò deportatus fuerat in exilium Imperatoris juſſu. Fecit ordinationes duas, quibus creavit Presbyteros undecim, Diaconos quinque, Epiſcopos triginta tres. Depoſitus eſt ſequenti ab obitu die in eadem Inſula, inde Corpus translatum poſt dies quatuor Conſtantinopolim, tandem Romam, repoſitum eſt in Eccleſia ſui Nominis SS. Silveſtri, & Martini in Montibus, ut vocant. Vacavit Sedes dies xxviii. (*b*).

(*a*) Error irrepſit in Cod. Anaſtaſ. ubi legitur dies xxvi.
(*b*) Eugenius ſiquidem quaſi Martini Vicarius nonniſi poſt delatum de hujus obitu nuncium accedente rurſus Cleri conſenſu, ſedere cœpit.

Damnat

I.

Damnat hæresim Monothelitarum, & Acta Synodi exponit, monens ut in fide catholica persistant.

Ex Concil. Lateranensi edidit Card. Carafa.

Martinus Servus Servorum Dei, atque per gratiam ejus Episcopus Sanctæ Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ urbis Romæ una cum sancto Concilio nostro Reverendissimorum Sacerdotum, regulariter huc nobiscum venientium in confirmatione piissimorum catholicæ Ecclesiæ dogmatum, his qui coæqualem nobis sortiti sunt fidem Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi per lavacrum regenerationis, in omni loco dominationis ejus, qui peregrinantur in sanctitate, & justitia, spiritualibus fratribus nostris Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Abbatibus Monasteriorum, Monachis, continentibus, atque catholicæ Ecclesiæ universæ sanctæque plenitudini.

Mos Pontiff. bene precandi iis, ad quos scribebant. *1. & 2. Petr. 1*

Gratia vobis, & pax multiplicetur in agnitione, & communione Sancti Spiritus, in hæreditatem incorruptibilem & immarcescibilem conservatam ante constitutionem mundi, nunc autem manifestatam in nobis, qui credimus in Jesu Christo Domino nostro, qui omnia nobis donavit, quæ ad vitam, & pietatem respiciunt, per salutarem prædicationem, ut in hoc permanentes semper, & instructi per concordiæ sinceritatem superædificemus fundamento Sanctorum Apostolorum, & prophetarum, in ipso summo angulari lapide Christo, qui super omnia Deus existit, & Salvator nostrarum animarum, in quo omnis ædificatio constructa crescit in augmentum ejus per architectoniam spiritus in regale Sacerdotium & templum sanctum, qualiter in eo proficientes a gloria in gloriam, virtutes annunciemus ejus, qui de tenebris nos vocavit in illum admirabile lumen suum, apud quem non est commutatio, nec momenti obumbratio, omnium autem bonorum perfectio: ex quo illuminati tenemus in eum confessionem immobilem, donec occurramus omnes in unitatem fidei & in agnitionem ejus, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis ejus, ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad machinationem erroris diaboli, qui semper propria festinat operari in filios diffidentiæ. Itaque notum facimus vobis, dilectissimi Fratres, quod & vos sine dubio nobiscum cognoscitis, vigilantem, & bene zelantem in Deum habentes proprium quoniam catholica Dei, & Apostolica Ecclesia in quiete & pace consistente, veluti leones rugientes, & quærentes, quem devorarent, subintroierunt quidam homines, qui olim præscripti sunt in hoc judicium impietatis sponte procedere, hoc est Theodorus quondam Episcopus Pharanitanus, Cyrus Alexandriæ, Sergius Constantinopolitanus, vel ejus successores Pyrrhus, & Paulus, magni Dei, & Salvatoris nostri dispensationem in hæreticam novitatem retorquentes, & eum qui emit eos, Christum Dominum denegantes ex hoc, quod in scripto asserunt minime eum habere secundum formam servi, vel secundum quod propter nos factus est homo, voluntatem, aut operationem naturalem, sed sine substantia eum sine natura & non solum sine anima, & irrationabilem, & insensibilem secundum eos existere: quia sicuti nos gloriosi ecclesiæ patres docuerunt, quidquid absque voluntate consistit, & operatione ab omni caret substantiali natura: pro qua re ipsum gloriæ Deum, & Dominum nostrum Jesum Christum per utramque, ex quibus consistit naturis atque appertinentibus eisdem naturalibus propietatibus perfectum esse in omnibus absque tantummodo peccato, prædicarunt. Si ergo perfectum in omnibus, quommodo non & in voluntate, & operatione secundum nostram naturam? Certum est enim, quia proprietas naturalis nostræ substantiæ, consistit essentialis ejus operatio & voluntas: qua proprietate amputata utique & ipsa natura cum illa perimitur, quia jam cognosci natura nullo modo potest per essentialem designantem eam naturalem proprietatem. Propterea & pari numero unitis substantialiter ei naturis ejusdem voluntates, & operationes sapere nobis tradiderunt: hoc est increatam, & creatam, divinam, & humanam cohærenter unitas, ut testantur verba eorum actibus nostris in approbatione veritatis inserta, & super omnem radium solis nitentia. Igitur eorumdem sanctorum patrum, qui hæc nos docuerunt, rectam viam, hoc est, orthodoxam confessionem superius dicti contrarii veritatis respuentes ac delinquentes, ambulaverunt in viam Balaam de Bosor, hoc est, in perfidia hæreticorum, & in spontaneo eorum errore effusi sunt, atque in contradictione inobedientiæ suæ obdurati sunt, sidera existentes erroris, & nubes sine aqua nec non arbores autumnales infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ, fluctus feroces maris spumantes proprias confusiones, quibus caligo tenebrarum in æternum conservata est, minime pœnitentibus, sed huc illucque maculam propriæ hæreseos absque timore jactantibus, qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium, & coluerunt, & præposuerunt catholicæ Ecclesiæ piis dogmatibus hæreticorum seductiosa conscripta, properantes omnibus modis aut decipere simpliciores, aut persequi eos, qui in Domino permanent. Quid jam, & in plures orthodoxos viros operati sunt, corporaliter, eos afficientes, quoniam animam captare non valuerunt in petra orthodoxæ fidei illorum collisi. Ideoque propter pravas eorum adinventiones, & praviora novitatis commenta, & in interiora cordis, juxta B. Hieremiam, conturbati catholicæ recordationis antecessores nostri Pontifices non destiterunt admonentes eos, & contestantes recedere a sua hujusmodi hæresi, & sanam doctrinam amplecti, ne quando irascatur Dominus & pereant funditus de via justorum, hoc est, pia sanctorum patrum confessione. Hoc autem consultissime non solum ipsi effecisse noscuntur, sed & alii plures diversas provincias habitantes reverendissimi Episcopi, & majus est dicere generalitates Synodorum per sua scripta non solum invitantes emendare propriam hæresim, sed & nos ipsos, idest, Apostolicam nostram Sedem conjurantes, & protestantes erigere se secundum regularem auctoritatem, & non usque ad finem per tot tempora permittere contrariorum novitatem sanctas Dei catholicas depasci Ecclesias. Ideoque

Margin notes (left column): *Ephes. 2.* — *1. Petr. 2.* — *Heb. 10.* — *Ephes. 4.* — Diaboli astutia in filios diffidentiæ. — *1. Petr. 5.* — *Iudæ 1.* — Nomina Capitum Monothelitarum.

Margin notes (right column): Monothelitarum hæresis. — Patrum doctrina de bina in Christo operatione. — Refutatur contraria Hæresis. — *2. Petr. 2.* Quæ de hujusmodi hæreticis habenda sit æstimatio — *Iudæ 1.* — *Rom. 1.* — *Hierem. 4.* Quæ cura Sũmis Pontiff. fuerit eos ad sanam doctrinam reducẽdi. — *Psalm. 2.*

que ex omnibus pene Sacerdotibus cum charitate admoniti non inclinaverunt aurem suam ad audiendam vocem postulantium eos, neque cordis sui cervicem mitigare voluerunt, ut converterentur ad Deum. Sed quod ait Dominus de inobedientibus, hoc & in eis provenire certum est. Dicit enim per Prophetam: Misi ad eos omnes servos meos prophetas, per diem consurgens diluculo, & mandavi, & non audierunt me, nec inclinaverunt aurem suam, sed induraverunt cervicem super petram. Quam vilis es facta, nimis iterans vias tuas? Addere peccata super peccata properaverunt: humanitatem Salvatoris, atque Deitatem ejus blasphemare ac denegare per impiissimum typum qui ex maligna instigatione illorum factus est contra immaculatam nostram Christianorum fidem a serenissimo Principe, definientes in eodem typo, nec unam nec duas voluntates aut operationes hoc est, neque divinam, neque humanam voluntatem, & operationem in ipso Salvatore nostro quempiam omnino confiteri. Hæc autem prædicaverunt, ut non solum in humana ejus natura, sed etiam in utraque omnino eum sine voluntate & operatione, hoc est, absque natura & essentia esse denuncient, quatenus cum perfidis hæreticis, & orthodoxos patres abjiciant, & cum sceleroforum virorum vocibus hoc est una voluntate, & operatione, pariter denegari faciant orthodoxorum doctrinas, idest, duas ejusdem Christi volutates, & operationes sicuti, & naturas unitas inconfuse & indivise, promulgantes illicite, etiam sine reprehensione, vel condemnatione, consistere in suis confessionibus hæreticos, hoc est, in ipsa quæ ab eis prædicatur, una voluntate, & operatione, atque eadem sine periculo libertate perfrui eos, qui in dogmatibus reprehenduntur, hæreticos, cum eis qui in doctrina usque in finem irreprehensibiliter delucescunt, sanctis patribus, quod utique catholicæ Ecclesiæ sacratissimas regulas destruere certum est, magis autem totius a Deo inspirante doctrinæ sanctam prædicationem, quæ nullatenus noxios excusat, neque liberat de judicio culpantes cum noxiis: hoc enim pravum & divinæ æquitatis est alienum. Quoniam autem, & illud cum cæteris contrarii præsumpserunt, in deceptione simplicium, & cooperimentum suarum pravitatum, in scripto audacter proferre impiissimæ suæ novitatis invalida dogmata, dicentes hæc esse pietatis dogmata, quæ tradiderunt hi, qui ab initio speculatores, & ministri verbi facti sunt, & sequenter successores eorum a Deo inspirati Ecclesiæ patres, sanctæ & universales quinque Synodi: ideo consultissime petractantes terribile esse, & divinam provocans indignationem hæc omnia despicere, quæ oppugnant catholicam Ecclesiam, ut ne condemnemur, utpote imperfectos, atque inefficaces habentes intellectus animæ ad discernendum malum, & bonum, prompti secundum gratiam Dei convenisse dignoscimur in hac Romana Christianissima civitate ad confirmationem quidem piissimarum Ecclesiæ prædicationum, condemnationem autem impiissimorum novitatis dogmatum, per similitudinem decessorum nostrorum sanctorum patrum, quique per sinceram concordiam, & in id ipsum Deo amabilem conventionem destruxerunt, hæresim, & omnes hæreticos superasse noscuntur, eripientes de eorum errore catholicam Ecclesiam. Quæ enim ex sacra concursione, hoc est, spiritali consonantia sanctorum patrum exequuntur, validiorem habent contra adversarios, & expugnabilem virtutem. In ore enim, inquit, duorum vel trium testium stabit omne verbum: & funiculus triplex difficile rumpitur, & Frater, quasi civitas firma, prævalebit autem sicut fundatum imperium. Propterea, & nos, ut dictum est, secundum indivisam communionem spiritus in idipsum convenientes properavimus per gestorum seriem comparationem ad invicem per distinctionem discretam efficere, tam sanctorum patrum, & universalium quinque Synodorum sacras promulgationes, & dogmata infidelium hæreticorum, tam anteriorum, quamque nunc emergentium contra fidem cum impia eorum ecthesi, nec non impiissimo typo proferentes, ut omnibus ostendamus relegentibus differentiam luminis, & tenebrarum, hoc est, claræ patrum doctrinæ, & temulentæ hæreticorum vesaniæ, & quia nulla communia hæreticis existunt cum sanctis patribus, sed quantum distat oriens ab occasu, tantumque distant impii hæretici verbo & mente ab a Deo inspiratis viris. Propterea sanctos quidem patres sententialiter confirmavimus cum omnibus sacris prædicationibus eorum, nec non eis, qui nobiscum sincere ipsos, & easdem suscipiunt. Impios autem hæreticos cum omnibus pravissimis dogmatibus eorum, & impiam ecthesin, vel impiissimum typum, & omnes, qui eos, vel quidquam de his, quæ exposita sunt in eis, suscipiunt aut defendunt, seu verba pro eis faciunt in scripto, anathematizavimus, ut & vos omnes, qui per omnem Orbem terrarum inhabitare noscimini pii & orthodoxi, hæc pie a nobis gesta cognoscentes pro tuitione Catholicæ Ecclesiæ consonanter nobiscum similia exequamini, & omnes quidem sanctos patres confirmetis in scripto, consonantes illis nobisque in orthodoxa fide: anathematizetis omnes hæreticos, qui præsumptive hanc olim, & nunc expugnaverunt, una cum scelerosa ecthesi, & impiissimo typo, sed & qui eos aut quiddam de his, quæ ab eis implicite exposita sunt susceperint, quatenus fructum pie confessionis vestrarum animarum hæreditare valeatis salutem. Propterea enim ea, quæ a nobis pro catholica Ecclesia Synodaliter gesta sunt omnibus direximus, ut nostri studii perficientes opus, nos quidem ipsos innoxios esse approbemus coram Deo & electis angelis, ante quos ab eo judicandi sumus cum eis, qui hæc a nobis susceperint in terribili ejus adventu; inexcusabiles autem eos, qui non obediunt, demonstremus, utpote nullam habentes occasionem pro sua perfidia post veritatis ostentionem, Domino dicente: Si non venissem & locutus eis fuissem, peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Sed & Apostolus iterum perhibet: Consideremus invicem provocatione charitatis, & bonorum operum non deserentes collocationem nostram, sicut est consuetudinis quibusdam: sed consolamini, & tanto magis, quanto viderimus appropinquantem diem. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur hostia pro peccatis, terribilis autem quædam expectatio judicii, & ignis emu-

Omnem tamen piorum laborem frustrata est illorum obdurata pravitas.

Hier. 7.

Hier. 2.

Constantis Imper. Typus per Monothelitarum instigationem factus.

Hæreticorum conversatio cum Orthodoxis Catholicæ Ecclesiæ regulas destruit.

Monothelit. calliditas in suis erroribus propagandis.

Sacra Lateranensis Synodus a Martino convocata ad has hæreses condemnandas.

Deut. 19. Matt. 18. Eccles. 4. Prov. 18.

Hæretici nihil habent commune cum Patribus.

In ea Synodo confirmatæ quinque Universales Synodi:

Damnataque hæreticorum dogmata, Ecthesis & Typus.

Eadem damnare admonentur Catholici.

Ioan. 15.

Hebr. 10.

Nulla excusatio in fide peccantibus post notitiam veritatis.

Deuter. 32. æmulatio, quæ consumptura est adversarios. Scimus enim dicentem: Mihi vindictam, Exech. 33. & ego retribuam, dicit Dominus. Propter quod præmuniens nos præcepit; dicens: Et tu fili hominis, loquere ad filios populi tui, & dices ad eos: Terra super quam inductus fuerit gladius, & tulerit populus terræ virum unum de novissimis suis, & constituerit eum super se speculatorem, & ille viderit gladium venientem super terram, & cecinerit buccina & annunciaverit populo; audiens autem quisquis ille est sonitum buccinæ, non se observaverit, veneritque gladius, & tulerit eum, sanguis illius super caput ipsius erit; quia sonum buccinæ audivit, & non se observavit: sanguis ejus in ipso erit. Si autem custodierit, animam suam salvavit. Quod si speculator viderit gladium venientem, & non insonuerit buccina, & populus non se custodierit, veneritque gladius, & tulerit de eis animam: ille in iniquitate sua captus est, sanguinem autem ejus de manu speculatoris re- Act. 20. quiram. Propter quod testificamur omnibus in hodiernum diem; sicut inquit Beatus Paulus, quia mundi sumus a sanguine omnium vestrum. Non enim subtraximus nos non annunciare omnibus, quæ tradita est nobis a sanctis patribus, & Synodis, orthodoxam confessionem per ea, Act. 20. quæ nuper apud nos Synodaliter gesta sunt. Attendite itaque vobis & omni gregi, in quo vos Spiritus Sanctus constituit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit proprio sanguine, ut non sit, qui vos decipiat aut seducat in sub- Coloss. 2. tilitate sermonis per philosophiam, & inanem fallaciam. Apertissime enim Spiritus Sanctus per Apostolum dicit: Quia in novissimis tem- 1. Timoth. 4. poribus recedent quidam a fide attendentes spiritibus seductoribus & doctrinis dæmoniorum, in hypocrisi mendaciloquorum, cauteriatam habentium suam conscientiam, propter quod vigi- Matth. 26. late, & orate, ut non intretis in tentationem: quæ mentis transgressio operatur in his, qui non 2. Thess. 2. crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati, eo quod charitatem veritatis non perceperunt, ut salvi fierent: Deus enim intentator malorum Iacob. 1. est: ipse autem neminem tentat. Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum vero cum con- Hebr. 13. summatum fuerit generat mortem. Nolite itaque Galat. 1. errare Fratres mei dilectissimi, doctrinis variis. & extraneis circumducti, & licet nos, aut Angelus de cælo euangelizaverit vobis præter quod accepimus Ibid. tam a sanctis Apostolis, & probabilibus patribus, & universalibus quinque Synodis, anathema sit. Igitur sicut prædiximus, & nunc iterum dicimus: Si quis vobis euangelizaverit præter id quod accepimus ex ipsis, anathema sit. Modo autem hominibus suademus, an Deo? aut quærimus hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, 2. Timoth. 1. inquit B. Paulus, Christi servus non essem. Sicut ergo accepistis Christum a sanctis prædicatoribus, sic in eum credite, bonum depositum usque in finem custodite per Spiritum Sanctum, qui habitat in vobis, quoniam firmum fundamentum Dei stat habens signaculum hoc: No- 2. Timoth. 2. vit Dominus, qui sunt ejus, & discedat ab iniquitate omnis, qui invocat nomen Domini. Propterea Fratres profanas vocum novitates evitantes, nullatenus eos, qui de terra clamant, &

Admonitio ad Catholicos Episcopos de invigilando super Domini grege.

non ex ore Domini loquuntur, suscipiatis adversus fidem Typos, aut leges vel definitiones, aut expositiones hæreticas agnoscentes: quoniam hæc omnia requisiturus, & judicaturus est ipse gloriæ Dominus, quia nullus hominum, quorum sicut fœnum dies illorum pro nobis crucifixus est, neque in nomine cujusquam eorum baptizati sumus, sed in mortem Christi Dei per lavacrum regenerationis renovati dignoscimur, qui crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato: maxime apertissime considerantes, quoniam & per se sua dogmata destruunt contrarii. Dicit enim Dominus: Omne regnum in se divisum non stabit; & omnis sententia lex adversum se divisa non stabit, & si typus destruit ecthesim, Matth. 12. sed ecthesis destruit typum, illa quidem dicens: unam habere, hic autem asserens non unam habere Dominum nostrum voluntatem, & operationem; ergo in se divisum est utrumque, & quomodo stabit adversariorum hæresis, magis a semetipsa invalida, & inanis existens, quam a nobis destructa? Ergo nullo modo per transitoriam umbram, potius autem corruptelam dissolutam, Christi Dei vestram orthodoxam fidem emittatis, mirantes personas quæstus causa: quoniam sicut flos fœni transiet. Exortus est enim sol cum ardore, & arefecit fœnum, & flos ejus decidit & decor vultus ejus deperiit, ita & di- Iacob. 1. ves in itineribus suis marcescit: ut ne pro dilectione mundi compatientibus nobis dicatur etiam de nobis: Dilexerunt gloriam hominum magis, Ioan. 12. quam gloriam solius Dei, & subjaceamus æterno judicio. Horrendum est, Fratres, incidere Hebr. 10. in manus Dei viventis, qui protestatur, dicens: Quicumque me negaverit, & verba mea coram hominibus, negabo & ego eum coram patre meo, qui in cælis est. Revelatur enim ira Matth. 10. Dei de cælo super omnem impietatem, & injustitiam hominum, qui veritatem per illicitam hæresim expugnant aut denegant: quia quod no- Rom. 10 tum est Dei, manifestum factum est in illis. Deus enim illis manifestavit hoc per sanctos Apostolos, & Prophetas, & doctores & universales quinque Synodos, quorum dogmata lex catholicæ Ecclesiæ existunt: & tamen his omnibus propriam novitatem præposuerunt. Nemo ergo Ephes. 5. vos seducat inanibus verbis. Propterea enim venit ira Dei super filios diffidentiæ. Nolite ergo effici comparticipes dogmatum eorum, neque communicetis infructuosis verbis illorum; magis autem, & redarguite, quoniam cœtus prævaricatorum sunt, & estenderunt linguam suam quasi arcum mendacii, & non veritatis. Completum est in eis; quia de malo ad malum egressi sunt, & me non cognoverunt, dicit Dominus. Hier. 9. Veritatem enim non loquentur, docuerunt autem linguam suam loqui mendacium: ut impie agerent laboraverunt, & renuerunt scire me, dicit Dominus. State ergo vos, dilectissimi, Hier. 6. super vias, & videte, & interrogate de semitis Domini antiquis, & videte, quæ est via bona sanctorum Patrum, & ambulate in ea, & invenietis requiem animabus vestris. Sed & si patimini 1. Pet. 3. propter Christum, beati eritis, metum autem eorum ne timueritis, neque conturbemini. Dominum autem Deum sanctificate in cordibus vestris, ipso dicente: Nolite timere eos, qui cor- Matth. 10. pus occidunt, animam autem non possunt occidere, sed potius eum timete, qui potest animam & cor-

Heretici sua ipsi dogmata evertunt.

Ecthesis & Typus inter se contraria.

Admonitio ad Orthodoxos Ecclesiæ Catholicæ ad perseverandū in recta fide; & Hæreticos redarguendū.

& corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt, & unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem, & capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere eos: multis passeribus meliores estis vos. Rememoramini ergo fratres eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes: nondum enim usque ad sanguinem certavimus adversus peccatum repugnantes. Confidimus autem de vobis, fratres charissimi meliora, & viciniora saluti, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque instantia, neque altitudo futura, neque fortitudines, neque profundum, neque creatura alia, magistro gentium docente, poterit vos separare a charitate Domini nostri Jesu Christi, & quæ in ipso est, recta fide. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est, ad colluctationem adversariorum, quatenus fidem intemeratam usque in finem conservantes, repromissionem percipiamus quam repromisit his, qui legitime certare deproperant. Adhuc enim modicum quantulum, qui venturus est, veniet, & non tardabit. Ecce enim judex ante januam assistit, coronam hilariter promittens his, qui pro eo passionibus submittuntur. Quod si subtraxerit se quis, non placebit animæ meæ, sed cadet de promissione propter negationem. Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ. Propter quod assumite arma Dei, ut possitis resistere in die malo adversus omnem hæreticum virum & dogmata, & induite vos loricam justitiæ calceati pedes in præparatione euangelii pacis, in omnibus assumentes scutum fidei, in quo possitis omnia jacula nequissimi ignita extinguere: & galeam salutis accipite, & gladium spiritus quod est verbum Dei, per omnem orationem, & obsecrationem, radicati, & fundati, ut idipsum nobiscum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata, dividentes totum, & integrum corpus ecclesiæ in tortuosas novitates: sitis autem perfecti, & integri in eodem sensu, & in eadem scientia firmati, ut per eam vias nostras dirigentes in eundem inflexibiliter occurramus, qui a nobis creditur Dominus: ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem reprobatum pro eorum impia hæresi, a Deo autem electum, & honorificatum, magis autem Deum naturaliter existentem, licet propter nos caro factus sit, & vos tamquam lapides vivi ædificemini domus spiritualis in sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias ipsi in odorem suavitatis. Sed & nunc fratres commendamus omnes vos domino, & verbo gratiæ ejus, qui potest perficere, & dare hæreditatem in omnibus sanctificatis. Ipse autem Deus pacis, & consolationis det vobis idipsum sapere in alterutrum, & in ipso semper ut in omnibus unanimes uno ore, & uno corde honorificemus eum in concordia orthodoxæ fidei, qui potens est confirmare nos secundum Euangelium ejus, & secundum revelationem misterii temporibus æternis taciti, patefacti autem per scripturas sanctas, & Patrum orthodoxorum doctrinas, secundum præceptum æterni Dei ad obediendum fidei in omnibus nobis cogniti. Soli sapienti Deo Domino nostro Jesu Christo, cum Patre, Spiritu Sancto, gloria, honor, imperium & potestas in sæcula sæculorum. Amen. Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi fratres.

Hebr. 12. *Rom. 8.* *Hebr. 10.* *Ibid.* *Jacob. 10.* *Hebr. 10.* *Ephes. 10.* *1. Corinth. 1.* *1. Petr. 2.* *Act. 20.* *Rom. 15.* *Rom. 16.*

II.

Joannem Philadelphiæ Episcopum constituit in Oriente Vicarium cum potestate constituendi Episcopos, & Presbyteros, lapsosque ad fidem redeuntes in pristino dignitatis gradu collocandi: improbat Macedonii, & Petri electionem ab hæreticis factam: mittit acta Concilii publicanda.

Joanni Episcopo Philadelphiæ Martinus Servus Servorum Dei, sanctæ ejus catholicæ, & apostolicæ Romanorum ecclesiæ Episcopus.

Ex edit. Card. Carafæ.

Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quem de te accepimus, dilecte frater, & ex iis, quæ ad nos a te scripta sunt, & ab iis, qui experimentum jam cœperunt spiritualis tuæ secundum Deum conversationis, Stephano nempe dilecto coepiscopo nostro, & comitibus ejus monachis mansionis Sancti Theodosii. Notum enim fecerunt nobis, studium te de iis habere, in quibus episcopum esse oportere apostolicus sermo determinat: Sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, & modestum, non litigiosum, non cupidum, suæ ecclesiæ bene præpositum. Hæc igitur audientes gratiam habemus Deo, cui servimus a juventute nostra, qui confortavit vos cum omnibus, qui eum diligunt, ut ad mensuram perveniretis hujusmodi Deo amabilis virtutis, quoniam iis, qui secundum propositum vocati sunt, omnia cooperantur, qui nobis etiam omnia divinæ ejus virtutis, quæ ad vitam, & pietatem pertinent, donavit per cognitionem ejus, qui vocavit nos propria gloria, & virtute: per quæ pretiosæ, magnæque promissiones donatæ sunt, ut per hæc simus divinæ consortes naturæ fugientes ejus, quæ in mundo est concupiscentiæ corruptionem. Sic igitur procedentem in Domino, & ascensiones ad eum facientem de gloria in gloriam charitatem tuam exhortamur, religiosissime frater, nostram istic vicem implere, idest in Orientis partibus, in omnibus ecclesiasticis functionibus, atque officiis: ut in hoc maxime, sicut oportet, suscites gratiam Dei, quæ in te est per impositionem sacerdotalis dignitatis, & nostræ apostolicæ vicis. Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed fortitudinis, & dilectionis, & prudentiæ ad tollendam omnem hæresim, quæ verbo fidei adversatur, & ad omne vitium expugnandum, quod virtuti divinæ contrarium sit; ut sic prosperans in Domino, ea quæ desunt corrigas, & constituas per omnem civitatem earum, quæ sedi tum Hierosolymitanæ tum Antiochenæ subsunt, Episcopos, & presbyteros, & diaconos, hoc tibi omnimodo facere præcipientibus nobis ex apostolica auctoritate, quæ data est nobis a Domino per Petrum sanctissimum, & principem Apostolorum; propter angustias temporis nostri, & pressuram gentium: ne usque in finem in illis partibus deficiat sacerdotalis decoris eximius ordo, ac ne inde de cætero nostræ religionis magnum & venerandum myste-

1. Timoth. 3. Qualis debeat esse Episcopus. *Joanni vices Apostolicæ delegantur.* *2. Timoth. 1.* *Fines jurisdictionis constituuntur.* *Sublato Sacerdotio religionis ignorantia obrepit.*

mysterium ignoretur: Si jam non sit sacerdos, & sacrificium aut spirituale libamen, quod jugiter Deo in odorem suavitatis pro salute populi offeratur. Nam oportet in hoc maxime tempore pastoribus spiritualibus frequentari ac muniri, quæ ubique sunt Dei catholicas ecclesias, quo juxta ipsius Domini prædictiones, tribulationes propter peccata nostra venerunt, quales non fuerunt ab initio mundi usque modo, neque fient cum quibus, & magnæ scandalorum tentationes ut in errorem inducantur, si fieri potest etiam electi. Quo circa ne differas omnimodo, dilecte, implere, juxta præceptum nostrum episcopis, & presbyteris, & diaconis, quæ istic sunt, catholicas ecclesias, qui per propriam eorum conversationem in omnibus bonis testimonium habeant. Oportet enim Episcopum, sicut Beatus Paulus dicit, sine crimine esse sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: sed hospitalem, benignum, prudentem, justum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere: presbyteros sobrios, prudentes, sanos in fide, in dilectione, in patientia, Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes. Hæc enim faciens & teipsum salvabis, & rationabiles Dei greges incursum effugientes luporum hujusmodi sacerdotum diligentia. Dolor enim mihi est magnus, & incessabilis molestia cordi meo, quoadusque per vestrum in Christo studium hoc opus absolutum videam, quandoquidem hoc & prius apostolica Sedes hæc fieri præcepit per memoratum Stephanum dilectum Coepiscopum nostrum. Sed hoc salutare propositum ad effectum venire prohibuerunt, qui talia prohibere dignos seipsos præstiterunt, qui pro arbitratu suo ea que ædificationis sunt, nota ei omnino non fecerunt, præcepta nempe demandatæ vicis apostolicæ hujus cathedræ, quibus jussus est electiones ibi facere eorum, qui ad curam Christianissimi populi deligendi sunt, solummodo autem ei significarunt de depositione, timorem Domini, minime cogitantes, neque in his formidabilem ejus indignationem. Quoniam igitur, ut nosti, dilecte frater, in ædificationem magis quam in destructionem a Domino potestatem accepimus, studio tibi sit ea, quæ ædificationis sunt operari, dato tibi per nos ejus discipulos apostolico præcepto, & potestate: & gratia dignos promovere nequaquam dubites ad incolumitatem, & securitatem Ecclesiæ catholicæ, cum magna dilectione exhortans eos, qui jam depositi sunt converti ad Dominum; potest enim eos rursum in admirabilem lucem suam adducere, qui hæc facit, & immutat, prout utilius est. Quo circa etiam hortatur propheta, dicens eis, Accedite ad eum, & illuminamini, & facies vestræ non confundentur, quæ vero signantur lumine; Et si fuerint peccata vestra, ut coccinum, quasi nix dealbabuntur, & si fuerint rubra, quasi vermiculus, veluti lana alba erunt. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis. Lavamini, mundi estote, auferte novitates cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite a commentitiis vestris dogmatibus; discite bene confiteri, quærite orthodoxam fidem: & venite & recipiam vos dicit Dominus. Quare nimium propter ipsos aporior, donec rursum formetur in iis per fidem Christus. Unde pro ipsis indesinenter diu noctuque cum lacrymis obsecrationem facio, ut ipse, qui propter nos in carne voluntarie passus est, rursum eos virtute proprii & vivifici sanguinis ad seipsum, & nos indissolubiliter per sinceram concordiam uniat. Cognoscens igitur, dilecte, hujusmodi nostrum de ipsis mœrorem, ne cesses per misericordiam Dei continenter eos hortari, & propheticam iis quotidie decantare vocem, quæ dicit: Nunquid, qui cadit non resurget; & qui aversus est, non revertetur. Appropinquate mihi, & appropinquabo vobis, dicit Dominus: quia Deus appropinquans ego sum, & non Deus de longe. Prope enim Dominus omnibus invocantibus eum in veritate, quæ a sanctis Patribus prædicabitur. Et vero ne defatigeris hoc faciens. Scriptum est enim. Bonum facientes ne deficiatis. Optime autem audiens dicentem, Fratres mei, si quis ex vobis erraverit a veritate, & converterit quis eum; scire debet quoniam, qui converti fecerit, peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte, & operiet multitudinem peccatorum. Et rursum: Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris, & convertentur ipsi ad te, & tu non converteris ad eos: et dabo te populo huic in murum æneum fortem. Quapropter si virtuti gratiæ mentem obsequentem habebunt, & obedientem aurem, ut persuadeantur, & audiant vocem Domini, ut eum per veram confessionem cognoscant; confirma unumquemque eorum in proprio ordine, scriptos libellos ipsis dantibus de orthodoxa fide: ut fructum Deo ferant aliorum conversionem, & meliorationem, atque ut multum fructum afferentes, majore a Deo honore digni habeantur. Hoc etiam omnino advertet charitas tua in iis, qui ab ipsa confirmantur, aut eliguntur, ne quomodo, præter hæresim, quæ ab ipsis dato libello evacuatur, alia quædam peccata nota canone eorum impediant, vel confirmationem vel electionem. Impossibile enim est ea contegere vel pretermittere, quæ convenientem locum defensionis non habent: sed omnino in iis, qui libenter peccant, & amant peccare, denegare oportet eam veniam, quæ in hujusmodi lapsibus ex dispensatione datur: ne & ipsi propter canonis contemtum amplius graventur, & nos in culpa simus injuste agendi iis licentiam permittentes. Defensores enim divinorum canonum & custodes sumus non prævaricatores: quandoquidem prævaricationibus conjunctæ manifesto retributiones sunt. Cujus rei gratia hortamur canonem observari in iis, qui præter mentem & scientiam seipsos elegerunt, vel delecti sunt in patriarchia beatæ memoriæ Sophronii. Qui sane ante ipsius patriarchiam, vel post decessum in Domino, a quibusdam non convenienter electi sunt propter angustiam (ut dictum est) temporis, vel quod ejus copia non esset, qui judicio adhibito sive juxta canones eligere deberet, vel permittere; tales datis scriptis libellis confirmari mandamus nullatenus inde canoni præjudicio facto. Novit enim canon afflictorum temporum persecutionibus veniam tribuere, in quibus contemptus non precessit prevaricationem redarguens: sed angustia magis, & penuria, quæ propter necessitatem, & ex misericordia cogit multam diligentiam pretermittere. Sed hæc de istis

Malis temporibus satagendum maxime ut numerosus ubique sit Clerus, qualis hic ponitur.

Matth. 24.

Tit. 1. Quales Episcoporum qualitates esse debeant.

Tit. 2. 1. *Timoth.* 3. Quales Presbyterorum. Quales Diaconorum.

Quæ sit facultas Vicarii Apostolici.

Summo Pontifici in ædificationem magis, quam in destructione potestas data.

Adhortatio ad Joannem ut a fide lapsos ad Christi ovile reducere curet. *Esai.* 1.

Quæ cura Sedis Apostolicæ ut errantes convertantur.

Hierem. 8.

Iacob. 4. *Appropinquate Deo, & apprinquabit vobis.* *Hierem.* 33. *juxta* LXX.

Iacob. 5.

Præmiũ convertentibus peccatores.

Hierem. 15.

Joanni committitur, ut eos, qui ad fidem redeunt in suo ordine confirmet;

Nisi contraria Sacris Canonibus obstent peccata.

Summus Pontifex defensor & custos Canonum.

Quando & cũ quibus dispẽsandum.

Eadem committit observanda in eos qui post Sophronii obitum ordinati sunt.

Quando a Sacris Canonibus dispensandum.

De causa Macedonii Pseudoepiscopi Anthiocheni.

de istis. Ejus vero, qui falso episcopatus sibi nomen affinxit, Macedonis dico, importunas literarum minas sive protestationem fortiter despuito, ut rabidi canis, & temerarii latratum; auscultans ei qui dicit: Nolite timere opprobrium hominum, & contemptu eorum ne vincamini. Hunc enim Episcopum catholica Ecclesia nullo modo novit, non solum quod is præter canones in externa regione sine consensu, & absque ullo certo decreto, hanc sibi appellatiouem usurpavit; sed & quod consentiat hæreticis, qui hæreseos suæ appendicem, ejus electionem per contemtum tumultuarie fecerunt: quemadmodum & Petri, qui ab iis nominatus est & assimilatus Episcopus Alexandriæ, ut per plures, & adscriptitias personas, hæresim suam munitiorem utique reddant, quam una cum ipsis in præsentiarum canonice hic & synodaliter anathematizavimus. Theodorum videlicet, qui Pharan Episcopus fuit, & Cyrum, qui Alexandriæ, & Sergium, qui Constantinopolis, ejusque successores Pyrrhum, & Paulum, & eos qui similia ipsis senserunt, aut sentiunt, vel sentient, & usque in finem non pœnituerint: aut se correxerint; quibus cum & typum quæ ex suggestione ipsius Pauli nuper facta est contra integritatem nostræ Christianæ fidei; definientes ut utique omnes orthodoxi pie sentiant & confiteantur, sicut tradiderunt nobis præcipui Ecclesiæ patres, & sanctæ universales quinque Synodi id est duas ejusdem, & unius Domini ac Dei nostri Jesu Christi secundum hypostasin unitas inconfuse & indivise naturas, ex quibus & in quibus constat: duasque juxta naturam operationes, ac duas juxta naturam voluntates, divinam, & humanam, in uno, & eodem connaturaliter unitas, & servatas, quæ ut cognoscat tua in Domino spiritalis dilectio, ac per te omnes, quæ istic sunt Ecclesiæ catholicæ; hæc ipsa a nobis hic Synodaliter gesta, ad constituendam defendendamque catholicam Ecclesiam una cum encycliis nostris, & Synodalibus literis misimus per Presbyterum, & aprocrisarium nostrum, Abbatem Theodorum, & monachos Sancti Theodosii religiosissimæ mansionis Joannem, Stephanum, Leontium, qui hujuscemodi nostræ Apostolicæ Synodo interfuerunt, & per gratiam Dei ipso visu didicerunt, quæ insecuta sunt omnia, & canonice definita. Quæ ipse firmiter custodiens, denuntia quoque omnibus, qui istic sunt fidelibus populis inviolabiliter tenere ut propriarum salutem animarum. Quapropter testificor coram Deo & Jesu Christo, & electis Angelis, ut hæc custodiens, amoto omni præjudicio nihilque placendi causa faciens, sed ex pura conscientia, euangelium gratiæ tradas omnibus; sicut accepisti, & a sanctis patribus, & a nobis ipsis, qui Synodaliter sanctiones eorum confirmavimus. Ne igitur erubescas testimonium Domini nostri Jesu Christi, sed conforteris gratia ipsius, & quæ audiisti a nobis per multos testes, sive demonstrationes ex scripturis & ex patribus, ea commenda fidelibus hominibus, qui idonei sunt ad alios quoque docendos. Tu collabora Euangelio ex virtute Dei, ut bonus miles certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam. Quandoquidem manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est gentibus, eruditum est in mundo, assumptum est in gloria. Propter quod hæc doce, & exhortare, testificans coram Deo non excitare pugnas verborum absque utilitate ad subversionem fidei. Si quis autem aliter docet, & non acquiescit sacris sermonibus Domini nostri Jesu Christi, & ei quæ secundum pietatem est doctrinæ; superbus est nihil sciens, sed languens circa quæstiones, & pugnas verborum importunas, ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blasphemiæ, suspiciones malæ, conflictationes hominum mente corruptorum, & qui veritate privati sunt, reprobi circa fidem sed ultra non proficient. Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus sicut & illorum fuit; idest illorum qui ante ipsos fuerunt, hæreticorum. Quos devitans, charissime, permane in iis, quæ didicisti, & credita sunt tibi, sciens a quibus didiceris; nemo sacerdotium tuum contemnat: sed forma sis omnibus in sermone, in conversatione, in dilectione, in fide, in sanctitate. Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per sacerdotalem dignitatem, & functionem nostræ apostolicæ vicis, ut profectus tuus omnibus manifestus, ac testatus sit, & ante omnes ipsi Deo, apud quem susceptorum pro virtute, & pietate laborum reposita est dignis laus, & corona justitiæ, quam reddet tibi justus judex, qui perfecte serves ejus orthodoxam fidem, & mandatum prompto animo impleas, in gloriosa ejus ac tremenda apparitione. Ecce vero in auxilium, ut magno studio ac sine ullo impedimento, charitas tua ministerium impleat a nostra apostolica auctoritate tibi commissum: hortati sumus Deo amabiles episcopos, ipsum dico Theodorum Esbuntiorum, & Antonium Bacathorum adesse in omnibus, ac pro viribus inservire hujusmodi spirituali voluntati tuæ, quibuscum & Georgium dilectum presbyterum, & archimandritam, & Petrum Christi amantem Adraensem nempe, ac omnino eos, qui in illis partibus fidem Dei verumque zelum habent: quorum merces plurima erit apud Deum, cum vobis promptitudinem animi, studiique sui præstiterint in omni obedientia, & gratiæ perfectione.

[Margin notes: *Esai. 52. juxta LXX.* — Eadem de Petro ab hæreticis Alexandriæ Episcopu nominato. — Haretici in Lateranēsi Synodo a Martino PP. anathematizati. — Decreta in eadem Synodo. — De Missis Joannis S.A. Apocrisariis, qui eadem decreta ad eum perferant. De obedientia eisdē omnimode præstanda. — Adhortatio ad Joannem. — *1. Timoth. 3.* — *1. Timoth. 6.* — *2. Timoth. 3.*]

III.

Paulus Thessalonicensis Episcopus cum non modo, ut promiserat, non resipuerit, verum eo auctore Apostolicæ Sedis Apocrisarii in hæresim fuerint inducti, anathematizatur, & deponitur.

Paulo Episcopo Thessalonicæ Martinus Servus Servorum Dei, Sanctæ Romanæ catholicæ, & apostolicæ Dei Ecclesiæ Episcopus.

Ex edit. Carafæ.

DOminus ac Deus noster Jesus Christus qui humana ipsius incarnatione inveteratam nostram naturam renovavit, ac proprio livore plagam transgressionis nostræ sanavit, cum velit nos non jam de cætero peccare, ne per peccatum deterius quid nobis contingat, & tradamur æterno supplicio, cui traditur, qui hic disciplina emendatus non fuerit, dignatus est nimia bonitate pœnis percutientibus quasi quibusdam vallis animæ nostræ vias, & aditus ad peccatum obsepire,

Osea 2. re, ac munire, idque significat per Oseam Prophetam dicentem: Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria: & semitas suas non inveniet, & sequetur amatores suos, & non apprehendet eos: & quæret eos, & non inveniet eos, & dicet; vadam, & revertar ad virum meum priorem, quia bene erat mihi tunc magis quam nunc. Unde ex humanitate immensa non ea solum, quæ a nobis per scientiam, sed etiam, quæ ex ignorantia peccantur condemnat quæque ex oblivione, aut nuda cogitatione, aut cupiditate inutili; ne per ea, quæ leviora esse videntur, malitiæ viam, ac semitam facientes, ex contemptu ad majora, pejoraque peccata adducamur, nullo jam existente metu, qui impetum malitiæ nostræ per supplicium cohibeat. Majora autem dico, quæ ex scientia per operationem peccantur, & ad malum finem veniunt: per quæ omnino excidimus a Deo & ultimæ morti adjudicamur, ubi sempiterna quidem poena est, nulla autem remissionis est venia: Quoniam non est in morte, qui memor sit tui, in inferno autem quis confitebitur tibi? dicit beatus David. Quod autem Deus ea, quæ ex ignorantia a nobis in ipsum delinquuntur, punit, ipse testatur dicens: Ille autem servus, qui cognovit voluntatem Domini sui, & non præparavit, & non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis; qui non cognovit & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Quod autem & ea, quæ involuntarie, aut ex oblivione, præterquam oportet, perpetrantur, non indulta relinquit: ostendit rursum per Moysen: Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel: Anima cum peccaverit per ignorantiam & de universis mandatis Domini, quæ præcepit ut non fierent, quippiam fecerit; si Sacerdos, qui unctus est, peccaverit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino; Si peccaverit princeps, & fecerit unum ex pluribus per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur, & postea intellexerit peccatum suum, offeret hostiam Domino, hircum de capris immaculatum: & rursum: Anima si prævaricans cæremonias per errorem in his quæ Domino sunt sanctificata, peccaverit, offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus. Sic quoque ea, quæ in corde, idest, in sola cogitatione consistunt, damnat dicens. Cave ne forte subrepat tibi impia cogitatio, & fiat tibi in peccatum. Et quæ ex intempestiva cupiditate fiunt percutit dicens: Non concupisces domum proximi tui, nec desiderabis uxorem ejus, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia, quæ illius sunt. Quare si hæc quæ a nobis ex oblivione, aut ignorantia, aut abreptione, aut cogitatione, aut cupiditate contra rationem fiunt, omnino non præterit; sed aperte damnat universitatis Deus, ut stimulum peccati nostri deleat, & damnationis nostræ mortem, quæ ex eo oritur perimat; quali quæso, aut quanta dignus est poena, qui divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longaminitatis, contemnit; atque idcirco omni studio ac proposito per cognitionem peccat, & propriam in ipsum Deum transgressionem, scripto nobis ostendit? quod ipse facere ausus es, idque non semel solum, sed jam iterum per synodales literas tuas ignorans ut, videtur, quod bonitas Dei ad poenitentiam te adducit, secundum autem duritiam tuam

Minora peccata vitanda ne incidamus in graviora

Majora peccata sunt, quæ ex scientia per operationem fiunt.

Psalm. 6.

Luc. 12.

Peccata quoque involuntarie, & ex oblivione perpetrata non inulta relinquuntur. Levit. 4.

Levit. 5.

Deut. 15.

Exod. 20.

Peccati Mortalis gravitas.

Rom. 2.

& impoenitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & revelationis justi judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera ejus; iis quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriam, & honorem, & incorruptionem quærunt, vitam æternam: iis autem, qui sunt ex contentione & qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira & indignatio, tribulatio, & angustia in omnem animam hominis operantis malum: Episcopi maxime, & sacerdotis, qui aliorum dux esse debet, eosque regere, & in viam pacis, per veram in Christum Deum confessionem adducere, non præcipitare in viam perditionis gressus sequentium populorum per propriam hæresim: de quibus, & per beatum Jeremiam Dominus dicit: Væ Pastoribus qui disperdunt, & dilacerant oves Pascuæ meæ: Grex perditus factus est populus meus: pastores eorum seduxerunt eos, feceruntque vagari in montibus, de monte in collem transierunt, obliti sunt cubilis sui. Omnes qui invenerunt comederunt eos, pastores enim multi demoliti sunt vineam meam, dederunt, conculcaverunt partem meam, dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. Idcirco hæc dicit dominus ad pastores, qui pascunt populum meum: Vos dispersistis gregem meum, & ejecistis eos, & non visitastis eos. Ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum: & quia oblitus es mei, & sperasti in mendacio, & ego revelabo, posteriora tua contra faciem tuam, & apparebit ignominia tua. Manifeste enim secunda dogmatum tuorum transgressio, etiam primam voluntariam demonstravit, & ex prava meditatione, sive sensu hæretico contra fidem a te factam fuisse, non ex involuntaria abreptione, aut corde non ficto. Nos igitur oportuit creditum nobis onus pontificalis ministerii reputantes, id est providæ animarum curæ, ac diligentiæ nullatenus morari, ac differre, cum fides a te proderetur, sed rigore canonis præcise utentes, ex prima interpellatione scriptum tum una cum eo, qui scripsisset, damnare; ne rationabilibus domini ovibus mortiferum doctrinæ tuæ porrigens gramen, eas tecum per malam fidem mortificares, privaresque æterna secundum Christum vita: pro quibus ipse animam suam posuit bonus pastor, & propter quas cælos inclinans a patris non discedens sinu, venit in terram ut perditam recuperans ovem, propriis humeris ad suum secundum naturam patrem humaniter referret, ac per viscera misericordiæ cælesti gregi connumeraret. Sed longaminitatem substinuimus, nec pœnam infliximus, acceptis misericorditer precibus Phitani Episcopi, & Ignatii diaconi tuorum Apocrisariorum, qui maxime asseverarent, & affirmarent, ejusmodi literarum involuntariam esse abreptionem, nec mentis ac certæ sententiæ opus esse illam absurditatem dogmatis tui. Unde & dicebant statim, ac sine mora a pejore dogmate in melius mutationem in te fore: si te juxta illorum postulatum de eo amanter monuissemus, cujus rei causa nos hortati sunt, ut tibi ostenderemus, nos ea, in quibus lapsus es, notasse, quod utique per apocrisarios nostros fecimus rigorem canonis per caritatem omittentes, teque adhortantes non tamen præcipientes omnino tanquam subjecto huic Apostolicæ Sedi, ut huc venires, teque canonice expurgares de his, quæ initio creationis tuæ non pie docuisti. Sed curavimus, inquit, Babylonem, & non est sanata: quoniam

Quam gravia Episcoporum, & Sacerdotū peccata sint.

Ierem. 23. & 50. & 12.

Ierem 14. juxta LXX.

Secunda Hæreticorū transgressio primæ malitiam ostendit.

Luc. 15.

In longaminitatem, ac misericordiā pronior Apostolica Sedes, quā in severitatē.

Paulus Romā vocatus est ut se ab objectis expurgaret.

Ierem. 51.

niam pervenit usque ad cælos judicium ejus. Non solum enim ipse incorrectus mansisti, sed memoratos Apocrisarios nostros decepisti; idque erga eos fecisti, quod astutus serpens fecit adversus Adam, desertorem unasecum eum constituens, qui a Domino mandatum acceperat. Tu enim simili modo ut serpens eos induxisti ac persuasisti, ut extenderent manum, ac pro eo ut caperent de scripto nostro, ad te in modum formulæ misso, non malum quendam, & promiscuum gustum, ut illic id est de ligno transgressionis, sed puram, & sinceram sanctorum Patrum confessionem; hanc enim pie ei scripto inseruimus ad animæ tuæ correctionem: tu eam a te repulisti, proque ea adulterine subjecisti absurditatis tuæ doctrinam, quo manum adjicerent, quæ omnino tibi non profuerunt; tametsi visus es eos irretire multis sermonibus & blanditiis labiorum protraxisti eos, at illi levitate elati secuti sunt, nescientes animæ periculum adire, quod iis fraudulenter struxeras. Verba enim fradulentorum mollia, & feriunt intima viscerum. Nec audivisti dicentem: Qui fodit foveam proximo incidet in eam, & qui volvit lapidem, in seipsum volvit. Lingua enim mendax odit veritatem: os vero incustoditum facit ruinas. Quomodo igitur cum hæc perpetraris in ipsos, & in exemplum formulæ præscriptum a nobis, & per ipsos ad te missum hortatu, ut dictum est, tuorum apocrisariorum, constituisti ad nos scribere, te ipsum decipiens, non nobis obrepens. Idcirco certiores facimus patres, qui ubique terrarum sunt, quod ea, quæ visa sunt ad effectum perducentes omni studio exposuimus nostram in Domino fidem. Sed audi quid princeps Apostolorum ad eum dicat, qui veritatem erat frustratus: Cur tentavit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui Sancto? Non es mentitus hominibus, sed Deo. Ac simile aliquid fecisti ei, qui per Samuelem Prophetam audivit a Domino: Hæc dicit Dominus exercituum, Recensui quæcumque fecit Amalec Israeli. Nunc ergo vade, & percute Amalec. & demolire universa ejus. Qui cum non obedisset ac dixisset Samueli quasi per impudentiam glorians in transgressione sua: Benedictus tu Domino, implevi verbum Domini, Dixitque Samuel; Et quæ est hæc vox gregum, quæ resonat in auribus meis? Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius ut obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia quam victima, & auscultare magis quam offerre adipem arietum; quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare. Pro eo ergo quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis rex. Dixitque Saul ad Samuelem, Peccavi; quia prævaricatus sum sermonem Domini, & verba tua. At tu ejus quidem transgressionem imitatus es, confessionem vero transgressionis non es æmulatus, neque dixisti, Peccavi; cum mutaveris domini fidem, & deceperis nostros Apocrisarios. Super quo tibi propitius esse potero? Nunquid super his non visitabo dicit Dominus? & in gente tali non ulcisciscetur anima mea? Quamobrem hos, qui diem in cinere, & sacco, & afflictione animæ & corporum, & lacrymis pœnitentiæ opprobrium ipsis a te illatum, expugnare jussimus, quod non solum Apostolicam contempserint potestatem, sed etiam sapientem non audierint parabolam, quæ dicit: Quando submiserit inimicus vocem suam, ne crediderisei: quoniam septem nequitiæ sunt in corde illius. Te vero una cum hæreticis tuis literis, idest literis synodalibus, quæ, & prius, & nunc a te ad nos missæ sunt, sententia anathematis damnavimus, ex eo die qui scriptus a nobis ac diffinitus est, nempe a die prima præsentis mensis Novembris indictione 8. qua die missas a te lubricas literas accepimus, & condemnavimus: quoad ea quæ a te synodaliter gesta sunt quæque prius, & quæ nunc tu cum omnibus, qui quomodocumque vel scripto vel sine scripto iis patrocinantur, aut ea defendunt, nobis consentiendo damnetis & anathematizetis, ut hæretica, & vana. Primum quidem propter hærentem in his absurditatem reprehensibilium duodecim tuorum capitum, quæ tibi scripto nota feci, ut inexcusabilis sis, si emendationem recuses. Deinde quod pium sermonem irritum facere in illis ausus es, impium vero dogma confirmare, qui hoc substuleris, quod per naturam voluntas, & operatio salutis nostræ sit in Domino nostro Jesu Christo, secundum utramque earum, ex quibus & in quibus est, naturarum: in quo propter sublatas ejusmodi pias voces, sine voluntate, ac sine operatione, quinimo sine existentia in utraque natura eum esse adstruxisti: quod enim est expers omnis substantialis voluntatis, atque operationis, destruitur etiam ab omni substantiali existentia. Qui præterea sustuleris in præfato tuo secundo Synodali, & hoc omnia anathematizare, quæcumque anathematizavimus; ut per hoc non solum eos etiam, quos anathematizavimus, nempe ipsas impiorum hæreticorum personas anathematizare recuses (nam si dogmata a te non anathematizentur perspicuum est, te ne personas quidem nefariorum hæreticorum anathematizare: siquidem hæreseos ipsorum causa, non causa naturæ, eos anathematizamus) sed ut etiam omnem omnium errorem Paganorum, Judæorum, Hæreticorum in te confirmes. Si enim omnia omnium horum dogmata condemnamus, ut contraria, & inimica veritati: tu vero omnia una nobiscum voce non anathematizas, quæ anathematizamus; consequens est, te horum omnium errorem confirmasse, qui a nobis sive ab Ecclesia catholica anathematizatur. Qui igitur ista fecisti adversus catholicam fidem; Neglexisti me dicit Dominus, & oblitus es fœderis mei dicentis: Non transgredieris de omnibus sermonibus, quos ego præcipio tibi hodie, dextera, aut sinistra, ut eas post Deos alios, ut colas eos. Et erit si non audieris vocem Domini Dei tui, ut custodias, & facias omnia præcepta ejus, & statuta ejus, quæ ego præcipio tibi hodie: & venient super te omnes hæ maledictiones, & apprehendent te. Viæ enim tuæ, & cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi. Hæc malitia tua, quia amara est, quoniam attigit usque ad cor tuum. Quomodo igitur dices, non sum pollutus, neque ambulavi post super inductitiam novitatem? Vide vias tuas in errore impressas, & cognosce quid feceris, quoniam si ablueris te nitro, & multiplicaveris tibi herbam, maculatus es in iniquitatibus tuis coram me dicit Dominus: donec convertas te sincere, & eum per piam confessionem diligas, in toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est enim primum, & magnum mandatum, recte credere in Dominum, ac Deum nostrum Jesum Christum, juxta sanctorum Patrum, & probatorum atque

Marginalia (left column): Sed Apocrisarios Apostolicæ Sedis corrupit. — Proverb. 7. — Proverb. 16. juxta LXX. — Perversorum fallaciæ publicandæ. — Act. 5. — 1. Reg. 15. — 1. Reg. 15. — Paulus peccatum non est confessus. — Jer. 5. — Prov. 26.

Marginalia (right column): Ideoque Anathemate a Martino I. & Synodo Romana percussus. — Duodecim capita hæresum Paulus sequutus est. — Qui condemnata ab Ecclesia Catholica dogmata non damnat, ea confirmare supponitur. — Deut. 28. — Jerem. 2. — Matth. 22. Primum mandatum credere in Dominum J.C.

Adhortatio ad Paulum ut resipiscat, & se emendet.

atque universalium conciliorum doctrinam. Et nunc meliores fac vias tuas, & dogmata cordis tui emunda ab omni hæretica pravitate, & audi vocem Domini Dei tui, & cessabit Dominus ab omnibus malis, quæ dixit in te. Ne igitur amplius per ea quæ scribis, aut inscite struis, ut alii pro te scribant, patrocineris impietate, sed eam potius ut hæreticam accusa. Non enim jam homo pœnitens a malitia sua dicit, quid feci? Ecce enim judicio contendo tecum, dicit Dominus, cum dicis, Non peccavi: quia contempsisti me vehementer ut duplices faceres vias tuas. Quapropter cognoscens cognosces, quemadmodum diximus, quod depositus sis ab omni sacerdotali dignitate, & ministerio in sancta Dei catholica, & apostolica ecclesia, quoad sine ulla prætermissione omnia, quæ a nobis hic synodaliter sancita sunt ac defininita ad commendationem, & confirmationem catholicæ Ecclesiæ videlicet dictorum sanctorum patrum & universalium quinque synodorum, scripto confirmes & nobis cum confitearis in uno sanctæ, & consubstantialis & adorandæ Trinitatis Deo verbo, qui propter nos incarnatus est & perfecte humanatus, duas naturas secundum hypostasim unitas inconfuse, & indivise: & duas naturales voluntates, duasque naturales operationes, divinam, & humanam connaturaliter unitas secundum sanctorum Patrum doctrinam, ad veram confirmationem, quod Deus natura perfectus, & homo natura perfectus idem existit: ut per omnia proprie similis Deo, & patri, præter quam quod pater ingenitus est, & per omnia proprie similis nobis, solum absque peccato: & anathematizes omnes hæreticos quos anathematizamus, id est quos anathematizat catholica Dei, & Apostolica Ecclesia, cum omnibus hæreticis ipsorum dogmatibus: & eos, qui nunc exorti sunt, hæreticos, &, qui a nobis synodaliter propter ipsorum hæresim anathematizati sunt. Theodorum dico, qui fuit Episcopus Pharan, & Cyrum, qui Alexandriæ, & Sergium, qui Constantinopolis, ejusque successores Pyrrhum & Paulum, cum omnibus ipsorum hæreticis dogmatibus, & impia expositione, magisque impia formula eorum, quæ ab ipsis nefarie firmata sunt, ad orthodoxæ fidei eversionem, & omnibus simpliciter, qui varie affirmant, unam sive nullam omnino confitentur divinitatis, & humanitatis Christi naturam, aut voluntatem, aut operationem, quos ut hostes, & adversarios suos catholica Dei, & Apostolica Ecclesia jure abjicit, & anathematizat. Ne igitur repudies Domini sermonem in impiis permanens. Pietas enim in Deum, principium est sensus, ac sapientiæ: & quæres eam ut argentum, & sicut thesauros investigabis eam; tunc intelliges timorem Domini, & cognitionem Dei invenies: quoniam Deus dat sapientiam: & a facie ejus cognitio, & intelligentia, reservat salutem recte agentibus. Quare revertere ad me dicit Dominus, & non firmabo vultum meum super te: quoniam misericors ego sum, nec irascar tibi in æternum. Tantum cognosce iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum impie egisti, & effundisti vias tuas ad alienos fidei, voci autem meæ non obedisti, dicit Dominus. Nam cognitio rerum tuarum conciliabit tibi celerem in iis correctionem: maxime si una cum proprio dogmatis errore corrigas etiam, quod in sacros canones peccasti, eos enim irritos facere ausus es, qui teipsum per proprias literas non confessus sis, ut subditum huic Apostolicæ Sedi Vicarium. Qui igitur in utroque lapsus es, utrique studeto convenienter mederi: non enim aliter habebis perfectam a nobis veniam, nisi in utroque nobis correctionem tuam exhibeas.

Ierem. 2.

Depositio Pauli Thessalonicensis; Quoad Apostolica & Synodalia Decreta scripto confirmet.

Pietas in Deũ principiũ sensus, ac sapiétiæ.

Iterata adhortatio ad Paulum.

Dat. die 1. Novẽbris anno Dom. 649.

IV.

De Pauli anathematizati fugienda hæresi.

Christum diligenti clero, & populo sanctæ Dei catholicæ Thessalonicensium Ecclesiæ, Martinus, Servus Servorum Dei sanctæ ejus catholicæ, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ Episcopus.

Ex edit. Card. Carafæ.

UNiversitatis opifex Dominus noster Jesus Christus, cum initio hominem fecisset, ad tutelam ejus vitæ proprium ipsi largitus est mandatum præcipiens id nullatenus transgredi, ne solutionis mandati fructum perciperet propriam dissolutionem, idest, mortem: quod cum accidisset, innotuit: ut omnes timore Dominum timerent, nec amplius ad mandati prævaricationem facile caperentur a diabolo, qui nos primitus decepisset. Unde humaniter saluti ipse nostræ prospiciens, inimicitias posuit inter nos & eum, qui fefellisset, easque voluit perennes esse: quas artificiose augens, cum incarnatus homo secundum nos factus est, clamabat dicens: Non veni pacem mittere in terram, sed gladium; has qui non accipit, inimico vitæ nostræ diabolo omnino fit amicus, inimicitias solvens, quas inter nos & ipsum Dominus posuit, deficiensque a Deo vivente per peccatum mortificatur, quo hominum natura in seipsam armata est, & affectionibus corrumpitur: quam naturam pacificare volens ipsius opifex, proprium, ut dictum est, in terram adveniens gladium dedit, qui Euangelicæ secundum ipsum prædicationis sermo est, omnem impietatem, atque iniquitatem cædens semper ac demetens, commendans vero orthodoxam in ipsum confessionem in iis, qui eam firme custodiunt. Quando igitur dilectissimi Fratres nobis, qui per gratiam ipsius Sacerdotes sumus, Euangelicæ prædicationis sermo creditus est, ut cum sapientia, & fide tueamur ejus domum, catholicam nempe ecclesiam, integram, atque immaculatam ab iis, qui eam violare ac lædere properant, necessario vobis notum facimus, jubente maxime hoc nos facere ipso Domino per prophetam dicentem: Consolamini, consolamini, consolamini populum meum, dicit Dominus: Sacerdotes loquimini ad cor Jerusalem, consolamini eam quia impleta est humiliatio ejus. Nam is, qui Pastor ejus vocatus est, mutatus est in lupum, eamque humiliare conatus est, per ea, quæ impie in nos dogmatizavit; quippe qui cælestem panem, qui per carnem in terram ad nos advenit, non opposuit vobis sincere ac sine innovatione in cibum, & potum ad vitam æternam per Apostolicam paternamque doctrinam; sed apposuit cibum Ægyptiacum, sive doctrinam hæreticam, quæ inquinare solet non confirmare cor homi-

Matth. 10.

Divinæ prædicationis effectus.

Episcoporum est gregem Domini de errantium pravis sententiis admonere.

Esa. 40.

De Pauli Thessalonicensis erroribus & in eis disseminandis calliditate.

hominis. Studuit enim non solum initio propositionis suæ, turbidam inquinamentorum suorum confusionem per literas suas huic Apostolicæ Sedi imponere, sicuti ab eo commissis apocrisariis, Pithano Episcopo, & Ignatio Diacono tum coram ostendimus; sed nunc quoque doctrinæ suæ cœnum augere: tametsi præfatorum virorum hortatu absurditates ejus, & errores notos ei fecissemus, ac præterea misissemus exemplum formulæ doctrinæ veræ ac salutaris, quæ nobis tradita est a Sanctis Apostolis, & probatissimis Ecclesiæ patribus: ut id firmiter intuens, propriam sententiam corrigeret. Ille vero etiam post cognitionem veritatis non audivit dicentem: Initium superbiæ hominis apostatare a Deo: Qui tenuerit eam, adimplebitur maledictis, & subvertet eum in finem. Propterea exhonoravit Dominus conventus malorum, & destruxit eos usque in finem. Quis igitur eum, qui in animam suam peccat, justificabit? quis glorificabit eum, qui vitam suam exhonorat? ausus est enim per summum divinorum judiciorum contemptum missum a nobis exemplum adulterare, ac depravare, ex eoque demere orthodoxam patrum confessionem, & damnationem quam facimus, idest quam catholica ecclesia jure facit, detestandorum hæreticorum: ac venenum propriæ novitatis injicere. Quoniam igitur, scriptum est, Fratres: Quis miserebitur incantatori a serpente percusso, & omnibus qui appropiant bestiis? sic & qui comitatur cum viro iniquo, & obvolutus est in peccatis ejus. In labiis suis indulcat inimicus, & in corde suo insidiatur, ut subvertat te in foveam. In oculis suis lacrymatur: & si invenerit tempus non satiabitur sanguine: & quasi adjuvans suffodiet plantas tuas. Caput suum movebit, & plaudet manu, & multa susurrans commutabit vultum suum. Et rursum dicit: Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea: & qui communicaverit superbo induet superbiam. Satagite vos omnes, dilecti, ut filii obedientiæ, & divinum præceptum adimplentes, quod dicit: Salva animam tuam noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione, sed in monte salvum te fac, ne & tu simul pereas; &: Recedite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio eorum. Deponite omnem ad hominem hujusmodi, idest ad pessimam ejus hæresim, conjunctionem, & amorem; mors enim est, separans a Deo eos, qui doctrinæ talis viri obsequuntur. Atque idcirco eum canonice ab omni deposuimus Sacerdotali dignitate & ministerio, quoad propria corrigens ad Apostolicam catholicæ ecclesiæ redeat fidem; in qua ipsi per Dei gratiam generati, & educati, state semper radicati, & fundati; & sicut accepistis a nobis, sive Sanctis Apostolis, & prophetis, & Doctoribus, & universalibus quinque Synodis, quomodo oporteat vos credere, & ambulare, & placere Deo, sicut & credidistis, & ambulastis usque adhuc, ut abundetis magis orthodoxa fide, consistentes juxta ipsorum Sanctorum piam traditionem Dominum nostrum Jesum Christum, Deum verum, & verum hominem eundem, in nullo a divina sua deficientem natura, & in nullo ab humana natura deficientem, absque solo peccato: sed per omnia perfectum ipsum in utraque naturarum ex quibus & in quibus constat, tum in divina tum in humana, in increata & in creata, sicut natura, ita voluntate, & operatione ad demonstrationem perfectæ ejus cum Deo & Patre, & cum Matre ac Virgine connaturalitatis, & consubstantialitatis. Habentes igitur talem spem, multa libertate utimur, & non sicut adversarii super inductis lasciviunt formulis, & expositionibus, sed paternis, Synodalibus catholicæ Ecclesiæ muniti præconiis, hæc ubique, & omnibus per ea, quæ nuper a nobis Synodaliter gesta sunt, intimavimus, quæ & vobiscum nunc loquimur, nihil inductitium aut peregrinum, ac novum prædicantes, sed quæ audivistis, & didicistis, & accepistis, & in vobis jugiter radicata sunt. Quæ enim est spes nostra, aut gaudium aut corona gloriationis? non ne vos coram ipso Domino nostro Jesu Christo, & nunc & in ipsius adventu? quandoquidem multa mihi ad vos libertas est, multa gloriatio pro vobis, repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra, quam propter dictum hominem sustinuimus: Quis enim infirmatur & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror? inquit divinus Apostolus. Quocirca, & vos, charissimi, hujusmodi nostram pro vobis scientes solicitudinem, & edocti diligenter a divinitus inspiratis scripturis, quod nulla est participatio justitiæ cum iniquitate, neque societas luci ad tenebras, nec conventio Christi ad Belial, nec pars fideli cum infidelibus, neque consensus orthodoxorum cum hæreticis: omni custodia custodite cor vestrum, nullam participationem habentes, nec societatem, nec confessionem, nec connexionem cum hujusmodi homine: ac nulla ratione assentiamini ejus doctrinæ, sed assidue permanentes in sanctissima nostra fide, servite Deo in conscientia pura. Synaxis autem ministerium perficiant vobis, qui ibi sunt Presbyteri & Diaconi, qui diligenter, & acceptabiliter rectam catholicæ ecclesiæ nobiscum doctrinam suscipiunt, quæ nuper ad vos a nobis scripta est: & abjicientes omnem hæresim, ac novitatem, quæ ab Apostolica prædicatione condemnatur; quo usque, ut dictum est, illesua corrigat, aut alius pro illo canonice eligatur pastor bonus ac verus, quique animam pro ovibus ponat, imitatione principis Pastorum Christi in loco pascuæ vos collocans, & super aquam refectionis educans. Ipse autem, qui nos vobiscum cofirmat in divinissima ejus confessione, quique unxit nos, ac signavit, deditque arrhabonem spiritus in cordibus nostris, sanctificet vos perfecte, spiritumque vestrum & animam, & corpus integra, atque irreprehensibilia custodiat recepturos in sæcula sæculorum, quæ repromisit diligentibus eum. Amen.

Margin notes (left column): Studium Apostolicæ Sedis ut ille errores suos ejuraret. — *Eccl. 10.* — Pauli temeritas in adulterando fidei exemplo sibi missæ. & Apocrisarios S. A. in hæresim inducendo. — *Eccl. 12.* — *Eccl. 13.* — Adhortatio ad Clerum & Populum Thessalonicensem. — *Gen. 19.* — *Esa. 25.* — Paulus depositus est. — De recipiendis quinque Synodis Universalibus.

Margin notes (right column): *2. Corinth. 11.* — *2. Corinth. 6.* — *Joan. 10.* — *Psalm. 22.*

V.

Privilegium Cœnobio Elnonensi, cujus bona omnia confirmantur, & Monachorum regimen sine alicujus interventu personæ Abbati committitur.

Ex Tollenis Act. SS. Februarii, [illegible] 6. ejusdem, Commentario prævio ad vitam S. Amandi § 3.

Martinus Episcopus, ultimus Servorum Dei omnibus diligentibus Deum salutem.

Exordium.

De quotidiano Sanctæ Matris Catholicæ, atque Apostolicæ Ecclesiæ profectu, ac multiplicatione gaudere debemus, atque in Vinea Domini pro mercede laborantibus auxi-

auxilium ferre debemus. Unde notum fore volumus Sanctæ universalis Ecclesiæ filiis tam præsentibus, quam & futuris, qualiter sanctæ dilectionis nostræ filius Amandus cum consensu, & petitione charissimi filii nostri ... Memoriæ Dagoberti Francorum Regis, sive filii ejus Sigeberti Privilegium auctoritatis nostræ expetierit de quodam Cœnobio, cui Helnonis indidit nomen, quodque etiam ab ipso consecratum est in honore Beatissimi Apostolorum Principis Petri, Doctorisque gentium Pauli intra decursum duorum fluminum Scarp, & Helnonis. Privilegium quidem sanctæ auctoritatis nostræ, nostris futurisque temporibus memorato loco indulgemus. Ordinamus itaque atque firmamus de stabilitate ipsius loci de Villis, & facultatibus de Ecclesiis, & Ecclesiarum decimis sive familia, de quibuscumque stipendiis specialiter inibi Deo servientium. Interdicimus autem in nomine Domini Nostri Jesu Christi, & ex auctoritate B. Petri Apostolorum Principis prohibemus, cujus vice huic Ecclesiæ Romanæ, auctore Deo, præsidemus, ut nullus Episcoporum ultra præsumat de reditibus, rebus, vel chartis eorum, vel Villis quocumque modo qualibet exquisitione minuere, nec dolos vel intermissiones aliquas facere, nec illorum ingredi monasterium, neque placita, nec aliud quid facere. Sed si qua causa forte inter terram venientem ad partem ... Ecclesiæ, & Monasterii evenerit; & pacifice non potuerit ordinari, apud electos Abbates, & alios Patres timentes Deum sine voluntaria dilatione, mediis Sacrosanctis Euangeliis, finiatur. Defuncto vero Abbate non extraneus, nisi de eadem Congregatione, quem sibi concors Congregatio elegerit, & qui electus fuerit, sine dolo, & venalitate aliqua ordinetur. Pariter autem custodiendum est, ut invito Abbate ad ordinanda alia Monasteria, aut ad Ordines Sacros vel Clericatus officium tolli exinde Monachi non debeant. Sed si abundantes fuerint, qui ad celebrandas Dei laudes, vel utilitates loci complendas sufficiant, de his, qui superfuerint, offerat Abbas coram quos dignos potuerit. Quisquis autem ex Monasterio ad ecclesiasticum ordinem pervenerit, ulterius illic nec potestatem nec licentiam habeat habitandi. Missas quoque publicas ab Episcopo in eodem Cœnobio fieri omnino prohibemus, ne in Servorum Dei recessibus, & eorum receptaculis ulla popularibus præbeatur occasio conventiculi, nec audeat Cathedram ibi collocare, vel quamlibet potestatem imperandi, nec aliquam ordinationem quamvis levissimam faciendi habeat, nisi ab Abbate ejusdem loci fuerit rogatus, quatenus Monachi semper maneant in Abbatis sui potestate. Hanc ergo scriptorum nostrorum paginam, omni in futuro tempore, ab omnibus Episcopis firmam statuimus illibatamque servari, ut, & jam suæ Ecclesiæ juvante Domino, suo tantum sint jure contentæ, & Abbas jam dicti Monasterii atque Monachi ecclesiasticis conditionibus, seu angariis, vel quibuslibet obsequiis sæcularibus nullo modo subjaceant, nullis laicis viris deserviant, sed remotis vexationibus ac cunctis gravaminibus divinum opus cum summa animi devotione perficiant. Quicumque in Apostolicis constitutionibus sincera dilectione observator extiterit, benedictionem, & misericordiam a Domino percipiat: At qui ea, quæ Apostolica Sedes stabilivit, pro nihilo ducere atque violare tentaverit, B. Petri Apostolorum Principis, nostrique Apostolatus auctoritate, anathematis vinculis irretitus, ut sacrilegus a sinu Matris Ecclesiæ, & participatione Corporis, & Sanguinis Christi separatus, cum diabolo, & Angelis ejus sententiam damnationis accipiat. Scriptum per manum Stephani Notarii, & Regionarii, & Sacriscrinii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Januario, Indictione * II. Datum XIV. * Februarii, per manum Amandi Episcopi, Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ.

Cœnobiũ Helnonense a Sigeberto Rege constructum.
Bona omnia confirmantur.
Immunitas ab Episcopali jurisdictione in temporalibus.
Abbatis electio penes Monachos.
De ordinandis Monachis.
Episcopus Missas publicas ibi non faciat.
Immunitas a sæculari potestate.
Anathema cõtra inobservãtes.
Dat. die 19. Ianuarii Año Domini 655. Pontif. Martini I. anno IV
* leg. IX.
* adde Kalendas.

V I.

Simile Pivilegium Cœnobio Blandiniensi.

Martinus Episcopus, ultimus Servorum Dei, omnibus diligentibus Deum salutem.

De quotidiano Sanctæ Matris Catholicæ atque Apostolicæ Ecclesiæ profectu ac multiplicatione gaudere debemus, atque in vinea Domini pro mercede laboris operantibus auxilium ferre debemus. Unde notum fore volumus Sanctæ Universalis Ecclesiæ filiis, tam præsentibus, quam & futuris, qualiter sanctæ dilectionis nostræ filius Amandus, cum consensu, & petitione charissimi filii nostri divæ memoriæ Dagoberti Francorum Regis, sive filii ejus Sigeberti Privilegium auctoritatis nostræ expetierit de quodam Cœnobio, quod ipse deliminatis gentilium spurcitiis fundo tenus extruxisse dignoscitur, cui nomen Blandinium indidit, quodque etiam ab ipso consecratum est in honore Beatissimi Apostolorum Pricipis Petri, Doctorisque gentium Pauli; situm inter decursum duorum fluminum Scaldis, & Legiæ. Privilegium quidem Sanctæ auctoritatis nostræ, nostris futurisque temporibus, memorato loco indulgemus, ordinamus atque firmamus de stabilitate ipsius loci, de Villis, & facultatibus, de Ecclesiis, & Eccclesiarum decimis sive familia, & de quibuscumque stipendiis specialiter inibi Deo servientium & Ecclesiæ ornamentorum atque luminariorum ac matriculariorum, hospitum, atque pauperum, juxta petitionem charorum nostrorum præcellentissimorum Regum Dagoberti atque filii ejus Sigeberti, nostra Apostolica auctoritate stabilimus, corroboramus, atque inconvulsa statuimus. Decrevimus itaque, ut liceat regulari Abbati Florberto ad præsens inibi subrogato vel constitnto a filio nostro Amando tam ipsi, quam in reliquum futuris Abbatibus in universis utilitatibus loci, divino solatio, ita omnia disponere, & ordinare, absque ullius contradictione vel refragatione, ut libere invigilent mandatis Domini, secundum Regulam S. Benedicti. Si quis vero (quod non optamus) temerario ausu contra hujus nostri Privilegii Apostolici publica scripta agere præsumpserit, reum se Divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, ac a Sacratissimo Corpore ac Sanguine Domini Redemptoris Nostri Jesu Christi alienus fiat, atque perinde in æterno examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco jus servantibus, & de suis bonis locum dictantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus

Ex Bolland. loc. cit. §. V.
Exordium.
Monasterium Blandiniense a Sigeberto Frãcorum Rege constitutum, & dicatum.
Confirmatio bonorum.
Libertas Abbatum in regimine Monasterii.

tenus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum Judicem præmium æternæ pacis inveniant. Scriptum per manum Stephani Notarii, & Regionarii & Sacriscrinii S. Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, Indictione * II. Datum XIV, Kalendas Februarii per manum Amandi Episcopi Theatrapi Sanctæ Sedis Apostolicæ. (*a*).

** leg. IX.*
Dat. die 15. Januarii Anno Domini 652. Pontif. Martini I. anno II.

SANCTUS EUGENIUS I.

PAPA LXXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLIV.

EUgenius, natione Romanus, de regione prima Aventina, Clericus a cunabulis, ex patre Rufiniano ordinatus die 8. Septembris anno 654. Martino Pontifice adhuc in exilio vivente, sed qui electionem dati sibi successoris probavit; Sedit sub Constante Imp. annos ii. menses ix. dies xxiv. scilicet ab ordinatione suscepta usque ad diem primam mensis Junii ann. 657 qua decessit. Fecit autem Episcopos per diversa loca numero vigintiduos, & sepultus est ad Beatum Petrum 4. Nonas Junii. Vacavit Sedes mensem i. d. xxix. (*a*)

(*a*) In calce utriusque Privilegii subdit Bollandus *Indictionem II. cum tempore sedis Martini non convenire; IX. potius ponendam esse, ut anno 651. quo S. Amandus Romæ fuit, videri datum queat*: in Superiori vero legendum *XIV. Kalendas Februarii* prout in hoc altero Diplomate: qui quidem scriptorum errores nonnullis fuerunt in causa ut utrumque Diploma fictitium, aut saltem interpolatum assererent: quorum quidem argumenta cum sufficientem non habeant vim cæteros suas in partes adducendi, utrumque nos hic inserendum censuimus nullum tamen pōdus datæ hucusque fidei adiiciētes.

(*a*) Sic habent editi Anastas. Codices reliqui omnes xxviii. exclusis extremis sc. die obitus Eugenii, & die ordinat. Vitaliani.

S. VITALIANUS PRIMUS

PAPA LXXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLVII.

VItalianus natione Signiensis, provinciæ Campaniæ, ex patre Anastasio, electus Eugenio successor ordinatur die Dominica 30 Julii anno 657. Sedit in Pontificatu sub Constante, & Constantino Pogonato Impp. annos xiv. menses vi. (*a*) Fecit Ordinationes quatuor, quibus creavit Presbyteros vigintiduos, Diaconum unum, Episcopos per diversa loca nonaginta septem. Vitam finivit die 27. Januarii anno 672. & sepultus est ad Beatum Petrum. Vacavit Sedes menses ii. dies xxv.

(*a*) Rotundo tamen numero computandos; quare in Cod. Vat. vii. sedisse legitur annos xix. mens. vi. (*Leg. V.*) dies xxix.

ADEO-

ADEODATUS

PAPA LXXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXII.

ADeodatus, natione Romanus, ex Monachis de patre Joviano electus die 21. Aprilis sequenti die Dominica ordinatur anno 672. Sedit in Pontificatu sub Constantino Pogonato Imp. annos iv. menses ii dies v. Una ordinatione creavit Presbyteros quatuordecim, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca quadragintasex Obiit 25. Junii anno 676. alteraque die sepultus est ad B. Petrum. Vacavit Sedes menses iv., dies v. (*a*)

De Privilegio, quod concessum est Abbati Monasterii Sancti Martini Turonensis.

Dilectissimis Fratribus universis Episcopis in Galliæ partibus commorantibus Adeodatus.

Concil. Tom. vii. col. 558. [illegible] Monasterii, qui illud hausit ex autographo, quod servatur in ejusd. Ecclesiæ tabulario.

Exordium.

ÆQuitatis nos admonet norma, quam apprime custodire præcipimur, ut canonica sanctorum Patrum consulta, præsertim a beatissimis Apostolicæ Sedis Præsulibus prædecessoribus nostris, qui auctoritatem successione, ac vice sacratissimi Apostolorum principis Petri per diligentem solertiam nacti sunt, quemadmodum statuta reperimus, intemerata atque illibata custodia conservemus. Sed & quæque a fratribus nostris, ecclesiarum Episcopis pedissequa dumtaxat imitatione consulto & salubriter fuerunt ordinata, utpote sancti Apostolorum principis, licet impares ministerio, firmanda simili ratione decernimus.

1. Qua ex re dum Ægiricus religiosus Presbyter, & Abbas Monasterii S. Martini, in quo & venerabile corpus ejus est situm, visendas ex desiderio veniens apostolicas confessiones & atria, nostris se repræsentaret obtutibus, commendationemque fratris nostri * Crotberti Turonicæ ecclesiæ præsulis obtulisset; supplici voce precatus est, ut privilegium apostolica auctoritate subnixum ob munitionem venerabilis monasterii, quod beatæ recordationis confessor Christi Martinus Turonensis Ecclesiæ Episcopus in Gallicanis partibus ad conversorum salutem sui sacratissimi corporis consecratione decoravit, cui nunc præesse se perhibens scriptis ostenderat, ei concedere deberemus.

* Roberti seu Crothperti. Abbati Ægirici preces.

Hoc Monasterium constructum fuit a S. Martino Turonensi.

2. Parumper autem ambigimus, idcirco quod mos atque traditio sanctæ nostræ ecclesiæ plus non suppetat, a regimine episcopalis providentiæ religiosa loca secernere. Verum ubi, & prædicti fratris nostri Crotberti Turonensis ecclesiæ præsulis monasticam libertatem, hoc est liberam dispensandi licentiam scripto concessam religiositate ejus exemplaria proferente comperimus, in cujus volumine, & aliorum per Gallicanam videlicet provinciam constitutorum Antistitum ad id consensum præbentium subscriptiones subter annexas inspeximus; nullatenus jam exortem *rationis ac canonicæ regulæ tantorum Episcoporum consonam sententiam fore perpendimus. Propterea, & nos erga quod iidem fratres nostri reverendissimi præsentes conferre providerunt, simili censura ex auctoritate profecto Apostolorum Principis, cui claves ligandi, atque solvendi conditor, atque redemptor omnibus tribuit, identidem firmari concessimus, ut Apostolica fulti auctoritate, per privilegii seriem nullas gravedines a quolibet Episcoporum sub prætextu discussionis religiosus Abbas, vel monachi ibidem degentes sustineant: neque rursus hospitandi sibi apud eos licentiam vendicantes, dispendia his atque insolentias angariarum imponant, neque per occasionem regularis disciplinæ rimandæ atque servandæ quaslibet importent injurias: sed liberam licentiam habere statuimus salva profecto monachicarum regularum custodia, religioso Abbate quicumque pro tempore præerit, præfato venerabili monasterio id procurante, ut erga quod priscæ traditionis ejus articulus continet, & ipse conservare nitatur, & quicumque sub ejus reguntur dispensatione solerter custodire commoneat, districteque compellat.

Sæculo vii. restricta Monachorum exemptio a jurisdictione Episcopali. Episcoporum prævis consensus in eximendis ab eorum jure Monasteriis.

* *fortem* extorrem.

Episcopus nullam in hoc Monasterio potestatem habeat;

3. Reverendissimo vero Episcopo, in cujus parœcia venerabile memoratum monasterium vel res ejus ac possessiones constiterint, faciendæ tantum ordinationis ac promotionis sacerdotum, atque Levitarum, vel conficiendi chrismatis sit tantum concessa licentia. Dispensationem autem venerabilis loci gerere, ac conversationem monachicam exquirere, religioso Abbati ejusque præposito, vel qui probatissimi in eodem monasterio fuerint (quod etiam præsules consona sententia definierunt) decernimus.

Nisi tantum Monachis Sacros Ordines, & sanctûChrisma conferendi.

4. Quisquis igitur quolibet tempore (quod nullatenus credimus) hujus decretum privilegii quod auctoritate apostolica subnixi consentiendo firmavimus, in totum, vel in partem temerare tentave-

Anathema in repugnantes.

(*a*) Per errorem Anastas. dies xv.

taverit, suæque præsumptionis audaciam digna emendatione minus correxerit; in perpetuum percellendum, vel anathematizandum se noverit, non solum tantorum sententia sacerdotum, sed etiam æquissimo condemnationis aculeo, quoniam violare pertinaciter visus est, quod salubriter conservare debebat. Et ita quoque hujus privilegii sanctio firma, & rata indiminute persistat, atque permaneat. Erga quod, & præcellentissimi totius Galliæ Reges (ut scripto comperimus) ad reperiendas laicorum infestationes edicto præmunire idem venerabile monasterium, regali pietate dignati sunt. Bene valete dilectissimi fratres. (*a*)

D O N U S.

P A P A LXXX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXVI.

Donus, natione Romanus, ex patre Mauricio ordinatus Kal. Novembris anno 676. sedit sub Constantino Pogonato Imp. annum i., menses v., dies x. (*b*) Unicam habuit ordinationem Presbyterorum decem, Diaconorum quinque, Episcopos per diversa loca creavit numero sex. Mortalitate expleta sepultus est ad B. Petrum sub die 3. Idus Aprilis anno 678. Vacavit Sedes menses ii., dies xv.

(*a*) Carolus Cointius in Annalibus Ecclesiasticis Francorum ad annum DCLXXVI. post expensa Joannis Launoii argumenta, quibus hic Privilegiorum Pontificiorum impugnator suppositirium istud esse probare conatur, recte concludit in eo *nihil occurrere, quod formulæ privilegii a Marculfo lib. 1. cap. 1. exhibitæ, refragetur*. Quo tamen anno datum illud sit nec ipse Cointius dicit, nec apud quempiam alium inveni.
Exclusa a summa die sepulcrali.

S. AGATHO PRIMUS.

P A P A LXXXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXVIII.

Agatho, natione Siculus, ex Monachis, ordinatus Romanus Pontifex die Dominica 27. Mensis Junii anno 678. sedit in Pontificatu sub Constantino Pogonato annos iii. menses vi., dies xiv. (*a*) Fecit ordinationem unam, creavitque Presbyteros decem, Diaconos tres, Episcopos per diversa loca numero decem & octo. Postquam hominem exuit, sepultus est ad B. Petrum 4. Idus Januarii anno 682. Vacavit sedes menses vii. dies vii. (*b*)

(*a*) Anastas. habet per errorem ann. ii., mens. vi., dies iv., errorem tamen Scriptorum incuriæ tribuerim potius, quam Anastasio, nisi forte dicamus eum Interpontificio post Agatonis obitum dedisse, quod ejus Pontificatui assignare debuerat: Sequendus tamen Pagius ad ann. 682, num. ii.
(*b*) Anast. adjicit annum i.

S. LEO

SANCTUS LEO II.

PAPA LXXXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXXII.

LEo Junior, natione Siculus, ex patre Paulo, Agathoni Successor electus, ordinatur die 17. mensis Augusti anno 682. Sedit temporibus Constantini Pogonati Imp. in Romano Pontificatu menses x. dies xvii. Fecit Ordinationem unam per mensem Junii die 27. Presbyterorum novem, Diaconorum trium: Episcopos vero per diversa loca creavit viginti tres. Obiit die 3. Julii anno 683. sepultusque est ad B. Petrum 4. Nonas mensis ejusdem. Vacavit Sedes menses xi., dies xv.

BENEDICTUS II.

PAPA LXXXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXXIV.

BEnedictus Junior, natione Romanus, patre Joanne, ex Presbytero S. R. E. ordinatus Pontifex die Dominica mensis Junii anno 684. sedit temporibus Constantini Pogonati Imp. mens x. dies xii. Ordinavit Episcopos per diversa loca duodecim. Post celebratum Pascha in infirmitatem incidit, & post dies aliquot defunctus est, & subinde sepultus ad B. Petrum sub die 8. Idus Maji anno 685. Vacavit Sedes menses ii. dies xv.

JOANNES QUINTUS.

PAPA LXXXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXXV.

JOannes natione Syrus, de Provincia Antiochia, ex patre Quiriaco a generalitate in Ecclesia Salvatoris, quæ appellatur Constantiniana, electus, atque exinde in Episcopium ductus est die Dominica 23. mensis Julii anno 685. Sedit in Pontificatu sub finem Constantini Imp., temporibus vero Justiniani Constant. F. annum i., dies x. Diutina infirmitate detentus vix ordinationem Sacerdotum explere potuit; fecit autem Episcopos per diversa loca tredecim. Post obitum sepultus est ad B. Petrum die 2. Augusti anno 686. Vacavit Sedes menses ii., dies xviii.

Schisma Octavum in Ecclesia Romana.

Mortuo Joanne Pontifice, cum Conon ad Episcopatum quærer tur, non minima contentio facta est, eo quod Clerus in Petrum Archipresbyterum intendebat: Exercitus autem omnis in sequentem ejus (*a*) Theodorum Presbyterum. Clero, & exercitu contendentibus, cum nihil proficerent ad concordiam, consilio ducti Sacerdotes, & Clerus Cononem elegerunt, in cujus persona post aliquot dies Exercitus, & Duces consenserunt.

(*a*) h. e. qui Petro erat in ordine proximus.

CONON.

PAPA LXXXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXXVI.

COnon oriundus, ex patre Tracesio & educatus apud Siciliam, postmodum Romam veniens, & in eadem Ecclesia militans ad Presbyterii honorem devenit, ac tandem Pontifex ordinatus est die Dominica 21. Octobris anno 686. Sedit imperante Justiniano Jun. menses xi. Diutina infirmitate detentus, cum vix ordinationes sacras explere potuisset, creatis Episcopis per diversa loca sexdecim, obiit die 22. Septembris anno 687. Vacavit Sedes menses ii., dies xxiii.

Schisma Nonum in Ecclesia Romana.

Defuncto Conone Romanus Populus in duas partes divisus est, & una quidem pars elegit Theodorum Archipresbyterum, alia vero Paschalem Archidiaconum. Cumque unus alii locum non cederet, sed utrique imma-

immaniter perdurarent, ut unus alium superaret, inito consilio primates Judicum, & Exercitus Romanæ militiæ, vel Cleri plurima pars, Deo annuente in personam Sergii concordantes se contulerunt. Theodorus quidem acquievit, ac se humiliavit: Paschalis vero permansit in cordis duritia, donec ipso quoque Archidiaconatus officio pro aliquibus incantationibus privatus est, & in Monasterium retrusus. Post quinquennium autem impœnitens defunctus est.

SERGIUS PRIMUS.

PAPA LXXXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCLXXXVII.

SErgius, natione Syrus, Antiochiæ Regionis, ortus ex patre Tiberio in Panormo Siciliæ, ex Presbytero Tituli S. Susannæ Pontifex electus, ordinatur die Dominica 15. mensis Decembris anno 687. Sedit temporibus Justiniani Jun., Leontii, & Tiberii Apsimari Impp. annos scilicet xiii., menses viii., dies xxiii. Fecit ordinationes duas per mensem Martium, creavitque Presbyteros decem & octo, Diaconos quatuor, Episcopos per diversas Provincias nonaginta septem. Obiit die 7. mensis Septembris anno 701., & sequenti die 4. Idus mensis ejusdem sepultus est ad B. Petrum. Vacavit Sedes mensem i. dies xx. (a).

I.

Privilegium Monasterio Sanctorum Petri, & Pauli Melduni, seu etiam Meldunesburgense dicto.

Sergius Servus Servorum Dei Aldelmo Abbati ejusdem Successoribus, & per vos venerabili vestro Monasterio.

Ex Wilhelm. Malmesburiensis Lib. V. de Pontific. inter Hist. Anglic. Script. XX. ed. Thoma Sale To. II.

Quare Monasteriis concedatur immunitas.

EA quæ religiosæ conversationis intuitu Monachis Servis Dei pro libera vivendi facultate conferuntur, non pro illecebrarum licentia, sed pro utilitate bene conversandi, & divinis servitiis seipsos procul dubio mancipandi, a Præsulibus atque cultoribus Deo decretæ Christianæ Religionis indulgentur, ut nexum humanæ conditionis exuti, dum ab omni munere sæcularium functionum efficiuntur immunes, sicut professionis eorum regula protestatur, Deo penitus vacent, & ejus solius sint imbuendi servitio, pro cujus Majestatis reverentia non solum ab oneribus temporalium ditionum sint liberi, sed etiam amore religionis, maximo honore sunt digni. Unde poscente a nobis religione vestra, ut auctoris nostri Beati Petri Apostolorum Principis vice, cui Creator, & Redemptor noster Dominus Jesus Christus claves ligandi atque solvendi in cælo atque in terra dignatus est impertire; cujus & nos licet impares ministerio fungimur, & Ecclesiam ejus Dei dignatione disponimus, Monasterium Beatorum Apostolorum Petri & Pauli, quod Melduni religiosæ memoriæ condidit, quod etiam nunc Meldunesburge vocatur, situm in Provincia Saxonia, atque illud Monasterium, quod in honore Sancti Joannis Baptistæ est in eadem Provincia positum, juxta fluvium, qui vocatur From quæ tuam religionem, Deo cooperante, provide dispensare multorum veridica relatione cognovimus, Apostolicis privilegiis roboremus, piæ devotionis facientes assensum, hortamur vos in Dei laudibus & orationibus * studiosis, atque pervigiles abstinentiæ, castimoniæ, purificationi tenaciter inhærentes, hospitalitatis, atque humanitatis officiis deditos ac devotos obedientiæ & humilitatis Christi existere vos amatores, circa invicem pia charitate concordes, mandatis spiritualibus, & Sanctorum Patrum regulis serviendo Apostolicæ fidei rectitudinem illibate servare, bonis studiis operam dare, humanitatem peregrinis & egentibus impendere, Ecclesiarum Dei Præsulibus, & Sacerdotibus venerationem debitam exhibere, Deo vacare, sæculares curas, & quæstus effugere, temperantiam & paupertatem diligere, psalmis & hymnis spiritualibus, atque orationibus assiduis cum Deo colloquium inserere, abstinentiam tamquam purificationem corporis in cunctis vitæ studiis adhibere, in omnibus Dei mandatis alterutros ex-

Adhortatio ad Monachos

* leg. studiosus.

(a) A die obitus computandos.

citare, ſolicitos circa ſui ſalutem eſſe, & proficientes in melius æmulari, & in Dei præſidio confidere, immaculatos vos non ſolum a cogitatione carnali, ſed etiam a ſermonibus noxiis & cogitationibus cuſtodire, ut caſtitas, atque ſobrietas corporis ſimul & ſpiritus veſtri ante Dei oculos luceat, quatenus & interior homo gratia virtutis illuſtretur, & exterior bonæ converſationis laudem atque opinionis obtineat.

Apoſtolici privilegii cōceſſio.

Quia igitur talibus debetur Pontificalis indulgentiæ beneficium, præſentibus Apoſtolicis privilegiis prædicta venerabilia Monaſteria decernimus munienda, quatenus ſub juriſdictione atque tuitione ejuſdem, cui & nos deſervimus, auctoris noſtri Beati Petri Apoſtoli, & ejus quam diſpenſamus Eccleſiæ, & nunc ſint, & in perpetuum permaneant, ſicut tua religio petiit, nulliuſque alterius juriſdictioni ſint ſubjecta, nec quiſquam Epiſcoporum aut Sacerdotum aut cujuſlibet Eccleſiaſtici ordinis Clericus, quoquo tempore ſibi in ea qualemcumque juriſdictionem defendere, aut ſuſceptionem, vel quælibet munuſcula, a religioſa congregatione extorquere, vel expoſcere præſumat, neque in eorum Oratorio Epiſcopalem cathedram conſtituere; aut miſſarum ſolemnia ibidem gerere, præter ſi a religioſo Abbate & congregatione aſcitus advenerit.

Monaſterium Ss. Petri, & Pauli, & aliud S. Joannis Bapt. ſub jure Romanæ Eccleſiæ recipiuntur;

Et ab alia quacumque juriſdictione libera fore, declarantur,

Viciniori Epiſcopo ſacros Ordines conferendi facultate tantūmodo data.

Præsbyterum vero, ſi neceſſe habuerint, pro Miſſarum ſolemniis ibi ordinari, aut Diaconum a Reverendiſſimo Epiſcopo, qui e vicino eſt, conſecrandum expoſtulent, illa duntaxat, quæ ad ſacram regulam pertinent ſub divino judicio perquirente & abſque muneris datione ordinante. Si autem & Religioſum Abbatem obedire contigerit, & ad electionem alterius fuerit ventum, illum, quem religioſa Congregatio Servorum Dei communi conſilio elegerit, promovendum e veſtigio, ut non detrimentum Monachichæ converſationis diſciplina incurrat, vel res Monaſterii Abbatis privatione depereant. Præſul quoque, qui ſimiliter in vicinio fuerit, ex Apoſtolici Pontificis auctoritate, * orationem ei Abbatis attribuat. Dum hæc ita ſint, ſi quiſque Epiſcoporum, Presbyterorum, vel cujuſlibet Eccleſiaſtici ordinis Clericus, ſive etiam Laicus, cujuſcumque dignitatis fuerit, hæc a nobis ſub divino judicio ſtatuta tranſgredi, vel temerare tentaverit, reum ſe noverit ante conſpectum Dei, & a participatione corporis ſalutiferi, & ſanguinis Domini alienum, condemnationem, quam Judas Iſcariot aſſecutus eſt, aſſequatur, & ab ejus Apoſtolorum Principe, ut Ananias, & Sapphira percellatur, niſi de incepto temerariæ præſumptionis pœniteat; vita vero, ſalus & beatitudo perpetua his, qui hæc conſervaverint, & conſervari mandaverint. Bene valete dilectiſſimi Fratres.

Abbas a tota Congregatione ex ipſius gremio eligēdus.

Orationem ei Abbatiæ.

Solitæ clauſulæ contra inobſervātes.

JOANNES SEXTUS.

PAPA LXXXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCI.

JOannes, natione Græcus, electus Sergii ſucceſſor ordinatur die 28. menſis Octobris anno 701. Sedit imperante Tiberio Apſimaro Aug. annos iii. menſes ii. dies xii. (*a*) Fecit ordinationem unam Presbyterorum novem, Diaconorum duorum, Epiſcopos vero per diverſa loca creavit numero quindecim. Obiit die 9. Januarii anni 705. & ſepultus eſt ad B. Petrum Apoſtolum. Vacavit Sedes menſem i. dies xviii. (*b*)

(*a*) Incluſis extremis.

(*b*) Ita Anaſtaſ. legendum tamen m. I. d. XIX. ut a die 9. Januarii ad Kal. Maji. computanti patet, excluſis licet extremis.

Fra-

Farfensis Monasterii Primordia, & bona a Duce Spoletano eidem collata recenset, & confirmat.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Thomæ Abbati Religioso Presbytero & Congregationi Venerabilis Monasterii Sanctæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ, quod est in fundo Acutiano, Territorio Sabinensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Nuper extract. ex Archiv. Vatic.

Exordium.

SAlubre nimis est, & complacens Domino pro securitate, atque munitate religiose viventium providentiam facere pastoralem: præsertim autem dum religiosis studiis pro timore divino etiam sæcularis potestas se accommodat, & quod pia devotione pro intuitu æternæ vicissitudinis contulit, cupit, quibus pro servitio Dei concessum est, illesum atque immutilatum perenniter conservetur. Hinc est quod Venerabile Monasterium sanctæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ, quod Laurentius quondam Episcopus venerandæ memoriæ de peregrinis veniens in fundo, qui dicitur Acutianus Territorii Sabinensis constituit, & propter religiosam ejus conversationem, & sedulitatem divini servitii ibidem secum conversantium loca quædam tam empta, quamque ex oblatione fidelium acquisivit. Post cujus ad Deum excessum dum tantam religionem sedule Domino deservientium agnosceret gloriosus filius noster Faroaldus Dux Spoletanus, etiam ipse pro Dei amore & sustentatione ibidem tecum deservientium Domino; habitacula quædam, & loca, atque cultores, per donationis paginam contulit, & collaturum se pollicetur, ut sint, qui pro eo ejusque progenie orationum hostias frequenter offerant Deo, ut qui collaudatur in Terris a fidelibus suis, misereatur de Cælis & parcat excessibus nostris. Cupit autem & hortatus est idem gloriosus, ut tam priora, quam ea, quæ ab eo sunt condonata, de jure ejusdem Monasterii ne imposterum abstrahantur, sed ad sustentationem Congregationis proficiant ibidem conversantium servorum Dei, & per eos possit indigentium ac peregrinorum hospitalis susceptio diligentius procurari: Per quæ pietatis officia donantium animæ, de quorum munere celebrantur, æternam requiem, & receptionem in sedibus beatis inveniant. Expetitioni itaque gloriosæ, atque religiosæ devotionis ejus, ac postulationi vestræ concedentes effectum ex auctoritate Beati Petri Apostolorum Principis, cui claves Regni Cælorum a Creatore, ac Redemptore nostro Domino Jesu Christo Dei filio concessæ sunt, ut ligaret in terris quæ in Cælo liganda sunt, & in terris solveret, quæ in Cælo solvenda sunt, tamquam vicem ejus, & locum dignatione omnipotentiæ ejus implentes statuimus, atque decernimus, ut quæque in eodem Monasterio usque hactenus conquisita sunt, postmodum conquirentur sive Domicilia, seu loca, Colonos, & Mancipia, vel quæque animantia, vel mobilia nullus de eodem Monasterio præsumat usurpare, vel subtrahere, vel per cujuscumque ingenii circumventionem alienare; magis autem pro timore Dei eorum studio, atque concursu, ut ibidem indiminuta permaneant procurare. Interdicentes omnibus, sive Episcopi sint, seu Presbyteri, vel Diaconi, vel cujuslibet ecclesiastici ordinis, seu laici cujuscumque sint dignitatis, atque militiæ, vel privati, ut nullus sibi jus aliquod, vel susceptionis usum in eo præsumat defendere, neque dationis, aut munerum consuetudinem quamlibet ibidem imponere, vel exigere, neque angariis, & quibuscumque conditionibus novis submittere, scientes, quod in districto Dei judicio etiam æternæ se pœnæ talia præsumendo submittant, quisquis hæc, quæ auctoritate Principis Apostolorum statuuntur, tamquam extors a fide christiana contempserit: præterquam si religiositas tua, vel qui post te tepefactum Venerabile Monasterium dispensaverit spontanea voluntate: in tempore dedicationis Ecclesiæ vicinum Episcopum, vel quemcumque de Clero ad charitatis convivium voluerit convocare, juxta quod monasterialis mediocritas habet & victus monasticus consuevit, in Abbatis invitandi quem velit erit arbitrio, si vero quoque tempore religiosum Abbatem de hac vita migrare contigerit, quem ibidem posita congregatio de se ipsis vel ubi meliorem invenerint eligentes ad dandam ei orationem rogatus atque vocatus adveniat Reverentissimus Episcopus, eumque dum ipsi voluerint exhortentur, & post hujusmodi orationem auctoritate Principis Apostolorum a Pontifice, qui pro tempore fuerit, Abbatis firmitatem hinc precipiat: si vero Presbyterum vel Diaconum sibi desiderat eadem religiosa Congregatio consecrari eligentes, quem ad hoc aptum de ipsis vel exteris invenerint, qui primi sunt ad Reverentissimum Episcopum, qui vicinus est, unanimi voto perducant, ut & illi requisitis regulariter quæque ad disciplinam sacrorum Canonum & ecclesiasticam traditionem in Presbytero vel Diacono faciendo respiciunt, si irreprehensibilem & aptum invenerint hac auctoritate invocato Dei nomine solemnem orationem faciens Presbyterum consecret. Nullam tamen ex hoc in eo se ditionem habere cognoscat, neque licentiam habeat ad observationem publicæ Ecclesiæ suæ eum compellere & de monasterii mansione subtrahere. Idcirco vestra Religio hanc Apostolici Privilegii tuitionem adeptam fructuosum atque laudabile concessum beneficium demonstret, ante omnia in Psalmis & Hymnis & Canticis spiritualibus diebus ac noctibus permanentes juxta monasticam disciplinam & regulam a Patribus traditam. conversantes sincero proposito in professione vestra Domino servientes, & de Monasterii salute portum non relinquentes, charitatem invicem & unanimitatem servantes: nullus sibi proprium aliquando vendicet in honoribus vel rebus vel usibus; sed ut Apostolorum Christi discipuli omnia habentes communia non divisa; nihilque vobis proprium defendentes juxta quod ab illis est traditum & a successoribus observatum, obedientiam habentes Religioso Abbati atque præposito & prioribus vestris: quod est sacrificium spirituale; Humilitatem Christi demonstrantes in moribus vestris, benevolentiam quoque atque humanitatem & compassionem in eis, qui aliquatenus egrotaverint vel eguerint: Charitatem etiam & religiosæ conversionis studium, ut demonstretur in vobis & floreat piæ professionis integritas, familiares vobis exhibentes Deo: religiosę vitę sedulitas & abstinentię atque orationis perseverantia fructuosa, ut quantum hæc ex puritatis devotione peragitis; tantum Deo in vobis operante ejus clementię propinquetis orantes etiam pro nobis, & pro stabilitate [illegible] Apostolicæ Dei Ecclesiæ proque pace atque securitate totius Populi Christiani, & pro sospitate gloriosi Filii nostri, qui pro timore Dei & religiosę conversationis augumento hujus

Monasterium a Laurentio Episc. de Peregrinis erectum.

Faroaldus Dux Spoletanus locis nonnullis donat,

Ut sint, qui pro eo preces Deo offerant.

Ejusdem Ducis preces Pōtifici pro cōfirmatione Donationum

Nequid de Monasterio quisquā subtrahat.

Interdicitur cuicumque Ecclesiastici, vel Laici Ordinis jus aliquod sibi supra Monasterium hujusmodi usurpare.

Mortuo Abbate eligant Monachi de seipsis vel aliunde pro libito successorē qui confirmabitur a Summo Pontifice.

Si Congregatio Presbyterum sibi vel Diaconum consecrari cupiat ab Episc. viciniori juxta sacros Canones consecretur.

Nullum tamen jus super illo sibi acquirat Episcopus.

Hortantur Monachi ad Monasticam disciplinam conservandā.

Hunanimitatem.

Obediētiam.

Humilitatem

Caritatem.

Professionis integritatem.

Et Orationē.

Pœna contra hujus Privilegii cõtemptores.

hujus Apoſtolici privilegii utpote ab eo inſpiratus tuitionem vobis viſus eſt providere, ut & orationes veſtras & æternam de vobis mercedem acquireret. Quod Apoſtolicum privilegium quicumque ille eſt, qui in parte vel in toto contemnere vel evacuare tentaverit, vel ad reſidendum contrariam attulerit voluntatem, noverit ſe ęternę damnationi ſubmitti, Judę fieri traditori participem perpetui anathematis vinculis & alienationis a Deo pro ſuis ſe illicitis preſumptionibus ſubmiſiſſe. Benedictionem autem & gratiam a Deo ſe percepturum non dubitet, ſed confidat, qui fidelis obſervantię reverentia hęc, quę ſub divino conſpectu ſtatuuntur, cuſtodit. Bene valete Data pridie Kalendas Junii Imperante Domino noſtro Piiſſimo perpetuo Auguſto Tiberio Anno Octavo. (*a*).

Dat. die 30. Junii ann. Dñi 704. Pontif. Joannis anno II. * leg. ſeptimo

JOANNES SEPTIMUS.

PAPA LXXXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCV.

JOannes, natione Græcus, ex patre Platone, ordinatus eſt die Dominica prima Martii anno 705. Fuit autem temporibus Tiberii Auguſti, & Juſtiniani iterum Imperatoris. Sedit in Pontificatu annos ii. menſes vii. dies xvii. Fecit Epiſcopos per diverſa loca decem & octo, & ſepultus eſt ad B. Petrum Apoſtolum ante Altare Oratorii Sanctæ Dei Genitricis, quod ipſe conſtruxit, ſub die 15. Novembris anno 707. Vacavit Sedes menſes iii.

(*a*) Ipſa ſtyli barberies fidem allato facit Diplomati, quod a nobis multis in locis ab erroribus purgari veneranda antiquitatis canities non permiſit.

SISINNIUS

PAPA LXXXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCVIII.

SIſinnius, natione Syrus ex patre Joanne, ordinatus die 18. menſis Januarii anno 708. imperante Juſtiniano Auguſto, facto uno Epiſcopo in Inſula Corſica, repentina morte defunctus eſt die 20. a ſuſcepto Pontificatu, ſepultuſque eſt ad B. Petrum ſub die 7. Februarii. Vacavit Sedes menſem i. dies xxix. (*a*)

(*a*) Incluſa die 6. Ianuarii, qua obiit Siſinnius.

CON-

CONSTANTINUS.

PAPA XC.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCVIII.

COnſtantinus, natione Syrus, ex patre Joanne, ordinatus die Dominica xxv. menſis Martii anno 708. ſedit imperantibus primo Juſtiniano, mox Philippico, deinde Anaſtaſio Augg. annos vii., dies xv. (*a*) Fecit ordinationem unam, qua creavit Preſbyteros decem, Diaconos duos, Epiſcopos per diverſa loca numero ſexaginta quatuor. Obiit die viii. Aprilis anno 715., ſepultuſque eſt ad B. Petrum ſequenti die v. Idus menſis ejuſdem. Vacavit Sedes dies xl.

(*a*) Sic omnes fere Catalogi.

S. GREGORIUS II.

PAPA XCI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCXV.

GRegorius Secundus, natione Romanus, ex patre Marcello, ex Diacono S. R. E. ordinatus eſt Pontifex die Dominica 19. menſis Maji anno 715. ſedit temporibus Anaſtaſii, Theodoſii, Leonis, atque Conſtantini Copronymi Auguſtorum annos xv., menſes viii., dies xxiv. (*a*) Quatuor ordinationes fecit menſe Septembri, & unam menſe Junio, quibus creavit Preſbyteros triginta quinque, Diaconos quatuordecim, Epiſcopos per diverſa loca centum & quinquaginta. Obiit die 10. Februarii anno 731., poſtridieque ſepultus eſt ad B. Petrum. Vacavit Sedes xxxv. (*b*).

(*a*) incluſa die 11. Februarii, qua ſepulturæ datum eſt.
(*b*) Sic legitur in iii. Vignolii Catalogo, & tribus aliis ex Criticæ Baronianæ præfixis, qui tamen numerationem ad diem 18. Martii, qua Gregorius III. ordinatus eſt, protraxerunt, excluſis tamen extremis.

Bo-

I.

Bonifacium Episcopum consecratum Legatumque Sedis Apostolicæ declaratum mittit ad Catholicam fidem Infidelibus prædicandam (a).

Gregorius Servus Servorum Dei Bonifacio Religioso Presbytero.

Ex edit. Card. Carafa.

EXigit manifestata nobis religiosi propositi tui pie in Christo flagrantis intentio, & approbata sincerissima Fidei tuæ perlata relatio, ut ad dispensationem verbi divini, cujus per gratiam Dei curam gerimus, te comministro utamur experientes provide, te ab infantia sacras literas didicisse, provectusque indolem ad augmentum crediti cælitus talenti prospectu divini amoris extendere, videlicet gratiam cognitionis cælestis oraculi in laborem salutiferæ prædicationis ad innotescendum gentibus incredulis, ministerium fidei instanti conatu expendere, conlætamur fidei tuæ, & adjutores esse cupimus gratiæ prærogatæ. Idcirco, qui præmissi conatus pium affectum usque ad Apostolicæ Sedis modesta prævisione perduxisti consultum, ut membrum ex membro proprii corporis caput requirens, motum mentis probares, capitisque arbitrio humiliter se submittens ejus directioni, justo tramite properans soliditati compaginis plenitudo existas; Ideo in nomine indivisibilis Trinitatis, per inconcussam auctoritatem beati Petri Apostolorum Principis, cujus doctrinæ magisteriis dispensatione fungimur, & locum sacræ Sedis administramus, modestiam tunc religionis instituimus atque præcipimus, ut in verbo gratiæ Deo, quo igne salutifero, quem mittere Dominus venit in terram, enitere indies ad gentes quascumque infedelitatis errore detentas properare Deo annuente potueris, mysterium regni Dei per insinuationem nominis Christi Domini nostri, veritatis suasione designes, & per spiritum veritatis, & dilectionis, & sobrietatis, prædictionem utriusque testamenti mentibus indoctis consona ratione transfundas. Disciplinam denique Sacramenti, quam admittendos (Deo prævio) credituros tenere studeas, ex formula officiorum sanctæ nostræ Apostolicæ Sedis, instructionis tuæ gratia prælibata volumus, ut intendas. Quod vero actionis susceptæ tibi deesse perspexeris, nobis ut valueris, intimare curabis. Bene vale. Data idibus Maji, imperante Domino piissimo Augusto Leone a Deo coronato Magno Imperatore, Anno tertio imperii ejus, Indictione Secunda.

Dat. 15. Maii ann. Dñi 719. Pontif. Greg. anno IV.

(a) Libuit hic interere formam Professionis Fidei, & Iuramenti B. Gregorio Secundo a Bonifacio præstiti, quod hic Germaniæ Apostolus ante sui consecrationem propria subscriptione munitum supra corpus S. Petri pro more deposuit, (ut refert Othlonus in ejus vita Cap. 14.) qui mos Episcoporum tunc erat, similique modo fidei professionem, & solemne Iuramentum de fidei integritate, & unitate Ecclesiæ conservanda, deque obedientia singulari Sedi Apostolicæ perpetuo præstanda emittebant.

In Nomine Domini Dei, & Salvatoris Nostri Iesu Christi, imperante Domino Leone a Deo coronato magno Imperatore, anno sexto post Consulatum ejus, sed & Constantino Magno Imperatore ejus filio, anno quarto Indictionis sextæ, Promitto ego Bonifacius gratia Dei Episcopus, vobis, Beato Petro Apostolorum Principi, Vicarioque tuo Beato Papæ Gregorio, Successoribusque ejus per Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc Sacratissimum Corpus tuum, me omnem fidem, & puritatem sanctæ fidei catholicæ exhibere, & in unitate ejusdem fidei Deo operante persistere, in qua Christianorum salus esse sine dubio comprobatur, nullo modo me contra unitatem communis, & universalis Ecclesiæ suadente quopiam consentire, sed (ut dixi) fidem, & puritatem meam atque concursum tibi, & utilitatibus tuæ Ecclesiæ, cui a Domino Deo potestas ligandi solvendique data est, & prædicto Vicario tuo atque Successoribus ejus per omnia exhibere: sed & si agnovero Antistites contra instituta antiqua Sanctorum Patrum conversari, cum eis nullam habere communionem, aut conjunctionem; sed magis, si valuero prohibere, prohibebo: si minus, fideliter Domino meo Apostolico renunciabo. Quod si (quod absit) contra hujus promissionis seriem aliquid facere quolibet modo vel occasione tentavero, reus inveniar in æterno judicio, ultionem Ananiæ, & Sapphiræ incurram, qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere, vel falsum dicere præsumpserint. Hunc autem Indiculum Sacramenti ego Bonifacius exiguus Episcopus manu propria subscripsi, atque positum supra sacratissimum Corpus tuum, ut superius legitur, Deo teste & judice, præstiti Sacramentum, quod & conservare promitto.

II.

In Idem Argumentum.

Gregorius Servus Servorum Dei, Universis Reverentissimis, & Sanctissimis Fratribus Coepiscopis, religiosis Presbyteris, seu Diaconis, gloriosis Ducibus, magnificis Castaldis, Comitibus etiam vel cunctis Christianis Deum timentibus,

Ex ed. Card. Carafa.

SOlicitudinem nimiam gerentes pro speculatione credita, quia in umbra mortis aliquas gentes in Germaniæ partibus, vel plaga orientali Rheni fluminis, antiquo hoste suadente, errare, & quasi sub religione christiana idolorum culturæ eos servire cognovimus: aliquos vero, qui nec dum cognitionem Dei habentes, nec baptismatis sacri unda sunt loti; sed comparatione brutorum animalium pagani, factorem non recognoscunt, necessario pro utrorumque illuminatione ad prædicandum rectæ fidei verbum, harum portitorem Bonifacium reverentissimum fratrem nostrum Episcopum, ad easdem partes dirigere studuimus, ut & illis prædicando verbum salutis, vitam provideat sempiternam: & si quos forte, vel ubicunque a rectæ fidei tramite destitisse cognoverit, aut astutia diabolica persuasos erroneos repererit, corrigat, atque sui educatione ad portum reportet salutis, eosque ex Apostolicæ Sedis hujus doctrina informet, & in eadem catholica fide permanere instituat. Cui hortamur ob amorem Domini Nostri Jesu Christi, & Apostolorum ejus reverentiam, ut in omnibus solatiari nisibus totis debeatis, eumque in nomine Jesu Christi recipiatis, ut scriptum est de suis discipulis: Qui vos recipit, me recipit. Providentes insuper necessaria itineris ejus, comites tribuentes, cibum etiam, ac potum, vel si quo eguerit, largientes, ut uno labore & socia voluntate opus sibi creditum pietatis, & negocium salutis (annuente Deo) perficiatur, atque præmia laboris percipere mereamini, deque conversione errantium merces vobis adscribatur in cælis. Si quis itaque huic Dei famulo, ad illuminationem gentium ab hac Apostolica atque catholica Dei Ecclesia destinato, assensum vel concursum præbuerit, exorantibus Apostolorum Principibus consortia mereatur Sanctorum & Martyrum Jesu Christi. Si quis vero (quod

Causa legationis Bonifacii in Germaniam.

Reverentia & auxilium Bonifacio præstanda.

Matth. 10.

(quod non optamus) adversando, ejus præpedire conatus fuerit laborem, aut contrarius extiterit ministerio sibi credito, successorumque ejus eundem laborem instantium, ex sententia divina anathematis vinculo percellatur, & perpetuæ damnationi subjaceat. Bene valete. Data Kalendis Decembris, imperante Domino piissimo Augusto Leone a Deo coronato magno Imperatore, Anno Septimo, sed, & Constantino magno Imperatore ejus filio anno quarto, Indictione Sexta.

III.

Ad Leonem Isaurum Imperatorem de Sacris Imaginibus.

Concil. Tom. viii. inter Acta Concilii Nicæni II.

Literas Imperatoris se accepisse commemorat. Antiquissimos Imperatorum literas in limine Cōfessionis S. Petri ponere.

Literas vestræ a Deo custoditæ majestatis ac fraternitatis per augustalem Spatharo candidatum missas accepimus imperante te indictione quartadecima: ipsius etiam 14. 15., & 1., & 2., & 3., & 4., & 5., & 6., & 7., & 8., & 9. indictionum acceptas epistolas tuas in sancta ecclesia præpositas in limine confessionis sancti & gloriosi ac principis Apostolorum Petri diligenter servamus, ubi & Christi amantium prædecessorum tuorum, qui pie imperarunt, sunt literæ. Et in decem syllabis recte, ac pie, utque Imperatorem Christianorum decet, observaturum te ac custoditurum integre omnes Sanctorum Patrum nostrorum, & doctorum admonitiones promisisti. Illud autem imprimis præcipuum est quod literæ tuæ, & non alienæ sigillis imperatoriis obsignatæ diligenter sunt, & accuratæ intus subscriptiones per Cinnabarin propria manu tua, ut mos est imperatoribus subscribere: recteque admodum, & religiose confessionem inculpatæ, & ortodoxæ fidei nostræ edidisti, sed & scripsisti, eum qui solvit ac dissolvit terminos Patrum, execrandum esse. Cumque isthæc accepissemus, gratiarum actionis hymnos Deo offerebamus, quod a Deo tibi plane donatum esset imperium. Et cum recte curreres, quis auribus tuis insonuit & cor pervertit, velut arcum pravum, & in ea quæ a tergo sunt respexisti? Decem annos Dei benignitate recte ambulasti, neque sacrarum imaginum mentionem fecisti: nunc autem eas, dicis, idolorum locum implere, atque illos, qui eas venerantur, idolatras esse; teque ad eas evertendas penitusque delendas convertisti: neque judicium Dei reformidasti, cum scandala in hominum corda, non fidelium modo, sed & infidelium, ingruerent. Atque denunciat tibi Christus, ut ne unum de pusillis scandalizes, & ob exiguum scandalum in ignem æternum immissum iri: at tu mundum totum scandalizasti, ut qui mortem nolis subire, atque infelicem rationem reddere? Scripsisti autem non esse manufacta veneranda, nec ullam effigiem ad similitudinem effictam, sicut dixit Deus neque in cœlo, neque in terra: & demonstra mihi quis tradiderit veneranda, & adoranda esse manufacta, tum ego Dei esse mandatum fatebor. Quare vero tanquam imperator, & caput Christianorum, sapientes non percontatus es, qui experientia pollent, & ab ipsis edoceri potuisses, propter quæ manufacta Deus hæc dixerit, prius quam confunderes, & commisceres humiles populos atque conturbares? Verumtamen tu sanctos Patres nostros, ac doctores rejecisti, ac repudiasti, & foras amandasti, quibus manu propria scriptisque tuis te pariturum, eosque secuturum promisisti. Scriptura nostra lux, & salus nostra sancti ac Deo pleni Patres, ac Doctores nostri sunt; & hoc sex in Christo Synodi nobis tradiderunt, & tu eorum testimonia non accipis. Necesse habemus crassa tibi, & indocta scribere, ut indoctus es, & crassus, sed revera tamen virtutem ac veritatem Dei in se continent. Per Deum te obtestamur, ut arrogantiam deponas, & superbiam, qua circumfluis, multaque cum humilitate sincere nobis aures commodes. Flectat animum tuum Deus ad veritatem sermonum suorum efficacitate. Propter idolatras enim, qui terram promissionis occupabant, verba faciebat, qui animalia aurea, & argentea ligneaque, & omnem creaturam adorabant, & volantes aves omnes; ac dicebant: Isti sunt Dii nostri, & alius Deus non est. Propter hæc manufacta diaboli noxia & execranda dicebat Deus, ne ea adoraremus. Nam quia sunt manufacta quædam ad ministerium, & gloriam Dei, cum peculiarem populum suum Hebræorum sanctificatum introducere vellet, prout ante Deus Abraham, Isaac, & Jacob, promiserat se terram illis promissionis daturum, & possessores ac hæredes possessionum idolatrarum illos redditurum, ac gentes illas concisurum, penitusque deleturum, quia terram, & aerem iniquitate sua, quam perpetraverant, contaminarant; prædicebat Deus ac præmuniebat populum suum, ne in eorum adorationes prolaberentur. In populo Israelitico viros duos selegit Deus ac benedixit eos, & sanctificavit, ut opera manufacta fabricarentur, verum ad gloriam, & ministerium Dei, in monumentum generationum ipsorum, Bezeleel inquam & Eliab ex prima tribu Dan, dixit Moysi Deus: Præcide tabulas duas lapideas, & alter mihi, cumque præcidisset, advexit: & digito suo decem & vivifica, & immortalia verba scripsit Deus: deinde fac Cherubim, & Seraphim, inquit Deus, & fac mensam, ac deaurato intus, & foras: & arcam fac de lignis imputribilibus, & impone testimonia tua in arcam in memoriale generationum vestrarum; hoc est tabulas, urnam, virgam, manna. Sunt ne hæc figuræ ac simulacra manufacta, an non? Verumtamen ad gloriam & ministerium Dei, Moyses ille magnus timore correptus cum figuram vellet, & simulacrum intueri ne forte erraret, orabat Deum dicens; Ostende mihi teipsum manifesto, ut videam te: & respondit Deus: Si videris me morieris, sed ascende per foramen petræ, & videbis posteriora mea. Ostendit ei Deus in visione mysterium a sæculis absconditum, & a generationibus. Verum nostrarum generationum ætate in novissimis temporibus manifestum seipsum, & posteriora simul, & anteriora perfecte nobis ostendit. Cum vero genus hominum in perpetuum perire vidisset Deus, figmenti sui misertus, filium suum ante sæcula genitum misit & de cælis descendens, in ventrem Virginis Mariæ ingressus est, cum in ejus utero verum lumen eluxisset; & seminis loco lumen factum est caro: & in Jordane fluvio

Primordia Imperii Leonis orthodoxæ fidei consentanea.

Leonis hæretica sententia de Sacris Imaginibus, earūque cultoribus.

Luc. 14.

Exod. 20.

In dubiis, ut edoceamur a Sapientibus, quærere debemus.

Adhortatio ad Imp. ut Pontificiis admonitionibus flectat animum.

Idolatria a Deo prohibita in Veteri Testamento.

Manufacta venerāda ad gloriam Dei, ejusque Ministerium.

Exod. 31.

Manufacta ex Dei præcepto per Moysen in Arca fœderis reposita.

Exod. 33.

vio baptizatus est, & nos quoque baptizavit. Indiciorum nobis pignora dare cœpit, ne fallamur & Hierosolymam ingressus, in cœnaculo sanctæ & gloriosæ Sion in mystica cœna sacrum nobis corpus suum apposuit, & pretioso nos sanguine suo potavit. Illic & pedes nostros lavit, & cum ipso bibimus, & comedimus, & ipsum manus nostræ contrectaverunt, & familiaris noster est factus, & manifestata nobis est veritas; & error, & caligo, qua circumfusi eramus, aufugit, & e medio sublata est; atque in omnem terram exivit sonus ejus, & in fines orbis terræ verba ejus. Cœperunt ab universo terrarum orbe homines velut aquilæ advolantes Hierosolymam venire, prout in Euangeliis dixit Dominus: Ubi fuerit corpus illic congregabuntur & Aquilæ. Christus autem cadaver, aquilæ in sublime volantes religiosi sunt homines, & Christi amantes, qui Dominum cum vidissent prout viderant, spectandum ipsum proponentes depinxerunt: cum Jacobum fratrem Domini vidissent prout viderant spectandum ipsum proponentes dipinxerunt. Stephanum cum Protomartyrem vidissent prout viderant spectandum ipsum proponentes depinxerunt: & ut uno verbo dicam, cum facies martyrum, qui sanguinem pro Christo fuderant, vidissent depinxerunt: & his conspectis deinceps in toto terrarum orbe homines diaboli adorationibus derelictis, has exhibuerunt non latria, sed habitudine. Num tibi justum videtur, imperator has imagines venerari an erroris diabolici? Cum Hierosolymis ageret Christus, Augarus, qui tum temporis dominabatur, & rex erat urbis Edessenorum, cum Christi miracula inaudiisset epistolam scripsit ad Christum; qui manu sua responsum, & sacram gloriosamque faciem suam ad eum misit. Itaque ad illam non manufactam imaginem mitte ac vide: congregantur illic orientis turbæ populorum, & orant: & aliæ multæ sunt tales manufactæ, quas Christi amantes peregrinantium cœtus conservant, qui ad spectacula ejusmodi confluunt, quæ quotidie veneraris, & circumspicis. Cur tandem Patrem Domini Jesu Christi non oculis subjicimus, ac pingimus? Quoniam quis sit non novimus; Deique natura spectanda proponi non potest ac pingi. Quod si eum intuiti essemus, ac novissemus prout filium ejus, illum quoque spectandum pro ponere potuissemus ac pingere, ut & illius imaginem idolum appellares. Obtestamur te tamquam fratres in Christo, ingredere rursum ad veritatem, unde exivisti; excute spiritus elatos, & pertinaciam tolle, atque ad omnes scribe quoquoversum, eosque quibus offendiculo fuisti erige, quosque excœcasti; tametsi præ nimia tua stupiditate illud pro nihilo habes. Novit charitas Christi, quando templum Sancti Principis Apostolorum Petri ingredimur, & sancti pictam imaginem contemplamur, compunctione percellimur, & instar imbris pluente cœlo lacrymæ nostræ funduntur. Christus visum cœcis restituit; tu eos qui recte videbant excœcasti, & obstaculo illis fuisti, tametsi pro nihilo istud habes. & in peritos reddidisti, rectumque hominum cursum interrupisti, ac precibus ipsos privasti, & vigiliarum loco atque assiduitatis, & studiis erga Deum, in somnum, & dormitationem, & in curiam humiles populos pervolvisti ac præcipites egisti. Et dicis nos lapides, & parietes ac tabellas adorare. Non ita est ut dicis, imperator, sed ut memoria nostra excitetur, & ut stolida, & imperita, crassaque mens nostra erigatur, & in altum provehatur per eos, quorum hæc nomina, & quorum appellationes, & quorum hæ sunt imagines; & non tamquam Deos ut tu inquis; absit; non enim spem in illis habemus, ac siquidem imago sit Domini, dicimus: Domine Jesu Christe fili Dei succurre, & salva nos: sin autem sanctæ Matris ejus, dicimus: Sancta Dei genetrix Domini Mater intercede apud Filium tuum verum Deum nostrum ut salvas faciat animas nostras: sin vero Martyris: Sancte Stephane, qui pro Christo sanguinem fudisti, qui ut protomartyr loquendi confidentiam habes, intercede pro nobis. Et de quovis martyre, qui passus est martyrium ita dicimus. tales per illos preces offerimus; nec ita est ut dicis, imperator, quasi Deos martyres appellemus. Averte cogitationes tuas malas, te obtestor, & libera animam tuam a scandalis, & execrationibus, quibus ab universo mundo incesseris, quandoquidem vel a puerulis parvis illuderis. Obito scholas eorum, qui elementis imbuuntur & dic Ego sum eversor, & persecutor imaginum: & confestim tabellas suas in caput tuum projicient, quandoque a sapientibus minime doceri potuisti, ab insipientibus edocebere. Sic ad nos scripsisti: Ozias Rex Judeorum post annos octingentos serpentem æneum e templo ejecit, ego vero post annos octingentos idola ex ecclesiis ejeci. Vere & Ozias frater erat tuus & eadem erat qua tu pertinacia præditus, illiusque temporis sacerdotibus vim afferebat, ut tu facis. Illum siquidem serpentem sanctificatus David una cum Arca sancta in templum invexit. Quid enim illud erat; nisi consecratum a Deo æramentum, & propter eos, qui tum ægri erant & a serpentibus læsi? ut populis demonstraretur is, qui primo figmento a Deo formato Adamo & Evæ peccatum suggesserat, ipsum in medelam peccatorum constituit. At tu pro ut gloriaris, post annos demum octingentos benedictionem ex ecclesiis ejecisti, ac martyrum sanctificationem; & sicuti recte initio confessus es, data opera non ex aliqua necessitate: postremo autem manu propria subscribens, in caput tuum ipsorum execrationem detorsisti. Voluimus & nos, ut pote qui facultatem & potestatem, atque auctoritatem a Sancto Petro principe Apostolorum habemus, tibi pœnam irrogare: sed quoniam in teipsum execrationem ingessisti, tibi habeto illam cum consiliariis tuis, quos complecteris. Qualem, quæso, edificationem, & cursum eorum, qui recte currebant, interrupisti? Novit charitas Christi. Nos ipsi cum ecclesiam ingredimur, & miraculorum Domini Jesu Christi picturas contemplamur, & sanctæ Matris ejus Dominum, Deumque nostrum lactentem in ulnis habentis, angelosque circumstantes ac ter sanctum hymnum canentes, non sine compunctione regredimur. Ecquis enim non compungitur, & luget similiter intuens & vasa lavacri, & sacerdotes in orbem circumstantes, & mysticam cœnam, & cœcorum illuminationem, & Lazari exsuscitationem, & leprosi, ac paralitici curationem, recubitus in herba, cophinos, sportas, & reliquias montis Thabor transfigurationem, crucifixionem Christi, sepulturam ejus & resurrectionem, sanctam ascen-

Matth. 24.

Antiquissima traditio Apostolorum, qui Christum, & Joannem depinxerunt; Discipulorum qui Stephanum Protomartyre ac aliorum deinceps Christianorum, qui Martyrum facies depinxerunt; Et hæ imagines Idolorum loco a gentibus adoratæ sunt. De facie Christi, quam ipse ad Augarum misit.

Iterata admonitio ad Imp.

Quæ mala peperit Imp. hac sua hæresi.

Quare adorandæ fidelibus proponantur imagines.

Imp. responsiones. 4. Reg. 18. Pontificis responsio.

ascensionem, & Spiritus sancti descensum? Quis picturam Abrahæ cernens, & gladium pueri cervicibus imminentem non compungitur, & collacrymatur? Et in universum omnes Domini passiones. Expediret tibi, imperator, duobus propositis, ut hæreticus potius, quam persecutor, & eversor historiarum, & picturarum, & imaginum & passionum Domini appellareris. At qui malum est, minimeque commodum, te hæreticum appellari: verum tibi ego referam quam ob causam.

Leo Imp. dicendus Hæreticus, & quare.

Hæreticus notus dicitur, paucis est notus, & non multis: & difficilia sunt offendicula, sententiæque intricatæ, neque dijudicari facile possunt: itemque qui doctrinam spargunt, & qui humilitate præditi non sunt, ob imperitiam, atque cæcitatem ipsorum statim labuntur: neque tanti criminis illi sunt quanti tu damnandi. Tu ea quæ cognita sunt, & spectata, ut lumen, aperte insectatus es, & Ecclesias Dei denudasti: quas sancti Patres investierant, & ornarant, tu spoliasti atque denudasti; tametsi talem habebas Pontificem, Dominum inquam Germanum fratrem nostrum, & comministrum.

De Germano Patriarcha Cōstantinopolitano.

Hujus debebas tamquam Patris, ac Doctoris, & tamquam senioris, multaque rerum cum ecclesiasticarum, tum civilium experientia pollentis, consiliis obtemperare. Annum etenim agit hodie vir ille nonagesimum quintum, singulis patriarchis, & imperatoribus inserviens: perpetuoque fuit occupatus, quod utrisque rebus gerendis mirifice utilis & aptus esset. Illum igitur omittens, lateri tuo improbum illum Ephesium Apsimari filium, cujusque similes audisti. Cum enim Dominus Germanus, quique tum temporis patriarcha erat Dominus Gregorius suggessissent, persuasissentque Constantino Constantis filio, Justiniani patri, ut Romam ad nos scriberet, sic interposito jure jurando scripsit ad nos, & nobiscum egit, ut ad universalem Synodum congregandam viros utiles mitteremus: neque cum illis, inquit, tamquam imperator sedebo, aut imperiose loquar, sed tanquam unus ex illis; & prout statuerint Pontifices, ego exequar, & eos qui recte loquuntur admittemus; eosque qui male loquuntur, expellemus, & exiliis relegabimus.

De Constantini Iunioris humilitate, & in observandi Conciliorum decretis sinceritate.

Si Pater meus quidpiam ex intemerata puraque fide perverterit, ego primus illum anathematizabo: tum nos Deo bene volente misimus; & cum pace sexta Synodus celebrata est. Scis imperator sanctæ ecclesiæ dogmata non imperatorum esse, sed Pontificum, quæ tuto debent dogmatizari. Idcirco ecclesiis præpositi sunt Pontifices a reipublicæ negotiis abstinentes, & imperatores ergo similiter ab ecclesiasticis abstineant, & quæ sibi commissa sunt, capessant.

Ecclesiæ dogmata non ab Imperatoribus, sed a Pōtificibus provenire debēt. De suæ jurisdictionis finibus non excedendum.

Consilium autem Christi amantium, imperatorum, & piorum Pontificum virtus est una, quando cum pace atque charitate res administrantur. Scripsisti, ut concilium universale cogeretur: & nobis inutilis ea res visa est. Tu persecutor es imaginum & hostis contumeliosus, & eversor: cessa, nobis hoc largire ut taceas: Tum mundus pace perfruetur, & scandala cessabunt. Finge nos te audisse, ex universo terrarum orbe Pontifices congregatos esse senatumque, ac consilium sedisse; ubi est Christi amator, ac pius imperator, qui de more in senatu sedere debet, & eos qui recte loquuntur, munerari; eosque qui aliena a veritate blaterant, emendare, cum tu imperator vacilles, ac barbaros imiteris?

Quod sit Imperatoris in Conciliis munus.

Non animadvertis hunc tuum conatum, quo adversus imagines insurrexisti, facinus esse turbulentum, & insolens & superbum? Cum ecclesiæ Dei alta pace fruerentur, tu pugnas, & odia, & scandala suscitasti. Cessa, & quiesce, tum synodo minime opus erit. Scribe ad omnes, & in quascumque regiones orbis terrarum, quibus offendiculo fuisti, Germanum Patriarcam Constantinopolitanum, & Gregorium Papam Romanum circa imagines peccasse: & nos ab hac cura quietum te præstabimus, ne peccatum, aut lapsus ullus sit tuus, ut pote, qui a Deo potestatem, & cælestia, & terrena solvendi acceperimus. Testis est Deus quascumque misisti ad nos epistolas, auribus cordibusque regum occidentis obtulimus, pacem illorum tibi ac benevolentiam conciliantes teque laudantes, ac mirifice efferentes, prout te antea conversantem intuebamur. Idcirco etiam laurata tua receperunt, ut Reges a regibus honore affici convenit, idque cum nondum inceptum hoc, conatumque tuum, quo adversus imagines insurrexisti, audivissent.

Quæ fecerit pro Leone Imp. Gregorius commemorat.

Cum vero didicerunt, certioresque sunt facti, te Jovinum Spatharo candidatum ad Chalcopratia misisse advertendum, & confringendum salvatorem, qui appellatur Antiphonetæ, ubi, & miracula multa fiunt, inventæ sunt illic mulieres zelo succensæ, & illarum æmulæ, quæ unguenta ferebant, quæ Spatharo candidatum orarunt: Ne, obsecramus, ne hoc facias, ajebant. Ille vero preces earum non admittens, erecta scala conscendit: cumque ter securi faciem imaginis Salvatoris percussisset, hoc videntes mulieres, & iniquum illud facinus non ferentes, attracta scala fustibus concisum illic necarunt.

De imagine Salvatoris quæ Antiphonetes dicitur a Jovino Imperatoris jussu eversa per Sphatarum.

Tum tu mali æmulator missis satellitibus mulieres nescio quot illic occidisti, astantibus utilibus viris Romanis, & ex Francia, ex Vandalis, & ex Mauritania, ex Gotthia, & ut generatim dicam, ex toto interiori occidente. Cum autem advenissent, & in suis regionibus singuli juvenilia tua, puerilia que facta narrassent: tunc projecta laureata tua conculcarunt, & faciem tuam conciderunt, ac delectu habitu Longobardi, & Sarmatæ, cæterique, qui ad septemtrionem habitant, miseram Decapolim incursionibus infestarunt, ipsamque metropolim Ravennam occuparunt, & ejectis magistratibus tuis, proprios constituere magistratus; & vicinas nobis sedes regias, ipsamque Romam sic tractare statuerunt, cum tu nos defendere minime possis Et hæc ob imprudentiam, ac stultitiam sustinuisti.

Quæ hanc impietatem scelera sint sequuta.

At enim eos perterrefacis, aisque: Romam mittam, & imaginem Sancti Petri confringam; sed & Gregorium illic Pontificem vinctum adduci curabo, sicut Martinum Constantinus adduci jussit.

Impia Leonis verba.

Scire autem debes, ac pro certo habere, Pontifices, qui pro tempore Romæ extiterint, conciliandæ pacis causa sedere tamquam parietem integerrimum, septumque medianum orientis, & occidentis ac pacis arbitros, & moderatores esse: quique ante fuerunt imperatores in hoc componendæ pacis certamine desudarunt.

Pontificum Romanorum quæ semper cura fuerit.

Quod si nobis insolenter insultes & minas intentes; non est nobis necesse tecum in certamen descendere: ad quatuor, & viginti stadia secedet in regionem Campaniæ Romanus Pontifex: tum tu vade ventos persequere. Prædecessor noster Mar-

De S. Martino I. Pontifice, quem Constantinus Imp. est persequutus.

Martinus Pontifex ad pacem hortans sedebat; idcirco malignus ille Constantinus de fide sanctæ Trinitatis male sentiens, & hæreticis Pontificibus proscriptis adstipulans, Sergio, & Paulo, & Pyrrho missis satellitibus rapuit illum, & Bizantium tyrannica violentia abduxit, multisque malis obsessum in exilium mandavit. Quin etiam Maximo monacho, & hujus discipulo Anastasio mala multa exhibuit, & Lazicam in exilium misit. At Constantinus, qui eos relegarat, interfectus, & in peccato suo mortuus est. Nezeuxius enim, qui tum comes obsequii ejus erat, ab Episcopis Siciliæ certior factus hæreticum eum esse, ipsum intus in templo trucidavit & in peccato suo interiit. Beatum vero esse Martinum testatur civitas Chersonis, in quam relegatus est, & Bosphori, totusque septentrio & incolæ septentrionis, qui ad monumentum ejus accurrunt, & curationes accipiunt. Atque utinam Dei munere nobis contingat, ut per Martini viam incedamus, tametsi ob plebis utilitatem vivere volumus & supervivere; quandoquidem Occidens universus ad humilitatem nostram convertit oculos, ac licet tales non simus nos, illi tamen magnopere nobis confidunt, & in eum, cujus denuncias te imaginem eversurum atque deleturum, sancti scilicet Petri, quem omnia Occidentis regna velut Deum terrestrem habent. Quod si hoc velis experiri, plane parati sunt occidentales ulcisci etiam orientales, quos injuriis affecisti. Verumtamen per Dominum te obsecramus a juvenilibus, ac puerilibus factis avertere. Scis Romam ulcisci imperium tuum non posse, nisi forte solam urbem propter adjacens illi mare, ac navigia: Ut enim ante diximus, si ad quatuor & viginti stadia Roma fuerit egressus Papa, nihil tuas minas extimescit. Unum est quod nos male habet, quod agrestes, & barbari mansueti fiant, & tu mansuetus contra agrestis, & ferus. Totus occidens sancto principi Apostolorum fide fructus offert. Quod si quospiam ad evertendam imaginem miseris sancti Petri, vide, protestamur tibi, innocentes sumus a sanguine, quem fusuri sunt; verum in cervices tuas, & in caput tuum ista recident. Nuper siquidem ab interiori occidente preces illius, quem Septetum appellant, accepimus qui vultum expetit nostrum Dei gratia, ut ad impartiendum ei sanctum baptisma illuc proficiscamur: ac ne socordiæ negligentiæque nostræ ratio nobis reddenda sit, ad iter nos accingimus. Deus autem timorem suum in cor tuum immittat, & te ad veritatem convertat ab iis quæ in mundum perperam invexisti: tuasque literas quam primum accipiam, quæ nobis tuam annuncient conversionem. At is, qui de cælis descendit Deus, & in uterum sacræ Virginis Dei Genitricis propter nostram salutem intravit, inhabitet in corde tuo, citoque abigat eos, qui te inhabitant & scandala invehunt; pacemque cunctorum Christianorum ecclesiis largiatur in sæcula sæculorum. Amen.

Alia Constantii nefanda scelera.

Quam pœnã tulerit

Gregorii Pont. desiderium pro orthodoxa fide martyrium pati.

Nova adhortatio ad Imp. ut resipiscat.

Imperatorem certiorem facit, se ad Septetum baptizandum profecturum.

Scripta est Hæc Epistola Anno Domini 730. ut ostendit Pagius in Vita Gregorii §. xxxvi.

IV.

Ad Leonem Isaurum Imperatorem. In idem Argumentum.

Accepimus vestri a Deo conservati imperii, atque in Christo fraternitatis literas per Rufinum legatum vestrum delatas: meque prorsus vitæ meæ tæduit, quod sententiam non mutaris, sed in eisdem malis perseveres, nec ea, quæ Christi sunt sapias, ut sanctos ac celebres miraculorum effectores patres nostros ac doctores secteris & imiteris. Neque vero simpliciter doctores peregrinos profero, sed eos tantum qui ex urbe ac regione tua prodierunt. Num sapientiores sunt Gregorio miraculorum effectore, Gregorio Nisseno, Gregorio Theologo, Basilio Cappadociæ, & Joanne Chrysostomo? ne infinita millia sanctorum illis similium, ac Deo plenorum patrum doctorumque nostrorum commemorem. Sed obsecutus es pervicaci animo tuo, ac domesticis perturbationibus, & scripsisti: Imperator sum, & Sacerdos. Enim vero, qui ante te fuerunt Imperatores hoc opere ac sermone demonstrarunt, qui condiderunt, & curam gesserunt ecclesiarum una cum Pontificibus cupiditate, zeloque incensi rectæque fidei veritatem pervestigantes Constantinus Magnus, Theodosius Magnus, Valentinianus Magnus, & Constantinus Justiniani pater qui sextæ Synodo interfuit: imperatores isti religiose imperarunt, & cum Pontificibus uno consilio ac sententia synodos congregantes, atque veritatem dogmatum perquirentes, sanctas ecclesias constituerunt & ornarunt. Hi sunt Sacerdotes, & Imperatores, qui id opere demonstrarunt: tu vero ex quo imperium occupasti, definitiones patrum perpetuo non custodisti; sed cum sanctas Ecclesias fimbriatis aureis vestibus convestitas, & variegatas invenisses, eas ornatu privasti, atque vastasti. Quid enim nostræ sunt Ecclesiæ? nonne res manufactæ, lapides, ligna, paleæ, lutum, & calx? Verum picturis, historiisque miraculorum a sanctis editorum, & Christi passionum, ac sanctæ gloriosæ matris ipsius, sanctorumque Apostolorum exornatæ sunt, & in historias ac picturas homines facultates suas insumunt, & viri ac mulieres pueros parvulos nuper baptizatos in ulnis suis tenentes, itemque florentes ætate juvenes, & ex gentibus diversis profectos, indicatis digito historiis eos ædificant, eorumque mentes, & corda sursum ad Deum erigunt. At tu ab his abstinere jussos humiles populos in otiosis sermonibus, nugis, citharis, crepitaculis, tibiis, & tricis occupasti, & pro gratiarum actione ac celebratione ad fabulas illos traduxisti: hæreditatem cum illis habeto, & cum iis, qui inutilia fabulantur, & inscitias blaterant. Audi humilitatem nostram Imperator; cessa, & sanctam ecclesiam sequere prout invenisti atque accepisti: non sunt imperatorum dogmata, sed Pontificum; quoniam Christi sensum nos habemus: alia est ecclesiasticarum constitutionum institutio, & alius sensus sæcularium in administrationibus sæculi: militarem, ac ineptum quem habes sensum, & crassum, in spiritualibus dogmatum administrationibus habere non potes. Et ecce tibi palatii, & ecclesiarum scribo discrimen, Imperatorum & Pontificum: agnosce illud & salvare, nec conten-

Exempla prædecessorum Imperatorum qui Ecclesiæ dogmata fideliter sequuti sunt. Leonis Imperatoris improbe facta.

Depictæ sacræ historiæ videntium mentes ad Deum erigunt.

Pontificiæ, & Regiæ potestatis fines describuntur.

tentiosus esto. Si quis a te regia indumenta purpuram, diadema capitis, trabeam abstulerit, & obsequii ordines, futurum est, ut ab hominibus turpis, deformis, & abjectus habearis, quem in statum Ecclesias redegisti: quod enim ipse non habes, sanctas ecclesias ornatus privasti, deformesque reddidisti. Nam quemadmodum Pontifex introspiciendi in palatium potestatem non habet, ac dignitates regias deferendi, sic neque imperator in ecclesias introspiciendi, & electiones in clero peragendi, neque consecrandi vel symbola sanctorum Sacramentorum administrandi: sed neque participandi absque opera Sacerdotis, sed unusquisque nostrum in qua vocatione vocatus est a Deo, in ea maneat. Vides Imperator, Pontificum, & Imperatorum discrimen? Si quispiam te offenderit, domum ejus publicas, & spolias, solam illi vitam relinquens, tamdemque illum etiam, vel suspendio necas, vel capite truncas, vel relegas, eumque longe a liberis, & ab omnibus cognatis, & amicis suis amandas. Pontifices non ita; sed ubi peccarit quis, & confessus fuerit, suspendii vel amputationis capitis loco Euangelium, & crucem ejus cervicibus circumponunt, eumque tamquam in carcerem in secretaria, sacrorumque vasorum eraria conjiciunt, in ecclesiæ diaconía, & in catechumena ablegant, ac visceribus ejus jejunium, oculisque vigilias, & laudationem ori ejus inducunt. Cumque probe castigarint, probeque fame afflixerint, tum pretiosum illi Domini corpus impartiunt, & sancto illum sanguine potant: & cum illum vas electionis restituerint ac immunem peccati, sic ad Dominum purum insontemque transmittunt. Vides imperator ecclesiarum imperiorumque discrimen? Imperatores, qui pie, & in Christo vixerunt, ecclesiarum Pontificibus obedire minime recusarunt, nec eos vexarunt: tu vero, Imperator, cum trangressus fueris, ac perversus evaseris, & manu propria subscripseris, teipsum subjiciens, & confessus fueris, eum, qui terminos patrum tollit, execrabilem esse; in hoc proprio judicio condemnatus es, ac Spiritum Sanctum a te alienasti. Persequeris nos, ac tyrannice vexas militari carnalique manu. Nos inermes ac nudi, qui terrenos, ac carnales exercitus non habemus, invocamus principem exercitus omnis creaturæ sedentem in Cælis, Christum qui est super omnes exercitus, supernarum virtutum, ut immittat tibi dæmonem, sicut ait Apostolus: Tradere hujusmodi satanæ interitum carnis, ut spiritus salvus sit. Vides imperator, quo impudentiæ, atque inhumanitatis teipsum provexeris? animam tuam in barathra, & prærupta loca præcipitem egisti, quod humiliari nolueris, duramque cervicem tuam submittere. Nam ubi præclara commonitione adhibita, & doctrina Pontifices Deo exibuerint Imperatores irreprehensibiles, & mundos a peccatis, ac delictis magnam apud eum laudem, & gloriam obtinent in sanctam resurrectionem, magnam, quo tempore res nostras occultas, opera nostra in lucem prolaturus est, in confusionem nostram coram Angelis suis. Tum vero futurum est, ut nos humiles erubescemus, quod te propter inobedientiam tuam lucrati non fuerimus, cum illi, qui ante nos fuerunt Pontifices eos, qui suis temporibus imperarunt Deo obtulerint: quod nobis humilibus pudorem incutiet, qui temporum nostrorum Imperatorem non offeramus gloriosum, & celebrem, sed ignominiosum, & adulterinum. Ecce nunc quoque te hortamur, pœnitentiam age, & convertere, atque ad veritatem ingredere: sicut invenisti, & accepisti, custodi. Honore affice, & glorifica sanctos, & gloriosos patres nostros ac doctores, qui cæcitatem a cordibus oculisque nostris secundum Deum dispulerunt iisque visum restituerunt. At enim scripsisti: Qui fit ut in sex conciliis de imaginibus nihil sit dictum? Enim vero imperator, ne de pane quidem & aqua dictum est quidquam, sit ne comedendum, an non comedendum; bibendum, an non bibendum; quandoquidem hæc antiquitus, & a principio ad vitæ humanæ conservationem habes tradita: sic etiam imagines traditæ fuerant, ipsique Pontifices imagines ad concilia deferebant; ne ullus ex Christi amantibus ac religiosis hominibus iter peragens, absque imaginibus peregrinationes obibat, utpote qui virtute præditi atque apud Deum probi essent. Hortamur te, ut sis Pontifex, & Imperator, prout ante scripsisti. Quod si te pudeat hoc tibi ipsi tanquam Imperatori tribuere; ad regiones omnes, quibus scandalo fuisti, scribe, Gregorium Papam Romanum circa imagines errare, itemque Germanum Constantinopolitanum Patriarcham; & nos culpam peccati recipimus, ut pote qui potestatem a Domino acceperimus, & auctoritatem terrena cælestiaque solvendi ac ligandi; teque ab hac cura quietum præstabimus: neque voluisti, neque vis: nos ut rationem Crhisto Domino reddituri, monita atque documenta tibi adhibuimus, prout a Domino edocti sumus: at tu refugisti atque obedire nobis humilibus recusasti, simulque Germano Præsuli, & sanctis ac gloriosis miraculorum effectoribus, & doctoribus patribus nostris, & secutus es perversos, pravosque dogmatum magistros, qui a veritate ab errant. Habeto partem cum illis: nos prout ante scripsimus tibi, viam ingredimur Dei benignitate in extremas occidentis regiones versus illos, qui sanctum baptisma efflagitant. Cum enim illuc Episcopos emisissem, & sanctæ Ecclesiæ nostræ clericos nondum adducti sunt, ut capita sua inclinarent, & baptizarentur eorum Principes, quod exoptent, ut eorum sim susceptor. Hac de causa nos ad viam Dei benignitate accingimus, ne forte damnationis, & incuriæ nostræ rationem reddamus. Det tibi Deus prudentiam ac pœnitentiam, ut ad veritatem convertaris, a qua descivisti; rursusque restituat humilibus populis in unum pastorem Christum, & in unum ovile orthodoxarum Ecclesiarum ac Præsulum, & pacem Dominus Deus noster præbeat universo terrarum orbi nunc & semper & in sæcula sæculorum Amen. (a)

Quæ imponantur peccantibus pœnitentia a Pontificibus.

QuæPontificū arma sint contraPrincipum minas, & exercitus.

1. Corinth. 5.

Adhortatio ad imperatorē ut pœnitetiā agat.

Imperatoris objectio. Gregorii Responsio.

(a) Superiores duæ ad Leonem Isaurum directæ Epistolæ e græca lingua in latinam redditæ a Frontone Ducæ datæ sunt anno Domini 730. Pontif. Gregorii anno V. puto enim ante mensem Majum datas: in priori enim ut notat Pagius, meminit Gregorius. *Imaginis Salvatoris quæ Antiphonentes appellatur & necis Spathario ab Imperatore misso ut eam dejiceret illatæ, postquam ter securi Imaginis Salvatoris faciem percussisset: meminit insuper martyrii sanctarum illarum Mulierum, quæ iniquum illud facinus non ferentes, Spatharium necaverant, quod accidit postquam Anastasius S. Germani Constantinopolitani Episcopi sedem occupavit, ideoque mense Ianuarii anni 730.*

Privi-

V.

Privilegium Donariorum a S. Gregorio II. datorum pro luminaribus ad corpus Apostolorum. (a)

Dominis Sanctis, & Beatissimis Petro, & Paulo Apostolorum Principibus, Gregorius indignus Servus.

QUotiens laudi vestræ usibus servitura quedam licet parba conquirimus, vestra vobis reddimus, non nostra largimur: ut hæc agentes non simus elati de munere, sed de solutione securi. Nam quid unquam sine vobis nostrum est; qui non possumus accepta reddere, nisi quia per vos iterum & ipsum hoc, ut redderemus, accepimus? Unde ego vester servus reducens ad animum, multum me vobis, Beati Apostoli Petre, & Paule, esse devitorem; propter quod ab uveribus Matris meæ divinæ potentiæ gratia protegente, intro gremium Ecclesiæ vestræ aluistis, & ad incrementum per singulos gradus, usque ad summum apicem Sacerdotii, licet immeritum producere estis dignati: Ideoque hoc privilegii munusculum humili interim offerre devotione prævidi. Statuo enim, & a meis successoribus servandum sine aliqua refragatione constituo; ut loca, vel prædia cum Olibetis, quæ inferius describuntur, quos pro concinnatione luminariorum vestrorum a diversis, quibus detinebantur, recolligens, vestra vobis dicavi, immutilata permanere; id est in patrimonio Appiæ Mass. Victorioles. Olibetu in fund. Rumeliano in integr. Olibetu in fund. Octobiano in integr. Mass. Trabatiana. Olibet. in fund. Burrejano, ut sp. Olibet. in fund. Oppiano ut sp. Olibetu in fund. Juliano in integro. Olibet. in fund. Viviano ut sup. Olibet. in fund. Cattia ... Olibet. in fund. Solificiano, ut sp. Olibet. in fundo Palmis ut sup. Olibet. in fund. Sagaris ut .... Olibet. in fund. Marano ut sup. Olibet. in fund. Juliano ut sp. Olibet. in fund. Sarturiano ut sp. Olibet. in fund. Caniano, & Carbonaria, ut sup. Mass. Cesariana. Olibet. in

(a) Privilegium hoc in nova porticu S. Petri lapidi insculptum, & apud Pontificiæ historiæ scriptores celeberrimum, Sanctoque Gregorio Magno adscriptum, gravibus de causis adductus sum, ut alteri Gegorio restituerem. Ac primo quidem Diplomatis hujus stylum cum altero in Ecclesia S. Pauli columnæ inciso, quod Gregorii Primi fœtum esse ipsæ chronologicæ notæ dubitare non sinunt, conferens, dissimilitudinem quam maximam adnotavi; sed cum inde satis validum argumentum meæ dubitationi non adstruerem, ipsos quoque caracteres utriusque Lapidis conferre libuit. Quare mihi satis non fidens comitem adhibui Cajetanum Cenni Virum eruditissimum, & ecclesiasticæ antiquitatis eritissimum, unaque in Vaticanum profecti perlegimus, seduloque caracterem hujus lapidis grandiusculis literis non satis affabre rotundeque exculptis ab illo altero, valdè absimilem advertimus. Multa deinde sunt hocce in Privilegio, quæ Gregorio I convenire non possunt: quamvis enim maximo in pretio habenda sit auctoritas Baronii, Panvinii, Ciampini, Pauli de Angelis, Josephi Blanchini, Patrumque Benedictinorum Congregationis S. Mauri, qui magno consensu Donationem hanc S. Petro factam Sancto Gregorio Primo asserunt; licebit, opinor, mihi, quæ sentiam exponere: præsertim cum ab illorum nemine lectum in Lapide Privilegium credam: in eo enim Oliveta trigintanovem proluminaribus data leguntur; Baronius vero cæterique trigintaquinque solummodo donata affirmant.

Hinc quod ad styli barbariem pertinet; quamvis nonnulli sibi suaserint S. Gregorii Epistolas multis mendis, quæ barbaræ gentes sæculo septimo Italiam occupantes secum advexerant, fuisse expurgatas ab iis, qui Pontificis huius opera ediderunt (cujus rei tamen penes ipsos fides sit) ipsum tamen Gregorium qui Privilegium illud dictare debuisset, tam inconcinnum, tamque soleciss antem erga S. Petrum quis credat, eodem fere tempore, quo eleganti stylo usus fuerat in Diplomate Sancto Paulo concesso?

Hanc difficultatem præsentiisse Maurini Patres videntur: nam cum Regist. lib. xii. Ep. 19. retulissent Diploma donariorum S. Paulo datorum, Tomo etiam iv. post enarratas res a S. Gregorio probe, sancteque gestas utramque Marmoream Tabulam reponentes totis viribus suadere nobis (sibi ipsos non crediderim) contendunt, Tabulam in porticu S. Petri affixam recentioribus temporibus fuisse descriptam, adhibita tamen omni *vel etiam futili industria, ut vetusta scribendi consuetudo ad amussim vel . . . . . . ad minimum usque apicem repræsentaretur*, & voces illas obsoletas *Parba* pro Parva, *Olibetum* pro Olivetum, *Intro* pro Intra *super* pro supra, aliasque hujusmodi littera pro littera usurpata *priscam illam veterum scriptorum ætatem sapere*. Sed præterquam quod levia nimis hæc sunt argumenta, adnotanda diligentius ab illis potissimum fuissent verba ipsa Diplomatis, ne tota de Sancti Gregorii Monachatu coniectatio destrueretur. Quis enim sibi suadeat Monachum fuisse illum, qui se asserat Apostolis Petro & Paulo *devitorem propter quod ab uveribus matris suæ divinæ potentiæ gratia protegente intro gremium Ecclesiæ* eorum *aluerint*, & *ad incrementum per singulos gradus usque ad summum apicem Sacerdotii licet immeritum producere fuerint dignati*?

Jam vero ad ea veniendum momenta, quæ laudatum Privilegium S. Gregorio Secundo videntur tribuere: ac primo quidem titulum illum *Indignus Servus* a S. Gregorio Magno usurpatum nusquam legi, qui cæteroqui exemplum christianæ humilitatis in suis Epistolis cæteris relinquens Pontificibus, nomen tamen suum nunquam postposuit, qui mos infelicissimis illis toti Italiæ, nec minus Romanæ Ecclesiæ temporibus S. Gregorio Secundo fuit a secundo hunc Papam: parva *ætate in Patriarchio nutritum* asserit Anastasius in ejus vita, quod de S. Gregorio Magno opinari non licet: quamvis enim adhuc aliqua superstit de ejus Monachatu superanda difficultas, eum tamen novem ante Pontificiam dignitatem annis Præfecturam Urbanam gessisse diserte probat Baronius *Tom. VIII. ad ann.* 581. ejusque Monachatus vindex Mabillonius non negat in Præfatione *in sæc. Prim. Ord. Benedict.* Neque vero cum de Patriarchio loquuntur scriptores, de sola Lateranensi Basilica intelligendum est: Vaticana siquidem, S. Pauli in via Ostiensi, S. Laurentii extra muros, & Liberiana eodem fruebantur honoris titulo quatuor alios Patriarchatus, Alexandrinum nempe, Antiochenum, Constantinopolitanum, & Hierosolymitanum exprimentes, uni Romano Pontifici reservato Lateranensi Patriarchio, cui attributi fuere a Stephano PP. Quarto Episcopi septem ex finitimis, suburbicarii dicti, ad singillatim administrandum in illa Basilica intra hebdomadæ circulum officium hebdomadarii per dies singulos. Addendum ad hæc Gregorium II. dimisisse ad *Luminaria beati Petri Apostoli solidos mille* ut refert Anastasius: qui fortasse solidi vel ex Olivetis in nostro Privilegio enunciatis deducti sunt, vel Pontifex eadem dedit Oliveta, ex quibus deducerentur annui solidi mille *pro concinnatione luminariorum* ut legitur in eodem Privilegio. Denique in fine exemplaris a Vaticanæ Basilicæ Canonico relati cujus Mss. Codicem edidit P. de Angelis suas addens Adnotationes, leguntur caracteres hi Chronologici: *Datum Idibus Novembris Imperante Piissimo Leone*: qui quidem Gregorii Secundi temporibus optime conveniunt.

Huic vero exemplari non deneganda videtur fides, quamvis in eo post *Fundum Ordinianum* aliæ octo Massæ & septemdecim Oliveta legantur; quæ hic subiicimus *Massa Pelagiana. Olivetum in fund. Casamutis juxta Anagnias Massa Pontiana. Olivetum in fundo Pacciano. Olivetum in fundo Riccianis Massa Ruscellens. Olivetum juxta Signias in fundo Perpiniano, in integro. Massa Hectriana. Olivetum in fundo Rafiniano. Plivetum in fundo Carnatiano. Massa Pistis. Olivetum ibidem. Massa Silanis, infundo Siliano; factorio suo in, integro, cata Petrumrarium in Patrimonio Tybartino. Massa Alliana Olivetum infundo in Casa Simiana, in Vico Passiano, quod tenuere hæredes Sergii Scriniarii. Olivetum in fundo Iunianiello quod Simon Abbas ..... Massa Pollonis. Olivetum in fundo Tana, & Prandiaria. Massa Cornutis. Olivetum in fundo Plautiano &c. Olivetum in fundo Statiano, quod tenuit Claudius Nepos Demetrii. Olivetum in fundo Surrio. Olivetum in fundo Sacrosaucto, quod tenet Sergius gener Petri. Olivetum in fundo Sacrosancto, quod tenet familia &c Olivetum in fundo Paterno, quod tenet familia &c. Si quis autem temerario ausu infringere præsumpserit &c. Datum idibus Novembris* Imperante *Piissimo Leone*. Huic inquam exemplari deneganda fides non est: Canonicus siquidem ille si coævus Eugenio Tertio fuit teste Paulo de Angelis, integrum Privilegium ex indiminuto Lapide, vel saltem ex aliquo Mss Codice Vaticanæ Basilicæ fortasse transcripsit. Tabula quidem marmorea, quæ nunc visitur a Paulo V. qui porticum restauravit ablatis quatuor aliis, (septem enim fuisse auctor est Blanchinus) ibidem affixa in extrema sui parte aeris injuriis magis exposita, ipsaque vetuitate corrosa ab Artificis puniendo manu videtur abscissa. Pluribus hæc erant adnotanda, ne inconsulto audacterque nimis a tam illustrium pontificiæ historiæ, & ecclesiasticæ antiquitatis scriptorum sententia discessisse me quis existimaret.

in fund. Horano, ut ſup. Olibet. in fun.. Priſciano, & Graſſiano, ut ſup. Olibet. in fund. Paſcurano, ut ſp. Olibet. in fundo Mariniano, ut ſup. Olibet. in fund. Ceſariano ut ſp. Maſs. Pontiana. Olivetum in fund. Pontiano ut ſp. Olibet. in fund. Caſaromaniana, ut ſp. Olibet. in fund. Tattiano ut ſp. Olibet. in fund. Caſaflorana. ut ſp. Maſſa Steiana Olibet. in fund. Berrano, ut ſp. Olibet. in fund. Cacclano, ut ſp. Olibet. in fund. Pontiano ut ſp. Olibet in fund. Aquiliano, ut ſp. Olibet. in fund. Stajano, ut ſp. Olibet. in fund. Caſſis ut ſp. Maſs. Tertiana. Olibetum in fund. Camelliano & fund. Tortilliano, ut ſp. Olibet. in fund. Caſacucul. ut ſp. Maſs. Neviana. Olibet. in fund. Arcipiano, ut ſp. Olibetum in fund. Corelliano, ut ſp. Olibet. in fund. Urſano ut ſuper. In Patrimonio Labicanenſi Maſs. Algiſtia. Olibet. qui eſt ad tuf. juxta Anagnias, in integro. Olibet. qui eſt in Silbula, & modicas talias Catagemulum a Comilit. Olibet. in Applineas in integro. Olibetum qui eſt in Claviano, Olibet. quam tenet. Franculus Colonus in fundo Ordiniano in integro.

GREGORIUS TERTIUS.

PAPA XCII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCXXXI.

Gregorius Tertius, natione Syrus, ex patre Joanne, ex Presbytero S. R. E. eligitur Pontifex, dum in Gregorii Deceſſoris obſequio eſſet intentus: ordinatur vero die Dominica 18. Menſis Martii anno 731. (a) Sedit Imperantibus Leone, & Conſtantino Copronymo annos x. menſes viii., dies xi. (b). Fecit Ordinationes tres, quibus Presbyteros viginti-quatuor, Diaconos tres, Epiſcopos per diverſa loca octuaginta quatuor inauguravit. Obiit die 27. Novembris anno 741., & ſequenti die ſepultus eſt in Baſilica B. Petri. Vacavit Sedes dies iv. (c).

I.

Adhortatio ad Epiſcopos per Bojoariam, & Alemanniam conſtitutos, ut Bonifacio Archiepiſcopo Vicario Sedis Apoſtolicæ debitam præſtent obedientiam.

Dilectiſſimis nobis Epiſcopis in Provincia Bojoaria, & Alemanniæ conſtitutis; Wigoni, Luidoni, Rudolfo, & Vivilo ſeu Addæ, Gregorius Papa.

Ex edit. Cardinalis Caraſæ.

Catholica Sanctorum Patrum auctoritas jubet, ut bis in anno pro ſalute populi Chriſtiani, ſeu exhortatione adoptionis filiorum, ſynodalia debeant celebrari, ut cauſſarum canonicarum exhortatio provenire poſſit, atque ut neceſſitas uniuſcujuſque popoſcerit, pia educatio agatur. Unde ſecundum Apoſtoli doctrinam, admoneo, & hortor vos cariſſimi per miſericordiam Dei, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati eſtis, ut miniſterium veſtrum perfectum ſit coram domino. Opportunum eſt namque vos noſſe, fratrem, ac coepiſcopum noſtrum præſentem Bonifacium, noſtram agentem vicem, cum digno ac debito honore pro Chriſti nomine ſuſcipere, & miniſterium eccleſiaſticum cum fide catholica, ſecundum morem, & normam ſanctæ catholicæ, & apoſtolicæ Dei eccleſiæ, cui miſericordia Dei præveniente præeſſe videmur, ſicut apoſtolica auctoritate a nobis deſtinatus eſt, ab eo ſuſcipientes, dignanter teneatis, & gentilitatis ritum, & doctrinam vel venientium Britonum, vel falſorum Sacerdotum & hæreticorum, undecumque ſint, renuentes ac prohibentes abiiciatis, & ut populum vobis a Deo commiſſum piis admonitionibus edoceatis, & a ſacrificiis mortuorum omnino abſtineatis, & juxta quod fueritis a prædicto noſtro conſacerdote edocti, ita catholicam, & Apoſtolicam doctrinam tenentes, Domino Deo Salvatori noſtro placeatis, & in quo vobis loco ad celebranda conſilia convenire mandaverit, ſive juxta Danubium, ſive in civitate Auguſta, vel ubicumque indicaverit, pro nomine Chriſti parati eſſe inveniamini; quatenus cognoſcamus per ejus mandatum de veſtro conventu, ut in die Adventus Chriſti Jeſu, cum fructu boni operis ante ejus tribunal aſſiſtere mereamini, dicentes: Ecce nos & pueri, quos dediſti nobis Domine non perdidimus ex eis quemquam. Ut & vos dominicam vocem audire mereamini, Venite benedicti patris mei percipite regnum, quod vobis paratum eſt ab origine mundi. (*)

Ephef. 4.

Bonifacius Vicarius Sedis Apoſtolicæ.

Obſequium ei debitum.

Obedientia præſtanda qualis.

Iſai 8.

Matth. 25.

(*) Script. anno Domini 738. ut putatur a Velſero qui eam retulit Lib. V. Rer. Boicarum, & ut notat Pagius in vita Gregorii II. §. x.

(a) Dilata eſt ordinatio, quia confirmatio petenda fuit ab Exarcho Ravennatenſi propter miſeram, qua tenebatur Eccleſia, ſervitutem.

(b) Standum enim puto Pagio, quamvis Catalogi fere omnes habeant d. xx. alii d. xxiv.

(c) Incluſo utroque extremo.

Con-

II.

Confirmatio gestorum ab eodem Bonifacio Archiepiscopo in Provincia Bojoaria: & commissio nonnullarum rerum ad Presbyterorum, & Episcoporum ordinationem spectantium.

Reverendissimo, & Sanctissimo fratri Bonifacio Coepiscopo, Gregorius Servus Servorum Dei.

Ex edit. Card. Carafæ. Rom. 8.

Doctoris omnium gentium egregii, & Beati Pauli Apostoli vox est, dicentis: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Agnoscentes itaque in Syllabis fraternitatis tuæ, quia de Germaniæ gentibus, quas sua pietate Deus noster de potestate paganorum liberavit, & ad centum millia animas in sinu sanctæ matris Ecclesiæ, tuo conamine, & Caroli Principis Francorum, aggregare dignatus est, sed & in Bojoariorum provincia quæ a te acta sunt agnoscentes, datori omnium bonorum Domino Deo nostro, extensis ad cælum manibus gratias retulimus: quia januam misericordiæ, & pietatis in illis partibus hesperiis, ad cognoscendum viam salutis aperuit, & misit Angelum suum, qui præparavit viam ante te. Igitur quia indicasti, perrexisse te ad gentem Bojoariorum, & invenisse eos extra ordinem ecclesiasticum viventes, dum Episcopos non habebant in provincia, nisi unum nomine Vivilum, quem nos paulo ante ordinavimus, & quia cum assensu Utilonis Ducis eorundem Bojoariorum, seu optimatium provinciæ illius, tres alios ordinasses Episcopos, & in quatuor partes illam divisisti idest in quatuor parochias, ut unusquisque Episcopus suam habeat parochiam; bene & satis prudenter peregisti frater, quoniam Apostolicam præceptionem ex nostra vice implesti, & sicut tibi præcepimus, ita egisti. Itaque non desinas frater Reverendissime docere eos sanctam catholicam & Apostolicam Romanæ Sedis traditionem ut illuminentur rudes, & viam salutis teneant, per quam possint ad æterna præmia pervenire. Presbyteros autem quos ibidem reperisti, si incogniti fuerint viri illi, a quibus fuerint ordinati, & dubium est eos Episcopos fuisse, qui eos ordinaverunt, si bonæ actionis & catholici viri sunt ipsi Presbyteri, & in ministerio Christi, omnique lege sancta educati, ab Episcopo suo benedictionem Presbyteratus suscipiant, & consecrentur, & sic ministerio sacro fungantur. Illi vero, qui baptizati sunt per diversitatem, & declinationem linguarum gentilitatis, si tamen in nomine Sanctæ Trinitatis baptizati sunt, oportet eos per manus impositionem, & sacri Chrismatis confirmari. Nam Vivilus Episcopus a nobis est ordinatus. Hic si aliquid excedit extra canonicam regulam, doce, & corrige eum, juxta Romanæ Ecclesiæ traditionem, quam a nobis accepisti. De concilio vero, ut juxta ripam Danubii debeas celebrare, nostra vice, præcipimus fraternitati tuæ apostolica auctoritate, te ibidem præsentari. Et in quantum tibi Dominus vires dederit, prædicare verbum salutis non cesses, ut religio christiana in nomine Domini crescat, & multiplicetur. Nec enim habebis licentiam, frater, pro incepti laboris utilitate in uno morari loco, sed confirmatis cordibus fratrum & omnium fidelium, qui rarescunt in illis hesperiis partibus ubi tibi Dominus aperuerit viam salutis, prædicare non desistas. Et ubi locum inveneris, secundum canonicam regulam Episcopos ordina ex nostra vice, & apostolicam, atque canonicam traditionem eos tenere edoce. Ex hoc enim magnum mercedis præmium tibi præparabis, quoniam omnipotenti Deo facies plebem perfectam. Non pigeat, dilectissime frater itinera carpere aspera, & diversa, ut christiana fides longe lateque tuo conamine extendatur, scriptum namque est, arcta & angusta via est, quæ ducit ad vitam. Operare itaque frater opus bonum, quod cœpisti, ut in die Christi Jesu merearis dicere; Ecce ego & pueri, quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quenquam. Et iterum, Domine, quinque talenta dedisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum: ut subsequenter merearis audire vocem Domini dicentis, Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui. Data IV. Kalend. Novembris imperante Domino piissimo Augusto Leone, Imperii ejus anno XXIII. sed & Constantini Imperatoris ejus filii anno XX. Indictione VIII.

Margin notes: Divisio Bojoariæ in quatuor Episcopatus. — Adhortatio ad Bonifaciū. — De ordinatione Presbyterorum. — De baptizatis per diversitatem linguarum. — De concilio ea in provincia celebrando. — Facultas Bonifacio ordinandi Episcopos vice Sedis Apostolicæ. — *Matth. 7.* — *Isa. 8. Ioan. 18.* — *Matth. 25.* — Dat. die 29. Octobris Anno Dñi 739. Pontif. Gregorii Anno IX.

SANCTUS ZACHARIAS.

PAPA XCIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCLXI.

Zacharias, natione Græcus, ex patre Polychronio, vix persolutis Gregorio extremis, in ejus locum ordinatur Pridie Kal. Decembris anno 741. Sedit imperante Constantino Copronymo annos x., menses iii. dies

iii., dies xiv: Tribus habitis Ordinationibus per mensem Martium creavit Presbyteros triginta, Diaconos quinque, Episcopos per diversa loca octoginta quinque. Obdormivit in Domino die 14. Mensis Martii anno 752., & sequenti die sepultus est ad B. Petrum. Vacavit Sedes dies duodecim, numerandos usque ad electionem Stephani II.

I.

Confirmat tres Episcopatus a Bonifacio Episcopo institutos, factaque potestate congregandæ Synodi in ditione Carolomanni ejusdem Bonifacii consultationibus respondet.

Reverendissimo & Sanctissimo Fratri Bonifacio Episcopo Zacharias Servus Servorum Dei.

Ex M.S. Cod. edidit Card. Carafa.

Susceptis Sanctissimæ fraternitatis tuæ literis per Deneardum religiosum Presbyterum tuum, quia sospitem te (ut semper cupimus) esse cognovimus, omnipotenti ac misericordissimo Deo nostro magnas retulimus gratias, qui tibi in omnibus bonis prosperari dignatur. Magnam enim in cordibus nostris infundis lætitiam, quoties nobis Sanctitatis tuæ scripta mittuntur, quanto reperimus quæ ad salutem respiciunt animarum, dum quotidie in gremio Sanctæ Matris Ecclesiæ per tuam prædicationem novi populi adduntur, ubi & tres Episcopos per loca singula secundum seriem syllabarum, tuarum te ordinasse cognovimus, qui eidem populo, quem tibi Dominus Deus noster per tuam sanctitatem aggregare dignatus est, præesse debeant, & petisti, ut per auctoritatem nostræ Sedis Episcopales ibidem Sedes firmentur. Sed tua sancta fraternitas pertractet mature & subtili consideratione discernat, si expedit, aut si loca vel populorum turbæ talia esse probantur, ut Episcopos habere mereantur. Memineris enim quid in sacris canonibus præcipimur observare, ut minime Villulas vel in modicas civitates Episcopos ordinemus, ne vilescat nomen Episcopi. Sed nos tuis sincerissimis atque nobis dilectis Syllabis provocati, quæ poposcisti, absque mora concedi patimur, & statuimus per Apostolicam auctoritatem Episcopales illic esse Sedes, quæ per successionem Episcopos mereantur, & populis præsint, atque in quibus verbum prædicationis subjectis insinuetur: idest in castello quod dicitur Wirtzburg, & alterum in oppido quod nominatur Buraburg, tertium in loco qui dicitur Erphesfurt, itaut nulli post hæc liceat cuiquam hæc quæ a nobis sancita sunt, quoquo modo violare, quæ auctoritate Beati Petri Apostoli firma esse * decrevimus. De eo autem, quod intimasti nobis, quod te Carlomannus filius noster ad se rogavit accedere, ut in urbe regni Francorum in sua ditione sive potestate constituta Synodum celebrare debeas, eo quod omnis Ecclesiastica regula sive disciplina ab eadem provincia funditus abolita est, quod nimis mœrendum est, quod per spatia temporum ibidem Synodus Sacerdotum minime celebraretur: Unde neque

In Villulis, & modicis civitatibus Episcopi non ordinandi.

Episcopatus Vvirtzburgensis ad Mænum institutio, nūc Herbipolēsis.

** leg. decernimus.*

Buraburgensis seu Buriburgensis inter Friteslariam, & Paderbonam (vix superfunt ruinæ).

Erphesfurdiensis, nunc Erphordiensis

quid sit sacerdotium, neque quid fiat ab eis, qui se sacerdotes existimant, cognoscitur; Sed dum juvante Deo, quæ a præfato filio nostro promissa sunt ad effectum perducta fuerint, tuaque fraternitas memorato Concilio consederit, cum eodem excellentissimo viro, si quos repererit Episcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones vel statuta patrum excessisse, idest in adulterio, vel si plures uxores habuerunt, aut si sanguinem Christianorum sive paganorum effuderunt, vel etiam aliis capitulis, quibus canonibus obviasse eos repererit tua sanctitas, nulla ratione Apostolica auctoritate permittat sacerdotio fungi: quia tales a suo proprio ore falsi nominantur Sacerdotes, & pejores, ac deteriores secularibus esse noscuntur, qui se neque a fornicationibus, neque a nefariis matrimoniis abstinent, neque ab hominum sanguinis effusione manus servant innoxias. Quales se esse sacerdotes existimant, aut quid inde sentiunt, dicente Deo: Sacerdotes mei semel nubant? Et Apostolus, unius uxoris virum &c. & hoc ante susceptum sacerdotium uti licitum est. Nam a die suscepti sacerdotii etiam ab ipso proprio conjugio prohibendi sunt. Quomodo sacerdotio fungi considerant qui talibus sceleribus involuti esse monstrantur, ut neque seculares fideles his facinoribus obvolutos optemus? Quomodo non pertimescunt divina mysteria contingere? Aut quomodo ad orandum pro peccatis populi accedere præsumunt, dum sacri canones neque purum clericum, cui sacerdotium non est, secundis copulari nuptiis præcipiunt? Isti enim e contrario non solum post susceptum sacerdotium se abstinere ab una uxore nolunt, immo luxuriæ obvoluti pejora secularium scelera committunt, ut plures uxores habere præsumant, quibus neque unam concessum est post susceptum ministerium attrectare. Sed ista parvi pendentes, atque Deum ad iracundiam provocantes, majora committunt facinora, dum propriis manibus Christianos atque paganos homines necant. Et fit, ut quibus in remissionem peccatorum debuerunt lavacrum regenerationis impendere, atque Christi sacramenta donare, ne in æternum perirent, eorumdem sacrilegis manibus ipsi extinguantur. Quis enim sapiens habens cor, eos æstimet Sacerdotes, qui neque a fornicationibus abstinent neque ab effusione sanguinum manus servant innoxias? Quisve eorum sacrificiis Deum credit esse placatum, dicente Propheta: Virum sanguinum, & dolosum abominabitur Dominus? Isti namque (ut præmisi) ne sacerdotio fungi patiantur neque divina contingere mysteria, commonemus. Quicquid vero aliud (ut dictum est) eos contra ecclesiasticam regulam excessisse repereris, canones sive instituta Patrum præ manibus habeto: juxta quod in eis edoctus fueris, discerne. De eo autem, quod tibi successorem constituere dixisti, & te jubente in tuo loco eligatur Episcopus, hoc nulla ratione concedi patimur: quia contra omnem ecclesiasticam regulam, vel instituta Patrum esse monstratur. Sed volumus, ut tibi ministret, & sit in Euangelium Christi adjutor, dicente Apostolo: Si quis bene ministraverit, gradum sibi bonum acquiret. Nimis enim reprehensibile manifestum est, ut te vivente tibi alium substituamus, sed hoc commonemus, ut quamdiu te divina jusserit clementia superesse, sine

Thuringiæ caput ad Ceram fluvium.

Quibus de causis Episcopi, Presbyteri & Diaconi dignitate privādi.

1. Timoth. 3.

Neque Clericus secundam uxorem ducere potest juxta Canones.

Psalm 4.

Vivente Episcopo successorem designare contra omnem ecclesiasticam regulam est, & instituta patrum.

1. Timoth. 3.

inter-

intermiſſione orare non ceſſes, ut tibi Deus illum ſucceſſorem concedat, qui ei poſſit eſſe placabilis; & populum, quem ad ſuam gratiam per tuæ ſanctitatis induſtriam vocare voluit, irreprehenſibiliter regere valeat, atque ad viam vitæ elaboret perducere. Nam quomodo hæc, quæ popoſciſti, ſi & voluerimus, concedere poſſumus, dum nos fragiles homines exiſtentes, & ſub conditione mortis conſtituti, ignorantes quid ſuperventura dies pariat, non volentes inveſtigare quis de nobis prior de præſenti ſeculo migret? Sin autem, & eundem divina voluerit clementia poſt tui diem tranſitus ſupereſſe, ſi eum aptum cognoveris, & in tua voluntate fuerit definitum, ea hora, qua te de præſenti ſæculo migraturum cognoveris, præſentibus cunctis tibi ſucceſſorem deſigna ut huc veniat ordinandus: hoc nulli alii concedi patimur, quod tibi (charitate cogente) largiri cenſuimus.

Bonifacio cōceditur ſingulari diſpenſatione ut imminente obitu, præſentibus cunctis ſucceſſorem ſibi eligat ab Ap. tamen Sede ordinandum.

De Laico, qui avunculi ſui viduam, ab altero viro cōſobrino ſuo digreſſam ſibi aſſumendi licentiam a Gregor. III. habuiſſe ſe aſſerebat.

De illo namque, qui viduam avunculi ſui & ipſa fuit uxor conſobrini ſui, & ſacrum velamen habere monſtrata eſt, & a beatæ memoriæ prædeceſſore noſtro ſibi licentiam conceſſam eſſe divulgavit, ut eam in pernicioſo matrimonio aſſumere debuiſſet, (abſit hoc, ut prædeceſſor noſter ita præciperet: Nec enim ab hac Apoſtolica Sede illa diriguntur, quæ contraria eſſe Patrum ſive canonum inſtitutis perhibentur) admonere, adhortari, increpare eos frater ne ceſſes, quatenus a tali ſceleſto recedant matrimonio, ut non in æternum pereant. Reminiſcantur enim ſe Chriſti ſanguine eſſe redemptos & non ſponte ſe contradant (niſi ab ipſo receſſerint inceſto matrimonio) diaboli poteſtati: Sed magis ipſi Deo & Chriſto filio ejus Spiritui Sancto quoque, in cujus nomine ab illius antiqui hoſtis erepti ſunt poteſtati. Elabora namque ſanctiſſime frater in eis quia ſcriptum cognoſcis: Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ ſalvabit animam ejus a morte & ſuorum operit multitudinem peccatorum. Nam & nos ei pro hoc commonitoria ſcripta direximus.

Negat Zacharias hoc a Gregorio cōceſſum, quia ab Apoſtolica Sede illa non dirigūtur, quæ contraria eſſe Patrum, ſive Canonum inſtitutis reperiuntur.

Admonendos itaque, & increpandos ut a ſceleſto matrimonio recedant.

Jacob. 5.

De Kalendis Januarii, de auguriis, phylacteriis, incātationibus, & obſervationibus.

Levit. 19.
Num. 23.

Jam abſciſſa a Patribus, Et Greg. III. ſuiſque Decretis amputata declarat Zach.

De Kalendis vero Januarii, vel ceteris auguriis: phylacteriis & incantationibus, vel aliis diverſis obſervationibus, quæ gentili more obſervari dixiſti, apud beatum Petrum Apoſtolum, vel in Urbe Roma, hoc & nobis & omnibus Chriſtianis deteſtabile, & pernicioſum eſſe judicamus, dicente Deo: Non augurabimini, nec obſervabitis ſomnia; & iterum: Non eſt augurium in Iſrael, nec obſervatio in domo Jacob. Ita & a nobis cavendum eſſe cenſemus, ut nullis auguriis vel obſervationibus attendamus, quia omnia hæc abſciſſa eſſe a Patribus, ſumus edocti. Et quia per inſtigationem diaboli iterum pullulabant, a die qua nos juſſit divina clementia, (quamquam immeriti exiſtamus) Apoſtoli vicem gerere, illico omnia amputavimus. Pari etenim modo volumus tuam ſanctitatem populis tibi ſubditis prædicare, atque ad viam æternæ perducere vitæ. Nam & ſanctæ recordationis prædeceſſoris atque nutritoris noſtri Domini Gregorii Papæ conſtitutione omnia hæc pie ac fideliter amputata ſunt, & alia diverſa quam plura, quæ diabolo ſuggerente pullulabant in Chriſti ovile, cujus inſtrumenta pro illius populi ſalute dirigere maturavimus. Nam & de Sacerdotibus, qui falſa opinantur, qui etiam adulteri & fornicatores probantur, & ſibi ab Apoſtolica ſede indultum eſſe, & e contrario ſibi licentiam prædicationis largitam eſſe, hoc nulla ratione credat tua ſancta fraternitas; ſed ſimiliter in eis canonicam exercere vindictam, quemadmodum de his, de quibus ſuperius a nobis edoctus monſtraris; non enim aliud te agere volumus, præterquam quæ ſacri præcipiunt canones, vel etiam ab hac Apoſtolica Sede inſtructus eſſe dignoſceris.

In Epiſcopos & Presbyteros adulteros & fornicatores canonicā vindictā omnino exercendam.

Secundum tuæ namque ſanctitatis petitionem, & tribus Epiſcopis tuis ſingulas confirmationis Epiſtolas miſimus, quas per tuæ ſanctitatis manus eis largiri volumus: Et Carolomanno filio noſtro alia ſcripta direximus, ut quæ tibi promiſit, adimplere feſtinet, atque adminicula præſtet. Sed hæc frater cariſſime de omnibus ſuperius comprehenſis capitulis, ut Dominus donavit, reſpondemus, ad omnia amputanda diabolicæ fraudis ſcandala. Tua vero ſancta fraternitas, ſi quid de cetero evenerit, ut ſacri docent canones, ſtudeat emendare in plebibus ſibi a Deo commiſſis. Non enim aliud nobis convenit prædicare præter quod a ſanctis Patribus ſumus edocti. Si vero, & novi aliquid (inimici aſtutia agente) acciderit, quod tua ſancta fraternitas minime per canonum inſtituta diſcernere poſſit; hoc nobis non pigeat inſinuare; quatenus (Deo juvante) quæcunque ad emendationem novæ plebis eſſe poſſunt, tibi abſque tarditate reſpondere maturemus.

Nihil aliud prædicandum niſi quod a Sanctis Patribus ſumus edocti.

Cognoſcat enim frater cariſſime tua ſancta fraternitas, ita dilectionem tuam nos habere in noſtris præcordiis, ut te præſentem aliter quotidie videre deſideremus, ut ita te in noſtro conſortio habeamus, ut certe miniſtrum Dei & diſpenſatorem eccleſiarum Chriſti. De cetero namque confortare in Domino frater cariſſime, & eſto robuſtus, & elabora in opus, ad quod te divina voluit evocare clementia. Magna enim te ſpes remunerationis expectat, quam promiſit Deus diligentibus ſe. Et nos licet peccatores exiſtamus, tamen Dei noſtri non ceſſamus abſque intermiſſione immenſam exorare clementiam, ut qui cœpit, in vobis perficiat opus bonum uſque adhuc. Et beatus Apoſtolorum princeps Petrus cooperetur tibi in omnibus bonis, quæ ei parere deſideras. Deus te incolumem cuſtodiat reverentiſſime & ſanctiſſime frater. Data Kalendis Aprilis, imperante domino piiſſimo Auguſto Conſtantino a Deo coronato Magno Imperatore, anno vigeſimo quarto imperii ejus anno ſecundo, Indictione undecima.

Adhortatio ad Bonifaciū de perſeverādo inceptis pro fide laboribus.

Joſue 1.

Philip. 1.

Dat. die prima Aprilis Anno Dñi 742. Pontif. Zachariæ anno I.

II.

Epiſcopales Sedes a Bonifacio in Germania conſtitutæ confirmantur, & præſcribuntur aliqua ad eaſdem pertinentia.

Dilectiſſimo nobis * Wittæ Epiſcopo ſanctæ Eccleſiæ Barbaranæ Zacharias Papa.

*In Tom. VII. Concil. inſcribitur: Burchardo Sanctæ Eccleſiæ Wirtziburgēſis Epiſcopo.

(a) *Ex Ms. Cod. ... Card. Caraſæ.*

Marc. 16.

DOmino cooperante, & ſermonem confirmante, ad dilatandam Chriſtianitatis legem, & orthodoxæ fidei tramitem, ad docen-

---

(a) Nihil de hujuſmodi differentia mirum, cum S. Pontifex iiſdem verbis communem dederit Epiſtolam ac tres Epiſcopos nuper a Bonifacio conſtitutos, ut conſtat ex ipſis ad Bonifacium ſupra allatis Literis, Burchardum ſcilicet Epiſcopum Wirtziburgenſem, Wittam Buraburgenſem, & Adelharium Erphesfurdienſem.

cendum juxta quod prædicat ſancta hæc Romana, cui Deo auctore præſidemus, eccleſia, innotuit nobis,ſanctiſſimum,ac reverentiſſimum fratrem,& Coepiſcopum noſtrum Bonifacium,nuper decreviſſe & ordinaſſe in Germaniæ partibus epiſcopales ſedes, ubi præeſt veſtra dilectio, & provinciam in tres diviſiſſe parochias:

De geſtis à Bonifacio in Germania.

quo cognito, cum magna exultatione extenſis ad ſidera palmis, illuminatori, & datori omnium bonorum Domino Deo, & ſalvatori noſtro Jeſu Chriſto gratias egimus, qui facit utraque unum.

Eph. 2.

Flagitavit autem a nobis per ſuas ſyllabas jam dictus ſanctiſſimus vir, per apoſtolicam auctoritatem veſtras confirmari ſedes. Pro quo & nos ardenti animo & divino juvamine, ac auctoritate beati Petri Apoſtolorum Principis, cui data eſt a Deo, & Salvatore noſtro Jeſu Chriſto ligandi ſolvendique poteſtas peccata hominum in cælo, & in terra, confirmamus, atque ſolidas permanere veſtras epiſcopales ſedes ſancimus.

Matth. 16.

Confirmatio Epiſcopatuũ inſtitutorum.

Interdicentes ipſius principis Apoſtolorum auctoritate omnibus præſentibus & futuris generationibus, ut nullus audeat contra eandem veſtram venire ordinationem; quæ dignante Deo ex noſtra præceptione in vobis facta eſt. Et hoc interdicentes, ut nullus audeat, juxta ſanctorum canonum traditionem, ex alio epiſcopatu ibidem translatare, aut ordinare epiſcopum, poſt veſtram de hoc ſeculo evocationem, niſi is, qui apoſtolicæ noſtræ ſedis in illis partibus præſentaverit vicem.

Soli Apoſtolico Vicario ibidem Epiſcopos eligere licere, decernitur.

Sed nec unus alterius parochias invadere, aut eccleſias ſubtrahere præſumatis. Nam, (quod non credimus) ſi quis ille fuerit qui contra hanc noſtram præceptionem temerario auſu venire tentaverit, ſciat, ſe æterno Dei judicio anathematis vinculo eſſe innodatum.

De non invadenda alterius Diœceſi.

Condemnatio inobſervantium hanc præceptionẽ.

Si quis vero apoſtolica ſervaverit præcepta, & normam rectæ, & orthodoxæ fidei fuerit aſſecutus, benedictionis gratiam conſequatur. De cetero petimus divinam clementiam, ut confirmet, & corroboret hoc, quod operatus eſt Dominus in vobis. Et charitas Dei, gratia, & pax ſit cum ſpiritu veſtro. Sanctiſſimi & dilectiſſimi nobis, toto conamine elaborate pro fide Chriſti, & ad miniſterium ejus perficiendum decertate, ut cum egregio apoſtolo mereamini dicere: Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, fidem ſervavi. de reliquo repoſita eſt mihi corona juſtitiæ, quam reddet mihi Dominus in illum diem juſtus Judex.

Adhortatio ad Epiſcopos Germaniæ.

1. Timoth. 6.

Salutantes vos in Domino valere optamus. Bene valete. Data Kalendis Aprilis imperante Domino Conſtantino Magno Imperatore, anno XXIV. imperii ejus anno II. Indictione XI.

Dat. die prima Aprilis anno Dñi 742. Pontif. Zachariæ ann. I.

III.

Sancti Benedicti Regula a Gregorio PP. Primo approbata confirmatur, feſtumque Sanctorum Scholaſticæ, & Mauri conſtituitur.

Nuper erut. ex Archiv. Vati.

Zacharias Epiſcopus Servus Servorum Dei omnibus Chriſti Sanguine redemptis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

OMnipotenti Deo cujus melior eſt miſericordia ſuper vitas gratias agimus, quod glorioſus in ſanctis ſuis, atque mirabilis eſt, & virtutes, ac dona ineffabili largitate diſpergit. Ipſe quippe Beatiſſimum Benedictum Patrem omnium Monachorum; ipſe illius meritis Caſinenſe Monaſterium in ſolo Tertulli Patritii fundatum omnibus per totum orbem Cœnobiis clementi benignitate præfecit ubi ipſe Sanctus Monachorum Regulam ſcripſit, quam ſanctæ memoriæ Prædeceſſor noſter Gregorius in libro Dialogorum ſatis approbat, & laudat, & nos approbamus, & ſanctam conſtituimus, & ordinavimus in dedicatione ejuſdem Eccleſiæ, dum ibidem cum treſdecim Archiepiſcopis, & ſexaginta & octo Epiſcopis adeſſemus:

Regulam a S. Benedicto ſcriptam, & a S. Gregorio M. in libro Dialogorum approbatam confirmat.

Conſtituentes etiam, ut, qui contra hoc venire attentaverit anathematis, vinculo innodetur. Ut ita Patris Benedicti, Mauri, ac Virginis Chriſti Scholaſticæ feſtivitates ſicut diem Natalis Domini celebrent. Necnon Tertullo Patritio plenariam, & ſolemnem commemorationem unoquoque anno perſolvant quartadecima die menſis Julii. Et Beatiſſimo Placido ſimiliter eadem die commemorationem miſſarum celebrent. Pari etiam modo conſtituimus, ut Prædeceſſori noſtro Gregorio Tertio ac noſtræ parvitati anniverſario depoſitionis die ſolemnem, & feſtivam commemorationem faciant. Obſervatoribus hujus Edicti apoſtolicam benedictionem, contradictoribus divinæ ſententiæ vinculum inferentes. Scriptum per manum Leonis Notarii Regionarii, atque Scrinarii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ in menſe Januario per indictionem ſubſcriptam primam.

Anathema in Attentatores. Concedit Monachos ut feſtum P. Benedicti, Mauri, & Scholaſticæ celebrẽt, Et quolibet anno ſolemnem pro Tertullo Patritio perſolvant. Atque etiam Gregorio III, & ſibi ſoli cõcedenti Anniverſario depoſitionis die.

Dat. menſ. Januario anno Dñi 758. Pontif. Zach. anno VII.

IV.

Moguntina Eccleſia Metropolis creatur, eidemque aſſignatur Provincia.

Reverendiſſimo, & ſanctiſſimo fratri Bonifacio Coepiſcopo Zacharias ſervus ſervorum Dei.

Ex Ms. Cod. edidit Card. Carafa.

Exordium.

QUaliter Dominus Deus noſter ſanctæ eccleſiæ propitiatus ſit, & laboribus ſanctiſſimæ fraternitatis tuæ cooperator extiterit, per ſingula edicere longum eſt: tamen, ut hæc, quæ objicimus confirmemus, quæ ex parte, te narrante perſpeximus, enarramus. Igitur dum in Germania provincia tua fraterna ſanctitas ad prædicandum fuiſſet directa a ſanctæ recordationis prædeceſſore noſtro Domino Gregorio Papa, & poſt inchoatum opus, & aliqua ex parte ſpiritaliter ædificatum, Romam reverſus, ab eo epiſcopus ordinatus, & illic ad prædicandum denuo remiſſus es, & laboraſti Deo prævio nunc uſque, per annos quindecim, in eadem prædicatione, ex quo epiſcopatum ſuſcepiſti.

De rebus à Bonifacio geſtis in Germania, & Francia.

Vid. ſuperius.

Sed & provincia Francorum noſtra vice concilium egiſti, & juxta canonum inſtituta, Deo eis annuente, omnes flexi ſunt obedire. Et dum in his piis operibus occupata eſſet tua fraternitas nunc uſque cathedralem ſedem ſibi minime vindicavit. At vero ubi Deus prædicationem tuam auxit, obtinere voluiſti, ut tibi cathedralem eccleſiam vel ſucceſſoribus tuis confirmare debeamus, juxta eorumdem filiorum Francorum petitionem. Et idcirco beati Petri Apoſtoli auctoritate ſancimus, ut ſupradicta eccleſia Moguntina perpetuis temporibus tibi, & ſucceſſoribus tuis in Metropolim ſit confirmata; habens ſub ſe has quinque civitates, ideſt Tungris, Coloniam, Wormatiam, Spiratiam

Moguntina Sedes Bonifacio cõceditur.

Ejus Diœceſis aſſignatio.

ratiam, & Trectis, & omnes Germaniæ gentes quas tua fraternitas per suam prædicationem Christi lumen agnoscere fecit. His a nobis definitis, per hujus confirmationis paginam in tua ecclesia perpetuis temporibus pro sui confirmatione conservandam esse mandamus. Bene Valete. Data pridie Nonas Novembris imperante Domino piissimo Augusto Constantino magno Imperatore anno XXXII. imperii ejus anno XI. Indictione V.

Dat. die 4. Novembr. anno Dñi 751. Pontif. Zach. anno X.

V.

Monasterium Fuldense a Bonifacio Moguntino Episcopo constructum in immediatam sanctæ Sedis Apostolicæ protectionem recipitur, nec non ab omni alia jurisdictione liberum declaratur.

Zacharias Papa Bonifacio Episcopo, & per eum in Monasterio ab eo constructo successoribus Abbatibus in perpetuum.

Ex MS. Cod. Carafa. (a).

QUoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt desideriis; oportet ut devotio conditoris (*b*) piæ constructionis oraculo in privilegiis præstandis minime denegetur. Igitur quia postulasti a nobis, quatenus Monasterium Salvatoris a te constructum situm in loco (*c*) vocatur Bothonia erga ripam fluminis, qua Fulda, privilegii Sedis Apostolicæ infulis decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ constitutum, nullius alterius ecclesiæ jurisdictionis submittatur. Pro qua re piis desideriis faventes hac nostra auctoritate, id quod exposcitur, effectui * mancipemus: & ideo omnem cujuslibet ecclesiæ Sacerdotem in præfato monasterio ditionem quamlibet habere * hac auctoritate præter Sedem Apostolicam prohibemus: ita ut nisi ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, nec Missarum solemnitatem ibidem quispiam præsumat omnimodo celebrare, ut profecto juxta id, quod subjecti (*d*) Apostolicis privilegiis consistunt inconcusse dotatus permaneat: constituentes (*e*) per hujus decreti nostri paginam, atque interdicentes omnibus cujuslibet omnino ecclesiæ præsulibus, vel quacumque dignitate præditis personis sub anathematis interpositione, qui hujus præsumpserit præsentis constituti a nobis præfato Monasterio indulti quolibet modo existere temerator. Bene valete.

Bonifacii Episcopi preces.

leg. mancipamus.

Cuicumque personæ præter S. A. jurisdictionem ullam eo in Monasterio exercere interdicitur.

leg. ac auctoritatem.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

(*a*) Aliud Privilegii hujus exemplum edidit ex veteri membrana Joannes Fridericus Schannat in Probationibus Diœcesis, & Hierarchiæ Fuldensis. Francofurti 1727. At cum recentioris ævi stylum sapiat: varias tantummodo juxta illud lectiones apponendas censuimus, ex quibus profusis magis, magisque elegantibus nostra de interpolatione suspicio nonnihil augetur.

(*b*) Oportet ut devotioni conditoris piæ constructionis auctoritas in privilegiis præstandis minime denegetur.

(*c*) Qui vocatur Boconia erga ripam fluminis Vultaha. *Subsunt nonnulla alia unius alteriusve verba discrimina, quæ brevitatis ergo omittimus.*

(*d*) Juxta id, quod subiectum Apostolicæ Sedi firmitate privilegii consistere inconcusse dotatum permaneat, locis, & rebus tam eis, quas moderno tempore tenet vel possidet, quam quæ futuris temporibus in jure ipsius Monasteriis divina pietas voluerit augere ex donis, & oblationibus, decimisque fidelium absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur.

(*e*) Constituimus quoque per hujus decreti nostri paginam, ut quicumque cujuslibet Ecclesiæ Præsul, vel quacumque dignitate prædita persona hanc nostri privilegii cartam, quam auctoritate Principis Apostolorum firmamus, temerare temptaverit anathema sit, & iram Dei incurrens a cœtu Sanctorum omnium extorris existat & nihilominus præfati Monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat Apostolica auctoritate subnixa.

In calce adiicitur *Data pridie nonas Novembris imperante Domino Augusto Constantino anno XXX. Imperii ejus. Indict. V.* Hanc clausulam addititiam non negaverit idem Vir Cl. Schannat, vel saltem imperfectam, in reliquis enim Zachariæ Epistolis clare legitur duplex nota chronologica annorũ Imperii Constantini. Atque equidem in epistola scripta ad eundem Bonifacium pro constitutione Metropolitanæ Ecclesiæ Moguntinæ, quæ eadem die, annoque eodem legitur data, postquam nota anni XXXII. Imperii Constantini, legitur etiam annus XI. Imperii ejus, qui mos fuit Zachariæ Papæ.

Non inficiar profecto aliquibus in locis errores aliquos apparere in exemplaria Card. Carafa relato; Sed eos ex Scriptorum incuria ortos crediderim, ut passim in Epistolis tam obscurorum temporum occurrit: hoc tamen mihi in causa non est, ut totum Privilegium rejiciam, cum privilegiorum scribendorum methodum exemplo a Schannat relato similem circa ea tempora difficillime quis repererit.

STEPHANUS SECUNDUS

ALIIS TERTIUS PAPA XCIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCLII.

STephanus secundus, natione Romanus, ex patre Constantino, S. R. E. ordinatus Pontifex die Dominica 26. Martii anno 752. sedit imperante Constantino Copronymo annos v. dies xxviii. Unam habuit Ordinationem per Mensem Martium, qua Presbyteros undecim, Diaconos duos, Episcopos per diversa loca viginti inauguravit. Dei vocatione vitam finiens ad æternam migravit requiem die 24. Mensis Aprilis anno 757 sepultusque est in Basilica B. Petri 6. Kalendas Maji. Vacavit Sedes dies xxxv. (*a*)

(*a*) Incluso utroque extremo.

Schis-

Schisma decimum in Ecclesia Romana.

Adhuc ægrotante Stephano Pontifice, alii ex populo Romanæ Urbis cum Paulo Diacono, alii cum Theofilacto Archidiacono divisi in ejus Domo congregati residebant. Paulus vero nequaquam a Lateranensi Patriarchio recessit: Quare mortuo Stephano Sanctissimo Pontifice, continuo eadem populi congregatio, quæ cum Paulo tenebat, quoniam validior, & fortior erat, eum in Pontificatus culmen elegerunt. Post hæc hi qui cum præfato Archidiacono aggregati erant dispersi sunt.

I.

Confirmatio Jurium omnium, & bonorum ad Vulturnense Monasterium spectantium.

Ex Chronico Vulturnensi, inter Rer. Ital. Script. Tom. I Par. II.

Stephanus Episcopus servus servorum Dei Attoni Venerabili Abbati Monasterii Christi Martyris Vincentii super fontem Vulturni fluminis constituti partibus Samniæ, territorio Beneventano, & per te in eodem Venerabili Monasterio tuis Successoribus regulariter promovendis in perpetuum.

Proemium.

CUM magna nobis solicitudine cura institit pro universis Dei Ecclesiis, & piis locis vigilandum, ne aliquam necessitatis jacturam sustineant, sed magis propria utilitate stipendia consequantur; ideo evenit, nos pastorali tota mentis integritate procurare, & sedule eorum utilitati subsidia conferre, ut Deo nostro omnipotenti id, quod pro ejus sanctimoniis, honore etiam, laude, atque gloria ejus divinæ Majestatis, venerabilibus nostrum est concessisse locis, sitque acceptabile nobis, quæ ad ejus locum plenissima misericordia dignum hujusmodi pii operis, in sydere ejus conferatur arcibus remunerationem. Igitur quia petitis a nobis, quatenus Monasterium beati Vincentii Martyris situm super fluvium Vulturnum, territorio Beneventano, partibus Samniæ, una cum suis pertinentiis, & Monasteriis, videlicet venerabile Monasterium beati Petri Apostoli situm juxta fluvium Sabbati territorio dicto Beneventano; sed & Monasterium Sanctæ Dei Genitricis Mariæ, quæ vocatur loco Sano; item Monasterium Salvatoris Domini Nostri Jesu Christi, quod positum est in Aliphe, nec non & Monasterium in honore Sanctæ Mariæ ædificatum in territorio Marsicano loco Apinianico. Porro Monasterium S. Petri Apostoli in valle Tretense, & aliud Monasterium Sanctæ Dei Genitricis Mariæ positum in territorio Pinnense in loco, qui dicitur Nusano: nec non & Monasterium aliud constructum in honore Sanctæ Dei Genitricis Mariæ in loco, qui vocatur duas Basilicas: item & alia Cella Sanctæ Mariæ in duas Basilicas; & una cum aliis Monasteriis, & Cellis, cum casis, & massis, casalibus cum servis, & ancillis utriusque sexus ibidem residentibus, vel cum omnia, & in omnibus suis pertinentibus, tibi tuisque Successoribus Abbatibus, qui ibidem in tempore fuerint sub jurisdictione Sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ, concedamus detinendum, ut nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur: Pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate quod exposcitis, mancipamus. Et ideo concedimus vobis, vestrisque successoribus Abbatibus licentiam Apostolicæ Sedis nostræ, ut quamlibet Christianitatem indigentibus in præfato Venerabili Monasterio, qualem Episcopum ad invitandum ire volueritis, habendi potestatem omnimodo concedimus ad Ecclesias consecrandas, & similiter ordinationem de Subdiaconibus & Diaconibus per tempora faciendum, & omnem gradum ecclesiasticum ibidem in tempore adimplendum. Protestamur etiam ut nullus Episcopus exinde debeat Subdiaconum ad suam Synodum provocare, nisi sua fuerit propria voluntas, aut Abbatem, vel Monachum nullo modo judicare vel excommunicare: volumus etiam, & Apostolica injungimus auctoritate vobis, vestrisque Successoribus Abbatibus, qui ibidem in tempore præordinati fuerint, ut Sacerdotes, vel Clerici, si venerint ad habitandum, aut in conversatione Fratrum, sive Monachicum suscipiendi habitum se contulerint, statim sint recipiendi. Chrisma vero, & firmatum a quali Episcopo vobis voluntas fuerit, impetrandi liceat semper, & secundum ut diximus sub Apostolica nostra potestate. Et omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Venerabili Monasterio ditionem quamlibet habere, ac auctoritatem præter Sedem Apostolicam prohibemus, ita ut nisi ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, nec missarum ibidem solemnitates quispiam celebrare præsumat. Statuentes, Apostolica insuper censura sub divini judicii protestatione sed & validis, atque atrocioribus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam præsumat quispiam alius cujuscumque dignitatis præditus potestate, vel in eodem venerabili Monasterio, vel causis incumbere, aut de rebus, & possessionibus, vel Ecclesiis subjectis, vel quicquid de his, quæ exinde inesse videtur, quoquomodo auferre, aut alienare, sed nec quamlibet malitiam aut jacturæ molestiam ibidem inferre, dum præfatum perenniter, ut dictum est, Monasterium firma stabilitate decernimus sub jurisdictione sanctæ Ecclesiæ nostræ permanendum. Promulgantes nempe, & hoc auctoritate beati Apostolorum principis coram Deo, & ejus terribili examine futuro, per hujus nostri apostolici Privilegii, atque constituti sancimus, atque decernimus, ut diversorum possessiones locorum, quæ a Regibus, & Ducibus, sive Castaldeis, & universis Christianis in eodem sancto loco largita, atque oblata sunt, aut in postmodum concessa fuerint, firma stabilitate in jure ipsius præfati venerabilis Monasterii existenda, atque in perpetuum permanenda statuimus; nec licentia sit, ut dictum est, ei vel omnibus ejusdem Monasterii pertinentiis, cuiquam molestias inferre, vel sibi donata auferre a præfato juxta id, quod subjectum iisdem venerabilibus locis, Apostolicis institutis, atque Privilegiis consistit, inconcussa permaneant. Et liceat eosdem Monachos de sua Congregatione Abbatem, & liceat ipsum Abbatem suos, qui fue-

Marginalia: Monasteria, & Cellæ Vulturnensi subjectæ enumerantur. — Et eum pertinentiis omnibus Attoni Abbati, successoribusque, juxta illius postulationem subiiciuntur. — Liberum sit Abbatibus quemlibuerit Episcopum invitare ad Ecclesias consecrandas, & Ordinationes habendas. Nec Episcoporum jurisdictioni sint addicti. — Chrisma, a quo placuerit, recipiant Episcopo. — Quare Sacerdotum nemo Monasterio ullam habeat auctoritatem præter Sedem Apostolicam. Divini obtestatio judicii, atque anathema in auferentes, vel alienantes bona Monasterii hujus. — Monasterium sub Apostolicæ Sedis jurisdictione firmatur. — Confirmatio donationum eidem a Principibus factarum, & faciendarum. — Liberum Monachis sit Abbatem eligere

fuerint judicare Monachos, non solum virile Monasterium, sed & muliebre sibi subjectum. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate præsenti venerabilis Monasterii statuta refragare, aut in quoquam transilire voluerit, anathematis vinculo innodatus, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis sociis, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, æterno incendio concremandus deputetur: At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens tenorem nostri apostolici constituti ad cultum Dei respicientem; benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps fieri mereatur. Scriptum per manus Benedicti Scriniarii S. R. E. in mense Julio Indict. V. in sacratissima sede Beati Petri Apostoli Tertio anno Pontificatus Domini Stephani secundi Papæ. Bene valete.

Clausulæ.

Dat. mense Julio ann. Domini 752. Pōtinf. Steph. anno Primo. (a)

I I.

Anselmo Abbati Monasterii Nonantulæ constructo ab Aistulfo Rege conceditur corpus S. Silvestri, ut illud in Cœnobio recondat; Monasteriumque amplissimo donatur Privilegio.

Stephanus Servus Servorum Dei omnibus Venerabilibus Fratribus, & Coepiscopis, cunctisque Religiosis Christianis Deo deservientibus Regno Italico, & Patriarchatu Romano.

Ex opusculo de fundatione Monast. Nonantulani inter Rer. Ital. script. T. I. Par. 2. Series Facti.

Residentibus nobiscum plurimis Episcopis ad Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum Principum limina, Synodale commanente Concilio, venit Fluvius Aistulphus, Vir excellentissimus, Rex Italici Regni; ad prædictorum Apostolorum vestigia inter cætera, quæ contulit dona Beati Petri Apostoli Ecclesiæ, obtulit præceptum unum, in quo continebatur, quod ob reverentiam Domini Salvatoris, atque Beatæ semper Virginis Mariæ omniumque Sanctorum Apostolorum construxisset Monasterium in Territorio Mutinensi, loco nuncupato Nonantula, ipsumque præceptum concessisset viro Venerabili nomine Anselmo Abbati: & eumdem Virum Anselmum cum secum haberet, obtulit illum pariter & præceptum supra sacratissimum corpus S. Petri Apostoli, sicque dotavit prædictum Monasterium Sanctæ Sedis Romanæ quam Deo auctore regere cernimur. Petiit præfatus Rex nostram munificentiam, ut corpus Sanctissimi Papæ Silvestri cum aliis Sanctorum pignoribus eidem Anselmo Abbati ad prædictum Venerabile Monasterium deferre concederemus, & per benedictionem protinus nostris manibus consecraremus ipsum Abbatem, & cucula indueremus secundum regulam Sancti Benedicti; ejus manibus traderemus simul & baculum Pastoralem, & pedales secundum ordinem: cujus sanctissimam petitionem hilari vultu, quam petebat, concessimus. Et quoniam nobiscum aderat Sanctissimus Confrater noster Sergius Sanctæ Ravennatensis Ecclesiæ Archiepiscopus, commendavimus ipsum Venerabilem Abbatem, & ejus Monasterium sub suo regimine nostra vice gubernandum omni tempore tantum si ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, & si ei, vel suis successoribus aliqua adversa contigissent a quocumque Præsule, maxime ab Episcopo Mutinensis Ecclesiæ, in cujus Parochia constat esse constructum, sub Sancta Ravennatensi Ecclesia haberet refugium propter terrarum longitudinem, qua distat a Sede. Præcepimus ei etiam ut prædictum Sanctum corpus Sancti Silvestri, & alias Sanctorum Reliquias per se ipsum ad jam dictum Cœnobium deferat, & recondat, altariaque simul, & Ecclesiam nostra Apostolica auctoritate consecraret. Robur etiam nostræ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ eidem Sancto loco per Apostolicum Privilegium contulimus, veluti Sanctissimus Papa Gregorius plurimis Ecclesiis protulit, & jussimus huic opusculo subterscribi.

Aistulfus Italiæ Rex Nonantulanum Monasterium construxit.

Ejusdem Aistulphi Regis preces, ut Nonantulano Monasterio Beati Silvestri corpus concederetur.

Ravennati Archiepiscopo cōceditur Monasterii protectio vice tamen Apostolicæ Sedis, si Abbas a Mutinensi Episcopo molestiam, ferens eum requisiverit.

Anselmo Abbati conceditur corpus S. Silvestri, ut in suo cœnobio cōdat, ecclesiāque ei dedicet.

Monasterio sequens conceditur Privilegium.

I I I.

Sequitur Stephani II. PP. Privilegium Nonatulano Monasterio concessum, quo confirmatis bonis omnibus ad hanc Abbatiam spectantibus, ea ab omni cujuscumque personæ jure, & potestate libera declaratur.

Stephanus Servus Servorum Dei S.R.E. Apostolicus, Anselmo religioso Abbati Venerabilis Monasterii Sancti Silvestri siti Nonantula Territorio Mutinensi, & per te in eodem Venerabili Monasterio in perpetuum.

Loc. cit.

Quacumque ad laudem Redemptoris Domini nostri Dei, & Salvatoris pertinere noscuntur, & ad stabilitatem venerabilium locorum respiciunt, cum magno solicitudinis studio nos convenit apostolica & rationali censura procurare, quatenus ex hoc juges eidem propitiatori nostro Domino Deo efficacius persolvi possint cardinum laudes, & nobis, qui licet immeriti, divina tamen gratia provenientes pastoralis regiminis curam gerimus, optima in sidereis arcibus remunerationis præmia adscribantur. Igitur quia constat religiositatem tuam nobis detulisse Præceptum D. piissimi Regis Aistulfi de præfato Monasterio, & omnibus ei pertinentibus locis, ac possessionibus, atque petiistis, ut per nostri Apostolici privilegii paginam reconfirmaremus: Unde nos precibus vestris inclinati, hac hora, præsenti XIV. (a) Indictione in perpetuum supradictum Monasterium successorum tuorum Abbatum ditione, & potestate cum omnibus sibi pertinentibus confirmantes, & irrefragabili jure decernimus permanenda: idest Monasterium Sancti Silvestri, quod & Nonantula Territorio Mutinense. Quapropter auctoritate Beati Petri Apostoli, cui a Domino Deo Nostro Cælorum Regni claves traditæ sunt, & potestas ligandi, & solvendi Cælo terraque concessa est, promulgantes decernimus, & firma stabilitate censura statuimus, ut ipsum Venerabile

Proemium.

Monasterium cum omnibus pertinētiis Abbatum jurisdictioni confirmatur.

(a) Quamvis in exemplari loc. cit. relato scribatur *Tertio anno Pontificatus*: *primo* tamen reddidimus anno scilicet 752. quo decurrebat Indictio V. sed non annus III. Pontificatus Stephani II. quare dicendum: vel *Indict. V. anno Primo*, vel *Indict. VII. anno Tertio*.

(a) Legendum VI. ut in calce Privilegii hujus: etenim neque cecidit sub Stephani Pontificatu XIV. Indictio: puto tamen errorem irrepsisse ex confusione cum Pauli I. Suppositititia Bulla super eadem re, quæ a sui fautoribus data dicitur Indictione xix.

bile Monasterium cum omnibus locis, mansis, fundis, & casalibus, domibus, atque familiis, servis, originalibus, simulque rebus, & possessionibus, & frugibus, & decimationibus, necnon aquis, molis, olivetis, vel quidquid in quibuscumque locis habere, vel tenere videtur; vel siquid in potestate legaliter donatum, vel largitum fuerit, aut quolibet modo juste evenerit, tenere, & possidere sine qualibet controversia perpetuis temporibus valeat, & nulli unquam liceat Regum, Episcoporum, Ducum, vel Actorum parvæ, vel magnæ personæ in prædicto Venerabili Monasterio vel in eis, quæ eidem pertinere noscuntur, quocumque modo incumbere, aut invasionem facere, nec quispiam Sacerdotum ibidem præsumat accedere, vel Missarum solemnia celebrare, & neque Episcopus, neque Abbas, vel Comes, aut quælibet magna, parvaque Persona in præfato Monasterio, vel in ejus Cellis, aut Ecclesiis mansiones facere, aut expensas expetere, aut aliquod per potestatem servitium, præter peregrinos, & hospites, & neque colloquium qualecumque, aut placitum in ipso Monasterio, aut in ejus prænominatis Cellis tenere, quis audeat, nisi ab Abbate fuerit invitatus, quatenus hoc, quod ad laudem Dei, & stabilitatem prædicti Monasterii statuimus, firma stabilitate permaneat: interdicentes omnino Episcopo, in cujus Parochia esse videtur supradictum Monasterium constitutum, ut nihil contra tenorem præsentis Decreti pia postulatione indulti quidquam attentet, neque ullo modo ejus Baptismales Ecclesias sibi vindicet, neque ipse suique successores præsumant prohibita contingere, sed neque Missarum solemnia ibidem persolvere præsumat, nisi ab Abbate suprascripti Monasterii fuerit invitatus: neque Ordinationem Sacerdotum quilibet Episcoporum in præfato Monasterio, vel ejus Jure, aut suo Clero agere audeat, nisi ut præfatum est ab Abbate fuerit invitatus: chrismaque, vel quidquid ad sacra mysteria pertinet, nisi a patre Monasterii fuerit postulatum a quibuscumque prævoluerit Præsulibus concedimus tribuendum. Sed neque decimas unquam dare concedimus nisi Ecclesiis Venerabilis Monasterii ad nostram Diœcesim pertinentibus. Sed & hoc statuimus, & inviolabili sanctione Apostolica auctoritate firmamu, sut nullus aliquando in prædicto Monasterio de aliis Monasteriis, seu quibuscumque Ecclesiis, atque locis Abbas esse præsumat, neque a quacumque potestate eis introducta: sed cum in divina vocatione Abbas præfati Monasterii pertinxerit, & resolutionis tempus advenerit, de propria semper Congregatione eligatur Abbas, qui ab omnium Monachorum consensu in eis constituatur ad augumentum & solertissimam gubernationem eorum pro Dei amore morantium Monastico ordine militantium: nihilominus omnibus hujus nostri Pontificii interdictione inhibemus, aliquam scripturam, vel confirmationem de prædicti Monasterii rebus, vel de prænominata Abbatia quoquo ingenio contra hoc nostrum præceptum petere. Si qua vero scriptura vel petitio impetrata fuerit, vel in aliquo apparuerit, has irritas esse, vacuasque omni robore jubemus. Si quis præterea (quod non credimus) præsumpserit hoc nostrum Apostolicum Privilegii constitutum in aliquo transgredi, aut contemnere, sciat se, auctoritate Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum Principum, & CCCXVIII. Patrum anathematis vinculis esse innodatum, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterni incendii supplicio concremandum deputatum, & e regno Dei penitus segregatum. Porro qui observator, & custos extiterit, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro, & vitam perpetuam consequatur.

[Margin: A cujuscumque sæcularis vel ecclesiasticæ personæ potestate, & iure liberum declaratur.]

[Margin: Item & ab Episcopi Mutinensis potestate, cui Missas ibidem celebrare, Ordines ecclesiasticos, aut Chrisma in Monasterii ecclesiis conferre, nisi vocatus fuerit, interdicitur.]

[Margin: Abbas semper de Congregatione eligatur.]

[Margin: Irritatio concessionum, quæ in posterum contra hanc Paginam obtineri possunt.]

[Margin: Anathema in Privilegii hujus temeratores.]

Scriptum per manum Sergii S. R. E. Scriniarii Indictione sexta Mense Januario. Data Idus Januarii per manum Anastasii primi Episcopi Diœcesanorum Sanctæ Sedis Apostolicæ, anno, Deo propitio Pontificatus Domini Stephani summi Pontificis, & universalis Papæ in sacratissima Sede Beati Petri Apostoli primo. Bene valete.

[Margin: Dat. die 13. Januarii Anno Dom. 753. Pontif. Steph. anno primo.]

IV.

Confirmatio privilegiorum ac libertatum Monasterii Fuldensis cum rebus, locis, ac hominibus ad illud quoquo modo pertinentibus.

Leg. I. Pontif. hujus similem Constitutionem: Cum magna *anno* 752.

Stephanus Papa dilecto Filio Sturmioni Abbati Monasterii Sancti Salvatoris, quod situm est in Boconia super ripam fluminis Fuldaha salutem.

[Margin: Ex veteri membrana edidit Io. Fridericus Schānat in Probationibus Diœcesis Monarchiæ Fuldensis.]

[Margin: Proemium.]

Cum semper sint concedenda quæ rationabilibus congruunt desideriis, maxime in his locis, quæ nostræ Apostolicæ Sedi specialiter subjecta sunt: Quapropter decrevimus ut locum tuum, Fuldense scilicet Monasterium, quod venerabilis frater noster Bonifacius Archiepiscopus construxit & dedicavit, omnibusque bonis ditavit, in nostra semper habeamus defensione, ac Romana & Apostolica auctoritate munitum, tum propter justitiam, tum propter beatissimi fratris Bonifacii votivum desiderium, qui tam te, quam ipsum Fuldensem locum in nostra Romana commendavit defensione: igitur quia postulasti a nobis, quatenus præfatum Monasterium S. Salvatoris privilegio Apostolicæ auctoritatis decoretur, ut sit in ditione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum, ac nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur: Idcirco omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Monasterio ditionem quamlibet habere præter Apostolicam Sedem prohibemus: itaut nisi ab Abbate fuerit invitatus, nec Missarum ibidem solemnia præsumat celebrare. Locus autem simul cum rebus, hominibus tam iis quæ moderno tempore tenet, quam quæ futuris temporibus in jure ipsius Monasterii divina voluerit pietas augere ex donis & oblationibus fidelium, absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur.

[Margin: Fuldense Monasterium sub defensione, & ditione S.R.E. fore declaratur.]

[Margin: Ab omni cujuslibet Ecclesiæ jurisdictione eximitur.]

[Margin: Confirmantur ejusdem bona omnia.]

Præcipimus etiam tibi, cunctisque tuis successoribus Abbatibus, ut locum tibi commendatum omni studio & diligentia excolas, res & facultates sub Dei timore conserves, & nihil ex his, quæ Deo sunt oblata & consecrata cuiquam Laico vel Clerico beneficium concedas vel præstes,

[Margin: Commonitio ad Abbatem de conservandis rebus ad Monast. pertinentibus.]

ſtes. Conſtituimus quoque per hujus decreti paginam, ut quæcunque cujuslibet dignitatis prædita perſona, hanc noſtri privilegii cartam, quam auctoritate Principis Apoſtolorum firmavimus, temerare tentaverit anathema ſit. Data VIII. Kalend. Auguſtas, imperante Pippino glorioſo Rege, Indict. VII. (a).

Solitæ clauſulæ.

Dat. die 25. Julii ann. Domin. 754. Pōtif. Steph. anno III.

V.

Fuldrado Abbati, & Succeſſoribus licentia conceditur Monaſteria ædificandi in Francia, quæ ſub protectione, & juriſdictione Sedis Apoſtolicæ fore declarantur, multiſque donantur privilegiis.

Stephanus Servus Servorum Dei Fulrado Deo amabili Archipresbytero, & Abbati venerabilium Monaſteriorum ab eodem auſpice fundatorum, & per ſeriem omnibus ſucceſſoribus viciſſim Abbatibus in perpetuum.

Ex Concil. Tom. VIII.

QUoniam ſemper ſunt concedenda quæ rationabilibus congruunt deſideriis, oportet, ut devotio conditoris piæ conſtructionis * oraculi in privilegiis præſtandis minime denegetur. Igitur quia poſtulaſti a nobis, dilectiſſime noſter fili, quatenus in provincia Franciæ, & ubi tibi placitum fuerit in diverſis locis, ſive in iis quæ proprietatis tuæ juri * pertinent, ſive etiam iis, quæ per emptionis paginam tibi advenerunt, quamque etiam in rebus parentum tuorum, vel unde tibi contingat, monaſteria conſtruendi licentiam tribueremus, ipſa monaſteria a te fundata privilegiis Sedis Apoſtolicæ in futuro munirentur, ut ſub juriſdictione ſanctæ, cui Deo auctore deſervimus, Eccleſiæ conſtituta, nullius alterius eccleſiæ juriſdictionibus ſubmittantur. Pro qua re piis deſideriis faventes, hac noſtra auctoritate, id quod expoſcitur, effectui mancipamus. Et ideo per hanc Apoſtolicam auctoritatem tibi, cui ſupra, dilecto filio noſtro Fulrado, vel cæteris tuis ſucceſſoribus Abbatibus, licentiam, & poteſtatem largientes concedimus ædificandi monaſteria, ubicumque in Franciæ provinciæ volueritis, ſive in locis propietatis veſtræ, ſive etiam in iis, quæ per comparationis ſeriem tibi prædicto filio noſtro obvenerunt, aut obvenerint, vel unde ad te pervenerunt, vel pervenerint. Et omnem cujuslibet Eccleſiæ Epiſcopum, aut aliumque pium Sacerdotem, in præfatis monaſteriis ditionem quamlibet habere, præter Sedem Apoſtolicam, hac auctoritate prohibemus, ita ut nullus Epiſcopus, aut alius Sacerdos, vel etiam quiſpiam e laicis in quoquam contrarietatem eiſdem Monaſteriis inferre præſumat, niſi tu Deo amabilis vir, vel ſucceſſores tui Abbates, quempiam forſitan Sacerdotum permiſeris ad quodlibet ſpiritale opus peragendum, quando ipſa venerabilia loca ædificaveris, ſed & hoc omnino interdicimus, ut nullus Epiſcoporum præſumat Presbyterum, aut Diaconum, vel reliquos ordines eccleſiaſticos in prædictis Monaſteriis ordinare, vel miſſas ibidem celebrare, niſi ille, qui ab Abbate in tempore exiſtente fuerit invitatus. Epiſcopum illum, qui hujuſmodi conſecrationem ſacri ordinis in ipſis cœnobiis conſtituerit, nullo modo alius cujuslibet Eccleſiæ Epiſcopus pro eadem cauſa condemnare audeat. Sed & tabulas, & chriſma ſimiliter conſecrandi vobis licentiam tribuimus. Et hoc B. Petri Principis Apoſtolorum auctoritate promulgantes, ſancimus, ut nullo modo concilium Epiſcoporum, & laicorum abſque voluntate excellentiſſimi filii noſtri Pippini regis, vel tuæ dilectionis, Deo amabilis vir, te audeat quoquo modo Epiſcopum conſecrare. Et omnes cauſas tuas, vel cœnobii tui, per Sedem ſacratiſſimam Apoſtolicam reclamare licentiam habeas, & proprietate tua in omnibus fruaris, dum rationes deducere malueris, una cum miſſo Francorum ad ſpem Apoſtolicam: & interim nullus te condemnet: potius autem, ſicut veræ ſacratiſſimæ Sedis Apoſtolicæ proprius familiaris ab omnibus optimi vigoris honorem percipias; ipſaque venerabilia ædificata a te monaſteria, ſub ditione ſacratiſſimæ Sedis Beati Petri Apoſtolorum Principis confirmata protectione Apoſtolica in omnibus, ut tueantur promulgamus; qualiter profecto juxta id, quod ſtabilita Apoſtolicis privilegiis conſiſtunt inconcuſſa dotanda permaneant. Conſtituentes per hujus decreti noſtri paginam atque interdicentes omnibus cujuslibet Eccleſiæ præſulibus, vel cujuſcumque dignitati prædictis poteſtate ſub anathematis interpoſitione, qui præſumpſerit præſentis conſtituti a nobis præfatis Monaſteriis indulti, quolibet modo exiſtere temerator. Bene valete IV. Kalendas Martias imperante Domino piiſſimo Conſtantino a Deo coronato Magno Imperatore anno XXXVIII. ſed Leone majore Imperatore ejus filio, anno IV. Indictione X.

*Exordium. * oraculo, melius tamen auctoritas.*

** add. tuo.*

Fulrado & ſucceſſoribus facultas datur conſtruēdi ubi libuerit Monaſteria.

Eadem Monaſteria ſub ſola Sedis Apoſt. juriſdictione fore declarantur.

Epiſc. quēpiam in iis ſine Abbatis conſenſu ordinare interdicitur.

Abbas conſecretur a quo malueric Epiſcopo accedente tamen Regis conſenſu.

Eidem conceditur cauſas omnes, ſeu lites ad Apoſt. Sedem deferre.

Anathema contra inobſervantes.

Dat. die 26. Februarii anno Dom. 757. Pontif. Steph. anno V.

VI.

Aliud Privilegium Fuldrado Abbati Dionyſiano.

Stephanus Epiſcopus Servus Servorum Dei Fulrado religioſo Presbytero Abbati Venerabilis Monaſterii Sancti Chriſti martyris Dionyſii, & per eum in eodem Venerabili Monaſterio in perpetuum.

CUra nobis atque ſolicitudo eſt nimia illis conferre ſacerdotalem honorem, qui per omnia religioſe, caſteque vivere, ac Deo placere norunt, quatenus & hi, quibus dignitas confertur, in diem illum terribilem, cum ante divinum judicem adſtiterint, irreprehenſibiles comprobentur, & nos ſi digni extiterint; de ſibi * collato ſacro honore noxam peccatorum minime incurramus. Itaque nimio ducti amore prædicti honorabilis Monaſterii protectoris noſtri, atque fautoris Beati Chriſti martyris Dionyſii intus

*Ex Mſ. exemplaribus edidit V. C. Nicolaus Coletus Conc. T. VIII. & Mabillon. ex codice Thuaneo n. 80. De Re Diplom. Lib. VI. Proemium. * Mabill. colla ſacri honoris beneficio.*

(a) Fridericus Schannat in margine ad hoc Privilegium, datum notat, Anno 769. quoquidem anno & quidem ſub Stephano PP. III. aliis IV. menſe Julio cecidit VII. Indictio; ſed advertendum eo tempore juxta probatam magis, magiſque communem auctorum ſententiam fere ab anno mortuum fuiſſe Pippinum Regem, & quamvis Menſi Septembris ejus mors foret aſſignanda, notitiam tamen ejus obitus poſt novem, & amplius menſes ad Stephanum PP. non fuiſſe delatam quis ſibi ſuadeat? Referendum igitur puto allatum Diploma Stephano PP. II. (quē Schannat juxta Baronium vocat) quidem Anno 754. quo in currerat VII. Indictio. Hæc cum ipſe illuſtris Schannat adverterit, vitioſe in margine expreſſa notæ aliam ſubſtituendam fatetur in *Vindiciis Diplomatum Fuldenſium a Io. Georgio ab Eckart impugnatorum*. Epocham vero dati Privilegii adnotatam *Imperante Pippino Rege* ſuſpicionem non inducere ab eodem videtur innui: quod *Stephanus* PP. quo tempore Fuldenſe Monaſterium in primigenia ſua libertate confirmavit, Pariſiis eſſet ubi Pippinum Regem a Bonifacio Archiepiſcopo inunctum ſolemniore ritu inauguraverat, ac diadema regium ei impoſuerat in æde S. Dionyſio ſacra.

In Monasterio Dionysiano sex Diaconi constituuntur, eisdemque Dalmaticæ usus ad Missarum Solemnia conceditur.

tus provinciam Franciæ constituti, congruum prospeximus Apostolica nostra auctoritate ad honorem sacri altaris dignos ordinis, & testimonio bono comprobatos sex constituere Diaconos, qui stolam Dalmaticæ decoris induantur, ut sic sacrum peragant omni tempore ministerium, quatenus nostris temporibus ob decoratum ordinem Diaconatus in præfato venerabili Monasterio & merces nobis aderescat, & nunc pro tali beneficio in posteris temporibus sine dubio nostri nominis indesinenter memoriam ad sacras Missas facere non obliviscantur, atque etiam impenso beneficio* missis sanctæ nostræ Ecclesiæ euntibus & redeuntibus, in quantum possibilitas erit, humanitatis susceptionem in jam fato venerabili Monasterio facere non desistant, ut ex hoc & religiosi Monachi illi degentes laudem sibi bonam apud hanc Sanctam Sedem Apostolicam adquirant, & apud omnipotentem Deum, & Salvatorem, &* ipsum Dominum, & auctorem nostrum Beatum Principem Apostolorum Petrum æternam possideant * bonitatem. Bene valete.

Monachi teneantur Apostolicos Legatos hospitio recipere.

* Mabill. ad mutua vicissitudine.

* Mabill. reste ipsorum.

* beatitatem.

SANCTUS PAULUS I.

PAPA XCV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCLVII.

PAulus, natione Romanus, ex patre Constantino Stephani II. Prædecessoris Pontificis germanus frater, ex Diacono S. R. E consecratus est Pontifex die Dominica 29. Mensis Maji anno 757. Sedit in Pontificatu sub Constantino Copronymo Imp. annos x. mensem i. Fecit ordinationem unam Presbyterorum duodecim Diaconorum duorum, Episcoporum per diversa loca trium. Obiit, ad S. Paulum die 28. Mensis Junii anno 767.; & primus in Basilica S. Pauli sepeliri se voluit, ubi fere trium mensium spatio ejus inhumatum permansit funus: postmodum in Vaticanum translatum est, & in Oratorio, quod ipse Paulus prope Altare Majus erexerat, conditum. Vacavit Sedes annum i. & mensem i.

Schisma Undecimum in Ecclesia Romana.

Paulus Papa in ægritudine positus, cum nondum spiritum exhalaret, Toto quidam Dux Nepesinæ Civitatis cum armatis germanis suis rusticisque quam multis subito Fratrem suum Constantinum hominem laicum existentem per vim in Pontificiam Sedem intrusit. occupatoque Lateranensi Patriarchio, fecit per Gregorium Prænestinum Episcopum, licet reluctantem in Clericum tonsurari, a quo altera die Subdiaconus, atque Diaconus contra Sanctorum Canonum instituta consecratus est: sicque universum populum sibi Sacramentum præbere fecit, & per anni spatium, & mensem unum Sedem Apostolicam invasam detinuit. Quo expulso, Philippum quemdam Præsbyterum Waldipertus Presbyter elegit, qui tamen eodem die ad Monasterium suum S. Viti redire coactus est, ac electus Stephanus Pontifex: nec multo post multi ex armatis Constantini eruerunt ei oculos, & cæcum in platea reliquerunt, nec nisi post multas cædes, & nefanda scelera Ecclesiæ pax restituta est.

I.

Diploma pro immunitate Monasterii Sancti Hilari Galiatensis sub Ravennate Ecclesia positi.

Deest Initium.

IGitur de divino nutu ante horum .... annorum sanctæ recordationis dominus & germanus noster beatissimus Stephanus hujus Apostolicæ Sedis Præsul ad redimendam Italiæ provinciam, simulque & Exarchatum Ravennatium de manibus gentium, Franciæ properasset regionem; contigit eo revertente, suum peragrari iter per monasterium Beati Hilari situm in terri-

Hieronym. Rub. Histor. Raven. Lib. V.

Historia itineris Stephani II. ex Galliis reducis.

territorio Populiense cessante æmulorum sevitia, gratissime atque cum maxima honoris humilitate susceptus est ab Anscauso quondam Populiensi Episcopo, & Abbate ipsius venerabilis monasteri & ..... eundem beatissimum Pontificem ...... prædictus quondam Anscausus Episcopus affluenter ipsius itineris subsidia illi tribuit: & dum idem beatissimus prædecessor noster hujus Apostolicæ Sedis antistes suo laborioso certamine provinciam illam videlicet Exarchatum Ravennatium a jugo servitutis ditionis gentium Dei providentia redemit; tunc vicissitudinem propensi beneficii eidem Anscauso Episcopo irrogans, prædictum monasterium diebus vitæ suæ fruendum illi concessit. Unde & nos hujusmodi concessi præsidii largitatem sub Apostolicæ præceptionis pagina confirmavimus, atque jurisdictioni sanctæ nostræ Ecclesiæ submisimus eum. Nunc vero divina vocatione ipso Anscauso de hac migrante luce, agnoscentes rei veritatem, prædictum venerabile monasterium juris sanctæ Ravennatis Ecclesiæ a diuturnis existere temporibus, ideoque perpendentes contra omnem rationem esse, ut ipse venerabilis locus a sancta Ravennate ecclesia abstrahatur..... ea, quæ pridem pro ejus subtractione promulgata sunt, incongrue atque irrationabiliter omnia irrita, & invalida esse statuentes, statuimus. Unde per hujus nostræ apostolicæ præceptionis paginam, denuo ipsum venerabile monasterium beati Hilari cum omnibus ei pertinentibus, sub jurisdictione Ravennatis Ecclesiæ atque reverendæ faternitatis tuæ, successorumque tuorum perpetuis, perennibus temporibus statuimus permanendum: & ut tuæ .. .... successoribusque tuis placuerit, perenniter ipse venerabilis locus disponatur. Statuentes Apostolica censura sub anathematis interdictione, & divini judicii obtestatione nulli cuilibet personæ parvæ vel magnæ quoquomodo licere idem venerabile monasterium a jurisdictione sanctæ Ravennatensis Ecclesiæ, atque tuæ fraternæ reverentiæ successorumque tuorum auferre: sed & si quodlibet monimen de eodem monasterio contrarium Ecclesiæ vestræ Ravennati repertum fuerit, vacuum, & inane esse decernimus. Datum Nonis Februariis, imperante domino piissimo Augusto Constantino à Deo coronato, magno imperatore, anno XI. & * pacis ejus anno XX. sed & Leone Imperatore ejus filio anno VII. indictione XII.

Monasterium Anscauso Abbati a Stephano PP. concessum & eidem confirmatum a Paulo;

Acta per quæ Monasterium subtractum fuit a jure Raven. Ecclesiæ, irrita declarantur. Monasterium Jurisdictioni Raven. Ecclesiæ submittitur.

Dat. die 5. Februarii anno Domini 759. Pontif. Pauli anno II.

* *Lege post cõsulatũ ejus anno XIX.*

II.

Constitutum seu Diploma de Ecclesia & Monasterio a Paulo PP. erectis in paternis ædibus sub titulo SS. Stephani Papæ, & Martyris, nec non Silvestri Pontificis & Confessoris.

Ex Baronio ad ann. 761 n. 1. qui tamen hæc notat: Extat apud Moniales S. Silvestri Romæ.

Paulus Episcopus Servus Servorum Dei * Icontio religioso præsbytero & Abbati venerabilis Monasterii Sanctorum Stephani Martyris, atque Silvestri Confessoris Christi, & aliorum innumerabilium Martyrum & Confessorum Dei in eodem sancto Monasterio a nobis annuente Deo fundato quiescentium, & cum eo ipsi venerabili Monasterio in perpetuum.

* *Leontio.*

Proemium.

Inter diversa studiorum examina, & varias humanæ inconstantiæ operationes, quæ nimirum in hac temporali vita pertractantur; illa præsertim toto mentis nisu perficienda sunt, quæ ad laudem Domini Dei nostri, & Sanctorum ejus celeberrimum respiciunt honorem. Et profecto omnia sequuntur prospera, si primitus, quæ Deo sunt gloriosa, & Sanctis ejus perfulgida, procuramus. Ob hoc nempe, dum divina Redemptoris nostri ineffabilis potentiæ gratia in meam respicere dignata est exiguitatem; magna cura insistere. & anhelante fere dilectionis affectu, diurna ejus benignitate ac misericordia procuramus laudes, & meorum ipsi offerre majestati desideria votorum. Atque ex hoc divinæ illustrationis compunctus inspiratione, vehementer, licet immeritus, procurare studui ea, quæ ad cultum Dei, & dignam Sanctorum pertineant venerationem, & maxima roborationis censura confirmare.

Quoniam valde me, fateor, opimis beneficiorum eorumdem Sanctorum suffragiis apud divinam adjutum misericordiam, pro eo quod nullis virtutum profectibus me reor institutum, scilicet gravi peccatorum mole prægravatum, adeo magnum & terribile Apostolicæ * Sedis officium prosequi, nisi eorum præsidio divina me prævenerit dignatio; Veruntamen in hoc omnipotentiæ suæ cunctorum præscius, conditor & Redemptor Dominus Noster Jesus Christus demonstrat indicia, quod ea, quæ apud eos ipsos despecta sunt, nobis ad spem profectus, potentiæ suæ gratia illustrante, perducit: quod in me nimirum cernitur evenisse. Idcirco ingenti gratulationis lætitia refectus, laudem Domini loquitur os meum, cor & lingua benedicit sanctum nomen ejus, atque intra cordis affectum, ejus magnæ pietatis clementiæ congruenter confero vota.

* *vicis.*

1. Igitur cum per evoluta annorum spacia, diversa Sanctorum Christi Martyrum atque Confessorum ejus foras muros hujus Romanæ Urbis sita antiquitus cœmeteria neglecta, satis manerent diruta; contigit postmodum ab impia Longobardorum gentium impugnatione funditus esse demolita. Qui etiam & aliquanta ipsorum effodientes Martyrum sepulchra, & impie devastantes; quorumdam Sanctorum depredati, auferentes secum deportaverunt corpora. Et ex eo tempore omnino desidiose atque negligenter eis debitus venerationis exhibebatur honor. Nam & (quod dici nefas est) etiam & diversa animalia in aliquantis eisdem Sanctorum cœmeteriis aditum habentia: illic etenim eorum existebant septa animalium, in quibus fœtoris egerebant squallorem.

Cœmeteria collapsa antiquitate a Longobardis diruta.

Et SS. Martyrum ablata corpora.

2. Unde conspecta eorumdem sanctorum locorum desidiosa incuria, & ex hoc valde ingemiscens, atque plurima doloris attritus mœstitia aptum prospexi, Deo annuente, eosdem Sanctos Martyres & Confessores Christi & Virgines ex iisdem dirutis auferre locis. Quos & cum hymnis & canticis spiritualibus in hanc Romanam introduximus Urbem, & in Eclesiam, quam noviter a fundamentis in eorum honorem construxi (intra mœnia scilicet in domo, quæ mihi parentali successione obvenit, in qua me natum constat, atque nutritum) eorum sanctissima collocans condidi corpora. Ubi congregationem constitui Monachorum speciali censura in honorem & nomine beatorum Stephani Papæ, & Martyris, atque Silvestri Papæ, & Confessoris Christi. In quo veneranda eorum quie-

Quare Paulus SS. corpora e cœmeteriis substulerit.

Monachi in hoc Monasterium introducti.

rum quiescunt corpora. Monasterium virorum Monachorum esse censui, scilicet ad modulationis exercendam psalmodiam, in perpetuum esse decrevi; constituens sedulas ibidem Domino Deo Redemptori nostro referri laudes, & æternam eorumdem Sanctorum illic quiescentium venerationis memoriam ad gloriam divinæ potentiæ celebrari, atque pro dilatatione, atque stabilitate Reipublicæ, necnon & salute omnium fidelium Christianorum, & ob meorum veniam delictorum quotidianas fundi preces & debitum & condecentem eisdem omnibus Dei sanctis exhiberi honorem.

De cultu SS. Martyrum Reliquiis debito.

3. Quoniam dum ipsi Martyres Christi, contemptis humanæ gloriæ blandimentis, atque diversa tormentorum supplicia perpessi pro Christi sunt nomine capite truncati, & amici Dei effecti; omnino congruit, ut sicut eorum animæ in cælestibus Regnis cum Angelis triumphant, ita & in terris quoque eorum sacratissima corpora lucidissimis habitaculis collocata optime ab omnibus venerentur Christianis, dum nimirum impensius pro suis cultoribus divinam non desistunt implorare omnipotentiam. Ipsorum quippe me Sanctorum confero præsidiis, confidens eorum me suffragiis a peccatorum, qua premor exui mole.

* Sed &

Ecclesia & Monasterium erectum a Paulo Papa.

Donatio ab eodem facta Monasterio.

4. Et * ecce propitiante Domino idem a nobis in eorum honorem fundatum Monasterium diversis prædiis atque rebus & possessionibus urbanis, vel rusticis, & cunctis necessariis utensilibus optime ditantes, omnia quæ ad concinnationem luminarium, & sedulam sacrificiorum oblationem, vel ea, quæ ad usus illic consistentium monachorum sufficiunt, concessimus, idest massas, fundos, casales, colonias, vineas etiam atque hortos, & oliveta, seu domos, & salinas, aquimolas, vel piscarias, & reliqua possessionum prædia in diversis locis, & civitatibus sita, simulque & servorum famulantium secum peculia. Addentes etiam, & sub jure & ditione ipsius nostri Monasterii confirmantes aliqua Monasteria, & venerabilia loca cum universis possessionibus & omnibus eis generaliter & in integro pertinentibus.

Quæ Monasterio donata sunt per Successores Pontifices eidem manutenenda.

5. Hæc nempe omnia loca, possessiones vel prædia urbana vel rustica, cum universis generaliter, & in integro eis pertinentibus, ubi, & quocumque loco, & civitate consistunt: & a nobis jam præfato nostro Monasterio concessa sunt, vel in posterum fuerint largienda, per præcepta Pontificalia & cæteras monitiones ibidem sint, vel fuerint confirmata; præsidente sacerdotali Concilio, statuentes, sancimus Apostolica censura, sub divini judicii obtestatione a nostris successoribus Pontificibus servanda; decernimus, ut in eodem venerabili monasterio perenniter permaneant, atque in ejus usu pro quotidiana sacrificii oblatione, in luminarium concinnatione, atque substentatione, illic existentium monachorum sempiterno jure proficiant.

Nequid oblatum Monasterio auferatur.

6. Unde & sub terribili & tremenda futura cavemus die adventus magni Domini nostri Jesu Christi, in qua judicaturus est vivos & mortuos & sæculum per ignem, etiam & maximis sub anathematis interdictionibus, Domini nostri Jesu Christi, & beati Petri principis Apostolorum auctoritate decernimus, nulli quoquomodo nostrorum successorum Pontificum licere, vel alicui magnæ parvæque personæ, cujuscumque sit honoris prædita dignitate, qualibet exquisitione ingenii arte dissolvere hæc, quæ a nobis pio intuitu ad laudem Redemptoris nostri & honorem Sanctorum ejus constituta sunt. Nec penitus ex iisdem locis vel possessionibus atque rebus, & facultatibus, familiis etiam & peculiis, vel quicquid ad idem venerabile monasterium pertinere dignoscitur, auferre, neque quoquo modo alienare: potius autem omnia (ut prælatum est) in eodem sancto loco perenniter in integro permaneant. Sed nec Abbas, qui pro tempore curam ipsius Monasterii gesserit, quoquomodo præsumat quemlibet locum, qui in usu existit Monasterii, cuiquam locare, aut venundare, ne quicquam ex rebus ei pertinentibus usurpare ac fraudare.

Nec alienandum quidquam.

Quæ Monachis imponatur obligatio.

7. Statuentes interea & hoc decernimuss, ut cuncta Congregatio Monachorum in eodem sancto consistentium Monasterio septies in die Domino Deo nostro referant laudes, & debitum illic quiescentibus Martyribus atque Confessoribus Christi persolvant honorem. Sed etiam ei qui vires subvenit, amplissimas omnium Redemptori nostro studeant referre laudes: quoniam scriptum est: & adjiciam Super omnem laudem tuam. Nam & hoc promulgantes sancimus, & per omnipotentis Dei nostri virtutem, sub terribili anathematis obligatione omnes obtestantes decernimus, nullum unquam præsumere quamlibet contrarietatem aut malitiam in eodem nostro Monasterio, vel pertinentibus ei causis inferre; sed magis pro Dei timore & maximo sanctorum ejus honore cuncti juvamina, & auxilii opem ipsi, vel pertinentibus ei causis atque utilitatibus ingerant, ut participes & ipsi hujus boni efficiantur operis, & mercedis præmia hujuscemodi beneficio ab omnipotenti Deo consequantur.

Psalm. 70.

Nulla vis, nulla molestia Monasterio, ejusque rebus inferenda.

Dirum Anathema illatum in violantes jura Monasterii.

8. Hæc vero omnia a nobis ad laudem Redemptoris nostri promulgata, & ab universo sacerdotali Concilio confirmata, & maximis obligationibus corroborata Deo vivo & vero decernimus perenniter conservanda. Si quis autem ex nostris successoribus Pontificibus aut ex quocumque homine potente vel inferiore, magna scilicet, parvaque persona, cujuscumque sit honoris præditus & dignitatis, præsumpserit quocumque argumento vel exquisita occasione. hæc quæ a nobis ad cultum Dei statuta sunt, destruere aut dissolvere, vel quoquo modo temerare, aut etiam frangere, & (quod non optamus) quemlibet locum, aut possessionem, vel quicquid prædicto venerabili Monasterio pertinere dignoscitur, auferre, aut alienare ex eodem sancto loco conatus fuerit; sciat se Domini Nostri Jesu Christi, atque beati Petri principis Apostolorum auctoritate, insolubili anathematis vinculo innodatum esse & a regno Deo alienatum, contrarios sibi sentiens omnes eosdem Sanctos Martyres, & Confessores, & Virgines Christi, & cum ipsis ante tribunal Dei omnipotentis in tremenda examinis die judicii debeat cum eisdem sanctis facere rationes.

Ipsum enim Judicem peto, qui est retributor omnium, pro cujus laude hæc nos constituisse dignoscimur, ut iram suæ potentiæ omnibus hujus nostri Apostolici Constituti transgressoribus inferat, & insanabili ultionis vulnere percutiat cunctos

cunctos, qui prædictum nostrum Monasterium lædere, vel contrariam mentem in causis pertinentibus ei exhibere temptaverint, vel quicquam ex omnibus ei pertinentibus * abstollere præsumpserint, ut sit vita eorum laboriosa & pessima, nimisque lugubris; atque languentes deficiant, & suorum minime consequantur, nisi resipuerint, veniam delictorum, sententiam sumentes Ananiæ & Saphyræ, qui mendacii noxæ insepti, ante pedes Apostolorum expiraverunt: Contingatque eis sicut Dathan, & Abiron, quos aperiens terra os suum, vivos deglutivit. Et cum Diabolo, ejusque atrocissimis, & teterrimus pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Salvatoris Jesu Christi, & omnibus impiis deputati in tartareo igne, & inestinguibili incendio, & in voragine chaos demersi crementur in æternum.

* abstrahere.

Fausta apprecatio Constituti hujus decreta observantibus.

9. Porro qui inventi fuerint monasterium nostrum defendere, quod ad laudem Dei & honorem Sanctorum ejus constituimus, & omnia quæ in hoc Apostolico continentur Constituto annexa custodientes, integra mentis sinceritate observaverint; a dextris Dei inveniantur in loco lucis constituti, & omnes Sanctos Dei Martyres Confessores, & Virgines Christi, qui in eodem venerabili Monasterio quiescunt, firmos habeant protectores, eorumque suffragiis & in præsenti vita adjuventur, & in futura beatitudine coelestis Regni gaudere cum Angelis Dei, & omnibus sanctis & electis per infinita consequantur sæcula.

Subscriptio PP.

PAULUS EPISCOPUS Sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ huic Constituto a nobis facto subscripsi.

Subscriptio Episcoporum.

Joannes humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Nepesinæ huic Constituto a nobis facto interfui, & subscripsi.

Joannes humilis Episcopus Ecclesiæ Tiburtinæ huic Constituto a nobis facto interfui, & subscripsi.

Gratianus humilis Episcopus Velintrenis Ecclesiæ huic Constituto a nobis facto interfui, & subscripsi.

Petrus humilis Episcopus Ecclesiæ Labicanensis huic Constituto a nobis facto interfui, & subscripsi.

Parvus humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ in Tribus Tabernis huic Constituto a nobis facto interfui & subscripsi.

Bonifacius humilis Episcopus Ecclesiæ Tifernæ &c. *ut supra*.

Domnus humilis Episcopus Ecclesiæ * Maturanensis &c. *ut supra*.

* Marturanensis.

Epiphanius peccator Episcopus Sanctæ Perusinæ &c. *ut supra*.

Constantinus humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Anagninæ &c. *ut supra*.

Anastasius humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Senogalliensis &c. *ut supra*.

Leo humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Salernitanæ &c. *ut supra*.

Petrus humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Cerensis &c. *ut supra*.

Leo humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Albanensis &c. *ut supra*.

Gregorius humilis Episcopus Ecclesiæ Prænestinæ &c. *ut supra*.

Jordanus humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Senensis &c. *ut supra*.

Adam humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Hortanæ &c. *ut supra*.

Rodulphus humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ * Cellensis &c. *ut supra*.

* Calliensis, vel Vercellensis.

Gregorius humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Silvæ Candidæ &c. *ut supra*.

Sunalbus humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Amerinæ, &c. *ut supra*.. Et alii cæteri qui capere non possumus (*ita ibi*).

Sequitur post hæc subscriptio Cardinalium S. E. R.

Gregorius Archipresbyter S. R. E. tituli Sanctæ Balbinæ.

Philippus humilis Presbyter S. R. E. tituli S. Marci.

Gregorius S. R. E. Presbyter tituli S, Anastasiæ.

Theophilus S. R. E. humilis Presbyter tit. S. Sabinæ.

Eustochius humilis Presbyter S.R. E. tit. .....

Stephanus humilis Presbyter S. R. E tit. S. Ceciliæ.

Constantius humilis Presbyter S. R. E. tit. SS. Quatuor Coronatorum.

Martinus humilis Presbyter S. R. E. tit. S. Laurentii qui vocatur Damasi.

Hos sequitur subscriptio trium Episcoporum qui residui erant, sed defectu chartæ absque subscriptione præterierant.

„ Suthinius Episcopus Tranensis Ecclesiæ.
„ Leontius Episcopus Amiterninæ Ecclesiæ.
„ Stephanus Episcopus Ferentinatis Ecclesiæ.

Sequitur subscriptio reliquorum Cardinalium.

Theopemptus Presbyter S. R. E. tit. S. Eusebii.

Leontius Presbyter S. R. E. tit. S. Susannæ.

Eusebius Presbyter S. R. E. tit. S. Laurentii in Lucina.

Benedictus Presbyter S. R. E. tit. S. Marcelli.

Clemens Presbyter S. R. E. tit. S. Anastasiæ.

Christophorus Presbyter S. R. Ecclesiæ tit. S. Vitalis.

Donatus Presbyter S. R. E. tit. S. Sixti.

Andreas Præsbyter S. R. E. tit. S. Mariæ in Callisto.

Saxolus Præsbyter S. R. E. tit. S. Cyriaci.

Hermogenes Presbyter S. R. E. tit. S. Priscæ.

Petrus humilis Archidiaconus Sanctæ Sedis Apostolicæ.

Datum quarto Nonas Julii, imperante Domino Constantino Augusto a Deo coronato magno Imperatore anno quadragesimo primo, ex quo cum patre regnare cœpit: & post Consulatum ejus anno vigesimo primo, Indictione decimaquarta. (*a*).

Dat. die 4 Julii Anno Domini 761. Pontif. Pauli Anno V.

(*a*) De hujusmodi Diplomate legendus Baronius ad citatum annum 761.

Mona-

III.

Monasterium Monialium SS. Salvatoris, & Juliæ Brixiensis ab Episcoporum Jurisdictione exemptum fore, & esse declaratur.

Paulus Episcopus Servus Servorum Dei Ansilpergæ Religiosæ Abbatissæ Venerabilis Monasterii Domini Dei & Salvatoris Nostri Jesu Christi siti infra Civitatem Brixiam quod a nobis fundare visa est Ansa Excellentissima Regina ejusque Congregationi cum Religiosissimis, & Sanctissimis Coepiscopis in perpetuum.

Nuper erut. ex Archiv. Vatic.

Exordium. Preces Abbatissæ.

* situm.

QUoniam semper sunt concedenda, quæ rationalibus congruunt decretis, oportet ut piæ devotionis implorationi in præstandis privilegiis minime denegetur. Igitur quia postulatis a Nobis quatenus Venerabile Monasterium Domini Salvatoris nostri Jesu Christi sito* infra Civitatem Brixianam, quod noviter fundare visa est Ansa Excellentissima Regina; Privilegii Sedis Apostolicæ infulis decoretur concordantibus Nobis Reverendissimis Coepiscopis nostris ex communi assensu statuere decrevimus, ut præfatum Monasterium Domini Salvatoris cunctaque Monasteria cum universis Basilicis ad se pertinentibus, quæ a piissimæ Reginæ Ansæ Jure constructa esse noscuntur, Apostolicæ Sedis Privilegii infulis cui, Deo auctore deservimus, decoretur. Quapropter piis desideriis vestris & nostra ac Coepiscorum nostrorum auctoritate quod recte exposcitur mancipamus. Et ideo omnem cujuscumque Ecclesiæ Sacerdotem vel Pontificem seu cujuscumque Dignitatis spiritalis Ministrum quamlibet habere ditionem in præfato Monasterio prohibemus ita ut, nisi ab Abbatissa prænominati Monasterii fuerit invitatus, nec etiam Missarum ibidem solemnitatem quispiam præsumat omnimode celebrare, nec ibi aliquod Ecclesiastici officii præter Abbatissæ voluntatem audeat tractare. De cujus insuper Monasterii uniuscujusque Abbatissæ consecratione sanciti communiter decrevimus, ut sibi liceat a quocumque & de quacumque Civitate voluerit Episcopo consecrari, cujuscumque vero ordinis Clerici ejusdem Abbatissæ rogatu similiter a quocumque, & de quacumque Civitate voluerit Episcopus expetantur vel consecrentur, quibus etiam licentiam concordi institutione concessimus Chrisma tempore Baptismatis & oleum ad exercenda divina mysteria, seu cujuslibet spiritalis negotii subsidium a quocumque Episcopo, cum res exigit, Apostolica largitione percipare. Constituentes per hujus nostri decreti paginam, atque omnino interdicentes, hoc nostri privilegii Decretum infringere omnibus cujuslibet Ecclesiæ Præsulibus vel cujuscumque dignitatis præditis potestate sub anathematis interpositione & damnatione, judicii obtestatione coeterno anathemate plectendum esse censemus, quicumque præsumpserit per quodvis ingenium, vel argumentum aut exquisita occasione præsentis Constituti a Nobis præfati Monasterii existere temerator. Data septimo Kalendas Novembris Imperante Domino Augusto Constantino a Deo coronato Magno Imperatore Anno Vigesimotertio sed & Leone Imperatore filio ejus Anno Decimo Indictione Prima.

Nullus Episcopus quamlibet Jurisdictionem in eo Monasterio habeat.

Nec Missarum solemnia ibi celebret non vocatus.

Abbatissa possit consecrari.

Et Clerici ei Subditi ordinationes suscipere a quo libuerit Episcopo.

Anathema contra Privilegii hujus violatores.

Dat. die 26. Octobris Anno Domini 767. Pontif. Pauli Anno VII.

STEPHANUS TERTIUS.

ALIIS QUARTUS (a) PAPA XCVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCLXVIII.

STephanus Tertius, natione Syculus, ex patre Olivo, ex S. R. E. Presbytero electus 5. Augusti ordinatur biduo post die Dominica 7. mensis ejusdem anno 768. Sedit imperante Constantino Copronymo annos iii, menses v. dies xxviii. (b) In Lateranensi Synodo una cum Patribus statuit *sub anathematis interdicto, ne ullus unquam præsumat Laicorum, neque ex alio Ordine, nisi per distinctos gradus ascendens, Diaconus, aut Presbyter Cardinalis factus fuerit, ad sacrum Pontificatus honorem posse promoveri.*

(a) Defuncto Zacharia PP. I. a populo statim electus est Pontifex, & in Lateranense Patriarchium immissus Stephanus Presbyter Romanus, ubi biduo manens, tertio die, postquam a suo surgeret somno, ac domesticas res disponeret, subito, dum sederet, alienatus obmutuit, & sequenti die defunctus est, antequam susciperet ordinationem. Hic Stephanus quidem ab Anastasio Pontifex non nominatur; lego tamen, & seqnentem Stephanum dici III., & numerari Papam XCIV. cum omisso Felice II. Liberii tempore electo ad Zachariam, quem Stephanus III. juxta illum excepit in Pontificatu, Pontifices solum numeret XCII. Nos ut Chronologiæ pro viribus consulamus, quippe qui Felicem II cum Pagio, aliisque inter Petri Successores recensuimus, omisso Stephano electo, sequentem Stephanum II. dicimus, & Pontificem nonagesimum quartum numeramus, & Stephanum hunc PP. XCVI. quem alii Quartum, Tertium nos appellamus. Hæc clarius adnotata legere est in Præfatione, ubi de Chronologia Pontificia ab Anastasio edita, qnem nos sequimur, pluribus differimus.

(b) Sic habet Anastas. inclusa obitus, die; sic quoque: Vignolii Catalogus iii, vero cum nonnullis a Chronologis editis Catalogis tantum d. xxvii.

Fecit

Fecit ordinationem unam Presbyterorum quinque, Diaconorum quatuor (de Episcoporum numero non constat) Obiit die 2. mensis Februarii anno 772. sepultusque est ad B. Petrum. Vacavit Sedes dies viii. (c)

S. HADRIANUS PRIMUS.

PAPA XCVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCLXXII.

HAdrianus, natione Romanus, ex patre Theodoro, de regione Via Lata, ex S R E. Diacono ordinatus Pontifex die Dominica 9. Februarii anno 772. sedit annos xxiii. menses x. dies xvii. imperantibus Constantino Copronymo, mox Leone, deinde Constantino Irenis F. ac Carolo Magno Rege. Fecit ordinationes duas per mensem Martium, quibus inauguravit Presbyteros vigintiquatuor, Diaconos septem Episcopos per diversa loca numero centum octuagintaquinque Ad Deum transiit die 25. Decembris anno 795. & sequenti die sepultus est in Basilica B. Petri Apostoli. Non vacavit Sedes.

(c) Incluso utroque extremo.

I.

Deputatio Prioris Vestiarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Judicem pro Causis Monasterii Farfensis.

Confirmavit primordia & bona Monasterii hujus Joannes PP. VI. Constit. Salubre nimis ann. 704.

Hadrianus Episcopus Servus Servorum Dei Probato Religioso Domino Amabili Abbati Venerabilis Monasterii Sanctæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ siti in Territorio Sabinensi & post eum in Venerabili Monasterio Successoribus in perpetuum.

Nuper extract. ex Archiv. Vatic.

Proemium.

CUM maxima nobis solicitudinis cura insistit solertia atque efficaci studio erga diversa sanctorum loca solicitudinem gerendi, & indeficienter præcogitandi, ne in rebus vel possessionibus atque cæteris eis pertinentibus, utilitatum stipendiis aliquando commoditatis jactura per quarundam insurgentium causarum eventus quoquomodo inferatur: Id circo congrua Nos procul dubio considerationis censura convenit, eorum salutis integritatem procurare, & omnes, quæ cunctis retro temporibus supervenerunt causas justitiæ telo abscindi, atque sub æquitatis intuitu definiri, ut ex hoc & eorumdem Venerabilium locorum, maxime in quibus multitudo congregationum Servorum Dei Monachorum consistens sedulas Redemptori nostro referre videntur laudes, stabilitatis integritas proficiat; Nobisque ob hujus pii operis quod gerimus, studium copiosa in sidereis arcibus a rerum omnium Opifice Domino Deo nostro adscribatur remuneratio. Ideo constat Deo amabilem religiositatem tuam Nobis intimasse, plura incommoditatis damna vestrum præfatum Venerabile Monasterium in suis utique utilitatibus, in eo, quod plures ac diversi nefarii Homines nostræ Romanorum Reipublicæ tam per furta, quam per alias perversas operationes plura mala eidem sancto ingerere noscuntur Monasterio: Unde crebro a tua Religiositate Nobis hac de re interpellatio facta est, ut nostro intuitu earumdem causarum merita perpendentes: vestro studeremus Monasterio justitiam faciendi: Quod quidem, Nos diversis super ingruentibus causis ex omni parte præoccupati nequaquam continuo in vestris decidendis causis nostrum accomodare valuimus auditum, pro quo laboriosæ tuæ religiositati vel directis a te Monachis utile esse videtur dum dilationis mora ad easdem vestras decidendas causas pervenire. Et ecce abnixe Nos religiosissime Dei cultor dignosceris poposcisse, ut ex nostri Personastuduissemus aderari, qui sine nostra inquietitudine easdem vestras Causas subtiliter perscrutare; Vobisque justitias facere deberet, quod quidem libentissime tuæ religiositatis precibus annuentes id, quod a te expetitum est, effectui mancipavimus; constituentes ex nostri Persona Miccionem Notarium Regionarium, & Priorem Vestiarii Sanctæ Ecclesiæ, atque ejus omnes Successores Apostolicæ Sedis Vestiarii Priores, ut quoties quæcumque causa vestro Monasterio accesserit: confestim ad eos omni tempore Monachi atque Missi ipsius Monasterii adveniant, suasque illius referant causas, & ab ipsis Prioribus Vestiarii proprias Justitias recipiant. Unde ecce auctoritate Beati Principis Apostolorum, cujus licet immeriti Deo

Frequens in causis ad Pontificem interpellatio facta ab Abbate.

Et expostulatio Personæ ad easdem dijudicandas.

Deputatio Prioris Vestiarii S. R. E. & ejus Successorum.

ti, Deo tamen dignante, vices gerimus, ita decernentes sancimus, ut præfatus fidelissimus noster Miccio Prior Vestiarii, vel omnes, qui pro tempore post ejus decessum Priores Vestiarii extiterint, licentiam habeant potestative distringendi tam Ecclesiasticam Personam, quamque ex militia existentem, vel etiam famulum Ecclesiæ, aut servum cujusquam sive ex Civitate Romana, seu de diversis cæteris locis, & Civitatibus istius nostræ Romanæ Reipublicæ, sive ut dictum est liber, sive servus fuerit, & de presenti absque qualibet anteposita occasione ipse Prior Vestiarii, qui in tempore fuerit sine inquietitudinis molestia Beatissimorum Pontificum, qui in tempore Apostolatus culmen gesserint, plenarias Justitias tam de furtis, quam de aliis super accidentibus causis partis Monasterii vestri Sanctæ Dei Genitricis perpetuis temporibus usque in finem sæculi studeant, & quodcumque ab eisdem Prioribus Vestiarii pro ejusdem Monasterii vestri perficiendis justitiis definitum fuerit, irrefragabiliter persistat corroboratum. Hæc vero quæ a Nobis pro salute antefati Venerabilis Monasterii Sanctæ Dei Genitricis Virginis Mariæ Dominæ Nostræ, statuta sunt; Decernentes coram Deo vivo & ejus futuro Judicio promulgamus firmiter permanenda, & neque ullus Successorum nostrorum Pontificum, vel alia quæcumque magna, vel parva persona cujuscumque sit dignitatis, quoquomodo præsumat contra hæc quæ a Nobis statuta sunt, penitus agere, sed neque Prior Vestiarii, qui pro tempore fuerit, neglectum ponere audeat ad faciendas eidem Sancto Monasterio plenarias Justitias. Nam si quis, quod non optamus, nefario temeritatis ausu præsumpserit hæc omnia a Nobis statuta atque confirmata refragare, vel in quocumque transgredi; sciat, se auctoritate Beati Petri Principis Apostolorum anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienum atque cum Diabolo, & omnibus impiis æterno incendio deputatum. At vero qui observator istius nostri Apostolici Constituti extiterit divina protectione adjutus suorum veniam consequi delictorum, & vitam mereatur adipisci æternam. Bene valete. Data decimo Kalendas Martii Imperantibus Domino Nostro Augusto Constantino a Deo Coronato Magno Imperatore Anno ætatis Quinquagesimo tertio & Imperii ejus Trigesimotertio, sed et Leone Mai. Imp. ejus filio Anno Vigesimo primo, Indictione Decima.

Quibus datur potestas supra quascumque personas, etiã Ecclesiasticas, vel exteras &c.

Anathema cõtra Decreti hujus transgressores.

Dat. die 20. Februarii Anno 772. Domini Pontif. Hadriani. an. 1.

II.

Monasterio Dionysiano confirmatis Summorum Pontificum privilegiis proprius conceditur Episcopus.

Privilegia huic Monasterio concessa leg. in Stephano PP. II. Constit. V. Quoniam semper &c. & sequentem n. VI.

Hadrianus Episcopus servus servorum Dei, Maginario religioso Abbati venerabilis Monasterii Sancti Christi Martyris Dionysii, siti in Parisiaco, ubi venerabile Sancti corpus quiescit, & per eum eidem venerabili Monasterio in perpetuum.

Concil. Tom. VIII. inter Hadriani I. Epistolas. Proemium.

TUM summæ Apostolicæ dignitatis apex in hoc divini prospectus nitore dignoscitur præfulgere, cum in exercendis Dei laudibus sui impensius studebit laboris exhibere certamen. Ob hoc debita nobis ejusdem apostolicæ pastoralis compulit solicitudinis cura, quæquæ ad stabilitatem priorum pertinere dignoscitur locorum, ubertim promulgari, atque olitanam consuetudinem eisdem venerabilibus locis apostolicæ institutionis censura confirmari. Igitur quia postulastis à nobis, quatenus privilegium, quod prædecessoris nostri sanctæ recordationis domini Stephani junioris Papæ in prædicto Monasterio vestro apostolica ejus sanxit auctoritas, demum confirmaremus: idcirco vestris annuentes votis* prælati prædecessoris nostri institutionis, decretum prorsus apostolicis infulis sancimus, simulque eadem raboramus apostolica in ævo serie. Quapropter auctoritate beati Petri apostolorum principis fulti in jam dicto venerabili monasterio statuentes promulgamus, ut penitus liceat ibidem habere Episcopum; sicut a priscis temporibus, & usque hactenus fuit, per cujus prædicationem populus, qui a diversis regionibus devota mente quotidie ad sancta ejusdem Martyris Christi Monasterii limina convenerit, remedium consequi mereatur animarum. Et quando Episcopus præfati sancti loci de hoc sæculo migraverit, & alius ab Abbate, & Monachis dignus electus fuerit, sine qualibet controversia pro longitudine itineris, a vicinis Episcopis, sicut mos extitit, consecretur. Quod si pro qualibet occasione, aut invidia, ordinandi se distulerint, tunc licentiam tribuimus, ut ad Sedem Apostolicam cum testimonio abbatis, & Monachorum, propriis eorum manibus simul decretum subscriptum ferens, consecrationis causa adveniat, & consecrationem accipiat, quia nolumus, ut lumen quod ibidem hactenus tanto tempore per Episcoporum prædicationem claruit nostris temporibus extinguatur. Et nemo Episcoporum Parochianis in præfato Monasterio, in cællis, Ecclesiis vel titulis, seu oraculis sub ditione ipsius constitutis, ordinationes facere, sive pro Chrismate conficiendo aut quacumque exquisita re, agere, aut distringere, vel ad se Presbyteros convocare præsumat, sed per hanc auctoritatem Apostolici privilegii nostri, Episcopus ex ipso venerabili monasterio canonice curam pastoralem solicitudinis ministerii sui,* in prælatis adiacentibus locis habeat, & quæcumque emendanda, & corrigenda sunt, cum consensu abbatis sui, canonica institutione, & secundum ordinem cuncta peragat. Si vero quælibet discordia inter vicinos Episcopos, seu Episcopum prædicti monasterii, quod non optamus orta, fueret; nullus audeat, abbate minime annuente, sæpius nominati Monasterii Episcopum distringere, vel in qualibet judicare parte. Quod si abbas ejusdem Monasterii ullo modo voluerit inter eos declamari nostris Apostolicis veniant obtutibus concordia reformandi; Statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interpositionibus, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum, aut qualibet dignitatis præditus potestate, vel alia quæcumque magna, parvaque persona, præsumat contra hoc nostrum Apostolici privilegii præceptum agere: potius autem firmum atque stabile nostris temporibus illud decernimus permanendum. Siquis autem quolibet tempore, quod nullo modo credimus, hujus decretum privilegi, apostolica auctoritate firmatum in totum, vel in parte

Vid. Super. in Stephano II. Constit. VI. Cura nobis &c.

** Leg. præfati.*

Confirmantur privilegia a Stephano II. huic Monasterio concessa. Eidem proprius conceditur Episcopus.

Episcopus ab Abbate & Monachis electus a vicinis Episcopis cõsecrandus.

Quando consecrationis causa Romam possit accedere.

Monasterium ab omni alterius Episcopi jurisdictione liberum declaratur.

** leg. præfatis.*

Lites Episcopi cum altero Episcopo non judicandæ sine Abbatis consensu. Sed ad Sedem Apostolicam deferendæ.

Dirum Anathema contra Privilegii hujus Decreta inobservantes.

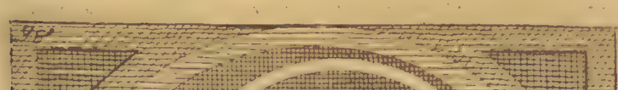
parte temerare tentaverit, suamque præsumptionem digna emendatione minus correxerit, sciat se auctoritate Domini mei beati Apostolorum Principis Petri anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienum, atque cum Diabolo, & ejus atrocissimis pompis, æterni incendii supplicio deputatum, & perpetuæ condemnationi summissum. At vero qui observator, & custos hujus nostri Apostolici privilegii extiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Christophori Notarii, & Scriniarii Sedis nostræ, in Mense Junio, indictione IX. Benevalete. Datum Kalendis Julii per manum Anastasii Primicerii, regnante Domino Deo, & Salvatore Jesu Christo, cum Deo Patre omnipotente, & Spiritu Sancto, per infinita sæcula. Anno Deo propitio, Pontificatus Domini nostri in Apostolica Sacratissima Beati Petri Sede XV; indictione IX.

Dat. die primaJulii Anno Domini 786. Pontif. Hadr. Anno XV.

LEO TERTIUS

PAPA XCVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCXCV

LEo Tertius, natione Romanus ex Patre Azupio ex Presbytero S. R. E. eligitur Ponitfex die 26. Decembris anno 795:, & sequenti Die Dominica 27 ordinatur. Sedit in Pontificatu annos xx. Menses v. Dies xvii. imperantibus in Oriente Constantino Irenis F., mox Nicephoro, hinc Michaele Curopolate, & deinde Leone Armeno, in Occidente vero Carolo Magno Imperatore, mox Ludovico Pio. Fecit ordinationes tres per Mensem Martium, quibus creavit Presbyteros triginta, Diaconos undecim, Episcopos per diversa loca numero centum sex & viginti. Ad Cælestem Patriam transiit die 11. Mensis Junii anno 816:, & sequenti die sepultus est in Basilica B. Petri Apostoli. Vacavit Sedes dies 10.

I.

Cantuariensi Ecclesiæ Primatus super omnes Angliæ totius Ecclesias restituitur.

Malsmesberien de Pontif. lib. 1. fol. 210. ex illo Alfordus Annal. Eccl. & Civil. Britann. ad annum 802.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Ethelardo Archiepiscopo Dorovernensis Ecclesiæ in perpetuum.

Procemium.

POntificali discretioni præcipue convenit, præsulibus Ecclesiarum, secundum eorum irreprehensibilem fidem, audientiam præbere: & eorum, qui per beatum Petrum Apostolorum Principem, & vos gerere desideraverint; quæ Canonicis non refragentur Sanctionibus, effectum concedere. Ut cum id quod desiderant, obtinuerint; flagrantiores erga religionis amorem existant. Exhortanda itaque nobis est, ac prædicanda fraterna almitas pro diæcesibus Angliæ tibi commissis; videlicet Episcoporum, seu Monasteriorum, tam Monachorum, quam Clericorum, & puellarum. Quæ sicut ab Olitanis temporibus tua Ecclesia tenuit, ut in sacro Scrinio nostro requisita cognoscimus; ita tibi tuisque successoribus tenenda confirmamus. Omnes Anglorum Ecclesias Sanctus ac Egregius Prædicator Gregorius ordinavit, atque Catholice confirmavit beato Augustino Archiepiscopo, sincello suo, subjectas fore in ævum per sacrum usum pallii: Et ideo ex authoritate beati Petri Apostolorum Principis, cui a Domino potestas ligandi, atque solvendi concessa est, dicente: (Tu es Petrus: super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam: & tibi dabo Claves Regni Cælorum: & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cælis & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cælis) imo & secundum instituta Sacrorum Canonum, censuram, licet immeriti ejusdem Petri clavigeri Regni Cælorum vicem gerentes; tibi Ethelardo, tuisque Successoribus omnes Anglorum Ecclesias, sicut a priscis temporibus fuere, in perpetuum, in ipsa tua Metropolitana Sede, per subjectionis cognitionem, irrefragabili Jure, concedimus obtinendas.

Dorovernensis Ecclesiæ Privilegia confirmantur.

Vid. superius in Greg. I. Constit. XV. Cum certum sit &c.

Omnes Angliæ Ecclesiæ Doroberrensi subjiciuntur.

Si quis vero, quod non optamus, contra hanc difinitionis nostræ, vel Apostolici privilegii authoritatem, venire tentaverit; ex Apostolica authoritate statuimus, ut si Archiepiscopus, vel Episcopus fuerit, ex ordine præsulatus sit dejectus: similiter Presbyter vel Diaconus, vel alius quislibet minister Sacri Ministerii si fuerit, ab ordi-

Pœna in violatores Privilegii hujus.

ordine sit depositus. Si autem ex numero laicorum fuerit, tam Rex, quam Princeps, aut quælibet, sive magna, sive parva persona, a sacræ communionis participatione se noverit alienum. Hanc privilegii paginam, authoritate Beati Petri Apostolorum Principis, cujus ministerio fungimur, tibi Ethelardo, tuisque successoribus, in perpetuum concedimus obtinendam; Ad cujus firmitatem manibus nostris subscripsimus illudque nomine nostro signari mandavimus. Quam etiam a Sergio Scriniario scribi præcipimus. mense Januario. Data decimo quinto Kalend. Februarii, per manum Primicerii Eustathii Sanctæ Sedis Apostolicæ; Imperante Domino Carolo, piissimo Consule Augusto, a Deo coronato, Magno, pacificoque Imperatore, An. Secundo, post Consulatum ejusdem Domini Indictione decima.

Dat. die 18. Februarii Anno Domini 802. Pontif. Leonis Anno vii.

II.

Divinam, humanamque vindictam adversus usurpantes bona, & Jura Monasterii Sancti Pauli de Urbe, atque alienantes contestatur.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei omnibus Christianis notitiam Contestationis.

Nuper extract. ex Archiv. Vatic.

Quicumque dona vel oblationes sacratissimi altaris gloriosi Pauli Apostoli totiusque templi ejus ab usu & utilitate hic Domino servientium tollere præsumpserit, aut qui Rectorem per pecuniam vel aliquod malum ingenium in hoc loco contra statuta Patrum, nostrumque preceptum ordinaverit, sive qui hæreditatem hujus loci destruendo vendere vel comparare ausus fuerit, Omnipotentis Dei maledictionem in corpore suo suisque rebus habeat: quod facere presumpserit evacuetur, infamis, sacrilegus ab omnibus habeatur; testimonium ejus in nullo placito recipiatur, quidquid possederit ad Rempublicam transferatur. Et si non resipuerit, auctoritate cælorum Principum in inferno dampnetur. Fiat Fiat. Fiat.

Dona Altaris; &Templi propria abstraentes, VelRectorem per pecuniam ordinantes, cōdemnātur.

III.

Donatio nonnullorum bonorum facta per Leonem PP. III., ac Carolum Primum Magnum Imperatorem Monasterio Sancti Anastasii ad Aquas Salvias unito Monasterio Sancti Pauli.

Nuper extract. ex Archiv. Vatic.

In nomine Domini Dei Salvatoris Nostri Christi: Leo Episcopus Servus Servorum Dei & Carolus Magificus & præsens Rex hac die nullo prohibente nec contradicente, sed propria nostra voluntate concedimus, tradimus, & per paginam eream exaratam in perpetuum donamus tibi Beate Martyr Christi Anastasi. ut pro te, tuoque Monasterio, quod est positum ad Aquam Salviam, idest totam & integram Civitatem, quæ ab omnibus vocatur Ansidonia: item & Portum qui vocatur Herculis, nec non & Montem totum, qui vocatur Gilium infra mare; ubi & tremor apprehendit eos, & parentes irruerunt; inimici vero nostri in nostris manibus devenerunt, & omnes interfecti fuerunt. Idcirco, ut dictum est, tradimus concedimus, & in præfato Monasterio Sancti Anastasii perpetuo largimur, ut de præsenti die habeant tui Servitores potestatem in præfatis omnibus ad utilitatem Sancti Anastasii, introeundi, utendi, tenendi, fruendi, & usque in sæculum sæculi possidendi: quatenus per te gloriose Martyr mereamur nos audire illam vocem, quam Dominus dixit in Evangelio: Euge serve bone & fidelis, qui in pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini Dei tui: de qua Dei promissione multum confidimus Nos & omnes sperantes in te. Et si quis nos, vel alius qualiscumque homo, tam presbyteri, quam laici præfata omnia, quæ dicta sunt ab eodem Monasterio subtrahere vel alienare voluerit, non valeat; sed ex parte Omnipotentis Dei & Beatæ Mariæ semper Virginis, ac Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & istius præfati Martyris excommunicatus, maledictus, anathematizatus maneat in perpetuum, & cum Anna, Caipha, & Herode, atque Pilato & Juda Scariote traditore Domini Nostri Jesu Christi particeps efficiatur, & a liminibus universarum Ecclesiarum extractus existat hic & in perpetuum. Observantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi. Amen. Insuper Ego Carolus Imperator Augustus auctoritate Omnipotentis Dei, & nostri Imperii, decretum decernimus, ut nulli personæ hominum sit facultas præfata omnia quocumque modo ingenii præfato Monasterio S. Anastasii auferre, vel ablata retinere, aut aliquam molestiam erogare: nisi de perpetrata iniquitate congrua satisfactione infra quindecim dies emendaverit, componat pro pœna Romano Imperio quinquaginta libras auri purissimi. Actum est hoc traditum Anno Dominicæ Incarnationis octingentesimoquinto Indictione decima tertia & Domini Leonis Summi Papæ Tertii Anno decimo, Caroli Imperatoris Anno Quinto.

Numeratio rerum, quæ donantur.

Matth. XXV. 21.

Anathema cōtra hujusmodi bona usurpantes.

Decretū Caroli M. Pœna 50. libr. auri contra dictas res auferentes. & retinentes.

Dat. Anno Domini 805. Pōtif. Leonis Anno x.

Ego Leo Episcopus Romanæ Ecclesiæ subscripsi.

Ego Carolus Imperator Augustus subscripsi.

Subscriptiones.

Sequuntur Subscriptiones Episcoporum & aliorum, quas Archivii Custos non transcripsit.

IV.

Privilegium S. Benedicto de Cupersano.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto Dei filio Eustasio Abbati electo Monasterii S. Benedicti de Cupersano ad Sanctam Sedem nullo medio pertinentis, salutem, & in regulari vita perfectionem.

Ex authentico Exemplari edidit Vghellus Ital. Sac. Tom. V. Proemium.

Apostolicæ Sedis administrationi, cui licet indigne deservimus, omniumque Ecclesiarum cura nobis, & solicitudo viget, & illarum provisioni præcipua convenit affectione intendere, quæ ad Romanam spectare Ecclesiam dignoscuntur. Nuper per Dorotheum Subdiaconum, & Monachum nos humili prece supplicasti, istud Monasterium, in quo olim quadraginta Monachi Deo famulabantur, ob Saracenorum impietatem in Italia confluentium, & Principum Græcorum Schisma post dilecti filii Theophilacti prædecessoris tui in præfato Monasterio Abbatis obitum adeo destitutum reperiebatur, ut Monachorum

Causæ cōcessionis.

chorum, qui in eo poſt iſtius regionis devaſtationem ſuperfuerint, neque major, neque ſanior eſſet pars pro ſucceſſore eligendo. Conſilio tandem Caufridi dilecti in Chriſto filii Abbatis Sacri Cœnobii S. Benedicti de Bario, cum ad Urbem tunc non eſſet tutus acceſſus, aliqui ſui Monaſterii Monachi, atque pars Monachorum Prioratus S.......... de Portu aſpero nuncupati de Monopoli, quos de veſtro gremio reputamus, in ſpiritu Paracleti chariſmate congregati 12. Kalendas Maji te dilectum filium Euſtaſium elegere. Quare nos, & hanc S. Sedem certiores feciſti, humiliter petens, ut eandem electionem de benignitate Apoſtolica confirmare dignaremur. Nos precibus tuis benigne annuentes, te præfatum Euſtaſium canonice electum in Abbatem præfati Monaſterii, quod Cuperſani ſitum eſt, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ſtabilimus cum omnibus honoribus, redditibus ipſius Monaſterii, & juriſdictionibus ſuis, prædeceſſoribuſque tuis hactenus per hanc Sanctam Sedem indultis, monentes ut dum in eo præfueris vigilantia, doctrina, morumque probitate, ſubditos cæteroſque antecellas, eoſque in charitate moneas, corrigas & exemplo ædifices. Scire enim debes religioſis viris in hoc ſancto famulatu, dum præſunt, non in ſe ordinis poteſtatem, aut dignitatis ſuæ paſtoritiæ, ſed qualitatem conditionis oſtendere, convenire: nec talem te oſtentare, hominibuſque præeſſe, & recordari, quod antiqui Patres noſtri non tam reges hominum, quam paſtores pecudum fuere. Specula luci diſſima Eccleſiæ ſunt hi, qui in locis regiminis poſitis apparent primi in ſubeundis eccleſiaſticis muneribus, ut eorum exemplo lætantes ſubditi ſubeant ipſorum injuncta miniſteria, & obſequium præſtent dilectione jucundum.

Abbatis electio per Monachos facta a Leone PP. confirmata.

Adhortatio ad Abbatem.

Quales eſſe debeant, qui aliis præſunt.

Subjunxit etiam Dorotheus tui Cœnobii, ac totius Conventus nomine, quod non ſine hujus Sanctæ Sedis, & noſtri ..... poſt exactos Longobardos, contentiones non parvæ ortæ ſint propter Patrimonii Eccleſiarum invaſionem a Potentioribuſque Regionis, & militibus facinus perpetratum, & quod inclementia Saracenorum, & Græcorum impietate in eſſe remanſerat, relictum conterraneorum fœda avaritia, injuſtaque hoſtilitas uſurpavit, juris & pietatis tramite prætermiſſo, namque jus belli, quod vocitant, tanquam prophanum ab Eccleſia Chriſtiana depellitur. Idcirco ſtudio tuo ad antiquam poſſeſſionem placide retrahere coneris, iſtique ſacro Cænobio reſtitui curabis vigente in omnibus partibus Italiæ piiſſimi dilecti filii Principis Regis Francorum ſanctione, ut Comites, Judices quoque iſtic Statigo, & Cathapani abſque figura judicii ad Eccleſias res Eccleſiarum revertantur. Præcipientes nos modo, quod arma hoſtilia conquieſcunt, ne Monachi ad jurgia ſæcularia accedant, nec quæſtiones inconſulto moveant, aut ad inſtar audaciæ militaris in elationem propter libertatem incidant. Abſurdum videtur apud religioſos S. Benedicti eccleſiaſticam libertatem in licentiam temerariam difformari, ne Miniſteria Monachorum contemni a pravis hominibus videantur. Sed quidquid quærendum, vel reſpondendum præfato veſtro Monaſterio ſit, per advocatorem hoc facere ne obliviſcare; & ſi res Eccleſiarum a Græcis Principibus in Oriente & in aliquibus Italiæ ditionibus Græcanici Imperii Saracenorum appulſu impie devaſtata reperitur, lætamur in Domino, quod cito ad omnia redintegrentur. Si quis autem poſt præfatam Regis Francorum piiſſimi ſanctionem adverſus iſtud Monaſterium Cuperſanenſe ſe putet habere querelam, & apud te tamquam Abbatem, vel Monachos, litem ſuam decidere, aut deferre noluerit, volumus, & ſtatuimus, ut ante Nos, aut Legatos noſtros querimonia deferatur quo .... judicis ſine perſonarum acceptione, ſua cuique juſtitia Deo auctore ſervetur. Præterea omnes libertates, immunitateſve prædicti Monaſterii, necnon libertates Epiſcoporum & exemptiones ſæcularium ab dil. fil. Imperatoribus, & aliis fidelibus præmemoratis ſacro Cœnobio, totique Conventui illius indultis, quorum diplomata a veſana hoſtium rabie Sanctæ Eccleſiæ Romanæ perduellium cremata major pars fuiſſe ſubdictus Dorotheus nobis retulit, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & indulgemus, præcipientes præſentium ſerie a dilecto in Chriſto fratre noſtro Bibliothecario in Regeſtris referri ea omnia, confirmationemque ipſam præſentis ſcripti patrocinio communimus. Si quæ ergo in futurum eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtram confirmationis, & conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi rebus ſuis congrua ſatisfactione proſpexerit, poteſtatis honoriſque ſui careat dignitate, reamque divino judicio ſe exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſanctiſſimo corpore, & ſanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti repellatur. Amen. Amen. Amen.

Jus belli ab Eccleſia depellitur.

Ludovici Pii Regis Decretum. De rebus Eccleſiarum reſtituendis.

Ad quos Judices deferendæ ſint Monachorum, vel Monaſterii hujus lites.

Confirmatio exemptionū libertatum, & chartarū huic Cœnobio cōceſſarum.

Dignitatis privatio, atque anathema cōtra Privilegii hujus Violatores.

Datum Romæ in Monaſterio S. Anaſtaſii per manus Joannis Bibliothecarii, & Cardinalis noſtræ Romanæ Eccleſiæ VII. Kal. Decemb. Anno Domini DCCCXV. Indict. VIIII. Pontif vero D. Leonis divina providentia Papæ III. anno XX.

Dat. die 24. Novēbris anno Domini 815. Pontif. Leonis anno XX.

Nicolaus Presbyt. S. R. E. Card. tit. S. Crucis in Hieruſalem.

Euſtachius tit. S. Praxedis Presb. Card. S. Teophylactus S.R.E. Card.

Stephanus S. R. E. tit. S. Marci.

Bonifacius Card. tit. S........

Joannes S.R.E. Bibliothecarius (a).

V.

Confirmatio tranſlationis Sedis Epiſcopalis Ratiſponenſis ex Monaſterio S. Emerammi ad Eccleſiam S. Stephani, illiuſque omnimodæ exemtionis promulgatio.

In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti Dei Omnipotentis, Leo Papa.

Ex Cod. Diplomatico Ratiſpon. in Collect. Anecdot. Noviſſimo P. Pezii Tom. I. Par. III.

AGnitum eſſe volumus cunctis Chriſtianæ religionis fidelibus, tam præſentibus, quam futuris, qualiter Chriſtianiſſimus Im-

(a) Contextus ipſe hujuſce Privilegii, ut illud interpolatum putem, facit: non enim obſcurorum illorum temporum ſtilus eſſe videtur in omnibus, quamvis Pontificii Diplomatis morem ſapiat in quam multis; illud ne animadvertam Cardinalium S.R.E. ſubſcriptione ſuſpicionem non parum augeri.

pera-

perator & Auguſtus, nomine Karolus, Deo aſpirante, Chriſtum hæreditatis ſuæ deſiderans fieri poſſeſſorem, quoddam Monaſterium juxta muros Civitatis Tyburniæ, quæ a Tiberio Cæſare Auguſto ædificata eſt, quæ modo vulgo appellata eſt Reganiſpurch, quod eſt conſtructum in honore Sanctæ Mariæ Matris Domini noſtri Jeſu Chriſti, & Principis Apoſtolorum Petri & Sancti Gregorii martyris, ubi præclariſſimus martyr, & Epiſcopus Pictaviæ corpore requieſcit Emmerammus, in noſtram immunitatem, ſucceſſorumque noſtrorum gratia defenſionis transfudit. Et nos continuo pro Chriſti amore gratuita mente petitioni ejus pie annuentes, decrevimus ita fieri, & juſſimus hanc cartam auctoritatis noſtræ inde conſcribi, & Epiſcopus ejuſdem civitatis tertius nomine Adalvuinus juxta decreta canonum, & cum auctoritate noſtra in præſentia piiſſimi Imperatoris Karoli recta ratione in Synodali Concilio cum judicio Epiſcoporum, Clericorum, nec non nobilium laicorum de eodem loco Cathedram Pontificalem mutavit, & canonica auctoritate in civitate ad Eccleſiam Sancti Stephani protomartyris ſtatuit, & ſuæ, ſuorumque ſucceſſorum proprietati, ac poteſtati deinceps in futurum abalienavit. E contra ante dictus chriſtianiſſimus Imperator dedit ad illum locum, ubi modo Sedes Epiſcopalis eſt, a parte meridiana ipſius Monaſterii perticas decempedas XL. & in alia parte C. in longitudine ducentas VII. & Eccleſiam Sancti Petri, & Eccleſiam Sancti Pauli juxta muros prædictæ civitatis, & Wimintingen. & Egilolfesheim, & Eccleſiam juxta Happurh, quæ vocatur Berſana; & confirmavit Monaſterium pretioſi Dei martyris Emmerammi in poteſtate Imperatorum ſive Regum uſque in ævum permanere, & ita confirmavit; ut Rector, & Abbas ejuſdem Cœnobii unoquoque anno VII. aureos Romam ad altare S. Petri perſolveret. Hæc mutatio, & confirmatio fuit anno ab Incarnatione Domini DCCXCVIII. * auctoritatis noſtræ: ita ut ſi quis Imperator aut Rex eandem Eccleſiam tam ſanctam alicui præſtet, anathema ſit. Congregatio autem Monaſterii liberam habeat poteſtatem, & electionem Abbatis juxta decretum S. Benedicti ſine omnium contradictione ſubſtituendi, & præfatum Monaſterium cum Monachis & omnibus ibidem in præſens collatis, vel in poſterum conferendis, in noſtram ſucceſſorumque noſtrorum immunitatem recepimus, feliciter, Amen.

Monaſterium S. Emerammi in Civitate Tyburniæ (ſeu Teurniæ nunc *Villach*) a Carolo Magno conſtructum.

Ab eodem Sedis Epiſcopalis Translatio ad Eccleſiam S. Stephani;

Et Donationes ab Imp. Carolo factæ confirmatur.

Cenſus ab Abbate S. Emerammi altari S. Petri Romæ quolibet anno debitus.

* *deeſt. aliquid.*

Monachis S. Emerammi cōceditur Abbatis electio. Et Monaſterium in Sedis Apoſt. immunitatem recipitur.

STEPHANUS QUARTUS

ALIIS QUINTUS PAPA XCIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXVI.

Stephanus Quartus natione Romanus, ex patre Marino, ex Diacono S. R. E. ad ſacrum Pontificatus culmen evectus, conſecratus eſt Pontifex die Dominica 22 Menſis Junii anno 816. Sedit menſes vii (*a*) imperantibus in Oriente Leone Armeno, in Occidente Ludovico Imp. Fecit Ordinationem unam Presbyterorum novem, Diaconorum quatuor, Epiſcoporum per diverſa loca creavit numero quinque. Diem clauſit extremum 4. Kalendas Februarii altero a ſuſcepto Pontificatus anno. Vacavit Sedes dies ii. (*b*).

(*a*) Male in Anaſtaſ. ann. vii. m. vii. quod etiam ſcribitur in i° & iii. editis a Vignolio Catalogis. Auguſtodunenſis vero, duo ex Criticæ Baronianæ præfixis, aliiſque m. ſolum vii. Stephano tribuunt.

(*b*) Sic in Anaſtaſio numerando ſcilicet ipſam obitus Stephani diem & ſequentem Electionis Paſchalis.

Confirmatio omnium Bonorum Monaſterii Sanctæ Mariæ Farfen.

Huic Monaſterio pariter bona confirmavit Joannes VI. ann. 704. *Conſtit.* ſalubre nimis *Hadrianus I. Priorem Veſtiarii S. R. E. Judicem dixit pro definiendis cauſis In Conſtit. dat' ann.* 772. Cum maxima.

Stephanus Epiſcopus Servus Servorum Dei Dilecto in Domino filio Ingoaldo Religioſo Presbytero & Monacho atque Abbati Venerabilis Monaſterii Sancte Dei Genitricis Marie quod ponitur in Farfa in loco qui nuncupatur Acutianus tuiſque Succeſſoribus in perpetuum.

Nuper erut. ex Archiv. Vatic.
Exordium.

CUM magna Nobis ſolicitudine inſiſtat cura pro univerſis Dei Eccleſiis ac bonis locis vigilandum, ne aliquam neceſſitatis jacturam ſuſtineant, ſed magis proprię utilitatis ſtipendia conſequantur: Ideo convenit, Nos Paſtorali tota mentis aviditate eorumdem venerabilium locorum maxime ſtabilitatis integritatem procurare, & ſedule eorum utilitatum ſubſidia illic conferre, ut Deo Noſtro Omnipotenti id, quod pro ejus ſancti nominis honore etiam & laudem atque gloriam ejus Divinæ Majeſtatis, ejuſque venerabilibus nos certum eſt contuliſſe locis, ſitque acceptabile Nobis, ad ejuſque locupletiſſimam miſericordiam dignum pii operis in ſidereis conſeratur arcibus remuneratio. Igitur quia petiſtis a Nobis quatenus ex noſtra largitate, noſtroque dono concederemus veſtrę Religioſitati, ac Monaſterio veſtro confirmationem omnium bonorum, quę habet modo & habiturum eſt in perpetuum; Confirmamus autem Vobis, & veſtris Succeſſoribus fundum Acutianum, ubi ipſum Venerabile Monaſterium conſtructum eſt cum finibus & appendicibus ſuis in integrum, fundum Caliſtrianum, in quo eſt Eccleſia Sancti Laurentii, fundum Pompejanum, fundum Pinianum, fundum Cervinarium, fundum Marianum, in quo eſt Eccleſia Sancti Paterniani, fundum Arturiarum, fundum Ordeolum, fundum Mittellum, ubi eſt Eccleſia Sancti Angeli, ſicut a tempore Domini Adriani Papæ ab ipſo Venerabili Monaſterio poſſeſſum eſt; fundum Urbanum qui & Vicus etiam vocatur, ubi eſt Eccleſia Sancti Viti, cum pratis, Silvis, & Aquimolis, vel omnibus ad eum Jure pertinentibus; ex fundo Adriani uncias tres in quo eſt Eccleſia Sancti Valentini: fundum Medicinum, fundum Caſalamantis, ex fundo Arcuniano unciam unam *ex fundo*, ex fundo Terniano uncias ſex, ex fundo Antiano uncias novem, ubi eſt Eccleſia Sancti Felicis: fundum Agellum, fundum Cicilianum, in quo eſt Eccleſia Sancti Donati; fundum Patrinionem, fundum Gignanum, ex fundo Scandiliano uncias quatuor, fundum Craptulæ, fundum Marcianellum pro unciis quatuor: fundum Apicianum, in quo eſt Eccleſia Sancti Gordiani, fundum Scaplianum, fundum Teſta, fundum Centum, fundum Alimianum, fundum, Turris, ubi eſt Eccleſia Sancti Laurentii; ex fundo Pendigiano uncias duas, fundum Ceſarianum, fundum Vintilianum, fundum fornicata cum trajecto ſuo ſeu guado in integrum, in quo eſt Eccleſia Sancti Gethulii & Sancti Benedicti cum omnibus eis generaliter & in integrum pertinentibus: ex fundo Germaniciano uncias novem, ubi eſt Eccleſia Sancti Petri; fundum Maſileum, fundum Caſſianum, ex fundo Avveriano uncias ſex, fundum Caſula, fundum Laccanianum, fundum Mediana, fundum Marcilianum, fundum Monatianum, fundum Fiſinianum, fundum Canianum Larignianum, fundum Bulburianum, ex fundo Claſſicelle uncias tres ubi eſt Eccleſia Sancti Petri: ex fundo Fuliniano uncias ſex, ex fundo Pontianello uncias ſex, fundum Porticalule; ex fundo Aurificis uncias ſex, fundum Parilianum, ex fundo Caſſiano uncias ſex in quo eſt Eccleſia Sanctę Juſtinę; fundum Mallianum, in quo eſt Eccleſia Sanctę Eugenię, ex fundo Figniano uncias ſex; ex fundo Ciſternule uncias octo: ex fundo Occiano uncias ſeptem ſemis, fundum Olivula, fundum Pontianellum, ex fundo Urſuli uncias novem & ſcipulos tres. Item ex fundo Buxuli unciam unam, ex fundo Macerule uncias ſex, ex fundo Roſiniani uncias tres, in quo eſt Eccleſia Sancti Stephani, ex fundo Macerule uncias quatuor, ex fundo Caſſiani unciam unam, ex fundo Repiciani unciam unam ſemis: ex fundo Mediana uncias duas ex fundo Marciani uncias duas ſemis, ubi eſt Eccleſia Sancti Victorini: ex fundo Prata uncias tres: ex fundo Argaſiano uncias tres: ex fundo Catoniano uncias duas, in quo eſt Eccleſia Sanctæ Savinę: ex fundo Arſure uncias quatuor: ex fundo Agellari uncias duas; ex fundo Latiniano uncias duas: ex fundo Altariolo uncias duas: ex fundo Argaſiano uncias tres partes de uncia: ex fundo Petiniano uncias duas: ex fundo Puptiano uncias quatuor: ex fundo Domitiani uncias quatuor in quo eſt Eccleſia Sancti Stephani: ex fundo Criſpiniano uncias tres, ex fundo Caſiniano uncias novem, in quo ſunt Eccleſię Sanctę Marię & Sancti Silveſtri: ex fundo Lucaniano unciam unam, ubi eſt Eccleſia Sancti Petri, ex fundo Begiano uncias duas, ex fundo Cipiniano unciam unam, ubi eſt Eccleſia Sancti Caliſtrati; ex fundo Belgiani unciam unam ſemis, fundum Catilianum, fundum Criptulę, fundum Montanianum fundum Betianum, in quo eſt Eccleſia Sancti Abbundii: ex fundo Lamiano uncias tres, fundum Turianii, in quo eſt Eccleſia Sanctę Marię, fundum Morianule, fundum Follianum in quo eſt Eccleſia Sancti Savini, ex fundo Monumenti Cupi uncias ſex, fundum Tervilianum, ex fundo Preteriolo uncias ſex, ex fundo Serviliani uncias ſex, ubi eſt Eccleſia Sancti Anthimi: ex fundo Gaviniani uncias duas: ex fundo Lavariani uncias quatuor, ubi eſt Eccleſia Sancti Gethulii: ex fundo Leugianello uncias quatuor: fundum Arrianum, in quo eſt Eccleſia Sancti Laurentii: ex fundo Mucciani uncias tres, fundum Paternum: in quo eſt Eccleſia *in quo eſt Eccleſia* Sancti Valentini, ex fundo Vaſſiano uncias ſex in quo eſt Eccleſia Sancti Victorini: ex fundo Corſiano uncias ſex ubi eſt Eccleſia Sancti Gerigii: ex fundo Oricelagni uncias ſex, ubi eſt Eccleſia Sancti Petri: ex fundo Silignano uncias tres ubi eſt Eccleſia Sancti Angeli, ex fundo Graniano unciam unam: fundum Mignanum in quo eſt Eccleſia Sanctæ Helenę, fundum Mallianum in quo eſt Eccleſia Sancti Juvenalis; ex fundo Atriani uncias, ſex ubi eſt Eccleſia Sancti Petri: ex fundo Jobe uncias ſex, ex fundo Prentonialo uncias ſex, ubi eſt Eccleſia Sancti Sebaſtiani; ex fundo Urſiano, qui eſt Hilanus vocatus, uncias ſex in quo eſt Eccleſia Sanctę Anatholię: ex fundo Fecclinule uncias ſex, ubi eſt Eccleſia Sanctę Victorię: ex fundo Patrino uncias tres ubi eſt Eccleſia Sancti Victorini: ex fundo Sal-

Confirmatio bonorum, quę enumerantur.

lano

liano uncias tres ubi est Ecclesia Sancti Martini: ex fundo Curiliano uncias tres, fundum Forianum in quo est Ecclesia Sancti Tholomei: ex fundo Lusiano uncias tres: ex fundo Auliano uncias quatuor seu medietatem de Gualdo, qui dicitur lauro, & medietatem de Portione probati Castaldii: ex fundo Paterno unciam unam semis: ex fundo Valeriano uncias quatuor in quo est Ecclesia Sancti Martini: ex fundo Corviano uncias sex, ubi est Ecclesia Sancti Pancratii; ex fundo Bagiano terram modiorum septem: ex fundo Horriano unciam unam semis: ex fundo Luvignano unciam unam semis: ex fundo Viarii uncias tres: ex fundo Auctiano uncias octo in quo est Ecclesia Sancti Gregorii: fundum Montianum in quo est Ecclesia Sancti Angeli: fundum Farianum, fundum Paternum positos in Variano & in Tulliano, fundum Jussianum in integrum: ex fundo Agelli uncias novem. fundum Lentianum in quo est Ecclesia Sancti Anthimi, fundum privatum, fundum Albucianum cum appendicibus suis. Gualdum Tanciens in integrum per loca designata, sicut primitus ab ipso Monasterio possessum est, fundum Findilianum: ex fundo Passiani uncias sex: ex fundo Antariani uncias sex: ex fundo Casesurde uncias duas: ex fundo Terviliani uncias sex: ex fundo Cesa candida uncias sex, ex fundo Polliani uncias sex, ex fundo Leonis terram modiorum Decem, ex fundo Leogniani uncias sex, ex fundo Bajani uncias sex, ex fundo Betusiani uncias sex, ex fundo Serviliani uncias quatuor, ex fundo Mussini uncias septem, ex fundo Seriole uncias sex, ex fundo Mariani uncias sex, ex fundo Semiliani Portiunculam unam, ex fundo Pretorii Portiunculam unam. ex fundo Galigna Portiunculam unam, ex fundo Sisiani uncias octo: ex fundo Catiniani unciam unam, ex fundo Gaimediani unciam, ex fundo Turiani uncias undecim, ex fundo Bariani uncias undecim, ex fundo Salisiani uncias decem, ex fundo Basiani ubi est Ecclesia Sanctę Marię.. fundum Carbonianum, fundum Lucianum ubi est domus culta.. ex fundo Ariani uncias duas, ex fundo Septiniani unciam unam semis. Item ex fundo Septiniani uncias sex. Inter ea Casales Pipilianumi cum casis & vineis seu Olivetis & Colonis. Item Casale Scandalianum pro unciis octo, nec non & Casalichium, qui nominatur antiquus: ex Casale Antiano uncias tres & Olivetum in Purpuraria, ad quorum vices suscepit sancta nostra Ecclesia temporibus Domini Adriani PP. a suprascripto Venerabili Monasterio tuo commutationis nomine, idest in Casale Flaculiano uncias duas semis: Item Casale Canapum in integrum cum Casis Vineis & Olivetis atque Colonis: In Casale Horrisano uncias quatuor: In Casale Argasiano uncias tres: In Casale Cesariano uncias sex, Item: ex Casale Fabriciano unciam unam: Item in Casale Valeriano uncias duas: In Casale Secundiliano uncias sex, utrosque vero Casales cum domibus, vineis, olivetis, atque Colonis tam, qui a Predecessore meo Domino Adriano dati sunt quam qui recepti: Nunc autem prænominatos fundos vel uncias suprascriptorum fundorum seu Ecclesias, Casas, vineas, prata, silvas, salceta, rivos, aquas nec non aquimolas, oliveta cum universis appendicibus suis, & Colonis atque familiis vel omnibus ad eos generaliter in integrum pertinentibus, sicut a Predecessoribus nostris Pontificibus per privilegia sanctę recordationis Domini Adriani quondam Papę eidem Venerabili Monasterio confirmata sunt, & sicut primitus, & nunc ab ipso Venerabili Monasterio possessa sunt, permanenda a pręsenti decima Indictione tuę Religiositati tuisque Successoribus Abbatibus suprascripti Monasterii in perpetuum concedimus detinendum, sub ea videlicet ratione, ut omnibus diebus vitę vestrę, dum ipsum contiserit Venerabile Monasterium, quotidianis diebus quando Cantilenas perficitis in eodem Sancto Monasterio, pro remissione peccatorum nostrorum centum Kyrie eleyson exclamare studeatis; Nos vero omnes prefatos fundos vel uncias existentes ex corpore Patrimonii nostri Sabinensis Juris Sanctę Romanæ, cui Domino auctore deservimus Ecclesię, habentes ita sane, ut a te tuisque Successoribus singulis quibusque Indictionibus Pensionis nomine rationibus ecclesiasticis decem auri solidi persolvantur difficultate postposita, omnemque qua indigent defensionem seu meliorationem prędicta loca indeficienter vos sine dubio procurantes efficiatur: Nullaque preterea ad dandam annuam Pensionem a Vobis mora proveniat, sed ultra Actionariis sanctę nostrę Ecclesię apto tempore persolvatur: statuentes Apostolica Censura sub anathematis interdictione & divini judicii obstatione, ut nulli unquam nostrorum Successorum Pontificum vel alię magnę parvęque Personę ex ipsis locis fundis & Casalibus, quę a prędicto Domino Adriano Papa data sunt & a Nobis confirmata, sicut superius legitur, in integrum in usu & utilitate suprascripti Monasterii penitus auferre, aut ex ejusdem Venerabilis loci jure alienare: sed nec ulla violentia jacturę ibidem inferre presumat: potius autem omnia superius hęc annexa loca sub annua Sanctę nostrę Ecclesię persolvenda Pensione, necnon & centum Kyrie eleyson pro nostris facinoribus exclamandum. Ecce per hujus nostri privilegii paginam ab auctoritate Domini nostri Beati Petri Principis Apostolorum sub jure & ditione ipsius Monasterii Sancti perenniter permanenda confirmamus ad laudem Dei Redemptoris Domini Nostri pro substentatione Monachorum illic ejus divinæ servientium clementiæ, quatenus beneficio ipsi Dei famuli adepti nostri memores in suis existant crebris orationibus; ipsos centum Kyrie eleyson pro nobis exorando. Hęc vero omnia a Nobis corroborata in perpetuum immutilata permanenda sancimus. Si quis autem quod non optamus, temerator extiterit de his, quę a Nobis pia consideratione confirmata sunt, sciat se Domini Nostri Apostolorum Principis Beati Petri auctoritate anathematis vinculo innodatum, & cum Diabolo & omnibus teterrimis pompis ejus, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi in ęternum & extinguibili igne colligatum. Porro qui custos, & observator extiterit hujus nostrę apostolicę institutionis, quę a Nobis in ipso Venerabili Monasterio concessa est, benedictionis gratiam vitamque ęternam a misericordissimo Deo nostro cum Sanctis omnibus mereatur. Scriptum per manus Christophori Scrinarii in mense Januario Indictione Decima. Bene valete. Datum Decimo Kalendas Februarii per manus Theodori Nomenclatoris Sanctæ Sedis Apostolicę Imperante Domino Ludovico Piissimo perpetuo Augusto a Deo coronato Magno Pacifico Imperatore anno Tertio post Consulatum anno tertio Indictione Decima.

Privilegia pro iisdem bonis ab Hadriano PP. concessa confirmantur.

Alia donat de suo Patrimonio Stephanus PP.

Cum onere tamen annuæ pensionis scut. 10. auri.

Anathema contra quidquam prædicto Monasterio usurpantes.

Fausta Apprecatio Privilegii hujus Decreta servantibus.

Die 23. Januarii anno Domini 817. Pōtif. Stephani mens. vii.

PA-

PASCHALIS.

PAPA C.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXVII.

PAschalis, natione Romanus, ex patre Bonoso, ex Presbytero S. R. E. in Sedem Apostolicam Pontifex elevatus est die 24. Mensis Januarii anno 817., eademque die, utpote dominicali, consecratus. Sedit annos vii. dies xvii. (a) imperantibus in Oriente Leone Armeno, mox Michaele Balbo, in Occidente vero Ludovico Pio simul & Lothario Imperatoribus. Fecit Ordinationes duas, unam quidem per mensem Decembrem: & aliam per mensem Martium quibus Diaconos sex creavit; Presbyterorum vero, & Episcoporum numerus ignoratur. Obiit die 10. Mensis Februarii anni 824. & Eugenii successoris jussu sepultus est in loco, quem ipse vivens construxerat in Ecclesia S. Praxedis. Vacavit Sedes dies iv.

(a) Sic legitur in Augustodunensi in 1. iii. v. (in quo error inest in annis & vii. ex Criticæ Baronianæ præfixis. Non enim sequendus Anastasius, apud quem legitur ann. vii. m. v. d. xvi. vel ann. vii. m. iii. d. xvii.

I.

Bonorum Sacri Farfensis Cœnobii confirmatio, oblationumque ac Legatorum obeuntium concessio.

Vid. in Joanne VI. Stephano V, & Hadriano I. non dissimilia privilegia.

Paschalis Episcopus Servus Servorum Dei, Dilecto in Christo filio Ingoaldo Abbati Monasterii Sanctę Mariæ, quod ponitur in Farfa in loco, qui nominatur Acutianus, tuisque Successoribus in perpetuum.

CUM magna solicitudine Nobis insistat cura pro universis Dei Ecclesiis ac bonis locis vigilandi, ne aliquam necessitatis jacturam sustineat, sed magis propriç utilitatis stipendia consequatur; Ideo convenit Nos Pastorali tota mentis aviditate eorumdem Venerabilium locorum maxime stabilitatis integritatem procurare, & sedule eorum utilitatum subsidia illic conferre, ut Deo nostro Omnipotenti id, quod pro ejus Sancti Nominis amore & laude atque gloria ejus divinę Majestatis, ejus Venerabilibus Nos certum est contulisse locis; sitque acceptabile, Nobisque ad ejus locupletissimam misericordiam digna hujusmodi pii operis in sydereis arcibus conferatur remuneratio. Igitur quia petistis a Nobis, quatenus ex nostra largitate nostroque dono concederemus vestrę religiositati Monasterii vestri confirmationem, eorumdemque bonorum, quę habet amodo & habiturum erit in perpetuum. *Nuper transcript. ex Archiv. Vatic. Proemium.* Confirmamus autem Vobis vestrisque Successoribus Castella & Villas, Campos, & Silvas, Prata & Aquas, Vineta & Oliveta &, Aquamolos cum universis appendicibus, vel omnibus ad eos generaliter & in integrum pertinentibus, sicuti primitus & nunc ab ipso Venerabili Monasterio possessa sunt, tam in Comitatu Sabinensi, necnon & Narniensi, sive in Comitatu Reatino, vel Furconino, Asculano, Firmano, Aprujensi, & Pinnensi, & Balbensi, & Theatino, Romano etiam, & Tuscano, omnesque adjacentias eorumdem Monasteriorum, atque pertinentias cum omni integritate, concedimus detinenda tam ea, quę modo jure possidetis, quam ea quæ in futuro largiente Domino poteritis acquirere tu & successores tui, sicuti per privilegia sanctę recordationis Domini Adriani quondam Papæ eidem Venerabili Monasterio confirmata sunt permanenda. *Confirmatio bonorum.* Confirmamus autem Vobis, vestrisque Successoribus in perpetuum oblationes, decimationes vestraque ditione, colligendas obligationes mortuorum a cunctis recipiendas, & a nullis interdicendas. Nullus autem Episcopus audeat Synodare vel Excommunicare Monachum vel Clericum ipsius Monasterii, quos prędicto Abbati suisque Successoribus concedimus monendos & corrigendos a præsenti Decima Indictione tuę Religiositati, tuisque Successoribus vestri Monasterii in perpetuum concedimus detinenda: statuentes quippe apostolica censura ex auctoritate Beati Petri Apostolorum Principis sub divinis obtestationibus & Anathematis interdictionibus, ut nulli unquam nostrorum Successorum Pontificum, vel aliæ cuilibet magnę parveque Personę ipsa prænominata loca vel insuper auxiliante Deo acquisita, & sicuti supra sunt instituta a potestate & ditione vestra, vestrorumque Successorum, ac vestri Monaste- *Concessio exemptionū.*

Anathema cõtra Privilegii hujus temeratores.

nasterii quoquomodo liceat auferre vel alienare Siquis autem temerario ausu magna parvaque persona contra hoc nostrum privilegium agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienum, & cum omnibus impiis æterno incendio ac supplicio condemnatum: At vero qui pio intuitu curator & observator hujus nostri Privilegii extiterit gratiam atque misericordiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Nostro consequi mereatur in sæcula seculorum Amen. Scriptum per manus Christophori Scrinarii Sanctę Romanæ Ecclesię in mense Februario Indictione supradicta Decima. Bene Valete. Datum Kalendis Februarii per manus Theodori Nomenclatoris sanctę Sedis Apostolicæ Imperante Domino Ludovico Piissimo Perpetuo Augusto a Deo Coronato Magno Pacifico Imperatore Anno Tertio Indictione Decima.

Dat. die 1. Febr. Anno Domini 817. Pontif. Paschalis ann. i.

II.

Privilegium Ravennati Ecclesiæ, quo Privilegia omnia a Summis Pontificibus vel Imperatoribus eidem concessa, & bona omnia oblata confirmantur.

Paschalis Episcopus Servus Servorum Dei reverendo & sanctissimo fratri Petron*acio* Archiepiscopo Sanctæ Ravennatis Ecclesiæ, & per te in ead*em* Ecclesia in perpetuum.

Proemium.

CUM piæ desideriis voluntate, & laudande devotionis intentio apostolicis sit semp*er studiis* adjuvanda, cura est sollicitudinis adhibenda, ut ea, quæ legaliter geruntur & equitat*i personæ* conveniunt, nulla valeat refragatione perturvare * sed irrefragavile * jure Deo *valeat* permanere & ob hoc apostolicis promulgatis sanctionibus propria quæ rat*ionis* suppetunt fas exigit possidenda confirmari. Igitur quoniam quidem fraterna sanctitas tua direxit nobis per Sergium religiosum Diaconem sanctæ tuæ ravennatis ecclesiæ *privilegium* Domini Adriani quondam Papæ prædecessoris nostri, in quo confirmabit * privilegia Leo*nis quondam* Imperatoris facta ab Epiphanio quondam religioso notario, & scriniario, & apocrisario *sanctæ Ra*vennatis ecclesiæ qui directus est a venerandæ memoriæ Damiano Archiepiscopo, ut confirmatæ sacræ essent præcedentes formulas ab ipso leone Imperatore *tam divæ* memoriæ prisci Justiniani quamque ceteris piissimis imperatoribus privil*egia sanctæ* vestræ ecclesiæ prelargita in quibus & aliis capitulis & ut sine sacrilegio vel feritis rapinæ ejus fines prælargitæ sunt & promulgationes postulabit * quo*que* nobis tua almitas eadem ipsa per nostros apostolicos apices firmitatem *accipere*. Unde annuentes præparatius sancimus & confirmamus omnia quecumque *sunt* privilegia edita in sancta vestra ravennatis ecclesia tam prædecessorum nost*rorum* pontificum scilicet sanctæ recordationis hadriani & leonis seu prædecessorum *illorum* quamque Imperatorum vel dona regum aut a cristianis hominibus per donatio*nibus* vel venditionibus seu testamentis oblata justo ordine generaliter & specialiter om*nium* sanctæ tuæ ecclesiæ largitatem conrovorationis * firmitatem in perpetuum habere pr*æce*pimus & confirmamus ut nullum locum aut jus subjacentem sub dicione sanctæ *tuæ* ecclesiæ ecclesiæ per quelibet adinventionis argumento potentia quoquomodo audente *judicari* suffultum civili aut militari præcinto usurpari vel subtrahere aut violare *vel* novatione edificationis inducere, sed si quis corut*um* aut cadentem templ*um* r*e*novare aut edificare temptaverit non habere lic*en*tiam ante hoc agere nisi prius *per* solitam benedictionem paterna sanctitati vestræ sancta & veneravilis * crux ibi figatur neq*ue* ex alio episcopato dicione aut civitatis ibidem venientes & commorates Deo ama*biles* Clericos præsumere in subjacentibus vobis ecclesiis sine præceptionem vestram Sacer*dota*lem agere ministerium, magis autem & omnes advenarum religiosissimos clericos *li*mites atque actiones vestram sanctitatem obaudire ac definire & secundum divinarum legum & sacratissimarum regularum tenore effectum in eis inferre monasterio ve*stro Sancti* primi Martiris Stephani qui sic nominatur fundamenta & rejacet juxta palatium *cum* omnibus eidem pertinentibus religiosis Monachis omnia veneranda oracula ac Monasteria & ceteros venerandos locos sub parrochia existentes sanctitati vestræ sub dic*i*one & potestate sanctitati vestræ subjaceant, & per te sanctæ tuæ Ecclesiæ & quecumque *sacris* eis privilegiis in integro observandis super his nec nullum molestia aut angarias aut *gra*vamina, aut excuvias * quilibet inferre parti sanctæ tuæ ecclesiæ, nec non colonos aut par*tiarios &* servos subjacentes parti sanctæ vestræ Ecclesiæ a quolibet omnium ad militandum *sub*trahere, sed si militati fuerint eos discingi & dismilitari juvemus * vestræ venerandæ redi*turos* parti, ut si quis talia temeran prævaricari temptaverit de his quæ a nobis piæ san*cita* sunt & juste a nobis petistis & per præsentem nostram apostolicam continet*ur formulam* non solum nihil prævaleat, sed etiam pro talem atrocem audaciam & om*nium* suarum facultatum ammissione faciantur nec non & animarum adversionis pericu*lum* minime declinare poterint sufficientibus omnibus in ostensione sola hujus aposto*licæ* nostræ exaracionis. Si quis vero contra hoc nostrum apostolicum præceptum egerit componat auri obriti * libras quinque insuper & anathematis vinculis sit in*no*datus & perpetu*æ* conde*mna*tioni summissus. Quod præcep*tum* confirmationis a nobis factum scrivendum * præcepimus Timotheo notario & scriniario sedis no*s*træ in mense julio indictione duodecima ✠ Bene valete ✠.

Datum V. Idus Julias per manum Sergii bibliothecarii Sanctæ sedis *a*postolic*æ* imperante domino nostro *perpetuo* augusto Hludovico a Deo coronato magno pacifico Imperatore anno sexto *et* post consulatum ejus an*no sexto* sed & Hlothario novo Imperatore ejus filio anno . . . . . . indictione duodecima (*a*)

Margin notes (left): * perturbare. * irrefragabile. Petronacii Archiepiscopi postulatio. * confirmavit. Hadrianus PP. I. confirmavit privilegia huic Ecclesiæ a Leone Imper. concessa. * postulavit. Confirmatio Privilegiorũ, & oblationum eidem Eccl. factarum. * conroborationis.

Margin notes (right): Nullum jus cuiquam sint in rebus, possessionibus & c ad eam spectantibus cõceditur. * venerabilis. * excubias. * jubemus. Pœne spirituales, & corporales in cõtravenientes. * obrizi. * scribendum. Dat. die 11 Julii Anno Dom. 819. Pontif. Pasch. ann. iii.

(*a*) Præsens Privilegium a Paschali Patronacio Ravennæ Archiepiscopo concessum primum a Hieronymo Rubeo Hist. Rav. pag. 237. exhibitum (ex quo cæteri exscripsere) Mediolanenses Palatini socii in celeberrimo, & utilissimo, quod nuper ediderunt, Rerum Italicarum Scriptorum Corpore & quidem Tom. *II.* pag. 220 (11.) restituerunt ex Autographo ægyptiacæ papyro inscripto, quod inter monumenta Ambrosianæ Bibliothecæ asservatur. Ibi inspicere est Longobardici characteris specimen, pulchrum quidem, apteque expressum; sed multis in locis atramenti acredine corrosum cum esset, restitutas lacunas adhibito alterius formæ caractere scripserunt: nosque eorum sequti exemplum, tam illustre venerandæ antiquitatis monumentum miro prorsus casu a temporis injuria superstes eadem prorsus forma, characterumque diversitate transcriptum hic imprimi curavimus.

Con-

III.

Confirmatio bonorum Monasterii Vulturnensis, quod sub Apostolica protectione recipitur, & liberum ab omni cujuscumque personæ jurisdictione declaratur.

Simile Privilegium concessit Stephanus PP. II. anno 752. P. I. Const. Cum magna &c.

Paschalis Episcopus Servus Servorum Dei Viro Venerabili Josue Abbati, & Monasterio Christi Martyris Vincentii, quod situm est super Vulturni Fluminis fontem, partibus Samniæ, territorio Beventano, & per te eidem Venerabili Monasterio, & omnibus suis Successoribus regulariter promovendis in perpetuum.

Proœmium.

Divinis præceptionibus in sanctuarii cultibus nos debere sedule deservire pro animarum regimine scientes, quod in his maximum est pietatis opus, pro quiete Monachorum, submoventes quorumdam gravamina ipsorum, vel tyrannidem comprimentes laicorum, statuimus, atque firmamus juxta nostrorum decreta Prædecessorum. Itaque decernimus, & confirmamus sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ perpetuo muniendum, ita ut nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur prædictum Monasterium Christi Martyris Vincentii, cum omnibus sibi jure pertinentibus, Cellis, & Terris, Villis, Castellis, aliis quoque redditibus. In primis videlicet Monasterium Beati Petri Apostoli situm juxta fluvium Sabbati in Territorio Beneventano, Monasterium Sanctæ Dei Genetricis Mariæ in loco sano cum omnibus suis pertinentiis, Monasterium Sanctæ Mariæ in duas Basilicas juxta fluvium Sangro, & aliam Ecclesiam Sanctæ Mariæ in duas Basilicas in Territorio Teatino, Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Quinquemillia, Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Canneto, Ecclesiam in Palene Sanctæ Mariæ, Ecclesiam Sanctæ Mariæ juxta fluvium Trintum, Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Musano, Ecclesiam Sanctę Mariæ in Arole, Ecclesiam S. Mariæ in Planisi, Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Casale Plano. Item Monasterium Beati Petri Apostoli Trite cum omnibus suis pertinentiis, Cellam Sancti Petri in Vipera, Cellam Sancti Petri in Vairano, Cellam Sancti Petri in Tontole. Item Monasterium Domini Salvatoris in Alifas, Cellam Sancti Johannis in Lisine, & Sancti Focati, Cellam Sancti Johannis & Sancti Martini in Luceria, Cellam Sancti Vincentii in Canusia, Cellam S. Vincentii in Tranis, Cellam Sancti Vincentii in Siponto, Cellam Sancti Vincentii, & Sancti Angeli in Telesia, Cellam Sancti Vincentii in Toccu, Cellam Sancti Vincentii in Cajati, Cellam Sancti Vincentii in Cumis, Cellam S. Vincentii in Tremojola, Cellam Sancti Vincentii in Fluvio Thusciano, Cellam S. Vincentii in fluvio Tersa, Cellam S. Vincentii in Pettoriano, Cellam Sancti Vincentii, & Sancti Angeli in Isernias. Item Monasterium Sancti Georgi infra Salernitanam Civitatem, Monasterium Sancti Martini in Monte Marsico, Monasterium Sanctæ Columbæ in Sera, Cellam Sancti Donati in Canuno, & Sancti Juliani, Ecclesiam Sancti Mauri in Anglone, & Sancti Valentini, Cellam Sanctæ Crucis in Monte Marsico, Cellam Sancti Hilarii in Calinole, Cellam Sancti Vincentii in Suessa, Cellam Sanctæ Agathæ in Tercino, & Ecclesiam Sancti Gregorii in Matese, Cellam Sancti Sossi in Liburias cum inclyto Gualdo. In his omnibus & aliis sibi jure pertinentibus, præcipimus, interdicimus, ac protestamur, ut nullus qualibet occasione dolos, vel immissiones aliquas ingerere præsumat. Concedimus etiam vobis, vestrisque successoribus Abbatibus hac nostra præsenti auctoritate licentiam Apostolicę Sedis nostrę quamlibet Christianitatis formam indigentibus in præfato Venerabili Monasterio invitandi quem volueritis Episcopum, similiter ad Ecclesias consecrandas, vel ordinationes Clericorum, aut Sacerdotum, per tempora faciendas. Chrisma vero & Confirmationem a beneplacito vobis Episcopo acquiratis. Protestamur etiam, ut nullus Episcopus exinde debeat Subdiaconem ad suam synodum provocare, nisi illius fuerit propria voluntas, aut Abbatem, vel Monachum nullo modo judicare, vel excommunicare, aut omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Venerabili Monasterio quamlibet habere ditionem, præter Sedem Apostolicam, hac nostra auctoritate prohibemus, ita ut nisi ab Abbate Monasterii fuerit invitatus tres, Missarum solemnia ibidem celebrare præsumat. Volumus, & apostolica injungimus auctoritate Vobis, vestrisque successoribus Abbatibus, qui ibidem in tempore fuerint ordinati, ut si sacerdotes, vel Clerici de quacumque Ecclesia venerint ad habitandum in Congregatione Fratrum, sive ad Monachicum suscipiendum habitum, statim recipiantur. Statuentes apostolica insuper censura, sub divini judicii obtestatione, sed & validis, atque atrocioribus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam præsumat cujusquam præditus dignitatis potestate in eodem Venerabili Monasterio, vel ejus Causis incumbere, aut de rebus, aut possessionibus, vel Ecclesiis subjectis, vel quidquid de his exinde inesse videntur, quoquo modo auferre, aut alienare, sed nec quamlibet malitiam, aut jacturæ molestiam ibidem quoquomodo inferre, cum præfatum perenniter, ut dictum est, Monasterium firma stabilitate decreverimus sub jurisdictione, & tuitione Sanctæ nostræ Ecclesiæ permanendum. Promulgantes quoque, & hoc auctoritate Beati Apostolorum Principis, coram Deo, & ejus terribili examine futuro per hujus nostri Apostolici Privilegii, atque constituti paginam, sancimus, atque decernimus, ut diversas locorum possessiones, quæ a Regibus, vel Ducibus, vel Castaldeis, & reliquis Christianis largita, atque oblata sunt, aut in postmodum illic concessa fuerint firma stabilitate juri ipsius præfati Monasterii existenda, atque in perpetuum permanenda statuimus. Nec liceat, ut dictum est, ex ejus vel omnibus ejusdem Monasterii pertinentiis cuiquam molestias inferre, vel sibi donata auferre a præfato juxta quod subjectum iisdem Venerabilibus locis Apostolicis institutis, atque Privilegiis consistit, inconcusse permaneant. Et liceat eosdem Monachos de sua Congregatione semper Abbatem eligere, & liceat ipsum Abbatem suos, qui suc-

Marginalia:

Monasterium sub Apostolicæ Sedis protectione recipitur & a cujuslibet jurisdictione eximitur.

Enumeratio Monasteriorũ & bonorum Vulturnensi Cœnobio spectantium, quæ in eadem libertate constituuntur.

Liberum sit Abbatibus quemcumque voluerint, vocare Episcopum ad ordinationes in Monasterio habendas. Sicut etiam ad conferendum Chrisma. Nulla cuique in eo sit jurisdictio, neque in spiritualibus.

Anathematis censura contra invadentes, vel alienantes quidquam a Monasterio, vel ullam ei molestiam inferentes.

Monasterium sub S. R. E. tuitione, & jurisdictione.

Confirmatio bonorum Monasterio concessorum, & quæ in posterum concedentur.

Libera sit Monachis Abbatis electio.

Et liberum Abbati Monasterii regimen.

fuerint judicatæ Monachos, & non solum virile Monasterium, sed muliebre sibi subjectum. Si quis autem (quod non optamus) nefario ausu præsumpserit, hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti Venerabilis Monasterii statuta sunt, refragare, aut in quoquam transilire præsumpserit, nisi digna pœnitudine emendaverit, anathematis vinculo innodatus & cum Diabolo, & ejus atrocissimis pœnis, atque Juda traditore Domini Nostri Jesu Christi, æterno incendio concremandus deputetur. At qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens nostrum Apostolicum constitutum ad cultum Dei respicientem, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & æternæ vitæ particeps effici mereatur. Bene valete. Scriptum per manus Theodorici Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Julio Indictione duodecima in Sacratissima Sede Beati Petri Apostoli quarto Anno Pontificatus Domini Paschalis Papæ Primi.

Solitæ clausulæ.

Script. mens. Julii Anno Domini 819. Pont. Paschalis anno iii.

IV.

Decretum missionis Ebbonis Archiepiscopi Remensis, & Halitgarii ad euangelizandum gentibus in partibus Septentrionalibus.

Edidit ex Ms. Cod. Bibliothecæ Juliæ Lindenbrogius in Auctario Diplomat. Veter. num. lxxxix. Rer. German. Septentrional. Scriptor. Alb. Fabritio: & Bollandus die 3. Febr. in Commentario prævio ad vitam S. Anscharii §. xv. Procemium.

Paschalis Episcopus Servus Servorum Dei universis sanctissimis Fratribus, Coepiscopis, Presbyteris, seu cæteris Ecclesiasticis Ordinibus gloriosissimisque Principibus, Ducibus, sive magnificis Comitibus, & cunctis Christianis Dei fidelibus.

CUM religiosissimum constet curam, ac solicitudinem erga Dominicum Gregem gerere, quem divina dispensatione suscepimus gubernandum, atque cælestia pabula salubri communicatione subministrandum, maxime his qui in compitis & pagis sub principe tenebrarum callida persuasione persistunt, & vitam viæ ignorantes devii, non quæ sursum sunt, sed quæ deorsum, stulta instigatione perquirunt; Sed quia in partibus Aquilonis quasdam gentes consistere, quæ nec dum agnitionem Dei habere, nec sacra unda baptismatis sunt renati, sub umbra mortis existere, & magis creaturæ, quam creatori ignara mente servire, cognovimus: Idcirco præsentem reverendissimum Fratrem ac Coepiscopum nostrum Ebbonem sanctæ Remensis Ecclesiæ Archiepiscopum necessarium, cum consensu fidelium Dei, duximus illis in partibus pro intimatione veritatis dirigendum; quatenus auctoritate beatorum Principum Apostolorum Petri, ac Pauli nostra fraterna vice informatus ante corpus & confessionem ipsius Apostolorum Principis, euangelizandi publica auctoritate liberam tradidimus in omnibus facultatem, ut verbum vitæ viamque salutis ubique provideat, & fidei normam cælesti educatione confirmet, atque apostolicæ institutionis doctrinam omni diabolico errore depulso viva voce corroboret. Et si fortasse ad hoc divinum pertinens officium aliquid dubium emerserit, ad Sanctam Dei Catholicam atque Apostolicam Romanam Ecclesiam recurrendo semper, & ex ejus hauriet purissimo fonte latices, unde & a cordibus mortalium divina interveniente gratia noxios emundare possit errores. Collegam denique huic divinæ administrationis legationi ei providentes Halitgarium religiosum adjicientes ministrum constituimus, quatenus ad Sedem Apostolicam opportuno valeat tempore de credito negotio facilius præstante Domino intimare, & nunquam se in qualibet parte huic nostræ auctoritatis ministerio commisso negligere. Cui coram districto judice inde rationem reddere, & de destituto ministerio pœnas recipere sempiternas non dubium esse præfigimus. Pro quo omnes exhortantes unamiter commonemus ob amorem Omnipotentis Dei, & Domini Nostri Jesu Christi, atque Apostolorum ejus venerationem, ut in omnibus necessitatibus legationis hujus totis viribus eis solatiari certetis, & in nomine Domini nostri Jesu Christi, sicut scriptum est, recipere debeatis; Qui vos, inquit, recipit, me recipit; & qui vos spernit, me spernit. Et iterum: Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Unde magis magisque commonemus, ut provida devotione, & largo charitatis affectu, puraque mente, ac sincera intentione, quæque itineri huic necessaria prospicitis, ne pia benignitate pro viribus succurrere renuatis; ut pro certo hujus pietatis opere participes apud Dominum dignæ retributionis meritum percipiatis, sive in cœlesti descriptione hujusmodi pro compensationis munere in consortio sanctorum connumerari valeatis. Si quis vero huic Deo officio ad intimationem gentium a sancta Catholica & Apostolica Ecclesia pio consultu ecclesiastico destinato, adsensum vel auxilium præbuerit, per interventionem beatorum Apostolorum, martyrum quoque, atque sanctorum omnium in cælestibus gaudiis talibus pro meritis mereatur adscribi. At vero si quis, quod non optamus, contrarius adversator huic divino cultui institerit, vel in quoquam præpedire conatus fuerit; his vel cooperatoribus eorum, ad hoc peragendum ministerium temerator extiterit & divina jussione, & Apostolica auctoritate anathematis vinculo puniatur, & perpetua condemnatione reus diabolica sorte damnetur. (a).

Ebbo Remensis Ep. ad partes Aquilonis missus ad euangelizandum gentibus.

Quæ tamen ad religionem &c. insurrexerint dubia, per eum ad Rom. Ecclesiam deferenda.

Socius Ebboni datus Halitgarius.

Adhortatio ad Christifideles, ut illis in necessitatibus subveniant.

Matth. 10. 40.

Matth. 25. 40.

Pia apprecatio hac missionem adjuvantibus.

Anathema contra impedientes &c.

(a) Datum puto hoc Decretum anno Domini 822. Anscharius enim in Epistola *omnibus S. Dei Ecclesiæ Præsulibus in regno dumtaxat Ludovici Regis commanentibus* data, ait Ebbonem *consensu Ludovici, ac pene totius Regni ipsius Synodi congregatæ* Romam adiisse: nec de alia Synodo loqui potuit, quam de Actiniacensi anno 822. mense Augusto coacta, cui Sedis Apostolicæ Legati adfuere. Insuper Eginhardus referens gesta in Conventu Compendiensi a Ludovico Pio Imper. mense Novembri anni 723. celebrato, hæc habet: *Ebbo Remorum Archiepiscopus, qui consilio Imperatoris & auctoritate Romani Pontificis prædicandi gratia ad terminos Danorum accesserat ætate præterita, & multos ex eis ad fidem venientes baptizaverat regressus est:* Quare ejus missio medio inter mensem Novembrem anni 823. & mensem Augustum anterioris anni 822. tempori est adscribenda.

EUGENIUS SECUNDUS.

PAPA CI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXXIV.

EUgenius Secundus, natione Romanus, ex Archipresbytero S. R. E. Tit. S. Sabinæ die Dominica 14. Mensis Februarii anno 824. ordinatus est Summus Pontifex. Sedit temporibus Michaelis Balbi in Oriente, Ludovici Pii, & Lotharii in Occidente Impp. annos iii., menses circiter vi. (*a*). Obiit mense Augusto anni 827.

Schisma duodecimum in Ecclesia Romana.

Contra Eugenium electus est per contentionem Zinzinus quidam R.E. Presbyter, ad quod componendum Schisma missus est Romam a Ludovico Imp. patre Lotharius. Zinzinus vero coactus non longe post electionem abdicavit.

(*a*) Ad firmandam sæculi hujus Pontificiam Chronologiam, rejectis Catalogis, sequendus omnino Pagius, authoresque ab eo citati, stabiliendaque sessionum tempora juxta datas Bullarum suppositarum.

Laureacensi Episcopatu pristinum in Gradum restituto Yrolphus Archiepiscopus Pallio donatur, eique in Regionibus Hunniæ, seu Avariæ, Moraviæ, & Pannoniæ Provinciis vices apostolicæ committuntur.

Eugenius Episcopus Servus Servorum Dei Rathfredo sanctæ Favianensis Ecclesiæ, & Methodio Ecclesiæ Speculi Juliensis, quæ & Soriguturensis nuncupatur, atque Alevvino sanctæ Nitraviensis Ecclesiæ, parique modo Annoni S. Vetuarensis Ecclesiæ Episcopis, simul etiam Tuttundo, necnon Moimaro ducibus & optimatibus, exercitibusque plebis Huniæ, quæ & Avaria dicitur, & Moraviæ.

Edidit Gevvoldus in appēdice varior. Diplomatum S.R.E Pontif. post Chronicō Reichespergense.

Proemium.

DEsiderio salutis animarum vestrarum filii in Christo charissimi, cum audivimus charissimam conversationem vestram, & sanctæ fidei bonorumque operum vestrorum processum, summo gaudio atque lætitia fuimus exhilarati, quia divina in vobis operante clementia, ut Apostolus ait, ubi abundavit delictum, ibi superabundat gratia, atque quomodo sancta Dei Ecclesia nostris temporibus quotidianum in electione vestra suscipit incrementum. Cujus optabilis rumoris index fuit reverendissimus Yrolfus sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ Archiepiscopus, ut sanctissimus frater noster, vester autem spiritualis pater, qui per suam sanctam prædicationem adoptivos Deo vos genuit filios: Is itaque ad Apostolorum limina orationis causa veniens, novam Ecclesiam nostris apostolicis benedictionibus informandam subnixe commendavit, quia Domino auxiliante, catholice gubernandam suscepit. In quibus etiam quondam Romanorum quoque Gepidarumque ætate, ut lectione certum est, in septem Episcoporum parochias antecessores sui jure metropolitano obtinuerant dioecesin. Qua ex justitia & lege præfatus Deo dignissimus Archiepiscopus debito obligatur, ut illi terræ prius Christicolæ, atque suorum antiquitus antecessorum creditæ providentiæ, quam nunc vos Dei omnipotentis occulto mediante judicio velut hæreditariam possidetis, ipse euangelicus agricola diu negata cælestis spargat semina vitæ, atque in lucrandis Domino Christo animabus redivivam de vobis nutriat segetem. Quem nos doctissimum divini oraculi ministrum saluti vestræ cognoscentes per omnia necessarium fide, & exemplo probatum merito erga illum apostolicam servantes sententiam, qua dicitur, Quomodo credent sine prædicante, aut quomodo prædicabunt nisi mittantur? ab sancta Romana Ecclesia matre vobiscum rectorem transmisimus, atque in præfatis regionibus Hunniæ, quæ & Avaria appellatur, sed et Moraviæ provinciarum, quoque Pannoniæ, sive Mæsiæ apostolicam vicem nostram, & dioecesin, atque jus ecclesiasticum exercendi, & usum ac potestatem antecessorum suorum, videlicet sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ Archiepiscoporum sibi, successoribusque suis canonica auctoritate committimus, atque hujus constitutionis nostræ decretum subscriptionis privilegio roboramus. Pallium præterea juxta consuetudinem antiquam sanctitati suæ dedimus, quod ita concessimus, sicut prædecessores nostri, suis prædecessoribus concessere,

Rom. III. 20.

Historia Lauriacensis Ecclesiæ.

Rom. 10.

Yrolfo vices Apostolicæ in Moravia delegantur.
Pallium ei conceditur.

re; privilegiorum suorum scilicet integritate servata. Cujus dilectioni, quamvis hoc debito permitteremus, propter vestras autem petitiones super hac re flagitantibus ad honorem suum nostram apostolicam vicem, atque auctoritatem insuper accumulavimus, quod nunquam suis permissum est prioribus: Quatenus & vos confratres, & coepiscopi deinceps ei reverentiam ampliorem exhibere sciatis, & in sana doctrina cælestis eruditionis ad ædificationem vestram, ut filii sapientes obediatis, atque vos laici primates & vulgus saluberrimis præceptis suis non velut homini, sed tanquam Deo humiliter obtemperetis, & in fide catholica, quam per Dominum Jesum consecuti estis, fortes permaneatis. Nam totius doli artifex diabolus, cujus dominio & pompis in baptismate abrenunciastis, jacturam & damnum vestræ salutaris surreptionis moleste patitur, ac per varias occasiones zizaniam perfidiæ seminando, velut multa injuria bacchatur, & ut vestrum aliquis terga vertat sanctæ professioni, incessanter molitur. Quapropter sæpe dicti Archiepiscopi videlicet pastoris vestri a Deo destinati institutionibus benignas aures præbete, qui vos, & versutiam Satanæ cavere, atque ejus æternos cruciatus evadere instruet, ac ipse in die judicii de bonis operibus vestris sæculorum Domino perpetua remunerandos gloria præsentabit. Ad perfectam autem, & necessariam eruditionis vestræ salutem, ut comperimus, non sufficiant pauci, qui modo constituti sunt vobis Episcopi, quia plures sunt adhuc gentilitatis errores ibidem detenti, ad quos propter inopiam præconum divini verbi nondum pervenit notitia; Christi Idcirco enim ut accrescat turba fidelium, studeat sollertia vestra pro mercede, & remissione peccatorum vestrorum adminiculum atque juvamen præbere reverendissimo Yrolpho Archiepiscopo, quatenus dudum illic constitutorum Episcoporum numerus impleatur, qui congrue constituti, & vobis posterisque vestris poterunt esse proficui, si ad restaurationem Ecclesiarum propter nomen Domini de possessionibus vestris, quas reditus dotesque earum fama divulgante quondam fuisse noveritis, æternam sufficientiam vobis comparantes, eisdem Ecclesiis ipsi conferatis, idoneis vineis ad hoc ministerium electis, maxime in illis locis, si opportunitas & utilitas commendaverit, ordinentur antistites, ubi indicia ecclesiarum, & ædificiorum Sedes Pontificales olim fuisse demostrant: sin autem illius arbitrio deliberatione, qui vel ubi disponantur Episcopi concedimus, cui vicem nostram apud vos ecclesiastici regiminis per omnia commisimus.

De obedientia per cæteros Episcopos ei præstanda.

Auxilium ei in prædicatione verbi Dei præbendum.

Idonei Episcopi ordinandi, ubi sunt signa fuisse olim Episcopales Sedes.

VALENTINUS PRIMUS.

PAPA CII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXXVII.

Valentinus, natione Romanus, ex patre Petro de regione Via Lata, ex S. R. E. Archidiacono electus, ac post inthronizationem in Lateranensi Patriarchio ordinatus Summus Pontifex mense Augusto anni 827 sedit Michaele Balbo in Oriente Ludovico Pio, & Lothario in Occidente imperantibus, dies xl. Quibus elapsis ad cælestia, Christo vocante, corporis oppressus molestia, exitu pretioso transivit eodem electionis suæ anno.

GREGORIUS QUARTUS.

PAPA CIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXXVII.

GRegorius, natione Romanus, ex patre Joanne, antea S.R.E. Presbyter Tit. S Marci statim, vel paulo post mortem Valentini ei successor eligitur (*a*), ac postmodum Pontifex ordinatur. Sedit annos xvi. (*b*) imperantibus in Oriente Michaele Balbo, mox Theophilo, inde Michaele III., in Occidente vero Ludovico Pio, & Lothario. Fecit ordinationes quinque, quibus creavit Episcopos per diversa loca centum octuaginta quinque, sed de Presbyterorum, & Diaconorum numero non constat. Obiit die 25. Januarii anni 844. sepultusque est in Basilica B. Petri. Vacavit Sedes dies xv. (*c*).

(*a*) Mense circiter Decembri.

(*b*) Adde Menses duos, dies aliquot ab electione tamen computandos, puto enim Anastasium, cæterosque ab ordinatione, rotundo tamen numero annos xvi. computasse.

(*c*) Sic in duobus ex Criticæ Baronianæ præfixis Catalogis.

I.

Sublacensi Monasterio Castrum Sublaci cum omnimoda Jurisdictione sicut in cæteris ejusdem Monasterii Castris confirmatur.

Similem Constitutionem pro bonis Monasterii hujus edidit Gregorius I. anno 596. Si semper ea &c.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Reverendissimo ac prudentissimo Petro Præsbitero, ac Monacho, nec non Peritissimo Abbati Venerabilis Monasterii Sancti Confessoris Patris Benedicti, & Sanctæ Virginis Sororis ejus Scholasticę prope Sublacum siti, tibi, tuisque successoribus inibi Deo servientibus vel legitime introeuntibus in perpetuum.

Nuper erut. ex Arch. Vat. Exordium.

SI semper ea, quę piis congruunt votis, sunt concedenda; quanto magis ea, quę pro divini cultus prerogativa noscuntur, ampliori largitate donari exposcunt. Igitur quia a Nobis petistis, ut sive religiositati omnia bona prenominati Monasterii videlicet ipsum Monasterium cum omnibus suis pertinentiis confirmaremus: quod utique confirmamus omnino una cum Cellis Cœnobii, & omnibus ad se pertinentibus; specum ubi Beatus Benedictus eremiticam vitam duxit cum omnibus sibi adjacentibus criptis & ædificiis; similiter & lacum cum Piscariis suis, & Molendinis & Aquis usque ad Arcum Ferratę decurrentibus, integra omnia & coherentia: quę omnia nostra auctoritate sint confirmata vestro Monasterio. Precipientes, ut nulli unquam hominum magna parvaque persona audeat in ipsa aqua, vel in aqua timida seu Augusta, vel in aqua Bullica neque in fluviolo, nec in Tuccianelli aqua dicta Cona, neque in aqua totius Territorii Sublacensis audeat ędificare sine ejusdem Monasterii Abbatis facultate, vel in ipsis premissis locis molendinum construere quovis quęsito colore, & qui id attentare presumpserit, constructum molendinum ipsi Monasterio in Jus cedat, ac insuper mulctam duarum librarum auri cocti nostro Palatio solvendam incurrat: Item Castri Sublaci integram possessionem confirmamus cum omnibus suis pertinentiis & adjacentiis possidendam ac detinendam cum omni Placito suo, suaque ditione, glandatico, herbatico, atque tota publica functione, sicuti nostro Palatio singulis annis persolvi solet. Item confirmamus Vobis integrum Montem Augustum ad Castellum construendum ad Montem Gervasium cum omnibus pertinentiis: Integrum etiam Castellum Arsularum, Castellum Rubianum, Castellum Ansiculum, unumquodque cum suis Ecclesiis, Cellis, domibus, intus & foris, Vineis, Terris, Campis, pratis, pascuis, silvis, salicentis, arboribus frutiferis & infrutiferis diversi generis, fontibus, puteis, rivis, fluminibus, Molendinis, castanetis Paludibus, Montibus, Collibus, plagiis, & appendicibus, cultum, & incultum, vacuum & plenum, integra omnia Territorio Sublacensi seu in Diecesi Tiburtina sita, ubi per terminos suos designantur, & demonstrantur incipientes a Petra Imperatoris, unde fluminis aqua fluit, vaditque ad Romanum Montem, & tendit in Campum longum, indeque in Piretum, ubi Sancti Petri Ecclesia sita est, & inde ju-

Petitio Abbatis.

Bonorum enumeratio: & pœnæ côtra in ea attentantes.

de juxta effidem prope Campum sacrum, & inde pergit ad arcum Sancti Georgii, & vadit in Montem Flaontinum: indeque ad aquam foratam usque ad arcum de Ferrata, & ab ipso excurrit in Tiberim fluvium, & transmeat ipsum fluvium pertingentes usque ad Montem Crosum, qui Monasterio Sublacensi proprius est, inde per cacumina Montium, per concava Vallium, petrarumque cavernas geminos ingrediuntur Montes sic appellatos, & inde in fenestrellas descendunt, & deinde in alium Rivum Cone Crucis, que Cona in locum Oratum ascendunt, & inde in Montem Aquerinæ recto tramite in Pontem Terraneum, indeque in fluvium usque ad Imperatoris petram descendunt, post in Romanum ascendunt Montem. Item confirmamus Vobis integrum Trellanum Castellum una cum Colle ferrari, & Monasteriolum, & Massas cum Villis, fundis, Casalibus, Vineis, Terris, Campis, Pratis, pascuis, omnibusque suis pertinentiis, uti fines ipsi extenduntur usque ad Piscianum, & integrum Casale Ursanum, Sambucum cum Sancti Thoma Ecclesie in solitudine sita: Item integrum Montem Gordianum cum Casalibus, & fundis suis, atque medietatem loci nuncupati Ilicis, locumque Castaneolam cum vineis, terris, fundis, & eorum Casalibus ex integro: Item Vallem majorem, in qua sita est Ecclesia Sancti Eleutherii cum Vineis, & terris, ac omnibus pertinentiis, in quibus confinibus Mons Buberanus cum suis pertinentiis situatus est: Item Castrum Appollonium integrum cum suis Ecclesiis, domibus intus & extra, una cum Vineis, terris, fundis, Casalibus, omnibusque ad se pertinentibus: Item locum Pentoma ex integro cum omnibus suis pertinentiis: Item medietatem Castelli, quod vocatur Sancti Pamfili cum medietate omnium ad se pertinentium, Castellum quoque Collisimali integrum, & locum dictum Romanum integrum, similiter medietatem Villæ Papi cum omnibus suis pertinentiis juxta propriorum nominum nuncupationem cum fundis, Casalibus, vineis, terris, Campis, Pratis, pascuis, silvis, salicetis, fontibus, Molendinis ex integro in Tiburtino Territorio sitas: Item Cellam Sancte Barbare in integrum cum domibus & mansiunculis suis in Tiburtina Civitate cum suis Molendinis vel Pristinis intus & extra eam cum fundis & Casalibus, vineis, terris, Campis, pascuis, silvis, omnibusque suis pertinentiis. Que omnia Vobis confirmamus: Item, & Cellam Sancti Erasmi, que posita est in Monte Celio cum domibus, Cella Vinaria, & fenili, cum hortis, & Vineis circa se cum arboribus olivarum, aliisque diversi generis, una cum ceteris Vineis, & Casalibus, ac prato, quod positum est foris Pontem Salarium, & Casale, quod vocatur quartum, & alterum quod dicitur Quintum in Territorio Albano cum Vineis, que site sunt juxta criptam, que vocatur Ragula, & Silicem Albanensem in loco, qui appellatur Zizinni cum ceteris, que in aliis locis reperiuntur sub quibusvis vocabulis, sicuti in vestris scripturis assignatur. Que omnia a presenti Decima Indictione usque in perpetuum vestro Venerabili Monasterio Sublacensi, tibi, tuisque successoribus sub vestra Jurisdictione cum Dei timore gubernanda & regulariter dispensanda moti vestris precibus hac nostra auctoritate Apostolica hujusmodi pagina in perpetuum confirmamus: quemadmodum ipsum Venerabile Monasterium olim

Sub Monasterii jurisdictione ponuntur.

possedit temporibus sancte recordationis Gregorii, Joannis, & Zaccharie Pontificum Predecessorum nostrorum, necnon & tui Predecessores Abbates possederunt, sic modo tu, & tui successores cum omni quiete possideatis cum omnimoda eorum omnium jurisdictione in perpetuum: Super quibus sub divini Judicii obtestatione promulgantes decernimus, quod nullus hominum cujuscumque conditionis, vel gradus sit, audeat præsumere aliquam jurisdictionem habere, nec in ipso Monasterio, nec in Castellis, Massis, fundis, Casalibus, prediis, terris, cultis, & incultis, aquis, vel Molendinis, Piscariis, nec in aliqua ejusdem Monasterii possessione, vel in quibuscumque ejus rebus, ubicumque fuerint, ex eodem sancti Monasterii loco nullus omnino audeat aliquid auferre, vel diripere, vel aliqua lesione perturbare, vel quovis quesito colore ei obesse; sed omnia in potestate tua, ac ditione, tuorumque successorum perpetuo permanere. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hujus nostre preceptionis Apostolice tenorem sic a nobis promulgatum venire tentaverit; sciat se Domini Nostri & Apostolorum Principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum Diabolo, ejusque atrocissimis penis, nec non cum Juda Proditore Domini Nostri Jesu Christi in eternum ignem fore concremandum, inque tartarei chaos voragine demergendum. Qui vero pie, ac reverenter, & cum omni obedientia hanc nostre preceptionis paginam servaverit, pro celesti remuneratione eterne vite gaudia a justo Judice Domino Nostro consequantur. Scriptum per manum Benedicti Scrinarii Sancte Romane Ecclesie Decima Indictione. Bene valete. Datum quarto Kalendas Julias per manum Joannis Episcopi Sancte Albanensis Ecclesie Bibliothecarii Summe & Apostolice Sedis Anno Deo propitio Pontificatus Domini Gregorii Quarti Universalis Pape in Sacratissima Beati Petri Apostoli Sede sedentis anno ejus Primo & Domini Lotharii Secundo Indictione Decima (*a*).

Gregorii, Joannis, & Zachariæ Pont. super hoc Constitutiones.

Eadem bona cujuscumque jurisdictione eximuntur.

Dat. die 19. Junii ann. Dñi 832. Pontif. Greg. ann. V.

II.

Confirmatio Bonorum, & Jurium Sancte Justine Patavine intuitu Lotharii Primi Imperatoris.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Miloni Reverendissimo Abbati Monasterii Sancte Justine Virginis, & Martyris Christi, & Sancti Psdocimi Christi Confessoris siti foris a Civitate Patavii: In quo ipsorum & aliorum plurimorum Sanctorum corpora requiescunt; tuisque successoribus in perpetuum.

QUia juste & rationabiliter vestra humilitas nostro Apostolatui reverenter postulavit, quatenus pro Dei amore, animeque nostre remedio per presentis nostri Privilegii auctoritatem, quamque per auctoritatem Domini Lotharii Imperatoris Augusti spiritualis in Christo dilectissimi filii nostri concederemus, & confir-

Nuper erut. ex Archiv. Vatic.

Monachorum postulatio.

(*a*) Error irrepsit in hanc notã anno enim Primo Pontificatus Gregorii scilicet anno Domini 828. & quidem mense Julio in cursu erat Indictio Sexta: quare vel dicendum *Anno Primo Indictione Sexta*, *vel anno quinto Indictione Decima* quid vero de huiusmodi chronologicis notis sentiendum sit, disservimus suo in loco in Præfatione.

mare-

Ecclesiā Monasterii hujus Opilius Patritius Romanus fundavit.

Illi bona omnia in proprietate confirmantur. Eorundem enumeratio.

maremus, scilicet omnes res, & proprietates prę dicti Monasterii, cujus Ecclesiam Opilius Patritius Romanorum fundavit, ibique ejus corpusculum in pace requiescit in antro ejusdem Ecclesię super duas Columnas, qui etiam multa tribuit dona in eodem Monasterio; Ideoque per pręsens privilegium Apostolicę auctoritatis confirmamus, & corroboramus, & ipsum Monasterium cum omnibus rebus sibi pertinentibus tam intus Civitatem Patavii consistentibus, quam foris, seu in fluvio Rodolone, Molendina quatuor, Ecclesiam Sancti Angeli cum ejusdem Villa, cum Decimis & quartis, atque Ecclesiam Sancti Danielis Martyris, & Ecclesiam Sanctę Julianę Virginis & Martyris Christi, atque Ecclesiam Sancti Matthei Apostoli, nec non Villam, quæ vocatur Macerata integra cum servis & Ancillis, cum Decimis, & quarttis, & Villam, quę vocatur Roncho cum omnibus suis pertinentiis, cum Decimis, & quartis, seu Cella Sancti Martini in Montesilice, cum Jure suo, & Ecclesiam Sancti Salvatoris, & Ecclesiam Sancti Thomę Apostoli cum omnibus suis rebus, atque Tribianum, & Pernumium, seu Monteguturi, atque Insaccum, & Lignarium cum ejusdem Ecclesia in honorem Sancti Blasii ędificata cum decimis, & quartis, & Ecclesiam Sancti Michaelis in honorem dedicata cum decimis, & aliam Ecclesiam similiter in honorem Sancti Michaelis in Villa, quę vocatur Brozola ędificatam, atque Ecclesiam Sancti Nicolai in Villa, quę vocatur flumisello ędificatam, seu in Territorio Vincentino. Castrum Sancti Galli cum Ecclesia Sancti Blasii, & Sancti Galli cum decimis, & quartis ejusdem Castri, seu totam decimam, & quartam Villę, quę vocatur Maxone, sive totam decimam & quartam Villę, quę vocatur Rovolone, & Ecclesiam Sancti Georgii ejusdem Villę & omnes alias res cum servis, & Ancillis, atque cum decimis ubique persistentibus, necnon Ecclesiam in honorem Sanctę Justinę Virginis & Martyris Christi in Villa, quę vocatur Correza edificatam, atque in Territorio Bononiæ tam infra Civitatem, quam foris, seu in salto plano vocato quantascumque Opilius Patritius Romanorum in ipso Monasterio emisit quasque a jure prędicti Monasterii sub pensionis nomine detinuit, similiter vel per quemcumque modum detinere in eodem Territorio Bononien visus est, seu Monasterium unum in honorem Sanctę Justinę dedicatum infra Civitatem Bononien cum area sua, & cum omni domo cultu suo tam in ipsa Civitate, quam foris cum Casis, domibus, ędificiis, & cum omnibus ibi pertinentibus in integrum; Idest fundum Turenta, & Sadrianum Emincianum, seu Pulianum, & Silva Munda, & Valle de Lambris, seu Votoriana, & Frasenito, & Momoriola, & alia Momoriola nova, seu uncianum, & Vicoarucias, seu Carpenetolo, & Soldeniecus, & Judicosus, prędium, seu fundum Cassinius & alio mucianus, & in loco Paretes juges sex seu saxorias, & Marruano, & Caxiliolle, & Valle futrida, & in fundum Pusilianum terra culta, & Sterpeta, insimul juges triginta, & in Casale Socioro terrę juges decem, & in fundo veterana Casale, qui vocatur Granariolo, & fundum Scalianum, & centum paulinis, & in fundo Crimano seu quinquagintula deserta, & Preseletulo seupisiano, & Mariano, & Gaviano, & Barbiano, seu filiolis, & Gabiano, qui vocatur Vicocechorum, & fundo Columbiano, & Grannariolo, & Villa magna cum Casis, & Massaritis, & cum omnibus sibi pertinentibus; & fundum Quingentula, & Sacroro, & Vilianum, seu Omichauri, qui est supra naves, & Casale, qui vocatur Laurentiacus, atque Casale, uti vocabulum est Numianum hoc est Lilisii inter Missianum & Collumbianum. Item fundo malio loco socioro, & alio fundo Michauri, quod est supra Ripam de Barbiano & Gabiano: inter Claudia & steata, Area vero, quę est in vico Romanolo & fundo ortus in integrum, & fundo sitruano. & Monsido, & Vindemiolo, seu Martio; & Arucias cum Casale Palmis, & Fotarioro, seu Saturiorio, & Vico Frassenito. Ipsas omnes supradictas res cum servis, & Ancillis, cum Silvis, & Molendinis aquarumve decursibus, usibus, ac Juribus, & cum omnibus sibi pertinentibus sibique subiacentibus, ubique consistentibus in integrum. Jubemus itaque, ut nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Comes, aut alia quævis Persona in suprascriptis rebus prędicti Monasterii Sanctę Justinę liceat ingredi, sive per hospitalitatem, aut per quemcumque modum, neque aliquam violentiam facere pręsumat; sed potius sub Beati Petri Principis Apostolorum prędetestatione tam deservientes quam residentes ac ipsæ res salvi & illesi persistant omnium hominum remota controversia: nam si quispiam contra hanc nostri Privilegii auctoritatem violator repertus fuerit, sciat se in iram Beati Petri Principis Apostolorum & omnium Prędecessorum nostrorum, atque sub gravissima indignatione prędicti dilectissimi filii nostri Domini Lotharii Imperatoris Augusti & iram casurum, & sub Anathematis vinculo damnaturum; Insuper nisi a malo resipuerit, sciat se compositurum auriopum multam Manchosos duo millia, medietatem nostro Sacro Palatio, & medietatem suprascripto Monasterio. Qui vero pio intuitu Custos & observator in omnibus extiterit, benedictionis gratiam, vitamque ęternam cum omnibus Sanctis sine fine mereatur habere in sęcula sæculorum. Amen. Scripta per manum Gregorii Prothoscrinarii in Patriarchio Lateranensi. Datum Romæ duodecimo Kalendas Julias anno ejus Sedis Primo & Domini Lotharii Secundo Indictione Decima. (a)

Cuicumque personæ ingredi quoque in Monasterium, & ejus bonis molestiam inferre interdicitur.

Pœnæ Violatores Privilegii hujus non resipiscentes.

Dat. die 20. Junii anno Domini 832. Pontif. Greg. anno V.

III

Confirmatio Sanctæ Sedis Hamburgensis in ultima Saxoniæ parte trans Albiam; cui Ecclesiæ Anscharius præficitur Archiepiscopus, datoque ei Pallio, sibi subjectis gentibus Apostolicæ Sedis Legatus constituitur.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.

Coïntius Annal. Benedict. To. VIII. & Bollandus die 3. Februarii in Comment. prævio ad vitam S. Ancharii §. XVII. Carolus Magnus Saxones ad Christi fidem perduxit

OMnium fidelium dinoscentiæ certum esse volumus, qualiter beatæ memoriæ præcellentissimus Rex Karolus, tempore Prædecessorum nostrorum, divino afflatus spiritu, gentem Saxonum sacro cultui subdidit, jugumque Christi, quod suave, ac leve est, adusque terminos Danorum sive Slavorum, corda ferocia perdomans docuit, ultimamque Regni ipsius partem trans Albiam inter mortifera Paganorum pericula constitutam, videlicet ne ad ritum relaberetur Gentilium, vel etiam quia lucran-

(a) Idem omnino error qui in Superiori.

Hamburgensem Sedem Episcopalem constituit.

crandis adhuc gentibus aptissima videbatur, proprio Episcopali vigore fundare decreverat. Sed quia mors effectum prohibuerat, succedente ejus Præcellentissimo Filio Hludevvico Imperatore Augusto, pium studium sacri genitoris sui efficaciter implevit. Quæ ratio nobis per venerabiles Ratoldum, sive Bernoldum Episcopos, nec non & Geroldum Comitem, vel Missum venerabilem relata est confirmanda. Nos igitur omnem ibi Deo dignam statutam providentiam cognoscentes, instructi etiam præsentia Fratris Filiique nostri Anscharii primi Hordalbingorum Archiepiscopi, per manus Drogonis Metensis Episcopi consecrati, sanctum studium magnorum Imperatorum, tam præsenti auctoritate, quam etiam Pallii datione, more Prædecessorum nostrorum roborare decrevimus; quatenus tanta auctoritate fundatus prædictus filius noster, ejusque successores lucrandis plebibus insistentes, adversus tentamenta diaboli validiores existant, ipsumque filium nostrum jam dictum Anscharium, & successores ejus Legatos in omnibus circumquaque gentibus Danorum, Sveonum, Northvveorum, Tarriæ, Gronlandan, Halsigolandan, Islandan Scridevindum, Slavorum, nec non omnium Septentrionalium, & Orientalium nationum quocumque modo nominatarum delegamus, una cum Ebbone Remensi Archiepiscopo; statuentes ante corpus, & confessionem Sancti Petri, publicam euangelizandi tribuimus auctoritatem, ipsamque Sedem Nordalbingorum, Hammaburg dictam, in honore Salvatoris, sanctæque ejus, & intemeratæ Genitricis semper Virginis Mariæ consecratam, Archiepiscopalem deinceps esse decernimus. Consecrationem vero succedentium Sacerdotum, donec consecrantium numerus ex gentibus augeatur, sacræ Palatinæ providentiæ interim committimus. Strenui vero prædicatoris persona, tantoque officio apta in successione semper eligatur: omnia vero a venerabili Principe ad hoc Deo dignum officium deputata, nostra etiam auctoritate pia ejus vota firmamus: omnemque resistentem, vel contradicentem atque piis nostris studiis his quolibet modo insidiantem, anathematis mucrone percutimus, atque perpetua ultione reum diabolica sorte damnamus, ut culmen Apostolicum more prædecessorum nostrorum, causamque Dei pio affectu zelantes ab adversis hinc inde partibus tutius muniamur. Et quia te, carissime fili, Anschari, divina clementia nova in sede primum disposuit esse Archiepiscopnm, nos quoque Pallio tibi ad Missarum solemnia celebranda tribuimus, quod tibi in diebus tuis, uti & Ecclesiæ tuæ perpetuo statu manentibus Privilegiis uti largimur. Idcirco hujus indumenti honor morum a te vivacitate servandus est: Si ergo pastores ovium sole, geluque pro gregis sui custodia, neque ex eis aut errando pereat, aut ferinis lanianda morsibus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant, quanto sudore, quantaque cura debeamus esse pervigiles, nos qui Pastores animarum dicimur, attendamus. Et ne susceptum officium in terrenis negociis aliquatenus implicare debeas ammonemus. Vita itaque tua filiis tuis sit via; in ipsa si qua fortitudo illis inest, dirigant, in ea quod imitentur, aspiciant; in ipsa se semper considerando proficiant, ut tuum post Deum videatur esse bonum, quod vixerint. Cor ergo tuum neque prospera, quæ temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa dejiciant; districtum mali cognoscent, pium benevoli sentiant. Insontem apud te culpabilem malitia aliena non faciat, reum gratia excuset; viduis, ac pupillis injuste oppressis defensio tua subveniat. Ecce frater carissime, inter multa alia ista non Sacerdotii, ista sunt Pallii, quæ si studiose servaveris quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Sancta Trinitas Fraternitatem tuam diu conservare dignetur incolumem, atque post hujus sæculi amaritudinem ad perpetuam perducat beatitudinem. Amen. (*a*).

Anscharius, & successores Häburgenses Archiepiscopi Legati Sedis Apostolicæ apud Danos, Sveones, Slavos &c. delegantur.

Sedes Hamburg vulgo d. Archiepiscopalis efficitur.

Ius eligendi Archiepiscopos penes Palatinos Principes.

Anathema contra Decreti hujus temeratores.

Pallium Anschario, & Successoribus. Ad eundem Anschariũ saluberrimæ adhortationes.

IV.

Floriacense Monasterium liberum ab omni Sæculari, vel Ecclesiastica jurisdictione declaratur variisque donatur privilegiis.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei omnibus Episcopis atque aliis Dei fidelibus per Galliam constitutis.

Baluzius Miscellan. T. II. Lib. II. Exordium.

QUoniam ex apostolica successione sollicitudinem omnibus Ecclesiis debemus impendere, sic cupimus generali consulere necessitati, ut etiam quorumcumque singulares causas sine fastidio cognoscamus. Igitur cum propter multiplices Ecclesiæ Dei curas Gallicanam adeuntes Regionem ad gloriosum devenissemus Imperatorem Hludovicum, inter alia suggessit auctoritati nostræ idem Serenissimus, Augustus, & venerabilis partium vestrarum Abbas ex Cœnobio, quod nominatur Floriacus in pago Aurelianensi, quod idem Monasterium quidam religiosus Abbas Leodebodus nomine Monachis extruxerit in honorem Dei, & Sanctæ Genitricis Mariæ, nec non beati principis Apostolorum Petri, quodque revelatione divina per Monachos ejusdem loci a Capuana provincia corpus illuc Sancti Benedicti fuerit allatum, ibique reverenter humatum, sicut manifestissima constat historia. Nam propter stabilimentum monasticæ religionis piæ memoriæ Imperator Karolus pater ejus per Præceptum suæ auctoritatis eidem loco multa contulit, & ab aliis collata testamento firmavit. Unde postulavit idem amabilis Deo Princeps suprammemoratus præfatus Abbas ad reprimendam quorumdam cupiditatem privilegium nostræ auctoritatis eidem Monasterio conferri. Quapropter constituimus, cum consilio omnium, qui adsunt Episcoporum, quatinus possessiones & res ejusdem Monasterii mobiles sive immobiles, quæ nunc datæ sunt, vel in futurum a religiosis dabuntur, sine ulla inquietudine perpetualiter teneant atque possideant. Nullus deinceps Episcopus, Dux, Comes, Vicecomes, Vicarius, Telonearius, Actionarius, vel magna parvaque persona audeat ipsum Monasterium, vel res ad ipsum pertinentes inquietare, homines sine voluntate Abbatis distringere, vel quicquid fiscus exigere poterit, aliquo modo præripere. Addimus etiam, ut quia venerabilis Pater Benedictus Monachorum legislator, & Dominus

Monasterium Floriacēse in pago Aurelianensi a Leodebodo Abbate constructũ fuit. Ibidem sepultum corpus S. Benedicti.

Bonā confirmantur, & libera ab omni molestiã statuuntur futura.

(*a*) Data est hæc Bulla post annum 834. quamvis ab aliquibus & &, præsertim a Pontano in rebus Danicis eo anno adscribatur.

Abbas Floriacensis primus Abbatum in Gallia, ac liber ab omni ecclesiastica jurisdictione declaratur.

minus, dux est religionis Monasticæ, sit etiam qui eidem cœnobio præfuerit primus inter Abbates Galliæ; nec aliquis de ordine Sacerdotali, Archiepiscopus scilicet, Episcopus, aut Clericus, eum inquietare nec sine voluntate ipsius ad idem Monasterium venire aut aliquam ordinationem facere vel missas celebrare præsumat; ut omni tempore quieti & securi absque omni molestia, vel controversia Monachi in eodem Monasterio Deo deservire possint. Abbas vero, qui ordinandus ibi est, cum electione fratrum, propter vitæ meritum, & honestatem morum, & non propter turpia lucra seu per pecuniam eligatur, & absque ulla calumnia a quocumque Episcopo, prout sibi placuerit, benedicatur. De Sacerdotibus vero aut Diaconibus ordinandis id observetur, quod in regula præcipitur, ne saltem aliquis Episcopus subjectionem ab eis requirat, quos ordinavit, nec unquam officio dignos ordinare differat. Denique si contigerit, ut Abbas accusetur de criminalibus causis, non unius Episcopi judicio determinetur sententia, sed provincialis Concilii expectetur censura: aut si forte maluerit appellare Sedem Apostolicam, res ad Romani Pontificis differatur audientiam. Et quotiescumque necessitas urget, eum venire Romam modis omnibus liceat. Solvendi, & ligandi potestatem in viros, & feminas sui ordinis habeat. Si vero Abbas vel Monachus de eodem Monasterio ad clericatus ordinem promotus fuerit, non illic habeat ulterius potestatem remorandi aut aliquid faciendi. Quia vero de eodem Monasterio Monachi exigente culpa communione privantur, ejus diœceseos diversa loca adeunt, & communionem sine aliqua reservatione percipiunt, presbyteris districtius interdicere necesse est, ut facere de cætero non præsumant: quia, & regularis ordo dissolvitur, & perditionis ex hoc materia ministratur. Quod si peccatis habitatorum terræ exigentibus anathema ad eos pervenerit, vel privilegium eidem Monasterio indulsimus, ut fratres ejusdem congregationis peragant divinum officium in omnibus absoluti. Visum quoque nobis est, ut hanc licentiam eidem tribuamus, quatinus fratres, qui in quibusdam Cœnobiis gemunt, quod vivere regulariter nequeant, si voluerint, studio meliorande vitæ ad ipsum ducem Monachorum divertere, permittatur eis tandiu in ipso Cœnobio degere, si contenti fuerint uti monastica consuetudine, quousque in suis Monasteriis videatur ordo redire. Permittimus etiam, ut si alicujus de ipsis fratribus onerosa conversatio fuerit, ipse potius cum suo detrimento discedat, quam alios inquinet. Hæc igitur omnia, quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam eidem Abbati, quam cunctis, qui in eo quo est ordine locoque successerint, vel quorum interesse poterit, in perpetuum servanda decernimus. Si quis vero Regum, Sacerdotum, Judicum, atque sæcularium personarum hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens contra eam venire tentaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & nisi, vel illa quæ ab illo sunt male ablata restituerit, vel digna pœnitentia illicita acta defleverit, a sacratissimo corpore, & sanguine Domini Dei Redemptoris Jesu Christi alienus sub anathematis interdictione fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco juxta servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi; quatenus, & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Scriptum per manus Theodori Notarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Aprili, & Indictione * VII. *(a)*.

Abbatis electio penes Monachos.

Regula S. Benedict. c. 62.

Abbas in Synodo judicandus.

Vel a Sede Apostolica.

Monachis vagari per Diœceses interdicitur.

Concessio privilegiorũ.

Dignitatis privatio, & anathema cõtra Privilegii hujus temeratores.

Script. Mense Aprili Anno Domini 834. Pontif. Gregorii Anno VII.

* XII.

V.

Privilegium quo Monasterium S. Petri prope Perusiam sub Apostolicæ Sedis potestate recipitur; confirmatisque bonis omnibus ei oblatis a cujuscumque personæ, etiam Diœcesani Episcopi jurisdictione eximitur.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei reverentissimo in Domino nostro filio spirituali Bonizoni religioso presbytero, & Monacho, atque coangelico Abbati Ven. Monasterii Beati Petri Apostolorum Principis, quod situm est prope Civitatem, quæ dicitur Perusia, fundatum in loco, qui vocatur Caprarius, tuisque successoribus Abbatibus, perpetuam in Domino Jesu Christo salutem.

Ex Bullar. Margarini Tom. I. Proemium.

Quoniam si quid ad honorem Dei ordinamus, mercedem inde in futuro Nos recepturos ab ipso non dubitamus; Idcirco Nos, quibus Ecclesiarum Dei regimen commissum est, Ecclesiæ Beati Petri Apostoli providentes in posterum de rebus suis, quæ jure competere sibi videntur, Privilegium nostræ auctoritatis constituere ratum duximus. Arbitramur etenim ad futuræ utilitatis fructum plurimum valere, quod contra infestationem Tyrannorum, & quorumlibet pravorum hominum jure videtur habere. Igitur auctoritate Apostolica constituimus defensionis Privilegium de omnibus rebus prædicti Monasterii, quatenus prædictæ res quiete maneant, & Monachi Deo servientes secure eas possideant. Hoc est ipsum prædictum Monasterium undique circumdatum, & reædificatum in integrum, cum cellis, & cæteris Ecclesiis suis, seu curtis, & fundis & casalibus. Videlicet Monasterium Sancti Sergii, quod nuncupatur Canelicum, situm Romæ Regione quarta in Suburra, cum Ecclesia Sanctæ Euphemiæ juxta se positam, & cum omnibus suis pertinentiis intus, & de foris, & Plebem Sancti Constantii, & Sancti Rufini, & Sancti Martini, cum omnibus eorum pertinentiis, & Ecclesiam S. Juliani & medietatem Sancti Juliani in Casale, & Ecclesiam Sancti Andreæ in Ripula, & Ecclesiam Sancti Benedicti in Albutiano, & Ecclesiam Sancti Benedicti, quæ posita est in Agilione, & Ecclesiam Sancti Benedicti in Petra Valliola, nec non Ecclesiam Sanctæ Mariæ in prædicto Agilione; & cætera omnia quæ ibidem habere videtur; simulque Eccle-

Contra infestantes quoscumque privilegio munitur.

Confirmantur ei bona omnia, Monasteria, Ecclesiæ &c.

(a) Optime mendum notavit Baluzius: cum enim dicat in contextu Gregorius, Imperatorem Ludovicum *Gallicanam sibi adeunti regionem* suggessisse de hujusmodi concedendo privilegio; restituendum erat indictioni XII. anno scilicet 834. quo Gregorius ex Francia Romam redierat, non Indictioni VII. quo tempore in Franciam iter nec meditabatur quidem.

Ecclesiam Sancti Marci positam sub Papiano, & Ecclesiam Sancti Sylvestri in Murcella, & Ecclesiam Sancti Andreæ Apostoli in Colle, & Ecclesiam Sancti Angeli in Aliano & unam portionem Ecclesiæ Sancti Petri Ceriano, & Ecclesiam Sancti Sylvestri in Petriolo, & Ecclesiam Sancti Sixti in Coloniola, & Ecclesiam Sancti Petri in Comitatu Assisinato, in loco, qui vocatur Petroniano, pariterque Ecclesiam Sancti Petri apud Montem in ipso Comitatu, & medietatem Ecclesiæ Sancti Donati de Valle Pontis juxta Civitellam cum omnibus eorum pertinentiis, & adjacentiis; nec non curtem de Petroniano, & de Petriolo, & quartam partem de Castello de Rancuredulo, cum omnibus eorum pertinentiis, & Curtem de Casale, cum sua pertinentia. Confirmamus etiam ipsi Monasterio Sancti Petri Massas duas; unam, quæ vocatur Casalini, & alteram, quæ vocatur Posulo, cum Ecclesiis, casis, vineis, & campis, hortis, montibus, cultis, & incultis Sylvis, & arboribus pomiferis, fructiferis, & infructiferis aquis, aquarumque decursibus, vel cum omnibus adjacentiis, ac pertinentiis earum, territorio Perusino positis. Immo autem concedimus, & confirmamus vobis Ecclesiam Sanctæ Mariæ in Pitiniano, & Ecclesiam Sancti Clementis in Ripa fluminis positam cum omnibus earum pertinentiis, ac adjacentiis; cæterasque terras cultas, & incultas, servos quoque, & ancillas, vel omne quod dici, & nominari potest, eidem Ven. Monasterio pertinentes, sive quicquid in futuro a Regibus, & Ducibus, vel a qualibet persona fidelium ibidem concessum, & oblatum fuerit, nostra auctoritate, liberum, & securum ab omni extranea potestate permaneat. Unde volumus, ut nullus Rex, nullus Marchio, nullus Princeps, nullus Dux, nullus Archiepiscopus, nullus Episcopus, nullus Comes, nec Vicecomes, neque ulla magna, parvaque persona in eis, quæ supradicta sunt, potestatem exerceat, aut vim facere præsumat, vel contra hoc nostrum Privilegium aliquod adversitatis agere audeat. Et omnes Episcopos, cæterosque Clericos in præfato Monasterio, & in omnibus suis ditionem quamlibet habere, ac auctoritatem præter Sedem Apostolicam prohibemus; nec Missarum solemnitatem ibidem quispiam præsumat celebrare, nisi a vobis, vestrisque Successoribus Abbatibus fuerit invitatus. Romano autem Pontifici prædictus locus sit semper subjectus, eique serviens obediat, & sub nullo alterius jure, vel potestate consistat. Abbates vero ejusdem loci liberam moderandi, atque ordinandi ea, quæ necessaria fuerint, habeant potestatem, & non audeant confundere, seu dissipare, nec non vendere, seu quolibet modo alienare ea, quæ Monasterii esse videntur, nisi ad utilitatem, & honorem ejusdem venerabilis Monasterii, & nostri Apostolatus. Statuimus autem, cum Abbas ipsius Monasterii obierit, neque a Regibus, neque ab Archiepiscopis, seu Episcopis, neque a Marchionibus, vel Comitibus, neque a qualibet persona hominum, aliqua cupiditatis causa ibidem eligatur, neque consecretur Abbas, sed qualis a cuncta Congregatione Monachorum ibidem degentium eligatur, & communi consilio a Nobis, nostrisque successoribus Pontificibus consecretur. Jubemus insuper, ut omnes nocivæ Ecclesiæ vestri Monasterii Bullæ omnino vacuæ, & inanes consistant: Damus quoque licentiam vobis, vestrisque successoribus Abbatibus ordinandi vestros clericos a qualicumque volueritis Episcopo Chrisma accipiendi. Similiter volumus, ut nullus Episcopus, vel ipse, in cujus Parochia situm est idem Ven. Monasterium, aliquem vestrorum Clericorum servientium, tam in eodem Monasterio, quam in cæteris vestris Cellis audeat excommunicare, vel ad Synodum provocare. Quandoquidem vero ad nostram Synodum, sive pro aliqua nostra utilitate vocati fueritis, remota contradictione omnium Clericorum, ac Laicorum, venire non recusetis. Quapropter sub obtestatione divini judicii, & anathematis interdictu promulgantes decernimus, ut nullus nostrorum Successorum Pontificum, vel aliqua magna, parvaque persona hominum audeat, vel præsumat contra hoc nostrum Apostolicum Privilegium aliquid injuste agere. Si quis autem (quod non credimus) temerario ausu contra hoc nostrum apostolicum Privilegium venire tentaverit, nisi resipuerit, auctoritate Beati Petri Apostolorum Principis anathematis vinculo sit innodatus, & a Regno Dei alienus, & cum Juda traditore Domini Nostri Jesu Christi in Inferno consistat sociatus. Insuper autem nostro Palatio viginti libras auri purissimi coactus exolvat. At qui pio intuitu custos, & observator extiterit hujus nostri Apostolici Privilegii, benedictionis gratiam a nostra Sede, & cælestis Regni gaudia a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manus Joannis Scriniarii & Notarii nostri Palatii Mense Majo, Indictione tertiadecima. Bene valete.

Eadem bona libera ab omni extranea potestate declarantur.

Episcopis quoque, aliisque Ecclesiasticis viris ditionem quamlibet habere prohibetur.

Ne Missarum quidem solemnia celebrare.

Sed Monasterium Romanis Pontificibus semper sit subjectum.

Abbatibus liberum sit illius moderamen.

Nemo tamen quid possit ab eo auferre aut alienare.

Libera sit Monachis Abbatis electio.

Et a Summo Pontif. consecratur.

Monasterium ab Ordinarii jurisdictione liberum declaratur.

Nemini contra Privilegium hoc agere liceat.

Anathema contra privilegii hujus temeratores, & hæc statuta inobservantes.

Pœna quoque pecuniaria.

Script. mense Majo Anno Domini 835. Pontif. Gregorii Anno VIII.

VI.

De mutua inter Episcopos servanda concordia multa differens jubet, ut si Aldricus Conomanensis fuerit accusatus, & appellaverit, causa ad Apostolicam Sedem deferatur, multaque de Apostolicæ Sedis privilegiis commemorat.

Dilectissimis Fratribus universis Coepiscopis per Galliam, Europam, Germaniam, & per universas provincias constitutis. Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.

1. Divinis præceptis & Apostolicis saluberrimis incitamur monitis, ut pro omnium statu, impigro vigilemus affectu. Et quia cunctarum divina dispensatione Ecclesiarum curam gerimus, omnibus nostra poscentibus suffragia, Apostolica auctoritate subvenire optamus Quoniam divinæ virtutis, & infirmitatis humanæ sanctio est, ut omnium Ecclesiarum negocia ad nostræ reparationis tendat effectum. Quapropter has ad vos literas destinamus, in quibus decreto nostro vestram rogantes charitatem mandamus, ut si aliquis, quod non optamus, suorum Æmulorum Aldricum Cenomanicæ Ecclesiæ Episcopum accusare attemtaverit damnabiliter, ut honoretur beati Petri Apostolorum principis memoria, Ecclesiæque Romanæ, cui præsedit privilegium, & nostri nominis auctoritas, liceat illi post auditionem primatum diœceseos si ne-

Ex M.S.Cod. edidit. Card. Carafa & Baronius ann. 839.

25.qu.1. c. 2. Quæ Pontificum cura de Ecclesiis.

2. quest. 6. c. Decreto nostro.

De Aldrico Cenomanensi

si necesse fuerit nos appellare, & nostra auctoritate aut ante nos, aut ante legatos nostros e latere missos juxta Patrum decreta, suas exercere, atque finire actiones: nullusque illum ante hæc judicet, aut judicare præsumat; sed si quid (quod absit) grave, intolerandumque ei objectum fuerit, nostra erit expectanda censura, ut nihil prius de eo, qui ad sinum Sanctæ Romanæ confugit Ecclesiæ, ejusque implorat auxilium, decernatur, quam ab ejusdem Ecclesiæ fuerit præceptum auctoritate: quæ vices suas ita aliis impertivit Ecclesiis, ut in partem sint vocatæ solicitudinis, non in plenitudinem potestatis.

Nihil decernendum contra qui ad Apostolicam Sedem appellant.

2. Proinde dilectio vestra, quorum devotione gaudemus, jungat curam suam dispositionibus nostris, & det operam ut non cujusquam præsumptione circa memoratum Fratrem vestra provisione, vel Successorum vestrorum, si ipse superstes fuerit, aliter quam hic insertum est ullo modo..... sed hæc, quæ ad ejus tuitionem, atque defensionem prædicta hic auctoritate suggesta sunt, atque salubriter ordinata, absque ulla apologia pleniter impleantur. Si autem (quod non arbitramur) a quoquam secus præsumptum fuerit, & ab officio cleri submotus & injuriarum reus ab omnibus judicetur; Ne lupi qui sub specie ovium subintrarunt, bestiali sævitia quosque audeant dilacerare, & quod sibi fieri nolunt, aliis inferre præsumant. Nec quisquam frivolus, aut contentiosus, sive contumax hæc nos irrationabiliter præcipere contendat: cum & auctoritate canonum, & prædecessorum nostrorum decretis sancitum est, ut Episcopus accusatus, si voluerit appellet Romanum Pontificem, & ad eum, si libuerit, confugiat, ut ab eo ejus audiatur causa, aut ipse a latere suo legatos, qui eam audiant mittat, qui injuste omnibus cum Episcopis comprovincialibus, ejus auctoritate judicent: quæ omnia hic necesse non est inserere, ne proditores magis quam præceptores esse videamur. Et sanctæ recordationis Innocentius antecessor noster inter cætera sic ait: Si majores causæ in medio fuerint devolutæ, ad Sedem Apostolicam, ut Nicæna Synodus definivit, & beata consuetudo exigit, referantur, & multa talia, quæ in suis auctoribus pleniter inveniuntur.

Pœna contra secus facientes in causa Aldrici.

De Appellationibus ad Romanum Pontificem.

3. Nec alicui fratri hæc gravia, aut inutilia videri debent: quoniam sicut prædicto fratri Sancti Petri, & nostræ Sedis auctoritate succurrimus, ita omnibus, quibus nec esse fuerit, & debemus subvenire, impigre volumus; & sicut quisquam subveniri cupit, ita alium adjuvare debet, & non ejus auxilium moleste ferre, cum Apostolus moneat omnes gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Nos vero ad hunc finem omnem nostrum affectum, curamque dirigimus, ut quod ad exaltationem Sanctæ Dei Ecclesiæ, & quod ad custodiam, & profectum pertinet Sacerdotum, nulla dissensione violetur, nulla dissidia negligatur. Super quibus si quis nos arguere voluerit, aut extra auctoritatem nos facere contenderit, veniat ad Sedem Apostolicam, quo omnia ecclesiastica negocia, de quibus quæstio habetur, confluere jussa sunt, ut ibi ante Confessionem Sancti Petri mecum juste decertet: quatenus mihi unus ex nobis sententiam suscipiat suam.

Roman. 12.

2. quæst. 7. cap. 42. si quis.

De auctoritate Sedis Apostolicæ in dijudicand. Episcoporu causis.

4. Vos fratres hortamur, & monemus, ut quæ a nobis circa prædictum fratrem mandata sunt, ejusque pro simplicitatis defensione salubriter ordinata, atque injuncta, nulla concertatione turbentur: quoniam non intervenit temeritas præsumptionis, ubi est diligentia. Nemo vestrum quod suum est, quærat, sed quod alterius. Et quod Apostolus inquit unusquisque proximo suo placeat in bonum. & reliqua. Præceptis ergo Apostolicis non dura superbia resistatur, sed per obedientiam, quæ a Sancta Romana Ecclesia, & Apostolica auctoritate jussa sunt, salutifere impleantur, si ejusdem Sanctæ Ecclesiæ, quæ est caput vestrum, communionem habere desideratis. Qui autem se sciunt quibusdam esse præpositos, non ferant moleste, aliquem sibi esse prælatum; sed obedientiam quam exigunt, etiam ipsi dependant. Unde liquet, quod omni studio devotionis unanimis divinis, & Apostolicis præceptionibus parere debeatis, & in nullo inobedientes (quod absit) effici. Nam licet plerumque accidant Sacerdotibus, quæ sunt reprehendenda, plus tamen erga corrigendos agat benevolentia, quam severitas, plus cohortatio, quam commotio, plus charitas, quam potestas: cum nemo nostrum sine reprehensione, aut sine peccato vivat. Nam si Dominus statim post trinam negationem beatum Petrum Apostolum præceptorem nostrum judicasset, non tantum ex eo fructum, sicut fecit, recepisset. Expectandi sunt ergo magis, atque corrigendi Rectores Ecclesiæ, quam statim, & absque nostro consulto judicandi, cum majora negocia, & difficiliores causarum exitus Sanctorum Patrum canones Spiritu Dei conditi, & totius mundi reverentia conservati jubeant sub nostræ sententiæ expectatione suspendi, nostroque moderamine finiri.

Rom. 15. Cap. 2. Præceptis 12. distinct.

2. quæst. 6. c. 14.

45. dist. in cap. Licet. Benigne agendum cum Ecclesiasticis errantibus.

5. Unde necesse est hæc & alia ecclesiastica, quæque negocia post multarum experimenta causarum solicitius perspici, & diligentius præcaveri, quatenus per spiritum charitatis, & pacis omnis materies scandalorum, & præsumptio judeorum, atque oppressio simplicium fratrum de Ecclesiis Domini auferantur. Et sicut non vult quisquam fratrum se aliorum judicio prægravari, ita non audeat alii inferre, quod sibi non vult fieri: reminiscens Domini præceptum Salvatoris, quo ait: Nolite judicare, ut non judicemini: in quo enim judicio judicaveritis, judicabimini, & reliqua. Nihil enim per nostram facilitatem tribunali excelsi judicis derogare debemus, cui illa sunt rata, quæ pia, quæ vera, quæ justa sunt; & aliter necessitatis, aliter tractanda est ratio voluntatis. Nullum enim intemeratum reliquit inimicus, idcirco succurendum est irretitis. Conterendus est ergo venantis laqueus, ut fugatis lamentationibus tam injusta moderatione, quam compunctione pietatis apostolica auctoritate sol lætitiæ in oculis splendeat corruentium: nec pigeat forsitan, aut pudeat nostris obedire mandatis, aut Apostolicæ Sedis observare præcepta, quia humilibus dat gratiam, non superbis:

Matth. 7.

6. Nam nulli fas est vel velle, vel posse transgredi Apostolicæ Sedis præcepta, nec nostræ dispositionis ministerium, quod vestram sequi oportet charitatem. Si ergo ruinæ suæ dolore prostratus quisque Apostolicis voluerit contraire decretis, nec locum deinceps inter Sacerdotes habeat sed extorris a sancto fiat ministerio, nec de ejus judicio quisquam postea curam habeat, quoniam jam damnatus a Sancta Apostolica Ecclesia, ac aucto-

Dist. 19. cap. 5. Nulli. De obedien. do Sedi Apostolicæ præceptis.

auctoritate sua de inobedientia, atque præsumptione a quoquam esse non dubitatur; quia majoris excommunicationis dejectione est exigendus cui Sanctæ Ecclesiæ commissa fuerit disciplina, qui non solum prælatæ Sanctæ Ecclesiæ jussionibus parere debuit; sed etiam aliis,ne præterirent, insinuare: sitque alienus a divinis, & pontificalibus officiis, qui noluit præceptis obtemperare Apostolicis.

7. Maneat itaque memoratus Aldricus hac Apostolica auctoritate usque ad præsentiam Sedis Apostolicæ semper Episcopus, nec antequam huc veniat, talium, aut aliquorum verbis intendat nocivis, neque eorum succumbat judicio, aut ullam nævam suscipiat sententiam, nec nobis sicut illi (quod minime arbitramur) inobediens existat, prædictæque Apostolicæ si voluerit Sedis nostræ sanctæ, & necesse fuerit, appellet antistitem, & ad eum libere absque ullius pergat impedimento: nec colligari, nec judicari, vel damnari a quibusdam possit Episcopis, qui apostolicis fuerint fulti auctoritatibus. Quanto minus ab illis si factum (quod fieri non credimus) fuerit: qui eorum inobedientia, atque protervia facta jam sunt damnati auctoritate? quia non aliter persecutores fratrum, neque sedis sanctæ jussionibus, cui omnis orbis caput inclinat, inobedientes corrigere, seu regere juxta præcedentium patrum exempla possumus, nisi eos zelo fidei Dominicæ prosequamur, & a sanis mentibus, ne pestes hæc latius divulgetur, severitate, qua possumus abscidamus.

8. Quisquis namque conatus tentare fuerit prohibita,sentiet censuramSedisApostolicæ minime defuturam: & qui monitis obedire Apostolicis noluerit, necesse est, ut severitatis regula vindicetur, nec aliquis ut faciat, aut fieri sinet unde alium capiat, vel capiendo decipiat, sibique causas generet, quibus reus constitutus decretalibus fiat. Cavete fratres negligere præfata, cavete tentare prohibita, ne prædictis * involvamur in retinaculis. Nolite sæpe dictum fratrem absque nostra (ut dictum est) præsentia, aut auctoritate judicare, vel condemnare, aut gravare: Sed sicut Apostolicis est munitus præsidiis, ita vestris fulciatur auxiliis, sitque ab omni Sacerdotalis catalogi laqueo, aut oppressione, vel judicio humano, intactus & liber usque ad nostrum, ut præfatum est, judicium, qui beati principis Apostolorum Petri meruit adipisci auxilium. Contra caput ergo nolite extollere, nolite beati clavigeri Petri, cujus vice pro Christo legatione fungimur, sedem ejusque sedis auctoritatem spernere, nec ejus patiamini offensionem, aut scandalum Ecclesiæ generetis; sed magis soliciti pro fratrum salute & liberatione estote, & pro sanctæ Dei Ecclesiæ salute summopere laborate: armamini charitate, non severitate: omnibus vobis, ac sigillatim occurret charitas, & vinculis, quæ nullis modis a Christo solvuntur vobiscum pariter in perpetuum connexa lætetur in Domino.

Censura contra inobedientes monitis Sedis Apostolicæ.

* Baron. involvamini retinaculis.

Adhortatio ad Episcopos.

9. Cæterum insectatores fratrum ecclesiastica disciplina comprimere, & erudire debetis, qui statuta majora non tenentes Dei Sacerdotes, atque sanctam Ecclesiam,quæ in Sacerdotibus maxime constat,principum, ac populorum favorem sequentes, & Dei judicium non timentes,sua violare persæpe nituntur præsumptione. His ergo nec factis, nec consiliis, nec manifesto, nec occultis vos oportet præbere consensum, dicente Domino; Videbas furem, & cum eo currebas. Non tantum qui faciunt; sed qui facientibus consentiunt, rei tenentur. Illud duntaxat vestram debet mentem vehementius excitare, ut ab omni labe sæculi istius immunes ante Dei conspectum, & securi inveniamini, ut charitatem non admittentes, & sustentatores fratrum existetis, quatenus juxta Apostolum, unanimes unum sentientes permaneatis in Christo. Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam vindicantes, non hominibus, sed Deo Salvatori nostro per omnia placentes. Hac ergo charitatis conglutinatione compescite quæso a memorato fratre, si quorumcumque cognoveritis animi insidias, ac æmulationem eisque dare quoquomodo nolite consensum, quod omnibus duris rebus durius arbitramur.

Psalm. 49.

Compatiendũ Coepiscopis.

10. Si quo pacto conversationes non habet amabiles, habendus tamen pro reverentia Sancti Petri, cujus munitus auctoritate dilectus, non novum aliquid præsenti jussione præcipimus: sed illa,quæ olim videntur indulta,firmamus, cum nulli dubium sit, quod non solum pontificalis caussatio, sed omnis sanctæ religionis relatio ad Sedem Apostolicam quasi ad caput Ecclesiarum debeat referri, & inde normam sumere unde sumpsit exordium, ne caput institutionis videatur omittere: cujus auctori sanctionem omnes teneant Sacerdotes, qui nolunt ab Apostolicæ petræ, super quam Christus universalem fundavit Ecclesiam, soliditate divelli. Si quis hæc Apostolicæ Sedis præcepta non observaverit, percepti honoris hostis esse non dubitetur: sed forte vos vestrique præcessores in hodierno non reluctati sunt, & ne quando contingat, ut reluctentur. Idcirco denuo repetentes sæpius admonemus, ut vitentur qui hujusmodi fratres turbare nituntur, & prohibeantur, aliud, quam ille noster jussit agricola, seminare. Nam qualiter nos, qui neminem volumus perire, hic contristet qui electorum percellunt animos, Dominicus in Euangelio sermo testatur. Ait enim Salvator ipse,quod expediat scandalizanti de pusillis, in maris profunda demergi, & cætera quæ ad hunc sensum pertinent. A quibus non Sacerdotes, sed omnes Christiani se cavere omnino debent: quoniam Sacerdotes, qui throni Dei vocantur, quieti ab omnibus turbationibus esse debent, nec ab re ipse Salvator vendentes columbas, & nummulariorum mensas proprio flagello evertit, & projecit a templo. Unde liquet Summos Sacerdotes ipsius expectare judicium, ad cujus rei confirmationem plurimum valet, quod alibi inquit: Dominus stetit in Synagoga Deorum, in medio autem Dominus discernit, & reliqua talia, quæ in suis inveniuntur auctoribus.

Omnia ad Rom. Ecclesiam prout caput est Ecclesiarum, deferenda.

Matth. 9.

Matth. 21.

Psalm. 81.

11. Illi ergo qui nos speculatores esse volunt, excusare non possumus, si fratres quos tueri, & adjuvare pro viribus debemus, improba foedari contagione permittamus. Unde hortamur dilectionem vestram, testamur, & monemus, ut qua debetis, & potestis solicitudine super his vigiletis, quia in specula esse debetis, ne qua infestantium prorumpat audacia. His ergo pro viribus resistite; quia nefas est prædicare religiosos pati fratres, quorum afflictione, quia membra nostra, nos quoque convenit macerari.

ri, crucemque, juxta Domini Salvatoris vocem ferre qui ait: Qui vult venire poſt me abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Quamquam maneat his beatitudo promiſſa, quicumque probantur perſecutionem propter juſtitiam ſuſtinere; quibus quod promittat ipſe Salvator in futurum, ſequens ſermo declarat. Intelligamus hæc ipſa vobis, quæ nobis non placent diſplicere; quod ita demum probare poterimus, ſi quibus manum porrigimus, vos nobiſcum porrigitis, qui non aliter unus grex, & unus paſtor ſumus, niſi quemadmodum Apoſtolus docet, dicens: Idipſum dicamus omnes, ſimuſque perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſapientia. Deus vos incolumes memores noſtri cuſtodiat, fratres chariſſimi.

Matth. 16. *Luc.* 9. *Matth.* 5.

1. *Corinth.* 1.

SERGIUS SECUNDUS.

PAPA CIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXLIV.

Sergius Secundus, natione Romanus, ex patre Sergio Regionis quartæ, ex S R. E. Archipresbytero Pontifex ordinatus eſt circa diem 10. Februarii, in quam Dominica incidit anno 844. Sedit annos iii. (*a*), Michaele III. in Oriente, Lothario in Occidente Impp. Unica Ordinatione Presbyteros octo, Diaconos tres, Epiſcopos per diverſa loca numero viginti tres ordinavit. Obiit die 27. Menſis Januarii anno 847., & ſepultus eſt in Baſilica B. Petri. Vix Vacavit Sedes.

(*a*) Tredecim minus diebus, ut computanti patet, omnes tamen fere Catalogi habent cum Anaſtaſio, (rotundo quidem numero) annos iii.

I.

Drogo Metenſis Archiepiſcopus Vicarius Apoſtolicæ Sedis in Gallia, & Germania dicitur.

Ad Epiſcopos Tranſalpinos.

Optaveram equidem, fratres chariſſimi, tam glorioſo certamine noſtram corporalem exhibere præſentiam, & pro recuperanda tam excellentis ordinis gloria modis omnibus deſudare; ſed quia nos cunctarum ſolicitudo angit Eccleſiarum, ibi ipſi eſſe non poſſumus, more præcedentium noſtrorum moderationis noſtræ vicarios damus. Ad noſtræ igitur humilitatis vicem, cunctis provinciis trans Alpes conſtitutis, Drogonem Archiepiſcopum Metenſem, glorioſi quondam Caroli Imperatoris filium, cujus beatiſſimi moderatoris induſtria Romanorum, Francorumque concorporavit imperium, cauta deliberatione conſtituimus, Ut quia ſereniſſimi, atque piiſſimi filii noſtri magni imperatoris Hlotharii, ejuſque fratrum dilectiſſimorum filiorum noſtrorum Hludovici, & Caroli regum avunculus eſt, inſuper ſanctitate, doctrinaque conſpicuus, ab hac Sede ſanctiſſima Apoſtolorum Principis auctoritate percepta, veſtris neceſſitatibus vice noſtra idoneus ubique miniſter exiſtat, & quia omnium veſtrorum ſolicitudinem illi gerere percepimus, omnium volumus obedientia comitari. Decet ſane, fratres, ut qui pro omnibus laborat, cunctorum ſubſidio fulciatur. Huic ergo in congregandis generalibus ſynodis, in omnibus ſupradictarum regionum partibus noſtram commodamus auctoritatem; & quicquid provinciali ſynodo fuerit definitum, ad ejus uſque dilatione ſtatuimus notitiam perducendum. Si cui autem ab illis partibus hanc ſanctam Sedem appellare opus fuerit, & in noſtra audientia ſe audiri popoſcerit, hunc commonemus, ut ad ejus primum audientiam ſe ſubmittat, & eccleſiaſticorum geſtorum in ſua regione rationabili digeſtione prolata, ſi Epiſcoporum de eo, qui forte criminibus impetitus ſententia diſcordaverit, ut ab aliis reus, innocens judicetur ab aliis; tunc ipſis geſtis ad nos delatis, literis etiam præfati fratris noſtri, cui vicem noſtram conceſſimus commendatus, ſive ad nos ſive ad beatiſſimi Petri ſedem ſecurus accedat, nulloque eum in veniendo mora præpediat. Quam etiam condicto fratri noſtro Drogoni Archiepiſcopo in examinandis ac perquirendis epiſcopis, & Abbatibus ſub hoc tenore hanc noſtram licentiam, & auctoritatem conceſſimus ſalvo in omnibus hujus univerſalis Romanæ Sedis primatu, noſtrique præſulatus honore, vigoreque atque exaltatione chariſſimi, ac ſpiritualis filii noſtri Hlotharii magni imperatoris. Nam vobis valde placuit, propter diverſas eccleſiarum Dei perturbationes, hoc neceſſarium ſatiſque dignum opus explere. Si vero hac admonitione contempta ſola improbitate ſe criminibus exeundum *deeſt forte* quis, *vel*

Edidit Sirmondus Tom. 3. Conciliorū Galliæ.

Quare creentur Vicarii Apoſtolici.

Drogo Metenſis Archiepiſcopus.

De obedientia Vicario Sedis Apoſt. præſtanda.

Auctoritas Vicariorum qualis.

Appellationes ad S. Sedem recognoſcendæ prius ab ejus Vicario.

vel quid simile existimaverit, noverit nostra mansuetudine nequaquam se temerariam absolutionem adepturum, nisi primum provinciali synodo, & postmodum generali, prædicti fratris nostri audientia, ejus fuerit actio ventilata. Illic enim causa subtilius examinatur, ubi perpetrata dignoscitur. Tamen si se ad nos venire proposcerit, ut ante prædiximus, non teneatur. Si autem vel sui Metropolitani provincialem synodum evocatus adire noluerit, vel ad generalem præfati vicarii, legatique nostri conventum venire contempserit, cum hæc nostris Apostolicis auribus per suas literas intimare decreverit, nostra & totius ecclesiæ catholicæ se noverit auctoritate judicandum. Quod si violentiam sibi a religiosis filiis nostris regibus quilibet episcoporum, quo minus canonum statuta custodiat, queritur irrogatam; nos hoc suffugium annuente Domino, literis ad eos missis credimus amputandum. Nequaquam enim auditu tolerabile est, ut germanorum fratrum in fide Trinitatis terna societas a sui dilectione, & communi juris æquitate dissiliat. Quod si eorum quilibet post discordiæ principem abire maluerit, nec catholica pace fuerit contentus, hunc merito Deo auxiliante, canonicis auctoritatibus, prout melius possumus castigare studemus. Ceterum fratres, tanquam sub uno charitatis globo constitutam vestram alloquor sanctitatem, ut id ipsum omnes sentiatis, & ita non sint in vobis schismata, neque per aliquos inanium argumentationum cuniculos, vel vobis ipsis, vel populo vobis commisso, veritatem subducatis, quæ absque refragationis diverticulo vera prosequitur dicens: Beati pacifici, quia filii Dei vocabuntur. At contra qui bella volunt, quia diaboli filii sunt, palam datur intelligi. Sed nos in eo, qui vincit mundum, Beato Petro Apostolo intercedente confidimus, quod nullo typho sæcularis audaciæ vestra succumbit auctoritas, tamen & si ad tempus prævaluerint, quia in æternum damnabuntur, ambiguum non est. Vos autem etsi persecutionem patimini propter justitiam, beati. Deus vos incolumes custodiat, fratres. Amen.

De causis ad Episcoporum forū spectantibus.

De concordia ab Episcopis interse servanda.

Matth. 5

II.

Confirmatio bonorum, & Privilegiorum ab Audace, & Ehilulpho Asten. Episcopis Canonicis Cathedralis Ecclesiæ S. Mariæ Asten. concessorum.

Sergius Papa servus servorum Dei, omnibus Sacerdotibus, & Levitis, seu Clericis, atque Canonicis servientibus, secundum statutum numerum, a Rev. & Sanctis. Audace S. Astensis Ecclesiæ Episcopo in Canonica Episcopii ab eodem Venerab. Audace Episcopo pro remedio animæ suæ, pro laudibus, & honorificentia omnipotentis Dei constructa, ipsisque ac successoribus eorum in perpetuum.

Ughell. Ital. Sac. Tom. IV. Exordium.

CUM divina simus institutione in capite omnium Dei Ecclesiarum constituti, debemus humiliter petentibus animos inclinare, non solum de propriis impartiri suffragia; verum etiam ad confirmationes eorum, ut perpetua ea, quæ sibi ædificant, manere in sanctis, ac inviolabilibus possint statutis, qui apostolicum poscunt juvamen: sine quo nihil in ecclesiasticis perfectum videtur negotiis, brachium apostolica mansuetudine extendere, & magna nimietatis virtute secundum concessam nobis a B. Petro Apostolorum Principe potestatem roborare. Ideoque postulante Audace venerabilis Sanctæ Astensis Ecclesiæ Episcopo, quatenus firmemus privilegio omnibus Sacerdotibus & Levitis, seu Clericis, atque Canonicis, servientibus secundum statutum numerum ab eodem in Canonica, cum claustra sua, quæ est constructa juxta Basilicam Sanctæ Dei Genitricis, semperque Virg. Mariæ Dominæ nostræ in suo Astensi Episcopio de omnibus rebus & possessionibus, quas iisdem Reverendissimus Audax in eandem Canonicam pro remedio animæ suæ ibidem militantibus conferre visus est. Id est curtem unam, quæ dicitur Quartum, & alteram curticellam, quæ dicitur Azanis, sitam ultra fluvium Tanarum, quam antecessor ejus Ehilulfus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ contulerat; cum omnibus rebus, & familiis ad prædictas curtes pertinentibus: simulque cum omnibus decimis de eisdem solvendis, ut eas sub omni integritate Canonici de præfata Canonica, & ministri eorum, qui ibidem pro tempore servierint, possideant, disponantque ad proprios, & communes usus, secundum quod Ecclesiastica, & Canonica dictat regula, absque ulla nostra, vel successorum nostrorum contradictione. Item plebem unam in honorem S. Dei Genitricis Mariæ dicatam, sitam in villa, quæ dicitur Pisentiana cum titulis, & omnibus decimis eorum, simulque cum omnibus rebus & familiis ad eandem Plebem pertinentibus: & decimas suæ Astensis civitatis, & villarum decimas, quæ ad suam Ecclesiam pro tempore solvuntur: simulque & vineam, quæ conjacet prope murum Sanctæ Mariæ una cum claustro, & omne ejus integritate. Hæc autem prænominata loca cum pertinentiis suis, & decimis, quemadmodum ab eodem sanctissimo Audace Episcopo in præfata Canonica, & ibidem militantibus concessa sunt, similiter nostra apostolica auctoritate stabilientes firmamus, & in perpetuum, quieto, & pacifico ordine eos decernimus sub omni integritate possidere. Contradicimus autem Apostolica sanctione, ut nullius officii, vel dignitatis persona eosdem canonicos, qui pro tempore in jam dicta Canonica fuerint constituti, inquietare de his, quæ superius scripta sunt, & in eadem Canonica concessa sunt, * absque longe audeat. Sed magis magisque monemus, quatenus quicumque prævalent præfatorum Apostolorum amore, canonicis jam dictæ Canonicæ adjutorium præbeant, uti omnipotenti Domino omni remota perturbatione cuncto servire valeant tempore. Privilegium quoque, quod de prædictis rebus, & Possessionibus, seu Decimis, ac Plebibus, vel Curtibus cum omnibus eorum pertinentiis, fecit prænominatus Audax Venerabilis Episcopus in prædicta Canonica, & Canonicis ejus in perpetuum stabilivit: etiam inconcussum, per hanc nostram Apostolicam auctoritatem fore statuimus. Si quis autem contra nostram apostolicam censuram ire præsumpserit, & minuere de rebus prædictæ Canonicæ conatus fuerit: aut privilegium de his firmatum frangere, quoquo modo tentaverit, sit a li-

Confirmatio bonorum ab Audace Canonicis Astésibus concesso rum. Enumerantur bona.

Immunitas bonorum a cujuscumque molestia.

** error inest non facile emendandus*

Confirmatur Privilegium ab Audace factum.

Execratio inobservantiū

a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ exterus, donec resipiscat, & ad plenam veniat Sacerdotum satisfactionem. Scriptum per manum Melchisedech Protoscrinarii Sedis nostræ in mense * Majo indictione decima.

* leg. Martio.

✠ Bene valete ✠

* leg. Martias (a) Nonas * Majas per manum Theodorii Archicancellarii Sedis Apostolicæ anno Deo propitio Pontificatus Domini Sergii Summi Pontificis & universalis Orbis Papæ in sacrosancta B. Petri Apostoli 4. Indictione 14.

Dat. die 7. Martii Anno Domini 847. Pontif. Sergii Anno iv.

* leg. x. ut supra.

SANCTUS LEO IV.

PAPA CV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXLVII.

LEO Quartus, natione Romanus, ex patre Radoaldo, ex S. R. E Presbytero Tit. SS. Quatuor Coronatorum Pontifex eligitur, Sergio necdum ad sepulturam debitam deportato: ordinatur vero post menses duos ab electione sua, & dies aliquot (b), die scilicet 11. Mensis Aprilis anno 847. Sedit in Pontificatu annos viii., menses iii., dies v. (c) imperantibus in Oriente Michaele III., in Occidente Lothario, & Ludovico II. Impp. Fecit Ordinationes duas, in auguravitque Presbyteros decem & novem, Diaconos octo, Episcopos per diversa loca numero sexaginta & tres. Obdormivit in Domino 16. Kal. Augusti anno 855. Sepultus vero est in Ecclesia B. Petri Apostoli. Vix vacavit Sedes (d).

I.

Privilegium pro Ecclesia Hamburgensi.

Hamburgensem Ecclesiam a Ludovico Pio Imp. fundatam confirmavit Gregorius III. Constit. quam supra retulimus n. III. Omnium fidelium *dat. anno* 834.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Beatissimo Anschario Sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopo, æternæ vitæ beatitudinem.

Edidit Lindenbrog. Privilegia Archiecclesiæ Hamaburgensis inter scriptor. Rer. German. septentr.

QUoniam Apostolicæ dignitatis est, non solum Ecclesias fundare, sed & ab aliis Ecclesiarum spiritualibus Architectis fundatas sublimare, dignum duximus, frater charissime, pro petitionis tuæ voto aures debitæ benignitatis inclinare. Concedimus igitur sicut a prædecessore nostro Beato Gregorio concessum est, scilicet ut gentes Wimodiorum, Hordalbingorum, Danorum, Norvvenorum, Suevorum, vel quæcunque Septentrionalium nationum jugo fidei prædicatione tua subdideris, ad Sedem Hammaburgensem spirituali dominatione possideas, & omnibus successoribus tuis ad eandem Sedem perpetuo possidendo relinquas. Decernimus quoque tibi, & omnibus successoribus tuis ad Sedem Hammburgensem, usum pallii in festis & temporibus, a prædecessore nostro tibi denominatis scilicet in Paschate, in Pentecoste, in Natale Domini, in Assumptione, in Nativitate, in Purificatione S. Mariæ, in Natalitiis Apostolorum & Dominicis diebus & omnibus festis in Dioecesi tua celebribus. Ornari quoque caput tuum mytra, portari ante te crucem. Age ergo frater beatissime opus bonum, quod incepisti, ne desistas, donec perficias. Funda in locis opportunis Ecclesias, consecra Presbyteros, & per disterminatos ordina Episcopos, quorum omnium tu Archiepiscopus existas: omnesque supradictarum nationum amplius profuturi Episcopi, cum subjectis sibi plebibus tibi & omnibus successoribus tuis ad Sedem Hammaburgensem perpetua subjectione, & obedientia subjecti permaneant. Præterea quæ tibi, & sanctæ Hammaburgensi Ecclesiæ tuæ jam a Christicolis tradita sunt, vel amplius delegata fuerint in parochiis, in prædiis, in omnibus rebus mobilibus, vel immobilibus, in man-

Provinciæ quæ ad fidem conversæ ab Anscario fuerint Hamburgensi Ecclesiæ subjiciuntur.

Hamburg. Episcopis pallii usus ad statutos dies conceditur;

Item & Mitræ (e).

Adhortatio ad Anscharium.

Confirmatio bonorum ad Hamburg. Ecclesiã spectantium.

(a) Emendavimus in Data notam chronologicam, & loco mensis Maji, Martium utrobique reposuimus. Mense enim Majo anni 847. quo in cursu erat Indictio x. & annus iv. Pontificatus Sergii, iste Pontifex naturæ debitum jam persolverat.

(b) Ad hoc tempus Sedis vacationem protraxisse dicendi sunt, qui asserunt vacasse eam m. ii. d. xv.

(c) Ab Ordinatione tamen computandos, exclusaque obitus die.

(d) Quartus & vi. ex Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis habent m. ii. d. xv., computando scilicet ad diem Ordinationis Benedicti III., ad quam tamen procedendo inclusis licet extremis non numerantur ad summum, nisi m. ii. d. xii.

(e) Bene notat *Mabillonius* in Præfatione Partis II. Sæculi IV. Benedict. n. 182. cuivis Episcopo eo tempore citra Privilegium non licuisse mitra, quam alii *cidarim*, alii *lamiuam* vocant, caput ornare.

mancipiis utriusque sexus, ut ea Ecclesia prædicta inviolabili potestate perpetuo possideat. Si quis autem contra hujus nostræ auctoritatis privilegium ire tentaveri, t& quoquumodo in parte, vel in toto frangere nisus fuerit, etiamsi sit Apostolicæ dignitatis persona æterna excommunicatione cum Juda traditore Domini pereat, nisi resipiscat. & Ecclesiæ Hammaburgensi satisfaciat.

Dānatio Violatorum Privilegii hujus. Dat. Mense Martio Anno Domini 849. Pontif. Leonis Anno II.

Data per manum Stephani Cancellarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ Mense Martio, Indictione XII.

II.

Actum die 16. Decembris anno Domini 850. Pontif. Leonis anno iv.

Excommunicatio & depositio Anastasii S. R. E. Cardinalis Tituli S. Marcelli, quia Parochiam suam per quinquennium deserens in exteris Regionibus sine Pontificis licentia latitasset.

Imperantibus Dominis nostris Imperatoribus Lothario, & Ludovico Augustis mensis Decembris die decima sexta Indictione XIV.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei.

Ex Annal. Bertinian. apud Duchesnium Rer. Franc. script. Tom. III. ad ann. 868.

ANastasius Presbyter Cardinis nostri, quem in Titulo Beati Marcelli ordinavimus, quique secedens ab eo ad alienas Parochias absque nostra Pontificali scientia demigratus est, quem per Missos, & literas nostras vocavimus, & pro quo Dominos Imperatores supplicati per Missos nostros, ut eum ad suam Parochiam redire juberent, qui huc illuc latitando in ipsa demigratione per biennium moratus est, & ad duo vocatus Concilia nostra minime venit, sed neque inventus est; quia, ut prædiximus, veluti ovis errans extraneis regionibus, suadente Diabolo, occulte inhabitat; secundum Canonica Instituta ex Dei omnipotentis, & Beati Petri Apostoli, nostraque simul apostolica auctoritate, ab hodie sit communione privatus, donec ipse meæ speciali præsentiæ in Canonico Judicio fuerit præsentatus, & si non venerit, nunquam communicet.

Post Romanum Pontificem in hac excommunicatione consenserunt Archiepiscopus Ravennatis, & Mediolanensis, aliique numero LXXV.

Sequitur Sententia.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei.

Omnibus Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, & universis Clericis, cunctoque populo Christiano.

QUod bene, ac pleniter vobiscum simus charissimi Fratres, scitis. Nunc iterum pro cautela, & memoria temporum futurorum, dilectioni vestræ cognitum esse volumus, quomodo instigante, ac suadente Diabolo, Anastasius Presbyter Cardinis nostri, quem Nos in titulo Beati Marcelli ordinavimus, contra statuta patrum, Provinciam, Ecclesiamque deserens, ecce jam per quinquennium tempus in alienas Parochias, velut ovis errans discurrit, quem etiam auctoritate sufsulti canonica, Apostolicis Literis per tertiam, quartamque vicem vocavimus: At ubi redire distulit, duo pro eo Episcoporum Concilia congregavimus, quorum Conventu cum ejus non potuissemus videre, vel habere specialem præsentiam, communi eum Decreto sancta communione privavimus: volentes siquidem suam per hujus excommunicationis censuram ad gremium Sanctæ, a qua discesserat, Matris Ecclesiæ Personam reducere. Sed Apostolica mon ita, sanctique Concilii pro nihilo ducens, erroris irretitus caligine redire nullatenus voluit. Proinde sicut Ravenna nobis degentibus, de eo Ecclesia B. Vitalis Martyris mense Majo die XXIX. Indictione I. ore proprio, nunc iterum in Ecclesia Beati Petri Apostoli mense Junio die XIX. Indictione superius annotata similiter promulgavimus, sit ille a Sanctis Patribus, & a nobis anathema, & omnes, qui ei, sive in electione; quod absit, aut Pontificatus honore adjutorium præstare, vel sosolatium quodcumque voluerint, simili anathemati subjaceant (a).

Contra statuta Patrum suam Ecclesiā deserere.

Anastasius Card. vocatus ad duo Concilia, non venit

anathematizantur.

BENEDICTUS TERTIUS.

AN. CH. 855.

PAPA CVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCLV.

BEnedictus Tertius, natione Romanus, & patre Preto, Tituli S. Callixti Presbyter, Leone ex hac luce

(a) Huiusmodi damnationis sententiam in synodo Romana latam Leo super valvas argenteas scribi jussit, ut in eadem synodo legitur: Huius Picturam Anastasius cum Pontificiam sedem invasisset, dejecit, quam Benedictus Papa restauravit. Illum vero iterum ab Hadriano II. depositum, excommunicatumque legemus.

luce subtracto Summus Pontifex eadem die 17. Mensis Julii anni 855. eligitur, & in Patriarchium Lateranense perducitur. Ordinatur vero die 29. Septembris ejusdem anni. Sedit annos ii., menses vi. dies x. (*a*) imperantibus in Oriente Michaele, in Occidente Lothario, mox Ludovico II. Impp. Fecit ordinationem unam Presbyterorum quinque, Diaconi unius: Episcopos vero per diversa loca creavit numero sexaginta & sex. Obiit die Mensis Aprilis anno 858., quem Nicolaus Successor in Basilica B. Petri propriis manibus collocavit. Vacavit Sedes dies xv.

Schisma Duodecimum in Ecclesia Romana.

Legati a Clero ad Ludovicum, & Lotharium Impp. missi, ut Decretum electionis Benedicti Papæ deportarent, ab Eugubino Episcopo in itinere in partes tracti fidem fefellerunt, & Anastasium Presbyterum a Romana Synodo sub Leone IV. dignitate depositum Pontificatus infula perornarunt: quibus conjuncti sunt Legati Imperiales. Pseudo Papam itaque prius ad Basilicam S. Petri ductum, qui multa nefanda scelera ibi perpetravit contra Jesu Christi, Virginis Genitricis ejus, aliorumque Sanctorum imagines, in Lateranense Patriarchium intruserunt, ex quo ejectum Benedictum, Pontificalibus spoliatum per vim vestibus, multisque injuriis verberibusque affectum, custodibus, qui eum arctius constringerent, tradidit Anastasius. Clerus, ac Dei populus Sancta Sanctorum ingressi tundentes, pectora sua, profusis lacrymis intra vestibulum, & altare solo prostrati jacebant, Dei orantes Majestatem, ut tanti erroris caligine sua eos victrice dextera liberaret. Dei igitur voluntate factum est, ut Imperiales Missi, Cleri constantiam cognita, Anastasio cum turpitudine depulso e Patriarchio, in Benedicti electionem consenserint.

(*a*) Ab Ordinationis die computatos, in exclusisque extremis.

I.

Confirmatio Synodi Suessionensis II. cum privilegiis Ecclesiæ, & Archiepiscopi Rhemensis.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei reverentissimo, & sanctissimo confratri nostro Hincmaro Archiepiscopo Sanctæ Rhemensis Ecclesiæ.

Ex scripto Codice Antonii Augustini in Vaticanam Biblioth relato edidit Baronius ad ann 855.

Proemium.

PRobabilium sacrorumque definitione gestorum audientium mentes exhilarant, faciuntque alacres, & in tantum mortalium lætitia corda replent, ut in conditoris omnium exuberent laudes, facilique intuitu illarum confirment prospicuas intentiones, & actus, validoque, & inconvulso propagare fundamine certamine ingenti procurent. Nostri quemadmodum pontificii cor dulcisonis tuæ benignitatis apicibus lætius effectum est & hilarius: strenua quos perlegentes inquisitione, nostræ te esse conjunctum dilectioni internis novimus oculis, divinisque prosperitatibus efficacem. Synodique textum imminenti ventilantes intuitu, ejusque actus, quam apud Suessionis civitatem tua beatitudo studuit celebrare, cum Episcopis tuæ diœceseos, venerabilibusque Archiepiscopis Wenilone scilicet Senonensi, Amalrico Turonensi, aliisque Episcopis, ut scriptis in ea contulisti, subtilique demonstratione pandere procurasti; quæ ad profectum Sanctæ noscuntur Ecclesiæ piis auctoritatibus statuta sancitaque reperimus. Præcipue quibus æquiparare te viros illos prospeximus, qui non terrenis actibus, caducisque delectati sunt observationibus, infinitoque zelo accensi ecclesiastica promulgarunt statuta, & ordines. Hæc cernentes, ad ea quæ cupis nullatenus nos inclinare ambigimus, tuæ venerationis adimplere cupientes affectum. Et quia ut devotus fidelisque in omnibus filius pro instructione, seu confirmatione gestorum ac regularum ecclesiasticarum, semper ad hanc te Sedem recurrere contemplamur; definitiones fraternitatis tuæ, & cæterorum Episcoporum, quas in præfata Synodo apostolicis canonicisque auctoritatibus propriis digitis roborasti, si ita est, nostro ut scriptis præsulatui, intimasti, & gestorum serie demonstrasti, ratas eas quidem definitiones Apostolica fore promulgamus auctoritate, semperque manere statuimus, ut inde quæstio nullis aliquando temporibus oriatur, aspirantes indebite anhelitus compressi funditus perpetuo maneant: ne amplius ullorum contradicentium adversitatibus Dei conturbetur Ecclesia; Sed omnibus eruta sævæ pertractationis erroribus unita semper in Christo permaneat. Inter hæc quidem, & hoc sancimus, ne quilibet tuæ diœceseos regulis subjectus Ecclesiæ, te contempto, impune audeat, seu valeat aliena expetere aut expectare judicia, ut alimorum traditionibus patrum, canonumque promulgationibus est constitutum: Salvo in omnibus jure Apostolicæ nostræ Sedis, ut ab ipso veluti Christo & sacris est cautum canonibus. Sed cuncti, sive in prelatione, sive in subjectione debita, ordinem ab ecclesiasticis regulis traditum observantes obediant, & studiosius obtemperare procurent. Et hoc promulgamus, atque statuimus, ut te, qui ejus provinciæ primas dignosceris, nullius umquam infestatione, contra canonica apostolicaque decreta,

Synodus Suessionensis.

Ejusdem definitiones, prout delatæ ad Sedem Apost. sunt, confirmat Pontifex.

Nequis Rhemensi subjectus Archiep. alienum petat tribunal inquit.

Salvo tamen jure Sedis Apostolicæ.

Non damnandus Hincmarus nisi a Rom. Pontifice.

ta, sivejudicia ecclesiastica tibi commissa, aut virtute aut facultate nudari, aut audientiam Romani Pontificis a quocumque damnari statuimus: Sed si compellatus appellare ad hanc sanctam Sedem volueris, Apostolici Papæ judicio reservari, nostra, immo beati Petri auctoritate præcipimus: nec alicui cujuscumque juri, vel judicio te subjici, excepta potestate Sedis Romanæ Pontificum. Et hoc volumus, ne quilibet ex provincia & dioecesi Metropoli tuæ, tibique subjecta jus secundum ecclesiasticas constitutiones primatui Ecclesiæ tuæ & tibi debitum quoquomodo per contemptum convellere, aut tibi, vel Ecclesiæ tuæ quamcumque violentiam contra eadem canonica constituta, & decreta Romanorum Pontificum pertinaciter inferre præsumat, cum anathematis interpositione nostra apostolica, & beati Petri Apostolorum principis auctoritate prohibemus. Optamus fraternitatem tuam in Christo nunc & semper bene valere. (a)

Confirmat privilegia Rhemēsis Ecclesiæ.

II.

Confirmatio Privilegiorum Corbejæ.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei universis Episcopis Galliarum.

Concil. Tom. IX. loc. cit. Dacherius Spicileg. To. VI. in Miscellaneis Epistolarum & Diplomatum.

CUM Romanæ Sedis Pontificem constet omnium Ecclesiarum Christi caput, atque principem fore, tamquam beati Petri principis Apostolorum vices agentem, cui Christus totius ecclesiæ committens principatum fatur: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves Regni Cælorum: cunctatio nulli fidelium relinquitur, quod universis Ecclesiis solicitudinem prætendere, & omnium in Christo credentium saluti, paci, atque quieti prospicere nos oporteat, ut, & quæ prava sunt, corrigantur, & quæ recta roborentur, quæ corrupta sunt, restaurentur, quæ autem integra conserventur. Cumque hanc curam circa universalis Ecclesiæ corpus per totius orbis latitudinem diffusæ custodire debeamus; speciali tamen prærogativa post Romanam atque Italicam erga Ecclesias Gallicanas nobis convenit observare, quemadmodum prædecessores nostros fecisse manifestum est. Quod competentius nunc quoque fieri oportere ipse reipublicæ status testificatur: quandoquidem utramque provinciam unius imperii sceptrum non dividit, & Romanæ dignitas Ecclesiæ una cum terreno principatu utriusque provinciæ regnum communi jure disponit, ut & rerum principes sua decreta Romanæ Ecclesiæ sancitis præmuniant, & ecclestica jura principum statutis adjuventur, æstimantes terrenæ reipublicæ rectores tunc se feliciter imperare, si suis sanctionibus apostolica confoederetur auctoritas, quam dum in nobis suscipiunt, ac venerantur, illum se suscipere gratulantur, qui discipulis suis loquitur dicens: Qui vos recipit, me recipit: hinc e contrario de contemptoribus ait: Qui vos spernit, me spernit.

Romanus Pontifex omnium Ecclesiarum caput & princeps.

Matth. XVI. 18.

Proemium.

Quam necessaria inter Sacerdotium, & Imperiū concordia.

Matth. 10.

Luc. 10.

1. Igitur cum, sicut dictum est apostolicæ solicitudini universalis Ecclesiæ credita sit dispensatio, & pro cunctorum fidelium statu perpetuas nostræ solicitudini vigilias prætendere conveniat; maxima tamen diligentia curam earum debemus ecclesiarum gerere, quarum specialius providentiam ratio suscepti officii a nobis docet agendam; ut non solum ea, quæ hactenus in suo statu permanent, intemerata serventur, verum ea, quæ lapsa sunt, ad prioris formæ dignitatem reducantur. Unde cognoscat omnium Præsulum sanctorum per Gallias commorantium reverenda fraternitas, quod vir venerabilis Odo Abbas ex Monasterio Corbejæ provinciæ Galliarum, quod est constructum in pago Ambianensi super fluvium Sommæ, adiit nos per venerabilem * Anselmum abbatem petens, ut nostræ auctoritatis privilegium super electionis propriæ statu, & rerum suarum libera possessione, seu dispensatione prædicto Monasterio Corbejæ concederemus. Ostendit quoque nobis privilegia ab Episcopis edita, unum a Præsule Ambianensi, ad cujus dioecesim locus ille pertinet, & a Coepiscopis suis factum atque roboratum jam antiquis temporibus: & aliud ab Archiepiscopo Rhemensis Ecclesiæ Hincmaro, & universali Concilio Episcoporum Galliarum paucis intercedentibus annis conscriptum, & subscriptionibus propriis roboratum, petentibus, ut ad quoscumque sive Episcopos sive Abbates pervenerit, subscribere non graventur. In quibus privilegiis decretum est, ut præfatum Monasterium Corbejæ, & rerum suarum liberam obstruant dominationem, & eligendi sibi Abbatem de suis semper habeant potestatem. Contradictores vero, & repugnantes huic sanctioni anathemate perpetuo damnandos. Super hæc autem magnifici Imperatoris Lotharii, & Ludovici, ac Caroli mandatum, ac supplicatio accessit idipsum postulantis; videlicet, ut Episcoporum privilegia nostra quoque auctoritate firmarentur.

Causa concessionis privilegii hujus.

Corbejense Monasterium in pago Ambianensi ad fluviū Sommæ.

* Anrelmum.

Odonis Abbatis preces.

Privilegia ab Episcopis Galliæ huic Monasterio concessa.

Confirmata ab Imp. Lothario, a Ludovico & Carolo Calvo (a)

2. Nos itaque cernentes, religiosam fore postulationem, neque ab apostolica solicitudine prætereundum, quod pro servorum Dei quiete, & sancti Pontifices pie statuerunt, & magnifici principes religiose rogabant, & Abbas congregationis ejusdem necessario postulabat, censuimus rogati concedere, quod ultro docebat nostram pastoralem solicitudinem exhibere.

3. Cognovimus etiam referente venerabili * Anselmo Abbate, coenobium, de quo agimus a præclarissima Francorum Regina Bathilde nobiliter ædificatum, & a primæ fundationis suæ statu cum nobilitate sanctorum virorum & religionis monachicæ observantia, tum quoque principum Francorum favoris prærogativa, & munimiinis protectione semper floruisse. Qua de re factum est, ut immunitates rerum suarum & privilegia eligendi Abbatem, omnes ei concederent, concessumque fore perpetuis diebus decernerent, suarumque munimenta cessionum in archivis monasterii ad memoriam futurorum servandam reponerent. Quibus cognitis omnibus nefas esse duximus, si non religiosorum principum devotionem sequentes, & sanctorum Præsulum exempla

* Anrelmo.

Corbeja a Bathilde regina constructa fuit.

Antiquum jus Corbejæ Monachorum sibi eligendi Abbatem.

(a) Hinchmarum Rhemensem relatam hic Suessionensis Synodi confirmationem, quam a Leone IV. PP. obtinere nullimode post iteratas legationes potuerat, a Benedicto PP. in ipso ejus Pontificatus initio subripuisse, nulla penes Scriptores controversia, quamvis postea Hinchmarus quædam eidem confirmationi subdole addiderit, substulerit vero quædam.

(a) Caroli Calvi Privilegium idem Dacherius refert Spicileg. Tom. VI. pag. 408.

pla comitantes, nostræ cessionis auctoritatem Monasterio Corbejæ tribueremus, ne qui primi propter Apostolicæ Sedis primatum in ecclesiasticis negotiis disponendis inveniri debeamus, ipsi posteriores reperiamur: & qui ad servorum Dei quietem comparandam cæteris auctoritatis lumen præstare jubemur, loquente Domino, Vos estis lux Mundi; ipsi per negligentiæ teporem minime boni operis fulgorem aliis præbeamus.

Matth. 5.

Supradicta & cætera omnia privilegia a Benedicto PP. confirmantur.

4. Qua de re noverit omnis ecclesia Galliarum & universus Episcoporum cœtus eidem Ecclesiæ præsidentium, quod privilegia sanctorum Præsulum, sive quæ diebus antiquis, sive quæ moderno tempore gesta sunt, Monasterio Corbejæ quod est constructum in pago Ambianensi supra fluvium Sommam in honore sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, & Sancti Stephani Protomartyris, præsenti auctoritatis nostræ edicto roboramus; id est, ut res Monasterii, sive quæcumque a fidelibus oblata fuerint Deo, & congregationi fratrum ibidem Christo famulantium, in dispositione abbatis, & fratrum maneant; neque Episcopus Ambianensis, ad cujus diœcesim cœnobium illud respicit, aliquid exinde præsumat, vel aliquis Episcoporum, quorum in parochiis res aut basilicas habere cognoscuntur, neque in agris, villis, prædiis, aut cellis, aut in his omnibus, quæ ad jus, & dominationem eorum respiciunt, aut Episcopus, aut Œconomus, seu Archipresbyter, aut Archidiaconus, aut quilibet ministrorum, seu præpositorum ejus, aut conventus faciant, aut convivia præparent, aut aliquid potestatis jure sibi vindicent aut exigant vindicanda. Hac quoque conditionis lege omnes Episcopi se convenire noverint, quorum parrochias res Corbejensis Monasterii respicere cognoscuntur: nec novum, nec inusitatum causetur quisquam fore: quod decernimus, quandoquidem & huic cœnobio constat olim jam hoc cessum, & multis aliis non solum in Gallia, vel in Italia, verum toto terrarum orbe, non solum monachorum, verum Canonicorum Monasteriis, hodieque conspicimus manere indultum: & unaquæque Ecclesia debet manere suis privilegiis contenta, nec ab alia pervadi, vel usurpari, quod alterius juris esse conspicitur.

Res ad Monasteriū spectantes eximuntur ab Episcopi Diœcesani jurisdictione.

Similis exemptio cæteris concessa Monasteriis.

Gallorum munificentia in Ecclesiis ditandis.

5. Cumque Galliarum per maxime Ecclesias fidelium collationibus a Deo, constet, esse ditatas, ut nemo sit fere Episcoporum, cui suæ sumptus Ecclesiæ satis superque non sufficiant, cujus gratia necessitudinis, quæ servorum Christi sunt usibus collata, in suos convertere sumptus præsumant. Si enim clericorum, qui de propriis abundant redditibus, communicatio prohibetur cum eis, quæ conferuntur ecclesiæ, ne, dum illi acceperint, qui de propriis abundant, eorum, qui nihil habent, inopia non levetur; qua conscientia Episcopus suæ sumptibus Ecclesiæ sufficiens, quæ servorum Dei fuerint usibus collata præsumat contingere? Nec veretur quod per Prophetam Dominus exprobat Sacerdotibus dicens: Rapina pauperis in domibus vestris. Pauperes enim Christi esse quis nesciat, qui contemnentes substantiam mundi, Salvatoris nostri vestigia sectantes, qui, cum esset dives, pro nobis pauper effectus est, sanctæ professionis titulum sibi divitias arbitrantur.

Clerici qui de proprio abūdāt, de ecclesiarum redditibus communicare non debent.

Isai. 3. Qui sint Christi pauperes.

2. Corinth. 8.

6. Quisquis igitur aliquid horum, quæ fuerint ad necessitates eorum collata, præsumpserit, & suis commodis applicuerit, rapinam in domum suam de substantia pauperis congregat. Omnia quoque, quæ sunt Ecclesiis oblata, vel delegata in pauperum, pupillorum, viduarum, certum est, necessitates destinata. Quare quisquis ex his aliquid in suas utilitates exigit, rapinam pauperis in domum suam congestam detinet. Et Apostolus ait: Quia rapaces regnum Dei non possidebunt. Unde ab omnibus, quæ monasterio Corbejæ fuerint vel oblata, vel quocumque legitimo jure possessa, in pecuniis, in agris, in prædiis, in domibus, in cellis, aut ecclesiis, nihil ex iis sibi præsumat, aut Episcopus, aut quicumque Ministrorum ejus, ne contra nostram & majorum auctoritatem faciens, regum quoque decreta pro servorum Christi quiete constituta contemnens, reum se sancti concilii, & perpetuæ damnationis efficiat.

De his, qui res ecclesiasticas rapiunt.

1. Corinth. 6.

7. Et quoniam monachi tranquillitatis pacem & securitatis otium habere debent, ut Deo vacantes professionis suæ regulam valeant observare, nec Episcopus, nec Archidiaconus ejus accedant ad præfatum monasterium, nec servorum Dei quietem perturbare præsumant; nisi forte aut Abbas, aut fratres alicujus utilitatis gratia eum vocare voluerint: alias neque in Abbatem, neque in aliquem de fratribus quidquam potestatis obtineat, neque per Episcopalem fastum aliquid in eos ei liceat; verum Abbas secundum regulam S. Benedicti liberam monasterii habeat potestatem, & Monachi ad ejus, tamquam ad pastoris sui solummodo respiciant gubernationem, nec Episcopale ministerium aliquid ditionis super eos obtineat. Quoniam cum Abbas vices Christi in Monasterio creditur agere, pastoris officium super creditas sibi oves habere cognoscitur; Utque dispensationis suæ ministerium exercere prævaleat dignè, nullius debet perturbari potestate subjectus, sed ab omni Episcopali liber dominatione, Christum tantummodo judicem sustineat, cui redditurus est de creditis sibi ovibus rationem. Qua propter modis omnibus statuimus, ut Episcopus adventus sui præsentia monasterii tranquillitatem non inquietet, nec aliquid in eo episcopali potestate facere præsumat, nec fratribus, aut Abbati ullam molestiam, aut inquietitudinis perturbationem ingerat. Quod si violare præsumpserit, non pastoris officium, sed eversoris, atque conturbatoris dominici gregis noverit se agitare tyrannidem: ac per hoc, non ut pastor suscipiendus, verum tamquam lupus ab ovili Christi removendus, damnationis suæ pœnas anathematis mucrone percussus excipiat. Altaria vero seu basilicas in monasterio rogatus ab Abbate pro Christi nomine consecret, atque benedicat. Chrisma quoque sive sanctificationis oleum singulis annis præbeat, sed & si quem petierit Abbas, aut de Monachis, aut de canonicis suis ad aliquem gradum ecclesiasticum consecrandum; nullatenus contradicat, nisi forte is, pro quo petitur, indignus tali honore veritatis testimonio deprehendatur: quoniam sicut divinæ benedictionis sacramentum, aut pro gratia largiri cuiquam non decet indigno, ita gratis debet exhiberi dignis, sicut Salvator ait: gratis accepistis, gratis date.

Nullam in Corbeja ditionē per Episcopum haberi aut aliā quālibet ecclesiasticam personam declaratur.

Depositio & anathema cōtra hæc inobservantes.

Episcopus, si rogatus fuerit cōsecrare possit Monasterii Altaria, Chrisma, & sacros Ordines Monachis conferre.

Matth. 10.

8. Electionis autem privilegium, ut habeant fratres ejusdem monasterii decernimus, idest, ut quemcumque de seipsis, qui sit monachicæ professio-

Monachis confirmatur jus eligendi Abbatem.

fessionis, dignus tamen pastorali prælatione, voluerint eligere secundum regularem auctoritatem, potestatem habeant eligendi. Et super hoc monentes obsecramus filios nostros gloriosos, Lotharium, Ludovicum, Carolum Augustum, ut sicut memorabilis Augusti genitor, & avus eorum, & priores ante se reges Francorum, eidem cœnobio concesserunt, eligendi de semetipsis Abbatem, atque ipsi suis præceptis hoc idem sanxerunt, ita quoque conservare suis temporibus pro Christi amore dignentur, & conservanda perpetuis diebus æternitatis suæ legibus constituant: ut dum famulis Christi libertatem electionis concesserint, & concessam servare studuerint, & præsentis vitæ regnum, & sempiternæ beatitudinis gloriam a Domino ipsi percipere mereantur. Atque quod est, aut regio munere, aut fidelium devotione ad idem cœnobium Deo famulisque ejus oblatum, nec ipsi auferant, nec alios auferre permittant. Quoniam valde justum constat atque religiosum, ut qui a Domino meruerunt percipere regni honorem, ipsi Deo conservent, quod ei collatum est: quia credentium devotione, & qui a Christo regali magnificentia prælati sunt cæteris, ipsi famulis Christi eligendi sibi pastorem non auferant libertatem. Nam quis ignorat, illa, quæ collata sunt Deo per fidelium manus, divinitati possidenda consignari, & ab humano jure in jus divinum concedi; nec etiam hominum dominationi posse transcribi, quod constat divinitatis possessione semel fore contradictum? Unde quisquis ea sui juris dominationi conatur adjungi, alterius, idest Dei juris pervasorem certum est fore eum. Etenim si quis alicujus hominis possessionem per violentiam sibi conatus fuerit usurpare, reus publici juris efficitur, & tamquam raptor, & pervasor hæreditatis alienæ legali judicio puniendus subjicitur. Multo magis igitur quicumque res Deo consecratas in jus suæ possessionis transfuderit, non humani tantum, sed etiam divini juris innoxius tenetur, & non solum raptoris, aut pervasoris crimine, verum etiam sacrilegii nota damnandus, cælesti judicio multabitur.

Adhortatio ad Francorum Reges ut Monachos in jure hujusmodi defendat, & manuteneant.

Quæ Ecclesiis donantur ab humano in divinum jus cedunt.

9. Unde magnifici principes cogitent quanto se crimine ante conspectum divinæ majestatis obligent, qui res Deo traditas invadere, & ab ecclesiasticis usibus in suas utilitates convertere non metuunt. Si vero privatorum quamvis ingenuorum hominum tamen possessiones injuste pervaserint, atque violenter abstulerint, non reges, idest justi, & modesti, sed tyranni, idest crudeles, & iniqui vocantur, & habentur. Quo nomine, quove honore censendi sunt, qui divinam hæreditatem, idest ecclesiæ Christi possessionem injuste invadunt, & violenter auferunt? Unde hæc cogitantes filii nostri religiosissimi principes, res monasterii Corbejensis inviolatas, illibatasque tamquam sacra divinitatis custodiant, nec ipsi eas tollentes, nec ab aliis auferri sinentes, ut ante conspectum superni regis, quod dicuntur nomine reges merito censeantur; ut dum Deo, quæ sua sunt, custodiunt, eis a Deo, & terreni regni principatus custodiatur, & sempiternæ beatitudinis corona tribuatur.

Adhortatio ad Principes sæculi de Ecclesiasticas res sibi non usurpando.

10. Quapropter monentes eos hortamur, ut tam sua quam priorum principum concessa inconvulsa custodientes, Pontificum quoque nostraque decre tanullatenus prævaricantes, monasterio saepe dicto electionis privilegium tam suis quam futuris temporibus, & conservent, & servanda sanctionis perpetua stabilitate decernant. Veritatis etenim voce docemur, quoniam si quis in ovile Christi non per ostium ingreditur, sed aliunde ascendit, hic fur est & latro. Et talis non dominici regis salutem, sed sua lucra, non ut salvet, sed ut perdat, requirit. Ovile autem Christi fore collegium sanctum monachorum nullus prudentium dubitat. In hoc ovile per hostium ingreditur, quando per electionis ordinem secundum regularem constitutionem aliquis pastorale ministerium sortitur: qui vero regia dominationis potestate suffultus, & non per electionis gratiam supra dominicum gregem primatum arripit, hic non pastor, id est vicarius Christi, sed fur & latro esse cognoscitur; nec ut dominicum gregem custodiat, sed ut perdat & dissipet, intrare deprehenditur. Unde quisquis ei potestatis hujus tribuit dominationem, de morte tantarum animarum in die judicii reus judicabitur, quantis hic per pravitatis exempla causa fuit perditionis.

11 Qua de re gloriosi principes monasterio huic electionis prærogativam concedite, neque aliquam personam, aut laicam, aut canonicam, quod contra omnem ecclesiasticum ordinem est, aut etiam Monachum, ex alio monasterio, vel secundum regulam non electum, super illud regali potentia constituatis, ne domus Dei, quæ domus orationis esse debet, per vos fiat spelunca latronum. Neque enim ignoratis hujusmodi prælatos, & auctores hujusmodi prælationis a domo æternitatis divina censura exturbandos, & ad supplicia ultionis perpetuæ deportandos. Unde quæ sententia damnationis a nobis est in tales exercenda, nisi quam Spiritus Sanctus ore prophetico protulit, dicens: Omnes principes eorum, qui dixerunt, hæreditate possideamus sanctuarium Dei: Deus meus pone illos ut rotam, & sicut stipulam ante faciem venti: sicut ignis qui comburit silvam, & sicut flamma comburens montes; ita persequeris eos in tempestate tua, & in ira tua turbabis eos. Qui sunt enim, qui sanctuarium Dei hæreditate possidere dicuntur, nisi illi, qui res Deo dicatas, & ad usus pauperum servorumque ejus collatas, sæcularis potentiæ dominatu, non electionis gratia quærunt obtinere? Principes autem illorum sunt hi, qui votis suffragia præstando, aut Ecclesiæ res illis tradendo consentiunt. Quali autem utrique feriantur divinitus ultione superius dicta sententia comprehendit, quæ ostendit eos a cælestis patriæ stabilitate projiciendos, & temporalis * volubilitate lapsus quasi rotæ vertigine circumferendos, postque præsentis terminum vitæ, turbine divinæ animadversionis velut stipulam ariditatis vanitate levissimam rapiendos, & infructuositatem eorum, atque superbiam, tanquam silvestrem sterilitatem, & contra Deum elatum tumorem terræ igni, flammaque vorante comburendos.

Joan. 10. De extraneo in Monasterii Abbatem non introducendo

Contra hæc attentantes imprecatio. Psalm. 82.

** Dacher. nobilitate lapso.*

12. Ut hanc igitur ultionis divinæ severitatem non subeant, studeant christianissimi principes Christi ecclesiis electionis sua jura conservare, & quod universæ debetur ecclesiæ, Corbejensi non auferant monasterio: ut dum ei propter honorem Dei jus electionis indulserint, & res monasterii violentorum ambitionibus ne deserviant incontaminatas servaverint, ipsi cælestis regni cum Chri-

Chriſto participium conſequantur. Nec illun aliquando in ſæcularium manus, aut canonicam dominationem permittant, quod habitatorum ſumma deſtructio eſt, & dantis, ſive accipientis ſumma damnatio. Nam quid eſt aliud ſæcularem perſonam paſtoris vice eccleſiæ Dei præferri, quam abominationem deſolationis in templo Dei conſtituere? Quicumque igitur hoc faciunt Pilato ſimiles inveniuntur, qui Cæſaris imagines in templo Domini ſtatuit venerandas. Et cum Apoſtolus fidelibus loquitur, dicens: Nolite conformari huic ſæculo, ſed reformamini in novitate ſenſus veſtri: qui ſæcularem perſonam Monachis præficit, quantum in ſæculo de forma ſpiritus ad formam ſæculi, & de imagine Chriſti ad imaginem terreni regis eos impellit: quoniam omnis ſubditus prælati ſui debet imaginem ſequendo imitari. Unde non parvo ſe delicti ſcelere putet involvi, qui tales eccleſiæ præponit, ut quorum forma ſervi Chriſti, non Chriſti humilitatem ſed ſuperbiam mundi, non cæleſtis patriæ deſiderium, ſed concupiſcentiam ſæculi contemplentur ſemper, & addiſcant.

Rom. 12. 2.

Quantum mali agat, qui ſeculares perſonas Monachis præficit.

Iterata adhortatio ad Francorum reges.

13. Quod quia videtis, excellentiſſimi principes ſceleſtiſſimum fore hoc impietatis ſacrilegium, a monaſterio Corbejenſe propellite ſemper: ſed nec canonici ordinis perſonam ſuper illud aliquando vel præponatis, vel præponi ſinatis. Memores eſtote, quod Nadab, & Abiù, quia ignem alienum Domino in incenſum obtulerunt, divino igni conſumti ſunt. Ignem ſiquidem alienum in incenſum offert Domino, qui monaſticæ religioni aliquem ſub canonica profeſſione militantem, ut paſtoris vicem obtineat prærogat. Verum quia tales ultione feriuntur, illorum ſignat interitus, qui mox præſentis pœnæ, ſupplicio conſumti, quid eorum imitatores mereantur, ſuæ damnationis exemplo poſteris ſignaverunt. Omnes quoque licet monaſticæ ſint profeſſionis, ſi non per electionem regularem conſtituti fuerint rectores eidem monaſterio, de quo loquimur, quia tales per munera cognoſcuntur admiſſi, ideſt, aut per pecuniam, aut per gratiam, aut per obſequium, univerſa a nobis Petri Principis Apoſtolorum auctoritate cum Simone, cujus imitatores exiſtunt, anathemate damnantur. Et ut religioſi principes ab hac damnationis ſententia maneant immunes, ſtudeant omnibus modis circa monaſterium præfatum electionis privilegium ſervare ſemper inviolatum, quoniam ſecundum jam olim a ſanctis patribus definitam promulgationem Eccleſiæ Corbejenſis prælationem non per legitimam Monachorum in eodem Cœnobio Chriſto militantium electionem, ſed contra regularem, atque canonicam auctoritatem, & dantem, & accipientem a Chriſti regno, ſanctorumque conſortio anathematizamus, neque ſocietatem poterunt habere Hieruſalem cæleſtis, qui eam in terris peregrinantem diſſociare conantur. Quod agere certum eſt omnes, qui non paſtores, ſed latrones, nec Chriſti vicarios, ſed Antichriſti ſequaces, ſuper eam conſtituere non verentur, ut domus Dei non domus orationis, ſed ſpelunca latronum exiſtat, nec in ea forma Chriſti, ſed abominatio deſolationis emineat.

Corbejæ neque Canonici ordinis quilibet præponédus.

Anathemate damnantur, qui ex Monachis per canonicam electionem non præficiuntur.

14. Sed ſi reipublicæ, rectores divinorum contemptores præceptorum, atque noſtram ſuper hac re decernentem contemnentes auctoritatem, non quem regularis electio decreverit, ſed quem eorum dominatio voluerit, illi præpoſuerit congregationi, Monachi loci ejuſdem Epiſcopum, ad cujus diœceſim Monaſterium pertinet, obſecrent, ut aut per ſeipſum, aut una cum eis ad Archiepiſcopum Rhemenſem referant atque ſimul principem conveniant, & eum ſuper tranſgreſſionis ſuæ pericula commoneant. Quod ſi Epiſcopus diœceſis illius aut propter timorem, aut favorem principis, aut propter imprudentiam, vel paſtoralis curæ negligentiam, ferre auxilium vel noluerit, vel contempſerit, fratres per ſeipſos præfatum Archiepiſcopum, & vicinos Archiepiſcopos adeant, & neceſſitudinis ſuæ cauſam eis manifeſtent, utque ſibi ferant auxilium ſupplicent. Archiepiſcopus autem vel ipſe ſolus, vel cum cæteris Epiſcopis ſuæ diœceſeos regem adeant, & ſuper electione violata eum commoneant, utque corrigere dignetur & verbis ſuadere, & precibus obſecrare non deſiſtant. Quod ſi eos audire contempſerit, nec peccati ſui corrigere culpam maluerit excommunicationis Apoſtolicæ ſententiam damnatus excipiat. Si vero vel Epiſcopus cujus parrochia eſt, aut Archiepiſcopus aut cæteri ſuffraganei negligentes ſuper hoc fuerint, aut contempſerint, aut irritum duxerint, damnationis cujus ſententiæ teneantur obnoxii, non ignorant. Dicit enim propheta: Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem ſuam, ſanguinem ejus de manu tua requiram. Unde noverint ſe eodem vincendos anathemate, ſi neglexerint pro grege dominico paſtoralis curæ ſolicitudinem adhibere.

Monachi ſi ipſis præficiatur non electus cum ordinario loci ad Rhemenſem Archiepiſcopū recurſum habeant.

Rhemenſis Archiepiſcopus vel ſolus vel cum cæteris Epiſcopis Regem adeat.

Si Rex audire noluerit excomunicetur.

Similem pœnam incurrant ſi Epiſcopi pro Monaſterio hæc agere recuſaverint. Ezech. III. 31. 33.

✠ BENEDICTUS. ✠

Scriptum per manum Theodorici ſcriniarii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ in menſe Octobrio, Indictione quarta. Bene valete. * Actum nonis Octobris per manum Theophilacti ſecundicerii Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, imperante D. piiſſimo Auguſto Hlotario a Domino coronato magno Imperatore anno XXXIX. & poſt ejuſdem annum XXXIX. ſed & Hludovico novo imp. ejus filio anno VII.

** In edit. Concil Notarii & Scriniarii.*

** Huc uſque Dacherius, cætera in edit. Concil. loc. ſupracit.*

Dat. die 7. Octobris anno Dñi 855. Pontif. Benedicti anno I.

I I I.

Confirmatio Privilegiorum Monaſterii S. Dionyſii in Francia.

Hujuſmodi Privilegia lege ſuperius in Stephano II. Conſtit. V. Quoniam ſemper &c. *dat. anno* 757. *Conſtit VI.* Cura nobis &c. *dat. anno fortaſſe eodem: & in Hadriano PP. I. Conſtit.* Tum Summæ Apoſtolicæ &c. *dat. anno* 786.

Benedictus Epiſcopus Servus Servorum Dei Hludovico Abbati Venerabilis Monaſterii ſanctorum Martyrum Dionyſii, Ruſtici, & Eleutherii, ubi eorum ſacra corpora requieſcunt, & omni congregationi fidelium Monachorum, quæ cum eo eſt, pax a Deo patre, & Domino Jeſu Chriſto.

Cauſa conceſſionis.

QUeſti eſtis filii mei cariſſimi, quod in terris, quas apud Anglos Saxones habere videmini, multi per inſolentiam illius terræ homines vobis injurias important; & præcipue

pue cum suprema sorte funguntur reges, & alii succedunt in regno. Quapropter petistis, ut vobis donationes illas regum seu principum, vel cujuscumque, qui ad vestrum Monasterium pro amore Dei summi, ac veneratione prædictorum martyrum, seu pro salute sua, aliquid in illa terra largiti sunt, auctoritatis nostræ pagina firmaremus. Justum ergo considerantes, quod nobis utiliter postulatur, auctoritate Dei Patris omnipotentis cum Filio, & Spiritu Sancto, & Beati Petri Sanctorum Apostolorum Principis, cujus nos immeriti vicarii existimus, cum invocatione cælestium virtutum sancimus, & firmantes roboramus, ut quidquid in omni terra Brittanniæ, vel ubicumque sive a regibus, principibus, seu a quolibet homine, sive in terris, sive in aquis, qualiscumque sit illa possessio, quæ ad Monasterium S. S. martyrum Dionysii, Rustici, & Eleutherii tradita est, absque invasione, & violentia quorumcumque hominum, sub potestate Abbatis, & provisione Monachorum ejusdem Monasterii in perpetuum perseveret. Quod si aliquis hoc infringere, vel per alium aliquem voluerit auctoritatis nostræ privilegium, sciat se anathemate insolubile damnatum, & a regno Christi alienum, & cum impiis æternis incendiis deputandum, nisi resipuerit, & ad satisfactionem congruam venerit. Qui autem ista conservaverit, auxerit, adjuverit, benedictionem percipiat a D. N. J. C. in sæcula sæculorum Amen. Bene valete. Scriptum per manum Theodori Notarii regionarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Majo indictione * septima: Datum per manum Megisti Episcopi, & bibliothecarii Sanctæ Apostolicæ Sedis, quinto idus Maii imperante Domino piissimo perpetuo Augusto a Deo coronato magno imperatore Consulatus ejus anno octavo, Indictione * Septima.

Bona Monasterii in possessionem Abbatis sine alicujus molestia confirmantur.

Anathema contra hæc inobservantes

* lege Quinta. Dat. die 11. Maii anno Domini 857. Pontif. Benedicti anno II. * lege Quinta (a).

I V.

Privilegium Interamnensibus, quo eisdem bona omnia confirmantur.

In nomine Domini, & Salvatoris J. C. anno ab Incarnatione ejusdem D. N. J. C. 857. Mense Maji Indict. * 6.

Script mense Majo anno Domini 857. Pontif. Bened. anno II. leg. V. (b) *Ex Archivo Interamnensi edidit Ughell. Ital. Sac. T. I. Proemium.*

HOnestum nimis, & necessarium videtur esse negocium ..... assequi servitia pro remuneratione sui laboris. ex nostris rebus ac publicis causis eis concedimus, & condonamus. Divinum namque præceptum est, ut sequatur vota fidelium, fructum tamen laborum ac præmium, qua authoritate Domini Nostri Jesu Christi Salvatoris atque B. Mariæ semper Virginis, Sanctorumque Apostolorum Principis Petri & Pauli, omniumque simul Sanctorum, Ego Dominus Benedictus III. Papa, ac Gubernator Sanctæ, & Apostolicæ Sedis, totiusque Ecclesiæ universum per orbem de præsenti die, Domini concedente gratia, atque ejus divina auspicante clementia, simulque suggerente gratuita pietate, damus, & concedimus authoritate Domini Salvatoris vobis habitatoribus Civitatis Teramnensis majori, & minori natu, vestrisque hæredibus, & successoribus in perpetuum, idest totam jam dictam Civitatem, cum muris & ædificiis, decursibus aquarum, & aluei, ac marginibus, indeque concurrentibus & cum tota sua pertinentia, cum vallibus, collibus, montibus, ac planiciis, fundura, ac vocabula circumquaque posita. Insuper concedimus vobis alias res per hos fines, sicut transire videtur per stradam Domnitam, & exire videtur per portam, quæ dicitur Romana, & per antiquum pontem; subiitque in colle, qui vocatur Altilianum, & per jam dictum Collem descendit in fossatum, quod regulari nomine dicitur cuda: deinde pergit in Lagia, & per decursus jam dictæ lagiæ descendit in furcam, quæ vocatur Petra de confinio, deinde subit per montem ubi dicitur Aquævivæ, atque dehinc ascendit in Montem, qui dicitur Matum, ac pro montanis vallibusque transire videtur per montem ad agrum, qui dicitur Rusclum, atque deinde descendit per viam, quæ pergit in Marmora: deinde descendit per marginem montis in alueo fluminis in loco, ubi mergere videtur aqua jam prænominata marmora, ac per decursus jam supradicti fluvii decurrit in jam dictam Civitatem Teramnensem. Infra hos vero fines, atque vocabula concedimus vobis, vestrisque hæredibus, & successoribus in perpetuum * castris, muris, aliisque ædificiis, terris, vineis, pomis aliisque arboribus fructiferis, & infructiferis, montibusque, cum vallibus, cultum, & incultum, aquis, decursibusque earum cum introitu, & exitu suo, cum omnibus, & in omnibus quantum infra se, & super se habere videtur, vel in antea haberi, apparere habetur, ad honorem D. N. Jesu Christi, & B. Mariæ semper Virginis; & B. Petri Apostolorum Principis, ad utilitatem vero vestram, successorumque vestrorum .... sane videlicet ratione, & convenientiæ concedimus vobis jam supradictas res, vestrisque hæredibus, & successoribus in perpetuum, quia in omnibus semper nobis obedientes fuistis, atque in utilitatem, servitiumque nostrum parati estis, & in futurum spontanee promittitis adimplere in sancta, summaque Sede Apostolica, confirmo habere vos, ac possidere vos, vestrosque hæredes, vel successores in perpetuum cum Domini benedictione, nostraque, nostrorumque successorum. Insuper obligo, atque confirmo. Si quis autem vel temerarius in aliquo molestare, aut inquietare, ac litigare per quodlibet ingenium voluerit, aut contra hanc nostræ concessionis chartulam contrarius exstiterit, fiat anathema, & anathemata, insuper fiat compositor in summa, & Apostolica Sede c. lib. auri optimi soluta vero pœna, hæc chartula semper fiat stabilis in perpetuum.

Descriptio finium Interãnensis Dominii.

* *Deest aliquid.*

Cur Benedictus PP. tanta Interamnensibus donaverit.

Spiritualis, & tẽporalis pœna contra inobservantes, quæ hoc in Diplomate constituũtur.

Joan-

(a) Labeus recte observat loco *Indictione Septima* legendum esse *Indictione quinta*: sed nec ipse, nec ullus alius animadvertit annum Consulatus Ludovici II. Augusti mendose etiam a Librario descriptum fuisse; quia scilicet Consulatus perpetui parum hactenus fuere cogniti. Quare cum Ludovicus ann. 850. mense Decembri Imperium & Consulatum uno eodemque die, ut moris erat, susceperit, & Benedictus III. anno sequenti ante mensem Majum obierit, hæc Epistola serius quam currenti anno Indict. V. & Consulatu VII. Ludovici II. Aug. notato dari non potuit. *Pagius ad ann. Ch. 857. n. 8.*

(b) Eadem hic quoque de Indictione ratio.

Subscriptiones Testium

Joannes nepos Domini Pontificis, Gualterius similiter nepos ejus testes, Sanxo, Comes Raynerius de Joseph, Adam de Alberto testes.

Ego Petrus Scrinarius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ hunc* præceptum per jussionem Domini Benedicti III. Papæ, manu mea subscripsi.

* hoc.

NICOLAUS PRIMUS.

PAPA CVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCLVIII.

Nicolaus, natione Romanus, ex patre Theodoro Regionario, Diaconus S. R. E. ordinatur Pontifex die Dominica 24. Mensis Aprilis anno 858. Sedit annos ix. menses vi. (a) dies x. Michaele III. in Oriente, Ludovico II. in Occidente imperantibus. Fecit Ordinationem unam per mensem Martium, qua Presbyteros septem, Diaconos quatuor, Episcopos per diversa loca numero saxaginta quinque creavit. Ex hac luce Idibus Novembris anno 867. migravit ad Dominum: corpus ejus sepultum est ante fores Basilicæ S. Petri. Vacavit Sedes mensem. i.

(a) *Sic* in Augustodunensi, in Chronico. Vulturnensi apud Rer. Ital. Script. Tom. I. Part. II. pag. 353., & Catalogis nonnullis, male enim in Anastas. mens. ii.

I.

Unio Bremensis Ecclesiæ & Hamburgensis ita tamen ut Metropolitana dignitas penes Hamburgum remaneat.

Ex Crantzio in sua Metropoli lib. 1. 38. & 39. & Philippo Cæsare in appl. Triapost. Septentr. pag. 182. edidit Lambec. Chronol. & Auctar Lib. I. Rer. Hamb. apud Lindembrogium edente Fabricio.

Nicolaus Episcopus, Servus Servorum Dei omnibus fidelibus Sanctæ Dei Ecclesiæ præsentis temporis scilicet, & futuri.

Proemium.

Quisquis Dominum & Redemptorem nostrum Jesum Christum de sinu Patris ad terram pro demonstranda cordibus hominum vera & certa fide descendisse non dubitat, profecto non ignorat, omnes, qui ejusdem fidei per gratiam ipsius participes facti sunt, & præcipue Nos, qui per primum tantæ virtutis ministrum locum præcipuum retinemus, hominibus debere lucrandis insistere, & per universas gentes verbi semina serere, & solatio serentibus ministrare. Hunc autem quia Ludovicus sublimissimus Rex per Salomonem venerabilem Episcopum Civitatis Constantiæ nostro studuit Apostolatui intimare, quod piæ memoriæ Ludovicus Imperator genitor suus quendam Monachum nomine Anscharium de Monasterio Corbeja tulisset, & collocasset eum juxta Albiam fluvium in confinibus Danorum, & Sclavonum, sive Saxonum, in Castello Hammaburgæ, inter duos Episcopatus Bremen, & Verde, de quibus tollens ecclesias, & decimas ad sustentationem provehendi jam fati Episcopi, Clericorumque ejus; condonasset in prædicto loco, annuente, ac solemnia Sedis Apostolicæ privilegia præbente prædecessore nostro beatæ memoriæ Papa Gregorio: cujus etiam auctoritate in supradicto Nordalbingorum populo Sedes costituta est Archiepiscopalis, in castello superius memorato Hammaburg; & in eadem quoque Sede Archiepiscopus, accepto a Sede Apostolica pallio, primus est ordinatus Anscharius, cui a præfato Pontifice delegata est cura seminandi Verbum Dei, & animas lucrandi Deo: cujus delegationis & auctoritatis, & Pallii acceptionis pagina nobis est a præfato Filio nostro Ludovico Rege per jam dictum Salomonem sanctissimum Episcopum destinata, juxta morem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ebullata; per cujus tenorem pagina hæc ita fuisse comperimus, sicut pietas nobis jam præfati Regis per fidelem virum Salomonem scilicet Episcopum intimavit. Unde nos vestigia tanti Pontificis, & prædecessoris nostri sequentes Gregorii, omnemque ibidem Deo dignam statutam providentiam agnoscentes, magnorum Principum votum, Ludovici videlicet divæ recordationis Augusti, & æquivoci ejus filii excellentissimi Regis, tam hujus Apostolicæ authoritatis præcepto, quam etiam Pallii datione, more prædecessorum roborare decrevimus: Quatenus tanta fundatus auctoritate prænominatus Anscharius primus Nordalbingorum Archiepiscopus, & post ipsum successores ejus lucrandis plebibus insistentes adversus tentamenta diaboli validiores existant: Ipsumque filium nostrum jam dictum Anscharium legatum in omnibus circumquaque gentibus Sueonum, sive Danorum, nec non etiam Slavorum, vel in cæteris ubicumque illis in partibus constitutis divina

Fundatio Hāburgensis Ecclesiæ per Ludovicū Pium Imperatorem

Confirmatio fūdationis hujusmodi:

Et Legationis Apostolicæ Anschario demādatæ.

na pietas ostium aperuerit, publicam euangelizandi tribuimus auctoritatem, ipsamque Sedem Nordalbingorum, Hammaburg dictam, in honorem Sancti Salvatoris, sanctæque ejus intemeratæ genitricis semper Virginis Mariæ consecratam, Archiepiscopalem deinceps esse decernimus; Atque ut strenui prædicatoris Episcopi, post discessum crebro dicti Anscharii Archiepiscopi, persona tanto officio apta eligatur semper successio, sub divini judicii obtestatione statuimus. Verum quia Karolus Rex frater sæpe dicti Regis Ludovici post discessum Imperatoris patris sui piæ memoriæ Ludovici, abstulit a præfato loco, qui dicitur Hammaburg, Monasterium, quod appellatur Turholt, utpote quod post partionem inter fratres suos in Regno suo conjacere videbatur, situm in Occidentali Francia, quod illic genitor suus ad supplementum, & victum Episcopo, & Clericis ejus dederat; cœpere sicut fertur, omnes ministri Altaris recedere: deficientibus quippe necessariis sumptibus, ab ipsis recesserunt Gentibus, & eadem ad Gentes Legatio per hujusmodi factum defecit, ipsaque Metropolis Hammaburg pene deserta facta est; Igitur, dum hæc agerentur, mortuus est Bremensis * Episcopus, quæ huic contigua esse dicitur: cumque sæpe dictus Rex, & hanc Diœcesim vacantem, & illam novellam institutionem deficientem, insuper & utramque hanc Ecclesiam, Dei permittente occulto judicio, per barbaborum sævitiam admodum attenuatam, quærere cœpit, qualiter prædicta Bremensis Ecclesia prædictæ quoque novellæ Archiepiscopali uniretur, & subderetur Sedi, nostro hoc votum roborante decreto: Unde persæpe nominatum Missum Salomonem videlicet Constantiæ Civitatis Episcopum nobis confirmandum, ac postulatum est nostra auctoritate roborandum. Nos igitur id subtili perpendentes examine animo advertimus propter instantem necessitatem, & animarum lucra in Gentibus demonstrata, utile fore: Omnia enim, quæ proficua Ecclesiæ probantur existere, & divinis non * resultant præceptionibus, licita & facienda esse non dubitamus: maxime in tam novellæ Christianitatis plantatione, in qua varii solent eventus contingere. Quamobrem omnipotentis Dei, & Beatorum Apostolorum Petri, ac Pauli & hoc nostro decreto decernimus secundum reverendissimi Ludovici votum, ipsas prædictas Diœceses Hamburgensem, & Bremensem scilicet non deinceps duas, sed unam esse, & vocari, subdique Sedi, quæ prædecessoris nostri decreto Archiepiscopali est munere sublimata, restituta duntaxat de Bremensis Ecclesiæ rebus Episcopatui Verdensi parte inde ante ablata. Nullus vero Archiepiscopus Coloniensis ullam sibi deinceps in ea Diœcesi vindicet potestatem: quinimo & ipsis, & omnibus omnimo suademus veræ religionis cultoribus, ut sacra hac Legatione fungentibus adjutorio, & solatio sint; quatenus gratia hujus beneficii plenam mercedem recipere mereantur ab eo, qui dixit: Ite, docete omnes gentes, & quicunque receperit vos, me recepit. Itaque omnia a dilecto filio nostro Rege Ludovico ad hoc Deo dignum officium deputata, nostra etiam pia ejus vota auctoritate firmamus. Et quia casus præteritorum nos cautos faciunt in futurum, omnem quoque adversantem, vel contradicentem, atque piis nostris his studiis quolibet modo insidiantem, anathematis mucrone percutimus, atque perpetuæ ultionis reum diabolica sorte damnamus: at culmen apostolicum more prædecessorum nostrorum, causamque Dei pro affectu zelantes ab adversis hinc inde partibus tutius muniamus. Et quia te charissime Fili Anschari divina clementia nova in Sede primum disposuit esse Archiepiscopum, nosque Pallium tibi ad Missarum solemnia celebranda tribuimus, quod tibi in diebus tuis, uti Ecclesiæ tuæ perpetuo statu manentibus privilegiis, uti largimur. Quo circa hujus indumenti honor morum a te vivacitate servandus est. Si ergo pastores ovium sole geluque pro gregis sui custodia, ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis lanianda morsibus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant; quanto sudore, quantaque cura debeamus esse prævigiles nos, qui Pastores animarum dicimur, attendamus, & ne susceptum officium in terrenis negotiis aliquatenus implicare debeamus, admonemus. Vita itaque tua Filiis tuis sit via: in ipsa si qua tortitudo illis inest, dirigant: quod imitentur aspiciant, in ipsa se semper considerando proficiant, ut tuum post Deum videatur esse bonum, quod vixerint. Cor ergo tuum neque prospera, quæ temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa dejiciant: districtum mali cognoscant, pium benevoli sentiant, insontem apud te culpabilem malitia aliena non faciat, reum gratia non excuset, viduis, ac pupullis injuste oppressis defensio tua subveniat. Ecce: Frater Charissime, inter multa alia ista sunt sacerdotii, ista sunt Pallii; quæ si studio se servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis. Veruntamen ista omnia superius annexa ab Apostolica Sede Beatitudini tuæ indulta agnosce, si a fide & decretis Sanctæ Catholicæ, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ in nullo penitus declines: Quod si a fide, & institutis, aut sanctionibus te tanto sublimantis honore Sedis Apostolicæ declinare studiose præsumpseris, his nostris tibi collatis careas beneficiis. Porro te Pallio uti non nisi more Sedis concedimus Apostolicæ: scilicet, ut successores tui per semetipsos, vel per legatos suos & scriptum, fide nobiscum tenere, & sanctas sex Synodos recipere, atque decreta omnium Romanæ Sedis Præsulum & Epistolas, quæ sibi delata fuerint, venerabiliter observare, atque perficere omnibus diebus suis, scripto se & juramento profiteantur. Scriptum per manum Zachariæ Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Majo, Indictione duodecima. Bene valete. Data pridie Kalend. Junii, per manum Tiberii Primicerii Sanctæ Sedis Apostolicæ, imperante Domino piissimo Augusto Ludovico a Deo coronato magno Imperatore, anno quintodecimo, Indictione duodecima *(a)*.

Marginalia: Monasterium Turoholt ab Hamburgensi Ecclesia disjunctum. — * adde Diœcesos. — Ludovici Regis preces ad Nicolaū pro unione Bremensis Ecclesiæ cum Hamburgen. — Causa concessionis. — * leg. resistunt, vel melius opponuntur. — Unio Bremensis E. cum Hāburgensi sub conditione restitutionis partis, quæ a Verdensi prius fuerat ablata. — Bremensis Ecclesia libera a Coloniensis Archiep. jurisdictione declaratur. — Anathema contra inobservantes. — Confirmatio Privilegiorū Hamburg. Ecclesiæ. — Adhortatio ad Anschariū Archiep. — Conditiones quibus hæc conceduntur indulta. — Dat. die 31. Maii ann. Domini 858. Pōtif. Nicolai anno I.

(a) Lambecius loco supracitato ante quam referat hoc Diploma Nicolai Pontificis; hæc præmittit: -- *Notandum est pro Ludovici II. anno* 3. *perperam istic. an.* 15. *& pro Indictione IV. æque male Indict. XII. legi* -- Sed non minor in Lambecii emendatione error Typographi fortasse in curia: loco enim Indictionis IV. Indictio VI. fuerat apponenda.

Con-

II.

Confirmatio Fundationis Monasterii Vizeliacensis in pago Avalensi, Diœcesis Augustodunensis quod multis donatur Privilegiis.

Edidit Lucas Dacherius in Tomo II. Spicilegii.

Nicolaus Episcopus S. S. S. Dei, Religiosæ, & Deo dicatæ, quæ divino nutu, divinaque providentia in Monasterio fuerit constituta, quod a vobis Gerardo scilicet clarissimo filio nostro illustrissimo Comite, & nobilissima filia Berta in nomine Domini Nostri Jesu Christi, & veneratione beatissimæ Virginis Mariæ Genitricis ejusdem Dei, & Domini nostri Jesu Christi, in loco vel agro, qui dicitur Vizeliacus, in pago Avalensi, in finibus Burgundiæ, constructum est, opibusque ditatum, & omnibus, quæ post eam in eodem Monasterio Abbatissæ regimen tenuerint in perpetuum: de quo Monasterio cum omnibus jure ad se pertinentibus pro remedio, & futura retributione animarum vestrarnm hanc Sanctam hæredem Romanam fecistis Ecclesiam, illudque per donationis paginam, B. Petro Apostolorum Principi contulistis.

*adde ad *ad. de ad.

QUando* ea, * quæ catholicorum virorum corda Pontificum sunt monitis provocanda, ita ardenti desiderio divina præveniente clementia succenduntur, ut ab eis ultro poscantur; alacri, & læto sunt animo concedenda, quanto ea ipsa quæ cupiunt si nollent facere, peti debuerint. Proinde juxta vestram petitionem Monasterio in honore Domini Nostri Jesu Christi, quod in parrochia Urbis Augustudunensis in loco, & regno prænominato a vobis religiosa devotione fundatum est, hujusmodi privilegia præsenti nostræ Apostolicæ auctoritatis decreto indulgentes concedimus, confirmamus atque statuimus, ut nulli regum, nulli Antistitum, nulli quacumque prædito dignitate, vel cuiquam alii de his, quæ eidem Monasterio a vobis, vel a quibuslibet aliis de proprio fuerint jure collato; sub cujuslibet causæ, occasionisve specie minuere, vel auferre, sive suis usibus applicare, vel aliis quasi piis causis pro suæ avaritiæ excusatione liceat quocumque modo concedere: sed cuncta, quæ ibi oblata sint, vel offerri contigerit, tam a vobis, quam ab eis quæ in eodem loco in officio Abbatissæ vel conversatione religiosa successerint, seu qui pro animæ suæ remedio ibidem oblationes suas obtulerint, a præsenti tempore illibata, & sine inquietudine volumus, & apostolica auctoritate præcipimus possideri, earum tantum usibus, pro quarum substentatione ac gubernatione concessa sunt fuerintque, modis omnibus profutura, ea conditione, ut nullus Successorum nostrorum in sancta hac Sede, cui authore Domino deservimus, unquam, vel usquam quiddam de eisdem rebus cuiquam beneficiare, commutare, aut sub censu concedere, vel retinere, per futura tempora patiatur. Sed censum tantummodo in testamento traditionis vestræ, quo ex eodem Monasterio hæreditatis hanc sanctam fecistis Matrem Ecclesiam, unam videlicet libram argenti annis singulis Successores nostri accipientes, piæ paternitatis suffragium eidem Monasterio, & Abbatissæ, ac Monachis sub regula S. Patris Benedicti ibidem degentibus, solicitudine pastorali vigilanter contra omnes infestantes impendere studeant. Item constituimus, ut obeunte Abbatissa prædicti Monasterii, non alia ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quam consensus Monacharum secundum timorem Dei & institutionem Regulæ B. Benedicti elegerit; & hujus Apostolicæ Sedis Pontifex præviderit ordinandam, aut suggestione Monacharum consenserit ordinatam.

Monasterium Vizeliacense extructū fuit a Gerardo Comite in Diœcesi Augustodunensi. Omnibus Regibus, & Episcopis quidquam de Monasterio minuere, vel auferre &c. interdicitur.

Cēsus ab Abbatissa Sedi Apostolicæ debitus. Pontificibus tamen ejus incumbat protectio.

Libera Abbatissæ electio penes Monachas.

Hoc quoque Capitulo præsenti subjungimus, ut locum avaritiæ secludamus, nullum de sacerdotibus, nullum de Regibus, vel quemcumque fidelium per se, suppositamve personam de ordinatione ejusdem Abbatissæ, vel Clericorum, atque presbyterorum, vel de largitione Chrismatis, aut consecratione Basilicæ, aut de quacumque commoditate, specialis aut temporalis obsequii, sive quibuscumque causis ad idem Monasterium pertinentibus audere in auro, vel alia qualibet specie commodi, vel exenii loco quicquam accipere, neque eandem Abbatissam ordinationis suæ causa quicquam dare præsumere, ne hac occasione, ea quæ a fidelibus pio loco offeruntur, aut jam oblata sunt, consumentur. Neque Episcopus civitatis ipsius Parrochiæ, nisi ab Abbatissa ipsius Monasterii invitatus ibidem publicas Missas agat, neque stationes in Cœnobio eodem indicat, ne ancillarum Dei quies quoquomodo populari conventu valeat perturbari, neque paratas, aut mansionaticos exinde præsumat exigere. Susceptionem autem fidelium, & religiosarum, atque beneficentiam, quam jubet Apostolus cunctis exhibendam pro possibilitate loci, & facultatum; non modo ibidem gratis fieri non denegamus, verum etiam suademus. Sed & modus in numero congregationis adeo conservetur ut pluritas penuriam, nec paucitas inhabitantium destitutionem loci indicere valeat. Hæc igitur omnia, quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, cunctis post vos succedentibus, qui idem Monasterium a vobis extructum, & S. R. Ecclesiæ traditum sub usu fructuario retinetis, vel eis, quorum interesse poterit, in perpetuum servanda decernimus.

Nemini liceat quidquam ab Abbatissa, vel Monachis pro Chrismate vel quacumque alia causa accipere.

Episcopus, nisi fuerit invitatus nec missarum quidem solemnia peragere possit.

De numero Regularium.

Si quis vero Sacerdotum, Judicum, atque secularium personarum hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens contra eam venire tentaverit, potestatis, honorisve sui dignitate, percussus apostolico anathemate, careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & nisi vel ea, quæ ab illo sunt male ablata, restituerit, vel præsumpta correxerit, vel digna pœnitentia illicite acta defleverit a Sacratissimo Corpore Dei, & Domini, ac Redemptoris Nostri Jesu Christi alienus fiat, atque in æterno examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini Nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant.

Anathema dignitatisque privatio contra inobservantes hujusmodi statuta.

Scriptum per manum Sofronii Regionarii, Scriniarii Romanæ Ecclesiæ in mense Majo. Datum* Tiberii Primicerii Sedis Apostolicæ.

*Datum putè præsens Diploma anno Domini 864. Pontif. Nicolai anno VII. quo Primicerium fuisse Tiberium dicit Ciampinus in examine libri Pontificalis. *adde permanus.*

Con-

III.

Confirmatio Monasterii Rameslo, ejusque subjectio Archiepiscopis Hamburgensibus.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, omnibus fidelibus Sanctæ Dei Ecclesiæ præsentis scilicet temporis, & futuri.

Edidit Lambecius Lib. I. Rer. Hāmab. apud Lidēbr. ed. Fabricio. Proemium.

Quisquis Dominum, & Redemptorem nostrum JesumChristum de sinu Patris ad terram pro demonstranda cordibus hominum vera & certa fide descendisse non dubitat, profecto non ignorat, omnes qui ejusdem fidei per gratiam ipsius participes facti sunt, & præcipue nos, qui per primum tantæ virtutis ministrum locum præcipuum retinemus, hominibus debere lucrandis insistere, & per universas gentes verbi semina serere, & solatia serentibus ministrare. Nunc autem quia Hludovvicus sublimissimus Rex per Salomonem venerabilem Episcopum Civitatis Constantiæ nostro studuit Apostolatui intimare, quod piæ memoriæ Hludovvicus Imperator genitor suus quendam Monachum nomine Anscharium de Monasterio Corbeja tulisset, & collocasset eum juxta Albiam fluvium in confinibus Slavorum, & Danorum, atque Saxonum in Castello Hammaburg, annuente, ac solertia Sedis Apostolicæ privilegia præbente prædecessore nostro beatæ memoriæ Papa Gregorio, cujus etiam auctoritate in supradicto Hordalbingorum populo Sedes constituta est Archiepiscopalis in Castello superius memorato Hammaburg; & in eadem quoque Sede accepto a Sede Apostolica pallio Archiepiscopus primus est ordinatus Anscharius: cui a præfato Pontifice delegata est cura seminandi verbum Dei, & animas lucrandi Deo. Cujus delegationis, & auctoritatis, & pallii acceptionis pagina nobis est a præfato filio nostro Hludovvico Rege per jam dictum Salomonem Episcopum destinata juxta morem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ bullata. Per cujus tenorem paginæ hæc ita fuisse comperimus, sicut pietas nobis jam fati Regis per fidelem virum Salomonem scilicet Episcopum intimavit.

Hamburgensis Ecclesiæ institutio perGregoriūIV. PP. Vid. superius in Gregorio IV. Constit. Omnium fidelium &c. Dat. anno 834. & Leone IV. Quoniam Apostolicæ &c. Dat. anno 849.

Anscharius primus Hamburg. Episcopus.

Verum quia Karolus Rex frater sæpe dicti Regis Hludovvici abstulit a prænominato loco, qui dicitur Hammaburg Monasterium, quod appellatur Turholt, utpote quod post partitionem inter fratres suos in regno suo conjacere videbatur, situm in Occidentali Francia, quod illis genitor suus ad supplementum, & victum Episcopo, & Clericis ejus dederat, cœpere sicut fertur, omnes ministri Altaris recedere. Deficientibus quippe necessariis sumptibus ab ipsis recesserunt gentibus, & eadem ad gentes legatio per hujusmodi factum defecit.

Hæc vero Ecclesia post dimembrationem Monast. Turholt a Clericis derelicta:

Ipsa quoque Metropolis Hammaburg, Dei permittente occulto judicio, per barbarorum sævitatem prorsus devastata est. Contigit namque ex improviso piratas advenientes civitatem navigio circumdedisse, filius vero noster Archiepiscopus Anscharius ibi positus cum his, qui aderant, in urbe ipsa, vel in suburbio manentibus primo quidem audito adventu eorum locum ipsum continere voluit, donec majus eis veniret auxilium, sed impellentibus paganis, & civitate jam obsessa cum eis resisti non posse conspexit, quomodo pignora sanctarum reliquiarum asportarentur præparavit: sicque ipse Clericis suis huc illucque fuga dispersis etiam sine cappa sua vix evasit. Denique hostes arrepta civitate ac succensis omnibus, & direptis egressi.

Hāburg. vero Civitas a Paganis capta.

S. Anscharius cum suis Clericis aufugiēs SS. reliquias secum asportat.

His ita peractis, cum filius noster jam dictus Anscharius multis esset pressuris, & calamitatibus oppressus, & fratres Congregationis ejus una cum sanctis pignoribus per varia loca circumeundo huc illucque vagarentur, & nusquam sedem haberent quietam, matrona quædam nomine Ikia divino amore tracta ex sua hæreditate possessiunculam ei tradidit in sylva Ramosloa nominata in pago Berdangoa, in Episcopatu Waldgarii Verdensis Ecclesiæ Episcopi, ubi, & cellam construxit, & reliquias sanctorum una cum fratribus, qui supererant collocavit.

Monasterium Rameslo in Verdensi Diœcesi ab eodem Anschario cōstructum.

Quamobrem clementissimus Rex jam sæpe dictus Hludovvicus, quærere cœpit quomodo ei solatium subsistendi faceret, quo legationis suæ mandatum perficere posset. Et quia in eadem provincia cellam nullam huic legationi habebat congruam, suggerere voluit prædicto Waldgario Verdensis Ecclesiæ Episcopo, ut ejus permissione ei liceret in supradicto loco Ramesloa Monasterium ex suis impensis construere, ubi fratres, qui tanta clade superfuerant, sustentarentur, & ipse locum suspirandi, & si qua unquam facultas suppeteret, propter vicinitatem ejusdem loci Hammaburgensem Ecclesiam restaurandi, haberet sub suo successorumque ejus regimine, & potestate mansurum. Cui quidem rei ipse admodum contrarius extitit. Qua de causa postmodum in Wormatia civitate positus duobus Regibus Hludovvico, & Hlotario præsentibus Archiepiscopis Ebone Remensi, Hetti Treverensi, & Hotgario Mogontiacensi cum plurimis aliis generali interventu utriusque regni præsulibus congregatis hæc eadem res posita est. Quod cum ab omnibus bene ita ordinatum probaretur, ut prædictus Pontifex Waldgarius hoc ipsum sua auctoritate concederet, & firmaret, cuncti rogaverunt. Qui primo quidem fortiter his reniti cœpit, justum non esse multipliciter asserens, ut honorem suæ Sedis in aliquo minueret, postremo tamen, & ipsis Regibus, & cunctis Episcopis ibi aggregatis pro hoc ipso eum rogantibus, & omnino causa necessitatis id licitum fore dicentibus respondit, si Apostolica auctoritate firmaretur, ex se quoque ratum esse. Unde per sæpe nominatum venerabilem missum Salomonem videlicet Constantiæ civitatis Episcopum hoc relatum est confirmandum, ac postulatum est nostra auctoritate roborandum. Nos igitur id subtili perpendentes examine, animadvertimus propter istantem necessitatem, & animarum lucra in gentibus demonstrata utile fore. Omnia enim, quæ proficua Ecclesiæ probantur existere, & divinis non * resultant præceptionibus, licita, & facienda esse non dubitamus: maxime in tam novellæ Christianitatis plantatione varii solent eventus contingere. Quamobrem omnipotentis Dei, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli & hoc nostro decernimus decreto, secundum reverendissimi Regis Hludovvici votum, & prænominati Episcopi Waldgarii, aliorumque Episcoporum consensum, ut prædictum Monasterium Ramesloa nominatum, sub potestate, & regimine Anscharii Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopi, ejusque successorum perpetualiter consistat. Nullus ergo Fardensis, vel quilibet Episco-

** leg. resistūt.*

Monasterium hoc Anscharii, successorūque Hāburg. Episcoporum jurisdictioni subiicitur.

scopus ullam sibi deinceps in eodem Monasterio vindicet potestatem. Quinimo & ipsi, & omnibus suademus, & veræ religionis cultoribus, ut sacra hac legatione fungentibus adjutorio, & solatio sint, quatenus pro gratia hujus beneficii plenam mercedem recipere mereantur, ab eo qui dixit: Ite docete omnes gentes: Et quicumque receperit vos me recepit. Itaque omnia a dilecto filio nostro Rege Hludovvico ad hoc Deo dignum officium deputata, nostra etiam pia ejus vota auctoritate firmamus, & quia casus præteritorum nos cautos faciunt, in futurum omnem quoque adversantem vel contradicentem atque piis his nostris studiis quolibet modo insidiantem anathematis mucrone percutimus, atque perpetuæ ultionis reum diabolica sorte damnamus, ut culmen Apostolicum more prædecessorum nostrorum, causamque Dei pio affectu zelantes, ab adversis hinc inde partibus tutius muniamus. Observator vero & custos hujus nostræ salutiferæ præceptionis benedictionis gratiam a Beato Petro Apostolorum Principe, & cælestis retributionis æternæ gaudia a justo judice Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Leonis Notarii Regionarii, & Scrinarii S. R. Ecclesiæ in mense Majo, Indict. XII. Datum Kal. Junii per manus Tiberii Primicerii S. Sedis Apostolicæ Imperante Domino piissimo * Papa anno Pontificatus ejus V. Indictione XII. (*a*).

Vicinis Episcopis ullam in eo potestatem habere interdicitur.

Anathema cōtra inobservātes.

* *Supple* Imperatore Augusto Hludovvico imperii ejus anno VII. & in Sede B. Petri Apostoli Nicolao. Dat. die 1. Junii Anno Domini 862. Pōtif. Nicolai anno V.

I V.

Confirmatio Synodi Suessionensis anni 853. cum privilegio Hinchmari Archiepiscopi & Ecclesiæ Rhemensis.

Nicolaus Servus Servorum Dei reverendissimo, & sanctissimo confratri nostro Hinchmaro Rhemorum Archiepiscopo.

Ex Tom. IX. Concil. inter Epistolas Nicolai PP. Exordium.

PAstoralis solicitudinis cura constringimur & loci sublimitate, qua nos superna providentia totius domus suæ generalitati præposuit, provocamur, ut apostolatus nostri apex in ea tanquam lapis positus angularis, ad imitationem ipsius, fidelibus quidem, & humilibus tutissimum, & firmissimum refugium, quo cuncti frangantur tumentes hostium fluctus, exhibeat. His autem, qui offendunt verbo, nec credunt in quo & positi sunt, fit lapis offensionis, & petra scandali. Proinde quia dilectio tua sequens instituta majorum, ea quæ possunt aliquam recipere quæstionem, ad nos quasi ad caput, & apicem Episcopatus referre Episcopaliter studuit (quod nos libenter accepimus, quia hinc dilectionem tuam memorem canonum comprobamus) synodum illam, quæ a te, & cæteris venerabilibus Archiepiscopis, atque Episcopis in urbe Suessionum anno incarnationis dominicæ DCCCLIII. Indictione prima V. Kalendas Maji fuerat celebrata, & a decessore nostro beatæ memoriæ Benedicto Papa est confirmata, sicut idem sanctæ recordationis Pontifex illam confirmavit, ita & nos illam confirmatam, & irrefragabilem perpetuoque mansuram, Apostolica auctoritate decernimus, salvo tamen Romanæ Sedis in omnibus jussu, atque judicio. Præterea quidem sancimus, ne quilibet ex Rhemorum Durocortorum provincia regionis Belgicæ regulariter subjectus ecclesiæ, te contempto, vel posthabita coepiscoporum ipsius diœceseos provinciali Synodo, impune audeat, seu valeat aliena expetere, aut expectare judicia, aut alienas contra canones ordinationes suscipere, vel ad alias provincias irregulariter convolare: sed ita, ut Nicænorum, & certorum Conciliorum canonicis definitionibus est promulgatum, & Beatorum Syricii, Innocentii, Zosimi, Cælestini, Bonifacii, Leonis, Hilari, Gelasii, Gregorii, ac cæterorum Romanæ Sedis Pontificum constitutionibus est decretum, salvo in omnibus jure Apostolicæ Sedis, velut ab ipso Christo & a sacris est cautum canonibus, cuncti sive in prælatione, sive in subditione debita ordinem ab ecclesiasticis regulis traditum observantes, Metropolitanæ tuæ auctoritati, honeste tamen, & canonice præcipienti obediant, & studiosius obtemperare procurent. Et hoc promulgamus, atque Apostolica auctoritate statuimus, ut te, quem primatem ipsius provinciæ sanctæ memoriæ præsules prædecessores nostri, Leo scilicet in largitione usus pallii, & Benedictus privilegio suæ corroborationis, ut & antecessores eorum tuos prædecessores, canonica auctoritate & antiqua consuetudine, pro Metropolis Ecclesiæ genio confirmaverunt, & nos primatu Beati Petri Dei voce percepto pariter confirmamus. Nullius unquam infestatio contra canonica Apostolicaque decreta, sive judicia opprimat, aut ab Ecclesia tibi commissa virtute, vel facultate nudare, aut ante audientiam Romani Pontificis, quia nec regulæ hoc permittunt ecclesiasticæ, judicare te vel condemnare præsumat. Quod & si temerarius quisquam forte præsumpserit, nullius excomunicationis, vel obligationis, seu condemnationis sententia sine Decreto Romani Pontificis tenearis astrictus: sed si a quocumque vel undecumque fueris compellatus, ut debeas judicari; Apostolici Papæ judicio te reservari, nostra, imo Beati Petri Apostoli auctoritate decernimus: ne alterius cujuscumque juri, vel judicio te subjici, excepta potestate Sedis Romanæ Pontificis, nec ad alterius Primatis provinciæ synodum, nisi ex communi placito, posse convocari mandamus, ita tamen, si in nullo negotio Apostolicæ Romanæ Sedis jussionibus inventus fueris inobediens. Et hoc constituimus, ne quilibet ex provincia Metropoli tuæ, tibique subjecta, jus secundum ecclesiasticas constitutiones primatui Ecclesiæ tuæ, & tibi debitum & secundum sacros canones, & decreta Romanorum Pontificum, ex antiqua consuetudine traditum, ac constitutum, quoquomodo per contemptum convellere, aut provinciam dividere, aut tibi, vel Ecclesiæ tuæ, quamcumque violentiam contra eadem canonica constituta, & decreta Romanorum Pontificum pertinaciter inferre præsumat. Quæ omnia supra scripta violari a quoquam cum ana-

Synodus Suessionensis habita anno 853.

Eam Benedictus III. PP. confirmavit: *leg. Constit. ejus I.* Probabilium &c. *Dat. anno circiter* 853.

Ejus confirmatio, & ratificatio per Nicolaum I.

Obedientia ab Episcopis Belgii Rhemorum Archiep. Metropolitano suo debita

Salvo tamen jure Sedis Apostolicæ.

Primatus Ecclesiæ Rhemē. si a Summis Pontificibus concessus.

A Nicolao PP. confirmatur.

Rhemen. Archiep. nonnisi a Romano Pontif. judicandus.

Neque ad alterius Metropolitani Synodum vocādus.

Nec illius Ecclesiæ aut Diœcesi ulla inferenda molestia.

(*a*) Idem Lambecius in Chronolog. & Auctar Lib. I. Rer. Hamburg. ad annum Christi 862. post positas more suo Cronologicas notas hæc subdit -- Ad hunc annum pertinet Pontificis Nicolai I. Diploma de confirmatione Ramesloæ, quod extat lib. primo Rer. Hamb. a pag. 131. usque ad p. 138. Notandum autem est tam ibi, quam apud Erpoldum Lindenbrogium in Privilegiis ArchiEcclesiæ Hamburgensis in fine ejus pro *Indictione X.* bis perperam legi *Indict. XII.*

Hujusmodi decreta a quoquam violari sub anathemate pœna interdicitur. anathematis interpositione, Beati Apostolorum Principis auctoritate, & nostra Apostolica sententia prohibemus: Eo dumtaxat tenore, & conditione, hæc per hujus præcepti decretique paginam, tibi omnibus vitæ tuæ diebus habenda concedimus, ad tuæque securitatis quietudinem ac decorem valere disponimus: si tam in præsenti, quam semper dum tamen in hac vita superstes extiteris, in nullo ab Apostolicæ Sedis præceptionibus quoquomodo discrepaveris. Quod si a Sanctæ Romanæ Ecclesiæ constitutis, vel ab ejus præsulum jussionibus, quolibet tempore inventus fueris segregatus, eorumque sive per epistolam, sive per verba mandatis obedire neglexeris, hujus privilegii atque præcepti tenor nullius momenti penitus judicetur, & cuncta, quæ in eo continentur, irrita in perpetuum atque inania prorsus existant. Si quis autem temerario ausu magna, parvaque persona contra hoc nostrum Apostolicum decretum agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienum, & cum omnibus impiis æterni incendii supplicio condemnatum. At vero, qui observator extiterit præcepti hujus, gratiam, atque misericordiam vitamque æternam a misericordissimo Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Zachariæ Notarii regionarii, & scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Aprili Indictione XI. Bene vale. Data IV. Kalendas Maji, per manus Tiberii primicerii Sanctæ Sedis Apostolicæ, imperante piissimo Domino Imperatore Augusto Hludovvico a Deo coronato, magno, pacifico, Imperii anno XIV. Indictione XI.

Irrita tamen ac nulla fore declarat si Archiep. Rhem. Apostolicæ Sedis decretis non obedierit.

Dat. die 28. Aprilis Anno Domini 863. Nicolai Pontif. Anno VI.

V.

Privilegium Monasterii Corbejensis,

Privilegia a Summis Pontificibus concessa huic Monasterio, quæ confirmat hic Nicolaus lege in Benedicto III. PP. Constit. Questi estis &c.

Ex edit. Card. Carafæ inter Epistolas Nicolai PP.

Nicolaus Episcopus Servus, Servorum Dei, Trasulpho religioso Abbati, & per te venerabili Monasterio Beatorum principum Petri ac Pauli, quod appellatur Corbeja in perpetuum.

Proemium.

CONvenit apostolico moderamini, quod beatus Petrus Apostolorum eximius, per attributam & revelatam sibi divinitus gratiam, licet suis longe imparibus meritis nobis tamen singulari prærogativa, ut in totius Christianæ religionis universitate principaliter excelleremus, contulit; quatenus sicut dignitate & auctoritate per ipsius singulare privilegium omnibus præeminemus, ita universarum Ecclesiarum Dei sollicitudinem habeamus, & singulis quibusque fidelibus atque piis locis, in quibus jugi Deo famulantium sedulitate placatur divinitas, opportuna suffragia conferamus. Unde quia non multis intercedentibus annis Monasterium beatorum Apostolorum Petri ac Pauli, quod appellatur Corbeja, venerabilis, qui tunc fuerat Abbas Odo, & gloriosus dilectus filius noster Rex Francorum Carolus decessorem nostrum sanctæ recordationis Benedictum Pontificem, directis ad eum tam literis mis- sis postulaverant, ut prædicto Monasterio & rerum suarum liberam concederet dispositionem, & in eligendo de semetipsis Abbatem regularem daret canonicamque licentiam. Quorum petitionem ille gratanter accipiens, petita concessit, & ut concessionis ejus perpetuitas servaretur, privilegium Monasterio jam dicto fecit. Nunc vero adveniens venerabilis Odo Belvacensis Episcopus, qui prius Abbas Monasterii Corbejensis fuerat, innotuit nobis tam petionem ipsius benigni Principis, quam postulationem tuam, qui præfati Monasterii Corbejæ Abbas esse dignosceris, qua postulasti, ut quæ prius Monasterio illi a decessore nostro beatæ recordationis Papa Benedicto concessa fuerant, auctoritatis nostræ promulgatione firmare non abnueremus. Nos itaque considerantes religiosam esse petitionem tuam, & nihil novi nos constituturos, si Prædecessorum decreta sequamur, pastoralis quoque pariter esse officii, servorum Dei jugiter utilitati, commodisque prospicere: decernimus ut Monasterium Corbejæ, quod ad laudem Dei in honorem Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli constructum esse dignoscitur, & a Balthilde Regina Francorum, filioque ejus Chlothario a principio fundatum, & donariis rebusque necessariis locupletatum, quod est in pago Ambianensi super fluvium Somma situm, rerum suarum liberam in omnibus habeat disponendi regulariter potestatem, ut quæcumque eidem Monasterio in auro, vel argento, in agris, vel famulis, seu quibuslibet rebus fuerint oblata, sive in præsenti die collata esse constant, in tua, tuorumque successorum Abbatum, fratrumque maneant dispositione: ut quidquid secundum Dei timorem ad Ecclesiæ ipsius utilitatem, regulariter, & canonice disposueritis agere, liberam in omnibus habeatis faciendi potestatem. Episcopus vero Ambianensis nullam ex eis vel accipiat, vel exposcat portionem: neque vel in Abbate, vel in fratribus, vel in ipso cœnobio potestatem obtineat, neque in cellis ipsius Monasterii dominatione potiatur ulla, neque in Clericis, neque in famulis, & in omnibus, quæcumque ad Monasterium illud videntur habere possessionis respectum, sicut jam olim concessum illi Monasterio cognovimus ab Episcopo Ambianensi, & ab aliis Episcopis Galliarum, & privilegio cessionis firmatum, tam temporibus dilecti filii nostri Caroli præsenti tempore regnantis, quam antiquis temporibus Balthilde Chlotharioque Francis principantibus: nisi quantum canonicus ordo permittit. Nec ad Monasterium, seu cellas ejusdem, vel ipse per se Episcopus, vel œconomus ejus, vel Archipresbyter, vel Archidiaconus illius, aut quælibet ex ejus agentibus persona, potestatem habeat accedendi, nisi forte ab Abbate Monasterii, vel fratribus, necessitatis causa, vel dilectionis gratia vocatus advenerit ne importunitate sui, ministrorumque suorum inquietudine, fratres, vel Abbates sustineant ullam molestiam. Neque in Ecclesiis prædicto Monasterio subjectis, vel in Presbyteris eisdem Ecclesiis ordinatis aliquam tentet facere perturbationem, vel Abbati, vel fratribus novam constituendo, & antiquam consuetudinem violando: sed sicut regulariter, & canonice disposita sunt, & longo jam tempore manentia, ita quoque futuris temporibus maneant inconcussa. Nec potestate Episcopalis fastus abutens, violenter contra constituta majorum disponere velit aliquid adversus volunta- tem

Vid. in Benedicto.

Libera dispositio Monasterii & rerum penes Abbatem. Nulla Episcopi Ambianensis in eodem potestas.

Vid. ut diximus in Privilegio Benedicti PP.

Ambianensi Episcopo, ejusque ministris, negatur accessus ad Monasteriū non consentiente Abbate, & Monachis.

tem Abbatis, & fratrum in ipso cœnobio Deo quocumque tempore militantium. Ordinationes, quæ necessariæ fuerint in Monasterio sive de Monachis, sive de canonicis, & quas petierint Abbas, & fratres, agere non differat. Altaris quoque, & basilicarum benedictiones, sive consecrationes, prout necessitas postulaverit, vel in ipso Monasterio, vel in agris ipsius Monasterii libenter concedat: chrisma quoque, oleumque consecratum per singulos annos præbere non differat: & pro his omnibus nullum munus accipiat, ne Spiritus Sancti gratiam vendere conatus, Simonis damnationem, quod absit, sustineat.

Conferat tamen Sacramē-ta secundum Abbatis petitionem.

Hoc constitutum non solum Episcopum Ambianensem, verum etiam omnes per Galliæ, Germaniæque provincias Episcopos, ubicumque præfatum Monasterium, vel Ecclesias, vel agros, vel famulos habere dignoscitur, observare sine cunctatione, seu contradictione decernimus, ut nullus potestatis jure de rebus præfati Monasterii sine voluntate Abbatis, fratrumque ipsius cœnobii abutatur: sed maneant omnia, quæ collata sunt, fuerintque in rectoris ipsius Monasterii potestate, & regulari dispositione: Neque sit aliquis vel regum, vel ullius potestatis seu dignitatis fultus gradu, qui de Monasterii præfati rebus, vel violenter, vel potenter invadat aliquid, vel diripiat.

Eadem cæteris Galliæ, Germaniæque Episcopis mandantur.

Abbatem vero fratres ipsius Monasterii de seipsis eligendi semper habeant potestatem, & eam personam eligant, quæ Monachi propositum & habitu, & moribus profiteatur: non canonicum, aut laicum, neque alterius Monasterii monachum; quoniam monachico ordini præficere vel laicum, vel canonicum non est servare ordinis professionem, sed evertere: quod unusquisque præpositus, cujus est ordinis, ejus quoque erit & propagator: nec bene disponet aliquando cujuscumque militiæ vitam, cujus non fuerit ipse, qui disponit æmulator. Sed neque Rex, neque potestas aliqua ullam Monasterio Corbejensi præponat personam, quam non fratres ipsius elegerint Monasterii.

Abbatis electio penes Monachos.

De non intrudendo Abbatem Monachum alterius Monasterii vel Ordinis, vel laicum, vel Canonicū.

Debent enim mundi principes honorem præstare Deo, quem sibi volunt præstari a Deo: Videlicet, ut quemadmodum cupiunt a Deo sibi collatum regni honorem conservari; sic Ecclesiæ Christi suam non dedignentur servare legem. Non enim decet, neque justum videri poterit, ut sibi militantibus de Ecclesiæ Christi professionibus mercedem restituant, & quod de Republica sua retribuere debent, id reddere velint de his, quæ collata sunt Deo. Qua de re præcipimus omnino, ut monasterio beatorum Petri, & Pauli, quod Corbejæ dicitur, nullam præficiant personam, vel ex sibi militantibus, vel ex alieno Monasterio sumptam, quæ non per electionem sumatur probabilem, sive de laico, sive de canonico, sive de quocumque fuerit ordine.

Debent principes honorē Deo præstare quem sibi a Deo præstari volunt.

Quoniam vero multæ quæruntur ab importunis hominibus malignitatis occasiones & necesse est semper adversarii tela clypeo protectionis repellere; decernimus, ut Abbas, post quam electus fuerit, & ordinatus, nulla potestate prævalente dejiciatur, nisi in criminis causa fuerit deprehensus, cujus merito rectoris non debeat administrare officium. Infamiæ vero maculis, seu criminis alicujus denotatione si fuerit appetitus, non præter canonicam, & regularem deponatur examinationem.

Abbas a nemine ejiciendus nisi cognita criminis causa.

Hoc vero constitutum si fuerit ab aliquo prævaricatum, per Episcopum Ambianensem quisquis ille fuerit, ex nostra conveniatur auctoritate, ut eum, qui hujus Sedis constituta convulserit, conveniat, & iniquitatis suæ culpam commoneat, cuique periculo subjiciatur, notum faciat.

Ambianensi Episcopo facultas datur inquirendi cō tra inobservā-tes hæc Constituta.

Quod si vel ipse neglexerit, vel despexerit, vel timuerit perficere, Metropolitanus Episcopus conventus a fratribus ipsius cœnobii personam hujus sanctionis violatricem adire non differat, & hujus nostri decreti testificationem innotescat, atque ab eo, quod prave gessit, recedere non moretur, ex sua, nostraque auctoritate contestetur.

In casu negligentiæ Episcopi Amb. ejus juri succedat Metropolitanus.

At si ille contumaciter in sui facti perpetratione permanere decreverit, & non quod inique gessit, corrigere maluerit, licentiam habeant fratres Monasterii prædicti Romanam, Apostolicamque Sedem adire, & necessitatis suæ causas ante Papam, qui tunc fuerit urbis Romæ, deponere, & præsentis præcepti constitutionem manifestare, sicque Romanus Pontifex, cognita causa justæ damnationis sententia reum multare non cunctetur.

Si hæc non prosint Monachi appellare possunt ad Papam;

Si quis vero Sacerdotum, vel Clericorum hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens contra eam venire tentaverit, ordinis sui dignitate careat: Laicus vero cujuscumque sit potestatis, vel dignitatis, si hujus privilegii decreta in aliquo violaverit, reum se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & nisi vel ea, quæ ab eo sunt male ablata restituerit, vel digna pœnitentia illicite acta defleverit, Dei & beatorum Apostolorum Petri, ac Pauli auctoritate, ac nostra sententia anathematis vinculo innodatus, a sacratissimo corpore, ac sanguine Domini nostri Jesu Christi alienus existat, ac in æterno examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem venerabili monasterio justa servantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum judicem præmia æternæ quietis inveniant.

Pœnā contra Privilegii hujus temeratores.

Scriptum per manum Leonis Notarii regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Aprili; Indictione XI. Data IV. Kalendas Majas per manum Tiberii Primicerii Sanctæ Sedis Apostolicæ, imperante Domino piissimo Augusto Ludovico a Deo coronato, magno, pacifico Imperatore anno XIV. & post* ejus annum XIV. Indictione VI.

Dat. die 28. Aprilis Anno Domini 863. Pontif. Nicolai anno VII. * leg. post Cōsulatum ejus anno XIV.

V I.

Monasterium Sancti Carilefi esse immune, & Apostolicæ Sedi immediate subjectum declaratur.

Nicolaus Romanæ Sedis Episcopus, Galliarum Episcopis universis, & * Pontificibus sempiternam in Deo Patre, & Domino nostro Jesu Christo salutem.

* potius legerim Principibus.

Ex edit. Card. Carafæ. Exordium.

Regum corda divinitus inspirata quando pro religiosis locis solicitudinem gerunt, divinitati gratiæ sunt agendæ, & in omnibus, quæ pie, religioseque procurant, eorum voluntati cum omni devotionis alacritate est parendum: orandi denique essent, ut de sanctorum locis pietatis affectum, & solicitudinis curam susciperent: nunc autem ultro se ad hæc peragenda præbentes, & illis est congratulandum, & quæ jusserint, sine retractione perficiendum. Gloriosus itaque rex Francorum Carolus, cælitus

litus animum inspiratus inter cætera suæ devotionis studia, quæ circa Dei Ecclesiam prompta semper impendit devotione, curam quoque dignatus est assumere de monasterio Sancti Carilesi confessoris, quod est in pago Cænomanico constructum super fluvium Anisola, in quo a prima suæ conditionis die, ex quo Beatus Confessor Christi Carilefus in eo corpore quievit, religiosum Monachorum habitavit examen, habuitque libertatis privilegium, & in rerum suarum dispositione, & in Abbatis de semetipsis electione. Verum quia impugnare Ecclesiam Christi numquam hostis humani generis omittit, securitatem libertatis, quam jam multis ex annis possederat, & si non penitus abscidit, concussit tamen, & convellere conatus est, & paucis quidem ante jam annis; præsentibus quoque, id est ipsius Caroli regis temporibus. Quia vero divina clementia deserit numquam se confidentes, principis animum ad hoc movit, ut non solum inimici persuasio non prævaleret; sed etiam procurare voluit, ut sequentibus temporibus libertatis privilegium olim Monasterio illi concessum a nullo deinceps nec everti posset, nec violari. Unde dignatus est ad nos pius princeps præfatus, & missum dirigere suum, id est venerabilem Odonem Bellovacensem Episcopum, & literas suæ dignationis destinare, quibus postulavit, ut libertatem illi Monasterio, & ab Episcopis, & a regibus Francorum concessam, nostra firmaremus auctoritate, & futuris mansuram temporibus roboraremus. Considerantes itaque piam esse postulationem, & servorum Dei quieti pernecessariam, & quæ a pastoribus Ecclesiarum postulanda esset, atque procuranda, si minus eam mundi principes procurarent; decernimus Apostolatus nostri auctoritate, ut monasterium Sancti Carilesi confessoris, intra Gallias situm in pago Cænomanico super fluvium Anisola, rerum suarum habeat liberam in omnibus secundum Ecclesiæ ipsius utilitatem & servorum Dei compedia dispensationem, ut Episcopus Cænomanicæ urbis, sive Rotbertus, qui nunc illi Sedi præest, sive successores ejus, nullam obtineant in eo monasterio possessionis dominationem, neque præfatum monasterium ad suæ urbis inclinare conentur subjectionem: sed Abbas ille, qui nunc ibi est, Engilarius, & fratres ipsius Monasterii, dominationis jus secundum ecclesiastica statuta, & præsentibus, & futuris obtineant semper temporibus: videlicet, ut quidquid oblatum est, vel fuerit deinceps illi cœnobio, vel in auro, vel in argento, vel in agris & famulis, vel in quacumque rerum substantia, nec Episcopus Cœnomanicus, sive Rotbertus, qui nunc illi urbi præest, sive, qui post eum Cœnomanicam Ecclesiam rexerint, nec ulla alia persona, sive sæcularis, sive ecclesiastica ullam obtineant vel sibi vindicent portionem, sed maneant omnia in ipsius Abbatis & fratrum ibidem Deo militantium dispensatione: ut quidquid secundum ipsius monasterii utilitatem regulariter, & canonice voluerint agere, in eorum situm sit potestate. Neque Episcopus ad præfatum monasterium, quasi propriæ potestatis abutens jure, nisi vocatus ab Abbate, & fratribus accedat, ne sui adventus præsura fratrum quietem perturbet; neque dolos, aut machinationes ullas vel Abbati, vel fratribus, sive per se, sive per suos aliquando facere præsumat: quin potius quid Dei servis in prædicto monasterio commorantibus, conferre ad ordinis sui conservationem utiliter, & modeste, & benigne potuerit, id pro Dei amore, & sempiternæ remunerationis gratia perficiat. Nec violenter, aut callide mali quidquam, aut perturbationis moliatur in illos, sicut audivimus quosdam facere voluisse, quasi inscriptiones quasdam monstrantes, quibus monasterium suæ civitati possessionis jure subditum fieri conati sunt, quas constat omnino falsas fuisse, quandoquidem privilegia regum, quæ ex antiquorum regum Francorum temporibus olim monasterio illi concessa sunt, hoc destruant, sicut & ipsa testantur, quæ in archiviis monasterii ob testimonium sibi concessæ libertatis, hodie quoque servantur. Quod si fortassis contigisset, quod aliquando monasterium illud sub potestate Cœnomanici fuisset Episcopi, quod rebus ipsis probatur, & testimoniis monasterio collatis nunquam fuisse, tamen secundum leges sæculi, post tot jam sæcula, & annorum spatia repeti nullatenus jure potuisset, & quod semel acceperat libertatem, jam sub ditione nequaquam mancipari potuisset: In legibus enim habemus, ut omnes quæstiones infra XXX. annos terminum accipiant: de ecclesiasticis autem causis post quadragesimum annum nulla querela moveri potest, si non intra hoc spatium annorum fuerit mota. Et ecce hoc monasterium a primo rege Francorum Christiano, id est Clodoveo, filioque ejus Childeberto, cum habuerit libertatem, & deinceps ab omnibus regibus semper manserit liberum, & in rerum suarum dispositionibus, & in Abbatis electione; nunc repetitur, quasi in proprii juris dominationem, cum si terrena possessio fuisset, & per tot annos possessoris sui dominatione caruisset, nullo modo secundum leges, sive mundi, sive ecclesiasticas, antiquus possessor eam sibi vindicare potuisset. At vero, quod est dictu nefas, Christi possessionem, & servorum Dei contubernium, quod terrena potestas liberum esse concessit, episcopalis ambitio in servitutis jus vindicare conatur. Apparet itaque, quisquis hæc perverse molitur, non lucrnm requirere, quod velit animarum, sed magis dominationis fastum, & lucra cupiditatis inhiare. Unde omnibus modis hanc perniciosam reprimentes ambitionem præcipimus, ut Rotbertus Episcopus Cœnomanicus, & quicumque successor ejus fuerit, nullam in præfato monasterio sibi vindicet ditionis potestatem; sed maneat secundum concessam sibi jam multis annis absolutionem ab omni episcopali pressura, & dominatione remotum. Nullus in eo quidquam vindicet sibi præfatæ civitatis Episcopus, neque per se, neque per ministros suos, neque ex clericis, neque ex monachis, neque ex laicis potestatis jure, aut episcopali fastu sine voluntate Abbatis ipsius loci, & fratrum ibi degentium præsumat aliquid, vel ad ordinandum, vel ad disponendum, vel ad dominandum. Ordinationes vero, quas petierit Abbas, vel ipsi fratres, vel ecclesiarum consecrationes, vel altaris benedictionem, chrismatis quoque, oleique sanctificationem, prout petierint Abbas & loci illius habitatores, non moretur præstare: quia munus officii sui Episcopus non pro lucri gratia, sed pro creditæ sibi dispensationis ministerio debet impendere: & providentiæ pastoralis extitit, ut

Caroli Calvi pro Monasterio S. Carilesi in Diœcesi Cænomanēsi posito cura.

Ejusdem privilegia immunitatis a Nicolao PP. confirmari petiit.

Itaque eximitur a Cænomanensis Episcopi subjectione.

Episcopus nisi vocatus ad Monasterium non accedat.

Terminus Ecclesiasticarum quæstionum

Privilegia libertatis huic Monasterio a Francorū regibus concessa.

Cœnomanen. Episcopis ullam sibi in Monasterio potestatē usurpare interdicitur:

Sed conferant Monachis Sacramenta pro ut petierint.

ut creditis sibi ovibus ex amore potius, quam ex potestate consulere quærat, licet in subjectos utraque secundum tempus sint necessaria: sed amor debet generare solertiam, potestas vero temperanda est amore, ut potius Christi charitas ferveat, quam potestatis rigor insolescat. Abbatem vero de se eligendi fratres Cœnobii Sancti Carilesi semper habeant potestatem, neque in electione Episcopi Cœnomanici respiciant constitutionem, aut dispositionem: sed quemcumque dignum vita, moribus, atque doctrina prospexerint, pastorali officio, & sibi utilem, & aptum dispensatorem esse ipsum eligant, regisque in notitiam deferant, ut ejus, & concessione, & consensu potestatem regiminis accipiat. Neque pro ejus vel ordinatione, vel constitutione, munus aliquod accipiatur, vel detur; quoniam Spiritus Sancti donum non debet pretio, sed gratia promereri. Et quoniam multi per pravorum insidias hominum servis sæpe Dei fabricantur doli, decernimus, ut ordinatus deponi non possit, nisi criminalis eum causa monstraverit reum. Quod si fuerit infamiæ calumniis denotatus, ex regali providentia Episcoporum habeatur non minus, quam sex conventus, quorum de numero Cœnomanicus constituatur Episcopus: & eorum judicio secundum canones illius causa discussa, non aliter deponi possit, nisi reus manifestis, certisque patuerit indiciis. Non est enim æquum, ut electus, & ordinatus Ecclesiæ pastor, fortuitu, & sine judicio, absque ullius manifesta criminis denotatione pellatur. Nullus enim apud leges sæculi damnatur, nisi in criminali causa deprehensus veritatis testimonio patuerit: nullus Ecclesiæ qui fuerit ordinibus consecratus, merito deponendus erit, si non certis criminibus apparuerit convinctus. Si itaque Abbas, & electus a pluribus, & ordinatus sacerdotali benedictione *, nullo modo debet sui ordinis honore privari, nisi manifestis criminibus fuerit denotatus, atque convictus. Unde sub hac auctoritate præcipimus, ut Abbas Cœnobii Sancti Carilesi, postquam electus regulariter, atque canonice fuerit ordinatus, a nullo nec Episcoporum, nec Regum, nec alia qualibet persona deponi possit, si non criminalis intercesserit causa, pro qua merito secundum regulam Sancti Benedicti, & canonum instituta deponi debet. Hæc autem constituta volumus omnibus omnino modis inviolabilia præsentibus, & futuris temporibus permanere, & a nemine vel regum, vel Episcoporum, vel alicujus ordinis violari. Quod si quis constitutionis nostræ parvi ducens decretum, Cœnobio Sancti Carilesi, vel Abbati, vel fratribus violentiam fecerit, & vel in ipsis, vel in famulis eorum, vel in omni ipsius Monasterii possessione invasor apparuerit, reum se in divino judicio non dubitet apparere, & divinæ censuræ puniendum damnatione. Unde constituimus, ut primum quisquis hoc molitus fuerit, sui honoris dignitate privetur, sive sit sæcularis, sive ecclesiastica persona, deinde ab ecclesiasticæ communionis societate sit alienus, corporis quoque, sanguinisque Christi participatione non communicet, donec vel quod inique gessit, corrigat, vel digna pœnitentia satisfactionem emendet. Fratres vero ipsius Monasterii siquid horum, quæ constituimus, violatum esse cognoverint, idest si Abbatis electionem quis eis prohibere molitus fuerit, vel ipsius Monasterii possessiones, aut quæ ibi oblata fuerint, suo juri mancipare decreverit, vel ipsum Monasterium Episcopus Cœnomanicus ad civitatis suæ subditionem subjugare tentaverit, licentiam habeant Metropolitanum Episcopum Turonensem convenire, & pressuram innotescere suam: & Metropolitanus causa cognita personam, per quam vexantur, conveniat, & cui periculo tradita sit, ex præsenti auctoritate relecta edicat, utque emendare velit, quæ prave gessit, moneat. Quod si non libenter audire, & reatum corrigere suum maluerit secundum præsentis constitutionis decretum, eum a communione Christianorum, & corporis sanguinisque Christi participatione efficiat alienum, quæcumque fuerit persona, & cujuscumque fuerit dignitatis. Quod si Metropolitanus Episcopus eorum precibus, & acclamationibus adjutorium præstare detrectaverit; licentiam habeant S. Carilesi Monasterii fratres Apostolicam idest Romanam Sedem adire, & necessitudinis causam ante Episcopum, qui tunc fuerit, urbis Romanæ deponere, & præsentis edicti constitutionem manifestare: ut Romanus Pontifex cognita causa eam anathematis condemnationem in reum exercere non moretur: ut Monasterium præfatum propriam possit suæ libertatis munitionem habere, & Pontificale decretum, Regumque immunitates, Romanique Pontificis constitutum, inviolabilem perpetuis obtineant temporibus firmitatem. (*a*)

Abbatis electio libera penes Monachos

Electus consensum Regis, obtineat, ante quam regimen accipiat Monasterii. Abbas deponi non possit, nisi aperti criminis fuerit reus.

Pro cujus examine sex Episcoporum quibus Cœnomanicus præsit, habeatur Conventus.

* adde fuerit.

Dignitatis privatio, & Apostolica censura contra hæc statuta inobservantes.

Fratres Monasterii a Cœnoman. Episcopo vel in rebus Monasterii, vel in libertatibus affecti vi vel molestia, jus habeant ad Metropolitanum Turonensem appellandi.

Si Metropolitanus pro jure ipsis non adjudicaverit, ad Sedē Apostolicam appellare possint

VII.

Sacri Sublacensis Cœnobii Bonorum, & Jurium confirmatio.

Similia Privilegia Vid. in Concordantiis a me positis in Stephano V. Const. Cum magna *edit. die* 23. *Jan.* 817.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei Dilectissimo filio nostro Azoni Religioso Abbati, Presbytero, & Monacho Venerabilis Monasterii Sanctissimi Patris Benedicti, & Sanctæ Virginis Scholasticæ apud Sublacum siti, tuisque Successoribus inibi Deo servientibus, ac legitime introeuntibus salutem in perpetuum.

Nuper extr. ex Archiv. Vatic.

Exordium.

CUM piæ voluntatis desiderium, & laudandæ devotionis, ac apostolicæ intententionis sit, piorum locorum curam, & solicitudinem semper gerere, in quantum cum Deo possumus, hac ratione nitimur, ut spiritualibus remediis clementer tuæ Ecclesiæ, ac Venerabili vestro Cœnobio Sublacensi in omnibus necessitatibus favorabiliter occurratur. Ut autem hæc scripta ad notitiam successorum nostrorum Pontificum, qui in beati Petri Apostolorum Principis sede sessuri sunt, & nostrorum filiorum Imperatorum

(*a*) Hujus Privilegii Meminit Baronius ad annum 863. his verbis -- Hoc anno Nicolaus Pontifex amplissimum privilegium contulit Monasterio Corbejæ &c. . idque cum ad hoc Romam venisset Odo Episcopus Bellovacensis, qui a Carolo Rege missus impetravit pariter ab eodem Nicolao Papa Privilegium exemtionis Monasterio S. Carilesi in ejusdem Regni Caroli constituto pago Cœnomanensi.

rum Sereniſſimorum in perpetuum veniant, iis ſalutem, & indeficientem mercedem exoptamus, ut eo libentius, quæ his inſerta ſunt apicibus, exequantur. Sane ob Dei ſervitium ex noſtra benignitate moti, ac ſancti Patris Benedicti Abbatis reverentia, & honore ducti, qui ut matutinus lucifer in chriſtianum orbem clariſſime effulſit, ac in præſentiarum miraculis coruſcat, & ut ejus regulæ obſervatio magis, magiſque excreſcat, apoſtolica liberalitate Religioſitati tuæ tradimus, & confirmamus prænominati Monaſterii regimen, & Sublacenſem Abbatiam cum omnibus rebus, & poſſeſſionibus, juribus, & ditionibus ſuis, quæ ad ipſum pertinent Monaſterium, videlicet, terras, vineas, fundos, prædia, Caſtella, munitiones, domos, mœnia, hortos, Molendina, Piſcarias, Colonias, maſſas, ſervos, & ancillas, peculia, & omnia ſupellectilia cum omnibus ſuis pertinentiis in integrum; ſpecialiter autem ſeu nominatim integrum Caſale Storacianum, ſeu Opinianum, nec non & Coloniam vocatam Seminarium, ſeu quovis alio nomine dicatur cum fundis, caſalibus, fluminibus, rivis, fontibus, puteis, campis, agris, pratis, paſcuis, ſilvis, ſalicetis, arenariis, parietibus, montibus, & collibus, plagiis, appendicibus culto, & inculto, vacuo, & pleno, cum omnibus ſuis pertinentiis: ex corpore Maſſæ Jubenzanæ pariterque concedimus Vobis duos lacus cum molendinis ſuis, & piſcariis, fluvium quoque ab ipſo decurrens lacu per rectam Alanetam cum molendinis, & piſcariis ſuis perveniens ad locum Mandre, omnibuſque ſuis pertinentiis, quæ partes inde deſcendunt uſque ad dictum locum Alanetæ tranſcurrens. Inſuper præcipimus, firmiterque conſtituimus, ut nulla magna, parvaque perſona, neque in Aqua Bullica, neque Tuccianelli vel Auguſtæ, ſeu in loco Conarum, aut in Mandra, neque in aquis totius Territorii Sublacenſis, Molendinum conſtruere audeat abſque conſenſu, ac placito Abbatis prædicti Monaſterii: & qui hoc fecerit, anathema ſit, hancque pœnam patiatur, ut idem Molendinum penes ipſum Monaſterium aſcriptum remaneat, & inſuper mulctæ librarum auri cocti duarum noſtro ſolvendarum Palatio ſubdatur. Item concedimus vobis Monteno-Auguſtum, & alterum Cervaſium cum omnibus eorum pertinentiis ad ædificanda Caſtra, & in integro fundo Sanctæ Felicitatis, fundo Marano, fundo Anticulo cum Pantano, Rudimondi. Item concedimus, & confirmamus Vobis Montem Arſularum Sevoſte, fundum Rubianum cum Sanctæ Mariæ Eccleſia, Montemque Auricula, nec non Sancti Georgii fundum, & Saxam Montem, qui vulgo dicitur Sicco, ſeu Malo, in quo ſita eſt Eccleſia Sancti Georgii, & aqua, quæ vocatur frigida, ſeu timida cum omnibus ſuis pertinentiis, quemadmodum juxta Otterami Civis Reatini hæreditatem extenduntur inde in vallem bonam, & uſque ad locum Reſpulum aſcendunt, & recto tramite deſcendunt in aquam dictam licenza revertentes ad Arcum ferratum: ſuper his omnibus concedimus Vobis inſuper integrum fundum Marmora, & fundum Maſcianellum, fundum Lucianum, fundum Sambucetum cum omnibus eorum pertinentiis, & adjacentiis, Montemque Croſum cum omnibus ſuis pertinentiis, Montem integrum Gordianum, Montem Gemini, Montem Cantoranum, Collem Octie, & fundum Cornetum, fundum Muſculi tranſeuntem recte in Rivum Trabis. Item concedimus Vobis Montem. Prædicta omnia quemadmodum ipſum Monaſterium tenuit, ac poſſedit temporibus Zachariæ Papæ, aliorumque Prædeceſſorum noſtrorum Pontificum, ita & nunc ſecure, & pacifice poſſideatis; Concedimus vobis, & confirmamus ſuam juriſdictionem in perpetuum potiri, & detinere valeatis, & in utilitatem Monaſterii, abſque ullo impedimento perenniter frui. Pro quibus omnibus ſub divini judicii obteſtatione promulgantes decernimus, ut nullus, ſive præpotens homo, ſeu quiſquis ille fuerit, audeat ſibi juriſdictionem dicti Monaſterii, vel Maſſas, fundos, caſalia, prædia, cultum, vel incultum, ſeu alias poſſeſſiones, Colonos, & familias, vel alias diverſas res, ubicumque fuerint, uſurpare, diripere, ac devaſtare, ſeu ab ipſo Monaſterio amovere, aut aliquam læſionem, aut contrarietatem malitioſe inferre, vel ſuis ipſis pertinentiis quovis quæſito colore, & ingenio damnum aliquo modo inferre præſumat, ſed potius jure perpetuo, ut ſuperius aſſeritur, idem Venerabile Monaſterium fruatur, inque ejus jurisdictione ſit, ac tuorum Succeſſorum Abbatum perpetuo. Si quis autem temerario auſu contra hujus noſtræ apoſtolicæ Conſtitutionis ſeriem pie a Nobis promulgatæ venire, vel agere tentaverit; ſciat ſe Domini Noſtri Jeſu Chriſti, & Apoſtolorum Principis Petri anathematis vinculis innodatum, & cum Diabolo, & ejus atrociſſimis pœnis, atque cum Juda proditore ejuſdem Domini noſtri in æterno igne concremandum, inque voraginem tartarei chaos demergendum cum impiis. Qui vero bona voluntate hujus noſtræ ſalutiferæ, ac apoſtolicæ præceptionis obſervator extiterit, benedictionis gratiam, cæleſtiſque retributionis æterna a juſto Judice Domini Noſtro gaudia conſequatur. Scriptum per manum Gregorii Notarii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, menſe ut ſupra, & Indictione Undecima Anno Deo propitio Pontificatus Domini Nicolai Summi Pontificis, univerſaliſque Papæ hujus nominis Primi, Imperii autem Domini Ludovici piiſſimi Imperatoris Auguſti a Deo coronati Chriſto jubente anno octavo, die Vigeſima Auguſti.

Margin notes: Cauſa Conceſſionis. — Abbati factæ de regimine Abbatiæ, & ejus bonorum. — Quæ enumerantur. — Prohibendo cuicumque perſonæ ſub anathematis pœna, quominus Molendinũ in aquis ejuſdem Abbatiæ propriis conſtruatur. — Aliorum bonorum conceſſio. — Confirmatio Privilegiorũ ab Antec. Pontificibus conceſſorum; & jurisdictionis omnimodæ. — Eſemptio a qualibet cujuſquam moleſtia. — Sub Anathematis pœna. — Dat. die 20. Auguſti Anno Domini 863. Pontif. Nicolai Anno VI.

VIII.

Oſtendit Rothaldum injuſte ab Epiſcopis Galliarum abſque Sedis Apoſtolicæ conſenſu depoſitum fuiſſe, eorumque ſuæ Eccleſiæ reſtituit. Multa præterea de Decretalium Epiſtolarum auctoritate commemorat, & de ſententia in Epiſcopos nonniſi a Rom. Pont. ferenda.

Nicolaus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Reverendiſſimis, & Sanctiſſimis Confratribus noſtris Archiepiſcopis, & Epiſcopis apud Gallias conſtitutis.

1 QUamvis ſingularium eccleſiarum, quæ propter diverſitatem terrarum multæ eſſe dicuntur (cum una ſit, & unica ſponſo ſuo ſicut ipſe in Canticis canticorum dicit: Una eſt columba mea, & per Pſalmiſtam: Erue de manu canis unicam meam) Paſtor, & Epi-

Margin notes: Ex edit. Card. Caraf. et Baronii ad annum 865. — Cant. 2. — Pſalm. 12.

Episcopus, ac Pontifex Dominus Noster Jesus Christus, qui hanc creavit, & redemit, existat: ita ut ille veraciter, ac principaliter ista sit omnia, juxta quod fidelibus per primum Apostolum dicitur; conversi estis nunc ad Pastorem, & Episcopum animarum vestrarum: & juxta quod egregius Prædicator de eo loquens; talis, inquit, dececebat, ut nobis esset Pontifex: subiturus tamen ad cælos hanc Apostolis commendavit, ac per eos tamquam hæreditario jure Successoribus eorum, nobis scilicet, quos pastores & Episcopos ac Pontifices super ipsam constituit, ejus providentiæ curam indulsit: quatenus pro patribus nati filii, & pro eis constituti principes in omnem terram imitatores eorum essemus, sicut & ipsius Christi. Verum & inter beatissimos Apostolos, sicut & ille magnus Leo scribit, in similitudinem honoris fuit quædam discretio potestatis, & cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut cæteris præemineret. De qua forma Episcoporum quoque est orta distinctio, & magna dispositione provisum est, ne omnes sibi omnia vindicarent: sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres haberetur prima sententia. Et rursus quidam in majoribus urbibus constituti, solicitudinem ejus susciperent ampliorem, per quos ad unam Petri Sedem universalis ecclesiæ cura conflueret, & nihil unquam a suo capite dissideret.

Dispositio Ecclesiæ facta per Christum. 1. Pet. 2. Hebr. 7.

Psalm. 44.

Ordo inter Episcopos.

2 Quod nisi quidam ex vobis nullo interiori comprehendissent obtutu; nunquam Rothaldum Episcopum Suessonicæ urbis sine consensu nostro deposuissent, deprædarentur, & in exilium pulsum monasteriali custodia manciparent. Nam quomodo non omnes vobis omnia vendicatis, qui judicia Episcoporum, quæ merito inter majora numerantur negocia, vestræ deliberationi tribuistis? An modicum vobis esse videtur, fratres & Coepiscopos vestros, præter Apostolicæ Sedis consensum, depositioni subjicere? Quod si damnationes Episcoporum non inter majora negocia dinumeratis; quorum jam causas inter majora computatis negocia? Quid rogo de Presbyteris, vel de inferioris gradus clericis agitur, quorum apud nos quoque causa, Chalcedonensis Concilii regulis, cum ratio exigit, audiri jubetur? Si Episcopos tanta facilitate deponitis; quomodo rogo, per vos, quorum vel in singulis Provinciis habetur prima sententia, vel qui majoribus urbibus constituti solicitudinem suscipitis ampliorem, ad unam Petri Sedem universalis ecclesiæ cura confluit, qui de majoribus deponendis Episcopis, nihil ad ejus notitiam deferre curatis? An Episcopi de universali ecclesia non sunt, ut de illis damnandis per vos aliquid ad unam Petri sedem deferri non curetur? vel quomodo nil usquam a suo capite dissidet cum de adjudicandis præcipuis membris, ecclesiæ, idest, Episcopis a capite sede idest apostolica dissentitis? An Sedes Apostolica caput non est?

Judicia Episcoporum inter majores causas numerantur, & Sũmo Pont. referentur.

3 Frustra ergo, ut multa prætercam, Concilium Sardicense ad Julium Episcopum inter cætera dixit: Optimum & valde congruentissimum esse videtur, si ad caput, idest ad Petri Apostoli Sedem de singulis quibusque provinciis Domini referant Sacerdotes, & te Sedem Petri, caput appellatam, cui de singulis provinciis Domini referre Sacerdotes debent. E contra vos adeo hanc despicitis, ut ad eam nihil de majoribus ecclesiæ negociis referre curetis, ac Episcopum inconsulta, & contempta illa, deponere præsumatis & præcipue Sedem Apostolicam appellantem. Nimis namque absurdum est, quod dicitis, Rothaldum, qui ad judicium Sedis Apostolicæ provocavit, iterum mutata voce, vestra judicia postulasse. Quod etiam si ita fuisset, a vestra fuerat fraternitate corrigendus, & quia a majori ad minoris auctoritatis provocasset judicium, emendandus; licet certis non patere possit ullis indiciis, a nostro illum ad vestra cucurrisse judicia, quem constat in ipso articulo contra se proferendæ sententiæ Sedem Apostolicam appellasse, & quod se ab illa judicari posceret, coram omnibus exclamasse. Æquum non foret, si ad nostra se judicia convertisset, quamvis, & Sedem Apostolicam nullatenus appellasset; contra tot tamen, & tanta vos decretalia efferri statuta, & Episcopum inconsultis nobis deponere nullo modo debuistis. Quod tamen vos, ut servata vobiscum medullitus charitate dicam, postposuisse dolemus, & diversorum Sedis Apostolicæ Præsulum decreta, in hoc vos contempsisse negotio, non immerito reprehendimus.

Sedes Apostolica Ecclesiarum caput, ea que inconsulta Episcoporum causas agere non licet.

Rothaldus Episcoporum judicium non poposcit.

4 Absit enim, ut cujuscumque usque ad ultimum vitæ suæ diem, qui in fide catholica perseveravit, vel decretalia constituta, vel de ecclesiastica disciplina quælibet exposita, debito cultu, & cum summa discretione non amplectamur opuscula, quæ dumtaxat, & antiquitus Sancta Romana Ecclesia conservans, vobis quoque custodienda mandavit, & penes se in suis Archiviis & vetustis rite monumentis recondita veneratur. Absit ut scripta eorum quoquomodo parvi pendenda ducamus, quorum videmus Deo auctore Sanctam Ecclesiam, aut roseo cruore floridam, aut rorifluis sudoribus & salubribus eloquiis adornatam. Si enim ipsorum decreto, cæterorum opuscula Tractatorum approbantur, vel reprobantur, ita ut quod Sedes Apostolica probat, hodie teneatur acceptum, & quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur; quanto potius quæ ipsa pro catholica fide profanis dogmatibus reppellendis, pro variis & multifariis ecclesiæ necessitatibus, & fidelium moribus diverso tempore scripsit, omni debet honori præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet opportunitatibus discretione vel dispensatione magistra, reverenter assumi?

De veneratione, & obediẽtia Epist. Decretalibus debita.

Romana Ecclesia probat, & reprobat per Decretales Epist.

5 Quamquam quidam vestrum scripserint haud illa decretalia priscorum Pontificum in toto codicis canonum corpore contineri descripta, cum ipsi ubi suæ intentioni hæc suffragari conspiciunt, illis indifferenter utantur, & solum nunc ad imminutionem potestatis Sedis Apostolicæ, & ad suorum augmentum privilegiorum, minus accepta esse perhibeant. Nam nonnulla eorum scripta penes nos habentur, quæ non solum quorumcumque Romanorum Pontificum, verum etiam priorum decreta in suis causis præferre noscuntur. At nunc ubi suis animis resultare, & privilegia tantopere nos, ut in sui status incolumitate persistant, elaborare non cessamus, quanto universæ ecclesiæ profuisse, prodesse, ac profutura semper esse probantur. Dignum ergo est, ubi universa fabricæ moles innititur, ibi firmum validumque habeatur in omnibus fundamentum. Porro si ideo non esse Decretales Epistolas priscorum Pontificum Romanorum admittendas dicunt, quia in codice canonum non habentur ascriptæ; Ergo nec Gregorii Sancti, nec ullius alte-

Episcoporum Galliarum error de Decretalibus.

Decretalium Epistolarum auctoritas.

alterius, qui ante vel poſt ipſum fuit, eſt aliquid inſtitutum vel ſcriptum recipiendum, eo quod in codice canonum non habeatur aſcriptum: Ergo doctrinam eorum & ſanctiones de codicibus ſuis evadant: ut quid vel membranas occupant, poſtquam non habentur acceptæ?

6. Sed quare multum immoremur, cum nec ipſas divinas Scripturas Novi, & Veteris Teſtamenti jam recipiemus, ſi iſtos duxerimus audiendos? Etiam neutrum horum in codice eccleſiaſticorum canonum habetur inſertum. Sed reſponſuri ſunt iſti, qui non ad obediendum potius, quam ad reſiſtendum ſemper parati ſunt, dicentes, quod inter canones inveniatur capitulum Sancti Papæ Innocentii, cujus auctoritate doceatur a nobis utrumque Teſtamentum jam eſſe recipiendum: Quamquam in ipſis primitivis canonibus nullum eorum contineatur ex toto inſertum. Quibus ad hæc aſſerendum eſt: Quoniam ſi Vetus Novumque Teſtamentum recipienda ſunt, non quod codici canonum ex toto habeantur annexa, ſed quod de his recipiendis Sancti Papæ Innocentii prolata videtur eſſe ſententia; Reſtat nimirum quod Decretales Epiſtolæ Romanorum Pontificum ſunt recipiendæ, etiam ſi non canonum codici compaginatæ: quoniam inter ipſos canones unum beati Leonis capitulum conſtat eſſe permixtum, quo ita omnia decretalia conſtituta Sedis Apoſtolicæ cuſtodiri mandantur, ut ſi quis in illa commiſerit, noverit ſibi veniam negari. Ait enim capitulo quinto ſuorum Decretalium: Ne quid vero ſit quod prætermiſſum a nobis forte credatur, omnia decretalia conſtituta, tam beatæ recordationis Innocentii, quam omnium deceſſorum noſtrorum, quæ de eccleſiaſticis ordinibus, & canonum promulgata ſunt diſciplinis, ita veſtræ dilectioni cuſtodiri mandamus, ut ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps noverit denegari. Dicendo vero, omnia decretalia conſtituta, nullum de decretalibus conſtitutis prætermiſit, quod non mandaverit eſſe cuſtodiendum. Et rurſus aſſerendo, omnium deceſſorum noſtrorum, nullum Pontificum Romanorum, qui ante ſe fuerit, excepit, cujus ita non præceperit decretalia conſtituta ab omnibus cuſtodiri, ut ſi quis in illa commiſerit, veniam ſibi deinceps noverit denegari. Itaque nihil intereſt, utrum ſint omnia decretalia Sedis Apoſtolicæ conſtituta inter canones Conciliorum immixta, cum omnia in uno corpore compaginari non poſſint, & illa eis interſint, quæ firmitatem his, quæ deſunt, & vigorem ſuum aſſignent. Præſertim cum Synodalia geſta, inter quæ ipſi canones ſtatuti ſunt in Codice canonum non habeantur, ſed a nobis omni cultu debito venerantur.

Decretales Epiſtolę ęque omnes ſuſcipiendæ.

S. Leonis PP. Decretum de Decretalibus.

Codex Canonum.

7. Conſonat autem huic beatiſſimo Papæ Leoni ſanctus, & fœcundiſſimus in decretis ſuis Papa Gelaſius, ita inquiens: Decretales epiſtolas, quas beatiſſimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Roma pro diverſorum Patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendas decernimus. In quo notandum, quia non dixit, Decretales Epiſtolas, quæ inter canones habentur, nec tantum, quas moderni Pontifices ediderunt, ſed quas beatiſſimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Roma dederunt. Dictis autem diverſis temporibus etiam illa tempora vir ſanctus comprehendit, quæ crebreſcentibus paganorum perſecutionibus, ad Sedem Apoſtolicam deferri cauſas Epiſcoporum difficillime permittebant.

Item & Gelaſii Decretū.

8. His ita divina favente gratia prælibatis, oſtendimus nullam differentiam eſſe inter ea Decreta, quæ in codice canonum habentur Sedis Apoſtolicæ præſulum, & ea quæ præ multitudine vix per ſingula voluminum corpora reperiuntur. Cum omnia & omnium deceſſorum ſuorum decretalia conſtituta, atque Decretales epiſtolas, quas beatiſſimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Roma dederunt, venerabiliter eſſe ſuſcipiendas, & cuſtodiendas, eximios præſules Leonem ſimul & Gelaſium mandaſſe probavimus. Quamvis & hoc, quod ſæpe commemoratus beatus Leo Apoſtolicæ Sedis Antiſtes ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Archiepiſcopum ſcribit, quorumdam veſtrorum præſumptionem potentiſſime feriam, & quod talia negocia nobis inconſultis diffinire minime debeatis, manifeſte denunciat; ait enim: Nam cum majora negocia & difficiliores cauſarum exitus liberum tibi eſſet ſub noſtræ ſententiæ expectatione ſuſpendere, nec ratio tibi nec neceſſitas fuit in id, quod menſuram tuam excederet, deviandi. Et item deinceps: Præſertim, inquit, cum etiam ſi tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerit, quid ad tua conſulta reſcriberetur. Et paulo poſt: Sed etiam ſi quid grave intolerandumque committeret, noſtra erat expectanda cenſura, ut nihil ipſe prius decerneres, quam quid placeret, agnoſceres. Quod nos quoque de Rothaldo vobis non in rationabilius dicere poſſumus: quia dum octo fere annos ventilaveritis, nec ratio vobis, nec neceſſitas fuit in id, quod menſuram veſtram excederet, judicandi: ſed etiam ſi quid grave intolerandumque committeret, noſtra erat expectanda cenſura, ut nihil prius decerneretis, quam quid nobis placeret, agnoſceretis.

Nullum diſcrimen inter Decretalia, ſive ſacris Canonibus inſerantur, ſive non.

De Rothaldo, qui ſine Apoſtolicæ Sedis cenſura non fuerat damnandus.

9. Sed dicitis: judicia Epiſcoporum non eſſe majora negocia, nec difficiliores cauſarum exitus judicamus. Qui quanto gradus ſunt præcipui, & in eccleſia Chriſti ſublimiores, tanto cum de horum ſtatu vel caſu agitur, majora negocia & difficiliores cauſarum exitus agitari vel haberi creduntur. Ipſi quippe primi in eccleſia, ipſi arundinem tenentes metantur ſanctam Hieruſalem, ipſi Fabricæ Dei præſunt, ipſi ſpeculatores civitatis Dei ſunt, ipſi arietes, ipſi paſtores gregis dominici ipſi columnæ domus ſummi Regis exiſtunt: An majora negocia cauſas inferiorum clericorum eſſe conjicitis, ut horum cauſas nobis, & Epiſcoporum vobis negocia tribuatis? Quamvis & inferioris gradus Clericorum cauſas apud nos, cum tempus vel res exegerit, eſſe finiendas: & diverſa procul dubio colligamus, ſicut beatus Papa dicit Innocentius: Si quæ autem cauſæ vel contentiones inter clericos tam ſuperioris ordinis, quam inferioris etiam fuerint exortæ, ut ſecundum Synodum Nicænam congregatis ejuſdem Provinciæ Epiſcopis jurgium terminetur, ne alicui liceat, ſine præjudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, relictis his Sacerdotibus, qui in eadem provincia Dei eccleſiam nutu divino gubernant, ad alias convolare provincias.

Epiſcoporum digni t

10. An majora negocia Metropolitanorum tantum eſſe fatemini? Sed audite rurſus quod de Epiſcopis Sanctus aſſeveret Leo: Quibus, inquiens, etſi dignitas communis eſt, ordo tamen generalis eſt. Et revera unus de ſeptem eccleſiæ gradibus eſt, Metropolitanorum ſcilicet, & reliquorum Epiſcoporum ordo. Et quod dicit Apoſtolus:

Epiſcopatus unus ex ſeptem Eccleſiæ ordinibus.

1. Timoth. 3.

stolus; Oportet Episcopum irreprehensibilem esse; non video minus Metropolitanis quam cæteris Episcopis convenire, nisi forte Episcopatu se privet, quisquis Metropolitanorum ad se hoc Apostoli dictum non æstimet pertinere. Unde nos non minoris numeri, nec alterius famæ accusatores, testes, vel judices quærimus in negotiis Episcoporum, quam exigimus in causis Metropolitanorum. Unde tam illorum, quam istorum negociorum nobis exitus reservari merito volumus, & jure decrevimus. Totius en im ecclesiæ Deo auctore generaliter solicitudinem gerimus, & omnium utique, qui ecclesiam faciunt cura constringimur, atque omnium quorum nos maxima cura expectat, nostrum præcipue debent promereri judicium, sicut Innocentius ad Alexandrum scribens Antiochenum, non scilicet solum Metropolitanorum, sed & omnium omnino Sacerdotum, quinimo universorum, qui se de ovibus principaliter divinitus Petro commendatis esse non nesciunt: idest non solum cunctorum, qui de illorum numero sunt, de quibus Dominus principi Apostolorum dixit: Tu aliquando conversus, confirma fratres tuos; sed etiam qui de his piscibus sunt, qui intra rete, quod ab ipso ad litus trahi specialiter jussum, esse se recognoscunt. Adhuc tamen percontari propter contentiosos libet, quænam judicia, vel quorum esse majora negocia prædicatis; si Episcoporum causas non inter præcipua computatis negocia? An laicorum & vulgarium populorum judicia inter majora negocia ponitis, quos pene quotidie cum vestris, & sine vestris epistolis ad discutiendos & judicandos suscepimus, & discussos vel judicatos vel absolutos dimittimus? Denique aut sæcularium judicia inter majora, & Episcoporum inter minora negocia collocabitis, & vobis Episcoporum, nobis Laicorum judicia reservabitis: aut certe si Episcoporum judicia sunt majora negocia, juxta Leonem, licitum vobis esse debuit, hæc sub nostræ sententiæ expectatione suspendere. Aut si persona judicandi tale aliquid mereretur, expectandum vobis fuerat, quid ad vestra consulta rescriberem. Absurdum est enim, ut laicos quosque & minimos, qui sunt in ecclesiis vestris, nostro mittatis judicandos & addatis quotidiano labori, & Episcoporum, qui præcipua ecclesiæ membra sunt, vestræ subdatis deliberationis arbitrio.

Episcoporum causæ æque an Metropolitanorum jure Apostolicæ Sedi reservatæ.

Luc. 22.

Irritatio eorum quæ ab Episcopis Galliæ contra Rothaldum acta sunt, ejusque Ecclesiæ suæ, ac pristino gradui restitutio.

11. His vero tandem omissis, Deo duce, scitote, nos quod temeritate magistra perperam a vobis commissum est, & quod inconsultis nobis in Rothaldo fratre & coepiscopo nostro præsumptuose perpetratis (etiam si numquam Sedem Apostolicam appellasset) contra Dei auctoritatem, & beatissimorum Petri, ac Pauli principum Apostolorum, seu omnium decessorum meorum; nec non & sanctorum trecentorum decem & octo Patrum, qui apud Nicæam sub Constantino Pio principe convenerunt, penitus evacuantes, & in irritum ducentes; præfatum Rothaldum pristino gradui, pristinæ dignitati, pristino reddidisse prorsus honori: ita ut divina mysteria conficiendi priorem facultatem adeptus, omnique sacerdotali restitutus officio, sine cujuslibet contradictione, propriæ receptæ prosit ecclesiæ, a qua inconsultis nobis expulsus est.

Ejusdem absolutio a vinculis quibus ab Episcopis Gall. fuerat vinctus ne præesset Ecclesiæ.

12. Denique cum ante biennium scriptis & verbis instanter egissemus, ut idem Rothaldus, aut propriæ redderetur ecclesiæ, aut certe Romam cum Vicariis vestris, & ipsius accusatoribus, ad examinandum & judicandum nobis destinaretis, & nihil apud vos impetrare potuissemus, dummodo hoc modo illum ad excusandas excusationes in peccatis objiceretis; tandem aliquando Deo inspirante & Nicænæ nobis Synodi decreto suffragante, quo inter cætera præcipitur, ut suis privilegia serventur ecclesiis, ratum duximus, jam fatum Rothaldum, memores scilicet privilegiorum Apostolicæ Sedis, vinculis, quibus illum, ne uteretur officio, nec suæ præesset ecclesiæ, colligastis, quia nos non censuimus, absolvendum. Neque enim tam stolidus, tamve poterit traditionis terminatæ devius inveniri, qui cæteris ecclesiis privilegia servari, & soli Romanæ ecclesiæ adimi debere perhibeat, quæ omnium Ecclesiarum magistra, mater, & caput est.

Sedis Apostolicæ potestas probatur solvendi ea, quæ ab aliarum Ecclesiarum Præsulibus sunt ligata.

13. Si quis autem tacita forte non audet aperta assertione fateri Romanæ hujusmodi Ecclesiæ privilegia non fuisse, quibus Sedes Apostolica aliorum ligata præsulum facultatem habuerit dissolvendi, præter quod prisca rerum probatione, & nonnullarum recitatione scripturarum convincitur; testis est Beatus Gelasius, quem idcirco ad testimonium super his perhibendum produximus, quia hunc non solum vita, & doctrina plurimum commendat; verum etiam rem, de qua agitur, in paucis astruit, & ostendit, nobis videlicet brevi sermone propinans, quod de multorum voluminum fontibus hausit: Scribens enim Episcopis per Dardaniam constitutis, inter cætera, nec plane, ait, tacemus quod cuncta per mundum novit Ecclesia; quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum Sedes Petri Apostoli, jus habeat resolvendi, utpote, quæ de omni ecclesia fas habeat judicandi. Item idem ad Episcopos Orientales: Quingentos, inquit, annos constituta Christi eos velle subvertere, cum triginta annorum lex hominum non possit abrumpi: Sanctum Athanasium ideo non damnatum a Synodo Orientis, quia Sedes ista non consenserit, vel Sanctum Joannem Constantinopolitanum, Sanctum Flavianum. Si ergo hac non consentiente sola ii damnati a Synodo Orientis, non potuerunt esse damnati; consequens est etiam, qui eadem sola damnante sine Synodo damnatus fuerit, damnatus sit. In quo inter cætera notandum est, quia si hos, qui post quingentos annos statuta Christi tentabant subvertere, tanta vir Sanctus increpatione redarguit, cum triginta annorum lex hominum non possit abrumpi; quanto magis exprobandi sunt, qui ea etiam post octingentos & eo amplius annos nituntur evellere?

Sedes Apostolica de omnibus Ecclesiis judicat.

Non indiget consensu Synodi, ut damnare possit Episcopum.

14. Quæ vero statuta Christi dixerit, inferius declaravit, cum sola Sede Apostolica non consentiente neminem posse damnari, & sola ea consentiente, qui damnatus fuerit, damnatum haberi exposuit. Statuta itaque Christi dixit post quingentos annos subvertere: quia jam quinquies centum circiter anni præterierant, quando Venerabilis Papa dicit, Sedem Apostolicam hæc statuta Christi promeruisse. Privilegia enim sua a Christo Ecclesia Romana per Petrum consecuta est, & ipsa sunt statuta Christi, quæ quidem tunc post quingentos, nunc post octingentos annos exinanire conantur: Eccclesiæ inquam Romanæ adeo sunt antiqua, & vetera privilegia, ut Nicæna Synodus, sicut Bonifacius Præsul Apostolicus Episcopis per Thessaliam costitutis scribens, ait:

A Christo data Privilegia Romanæ Ecclesiæ.

Non

Non aliquid super eam ausa est constituere, cum videret nihil supra meritum suum posse confiteri: Omnia denique huic noverat Domini sermone concessa: Si omnia, ergo & Episcoporum judicia. Perhibente autem beato Bonifacio, quod Nicæna Synodus super eam (haud dubium quin Romanam Ecclesiam) non ausa sit, aliqua constituere; cum videret nihil supra meritum suum posse confiteri; omnia denique huic noverat Domini sermone concessa: & objurgante Sancto Gelasio eos, qui constituta Christi volebant subvertere, cum privilegia Romanæ Sedis moliebantur infringere; manifeste datur intelligi, eadem esse constituta Christi, quæ sunt omnia illa, quæ huic Ecclesiæ Synodus Nicæna noverat Domini sermone concessa. A tempore quippe quo Synodus Nicæna fuerat consummata, nondum quingenti usque ad Gelasium anni transierant, ut de Nicænæ Synodi statutis tantus vir dixisse videatur, eos post quingentos annos statuta Christi velle subvertere. Restat ergo, ut illius temporis mentionem fecerit, a quo quingentorum circiter annorum curricula usque ad se devoluta poterant comprehendi. Christus enim privilegia constituta, in Petro disposita, vel firmata, Romanæ contulit Ecclesiæ, super quam nihil Synodus quælibet ausa est merito constituere, cum sciat illi Domini sermone concessa. Dispensationem quippe redemptionis humani generis ante tempora sæcularia Dominus omnipotens penes se ordinatam custodiens, tempora carnis ostendens ascensurus ad cælos, in Apostoli Petri, per quem & Apostolatus, & Episcopatus sumpsit exordium, confessione, curaque præcipua collocavit, qui tunc per se, & deinceps per suæ solicitudinis hæredes circa humanum genus, quæ sibi Dominus commendavit non destitit exhibere. Hæc enim ille, & successores ejus ex tunc agere non omittunt modo verbis, modo decretorum suorum epistolis ab urbe Romana diversis temporibus datis, commissarum sibi ovium providentiam principaliter exercentes.

Per Petrum Apostolatus & Episcopatus sumpsit exordium.

15. Itaque Rothaldum Episcopum, de quo hactenus nostris contempsistis obedire mandatis, tandem a nobis, immo a Deo pristino gradui restitutum benigne suscipite: quia ille euangelicus filius rediens non solum suscipi meruit, sed & dignus paternis complexibus invenitur, & annulum fidei recepit, & stola circumdatur, per quam quid aliud, quam Sacerdotii declarantur insignia? Nec probabilis extitit apud Patrem senior filius, quod inviderit recepto, nec tantum meriti habuit penes patrem perseverando, quantum noxæ contraxit non recipiendo germanum. Ergo suscipite illum ut fratrem, suscipite inquam illum, ut mea viscera. Solicitos autem vos pro salute libenter audio: contra caput etiam si faciendum est, non libenter admitto. Cui manus porrigenda est, vobiscum porrigo: cui porrigo, mecum porrigite. Si cui autem aliquid donastis, & ego: Nam & ego si quid donavi propter vos, in persona Christi, ut non possideamur a Satana: non enim ignoramus versutias ejus, qui super discissione lætatur. Apostoli vero declaratæ benignitatis verba sunt, sicut ea viri beatissimi Sedis Apostolicæ Præsules, Innocentius, & Bonifacius sapientissime replicarunt.

Adhortatio ad Episcopos Gallorum de recipiendo Rothaldo.

Luc. 15.

2. Cor. 2.

16. Porro quisquis contra hoc nostri Apostolatus decretum post notitiam ejus se offerens, sæpefato Rothaldo Episcopo ad recipiendam, & regendam Suessonicæ urbis Ecclesiam aliquod palam, vel occulte præparaverit offendiculum, vel si personæ ipsius quoquomodo insidiatus extiterit; quinimo si quis vestrum ad Ecclesiam recipiendam illi tamquam frater fratri adjutorium non præstiterit, utpote qui videt fratrem suum necessitatem habere, & claudit viscera sua ab eo, & velut is, in quo charitas Dei non manet, ab ipsa charitate quæ Deus est, & a corpore sanguinis Christi, & a Nobis, qui membra illius sumus, habeatur omnimodis alienus. Porro ne justitiam tegere nostræ tantum videamus voluntatis arbitrio, ac per hoc æstimemur Canonicis legibus contraire, sancimus, atque decernimus, quatenus sæpe dictus Rothaldus venerabilis Episcopus paratus sit omni regulariter poscenti de se, quia Deo propitio nulli parti favere volumus circa justitiam, coram Sedis Apostolicæ Præsule reddere rationem: ita dumtaxat ut secundum majorum diffinitiones ante omnia, quæ prius possederat, integro jure recipiat, adeo ut talis sit in omnibus, qualis ante sententiam contra se prolatam fuisse dignoscitur. Sicque demum Ecclesia recepta, & Episcopatu libera securitate possesso proximis, & amissis rebus, & ipsis resumptis viribus, vestitus quoque, & spiritalibus armis tectus, accusatoribus respondeat suis: et unde impetitur, plenissima studeat hos, qui foris atque intus sunt, satisfactione certificare.

Dirum anathema contra decretum hoc contemnentes atque inobservātes.

Ea conditio Rothaldo imponitur ut sit paratus corā Sede Apostolica ab objectis expurgare

---

IX.

Rothaldi Suessionis Episcopi absolutio, & restitutio in suam Ecclesiam.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ Romanæ Episcopis, Presbyteris, & Diaconibus, & cunctæ in Christo generalitati Romanæ plebis.

Ex edit. Card. Carafæ.

Series facti.

Sap. 2.

Notum sit dilectioni vestræ fratres mei, & filii charissimi, quod quidam Gallorum Episcopi zeli, & invidiæ diaboli facibus accensi, quia mors, sicut scriptum est, per invidiam introivit in orbem terrarum, huic fratri nostro Rothaldo venerabili viro insidiantes, & per octo circiter annos, quemadmodum illum proprio privarent Episcopatu, judicio meditati sunt. Sed cum diutissime laborantes, nihil discriminis potuissent super eum inducere, novissime mundanis potestatibus usi depositionis sententiam in eundem Sedem Apostolicam appellantem immanissime protulerunt, & imminutionem, & abominationem privilegiorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, immo Beati Petri Apostolorum Principis, gradu proprio pulsum, carcerali custodiæ manciparunt. Unde istum clamantem, ut adducerent, & ad nostrum illum judicium, ad quod ante depositionem, & postea impræterm isse provocaverat, cum suis Vicariis, qui illum si valerent, accusatione digna appeterent, destinare, plurimis Epistolis eisdem Episcopis jussimus, & hortati sumus. Sed ecce dilectissimi, sicut ipsi scitis, sex mensibus jam præsente Rothaldo Romæ apud nos manente, & nobis accusatores, vel vicarios eorum præstolantibus, nullus, qui hunc

Episcoporum Galliæ persecutio in Rothaldum. Ejus vero innocentia.

hunc accusaret adesse videtur. In quo fratres, quid aliud datur intelligi, nisi quod Sanctus Papa dicit Bonifacius, quia sicut, qui est innocens, ut absolvatur, quærit, ita judicium nocens subterfugit, Verum nos, Deo auctore, beatorumque Apostolorum Principis Petri Apostoli fulti suffragio, decessorum quoque nostrorum secuti vestigia, privilegia Sedis Apostolicæ, quæ illi male fregisse probantur, recuperare studentes, jam fatum virum, præsentem videlicet Rothaldum pristino gradui, pristinis officiis, ac pristino Episcopatui restituimus, & per omnia talem eum reddimus, qualem illum fuisse constat ante excommunicationis, & depositionis sententiam in eum prolatam, vel quando Sedem Apostolicam appellabat, & canonice provocabat.

Pristino gradui restituitur.

Acta hæc sūt Anno Domini 865.

X.

Rothaldum suæ Ecclesiæ tamquam innocentem restituit, & omnes qui sibi contradixerint, aut rem aliquam Suessonensi Ecclesiæ usurpaverint, excommunicat.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, Reverendissimo, & Sanctissimo Rothaldo Episcopo Sanctæ Ecclesiæ Suessonicæ.

Edidit Card. Carafa inter Epist. Nicolai PP.

Exordium.

Decessorum exempla meorum imitans, mirabiliumque virtutum eorum fragrantiam sequens, oportet omnibus larga me hujus Ecclesiæ, quæ mater est omnium Dei Ecclesiarum, pietatis ubera præparare, atque universis undique ad eam confluentibus, tamquam fidelem & prudentem summi patris familias servum, apertum ejus exhibere misericordiæ gremium. Et ideo quia constat Sanctitatem tuam Metropolitano tuo, & quibusdam ejus sequacibus te impetentibus, nobis inconsultis gradus tui jacturam sustinuisse, & Ecclesia propria caruisse: ac deinde nobis etiam decernentibus ac minime hactenus recepisse, & juxta quod jusseramus, nullam tuæ dilectionis restitutionem habere; Nos hanc depositionem, ut pote quæ sine ulla nostra ratione irregulariter est effecta, depositionem nec fuisse nec esse deliberamus, cum etiam nec fuerit dies, qua & absentem & præsentem non inter Episcopos habuerimus, scripserimus, & coluerimus. Et ideo auctoritate Dei omnipotentis, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & omnium decessorum meorum Sedis Apostolicæ Præsulum, pristino gradui, ac pristinæ reformamus Ecclesiæ: ita ut quicumque tibi ad recipiendam Ecclesiam olim tibi commissam, vel ad Episcopale ministerium peragendum aliquatenus impedierit, donec aquiescat, & tibi obsistendi conatum deponat, sacrosanctis ministeriis, & ab ecclesiæ sit ingressu remotus, atque ab omni communione fidelium sequestratus. Quia quem præsentialiter nemo accusat, nos inter damnatos habere nec possumus nec debemus. Præcipue cum damnatores tuos, vel Vicarios eorum, frequentibus Apostolatus nostri vocaverimus apicibus, & nullum ipsorum te accusantium videre penitus quiverimus: Sed tantum quidam præsens positus, & alii scriptis suis nobis significaverunt, quod nulla te accusatione impetere voluissent: sed nec etiam secundum jussionem nostram venire potuissent, adversus Sanctitatem tuam accusationes aliquas attulissent. Et proinde quia per tot curricula temporum, sufficientibus datis judiciis, nullus ad tui accusationem accessit; præcipue cum tu ad reddendam rationem paratus semper extiteris; nos te nec damnare possumus, nec inter damnatos relinquimus. Resumat ergo venerabilitas tua officium olim commissum, fruatur beneficio divinitus tibi collato, utatur Episcopali Ministerio, pristina dignitate resumpta recipiat Ecclesiam, quam tibi Dominus commendavit, & quam tu quoque bonis initiis percepisti, & veraci, ac multiplici fama testimonium tibi dante, dignis successibus adornasti: ita ut sine quacumque, & cujuscumque contradictione vel impedimento talis habearis in omnibus, qualis ante prolatam in te excommunicationis, & depositionis sententiam extitisse agnosceris. Sane, ne justitiam regere nostræ tantum videamus voluntatis arbitrio, ac per hoc æstimemur ecclesiasticis legibus obviare; sancimus, ut Sanctitas tua prius receptis omnibus, quæ ante possedisse dignoscitur, & Ecclesiæ potestate fruens, & per aliquod tempus inoffense gubernans, resumptis viribus, & sibi ablatis omnibus redintegratis: sic demum si qui sunt, qui tibi aliquid conentur objicere, fortis jam, & valida cum ipsis disceptationis luctamina aggrediatur. Et juxta quod ratio dictat, & sacræ præcipiunt sanctiones, vestitus cum vestito, & armatus cum armato, ecclesiastico more, tempore a nobis præordinando Sedis Apostolicæ Præsules contra tuos adversarios conflictum, quicquid regulariter diffinitum fuerit, procul dubio suscepturus.

Depositionē Rothaldi nullam irritamque declarat.

Quare eum Ecclesiæ suæ ac pristino gradui restituit.

Et à ministerio Episcopali impedientes anathemate damnat.

Rothaldi innocentia.

Illū restituit ea lege, ut sēper adversariis, & eorum accusationibus paratus sit respondere.

Quia vero de sanctæ Ecclesiæ Suessonicæ, vel de sibi competentium adversorum locorum rebus, multi multa detraxisse ac diverso modo hactenus illis frui dicuntur; Sancimus atque decernimus, ut post secundam & tertiam conventionem & admonitionem Sanctitatis tuæ, quisquis res præfatæ Ecclesiæ, quibus tu aliquando ad usum vel sustentationem illic servientium, vel tibi obsequentium fruitus fuisse dignosceris, retinere, sibi ulterius absque voto tuo vindicare tentaverit, & illas qualescumque & ubicumque, & quando tecum fuerint possidendas, prædictæ Ecclesiæ Suessonicæ minime dimiserit, tamquam sacrilegus anathematis reus vinctus ab ecclesiæ gremio, atque sacro corpore, & pretioso Domini Nostri Jesu Christi sanguine, donec præsenti decreto nostro acquieverit, habeatur omnibus modis alienus: & tamquam violentus invasor, atque tyrannus, sit Christianorum communione privatus: ita ut qui hujusmodi in communione susceperit, simili pœna teneatur astrictus.

Excommunicatio contra eos, qui bona ad Suessionensem Ecclesiam spectantia eidē usurpata noluerint restituere.

Scripta per manum Petri Notarii Regionarii & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Mense Januarii, Indictione tertiadecima, Bene vale in nomine Domini.

Dat. mense Januario anno Domini 865. Pontif. Nicolai anno VII.

X I.

Confirmatio Primatus, & Privilegiorum Viennesis Ecclesiæ.

Hujus Ecclesiæ limites assignavit Leo PP. I. Const. XIV. Lectis &c. *litemque diremit inter Arelatensem, & Viennensem.*

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei: reverendissimo, & sanctissimo confratri nostro Adoni Archiepiscopo decretum perpetuum Viennensis Ecclesiæ.

Ex Concil. Tom. IX.

Exordium. *Adonis Archiepiscopi preces.*

QUod reverenter petiit sanctitas tua a Sede Apostolica, & humiliter expostulavit, ut privilegium antiquum a patribus, & prædecessoribus nostris Viennensi Sacræ Sedi concessum renovaremus, auctoritas hujus Sanctæ Sedis, quia digna res petebatur, non abnuit. Sicut ergo ab antecessoribus nostris, beatissimo scilicet Leone, & a reliquis pene ad nostra tempora, tuis antecessoribus præstitum est largitione Apostolica, ut juri Viennensis Ecclesiæ quatuor civitates, vel oppida, Gratianopolis scilicet, Valentia, Genava, Darentasia, perpetuo subjectæ manerent, ita modo noster præsulatus futuris temporibus firmum, & inconvulsum durare præsenti decreto constituit, & ut ad potestatem, & dispositionem Viennensis Metropolis pertineant, immobiliter definivit. Nec tamen propterea Darentasiensis Ecclesia, si aliquod munus privilegii illi concessum est, perdet, quia nec hoc modo Viennensis Archiepiscopus & Primas ipsius a nostra auctoritate postulavit, ut iisdem in tribus oppidis, vel civitatibus, quæ nunc additæ & commissæ videntur, non ordinaret, & Episcopos earum ad se, cum opportunum videret non advocaret. Sed ut sub jure Viennensis Ecclesiæ ita se positum semper sciat, ut per dispositionem ipsius hæc omnia ecclesiastice agat, & ad synodum ejusdem Archiepiscopi, & primatis vocatus pariter cum eisdem ipsis sibi concessis occurrat. Et quantum ad generalem observationem attinet, nihil præter auctoritatem Vinnensis Præsulis definire præsumat. Sitque humiliter, sicut a sanctæ recordationis prædecessoribus nostris salubre firmatum, & statutum est Viennensis Ecclesiæ ita suppositus, ut postmodum liberius dignitatem suam a nobis sibi concessam tenere, & habere prævaleat, ne forte si aliter fecerit, aut præsumpserit, non solum aliqua sibi concessa amittat, sed etiam propter transgressionem, & inobedientiam durius damnatus in futurum humilietur. Data Idus Junii Indictione XV.

Confirmatur jus Viennensis Eccl. super quatuor Ecclesias sibi subjectas,

Sine præjudicio privilegiorum Darentasien. Ecclesiæ.

Dat. die 13. Junii ann. Domini 867. Pō. S. Nicolai anno X.

ADRIANUS SECUNDUS.

PAPA CVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCLXVII.

HAdrianus natione Romanus, ex patre Talaro postepiscopo Regionis tertiæ, antea S. R. E. Presbyter Tituli S. Marci consecratur Pontifex die Dominica 14. Decembris anni 867. Sedit annos v. (*a*) imperantibus in Oriente Basilio Macedone, in Occidente Ludovico II. Impp. Obiit circa finem mensis Novembris anni 872, & sepultus est ad S. Petrum.

I.

Concessio Pallii Actardo Hamneticæ Ecclesiæ Episcopo.

Hadrianus Episcopus Servus Servorum Dei reverendissimo, & Sanctissimo Actardo Sanctæ Ecclesiæ Hamneticæ diebus vitæ tuæ tantummodo.

SI secundum divinæ pietatis viscera circa neminem consistit reprensibilis quantacumque miseratio, quanto potius erga illos exhibenda est totius charitatis affectio, qui circa divinum cultum irreprehensibiles apparentes, diversarum dein tentationum exercitia pertulerunt: nec tamen in tentationibus Christo propitio defecerunt

Ex Tom. X. Conciliorum in Hadriani II. Epist.

Exorditur a commiseratio ne debita adversa patientibus propter Fidem.

(*a*) Rotundo puto numero, habent enim ii. iii., & ix. ex Criticæ Baronianæ præfixis Catalogi ann. iv. m. xi. d. xii. Godefridi Viterbiensis Pantheon inter Rer. Ital. Script. Tom. vii. pag. 483. ommittit dies.

cerunt? Qua de re benedicimus Deo Patri Domini Nostri Jesu Christi, Deo scilicet totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus & ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt. Tibique frater Actarde, qui dira fatigatus, & diuturna captivitatis miseria quassatus, nec inter enses infidelium defecisti, quin etiam Dei providentia mirabiliter erutus, & liberatus circumquaque peregrinando procul a propria Ecclesia, procul a notis & proximis, propter eorumdem rabiem barbarorum, & continuam Britonum oppressionem, quibus heu nimium vicinus nosceris, & pene pejus ab eis, quam a piratis insecutionem pateris, curriculis jam multis incedis; decus pallii pro Dei solius amore, quem inter furentium paganorum manus & gladios confessus es, prævidimus concedendum. Quo videlicet pallio, cum fueris auctore Deo nostroque decreto aliquem vacantem adeptus Episcopatum, scias nobis eidem testabiliter incardinatum; vel si contigerit forsan in proprio, cæteris valeas uti temporibus. Quod non aliter tibi, nec cuilibet absque metropolitis concederemus, nisi multoties exilia, mare, vincula passo, etiam ad capitalem sententiam frequenter tracto, teste tuo Metropolitano, qui & id nobis literis innotuit, & tibi spem in sede propria non superesse significavit; hoc tua ad celerrimæ consolationis solatia tanta exigerent detrimenta, quin potius merita: ut videlicet habeas pro exilio, & catena pallii ornamenta, non in tuæ Ecclesiæ perenne decretum, sed ad tuum certo tempore, vitæque præsentis specialiter usum. Utere igitur annuente Deo pallio a nobis tibi solo miserationis, & consolationis affectu collato; & nisi Sedis Apostolicæ præsulibus ingratus extiteris, prænotato tenore illius, dum vixeris ornare decore. Quod tamen fraternitati tuæ ad missarum solemnia tantum celebranda concedimus in die duntaxat sanctæ, ac venerandæ Domini Nostri Jesu Christi Resurrectionis, ac Nativitatis, seu Ascensionis die, & in Assumptione Beatæ Dei Genitricis semper Virginis Mariæ, seu in natalitiis beatissimorum Apostolorum, sive in Nativitate Sancti Joannis Baptistæ, necnon & in natali Sancti Christi confessoris Martini die, pariterque in solemnitatis Ecclesiæ tuæ die; verum etiam & inordinationis tuæ natalitio concedimus die, sicuti a beatissimo prædecessore nostro Gregorio hujus Apostolicæ Sedis præsule sancitum est. In secretario vero induere tua fraternitas pallium debeat, & ita ad missarum solemnia proficisci, & nihil sibi amplius ausu temerariæ præsumptionis arrogare: ne dum in exteriori habitu inordinate aliquid arripitur, ordinate etiam, quæ licere poterant, amittantur. Siquid autem de rebus Hamneticæ dioeceseos, tam a depopulatione nefandæ gentis Northmannicæ, quam Brittannorum subreptione remansit, ad tuam decernimus pertinere solicitudinem. Porro censemus, apostolicæque institutionis auctoritate definimus, ut nullus Metropolitanorum antistitum, vel cæterorum Episcoporum in controversia criminis, si Sedem appellaveris Apostolicam, vel ejus speciali expetieris audiri, vel discuti fortassis examine, præsumat de te proferre, non nostro præmisso decreto, judicium: sed Apostolicæ Sedis tantum reserveris examinandus, vel judicandus incunctanter arbitrio, cujus videlicet decreto, vel largitate vacanti Ecclesiæ incardinatus, & palliatus esse dignosceris. Scriptum per manum Zachariæ Notarii, & Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Februario indictione prima. Bene vale. Quinto Kalendas Martias per manum Anastasii Bibliothecarii Sanctæ Summæ Sedis Apostolicæ, Imperante Domino nostro piissimo perpetuo Augusto Ludovico Magno Imperatore anno XIX. & post consulatum ejus anno XVIII. indictione prima &c.

Margin notes: Actardi constantia in persecutionibus. Causæ concessionis. — Ei Pallium conceditur. — Et primo vacanti Episcopatui incardinatur. Pallii usus non concedendus nisi Metropolitis, vel eorum accedente consensu. — Usus Pallii ad vitam. — Quibus diebus utendum Pallio. — Ejus curæ committitur quidquid a barbarorum direptione superfuerit. Nulli Metropolitanorum, vel cæterorũ Episcoporum liceat Actardum in judicium vocare aut sententiã ullam in eum ferre præter Sedem Apostolicam. — Dat. die 25. Februarii anno Domini 868. Pontif. Hadriani Anno I.

II.

Confirmatio, & renovatio sententiæ depositionis, & excommunicationis in synodo Romana latæ a Leone IV. Pontifice contra Anastasium Presbyterum S.R.E. Tituli S. Marcelli.

Vide sup. in Leone IV. Pontif. ubi hujusmodi sententiam posuimus.

Ex Annal. Bertinianis, inter Hist. Franc. Script. Duchesnii To. III. & Rer. Italic. Script. To. II. Part. II

Hadrianus Episcopus Servus Servorum Dei.

Omni Dei Ecclesiæ notum est, quid Anastasius tempore prædecessorum nostrorum Pontificum gesserit, sed qualiter ab eis de illo sanctæ recordationis Leo, & Benedictus eximii Præsules instituerint, palam est cunctis. Quorum unus eum deposuit, excommunicavit, & anathematizavit: alter vero sacerdotalibus expolians vestimentis, inter laicos in communione recepit. Decessor itaque noster Sanctissimus Papa Nicolaus eum postea, si fideliter erga Sanctam Romanam Ecclesiam incederet, in gremio pari modo recepisset Ecclesiæ. Sed infidelitas ejus nunc in tantum apparuit, ut post deprædationem Patriarchii nostri, ablationemque Synodalium Scripturarum, quas tam super se, quam super hujusmodi, a Sanctissimis Præsulibus diversis temporibus decretas repererat, institutionem quoque venerandæ synodi ab ipsis Sanctis Pontificibus factam, atque interpositione anathematis retactam violari nobis suscipiendo fecerit, & homines ad seminandum inter piissimos Principes, & Ecclesiam Dei discordias, per muros hujus civitatis more furis exire coegerit, quemdamque Sedalgrimum ad Ecclesiam confugium facientem, oculis, & lingua privari suggesserit. Modo vero sicut multi vestrum mecum a quodam Presbytero consanguineo ejus nomine Adone audistis, & aliis modis nobis revelatum est; beneficiorum quoque nostrorum immemor, hominem ad Eleutherium misit, exhortans homicidia perpetrari, quæ sicut, scitis, proh dolor! facta sunt. Et ideo pro his omnibus, & pro aliis multis, quibus Ecclesiam Domini perculit, atque læsit; quam etiam subdolis machinationibus hactenus tundere non desistit; auctoritate Dei omnipotentis, omniumque Sanctorum Patrum, ac venerandorum Conciliorum, prædictorumque Pontificum, simul & judicii nostri sententia sancimus, illum eundem Anastasium esse tenendum, quemadmodum de eo iidem domni Pontifices Leo, & Benedictus solemniter, & Synodice statuerunt, nihil in ejus anathemate, vel causa penitus adjungentes, vel minuentes, nisi ut omni communione ecclesiastica privatus existat, donec de omnibus, quibus impe-

Margin notes: Anastasius a Leone IV. & Benedicto III. Pontiff. anathematizatus, & depositur. — Anastasii scelera post condemnationem. — Eum Hadrianus PP. iterũ excommunicat, & totaliter a gremio Ecclesiæ separat.

impetitur, nobis coram Synodo rationem ponat, & qui cum eo in locutione, cibo, vel potu communicaverit, pari excommunicatione cum eo teneatur annexus: quia pro eo quod altiora se petens, quod sibi totiens interdictum fuerat, temere usurpavit, ac vetitum locum conscendit, satis nostra ecclesia murmuravit, & murmurat. Sane si vel ab urbe Roma quantisper discesserit, vel Sacerdotium, vel Clericalem aliquem Ordinem, sive ministerium quodlibet repetere, aut recipere præsumpserit, qua contra statuta præfatorum Præsulum, contraque jusjurandum, quod pollicitus est, nunquam se ab urbe plus XL. millibus abscessurum, Sacerdotium, vel gradum Clericalis esse ministerii petiturum, facere videbitur; cum omnibus fautoribus, consentaneis, & sequacibus suis, anathemate perhenni subjaceat. Prolata in conspectu totius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ ante hunc eundem Anastasium apud Sanctam Praxedem positum, anno Pontificatus domni Hadriani Summi Pontificis, & Universalis Papæ I. per IV. Idus Octobris, Indictione II.

Dat. die 12. Octobr. anno Domini 868. Pontif. Hadriani anno I.

JOANNES OCTAVUS,

PAPA CIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCLXXII.

JOannes Octavus, natione Romanus, ex patre Gundo, S.R.E. Archidiaconus, non multo post Hadriani mortem electus Pontifex, ordinatus est die dominica 14. mensis Decembris anno 872. Sedit annos x. dies ii. (*a*) temporibus Basilii Macedonis in Oriente, Ludovici II., mox Caroli Calvi, hinc Caroli Crassi in Occidente Imperatorum. Obiit die 17. Decembris anno 882., & sepultus est ad S. Petrum.

(a) Sic Farfense Chronicon Fossæ novæ, i & iv. Vignolii Catalogi, quatuor alii ex Criticæ Baronianæ præfixis, Honorius Augustodunensis, aliique quamplurimi.

I.

Privilegium quo Monasterium Fuldense cum universis Cellis, Ecclesiis, Decimis, Curtibus, aliisque rebus ad idem pertinentibus exemptum ac liberum iterato declaratur.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei Sigahardo Religioso Abbati Venerabilis Monasterii Domini Salvatoris, & per te in eodem Venerabili Monasterio successoribus tuis Abbatibus in perpetuum.

Ex authentico edidit Jo. Frider. Schannat in Probationibus Diœc. & Hierarch. Fuldensis N. VII

Exordium.

QUoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet, ut devotioni conditoris piæ constructionis auctoritas in privilegiis præstandis minime denegetur. Igitur quia postulasti a nobis, quatenus Monasterium Salvatoris a Sancto Bonifacio Archiepiscopo constructum in loco, qui vocatur Bocania, erga Ripam Fluminis Fuldaha, privilegii Sedis Apostolicæ amminiculis decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ, constitutum nullius alterius ecclesiæ jurisdictionibus submittatur, pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod exposcitur affectui mancipamus, & ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Monasterio ditionem quamlibet habere aut auctoritatem præter Sedem Apostolicam prohibemus: Insuper locum Fuldensem cum omnibus Cellis, Ecclesiis, Decimis, Curtilibus, ac cunctis rebus suis, tam eis, quas moderno tempore tenet, vel possidet, quam quæ futuris temporibus in jure ipsius loci divina pietas augere voluerit, privilegii nostri præceptione firmamus. Hoc vero deliberantes decernimus, ut congruis temporibus nostræ solicitudini ecclesiasticæ intimetur, qualiter religio monastica regulari habitu dirigatur, concordiaque convenienti ecclesiastico studio mancipetur, ne forte, quod absit, sub hujus privilegii obtentu, animus gressusque rectitudinis vestræ a norma justitiæ aliquo modo retorqueatur. Constituimus quoque per hujus decreti nostri paginam, ut quicumque cujuslibet Ecclesiæ Præsul, vel quacumque dignitate prædita persona hanc nostri Privilegii chartam, quam auctoritate Principis Apostolorum firmamus, temerare temptaverit, anathema sit, & iram Dei incurrens, a cœtu omnium sanctorum extorris existat, & nihilominus præfati Monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat, apostolica auctoritate subnixa. Scriptum per manum Pauli Notarii Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Octobris Indictione VI. Bene valete.

Abbatis preces.

Cuique Episcopo jurisdictionem in Fuldense Monasterio habere præter S. A. interdicitur. Omnia ad illud pertinentia confirmantur.

De observantia regulari ibidem conservanda.

Anathema contra privilegii hujus temeratores.

Datum V. Non. Octobris per manum Gregorii Nomencimissi*, & Apocrisarii Sanctæ Sedis Apostolicæ. Regnante Imperatore Domino Jesu Christo. Anno Pontificatus Domini Joannis summi Pontificis, & universalis Papæ, & Episcopi primo. Indict.* Sexta.

Dat. die 3. Octobris anno Dom. 873. Pontif. Joannis anno I.

* *legendum omnino* Nomenclatoris, Missi.

**leg* Septima.

Con-

II.

Confirmatio Donationum a Carolo Calvo Imperatore factarum Monasterio S. Vedasti Atrebatensi nuncupato.

Ex carthario Vedastino edidit Martenne Nov. Collect. Vet. Script. & Monument. T. I Miscell. Epist. & diplom.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei fratribus Monasterii B. Vedasti, quod vocatur Nobiliacus vel Atrebas, ubi ipse S. Vedastus Confessor Christi corpore quiescit in perpetuum.

Proemium.

SI utilitatibus servorum Dei pie consulimus, locaque Christo dicata apostolicis fulcimus sanctionibus, quo divini cultus servitores inibi Deo vacantes a turbinibus, & variis tempestatis sæcularium muniantur excursibus, nihil hoc holocausto gratius Redemptori Nostro credimus offerendum. Qua de re luce clarius patet omnibus ecclesiæ filiis, quia charissimus filius noster Karolus Rex adiens limina Beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli honorifice a nobis acceptus, postquam solemniter vota regia persolvisset ad sepulcrum B. Petri, die Nativitatis Domini, in Ecclesia ipsius B. Petri Apostolorum Principis, dignitatem imperialem per impositionem manuum nostrarum adeptus est.

Caroli Calvi petitiones.

Dehinc non minus sincere quam devote a nobis expetiit, ut B. Petri Apostolorum Principis, simulque Apostolatus nostri auctoritate decerneremus privilegium Romanæ atque Apostolicæ Sedis astipulatione roboratum, fratribus jam dicti Monasterii Confessoris Christi Vedasti, per quod stabili jure, ac sine perturbatione possiderent claustrum, ac prædictum Monasterium, & omne, quod eis per suum præceptum concesserat, ac Gallicanorum Episcoporum decreto muniri fecerat: Cujus rei gratia, quia eumdem Augustum divino contractum amore id fecisse perspeximus, gratanter ejus petitionibus assensum præbuimus decernentes apostolica auctoritate, ea quæ hic inserta habentur inconvulsa manere.

Confirmatio honorum ab Imp. Carolo huic Monasterio concessorum.

Eorumdem enumeratio.

Ad matriculam scilicet Ecclesiæ Maisbodvillam, Bais, Senous, Herbodcisternam, Pomerias, Herlincurtem, & in Bonicurtem, Mansos, & cum Longobragio, Maninium, Morsele, & Sceldogotheim Juventiacum, & in Dominica curte Mansum I. & in Farreolo Mansum I. ad necessaria vero fratrum, victus scilicet, & potus, medietatem Vici, qui vocatur Novavilla, & tabernam unam, Filciacum, Dominicam curtem, Theoludum, Bigartium, Hecnam curtem, Bernevillam, Mediolanes, Puteas aquas, Angeli-curtem, Vallis cum camba una, & duobus Molendinis, Stagras, Saltiacum, Atramentarius, Mast, Marcheim, Seringeheim, precaria Emmonis, & Tagingarii. Ad camera vero villas sitas in pago Batua, quem circumfluit Rhenus bicornis fluvius his nominibus Rehxnam, Ulfrum, una cum capella ibidem posita, Rotheim super fluvium Versiam sitam. Item in altera Rotheim mansos VI. præterea etiam ultra Rhenum per libatum fluvium mansos numero XXXVI. pariter cum silvis appendentibus. Deinde in pago Atrebatensi Athejas, & Saltiacum, Liniacum, Campanias, & in Fontanido mansos III., & in Lambras mansum I. & alterum in Hadas, & tabernam I. in vico Monasterii. Ad portam Bernejam Villam, & in Anzinio mansum I. cum molendino, & in Evez mansos V. cum molendino, & decimam omnis Abbatiæ. Ad hospitale pauperum in Daginuilla mansos VII. in Bonejam villam, & Lentsales mansos III., & quintam partem omnis decimæ. Ad domum vero infirmorum omnem thelonium ex mercato, & has villas, quas pro remedio animæ suæ dedit vel reddidit S. Vedasto; Frontellicurte, Cilliacum, Lutosum montem atque Tilgidum.

Nemini liceat quid a Caroli Privilegio mutare, vel aliter ordinare.

Has ergo villas cum omnibus appenditiis, & redditibus, & mancipiis, quemadmodum per præcepti paginam ordinata sunt, atque tradita, per nostri Apostolatus auctoritatem sancimus, ut nulli mortalium liceat aliter ordinare, mutare, vel aliud quid quoquo modo exinde vel parum agere, præter quod a sæpe dicto filio nostro piissimo Augusto constitutum est: sed omnis ordinatio in arbitrio Abbatis pendeat.

Anathema contra violantes Privilegia hujusmodi.

Qui ergo ea quæ Sancta, atque Apostolica Sedes stabilivit pro nihilo duxerit, temerarioque ausu avaritiæ, diabolicæque cupiditatis instinctu qualitercumque violare tentaverit, si ex toto, aut ex parte transgressor apparuerit, B. Petri Apostolorum Principis, nostrique Apostolatus auctoritate anathematis nexibus, ut fur, & sacrilegus astrictus, atque ab unitate Matris Ecclesiæ, & participatione Corporis, & Sanguinis Christi sequestratus cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, & diabolo, ejusque atrocissimis pompis in tremendo die magni examinis sententiam damnationis accipiat. At qui his apostolicis constitutionibus sincero amore observator extiterit, benedictionem, & misericordiam a Domino Jesu Christo percipiat, & partem, & societatem cum eis, quorum nomina sunt scripta in libro vitæ Agni a constitutione mundi. Amen.

Dat. anno Domini 875. vel 876. Pontif. Ioann. anno III.

Data per manus Anastasii Primiscrinii anno primo imperii Karoli Serenissimi Augusti, & post Consulatum ejus anno I. Indictione VIII.

III.

Ovetensis Ecclesia Gallæciæ Metropolitana efficitur.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Adelfonso Regi Christianissimo; seu cunctis venerabilibus Episcopis, Abbatibus, vel Orthodoxis Christianis.

Deest principium.

Ex edit. Concil. Tom. XI.

Pontificum cura quæ esse debeat de Ecclesiis inferioribus.

QUia igitur in cura nos totius Christianitatis B. Petri Apostolorum principis sempiterna providentia efficit successores, ea Domini Nostri Jesu Christi constringimur adhortatione, qua beatum Petrum Apostolum monuit, dicens quadam voce: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & ego tibi dabo claves regni cælorum, & reliqua. *Matth. 16.* Hinc rursus imminente Domini nostri articulo gloriosæ passionis, inquit: Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. *Luc. 22.* Ideoque quia vestræ notitiæ forma per hos fratres limina apostolorum lustrantes, per Severum, & Desiderium Presbyteros vobis miro odore bonitatis est revelata, paterna vos adhortatione commoneo, in cœptis bonis operibus, gratia duce per-

perseverare, quatenus copiosa vos beati Petri protectoris vestri, & nostra protegat benedictio. Et quotiescumque, filii charissimi, ad nos venire quilibet vestrum, aut transmittere voluerit, tota cordis exultatione, & animi gaudio de ultimis Galleciæ finibus, cui vos præter me Dominus Rectores constituit, tanquam jure filios nostros, vos colligimus: Et Ecclesiæ Ovetensi, quam vestro consensu, & assidua petitione Metropolitanam constituimus, omnes vos subditos esse mandamus. Et concedimus etiam prædictæ Sedi, ut ea, quæ Reges, seu fideles juste obtulerunt, vel in futurum, Domino opitulante, contulerint, rata, firma, & inconcussa manere in perpetuum præcipimus, Hos quoque latores literarum nostrarum omnes hortor ut habeatis commendatos. Bene valete. (a)

Omnes Episcopi, reliquusque Galleciæ Clerus Ovetensi Ecclesiæ subdūtur.

Bona illi Ecclesiæ oblata, vel in posterum offerenda eidē confirmantur.

IV.

Frotarii Burdigalensis Archiepiscopi translatio ad Ecclesiam Bituricensem.

Joannes Episcopus Carolo Imperatori.

Erudit. Card. Carafæ.

Causæ translationis Frotarii Burdigalensis.

Petitionem vestram, filiorum carissime, quam non obnegando sed dispensando dudum distulimus, nunc nos ad votum nostrum ob id vel maxime, Christo præduce, perduxisse gaudemus, quod & vestram gloriam perseverantem testificatricem cognovimus, & provincialium Præsulum consentaneas probationes probavimus, & legatorum nostrorum subtilissimas disquisitiones advertimus. Quocirca, licet nos multis canonicis testimoniis provocati petitionem vestræ devotionis implere magnopere moliremur, & solius majestatis vestræ testimonio super exterminio Burdigalensis provinciæ credere minime cunctaremur; tamen quia pietatis vestræ testimonio comprovincialium quoque Præsulum literas convenire, sicuti rebamur; nuper cognovimus, secundum pietatis vestræ religiosissimum libitum Burdigalensis diœcesis Episcopum, fratrem scilicet nostrum Frotarium in Bituricensem Ecclesiam Cardinalem fieri decernentes, metropolitanæ dignitatis privilegio iterato munire curavimus; & studii vestri solertiam, quo semper idoneos Ecclesiæ viros quadam naturalis ingenii nobilitate diligitis, admirantes, congruas literas his, quorum interest, ex auctoritate sedis nostræ direximus, atque magnanimitatem vestram, quam istius religiosi negotii circa nos incentricem cognovimus, eam nihilominus executricem fore nec immerito delegamus. Quatenus propter Deum, cujus filii pretioso sanguine tota per mundum redempta consistit ecclesia, sic istius necessariæ dispensationis instituta custodiat, ut a paternis regulis constitutis antiquitus in parte altera nunquam omnino discedat. Præterea quod filiolitatis vestræ petit industria, ut quorum suggestionibus dudum vestra sit dilata petitio, detegamus; omnino sciatis, quia nos licet indigni simus, tamen quoniam per consequentiam priorum nostrorum pontificum matura cogimur esse judicia, causam tantæ deliberationis ideo non facile tunc deliberandam credidimus, ne diffinisse, quod Deus averterit, minus ordinabiliter videremur. At postquam Deus omnipotens petitionem serenitatis vestræ comprovincialium præsulum testimonio decoravit, imo testimonia præsulum pietatis vestræ suffragio confirmavit; nos religiosam petitionem vestram complevimus, & suggestionibus fratrum, Coepiscoporumque nostrorum manus porreximus, & ecclesiæ Dei tantis necessitatibus consulentes, de thesauro pontificalis pectoris ita vobis protulimus, ut a doctrinis deviasse veteribus nullo modo videamur. Data Kalendis Septembris Indictione decima.

Joannis hærens animus ad eam faciēdam.

Dat. die 1. Septemb. anno Domini 876. Pontif. Joannis anno IV.

V.

Confirmatio donationis a Carolo Imperatore factæ Monachis Herensibus S. Filiberti de Abbatia S. Porciani vulgo nuncupata.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei Geiloni religioso Abbati venerabilis Monasterii Sanctæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ Dominæ nostræ, & S. Filiberti, ac per te eodem venerabili Monasterio in perpetuum.

Ex Dacherio Spicileg. To. III. ed. Paris. 1723.

Proemium.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Domino promeremur, dum venerabilia loca opportune ordinata, ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta.

1 Igitur omnibus sanctæ Dei ecclesiæ fidelibus, & nostris præsentibus, & futuris notum fieri volumus, qualiter reverentia tua per Adalgarium sanctissimum Episcopum sanctæ Eduensis Ecclesiæ nostro suggessit Apostolatui, observans, quod Abbatiolam, quæ vocatur sanctus Portianus, quamque piæ memoriæ Karolus Imperator, spiritualis scilicet filius noster, ob sui perennem memoriam per Præcepti seriem in eodem venerabili Monasterio conferens largitus est, nostri apostolici privilegii auctoritate confirmaremus.

Postulatio Geilonis Abbatis.

2 Nos autem considerantes hanc petitionem salubrem fore, & eidem venerabili Monasterio, cui præesse dignosceris, stabilimentum consistere: præcipue cum omnia pia loca proprium robur, & munimentum habere optemus; inclinati petitionibus tuis a præsenti nona Indictione præfatam Abbatiolam cum omnibus rebus suis mobilibus, vel immobilibus, sibi juste, & legaliter pertinentibus, quemadmodum ex prædicto eodem Augusto concessum est, & per hoc apostolicum nostrum privilegium in sæpedicto venerabili Monasterio confirmamus, & perpetualiter stabilimus, & ad mercedem nostram roboramus; ita quoque apostolica auctoritate munientes decernimus, ut nullus Episcoporum ad negotia divina illuc, aut pro alia re peragenda, nisi a te, successoribusque tuis Abbatibus fuerit invitatus, ire pertentet; imo ne judiciaria potestas quam-

Confirmatio donationū a C·rolo Imp. Monasterio Herensi factarum.

Quemlibet Episcopum non vocatum sacra peragere in Abbatia S. Porciani.

(a) Data videtur circa finem anni 875. vel initium sequentis 876. mense enim Martio anni 877. coacta est Ovetensis Synodus postquam Mense Majo præcedentis Ecclesia S. Jacobi fuerat consecrata, ut ostendit Annotatur Baronii ad ann. 882. a N. IV. ad tot. VII.

Et quodcumque tribunal molestiam ul. lam eidem inferre interdicit.

quamcumque vel molestiam, aut destructionem quamlibet pergens facere audeat, quam secundum ipsius venerabilis Monasterii ritum, & prædicti Augusti concessionem; necnon & hanc apostolicam concessionem, & confirmationem ab omnibus Christi fidelibus observandam sancimus.

Decreto huic inobedientes anathemate damnantur.

3. Si quis autem cujuslibet dignitatis homo contra hoc nostrum apostolicum privilegium (quod non credimus) in toto vel in parte ire præsumpserit, ac quod a nobis salubriter sancitum est, in aliquo frangere ausus fuerit, auctoritate Dei omnipotentis, & Beati Petri Apostoli, atque nostra, sciat se propria communicatione privatum; & nisi cito resipuerit, ac canonicæ sanctioni obedierit, anathemate perpetuo condemnatum; Qui vero custos, & observator extiterit, benedictionem & gratiam a Domino Deo nostro consequi mereatur.

Scriptum per manum Anastasii Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Octob. Indictione nona.

✠ Bene valete. ✠

Dat. die 15. Octobris anno Dom. 876. Pontif. Joann. ann. IV.

Datum Idus Octob. per manum Christophori Primicerii Sanctæ Summæ Sedis Apostolicæ, Imperante domino piissimo Augusto Karolo a Deo coronato magno Imperatore, post Consulatum ejus anno primo, Indictione nona.

VI.

Confirmatio Privilegiorum vel Regiorum, vel Episcopalium, quæ Trenorciensi Monasterio concessa sunt: ac insuper declaratio, ut liberum sit ob omni seculari, vel ecclesiastica jurisdictione.

Ex Authographo in philyra literis ūciGalibus otticis descripto, longo pedes circiter duodecim lato duos edidit Frā. Chifletius in probationibus Historiæ Abbatiæ Trenorciēsis. Divione 1664.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Geiloni inclyto Abbati, dilectisque filiis nostris in Tornutio Monasterio a spirituali filio nostro glorioso Karolo Imperatore Augusto, sanctæ & intemeratæ, semperque Virgini Dei Genitrici Mariæ, atque pretioso Confessori Christi Philibertho largito, sub regula Sancti Benedicti religiosa conversatione degentibus, nunc, & futuris temporibus.

Proemium.

Quando ad ea, quæ catholicorum Imperatorum corda pontificalibus sunt monitis provocanda, ita ardenti desiderio divina præveniente gratia tam succenduntur, ut ab eis ultro poscantur; tanto alacri, & læto sunt animo concedenda, quanto & ea ipsa, quæ cupiunt si nollent facere, peti debuerant.

Caroli Calvi Imp. postulatio.

Proinde juxta scripta petitoria filii nostri præcellentissimi Imperatoris Karoli, hujusmodi privilegium præsenti auctoritatis nostræ decreto eidem venerabili Monasterio vestris, futurisque temporibus indulgemus, concedimus, atque confirmamus, ut sicut ipse gloriosissimus filius noster, divino ductus amore, de villis, ac facultatibus, seu stipendiis specialiter monachorum, & ecclesiæ ornamentorum, vel luminariorum, ac matriculariorum, seu hospitum, atque pauperum usibus servata, vel emeliorata, seu aucta ordinatione, præcepto suæ auctoritatis firmavit privilegium; quod venerabilibus fratribus, ac filiis nostris Episcopis illarum regionum fieri, & confirmari fecit; ita sicut in eodem privilegio, atque præceptis in primis filii nostri Karoli, exinde factis continetur, perpetuo inconvulsa permaneant.

Confirmantur privilegia ab eodem Carolo concessa.

Quamvis enim fama fuerit, hoc tenuisse ad Episcopatum Matisconensem, nullaque ibi auctoritate, qua teneri possit, adjunctum longo interveniente tempore fuerit, melius, multoque sanctius apostolicæ discretioni nostræ visum fuit, ut monasticis utilitatibus in prædicto Monasterio confirmetur, quam laicalibus sine aliqua acquisitione sanctorum locorum depopulationibus indulgeatur. Constituimus alia auctoritate Beati Petri, ut nullus Regum, nemo Antistitum, vel Abbatum, seu quilibet quacumque præditus dignitate, de his, quæ in præfato privilegio, seu in præceptis ipsius filii nostri Karoli ex his, quæ præmisimus, factis continentur, vel in futuro, ab eo vel a quibuslibet aliis de proprio fuerint his specialibus usibus jure collata, sub cujuslibet causæ occasione, sive specie quidquam minuere, & auferre, sive suis usibus applicare, vel aliis quasi piis causis pro suæ avaritiæ excusatione præsumat concedere: sed cuncta, quæ præfatis usibus monachorum, & ecclesiæ ornamentorum, vel luminariorum, matriculariorum, hospitum, vel pauperum oblata sunt, vel offerri contigerit, perenni tempore inlibata, & inconvulsa, ac sine aliqua inquietudine, eorum usibus, pro quorum substentatione, gubernationeque concessa sunt, modis omnibus profutura permaneant.

Omnibus cujuscumque gradus personis quid ab hoc Monasterio qualibet ratione, vel jure auferre interdicitur.

Hæc igitur omnia, quæ hujus præcepti decretique nostri pagina continet, tam vobis, quam cunctis, qui in eo, quo estis ordine, locoque, successerint, in perpetuum conservanda decernimus; salva in omnibus, quæ hujus decreti pagina continentur, auctoritate & honore sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Sedis Apostolicæ privilegio. Placet etiam, ut per futura tempora ipsi monachi ex seipsis habeant licentiam eligere Abbatem.

Libertas Monachorum in eligendo Abbate.

Si quis autem temerario ausu, magna, parvaque persona, contra hoc nostrum apostolicum decretum agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculo esse innodatum, & a regno Dei alienum, & cum omnibus impiis æterni incendii supplicio condemnatum. Qui autem verus custos, & observator hujus confirmationis extiterit, benedictionem, & gratiam, & cælestem misericordiam a Domino consequi mereatur. Scriptum per manum Anastasii Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Octobrio, Indictione decima ✠ Bene valete. ✠

* Datum

Dat. die 15. Octobris anno Domini 876. Pontif. Joann. anno IV.

Subscriptum * Idus Octobrias, per manum Christophori Primicerii Sanctæ Summæ Sedis Apostolicæ imperante Domino piissimo Principe Augusto Karolo a Deo coronato magno Imperatore anno primo, & post coronationem ejus anno primo, Indictione decima.

VII.

Ut Frothario Burdigalensi Archiepiscopo, cui tam diu Bituricensis Ecclesia committitur, quamdiu Pagani Burdegalensem Dioecesim obtineant, omnes obediant.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Clero, Plebi & Ordini S. Bituricensis Ecclesiæ.

Exedit. Card. Carafæ.

SUggestionis vestræ relegentes epistolam, quod ab apostolatus nostri auctoritate de confratre nostro Frothario reverendo Archiepiscopo postulant; hoc nos aliorum testificationibus, & præcipue serenissimi semper Augusti spiritalis quoque filii nostri relatione comperimus, sed & Legatis Apostolicæ Sedis, Leone videlicet venerabili Episcopi Apocrisario, & Misso Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Petro æque venerabili Episcopo revertentibus didicimus, pene totam provinciam Burdegalensi Metropoli pertinentem, sicut ab his, qui causam illam noverunt, iidem nostri legati discere potuerunt, ita esse paganorum persecutionibus desolatam, ut non solum ipse confrater noster illic lucri aliquid subjectis conferre non possit, verum etiam habitatio fidelium inde subtracta consistat. Quapropter quia eundem virum Frotharium reverendum Archiepiscopum probis moribus actibusque præclaris, & ad lucrum animabus hominum conferendum idoneum esse comperimus, ne talis, tantusque vir, otio, quo prodesse aliis valeat, minime vacet, ejusdem sanctæ Bituricensis Ecclesiæ, cui subestis, ei pastoralem curam apostolica auctoritate committimus, & in ipsa eum incardinandum necessario esse censemus. Cui vos ita decentem obedientiam, & canonicam subjectionem humiliter exhibete, ut pote re vera metropolitani jura tenenti, proprio rectori, & vestro Antistiti convenit, & ex nostra apostolica auctoritate diffinitum advertitis. Et ecce mandatum habetis, quatenus de bono vestræ obedientiæ nobis Deo gratias referentibus, & vobis, reverentia competenti ipsum præfatum Archiepiscopum excolatis, & ille vobis, tamquam pro vobis rationem redditurus, modeste præesse studens, ut dilectos filios amplectatur. Porro sciatis, quia sic ista non modica interveniente necessitate barbara modo concedimus, ut tali necessitate remota, removeatur etiam id, quod necessitas imperat. Data V. Kal. Novembris, Indictione X.

Burdigalensis provincia a Paganis invasa.

Frotarii ad Bituricensem Ecclesiam translatio.

De obedientia per Episcopos Bituricensis Provinciæ ei præstanda.

Dat. die 18. Octobris anno Dom. 876. Pontif. Joan. anno IV.

VIII.

Ejusdem Argumenti.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Reverentissimis fratribus nostris Episcopis per Bituricensem provinciam constitutis.

Exedit. Card. Carafæ.

QUia Burdegalensem Urbem, sed & totam pene provinciam quorumdam vestrum literis, sed & Leonis Apostolicæ Sedis Apocrisarii, sanctissimorum nostrorum expressa relatione didicimus, diversis cladibus, sed præcipue incursibus Normandorum deletam, & in solitudinem partim gladiis, partimque captivitate deductam: necessaria rerum (ut cum sancto Papa Gelasio decessore nostro dolentes, gementesque fateamur) dispositione constringimur, & Apostolicæ Sedis moderamine convenimur, sic canonum paternorum decreta librare, & retro præsulum decessorumque nostrorum præcepta metiri, ut quæ præsentium necessitas temporum pro instaurandis ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus. Ecce enim de civitate ad civitatem Episcopi transmigrent, sancti canones provide sanciunt: sed si hujusmodi sanctiones sine ulla discretione vel dispensatione ducimus observandas, nullam compassionem fratribus exhibemus; quos gentilium gladios passos causa fidei christianæ servandæ, videmus egentes, angustiatos, afflictos, hac illacque palantes incedere: præsertim cum nonnulli eorum ita sint per Dei gratiam illustrati, ut non solum scientia, sed & moribus, non solum verbis, sed & exemplo plurimos valeant erudire. De quorum numero quia Frotharius Burdegalensis dudum Antistes (ut testatur vestra fraternitas) extat; necessario duximus, eundem virum alii ecclesiæ præponendum, & incardinandum, Bituricensi videlicet, quæ & vacans esse nobis denunciata est, & tanti viri digna regimine; ne per minus idoneum rectorem salubre salvandarum animarum desit ei præsidium; & nos e contra ingentis culpæ involvamur annexu, si tanto urgente discrimine, tantæ minus consulamus Ecclesiæ, propugnatori hanc probabili minime committentes. Prioribus itaque manentibus regulis inconvulsis, quas ubi nec rerum, nec temporum urget necessitas, jure convenit observari, vacante Sede Frotharium fratrem, & Coepiscopum nostrum in Sede Bituricensi præficiendum ordinamus sacerdotem; ita ut in ea incardinatus & quodammodo auctoritatis apostolicæ privilegio radicatus, cætera Metropolitana Bituricensis Ecclesiæ, ac Dioeceseos jura, tamquam Deo contemplante obtineat, dispenset, & ordinet, omni posthac querimonia invidorum prorsus ablata. Cui vos tamquam proprio Metropolitano convenit obedire, & competentem exhibere, secundum pristinum morem, reverentiam & honorem. Sane latere vos nolumus, sic nos ista interveniente non modica barbarica necessitate nunc concedere, ut tali necessitate remota consuetudinarie ulterius non requiratur, quod removeatur etiam illud, quod necessitas imperarat.

Optamus Sanctam fraternitatem vestram in Christo nunc, & semper valere. Data VII. Kal. Novemb. Indictione X.

Non sine evidenti necessitate, prævioque maturo examine a sacris canonibus dispensandum.

Nicæn. cap 15 Chalc. cap. 5.

Cum quibus dispensandum.

Ubi nec rerum, nec temporum urget necessitas canonicæ regulæ sunt observandæ.

Dat. die 7. Novembr. an. no Dom. 876. Pontif. Joan. anno IV.

IX.

In Idem Argumentum.

Reverentissimo & Sanctissimo Confratri nostro Frothario dudum quidem Burdegalensi, nunc autem Bituricensi Archiepisco.

Exedit. Card. Carafæ. Proemium.

AD hoc nos divina provisio, supernaque moderatio ecclesiis suis voluit præesse rectores, ut dispersa congregare & servare congregata summo studio procuremus, non solum earumdem ecclesiarum solicitudinem, sed,

sed & ipsorum quoque rectorum habeamus industriam, & exerceamus solertiam: quatenus, sicut rectoribus destitutis ecclesiis alios subrogantes consulimus; ita rectoribus vacantibus ecclesias Domini committentes, providam curam nos earumdem ecclesiarum gerere demonstremus: maxime his, qui cum robusti præliatores Domini sint, intra ociositatis angustiam arceri renuunt, & per hoc expeditius contra vitia certaminum exercitia quærunt. Quia igitur Burdegalensem Ecclesiam, totamque pene sub ejus habitam regimine Diœcesim, ita paganorum frequentes gladii, prædæque continuæ consumpsit irruptio, ut pene omne illic episcopale vacet officium; necessario prævidimus Dei Omnipotentis auctoritate, beatorumque Petri, ac Pauli Apostolorum Principum, fraternitatem tuam, cujus vacatio defectus est fidei, & fere virtutum omnium detrimenta; in Ecclesia Bituricensi, quæ vacare pastorali cura dinoscitur, ab hac præsenti decima Indictione præferre simul & incardinatam præficere; habito in eadem Bituricensi Ecclesia totius jure Metropoleos, ac Diœceseos priscis temporibus a sacris canonibus præstituto, & in illa ecclesia eatenus conservato, ita ut pastor ejusdem sanctæ Bituricensis Ecclesiæ, rector, & antistes ex hoc re vera dicaris, habearis, & Christo propitio percolaris; ea quæ Dei sunt jugiter agens, & utilitate proximorum semper intendens. Qui vero contra hujus apostolici privilegii nostri statutum, quod necessitate barbarica, & dispensatione cogente loci & temporis, exemplo etiam majorum protulimus, agere forte tentaverit, divinis ministeriis tamdiu priveter, quamdiu minime resipiscens, apostolico præcepto per frustra manserit inobediens. Data Id. Mar. Indictione decima.

Bituricensis Ecclesiæ jura in Frotharium transmittuntur.

Pœnæ contra huic mandato inobedientes.

Dat. die 15. Martii anno Domini 877. Pontif. Ioan. anno V.

X.

Apostolicæ Sedis vices in Gallia, & Germania Ansegiso Senonensi Archiepiscopo committuntur.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, omnibus sanctissimis Episcopis per Gallias & Germanias constitutis.

VEstræ omnium innotescimus sanctitati, quia pro alienandis multiplicibus oneribus ecclesiasticis, quibus quotidie satis abundeque deprimimur, quibus maxime super negotiis ex Galliarum, & Germaniarum partibus nobis assidue destinatis arctamur, Ansegisum Fratrem, & Coepiscopum nostrum Senonensis Ecclesiæ præsulem, qui quoties utilitas ecclesiastica dictaverit, sive invocanda Synodo, sive in aliis negotiis exercendis per Gallias, & Germanias vice nostra fruatur, & volumus, ut decreta Sedis Apostolicæ per ipsum vobis manifesta efficiantur, & rursus, quæ gesta fuerint, ejus nobis relatione, si necesse fuerit, pandantur: ut majora negotia, ac difficiliora quæque suggestione ipsius a nobis disponenda, & enucleanda quærantur. Quapropter vos huic piæ sanctioni omnimodis intendentes, quæ super hoc apostolica auctoritate decernimus, unanimes admittite. Talem quippe illum agnovimus, talemque circa Sedem Apostolicam devotum, & in commisso fidelem reperimus ut merito ei talia committi posse ducamus: quin & his majora conferri debere illi sine cunctatione credamus, pro sua scilicet sanctitate, & fidei merito, atque divinitus sapientiæ dono concesso. Optamus vos bene valere. Data IV. Nonas Januarias Indictione X.

Ex Concil. Tom. XI.

Vicario Apostolicæ Sedis quæ incübent.

Dat. die 12. Januarii anno Domini 877. Pontif. Ioan. anno V.

XI.

Confirmatio donationis, & partitionis bonorum ab Imperatore Carolo Calvo factarum Monasterio, & Monachis Sancti Medardi.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, venerandæ congregationi religiosorum monachorum venerabilis Monasterii sancti, & Confessoris Christi Medardi, nec non & beati martyris Christi Sebastiani in perpetuum.

Ex Cartulario S. Medardi edidit Mabillonius in Appĕdice Annal Benedict. Tom. III.

QUotiens illa a nobis tribui*pro desiderio postulantis, quæ omni rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere; & pie petentibus impartiri suffragium. Igitur omnium Christi fidelium cognoscat solertia, quoniam dilectissimus filius noster Carolus Imperator Augustus, beatorum Petri, & Pauli Apostolorum Principum adiens limina, nobis mente devota suggessit, quatenus eidem prædicto Monasterio ad utilitatem & usum tam nominatorum monachorum ibidem Domino servientium, per Apostolatus nostri privilegium confirmaremus, & immobilia loca, quæ idem Christianissimus Cesar tam pro veneratione eorumdem sanctorum, quamque pro mercedis suæ augumento, per regale præceptum contulisse dinoscitur, quorum nomina inferius scripta leguntur: Bernejum scilicet, Croviacum, Domno-regium. Sodoleum, Berziacum una cum molendino, Berziso marisiacos duos, atque spicarium & propter has Murocinctum, Cerniacum-vadum, sicut Hilduinus anterior abba ad suum tenuit Dominicatum, super addens in Murocincto mansum unum, Malcas etiam, & piscinas super mare, & Cubonimaci cultæ terræ bonaria XXIV. & Ruminiaco mansos quinque, & partem prati de loco Geigio, & mansos duos in villa, quæ dicitur Lentgere-vicinium; decernens ut camera vestimentorum monachorum habeat tres villas, Capram, Albiacum, & Solmam, & hospitalis nobilium accipiat nonam ex villis ipsius Abbatiæ secundum priscam consuetudinem, & habeat Cauciacum simul cum lignariis de Pivone, & hospitalis peregrinorum accipiat decimam, & habeat Hatonis-curtem. Thesaurarius autem, & Portarius atque Hospitalarius, nec non & Camerarius intra octo dierum Dominicæ nativitis, & resurrectionis Dominicæ spacia, bis in anno plenariam refectionem habeant; insuper ex præfatis aliis villis terminum nativitatis dilectissimi filii sui Carolomanni plenariam refectionem habeant, & post ejus obitum diem transferant in diem depositionis. Similiter ex villa Bernoilo decrevit refectionem abundanter fieri eisdem Monachis in anniversario Bertæ amitæ suæ, & luminaria exhibeat Ecclesiæ sanctæ Sophiæ inferiori, & Sanctæ Trinitatis superiori, sicut in privilegio ejusdem pii Augusti de his omnibus facto continetur; ut quicquid ab eodem illustrissimo Cæsare tam de mobilibus, & immobilibus rebus, quam de thesauro collatum est, & in futuro conferetur, pro animę suæ remediis firmum, & inviolabile in perpetuum omnino consistat. Hujus rei gra-

Proemium.

** leg. pio desiderio postulantur.*

Caroli Calvi Imper. preces pro confirmatione bonorũ Monasterii hujus:

Quæ hic enumerantur.

Divisio & applicatio bonorum per Imperatorem facta.

Superius dicta confirmantur a Pontifice.

gratia, quia eumdem sublimem Imperatorem divino amore contactum pie egisse confidimus, congruis suggestionibus ejus facere volentes, decernimus, stabilimus, & apostolica auctoritate omnimodis confirmamus cuncta superius dicta immobilia loca, cum nobilibus seu famulis utriusque sexus, una cum thesauro ad usum & utilitatem supradictorum Monachorum, utpote idem præstantissimus Imperator augustali præcepto eidem monasterio ob salutem animæ concessit vel concessurus erit. Statuimus autem sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdicto, ut nemini mortalium liceat, quoquomodo aliquid dare de his omnibus a jure venerabilis Monasterii vel utilitate monachorum auferre, alienare, subripere, per qualemcumque modum, vel argumentum subtrahere: Sed omnia hæc, & quæ adhuc in thesauro ab ipso pio Cæsare, vel ab aliis Deum timentibus in jus, dominium, vel utilitatem nostri venerabilis Monasterii ac Monachorum ibidem morantium conferentur, perennibus consistat omnino temporibus. Si quis autem, quod nunquam optamus, contra hoc nostræ confirmationis præceptum aliter agere non formidans aliquid inde alienare, minuere, subtrahere, vel temerario ausu mutare præsumpserit, aut aliter ordinare, præter quod jam ordinatum est, tentaverit, vel in toto vel in parte transgressor apparuerit; Dei omnipotentis judicio sciat se esse anathematis vinculis innodatum, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis pompis atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu-Christi, & cum impiis omnibus portionem habeat, & a Regno Dei alienus existat. Qui vero pio in omnibus intuitu verus observator, & curator exstiterit, benedictionem & gratiam, & cælestem misericordiam sive veniam delictorum suorum a justo judice Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Benedicti Notarii & regionarii Sacro-sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januarii Indictione nona. Bene valete. Quarto nonas Januarii per manum Anastasii Bibliothecarii sanctæ Sedis Apostolicæ anno Deo propitio pontificatus Domini Joannis * quarto, imperante Domino piissimo perpetuo Augusto Carolo a Deo coronato Magno Imperatore anno primo, & post consulatum ejus anno primo Indictione * Nona.

Anathema contra quid auferentes, alienantes &c. ab eodem Monasterio.

Dat. die 2. Januarii anno Domini 877. Pontif. Ioan. anno V.

** leg. quinto.*

** leg. Decima.*

Caroli Imp. preces.

apostolicis auctoritatibus confirmare debemus. Proinde juxta petitionem filii nostri præcellentissimi Imperatoris Karoli privilegium hujusmodi auctoritatis nostræ eidem monasterio, vestris futurisque temporibus, indulgemus, concedimus, atque confirmamus; ut sicut ipse gloriosissimus filius noster, per deprecationem Desiderii principis cellam, quæ vocatur Godith, in pago Valvensi, in loco, qui dicitur vallis angusta, loco prædicto, necne præscriptis sanctis, cum villis, ac facultatibus, seu stipendiis concessit, & præcepto suæ auctoritatis roboravit, atque privilegio fratrum, & filiorum nostrorum Episcoporum illarum regionum confirmari fecit: ita sicut in eadem charta nobilitatis, quam fecit Desiderius, & præcepto filii nostri Karoli continetur, inconvulsa permaneant: ut nullus Regum, nemo Antistitum vel Abbatum, seu quilibet quacumque præditus dignitate, de his, quæ in hoc privilegio, vel in præceptis ipsius filii nostri Karoli continentur, quicquam exinde minuere vel auferre præsumat; sed cuncta, quæ præfatæ Ecclesiæ Godith oblata sunt, vel offerri contigerit, inconvulsa, & inlibata permaneant. Constituimus alia auctoritate Beati Petri, ut Ecclesia in Valle prædicta constructa, & in honore Salvatoris, ejusque Genitricis dicata, immunis habeatur ab omni dominatione terrena: quia injustum decernimus, ut gloriosa Mundi Regina, quæ cum filio juncta exaltata est super choros Angelorum, humanis subdatur potestatibus. Anathematizamus igitur, ut nemo Antistitum locum sibi vindicare audeat, seu qualibet occasione absolutionis, atque excommunicationis, vel sacræ ordinationis adire præsumat, nisi ab Abbate loci, vel a monachis ibi Deo servientibus fuerit invitatus. Cæterum ab omni sæculari persona decernimus esse liberum, & quietum; ut in præceptis filii nostri Karoli continetur. Si quis autem temerario ausu, magna parvaque persona, contra hoc nostrum decretum agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculo esse innodatum & a regno Dei alienum, & cum impiis æterno incendio condemnatum. Scriptum per manum Anastasii Notarii Regionarii, & Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Junio, Indictione quinta (a). Bene valete.

Desiderius Longobardorum Rex Cellam Godith Trenorciensi Monasterio donavit.

Confirmatio Chartarum, Desiderii Reg. & Caroli Imp.

Cella Godith ab omni sæculari, vel ecclesiastica potestate eximitur.

Anathema contra Cellæ hujus, ejusque bonorũ perturbatores.

Script. mense Iunio an. Dñi 877. Pontif. Joann. ann. V.

(a) leg. decima: neque enim sub Joannis VIII. Pontif. cecidit V. Indictio.

XII.

Confirmatio Cellæ Godith a Desiderio Longobardorum Rege donatæ Monasterio Trenorciensi, ac Privilegiorum eisdem Cellæ, & Monasterio a Carolo Calvo Imperatore concessorum.

Ex autographo in philyra edi. Frãc. Chiffletius in Probationibus Historiæ Abbatiæ Trenorciẽsis.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, spirituali filio nostro glorioso Karolo Imperatori Augusto, ac Geiloni inclyto Abbati, dilectisque filiis in Trenorchio Monasterio sanctæ, & intemeratæ, semperque Virgini Dei Genitrici Mariæ, atque pretioso Confessori Christi Filiberto largito, sub regula Sancti Benedicti degentibus nunc, & futuris temporibus.

Deest fortasse initium.

Proœmium.

POstquam enim auxiliante Christo Ecclesiæ cœpit origo, semper impiorum flatibus agitatur. Sed quia nostris temporibus alis imperialibus sustollitur, nos in quantum valemus

XIII.

Confirmatio Testamenti Angilbergæ Imperatricis, ac bonorum omnium, quibus illa per hujusmodi Testamentum Monasterium S. Sixti a se Placentiæ constructum redditibus dotavit.

Ex Archiv. Cathed. Placen. edidit Petrus M. Campi in Regesto Privilegiorum, Bullarum &c. in Prima Parte Hist. Placen.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei Angilbergæ dilectæ filiæ Imperatrici Augustæ, & per te tuo venerabili Monasterio Placentiæ noviter constructo in perpetuum.

Exordium.

OMnibus quidem justa petentibus apostolica solicitudine, præcipiente Domino favere debemus; præcipue tamen devotioni tuæ, dulcissima, ac spiritualis filia nostra Angilberga olim Imperatrix Augusta, quam merito honore ac reverentia sancta mater nostra Romana Ecclesia ut dilectissimam, & principalem prolem amplectitur semper & refovet. Quapropter Monaste-

Monasterium S. Sixti confirmatur, ac sub tuitione S. Petri & Sedis Apostolicæ recipitur.

sterium, & Xenodochium, quod ad honorem Dominicæ resurrectionis & BB. Apostolorum, & Martyrum Bartholomæi, Sixti, & Fabiani prudenti provisione a fundamentis nuper Placentiæ ædificare voluisti, laudabili complectimur desiderio, paternoque affectu........ Apostolica illud auctoritate ratum, ac stabilitum perenniter instituentes, & ut ab omni impulsione, atque inquietudine quorumlibet infestantium Beatissimi Petri tuitione illæsum semper, & inconvulsum Domino protegente permaneat. Hoc etiam omnimodo providemus & stabiliter decernimus, ut universæ, quæ ibidem in rebus mobilibus, intus, forisque in familiis utriusque sexus, cunctoque ornatu ecclesiastico, atque omni suppellectili semel Domino a vobis distributæ sunt, futuris temporibus inconvulsa in eodem sacrato loco persistant omnium penitus diminutione vel invasione sopita; in eis etiam familiis, quas ob redemptionem animæ vestræ prudenti respectu libertate donastis, vel in reliquum donaveritis. Simili modo nos vobis faveamus, aspiramus, & apostolicum præbemus assensum, quatenus & illi secura libertate potiti & gratia Dei duce sempiternæ suscipiant gaudia vitæ. Consecrationem porro Abbatissæ loci ipsius, ut filia devota petisti, Mediolanensium Archiepiscopo concedimus, vel Aquilejensi, qui secundum vocem Euangelii per ostium canonice ingressus fuerit, cuique etiam reformandæ pacis studium delegamus cum moderamine disciplinæ si (quod absit) humano more obortum fuerit ibidem discordiæ malum. Et si aliqua pro tempore necessitate malignantium gravedo impulerit, licenter hoc ad Sedem Apostolicam referre mandamus, ut quod rectius, & præstantius fuerit, judicii sui liberamine diffiniat, sopiatque opprimere suprafatum venerabilem locum. Inter hæc Paulo venerabili Episcopo, qui ejusdem urbis Placentiæ præsulatum gerit, præbente consensum, ut Clerici cujuscumque ordinis ad numerum duodecim in eodem sancto loco jugiter deserviant Missarum solemnia celebrantes, servato dumtaxat in Episcopi proprii regulari respectu, vocatione scilicet Synodica, & ordinatione consecrationis, ita tamen ut in dicto Cœnobio, & Xenodochio, rebusque ipsorum nullum se noverit amodo & deinceps jus potestatis habere, neque etiam ad Missas celebrandas juxta Patrum instituta, nisi invitatus, adveniat. Decimas vero juris vestri, quas propter Dei amorem, vestrorum bonorum recordationem, devote, atque libenter jam dictus Episcopus suprataxato venerabili loco largitus est; ut absque refragratione tam ipsius, quam & successorum ejus, velut ipsa instituisti, sacro Xenodochio perpetualiter habeantur. Insuper statuimus vobis, & auctoritate apostolica stabilimus, ut juxta quod nostri præcessores suis tibi privilegiis concessisse, & roborasse videntur, universa, quæ olim divæ memoriæ Hludovicus Serenissimus Imperator, & vir tuus per suam munificentiam augustalibus apicibus tibi, dum ad viveret, contulisse probatur, seu etiam & ea, quæ ipsa postmodum imperialibus largitionibus, vel etiam quibuslibet justis acquisitionibus, & emptionibus, vel commutationibus in proprios, sive jam dicti Monasterii tui usus acquisisti, seu imposterum acquisitura es; simulque & ea, quæ ad supplementum ejusdem sacrati loci, tam Regum, quam aliorum quorumlibet fidelium donatione, vel liberalitate nunc vel post hac addita fuisse comprobantur; eodem tenore, & ordine, quo tibi, vel tuo prænominato Cœnobio advenerunt, illibata, & inviolata, atque inconcussa permaneant & secundum tuæ ordinationis statuta persistant. Et si quis, quod non optamus, contra hæc statuta in Dei omnipotentis oblata, vel concessa servientium agere tentaverit, vel quidpiam horum infringere temerario ausu voluerit; excommunicationi submissus omni ecclesiastico consortio careat, & nisi se continuo a tali nequitia corrigat, & resipiscat, S. Petri, nostrique apostolatus auctoritate anathematis vinculo innodatus reus in futuro judicio permaneat, & pro excessu suæ tantæ transgressionis cum Juda traditore infrunitus, atque rebellis Sancti Spiritus sententia, qui semper fictum & mendacem effugit, noverit se habiturum portionem in gehenna ignis æterni. Scriptum per manum Leonis Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Augusto Indictione decima. Bene valete. Kalendis Augusti per manum Joannis Episcopi, Missi, & Apocrisarii S. Sedis Apostolicæ Imperante Domno nostro Carolo, a Deo coronato, Magno Imperatore secundo, & post Conf. ejus anno secundo, Indictione X.

Confirmantur quoque bona per Angilbergam ei data.

Abbatissæ consecratio per Mediolanensem vel Aquilejensem Archiepiscopos fieri mandat, ad quos etiam spectat de Monasterii causis cognoscere.

Duodecim Clerici Monasterio deserviant ad Missarum solemnia, in quos Placentinus Episcopus ordinationis, & vocationis Synodicæ jus habeat, nullum vero in Monasterium ipsum.

Decimæ ab Episcopo nullo modo exigantur.

Confirmantur bona omnia Monasterio per Angilbergam, Ludovicum Imper. Reges, vel alios quoscumque donata.

Anathema contra invadentes hujusmodi bona, & hæc statuta inobservantes.

Dat. die prima Augusti anno Domini 877. Pontif. Joann. ann. V.

XIV.

Privilegium Monasterio Floriacensi concessum in Synodo Tricassina; quo eidem bona omnia propia, ac privilegia a Carolo Calvo Imperatore concessa confirmantur: Monachisque Abbatem de gremio Monasterii eligendi conceditur facultas.

Joannes Episcopus servus servorum Dei, omnibus Episcopis atque aliis Dei fidelibus per Galliam constitutis.

Quoniam apostolica suggestione solicitudinem omnibus ecclesiis debemus impendere, sic cupimus generali consulere necessitati, ut etiam quarumcumque singulares causas sine fastidio cognoscamus. Igitur cum propter multiplices Ecclesiæ Dei curas Gallicanam adeuntes regionem, Trecas civitatem devenissemus, anno incarnationis dominicæ DCCCLXXVIII. & ad resecanda quælibet inutilia, vel statuenda ecclesiastica jura, Synodum generalem plurimorum celebraremus Episcoporum, inter alia suggessit auctoritati nostræ venerabilis partium vestrarum abbas, nomine Theotbertus, ex cœnobio, quod vocatur Floriacus, in pago Aurelianensi, quod idem monasterium quidam religiosus Abbas Leodebodus nomine monachus extruxerit in honore Dei, & Sanctæ genitricis Mariæ, nec non beati principis Apostolorum Petri, quod revelatione divina per Monachos ejusdem loci a Beneventana provincia corpus illuc S. Benedicti pervenerit olim allatum, ibique reverenter humatum, sicut manifestissima constat veritate: & quod propter stabilimentum monasticæ religionis piæ memoriæ gloriosus Imperator Carolus Præceptum suæ auctoritatis eidem loco res denominatas delegaverit, partim a religiosis hominibus pro amore Dei

Ex edit. Concil. Tom. XI. inter Epist. Joannis VIII. PP.

Generalis Ecclesiarum, quæ Apostolicæ Sedi incumbit cura, ad singulares quoque causas deberi.

Joannis PP. in Gallias iter anno 878. Synodus Tricassina.

Floriacense Monasterium in diœc. Aurelianensi.

Carolus Calvus Privilegia dedit huic Monasterio in bonorum confirmationem.

Dei illic contributas, ut victum atque vestitum monachi ibidem domino militantes deberent habere: necnon & hoc, quod beatæ recordationis pater ejus sereniffimus Auguftus in ipfo loco hofpitale nobilium, quod Porta appellatur, juxta regularem inftitutionem, itemque hofpitale pauperum in fui parentumque fuorum eleemofyna ftatuerit, & res ad hoc opportune agendum, nec non alias ad lumen Ecclefiæ adminiftrandum juffecrit deputari. Quæ omnia per jam dictos monachos hactenus ibidem comperimus obfervari. Nunc tam feipfum, quam unanimem congregationem fibi commiffam, humiliter poftulare, quamvis privilegia multorum meruerint Epifcoporum, ad reprimendam quorumlibet illicitam cupiditatem, ut fuper Abbate regulari ex eis eligendo etiam noftræ auctoritatis privilegia confequantur. Quo circa nos poteftatem, quam gratis a Chrifto accepimus, fecundum evangelicam auctoritatem gratis prodeffe omnibus cupientes, vice beati Petri Apoftoli decernimus, ut in fæpe memorato loco fervi Dei abfque inquietudine debitum fuæ religionis perfolvere poffint fervitiam fecundum regulam patris Benedicti, a propriis abbatibus, Monachis videlicet, ex eodem cœnobio regulariter electis, in perpetuum gubernentur. Nec illarum rerum, quę vel in prælibato Præcepto nominatim continentur, vel a prædicto abbate venerabili nunc ejufdem loci Theotberto præfati Monafterii officiis deputatæ habentur, ullam ab aliquo unquam patiantur imminutionem, & etiam rebus, quæ deinceps a quibuslibet religiofis hominibus eidem loco pervenerint condonatæ. Quod fi quis hoc noftrum beneficium irrumpere præfumpferit, & ftipendia fervorum Dei in alios ufus converterit, ab apoftolica communione anathematis animadverfione illum feparamus, ut nifi admonitus e veftigio fe correxerit, cum rapacibus a regno Dei exclufus, quæ meretur tormenta perfolvat. Ut autem hoc privilegium certam obtineat fidem, & Dei famulis in jam dicto Floriacenfi Cœnobio fecuritatem conferat, quandiu Deus, & Dominus nofter Ecclefiam fuam durare voluerit, noftra id fubfcriptione roboravimus. Scriptum per manum Georgii Scriniarii fanctæ Sedis Apoftolicæ in menfe Augufto, Indictione XI. Bene valete. Data Nonis Septembris per manum Walberti humillimi Epifcopi Sanctæ Portuenfis Ecclefiæ, anno Deo propitio Pontificatus Domini noftri Joannis Summi Pontificis, & univerfalis Papæ in facratiffima Sede beati Petri Apoftoli * fexto, Indictione XI.

Hofpitalia Floriaci ab eodem Carolo conftructa duo.

Abbas eligendus de gremio Monachorum.

Res Monafterii imminuere, auferre &c. cuiquam interdicitur.

Anathema contra nobfervantes, quæ hoc in Privilegio continentur.

Dat. die 5. Septēbris Anno Domini 877. Pontif. Joann. V. anno.

** leg. Quinto.*

X V.

Epifcopos, & cæteros Clericos Græcos qui Bulgariæ regiones invadentes illicitas ibi ordinationes fecerunt, excommunicatos declarat; dignitate etiam privandos nifi intra triginta dies ex omni Bulgarica regione decefferint.

Omnibus Epifcopis & cæteris Clericis Græcis Bulgariæ Diœcefeos invaforibus, ac per hoc excommunicatis.

Ex edit. Card. Carafæ.

Miramur vos, & vehementer obftupefcimus, Sanctorum Patrum canones obturatis oculis relegiffe, & calcata confcientia terminos æternos a patribus pofitos * tranftuliffe, & in alienam meffem judicii falcem mififfe in Illyrici provincias, quas nunc Bulgarum natio retinet, ingredientes, & ordinationes illicitas perpetrantes, cum & facra concilia, fub Sede beati Petri Apoftolorum Principis has olim provincias deguiffe, patenter innuant, & rerum geftarum a S. Damafo Papa confcripta manifefte denuncient. Et Statu caufarum, Deo auxiliante, in melius jampridem converfo, Sedes Apoftolica fit ab eis, qui hanc habitant regionem, recognita, requifita & multis precibus invitata: Nofque illuc Epifcopos, & inferioris ordinis Sacerdotes cum præceptis Sedis Apoftolicæ mifcrimus, & multos labores pro inftructione illius Regionis arripuerimus. Nam, & fi quidam veftrum clandeftina illuc forte venerunt, apte de illis dicere poffumus illud Domini dictum affeverantes: Omnes qui ante me venerunt, fures fuerunt, & latrones; ipfe quippe Dominus per Prophetam dicit: veniebant, & ego non mittebam eos. Nam quidam veftrum pro criminibus fuis fugientes; quidam autem ambitus, & avaritiæ caufa illuc acceffuri, profecti funt; non autem vocati, nec invocati: licet nec fic in veftram vos Diœcefim ad aliquam difpofitionem faciendam introire convenerit. Quia igitur contra facras vos multipliciter egiffe regulas deprehendimus; excommunicavimus vos, & eftis excommunicati. Quifquis autem ex vobis intra triginta dierum fpatium cognitæ hujus Apoftolicæ fanctionis, omni Bulgaricæ regioni non cedens, in ea quamlibet ordinationem, vel difpofitionem patrare ultra prædictum fpatium obftinate præfumpferit; fanctorum Patrum auctoritate, noftrique judicii fententia proprio careat officio, non nifi refipifcens pœnam evafurus, aut veniam aliquo modo fperaturus. Si quis autem veftrum humiliter, ac obedienter his falubribus monitis noftris parens Bulgaricæ locum dederit Diœcefi: noverit nos decreviffe fibi Epifcopatum reftitui, quod eum in regione Græcorum prius habuiffe conftiterit: porro etfi nunquam habuit, vacans illi tribui: fi tamen talis perfona fit, cui nulla in hoc regula Patrum valeat obviare. Miffa per Paulum, & Eugenium Epifcopos. Data XVI. die menf. Aprilis Indict. XI.

** leg. puto tranftuliffe.*

Illyrici provinciæ fub jure Sedis apoftolicæ.

Joann. 10.

Excommunicatio contra Bulgarū provinciæ invafores.

Dignitate privandi nifi intra 30. dies decefserint. Qui paruerit reftituendus Epifcopatui, quem in Græcia habebat Si nullum habebat, vacans ei conferēdus, fi dignus fit. Dat. die 16. Aprilis anno Domini 878. Pontif. Joann. anno VI.

X V I.

Excommunicat eos, qui fibi equos, & argenteum vas furati fuerant, nifi intra tres dies reftituant.

Omnibus Epifcopis, Comitibus, & cuncto populo Chriftiano.

Ex edit. Card. Carafæ.

Notum fit, quia dum pro pace, & unitate fanctarum Dei ecclefiarum in Gallias veniffemus, apud Cavillonam Civitatem ad injuriam fanctorum Apoftolorum Petri, & Pauli & noftram, multam inhonorationem fuftinuimus, inter quæ equi noftri nocturno filentio noftris hominibus fecure quiefcentibus, a concivibus prædictæ Civitatis latrocinanter furati funt. Quapropter nos, qui fecundum officium minifterii noftri pullulantia vitia gladio fpirituali refecare mature debemus; hoc malum cælefti mucrone per-

percutimus: ita, ut nisi prædicti equi, & alia furta nostris hominibus intra tertium diem reddita fuerint, prædictos fures cum omnibus consentaneis suis, eo quod latronibus latebras præbeant & excommunicabimus, & anathemati submittemus. Inter hæc Aduvardum Presbyterum qui nobis in Monasterio Flaviniaco ministravit, cujus homines scutellam argenteam Sancti Petri, nescio utrum consensu illius, an non, furati sunt, pro sacrilegio furti similiter excommunicamus, & pari sententia, ut supra, nisi eam reddiderit, constringimus. Data IV. Kalendas Maii Indictione XI.

Dat. die 28. Aprilis anno Domini 878. Pontif. Joann. anno VI.

XVII.

Rostagnum Arelatensem Archiepiscopum Legatum Sedis Apostolicæ declarat in Galliæ, & Germaniæ partibus.

Reverentissimo, & sanctissimo fratri Rostagno Archiepiscopo Arelatensi.

Ex Tom. XI. Concil.

O Quam bona est charitas, quæ absentia per imaginem præsentia sibimetipsi exhibet, per amorem divisa unit, confusa ordinat, inæqualia sociat; imperfecta consumat; quam recte prædicator egregius vinculum perfectionis vocat: quia virtutes quidem cæteræ perfectionem generant, sed tamen eas charitas etiam ligat, ut ab amantis mente dissolvi jam nequeant. Hac itaque virtute, frater carissime plenum te esse reperiens, cum pro sanctarum Dei ecclesiarum restauratione in Arelatensium civitate corporalem præsentiam exhibuissem, sicut mihi de te multorum testimoniorum fama vera longe lateque narraret. Quod vero juxta antiquum morem usum pallii ac vices Sedis Apostolicæ postulasti, absit ne aut transitoriæ potestatis culmen, aut exterioris cultus ornamentum in vicibus nostris ac pallio quæsiisse suspicer. Sed quia cunctis liquet, unde in Galliarum regionibus fides sancta prodierit, cum priscam consuetudinem Sedis Apostolicæ vestra fraternitas repetit, quid aliud quam bona soboles ad sinum Matris recurrit? Libenti ergo animo postulata concedimus, ne aut vestræ Ecclesiæ quidquam de debito honore subtrahere, aut condignam petitionem vestri contempsisse videamur. Sed jam nunc studio majore res indiget, ut cum honor crescit, etiam solicitudo proficiat, & erga ceterorum custodiam vigilantia excrescat; vitæ quoque merita subjectis in exemplum veniant, & nunquam sua per suscepti honoris gratiam, sed lucra cælestis patriæ vestra fraternitas exquirat. Nostis enim quid beatus Apostolus gemens dicat: Omnes enim quæ sua sunt quærunt, non quæ sunt Christi Jesu. Quibusdam namque narrantibus agnovi, quod in Galliarum, vel Germaniarum partibus nullus ad sacrum ordinem sine commodi datione perveniat. Quod si ita est, flens dico, gemens denuncio, quia cum sacerdotalis ordo intus cecidit, foris quoque diu stare non poterit. Scimus quippe ex euangelio quid redemptor noster per semetipsum fecerit: quia ingressus templum cathedras vendentium columbas evertit. Columbas enim vendere est de Sancto Spiritu, quem Deus omnipotens consubstantialem sibi per impositionem manuum hominibus tribuit, commodum temporale percipere. Ex quo, ut prædixi, malo jam innuitur, quid sequatur: quia qui in templo Dei columbas vendere præsumpserunt, eorum Deo judice cathedræ ceciderunt, qui videlicet error in subditis cum augmento propugnatur. Nam ipse quoque qui pretio ad sacrum ordinem perducitur, jam in ipsa provectus sui radice vitiatus, paratior est aliis venundare, quod emit. Ubi est quod scriptum est? gratis accepistis, gratis date. Et cum prima contra sanctam Dei Ecclesiam simoniaca hæresis sit exorta, cur non perpenditur, cur non videtur, quia eum, quem quis cum pretio ordinat, provehendo agit, ut hæreticus fiat (a).

Charitas vis.

Charitatis vin cultura perfectionis. *Colcss. 3.*

Joannis PP. in Gallias iter.

Rostagno vices Apostolicæ delegantur & Palliū conceditur.

Eum Joannes PP. hortatur, ut magis in dies virtutibus crescat.

Philipp. 2.

Simoniā, quæ in Galliæ, & Germaniæ partibus emerserat, detestatur.

Matth. 21.

Matth. 10. Simoniaca prima hæresis in Ecclesia Dei.

Itaque fraternitati tuæ vices nostras in ecclesiis, quæ sub Regno Galliarum sunt, juxta antiquum morem Deo auctore committimus: singulis quidem Metropolitis secundum priscam consuetudinem proprio honore servato. Pallium quoque concessimus, quo Fraternitas tua decoretur. Sic ubi autem longius Episcoporum quisquam pergere forte voluerit, sine tuæ Sanctitatis auctoritate ei ad loca alia transire non liceat. Si qua vero inquisitio de fide, vel fortasse aliarum rerum inter Episcopos causa emerserit, quæ discerni difficilius possit; collectis duodecim Episcopis ventiletur atque decidatur: sin autem decidi nequiverit, discussa veritate ad nostrum judicium referatur. Proh dolor! cum in Galliæ partibus essemus, inter cætera unum valde prohibendum invenimus: Metropolitæ antequam Pallium a Sede Apostolica suscipiant, consecrationem facere præsumunt: quod antecessores nostri, & nos canonico decreto, ne fieret, interdiximus. Unde fraternitatem tuam per Galliam nostram vicem tenentem hortamur, quatenus super hoc solicitudinem habeas, & ne istud adoleat, auctoritate prohibeas: & ut secundum antiquum morem quærere festinent moneas, incites, atque præcipias: & si ipsi obediant, nec ne, nostro apostolatui super omnia renuncies, si potest in nativitate apostolorum, aut per vos, aut per nostrum legatum aliquem certis literis intimare ne differas. Omnipotens autem Deus sua vos protectione custodiat, honoremque perceptum vos in moribus servare concedat. Data IV. Kalendas Maji, Indictione XI.

Monet quid in causis difficilioribus sit agendum.

Arguit Metropolitanos Gallicos, quod ante pallii receptionē Episcopos consecrent. Præcipit Rostagno, ut se certiorem faciat de his, quæ gesta fuerint.

Dat. die 28. Aprilis anno Domini 878. Pontif. Joann. anno VI.

XVIII.

In idem argumentum.

Omnibus reverentissimis & Sanctissimis Episcopis & Fratribus per Gallias constitutis.

Exedit. Card. Carafæ.

Diversi gradus in Ecclesia constituti, ut aliter alter sit in auxilium.

AD hoc divinæ dispensationis provisio, gradus, & diversos constituit ordines inter se distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, & potiores minoribus diligentiam impenderent, una concordiæ fieret a diversitate contextio, & recte officiorum gereretur administratio singulorum. Neque enim universitas alia poterat ratione subsistere, nisi hujusmodi magnus eam differentiæ ordo servaret. Quia vero

(a) Hucusque Card. Carafa, qui ea, quæ sequuntur, separata quasi Epistolam alteram, & quidem ante allata edidit. Nos vero recentiores rerum Pontificium eruditos viros sectantes ex duabus unam confecimus Epistolam, unamquamque suo loco restituentes.

ro creatura in una eademque æqualitate gubernari, vel vivere non potest, cælestium Militiarum exempla nos instruunt: quia dum sint Angeli, sint Archangeli, liquet, quia non æquales sunt, sed in potestate, & ordine, sicut nostis, differt alter ab altero. Si ergo inter hos, qui sine peccato sunt, ista constat esse distinctio, quis hominum abnuat, huic se libenter dispositioni submittere, cui novit etiam Angelos obedire? Hinc etenim pax, & caritas mutua se vice complectitur, & manet firma concordiæ in alterna, & Deo placita dilectione sinceritas. Quia igitur unumquodque tunc salubriter completur officium, cum fuerit unus, ad quem possit recurri, præpositus: idcirco opportunum esse perspeximus, in Ecclesiis, quæ sub Regno Galliarum secundum antiquam consuetudinem sunt, Fratri Nostro Rostagno Arelatensis civitatis Episcopo vices nostras tribuere: quatenus & catholicæ fidei integritas, id est sanctarum quatuor Synodorum, Deo protegente, solicita devotione serventur; & si inter fratres, consacerdotesque nostros aliqua evenerit forte contentio, auctoritatis suæ vigore, vicibus nempe Sedis Apostolicæ functus, discreta moderatione compescat. Cui etiam injunximus, ut si quarumdam causarum tale fuerit certamen exortum, in quo aliorum præsentia opus sit, congregatis sibi numero competenti fratribus, & Coepiscopis nostris, salubriter servata in hoc æquitate discutiat, & canonica auctoritate definiat. Si qua vero contentio, quod longe faciat divina potentia, de fidei causa evenire contigerit, aut negotium emerserit, cujus vehemens sit fortasse dubietas, & pro sui magnitudine judicio Sedis Apostolicæ indigeat examinata diligentius veritate relatione sua ad nostram studeat perducere notionem, quatenus a nobis valeat congrua sine dubio sententia terminari. Cui etiam injuximus, ut nullum Archiepiscopum in his partibus sine pallio a Romano Pontifice directo consecrationem facere permittat, & facientes nostra auctoritate arguat. Et quoniam necesse est, ut ad eum, cui nostras vices indulsimus, quoties oportere perspexerit, pro facienda collatione aptis debeant Episcopi temporibus convenire; hortamur, ut nullus mandatis ejus inobediens esse præsumat, nec communi congregationi interesse postponat, nisi ut corporis infirmitas quempiam fortasse vetuerit, aut cujusdam eum causæ justæ excusatio minime venire permiserit. Hi tamen, qui prohibente aliqua necessitate nequierint in Synodum convenire, loco suo presbyterum aut diaconum dirigant: quatenus quæ a nostro Vicario, Deo auxiliante, fuerint diffinita, ad eum, qui absens est, per ipsum quem miserit, fida relatione perveniant, ut inconvulsa firmitate serventur, & nullius ea audeant occasionis excusatione violare. Hoc etiam vos pariter prævidimus admonendos, ut nullus vestrum ad longinquiora loca, sine præfati fratris & Coepiscopi nostri Rostagni auctoritate tentet aliquo modo proficisci: scientes quia & prædecessorum nostrorum, qui vices suas ejus prædecessoribus concesserunt, sic procul dubio mandata definiunt. Hortamur præterea, ut de officio suo sit quisque vestrum solicitus, & qui promissam cupit patriæ mercedem portionis accipere, commissum sibi gregem solicitudine, & oratione custodiat: ne Lupus insidians oves creditas invadendo dilaniet: & sit in retributione pœna pro munere. Optamus igitur fratres charissimi, & totis omnipotentem Dominum precibus exoramus, ut dilectionem vestram boni amoris sui constantia faciat magis magisque fervescere, atque in pace Ecclesiæ, & una vos concedat manere concordia. Nunciatum vero nobis est, quia per simoniacam hæresim ad sacros ordines quidam adducuntur, & hoc sancto fratri, & Coepiscopo nostro Rostagno per omnia prohibendum mandavimus: quod ut fraternitas vestra cognoscat, & studiose custodiat, ipsa vobis est epistola relegenda. Data IV. Kalendas Maii Indictione XI.

Marginalia (left column): Vices Apostolicæ in Galliis Rostagno demandatæ. — Ad eum deferendæ Episcoporum, & cæterorum ecclesiasticorum causæ. — In gravibus causis adhibendus competens Episcoporum numerus. — Majores vero de fide &c. ad Sedem Apostolicam deferendæ. — Episcopis ante pallii receptionem non licet consecrationes facere. — Obedientia Legatis S. A. debita. — Episcopi vocati ad Synodum nisi fuerint impediti, per se veniant. — Qui fuerint impediti Presbyterum, vel Diaconum mittant. — Sine Vicarii Apostolici licentia suis a Diœcesibus nõ discedant. — Adhortatio ad eosdem ut credito sibi gregi invigilent.

Marginalia (right column): Ordinationes per simoniam non faciendæ. — Dat. die 28. Aprilis Anno Domini 878. Pontif. Joan. anno VI.

XIX.

Confirmatio Privilegiorum a S. Hormisda PP. Papiensi Ecclesiæ concessorum.

Joannes Episcopus, Servus Servorum Dei, Reverendiss. Joanni Sanctæ Ticinensis Ecclesiæ &c. in perpetuum.

Supernæ miserationis * ad hoc regiminis curam suscepimus, & apostolicæ miserationis solicitudinem gerimus, ut juste precantium votis libenti animo * habeamus, & libramine æquitatis cunctis in necessitatibus positis subvenire debeamus. Nam summæ Sedis gerentes auctoritatem de venerabilium locorum stabilitate, quantum ex divino adjutorio possibilitas datur, satagere debemus. Hoc namque studio, & divina placatur clementia, & laus atque utilitas Christi Ecclesiæ procuratur. Igitur postulante a nobis tua reverentia, quatenus ea, quæ ad stabilitatis integritatem, & ad profectum honoris sanctæ tuæ pertinere noscuntur Ecclesiæ, cui ex divina largitate præesse dignosceris, enucleanter perficere studeamus; inclinati precibus tuis, per hoc nostrum apostolicæ auctoritatis privilegium confirmamus tibi, successoribusque tuis omnia privilegia tam sacrorum Pontificum, quam gloriosissimorum Augustorum Præcepta, quæ pro honore sanctæ tuæ Ecclesiæ, & rerum omnium mobilium, & immobilium stabilitate collata sunt, necnon & apostolica censura statuimus, ut secundum sacros canones spiritu Dei conditos, clerici vel sanctimoniales, aut viduæ sub tua, tuæque Ecclesiæ cura, & solicitudine stare debeant; nullusque tam sacri ordinis præditus honore, quam etiam sæcularium minister dignitatum, quocumque modo eos, easque ad publicum pertrahere judicium, aut ob res illorum, illarumque in bannum ponere præsumant: sed æquo judicio, specialisque præsentia tua, successorumque tuorum de quibuscumque causis, vel negociis, quæ secundum temporis qualitatem accedent, justitiam judiciumque faciant. Sancimus etiam ut Monasteria, quæ intra tuæ Diœcesis fines consistunt, sub tuo, & eorum, qui tibi successerint, jure canonico permaneant in perpetuum; videlicet in consecratione Abbatum, vel Abbatissarum, & in eorum, earumque criminum discussione. Ita sane ut nullius in eisdem venerabilibus locis, quoties opportunum fuerit, sine tua tuorumque successorum providentia, atque consensu fiat electio, sicut canonica jubet auctoritas: salvo scilicet in omnibus

Marginalia: *Ughell. Ital. Sacr. Tom. I. ubi de Episcopis Papiensibus.* — * *Add* gratia, *vel quid simile*. — Proemium. — * *sic*. — Pontificum cura pro sacrorum locorum stabilitate. — Episcopi Joannis preces. — Pontificiorũ, Imperialiumque Privilegiorum confirmatio. — De Clericis, & Sanctimonialibus in Diœc. Papiensi commorantibus solius Episcopi judicio, & potestati subjectis. — Sic pariter de Monasteriis quorum Abbates, vel Abbatissæ ab eodem consecrã di — Nulla facienda eorumdem Abbatum electio sine Episcopi consensu salvis tamen juribus Sedis Apostolicæ.

nibus Sedis Apostolicæ privilegio speciali. Harumque tenore præcipientes, ut in Monasterium S. Donati fundatum a Luitprando Episcopo decessore tuo in loco, qui dicitur Scogialo, cum omnibus rebus mobilibus & immobilibus secundum testamenti sui seriem illi collatis, & in aliud Monasterium Sanctæ Mariæ positum in Cariata, quæ juri Ecclesiæ tuæ procul dubio pertinere videntur; te, successoresque tuos perpetuis temporibus jurisdictionem tenere habereque decernimus: & quamvis in alienis parochiis consistat; apostolica jubemus auctoritate, in omnibus, quæ ibi agenda, vel ordinanda erunt, liberam sine alicujus contradictione habeas potestatem. Præsbyteros vero, & Monachos prædictorum omnium Cœnobiorum ad tuum canonicum, prout ecclesiastica necessitas exegerit, sine alicujus contradictione statuimus venire Concilium. Quod si aliqua in eisdem monasteriis præcepta, quæ canonicis in aliquo regulis obviare videntur, fuerint reperta, majorem hoc canonice factum illis habere auctoritatem decernimus. Ita etiam de Cœmiteriis, quæ intra, vel extra Civitatem Tirinen. consistunt præcipimus, ut sub tuæ Ecclesiæ cura & potestate antistitis absque alicujus controversia perpetuo maneant. Sancimus etiam apostolica auctoritate largiendo tibi, tuisque successoribus crucem habere, & quoquo volueris ferre: Pallium quoque similiter concedimus, necnon album Equum coopertum equitare in ramis palmarum, & secunda feria post Pascha. Sancimus etiam, ut secundum tenorem capituli decimi, quod Synodali decreto Ravennæ statuimus per indictionem decimam, nullus unquam cujuscumque dignitatis, aut potentiæ homo, quasi sub obtentu hospitalitatis in tuo venerab. Episcopio, aut in domibus sacerdotum tuorum, & omnium clericorum sine tua tuorumque successorum voluntate applicare præsumat. His ita prælibatis decernimus, ut si humana contradictione tuæ sedis Episcopus, ex hoc mundo migraverit, de proprio Clero, quem idoneum præ cæteris clerus, & populus repererit, potestatem habeant secundum statuta venerabilium Patrum, & Romanæ sedis antistitum nulla sæculari contradicente potentia eligendi Episcopum. Quod si fortasse in eadem plebe (quod minime credimus) tantæ sedis honore dignus repertus non fuerit; tunc, si alter de altera Ecclesia canonice providendus est; consensu tamen, & voluntate ipsius plebis non nisi antea electus ordinetur antistes. Atque in his partibus mala, molestaque consuetudine a quibusdam sacras leges ignorantibus clericali ordinis viros sub jugo servitutis post consecrationem teneri, famulosque velle vocari audivimus: quod dici nefas est: volumus atque expresse jubemus, ut sicut is, qui nullius unquam conditionis fuit, ita etiam, & ille, cui ad hoc officium suscipiendum moram dignitas suffragaverit, nullius viri vinculo postmodum teneatur astrictus; quia humana lege non debet arctari, quem divina gratia ad tantam sacri ordinis dignitatem provehere dignata est. Præcipimus etiam, ut in omnibus mobilibus & immobilibus, rebusque sanctæ tuæ Ecclesiæ pertinentibus, hominibus quoque utriusque sexus tam liberis, quam servis, nullam a quoque contrarietatem, aut fortiam, nullam violentiam, aut invasionem absque legali calculo patiaris. Confirmamus etiam sanctæ Ecclesiæ tuæ Xenodochium fundatum intra Ticinensem Civitatem juxta Ecclesiam Sanctæ Mariæ, quæ dicitur Minor, quod filius noster Dom. Carolus Imperator Augustus eidem Ecclesiæ, a qua injuste subtractum fuerat legaliter per Precepti sui paginam restituere curavit, ut sub jure, ac ditione tua, tuorumque successorum sine aliqua refragatione perpetualiter maneat: Immunitatem etiam ipsius Ecclesiæ secundum Imperialia Præcepta statuimus, & hoc nostro apostolico privilegio inconcussam stabilemque manere jubemus. Si quis autem temerario ausu contra hujus nostræ Apostolicæ præceptionis seriem pie a nobis, & canonice promulgatam venire, agereque tentaverit, & omnia, quæ superius statuta sunt tuæ sanctæ Ecclesiæ sine tenus non observaverit; sciat se Domini nostri Apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi æterno incendio concremandum. At qui pio intuitu custos, obediens, atque observator hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterit, benedictionis gratiam, & cælestis retributionis æterna gaudia a justo judice Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Leonis Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Septemb. Bene valete. Datum est hoc nono Kal. Septembris, per manum Leonis Episcop iMissi, & Apocrisarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, Imperante Domno Carolo a Deo coronato magno Imperatore. Et ut certius appareat hoc nostrum Privilegium, & inconcussum permaneat sigillo nostro jussimus insigniri. Anno secundo & post Consulatum ejus anno secundo indictione undecima. (a)

Zacharias humilis Episcopus Sanctæ Ecclesiæ Anagniensis in hoc privilegio consensi, & scripsi.

Petrus Episcopus Forosempronienfis Ecclesiæ in hoc privilegio consensi, & scripsi.

Laurentius humilis Episcopus Campaniæ Ecclesiæ consensi, & scripsi.

Leo humilis Scriniarius, & Notarius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cum jussione Reverendissimi Domini Joannis Papæ scripsi, & aliis roborandum protuli, & ut est sigillatum sigillo plumbeo magno impresso habente imaginem sanctissimi Papæ Joannis cum literis infrascripti similibus, videlicet, Joannes Papa.

Eadem decernũtur pro Monasterio S. Donati in scogialo. Et S. Mariæ in Cariata.

Item & de Cæmeteriis.

Eidem Episcopo conceditur usus Pallii, Crucis, & Equi albi in Dominica Palmarum secundoque festo Paschalis.

Papiensis clerus vacante Sede de suo gremio alterum eligendi Episcopum jus habeat.

Si extraneus providendus de hac Ecclesia sit, requiratur prius Cleri consensus.

Electus vero sit liber a cujuscumque famulatu.

Bona ad hanc Ecclesiã spectantia libera sint ab omni vi &c.

Illi confirmatur Xenodochium S. Mariæ in Ticinen. Civitate.

Immunitas Papien. Ecclesiæ.

Dirum Anathema contra hujusce Privilegii temeratores.

Dat. die 24. Augusti anno Domini 878. Pontif. Joannis anno VI.

Subscriptiones Episcoporum.

Subscriptio S. Scriniarii A. Sigillum plumbeum Joannis Papæ.

X X.

Privilegium Ecclesiæ Pictaviensis, ne quis ejus bona invadat, & diripiat, & ut ablata restituantur.

Omnibus fidelibus Sanctæ Dei Ecclesiæ præsentibus scilicet atque futuris.

Divino quia Romanum Pontificium largitu enitet universis, illud luce clarius constat, largita defendere cunctis: quoniam indubitati juris est, semel concessa perenni cultu fore tenenda. Ceterum omnium religiositas, orthodoxorum

Ex edit. Card. Carafæ. Proemium.

(a) Quantis scateat erroribus hocce Privilegium, quisque noverit. Quæ tamen causa sufficiens non est, ut apocriphum omnino existimem: nihil enim, quoad vidi, ecclesiasticæ disciplinæ, libertatique non consentaneam inibi potui adinvenire: Scriptores cœteroqui, ac typographi de hac culpa fere semper sunt arguendi.

rumque pernoscat fidelitas, quod ut relatione quorundam didicimus, Pictavensis quidem Ecclesia, quam diutinus Paganorum hostis persequitur, multa christianorum iniquorum incommoda patitur: quibus pressuris nos convenit perdolere, eademque nihilo minus tanto fasce levare. Quapropter præcipimus, apostolicaque auctoritate expresse jubemus, quod nemo vestrum, tam sacerdotali ordine perfruens, quamque militare officium tenens, ipsius Ecclesiæ Pictavensis aliquam Ecclesiam, aliquodve monasterium, vel prædia ipsi quoquomodo pertinentia invadere præsumat, ullosve Colonos, servos, ancillasve, contra sui Episcopi velle, tollere audeat: sed liceat ipsius Ecclesiæ Hecfrido videlicet Episcopo, suisque successoribus, illa, quæ sui antecessores legitimo tramite canonicæ auctoritatis habuerunt, sub nostra tuitione habere, & ut ordinaverunt suo arbitrio ordinare, cum consulto consensuque suæ Ecclesiæ canonicorum, ut prisca consuetudo dignoscitur, sine vestro vestrorumque obstaculo, & omnium hactenus talia præsumentium. Inter hæc volumus, quasque causas prædicto Hecfrido Episcopo inde motas in nostra præsentia adducendas. Si quis vero Sacerdotum, Judicum, atque sæcularium personarum, hanc constitutionis nostræ paginam agnoscens, contra eam venire tentaverit, potestate honoris sui ac dignitate percussus apostolico anathemate careat, reumque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat. Et nisi, vel ea, quæ ab illo sunt male ablata, restituerit, vel præsumpta correxerit, vel digna pœnitentia illicite acta defluerit, a sacratissimo corpore Dei Domini, ac Redemptoris nostri Jesu Christi alienus fiat. Cunctis autem eidem præfatæ Ecclesiæ jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Ghristi; quatenus, & hic fructum bonæ operationis recipiant, & apud summum arbitrum præmia æternæ pacis inveniant. Data Tertio Kalendas Septembris, indictione XI. Trecis.

Pictaviensis Ecclesiæ bona non auferenda, nec molestia ulla illi danda.

Antiquus mos in Ecclesia ut Episcopi nihil agant nisi consensu sui Capituli.

Pœnæ contra statuta in hoc. ce privilegio inobservātes.

Dat. die 38. Augusti anno Domini 878. Pontif. Joannis anno VI.

XXI.

Præceptum ne quispiam Monasterio Sancti Augentii quicquam detrimenti afferat.

Ex edit. Card. Carafæ.

Omnibus Fidelibus Ecclesiæ.

SOlicitudinem omnium Ecclesiarum nos habere oportet & singulorum causas æquitatis judicio allevare. Qua propter, cum de omnibus agere hæc eadem convenit, præcipimus atque præsenti decreto sancimus, ut de Abbatia Sancti Augentii, quam divæ memoriæ Carolus Imperator fideli suo, & filio ecclesiæ nostræ ante jure beneficiario tribuit, nullus de ipsis rebus aliquid injuste auferre præsumat: nec prædicto Episcopo, & Monachis ipsius loci aliquam in distrahendo illicite inferre molestiam. Quod si quis ab hinc agere præsumpserit, separetur a communione fidelium Ecclesiæ: quod si pertinaciter perstiterit, & emendare noluerit, judicio Sancti Spiritus anathematis vinculo feriatur. Dat. III. Calendas Septembris Indictione XI.

Pœnæ in contumaces.

Dat. die 30. Augusti Anno Domini 878. Pontif. Joan. anno VI.

XXII.

Confirmatio, & renovatio Privilegiorum a Nicolao PP. I. Vezeliacensi Monasterio concessorum.

Privilegium Nicolai I. seu confirmationem Fundationis Monasterii hujus lege superius in eodem Pontif. Const. Quando ad ea &c. *Dat. anno* 864.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei Eudoni Venerabili Abbati Vizeliacensis Cœnobii omnique congregationi ejusdem Monasterii in perpetuum.

QUotiens illa tribui a nobis optantur, quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Atque ideo quia postulasti a nobis, quatenus privilegium Sedis Apostolicæ Monasterio Vizeliaco, cui præesse dignosceris, quod constat olim a Gerardo nobilissimo & christianissimo viro, nec non & Berta uxore ejus, in honore Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi & veneratione Beatissimæ semper Virginis Mariæ genitricis ejusdem Domini nostri Jesu Christi, constructum: in Regno scilicet Burgundiæ in pago Avalensi, quodque a præfatis Fundatoribus B. Petro Apostolorum Principi pia devotione & testamenti pagina collatum est, facere deberemus; inclinati precibus tuis libenter fieri decrevimus, per quod nimirum Apostolicæ Sedis privilegium confirmamus, atque statuimus, ut nulli Regum, nulli Antistitum, nulli Comitum, nulli cuiquam alii liceat ipsum Monasterium perturbare, vel ea, quæ ibi a jam dictis fundatoribus, vel ab aliis fidelibus oblata sunt, vel in futurum offerri contigerit, sub cujuslibet causæ occasionisve specie, minuere, vel auferre, sive suis usibus applicare, sed sine inquietudine in sustentatione ejusdem Monasterii, & usibus Abbatum & Monachorum sub regula Sancti Patris Benedicti ibi Deo militantium volumus ea & præcipimus possideri: ea videlicet conditione, ut nullus successorum nostrorum Pontificum in hac Sancta Sede, cui auctore Deo servimus, unquam, vel usquam quiddam ex eisdem rebus cuiquam beneficiare, commutare, aut sub censu quolibet concedere per futura tempora patiatur: sed censum tantummodo in testamento traditionis a Fundatoribus, qui ex eodem Monasterio hanc sanctam hæredem Romanam fecerunt Ecclesiam, etiam delegatum: unam videlicet libram argenti annis singulis successores nostri accipientes per paternitatis suffragium eidem Monasterio solicitudine pastorali vigilanter contra omnes infestantes impendere studeant. Item constituimus, ut obeunte Abbate prædicti Monasterii, non alius ibi quacunque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem consensus Monachorum secundum timorem Dei, & institutionem Regulæ S. Benedicti elegerit, & hujus Apostolicæ Sedis Pontifex præviderit ordinandum, aut suggestione Monachorum consenserit ordinatum.

Proemium *Ex Dacher. Spicileg. Tom. III. Hist. Vizeliac. Lib. 1.*

Vizeliacense Monasterium a Gerardo Comite, & Berta uxore constructum.

Preces Eudonis Abbatis.

Nulli Regum Antistitum, aut cuiquam alii liceat illi molestiam ullam in bonis inferre.

Nec successoris Pontificibus.

Census Sedi apostolicæ ab hoc Monasterio debitus

Obeunte Abbate libera sit penes Monachos successoris electio.

Hoc quoque capitulo præsenti subjungimus, ut locum avaritiæ secludamus, nullum de Regibus, nullum de Episcopis, vel sacerdotibus, vel de quibuscunque fidelibus, per se suppositamve personam, de ordinatione ejusdem Abbatis,

vel Clericorum, aut Presbyterorum, vel de largitione Chrismatis, aut consecratione Basilicæ, vel de quibuscunque causis ad idem Monasterium pertinentibus, audere in qualibet specie exenii loco quicquam accipere, neque eundem Abbatem pro ordinatione sua aliquid dare præsumere, ne hac occasione, ea quæ a fidelibus pio loco offeruntur, consumantur. Neque Episcopus civitatis ipsius Parochiæ nisi ab Abbate ipsius Monasterii invitatus, ibidem publicas missas agat, neque stationes in eodem Cœnobio indicat, ne servorum Dei quies quoquomodo populari conventu perturbari valeat, neque paratas, aut mansionaticos exinde præsumat exigere. Susceptionem autem fidelium, & religiosorum virorum atque beneficentiam, quam jubet Apostolus cunctis exhibendam, pro possibilitate loci, & facultatum non modo ibidem fieri non denegamus, verum etiam suademus: sed & modus in numero Congregationis adeo conservetur, ut nec pluralitas penuriam, nec paucitas inhabitantium destitutionem loci inducere valeat. Privilegium quoque a prædecessore nostro piæ memoriæ Papa Nicolao eidem Monasterio collatum nostra auctoritate confirmamus: excepto duntaxat, quod ipse sub nomine ancillarum Dei, quæ ibidem pro crebris infestationibus sæculi nunc ordinabiliter manere nequeunt, illud delegavit: nos vero aptioris utilitatis gratia, seu habitu Monachorum esse congruenter decernimus. Siquis vero Regum, Episcoporum, Sacerdotum, Abbatum, Judicum, Comitum, aut sæcularium personarum, contra hanc nostræ institutionis paginam venire tentaverit, percussus apostolico anathemate, potestatis honorisve sui dignitate careat, reumque se coram divino judicio cognoscat, & nisi ea, quæ a se male acta sunt defleverit, a sacratissimo corpore Domini nostri Jesu Christi alienus fiat, atque æterno examini districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum judicem proemia æternæ pacis inveniant.

Episcopus nihil accipiat ab Abbate in ejus, vel Clericorum ordinatione, aut Sacramentorum collatione

Episcopo ordinario, nisi invitatus ab Abbate vel Monachis fuerit, solemnes missas agere interdicitur

De numero Monachorum

Confirmatio Privilegii a Nicolao I. PP concessi.

Derogatio in aliquibus.

Privatio dignitatis, & anathema cōtra inobservantes

Scriptum per manum Gregorii Notarii regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Septembri Indict. XII.

Datum per manum Walperti Episcopi S. Portuensis Ecclesiæ III. Kal. Octobris Domini Joannis Papæ VIII. anno VI. Indictione supradicta XII.

Dat. die 29. Septembris Anno Domini 879. Pontific. Joannis. Ann. VI.

XXIII.

Monasterio Caput Trebiæ a Carolomanno constructo, Monasterium S. Sixti ad Angilbergæ Imperatricis preces a Joanne PP. confirmatur.

Confirmationem Mon. S. Sixti edidi superius Const. XIII. Omnibus &c.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei dilectæ filiæ Angilbergæ Imperatrici Augustæ.

Ex Archiv. Eccles. Maior: Placen. edidit Jo: Bapt. Campi in Regesto Privilegio-

EX largitate nostri Redemptoris semper sunt annuenda ea, quæ ad tuitionem rerum ecclesiasticarum, & piorum locorum esse noscuntur. Qua propter monasterium Caput Trebiæ, quod Carolomannus Rex per Præcepti donationem, & perennem firmitatem Monasterio tuo, quod in honore sanctæ Resurrectionis Placentiæ construxisti, cum omnibus pertinentiis suis, pro remedio animæ suæ suorumque prædecessorum condonavit; petis, filia dilectissima, ut super hoc apostolicæ auctoritatis sanctionem firmemus. Ideoque justis petitionibus tuis eo tenus apostostolica auctoritate effectum annuimus; ut amodo & deinceps supradicti loci, si quis regum, vel cujuslibet potestatis homo ratam, & stabilem donationem irrumpere, aut alienare, seu quamlibet violentiam temerario ausu præsumpserit inferre, sciat se a nostra communione divelli, & anathematis vinculo innodatum cum Anania, & Zapphira, & Juda traditore portionem nihilominus habiturum: Et si hæc nostra jussa obedienter observaverit, Dei omnipotentis benedictionem, & SS. Apostolorum Petri, & Pauli mereatur accipere plenissima largitate. Ceterum quod ad ecclesiasticæ ordinationis rationem pertinet ac ministerium, idest Chrismatis, vel cujuslibet sacerdotalis officii, si Episcopus ejus loci aliqua causa ductus, contra jus, & rectitudinem, quamlibet gravationem, & superpositum ibidem inferre præsumpserit, cunctum inde penitus ordinationis jus, & potestatem amittat, & liceat ei, qui præfuerit Monasterio, quemcumque voluerit, ad totius Ecclesiæ officii ministerium invitare. Scriptum per manum Gregorii Scrinarii S. R. E. in mense Martio, Indictione duodecima 4. Cal. Aprilis per manum Zachariæ Episcopi Sanctæ Ecclesiæ Anagninæ, & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, Anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Joannis Summi Pontificis, & Universalis Papæ octavi septimo in mense Martio, Indictione duodecima.

rum, Bullarum &c. ad Hist. Placent. Exordium.

Cuiquam regali, vel alia potestate prædite personæ hæc violare, bona alienare &c. sub anathematis pœna interdicitur.

Episcopus Placentinus si quam molestiam Monasterio Caput Trebiæ intulerit, omne jus Chrismatis, ordinationis conferendæ &c. amittat.

Dat. die 29. Martii anno Domini 879. Pontif. Joan. anno VII.

XXIV.

Hadericum Abbatem Monasterii SS. Gervasii, & Protasii, atque Simpliciani Mediolani, & Xenodochii SS. Cosmæ, & Damiani Romæ sub tutela Sedis Apostolicæ recipit, & excommunicat omnes, qui illi, vel ejus Ecclesiis molestiam ullam intulerint.

Ex edit. Card. Carafæ.

Omnibus Reverendissimis Episcopis, & Sacerdotibus, seu clero, ac populo Sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ.

BOni patris familias, quam bene, & fideliter laborantes remunerasse cognoscimus, informati exemplo, & apostolicæ auctoritatis, & miserationis magisterio, seu benevolentia, omnibus, quos pro Ecclesiæ Dei utilitatibus fideliter desuadere conspicimus, subvenire debentes, opportunum, ac necessarium nos oportet præbere auxilium. Igitur quia te Hadericum venerabilem præsbyterum, & Abbatem sacrorum Monasteriorum beatorum scilicet Gervasiii, & Protasii, atque Simpliciani, necnon & Xenodochii Sanctorum Cosmæ, & Damiani, quod Romanorum dicitur, & alia tua beneficia, vel patrimonia intra vel extra civitatem Mediolanensem constituta, fideli devotione, totoque mentis conanime, pro pristino statu, & vigore, atque re-

Exordium.

Causæ concessionis hujusmodi.

restitutione Sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ ter quaterque in obsequio Ansperti Reverendissimi Archiepiscopi tui, atque confratris nostri devotum, atque in omnibus fidelissimum permanere, atque decertare omnino, & evidenter comperimus, & legationem Ambrosianæ Ecclesiæ catholica fide, te & prout vires suppleverunt, ardentissimo amore explere, crebro cognovimus. Et ob hoc aliquos contumaciæ livore adversum tuam commotos esse dilectionem, vel ob alias causas invidiæ, qui & modo labiis dolosi zeli contra te concitati, & postmodum callidis argumentis nociva tibi moliuntur, nostro statuto decernimus, atque Dei omnipotentis auctoritate, beatique Petri Apostolorum Principis, & nostra sanctione statuimus, nulli unquam Archiepiscoporum, vel Sacerdotum, aut cujuslibet ordinis clericorum ejusdem Sanctæ Mediolanensis Ecclesiæ, nec aliarum Ecclesiarum, neque alicui magnæ parveque personæ cujuscunque honoris præditæ esse licitum, pro tuæ laudabilis devotionis affectu, & pro tuæ fidei sinceritate, atque charitatis certamine, quod pro ipsius Ecclesiæ utilitate nostris te diebus habuisse cognovimus, aliquam tibi quocunque modo, vel sub ecclesiasticarum rerum obtentu, inferre calummniam, aut his præfatis, quæ pro tui digni laboris merito retines, beneficiis, & patrimoniis, vel a quibus propriis rebus mobilibus privare: sed diebus vitæ tuæ, secundum auctoritatis nostræ decretum, pro amore Dei, & mercede animæ nostræ, tuaque fidelitate, quam tuæ te novimus habere Ecclesiæ, liceat tibi sub Apostolicæ Sedis, successorumque nostrorum tutamine, cum propriis beneficiis, & cum omnibus tuis hominibus, utriusque ordinis, manere quietum, atque securum. Porro quicunque contra hoc nostrum statutum, temerario ausu agere, teque pro hujusmodi negotio calumniare præsumpserit, omni eum ecclesiastica judicamus communione carere, quousque per congruam satisfactionem in nostra successorumque nostrorum præsentia, quod perperam læserat, emendare curaverit. Et ideo nostra etiam apostolica auctoritate præcipimus, te nusquam cujuslibet Episcopi, vel Sacerdotis subjacere judicio, quousque in nostram, vel successorum nostrorum libere, ac securiter sine alicujus obstaculo, vel impedimento præsentiam venias. Data IV. Id. Mart. Indictione XIV.

Hadericum cum omnibus suis bonis, ac beneficiis ecclesiasticis recipit sub tutelaSedisApostolicæ.

Eique ullam inferri quacunque in re molestiã prohibet.

Excommunicat omnes, qui decreto huic fuerint refragati.

Dat. die 12. Marti anno Domini 88:. Pontif. Joan. anno IX.

X X V.

Monasterium Cassinense, & S.Scholasticæ liberum ab omni jurisdictione declaratur, confirmatisque bonis omnibus soli Apostolicæ Sedi subjicitur.

Ex veteri regesto Petri Diaconi p. 4. edidit P. Erasmus Gattula seculo IV. Historiæ Cassinen. Venet. 1733.

Joannes Episcopus Servus servorum Dei, Berthario Religioso Abbati venerabili Monasterio B. Benedicti Confessoris Christi sito in Casino, & per eum in eodem venerabili Monasterio, vel cuncteque Congregationi in perpetuum.

Procemium.

Quoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet, ut devocio in me petitoris humiliter acquisita in privilegiis concedendis minime denegetur a nostra clementia. Igitur quia petisti a nobis, quatenus Monasterium B. Benedicti Confessoris Christi, atque Monasterium B. Scholasticæ, seu & Ecclesiæ per singula loca constructę prædictis Monasteriis pertinentes, privilegiis Apostolicæ Sedis infulis decorentur, ut sub jurisdictione Sanctæ, cui Deo authore deservimus, Ecclesiæ constitutæ, nullius Ecclesiæ cujuslibet Episcoporum ditionibus promoveatur, vel submittatur. Pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id, quod exposcitur peticione, mancipamus; & ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ Episcopum in præfata venerabilia loca quamcumque dicionem habere omnino prohibemus, præter ad Sedem nostram Apostolicam habeant respectum amodo, & deinceps; amissa videlicet omni novitate, & violencia, ex eisdem Monasteriis prohibemus, ita ut nisi quis ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, neque ad consecrandam Ecclesiam, vel Sacerdotem de præfatis Monasteriis sive in omnibus Cellis ibidem pertinentibus præsumat ingredi, nec missarum ibidem solemnitatem quispiam Episcoporum præsumat omnimodo inibi celebrare. Ad consecrandam autem Ecclesiam in suis Monasteriis, vel cellis quemcumque Episcoporum invitare voluerit ipse Abba, sine cujuslibet impedimento concedimus potestatem, ut profecto justa id, quod subjecti apostolicis privilegiis consistunt, inconcusse donanda permaneant, sed & constituentes una cum sacerdotali nostro collegio, per hoc nostrum Apostolicum privilegium omnia loca, quæ aliquando possederunt ipsa venerabilia monasteria, vel quæ nunc eis, aut postea a fidelibus hominibus fuerint concessa per diversa territoria, nulli Castaldio, aut Episcopis, non magno, vel parvo homini per quodlibet ingenium, aut argumentum liceat quomodocumque easdem invadere possessiones, vel censum tollere, aut affligere Monachos, vel servos, sed magis ad laudem Christi, & æternam memoriam largitoris perpetuo tempore maneat intacta ab omnibus, & deserviant solummodo S. Matri Romanæ Ecclesiæ, & nullus Præsul audeat amodo in his Monachis subjectis S. nostræ Ecclesiæ quamcumque ingerere excommunicationem: sed liceat illis ita peragere deificos cursus, sicut a B. Benedicto per illius regulam habent in mandatis, atque constituimus, ut quispiam præsul non præsumat segregare ab Ecclesiis ex dictis Monasteriis pertinentibus populum ibidem percurrentem ad audiendum verbum Dei, & confitentem delicta sua tam in urbibus, quam extra urbes, sed canonice ingrediatur ibidem, & egrediatur devotus populus. Et Ecclesiæ vestris dicionibus subditæ omnibus pateant. Sed quoniam pastoralis propterea nobis a Deo cura commissa est, ut viriles in omnibus existere mereamur, ne quod absit, dominicæ oves luporum morsibus lanientur; Qua de re omnibus venerabilibus episcopis, præsbyteris, abbatibus, diaconibus, ducibus, tribunis, comitibus, castaldiis, actoribus, vel cunctis Deum timentibus nostræ Apostolicæ auctoritatis, sub contestacione Beati Petri Principis Apostolorum præcipimus, atque jubemus; Qui ligandi, solvendique peccata hominum in cælo, ac terra a Domino Deo nostro potestatem percepit, cujus nos gracia divina vices gerimus statutum est; per hujus decreti nostri paginam interdicimus omnibus omnino cujuslibet Ecclesiæ præsulibus, vel cujus-

S. Berthari Abbatis preces.

Monasterii Cassinensis, & Monasterii S. Scholasticæ, ac bonorum ad eadem pertinentium immunitas ab Episcopali jurisdictione.

Eadem Monasteria soli Sedi Apostolicæ subjecta declarantur.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

cujuscunque dignitatis præditis potestate sub anathematis interdiccione, & eterni Judicii obligacione, qui ei præsumpserit præsenti constitutioni a nobis præfati monasterii indulti quolibet modo existere temerator. Scriptum per manum Anastasii Notarii Regionarii, & Scriniarii S. Romanæ Ecclesiæ in mense Maii, Indiccione quinta decima. Bene valete. Undecimo Kal. Junii per manus Walperti Episcopi S. Portuensis Ecclesiæ anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Joannis Summi Pontificis, & Universalis Papæ in Sacratissima Sede B. Petri Apostoli, decimo, Imperante Domno Piissimo Carolo Augusto a Deo coronato magno Imperatore anno Secundo.

Dat. die 21. Maii anno Domini 882. Pontif. Joan. anno X.

XXVI.

Confirmatio Privilegiorum Ecclesiæ Turonensis.

Reverendissimo, & Sanctissimo Adalardo Venerabili Archiepiscopo Turonensi, successoribusque tuis, nec non & omnibus fidelibus Sanctæ Dei Ecclesiæ, præsentibus scilicet atque futuris.

Ex edit. Card. Carafæ inter Epist. Joan. VII.

Romana Ecclesia mater omnium Ecclesiarum.

Decet enim Romanam Ecclesiam, quæ mater est omnium Dei ecclesiarum, ut quanta viget dignitate præclara, eo magis consistat in misericordia pia: quatenus quæ digna postulantur à fidelibus, sine mora cum pietate largiri mereantur a nobis. Omnium vestrum religiositatem volumus scire fideliter, quoniam præsbyteri diœcesis Turonia pegi ad nostrum accesserunt Pontificium, suggerentes ut firmaremus apostolica auctoritate illis & capitulare regum, & coepiscoporum scriptum, ut debeat unaquæque Ecclesia proprium mansum habere cum mancipiis, quatuor vineas, aripennos tres, prata similiter, & cæmeterium cum mansionibus, sine personali, & civili munere exigendo, nisi divino solummodo in ecclesiasticis rebus obsequio, sicuti canonum prisca auctoritas, & moderna concedit: ubi vero res nominatæ antiquitus condonatæ, & moderno tempore abstractæ esse videntur, Pontificali auctoritate, & regali potestate sine mora aliqua aut tarditate restituantur. Nos illorum precibus inclinati volumus, apostolicaque auctoritate expresse jubemus, ut præfata scripta, a nostro Pontificio delata, a coepiscopis firmata, a regibus jussa, sint rata, & modis omnibus observanda. Si quis hujus apostolicæ censuræ temerario ausu violator extiterit, si sacerdos fuerit, proprio honore privetur, & christiana communione cassus anathematis vinculo innodetur; si laicus perpetua similiter damnatione cum Juda traditore torqueatur: conservator vero perenni benedictione Apostolorum Principum Petri & Pauli modis omnibus perfruatur.

Cleri Turonensis preces ad Joannem PP.

Confirmatio Privilegiorū.

Pœnæ contra hoc statutum inobservantes.

MARINUS PRIMUS.

PAPA CX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCLXXXII.

Marinus Primus, seu Martinus Secundus, ex Gallesio Faleriorum in Etruria ortus, ex patre Palumbo Presbytero, Archidiaconus S.R.E. non post multos a Joannis morte dies ei successor eligitur, & consecratur circa finem mensis Decembris anni 882. Sedit annum i. menses v. (a) imperantibus in Oriente Basilio Macedone, in Occidente Carolo Crasso Impp. Obiit mense Majo anno 884., & sepultus est ad B. Petrum.

(a) Conveniunt omnes fere Catalogi, & Chronistæ, quibus adde Ptolomæum Lucensem.

Mona-

I.

Monasterium Solemniacense cum bonis ac rebus omnibus sub tuitione Sedis Apostolicæ recipitur, confirmatisque Francorum Regum Donationibus, ac Chartis, multa alia conceduntur privilegia.

Marinus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto Abbati Danieli ex Cœnobio Sancti Petri Solemniacensis, quod olim a beato Viro Eligio est constructum, successoribusque tuis, ac monachis inibi nobiliter degentibus, in perpetuum.

P. Sirmondus edidit ex ipsomet autographo.

Exordium.

CONvenit enim nostro pontificio, ut quantum præ omnibus eminet dignitate, tanto supra universos eniteat serenissima pietate. Postulasti itaque a nobis, ut præfatum cœnobium sub defensione, ac tuitione beatorum Apostolorum Petri & Pauli, ac nostra statueremus, sicut factum legimus ab antecessore nostro beato viro Papa, postulante nobilissimo Francorum Rege Dagoberto, & constructore ipsius loci sanctissimo viro Eligio Episcopo Noviomagensi, quatenus quieti ac tuti esse per futura tempora valeatis. Nos vero, vestram sanctitatem agnoscentes, vestræque religioni assensum præbentes, tanta alacritate læto animo concedimus, quanto vos Deo propinquiores in sacra conversatione cognoscimus fore. Igitur juxta petitionem vestram, hujusmodi privilegium præsentis auctoritatis nostræ decreto eidem venerabili monasterio vestris, futurisque temporibus indulgemus, concedimus, atque confirmamus. Et sicut nobilissimus Francorum Rex Dagobertus, & gloriosissimi Augusti Carolus & filius ejus Ludovicus, & filii, & nepotes eorum Carolus Imperator, & ejusdem Caroli filius Ludovicus, nec non & Karlomannus Ludovici filius, qui nunc regnum Francorum feliciter gubernare videtur, ducti divino amore de villis ac facultatibus seu stipendiis propriis, ac quolibet modo ibi a fidelibus viris condonatæ res, a vobis quoquomodo acquisitæ sunt, sicut in præceptis prædictorum regum continetur, vel in charta ejusdem monasterii fundatoris insertum est, scilicet Eligii Episcopi, omnia illibata, & inconvulsa nostræ auctoritatis privilegio confirmamus. Damus etiam licentiam, propter persecutionem infidelium christianitatem devastantium, munitionem ibi fieri. Constituimus alia auctoritate beati Petri, ut nullus Regum, nemo Antistitum, vel Abbatum, seu quilibet sua præditus dignitate, de iis, quæ in prælibatis præceptis continentur, vel in futuro ab eis, vel a quibuslibet de proprio fuerint his specialibus usibus jure collata, sub cujuslibet causæ occasione, sive specie, quidquam minuere, vel auferre, vel aliis quasi piis causis pro suæ avaritiæ excusatione præsumat concedere. Sed cuncta, quæ usibus Monachorum, vel Ecclesiæ oblata sunt, vel offerri contigerit, perenni tempore absque ulla inquietudine ipsis, quibus concessa sunt, profutura permaneant. Statuimus etiam, ut nullus Episcoporum, seu Comitum mansionaticum ibi, vel paratas, vel stationes requirere seu exigere præsumat, sed liceat servis Dei sine aliqua inquietudine Deo servire, & hospitalitatis benevolentiam, prout eis libuerit, cunctis fidelibus impendere. Placuit huic paginæ inserere, ut obeunte Abbate prædicti cœnobii nullus ibi, quacumque subreptionis ambitione, Abbatem statuere præsumat, nisi quem ejusdem loci Monachi secundum authenticam, & regularem institutionem ex se ipsis elegerint ordinandum. Si quis autem hanc paginam constitutionis agnoscens contra eam venire tentaverit, sit alienus a Sacratissimo corpore Domini nostri Jesu Christi, & nisi præsumpta correxerit, vel male ablata non restituerit, ultionem cum Juda proditore excipiat, & beatum Petrum sentiat hostem. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis inveniant. Scriptum per manum Zachariæ Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Mense Majo, indictione prima. Bene valete. Pridie Idus Junias, per manum Valentini Ecclesiæ Portuensis Episcopi, regnante in perpetuum Domino Deo nostro. Anno Pontificatus Domini Marini Universalis Papæ primo. Indictione Prima.

Abbatis & Monachorum preces.

S. Eligius Noviomagensis Solemniacense Monasteriũ construxit.

Monasterium, & Monachi sub defensione ac tuitione Sedis Apostolicæ recipiuntur.

Eidem bona omnia, & a Francorum Regibus concessa privilegia cõfirmantur.

Permittitur Monachis arcem in Monasterio facere contra infestationes infidelium.

Cuiquam cujuscumque sit dignitatis, bona Monasterii minuere, auferre, vel in alienos usus convertere interdicitur.

Nullus Episcoporum, vel Comitum mansionaticũ, aut stationes a Monasterio requirat.

Abbatis electio conceditur Monachis.

Anathema contra inobservantes Privilegii hujus statuta.

Dat. die 12. Junii Anno Domini 883. Pontif. Marini anno I.

II.

Privilegium Monasterio S. Savinionis in Diœcesi Laudensi: ejusque bonis confirmantis: jus Abbati conceditur ad Sedem Apostolicam appellandi.

Ex Archivo Cathedralis Laudensis edidit Ughell. Ital. Sac. Tom. IV.

Marinus Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto reverendissimo, & sanctissimo Gerardo Sanctæ Laudensis Ecclesiæ Episcopo, & præsente in eadem Ecclesia, & Monasterio Savinionis in perpetuum.

TE narrante cognovimus, munificentia Imperatorum, & Regum, qui nostris fuerunt temporibus, quique erga eos industria obsequii Cœnobium Savinionis Ecclesiæ tuæ concessum, atque præceptis suis firmatum esse: eo videlicet ordine, seu tenore, quod semper in eodem Cœnobio regularis institutio disciplinabiliter observaretur salvo jure concessarum sibi rerum in usus proprios. Tu vero præcavens, ne post discessum tuum quilibet successorum tuorum, aut alia secularis potestas a proprio statu, & ordine idem Cœnobium subvertere possit, res, aut familias inde subvertendo, vel invadendo, petisti fideliter authoritate Sedis Apostolicæ, & privilegio ea, quæ ad usus Monachorum, ac totius ejusdem Cœnobii utilitatem, cunctis possessionibus, a recordandæ memoriæ piissimo Hludovico quondam Augusto per Præceptum suum dudum delegata, atque concessa, & postea diligenter provisa æquanimitate sibimetque firmari, & quæ deinceps a quibusdam timentibus Deum ibidem collata fuerint: videlicet ab urbe Derthona quicquid de ipsa est Abbatiola usque ad ipsum Monasterium in eodem Comitatu Derthonensi, Januensi, maris litore & Tuscia, necnon vicum Arderatum, & Pasqualini, & casam de Papia cum Massario in aurello. Reliquum vero ipsius abbatiolæ Laudensis Episcopus ad utilitatem suæ Ecclesiæ pro defensione, & excusatione eorundem Monachorum reti-

Causa concessionis.

Enumeratio bonorum ad Monasterium S. Savinionis spectantium.

tineret, ac possideret, implorasti scilicet pro omni excubia, & expeditione tam palatina quam & hostili. Nos igitur per gratiam, & potestatem, quæ nobis a Deo Apostolorum meritis collata, sicut superius continetur, ambabus partibus juxta commune votum, & moderationem æquam, apostolicaque confirmantes authoritate statuimus auctore Domino Jesu Christo inviolabile amodo sic permanere. Sancimus quoque, ut cum præsens ejusdem Loci Abbas Adalbertus, vel ejus successores ab hac luce divina vocatione subtracti fuerint non aliunde, sed de ipsa congregatione concorditer substituatur alter. Si vero pro ipsa electione, aut fratrum dissensione, vel etiam alia qualibet ipsius loci necessitate Laudensis Episcopus ubique non alius, vel ejus missi idem Monasterium aut cellas, aut curtes ejus vocati in adjutorium venerint, non plusquam xxx. homines, & caballos xi. conducant, quibus ex ipsis monasterii rebus dentur stipendia, & ultra triduum non ibi morentur, nisi cogente caritate, aut necessitate Abbas cum fratribus postulaverit: ter siquidem per annum aut Abbas, aut ejus inde Monachi Laudensem Episcopum in sua Ecclesia honorifice & visitent, & recipiantur. Præterea decernimus, ut si ejusdem Monasterii Abbas se aliquando prægravari injuste cognoverit ab eodem Episcopo, vel aliis, libere ad nostram Sedem Apostolicam appellet, atque ad eam confugium faciat, ut sua mereatur obtinere irrefragabiliter jura apostolica sibi clementia roborata. Quæ si quis præcognita corrumpere, ipsamque Sanctam Congregationem perturbare, vel inquietare prætermisso apostolico, seu regulari judicio tentaverit, & hoc nostrum privilegium quoquo modo corrumpere, in virtute Sancti Spiritus, ac beatorum Apostolorum a communione omnium sit separatus justorum, quoad usque digna satisfactione humiliatus emendare studuerit, quæque contra ipsum reverendum locum ad periculum sui deliquit. Qui vero custos & observator hujus apostolici nostri privilegii fuerit, benedictionem, & gratiam a Domino consequatur. Scriptum per manum Georgii Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ mense Junio, Indictione prima. Bene valete.

Abbas a Monachis ex gremio Congregationis eligendus.

Statuitur modus visitationis a Laudensi Episcopo faciendæ.

Abbas si ab Episcopo gravetur jus habeat appellandi ad sedem Apostolicam.

Anathema contra Monasterio molestiam inferentes, & Privilegium hoc violantes.

Datum X. Kal. Julii per manum Zachariæ Episcopi, & Bibliothecarii, atque Missi S. Sedis Apostolicæ imperante Domino nostro piissimo perpetuo Augusto Carolo a Deo coronato magno Imperatore anno III. & post consulatum ejus anno III. Indict. I.

Dat. die 22. Iunij Anno Domini 883. Pontif. Marini Anno I.

HADRIANUS TERTIUS.

PAPA CXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCLXXXIV.

Hadrianus Tertius, natione Romanus ex patre Benedicto, electus, & consecratus Romanus Pontifex mense, & die incertis (sed conjicere est factam fuisse Ordinationem vel circa finem mensis Maji, vel initio mensis Junii) anno 884; sedit annum i. menses iv. (*a*) imperantibus Basilio Macedone in Oriente, in Occidente vero Carolo Crasso, Impp. Obiit in itinere, dum in Franciam pergeret, Heridano (seu Pado) flumine transito mense circiter Septembri anni 885., & sepultus est in Monasterio Nonantulas. Vacavit Sedes circa Mensem.

(*a*) Idem Chronicorum & Catalogorum consensus, quibus adiice Chronicon Vulturnense: rotundo tamen numero computandos puto mens. illos iv. nec enim desunt, qui scribant mens. iii.

Con-

Confirmatio Bonorum omnium, & Privilegiorum a Summis Pontificibus, Imperatoribus, & Angilberga Augusta Monasterio S. Sixti Placentiæ concessorum.

Adrianus Episcopus Servus Servorum Dei, Angilbergæ dilectæ filiæ Imperatrici Augustæ, & per te tuo Venerabili Monasterio Placentiæ noviter constructo in perpetum.

Ex Archiv. S. Sixti Placent. edidit Jo. Bapt. Camp. in Regesto Privileg. & Bullarum ad Hist. Placent.

Exordium.

1. Omnibus quidem justa petentibus apostolica solicitudine, præcipiente Domino, favere debemus, præcipue tamen devotioni tuæ, dulcissima, ac spiritualis filia nostra Angilberga olim Imperatrix Augusta, quam merito honore, atque reverentia Sancta Mater nostra Romana Ecclesia, ut dilectissimam, & principalem prolem amplectitur semper, & refovet. Quapropter Monasterium, & Xenodochium, quod ad honorem Dominicæ Resurrectionis, & BB. Apostolorum, & Martyrum Bartholomæi, Sixti, & Fabiani prudenti provisione a fundamentis nuper Placentiæ ædificare voluisti, laudabili complectimur desiderio, paternoque affectu ..... apostolica illud auctoritate ratum, ac stabilitum perenniter instituentes, & ut ab omni impulsione, atque inquietudine quorumlibet infestantium Beatissimi Petri tuitione illæsum semper, & inconcussum Domino protegente permaneat. Hoc etiam omnimodo providemus, & stabiliter decernimus, ut universa, quæ ibidem in rebus mobilibus, & immobilibus, intus, forisque in familiis utriusque sexus, cunctoque ornatu ecclesiastico, atque omni suppellectili semel Domino a vobis distributa sunt, futuris temporibus inconvulsa in eodem sacrato loco*præsistant omnium penitus diminuitione, vel invasione sopita. In eis etiam familiis, quas ob redemptionem animæ vestræ prudenti respectu libertate donastis, vel in reliquum donaveritis, simili modo nos vobis favemus, aspiramus, & apostolicum præbemus assensum, quatenus & illi secura libertate potiti, & gratia Dei duce sempiternæ suscipiant gaudia vitæ.

Confirmatio Monasterii, & bonorum omnium ad illud spectantium.

**Sic*

2. Consecrationem porro Abbatissæ loci ipsius, ut filia devota petisti, secundum quod in tuo testamento a te prudentissime ex eodem Monasterio tuo coaptato continetur, modis omnibus fieri concedimus: scilicet, cum ordinanda ibidem fuerit Abbatissa, Mediolanensis Archiepiscopus, qui in eo tempore fuerit, vocatus ab illis personis, quas ex progenie tua ipsi loco præfeceris, quibusque curam potiorem dimiseris, ad eligendam, & consecrandam Abbatissam simpliciter ibidem adveniat, & non ultra quam a te statutum est, in eodem moretur loco, aut amplius exigendo stipendia, præterquam præfixum est, idem Monasterium gravet. Similiter quoque, si ortum fuerit discordię, aut cujusque dissentionis malum, veniens sedare illud, & formare pacem studeat cum moderamine disciplinæ. Si autem qualibet occasione, aut tuæ institutionis prævaricatione Mediolanensis Archiepiscopus neglexerit hanc habere curam, & solicitudinem, ut præposuimus; Aquilejensis Patriarcha similiter ut supra vocatus hæc omnia fideliter prosequatur. Et si aliquando aut pro prescriptis negotiis, aut pro aliqua temporis necessitate, aut etiam pro malignantium hominum gravedine oportuerit, hanc nostram Apostolicam Sedem appellare; obsecramus & obtestamur omnes successores nostros per merita BB. Apostolorum, quatenus ad sublevationem, & defensionem loci ipsius operam viriliter usque ad effectum dare, donec omnes ejus sopiantur controversiæ, studeant.

Abbatissæ cõsecratio ad Mediolanensem Archiepiscopum spectet, qui tamen nullum habet potestatis jus in Monasterium.

Pacem tamen in Monasterio servandam curet.

Si Mediolanensis hæc neglexerit, omnia ad Aquilejensem Archiep. devolvantur.

Jus tamen ad Apostoli am Sedem appellandi semper habeant Moniales.

3. Inter hęc Ravennate Archiepiscopo cum Ticinense, & Placentino, & Regiense, & Mutinense cum Mantuano, & Veronense cum Laudense, & Vercellense, aliisque Coepiscopis, nobiscum sanctam synodum celebrantibus, & tuę voluntati assensum prębentibus volumus, atque instituimus, ut cujuscumque ordinis clericos, qui in eodem sacrato loco missarum solemnia celebrantes deserviunt, & eos, qui in ejusdem Monasterii capellis ubicumque divina jugiter officia faciunt, liceat præcipue Mediolanensi Archiepiscopo, aut Patriarchæ supradicto promovere, & consecrare, vel alii etiam cuilibet Episcopo, quem Abbatissa loci illius voluerit rogare. Hęc, & alia ecclesiastici officii ministeria sint in Abbatissę voluntate, ut possit videlicet Chrisma, & ecclesiarum suarum consecrationem a quocumque ei libitum fuerit, omni tempore impetrare; ita tamen ut si aliquando ad hęc forte rogabitur Placentinus Episcopus, in prędicto Cœnobio, & Xenodochio, rebusque ipsorum, nullum se noverit amodo & deinceps jus potestatis habere, neque etiam ad Missas celebrandas juxta Patrum instituta, nisi invitatus, adveniat.

Clericorum ordinatio, qui Ecclesiæ Monasterii hujus inserviunt, spectet ad Mediolan. Archiepiscopũ, vel Patriarcham Aquilejensem.

Placentinus vero Episcopus nullam in Monasterio potestatem habeat.

4. Decimas vero universi fundi cum pertinentiis ad ipsum monasterium, quas episcopi, qui ...... esto sunt, & in quorum quidem adjacent Parochiis, pro Dei amore vestrorumque bonorum recordatione devote, atque libenter supradicto venerabili loco largiti sunt, volumus, & apostolica corroboramus authoritate, ut absque refragatione tam ipsorum, quam & successorum eorum, velut ipsa instituisti, sacro Xenodochio, & capellis perpetualiter habeantur. Insuper statuimus, & apostolica auctoritate stabilimus, ut juxta quod nostri præcessores tam Adrianus, quam Joannes, & Marinus Præsules suis tibi privilegiis concessisse, & roborasse noscuntur, universa, quæ olim divæ memoriæ Hludovicus serenissimus Imperator, dominus, & vir tuus per suam magnificentiam augustalibus apicibus tibi, dum adviveret, contulisse probatur, seu etiam & ea, quæ ipsa postmodum imperialibus largitionibus, vel etiam quibuslibet justis acquisitionibus, emptionibus, vel commutationibus in proprios, sive jam dicti Monasterii tui usus acquisisti, seu in posterum acquisitura es; simulque & ea, quæ ad supplementum ejusdem sacrati loci, & tam Regum, & quam aliorum quorumlibet fidelium donatione, vel liberalitate nunc, vel posthac addita fuisse comprobantur; eodem tenore, & ordine, quo tibi, vel tuo prænominato Cœnobio advenerunt, illibata, & inviolata, atque inconcussa permaneant, & secundum tuæ ordinationis statuta persistant. Et si quis, quod non optamus, contra hæc statuta in Dei omnipotentis oblata, vel concessa servitium, agere tentaverit, vel quippiam horum infringere temerario ausu voluerit, excommunicationi submissus omni ecclesiastico consortio careat, & nisi se continuo a tali nequitia corrigat, & rescipiscat, S. Petri nostrique Apostolatus authoritate anathematis vinculo innodatus, reus in futuro judicio permaneat, & pro ex-cessu

Confirmatio bonorum, Decimarum, & pertinentiarũ Monasterii.

Vid. super in Joanne VIII. Const. XIII. & Const. XXIII. Confirmatio donationum per Ludovicũ Imper. Angilbergam, aliosque factarum.

Anathema contra bona hujusmodi auferentes, Monasterio molestiam inferentes, & Privilegii hujus statuta inobservantes.

ceſſu ſuæ tantæ tranſgreſſionis cum Juda tradito-re infrunitus, atque rebellis Sancti Spiritus ſenten-tia, qui ſemper fictum, & mendacem effugit, no-verit ſe habiturum portionem in gehenna ignis æterni. Scriptum per manum Leonis Scrinarij S.R.E. in menſe Aprili, Indictione tertia. Bene valete. Dat. 15. kal. Maij per manum Gregorij Nomenclatoris, Miſſi, & Apocriſarij Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, imperante Domno pijſſimo Auguſto Carolo a Deo coronato magno Imperatore, anno ejus quinto, Indictione tertia.

Dat. die 17. Aprilis Anno Domini 885. Pontif. Adriani anno I.

STEPHANUS QUINTUS,

ALIIS SEXTUS PAPA CXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCLXXXV.

STephanus Quintus, natione Romanus, ex patre Hadriano, de regione Via Lata, Presbyter Tituli SS. Quatuor Coronatorum, electus Pontifex conſecratur die Dominica circa finem menſis Septembris anno 885. Sedit annos vi. dies ix. (a) imperantibus in Oriente Baſilio Macedone, mox Leone Philoſopho, in Occidente vero Carolo Craſſo, & ejus ſucceſſore Arnulpho. Migravit e vita circa finem Septembris anno 891., & ſepultus eſt in Baſilica B. Petri.

(a) Sic præter Cod. Ms. Colbertinum & Martinum Polonum Catalogi duo ex præfixis Criticæ Baronianæ, ac alii tres a Vignolio editi, & præterea Farfenſe Chronicon: Chronicon vero Foſſæ novæ præter annos vi. dies ſolum viii. tribuit Stephano; Vulturnenſe vero cum plurimis Catalogis, Pantheon Godefridi Viterbienſis &c. ſolum annos vi.

Privilegium quo Placentina Eccleſia ſub tuitione S. Sedis Apoſtolicæ recipitur: ejuſque Bona omnia, Jura, Privilegia Pontificia, Imperialia, vel Regia confirmantur.

Ex Archiv. Eccl. Majoris Placen. edidit Jo. Baptiſta Campi in Regeſto Privilegiorum, Bullarum &c. ad Hiſt. Placentinam.

Stephanus Epiſcopus Servus Servorum Dei Reverentiſſimo, & Sanctiſſimo Bernardo Epiſcopo Sanctæ Placentinæ Eccleſiæ, & per te in eodem venerabili Epiſcopio in perpetuum.

Exordium.

SI conſacerdotum, fratrumque noſtrorum piis ſupplicationibus impertimur aſſenſum, & Deum nobis propitium facimus, & ipſo favente, eos contra Diaboli inſidias, ne grex dominicus lædatur, ſolicitiores reddimus: quia ſtatus, & honor eccleſiarum Dei, quibus ipſi divinitus præeſſe videntur, communis omnium profectus eſt, & communis ubique ſalus, & gloria. Et ideo, quia ſpecialis tua devotio in his, quæ Dei ſunt, hærens a nobis expetit, ut Sanctam Placentinam Eccleſiam ſub noſtra apoſtolica ſuſciperemus tuitione, atque noſtro privilegio ſtabiliremus; inclinati Deo dignis petitionibus, a præſenti nona indictione in eadem ſancta Placentina Eccleſia confirmamus, ac ſtabilimus omnia privilegia, ſeu debitas exhibitiones, & conſecrationes monaſteriorum omnium tam virorum, quam puellarum, quæ conſtituta in eiuſdem Eccleſiæ parochia eſſe noſcuntur, ſeu præcepta, & inſtrumenta chartarum, & jura, ſive traditiones, quas a deceſſoribus noſtris Pontificibus, vel a chriſtianiſſimis Imperatoribus, ſeu a Regibus, vel Reginis, aut a catholicis hominibus, quicquid ipſa Eccleſia juſte præmereri potuit, pacifico jure poſſideat, itaut nullius impulſu, nulliuſque infauſta audacia, nullius etiam favore, vel gratia quilibet Tirannus, Comes, Judex, vel cuiuslibet Reipublicæ exactor contra jus ſibi antiquitus traditum, & hactenus conſervatum eam, moleſtare præſumat, aut præjudicium inferat, vel ſine noſtro conſultu quoquo modo deboneſtare pertentet. Etſi fortaſſis, quod penitus abhorremus, quislibet conſecrationes monaſteriorum, vel Monacorum in ejuſdem Eccleſiæ parochia conſiſtentium ad alteram Sedem transferre voluerit; vel, ſi fortaſſis, quod abſit, a quibuſdam quaſi potentibus ſæculi decimæ minime tradantur; hi, niſi reſipuerint admoniti, donec canonice omnia emendent, ab Eccleſiæ liminibus cenſuimus eſſe pellendos: quominus & honor debitus, & vigor eccleſiaſticus ei, ſicut condecet, præbeatur, & Canonicus Ordo illibatus hac noſtra apoſtolica præceptione in perpetuum conſervetur: et ſi quid inordinatum in prædicta Eccleſia eſſe dignoſcetur, a tua providentia, & ſolicitudine ordinetur noſtra pleniſſima auctoritate ſuſcepta. Quoniam noſſe unuſquiſque poterit, quod ſi poſthac poſtpoſita Patrum regula, neglectaque præſenti interdictione, contra hoc noſtrum pontificale decretum peregerit, noverit ſe diſtrictius vindicandum. Qui vero cuſtos, & obſervator huius noſtri apoſtolici privilegii fuerit, benedictionis gratiam, & miſericordiam a Domino noſtro Jeſu Chriſto conſequi mereatur. Si quis autem, quod abſit, magnus, vel parvus homo hanc noſtram Apoſtolicam Sanctionem in totum, ſive in parte violare ten-

Epiſcopi Placentini preces

Confirmatio Privilegiorũ Placẽtinæ Eccleſiæ.

Item & iuriũ.

Cuilibet Regiæ, Imperatoriæ &c. perſonæ moleſtiã ullam ei inferre interdicitur.

Monaſteriorũm & Eccleſiarum in Diœceſ. &c. Placentina exiſtentium conſecratio ad Epiſcopum Placent. ſpectet.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

tentaverit, & non in omnibus custodierit, sciat se anathematis vinculo innodandum, & a regno Dei alienandum, nisi resipuerit, & plenam satisfactionem præbuerit, exurendum. Scriptum per manum Anastasii Notarii Regionarii, & Scriniarii S. R. E. in mense Februario, Indictione suprascripta nona. Bene valete.

Data 4. Cal. Martias per manum Zachariæ Primicerii Sanctæ Sedis Apostolicæ, imperante Domno piissimo Augusto Vuido a Deo coronato magno, pacifico Imperatore anno primo, & post Consulatum ejus anno primo, Indictione nona.

Dat. die 26. Februarii anno Dom. 891. Pontif. Stephani ann. VI.

FORMOSUS TERTIUS.

PAPA CXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXCI.

FOrmosus, ex Patre Leone, antea Episcopus Portuensis, paucis a Stephani morte diebus (a) ad regendam Ecclesiam electus, ordinatur circa finem mensis Septembris, vel initium Octobris anni 891 Sedit in Pontificatu annos IV. menses VI (b) temporibus Leonis Philosophi in Oriente, & Arnulphi in Occidente Impp Obiit die sancto Paschæ 4. Aprilis anno 896. Corpus a Stephano VI. vulgo VII per summum facinus de sepulchro ejectum, ac tribus abscissis digitis in Tyberim jactatum, tandem a Piscatoribus inventum est, & ad B. Petri Ecclesiam deportatum.

(a) In VIII. ex Criticæ Baron. præfixis Catalogis Sedes vacasse dicitur d. V.

(b) Sic III. & IV. Vignolii Catalogi: Godefridi Viterb. Pantheon. habet annos IV. m. VII. rotundo puto numero, cum dies aliquot numerandi sint post annos, & menses supradictos ante Formosi obitum.

I.

Privilegium Monasterio S. Teuderii Viennen. concessum, quo confirmatis ejus bonis omnibus, Abbas, & Monachi cum pertinentiis singulis sub protectione Sedis Apostolicæ recipiuntur.

Formosus Episcopus Servus Servorum Dei venerandæ Congregationi Monachorum venerabilis Monasterii Sancti Teuderii Confessoris Christi, siti in Territorio Viennensi in perpetuum,

Ex Dacherii Spicileg. Tom. III. ed. 723. in Miscellaneis Epistolarum, & Diplomatum.

Exordium.

QUanto nos piorum locorum, juxta quod nobis divinitus est commissum, studiosius curam gerimus, tanto nobis copiam mercedis acquirimus, & status illorum potiori vigebit regimine: & ideo vera devotio per Barnoinum reverentissimum Archiepiscopum Viennensem nostro suggessit Apostolatui, ut ipsum venerabile Monasterium una vobiscum apostolica muniremus auctoritate. Unde nos omnium sollicitudinem gerentes, & maxime audientes vos de Tricassino Comitatu ex Monasterio Dervo a facie Paganorum elapsos, & quod ab eodem venerabili Archiepiscopo misericorditer suscepti estis, inclinati precibus vestris per hujus apostolicæ nostræ auctoritatis privilegium vos inibi firmiter, & quiete Deo militare confirmamus, & quæ necessaria esse videntur loco, & Monasterio, die noctuque instantissime operari, & canonicæ, imo B. Benedicti Regulæ obedire, tam in Ecclesiæ restauratione, quam ubi, & ubi expedit: ea scilicet ratione, ut neque eidem venerabili Archiepiscopo, neque cuilibet successorum suorum licitum sit illis durum servitium imponere, neque longissimi itineris profectionem, sed neque mansionaticos onerosos, neque censum præter id, quod impositum est in festivitate prædicti sancti Teuderii in fine anni libram argenti. Et præterea decernimus, & ordinamus, & constituimus, & contestamur, ut decedente more humano prædictæ Congregationis Abbate, neque præsens præfatus Episcopus, nec quisquam successorum illius, aliquo typo, & fastu superbiæ, aut & cupiditatis avaritiæ, & iracundiæ alium Abbatem aliquo tempore, & aliquo modo ipsi Congregationi imponere præsumat, nisi quem ipsi monachi libera electione, & devotione secundum regulam S. Benedicti sibi elegerint.

Causæ concessionis. Monasterium S. Teuderii sub regula S. Benedicti cõfirmatur.

Cẽsus annuus per Monachos Archiep. Vienensi solvendus.

Archiep. prædicto, cæterisque quibuscũque Abbatem ponere interdicitur.

Sed ejus electio ad Monachos tantummodo spectet

Sed neque ex his omnibus, quæ præsentialiter obtinent, mobilibus & immobilibus, & quæ deinceps a senioribus, & aliquo modo juste promereri potuerint, ullo modo exinde aliquid auferatur ab aliquo, neque minuatur, sed nec commutetur, nisi per voluntatem Monachorum: quin etiam si contra hanc auctoritatem quis agere tentaverit, nullatenus a quolibet, nostram adeundi præsentiam, successorumque nostrorum, Abbati, & Monachis denegetur, & prohibeatur, sive insi-

Molestia nulla bonis Monasterii inferenda.

Abbas & Monachi liberum semper habeant ad Sedem Apostolicam accessum.

dietur facultas: & propter adjutorium omnipotentis Dei impetrandum, & intercessionem Sancti Petri, & nostræ charitatis auxilium, Abba illorum, nomine Adalricus, taliter cum reverentissimo Archiepiscopo Barnoino limina Sancti Petri acceleravit. Qua dilectione & Apostolatus nostra auctoritate commoti rogamus, & petimus, & ex Deo per Deum, & per sancti Petri meritum ministerii reverentiam adjuramus, & contestamur, ut nullus nobilium, & potentium vicinorum, & extra advenientium, & circumquaque degentium aliquatenus mala illis inferre præsumat, & absque lege inquietare, & mobilia, & immobilia usurpare: sed neque servientes illorum destruere quisquam pertentet: & amodo volumus, eos securos, & quietos permanere, apostolica protectione tutos atque munitos, cum omnibus rebus immobilibus, & mobilibus ad ipsum venerabile monasterium pertinentibus. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hoc Privilegii nostri statutum (quod ad laudem Dei omnipotentis, & ejusdem pii loci stabilitatem fieri decrevimus) in toto & ex parte agere præsumserit, & in omnibus non observaverit, sciat se auctoritate Beati Petri Apostoli atque nostra Anathematis vinculo innodandum, & a Regno Dei, nisi resipuerit, alienandum. Qui autem verus custos, & observator extiterit, benedictionem & gratiam a Domino consequi mereatur. Scriptum per manum Anastasii Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembrio, Indictione X. Bene valete. Data VII. Kal. Decembris per manum Sergii Primicerii Defensoris Sanctæ Sedis Apostolicæ. Imperante Domno pissimo PP. augusto Vidone a Deo coronato magno Imperatore anno I. & post Consulatum ejus anno I. Indictione X.

Monasterium cũ rebus omnibus ad illud spectantibus sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur.

Anathema contra privilegii huius statuta inobservantes.

Dat. die 25. Novemb. anno Dom. 891. Pontif. Formosi anno I.

II.

Confirmatio bonorum, & possessionum ad Sanctam Gerundensem Ecclesiam spectantium.

Formosus Episcopus Servus Servorum Dei reverendissimo, & sanctissimo Servo Dei Sanctæ Gerundensis Ecclesiæ Episcopo, & per te in eadem venerabili Ecclesia in perpetuum.

Sicut per donum Spiritus Sancti beatorum Apostolorum principi Petro cælestis regni clavigero ligandi atque solvendi ab ipso Domino tradita est potestas, evangelica subsequente * sectione, quæ ita inter cætera ait: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & tibi ...... Ita Sedes Apostolica canonica, legalique auctoritate suffulta, omnibus ecclesiis Dei per universum orbem diffusis suffragia, & justa postulationis subsidia ut præbeat, tam divini quam humani juris ratio postulat. Igitur veniens, jam dicte serve Dei venerabilis Episcope, causa orationis ad eorum sacratissima Apostolorum limina, suggessisti nobis, quatenus hujus apostolicæ nostræ confirmationis privilegio confirmare deberemus omnes res mobiles ejusdem Gerundensis Ecclesiæ in honorem sanctæ Dei Genitricis, & semper Virginis Mariæ, Dominæ nostræ, ubi B. Felix Christi Martyr corpore quiescit, hoc est domos, plebes, cellas, ecclesias, villas, & insulas, Majoricam scilicet & Minoricam, seu curtes, parrochias, terras, vineas, prata, silvas una cum familiis utriusque sexus, cum omnibus adjacentiis, quæ a piis imperatoribus, regibus, vel ab aliis Deum timentibus in eadem Gerundensi Ecclesia collata sunt, sicut ipse nunc usque legali ordine tenere videris: unde salubribus petitionibus tuis inclinati decernimus, & a præsenti decima Indictione per hoc Apostolicum nostrum privilegium roboramus, confirmamus, & in perpetuum stabilimus ...... *cætera desunt*. (a)

Ex Ms. Colb. rtino edidit Martenne N. Collectio Vet. Script. & Monumentorum. * forte lectione. Exordium.

Confirmatio donationum omnium regalium &c.

III.

Decretum quod in Civitate Dorobernia Metropolis & prima Sedes sit totius Regni Anglorum.

Pallium S. Augustino I. Cantuar. Archiepiscopo concessit, eumque Primatem Angliæ constituit Gregorius I. Constit. Cum certum *dat. die* 22. *Julii* 601.

Fratribus & Filiis in Christo omnibus Episcopis Angliæ Formosus.

Auditis nefandorum ritibus Paganorum partibus in vestris repullulasse, & vos tenuisse silentium, ut canes non valentes latrare, gladio separationis a corpore Dei ecclesiæ vos ferire deliberavimus: sed quia, ut nobis dilectus frater noster Pleigmundus intimavit, tandem invigilastis, & semina verbi Dei olim venerabiliter jacta in terra Anglorum cæpistis renovare, mucronem denotationis retrahentes, Dei omnipotentis, & beati Petri Apostolorum principis benedictionem vobis mittimus, orantes, ut in bene cœptis perseverantiam habeatis. Vos enim estis fratres, de quibus Dominus loquens inter alia inquit: Vos estis sal terræ, & si sal evanuerit, in quo salietur? Et iterum: Vos estis lux mundi, significari volens per verbi sapientiam condiri mentes hominum a vobis debere: & in moribus & vita vestra bonæ actionis studium quasi lumen apparere fidei, per quod gradientibus ad vitam, quomodo caute ambulent, videant, ut ad promissionem æternæ beatitudinis sine offensa currentes valeant pervenire. Nunc ergo accingimini, & vigilate contra leonem, qui circuit quærens quem devoret, & non patiamini ulterius in regione vestra penuria pastorum christianam religionem violari, gregem Dei vagari, dispergi, dissipari: sed cum unus objerit, alter, qui idoneus fuerit, canonice protinus subrogetur. Nam secundum legem plures facti sunt sacerdotes, eo quod morte prohibeantur permanere. Quod David considerans, & in spiritu Christi ecclesiam futuram fore permansuram ad finem usque sæculi prospiciens, ait, pro patribus tuis nati sunt tibi filii, constitues eos principes. Nulla itaque mora sit subrogandi alium, cum quilibet

Edidit Jo. Seldenus Hist. Anglic. Script. X. col. 1751. ex Wilel. Malmesburiensi de gest. Reg. Angl. lib. 2.

Anglorum Episcoporum negligentia in oppugnandis ritibus paganorum.

Adhortatio ad eosdem, ut diligenter cõmisso sibi gregi invigilent.

Defuncto Episcopo statim alter ei subrogandus.

(a) A Gerundensium rerum Scriptoribus datum putatur hoc Privilegium anno 891.

*Deest fortasse cum.

Cantuariensis Civitas prima Sedes Episcopalis Angliæ.

Cantuariensis Archiepiscopus Vicarius Sedis Apostolicæ.

Anathema contra hæc statuta inobservantes.

bet sacerdotum ex hac vita migraverit; ut * illi, qui primæ sedis principatum gerens inter vos cæteris Episcopis præesse dignoscitur, fratris obitus fuerit denuntiatus, facta electione canonice alter consecratus succedat. Quis autem inter vos principatum tenere debeat, quæve sedes Episcopalis cæteris præpolleat, habeatque primatum, abolitanis temporibus notissimum est. Nam ut ex scriptis beati Gregorii, ejusque successorum tenemus, in Dorobernia civitate metropolim, primamque sedem episcopalem constat Regni Anglorum, cui venerabilis frater noster Pleigmundus nunc præesse dignoscitur: cujus honorem dignitatis nos nullo pacto imminui permittimus; sed ei vices apostolicas per omnia gerere mandamus, & sicut beatus Papa Gregorius primo gentis vestræ Episcopo Augustino omnes Anglorum Episcopos esse subjectos constituit; sic nos prænominato fratri Dorobernia, sive Canterberiæ Archiepiscopo, ejusque successoribus legitimis eamdem dignitatem confirmamus: mandantes, & auctoritate Dei, & beati Petri Apostolorum principis præcipientes, ut ejus canonicis dispositionibus omnes obediant, & nullus eorum, quæ ei, suisque successoribus apostolica auctoritate concessa sunt, violator existat. Si autem quivis hominum contra hæc aliquando niti, ac imminuere temptaverit, sciat se procul dubio multandum fore gravi anathemate, & a corpore sanctæ ecclesiæ, quam inquietare molitur, perpetuo; nisi resipuerit, separandum. (*a*)

IV.

Monasterium Gigniacense in Diœcesi Lugdunensi sub Apostolicæ Sedis protectione recipitur, liberum ab omni aliena jurisdictione declaratur, ejusque bona omnia cum pertinentiis confirmantur.

Formosus Servus Servorum Dei Bernoni religioso ac venerabili Abbati Cœnobitarum sito territorio Lugdunensi, quod in honore beati Petri Apostolorum principis constructum esse dinoscitur in loco, qui Gigniacus perhibetur, ac in eodem venerabili Monasterio in perpetuum.

Ex Baluzii Miscellan. Tom. 2. Lib. 2. Exordium.

Conveniit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum pretium a conditore omnium Domino promeremur, dum venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur properans ipse Berno venerabilis Abbas ad beatorum Apostolorum limina, nostramque adiens apostolicam præsentiam, retulisti nobis ipsum memoratum cœnobium a te tuoque consobrino nomine Laifino de propriis rebus vestris duntaxat in honorem sancti Petri constructum atque dicatum existere, & ut ab omnibus immutilatum servetur, per testamenti pagina, quod nobis servandum contulistis, eidem beato Petro cœlestis regni clavigero, nobisque per Dei gratiam Vicario obtulistis ad sempiternum vobis remedium conferendum. Ideo suggessistis nostro apostolatui, ut apostolici nostri privilegii illud sanctione muniremus. Quapropter quod statuistis devote admittentes, petitionemque vestram ratam arbitrantes, inclinati precibus vestris per hujus præceptionis seriem prædictum venerabile cœnobium cum cellis, seu casis, terris, vineis, casalibus, fundis, pratis, silvis, una cum colonis, & colonabus, nec non & cellulam, quæ vocatur Balma, cum adjacentiis suis, omnia, & in omnibus, quæ tam a gloriosis Regibus, quam ab aliis Deum timentibus inibi data vel præcepta sunt, vel deinceps Domino adjuvante donanda erunt, hac præsenti tertia decima Indictione apostolica auctoritate confirmamus, munimus, & in perpetuum sub jure, & ditione atque potestate beati Petri Apostoli, & nostra confirmatum stabilimus: ita scilicet, ut nulli homini qualibet dignitate fulcito licitum sit, aut etiam de ipsis donatoribus, quamcumque vim, aut aliquam oppressionem ibidem inferre, aut res donatas vel amodo devote donandas, quoquo modo auferre; potius autem firmum, & ab omnibus immutilatum custodiatur ad jus & protectionem beati Petri Apostolorum principis. Si autem, quod humanum est, Abbas prædicti cœnobii obierit, congregatio ipsius Monasterii ex se ipsis secundum Deum & regulam beati Benedicti, quem idoneum prævidérint, concordi voto habeat semper eligendi, & secundum morem in Abbatem sibi præficiendi. De decimis autem questi estis, eo quod de propriis vestris a vobis persolvi quærantur. Quod si ita se res habet, hoc ne fiat interdicimus; maxime cum scriptum sit, ne Sacerdotes decimas dare cogantur. Quisquis autem, quod non optamus, tam ex ipsis donatoribus, quam ex aliis temerario ausu de donatis rebus, vel donandis aliquid auferre præsumpserit, sive quamlibet (calumniam) eidem Monasterio ipsiusve Monachis ingerere tentaverit, & contra hoc nostrum apostolicum privilegium agere non formidaverit; sciat se anathematis vinculis innodandum, & nisi resipuerit, a regno Dei alienandum, qui autem verus custos & observator hujus pii nostri statuti extiterit, benedictionem, & gratiam a Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Sergii Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembrio, Indictione suprascripta, per manum Stephani Cancellarii sanctæ Sedis Apostolicæ, imperante Domno piissimo Augusto Arnulpho a Deo coronato. Bene valete.

Monasterium Gigniacense in Diœcesi Lugdunensi a Bernone ac ejus consobrino constructum

cum bonis ad se pertinentibus confirmatur, eximiturque a quacumque jurisdictione.

Abbas a Monachis ex eorum gremio eligendus.

Monasterium decimas non persolvat.

Anathema, ac spirituales pœnæ contra ejus bona auferentes, molestantes &c.

Script. mense Novebris anno Dom. 894. Pontif Formosi ann. IV.

(*a*) Allatam Formosi Epistolam refert Baronius ad annum 894. Formosi PP. IV. ubi Malmesberiensis, aut potius scriptoris mendum corrigit: nam apud eum scripta legitur anno nongentesimo quarto, ad quod tempus certum est non potuisse pervenire Formosum, sed longe ante esse defunctum, ut videre est in nostra Chronologia. Nos eam Epistolam hic referendam duximus, cum Diplomatis loco sit, potiusve Decreti.

Adju-

V.

Adjudicatio Bremensis Ecclesiæ in suffraganeam Archiepiscopi Coloniensis ea tamen conditione, ut Hamburgensi Ecclesiæ suffragetur, usque dum hæc Archiepiscopalem Sedem instituerit.

Bremensem Ecclesiam Hamburgensi univit Nicolaus I. Constit. Quisquis Dominum; *dat. d.* 31. *Maji* 858.

Ex Philippo Cæsare in Appēd. Triapost. Septentr. edidit Lambecius Chronol. & Auctar Lib. I. Rer. Hamb. apud Lindenbrogium, edēte Fabricio. Series facti.

Formosus, Servus Servorum Dei, Reverendissimo, & Sanctissimo Adalgario Archi-Episcopo Hammaburgensi.

ARbitramur tuam sanctimoniam, prout injunctum fuerat, ad Apostolicam Sedem festinare, quatenus disceptatio, quæ inter te, & Hermannum Agrippinæ Coloniæ reverendissimum Archiepiscopum ventilatur de Bremensi Ecclesia, finem perciperet. Sed ipso per suos vicarios insistente, & querimoniam multiplicante, cur tuam non exhibueris præsentiam saltim per defensorem vicarium, non modicum miramur. In quo suspicare tribuitur summopere, contentionem non odire, qui judicii æquitatem conatur subterfugere; præsertim cum & Moguntiæ sanctissimus Archiepiscopus, cui de hac re, ut veritatem inquireret per confratres & conlimitaneos Episcopos, injunctum fuerat, ad nos scribens significaverit, quatenus venientibus Reverendissimis Episcopis ad Frankenford, de hac eadem re diligentissima facta fuerit inquisitio, omnesque Diœcesani ejusdem Coloniensis Episcopi, Francho videlicet Tungrensis, Vodelbalbus Trajectensis, Wolfelmus Mimiger Malfurdensis, Druogo Mindonensis, Egilmarus Osnabrugensis, sub testificationis prætextu testificati sunt, usque ad te nullum Bremensis Ecclesiæ Præsulem modo subjectionis Coloniensi Antistiti contemsisse, sed semper decessores suos, qui eidem Bremensi Ecclesiæ præfuerant a temporibus suæ Christianitatis, Sedi Coloniensi fuisse subjectos. Verum quia tantorum virorum testimonium frustrari non expedit, & ad statutum veniendi tempus festinare, vel delegare vicarium distulisti, tanti temporis querimoniam, ac Legatorum constantem instantiam nihili pendere inhumanum videbatur: quapropter arctati, hinc ne Coloniensis Ecclesia justitiam perderet, inde ne Hammaburgensis Ecclesia, quæ ad gentium vocationem instituta fuerat, subsidio destituta deficeret, dispensative censuimus, quatenus quoadusque divina suffragante gratia prælibata Hamburgensis Ecclesia in tantum dilatetur, ut Episcopiam instituere valeat, jam memoratam Bremensem Ecclesiam ad subsidium habeat, quotiens in magnis ac prænecessariis canonicis negociis oportuerit, non subjectione aliqua, sed affectu fraternæ charitatis Hammaburgensis Archiepiscopus, qui ejusdem Bremensis Ecclesiæ regimen obtinet, per se, aut vicarium suam vicem gerentem, in adjutorium Coloniensis Archiepiscopi invitatus accedat: Dilatata autem Hammaburgensi Ecclesia largitore omnium bonorum amminiculante, & fundatis Episcopiis, sæpe memoratæ Coloniæ Sedes Bremensem recipiat Ecclesiam. Inhumanum quippe est inter sæculares aliena jura pervadere: quanto magis sanctissimos Episcopos statutos a Patribus transgredi terminos, & eos litigare, qui pacis debent subditis exempla præbere. Hæc autem ad hoc decreta est dispensatio, ut pax vigeat, cesset contentio, & justitiæ rigorem misericordiæ compassio temperet, scientes sine pacis bono nullum Deo munus fore acceptabile. (*a*).

Patres, qui Triburiēsi Cōcilio interfuerunt ad dirimendam litē Hamburgensem inter, & Coloniensem Archiep.

Bremensem Ecclesiam Coloniensi adjudicarunt.

Hamburgēsis Eccesia ad vocationem Gētium instituta. Bremensis Ecclesia Hamburgensi suffraganea, quoadusque illa Episcopalem Sedem instituat.

Dilatata Hamburgēsi ad Coloniensem recedat. Quam indecens sit Episco- pos aliena jura pervadere.

BONIFACIUS SEXTUS.

PAPA CXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXCVI.

BOnifacius Sextus (*b*), natione Romanus, ex patre Hadriano Formoso successor eligitur, & ordinatur Pontifex mense Aprili anni 896., qui podagrico morbo correptus vix XV. dies supravixisse reperitur. Eum Ciacconius refert obiisse Romæ, & sepultum esse ad S. Petrum.

(*a*) Dat. dicitur hoc Diploma anno 895. Pontif. Formosi certe v. quamvis enim subdat Lambecius datum ante initium octavi anni Archiepiscopatus Adalgarii, qui a die 11. Junii numerabatur, quo mense Formoso annus IV. currebat (cum tanti Auctoris venia dixerim) incongruum videtur, ut cum hoc eodem anno coactum fuerit Triburiense Concilium, in quo, ut ipsemet asserit Formosus PP., de controversia hujusmodi inter Hamburgensem & Coloniensem Archiepiscopos actum est, paucis elapsis ejusdem anni mensibus, quo scilicet tempore vix dimissi Concilii rumor Romam afferi potuerat, Formosus PP. eam litem definierit.

(*b*) Sunt, qui Bonifacium ex Pontificum Catalogo expungunt: sequendum vero puto Pagium cum quamplurimis ab eo citatis.

STE-

STEPHANUS SEXTUS,

ALIIS SEPTIMUS PAPA CXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXCVI.

STephanus Sextus, natione Romanus, ex patre Joanne Presbytero, antea Campaniæ Episcopus, ordinatur Pontifex anno 896. mense, & die incertis; constat vero ante diem 20. Augusti ejus ordinationem peractam esse. Sedit annum i. menses iii. (*a*). Quod tempus enumerandum ab electione ad obitum ejus puto, quem fuisse anno 897. juxta Pagium, invicte demonstratur ex rescriptis Romani Papæ ejus successoris &c. Stephanus, sede pulsus, detrusus est in carcerem, atque ibi strangulatus. Ejus corpus ad apostolicam tumbam reduxit Theodorus II. Papa.

Schisma Decimumtertium in Ecclesia.

Stephano propter nefaria scelera pulso, & carceri mancipato, Romanus Pontificiam Sedem occupavit.

(*a*) Ut constat ex duobus Catalogis a Vignolio V. Cl. editis, ac v. vii. viii. ix. ex Critic. Baron. præfixis, ac Vulturnensi Chronico: alii verò quinque ex dd. Catalogis hab. ann. 1., m. 1. d. xviii. & Pantheon Godefr. Viterb. præter annum, & mensem d. xv. scribunt, sed ab hoc ex die ordinationis, ab illis ex die electionis ad diem, qua Stephanus carceri mancipatus est, numerari puto, non ad diem obitus.

I.

Privilegium Narbonensi Ecclesiæ concessum, quo bona omnia ad eam pertinentia confirmantur, & a cujuscumque sæcularis personæ jurisdictione libera declarantur.

Edidit Guillielmus de Catel. Comment. Linguadoc. Lib. V.

Stephanus Episcopus Servus Servorum Dei, Reverentissimo, & sanctissimo confratri nostro Arnusto Episcopo primæ Sedis sanctæ Narbonensis Ecclesiæ, & per te in eadem venerabili Ecclesia in perpetuum.

Exordium.

COnvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Domino promeremur, dum venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta.. Igitur reverentia vestræ fraternitatis postulavit a nobis, quatenus hujus apostolicæ nostræ auctoritatis privilegio confirmare deberemus omnes res immobiles ejusdem sanctæ primæ sedis Ecclesiæ Narbonensis, constructæ in honore sanctorum Justi, & Pastoris, ubi beatus Paulus confessor Christi corpore quiescit, hoc est omnes domos, cellas, ecclesias, villas, curtes, parochias, terras, vineas, prata, sylvas, atque medietatem salinarum, & telonei, seu Rafiam ac naufragii, Monasterio sancti Laurentii, & cellas cum omnibus adjacentiis earum, ac pertinentiis una cum famulis utriusque sexus, & alia, quæ a piis Imperatoribus, & Regibus, & ab aliis Deum timentibus in eadem sancta Ecclesia Narbonensi collata sunt, & consistunt tam in ipso comitatu Narbonense, quam & Reddense, seu Minerbense, atque Ausonense, nec non & Biterrense, sive etiam Nemausense. Unde salubribus petitionibus vestris inclinati, decrevimus, ut a præsenti die quartadecima Indictione per hujus nostræ apostolicæ confirmationis privilegium roboramus, stabilimus, & in perpetuum nostra apostolica authoritate confirmamus, in usu & solatio ejusdem sanctæ primæ Ecclesiæ Narbonensis, cui præesse dignosceris, idest, omnes domos, cellas, ecclesias, villas, curtes, parochias, terras, vineas, prata, sylvas, atque medietatem salinarum, & telonei, seu rafiam atque naufragii, Monasterio sancti Laurentii, & cellis, vel * cum omnibus adjacentiis, & pertinentiis earum, una cum familiis utriusque sexus, & alia omnia, quæ a piis Imperatoribus, & Regibus, vel ab aliis Deum timentibus, in eadem ecclesia collata sunt, vel conferenda erunt, tam in ipso comitatu Narbonensi, quam in Reddensi, seu & Minerbensi, atque Ausonensi, nec non & Biterrensi, sive etiam Nemausensi. Hæc vero omnia ita jure firmissimo a te, tuisque successoribus possideri, ac dominari volumus, sicut olim possessum est a sanctæ memoriæ decessore tuo Daniele Episcopo, sed & reverendo Sigebodo ejusdem primæ Sedis Narbonensis præsule, sub tua tuorumque successorum ditione, potestate, ac utilitate omnimodis confirmantes. Statuentes apostolica censura sub divini Judicii obtestatione, & ana-

Archiep. preces proobtinēda bonorū cōfirmatione.

Confirmatio bonorum cum pertinētiis omnibus Narbonensis Ecclesiæ.

** deest aliquid*

Confirmātio donationum Regalium, Imperialium &c.

Anathema contra molestiam ullam huic Monasterio inferentes.

& anathematis interdicto, ut nulli unquam magno, vel parvo homini liceat quamlibet forciam vel oppressionem in omnibus rebus ejus facere, aut potestatem aliquam habere, vel aliquem distringere, aut qualemcumque teloneum ab eis exigere, sive ad placitum eos ubicumque pro quibuscumque causis provocare præsumat, nisi in præsentia Archiepiscopi causa illorum audiatur, & regulariter finiatur. Illud quoque nostra auctoritate juxta canonicam sanctionem nobis addere placuit, ut si quando divina vocatione vos, vestrique successores ex hac luce migraveritis, quamdiu in ipsa Ecclesia Narbonensi repertus fuerit, qui dignus sit officio pontificatus ipsius fungi, nulli liceat ex alio loco inibi ingredi, nec jam dictam sibi præditus quacumque dignitate aut regia auctoritate usurpare sedem, sed conventum vicinorum Coepiscoporum occurrere volentium facto absque alicujus potestatis interdicto, benedictionis cleri vel plebis percipiat dignitatem. Si vero aliquem de suffraganeis Coepiscopis contigerit mori, perquirens metropolitanus Episcopus electionem plebis ipsius, eam visitare studeat, utpote viduatam ecclesiam. Quod si forte ibi talis non repertus fuerit, qui onus sacerdotale ferre queat, per canonicam auctoritatem, & nostram apostolicam permissionem licentia sit illi absque ulla retractatione de sua Ecclesia talem inthronizare, qui suffraganeæ suę ecclesiæ dignus præesse valeat pastor. Si quis, quod non optamus, contra hoc nostrum apostolicum privilegium pie a nobis statutum temerario ausu agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculis innodatum, & a regno Dei alienus existat. Qui autem verus custos, & observator extiterit, benedictionem, & gratiam a Domino consequatur.

Clerici Diœcesis hujus a solo Archiep. in judicium vocari possint

Mortuo Archiepiscopo successor a Clero ex ejus gremio eligatur.

Idem privilegium extenditur ad Ecclesias suffraganeas.

Si in earum Clero dignus Episcopali munere non reperiatur, penes Archiep. sit electio.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

Scriptum per manum Nicolai Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesię in mense Augusto. Indictione XIV. Bene valete. Datum XIII. Kalendas Septembris, per manum Stephani Episcopi sanctæ Ecclesię Nepesinæ, Arcarii sanctæ Ecclesiæ Sedis Apostolicæ, imperante Domno piissimo Augusto Arnulpho a Deo coronato magno imperatore, anno primo. (a)

Dat. die 20. Augusti anno Domini 896. Pontif. Stephani anno I.

I I.

Privilegium Monasterio Vizeliacensi concessum.

Stephanus Episcopus Servus Servorum Dei Eudoni venerabili Abbati Monasterii Vizeliacensis, omnique Congregationi ejusdem Monasterii in perpetuum.

QUotiens illa tribui a nobis optantur &c. *omnino simile Privilegio Joannis PP. VIII. superius relato pag.* 219.

Ex Dacherio Spicileg. Tom III.

Scriptum per manus Samuel Notarii & Scriniarii sanctę Romanæ Ecclesię mense Januario Indictione XV.

Datum X. Kalend. Februarias per manum Samuelis Notarii, & Scriniarii S. R. E. Imperante Domno nostro Landeberto piissimo Augusto a Deo coronato magno Imperatore Indict. XV.

Dat. die 23. Januarii anno Domini 897. Pótif. Stephani anno I.

(a) Multa, quę in Catellio desiderabantur, supplevimus ex Bibliotheca MS. Labbeana & Tom. XI. Conciliorum, ut emendatius pleniusque legeretur.

R O M A N U S

PAPA CXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXCVII.

ROmanus, patria Galesianus, ex Constantino patre, Romanam Sedem occupavit ante diem 15. Octobris anni 897., ut ex ejus literis colligitur. Sedit menses iii. dies xxii. (a) quare ejus mortem contigisse dicendum circa finem Januarii anno 898.

I.

Privilegium, quo Rossilionensis Ecclesię (nunc Helenensis) dictæ bona omnia confirmantur, liberaque ab omni cujuscumque personæ molestia sub anathematis pœna futura decernuntur.

Romanus Episcopus Servus Servorum Dei reverentissimo, & sanctissimo Riculfo Episcopo sanctæ Rossilionensis Ecclesiæ, & per te in eadem venerabili Ecclesia in perpetuum.

QUotiens illa a nobis concedi postulantur, quæ sanctarum ecclesiarum utilitatibus congruunt, decet nos libenti concedere animo, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Et ideo prædicte Riculfe sanctissime Episcope, ad sanctorum Apostolorum Petri, ac Pauli sanctissima limina causa ora-

Ex Chartulario Ecclesiæ Helenēsis edidit Baluzius in Append. Marcæ Hispan.

Exordium. Riculfi Episcopi preces.

(a) Ut constat ex duobus Vignolii Catalogis, & 1. ex Criticæ Baron. præfixis, Hoc quoque tempus Romano tribuunt Chronica Vulturnense, & Fossæ novæ.

ſa orationis veniens, noſtro apoſtolatui ſuggeriſti, quatenus eamdem ſanctam, cui præeſſe dinoſceris, Roſſilionenſem Eccleſiam cum cellula ſancti Felicis, & villa, quæ vocatur Torrente, ſeu & villa quæ vocatur Alamannis, atque Spedulia & pro congruentia Eccleſiæ tuæ, a Petrafitta ſuper ſuam clauſtram, atque cellulam ſancti Juliani, cum aquis molendinis, nec non terris de monte, qui vocatur Auriolum, cum omnibus generaliter ad eas pertinentibus, &quidquid Miro, qui dicitur Comes, in eamdem tuam Eccleſiam conceſſit, nec non & villare, quæ vocatur Nogaretum, & cætera omnia, quæ a piis Imperatoribus ac Regibus vel ab aliis Deum timentibus viris in eadem Eccleſia collata ſunt, vel collatura erunt, tam in ipſo comitatu, quam in aliis locis in ipſa prænominata ſancta Roſſilionenſi Eccleſia confirmantes, apoſtolatus noſtri privilegio muniremus. Unde nos, cui omnium eccleſiarum Dei cura commiſſa eſt, ſalubri tuæ petitioni faventes, inclinati precibus tuis, qui eccleſiaſticam rem per vigorem immutilatam ſervari cupimus, per hoc noſtrum apoſtolicum privilegium ſupraſcriptam ſanctam tuam Roſſilionenſem Eccleſiam cum cunctis rebus prædictis apoſtolica authoritate nobis in beato Petro Apoſtolorum principe conceſſa munimus, perpetuoque illæſam permanendam confirmamus, una cum eccleſia ſanctæ Mariæ a quadam fœmina nomine Anaſtaſia, quæ & Mater vocabatur, conſtructa, tuæque Eccleſiæ ſubdita conſiſtente, ad annue perſolvendum in præfata tua Eccleſia penſet ſolidum unum. Confirmamus etiam inibi juſte & canonice medietatem telonei, & raficæ, ſeu mercati cum paſcuario & medietatem ſalinarum, omneſque eccleſias ad eamdem Eccleſiam in Roſſilionenſe pertinentes, & confluentibus a portu Jardonis uſque ad mare, & a termino Narbonenſi uſque Biſillunenſe, & quidquid, ut prædictum eſt, idem Miro memoratus Comes inibi conceſſit, nec non & villare ipſum, quæ vocatur Nogaretum, & alia quæ piorum Imperatorum ac Regum, cæterorumque Chriſtifidelium ibi decretis collata ſunt, vel ubicumque collatura erunt, juſte, & canonice ſtabilimus; ſi tamen juſte, & rationabiliter a nobis petiſtis, & ab aliis hominibus minime detinentur. Ita quoque, ut nulli homini fas ſit, in iis omnibus quamlibet tibi tuiſque ſucceſſoribus Epiſcopis generare calumniam, aut qualeſcumque contrarietates facere: quia nos volumus, ut uniuſcujuſque eccleſiæ privilegium inconvulſum ſervetur. Nam de Monaſteriis eidem tuæ Eccleſiæ canonice competentibus ſimiliter ſtatuimus ſubdita exiſtere juſta petenti. Si quis autem Comes aut Judex publicus vel qualiſcumque alius homo contra hoc noſtrum apoſtolicum privilegium qualicumque tempore, quod non optamus, agere vel contendere præſumpſerit, ſive ea, quæ pro divini cultus amore ſtatuimus, in aliquo frangere tentaverit, ſciat ſe anathematis vinculis innodatum, & a regno Dei alienum. Qui autem verus cuſtos & obſervator extiterit, benedictionem, & gratiam a Domino Deo noſtro conſequi mereatur.

Confirmat bona Roſſilionenſis Eccleſiæ, quæ ſuperius numeravit, atque etiam, quæ futuris tēporibus eidē donabuntur. Alia ejuſdem Eccleſiæ bona

Nemini liceat eidem Eccleſiæ moleſtiam ullam inferre.

Subjiciuntur Monaſteria ad eam ſpectantia.

Anathema contra ſtatuta in præſēti Privilegio inobſervantes, vel quidquam contra tentantes.

Bene valete.

Scriptum per manum Gregorii Scriniarii S. R. E. in menſe Octobrio, Indictione prima. Idibus Octobris per manum Stephani nomine Calatoris Sanctæ Sedis Apoſtolicæ, Imperatore D. N. piiſſimo PP. Aug. Lamberto a Deo coronato magno imperante anno VI. & pontificatus anno I. Indictione prima.

Dat. die 15. Octobris anno Dom. 897. Pontif. Romani anno I.

I I.

Simile Privilegium pro bonis ad Gerundenſem Eccleſiam pertinentibus.

Simile Privilegium conceſſerat Formoſus PP. III. anno Domini 892.

Romanus Epiſcopus Servus Servorum Dei Sanctæ Gerundenſis Eccleſiæ Epiſcopo, & per te in eadem venerabili Eccleſia in perpetuum.

Ex Chartulario Epiſcopi Gerundenſis edidit Baluzius in Append. Marcæ Hiſpan.

SIcut per donum Sancti Spiritus beato Apoſtolorum principi Petro, & cæleſtis regni clavigero ligandi, atque ſolvendi ab ipſo Domino tradita eſt poteſtas euangelica ſubſequente lectione, quæ inter cætera ait: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & reliqua; ita Sedes Apoſtolica canonica regalique auctoritate ſuffulta omnibus eccleſiis Dei per univerſum orbem diffuſis ſuffragia, & juſta poſtulationis ſubſidia ut præbeat, tam divini, quam humani juris ratio poſtulat. Igitur veniens jamdicte Serve-Dei venerabilis Epiſcope ad Sedem Apoſtolicam, & Eccleſia Gerundenſi juſte & canonice recepta, expulſo inde Hermomiro depoſito, & excommunicato, ſuggeſſiſti nobis quatenus hujus apoſtolicæ noſtræ confirmationis privilegio confirmare deberemus omnes res immobiles ejuſdem ſanctæ Eccleſiæ Gerundenſis in honore ſanctæ Dei genitricis ſemper virginis Mariæ dominæ noſtræ, ubi beatus Felix Chriſti martyr corpore requieſcit, hoc eſt, domos, plebes, cellas, eccleſias, villas, & inſulas, Majorica ſcilicet & Minorica, ſeu curtes, parrochias, terras, vineas, prata, ſilvas, una cum familiis utriuſque ſexus, cum omnibus adjacentiis ſeu pertinentiis ſuis, quæ a piis Imperatoribus vel religioſis viris vel ab aliis Deum timentibus in eadem Eccleſia Gerundenſi collata ſunt, ſicut ipſe nunc uſque legali ordine tenere videris. Unde ſalubribus petitionibus tuis inclinati decernimus, & a præſenti prima Indictione per hoc apoſtolicum noſtrum privilegium roboramus, & confirmamus, & in perpetuum ſtatuimus, & in uſu, & utilitate ejuſdem Eccleſiæ Gerundenſis, cui præeſſe dinoſceris, ideſt, omnes domos, cellas, eccleſias, villas, curtes, parrochias, terras, vineas, prata, ſilvas una cum familiis, & alia omnia, quæ ab Imperatoribus, & religioſis viris, vel ab aliis Deum timentibus in eadem Eccleſia collata ſunt, vel conferenda erunt, tam in ipſis comitatibus, quam in aliis locis, ſimul cum rafica ſeu paſcuario, ſub tua tuorumque ſucceſſorum ditione ac poteſtate omnimodis confirmamus, ſtatuentes apoſtolica cenſura ſub divini judicii obteſtatione, & anathematis interdicto, ut nulli unquam magno vel parvo homini liceat quamlibet forciam vel oppreſſionem in omnibus rebus ejus facere aut poteſtatem aliquam habere, vel aliquem diſtringere, aut qualitercumque teloneum ab eis exigere, ſive ad placitum ubicumque eos pro quibuslibet cauſis

Matth. VI. 18

Confirmatio bonorū ad Gerundenſem Eccleſiam ſpectantium.

Immunitas bonorum hujuſmodi ab omni moleſtia, & juriſdictione cujuſcumque perſonæ.

fis provocare præsumat, nisi in providentia sui Episcopi causa illorum audiatur, & canonice finiatur. Si quis autem, quod non optamus, contra hoc nostrum privilegium pie a nobis statutum temerario ausu agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculis innodatum, & nisi resipuerit, a regno Dei alienus existat. Qui vero custos & observator extiterit, benedictionem, & gratiam a Domino consequatur. Scriptum per manum Sergii Scriniarii S. R. E. in mense Octobri Indictione prima. Bene valete.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

Script. Mense Octobris anno Domini 897. Pontif. Romani anno I.

THEODORUS II.

PAPA CXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXCVII.

THeodorus Secundus, natione Romanus, ex patre Photio, mense, & die incertis in Romani locum suffectus est, sedemque Romanam diebus tantum xx. [a) rexit, quo tempore, actus Stephani reprobans, facta Formosi confirmavit. Obiit ante Mensem Julium eodem electionis suæ anno.

Schisma Decimumquartum.

Theodoro Papa mortuo, Sergius Romanæ Ecclesiæ Presbyter electus est Pontifex, sed post dies aliquot, antequam ordinaretur, Roma pulsus est.

(a) Sic Augustodunensis quamplurimi Catalogi, & duo Chronica, Farfense scil., & Vulturnense.

JOANNES NONUS.

PAPA CXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCXCVIII.

JOannes Nonus, patria Tiburtinus, ex patre Rampoaldo, seu Rampaldo, Ordinis Benedictini Monachus Diaconus, electus est & ordinatus Pontifex mense circiter Julio in finem vergente anno 898. sedit annos ii. dies xv. (a) temporibus Leonis Philosophi in Oriente, Arnulphi in Occidente Impp. Obiit circa initium mensis Augusti anno 900. & sepultus est ad B. Petrum.

(a) Prout ex dd. Catalogis, & Chronicis; qui enim annos tantum ii. assignant, rotundo numero computasse dicendi sunt.

BE-

BENEDICTUS QUARTUS

PAPA CXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCC.

BEnedictus Quartus, natione Romanus, ex patre Mammulo ordinatus Pontifex i. post Joannis mortem Dominica, mense Augusto anno 900. Sedit annos iii., menses ii., ut constat ex epocha successorum Leonis scilicet & Christophori Pontiff. Fuit autem temporibus Leonis Philosophi in Oriente, in Occidente vero Ludovici III. Impp. Obiit initio Mensis Octobris anni 903. & sepultus est ad B. Petrum.

LEO QUINTUS.

PAPA CXX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCIII.

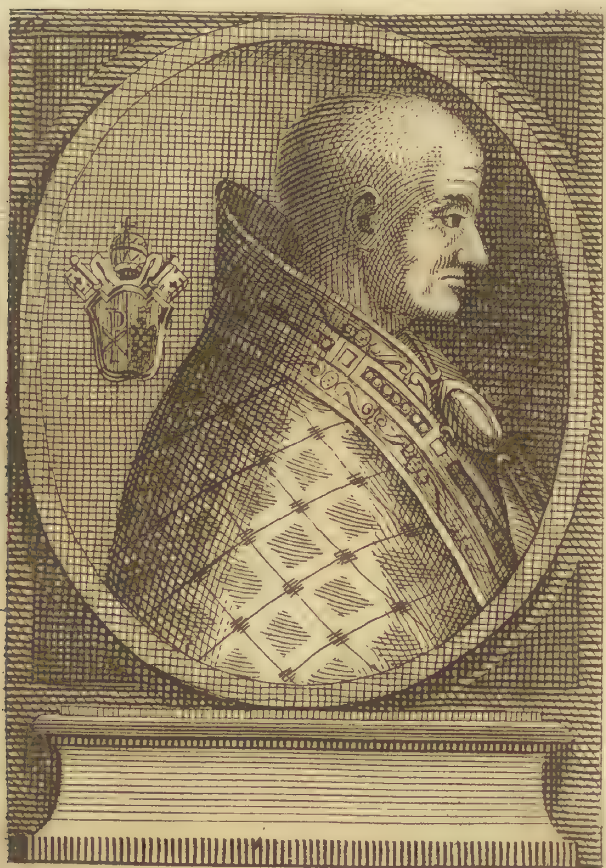
LEO Quintus, patria Ardeatinus, de loco, qui dicitur Priapi, statim subrogatus est Benedicto IV. mense scilicet Octobris, seditque mensem i. dies xxvi. (*a*) usque ad finem circiter Mensis Novembris ejusdem anni 903. quo electus fuerat Pontifex. Illum, de Pontificia Sede pulsum, in vincula conjecit Christophorus Successor, ubi præ doloris angustia obiit paulo post.

(*a*) Ut habetur ex Codice Vat. iii. & Catalogis iii. & iv. a laudato Vignolio editis, & tribus aliis ex Criticæ Baronianæ præfixis: alii enim ad obitum usque protrahunt.

CHRISTOPHORUS

PAPA CXXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCIII.

CHristophorus, patria Romanus ex patre Leone, Presbyter Cardinalis Tituli Damasi, Pontificatum invasit circa finem mensis Novembris anni 903. Sedit menses vii. (*a*) quo tempore elapso a Sergio dejectus est mense Junio anni 904. & factus est Monachus: inde a Monasterio extractus ab eodem Sergio, & in vincula conjectus diem obiit in illa misera conditione, & sepultus est ad S. Petrum.

(*a*) Præter Authores a Pagio citatos sic habent ii. Vignolii Catalogi, iv. alii ex Criticæ Baronianæ præfixis, ac duo Chronica Fossæ Novæ scil. & Vulturnensi, ac Pantheon Godefridi Viterb. cæteri vero quamplurimi Catalogi men. solum vi. ei tribuunt, fortasse quia sextum pertransiens, septimi medietatem solummodo attigerit.

Confirmatio bonorum omnium, donationum, ac Privilegiorum Corbejensi Monasterio a Regibus, Imperatoribus, ac Summis Pontificibus concessorum.

Christophorus Episcopus, Servus Servorum Dei, Universis Episcopis Galliarum. *Ex Spicileg. Dacherii To. VI.*

CUM Romanæ Sedis Pontificem constet omnium Ecclesiarum Christi Caput fore, ac si beati Petri Apostolorum Principis vices agentem, cui Christus ait: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves regni Cœlorum: nulli cunctandum est, quod cunctæ Ecclesiæ paci, saluti, & quieti prospicere nos oporteat; præcipue tamen his, qui ad nos necessitatis suæ causas deferre voluerint. Unde cognoscat omnium sanctorum Galliæ præsulum carissima fraternitas, quod vir venerabilis Franco abbas ex monasterio Corbejæ Provinciæ Galliarum, quod est constructum in pago Ambianensi super fluvium Sommam, adiit nos per venerabilem Coepiscopum nostrum Orgarium, petens, ut nostræ authoritatis privilegio Præcepta, vel Edicta Regum, & Imperatorum antiquis, aut modernis temporibus eidem loco concessa firmaremus, nec non Privilegia Episcoporum, unum a præsule Ambianensi Bertefrido, ad cujus diæcesim locus ipse pertinet, & coepiscopis suis factum, & primitus ædificato suo Monasterio datum; aliud longè postea regnante Carolo ab Hincmaro Remensi Archiepiscopo, & universali Concilio Episcoporum Galliæ conscriptum; præterea privilegia beatæ memoriæ Benedicti, & Nicolai prædecessorum nostrorum: in quibus omnibus statutum est, ut præfatum Monasterium Corbejæ rerum suarum liberam obtineat dominationem, & eligendi sibi Abbatem de suis, semper habeat potestatem: contradictores vero, & repugnantes huic sanctioni anathemate damnandos. Qua de re noverit omnis cætus Episcoporum Galliæ, quod privilegia sanctorum Episcoporum Galliæ, sive Sedis Romanæ, cui authore Deo præsidemus, jam dicto Monasterio Corbejæ concessa, nostræ authoritatis edicto roboramus, & omnem resistentem divino judicio damnandum denunciamus. Super hæc autem jam dictus Abbas Franco cum congregatione sibi commissa obsecrat, ut, quia divina decernente justitia, piratarum sævitie maritima Galliæ loca, in quibus & ipsum Monasterium situm est, adeo devastantur, ut nulli extra muniiones manenti liber relinquatur locus, cujus etiam vastitatis impulsu cogente sæpe memoratum Monasterium muro munitum est; quatenus idem, sicut prius, in Abbatis, & fratrum potestate perpetuo maneat, ita ut neque comes, neque quilibet judex, aut manendi, aut aliquid contra voluntatem Abbatis, & fratrum inibi agendi potestatem præsumere audeat, ne forte concessa ab initio privilegia violenter; Quarum petitionem justam, & pro tempore opportunam judicantes decernimus, ne aliqua sive ecclesiastica sive sæcularis persona contra roborata nostra authoritate privilegia venire audeat, sed sicut hactenus, ita deinceps in futurum inconvulsa permaneant. Et quia præteritorum casus nos cautos faciunt in futurum, omnem huic sanctæ authoritati renitentem, nisi eis, quos læsit, digne satisfecerit, alienum a cætu fidelium, & hic in futuro decer-

Pontifex Romanus Ecclesiarum omniũ Caput. *Matth. XVI. 18.*

Franconis Abbatis preces ad obtinendũ privilegium.

Privilegium a Bertefrido Ambian. Ep. Corbejæ concessum.

Aliud ab Hincmaro Rhemensi. *Adnotata hic privilegia vide superius suis locis.*

Quæ omnia Confirmantur.

Cuicumque ecclesiasticæ, vel sæculari personæ quid quam contra Monasterii privilegia, vel in eo præter Abbatis volũtatem agere interdicitur.

Anathema contra inobservantes.

decernimus: Omnes vero his nostris S. scilicet Petri Successoris decretis faventes gratiæ suæ ubertate Dominus replere dignetur.

Dat. die 26. Decembris Anno Domini 903. Pontif. Christoph. mense 2.

Scriptum per manum Sergii Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembri, indictione VII. (a) septimo Kalendas Januarii, imperante Domno nostro piissimo Augusto Ludovico a Deo coronato Imperatore sanctissimo. Valete.

SERGIUS TERTIUS

PAPA CXXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCIV.

SErgius Tertius, natione Romanus, ex Patre Benedicto, S. R. E. Presbyter (a quo Schisma XIV. post Theodorum Papam excitatum est in in Ecclesia Dei) postquam vii. annos profugus latitaverat, tandem misso in carcerem Christophoro Pontificiam Sedem occupavit, & ordinatus est ineunte circiter mense Junio anni 904. Sedit annos vii. menses iii. dies xvi. (b) imperantibus in Oriente Leone Philosopho, in Occidente vero primo Ludovico III., mox Conrado I. Impp. Obiit mense Septembri anni 911., & sepultus est in Basilica Vaticana (a).

(a) Labbeus Tom. IX. Concil. pag. 517. quem sequitur V. Cl. Nicolaus Coletus Tom. XI. Concil. edit. Venet. pag. 72:. ex Dacherio referens allatum Diploma Indictionem VII in XI. mutavit; Papebrochius vero in Conatu Chronico Historico ubi Benedicti, & Leonis V. mortem cum anno 904. copulat, quemadmodum & Christophori initium Indictionem, VII. in VIII. mutandam esse monuit. At ex Chronologia, per nos firmata duce Pagio, ac Vignolio, Indictionem illam puram esse apud Dacherium consequens est.

(b) Sic Augustodunensis, Vulturnense Chronicon, ac Fossæ Novæ, ac tres a Vignolio editi Catalogi.

Concessio, seu confirmatio bonorum omnium ad Ecclesiam Sylvæ Candidę pertinentium, quibus vim, molestiamque ullam irrogare sub anathematis pœna cuique interdicitur.

Sergius Episcopus Servus Servorum Dei. dilectissimo ac sanctissimo Hildebrando fratri & Coepiscopio nostro sanctę Silvæ Candidę, & per te in eodem venerabili Episcopo, tuisque successoribus in perpetuum.

Ex Registro Vat. Gregor. IX. edidit Vghell. Ital. Sac. Tom. I. Exordium.

COnvenit apostolico moraminipia religione pollentibus benevola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum prœmium apud conditorem omnium Deum reponitur, quando venerabilia loca oportunè ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta; & ideo considerantes desolationem Ecclesiæ Sanctæ Ruffinæ, & Secundæ, quæ appellatur Sylva Candida, quam passa est a nefandissima saracenorum gente, sicut ruina ipsius loci testatur, & plebs, atque casalia, quæ pene absque agricolis, & habitatoribus esse noscuntur, ob restitutionem, & reparationem sacri loci ipsius, & remedium animæ nostrę concedimus, tibique frater Hildebrande venerabili Episcopo, & per te in eadem sancta Ecclesia in perpetuum, Massam, quę appellatur Cęsarea, in integrum cum fundis, & colonis suis, qui appellantur Fureulę, Tondilianum, Martinianum; item coloniam de Solario, & coloniam de Cortina, atque coloniam de Gradolso, & coloniam de Micinno: coloniam de Valle, seu coloniam de Fontana, & coloniam de Sancto: coloniam de Coriliano, necnon & coloniam de Castanea cupa: coloniam de Gabellis, & de Cęsario, sive quibuscumque aliis vocabulis nuncupentur, cum casis, vineis, casalibus, seu appendiciis, ac cum omnibus finibus, terminis, limitibusque suis, terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, salicetis, arboribus pomiferis, fructiferis, vel infructiferis, diversi generis puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus, ędificiis parietinis, arenariis adjunctis, adiacentibusque suis, cum Ecclesia, quę vocatur S. Andreę Apostoli infra ipsam ędificata: Massam una cum colonis, atque massaritiis, tributariis, atque angarialibus, masculis, & fœminis, filiis, & filiabus, ac nepotibus eorum ibidem residentibus, aut exinde pertinentibus: ubicumque inventa fuerint, cum omni censu, atque dationibus, & functionibus, nec non angariis, vel quidquid de eadem Massa, quæ vocatur Cæsarea, in integrum in nostra Sancta Romana Ecclesia solita consuetudine persolvi debet, & cum omnibus ad dictam Massam, quæ vocatur Cæsarea, generaliter, & in integrum pertinentibus positis in territorio Nepesino milliarium ab Urbe Romana XX. ex corpore patrimonii Tusciæ, juris San-

Concessio, seu confirmatio bonorum.

(a) Farfense Chronicon, Sæculo XI. circiter ineunte contextum, Sergium, & Christophorum ex Pontificum Catalogo expungit, quasi Pseudopapas, cum Sedem vi occupaverint.

Sanctæ Romanæ, cui (Deo auctore) deservimus Ecclesiæ, & inter affines ab uno latere terra monast. S. Stephani, quod vocatur major a S. Petro, & a secundo latere sylva, & terra de Joanne Grammatico, & a tertio latere pars Torricia Donica, & a quarto latere Massa Elodiana, a præsenti octava indictione tibi tuisque successoribus in eodem venerabili Episcopio donamus, largimur, concedimus, & stabilimus perenniter in usu, & utilitate ipsius venerabilis Episcopii, & Episcoporum, qui pro tempore fuerint, ita tamen, ut quotidianis diebus sacerdotes, & clerici ipsius Ecclesiæ pro remedio animæ nostræ clament in eadem Ecclesia centum Kyrie eleyson, & centum Christe eleyson; & Sacerdotes sacras oblationes in Missarum solemniis tribus vicibus per singulas hebdomadas pro absolutione nostræ animæ nostrorumque Successorum Pontificum omnipotenti Deo offerant; statuentes apostolica censura sub divini judicii* attestatione, & anathematis interdicto, ut nulli unquam successorum nostrorum Pontificum, vel qui per publicas functi fuerint actiones, vel magna, vel parvaque persona de supradictis Massis, cum omnibus locis, seu familiis, ac colonis, massaritiis, atque tributariis, cum omnibus suis pertinentiis, vel adjacentiis, ut superius legitur, contra hoc nostrum Pontificale privilegium agere, vel alienare, aut auferre præsumat, sed potius firma, atque stabilia perennibus, atque perpetuis temporibus, ita ut a nobis statuta sunt, decernimus permanenda. Si quis autem quod non optamus, contemptor extiterit contra hoc nostrum apostolicum Privilegium, & in quoquam ire, transgressor esse maluerit, vel frangere præsumpserit, ac in omnibus obediens, & observator esse noluerit; sciat, se authoritate Dei omnipotentis, & Domini nostri Apostolorum Principis Petri, cujus, licet immerito, Dei dispositione gerimus vices, anathematis vinculo innodatum, & a Regno Dei alienum. Qui vero pio intuitu verus custos, & observator extiterit hujus nostri Apostolici Privilegii, meritis atque precibus S. Petri Apostolorum Principis, & SS. Martyrum Ruffinæ, & Secundæ in æthereis arcibus præmia, & benedictionis gratiam, atque misericordiam a justo judice Domino nostro, vitamque æternam consequi mereatur. Scriptum per manus Melchisedech Protonotarii S. Sedis Apostolicæ in mense Majo, Indictione suprascripta VIII. Dat. Kal. Junii per manus Theophilati Cancellarii Sanctæ Sedis Apostolicæ. Anno Deo propitio Pontificatus Domini Sergii Summi Pontificis, & universalis Tertii Papæ, in Sacratissima Sede B. Petri Apostoli tertio in mense, & indictione supradicta octava.

Ad quæ Ecclesiæ hujus Clerus teneatur pro compensatione Privilegii hujus.

* obtestatione.

Cuicumque personæ molestiam ullam aut vim huic Ecclesiæ, ejusque bonis inferre interdicitur.

Anathema contra inobedientes.

Dat. die 1. Junii Anno Domini 905. Pontif. Sergii Anno I.

ANASTASIUS TERTIUS.

PAPA CXXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXI.

Anastasius Tertius, natione Romanus, ex patre Luciano, post i. aut alterum vacationis Sedis diem (*a*) Sergio successor eligitur, & ordinatur mense circiter Septembri anni 911. sedit annos ii. menses ii. temporibus Alexandri, hinc Constantini Porphyrogeniti in Oriente, in Occidente vero Conradi I. mox Henrici Aucipis dicti Imperatorum. Obiit ineunte mense Novembri anno 913. & sepultus est in Vaticana Basilica (*b*).

(*a*) VIII. Catalogus ex Critic. Baron. præf. habet die iv.
(*b*) Præcitatus VIII. Catalogus ex Crit. Baron. præfixis inter Pontificio dies assignat.

LAN-

L A N D O

PAPA CXXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXIII.

LAndo, patria Sabinus, ex Patre Trano, ordinatus Pontifex mense Novembri anno 913. sedit menses v. (*a*): quare obiisse dicendus est exeunte mense Martio, vel saltem sub initium Aprilis anni 914. Vacavit Sedes dies xxxvi.

(*a*) Sic cum duobus Vignolii Catalogis fere omnes alii ex Criticæ Baronianæ præfixis, qui dies tantum aliquos supra m. IV. Landoni tribuunt. Nec adversamur hoc modo Pagio, cum illius sit instituti in hoc Pontifice ostendere, eum mense Februario Papam fuisse, quem mensem nos non excludimus.

JOANNES DECIMUS

PAPA CXXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXIV

JOannes Decimus, natione Romanus, ex patre Joanne, primum Bononiensis Episcopus electus, tum Archiepiscopus Ravennas consecratus, inthronizatus est, & coronatus mense Majo anni 914. si vacationi Sedis dies xxxvi. juxta Vignolium sint assignandi, quamvis a Pagio non numerentur. Sedit annos xiv. menses ii. dies iii. (*a*) temporibus Constantini Porphyrogeniti in Oriente, & Henrici Aucipis in Occidente Impp. A Militibus VVidonis Marchionis Tusciæ, & Maroziæ ejus uxoris a Sede dejectus, & custodiæ mancipatus, obiit non multo post, mense scilicet Julio ineunte anni 928.

(*a*) Parva de diebus differentia inter Catalogos, conveniunt tamen de annis, & mensibus, qui sunt emandatiores, & confirmantur Authorum sententia fere unanimi.

Con-

Confirmatio Privilegiorum, Exemptionum, & Jurium Monasterii Sanctæ Mariæ in Organo Veronæ.

Monasterii hujus erectionem confirmavit Pelagius II. Constit. superallata II. Dat. ann. 585, Pontif. VII.

Nuper extract. ex Archiv. Vatic.

JOannes Episcopus Servus Servorum Dei. Benedicto Veronensi Abbati pro suæ Ecclesiæ bonis lacrimanti Dei nostramque misericordiam interpellanti ut ejus Ecclesiam apostolico jure regendo & Sanctæ Aquilejensi Ecclesiæ confirmando juxta Romanæ electionis modum Abbatiam Veronensem ut quibusdam feliciter præsidentibus Benedicto Abbati Veronensi Abbatiam Aquilejensi Ecclesiæ subditum apostolico stabilimus jure lamentanti ploranti se multum in hoc passum inesse quod quia nostrum est pupillis adjuvare & Viduas & Monasteria sublimare & ad nos fugientibus de quacumque sit tribulatione Benedicto Veronen. Abbati fugienti lacrimabili querela lamentanti de ejus Ecclesiæ bonis concrematione & de quibusdam adversanti Ecclesiæ consilium damus consolamur hanc Ecclesiam sic resolidare ut fuit ejusdem Ecclesiæ Pontificibus tempore Pauli & Ecclesiæ Patriarcharum & Ferocis Abbatis ejusdem Ecclesiæ scimus hanc ipsam ad Sanctam Sedem Aquilejensem Ecclesiæ respicere sub jure omni illi obedire hoc concedimus laudamus stabilimus ut nulli sit licitum illam consecrandi vel quidque requirendi nisi Aquilejensis Ecclesiæ Pontifici & Benedicto Abbati & successoribus ejus aut quem vel Benedictus Abbas vel Patriarcha voluerit exorare & successoribus eorum & quoscumque ipsos delectat interpellare hæc quia ejus privilegio ei dicimus nostra manu scriptum hoc illi adjungimus ut Veronensem Abbatiam Benedicto Abbati ex collatione Pontificis Sedi Aquilejensi datam cum omnibus quæ ad eam pertinent videlicet Ecclesiæ Sanctæ Mariæ Antiquæ Sanctæ Margarithæ Sanctæ Mariæ Insulario Sanctæ Mariæ de Xenodochio & Sanctæ Mariæ in Siciano & Canonica Sancti Laurentii in Siciano & Mariæ Conservallæ Ecclesiæ Sancti Martini Faustini & Jovitæ cum omnibus Ecclesiis & Xenodochiis pertinentibus ad Monasteria Sanctæ Mariæ in Organo & Sanctæ Mariæ in Gejo & de Clericis ad easdem pertinentibus Ecclesias concedimus Ecclesiæ Aquilejensi consecrare regere rogare aut quemcumque ipsa voluerit rogare & sicut fuit Pauli & Eliæ tempore Patriarcharum sic nostris sit Poponis Patriarchæ suorumque successorum & Benedicti Abbatis potestate Ecclesias consecrando Clericos ad eas pertinentes corripiendo & emendando & ipsi Benedicto Abbati & successoribus ejus obedientiam exhibendo & quidquid juxta regulam Sanctorum Patrum illis præcipue aut animo sub apostolica authoritate præcipimus nemo præsumat violare nec aliquam vim inferre neque in supradictis Ecclesiis neque Clericis ad easdem pertinentibus nec in locis neque in pascuis nec in rivis nec in montibus nec in collibus nec in aliquibus ejus Ecclesiis locis & specialiter Veronen. Episcopo interdicimus, sub Jure Apostolico ut nec operibus nec modis aliquibus sit eidem Ecclesiæ adversarius & si quis in his Inimicus aliquid adversari nitatur tam laici quam Clerici in nostro anathemate damnati a communi consortio repellantur. Scriptum per manus Joannis Cardinalis & Cancellarii vice Petri Diaconi in mense Septembris & Indictione octava. Datum per manus Dodonis Episcopi & Bibliothecarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense & indictione suprascriptis in Sacratissima Sede Beati Petri Apostoli Anno Septimo Deo propitio Pontificatus Domini Joannis Summi Pontificis & Universalis Papæ Decimi.

Confirmatur Abbatia sub jure Aquilejensis Ecclesiæ.

Nemini liceat quidquam ibi exercere præter Abbatem, & Patriarchã.

Enumeratio bonorum ad eam spectantium.

A Veronen. Episcopi jurisdictione eximitur.

Dat. Mens. Septembr. anno Ch. 919. Pontif. ann. VI.

LEO SEXTUS.

PAPA CXXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXXVIII

LEO Sextus, Joanni statim subrogatur mense Julio (si positam Joannis Chronologiam sequamur) anno 928. Eum Christophori Primicerii filium dicunt Baronius, & Papebrochius: unde hauserint nescio. sedit menses vii. dies xv. (a) Quare eum obiisse dicendum mense Febr. ann. 929.

(a) Quocumque fuerit anno Joannes X. electus Pontifex, vel 912. cum Baronio, vel biennio post juxta nostram Chronologiam & Pagium Seniorem in Critica ad ann. 912. annus ejus primus Octavæ Indictioni, quæ die 1. Septembris anni 919. cœpit, non potest convenire. Hæc tamen causa sufficiens non est, ut monumentum hoc Archivi Vaticani præstantia, & dignitate decoratum, fictitium existimem quamvis non ignorem solo Ferocis Abbatis nomine, quod in eo legitur, suspicionem aliquibus induci, ac præsertim doctissimo Marchioni Masejo: qui in sua *Verona Illustrata*, & quidem lib. X. pluribus de hoc Feroce agit. Ego vero Diploma iisdem omnino verbis, quo traditum est, edidi nulla addita interpunctione, ut liberum lectoris examini locum relinquerem. Cæterum in fine loco anni primi, *anno sexto*, legendum puto. Monendum autem lectorem volo, Privilegio, quod tamquam huic eidem Monasterio a Pelagio I. datum superius ad ann. 585. retulimus ex Panvinio, nullam nos addidisse, vel imminuisse fidem. Laudatus Marchio Masejus loc. cit. doctissime refutat. quam maluerit, sequatur quisque partem.

(b) Cum non conveniant Catalogi, & Chronica inter se in præscribendo Mensium numero, Frodoardi a Pagio citati sententiam libenter sequutus sum: egro tamen animo ab iisdem recessissem in assignando dierum numero, cum maximus sit consensus Catalogorum, Chronicorumque eorumdem, dies xv. supra menses vii. Leonis Pontificatui concedentium.

STE-

STEPHANUS VII.

ALIIS OCTAVUS PAPA CXXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXXIX.

STephanus Octavus, natione Romanus, ex patre Theudemundo Leoni in Pontificatu ſucceſſit menſe Februario anni 929 Sedit annos ii., menſem i. dies xii. imperantibus in Oriente Conſtantino Porphyrogenito, in Occidente Henrico Aucipe Impp. Ab hoc ſpatio Stephani Pontificatui dando non diſſentiunt quamplurimi ex Chronologis: quare cum Leonem Februario anni 929. obiiſſe dixerimus, Stephani mors aſſignanda erit menſi martio exeunti, anno vero 931.

I.

Confirmatio Fundationis Abbatiæ Bronienſis in Comitatu Namurcenſi.

Edidit Miræus Oper. Diplom. Tom. I. pag. 257.

In Nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis, & ſanctæ Mariæ ſemper Virginis Stephanus Sedis Apoſtolicæ ſummus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Fratribus ac noſtris filiis per univerſum orbem terrarum in Fide Catholica degentibus.

Monaſterium Bronienſe a Gerardo Abbate ad meliorem diſciplinā redactum.

1. NOtum cupimus eſſe omnibus tam præſentibus, quam futuris, qualiter filius ac frater noſter divina annuente clementia Gerardus Abbas nobis innotuit de Monaſterio Bronienſi, quod in melius reformavit, & reſtauravit in honore S. Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ, ſanctorumque Apoſtolorum Petri, & Pauli, & S. Joannis Baptiſtæ.

2. Poſt vero multorum ſanctorum pignora congregavit ibi corpus etiam S. Eugenii Martyris, Archiepiſcopi Toletanæ Sedis, diſcipuli & ordinati ſancti Dionyſii Archiepiſcopi, & cum magna reverentia, & honore inibi attulit: hæreditatem quoque propriam tam in agris, quam mancipiis, & in omnibus iure hæreditario adjacentibus devote, ac voluntarie ad præfatum dedit monaſterium.

Corpus S. Eugenii Archiep. Toletani in Monaſt. Bronienſi.

3. Poſtquam autem nobis hoc indicavit, provolutus pedibus noſtris petiit, quatenus auctoritate Apoſtolorum Petri, & Pauli malediceretur omnis, qui de eodem monaſterio aliquid conaretur, tam de reliquiis ſanctorum, quam de veſtimentis, & libris, & de territoriis auferre, atque de mancipiis, vel de aliis quibuslibet rebus, quas nunc habet ſibi datas, vel ultra poſſit Dei miſericordia obtinere.

Gerardi Abbatis preces ad Stephanum PP. pro immunitate bonorũ Monaſt.

4. Hoc quoque magnopere expetiit, ut eodem conſtringatur anathemate quicumque privilegium, quod de eodem loco, & monaſterio jam regia magnificentia, & imperialis ſanxerat auctoritas, aliquatenus præſumeret infringere.

Ac Privilegiorum omnium hactenus conceſſorum.

5. Scilicet, ut nullus Epiſcopus, nullus comes, nullus advocatus, nullus judex publicus, nec quilibet ex judiciaria poteſtate in eccleſias, aut loca, vel agros, ſeu reliquas poſſeſſiones memorati monaſterii præſumat ingredi, aut ad cauſas audiendas, aut freda, vel tributa, aut obſonia qualibet exigenda, vel manſiones, aut ſylvas, vel paradas faciendas, aut fidejuſſores tollendos, aut homines ejuſdem monaſterii, tam ingenuos, quam ſervos, ſuper terram ipſius commanentes injuſte diſtringendos, nec ad ullas redhibitiones, aut illicitas occaſiones requirendas noſtris, & futuris temporibus.

6. Sed liceat memorato Dei ſervo Gerardo, ſuiſque ſucceſſoribus, res prædicti monaſterii cum monachis ſuis ſub immunitatis noſtræ defenſione quieto ordine poſſidere, & ordinare abſque cujuſlibet arbitri communione, niſi ipſo abbate, & ſuis monachis id rationabiliter fieri petentibus.

7. Hoc quoque firmari expetiit nihilominus, ut eadem damnetur maledictione, quicumque locum ipſum, & loci incolas infra ſuos terminos hoſtili incendio, vel cæde, aut aliqua injuſta oppreſſione præſumpſerit aliquatenus depopulari, vel infringere.

8. Adſtantibus igitur Epiſcopis, & confratribus hujus ſanctæ Romanæ Sedis, & conſentientibus, petitionem famuli Dei Gerardi apoſtolica auctoritate firmare decrevimus.

9. Igitur auctoritate Patris & Filii, & Spiritus ſancti, & ſanctæ Mariæ ſemper Virginis Dei genitricis, & omnium cæleſtium Virtutum; & ſancti Joannis Baptiſtæ, & ſanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, S. Eugenii martyris, ejuſdem loci patroni, & proviſoris, & ſanctorum, quorum reliquiæ inibi ſunt, ſimulque omnium ſanctorum, quorum nomina ſcripta ſunt in libro vitæ; excommunicamus, anathematizamus, damnamus omnes, qui horum quidpiam, quæ de immunitate & libertate Bronienſis Eccleſiæ & loci prælibata ſunt, irritum fecerint, vel infregerint, niſi reſipuerint, & pœnituerint, & ab Abbate & Fratribus ejus veniam promeruerint, & de cætero emendaverint.

Anathematizatio contra agentes in immunitatem Monaſterii, ejuſque bonorum.

At vero qui observator extiterit hujus nostræ præceptionis, & regiæ sanctionis, gratiam & misericordiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur.

Ego Castorius Notarius Regionarius, & Scrinarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ, corroborante apostolica auctoritate, & sancto Stephano suggerente, recognovi.

Signum Domini Stephani Papæ gloriosi.

Dat. die 27. Aprilis anno Domini 930. Pontif. Stephani anno II.

Data V. Kalendas Maji anno ab Incarnatione Domini (a) ... Actum Romæ feliciter, Amen.

Subscriptiones Episcoporum.

Ego Leo Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archipresbyter, rogante Domino nostro Stephano, subscripsi. Amen.

Ego Dairinus Episcopus, jubente eodem Episcopo, subscripsi. Amen.

Ego Valentinianus Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Agapitus Episcopus ipso jubente subscripsi, Amen.

Ego Emerentianus Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Simphorianus Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Liberius Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Laurentius Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Florentinus Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Gregorius Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Gaudentius Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Clementinianus Episcopus subscripsi, Amen.

Ego Urbanus, jussu Domini Stephani Papæ, subscripsi, Amen.

Hiduinus Mediolanensium Archiepiscopus subscripsit, Amen.

Wido Placentinensis Episcopus subscripsit, Amen.

Petrus Cumensis Episcopus subscripsit.

Ainardus Rasulæ Episcopus subscripsit, Amen.

Rinchvinus Stratburgis Episcopus subscripsit, Amen.

* Rotherus Treveris Archiepiscopus subscripsit, Amen.

** leg. Rotgerius.*

* Benedictus Metensis Episcopus subscripsit, Amen.

** leg. Benno.*

Richarius Leodicensis Episcopus subscripsit, Amen.

(a) *Anno 939. regnante* Henrico *in regno Lotharii, imperante in Italia Hugone anno secundo, Indictione septima*: ita supplevit Paulus Cronendalius in sua historia Namurcensi Manuscripta: et si tempora *Stephani* PP. VIII. cum Rotgerio Trevirensi, & Bennone Metensi (non enim Benedicti, & Rhotheri nomina in Trevirensium Antistitum Catalogis leguntur per illud tempus;) connectamus, non convenire certum est: quare deceptos eos puto, qui hoc diploma Stephano PP. VIII. adscribunt. Audiamus enim libet, *Sam*marthanum Gall. Christ. edit. anno 1725. ubi de Richario Metensi Episcopo: *Sub ejus Episcopatu S. Gerardus ex regali S. Dionysii prope Parisios abbatia profectus secum partem reliquiarum S. Eugenii martyris Bronium transtulit ann. 928....* & paulopost *edito decreto* (ab Episcopo Tungrensi) *ut per totam decaniam sancti solemnitas, ut Dominica dies deinceps observaretur: & cœnobium ab omni obsonio Episcopis Leodicensibus debito immune haberetur.* Duo hac in historia continentur: translatio scilicet reliquiarum S. martyris Eugenii, & immunitas Monasteriis a ditione Leodiensis Episcopi; quæ omnia superallato in Diplomate memorantur. Illud præterea inducit animum, ut Stephano potius VII, tribuam, quod *Stephanus* VIII. juxta Martinum Polonum a Pagio citatum in Vita Stephani PP. VIII. *cum Pontificatum suscepisset, ita Romanorum seditionibus vexatus est ut nil memoria dignum ab eo geri potuerint.* Quare allatum Diploma duce etiam Pagio in Critica Baroniana in fine anni 939. Stephano PP. VII. tribuens anno 929. vel 930. facile restituo.

Stephanus Cameracensis Episcopus subscripsit, Amen.

II.

Confirmatio jurium, & bonorum Monasterii Sancti Vincentii Vulternensis.

Vide in Stephano II., & Paschali I. alia hujus generis Diplomata.

Stephanus Episcopus Servus Servorum Dei. Raimbaldo viro venerabili Abbati Monasterii Christi Martyris Vincentii, quod situm est in partibus Samniæ territorio Beneventano super Fontem Vulturni fluminis, & per te cunctis successoribus tuis in eodem venerabili Monasterio regulariter promovendis in perpetuum.

Ex Rer. Ital. Script. To. I. Part. II.

Proemium.

PIA solicitudine curam agentes sacrarum Dei Ecclesiarum, utpote pro salute ovium a Deo nobis commissarum, & maxime Deo famulantium Monachorum satagimus, ut divinæ contemplationi insistentibus opem ferre possimus, ut cum eis & divinæ remunerationis gratiam consequamur. Petentibus igitur vobis, ut Monasterium Beati Vincentii Martyris Christi cum omnibus sibi pertinentibus, cellis, cappellis, castellis, & terris, sub jurisdictione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ nostri privilegii auctoritate muniremus, concedimus illud vobis, vestrisque legitimis successoribus Abbatibus detinendum, ut nullius alterius Ecclesiæ ditionibus submittatur, sed cum omnibus sibi pertinentibus cellis, sive monasteriis, Monasterium utique Beati Petri juxta fluvium Sabbati territorio Beneventano, Monasterium Domini Salvatoris in Alife, Cellam Sanctæ Mariæ in duas Basilicas, Cellam Sanctæ Mariæ juxta Fluvium Trinium, Cellam Sanctæ Mariæ in Castanieto, Cellam Sanctæ Mariæ in Paene, Cellam Sanctæ Mariæ in Apinianici, Cellam Sancti Petri in Vipera, Cellam Sancti Vincentii in Taccu cum omnibus Monasteriis, & Cellis sub Apostolicæ Sedis protectione permaneant. Præterea quæcumque a Regibus, Ducibus, Principibus, vel reliquis Fidelibus ad idem Monasterium collata sunt, vel in posterum conferri contigerit, & quæ Prædecessorum nostrorum privilegiis confirmata vestris Prædecessoribus constat, firma vobis, vestrisque Successoribus, & illibata permaneant. Decernimus quoque, ut nulli omnino hominum liceat prædictum monasterium temere perturbare, aut ejus possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel contrariis vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum substentatione, & gubernatione concessa sunt, usibus omnimode profutura. Obeunte vero eius loci Abbate, vel suorum successorum, nullus ibi qualibet astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel saniori consilio elegerint secundum timorem Dei, & Beati Benedicti Regulam, a Romano Pontifice consecrandum. Chrisma, Oleum Sanctum, consecrationes Altarium, sive Basilicarum, ordinationes Monachorum, sive Clericorum monasterio pertinentium, a quo malueritis, accipietis, Catholico Episcopo. Interdicimus etiam, ne quis Episcoporum ex eodem Monasterio Abbatem, vel Monachum ad suam synodum audeat

Monasterium Vulturnense sub jurisdictione S. R. E.

Ab omni alterius Ecclesiæ jure liberum declaratur.

Enumeratio bonorum.

Confirmatio donationum.

Nemini liceat molestiam ullam quoquo modo ei inferre.

Libera sit penes Monachos Abbatis electio.

Liberum quoque eisdem sit ordinationes a quo maluerint Episcopo suscipere.

audeat provocare, aut excommunicare, nec ibi cujuslibet ecclesiæ Sacerdotem, præter Sedem Apostolicam, ditionem aliquam habere permittimus, adeo ut nisi ab Abbate fuerit invitatus, nec Missarum solemnia ibidem celebrare præsumat. Sacerdotes, & Clerici de quacumque Ecclesia, si venerint ad habitandum in Congregatione fratrum, aut monachicum suscipiendi habitum, statim recipiantur, nec a quolibet prohibeatur. Nec præsumat quispiam eidem monasterio, & cellis, vel possessoribus, vel rebus ejus violenter incumbere, vel quamlibet malitiæ jacturam inferre; sed omni tempore idem locus cum pertinentiis libere, & quiete sub Apostolicæ Sedis protectione servetur. Si quis autem hujus nostri Apostolici Privilegii constitutionem temerare præsumpserit, nisi digne emendaverit, honoris sui dignitatem amittat, & alienus a Corpore & Sanguine Domini nostri Jesu Christi fiat, & cum Diabolo, & ejus ministris æterno incendio damnetur. Qui autem juste, & pie hæc observaverit, benedictionis gratiam plenissime a Domino consequatur, & æternæ vitæ particeps esse mereatur.

Pœnæ contra inobservantes.

Scriptum per manus Stephani Primicerii anno Pontificatus Domini Stephani Summi Pontificis septimi. . . .

Script. circa annum Dom. 930. Pontif. Stephani anno 2.

JOANNES UNDECIMUS

PAPA CXXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXXXI.

JOannes Undecimus Sergii III. successor, ex Marotia Scorto, (*a*) Widonis Tusciæ Marchionis potentia Pontifex constitutus est post Stephani VIII. obitum. Sedit annos iv. menses x. (*a*) Fuit autem temporibus Constantini Porphyrogeniti in Oriente, Henrici Aucipis in Occidente Impp. In custodia ab Alberico fratre detentus obiit ineunte mense Januario anni 936: enim menses x. supra annos iv. illi tributi numero rotundo computati intelligendi sint.

(*a*) *Si fides Luitprando lib. 2. cap. 13.*

Cofirmatio Privilegiorum, & Metropolici Juris Sanctæ Toletanæ Ecclesiæ.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, dilectissimo in Domino Jesu Christo filio Raymundo venerabili Episcopo Sedis Tolosæ, tuisque successoribus in perpetuum.

Ex Archivo S. Stephani Tolosæ edidit Guillelmus de Catel Coment. Linguadoc. Lib. V.

COnvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus, benivola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impartiri consensum: ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium reponitur Dominum, quando venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint fine dubio statum perducta. Igitur quia vestra dilectio nostro apostolatui humiliter postulat a nobis: quatenus concedamus, & confirmemus tibi jam dicto Episcopo Ecclesiam Protho-Martyris Stephani, & Sancti Saturnini, & Sanctæ Mariæ, quod vocatur Sedis Tolosæ cum omnibus fundis, & casalibus, vel adjacentiis eorum, hoc est, casis, vineis, terris, & sylvis, atque villis, campis, pratis, (pascuis salictis, arboribus pomiferis, fructiferis, vel infructiferis diversi generis, puteis, fontibus, rivis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, piscationibus, ne c non & salinarum silas cultum, vel incultum, una cum servis, & ancillis, colonis, & colonabus ibidem pertinentibus, & cum omnibus suprascripto Episcopo * generaliter, & in integro pertinentibus situm in comitatu Tolosano tibi, atque successoribus tuis detinendum, emissa præceptione concedere, & confirmare deberemus; Inclinati precibus tuis per hujus privilegii seriem suprascriptum Episcopum * cum omnibus fundis, & casalibus suis, vel cum omnibus pertinentiis, & adjacentiis, ut superius legitur, a præsenti quinta indictione, & usque in perpetuum tibi, tuisque successoribus concedimus, & confirmamus detinendum. Insuper decernimus, ut nullus Episcopus in illis partibus habeat licentiam in toto fine Episcopii tui quamlibet ordinationem facere, nisi fuerit tuo consensu. Quapropter statuentes, apostolica censura sub divini judicii obtestatione anathematis interdictum, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum, vel aliæ cuilibet magnæ personæ contra te, successoresve tuos aliquam molestiam, aut damnum facere liceat, sed potius autem in usu, & utilitate tui Episcopii in perpetuum maneat. Si quis autem temerario ausu contra hujus nostræ apostolicæ præceptionis paginam a nobis promulgatam agere præsumpserit, aut

Proœmium.

Confirmatio bonorum.

* *leg.* Episcopatui, *vel* Episcopio.

* *leg.* Episcopatum, *vel* Episcopium.

Anathema contra molestiam huic Ecclesiæ inferentes.

(*a*) Juxta Vignolii Catalogos, in quorum primo mendose notatur m. IV d. X. septemque alios ex Crit. Baron. præfixis, Chronica, Chronologosque fere omnes.

aut in supraſcripto Epiſcopio conſecrationem fecerit, niſi tuo fuerit conſenſu, aut aliquam rem ipſius Epiſcopii minuere voluerit, ſciat ſe judicio humilitatis noſtræ per authoritatem Dei omnipotentis, & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli anathematis vinculo ligatum, & cum Diabolo, & omnibus impiis, quorum ignis non extinguetur, & vermis non morietur, ſine fine damnatum, niſi ad plenam emendationem feſtinare ſtuduerit. Qui vero cuſtos, & obſervator extiterit hujus noſtri Apoſtolici privilegii in omnibus benedictionis gratiam, & miſericordiam, vitamque æternam a miſericordiſſimo Domino noſtro conſequi mereatur in ſæcula ſæculorum. Scriptum per manus Stephani Notarii, & ſacri Scrinarii Lateranenſis Palatii in menſe, & Indictione quinta. Bene valete (a).

Script. menſe Majo anno Domini 932. Pontif. Joannis anno II.

LEO SEPTIMUS.

PAPA CXXXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISI COM. DCCCCXXXV

LEO ſeptimus Italus, patria Romanus, ordinatus ante diem 9. menſis Januarii anno 936. Sedit annos iii. dies x. (uti conveniunt præter alios Authores quatuor a Vignolio editi catalogi, imperantibus in Oriente Conſtantino Porphyrogenito, in Occidente vero Otthone magno Henrici filio Impp. Obiit circa diem 18. Julii anni 939, ſepultuſque eſt ad Sanctum Petrum.

I.

Decretum, ne fœminæ ingrediantur Cœnobium S. Martini Turonenſis niſi orationis cauſa.

Leo Epiſcopus Servus Servorum Dei, glorioſo Principi Francorum filio noſtro, Hugoni videlicet abbati Beatiſſimi Martini, & perpetuis ſucceſſoribus in perpetuum.

Ex Dacherii Spicileg. edit anno 1723. Tom. III. pag. 373.

Exordium.

CONditor univerſitatis, atque diſpoſitor Chriſtus Dominus per ſacroſanctum ſuæ Incarnationis myſterium univerſalem Eccleſiam ſibi copulare dignatus eſt: diverſos vero Sanctos in eadem Eccleſia, quaſi diverſa in uno corpore membra diſpoſuit, & unumquemque, prout interno ejus conſilio placuit, in ipſius Eccleſiæ corpore, cujus ipſe caput fieri dignatus eſt, mirabiliter ordinavit. Quoſdam excellentius decorans, ut ſicut membra in corpore quædam honeſtiora ſunt, & ſuis officiis apta, ita & in Eccleſia, vel excellentior, vel inferior quiſque vices ſuas ipſo auctore diſponente convenienter expleat, ut ſcilicet juxta Apoſtolum ſtella differat a ſtella in claritate. At vero inter eos, quos divina diſpenſatio ſublimius evexit, prædictus beatiſſimus Martinus Turonicæ Sedis Archiepiſcopus non mediocriter effulget; cujus videlicet gloriam univerſalis Chriſtianitas atteſtatur, quæ illum divino inſtinctu quodam ſpeciali affectu communiter amat, itaut nuſquam alio poſt Sanctorum Apoſtolorum limina, de tam longinquis, ac diverſis nationibus confluant oratores, ſicut faciunt ad ipſius venerabile ſepulchrum. Nam & ipſe ſacer locus, ubi quieſcit in magna reverentia, ſpecialiter ab antiquis diebus non ſolum apud vulgares, ſed & apud excellentiſſimos Reges, ac Principes fuit, ſicut nonnulli veſtrum videndo ſciunt. Ut enim audivimus nulli unquam fœminæ intra ambitum Monaſterii etiam ſub tempore Paganorum permittebatur acceſſus: cum vero neceſſe fuit, ut propter illorum incurſionem in Civitate collocaretur, plangebant ſui cultores, qui non valebant eum ſic in tanta reverentia ut olim venerari, nec mulierum prohibere concurſum: ob quod etiam juxta ejus Baſilicam fundari murum ſtuduiſtis, ut ita, vel ab incendio defendi, vel in priſtina honeſtate conſtet ipſe locus haberi. Sed res in contrarium verſa eſt, quia per occaſionem caſtelli mulieribus, & impudens, & libera converſatio eſt: cum tamen hoc nil aliud facit, niſi ſola negligentia, & tepor ſervitorum ejus. Siquidem veniet & dies judicii, & unuſquiſque in ſuo ordine inſurget, & manifeſtum erit, per quos religio ſit erecta, vel per quos neglecta. Dolendum nobis eſt tempora jam periculoſa veniſſe, & ſic apparet caritatem apud multos refrixiſſe, iniquitatem vero nimium ſuperabundaſſe. Verum quia Sancta Eccleſia beato Petro Apoſtolorum Principi ſpecialiter commiſſa eſt, & per eum ſucceſſoribus ejus, neceſſe eſt, ut ejuſ-

S. Martini Turonenſis Epiſcopi encomium.

Populorum frequentia ac devotio ad ejus reliquias.

Fœminæ vero intra ambitum Monaſterii hanunquam habuerunt acceſſum.

Hæc regula poſtmodum collapſa eſt.

Romana Eccleſia cæterarum Eccleſiarum utilitati debet invigilare.

(a) Gullielmus de Catel Comment. Linguadoc. Lib. V. a nobis supraretatus Privilegium hoc Ioanni PP. VIII. tribuit, Raimundum I. Toloſanum Epiſcopum imperante Carolo Calvo vixiſſe exiſtimans, at illud fortaſſe non advertit Joannem VIII. a menſe Decembri anni 872. quo jam currebat ſexta Indictio, Pontificatum perduxiſſe ad finem anni 882. Indict. 1. Quare nos Sammarthanos ſequentes, qui Raimundum circiter ann. 931. Sedem Toloſanam obtinuiſſe aſſerunt Privilegium Joanni XI. reddimus, in cujus anno 2. cecidit quinta Indictio.

quisque nostrum, prout Deo largiente potuerit, ejusdem Ecclesiæ, quousque indiget, utilitatem per aliquam auctoritatem sustentet. Et idcirco videtur nobis, ut vestram negligentiam, quæ est erga cultum illius loci sanctissimi, per nostrum interdictum commoneamus.

Commonitio ad Abbates ne feminas intra muri ambitū commorari, sed nec ingredi quidem nisi orationis causa permittant. Anathema contra inobservantes.

Itaque in primis obsecramus in Domino, ut tu Abbas excellentissimus Hugo, & ipsius cœnobii Præpositi, curam summopere adhibeatis, quatenus per totum veteris muri ambitum usque ad viam, quæ juxta latus Basilicæ aquilonare vergit, nulla, postquam hanc Epistolam videritis, fœmina, licentiam habeat commorandi, sed nec intrandi quidem nisi solius causa orationis. Si quis vero de Ministris hoc apostolicum interdictum neglexerit, aut aliqua fœmina intrare præsumpserit, tamdiu excommunicatus sit, quousque promissa emendatione absolvi mereatur. Sin autem, quis per audaciam, & contemptionem ad hoc transgrediendum pertinax extiterit, illum prorsus, vel illam excommunicamus. Observantibus hæc gratia, & pax Christi per suos Apostolos, & beati Martini preces multiplicetur. Scriptum per manum Theodori Notarii, & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, & Indictione undecima, Ludovico Francorum Rege . . . .

Script. Mense Januario anno Domini 938 Pontif. Leonis anno 3.

I I.

Privilegium Monasterio Floriacensi concessum quo ejus bona, jura, & immunitates omnes confirmantur.

Ex Archivo Floriacensi edidit Mabilon. in appendice Tom. III. Anal. Benedict.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, Odoni religioso abbati venerabilis monasterii Sancti Benedicti, qui & Floriacensis, in quo ipse requiescit in corpore, ac per te in eodem monasterio venerabili tuis successoribus in perpetuum.

Exordium.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benigna compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione assensum impertiri: Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum obtinere confidimus, dum venerabilia loca nostro fuerint adminiculo reparata. Et in hoc debemus omne studium habere, ut quia nostris peccatis exigentibus, rerum ordo nimis turbatus est, illum, in quantum Deo largiente possumus, sustentare curemus. Inde ergo valde gavisi sumus, quia prædictum cœnobium Beatissimi Benedicti, qui est pater, & dux monachorum, reflorescere ad normam monasticæ religionis audimus; nam cum ille monasticus ordo nimium ubique sit imminutus, spes nobis inest, quia, si in illo cœnobio, quod est quasi caput, & principium, observantia regularis refloruerit, cætera circumquaque posita quasi membra convalescant. Ut enim ait Apostolus: Gaudente uno membro, reliqua membra congaudent, sic e contra, omne caput languidum, & omne cor mœrens: a planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Ut ergo vestræ conversationis propositum sicut certa verissimaque relatione comperimus, quod filius noster Odo venerabilis abbas in hoc monasterio, & venerabilis vir, Hugo videlicet dux Francorum,

S. Benedictus Monachorum Pater, & Dux.

Monasterium Floriacense Ordinis S. Benedicti Caput.

Isa. I. 5.

Causæ concessionis Privilegii hujus.

ibidem nuper stabilierunt, alacrius & securius in regulari disciplina proficiat omnimodis loco illi favere, ac suffragari nostra apostolica admonitione, ac auctoritate permanere decrevimus . . . . Itaque per illam auctoritatem, & potestatem, quam Christus Dominus noster in beato Petro Apostolorum principe rectoribus Sanctæ Ecclesiæ concessit, per ejus quoque apostolicæ nostræ auctoritatis . . . . constituimus, atque ordinamus, ut numquam locus ille, aut res quælibet ad ipsum pertinentes sub alicujus potestate, nisi tantum Regi submittatur, neque ipse Rex, vel aliquis Princeps unquam ipsum locum tradat, aut Episcopo, aut Canonico, vel alicui abbati, sive laico homini, aut cuilibet personæ ad dominandum, sed, sicut prædictus pater Benedictus constituit, tale post discessum supradicti Abbatis Odonis monachi habeant, qualem omnis congregatio, vel minima pars saniori consilio secundum Deum elegerint, sive de ipsa congregatione, sive de alia qualibet monastica fraternitate fuerit. Si autem, quod absit, talem personam eligere maluerint, qui vel per munus, vel per cupiditatem inanis gloriæ præesse voluerit, hoc per nomen Domini, & Sanctæ Genitricis ejus, in cujus honore locus ipse dedicatus est, nec non Beati Petri omnium Ecclesiarum Principis omnimodis prohibemus, & quicumque, vel de ipsis monachis, vel de quolibet ordine qualiscumque persona, aut in ordinando abbate, aut in læsione rerum, sive in detrahenda, vel impedienda conversatione, quam novelli fratres, tenere visi sunt, contrarius extiterit, hunc sub anathematis vinculo innodamus, donec humiliatus resipiscat. Villas vero, quas in opus fratrum per testamenti auctoritatem ab antiquis constat esse decretas, idest ipsam vallem totam, & Caput-cervium, & Everam, & Arminicursum, & Diacum, atque Toriacum, & Sarmaciola, vel quod apud stampis habere videtur, & Vinolium, sive cætera quæcumque in prædicto testamento continentur, ita sibi communiter fratres habeant, ut nec ipse abbas, nec aliqua persona in potestate alterius quidquam dirigere possit. In ordinando autem Abbate, tam Rex, quam Episcopi, vel boni principes, vel laici, hanc potestatem juxta beati Benedicti præceptum habeant, ut pravorum non permittant prævalere consensum, sed talem constituant, qui secundum regulam, & religiosas prædictorum patrum consuetudines præesse studeat. Quia vero jam dictus ordo nimis pene ubique erat prævaricatus, & nonnulli fratres in quibusdam cœnobiis ingemiscunt, quod nec ipsi absque proprietate conversari, vel alios habere volentes, emendare non possunt; visum nobis est, ut hanc licentiam tribuamus, quod eis, qui voluerint studio meliorandæ vitæ ad ipsum ducem monachorum confugere, a suis abbatibus non negetur, sed tandiu liceat illis permanere juxta consuetudinem, quam invenerint, apud fratres prædicti cœnobii, quousque in suis monasteriis ordo regularis florere videatur. E contra permittimus, ut si alicui de . . . . onerosa conversatio fuerit, ut suo potius detrimento . . . discedat, ut non alios inquietet. Ceterum immunitas . . . . auctoritatis nostræ constituta sic illibata in omnibus locis . . . , potestatis persona familiam distringere, aut res ipsas usurpare, aut inquietare præsumat. Verum ut hæc omnia firmius teneantur, quicumque adjutores ipsius cœnobii

Monasterium a cujuscūque potestate præterquam Regis Francorū eximitur.

Abbas a nemine inibi intrudatur.

Sed eum sibi Monachi pro libito per suffragia eligant.

Anathema contra Monasterii quietem Abbatis ordinationem &c. quoquomodo perturbantes

Confirmatio villarum, rerumque omnium Monast. hactenus donatarum.

Rex & Episcopus solum habeat facultatem invigilādi, ut optimus semper Abbas eligatur.

Elapsa regulari disciplina in Monasteriis O. S. B. Monachi ad Floriacense decedere possint, donec illa suis in Monasteriis restituatur.

Firmitas Privilegii hujus

Absolutio peccatorum eis concessa qui in bono Monasterio huic fuerint adjumento. Anathema in contrariantes.

nobis fraternitatis in bono fuerint, hos quantum nobis potestas a Deo per B. Petrum collata est, sicut Sanctæ Ecclesię fideles si emendare voluerint absolvimus. Illos vero, qui contrarii quolibet modo extiterint, sub anathematis vinculo, ut jam dictum est, nisi resipuerint usque in diem Domini obligamus. Pax, & gratia Christi observantibus multiplicetur. Scriptum per manum Theodori Notarii, & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario indictione XI. Bene valete. Datum V. idus Januarii per manum Nicolai Primicerii summæ Apostolicæ Sedis, anno Deo propitio pontificatus, & universalis VII. papæ Domini nostri Leonis Pontificis in Sacratissima Sede beati Petri Apostoli III. in mense, & indictione suprascripta.

Dat. die 9. Januarii anno Domini 938. Pontif. Leonis anno III.

III.

Donatio Monasterii sancti Erasmi Romæ in Monte Cælio, aliorumque bonorum Sublacensi Cœnobio.

Nuper erut. ex Archiv. Vatic.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Leoni Monacho Presbytero, atque Abbati Venerabilis Monasterii sancti Benedicti apud Sublacum, sanctæque tuæ congregationi, successoribusque tuis ejusdem Monasterii in perpetuum.

Exordium.

CReditæ speculationis cura impellimur, nec non Christianæ Religionis ardore pro studio divini cultus permovemur, pro venerabilium locorum stabilitate, atque Deo servientium securitate anxios esse, ut hoc proveniente pio labore animæ Christo dicatæ, quæ se illi diebus & noctibus servire decreverunt, imperturbate perseverent, nec non illæ permaneant firmæ, quæ a christianis in Dei laudem constructæ sunt. Quia igitur Monasterium sancti Christi martyris Erasmi, quod in hac civitate Romana in Cælio monte constructum est, omnino jam elapso tempore congregatione Servorum Dei nudatum esse constat, & solitudine nullo in eo, aut Præposito, aut Monacho habitante prævidimus interventu nostri dilecti spiritualis filii Alberici Gloriosi Principis, & Senatoris prædictum Monasterium sancti Erasmi vobis committere, & eidem vestro Monasterio Sublacensi sociare pro refugio, & utilitate congregationis fratrum in eodem venerabili loco laudes Domino Deo nostro exolventium. Decernimus in perpetuum, ne, quod absit, a persequtione paganorum, vel ab iniquis hominibus supradictum Monasterium sancti Benedicti destruatur; ideo jam dictum Monasterium sancti Erasmi cum cellis, domibus, aliisque ædificiis, parietinis suis, in circuitu ejus, una cum hortis, terris, sementalibus, olivetis, arboribus fructiferis & omnibus suis pertinentiis, sitis Romæ in regione secunda, ante venerabilem sancti Christi Prothomartyris Stephani Ecclesiam in prædicto Cælio Monte, inter hos affines. A primo latere est Curtis Gregorii integra, & via publica, & domuncula Petri Joannis, & domuncula plurium hominum, aliorumque ædificiorum cum cripta, & terra sementaria, vulgo appellata centum scutorum: a secundo latere terra sementaria Leonis religiosi Presbyteri, & via publica, quæ ducit ad Decennias; a tertio latere terra sementaria hæredum Hadriani, quondam de Balneo Neapolitano, & hortum vineatum Sergiæ nobilis fœminæ: a quarto latere est domuncula Oratorii sanctorum Cosmæ, & Damiani: E via publica pars confinium Monasterii sancti Erasmi cum omnibus ad se pertinentibus, tam intus, quam extra, & circa se, seu ubicumque posita fuerat una cum casali, quod appellatur Quintum, omnibusque suis pertinentiis in integrum a præsenti undecima Indictione vobis, vestrisque successoribus ejusdem Monasterii Abbatibus concedimus, & confirmamus in perpetuum cum timore Dei regendum, & detinendum ad usum, & utilitatem prædicti Monasterii Sublacensis. Pro quo sub divini judicii obtestatione promulgantes decernimus, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum, aut cujuscumque dignitatis Persona, aut conditionis sit, audeat a vestra jurisdictione auferre, aut aliquam læsionem inferre, quovis ingenio, seu argumento, quin potius in jurisdictione vestri Monasterii stabiliter possidenda permaneant. Si quis autem id præsumpserit, sciat se anathematis vinculo innodatum, atque a regno Dei alienum, nisi resipuerit, & cum Diabolo, ejusque atrocissimis pœnis, & cum Juda traditore Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi æterno igne comburendum, & in voraginem, tartareumque Chaos demergendum cum impiis se sciat. Qui vero pio intuitu custodes, & obedientes observatores hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterint, benedictionis gratiam, & & cælestis retributionis mercedem a justo Judice promereantur. Scriptum per manum Leonis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Scrinarii in mense Februario suprascripta Indictione undecima. Bene valete. Datum quinto Idus Februarii per manum Nicolai Primicerii, Pontificatus anno tertio.

Causa donationis. Monasterium S. Erasmi cum omnibus suis pertinentiis; Quas enumerat. Concedit Monasterio Sublacensi in perpetuum. Exemptio a cujuscumque molestia. Pœnæ in perturbatores. Dat. die 9. Februarii anno Dom. 938. Pontif. Leonis anno III.

IV.

Ad Gherardi Lauracensis Ecclesiæ Archiepiscopi consultationes respondet Leo PP. variosque abusus, qui adversus veterum rituum puritatem obrepserant apud Gallos, & Germanos, emendari jubet.

Ex Tomo XI. Concil. pag. 821.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, Regibus, Ducibus, Episcopis, Abbatibus, Comitibus, pari etiam modo Egilolpho Juvanensis, Isingrimo Ratisponensis, Lantberto Frisingensis, Wisundo Sebonensis Ecclesiæ venerabilibus Episcopis, & ceteris per Galliam, Germaniam, Bavariam, Alemanniam commorantibus.

1. SI instituta ecclesiastica, ut sunt a beatis Apostolis tradita, integra vellent servare Domini sacerdotes, nulla diversitas in ipsis ordinibus, & consecrationibus haberetur: sed dum unusquisque non quod traditum est, sed quod visum fuerit, hoc existimat esse tenendum, inde diversa in diversis locis, vel Ecclesiis, aut teneri, aut celebrari videatur. Hac de re fit scandalum populis, dum multa in vestra provincia contra Canones Ecclesiasticos, decretaque majorum usurpare videntur; quæ quidem possent facile resecari, si Episcopi in his non viderentur authores: qui sæcularibus intenti, humanum favorem captan-

Diversitas rituum in Ecclesia ex eo sequitur, quod non omnes pari modo apostolicas servant traditiones. Hinc fit scandalum populis. Facile possent tolli, si Episcopi temporalia non quærerent.

ptantes, religionem violant, ordinesque corrumpunt. Nos siquidem divinis præceptis, & apostolicis incitamur monitis, ut pro omnium Ecclesiarum statu, impigro vigilemus affectu. Idcirco fraternitati vestræ cognitum facimus, quod Gerardus Sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ Archiepiscopus, causa orationis ad limina veniens Apostolorum, nostram apostolicam præsentiam visitare, & benedictionis gratiam a nobis percipere sollicite studuit: multa quæ reprehensione digna sunt, nostris auribus lacrymosis vocibus intimavit: tota cordis intentione a nostra apostolica authoritate, de his, quæ contra canonum regulam, & decreta majorum in vestris geruntur provinciis, quærens consilium. Scitis enim, quod ab ipso Domino beato Petro principi Apostolorum, ejusque Vicariis, omnium Ecclesiarum cura commissa est, veritatis voce dicente; Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: cui etiam proprias oves commendavit, dicens: Si diligis me, pasce oves meas. Et idcirco pro universis Ecclesiis solicitudinem gerimus, & veluti in specula positi, quid per totius orbis provincias geratur, vigilanti cura insistimus. De quibus ergo Apostolicam Sedem consuluit, & qualia nos ei responsa dedimus, per hos nostros apices vobis intimare curamus: Ejus namque interrogatio seriatim talis erat.

Gerardus Lauriacensis Archiep. quare Romam venerit.

Quæ cura Sedis Apostolicæ pro observantia Canonum cæteris in Provinciis.

Matth. 16.

Joann. 21.

2. De auguratoribus, & incantatricibus, & maleficis vario modo mortificatis a populo, si aliqua pænitentia debeat exigi. De talibus namque personis, quid veteris, ac novi testamenti pagina censeat manifestum est. In lege namque Mosayca scriptum est: Maleficos non patiaris vivere. Similiter in Samuelis libro legitur, quia exterminavit Saul omnes Pythonissas de terra, & alia, quæ enumerare longum est. Sed nos etiam tales nostris exhortationibus ad pænitentiam trahere debemus, ut magis ecclesiastico judicio poenitendo vivant, quam gladio vindice puniantur, dicente B. Paulo Apostolo: Non enim posuit nos Deus ad iram, sed in acquisitione salutis. Quod si ecclesiastica judicia spreverint, humanis subjaceant legibus. Meminisse enim debent, a Deo potestates fuisse concessas, & ad vindictam noxiorum gladium fuisse permissum, & Dei ministrum fuisse datum in hujusmodi vindictam. Et dum in talibus improbis legum exercetur authoritas dicente beato Innocentio, erit dictator immunis.

De Auguratoribus, Incantatricibus, & Maleficis.

Exod. 22.

Exhortationibus ad pœnitentiam trahendi.

1. Tessal. 5.

Nisi resipuerint, statutis per leges pœnis in eos animadvertendũ.

3. Consultum est etiam, utrum Episcopi Pax vobis, an Dominus vobiscum pronunciare debeant. Sed non aliter per omnem vestram Provinciam tenendum est, quam in Sancta Romana Ecclesia. In Dominicis etiam diebus, & in præcipuis festivitatibus, atque Sanctorum natalitiis Gloria in excelsis Deo, & Pax vobis, pronunciamus. In diebus vero quadragesimæ, & in quatuor temporibus, sive in vigiliis Sanctorum, & in reliquis jejuniorum diebus, Dominus vobiscum, tantummodo dicimus.

De formula Pax vobis, & Dominus vobiscum, quando ab Episcopo dicenda.

Tenendus in hoc Ecclesiæ Romanæ mos.

4. Post hæc consuluit: Si Dominica oratio in benedictione ciborum debeat usitari; quod fieri non oportet, quia in sanctificatione Corporis, & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi, hanc solummodo orationem Sancti Apostoli decantabant: & in euangelio legitur, quia post cœnam a Domino factam hymno dicto exierunt in montem olivarum.

Orationem Dominicam non adhibendam in benedictione ciborum. Apostoli eam solummodo in sanctificatione Corporis, & Sanguinis J. C. cantabant.

5. Post hæc interrogavit de eo, qui matrem, & filiam spirituales in conjugio ducit, quod ne fiat sacri canones per omnia vetant. In canonibus Zachariæ ita habetur: ut præsbytera, diacona, monacha, vel etiam spirituali commatre, aut spirituali filia nullus utatur. Nam qui hujusmodi opus perpetravit, sciat se anathematis vinculo innodatum, & Dei judicio condemnatum, atque a sacro Corpore, & Sanguine Domini nostri Jesu Christi alienum: & quicumque sacerdotum ejus communicare præsumpserit, eorum judicio condemnatus sacerdotii sui honore privetur.

De matrimonio non celebrando ubi spiritualis affinitas intercedit.

6. Dehinc intulit lamentabile, & nimis lugendum, ut domini sacerdotes publice ducant uxores, etsi filii eorum valeant promoveri. Quod scelus, quia omnis sacra scriptura contradicit, quia sanctum, & venerandum Nicænum Concilium vetat, ne sacerdotes cum fœminis habitare præsumant, multo magis, ne copulari, vel sociari mulieribus debeant, juxta sacros canones modis omnibus prohibemus. In Neocæsariensi namque Concilio ita habetur: Presbyter si uxorem acceperit ab ordine deponatur; & qui in tali scelere fuerint reperti nostra apostolica authoritate ab omni priventur honore: filii vero eorum immunes ab eorum peccato sunt, dicente Propheta: filius non portabit iniquitatem patris: & in sacro Baptismate omnia dimittuntur peccata.

A Presbyteris non accipiendam uxorem.

Neocesar. Concil. Can. 1.

Ezech. 18.

7. Dehinc perquisivit, si a Chorepiscopo Ecclesiæ debeant consecrari, aut presbyteri ordinari, vel consignatio chrismatis, & manus impositio fieri. Quæ omnia a Chorepiscopis ne fiant, interdicimus juxta canonum decreta. In Concilio Antiocheno capite decimo sic habetur; Qui in vicis, & possessionibus Chorepiscopi nominantur, quamvis manus impositionem Episcoporum perceperint, tamen Sanctæ Synodo placuit, ut modum proprium recognoscant, & gubernent subjectas sibi Ecclesias, ordinent etiam lectores, & subdiaconos, atque exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant, nec presbyterum, nec diaconum audeant ordinare. Si quis autem transgredi statuta tentaverit, depositus, quo utebatur honore, privetur.

A Chorepiscopis non faciẽdas ordinationes.

Antioch. Concil. Can. 10.

8. Perquisivit etiam, si vir, & mulier tertio, vel quarto gradu consanguinitatis conjuncti, & inscii conjugio copulantur, postea Dei respectu compuncti, ostendunt se sacerdoti secrete confitentes peccata sua, utrum valeant eleemosynarum largitione, ac bonorum operum exhibitione purgari. De talibus enim personis in veteri, & novo testamento multa reperiuntur exempla, maxime in Conciliis Gregorii, & Zacariæ, in quibus hæc continentur, ut consobrinam, novercam, neptem, fratris uxorem, nurum, vel etiam de propria cognatione, aut quam cognatus habuit, nullus conjugio præsumat sibi copulare. Si quis vero hoc nefario conjugio convenerit, & in eo permanserit, sciat se authoritate apostolica anathematis vinculo innodatum, & nullus sacerdos ei tribuat communionem: & si inclinatus divisusque fuerit ab illicita copula, pœnitentiæ submittatur, ut sacerdos loci consideraverit.

De his, qui conjunctas sibi mulieres tertio vel quarto gradu consanguinitatis in uxores ducunt.

9. Devastatoribus autem Ecclesiarum unde inquisivit, nihil aliud scribimus, nisi quod Paulus Apostolus ad Thimoth. scribens ait: Argue, increpa, obsecra cum omni imperio. His vero omnibus prælibatis fraternitatem vestram monemus, per hanc nostram Apostolicam jussionem, ut huic Gerardo Archiepiscopo, cui vicem nostram in cunctis finibus vestris commisimus, in omnibus, quæ

De Vastatoribus Ecclesiarum.

Obedientia Gerardo Sedis Apostolicæ Vicario præstanda.

quæ ad ecclesiasticum ordinem pertinent; obedientes, & adjutores sitis: quatenus in una concordia persistentes, ut ecclesiastica jura, & christianitatis religio in vestris partibus, quæ paganorum incursione, & malorum christianorum persecutione corrupta, & depravata esse videntur, Domino largiente, & Beato Petro Apostolorum principe cooperante, ad rectitudinis normam valeant reformari, & vos in futuro examine securi possitis audire vocem domini dicentis: Euge serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam; intra in gaudium Domini tui.

Matth. xxv. 21.

Commendatio Leonis PP. ad Eberardum Ducem Bavarorum pro Gerardo Lauriacensi.

Præter hæc Eberardo Duci Bavariorum nostra authoritate injungimus, ut præfato Gerardo Archiepiscopo in omnibus auxilium præstet, ut suæ Ecclesiæ status, & rectitudo, ac proprius vigor ad integrum culmen, & priscum decorem suo juvamine habeat perveni e, si Dei indulgentia, & Sancti Petri etiam suorum delictorum a nobis vult accipere remissionem.

STEPHANUS OCTAVUS,

ALIIS NONUS PAPA CXXX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXXXIX.

STephanus Octavus, aliis Nonus, quem natione Germanum fuisse plerique omnes scribunt, Leoni VII. statim subrogatus, ordinatur mense Julio anno 939 (Extant enim in iv Vignolii Catalogo hæc: *Hujus tempore, scilicet anno Dominicæ Incarnationis* DCCCCXXXIX. *obscuratus est Sol ab hora secunda usque ad horam tertiam mense Julii die* 19 *Indictione* XII.) Sedit itaque in Pontificatu annos iii. menses iv. dies xv. Quare Stephanum obiisse dicendum est die 2. vel 3. mensis Decembris anno 942. Corpus ejus in Basilica Principis Apostolorum tumulatum est.

MARINUS SECUNDUS,

SEU

MARTINUS TERTIUS

PAPA CXXXI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXLII.

MArinus secundus, seu Martinus Tertius dictus, natione Romanus, in locum Stephani Papæ sine mora subrogatus est. Sedit in Pontificatu temporibus Constantini Porphyrogeniti in Oriente, Othonis Magni in Occidente Impp. annos iii. menses vi. (addunt quamplurimi dies xiii. sed cum Pagius ex ipsis Agapeti Successoris literis, eum Pontificem jam fuisse die 15. Junii ann. 946. ostendat, iii. Vignolii Catalogus ex Cod. Vat. iii., sequendus videtur, in quo nonnisi anni iii. m. vi. assignantur). Obiit itaque Marinus circa diem 5. vel 6. mensis Junii anno 946.

Con-

Confirmatio jurium, & bonorum omnium ad Monasterium S. Vincentii Vulturnen. spectantium.

Ex Chronic. Vulturnen. inter Rer. Ital. Script. Tom. IV. p. 1 pag. 432.

MarinusEpiscopusServusServorumDeiLeoniVen. Abbati ex Monasterio Christi Martyris Vincentii, quod situm est in partibus Samniæ, territorio Beneventano super fontem Vulturni fluminis, & pro te cunctis successoribus tuis in eodem venerabili Monasterio regulariter promovendis in perpetuum.

Exordium.

QUoniam pia solicitudine convenit nos pro universis Dei Ecclesiis semper invigilare, & tota mentis intentione venerabilium locorum integritates procurare; ideo utilitati illorum, & maxime pro quiete Monachorum, optamus subsidia conferre, ut divinæ misericordiæ remunerationem in sidereis arcibus consequamur. Igitur quia petistis a nobis, ut monasterium beati Vincentii Martyris, una cum omnibus sibi pertinentibus Monasteriis, cellis, capellis, terris, & castellis, servis, & ancillis, cum universis redditionibus suis, sub jurisdictione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui Deo auctore servimus, nostri privilegii auctoritate muniremus: idcirco tibi tuisque successoribus legitimis Abbatibus illud concedimus detinendum, ut nullius alterius Ecclesiæ ditionibus submittatur: sed cum omnibus sibi subjectis monasteriis, & cellis, videlicet Monasterium Beati Petri Apostoli positum juxta fluvium Sabbati territorio jam dicto Beneventano, Monasterium Sanctæ Dei Genitricis Mariæ in loco Sano, Monasterium Domini Salvatoris, quod positum est in Alife, Monasterium Sanctæ Mariæ in loco Apinianici territorio Marsicano, Monasterium Sanctæ Mariæ in duas Basilicas, Monasterium Sanctæ Mariæ in Castanieto, Monasterium Sanctæ Mariæ in Palere, territorio domo, Monasterium Sanctæ Mariæ in Planisi, Monasterium Sancti Petri in Vipera cum ipso casale Leonis, Monasterium Sancti Petri in Tontole, Monasterium Sancti Petri in Trite, Monasterium Sanctæ Mariæ in Musano, Monasterium Sanctæ Mariæ in Arole, Monasterium Sancti Georgii in Salerno, Monasterium Sancti Vincentii in Capua, Monasterium Sancti Martini, & Sanctę Crucis in monte Marsico, Monasterium Sanctæ Columbæ in Sora, Monasterium Sancti Mauri, & Sancti Valentini in Atine, Monasterium Sancti Donati cum inclita valle Sorana. Hæc omnia, & cum omnibus sibi jure pertinentibus rebus sub tutela Sedis Apostolicæ, * nostra ita recipimus, ut quamlibet Christianitatem indigentes in præfato venerabili Monasterio, qualis Episcopus ad invitandum volueritis, habeatis omnimodo potestatem. Similiter ad Ecclesias consecrandas, & ordinationem de sacerdotibus, & diaconibus per tempora faciendam, & de omni gradu ibidem adimplendum. Protestamus etenim, ut nullus Episcopus debeat exinde sacerdotem, vel diaconum ad suam synodum provocare, nisi sua fuerit propria voluntas, aut Abbatem, vel Monachos, quoquomodo judicare, vel excommunicare. Volumus, & apostolica injungimus auctoritate vobis, vestrisque supradictis abbatibus de qualicumque Ecclesia Sacerdotes, vel clericos, si venerint ad habitandum in congregatione fratrum, sive monasticum suscipiendi habitum se contulerint, statim recipiantur. Chrisma vero a quali Episcopo voluntas fuerit impetrandi, liceat semper, secundum quod diximus, sub Apostolica nostra potestate. Et omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato venerabili monasterio quamlibet ditionem habere, præter Sedem Apostolicam prohibemus, itaut nisi ab Abbate monasterii fuerit invitatus, nec missarum solemnia ibidem celebrare præsumat. Statuentes apostolica insuper censura, sub divini judicii obtestatione, sed & validis, atque atrocioribus anathematis interdictionibus prohibemus, ut nullus umquam præsumat cujusque dignitatis præditus potestate, vel in eodem venerabili Monasterio, vel ejus causis incumbere, aut de rebus, & possessionibus, vel Ecclesiis subjectis, vel quicquid de his, quæ ejus esse videntur, quoquomodo auferre, aut alienare, sed nec quamlibet malitiam, aut jacturæ molestiam ibidem, sive pacis sive barbarici temporis aliquo modo inferre, dum præfatum perenniter, ut dictum est, monasterium firma stabilitate decernimus sub jurisdictione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ permanendum. Promulgantes nempe, & hac auctoritate beati Petri Apostolorum Principis coram Deo, & ejus terribili examine, per hujus privilegii nostri constitutionem sancimus ac decernimus, ut loca, quæ a quolibet Episcopo, vel abbate commutata sunt, necnon, & diversorum locorum possessiones, quæ a Regibus, Ducibus, Principibus, Castaldeis, & a cæteris Christianis, concessa, largita, vel oblata sunt in eodem sancto, & venerabili Monasterio, aut in postmodum concessa, vel oblata fuerint, ipsius jure monasterii in perpetuum permanenda statuimus: nec licentia sit, ut dictum est, & ejus, vel omnibus ejusdem Monasterii pertinentibus cuique magnæ, parveque personæ auferre, ut pro recto, juxta id, quod subjectum idem venerabile monasterium apostolicis constitutis, atque privilegiis consistit, inconcusse permaneat. Et liceat eisdem Monachis de sua congregatione Abbatem semper eligere, & liceat ipsi Abbati suos judicare monachos, non solum virile sed & muliebre monasterium sibi subjectum. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc, quæ a nobis ad laudem Dei nostri pro stabilitate jam dicti venerabilis monasteriis statuta sunt, refragare, aut in quoquam transilere voluerit, anathematis vinculo innodatus, & cum diabolo, & Angelis ejus, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterno incendio concremandus deputetur. At vero, qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens hujus nostri privilegii constitutum ad cultum Dei respicientem, benedictionis gratiam a Domino Deo nostro misericordiosissimo multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps fieri mereatur. Bene valete. Scriptum per manum Adriani Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Martio, Indictione secunda. Data per manum Stephani Primicerii Defensorum Summæ Apostolicæ Sedis anno Pontificatus Domini Marini Summi Pontificis secundi, II. in Sacratissima sede Beati Petri Apostoli.

Monachorum preces.

Monasterii Vulturnen. exemptio a jurisdictione cujuscumque personæ præter Abbatem.

Confirmatio bonorum, quæ enumerantur.

Monasteria omnia cum pertinentiis ad Vulturnen. spectan. sub Sedis Apostolicæ tutela recipiuntur.

* adde & Ad Consecrationem Ecclesiarum, & Sacerdotum ordinationes peragendas quem libuerit, vocandi Episcopum facultatem Abbas habeat

Immunitas ab Episcopali potestate. Abbates quencumque

volue int, possint recipere. Chrisma a quolibet Episcopo recipiant.

Sacerdotes non vocati nec Missarum sole nnia in Monasterio celebrare possint.

Aliqud ab eo auferre, alienare, aut molestiam ullam illi inferre cuicumque personæ sub anathematis censura interdicitur.

Abbatis electio penes Monachos. Monachorum correctio, & judicium penes Abbatem.

Anathema contra Privilegii hujus statuta inobservantes.

Dat. mense Majo Anno Domini 944. Pontif. Marini anno II.

AGAPETUS SECUNDUS

PAPA CXXXII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXLVI.

AGagpetus secundus, natione Romanus ordinatus est Pontifex paulo ante medium mensis Junii anno 946. Sedit annos x. menses vi. dies x. (*a*). Fuit autem temporibus Porphyrogeniti in Oriente, & Othonis magni in Occidente Impp. Obiit circa diem 23. mensis Decembris anni 956., & sepultus est in Basilica Lateranensi.

Schisma Decimum quintum in Ecclesia Romana invectum per Octavium Clericum, & Urbis Patricium, qui postea fuit Joannes XII.

(*a*) Ut habetur in II. Vignolii Catalogo, quamvis enim in I., & IV. m. VII. describantur, cum tamen die 2. Januarii anni 957. Joannem XII. jam in Pontificatu sedisse constet, II. Catalogus sequendus videtur, ne in magnam confusionem Chronologicam incidamus.

I.

Confirmatio Privilegiorum, quæ Marinus II. Papa Fuldensi Monasterio concessit.

Agapitus Episcopus Servus Servorum Dei Hadamaro Religioso Abbati Venerabilis Monasterii Domini Salvatoris, & per te in eodem venerabili monasterio successoribusque tuis Abbatibus in perpetuum.

Ex authentico edidit Jo. Frid. Schannat inter Probationes Diœcesis & Hierarchiæ Fuldensis.

Exordium.

SUmmam gerentes solicitudinem omnium venerabilium locorum quantum ex divino adjutorio possibilitas datur, de eorum stabilitate satagere studemus. Hoc namque studio, & divina placatur clementia, & laus Ecclesiæ Christi procuratur: Nam potiori & nos fiducia pro impetranda venia delictorum, æternam pietatem audemus implorare: & ideo reverentia tua postulavit a nobis, quatenus jam dictum venerabile monasterium Domini Salvatoris a Sancto Bonifatio Episcopo constructum in loco, qui vocatur Boconia erga ripam fluminis Fuldaha, privilegii Sedis Apostolicæ munimine decoretur, & sub jurisdictione Sanctæ nostræ, cui, Deo authore, deservimus Ecclesiæ, constitutum nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur: De qua re piis desideriis tuis faventes, hac nostra apostolica auctoritate id, quod exposcis, effectui mancipamus secundum privilegii seriem, quod ab Antecessore nostro bonæ memoriæ Marino hujus Almæ Sedis Præsule inibi perpetualiter factum nobis ostendere fategisti: & ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Monasterio ditionem quamlibet habere, aut auctoritatem præter Sedem Apostolicam prohibemus, ita ut nisi ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, nec Missarum ibidem solemnitatem quispiam præsumat omnino celebrare: ut profecto juxta id, quod subjectum Apostolicæ Sedi firmitate privilegii consistit, inconcusse dotatum permaneat, locisque, ac rebus, tam eis quas moderno tempore tenet, vel possidet, quam quas futuris temporibus in jura Monasterii divina pietas voluerit augere ex donis, & oblationibus, decimisque fidelium absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur. De cætero vero hoc deliberantes, decernimus, ut congruis temporibus, nostræ solicitudini ecclesiasticæ intimetur, qualiter religio monastica regulari habitu dirigatur, concordiaque convenienti ecclesiastico studio mancipetur, ne forte, quod absit, sub hujus privilegii obtentu animus gressusque rectitudinis a veræ norma justitiæ aliquo modo retorqueatur; & neque Regi, neque Episcopo cuilibet, vel Comiti, vel aliæ magnæ, parvæque personæ licitum sit quamlibet vim inferre, sive aliquam controversiam facere in rebus, & familiis ejusdem sæpedicti venerabilis Monasterii.

Hadamari Abbatis preces.

Marinus II. PP. simile privilegium Fuldensi Monasterio concessit. Ejus immunitas a quacumque ecclesiastica jurisdictione.

Præsentia, futuraque bona eidem confirmantur. Abbas & Monachi cógruis temporibus rationem sui, servatæque monasticæ disciplinæ Sedi Apostolicæ reddant.

Monasterii exemptio a potestate laicali.

Auctoritate nostra etiam interdicimus, ut nulla fœmina inibi ingredi umquam præsumat, nemo in eodem venerabili monasterio, vel in cæteris ejus locis placitum habeat, nemo servos, vel colonos ad aliquod servitium adstringat, illis tantum exceptis personis, quibus Abbas ad utilitatem suæ necessitatis assensum præbuerit.

Decreta nonnulla pro ejus quiete.

Eligendi sibi abbatem, quando opus fuerit, fratres inter se potestatem habeant, secundum regulam Sancti Benedicti sine ullius personæ contradictio-

Abatem eligendi jus penes Monachos

dictione, tibique, dilecte fili Hathumare, quia te bene eruditum, & eloquentem virum novimus, verbum Dei prædicare auctoritate Sancti Petri, & concedimus, & præcipimus. Igitur statuentes apostolica censura decernimus per hujus decreti nostri paginam, ut quicumque cujuslibet Ecclesiæ Antistes, vel quacumque dignitate prædita persona hanc privilegii nostri auctoritatem, quam prærogativa Principis Apostolorum firmamus, temerare præsumpserit, nisi cito resipuerit anathema sit, & iram Dei incurrens, a cœtu omnium Sanctorum extorris existat, & nihilominus præfati Monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter inviolata permaneat apostolica auctoritate roborata. Qui autem custos, & observator hujus nostri privilegii *, benedictionem, & gratiam a Domino conseqnatur.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

** adde extiterit.*

Scriptum per manus Leonis Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Octobris Indictione V. Datum VII. Kal. Novembris per manum Stephani Primicerii summæ Apostolicæ Sedis. Anno, Deo propitio, Pontificatus Domini Agapiti Summi Pontificis, & universalis Papæ II. in Sacratissima Beati Petri Apostoli Sede II. in mense Octobris Indict. V.

Dat. die 28. Octobris anno Dom. 946. Pontif. Agapeti anno I.

II.

Monasterium Gandersheimense in Saxonia constructum sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur, variisque donatur privilegiis.

Agapetus Episcopus Servus Servorum Dei Windilgradi Abbatissæ venerabilis monasterii Ganderescheim constructi ab Ottone Comite de Saxonia, aliisque suæ sortis Abbatissis in perpetuum.

Leibnit. Script. Rer. Branswic To. 2. p. 373.

Quoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet, ut devotioni conditoris piæ conservationis auctoritas in privilegiis præstandis minime denegetur. Igitur quia postulavit a nobis Hathumarus venerabilis Abbas, ut per ejus interventum atque deprecationem vestrum monasterium Ganderescheim situm juxta fluvium Aternam, Apostolica auctoritate vobis confirmaremus, sub jurisdictione Sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum, nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur: Pro qua re piis desideriis faventes [per] hanc nostram auctoritatem id, quod exposcitur, effectu mancipamus, & ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato Monasterio ditionem quamlibet habere auctoritate nostra, præter Sedem Apostolicam prohibemus. Auctoritate namque Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli jubemus, ut nullus Rex audeat, præter licentiam vestram, monasterium aliquibus hominibus in beneficium dare, ut profecto juxta id, quod subjectum Apostolicæ Sedi firmitate privilegii consistit, inconcusse ditatum permaneat locis, ac rebus, tam his, quas moderno tempore habet, vel possidet, quam quæ futuris temporibus in jure ipsius monasterii divina pietas voluerit augere, & donis, oblationibus decimisque fidelium absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua perfruatur. Quando autem Abbatissa ipsius Monasterii de hoc sæculo migraverit, nulli sit licitum, aliquam ibidem ordinare Abbatissam, nisi ex ipsa congregatione, si talem invenerit, quæ digna Deo sit: & si fortasse ibidem inventa non fuerit, tunc Rex habeat potestatem talem ibidem ordinare Abbatissam quæ digna Deo placere possit. Constituimus etiam per hujus decreti nostri paginam, ut quacumque dignitate prædita persona hanc nostri privilegii chartam, quam auctoritate Principis Apostolorum firmamus temerare temptaverit, anathema sit, & iram Dei incurrens, a cœtu Sanctorum omnium extorris existat, ut nihilominus præfati monasterii dignitas a nobis indulta, perpetualiter inviolata permaneat, apostolica auctoritate subnixa. Scripta per manus Stephani Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario Indictione sexta. Bene valete. Datum III. Nonas Januarias per manus Andreæ divini respectu gratia Arcarii Sanctæ Sedis Apostolicæ. Anno Deo propitio Pontificatus Agapiti summi Pontificis junioris Papæ in Sacratissima Sede Beati Petri Apostoli secundo.

Exordium.

Monasterium hoc sub Apostolicæ Sedis protectione receptum a quolibet Episcopali jure liberum declaratur.

Bona quæcumque ad illud spectantia eidem confirmantur.

Abbatissa a Monachis eligenda, etsi digna inter eas non invenitur, Rex dignam aliquam Abbatissam ordinandi habeat potestatem.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

Dat. die 3. Januarii anno Domini 948 Pontif. Agapeti anno II

III.

Cluniacense Monasterium in pago Matisconensi a Guillelmo I. Gebennensi Duce auctum sub Apostolicæ Sedis recipitur, confirmatisque bonis omnibus, ac donationibus immune a quacumque laica, vel ecclesiastica jurisdictione constituitur.

Agapitus Servus Servorum Dei, dilecto filio Aymardo venerabili Abbati Monasterii Cluniacensis, ædificati in honore beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, siti in pago Matisconensi, & per te in eodem Monasterio, tuisque successoribus in perpetuum.

Ex Concil Tom. XI. inter Agapeti 2. Epistolas. Edidit quoque ex Tabulario S. Dionysii Joannes Besly in Probationibus ad Historiam Ducũ Pictaviensiũ. in Guillelmo I. Duce Guienne.

Convenit apostolico moderamini benevola compassione pie poscentium votis succurrere, & alacri devotione his præbere assensum. Ex hoc enim potissimum præmium a conditore omnium Deo promerebimur. Igitur quia petistis a nobis, quatenus Monasterium prædictum illo statu, quo a Guillelmo duce per testamentum manere decretum est, nostra apostolica authoritate decerneremus, Sanctæ Romanæ cui Deo authore deservimus, Ecclesiæ subjectum esse; inclinati precibus tuis, tibi ad regendum concedimus. Itaque sit illud monasterium cum omnibus rebus, vel quas nunc habet, vel quæ deinceps ibi traditæ fuerint, liberum a dominatu cujuscumque Regis, aut Episcopi, sive Comitis, aut cujuslibet ex propinquis ipsius Guillelmi. Nullus ibidem contra voluntatem Monachorum Prælatum eis post tuum decessum ordinare præsumat; sed habeant liberam facultatem, sine cujuslibet principis consultu, quemcumque secundum regulam sancti Benedicti voluerint, sibi ordinare: nisi forte, quod absit, personam suis vitiis consentientem eligere maluerint. Hoc quicumque * voluerit, cum Dei zelo prohibeat. * Decimas vero, quæ olim ad vestras Cappellas pertinuerunt, & per modernam quasi authoritatem, sive licentiam, a quolibet Episcopo subtracta

Exordium.

Monachorum preces.

Monasterii immunitas a regia, Episcopali, & alia quavis jurisdictione.

Abbatis electio penes Monachos ablato cujuslibet Principis consensu.

** al. valuerit.*
** hæc desunt apud Besly.*

Exemptio a solutione Decimarum, quæ prius ad Episcopum spectabant. *Bruno Matisconensis Episcopus.* Matisconen. Episcopi donationes confirmantur.

tracta sunt, vobis ex integro restituimus. Capellas autem quæ jam factæ, vel faciendæ inibi sint, ita manere concedimus, ut vestris ecclesiis nihil ex decimis minuatur. Hoc vero quod dilectus filius noster Bruno Episcopus de prædictis capellis vobis concessit, ratum & firmum esse decrevimus in perpetuum. Præterea quicquid ex vineis, vel culturis ad vestram partem pertinet, partem quoque decimarum ad hospitale vestrum pertinere sancimus. Simul & de his rebus quas percepturi estis. Hoc etiam quod Leobaldus ad prædictum Monasterium dereliquit. Simul & illud quod magiona, aliquibus rebus, vel ad id Monasterium pertinere debent. Confirmamus etiam nostra apostolica authoritate Abbatiam Carilocensis Cœnobii, quæ eidem collata est Monasterio. Abbatias S. Joannis, atque beati Martini in suburbio Matiscensi sitas, nihilominus in perpetuum constare decernimus ad prædictum locum, ut nullus Episcopus vel Comes, vel aliqua persona inibi temerario ausu quicquam ordinare præsumat, sine jussione rectoris jam dicti loci. Similiter censemus de Celsiniacas Alodo Acfredi Comitis, quem filius noster Stephanus justa lance causam examinans, pro omnium remedio Christianorum prelibato delegavit loco. Præterea villas omnes, quę pertinent ad idem cœnobium, Cluniacense soliditate apostolica roboramus, Solustriacum, videlicet, Canonicas, Seneciacum, Arpagiacum, sanctum Victorem, & Scociolas, Kaerdasemscum, Dabormacum, & Piscatoriam, quam Osam vocant, Tosciacum, & ecclesiam sancti Desiderii, Ambariacum, Saviniacum Alodum, quem Engelbaldus dedit, & Alodum quem Waldo, veniens ad conversionem, dedit. Similiter & Amberiam, & ecclesiam S. Abundii, quam Artaldus moriens ad prædictum reliquit cœnobium. Ecclesiam S. Saturnini, cum omni alodo, quem Geraldus Archiepiscopus dedit prędicto cœnobio. Et quia ordo monasticus summam desiderat immunitatem: ita vobis concedimus, sicut locis sanctis ubique reverentia debetur, ut nullus vestra municipia, aut res quaslibet, sine vestro consultu distringere, aut invadere ullo modo præsumat. Sane, ad recognoscendum, quod prędictum cœnobium sanctę Apostolicę Sedi, ad tuendum, atque fovendum pertineat, dentur per quinquennium X. solidi. Si quis autem contra hanc nostram saluberrimam constitutionem resistendo venire tentaverit, aut aliquid horum corrumpere conatus sit, & omnia quæ in hoc privilegio sancimus, non observaverit, sciat se sub divini judicii obtestatione, anathematis vinculo æternaliter, nisi resipuerit, innodatum a Regno Dei alienandum, & cum diabolo sine fine cruciandum. Qui vero nostræ hujus saluberrimæ sanctionis custos, & observator extiterit, a Christo Domino benedictionem, & a sanctis Apostolis mundi judicibus absolutionem hic & in futuro consequi mereatur.

Confirmatio Abbatiarum subjectarum.

Omnimoda earum exemptio a quacumque jurisdictione.

Confirmatio pariter bonorum omnium ad Cluniacense Monasterium spectantium.

Census a Monasterio Sedi Apostolicæ debitus in signum suæ dependentiæ.

Anathema contra inobservantes, quæ hoc in Privilegio decernuntur.

Dat. mense martio anno Domini 949. Pontif. Agapiti anno III.

Scriptum per manus Leonis Notarii Regionarii & Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Martio per Indictionem VII.

IV.

Confirmatio Monasterii Cuxanensis, bonorumque omnium ad illud spectantium.

Agapitus Episcopus Servus Servorum Dei Gondefredo religioso Abbati venerabilis Monasterii Sancti Germani, atque Michaelis situm in valle confluente in loco, qui vocatur Coxano, & per te tuisque successoribus abbatibus ejusdem monasterii in perpetuum.

Ex Chartulario Monasterii hujus edidit Balutius in appendice Marcæ Hispanicæ.

Exordium.

Abbatis preces pro confirmatione Monasterii, bonorumque ad illud spectantium. Situs Monasterii, & bonorum eius descriptio quæ eidem confirmantur.

CUM magna nobis solicitudine insistit cura pro universis Dei Ecclesiis vigilandum, ne aliqua nacessitatis jactura dispendia consequantur. Igitur quia Soniarius religiosus Presbyter, & monachus vice vestra ante nostram præsentiam veniens postulavit a nobis quatenus confirmaremus tibi tuisque successoribus Abbatibus supradictum monasterium in integrum cum omnibus finibus suis, terminis, & adjacentiis, suisque omnibus pertinentiis in perpetuum. Inclinati tuis precibus pro omnipotentis Dei, & Sancti Petri amore jam dictum monasterium cum finibus, & suis terminis, sicut incipit a parte orientis, a fronte per summitatem serræ, quæ pergit de Bovaria ad jovem de Clerano, & vadit ab ipso monte, qui dicitur Laccarias usque in monte Canigone, & a meridie afrontat in monte Canigonis, & descendit per serra super miliarias, & pervenit ad crucem super curtes, deinde ad chero Clarinto, & pervenit per summitatem de serra usque in rivo merdario: & ab Occidente ipsa serra de chero Clarinto, & pervenit in rivo merdario, & ducit usque in fluvium Tede, & a parte circi afrontat in strata publica, quæ dicunt ad duas sorores, & pervenit per ipsa via publica usque in Litterano, deinde subtus sancto Felicio, & pervenit usque in alode Sanctæ Mariæ, & villa Tauriniano cum ipsa Ecclesia Sancti Fructuosi, cum decimis, & primitiis, & Ecclesiam Sancti Martini de Clerano, & Ecclesiam Sancti Andreæ, quæ est fundata in villa Castellano cum suo alode, & villam de Torrente cum finibus, & terminis, sicut in scripturis veridicis vestris resonat, & valle Taresago, & curtes, & de cella Sancti Vincentii cum suo alode, sicut in vestris continetur scripturis, & alode Tonegale, Manzunculas, Ocenias, Tres valles, Lare cum Ecclesia Sancti Andreæ, cella Sancti Thomæ cum suo alode, Ecclesia Sancti Petri, quæ est fundata in villa Inforcadis, Laguna cum sua Ecclesia, & alodiis vestris in his locis. In comitatu Rossilionense, in villa Miliarii, in Camelas, in Relano, in Sancto Felice, in valle ventosa, in monte Auriolo, in villa Insula, in valle lotas, in Puio Nadalino, in villa vineano, & in Saorla, in Arbussolas, & in Planicolas, & Interrivos, & in valle Molegica, in villa Orto Falguerias, in villa Arriano, in villa Foliloliis, in Verneto, in Corneliano, in valle Foliano, in valle Saorra, in Torresindo, in Pino, & in Campelias, & in Segondaniano, in Juloss, & in Flazano, & in Angerro, & in Enne, & in Porciliarios, & in Evole, in Altino. Et in Comitatu Cardaniense, in villa Sallagosa, in Onzes, in Aunes. In Fenioletense, in villa Tavernulas, in Sauriniano, sive in Perolas, Vallemagna cum sua Ecclesia, & in valle stavia. In comitatu Bergitano,

gitano, in ipso villari de Gilmari, in ipsa villa de Canes; & in cęteris locis, ubicumque res Monasterii rejacent, & in comitatu Rossilionense, & in valle confluentis, & in comitatu Cardaniense, & in comitatu Fenioletense, vel in Bergitano, in his locis supradictis, & in comitatibus, quantum ipsum Monasterium habet, & in scripturis vestris continetur, vel resonat, & in ante auxiliante Deo acquisituri estis, cum finibus, & terminis, limitibusque vestri monasterii. Simul & concedimus vobis de vestris locis primitias, & decimas, & oblationes concedimus recolligendas, jamdictum Monasterium cum omnibus suis pertinentiis juris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, cui Deo auctore deservimus, vobis per hujus privilegii seriem vestrum monasterium, & locis, seu Ecclesias ubique pertinentes, & a præsenti nona indictione in perpetuum tibi, tuisque successoribus Servorum Dei inibi commorantibus cœnobiticam vitam ducentibus stabilimus Dei cum timore regendum, detinendum, & securis, atque quietis sub norma, & apostolica tuitione permanendo, sed sub nullius aliæ cujusquam potestate subjicimus. Item apostolica auctoritate jubemus Christifidelibus benigne secundum Deum hospitio recipiendis. Et tu cum ab hac luce fueris subtractus, a nulla Persona ibi eligatur Abbas, nisi de ipsa congregatione eligatur abbas secundum Deum a prædicta congregatione. Præcipimus autem apostolica auctoritate, ut nulla magna, parvaque persona aliquam vim, aut invasionem in supradicto Monasterio, aut in suis rebus unquam facere præsumat. Pro quo sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione, promulgantes decernimus, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum, vel nulla magna, parvaque persona, cujuscumque ordinis sit, Episcopus excommunicet, & hujus nostri apostolici privilegii frangere * Nam, quod non credimus, qui aliter agere præsumpserit, sciat se excommunicatum, & anathematis vinculis innodatum, & a regno Dei alienatum, & in voraginem tartareumque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero custos, & observator extiterit gratiam benedictionis a Christo Domino Deo nostro multipliciter consequi mereatur. Scriptum per manus Leonis Notarii regionarii, & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembrio per Indictionem supradictam. Bene valete.

*Primitiæ, decimæ, oblationesque omnes conceduntur. — Monasterium cum pertinentiis omnibus juris S.R.E. subjectum declaratur. — Ejus, Monachorumque regimen penes Abbatem fere stabilitur. Exemptio ab aliena jurisdictione. — Hospitalitas inibi exercenda. — Abbas de gremio a monachis eligendus. — Vim, molestiamve ullam Monasterio inferre interdicitur. — *deest aliquid. — Anathema contra hæc statuta inobservantes. — Script. mens. Decembris anno Domini Pont. Agapiti anno*

V.

Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum omnium S. Urgellensis Ecclesiæ, cujus Episcopi multis aliis privilegiis donantur.

Agapitus Episcopus Servus Servorum Dei reverentissimo, & sanctissimo Vuisado Sanctæ Oriellensis Ecclesiæ Episcopo, tuisque successoribus in perpetuum.

Ex Chartulario Ecclesiæ Urgellensis edidit Baluzius in appendice Marcæ Hispanicæ. — Exordium.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum procul dubio promeremur, quando venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine debio statum perducta. Igitur quia postulasti a nobis quatenus supradictum Episcopatum sanctæ Oriellensis Ecclesiæ cum omnibus suis ædificiis, seu, & villis, Ecclesiis, parrochiis, casis vineis, terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, saletris, arboribus pomiferis, fructiferis, vel infructiferis diversi generis, puteis, fontibus, rivis, molendinis, piscariis, aquis, aquarumque decursibus, castellis, montibus, vallibus, collibus, rupturis, adjacentiisque eorum, cultum, vel incultum, necnon & pertinentiam ejusdem episcopii, scilicet Cerdaniensis pagus, Libianensis, Bergitanensis, Paliarensis quoque, atque Ribacurensis, Jestabiensis, atque Cardosensis, Anabiensis, ac Tirbiensis, & locus sanctæ Deodatæ cum finibus suis, Castrum etiam Sanangia cum finibus suis Calbiciniano cum finibus suis, & Feneris cum finibus suis, & Submonte cum finibus suis. Confirmamus etiam & tertiam partem telonei ejusdem episcopii, cum pertinentiis mercati, vel cum omnibus ad ipsum episcopium ex suis omnibus locis ubicumque generaliter, & in integro pertinentibus infra supradictum episcopatum a territorio Oriellensis, Cerdaniensis, Bergitanensis, Paliarensis, atque Ribacurensis. Item & confirmamus tibi, tuisque successoribus de ipsius supradicti episcopii locis, & pertinentiis primitias, & decimas. Necnon & iterum stabilimus, ut nulla quælibet persona clericis vestri episcopii consistentibus injuste ad districtionem, aut ad injustam legem deportare cum laicali persona præsumat. Nam quia supradictum episcopium cum omnibus rebus ubicumque sibi pertinentibus a Francorum Regibus per Præcepti paginam firmatum, & solidatum est regali auctoritate; & nostra iterum apostolica auctoritate firmamus; ut amodo & inantea quicquid vos, vestrique successores legaliter acquisituri fueritis futuris temporibus, ex præsenti anno incarnationis D. N. Jesu Christi DCCCCLI. decima Indictione, inclinati precibus vestris per vestra regalia Præcepta, & hujus Privilegii seriem in perpetuum vobis vestrisque successoribus confirmamus, & stabilimus detinendum, possidendum, & cum Dei timore dispensandum, atque regendum, ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Comes, nullus Marchio, nullus Judex, neque ulla parva, magnaque persona aliquam vim, aut invasionem in eodem episcopio, neque in suis pertinentiis unquam facere præsumat. Pro quo sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdicto promulgantes decernimus, ut nullus nostrorum successorum Pontificum, neque ulla magna, parvaque persona audeat, neque præsumat contra hoc nostrum apostolicum Privilegium in aliquibus agere injuste neque frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, in aliquibus frangere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, auctoritate Dei, & sancti Petri Apostoli, atque nostra, qui ejus fungimur vicariatione, anathematis vinculis indissolubiliter innodandum, & a regno Dei alienandum, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi incendio concremandum, & in voragine, tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero custos, & observator extiterit, benedictionis gratiam, & cælestis retributio-

Wisadi Urgellensis Episcopi postulatio. — Enumeratio bonorum ad Urgellensem Ecclesiam spectantium, quæ eidem confirmantur. — Donatio primatiarum, & decimarū de eisdem bonis. — Exemptio Clericorum hujus Ecclesiæ ab exteris Tribunalibus. — Urgellensis Ecclesiā Francorum Regū privilegiis donata; quæ confirmantur. — Confirmatio bonorum, quæ Urgell. Ecclesia in posterū fuerit acquisitura. — Omnimoda ejus exemptio a sæculari potestate. — Anathema contra violatores Privilegii hujus.

Script. Mense Decembris anno Domini 951. Pontif. Agapeti anno VI.

tionis a justo judice Domino nostro multipliciter consequatur, & vitæ æterne particeps esse mereatur. Amen. Bene valete. Scriptum per manus Leonis Notarii Regionarii, atque Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembrio in supradicto anno, Indictione supra nominata.

V I.

Confirmatio Bonorum, ac Privilegiorum omnium Rivipullensis Monasterii.

Ex Chartulario Monasterii Rivipullensis edidit Baluzius in Append. Marca Hispan.

Agapitus Episcopus Servus Servorum Dei Arnulfo religioso Abbati venerabilis Monasterii Sanctæ Mariæ Virginis Dei genitricis dominæ nostræ, quod est situm in comitatu Ausona in valle Riopollensi inter duo flumina; & post te in eodem venerabili Monasterio tuis successoribus in perpetuum.

Exordium.

COnvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, ac petentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim potissimum prĕmium a Conditore omnium Deo procul dubio promeremur, quando venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur, quia postulatis a nobis quatenus supradictum Monasterium cum omnibus suis locis, videlicet Ecclesiis, parrochiis villis, fundis, casis, casalibus, terris, vineis, pratis, pascuis, silvis, garricis, areis, torcularis, aquarum viis, molendinis cum suis caputaquis, & suis piscatoriis, cultum, & incultum, sive etiam & in his locis, & quantum in circuitu ipsius Monasterii habere dinoscitur. Confirmamus vobis &c. Statuimus autem, ut quando Abbas ipsius cœnobii de hoc sæculo migraverit, neque a Comitibus, neque a qualicumque persona pro cupiditatis pecuniæ causa, neque pro qualicumque favoris inanis gloria ibidem Abbas sit constitutus, sed a cunctis servis Dei ejusdem suprascripti cœnobii secundum Deum, & secundum sancti Benedicti patris regulam digna persona eligatur Abbas. Situm namque est supradictum Cœnobium territorii Ausonensis in valle Riopollensi inter duo flumina. Item etiam constituimus tibi, tuisque successoribus de suprascripti cœnobii locis, & pertinentiis primitias, & decimas; necnon & iterum stabilimus, ut nulla quælibet persona Monachis in suprascripto vestro cœnobio consistentibus injuste inferre aut districtionem, aut ad injustam legem deportare cum laicali persona præsumat. Nam quia supradictum Monasterium ubicumque cum suis pertinentiis a Francorum Regibus per præcepti paginam firmatum, & solidatum est regali auctoritate, ita & nostra apostolica auctoritate, ut superius insertum est, amodo in antea vos, vestrique successores legaliter adquisituri fueritis futuris temporibus, a præsenti decima Indictione, inclinati precibus vestris, & per suprascripta regalia præcepta, & hujus privilegii seriem, ut superius missum est in perpetuum vobis, vestrisque successoribus confirmamus, & stabilimus detinendum, & amodo dispensandum, atque regendum, ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Comes, nullus Marchio, nullus Judex, neque ulla magna, parvaque persona aliquod damnum, aut invasionem in eodem cœnobio, neque suis pertinentiis unquam facere præsumat. Pro quo sub divini judicii obtestatione, anathematis interdicto promulgantes decernimus, ut nec magna, parvaque persona audeat, neque præsumat contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus frangere* tentaverit, sciat se nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis, & sancti Petri Apostolorum principis, atque nostra, qui ejus fungimur vicariatione, anathematis vinculis indissolubiliter esse innodandum, & a regno Dei alienandum, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi in æterno incendio concremandum, & in voraginem tartareumque chaos mersus cum impiis deficiat. Qui vero custos, & observator extiterit, benedictionis gratiam, & cælestis retributionis a justo judice Domino nostro Jesu Christo multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps esse mereatur. Scriptum per manum Stephani Notarii Regionarii, atque Scriniarii Sanctæ Ecclesiæ Romanæ in mense Decembrio per Indictione supradicta decima. Bene valete.

Monachorum preces.

Confirmatio bonorum Monasterii. Ius eligendi Abbatem penes Monachos

Situs Monasterii.

Omnimoda ejus exemptio ab aliena jurisdictione, & molestia.

Monasterium hujusmodi a Francorum Regibus privilegiis confirmatum Abbatum regimini committitur.

Cuiquam sub anathematis pœna molestiam, aut vim ullam ei inferre interdicitur.

*sic

Script. mense Decembris anno Domini 951. Pontif. Agapeti anno VI.

V I I.

Assignatio limitum Salisburgensis Metropolis, & Lauriacensis; quarum hæc metropolicæ restituitur dignitati confirmatis privilegiis omnibus, quæ eidem hactenus concessa sunt.

Agapitus Episcopus Servus Servorum Dei, fratri dilectissimo, & reverendissimo Gerardo sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ Archiepiscopo, in Christo salutem.

Ex Ms. Codice Monasterii Reichersperg. depropsit Christophorus Gervvoldus, inseruitque sua Chronico Series. Facti.

PEtitiones tuas pro renovandis sive approbandis Ecclesiæ tuæ privilegiis, venerabilis Fuldensis Monasterii abbas Hademarus huc causa orationis veniens cum magna benevolentia nostræ experientiæ suggessit, pariterque jurgia, & disceptationes gravissimas inter te & Heroldum Archiepiscopum pro utrinque suscepta in una provincia palli auctoritate exortas, flebiliter nunciavit, quod & ipsi ex debita pastorali cura nimio cordis mœrore dolemus; detestabiliterque profanamus. Quippe sancta, & universalis Ecclesia, cui, authore Deo, præsidemus a religiosis, atque pacatis sacerdotibus suis, & in caritate non ficta soliditatis, quasi totidem columnis innisa fulcitur; discordantibus autem & adversum se hostiliter inflante superbia animum tollentibus præsertim tantis Pontificibus velut evulsis sustentaculis casura non sine magno periculo, & vigoris sui detrimento à proprio statu concutitur. Insuper etiam dum de foris inter vos pro pallii honore pertinaciter hujusmodi contentio exercetur, agitur, ut in fraterna emulatione decor sacerdotii intus evacuetur.

Quæ mala ex Episcoporum discordia oriantur.

2. Inde ergo frater officium nostrum illud esse perpendentes, ne inimicitiarum fomite in vobis succrescente dissidium sanctæ Dei Ecclesiæ atque scandalum sine consilii, & utilitatis vestræ respectu diutius nutriatur, ad seque-

Revocatio causæ ad Pontificem.

questrandum litem vestram accedimus nos arbitres tam ex sollicitudine a Domino regimine injuncta nostro, quam amborum vestrorum amore ad hoc permoti;ita videlicet ut de prælibata conflictus vestri querimonia rationabilibus judiciis rite justitiæ satisfaciamus, & vos omni explosa controversia in fraternam concordiam Christo moderante revocemus.

De antiquitate Pallii, & Archiepiscopalis dignitatis in Lauriacensi Ecclesia

3. Notum est igitur, literisque penes nos commendatum, quibus Ecclesiarum locis dignitas pallii ab hac Apostolica sede debeatur. Lauriacensem autem urbem antiquitus Metropolitanam fore, & Archiepiscopii sedem, cui sanctitas tua præesse dignoscitur, sicut in privilegiis authenticis ad nos usque ad te directis legimus ita quoque inventis, quibusdam exemplaribus chartæ est vetustate admodum attritis in archivio S. Petri reperimus. Hanc etiam in exordio nascentis Ecclesiæ, & immanissima Christianorum persecutione a Doctoribus istius Sedis Catholicæ fidei novimus rudimenta percepisse, & exinde a succedentibus prædicatoribus in superioris atque inferioris Pannoniæ provincias ejusdem fidei emanasse gratiam. Quibus etiam duabus provinciis, illarumque Pontificibus usque ad tempora Hunnorum non alius, quam sanctæ Lauriacensis præfuit Archiepiscopus, quorum barbarica feritas non solum prædictam Lauriacensem civitatem, verum etiam in circuitu adjacentes regiones depopulavit, atque funditus desolavit. Inde quidem contigit, ut Episcopi hac necessitate compulsi, sede illa deserta, atque alio translata, simul etiam archiepiscopalem ipsius sedis desererent honorem, modernis autem, nec multum retro elapsis temporibus vacante ab Apostolico Vicario Bavariorum, regno Arno primus sanctæ Salzburgensis Ecclesiæ subrogatur Archiepiscopus. Hæc testatur annosa memorialis sacri scrinii historia. Modo autem mortalibus propitiante Christo ab hostibus sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ quiete, & inhabitandi securitate concessa, non alibi, quam ibidem fraternitatis tuæ cathedra oportet haberi.

Lauriacensi Ecclesiæ Metropolicus honor restituitur, in ea Gerardo residere injungi. tur.

Quapropter reintronizamus te eidem Ecclesiæ sanctorum Patrum videlicet prædecessorum nostrorum, sed & beatæ memoriæ Domini Leonis Papæ, a quo excellentia tua pallio, ac privilegio donata est, sanctiones atque statuta exequentes, ac sæpedictam sanctam Lauriacensem Ecclesiam potestate, & vice beati Petri Apostolorum Principis absolvimus, & archiepiscopamus, & in culmen metropolitanum sublimamus, & privilegia nobis trasmissa manu propria munimus, & corroboramus, ac rata esse firmamus, denuoque tibi pallium cum præsenti præcepto secundum usum prius concessum, successioribusque tuis perpetim tenendum tradimus. Hisque ex amussi ita ad justitiam reintegratis, decrevimus rixas vestras, & dissensiones præfata ex causa derivatas dirimere atque in fraternum amorem vos reconciliare, sic ut utrique vestrum modo susceptus servetur pallii honor illæsus, hortantes quatenus Apostolice instituti, amodo non in contentione, & æmulatione maneatis. Constat quidem quod canonice singulis provinciis, singuli ordinantur Metropolitani, proinde distribuere atque determinare, ita vobis parochias bonum & pacificum æstimamus, ut

Adhortatio ad Lauriacensem & Salisburgensem Archiepp. ad concordiam inter se conservandam.

Assignatio limitum Salisburgensis Ecclesiæ. Item & Lauriacensis.

divisis duabus Noricæ regionis provinciis Heroldo Archiepiscopo occidentalis Pannoniæ cura committatur, & custodia; tibi autem successoribusque tuis, propter emeritam antiquitatem sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ, cui jure juniorum reverentia assurgit in benedictionis, & sedis ordine Prælatis, atque Præpositis providentiam Orientalis Pannoniæ, regionemqne Avarorum, atque Maraharorum, sed & Slavorum, qui modo Christiani, vel adhuc per baptisma Christo lucrandi sunt, circumquaque manentium credimus, nostramque apostolicam vicem in illis partibus prædicandi, & pro arbitrio vestro ubi opus est Episcopos constituendi omniaque disponere atque ordinare tali authoritate, atque potestate delegamus, ac si ipsi præsentes affuissemus. Quod si jam dictus Heroldus Archiepiscopus deinceps, suorumve quispiam successorum minime diffinito limite contentus, sed interdictam atque in sua potestate separatam Dioecesim repetere pervicaciter conatur, nec a prohibitæ contentionis schismate per istas nostras apostolicas traditiones atque determinationes compescitur. Ipse etiam pie concessa dignitatis munificentia penitus privetur, atque secundum jus pristinum superior Pannonia inferior tuæ, tuorumque successorum, ambæ perpetualiter subjaceant ditioni. Allubescentes autem, assensumque præbentes istis nostris saluberrimis decretis, benedicimus, & Catholicos approbamus: resistenttes vero atque infirmare vel omnino pervertere contendentes, anathemate maranatha sanctæ Trinitatis districte percutimus, & apostolica sententia, qua mulctati Anania, & Saphira expiravernnt, damnamus, & cum blasphematoribus sancti Spiritus sempiternis cruciatibus puniendos destinamus. (*a*).

Lauriacensis Archiep. Vicarius Sedis Apostolicæ. Jus ei conceditur Episcopos ubi opus fuerit constituendi.

Salisburgensis Archiepiscopi depositio nisi huic definitioni acquieverit cuius diœcesis Archiep. in tali casu subjecta declaratur.

Anathema contra hujusmodi Decreti violatores.

(*a*) Pagius Breviar. Pontiff. & Concil. in Vita Agapeti II. postquam de dissensione inter Archiepp. Lauriacensem & Salisburgensem, & de Epistola ab Agapito ad eam componendam Gerardo Lauriacensi missa agit: *Nullus porro*, subdit, *est temporis caracter, quo dignosci possit annus, quo data est hæc Epistola, sed eam datam oportet ante annum nongentesimum quinquagesimum quartum, quo Geraldus, seu Haroldus excæcatus est*: Nos ultimo eam loco de more reposuimus, ne aliorum Diplomatum chronologiam invertereinus.

JOAN-

JOANNES DUODECIMUS

PAPA CXXXIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCLVI.

OCtavianus, natione Romanus, ex regione Via Lata, Clericus, & Urbis Patricius, ex Alberico patre quondam Patricio, Agapeto mortuo Sedem Apoſtolicam invaſit annos natus tantum vix bene xviii., nomineque mutato, Joannes XII. appellari voluit: ordinatus circa finem menſis Decembris anni 956. ſedit annos vii. (*a*), menſes circiter v. imperantibus in Oriente Conſtantino Porphyrogenito, mox Romano C. F. deinde Nicephoro Phoca: in Occidente vero Othone Magno Imperatoribus. Obiit die 14. Maji anno 964. & in Lateranenſi Baſilica ſepultus eſt.

Schiſma Decimum ſextum.

In Romana Synodo depoſito Joanne XII. die 6. Decembris anni 963 Leo VIII. S. R. E. Protoſcriniarius in ejus locum ordinatus eſt, quem tamen Romam rediens ſequenti anno Joannes poſt Othonis Imperatoris receſſum fugere coegit, uſurpatamque dimittere dignitatem. At cum Joannes die 14. Maji objiſſet, Romani Benedictum, de quo mox dicemus, ſine Othonis conſenſu, & voluntate Apoſtolicæ Sedi impoſuerunt. Quare Imperator cum Leone Romam perrexit, factoque Conciliabulo, Leo Pallium Benedicto abſtulit, & ſimul Pontificalem ferulam, quam fregit, & iterum Pontificiam Sedem invaſit, quam annum i. tenuit, & menſes iii.

(*a*) De annis vii. teſtem habemus Chronici Foſſæ novæ authorem, ſed cum in maxima Catalogorum, authorumque confuſione neminem repererim m. ix. Joanni adſcribentem, Catalogos duos rotando fortaſſe numero exprimentes m. iv. illos, conjunctumque adhuc deductum ſequenda putavi, quamvis alia Pagio ſententia ſit.

I.

Confirmatio Bonorum S. Beneventanæ Eccleſiæ & Privilegiorum a ſummis Pontificibus eidem conceſſorum. (*a*)

Joannes Epiſcopus Servus Servorum Dei, Reverendiſſimo, & Sanctiſſimo Landulpho Sanctæ Beneventanæ Eccleſiæ Epiſcopo, tuiſque Succeſſoribus in perpetuum. *Ughell. Ital. Sac. Tom. VIII. edit. Venet. 1717. col. 57.*

Proemium.

CUm ſummæ, & Apoſtolicæ dignitatis apex in divini profectus nitore dignoſcantur præfulgere, & in exercendis Dei laudibus, ſui impenſius ſtudeat laboris exhibere certamen; ob hoc debita nos ejuſdem Apoſtolicæ Paſtoralis compulit ſolicitudinis cura, quæque ad ſtabilitatem piorum locorum promulgare, & Apoſtolicæ Inſtitutionis cenſura confirmare. Igitur quia poſtulaſti a nobis quatenus Sancta Beneventanenſis Eccleſia (cui Deo favente præs) privilegiis Sanctæ Sedis Apoſtolicæ decoraretur, & antiquos terminos eidem conceſſos ab anteceſſoribus noſtris Pontificibus confirmaremus; piis tuis deſideriis faventes hac noſtra auctoritate; id quod expoſcitur, effectui mancipamus. Concedimus tibi, tuæque Sanctæ Beneventanenſi Eccl. quæcumque legaliter, & rationabiliter antiquo jure tempore prædeceſſorum tuorum viſa eſt poſſidere, ideſt Bivinum, Aſculum, Larinum, Sipontum, & Eccleſiam S. Michaelis Archangeli in Monte Gargano cum omnibus eorum pertinentiis, & omnia prædia cum Eccleſiis, familiis utriuſque ſexus, & maſſis cunctaque infra tuæ Parochiæ loca ditionis antiquæ tuæ Religioni, ſucceſſoribuſque tuis concedimus dominanda, & legaliter, atque canonice diſponenda cum omnibus ſuis pertinentiis, ſive ſint civitates, ſeu quæcumque caſtella poſſeſſa dudum ab anteceſſoribus tuis Epiſcopis. Cenſentes ſiquidem inſuper Apoſtolica cenſura ſub divini Judicii obteſtatione, & validis, atque atrocioribus anathemathis interdictionibus, ut nullus unquam alicujus dignitatis poteſtate præditus homo præſumat, ſive ſit illa magna, ſive parva perſona, aut Græcus in prædicta tua S. Beneventanenſi Eccleſia aliquam vim facere vel de his quæ ei pertinere videntur quoquomodo auferre, aut alienare, vel ei imminuere terminos, ſed nec quamlibet malitiam,

Landulphi Epiſcopi preces.

Cõfirmantur bona, quæ ab Anteceſſoribus Epiſcopis conceſſa ſunt.

Moleſtiam, vimque aliquam huic Eccleſiæ in ejus bonis, vel privilegiis inferre cuique interdicitur.

(*a*) Alia duo Privilegia refert Ughellius Vitaliani unum Marini II. alterum, ſed cum eiſdem omnino verbis conſtent, omittenda putavimus.

tiam, aut jacturæ molestiam in eadem inferre quocumque tempore: nec licentia sit, ut dictum est, ex eis, vel omnibus eidem pertinentibus cuiquam magnæ, parvæque personæ auferre, ut profecto juxta id quod a nobis statutum est, eadem venerab. Beneventanensis Ecclesia apostolicis constitutis, atque privilegiis consistens ornata, inconcusse dotata permaneat. Si quis autem (quod non optamus) nefario ausu hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dictæ Ecclesiæ Beneventanæ statuta sunt, refragare, aut in quoquam transgredi, sive Græcus sit, seu quicumque alter homo, qui dominationem, aut primatum habere voluerit, per se, aut per alterum quemlibet hominem in præfatis Ecclesiis sine voluntate, & jussione Beneventani Episcopi, & illi qui eos fortasse recipere præsumpserint; omnes pariter sub eodem nostro apostolico, & districto insolubili anathemate permaneant, & in nullam Ecclesiam intrare præsumant, aut aliquod officium ecclesiasticum faciant. At vero qui pio intuitu observator, & in omnibus extiterit custodiens hujus nostri constituti*ad cultum Dei respiciens, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur,& vitæ æternæ particeps effici mereatur.

Anathema contra inobedientes cujuscumque generis, aut conditionis illi sint.

*deest aliquid

Scriptum per manum Leonis Scriniarii S.R.E. in mense Decembri Indict. 15. bene valete.

Datum 18. Kal. Januarii per manum Marini Episcopi, & Summæ Sedis Apost. Bibliothecarii Domino propitio Pontificatus Domini Nostri Joannis Summi Pontificis, & universalis XII. Papæ in Sacratissima Sede B. Petri Apostoli 11.* mense, & Indict. suprascripta 15.

Dat. die 15. Decembr. an. no Dom. 956. Pontif. Joannis anno primo. *leg. 1. (a)

II.

Privilegium quo præcipitur, ut Abbatiam Humolariensem nemo unquam sæcularium possideat, neque ex rebus ejusdem quidquam sibi usurpet. (b).

Ex Mabillonio sæculo secundo Benedict. in Vita S. Hunegūdis.

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei, venerabili Abbati Bernero beatæ Dei Genitricis Mariæ Virginis Ecclesiæ, & per eam cunctæ Congregationis in perpetuum.

Si justis petitionibus præstabilem piorum assensum præbemus, voluntati Domini nos militari credimus. Ergo notum sit universis Catholicæ Matris Ecclesiæ filiis tam præsentibus quam futuris, quod misit ad nos filius noster gloriosæ indolis puer scilicet Lotharius Rex Francorum (a) paternitatem nostram humiliter obsecrans, ut quamdam cellam in pago Veromandensi sitam, in honore beatæ Dei Genitricis Virginis Mariæ & S. Hunegundis Virginis constructam, auctoritatis præsidio muniremus; quam suggerentibus genitori suo Ludovico videlicet Regi Comite Adalberto & idoneo satis viro Gilberto, qui eamdem Abbatiolam jure beneficii possidebat, ad sacræ Religionis venerabilem cultum erigere conatur, atque regiæ potestatis Præcepto corroborare nititur. Cujus petitione congaudentes, ecclesiastici vigoris manum exerimus, & ex ea qua fulcimur apostolica auctoritate præcipimus, ut præfatam Abbatiam nemo umquam sæcularium possideat, neque ex rebus ejusdem Cellæ quidquam sibi aliquis usurpet, non Rex, non Comes, non Episcopus, nec quilibet Princeps quacumque potestate præditus, nisi forte tuendi, ac defendendi causa, & hoc nonnisi ejusdem loci regularis Abbatis fiat permissione. Si quis vero pro hac adipiscenda pecuniam, vel quodlibet munus Regi aut cuilibet Principi dederit sive promiserit, subinferendæ maledictioni subjacebit. Sit igitur eidem Cellæ Abbas secundum regulam S. Benedicti constitutus, & Monachi regulari districtioni subjecti, quos de rebus ejusdem Cellæ aliquod dispendium perpeti cum omni imperio prohibemus. Res vero ejusdem Ecclesiæ sunt Humolarias villa, in qua eadem Cella constructa est, cum mansionibus cunctis ad se pertinentibus; Merulfi curtis cum adjacentiis suis: Eudoldi curtis cum appendiciis suis; Caviniacus cum mansis ad se pertinentibus: in villa quæ dicitur Frisia, super fluvium Somnam XII. mansi, quos pro commoditate piscium eidem Ecclesiæ perpetualiter habere liceat. Hæc itaque & si qua alia Ecclesia eidem Domino opitulante adquirere sibi potuerit, apostolica auctoritate licenter, & sine aliqua contradictione possidebit &c. (b)

Exordium.

Lotharii Regis preces.

Abbatia a sæcularibus non possidenda.

Abbas secundum regulam S. Benedicti.

Enumerantur bona monasterii.

Quæ eidem confirmatur.

Scriptum per manum Leonis sacri Scrinii sanctæ Sedis Apostolicæ in mense Januarii pro Indict. XIV.* Datum IV. Non. Janu. per manum Georgii secundi Episcopi sanctæ sedis Apostolicæ anno primo Domino propitio pontificatus D. Johannis S. P. & universalis Papæ.

*leg. XV. (c)

(a) Errorem irrepsisse scriptorum fortasse incuria nemo non videt. Joannes enim vel ordinatus sit Pontifex mense Augusto, quod nemo dixerit, vel Decembri anni 956., ut nos notavimus in ejus vita; profecto eodem mense & anno secundum Pontificatus sui annum numerare non poterat, nisi annos Sessionis a tempore, quo Pontificatus desiderium induerat, numerasset. Videat quoque Venetus Italiæ Sacræ editor, ne cum dixerit in Beneventanis Episcopis n. LI. *Vincentium* Landulphi Prædecessorem *sedisse ab anno 954. ad 957.* ipse sibi contrarius sit, Landulpho concessum dicens relatum Privilegium *Indictione XV.* quæ quidem in cursu erat anno 957., sed initium sumendo a mense Septembri anni superioris, in mense Decembri nonnisi annum 956. indicabat. Ego vero potius putaverim emendandam esse Indictionem, & loco XV. ponendam 1. & tunc fortasse annus non esset emendandus.

(b) Cum Sanctimoniales Humolariensis Monasterii siti prope muros Augustæ Veromanduorum ad Samuam, non satis honeste viverent, & regulari districtioni subjici nollent, Ludovicus Transmarinus Franciæ Rex adhibito in consilium Artaldo Remensi Archiepiscopo, Moniales ex illo Monasterio removit, eamdemque Abbatiam Abbati regulari in perpetuum concessit anno 948. Lotharius autem Ludovici Regis filius & successor postulavit a Joanne PP. XII. ut quod a Patre factum fuerat, apostolica auctoritate fulciret & hasce literas obtinuit.

(a) Ludovici Transmarini filius.

(b) Cætera ex aliis Diplomatibus non supplevimus, ne interpolationis notaretur totum Privilegium.

(c) Pagius in Vita Johannis XII. & III. ubi de superallato Privilegio hæc notat. *loco Indict. XIV. legendum Indict. XV., quæ in cursu erat mense Januarii anni 957. nam eo mense, anno 956. Joannes XII. nondum Pontificatum adeptus erat.*

III.

Confirmatio Bonorum, Jurium, ac Privilegiorum Vulturnensis Monasterii.

Alia huj smodi Privilegia leg. in Stephano II. anno 752. *P. I. Constit.* Cum magna; *& in Paschali I. anno* 819. *P. III. Constit.* Divinis præceptionibus &c. *& Stephano VII. anno* 930. *Pontif. II. Const.* Pia solicitudine &c. *& Marino II. anno* 946. *P. II. Constit.* Quoniam pia &c.

Ex Chronico Vulturnensi Joannis Monachi inter Rer. Ital. Scriptor. To. I Par. 2. pag. 447.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Paulo venerabili Abbati, & Monasterio sancti Vincentii Martyris Christi sito super fontem Vulturni fluminis, partibus Samniæ, territorio Beneventano, & per te in eodem Venerabili Monasterio tuis successoribus regulariter promovendis in perpetuum.

Exordium.

CUM magna nobis solicitudine cura insistit, pro universis Dei ecclesiis, ac piis locis invigilandum, ne aliquam necessitatis jacturam sustineant, sed magis propria utilitate stipendia consequantur; Ideo convenit nos pastorali tota mentis integritate eorumdem venerabilium locorum maxime stabilitatis integritatem procurare, & sedule eorum utilitati subsidia conferre, ut Deo nostro omnipotenti id, quod pro ejus sancti nominis honore etiam ad laudem, atque gloriam ejus divinæ Majestatis venerabilibus conlatum est locis, sit acceptabile nobis, quod ad ejus locum plenissima misericordia dignum hujusmodi pii operis in sydereis conferatur arcibus remuneratio.

Quæ cura Ecclesiarum, ac Monasteriorum Pontificibus inesse debeat.

Igitur quia petistis a nobis, quatenus Monasterium Beati Vincentii Martyris situm supra fluvium Vulturnum territorio Beneventano, partibus Samniæ una cum pertinentiis suis; & Monasteriis: videlicet Monasterium Beati Petri Apostoli situm juxta fluvium Sabbati territorio jam dicto Beneventano; sed & Monasterium sanctæ Dei Genitricis Mariæ in loco sano; item Monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, quod positum est in Alife; necnon & Monasterium in honore sanctæ Mariæ ædificatum videlicet in territorio Marsicano loco Apinianici; Porro Monasterium sancti Mauri infra Comitatum Atinensem; quam & aliud Monasterium sanctæ Dei Genitricis Mariæ situm in territorio pennense in loco, qui dicitur Marano: necnon & Monasterium aliud consecratum in honore sanctæ Dei Genitricis Mariæ loco, qui dicitur duas Basilicas; quam una cum aliis Monasteriis, & cellis, massis, & casis, casalibus, cum servis, & ancillis utriusque sexus ibidem residentibus, cum omnia, & in omnibus suis pertinentiis, tibi aliisque successoribus Abbatibus, qui ibidem in tempore fuerint, concedamus, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ, vobis detinendum, nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur.

Pauli Abbatis preces.

Enumaratio Monasteriorum Vulturnensi addictorum.

Pro qua re piis desideriis faventes hac nostra auctoritate, quod exposcitis, mancipamus.

Confirmatur jura omnia, bona, pertinentiæ.

Et ideo concedimus vobis, vestrisque successoribus Abbatibus licentiam Apostolicæ sedis nostræ, ut quamlibet Christianitatem indigentibus in præfato venerabili Monasterio, qualis Episcopus vobis ad invitandum ire volueritis, habendi potestatem omnimodo concedimus, ad Ecclesias consecrandas, & similiter ordinationem de Subdiaconibus, & Diaconibus per tempora faciendam, & de omni gradu ecclesiastico ibidem in tempora implendum.

Concessio vocandi quemlibuerit Episcopum ad sacras Ordinationes, & consecrationes in Monasterio, ejusque Ecclesiis peragendas.

Protestamur etiam, ut nullus Episcopus exinde debeat Subdiaconum ad suam synodum provocare, nisi sua fuerit propria voluntas, aut Abbatem vel Monachum ullo modo judicare, vel excommunicare: Volumus etiam, & apostolicam * injungimus auctoritatem vobis, vestrisque successoribus Abbatibus, qui ibidem in tempore ordinati fuerint, ut si Sacerdos, vel Clerici de quacumque Ecclesia venerint ad habitandum congregationem Fratrum, sive monachicum suscipiendi habitum se contulerint, statim recipiantur.

Omnimoda Abbatis ac Monachorum ab Episcop. jurisdictione exemptio.

* *leg.* Apostolica injungimus auctoritate.

Dandus statim monachicus habitus iis, qui in Monasterium se receperint.

Chrisma vero, & firmatam, a quali Episcopo vobis voluntas fuerit impetrandi, liceat semper & secundum, ut diximus, sub apostolicam nostram potestatem. Et omnem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato venerabili Monasterii ditionem quamlibet habere, ac auctoritatem præter Sedem Apostolicam, prohibemus, ita ut nisi ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, nec missarum ibi solemnitates quispiam celebrare præsumat.

Sola Apostolica Sedes potestatem hoc in Monasterio habet.

Statuentes insuper apostolica censura sub divini judicii obtestatione, sed & validis atque atrocibus anathematis interdictionibus, ut nullus umquam præsumat quispiam alius cujuscumque dignitatis præditus potestate vel etiam in eodem Monasterio vanerabili, vel ejus causis incumbere, aut de rebus, & possessionibus, vel Ecclesiis subjectis, vel quidquid de his exinde inesse videtur, quoquomodo auferre, aut alienare, sed nec quamlibet malitiam, aut jacturæ molestiam ibidem, sive pacis, sive barbarorum tempore quoquomodo inferendum, cum præfatum perenniter, ut dictum est, tam pacis, quam barbarorum tempore firma stabilitate decreverimus sub jurisdictione sanctæ Ecclesiæ nostræ permanendum.

Anathema contra jus aliquod in eo sibi vindicantes;

Bona auferentes vel alienantes vel molestiam ullam inferentes.

Promulgantes quoque, & hac auctoritate Beatorum Apostolorum Principis, coram Deo & terribili ejus examine futuro, per hujus nostri apostolici privilegii atque constituti paginam sancimus atque decernimus, loca, quæ Abbatibus cujuslibetque vobis, in eodem venerabili Monasterio sancti Vincentii Martyris Christi commutata, vel & concessa sunt, necnon & alias locorum possessiones, quæ a Regibus, vel Ducibus, vel Castaldeis, & universis Christianis largita, atque oblata sunt, vel in postmodum illic concessa fuerint firma stabilitate juri ipsius præfati Monasterii existenda, atque in perpetuum permanenda statuimus; nec licentia sit, ut dictum est, ex ejus, vel omnibus Monasterii pertinentiis, cuiquam molestias inferre, vel sibi donata auferre a præfato, juxta id quod subjectum eisdem venerabilibus locis apostolicis institutis, atque privilegiis inconcussa permaneant. Et liceat eosdem Monachos de sua congregatione Abbatem semper eligere. Et liceat ipsum Abbatem suos qui fuerint judicare Monachos, non solum virile Monasterium, sed etiam muliebre sibi subjectum.

Abbatis electio penes Monachos.

Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti venerabilis Monasterii statuta sunt, refragare, ut in quoquam transilire voluerit, anathematis vinculo innodatus, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis * atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterno incen-

Dirum anathema contra privilegii hujus decreta inobservantes.

* *adde* pœnis

cendio concremandus deputetur. At vero, qui pio intuitu observator in omnibus exstiterit, custodiens nostri apostolici constitutum ad cultum Dei respicientem, benedictionis gratiam a misericordiosissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Bene valete.

Script. mense Julio anno Domini 962. Pontif. Joannis anno VII.

Scriptum per manus Benedicti Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Julio Indictione V. in Sacratissima Sede Beati Petri Apostoli, VII. Anno Pontificatus Domni Joannis.

BENEDICTUS QUINTUS

PAPA CXXXIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCLXIV.

BEnedictus Quintus cognomento Gramaticus, natione Romanus ex S. R. E. Diacono post mortem Joannis XII. statim electus Pontifex, nonnisi circa finem mensis Maji ordinatur anno 964. A Leone Antipapa, ut dictum est, depositus, & ab Othone Imperatore Adalgago Hamburgensi Archiepiscopo traditus apud Hamburg custodiæ mancipatus ad cælestem patriam transiit die 4. Julii ejusdem anni 964. post menses fere ii. a sua electione in Pontificem. Corpus, jubente Othone III. Imp. Hamburgo Romam reductum est. Ab ejus obitu ad Joannis XIII electionem vacavit Sedes legitimo Pontifice annum i., menses fere iii.

JOANNES XIII.

PAPA CXXXV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXLV.

LEone Antipapa, ineunte circiter mense Martio anni 965. demortuo, Romani Benedictum petierunt, sed cum jam obiisset, Joannes XIII, natione Romanus, patre Joanne Episcopo, ex Narniensi Episcopo Pontifex ordinatus est die dominica I. mensis Octobris anni ejusdem 965. Sedit annos vi. menses xi. dies v. (*a*) imperantibus in Oriente Nicephoro Phoca, hinc Joanne Zimisce, in Occidente vero Othone Magno Impp. Vitam cum morte commutavit die 5. vel 6. Septembris anni 972. & sepultus est in Basilica B. Petri. Vacavit Sedes menses fere iii.

(*a*) Ita legitur in III. & IV. Vignolii Catalogis, & sex aliis ex Critic. Baron. præfixis & Farfensi Chronico.

I.

Erectio Magdeburgensis Monasterii in Archiepiscopatum, & Mesburgensis in Episcopatum quarum Ecclesiarum variis utraque donatur privilegiis.

Ex MS. Sagneti Germani a Prato edidit Martenne in Tom. 1. col. 317. Vet. Script. & Monument. nov. colie &c.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei reverentissimis Confratribus Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Monachis, Primatibus, omni clero, & populo in Gallia, Germania, Bavvaria constitutis.

Exordium.

QUotiens ad profectum novæ Christianitatis, concessionis firmitatisque privilegium a Sancta Romana Ecclesia, cui Deo auctore deservimus, exposcitur; toties omni diligentia, omnique amore impertiri operæ pretium duximus, ne quod erga pia desideria propensius impendi convenit, callidi hostis invidia ob desidiam indesinenter subripiat. Totis ergo viribus, carissimi fratres, certandum est, ut Christianitatem, quam Deus Omnipotens per servos suos cælesti trophæo extendit, & provehit, nostro quoque per eum adjutorio in eodem solidetur. Nunc vero Dei operante clementia, charissimus, & Christianissimus filius noster Rex Otto devictis barbaris, gentibus scilicet aliisque quam pluribus, ut ad defensionem sanctæ Dei Ecclesiæ triumphalem victoriæ imperii culmen per nos a beato Petro Apostolorum Principe susciperet Coronam; summam, & universalem, cui Deo præsidemus auctore, adiit Sedem. Quem paterno affectu suscipientes, ob defensionem S. Dei Ecclesiæ in Imperatorem cum B. Petri benedictione unximus. Cumque in Ecclesia B. Petri Apostoli de statu, & regimine totius Christianitatis tractantes, quæ utilia sunt, utiliter secundum Deum tractarenrur, præfatus piissimus Imperator Otto qualiter Slavos, quos ipse devicit, in catholica fide noviter fundaverat, nostræ innotuit paternitati; deprecans, & obnixe postulans, ne oves, quas ipse in Christo adquisierat, ob pastoris defectionem, antiqua serpentis versutia dominaretur. Ad hanc itaque petitionem assensum, fratres charissimi, merito præbuimus. Totis ergo medullis cordis, prout dignum est, ut novella hæc plantatio super verticem montis in petra, quæ Christus est, fundetur, intendamus, dabit vires qui neminem vult perire. Cuius annuente clementia volumus, & per hanc privilegii paginam jubemus, ut Magdaburgense monasterium in regno Saxonum juxta Albim constructum, quod prælibatus sanctissimus Imperator ob novam Christianitatem construxit, quia vicinius id locorum gentibus est, in Archiepiscopalem transferatur Sedem, quæ per subditos suffraganeos totum Dei gregem regere, & gubernare valeat; Volumus, & per hanc privilegii paginam jubemus, ut Mersburgense Monasterium, quod ipse piissimus Imperator, quia Ungros prostravit, futurum Deo devovit, in Episcopalem debeat Sedem, quæ Magdaburgensi sit subdita Sedi. Et quia tot gentes sub uno pastore regi minime possunt; volumus, & per nostræ auctoritatis privilegium censemus, ut censum ac decimationem omnium gentium, quas idem piissimus imperator baptizavit, & per eum suumque filium equivocum Regem successoresque eorum, Deo annuente, baptizandæ sunt, ipsi successoresque eorum potestatem habeant distribuendi, subdendi, Magdaburgensi, Mersburgensi, vel cuique velint futuræ Sedi. Volumus etiam carissimi Confratres, & ex B. Petri Apostoli jussione præcipimus, ut Moguntiensis, Trevirensis, Coloniensis, Salzeburgensis, Hammaburgensis Archipræsules Magdaburgensis Monasterii in Archiepiscopalem, & Mersburgensis translationem in Episcopalem Sedem totis cordis, corporisque viribus consentanei fautores persistant. Cum vero Deus omnipotens per prætaxatum servum suum invictissimum Imperatorem, suumque filium Regem, successoresque eorum vicinam Slavorum gentem ad cultum christianæ fidei perduxerit, per eos in convenientibus locis secundum opportunitatem Episcopatus constitui, & in eisdem per consensum prædictorum quinque Archipræsulum, successorumque eorum, ab Archiepiscopo Magdaburgensi Episcopos consecrari volumus suffraganeos. Sed tamen si præfati filii nostri piissimi Imperatoris suique filii equivoci Regis, successoresque eorum statuta frangere tentaverint, aut prædictarum Ecclesiarum, ceterarumque. Præsules successoresque eorum Magdaburgensi Archiepiscopo, suisque successoribus, eorumque suffraganeis & eorum successoribus adjutores consentaneique non fuerint, anathematis mucrone feriantur, a summoque retributore damnationem sine fine recipiant. Omnipotens itaque Deus Serenissimo Imperatori Ottoni, suoque nato equivoco Regi spiritualibus filiis nostris, longævam tribuat vitam, quatenus in hoc sæculo tranquille viventes, in futuro immarcescibilis gloriæ percipiant palmam.

Otto I. coronatus Romanus Imperator

Eiusdem Imper. preces pro huiusmodi erectionibus Causæ concessionis

Erectio Magdeburgensis Archiepiscopatus

Constitutio Mersburgensis Episcopatus, eiusque sub ordinatio Archiep. Magdeburg.

Concessio Ottoni, & successoribus ut noviter ad fidē convertendos, cui libuerit subdant Ecclesiæ

Facultas Magdeburgensi Archiep. sibi suffraganeos constituendi. Anathema cōtra inobservantes hæc decreta.

Scriptum per manum Leonis Scrinarii sanctæ Sedis Apostolicæ in mense Februario Indictione V. (a).

Data II. Idus Februarii per manum Georgii Secundiarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, anno Deo propitio Pontificatus Domni Joannis summi Pontificis, & universalis Papæ VII. imperii Domni piissimi Augusti Ottonis a Deo coronati Ma-

Dat. die 12. Februarii anno Domini 967. Pontif. Joann. anno II.

(a) Post serium maturumque rerum examen mendosissimam hanc clausulam dicam oportet, totumque Diploma interpolationis accusem. Certissimum enim est Magdeburgensem Ecclesiam in Archiepiscopatum erectam esse in Concilio Ravennatensi 1, sub Joanne XIII. habito anno 967. quod disserte probat annotator Baronii ad eumdem annum. Mox siquis curiosa quadam diligentia ductus erectionis hujus historiam cum allato contulerit Diplomate, hoc iisdem pene verbis compactum noverit. De interpolatione potissimum constat ex iis verbis; *Nunc vero Dei operante clementia, charissimus & Christianissimus filius noster Rex Otto devictis barbaris, gentibus scilicet, aliisque quampluribus Summam & Universalem, cui Deo præsidemus auctore, adiit Sedem. Quem paterno affectu suscipientes, ob defensionem S. Dei Ecclesiæ in Imperatorem cum B. Petri benedictione unximus*: cum cæteroqui Otto Imperator a Joanne XII. coronam Imperii anno 962. acceperit; Et hoc forsan in causa fuit, ut V. Cl. Edmundus Martenne loco supra cit. Diploma hoc Joanni XII. tribuerit: quod tamen totam Magdeburgensis erectionis historiam confunderet. Firmum hoc itaque sit Joannem XIII. Magdeburgum metropolica dignitate ornasse, & quidem anno 967. cum sequenti Pallium Adelberto Archiep. concesserit & allatum Diploma eidem anno 967. esse restituendum, cum interpolatum non tamen fictitium omnino putandum sit. Data igitur sic erit emendanda *Scriptum per manum &c. in mense Februario* Indictione X. *Dat. 2. Idus Februarii per manum Georgii* (Widonis crediderim) *Secundiarii* (Bibliothecarii. Nota tamen me non confundere Secundiarios cum Bibliothecariis; sed non in hoc est quæstio) *S. Sedis Apostolicæ, anno Deo propitio Pontificatus Domini Joannis Summi Pontificis secundo, Imperii Domini piissimi Augusti Ottonis a Deo coronati Magni* Imperatoris *anno sexto in mense &* Indictione *suprad. Decimo.*

Magni Imperatoris anno primo.. in Mense, & Indictione supradicta V.

I I.

Confirmatio Privilegii a Leone V. Papa Bononiensi Ecclesiæ concessi.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei

Ex Sigonio de Episc. Bononiensibus Lib. 2.

CUM ego Joannes sanctæ, & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ XIII. Papa residerem in Ravennate Civitate una cum meis, & Italicis Episcopis, afferunt præsentiæ nostræ religiosi presbyteri, & Diaconi S. Bononiensis Ecclesiæ, ac pro universo Clero canonicæ Congregationis humo prostrati nostros osculantes pedes obtulerunt epistolam tuitionis sanctæ recordationis D. Leonis V. Papæ, ut nullam donationem, vel reditum publicum facerent; Unde compuncti divina misericordia ad eorum petitionem commodavimus sensum, & ideo a præsenti decima Indictione omnibus Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Judicibusque, & universo populo a magno usque ad parvum in Bononiensi Oppido commorantibus, dilectis fidelibus nostris notum esse volumus, ut omnes Bononiensis Ecclesiæ filii, idest sacerdotes, & Levitæ, seu cunctus clerus ingesserunt nostro apostolatui vim, ac violentiam perpeti in suis facultatibus, & rebus, & possessionibus, & publica ab illis exigi servitia, tam in ecclesiasticis, quam in suis mobilibus, & immobilibus substantiis: quod contra omnium statuta sanctorum Patrum, & canonicam auctoritatem esse cerneretur: Quare illorum calamitatibus condolentes, pes has nostras literas omnino interdicimus, & prohibemus, eorum nihil ab eis, vel successoribus illorum exigi ab aliqua magna parvaque persona, quæ illis jure, & legaliter competunt; insuper interdicimus, ut nec portaticum, neque ripaticum, aut teloneum sive ostaticum, neque paratam, vel sacramentum quod dici nefas est, faciant. Sed sine aliquorum hominum publicas ibi gerentium actiones perturbatione, atque molestia persistere securi quietique nullam sustinentes violentiam, in suis facultatibus, vel omnibus rebus tam mobilibus, quam immobilibus tam de suis propriis quam & de ecclesiasticis, sed in Dei servitio, & laudibus quieti & pacifici perseverent, quatenus pro nobis, & cuncto populo christiano securi Dominum quotidie exorent, Datum XVIII. Kal. Maji Pontificatus nostri anno secundo Ottonis imperii anno sexto Indictione suprascripta.

Cleri Bononiensis preces.

Causæ concessionis.

Cleri Bononiensis immunitas ab exactionibus.

Dat. die 14. Aprilis anno Domini 967. Pontif. Joann. anno 2.

I I I.

Heroldus Salisburgensis Archiepiscopus in Concilio Ravennatensi deponitur & excommunicatur; Fridericus vero ejus loco Archiepiscopus creatur.

Joannes sanctæ Romanæ & Apostolicæ Ecclesiæ Præsul, omnibus Archiepiscopis, & Episcopis nostris dilectis in Christo fratribus apud S. Synodum Ravennæ nobiscum aggregatis, æternæ beatitudinis gaudia.

Ex Concil. Tom. XI. col. 909.

SAnctitati ac dilectioni notum vestræ esse volumus, quod Heroldus dudum Salisburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus, contra canonicam, & apostolicam authoritatem nefaria præsumptione post suorum oculorum amissionem videatur sacrum celebrare mysterium; &, quod ridiculum est, pallium gestare solemniter. Hoc namque non ad modicam hæreseos vesaniam attinet, & nobis, omniumque fratrum orthodoxorum prudentiæ debet videri execrabile: præsertim cum ipse pro sua culpa, & perfidiæ temeritate exoculatus sit, eo quod Ecclesias Dei expoliaverit, thesaurum paganis erogaverit, seseque eis injunxerit in Christianorum necem, & deprædationem, contra Dominum, & piissimum Imperatorem suum seniorem rebellis & infidelis extiterit: & proinde a decessoribus nostris sanctæ memoriæ pontificibus omne sacerdotale officium sæpe ei sit interdictum: atque electione, & postulatione omnium pene nobilium, Bavvariorum scilicet clericorum, & laicorum, S. Romana matre Ecclesia, suæ auctoritatis privilegio Fridericum virum venerabilem, & cunctis laudabilem loco ejusdem Heroldi fieri esseque Archiepiscopum omnino decreverit: Itaque nostrum decessorum authoritatem sequentes, vestræque omnium fraternitatis assensione roborati, ipsius Heroldi hæreticam, & temerariam pravitatem amodo ac deinceps damnamus ac penitus confutamus ex vice beati Petri principis apostolorum, necnon omnes sequentes cæcitatem corporis, & mentis ejus in tali præsumptione; eique communicantes excommunicamus primo, & anathematizamus usque ad plenissimam emendationem. Insuper jam dicto Friderico per authoritatem Sedis apostolicæ dignissimo Archiepiscopo honorem & dignitatem Salzburgensis Archiepiscopatus confirmamus & corroboramus & universos humilitati ejus allubescentes, benedicimus, & catholicos approbamus. Unde rogantes hortamur sanctitatem vestræ fraternitatis, * & in hoc nobiscum pariter assentiatis, & huic nostræ apostolicæ sanctioni vestram confirmationem præbeatis.

Series facti, seu causæ depositionis.

Antea jam officio suspensus Heroldus

Damnatur

Cum eo communicantes excommunicantur.

Fridericus Salzburgensis Archiepiscopus confirmatur, cui ut omnes obediant, imponitur.

* *alias* ut.

JOANNES Sanctæ Catholicæ, & apostolicæ Romanæ Ecclesiæ huic sanctioni editæ a me in Synodo apud Ravennam subscripsi.

Joannis PP. subscriptio.

✠✠ Signum Domini OTTONIS Serenissimi Imperatoris.

Rodoaldus Patriarcha Aquilejensis Ecclesiæ interfui, & subscripsi.

Petrus S. Ravennatis Ecclesiæ Archiepiscopus.

Walpertus S. Mediolanensis Ecclesiæ Archiepiscopus.

Lanvvardus S. Mindensis Ecclesiæ Episcopus.

Otkerus S. Spirensis Ecclesiæ Episcopus.

Subscriptiones Episcoporum Ravennatensis Concilii.

Eas ipse editor mendosissimas fatetur.

Win-

*fortasse Guido.
*Inferius in Diplomate pro Ecclesia Beneventana legitur Marinus.

Windo * S. Silvæ candidæ Ecclesiæ Episcopus, & Bibliothecarius Apostolicæ Sedis.
Martinus * S. Sutriensis Ecclesiæ Episcopus.
Benedictus S. Portuensis Ecclesiæ Episcopus.
Everardus Episcopus Aretinensis.
Sichelmus Episcopus Florentiæ.
Petrus Episcopus S. Volternensis Ecclesiæ.
Joannes Ariminensis Ecclesiæ Episcopus.
Hubertus * S. Lunensis Ecclesiæ Episcopus.
Honestus Episcopus S. Perusinæ Ecclesiæ.
Petrus S. Camerinæ Ecclesiæ.
Ingizo * Episcopus S. Assisinatæ Ecclesiæ.
Leo Episcopus S. Asinatæ * Ecclesiæ.
Joannes Episcopus S. Calliensis Ecclesiæ.
Ersemarius Anconitanæ Ecclesiæ Episcopus.
Attingus Episcopus Auximanensis Ecclesiæ.
Benedictus Humanatæ Ecclesiæ Episcopus.
Eberardus Esinatæ Ecclesiæ Episcopus.
Benedictus Fuliginæ Ecclesiæ Episcopus.
Julianus Lucerniæ Eccl. Episcopus.
Gregorius Comaclensis Ecclesiæ Episcopus.
Ruodo S. Cesinatæ Ecclesiæ Episcopus.
Arnaldus Popiliensis Episcopus.
Radaldus Rosiliensis Episc.
Martinus Mantuanensis Episcopus.
Stephanus Ficodensis Episcopus.
Joannes Bellunensis Episcopus.
Albericus Perusunensis Episcopus.
Rodulphus Vicentinus Episcopus.
Gerhardus Faventinæ Ecclesiæ Episcopus.
Petrus Metaumaucensis Episcopus.
Hubertus Parmensis Episcopus.
Luizo Cremonensis.
Ermenaldus Regionensis Episcopus.
Gorboldus Polonensis Episcopus.
Gauslinus Patavensis Episcopus.
Arnaldus Tridentinus Episcopus.
Teutpertus * Feltrensis Episcopus.
Zenobius Fesulanus Episcopus.
Gothofredus Aquensis Episcopus.
Roilo Astensis Episcopus.
Luido Glosinensis Episcopus.
Adalbertus Bonensis * Episcopus.
Wido Mutinensis Episcopus.
Joannes Imolensis Episcopus.
Ratherius Veronensis Episcopus.
Antonius Brisvensis Episcopus.
Udalricus Bergomensis Episcopus.
Joannes Tordanensis Episcopus.
Aupaldus Novariensis Episcopus.
Lupus Spoletinæ Ecclesiæ
Sigihardus Cetensis Episcopus.
Rihelardus Fanensis Ecclesiæ Episc. subscripsi.

*V. Cl. Coletus legit Adalbertus sed in citato Diplomate Hubertus.
*inferius Ignizzo.
*legendum Ostiensis ut infra.
*al. Rupertus
*Bononiensis.

Dat. die 25. Aprilis anno Domini 967. Pontif. Joan. anno secundo

Actum Ravennæ VII. Kal. Maji, per manum Stephani Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, In mense Aprili, & Indictione decima: in præsentia omnium sanctorum Episcoporum.

I V.

De expellendis Clericis ab Episcopatu Wintoniensi & introducendis Monachis.

Ex Alfordi Annalibus Ecclesiæ Anglicanæ ad ann. 970. num. IV.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei Edgaro Regi excellentissimo, atque omnibus Episcopis, Ducibus, Comitibus, Abbatibus, & cuncto fideli populo Anglicæ gentis, christianam salutem, & apostolicam benedictionem.

Exordium.

Quoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus quæruntur desideriis, oportet ut vestræ piæ petitionis studium in privilegiis minime offendatur præstandis. Scimus enim, gloriose fili, imperii vestri dignitatem zelo divinæ legis ita undique munitam, ut indesinenter pro venerabilium locorum procogitet stabilitate: quatenus proveniente pro labore schola dominici multiplicitur servitii, & largitori omnium Deo abunde fructus referantur milleni. Quare, Rex inclyte, ac fili carissime, quod vestra excellentia per fratrem, & Coepiscopum nostrum Dunstanum ab hac Apostolica Sede, cui licet immeriti præsidemus, exposcit, omnibus modis concedimus, auctoritate apostolica sancientes, ut de Monasterio in Wintonia civitate in honorem sanctæ Trinitatis & beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli constructo, quod vetus differentia novi illius, quod juxta est Cœnobii, cognominantur Canonici, Domino, Episcopo, & omnibus catholicæ fidei cultoribus ex patentibus culparum suarum turpitudinibus odibiles, & in eisdem secundum impœnitens cor eorum inverecunde perdurantes, cum suo Præposito, ut pote vasa Diaboli, ejiciantur: & sicut vestra sublimitas desiderat, dilectissimus frater & Coepiscopus noster Ethevvaldus, regularibus disciplinis apprime imbutus, monachorum secundum præcepta regulæ viventium gregem enutriat, eisque inibi perpetuam mansionem statuat ille, qui eorum vitam ita sanctitatis moribus exornet, ut pastore ad laboris suis præmium vocato non aliunde, quam ex illa congregatione alter in locum regiminis succedat. Quod si impedientibus, quod absit, peccatis, ad hoc pontificale officium in eadem congregatione idoneum inveniri minime posse contigerit; authoritate Apostolorum Principis Petri cui Dominus ac Salvator noster ligandi solvendique potestatem contradidit, præcipimus, ut nemo ex Clericorum ordine ad hujus regimen Ecclesiæ promoveatur: sed potius ex alia qualibet congregatione, qui dignus inventus fuerit monachus, assumatur, & huic Ecclesiæ præficiatur. Si quis enim interea, quod non credimus, hæc apostolicæ Sedis privilegii decreta irrita facere, & ea, quę a nobis pie indulta sunt, intaminare presumpserit; authoritate ejusdem cœlestis clavigeri Petri, omniumque successorum ejus sciat se anathematis vinculo innodatum, & in illo magni judicii die perpetualiter damnandum. In Christo valeas, Domine Fili (a)

Edgari Regis encomium.

Ejusdē preces

Monachorum mores effrenati & impœnitentia.

Mortuo Episcopo Vvintoniensi successor ex Clericis Monasterii hujus eligatur

Si dignus nemo inter eos reperiatur, eligatur regularis ex alio quolibet Monasterio.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

(a) Quamvis in fine nulla sit temporis nota: Datam tamen puto allatam Constitutionem circa ann. 967. ad quem ab Arfoldo refertur. Anno enim 963. agi cœptum de hujusmodi mutatione, & anno 967. Edgarus Rex Ecclesiasticos Canones a Spelmanno fol. 447. relatos edidit ad ecclesiasticorum mores formandos

Abba-

V.

Abbati Fuldensi, ejusque Successoribus inter alia privilegia jus Primatiale conceditur.

Alia Fuldensi Monasterio concessa privilegia leg. in Agapeto II.

Joannes Episcopus Servus Sorvorum Dei Kariſſimo in Christo Filio Vicerinhario sacri Cœnobii Fuldensis Abbati Religiosissimo, & per eum suis successoribus Abbatibus in perpetuum.

Ex authent. edidit Io. Frider. Schannat loc. sepecit. n. XI.

DEsiderium quod ad religionis propositum, sanctorumque locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua dilacione est, Deo autore, perficiendum, ut ex hoc vigor sanctæ religionis roboretur, & eisdem sanctis locis salus & indemnitas solidetur, nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in regnis cœlestibus adscribatur. Igitur quia per interventum Domini Ottonis Excellentissimi piissimique Imperatoris Augusti, nostrique spiritualis filii, & sanctæ Ecclesiæ defensoris prænominatus Werinharius Abbas postulavit a nobis, quatenus venerabile monasterium, cui præesse videtur, quod olim a sanctæ memoriæ Bonifacio Episcopo ad honorem Dei, & Domini nostri Salvatoris in loco, qui vocatur Boconia erga Ripam Fluminis Vultaha constructum; privilegii summæ Sedis Apostolicæ infulis decoretur, & sicut per sanctissimi Papæ Zachariæ Constitutionem, aliorumque venerabilium Pontificum prædecessorum decessorumque nostrorum Præcepta dicioni sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus ecclesiæ, suppositum est, ita perpetuis temporibus perseveret, nullius unquam alterius ecclesiæ jurisdictionibus summittatur. Quapropter piis desideriis faventes hac nostra authoritate id, quod exposcitur, digno effectu mancipamus, ideoque omnem cujuslibet ecclesiæ Sacerdotem in præfato Monasterio dicionem quamlibet habere, aut auctoritatem, præter Sedem Apostolicam, prohibemus, ita ut nisi ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, nec missarum ibidem solemnia quispiam celebrare omnino præsumat, ut profecto juxta id, quod subjectum Apostolicæ Sedi firmitate privilegii consistit, inconcusse omni tempore dotatum permaneat, locis, & rebus universaliter tam eis, quas a primordio sibi vindicare debet, vel quas moderno tempore tenet, & possidet, quam eis, quas futuris temporibus in jus ipsius sacri monasterii divina providentia augere ex donis, & oblationibus, decimisque quorumlibet Christifidelium voluerit, absque ullius personæ contradictione, firmitate perpetua perfruatur: adjicientes autem pro magno amore præfati piissimi Domini Ottonis Imperatoris Augusti specialiter constituimus, ut idem Fuldensis Abbas ante omnes alios Abbates Galliæ, seu Germaniæ Primatum sedendi in omni loco, quo convenerint, obtineat, necnon & Archimandrita consultior, & honorabilior nostra apostolica auctoritate permaneat: constituimus quoque per hujus nostri Decreti paginam, ut quicumque cujuslibet ecclesiæ Præsul, vel quacumque dignitate prædita persona, hunc nostri Privilegii tenorem, quem auctoritate Beatissimi Apostolorum principis, cujus vice fruimur, confirmamus, & recorroboramus, violare, & transgredi temptaverit, anathema sit, & iram Dei omnipotentis incurrens a cetu omnium sanctorum alienus existat, & nihilominus præfati monasterii dignitas a nobis indulta perpetualiter permaneat apostolica in omnibus auctoritate subnixa.

Abbatis postulatio

Libertas Monasterii a cujuscumque jurisdictione

Primatus Fuldensis super Abbates Galliæ, & Germaniæ Abba.

Censura contra inobservátes.

Scriptum per manum Stephani Scriniarii, Notarii, & Regionarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Octobris, & Indictione undecima.

Datum VI. Idus Novemb. per manum Widonis Episcopi, & Bibliothecarii sanctę Sedis Apostolicæ anno Pontificatus Domini nostri Johannis XIII. Papę IIII.*Imperii vero Domini Ottonis Augusti majoris VI. minoris II.

Dat. die 8. Novembris anno Domini 968. Pontific. Ioann. anno. III.
**leg. III.*

V I.

Monasterium Arulense in Comitatu Helenensi constructum sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur; confirmatisque bonis omnibus ad illud spectantibus liberum ab omni sęculari vel ecclesiastica potestate declaratur.

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei universis Christi fidelibus presentibus & futuris salutem in Domino perpetuam.

Ex Chartulario Monasterii Arulensis edidit Baluzius in Append. Marcæ Hispan.

Exordium.

SI semper concedenda sunt quę piis congruunt desideriis quanto magis ea quæ pro divini cultus constantia pertinere noscuntur omnimodo non sunt neganda. Et ideo sciat omnium vestrorum bonitas, atque industria quia vir Deum timens, & inclytus Comes nomine Oliba veniens oratum Romam ad beatissimorum Apostolorum Petri, & Pauli sacratissima corpora postulavit a nobis, ut monasterium, quod vocatur Arulas, constructum a fratre avi sui ad honorem Domini, & semper virginis Dei genitricis Marię, positum territorio Comitatus Rossilionensis, in loco qui vallis Asperi vocatur, juxta ripam fluminis Theti, quod vulgari nomine etiam nuncupatur, sub perpetua immunitate sanctorum Patrum sub defensione sanctę nostræ sedis apostolicę manendum decerneremus cum omnibus rebus, & possessionibus sibi pertinentibus: Unde inclinati precibus ejus humilitatis, per hanc nostram apostolicam & inviolabilem pręceptionem statuimus id ipsum Dei genitricis monasterium ex integro pro sua stabilitate perpetualiter ad ditionem atque tuitionem sanctę matris Ecclesię persisti debere, confirmantes illi omnes res, quę jure, & rationabiliter sibi a principio pertinent, & usque in finem seculi pertinere debent in cellis, ecclesiis, ornamentis, sacris vasis, & utensilibus, in villis, casis, casalibus, servis, ancillis, libertis, & affranticiis, aquis, cum ipsis aquarum ex utraque parte riparum verdigariis, & circumjacentiis, terris, & aquimolis cum suis caputaquis, & ipsis aquæ ductibus, ac piscariis, omnibusque locis cultis, & incultis & cum universis usibus, redditibus, seu decimationibus, & tributis: promulgantes etiam hæc omnia, & quæcumque legaliter dici & nominari possunt per fines & terminos suos, inconcussa, & indemnia manere ad dominium ipsius sacri cœnobii & utilitatem regularis Abbatis seu monachorum ibidem Deo servientium. Quoquo tem-

Monasterium Arulense constructum fuit a Comitibus Rossilionensibus in eodem Comitatu

Sub protectione, & ditione S. Sedis permanere decernitur

Eique bona omnia confirmantur

Ejus Immunitas a quacumque sæcularis, vel ecclesiastica potestate, aut molestia

tempore nequaquam licentia sit alicui Episcopo, Duci, Comiti, aut ulli hominum magnæ parvæque personæ aliquid de omnibus quæ ei pertinent, & inantea pertinere debent tollere aut violenter possidere sive in quoquam molestiam, & contrarietatem facere; sed cuncta mobilia, & immobilia generaliter & integre salva seu integra persistant ad usum & incrementum ipsius sacri monasterii sub protectione nostræ Sedis Apostolicæ perpetuis temporibus a præsenti XII. Indictione. Decernimus etiam ut Abbas qui ibidem pro tempore fuerit, si, quod absit, a regulari proposito, & institutione beati Benedicti deviaverit, sive res Monasterii ejusdem alienaverit, licentiam habeat prædictus Comes Oliba sive sui eumdem Abbatem expellendi foras, & quod ab eo alienatum fuerit, ad proprium jus revocandi, & pro ipso alium Deo dignum Abbatem constituendi approbata rei veritate. Constituentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione hæc quæ a nobis decreta sunt perpetuis temporibus inviolabiliter ab omnibus observanda. Si quis autem, quod non credimus, temerario ausu adversus hujusce nostræ præceptionis seriem contraire præsumpserit, sciat se, nisi resipuerit, judicio Dei omnipotentis, & prædictæ semper virginis Dei genitricis Mariæ beatissimorumque Apostolorum Petri, & Pauli, & omnium Episcoporum nostræque apostolicæ humilitatis auctoritate cum omnibus impiis perpetuo incendio, & indissolubili anathemate damnatum. At vero qui observator, & custos ejus in toto extiterit gratiam, & misericordiam a cœlesti Rege obtineat omniumque peccatorum suorum in præsenti absolutionem, & in futuro æternam gloriam cum sanctis angelis consequatur. Scriptum per manum Leonis Notarii Regionarii atque Scriniarii Sedis Apostolicæ in mense Decembri Indictione XII. ✠ Bene valete.

Si Abbas regulariter non vixerit Rossiliopensis Comes, vel Monachi aliū in ejus locū eligere possint

Anathema contra Privilegii huius temeratores nisi resipuerint

Script. mense Decembri anno Domini 968. Pontif. Joannis anno III.

VII.

Confirmatio Privilegiorum S. Trevirensis Ecclesiæ, cujus Antistes Galliæ, Germaniæque Primas declaratur.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei. charissimis nobis in Christo Fratribus universis Episcopis, ac totius dignitatis & ordinis Catholicis viris, præsentibus scilicet, & futuris perpetuam salutem.

Ediderunt Brovverius, & Masenius Annal. Trevirens. Lib. X.

Quia, licet indigni, divinæ tamen dignationis gratia disponente, B. Petri Apostolorum principis sacratissimam sedem, universalemque in toto orbe terrarum * ministerium suscepimus, necesse est omnium ecclesiarum ut diligentissimam solicitudinem ita continenter habeamus, ne earum jura auctoritate ejusdem Apostolorum principis cœterorumque successorum ejus venerabilium patrum inviolabiliter statuta, & confirmata, nostro minuantur, ac pereant tempore sed potius corroborata decenter augeantur atque proficiant. Ideoque omnium vestrum nosse volumus sanctitatem, & industriam quod Theodorico dilectissimo fratre nostro Trevirensis Ecclesiæ Archiepiscopo veniente Romam, oratum ad Sanctorum Apostolorum limina, audivimus, sicut etiam pridie audiendo, immo & legendo, compertum habuimus, eamdem ipsam præ cœteris Galliarum Ecclesiis christianæ religionis exordium, catholicæque fidei prima rudimenta percepisse, per sanctissimorum virorum Eucherii, Valerii, & Materni, & cœterorum euangelicam doctrinam, quos tempore suo prædictus beatissimus Petrus Apostolus ordinavit, & instruxit, nec non illuc ad prædicandum direxit. Unde totius ordinis nostræ Sedis Apostolicæ consultu, gratuitoque assensu jura privilegiorum, quæ a sancta Romana matre Ecclesia præfatis sanctis eorumque reliquis successoribus, idest, Agricio, Maximino, Paulino, Severo almificis, & apostolicis viris a primordio hucusque autentice concessa sunt; quæque etiam ipsius civitatis excidio, incendio, aliove casu consumpta probantur, eidem Trevirensi Ecclesiæ, prædictoque fratri nostro Theodorico, & per eum cunctis ipsius successoribus, reconfirmare, recorroborare, & omnimodo restituere dignum duximus; decernentes per hujus nostri apostolici privilegii validissimam constitutionem; ut quandocumque a nostra principali, & apostolica Sede Episcopus, Presbiter, vel Diaconus, vel subdiaconus, sive quilibet ordinarius Legatus rei ecclesiasticæ, seu cogendæ synodi causam in Galliam, Germaniamve destinatus fuerit, Trevirensis præsul post quemlibet ordinarium Legatum A. S. primum inter alios Pontifices locum obtineat. Et si missus Romanæ ecclesiæ defuerit, similiter post Imperatorem, sive Regem sedendi, sententiam edicendi & Synodale judicium canonice promulgandi, primatum habeat; ut pote in illis partibus vicarius nostræ sedis apostolicæ merito constitutus. Neque enim dignum est, ut illius ecclesiæ Presul aliquo tempore ceteris non habeatur prælatus, cujus honor in illis partibus sub ipso Apostolorum principe extitit primitivus. Pari quoque modo sancimus, omnes in Parrochiis ejus degentes, sive ordinationem, & promotionem cujuslibet ecclesiastici gradus, a Pontifice ipsius percipientes, eidem ipsi matrici Ecclesiæ, Episcopoque illius debere canonice placere, obsequi, & jure obedire. Siquidem decreto B. Clementis Papæ super hoc ita cautum videtur: si vobis Episcopis non obedierint omnes presbyteri, diaconi, subdiaconi, ac reliqui clerici cuncti omnesque principes, tam majoris ordinis, quam inferioris, atque reliqui populi tribus, & linguæ non obtemperaverint, a liminibus sanctæ Dei ecclesiæ alieni erunt, dicente Domino; Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit. Inter hæc quoque omnia, quæ ad sæpe dictam Trevirensem Ecclesiam intra, & extra civitatem pertinere videntur; idest ecclesias cum universis rebus sibi attinentibus, seu monasteria tam monachorum, quam virginum, quæ ex præceptis, sive scriptis Regum, seu Imperatorum, sive eorumdem fundatorum authoritate, ad se pertinent, & pertinere debent, & quidquid omnino illa ipsa ecclesia ubique & quoquo merito possidet & possidere debet, generaliter & specialiter concedimus; reformamusque præfato Theodorico fratri, & Coepiscopo nostro suisque successoribus, ad perpetuam sanctæ Trevirensis Ecclesiæ donationem, atque ditionem, per hujus nostræ Apostolicæ præceptionis seriem a præ-

*Magisterium legit Brovverius.

Ecclesiæ Trevericæ excellentia, & vetustas.

Confirmatio & renovatio privilegiorum eiusdem.

Trevirēsis Episcopus post Legatū Apostolicum omnibus Galliæ Germaniæque Pōtificibus loco, & sessione antecellat.

Adsente vero Legato Vicarii Apostolicę Sedis munere fungatur.

Obsequium illi ab universa Diœcesi debitum.

Confirmatio Ecc[illegible], Mon[illegible], rum bonorum que omnium d. Ecclesiæ concessorum.

a præsenti XII. indictione, & usque in finem sæculi valituram. Contra quam, si quis quid quolibet modo agere præsumpserit, & quod juste, & canonice a nobis decretum est, in aliquo infringere tentaverit, sciat se ex Dei omnipotentis, & prædicti beatissimi Apostolorum principis, omniumque sanctorum ac deinde nostra auctoritate damnandum, & anathematizandum, & cum omnibus impiis æternis suppliciis deputandum. Qui vero hoc privilegium nostrum observare, custodire, adimplere fideliter studuerit, benedictionis gratiam, & misericordiæ plenitudinem in cælestibus castris inter electorum numerum efficaciter a Domino Deo consequi mereatur. Scriptum per manum Stephani Notarii, & Regionarii, & Scrinarii Sanctæ Sedis Apostolicæ in mense Januario, & Indictione XII. Data XI. Kalend. Februarii per manum Sicconis Episcopi Sanctæ N. * Ecclesiæ ad vicem Guidonis Episcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, anno, Deo propitio, Pontificatus Domini Joannis Pontificis, & universalis XIII. Papæ, in sacratissima Sede D. Petri Apostoli IV. Imperii autem Domini Ottonis majoris VII. * minoris vero II. & Indictione XII.

Anathema contra Præceptum hoc inobservates.

* Bleranæ adjecit Brovverus.

Dat. die 22. Januarii anno Domini 969. Pontif. Joannis anno IV. (a) Leg. VIII.

VIII.

Beneventana Sedes Archiepiscopatus titulo insignitur in Concilio Romano celebrato anno 969.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei dilectissimo nobis Landulpho, venerabili atque merito honorabili Beneventanensis & Sipontinæ S. Ecclesiæ, & modo per nostræ apostolicæ authoritatis concessionem Archiepiscopo.

Ex Labbei Append. To. 9. Ughell. Ital. Sac. To. VIII. ubi de Beneventana Ecclesia & Concil. Tom. XI. col. 938.

CUM certum sit, Deo servientibus ineffabilia æterni regni præmia reservari; nobis tamen necesse est horum beneficia eis tribuere, ut in Dei laudibus ex remuneratione valeant multipliciter insudare. Et quia Beneventanensis Ecclesia, in exercendis Dei laudibus magno conatu piaque religione insistit, atque erga reverentiam sanctæ & apostolicæ Romanæ Ecclesiæ præcipue exuberasse cognovimus, quod nobis olim apud eam manentibus omnino constat inventum; debemus itaque ex ardore caritatis atque studio divini cultus eam causa honoris ac reverentiæ sublimiorem inter cæteras ordinare. Et quoniam sancta Sedes est, ubi beati Bartholomæi Apostoli corpus requiescit, merito decet augmento cultus amplioris decorare, quoniam & ad hoc divinæ miserationis respectu curam regiminis suscepimus, & ad exhibenda Deo sedula servitia, & canores laudes potentiæ suæ devotos debemus solicite invitare. Itaque præsidentibus nobis in sancta Synodo acta ante confessionem beati Petri Apostolorum principis septimo

Exordium.

Causæ potiores concessionis.

(a) Brovverus emendavit III. nesc.o tamen quo fundamento, cum constet Joannem XIII. electum fuisse Pontificem mense Octobri anni 965. At fortasse bene legendum notavit *Imperii autem D. Ottonis majoris* VIII. luculenter enim probat Pagius Breviar. Pontif. & Concil. in vita Joannis XII. §. VI. Ottonis coronationem a Pontifice facta n esse ante diem 13. mensis Februarii anni 962. postquam solemne Christi Natalitium Papiæ celebrasset.

Kalendas Junias, propositis in medio sacrosanctis quatuor Euangeliis, præsente Domino Ottone gloriosissimo Imperatore Augusto Romanoque nostro filio, nec non Romanis, atque Italicis, & occidentalibus religiosis quam plurimis, atque etiam catholicis, & sapientissimis totius ordinis viris; hortatu siquidem benigno ipsius præfati domini clementissimi Imperatoris Augusti, una cum consensu infradictorum Præsulum, atque Sacerdotum, omniumque clericorum S. R. E. qui inferius subscripserunt, quibus.............. Beneventanam Cathedram velle exaltare, intervenientibus videlicet Pandulpho Beneventanæ, & Capuanæ Urbium principe, seu Spoleti, & Camerini ducatus Marchione, & Duce, simulque & Candulpho excellentissimo principe filio ejus, usum Pallii tibi, præfate præsul, ad solam Missarum solemnia peragenda concessimus, scilicet in his festivitatibus, idest, in nativitate Domini, Epiphaniæ, Purificationis, sanctæ Dei genitricis, & virginis Mar,æ, similiter & in Annuntiatione ejusdem beatæ Mariæ, & in Paschali festivitate, & in Ascensione Domini, & Pentecoste, & festivitate S. Joannis Baptistæ, & in natalitiis beatorum Apostolorum, & in Assuntione beatæ Mariæ, pariterque in nativitate ejusdem, simulque & in dedicatione sanctæ Ecclesiæ tui Archiepiscopatus, nec non & in die consecrationis, & consecratione Episcoporum, tribuentes tibi insuper cum eo potestatem, & honorem Archiepiscopatus, ita ut fraternitas tua, & successores tui infra suam diæcesim, in locis, quibus olim fuerant, semper in perpetuum Episcopos consecret, qui vestræ subjaceant ditioni, scilicet sanctę Agathæ, Abellini, Quintodecimi, Ariani, Asculi, Bibini, Vulturariæ, Larini, Thelesiæ, Aliphæ. Adjecimus etiam ut utaris pallio in festivitatibus B. Michaelis Archangeli, & translatione B. Bartholomæi Apostoli. Posteri vero tuæ ecclesiæ rectores post obitum tuum consecrationem ipsius Archiepiscopatus, ac honorem Pallii ab hac Sancta, & Apostolica, cui Deo authore deservio, Sede percipiant. Confirmamusque tibi successoribusque tuis similiter Sipontum, & Ecclesiam B. Michaelis Archangeli in monte Gargano, & Verranum oppidum cum massis, & villis, & omnibus pertinentiis ecclesiarum suarum, qualiter ab antecessoribus nostris per concessionem privilegiorum possidere videntur. Statuentes insuper apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & validis atque atrocibus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam alicujus dignitatis potestate præditus homo præsumat, vel etiam quæcumque magna parvaque persona quoquomodo audeat destruere, dum profecto perenniter irrefragabili jure decernimus, ut ordinata in suo esse maneant: si tamen, ut supradictum est, successores tui a sancta Romana & Apostolica Sede consecrationem, & usum pallii decretaliter accipere non distulerint. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc refragare, aut destruere, vel aliquam jacturam, aut molestiam inferre, sit anathematis vinculis innodatus, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, & cum Juda proditore Domini Nostri Jesu Christi, æterni supplicii incendio concremandus. At vero qui pio intuitu observator, & in omnibus extiterit custodiens hujusmodi apostolici instituti, ad cul-

Ottonis Imperatoris, Præsulumque omnium consensus.

ConcessioPallii Landulpho Archiepis. & successoribus.

Episcopatus suffraganei.

Usus Pallii in Festivitatibus S. Michaelis Archangeli & translationis Corporis S. Bartholomæi.

EcclesiaSipontina, & S. Michaelis in Mōte Gargano Beneventanæ iterum subjiciuntur.

Anathema contra Privilegii hujus cōtemptores.

tum Dei respiciens, benedictionis gratiam, a misericordissimo Domino Deo nostro multipliter consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Amen.

Scriptum per manum Stephani Scriniarii S. R. E. in mense Maji, Indictio. XII.

Subscriptio Joannis PP. EGO JOANNES Sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, & Apostolicæ XIII. Papa in hoc Privilegio a nobis promulgato manu propria subscripsi.

Subscriptio Imperatoris Ottonis. ✠ Signum D. OTTONIS piissimi Imperatoris.

Sico-S . . . . Ecclesiæ in hoc Privilegio consensi, & subscri. . .

Item & Patrum Concilio præsentium.

Joannes Episcopus Galisanæ Eccl.
Joannes Episcopus Anagninæ Eccl.
Marinus Episcopus sanctæ Sutrensis Eccl.
Benedictus Episcopus sanctæ Terracinensis Eccl.
Leo Episcopus sanctæ Ostiensis Ecclesiæ.
Benedictus Episcopus sanctæ Portuensis Eccl.
Gregorius Episcopus sanctæ Albanensis Eccl.
Joannes Episcopus sanctæ Salernitanæ Eccl.
Joannes humilis Episcopus sanctæ Castranensis Eccl.
Joannes Episcopus sanctæ Sarsinaten. Ecclesiæ consensi & subsc.
Stephanus Episcopus sanctæ Ficodensis Ecclesiæ consensi.
Constantinus Episc. . . . . . .
Ignizzo Episcopus Floren. . . . . . . Eccl.
Hubertus Episcopus * . . . . . . subscripsi. (* fortasse Lunensis Ecclesiæ.)
Guifridus Episcopus sanctæ Virodunensis Eccl.
Sigulphus sanctæ Placentinæ Ecclesiæ consensi, & subscripsi.
Luitprandus Episcopus interfui.
Bozzo Episcopus sanctæ Astensis Eccl. consensi.
Abraham sanctæ Frisingensis Ecclesiæ Episcopus consensi.
Raterius Episcopus sanctæ Marsicanæ Eccl. consensi, & subscripsi.
Reginaldus sanctæ Rubilanensis Ecclesiæ Episcopus consensi, & subscripsi.
Albericus S. Reatinæ Ecclesiæ Episcopus subscr.
Domninus Archipresbyter S. R. E. consensi, & subscripsi.
Crescentius presbyter Card. S. R. E. consensi, & subscripsi. (a).
Theophylactus S. R. E. presbyter consensi, & subscripsi.
Benedictus Archidiaconus S. R. E. consensi.
Ego Bonifacius humilis Diaconus S. R. E. consensi.
Leo Diaconus S. R. E. consensi.
Joannes Subdiaconus S. R. E. consensi.

Dat. die 26 Maji ann. Domini 969. Pontif. Joannis anno IV.

Datum VIII. Kal. Junii per manum Guidonis Episcopi sanctæ Sylvæ Candidæ Ecclesiæ & Biblioth. Sanctæ Sedis Apostolicæ anno Pontif. Domini nostri Joannis XIII. Papæ quarto, Imperatoris Ottonis Majoris VII. & Minoris II. Indict. supradicta duodecima anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXIX.

(a) Quoad invenerim, primo hic Cardinalis nomen in subscriptionibus reperitur cum semper S. R. E. Presbyteros se cæteri, ut hic quoque videre est, subscripserint.

IX.

Confirmatio Erectionis, & bonorum Monasterii S. Vincentii Martyris Ordinis S. Benedicti Meten. Diœcesis.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, dilectissimo Deodorico filio nostro sanctæ Mettensis Ecclesiæ præsuli. (Ex Leibnitio Scriptor. Rer. Brunsvic. T. I. p. 301.)

Exordium.

CUM in exarandis Dei laudibus debita pastoralis compulit solicitudinis cura, quæque ad stabilitatem piorum dinoscuntur pertinere locorum, ubertim promulgare, & apostolicæ institutionis in privilegiis, atque decretis censura confirmare: convenit nempe nos apostolico moderamine sancta venerabilia loca, quæ dudum fuerant in ruinis, magnaque inopia, & paupertate degentia, oportune ordinare, seu ad meliorem sine dubio statum perducere: præsertim ubi illa petuntur, quæ non ad commodum temporale sed ad perpetuam providentiam pertinent Domino servientium animarum: scilicet ut venerabilis locus, qui a Deoderico dilectissimo filio nostro in uno conglobatus, atque annexus est cum propriis congregationibus, quæ regulariter in psalmis, hymnis, & orationibus Deo Salvatori nostro Jesu Christo pervigiles excubias exhibet, ab insolentiis exterioribus circummunitæ jugiter valeant pii famulatus officia in monasterio sancti Vincentii exhibere: & quam constat tuam religiositatem hujus privilegii apostolicam confirmationem postulare a nobis, propter immutationem temporalium rerum, variosque hominum casus, munitiorem sancti Vincentii Christi Martyris cum omnibus ad idem monasterium pertinentibus corroborationem tui, tuæque congregationis, & successorum tuorum in perpetuum fieri censuimus; quatenus nunc, sicut a te disponuntur, ita in posterum usque in finem conserventur, & ut illa congregatio inconcussa in unum perseverans, sedulas laudes Deo persolvere valeat, & sicuti a Deo eorum studia imbuta sunt; jugiter perseverare liceat: atque sub uno Abbate jam prædictus locus constitutus in honorem sancti Vincentii indivisus sit, & indivisa congregatio. Nec cuiquam licentia præbeatur, ut refugiens vigorem studiose sibi regulæ huc illucque vagetur, vel aliis se conferre conetur Monasteriis, quo a nobis contra regulam sub anathematis vinculo prohibetur. Quapropter statuentes, atque promulgantes coram Deo & terribili ejus futuro examine per hujus nostri Privilegii Apostolici, atque Constituti paginam sancimus, & beati Petri Apostolorum principis auctoritate decernimus, atque obtestamur, tam apostolicæ sedis futuros Pontifices, quamque qui episcopalem administraverit actionem, vel etiam magna parvaque persona aut quispiam * cujuscumque sit dignitatis præditus potestate ea, quæ a prædicto Deoderico dilecto filio nostro pie venerabili loco tradita atque concessa fuerint, quoquo modo, a quoquam licentiam habeant, sæpius nominatum locum sancti

(Monasterium S. Vincentii Meten. a Deodorico alias Theoderico Episcopo fundatum (a). Quare Monasteriis privilegia concedantur. Deoderici expostulatio.)

(Confirmatio ejusdem Monasterii cum bonis omnibus. Unus Abbas in eo constituendus. Nemini liceat ab eo Monasterio ad alia divagari.)

(* sic. Cuicumque personæ aliquid ab eo auferre, vel alienare interdicitur.)

(a) De hoc Theodorico hæc habet Albericus in Chronico ad annum 966: . . . . Theodoricus consobrinus Ottonis Imperatoris . . . Hic fertur dixisse se in Episcopatu tanta bona esse facturum, ut ipsa sui nominis litera deberet auro annotari: cujus bonæ intentionis initium ostenditur in Cœnobio S. Martyris, & Levitæ Vincentii fundato in ipsius Urbis insula.

ſancti Vincentii in unum adunatum, atque ſpiritaliter apoſtolicæ exarationis ſtylo conjuncta disjungere vel aliquid ex inde alienare. Et illud Monaſterium ſancti Vincentii reſpiciens ſit ad ſedem Epiſcopalem protomartyris Chriſti Stephani, jubemuſque ut Abbas in poteſtate illius loci eligendus ſit. Si vero Epiſcopus defuerit, liceat Abbati in feſtivis diebus ad ſedem Epiſcopalem accedere, ibique cum dalmatica, & ſandalis, quas illi mittimus, miſſas celebrare. Si quis interea, quod non credimus, temerario auſu contra ea quæ ab hac noſtra auctoritate pie, & firmiter per hoc noſtrum privilegium diſpoſita ſunt, contraire temptaverit; vel hæc, quæ a dicto Deoderico dilecto filio noſtro Mettenſium præſule, ad laudem Dei pro ſtabilitate jam dicti Monaſterii, videlicet ſancti Vincentii, ſtatuta ſunt, refragare, auferre, vel alienare præſumpſerit; ſciat ſe auctoritate B. Petri Apoſtolorum principis anathematis vinculo innodatum, atque cum Juda traditore Domini noſtri Jeſu Chriſti æterni incendii ſupplicio concremandum. Sic deputatus ne unquam a præfati anathematis nexibus ſit abſolutus. At vero qui pio intuitu obſervator in omnibus extiterit, gratiam benedictionis a miſericordiſſimo Deo noſtro multipliciter conſequatur, & vitæ æternæ particeps efficiatur, & hæc cathena B. Petri aperiat ei januam paradyſi: ſi vero aliquis Epiſcopus id aliquid minuere voluerit, hæc, ut diximus, cathena claudat polorum regna.

Abbas Epiſcopo Metenſi ſit omnino ſubiectus.

Sede Epiſcopali vacante conceditur Abbati uſus Dalmaticæ, & Sandaliorum in Eccleſia Cathedrali.

Anathema contra privilegii hujus ſtatuta inobſervantes

Scriptum per manum Stephani Notarii, & Regionarii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ in menſe Septembr. & indictione quartadecima.

Bene valete.

Data III. die Kalend. Octobris per manum Widonis Epiſcopi & Bibliothecarii ſanctæ Sedis Apoſtolicæ; anno Pontificatus Domini Joannis Summi Pontificis, & univerſalis Tertiidecimi præſidentis in ſacratiſſima Sede B. Petri Apoſtoli quinto; Imperii Domini Ottonis Majoris nono; Minoris tertio, anno denique Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti DCCCCLXX.

Dat die 29. Septembris Anno Domini 970 Pontif. Joannis anno V.

X.

Erectio Eccleſiæ Pragenſis SS. Viti, & Venceslai Martyrum in Sedem Epiſcopalem, & Eccleſiæ S. Georgii Martyris in Abbatiam ſub regula S. Benedicti.

Ex Mabillonio ſeculo Quinto Benedict. in Vita V. Mariæ Abbatiſſæ Pragenſis.

Johannes Servus Servorum Dei Bolezlao Catholicæ Fidei alumno, apoſtolicam benedictionem.

Proemium.

JUſtum eſt benivolas aures juſtis accommodare petitionibus, quia Deus, eſt juſtitia, & qui diligunt Deum juſtificabuntur; & omnia diligentibus Deum cooperantur in bonum. Filia noſtra ſoror tua *, inter cæteras haud abnegandas petitiones, cordi noſtro dulces intulit ex parte tui preces, ſcilicet ut noſtro aſſenſu in tuo principatu, ad Dei laudem & gloriam Eccleſiæ, liceret fieri Epiſcopatum. Quod nos utique læto animo ſuſcipientes, Deo gratias retulimus, qui ſuam Eccleſiam ſemper, & ubique dilatat, & magnificat in omnibus nationibus. Unde apoſtolica auctoritate, & ſancti Petri poteſtate, cujus licet indigni, tamen vicarii ſumus, annuimus, & collaudamus, atque incanonizamus, ut ad Eccleſiam ſancti Viti, & ſancti Wenceslai martyrum fiat ſedes epiſcopalis; ad Eccleſiam vero ſancti Georgii martyris ſub regula ſancti Benedicti, & obedientia filiæ noſtræ Mariæ ſororis tuæ, conſtituatur congregatio monialium, verumtamen non ſecundum ritum aut ſectam Bulgaræ gentis, vel Ruziæ, aut Slavonicæ linguæ: ſed magis ſequens conſtituta & decreta apoſtolica, unum potiorem, ad placitum eccleſiæ totius, eligas in hoc opus Clericum, latinis apprime litteris eruditum: qui uti vomere, novalia cordis gentilium ſcindere, & triticum bonæ operationis ſerere, atque manipulos frugum veſtræ juſtitiæ Chriſto reportare ſufficiat. Vale. (a).

* Nempe Mlada, quæ mutato nomine Maria dicta eſt.

Boleslai (cognomēto PII) Regis preces per ſororem Mariam porrectæ Joanni PP.

EccieſiaSs. Viti & Venceslai Epiſcopalis. Et S. Georgii Martyris Abbatialis cui Maria preficitur Abbatiſſa. Eligēdus Epiſcopus ex ritu latino.

X I.

Declaratio quod Auſonenſis Eccleſia primatum gerat ſuper Tarraconenſem, cujus Archiepiſcopus ab Auſonenſi ordinari debeat.

Ex Ms. Colbertino edidit Edmūdus Martenne in To. 1. col. 323. Nov. Collect. Vet. Script. & Monument.

Joannes Epiſcopus Servus Servorum Dei, omnibus in Chriſto dilectiſſimis confratribus noſtris in Galliarum partibus commanentibus, cariſſimis, reverendiſſimis, Archiepiſcopis atque Epiſcopis, Apoſtolicam benedictionem, & perpetuam in Chriſto ſalutem.

DIlectionem, & fraternitatem veſtram ſcire volumus, qualiter Borellus honorabilis, & laudabilis Comes orationis, & redemptionis ſuæ cauſa Apoſtolorum Petri, & Pauli limina veniens, proſtratus pedibus noſtris, lacrymabiliter quæſtus eſt, quemadmodum Tarraconenſem Archiepiſcopatum, qui olim caput in illis partibus fuerat, Auſonenſi Eccleſiæ ſubderemus, eo quod peccatis merentibus, ipſa jam dicta civitas Tarraconenſis a Saracenis capta, & paſtore deſtituta, nullum recuperandi locum, aut inhabitandi uſque hactenus reperire valeat. Propter quam cauſam prædeceſſorum meorum ſecutus auctoritatem, a modo, & uſque imperpetuum volumus, atque ſtatuentes roboramus, & confirmamus, ut Auſonenſis Eccleſia poteſtatem, & primatum teneat Tarraconenſis Eccleſiæ...... .... ad Auſonenſem Eccleſiam, & quando aliquis ex illis ab hac luce migraverit, ſucceſſor illius ab Auſonenſi Archiepiſcopo, qui a noſtra Apoſtolica Sede confirmatus eſt, ſuccedat, & conſecretur. Unde quia ſine ſanctorum Patrum auctoritate hoc noſtrum privilegium confirmare nolumus, ante omnia, & ſuper omnia beatiſſimi, & egregii Papæ Gregorii inſtrumenta, & documenta declarare depromimus, ubi ait ad Benenatum Epiſcopum Muſitanæ „ Eccleſiæ, & temporis qua„ litas, & vicinitas nos locorum invitat &c. Similiter Epiſcopo Willitrano atque Fundano & Squa-

Hujuſce Decreti cauſa.

Auſonenſis Eccleſia Tarraconenſi præficitur.

Exempla ſimilium conceſſionum a Pontiff. factarum.

Reliqua lege in Gregor. PP.

(a) Datam puto hanc Epiſtolam circa annum 970. Boleslaus enim cognomento Pius qui fuit præcipuus Eccleſiarum fundator nonniſi anno 967. ſucceſſit Boleslao Sœvo, ut conſtat ex Chronico Magdeburgenſi MS. Dubravio, & Coſma Pragenſi.

(*a*), & Squalitano, ita in cunctis: Temporis qualitas admonet Episcoporum Sedes antiquitus certis civitatibus constitutas, ad alia quæ securiora putamus, ejus diœceseos loca transponere, quo & habitatores nunc degere, & barbaricum posset periculum facilius declinari: Et quia longum esset enarrare qualia, & quanta documenta a sanctis Doctoribus exinde dicta sunt, & prout melius scimus, & possumus nostrum privilegium abbreviare curavimus, & Othonem virum venerabilem nuper Episcopum ex modo, & in antea, Deo favente, Archipræsulem ejusdem Ausonensis Ecclesiæ præesse decrevimus: ita sane, ut nullus nostrorum Successorum Pontificum dictum Othonem Archipræsulem confratrem nostrum, in omnibus quæ superius exarata sunt vel scripta, audeat inquietare, vel in aliquo diminuere: sed magis quiete, & secure conservet ipsum Successoresque suos. Nam si aliter, quod absit, qualiscumque homo sit dignitatis, qui hoc nostrum privilegium qualibet causa de omnibus, quæ superius scripta sunt, infringere, aut diminuere voluerit, sciat se auctoritate Dei, Apostolorumque Petri, & Pauli principum, quamvis nos indigni eorum vicariatione fungamur, a corpore, & sanguine Domini nostri Jesu Christi alienum esse, & cum iniquis, & transgressoribus a gremio sanctæ Ecclesiæ segregatum. At vero qui pio intuitu custos & observator in omnibus extiterit, benedictionis gratiam, & misericordiam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur.

Otho antea Episcopus Archiepiscopus constituitur. Solitæ clausulæ. Pœnæ contra inobservātes.

Scriptum per manum Grego,ii Notarii, & Secretarii, & Scrinarii S. R. E. in mense Januario, Indictione XIV. ✠ Bene valete. ✠

Script. mense Januario anno Dom. 971. Pontif. Ioan. anno VI.

XII.

Confirmatio Institutionis Monasterii S. Vitonis Diœcesis Virdunensis a Berengario hujus Ecclesiæ Episcopo constructi.

Ex Chronico Virdunensi Hugonis Flaviniacensis edito a Labbeo in Tom. 1. Bibliothecæ Ms. Libr. pag. 135.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Berengario fratri nostro Virdunensis Ecclesiæ Episcopo, cum omnibus sibi a Domino commissis, bravium æternæ remunerationis.

Exordium.

Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola caritate favere, & poscentium animis alacri devotione assensum præbere. Ex hoc enim potissimum præmium lucri a conditore omnium Domino promerebimur; si venerabilia sanctorum loca opportune ordinata ad meliorem fuerint statum nostra auctoritate perducta. Igitur quoniam te, carissime frater, inter cætera sanctæ conversationis esercitia comperimus quoddam Monasterium in tuo Episcopio juxta civitatem Virduni in Ecclesia beati Petri pro amore Dei construxisse, in quo requiescunt corpora sanctorum Confessorum atque præfatæ Ecclesiæ sanctæ Mariæ quondam Episcoporum, Vitoni, Pulcronii, Possesoris, atque Firmini, & de rebus tuæ Ecclesiæ provida consideratione sublevasse, ut si quando filii Ecclesiæ tuæ divino compuncti amore terrena despicientes ad contemplativæ vitæ perfectionem consurgere desiderarent, ne a tua penitus Ecclesia dissociati viderentur, in Monasterio, quod membrum est ejusdem Ecclesiæ, solatii refugium sub habitu religionis sibi invenirent, & Domino quieta tranquilitate inibi famulentur. Noverit omnium fidelium tam præsentium, quam & futurorum industria, nos idem Monasterium tua ordinatione constructum cum omnibus rebus, regalibus præceptis tuo consultu sibi sanctis in æternum velle permanere inconvulsum: Scanciam cum suis pertinentiis, Abbatiam sancti Amantii, & quid quid ad eam pertinet: Nova-Villam cum suis locis: Amantionis curtem quantum ad eam pertinet: Paridum cum suis adjacentiis; Harbodi Villam cum suis pertinentiis; Castonis curtis Ecclesiam cum his quæ ad eam pertinent: Ecclesiam de Marlejo cum suis adjacentiis: Ecclesiam de Marculfi curte cum suis adjacentiis: Ecclesiam de Amonzei Villa cum suis adjacentiis, cum terris, vineis, mollendinis, cum servis, & ancillis: Abbatiam Sancti Petri, & Ecclesiam de Marca: ad Liriacum quidquid ad illum locum pertinet ad Novam-Villam in Barrensi comitatu, quod ad eum locum pertinet. Hæc vero omnia prædicta loca cum suis omnibus generaliter, & specialiter pertinentiis, & quidquid Domino opitulante voto fidelium huic Monasterio concessum fuerit in futuro tempore, per hoc nostrum apostolicum Privilegium perenniter firmamus tam vobis, quam vestris successoribus: & insuper hoc nostræ auctoritatis privilegium esse corroboratum volumus; quatenus eadem Virdunensis Ecclesia, quæ hactenus de filiis ab ipsis infantiæ rudimentis, in gremio suo expositis, dum ad externa Monasteria confugerunt, fraudabatur; abhinc, & deinceps in membro sibi subjecto consilio sui Episcopi atque providentia gloriosi Abbatis Numberti de eorum sancta conversatione sublimata glorietur. Si qua autem temerario ausu magna parvave persona, cujusqumque ordinis aut potestatis, contra hanc nostram apostolicam præceptionem ire tentaverit, sciat se auctoritate beati Petri Apostolorum Principis excommunicatum atque anathematis vinculo innodatum, & a regno Dei alienum, cum omnibusque impiis æterno incendio, atque supplicio condemnatum. Qui vero observator extiterit hujus nostri Præcepti, gratiam, atque misericordiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Leonis Scrinarii Sanctæ Sedis Apostolicæ in Mense Januario per indictionem XIV. Datum quinto Idus Januarii per manum Marini Episcopi, & Sanctæ Sedis Apostolicæ Bibliothecarii, anno Domino propitio Pontificatus Domni Joannis summi Pontificis, & universi XII. * Papæ in Sanctissima Sede Beati Petri Apostoli decimo*, primo in Mense indictione XIV. anno ab Incarnatione Domini DCCCCLXXI. (*a*)

Monasterium hoc a Berengario Virdun. Episcopo constructum, atque dotatum.

Confirmatur a Joanne PP. cum bonis omnibus ac privilegiis.

Enumeratio bonorum, ac pertinentiarū.

Confirmātur quoque bona quæ in futurum eidem Monasterio accesserint.

Virdunensium Episcoporum jus in Monachos.

Anathema contra Privilegii hujus temeratores.

Dat die 9. Januarii anno Domini 971. Pontif. Joannis anno VII.
** leg. XIII.*
** leg. Septimo*

(*a*) S. Greg. Registr. Lib. 2. epist. XIV. & epist. L. quam retulimus suo loco.

(*a*) Hac in clausula errorem inesse non negaverit quisquis Pontificiam bene callens Cronologiam Joannem XIII. Romanæ Sedi præpositum fuisse anno 965. noverit. Quarelicet anno 971. in cursu quidem esset XIV. Indictio, mensisque Januarii Epocham sessionis Joannis firmaret; nullo tamen pacto Decimus Pontificatus annus poterat numerari. Quod si præsens Diploma Joanni XII. tribuamus (video enim a Labbeo non emendatam notam illam XII.) major parietur confusio, locoque unius menda scatent quamplurima.

Pri.

X I I I.

Privilegium pro Glastoniensi Monasterio Dorobernen. Diœcesis, quod sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur, & ab alia cujusque jurisdictione liberum declaratur.

Ex Concil. Tom. XI. col. 946.

Edgari Regis & Dunstani Dorobernensis Ep. preces.

Edgarus & Dūstanus huic Monasterio multa contulerunt.

Privilegiisque regalibus illud munive- runt.

Sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur.

Abbas ex monachis eligendus.

Monachi eligant, qui suos ordinet.

Anathema in perturbatores Monasterii.

NOverit cunctorum notitia Fidelium quod ego Ioannes XIII. conditoris clementia, sanctæ Romanæ Sedis existens indignus Papa, gloriosi Anglorum regis Edgari necnon & sanctæ Dorobernensis Ecclesiæ Archipræsulis Dunstani, summisso pulsatus sum rogatu pro Monasterio sanctæ Mariæ videlicet Glastingeberi, quod ipsi acti amore superni regis, in multis, & magnis possessionibus ditaverant, monachorum inibi multiplicantes normam, præceptoque regali firmaverant, quod & ipse facere non differam. Quorum assentiens benignæ petitioni, in sinu Romanæ Ecclesiæ, & beatorum apostolorum protectione, eumdem locum suscipio, & privilegiis astruo, & corroboro; quo fine tenus in eo, quo nunc pollet, permaneat monachali ordine, Ipsi quoque monaci de suis sibi adhibeant pastorem. Ordinatio vero tam Monachorum quam Clericorum in arbitrio Abbatis & conventus sit. Decernimus etiam, ut nulli omnino hominum eamdem insulam, causa placitandi, vel aliquid perscrutandi aut corrigendi, intrare liceat. Si quis autem id molitus fuerit contraire, aut possessiones ejusdem Ecclesiæ auferre, retinere, minuere vel temerariis vexationibus fatigare, ex authoritate Dei Patris, & Filii, & Spiritus sancti sanctæque Dei genitricis Mariæ, ac SS. Apostolorum Petri, & Pauli omniumque sanctorum, perpetuæ sit addictus maledictioni, nisi resipuerit. Omnibus vero eidem loco justa servantibus sit pax domini nostri Jesu Christi Amen: nostraque stipulatio inconvulsa permaneat. (*a*)

X I V.

Privilegium Monasterio Mosomiensi, quo confirmatis ejus Bonis omnibus sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur.

Ex Tomo XI. Concil. col. 947. ubi de Concilio apud Mōtem S. Mariæ in Pago Fardanensi.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei carissimo in Domino fratri Adalberoni Sanctæ Remensis Ecclesiæ dignissimo Archipræsuli, perpetuam in Domino salutem.

Proemium.

**forte decoratum.*

SI Ecclesias longe lateque diffusas divino nutu in sancta religione crescere cognoscimus, Deo omnipotenti laudibus exultare, gratiasque juges referre debemus. Quapropter cognovimus tua industria stabilitum in Mosomo Castro, quod est super fluvium Mosæ, in veneratione Dei Genitricis Mariæ, Monasterium monachorum religione decusatum * tuisque proprietatibus, ecclesiæque tuæ terris, & ecclesiis dotatum, quod sub pagina B. Petri Apostolorum principis decreti, nostrique, te or ante suscepimus. Insuper Locellum, qui a Stephano viro illustri atque ejus conjuge Freduide, Tin nomine constitutus, sanctoque Remigio suppositus fuit, quem eidem Monasterio Mosomo, qui per se ob exiguitatem rerum stare non poterat, contulisti, collatis rebus in compensatione B. Remigio consentientibus fratribus. Ut autem cognoscat universa Ecclesia, nos unanimiter assentire, a te collata vel conferenda, seu a quibuslibet, in terris cultis, & incultis, vineis, pratis, ecclesiis, mancipiis utriusque sexus, aquis, aquarum decursibus, in omnibus ad supradictum monasterium pertinentibus, B. Petri Apostolorum principis, & nostri firmamus decreto: quatenus sine livore oblatrantium locus quietus, & inviolabilis jugiter permaneat. Si quis interea, quod non credimus, temerario ausu contra ea, quæ ab hac nostra auctoritate pie, & firmiter per hoc nostrum privilegium disposita sunt, ire tentaverit, vel hæc quæ a nobis ob laudem Dei, pro stabilitate jam dicti Monasterii, statuta sunt, frangere & in quoquam transgredi; sciat se authoritate B. Petri cujus quamquam immeriti vices agimus anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo, & Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterno incendio concremandum. At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens nostri apostolici constituti ad cultum Dei respicientis præceptionem, benedictionis gratiam, & delictorum suorum indulgentiam consequatur, & vitæ æternæ particeps efficiatur.

Hoc Monasterium sub Apostolicæ Sedis protectione.

Bona ei ab Adalberone concessa confirmantur.

Cum cæteris omnibus, quæ prius habebat

Anathema contra violatores.

Scriptum per manum Stephani Scriniarii S. R. E. in mense Aprili. Data per manus Andreæ Episcopi IX. Kalend. Maji anno pontificatus Domini nostri sanctissimi Joannis Tertii-Decimi Papæ septimo. Imperii autem D. Ottonis Majoris Augusti XI. Junioris II. V., in mense Aprili. Indictione XV.

Dat. die 24. Aprilis anno Domini 972. Pontif. Joan. anno VIII.

X V.

Privilegium Monasterio S. Remigii, cujus bona omnia confirmantur, ac jura: injuncta anathematis pena contra molestiam vimque ullam eidem inferentes.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, dilectissimo in Domino fratri Adalberoni, sanctæ Remensis Ecclesiæ dignissimo Archipræsuli, perpetuam salutem.

Ex Concil. Tom. XI. col. 898.

Exordium.

Adalberonis preces.

In hoc Monasterio colitur corpus S. Remigii.

COnvenit apostolatui nostro, pro universis Dei ecclesiis, ne damna rerum suarum sustineant, sed magis semper in melius augeantur, & crescant, curam habere. Igitur quia Fraternitatis tuæ dilectio nos postulavit, quatenus monasterium, quod corpore beati Remigii nobilitatur privilegio sanctæ nostræ Sedis Apostolicæ muniremus, quo ad Dei omnipotentis laudem, & ejusdem beati Remigii honorificentiam, nullius hominis avaritia & temeritate valeat in quoquam violari, & minui, sed potius augeatur, & crescat; Quapropter per interventum tuæ dilectionis, archimonasterio, quod in Fran-

(*a*) Datum est hoc Diploma anno 971 eodem quo suam privilegii paginam eidem Monasterio concessit Edgarus Rex regni scilicet sui anno duodecimo.

Confirmatio bonorum omnium Monasterii

Francia situm est non longe a civitate Remensi, cui praeesse videris, confirmamus, & corroboramus hoc nostrae authoritatis Privilegio omnes possessiones, omnesque res mobiles, & immobiles, quae dici & nominari possunt; de terris, vineis, servis, & ancillis, colonis, & colonabus, aedificiis, & habitationibus, thesauris, & ornamentis, & quibuslibet pecuniis. Statuentes sub divini judicii obtestatione, & anathematis validis interdictionibus, ut nunquam, neque ullus Rex, neque Archiepiscopus vel Episcopus vel etiam quorumlibet hominum magna, parvaque persona, praesumat eidem archimonasterio ad damnum sive molestiam incumbere, sive de rebus & possessionibus ipsius auferre, & alienare. Promulgamus autem, & hoc auctoritate B. Petri Apostolorum principis, & per hujus nostri apostolici Privilegii constitutionem, ut omnia quae a te vel a quibuslibetChristifidelibus eidem archimonasterio donata sunt, vel in futurum donata fuerint, firma stabilitate ad jus, & dominium ipsius permaneant: nec licentia sit cuiquam homini, vel* conferre vel alienare quid ex omnibus quae ad illud pertinent, nisi ad communem utilitatem roborandam justitiae, & gratiam competentis commutationis. Insuper Abbatiam sancti Timothei quam eidem sancto Remigio ad usum hospitalitatis tua largita est industria, quatenus cum tuorum, tum etiam successorum, atque monachorum, ad hospitium necessaria, rata benevolentia non deficiant, Abbas loci provideat, atque ad communem utilitatem distribuat: ita dumtaxat, ne archiepiscopalis affluentia in suis nimium, non pro ut ferre locus possit, excedat. Si quis autem quod non optamus, nefario ausu, contra hujus nostri apostolici privilegii paginam sciens agere praesumpserit, sciat se Dei, & sancti Petri Apostolorum principis, nostraeque humilitatis judicio excommunicatum, immo anathematizatum cum diabolo, & omnibus impiis, quibus praeparatus est cruciatus aeternus. Qui vero pio intuitu haec observare, & custodire studuerit a misericordissimo Domino Deo nostro benedictionis gratiam & aeternae vitae gloriam inter sanctos & electos consequi mereatur.

Molestiam, vimque ullam eidem inferre cuiquam sub anathematis poena interdicitur.

Nec alienare quidem ejus bona, nisi ad meliorem commutationem. * *leg.* auferre

Abbatia S. Thimothei eidem subjicitur hospitii causa.

Anathema contra inobservantes;

Scripta per manus Stephani Scriniarii Sanctae Romanae Ecclesiae, in mense Aprilis, Indict. XV. Datum per manum Andreae Episcopi VIII. Kalendas Maji anno pontificatus Domini nostri Joannis sanctissimi & Tertii Decimi Papae VIII. Imperii autem Domini Ottonis Majoris Augusti XI. Junioris vero V. in mense IV. Indictione quintodecima.

Dat. die 24. Aprilis anno Domini 972. Pontif. Ioann. anno VIII.

X V I.

Monasterium Sancti Salvatoris Papiensis ab Adelayda Imperatrice erectum, & dotatum, protectioni, non autem jurisdictioni Episcopi Papiensis committitur.

Nuper erut. ex Archiv. Vatic.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei Petro Venerabili Episcopo Sanctae Ticinensis Ecclesiae salutem.

Exordium.

CUM pie desiderium voluntatis & laudandae devotionis intentio Sacerdotalibus sit semper studiis adjuvanda, cura est solicitudini adhibenda ut ea quae pro quiete religiosae Congregationis fuerint ordinata, nec dissimulatio negligere, nec quaedam valeat praesumptio perturbare: scilicet sicut hoc quod rationis exigit utilitas oportet definiri, ita quod definitum fuerit non debet violari. Et quia Praecellentissima filia nostra Adheleis Augusta divini amoris fervore succensa non longe a moenibus Ticinensis Civitatis Monasterium in propriis constituit, sanctosque ac venerabiles Coenobitas ibidem undecumque potuit colligere curavit: qui in sanctae conversationis proposito secundum Beatissimi Benedicti normam regularem sub Abbate viventes incessanter Dominum Majestatis exorare tam pro requie prioris Viri sui gloriosae memoriae Lotharii Regis, quamque pro statu Imperatoris clementissimi filii nostri Ottonis invictissimi Augusti simul etiam communis filii & eorum ac nostri item Ottonis Augusti suaeque animae mercede; praedictumque Monasterium liberaliter possessionibus dotaverit, necessariisque omnibus juxta id quod sibi pie visum est pro habitantium sustentatione cumulaverit, bene fratrum reverendissime tua sanctitas novit; cui ne voluntas unquam duceretur in irritum, & ea quae pro quiete Monachorum disposita fuerant turbarentur, quaeque contulit in jure eidem Monasterio apostolica petiit auctoritate firmari; haec quoque suae petitioni subjungente, ut eidem Monasterio tam in dispositione rerum, quam in ordinatione Abbatis quaedam pariter privilegia largiremur: Sciens quippe eam Apostolicae Sedi reverentiam a fidelibus exhiberi, ut quae ejus fuerint decreto disposita nullius deinceps usurpationis molestiam quatiantur: Unde quia effectum & Imperialis voluntas & tam pia pro Servorum Dei quiete solicitudo expostulabat; juxta petitionem ejusdem Praecellentissimae filiae nostrae Augustae praefato eidem Monasterio in honorem Domini Salvatoris constituto Sanctae Sedis Apostolicae privilegia grataner indulgemus: ubi omnia que amplectendae voluntatis ejus studium deposcebat apostolicae auctoritatis annisu firmata sunt. Statuentes inter alia, ut nullus Episcoporum vicinarumque Ecclesiarum quilibet sacerdos in idem Monasterium sibi jus ecclesiasticum aliquo modo vindicet ac defendat; nisi forte a parte Monasterii scilicet a fratribus pro negotio aliquo Ecclesiastico fuerit invitatus. Et quoniam fratrum dilectissime locus ipse, ubi praedictum Monasterium extructum est ad Dioecesim sanctae Ticinensis Ecclesiae, cui tua fraternitas Deo auctore praeest, hactenus pertinuisse dignoscitur; ne sub hac occasione in eodem Monasterio alicujus potestatis praerogativam tibi aliquando usurpare praesumas; ex Beati Petri Apostolorum principis nostraeque humilitatis auctoritate modis omnibus interdicimus. Postulatus vero a parte Monasterii scilicet a fratribus visitationem tuam illis respectu divini amoris devote exhibe: non autem petitus Monasterii secreta ullatenus adire praesumas, ne per adventus tui praesentiam in Servorum Dei recessibus popularis occasio praebeatur. Haec namque omnia, quae tibi in praesenti de saepedicto Monasterio interdicimus, cunctis etiam, qui in eo quo es ordine locoque successerint sub interminatione divini judicii, Beati quoque Petri Apostoli nostraeque humilitatis auctoritate, sibi aeternaliter interdicta cognoscant. Tu vero frater ea quae a nobis statuta sunt, sacerdotali sicut decet studio, inviolata conserva

Fundatio Monasterii prope Ticinensem Civit. ab Adelaide

sub S. Benedicti regula;

& dotatio.

Ejusdem Imperatricis preces Joanni PP. porrectae.

Exemptio Monasterii a jurisdictione cujuscumque Episcopi, & Sacerdotis.

ac praesertim Ticinensis:

Qui Monasterium non adeat nisi rogatus.

Clausulae

serva, nec ea patiaris in aliquo temerari: scilicet in custodiendis eis Fraternitas tua se semper exhibeat quatenus & omnem inquietudinis occasionem de loco venerabili excludat & aliis similia operari persuadeat; dum se in custodiendam voluntatem nostram solicitam ut decet exhibuerit & devotam. Hujus autem censuræ cautionem duplici tenore scribi decrevimus; statuentes ut una inter tuę Ecclesię scrinia, alia vero ab Abbate servetur Monasterii. Scriptum per manus Stephani Scrinarii Sanctę Romanę Ecclesię in mense Aprilis Indictione Decimaquinta.

Script. mense Aprilis anno Domini 972. Pontif. Joannis anno VIII.

BENEDICTUS SEXTUS

(a) PAPA CXXXVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCLXXII.

Benedictus Sextus, natione Romanus, ex patre Hildebrando post Joannem XIII. Summus Pontifex electus, ordinatur post diem 28. Novembris anni 972. Sedit in Pontificatu annum I. menses VI. (b) Fuit autem temporibus Zimiscis in Oriente, in Occidente vero Ottonis I. & Othonis II. ejus filii Impp. Benedictus comprehensus a quodam Theodoræ filio, & in Castellum S. Angeli retrusus ibi strangulatus est propter Bonifacium Diaconum, quem truserunt vivente eo PP. (a) mense circiter Majo anni 974. Ejus Cadaver in Basilica B. Petri tumulatum est.

(a) Legendus Annotator Baronii, quare Dono Benedictus PP præficiatur.

(b) Ut legitur in II. & III. Vignolii Catalogis, in I. enim, & IV. mendose habetur d. VI.

(a) Sic habet II. Vignolii Catalogus.

I.

Monasterium Montisserati ab omni sæculari, vel ecclesiastica jurisdictione liberum declaratur: variisque donatur privilegiis.

Ex Archivio Monasterii Montisserati. edidit Baluzius in Appendice Marcæ Hispan.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei Cæsario Abbati venerabilis Cœnobii Sanctæ Cæciliæ Montis serrati, & cunctæ tuæ congregationi, successoribusque tuis perpetuam in Domino salutem.

Exordium.

Quoniam concedenda sunt quæ rationabilibus desideriis pertinere noscuntur; nostra apostolica auctoritas ad roborandam piam fidelium devotionem in præstandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur excellentia tua & laudabilis mansuetudo postulavit a nobis, quatenus apostolica auctoritate per hoc Privilegium concederemus, & confirmaremus tibi tuisque successoribus in perpetuum supradictum Monasterium cum omnibus suis adjacentiis & pertinentiis, cum finibus, terminisque suis. Et ideo tuis piis desideriis faventes, nostra apostolica auctoritate decernimus idipsum præfatum Sanctæ Cæciliæ Monasterium cum omnibus suis amodo tibi tuisque in finem sæculi, ut nullius alterius juri & ditioni submittatur nisi sub tua tuorumque successorum in perpetuum. Confirmamus namque tibi ac Successoribus tuis prædictum Monasterium cum suis terminis, & adjacentiis & cum omnibus quæ inferius continentur. Ita sane ut nullus Rex, Archiepiscopus, Episcopus, Comes, vel Vice-comes, seu aliqua magna parvaque persona sub jure, & dominio suo prædictum Monasterium permittere audeat, & non habeat potestatem vel licentiam in alienare eumdem locum, vel sub alterius Monasterii dominatione submittere: sed semper liberum, & solidum retineat suæ ac Romanæ Ecclesiæ potestati, & nullus mortalium, qui ibi sunt modo vel erunt, invadere vel usurpare præsumat aut fratres ibidem servientes inquietare; ita ut nullus unquam Regum, nullus Episcoporum, nullusque hominum in quolibet ordine & ministerio constitutus audeat moleste causis ejusdem Monasterii incumbere, nec homines illorum per ullam causam distringere. Et ipsum monasterium, villas, & alodes, decimas, & primitias, quas dudum habuit, & inantea adquisierit, & Ecclesias cum omnibus eorum pertinentiis, ut superius legitur, in perpetuum per hujusmodi Privilegii seriem stabilimus tibi tuisque Successoribus detinendum ac Dei cum timore regendum & dispensandum. Et hæc omnia, ut supra jussimus, tota in perpetuum persistant. Statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anatehmatis interdictione, ut nullus unquam nostrorum Successorum Pontificum præsumat aliquam vim aut invasio-

Monasterium Abbati jurisdictione subjicitur sine ullius alterius interventu

ejusdem bona confirmatur:

Ejus immunitas a cuiuscumque personæ potestate.

Etiam Successoribus Pontificibus vim eius rebus inferre sub anathemate inter dicitur

vationem in rebus ipsius monasterii facere. Post obitum vero Abbatis nemo ibi Abbatem constituat nisi quem consensus & voluntas communis fratrum ex ipsa congregatione elegerit secundum Dei timorem & sancti Benedicti regulam, si ibi dignus inventus fuerit; nullumque præmium sive donum pro consecratione illius aliisque accipere contendat. Et si eum gratis Episcopus ordinare noluerit, ad cujus diœcesim ipse pertinet locus, vel a nostra matre Ecclesia Romana vel a quocumque voluerit Episcopo per nostram auctoritatem libere ordinetur. Qui vero custos & observator hujus nostri privilegii fuerit, gratiæ omnipotentis Dei & Apostolorum Petri & Pauli particeps nostra benedictione fruatur. Qui vero, quod non optamus, contemptor & transgressor hujus nostri privilegii fuerit, iram omnipotentis Dei incurrat, & a corpore & sanguine Christi extraneus fiat, & a nostra apostolica auctoritate, quousque digne satisfecerit, excommunicatus maneat a Sanctæ Ecclesiæ collegio sequestratus, sociatus illis qui dixerunt, Domino Deo, Recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus, & anathematis vinculo innodatus cum diabolo & omnibus impiis æterni incendii baratro deputetur. Scriptum per manum Petri Diaconi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ & Cancellarii Sacri Palatii in mense Decembrio die XVI. Indictione XV.*(a)

Abbatis electio ad Monachos spectare decernitur. Si Episcopus electum gratis consecrare noluerit, liberum ei sit, a quolibuerit ordinationem suscipere.

Anathema cōtra inobservantes

Script. die 16. Decembris anno Domini 972. Pontif. Benedicti anno 1.

** leg. 1.*

I I.

Salisburgensem Episcopum, ejusque successores Vicarios Apostolicos in Norica, & Pannonia creat.

Ex Concil. Tom. XI. col. 971.

Benedictus divina favente gratia atque totius populi Romani electione Apostolicus, Friderico Salisburgensis Ecclesiæ Archipræsuli una cum suis fratribus videlicet Noricæ provinciæ Episcopis, mansuram in Christo felicitatem.

Proeminm.

PRotoplasto generis humani, atque ejus femine serpentina suasione in gemina cadente morte, multa Deus misericordia ductus medicina misit in hunc mundum, patriarchas scilicet justos, prophetas veridicos, legiferum cum lege: & his omnibus mundum salvare non valentibus novissime filium suum humana carne indutum ad redemptionem generis humani ad terras transmittere dignatus est. Eo itaque inter homines conversante, duodecim elegit Apostolos, quos ad seminandum verbum Dei in corda fidelium per universum transmisit orbem: quorum atque totius Ecclesiæ sanctum constituit Petrum principem, cui gregem commisit ecclesiasticum, tertio ei dicens: Pasce oves meas: cui etiam ligandi, atque solvendi tradidit potestatem dicens: Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum & in cœlis; quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis; & non solum sancto talis concessa est Petro potentia, sed etiam suis successoribus ejus vicem in ecclesia tenentibus, eadem ligandi, atque solvendi a Deo tradita est potestas. Sancti itaque Petri Apostoli successores per loca, & prout opus erat atque decuit, constituerunt Archiepiscopos, qui eorum vicem tenerent in ecclesiis; quia ipsi universas regere non poterant ecclesias. Nos quoque vicem B. Petri Apostoli, prout hominibus istius temporis possibile est, in ecclesia tenentes, statuta illorum antecessorum nostrorum confirmare, quantum possumus, libenter desideramus.

Joan. 21. Matth. 16. Marc. 3. Luc. 6 Marc. 16. Jan: 24. Matth. 18.

Non solum Petro sed in Petro eius quoque successoribus data potestas.

PontificesRomani suos vicarios per provincas constituerunt.

Concedimus itaque vicem apostolicam Friderico Salisburgensis ecclesiæ Antistiti, ejusque successoribus, in tota Norica provincia, & in tota Pannonia superiori videlicet, & inferiori, quomodo sui antecessores eamdem potestatem a nostris habuere antecessoribus: ita scilicet, ut nulli liceat in præfatis provinciis sibi usurpare pallium, nec Episcopos ordinare, nec ullum officium quod ad Archiepiscopum pertinere debet, præter præfatum Archiepiscopum, ejusque successores. Quicumque autem huic refragari, vel contendere voluerit decreto, quod nos vice B. Petri Apostoli fungentes, consensu nostrorum Episcoporum, ac totius cleri Romanæ Ecclesiæ, decrevimus; sciat se B. Petri ejusque vicario esse contrarium, atque fore anathema usque ad satisfactionem, sive sit Episcopus, aut Præsbyter, sive Clericus cujuscumque ordinis, sive Laicus cujuscumque fuerit dignitatis: quia Sancta Sanctorum antecessorum nostrorum solvere nolumus, neque valemus. Sed quomodo illi consensu suorum Episcoporum ac totius cleri constituerunt, fiat ex eorum pariter, & nostro decreto firmum atque perpetuum. Quicumque autem Episcopi per amicos sive clam per aliquam fraudem, aliquando ejusdem dignitatis petierint, sive petierunt privilegium, alios suspendimus ab ea dignitate: quia illicitum judicamus, ut aliquis Episcopus, sine totius suæ provinciæ atque suffraganeorum suorum consensu, pallium sive aliquod Archiepiscopatus privilegium a Romano Pontifice acquirere præsumat. (a)

Salisburgenses Archiep. vicarii Sedis Apostolicæ.

Interdictio nequis præter eos palliū sibi usurpet Episcopos ordinet&c. Anathema contra refragantes

Confirmatio similium decretorum summ. Pontif.

Revocatio hujusmodi privilegiorū ab Episcopis obtentorum. Necessitas gradnum dignatum in Ecclesia.

(a) Emendandus est hic character. Indictio enim XV. mense Decembris indicat annum 971. quo non Benedictus VI. sed Joannes Decimustertius Romanæ Sedi præerat.

(a) Ad constituendam Decreti hujus Epocham leg. Historiæ Salisburgensis per Josephum Mezger *Salisburgi* 1692. *fol.* libri IV. caput XXII. ubi de gestis Friderici Primi Salisburgensis: *post quietos primi regiminis annos, dum Adalbertus Patavio præesset, Pilgrinus ejus successor ann.* 971. *electus, negotium denuo facessisse dicitur, antiquam litem & crambem recoquens. Sed Benedictus Sextus Papa sequenti anno Romæ promotus, pro Friderico decretum fecit, eique, ac ejus successoribus amplissimam Archipræsulis, & Legati potestatem in tota Norica provincia, nominatim in Pannonia tam superiori, quam inferiori, qualem ejus Antecessores habuissent, abrogato cuivis alteri in his Provinciis Pallii usu confirmavit.* Nos tamen cum in Benedicti Vita dixerimus, hunc Pontificem post diem 28. Novembris ordinatum esse Pontificem, datum potius credimus hoc Diploma anno 973. etsi Mezgerus velit anni initio: sin vero dicat hic auctor Fridericum Archiepiscopum Joanni Decimotertio PP. supplices dedisse literas, Benedictum vero concessisse, quod Antecessor morte præventus non potuerat; nos incredile putamus uno mense allatum in Germaniam factæ de Benedicto electionis nuncium, scriptas a Friderico Archiepiscopo literas, datumque ab eodem Pontifice Privilegium.

Con-

III.

Confirmatio Privilegiorum Vizeliacensi Monasterio Antecessoribus Pontificibus concessorum, & constitutio ne decimæ ab Augustodunensibus Episcopis eidem debitæ ullo modo diminuantur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei Eldrado religioso Abbati Vizeliacensis Cœnobii omnique Congregationi ejusdem Monasterii in perpetuum.

Ex Dacherii Spicil. Tom. III. ubi de Historia Vizeliacensis Monasterii.

Exordium.

QUotiens illa tribui a nobis optantur, quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, & petitium desideriis congruum impertiri suffragium: Atque ideo quia postulasti a nobis quatinus privilegium Sedis Apostolicæ Monasterio Vizeliaco, cui præesse dignosceris, quod constat olim a Gerardo nobilissimo, & christianissimo, necnon & Berta uxore ejus in honore Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi, & veneratione beatissimæ semper Virginis Mariæ Genitricis ejusdem Domini nostri Jesu Christi constructum in regno scilicet Burgundiæ, in pago Avalensi, quodque a præfatis fundatoribus B. Petro Apostolorum Principi pia devotione & testamenti pagina collatum est, facere deberemus: inclinati precibus tuis libenter fieri decrevimus: per quod nimirum Apostolicæ Sedis privilegium confirmamus, atque statuimus, ut nulli Regum, nulli Antistitum, nulli Comitum, nulli cuiquam alii liceat ipsum Monasterium perturbare, vel ea quæ ibi a jam dictis Fundatoribus vel ab aliis fidelibus oblata sunt vel in futurum offerri contigerit, sub cujuslibet casæ, occasionisve specie, minuere vel auferre sive suis usibus applicare sed sine inquietitudine in sustentatione ejusdem Monasterii, & usibus Abbatum, & Monachorum sub regula Sancti Patri Benedicti ibi Deo militantium volumus ea & præcipimus possideri: ea videlicet conditione, ut nullus successorum nostrorum Pontificum in hac sancta Sede, cui auctore Deo servimus, unquam vel usquam quiddam ex eisdem rebus cuiquam beneficare commutare, aut sub censu quolibet concedere per futura tempora patiatur, sed censum tantummodo in testamento traditionis a Fundatoribus, qui eidem Monasterio hanc sanctam hæredem Romanam fecerunt Ecclesiam, etiam delegatum, unam videlicet libram argenti annis singulis successores nostri accipientes per paternitatis suffragium eidem monasterio solicitudine pastorali vigilanter contra omnes infestantes impendere studeant. Item constituimus, ut obeunte Abbate prædicti Monasterii, non alius ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem consensus Monachorum secundum timorem Dei & institutionem regulæ sancti Benedicti elegerit & hujus Apostolicæ Sedis Pontifex præviderit ordinandum, aut suggestione Monachorum consenserit ordinatum.

Eldradi Abbatis preces.

Nemini cujuscumque dignitatis quisque fit liceat Monasterio huic molestiam ullam inferre.

Romani Pontifices successori ne quid ab eodē alienent.

Annuus census apostolicæ Sedi debitus.

Abbas a Monachis eligendus.

Hoc quoque Capitulo præsenti subjungimus, ut locum avaritiæ secludamus, nullum de Regibus, nullum de Episcopis vel Sacerdotibus, vel de quibuscumque fidelibus, per se, suppositamve personam de ordinatione ejusdem Abbatis vel Clericorum, vel Præsbyterorum, vel de largitione Chrismatis, aut consecratione Basilicæ vel de quibuscumque causis ad idem monasterium pertinentibus, audere in qualibet specie exenii loco quicquam accipere, neque eumdem Abbatem pro ordinatione sua aliquid dare præsumerit, ne hac occasione, ea quæ a fidelibus pio loco offeruntur consumantur. Neque Episcopus Civitatis ipsius parochiæ nisi ab Abbate ipsius Monasterii invitatus, ibidem publicas Missas agat, neque stationes in eodem Cœnobio indicat, ne Servorum Dei quies quoquomodo populari conventu perturbari valeat, neque paratas, aut mansionaticos exinde præsumat exigere. Susceptionem autem fidelium, & religiosorum virorum atque beneficentiam, quam jubet Apostolus cunctis exhibendam pro possibilitate loci, & facultatum non modo ibidem fieri denegamus, verum etiam suademus, sed & modus in numero congregationis adeo conservetur, ut nec pluralitas penuriam, nec paucitas inhabitantium destitutionem loci indicere valeat. De cætero notum fieri volumus, quia devenerunt ad nos deprecatoriæ litteræ Gerardi Episcopi Augustodunensis Ecclesiæ, pro decimis quatuor Ecclesiarum, S. videlicet Petri, & sancti Christophori, sanctique Germani, necnon sancti Leodegarii, quas ipse prædictus Abbas ab eodem Episcopo impetraverat. Sicuti Antecessores ejus ab Episcopis ipsius sedis per succedentia tempora ordinatis fecisse noscuntur, ut sub confirmatione nostri privilegii corroboraremus. quod & fecimus excommunicantes, ut nullus Augustodunensis Ecclesiæ Episcopus aliquam calumniam Abbati ejusdem loci sive Monachis de ipsis inferat Ecclesiis, sive de decimis, tam ipse quam aliqua emissa persona valeat minuere aut in aliam transferre parrochiam. Si quis vero Regum, Episcoporum, Sacerdotum, Abbatum, Judicum, Comitum, aut secularium personarum contra hanc nostræ institutionis paginam venire tentaverit, percussus apostolico anathemate potestatis honorisve sui dignitate careat, reumque se coram divino judicio cognoscat, & nisi ea, quæ a se male acta sunt defleverit, a sacratissimo corpore Domini nostri Jesu Christi alienus fiat, atque æterno examini districtæ ultionis subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud districtum Judicem prœmia æternæ pacis inveniant.

Monasterii omnimoda exemptio a quocumque onere pro ordinatione Monachorum vel Abbatis

Episcopo non vocato missas solemnes ibidem agere, aliamve solēnitatem interdicitur.

De numero Monachorū.

Confirmatio Decimarum ab Augustodunensibus Episcopis Monasterio debitis & anathema contra nō solventes imminuētes &c.

Privatio dignitatis & anathema contra inobservātes.

Scriptum per manum Stephani Nolani Episcopi, & Scrinarii S. R. E. in mense Novembri Indict. II. Datum IV. Kal. Decem. per manum Joannis Episcopi Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ. Anno I. Pontificatus Domini Benedicti sanctissimi VI. Papæ, imperante Domno Ottone a Deo coronato magno Imperatore, anno VI. Indict. II. (a)

Dat. die 28. Novembris anno Domini 973. Pontific. Benedicti anno I.

(a) Quamvis hoc diploma idem fere sit, iisdemque constet verbis, ac illud a Joanne VIII. concessum, quod supra retulimus, transcribendum tamen hic quoque putavi, cum ex eo potissimum stabiliatur Pontificatus Benedicti VI. epocha, prout ipse quoque notat Pagius in ejus vita § 1.

IV.

Monasterium S. Petri Rodensis sub tuitione Sedis Apostolicæ recipitur, confirmatisque ejus bonis omnibus, liberum ab omni jurisdictione declaratur, multisque augetur privilegiis.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei, Hildesindo religioso Abbati venerabilis Monasterii sancti Petri Apostoli fundati in Comitatu Petralatense in monte, quem dicunt Rodas subtus Castrum Verdariæ, & per te in eodem venerabili Monasterio Successoribus Abbatibus in perpetuum.

Ex Cartulario S. Petri Rhodensis edidit Baluzius in Appendice Marcæ Hispan.

Exordium.

QUoniam concedenda sunt, quæ rationabilibus desideriis pertinere noscuntur, nostri apostolatus auctoritas ad roborandum piam fidelium devotionem in præstandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur excellentiæ tuæ laudabilis mansuetudo postulavit a nobis, quatinus apostolica auctoritate per hoc privilegium concederemus & confirmaremus tibi tuisque successoribus in perpetuum supradictum Monasterium cum omnibus suis adjacentiis & pertinentiis, cum finibus terminisque suis. Et ideo tuis piis desideriis faventes, nostra apostolica auctoritate decernimus idipsum præfatum sancti Petri Apostoli monasterium cum omnibus suis amodo & usque in finem seculi sub patrocinio & defensione sanctæ Romanæ & Apostolicæ matris Ecclesiæ perpetim permanendum, & sub tuitione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutum nullius alterius juri & ditioni submittatur nisi sub tua tuorumque successorum in perpetuum. Confirmamus namque tibi tuisque successoribus prædictum Monasterium cum suis terminis, & adjacentiis & cum omnibus quæ inferius continentur, idest, ab ipsa meda, quæ est infra portum Fraxani, & ipso vaso usque in locum quem dicunt Tres-Fratres, a parte videlicet orientis usque in medium mare; atque inde vadit ad ipsum locum, quem vocant molinum de Balascho indeque pervenit ad ipsa Tamarit, quæ inde pergit usque ad ipsam Petramfitam, & pervenit ad ipsam Matellam de Gomesindo, atque inde descendit per ipsam serram usque in ipso fitorio de Monte Pininello, & vadit ascendendo usque in firmitatem ipsius montis, atque descendendo pergit per ipsam viam usque in locum, quem vocant Sorberello, & descendendo pervenit in ipsam Clusam & ad ipsum casalem de Friulano. Inde vero ascendit per jam dictam viam ad ipsum casalem de Salvatore & ad ipsum collum Trederici de vinea vetula; & pervenit usque in summitatem montis, qui ibidem est. Inde vero vadit per ipsam Serram usque in collum de Hermeneardo, & pervenit ad fontem sive ad collum de Filmera, & inde ad collum sancti Genesii; sicque ascendendo, & descendendo vadit per summitatem de ipsa Serra quem vocant Calmi, & pervenit subtus ipsum Castrum quem vocant Pinna-nigra usque in ipsas vineas, quæ sunt de Palatio: Et vadit subter ipsam silvam, quæ est ad meridiem subtus castrum Virdariæ usque subtus ipsam rocham, quam dicunt Fitorio, & ascendit ad Vallem de Fu.cimania, atque pervenit btus fontes de Bevotis in valle de Frinone. Invero vadit per ipsas rochas usque in monterde Infesta, & descendit a parte occidentis per am viam publicam usque in rocham ventosam in ipsum usque locum qui vocatur de valle diga; & ascendit ad ipsam crucem, sicque dendit usque iu viam de jamdicta cruce per ipn vallem usque in reigo de Budiga. Inde dendit in collum de Terrario. & pervenit in nmitatem montis, quem dicunt Rocha-Mora. Deinde a parte circii descendendo & ascenddo pervenit in summitatem de Wardia. Maura & pergit per summam Serram usque in para de Durando, & pervenit per summam Serm usque in rederix de sancto Genesio, & ascdit per summam Serram in ipsum pugium, qui esuper ipsum Rovescarium, & descendit per ipm Serram ad jamdictam Medam, quæ est intusi mare. Item infra hos terminos confirmamtibi tuisque successoribus Ecclesiam sanctæ Cris cum decimis & primitiis, & Sancti Johannis m decimis & primitiis & oblationibus atque alibus ad ipsas Ecclesias pertinentibus, & Ecclem Sancti Baudilii in valle Tabellaria, & Ecclem sancti Stephani, quæ est in valle Subiradellos & Ecclesiam sancti Fructuosi, & Ecclesiam scti Vincentii, quæ est in valle Lanciani cum decim & primitiis suis, & Ecclesiam sancti Genesii & Ecclesiam sancti Petri cum ipso castro Miras, & ipsum Castrum Virdariæ cum ipso castella & cum ipso fitorio, & cum pinna nigra, cum nibus rochis, terris, & silvis quæ infra hos rminos sunt excepto ipsam silvam de sancto bmane, sicut resonat in carta, quam fecerunt Garfredus Comes, & Episcopus Suniarius ad jamdictum Cœnobium. Item confirmamus ad ipsm Cœnobium in perpetuum stagnum de Castiline cum ipso gradu de mare & ipsis insulis, cut resonat in præcepto Ludovici Regis sve in cata, quam fecerunt Gauzfredus Comes & Suniarius Episcopus ad Monasterium jamdictum, & qantum habet ipsum Monasterium in villa Castelione, & in villa Palarioli, quem vocant Furtianum superiorem, & Furtianellum mnorem, & villarem Ildesindi cum ipsis stagnis & piscatoris, & omnia quæ habet in terminis de ipso Faro & villæ Saccari & Villæ novæ, & villare Stagniolo cum ipsis stagnis & suis villarunculis, & quantum habet in villa Petralata, & in villa Oleastri & in villa sancti Clementis & in villare Dodolfini, in comitatu Impuritano, & quantum habet in villa Militiano, quem vcant S. Petrum, & in villa Armentaria cum ipt Ecclesia sancti Martini, in villa Mucroni, & in villa Columbi, & in villa Chaniano cum Ecclsia sancti Martini, & in villa Suufrano, & in villa Dalmalia, & in villa Torricella, & in vila Riubeuri mortui. Et in comitatu Bisuldunensi, quantum habet in villa Lertio vel in Molendinos vel in Tapiolas, quas vocant Figarias. Et in comitatu Gerundensi, ipsum mansum qui est infra muros ejusdem civitatis, & villam Palatioli cum ecclesia sancti Genesii, & ecclesiam sanctæ Mariæ in Blandas, & ecclesiam sancti Juliani, & ecclesiam sancti Gaugini, & villam Felgari cum ecclesia sancti Cypriani, & ecclesiam sanctæ Justæ, cum decimis & primitiis & oblationibus ad easdem ecclesias pertinentibus, & ipsum pinum, qui fuit de Bor-

Monasterium sub defensione S. R. E. recipitur.

Et a qualibet jurisdictione liberum declaratur

Confirmatio bonorum ad idem spectantium

Borrello, & alaudia de Soccorronio. Et in comitatu Barchionensi, & in Vallensi, in monte Signio, & in valle Jordaria, quantum ibidem habet. Et in villa Larona, & in Agello & in terminio de Olerdula in Penades alaudem, qui fuit de Guilisclo, Et in comitatu Ausona, quantum habet in villa Berga, cum ipsa Ecclesia sanctæ Ceciliæ cum suo alaude, & alaudem quem habet in terminio de Castro Cardona, & in Correzano ecclesiam sanctæ Mariæ & sancti Petri cum suo alaude. Et in comitatu Paliarensi, justa civitatem Liminianam ecclesiam sancti Andreæ, & omnia quæ habet in eodem comitatu. Et in comitatu Cerdaniæ in villa Alzela ecclesiam sancti Petri & sanctæ Columbæ cum decimis & primitiis & alaudibus oblationibusque ad eam pertinentibus, & quantum habet in villa Exi, villam villellam in confluenti cum terminibus suis. Et in comitatu Funiliotensi ecclesiam sancti Andreæ in valle Poziliano, & quantum ibidem habet. Et juxta muros Narbonæ mansum unum. Et in comitatu Rossilionensi ecclesiam sancti Salvatoris cum villare Miliani, & villam Lupiani, & ecclesiam sanctæ Columbæ cum decimis & primitiis, & villam conjunctam cum suis Molendinis, & villam Pollestris cum ecclesia sancti Martini cum decimis & primitiis atque alaudibus, & villam Torrilias cum ecclesia sancti Petri cum primitiis, & oblationibus. Et in comitatu valle Asperi alaudem de Campellos, & de valle Crosa & villam de rivo Hugario cum ecclesia sancti Michaelis cum decimis & primitiis. Decimas & primitias & oblationes de jamdictis ecclesiis, & Monasterium supradictum, & loca & alodia cum omnibus finibus, limitibus, terminis, & adjacentiis, quantum hodie ipsum monasterium infra hos comitatus, superius scriptos habet, & auxiliante Deo adquisiturus erit, juris sanctæ Romanæ, cui Deo auctore deservimus, ecclesiæ a præsenti secunda Indictione ipsum monasterium, villas, & alaudes, & ecclesias, cum omnibus eorum pertinentiis ut supra legitur, in perpetuum per hujus privilegii seriem stabilimus tibi tuisque successoribus detinendum & cum Dei timore regendum, & dispensandum, ita ut nullus unquam Regum, nullus Episcoporum, nullusque hominum in quolibet ordine, & ministerio constitutus audeat moleste causis ejusdem Monasterii incumbere, & hæc omnia, ut supra jussimus, in perpetuum persistant, statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum præsumat aliquam vim, aut invasionem in rebus ipsius Monasterii facere. Post obitum vero Abbatis nemo ibi Abbatem constituat nisi quem consensus, & communis voluntas fratrum ex ipsa congregatione elegerit secundum Deum & sancti Benedicti regulam, nullumque præmium sive donum pro consecratione illius aliquis accipere contendat. Etsi eum gratis Episcopus ordinare noluerit ad cujus diœcesim ipse pertinet locus, vel a nostra Romana Matre Ecclesia vel a quocumque voluerit Episcopo per nostram auctoritatem libere ordinetur. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc quæ a nobis ad honorificentiam Domini Nostri Jesu Christi pro stabilitate jamdicti Monasterii statuta sunt, transgredi, sciat se anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo & omnibus impiis æterni incendii atrocissimo supplicio deputatum. At vero qui pio intuitu custos, & observator eorum extiterit, omnimodæ benedictionis gratiam omniumque peccatorum suorum absolutionem, & cœlestis vitæ beatitudinem cum sanctis & electis a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum Amen.

Immunitas Monasterii ab omni alia jurisdictione.

Abbatis electio ad Monachos spectare decernitur, qui eligere debeant unum de gremio.

Electus si ab Episcopo gratis ordinari non possit facultas datur ordinationem ab alio prout libuerit accipiendi.

Anathema contra hæc inobservantes

Scriptum per manum Stephani Notarii Regionari, & Scriniarii nostræ Apostolicæ Matris Ecclesiæ in mense Aprilio, & Indictione Secunda. Bene valete,

Script. Mense Aprilis Anno Domini 974. Pontif. Benedicti anno II.

DONUS SECUNDUS.

PAPA CXXXVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCLXXIV.

Benedicto Sexto in Carcere strangulato, Bonifacius Ferrutij filius Papa ordinatus est, & post unum Mensem expulsus: post quem Pontificiam Sedem obtinuit Donus patria Romanus, seditque usque ad ineuntem annum 975. (non enim sequendi videntur Vignolii Catalogi, qui Dono annum i., menses vi. assignant; cum ex diplomate Monasterio Gemblacensi a Benedicto VII. concesso sub die 25. Martii ejusdem anni 983. infra referendo, constet, Benedictum Doni Successorem antea eam diem fuisse ordinatum) Donus itaque obiit mense circiter Januario, vel Februario anni 975., & sepultus est in Basilica B. Petri. Vacavit Sedes circa Mensem.

BENEDICTUS SEPTIMUS

PAPA CXXXVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCLXXV.

BEnedictus Septimus, natione Romanus, ex patre David, Sutrinus antea Episcopus, intronizatus, & coronatus est Romanus Pontifex ante diem 25. Mensis Martii anni 975. Sedit annos ix. menses fere iv. (a) temporibus Basilii, & Constantini Romani Jun. F. in Oriente, in Occidente vero Ottonis II Impp. Obiit die 10. Julii anni 984. & sepultus est in Basilica S. Crucis.

I.

Cella Romana nunc Ecclesia Sanctorum Quatuor Coronatorum Trevirensibus Archiepiscopis conceditur in hospitium in perpetuum.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei, carissimis nobis in Christo fratribus, universis Episcopis, ac totius dignitatis, & ordinis Catholicis viris præsentibus scilicet & futuris perpetuam salutem.

Ex Brevver. Annal. Tom. 1. pag. 476.

Proemium

QUia licet indigni, divinæ tamen dignationis gratia disponente, B. Petri Apostolorum principis sacratissimam Sedem, pastoralemque in curam dominici gregis ministerium suscepimus juxta apostolicam doctrinam; sicut malis terrori, ne desideria pravitatis suæ perficiant nos oportet existere, ita sanctæ Dei universalis Ecclesiæ filios in religionis piæque devotionis profectu paternæ gratiæ benedictione fovere; maximeque eos, qui in sanctam Romanam Ecclesiam, beatumque Petrum Apostolorum principem ceteris devotiores probantur; quatenus eis, pia sui devotio, & in præsenti benignitatis conferat consolationem, & in futuro æternam ipso intercedente remunerationem. Unde omnium tam præsentium quam futurorum sanctitatem, & industriam nosse volumus, de sancta fratris nostri Theodorici, sanctæ Trevirensis Ecclesiæ Archiepiscopi, Primatisque nostra prædecessorumque nostrorum, ab exordio Christianitatis per B. Petrum constitutione, totius Galliæ ac Germaniæ, in eumdem Apostolorum Principem devotione, qui in sua sede, Ecclesiam Christi gloriosius gubernando multa Monasteriorum, quæ usque in sua tempora manserunt deserta, restaurando, beatorum Apostolorum limina cæteris sæpius, nullo longioris viæ periculo, seu labore territus, liberalissime visitando, nobis usque eo complacuit, ut eidem Theodorico, & ipsius Ecclesiæ possidenda in perpetuum aliqua conferre justum duceremus; quatenus, ut præfati sumus, pro tanta sui devotione, a nobis gratiam, & benedictionem in præsenti, & in futuro a Deo beatisque Apostolis centuplicatam in cælestibus reciperet gloriam. Quapropter omnium tam præsentium quam futurorum notum fieri volumus industriæ, nos cum auctoritate B. Petri Apostolorum Principis, gratuitoque Sacerdotum, clericorum, totiusque Romanæ plebis assensu, eidem sanctæ Trevirensi Ecclesiæ cellam Quatuor Coronatorum condonasse in perpetuum possidendam, cum omnibus appendiciis suis, aquis scilicet, aquarumque decursibus, pratis, pascuis, vineis, silvis, cultis, & incultis, curtilibus & mansis. Quæ omnia eidem fratri nostro Theodorico sanctæ Trevirensis Ecclesiæ Archiepiscopo, Vicarioque nostro carissimo in partibus totius Galliæ & Germaniæ, ac per eum cunctis successoribus in perpetuum possidenda tenenda, ac ordinanda, per hujus nostræ Apostolicæ præceptionis seriem tribuimus, quæcumque eadem Cella ex diversis fidelium donationibus autentice secundum Legem Romanam possidet, vel jam possidere debet, data videlicet, & usque in finem sæculi quoquo pacto danda, seu per violentiam inimicorum eidem cellæ ablata, seu per incuriam commorantium in eadem Cella perdita, ex integro, & ad integrum eidem fratri nostro Theodorico sanctæ Trevirensis Ecclesiæ Archiepiscopo, dignissimoque nostro Vicario in partibus totius Galliæ & Germaniæ, universisque successoribus suis per eum a præsenti die, indictioneque tertia B. Petri Apostolorum Principis nostraque permittimus auctoritate. Contra quam si quis hominum quolibet modo agere præsumpserit, & quod juste, ac canonice a nobis decretum est, in aliquo infringere tentaverit, sciat se ex Dei omnipotentis & prædicti Beatissimi Apostolorum principis omniumque sanctorum, ac deinde nostra auctoritate damnandum, anathematizandum, & cum omnibus impiis æterno supplicio deputandum. Qui vero hoc ipsum nostrum privilegium, observare, custodire, adimplere fideliter studuerit bene-

Causæ concessionis Theodorici Archiepiscopi pietas, & in Ecclesiam suam merita.

Concessio cellæ SS. Quatuor Coronat.

Trevirenses Archiepiscopi Vicarii Sedis Apostolicæ in Gallia & Germania

Concessio pertinentiarum omnium ejusdem Cellæ

Anathema contra violatores Decreti hujus.

Fausta observantibus apprecatio

(a) Quamvis Catalogi fere omnes ann. ix. tantummodo Benedicto VII. adscribant, cum tamen ex ejus Epitaphio constet eum ad Deum obiisse die 10. mensis Julii ambiguendum non est menses fere iv esse superaddendos, ut patet computanti.

benedictionis gratiam, & misericordiæ plenitudinem in cœlestibus castris, inter electorum numerum efficaciter a Domino Deo consequi mereatur. Scriptum per manum Stephani Notarii, & Regionarii, & Scrinarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, mense Januario, Indictione III. Data XV. Kal. Febr. per manum Widonis Episcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ Anno, Deo propitio. Pontificatus Domini nostri Benedicti Sanctissimi VII. Papæ Primo. Imperante Domino piissimo Imperatore Augusto Ottone, a Deo coronato, magno, anno VIII. Indictione tertia.

Dat. die 28. Januarii anno Domini 975. Pontif. Benedicti anno 1. prout jacet (a)

I I.

Lauriacensis Ecclesia in finibus Hungarorum ab omni Salzburgensis Archiepiscopi jurisdictione eximitur: Utrarumque Diœcesium assignantur termini: confirmatisque Prædecessorum Pontificum Privilegiis Piligrinus Laureacensis Archiepiscopus Pallio donatur, & Vicarius Apostolicæ Sedis in Pannonia, cæterisque sibi subjectis regionibus constituitur.

Dilectissimis nobis in Christo * filiis Hordberto S. Moguntinæ Ecclesiæ & Dioterico S. Treverensis Ecclesiæ, atque Adalberto S. Magdaburgensis Ecclesiæ, parique modo Gereoni S. Coloniensis Ecclesiæ, atque Friderico S. Javanensis Ecclesiæ, sed & Adaldago S. Bremensis Ecclesiæ Archiepiscopis, pariterque Domino nostro Ottoni gloriosissimo Imperatori Augusto, atque nepoti suo Heinrico præcellentissimo Duci Bavvariorum, cæterisque omnibus Episcopis, & Abbatibus, Ducibus atque Comitibus Galliæ, atque Germaniæ Benedictus divina gratia præditus Apostolicæ Sedis Pontifex, Servus autem Servorum Dei in Domino salutem.

* legendum omnino Fratribus

Ex antiquo Codice MS. Bibliothecæ Cæsareæ depromptum Lambecius, reliquique Comment. Lib. II. cap. VIII.

Proemium.

OPortet justis supplicantum petitionibus nos semper faciles, & humiles exhibere, & præcipue cum fraternis religiosorum consacerdotum precibus sollicitamur, qui passim ab omni mundi termino tenorem & regulam, atque proprii officii vigorem ab hac universali S. Romana Matre Ecclesia ejusque sortiuntur Ministro, Vicario scilicet Beati Principis Apostolorum cujus, quamvis indigni, ejusdem tamen gratia, & dono potestati nos successimus, & ordini, cui voce dominica dicitur: Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Quapropter dignum æstimavimus, assensum præbere congruis postulationibus Reverendissimi Archiepiscopi Piligrini, quas per probabiles personas nobis intimavit, responsalium suorum, duorum videlicet Præsbyterorum, quatenus sibi Pallium, & Metropolitanum honorem Cathedræ suæ sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ restitueremus confinio Ungarorum adjacenti; quod omnino nos eidem Ecclesiæ debere, testantur antiquissima secum adportata privilegiorum testimonia, in quibus continebatur, quod ætate Pontificatus Beati Symmachi, hujus almæ Sedis Apostolicæ Præsulis præfata sancta Lauriacensis haberetur ecclesia Metropolis: & in quantum tam exinde, quam etiam de passionibus Beatorum Martyrum, qui illic plures in tempore persecutionis pro fide Christi variis sunt tormentis mulctati, colligere possumus, ex omnibus ecclesiarum Diœcesibus Panoniæ, hæc antiquitate, & Archiepiscopii dignitate esse primitiva creditur; quæ jam multis retroactis temporibus ex vicinorum frequenti populatione barbarorum deserta, & in solitudinem redacta, nullum christianæ professionis habitatorem meminit, usque dum Invictissimus Augustus, & pater patriæ, genitor quippe pii Imperatoris nostri, (quem adhuc superesse & diu dominari Mundus exoptat) bellico trophæo eorum vires retudit. Hunc autem, quam ob rem vocibus exultantibus in laudem Omnipotentis Dei erumpimus, non solum sæpedicta sancta Lauriacensis Ecclesia hostium cessante terrore, cum accolis suis pace & tranquillitate potitur, verum etiam ipsi dudum inimici, illum, quem persecuti sunt more gentili, jam jam Christum baptizati profitentur, & sacerdotes modo habere desiderant, ac prout scire rudes poterunt, venerantur, & ecclesias quasdam in sua terra, quas patres incendio delerunt, posteri restaurare videntur. Hac ergo suadente ratione quod prænominati sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ Archiepiscopi postulatio antiqua apostolica auctoritate commendatur, & præterea, quod cum justum esset, pariterque utile etiam visum est, ut ad fructificandas Deo gentes ex novitiis cultoribus fidei Ungrorum atque Maravorum, sive etiam aliis multis Sclavorum suæ Parochiæ finitimis, illic ordinatis Episcopis, secundum quod antiquitus dispositi erant, eis hunc constitueremus Archiepiscopum. Quoniam autem Saltzburgensis Ecclesia Metropolis abusa est subjectione Sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ Pontificii, obliterata & attentata sua dignitate ex devastatione barbarorum, quam propterea perceptis Apostolicis Privilegiis nequaquam patimur privari, cum & priora sint Saltzburgensibus, & ideo auctoritativa, quæ conditio testimonii etiam apud secularia judicia viget, & prævalet. Nos vero in hujusmodi constitutione omnem calumniam, atque contentionis occasionem, Domino adjuvante facile propulsamus, Parochiis ab invicem certis limitibus sequestratis, & tamen Apostolicis Sanctionibus ubique stabilitis, quas nostrum est semper defendere, & secundum euangelicam sententiam nihil ex solvere, sed adimplere. Unde ergo auctori-

Simmachus PP. Metropolicum jus Laureacensi Ecclesiæ concessit.

Causa concessionis

(a) Ut primum hoc legi Diploma in Brovvero hæsit animus, & valde dubitanti de suppositione dubium augebat legisse me in *Sammarthan. Gall. Christ. Tom. 1. ubi de Archiep. Trevirensibus & in Bucelino German. Sacr. Part. 1.* Theodoricum Archiepiscopum, de quo hic sermo, vita functum anno 970. quo quidem tempore Romanæ Sedi præerat Joannes XIII. A Brovveri tamen partibus standum putavi legens Tehodoricum obiisse anno *Pontificatus sui tertiodecimo* cum certum cæteroquisit Pseudosinodo ab Ottone I. Imperatore coacta Romæ anno 963. & in qua Joannes XII. PP. depositus est, interfuisse Henricum Trevirensem Teodorici decessorem quare eum iste anno tantum 964, vel 65. Archiepiscopalem dignitatem susceperit, ejus obitus anno 977, vel 78. foret consignandus prout constar ex Tritemio in Chronico Monasterii Hirsaugiensis quem ad verbum sequutus est Brovverus. Advertas insuper velim Bucelinum in Theodorico Archiep. notare, hujustempore ecclesiasticam *disciplinam exaruisse*. & *licentiam crevisse*, quod utique innuisse voluit de canonicis Trevirensis Ecclesiæ ex regularibus sæculares circa annum 975. effectis. Nota tamen errorem inesse in data scriptorum fortasse incuria, & si vis interpolationis accusa. Vt enim conveniat annus Ottonis II. Imperatoris octavus cum Benedicti VII. primo & quidem mense Januario anni 975. quo in cursu erat tertia Indictio; Benedicti PP. ordinatio initio mensis Januarii ejusdem anni tribuenda foret quod statutæ a nobis Chronologiæ repugnat. Otho enim II. anno 967. in Christi natalitiis a Joanne PP. XIII. coronatus est Imperator: & Benedictus VII., mense Martio anni 975. intronizatus. Quare ut bene inter se omnia conveniant mensem immutandum legendumque potius puto *XV. Kal. Junii, vel Julii*, ne Diploma tenacitate quadam Januario mense dare volentes Ottonis Imp. *annum VIII.* in *IX.* & *Indictionem tertiam* in *Quartam* commutmeus.

Laureacensis Ecclesia ab omni Saltzburgensis ejusque Præsulum subjectione eximitur

ctoritate, & potestate Beati Petri Principis Apostolorum, atque exemplo Pontificum scilicet prædecessorum nostrorum eamdem Sanctam Lauriacensem Ecclesiam, ejusque Rectores jam Archiepiscopos a modo perpetim ab omni Saltzburgensis Ecclesiæ, ejusque Præsulum subjectione, ac ditione absolvimus, & honore Metropolitano sublimamus, & sicut modernis temporibus sanctæ memoriæ Agapitus Papa terminos earundem Parochiarum ad invicem distinxit, sic & ipsi diffinimus, ita quoque ut sancta Saltzburgensis Ecclesia superioris Pannoniæ Episcopos habeat suffraganeos, quibus usque huc sui Pontifices præesse videbantur cum tanta talique Diœcesi, quali hactenus in inferiori usi sunt Pannonia. Sancta autem Lauriacensis Ecclesia in inferioris Pannoniæ atque Messiæ regiones, quarum Provinciæ sunt Avaria, atque Maravia in quibus septem Episcoporum Parochiæ antiquis temporibus continebantur, suique Antistites Archiepiscopalem deinceps potestatem cum tanta talique Diœcesi, quali hactenus in superiori usi sunt Pannonia. Quibus utique in præceptis insuper injungimus, ut juxta Beati Gregorii Papæ Decretum Anglorum Archiepiscopis directum alter illorum qui prior sit in ordinatione, ipse etiam, quoad vivat, prioratum teneat & in ordine. Penitus enim determinatis utriusque Ecclesiæ Diœcesibus, omnique exclusa altercandi occasione, Canonica sub districtione interdicimus, ut neuter earundem Ecclesiarum Archiepiscopus invadere alterius Parochiam præsumat, vel quibuscunque jurgiis aut disceptationibus super diffinitis a nobis modo rebus alter alterum sollicitare audeat. His igitur sedatis, Venerabilem Confratrem nostrum Piligrinum Archiepiscopum Canonicis literis munitum Sedi Sanctæ Lauriacensis Ecclesie inthronizavimus, Palliumque ei secundum antiquum ejusdem Ecclesiæ suæ usum direximus atque in provinciis Avariæ, & Maraviæ regionumque Inferioris Pannoniæ sive Mœsiæ, & in contiguis sibi Sclavorum Nationibus circumquaque manentium, nostram Apostolicam auctoritatem & vicem exercere committimus atque delegamus, quatenus illic more antecessorum suorum Sanctæ Lauriacensis Ecclesiæ Archiepiscoporum habeat potestatem Præsbyteros, atque Episcopos ordinare, atque constituere. & ex prædictis gentibus sub sancta prædicatione parare Domino plebem perfectam. (a)

& honore metropolitico, donatur. *Vide in Agapeto II.*

Utriusque autem Ecclesiæ limites definiuntur juxta Agapeti Papæ Decreta.

Avariæ, & Moraviæ Episcopi septem ad Archiepiscopalem dignitatem sublimantur.

ita tamen ut qui prior est in ordinatione prior sit in ordine.

Sub Canonicis censuris Saltzburgensi, & Laureacensi interdicitur Episcopis, ut neuter alterius diœcesim invadat.

Piligrinus fit Laureacensis Archiepiscopus, & Pallio donatur.

Eique in provinciis sibi subjectis Vices Apostolicæ Sedis delegantur

(a) Joseph Mezgerus totus est in evertenda Diplomatis hujus sinceritate ideoque Cap. XXII. Lib. III. Hist. Salisburg. supracit. nonnullas affert rationes ad probandam ejus suspicionem. Nos tempus ne teramus in iis infirmandis, auctoritati innixi Clarissimorum Virorum Lambecii, Wolfgangi Lazii, Bruschii, ac Wigulei Hund a Sulzemos (qui in sua Historia Metropolis Salisburgensis cur Christophoro Gevvoldo Ratisponæ 1719. fol. & quidem Tom. I. nonnulla ex ejusmodi privilegio refert) fatemur quidem ab utrisque referri aliis atque diversis verbis, quod Scriptorum incuria, vel exemplarium diversitate factum quisquam putaverit; sed hoc sufficiens argumentum nobis non est ut falsitatem, vel suspicionem eo in Monumento credamus, cum præsertim advertamus, Mezgerum totis viribus conatum esse multis in locis Historiæ suæ Salisburgensis Ecclesiæ supremum Dominium supra Laureacenses Archiepiscopos firmare. Lambecii auctoritatem sequimur, quem optimum Codicem sequutum post maturum examen, ut mos ei auctori semper fuit, non dubitandum,

Quod ad concessi privilegii tempus spectat, idem Lambecius observat, has literas Anno 977. datas, ex eo constare, quod eodem anno Otto II. Imperator Diploma emiserit, cujus Epitomen recitat, & post Lambecium Wiguleus Hund, quo metropolitanam Laureacensis Ecclesiæ dignitatem confirmavit, quodque dicitur: *Datum III. Nonas Octob. Anno Domini DCCCCLXXVII. Indict. VI. anno Regni Dn. Ottonis Imperatoris Augusti XVII. &c.* Qui annus XVII. est annus Regni Germanici, quod susceperat Anno DCCCCLXI.

III.

Confirmatio Bonorum, Possessionum, & Privilegiorum Monasterii sancti Petri Rodensis, quod sub jure S. R. E. esse declaratur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei, Hildesindo Episcopo, & omnibus Monachis Monasterio sancti Petri Rodensis degentibus salutem, & pacem, & apostolicam benedictionem.

Ex Cartulario S. Petri Rodensis edidit Baluzius in Appendice Marca Hispanica.

Proemium.

Quoniam gratissimum satisque condignum judicamus famulantibus famulitium impendere, atque donantibus præmia largiri; idcirco quia monasterium Sancti Petri Rodensis, quod jure hæreditario possidendum accepistis, nunc autem sub jure, & dominatione almi Principis Apostolorum Petri, & nostræ venerabilis Romanæ Sedis perpetuo habiturum, & vobis conspicimus esse traditum: quo circa versa vice auctoritate apostolica concedimus, & confirmamus tibi tuisque successoribus in perpetuum cœnobium Sancti Petri Apostoli Rodensis cum omnibus suis adjacentiis, & pertinentiis & terminis suis in tali ratione, ut sub tuitione Beati Petri Apostoli, & nostra consistat in perpetuum. Concedimus insuper, & absque ulla reservatione donamus eidem monasterio omnia prædia, vel alodia, quæ danda sunt, vel data ab hodierno die, & deinceps a fidelibus Viris vestris regionibus Beato Petro Apostolo nostræ Urbis Romæ Sedis, ut in jure, & dominatione persistant cœnobii Rodensis in perpetuum habenda ab Urbe Narbona usque in finibus Hispaniæ. Notum ergo nunc sit omnibus hominibus regionis vestræ, quod sub tuitione & regimine Beati Petri Apostoli, & nostra gubernatione vel defensione ille locus consistat. Idcirco omnes fideles vestræ regionis sub testimonio Christi admonemus, ut omnia, quæ ad præfatum locum pertinent ad utilitatem Monasterii, & habitantium in eo restituant, & in vice Beati Petri Apostoli Romæ summa cum diligentia illum locum venerentur, & diligant. Et si quis causa orationis ad nostram Sedem Apostolicam pervenire non poterit, summo studio illum locum venerari concedimus ei. Si quis autem, vel ex prædiis, vel alaudis loci illius, vel omnia quæ ad jamdictum locum pertinent, occultaverit, vel tenuerit sine consensu fratrum, aut scierit quod aliquis absconse teneat, sub testimonio Christi ex apostolica auctoritate commonemus, ut ab hodierno die non teneant injuste, nec abscondant sed reddere, & manifestare præscripto Monasterio festinent. Et reddita, vel manifestata jure perpetuo una cum illis, quæ per hanc nostram Apostolicam Sanctionem, & per alia divalia decreta statuimus, atque decrevimus, usque in finem Mundi illibata, & inconcussa permanenda decernimus. Si quis autem quod non credimus hujus concessionis, vel donationis temerator, aut contemptor extiterit, æternis condemnationibus subijaceat innodatus, & sanctos Dei Petrum, & Paulum Principes Apostolorum sibi in præsenti & futura vita sentiant contrarios, atque in inferno inferiori concrematus cum diabolo

Monasterium Rodense sub jure S. R. E.

Confirmatio bonorum

Concessio habitatoribus regionis illius ut hoc Monasterium venerari possint loco S. Petri Romæ.

Damnatio temeratorū hujus Privilegii.

bolo & omnibus deficiat impiis. Hujus vero apoſtolicalis decreti noſtri paginam propriis manibus roborantes, in manus Ildeſindi Epiſcopi, atque Abbatis ipſius loci, & Fratrum cum illo comitantium tradimus annuente Chriſto Jeſu Domino noſtro perenniter, atque fideliter poſſidendam. Qui ergo noſtræ conceſſionis, vel donationis adjutor, atque defenſor extiterit apoſtolicam benedictionem, & peccatorum abſolutionem ab ipſo clavigero ſummo ſe obtinere ſciat. Scriptum per manus Stephani Notarii, atque Scriniarii in Sede Beati Petri Apoſtoli, Romæ anno trabeationis * Domini DCCCCLXXVIIII. indictione VII. in menſe Aprili.

Script. in menſe Aprili anno Domini 979 Pontif. Bened. anno V.

* Forte Incarnationis prout in cæteris ſubjectis Diplomaribus.

IV.

Monaſterium Biſuldunenſe ſub Sedis Apoſtolicæ protection e recipitur, confirmatiſque bonis omnibus, ac poſſeſſionibus nonnulla eidem conceduntur Privilegia

Benedictus Epiſcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Gausberto Abbati Monaſterii Biſulduno, quod eſt ſitum infra Caſtrum Biſulduni, ad flumen Fluviani, ejuſque fratribus tam preſentibus quam futuris, regularem vitam profeſſis ſalus, pax, & benedictio, quoad mundum permaneat. Amen.

Ex MS. Colbertino tranſcripſit Edm. Martène, retulitque Tom. II. vet. Script. Collect.

CUM conſtet Dominum Deum noſtrum honorem ſanctæ univerſalis Eccleſiæ inceſſanter a propagantibus beatæ fidei augmentare, neceſſe eſt accipientibus ab illo totius curæ regiminis: & idcirco ego Benedictus Papa cum coetu Epiſcoporum præsbyterorumque, cum omni caterva clericorum in Romana Sede degentium, ſub norma beatiſſimi Petri Deo militantium, in noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio roboramus illud donum, quod dilectus filius noſter Miro Epiſcopus Gerundenſis per paginam donationis Romanæ Eccleſiæ tradidit pro remedio animæ ſuæ, ſuorumque parentum, videlicet Eccleſiam S. Petri Biſulduno cum omnibus Eccleſiis, & prædiis, & villis, & dominicaturis ab eo datis, ſeu ab aliquibus fidelibus in futurum conceſſis, adipiſci potuerit, noſtro in hoc præſenti privilegio in perpetuum confirmamus, & in omni libertate diſponimus: ſtatuentes etiam ut ordo Monaſterii, qui ſecundum Deum, & regulam B. Benedicti ab eodem Epiſcopo inſtitutus eſſe dignoſcitur, ſemper inviolabiliter ſub regimine proprii Abbatis obſervetur. Præterea quæcumque bona idem Monaſterium in futurum donatione, & pontificum conceſſione, regum vel principum oblatione, multorumque fidelium, dante Deo, poterint adipiſci, amodo firma vobis ſub tutela B. Petri, & noſtra illibata in ſempiternum permaneant. Concedimus, ſi quis* de illis regionibus alodia vel aliqua oblatio mercedis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ relinquitur, præfatum Monaſterium per noſtrum beneficium poſſideat in ſempiternum, & Abbas qui præeſt, vel qui præfuerit in eodem Monaſterio, per ſingulos annos quinque ſolidos S. Petro Romæ perſolvat in cenſum, & ſi minime annuatim venire non poſſunt, ad quartum annum viginti ſolidos perſolvant. Statuimus etiam, ut quando Abbas ipſius Monaſterii obierit, neque a regibus, neque a comitibus, neque a quacumque perſona ibidem Abbas conſtituatur; ſed a cunctis ibidem degentibus ſervis Dei juxta Patris Benedicti regulam eligantur Abbates, qui a Romano Pontifice, vel a ſuo mandatore benedictionem ſuſcipiant. Confirmamus igitur, & ſtabilimus, ut nullus Archiepiſcopus, nullus Epiſcopus in ipſum Monaſterium, ſive ſuas Eccceleſias, a prædicto Epiſcopo datas, neque clericos in eis ſtantes, in eodem Monaſterio neque Abbatem, Monachos, & Converſos ſuos audeat, & præſumat ſententiam excommunicationis inferre, vel a nullo poſſint interdici vel excommunicari niſi a Romano Pontifice.

Hoc Monaſterium fundatũ fuit a Mirone Epiſcopo Gerundenſi, & Comite Biſuldunenſi, ejuſque fratribus Olibano, & Seniofrido Comitibus

Confirmatio Bonorum, & Poſſeſſionum.

Receptio ſub tutela Sedis Apoſt.

* leg. Si quæ.

Quæ Sedi Apoſtolicæ in iis regionibus oblata fuerint, poſsideat Abbas, qui cenſum pro iis annuatim ſolvit.

Obeunte Abbate libera ſit penes Monachos ſucceſſoris electio.

Abbas, eiuſque clerici a nemine præter Romano Pontifice excommunicari poſsint.

Item etiam concedimus, ut ſi quis cauſa orationis ad prædictum Monaſterium venerit, habeat licentiam introducendi, & omne officium audiendi, niſi forte quis reatu ſuo proprio fuerit excommunicatus. Concedimus quoque ipſius loci Abbati correctionem cunctorum ſuorum clericorum, ut nullus Epiſcopus, nulla eccleſiaſtica vel laica perſona dominationem ibi habeat; ſed quidquid eccleſiaſticum eſt, per manus ipſius Abbatis, & ſuper regimine ipſius cuncto ſubſiſtant tempore. Oleum vero ſeu ſanctum Chriſma baptizantium, conſecrationes altarium, a quocumque voluerit catholico Epiſcopo ſuſcipiat. Cimiterium de omni villa Biſulduni, & de omnibus circumſtantibus villis, ſicut a ſupradicto Epiſcopo conſtitutum eſt, confirmamus, & roboramus....

Cuiquàm ad Monaſterium orationis cauſa pateat adytus.

Clericorum correctio penes Abbatem ſit.

Datum VIII. Idus Majas, imperante domno noſtro Ottone, a Deo coronato, magno, & pacifico anno XII., & Indictione VII. anno Dominicæ Incarnationis nongenteſimo ſeptuageſimo nono.

Dat. die 8. Maji anno Domini 979. Pontif. Bened. an. no V.

V.

Confirmatio Monaſterii Sancti Walarici Ordinis Benedictini in Comitatu Leuconaenſi, quod ſub S. R. E. ditione recipitur, nonnulliſque donatur privilegiis,

Benedictus Servus Servorum Dei, dilectiſſimo noſtro filio Reſtoldo religioſo Abbati, vel omni congregationi in monaſterio Sancti Walarici, quam Hugo glorioſiſſimus Comes, noſterque ſpiritualis filius in regula beati Benedicti noviter congregavit, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum.

CUM magna nobis ſolicitudine inſiſtit cura pro univerſis Dei Eccleſiis, ac piis locis vigilandum, ne aliquam neceſſitatis jacturam ſuſtineant, ſed magis propriæ utilitatis ſtipendia conſequantur. Igitur quia per interventum Hugonis glorioſi Comitis rationabiliter poſtulaſtis a nobis, quatenus pro ſuo magno amore, atque dilectione confirmaremus vobis prædictum Monaſterium Sancti Walarici cum omnibus rebus mobilibus, cumque & immobilibus, quibus a præfato Hugone glorioſiſſimo Comite conceſſa eſſe noſcuntur, vel a cæteris chriſtianis in perpetuum conceſſa, atque largita eſſe videntur, vel cum omnibus ad ipſum Monaſterium generaliter, & nunc pertinentibus, ſicuti eſt. Igitur privi-

Ex veteri exemplo edidit Mabillonius in Appendice Tomi 3. Annal. Benedict.

Monaſterium in ſolitudinẽ jam redactum reſtauravit Hugo Leuconaenſis Comes in ſuo comitatu.

Monasterium sub Apostolicæ Sedis tuitione recipitur, & a qualibet alterius personæ jurisdictione liberum declaratur.

privilegiis Sedis Apostolicæ infulis decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ Ecclesiæ matris permanendum, nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittendum *. Pro qua re piis desideriis faventes, nostra auctoritate id, quod exposcitur, effectui mancipamus. Et ideo omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Monasterio ditionem quamlibet habere vel auctoritatem præter Sedem Apostolicam prohibemus; ita ut nisi ab Abbate ipsius Monasterii fuerit invitatus, nec missarum solemnia ibidem quispiam præsumat celebrare omni modo: nec licentia sit, ut dictum est, ex ejus vel omnibus eidem Monasterio Sancti Walarici pertinentibus sito in comitatu Witmau cuiquam magnæ personæ, parvæque auferre. Ut profecto juxta idquod subjectos idem ut in Monasterio apostolici constituti, atque privilegi consistit inconcusse dotandum permaneat *. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti Monasterii statuta sunt, refragare, aut in quoquam transgredi tentaverit, reum se & atri anathematis vinculo innodatum esse, & diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini Nostri Jesu Christi æterni incendii supplicio concremandum deputamus a Domino. Qui vero pio intuitu custos, & observator extiterit, benedictionis gratiam a misericordissimo Deo nostro consequi mereatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Scriptum per manus Bonizzonis Notarii Regionarii, & Scriptoris * Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Aprili Indictione nona. Bene valete. Datum Kalend. Aprilis per manum Stephani Episcopi, & Bibliothecarii S. R. E. anno Pontificatus Domini Benedicti sanctissimi VII. Papæ in Sede Beati Petri Apostoli VII. Imperante Domno Ottone a Deo coronato magno Imperatore anno XIII. in mense & Indictione nona feliciter. Amen.

* *leg.* submittatur.

Episcopus, nisi ab Abbate invitatus nec Missarum solemnia ibidé peragere possit.

* *Aliquid deficit hac in periodo.*

Anathema obsecrationes que contra in observantes.

* *alias* Scriniarii.

Dat. mense Septébri anno Domini 981. Pontif. Benedicti anno VII.

VI.

Confirmatio Donationis factæ a Rodgario Comite Carcassonensi Monasterio Sancti Saturnini ea in Civitate posito.

Benedictus Episcopus Servuus Servorum Dei:

Ex Apographo edidit Mabill. annal. Bened. Tom. IV. pag. 687.

Rodgarius cũ uxore & Benedicto Abbate Romam accedit confirmationem hujusmodi petiturus.

Corpus S. Hilarii Episcopi Carcassonen. in Monasterio S. Saturnini humatum.

Confirmatio bonorum Monasterii.

Notum sit omnibus Christianis, quia venerunt Rodgarius Comes cum coniuge sua nomine Adhalaire, simulque cum eis venit Benedictus Abbas ad limina Apostolorum Beati Petri, & Pauli ante nostram præsentiam; petieruntque, ut confirmaremus eis per nostram apostolicam auctoritatem monasterium, quod est consecratum in honore sancti Saturnini, ubi B. Hilarius humatus quiescit: ut non sit licitum ab hac hora in antea, neque Comiti, neque Vicecomiti, neque Episcopis, neque ullæ magnæ parvæque personæ, homini neque fœminæ, supradictum Monasterium aliquid de suis rebus auferre vel alienare præsumat, quidquid modo habet, & in antea acquisiturum erit in perpetuum: sed semper sint in stipendia monachorum, & in eleemosynis pauperum ea, quæ concessa sunt vel donata in præfato Monasterio a præfato Rodgario, & sua Conjuge; idest villa, qu æ dicitur Cornelijana, cum Ecclesia S. Petri & Ecclesias, quæ in vico Limoso, & Gardia cum ecclesia S. Petri; & Malchindus, & Salsingus, & cætera loca, quæ præfato Monasterio pertinent, vel pertinere debent. Post vero obitum Benedicti Abbatis, nemo ibidem Abbatem constituat, nisi quem consensu, & communiori voluntate fratrum, qui ibidem Deo serviunt, vel in antea sunt servituri, elegerint. Hęc omnia, quę supra scripta sunt, concedimus tibi Benedicto Abbati, tuisque successoribus in perpetuum pro omnipotentis Dei amore, & Sancti Petri, nostręque animę redemptione; item & pro amore Rodgarii Comitis Carcassone, & Conjugis ipsius, nec non Raymundi dilecti filii mei, ut illorum sit merces in perpetuum. At vero qui custos, & observator fuerit hujus nostri Apostolici pręcepti, & confirmatione Christiana benedictionem a Patre & filio, & Spiritu-Sancto in omnibus consequatur, & vitę æternæ particeps effici mereatur in sęcula sęculorum. Et qui observare noluerit, anathematis vinculo sit innodatus, & a regno Dei alienus permaneat. Scriptum per manum Stephani Notarii, & Scriniarii Sanctę Romanę Ecclesię. Bene valete. (*a*)

& præcipue rerum a Rodgario Comite donatarũ, quę õnia libera a cuiuscumque jurisdictione declarantur.

Abbatis electio penes Monachos.

Appreciatio observátibus.

Anathema contra inobservantes.

VII.

Renovatio Privilegiorum, & confirmatio jurium omnium Monasterii Vulturnensis.

Alia hujus argumenti privilegia notata lege in Joanne XII. Constit. Cum magna &c. *dat. anno* 962.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei, Joanni venerabili Abbati ex Monasterio Christi Martyris Vincentii, & per te in eodem venerabili Monasterio tuis successoribus in perpetuum.

Ex Chronico Vulturn. inter Rer. Ital. Script. Tom. I. Par. II. pag. 464.

Cum magna nobis solicitudine cura insistit pro universis Dei Ecclesiis, ac piis locis vigilandum &c. *Cætera ut in Bullis supracitatis.*

Scriptum per manum Joannis Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Octobrio die IX. Indictione XI.

✠ Bene valete. ✠

Datum VI. Nonas Octobris per manus Stephani Episcopi & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Benedicti Summi Pontificis, & universalis Septimi Papæ, in Sanctissima Sede B. Petri Apostoli octavo per Indictionem præfatam XI.

Dat. die 10. Octobris anno Domini 982. Pontif. Bened. anno VIII.

(*a*) Datum puto hoc Diploma circa finem anni 981. Cartha enim Rodgarii Comitis, quæ hic confirmatur data dicitur *mense Augusto anno XXVII. regnante Leuthario Rege*, qui Rex unctus ab Artaldo Remorum Archiep. pridie Idus Novembris anno 954. mense Augusto anni 981. XXVII. Regni sui annum numerabat.

Con-

VIII.

Confirmatio bonorum Monasterii S. Salvatoris in Pago Gemblacensi, quod liberum ab Episcopi cujuslibet ditione declaratur, & in Apostolicæ Sedis protectione recipitur.

Benedictus Episcopus, Servus Servorum Dei, Religioso Abbati Venerabilis Monasterii sancti Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, ac sancti Petri, noviter ibi constituti, suisque successoribus in perpetuum.

Ex MS. Codice Ambrosiano deprompsit retulitque Lambecius comment. de Biblioth. Cæs. Lib. 2. Cap. 7.

Exordium.

CUM magna nobis solicitudine insistit cura pro universis Dei Ecclesiis ac piis locis invigilandi, ne aliqua necessitate jacturam sustineant, sed magis propriæ utilitatis stipendia consequantur. Ideo convenit nos tota pastoralis mentis integritate eorundem venerabilium locorum maxime integritatem, & stabilitatem procurare, & sedulo eorum utilitatibus subsidia illic conferre, ut Deo nostro omnipotenti id, quod pro ejus sancti nominis honore, etiam ad laudem atque gloriam ejus Divinæ Majestatis venerabilibus nos certum est contulisse locis, sit acceptabile, nobisque ab ejus locupletissima misericordia digna hujusmodi pii operis in sidereis conferatur arcibus remuneratio. Igitur, quia postulastis a nobis, quatinus pro Dei omnipotentis amore, ac Domini Ottonis, præcellentissimi Imperatoris, nostrique dilecti filii, concederemus, atque confirmaremus vobis prædictum Monasterium in honore sancti Salvatoris, ac sancti Petri constructum cum omnibus rebus mobilibus, atque immobilibus, quæ sub eodem Monasterio adjacere ac pertinere videntur, tam mansis, quam etiam Castris, villis, atque casalibus, tam quæ præsentes sunt, quam quæ etiam usque in finem esse debebunt, positæ in loco, qui vocatur Gemblaus: Concedimus, atque confirmamus apostolica auctoritate, ut de alio monasterio Abbas ibi non constituatur, sed ipsi servi Dei secundum regulam sancti Benedicti viventes ex sua propria congregatione potestatem eligendi Abbatis habeant, Abbasque Privilegiis Sedis Apostolicæ infulis decoretur, ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ constitutus nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur. Et ideo cujuslibet Ecclesiæ Episcopum in præfato Monasterio ditionis quamlibet habere auctoritatem prohibemus, nisi tamen benedicendi habeat licentiam, statuentes apostolica censura atque auctoritate Beati Petri Apostolorum principis sub divini judicii obtestatione ac validis atque atrocibus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum, vel alia parva magnaque persona aliquid de rebus vel possessionibus, ad idem pertinentibus Monasterium, auferre vel alienare præsumat. Si quis autem, quod non credimus, nefario ausu parva magnaque persona, contra hoc nostrum Apostolicum Privilegium agere temptaverit, sciat se anathematis vinculo esse innodatum, ac a regno Dei alienum, ac cum omnibus impiis æterno incendii supplicio condemnatum: At vero, qui observator extiterit Præcepti, gratiam ac misericordiam vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo multipliciter consequatur. Scriptum per manum Bonifacii Notarii Regionarii, ac Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Martio, Indictione undecima. Bene valete. Datum VIII. Kal. Aprilis per manus Stephani Episcopi ac Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ anno Pontificatus Domini nostri Benedicti sanctissimi septimi Papæ nono, imperante Domino nostro Ottone a Deo coronato magno, ac pacifico Imperatore, anno decimo sexto in mense, ac Indictione, quibus supra.

Abbatis, & Monachorum preces.

Iisdem, & Monasterio bona omnia præsentia, & futura confirmantur.

Abbatis electio libera penes Monachos sit.

Electus nemini præter apostolicam sedē submittatur, & ideo Monasterium ab omni Episcopi cujuslibet jurisdictione liberum declaratur, cui sola sit Abbatem benedicendi facultas. Anathema contra bona a Monasterio auferentes, vel contra paginam hanc attentantes.

Dat. die 25. Martii Ann. Dom. 983. Pontif. Benedict. anno IX.

IX.

Confirmatio Canonum Apostolicorum contra Simoniacas Ordinationes.

Nonnulla similia lege in Gregorio PP. I. Constit. VIII. Dat. anno 595.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei.

Ex Cod. MS. Monasterii Cuxanensis in Comitatu Ruscilionensi edidit Baluzius Concord. Sacerdot. & Imp. lib. 6. Cap. 11. in fine

Synodus Romana sub Benedicto VII. (a)

1. NOtum esse volumus omnibus catholicis & orthodoxis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Regibus, & Principibus, Ducibusque & Comitibus, vel universis in toto orbe terrarum Christo famulantibus, qualiter Synodus aggregata est in Ecclesia beati Petri Apostolorum principis, ante sacratissimum ejus Corpus, una cum domno Ottone serenissimo Imperatore Augusto, spiritali filio nostro, cum nostris Suffraganeis, Archiepiscopis, & Episcopis, Presbyteris, & Diaconibus, vel cuncto Clero sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ. Et ibidem perlecta sunt capitula de sacris canonibus, qualiter non liceret Episcopo de sacris ordinibus aliquod præmium accipere: & auxiliante Deo, & annuente ipso Apostolorum principe beatissimo Petro, in eodem loco interdictum est primitus a nostro proprio ore, & postea a cunctis venerabilibus Archiepiscopis, & Episcopis in eodem sacratissimo loco residentibus; quod ab ista hora in antea, ab ostiario usque ad sacerdotium, nullum pretium exinde accepturum esse sicuti in decretis sanctorum Patrum continetur. Si quis (Episcopus per pecuniam fecerit ordinationem, & sub pretio redegerit gratiam, quæ non potest vendi ordinaveritque) per pecunias Episcopum, aut Presbyterum aut Diaconum, vel quemlibet ex his qui connumerantur in clero, aut promoverit per pecunias dispensatorem, aut defensorem, vel quemquam cui subjectus est regulę, pro suo turpissimi lucri commodo; is, cui hoc attentanti probatum fuerit, proprii gradus periculo subjacebit. Et qui ordinatus est, nihil ex hac ordinatione vel promotione, quæ est per negotiationem facta, proficiat: sed sit alienus a dignitate, vel solicitudine, quam pecuniis quæsivit. Si quis vero mediator tam turpibus & nefandis datis vel acceptis extiterit, siquidem clericus fuerit, deponatur; si vero laicus, aut Monachus, anathematizetur. Item in eisdem decretis; si per pecuniam hanc obtineat dignitatem; dejiciatur & ipse, & ordinator ejus, & a communione modis

Decretum Synodi, ne liceat quemcumque ordinem per aceptionē pecuniarum dare.

Concil. Chalcedon. can. 2. Hæc ex archetypo restituit Coletus Concil Tom. XI. col. 975.

Can. Apost. 30.

(a) Habita fuit hæc Synodus anno Domini 983. in causa Giseleri Episcopi Magdeburgensis, quem simoniace Episcopatum ab Ottone Imp. obtinuisse aliqui accusabant.

cis omnibus abſcindatur, ſicut Simon Magus a Petro.

Exemplū ultionis divinæ in Hieroſolimā propter turpe lucrum in ſacrificiis.

2. Verum etiam propter illam peſſimam emptionem Hieroſolyma capta eſt; quia ipſi Sacerdotes iniqui, qui debuerant eſſe obſervatores legis, & prædicatores, ipſi primi facti fuerant prævaricatores. Denique invenerant ſibi quoddam ingeniolum, ut perſuaderent filiis Iſdrael, de longinquo venientibus, ut victimas ſecum non deferrent, ſed munera; offerentibuſque ſibi, non ſicut præceptum erat a Domino, immolabant; ſed ad hoc ſibi reſervabant, ut aliis atque aliis venderent, & ad hoc ſibi pretium muneris multiplicarent.

Joan. 2.

Aliud exemplum Chriſti eiicientis de templo columbas, & oves inibi vedentes

3. Nam idem Dominus, & Salvator noſter Jeſus Chriſtus, non per prophetas neque per Apoſtolos, aut per doctores aliquos, ſed per ſe ipſum flagellum de Funiculis fecit; & ejecit omnes de templo, boves quoque & oves; & nummulariorum effudit æs, & menſas ſubvertit. Et his qui columbas vendebant, dixit: aufferte iſta hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis; Domus autem a Salomone ita condita fuerat, ut domus Dei vocaretur, eſſetque, ſicut ipſe ſapientiſſimus Rex. Sed domus negotiationis facta eſt, quando in ea boves & oves, & columbæ vendebantur. Unde nos, cariſſimi fratres & dilectiſſimi filii, ſolicite vigilare oportet, qui paſtoralem curam in noſtris ovibus exercendam ſuſcepimus, ne eas lupinis dentibus lacerandas tradamus, & ad ultimum noſmetipſi, qui paſtores vocamur, in die tremendi examinis, apud pium & benignum judicem lupi rapaces inveniamur.

Adhortatio ad Epiſcopos de adimplendis ſtatutis apoſtolicis.

Pro quibus veſtram ſanctam fraternitatem rogando, obſecrando, monendo, & arguendo mandamus, ut omni occaſione poſtpoſita, diligenti ſtudio, ſolicitudine maxima ea quæ vobis agenda tranſmiſimus, implere ſtudeatis. Nam ſi quislibet presbyterorum, aut diaconorum, gratis donum Spiritus ſancti ab Archiepiſcopo, ſive a Metropolitano ſuo accipere non potuerit; ſtudeat venire ad ſanctam Matrem Romanam Eccleſiam Catholicam, atque apoſtolicam, & in eadem epiſcopalem benedictionem accipiat ſine omni ſimoniaca hæreſi.

Qui ſine pretio ab Epiſcopis ordinari nequeunt Romā accedant.

Quæ vero poſt ordinationem gratis donantur, accipi poſſunt.

4. His autem qui ordinatus fuerit, ſi non ex placito neque exactus, aut petitus, poſt acceptas chartas, & pallium, offerre aliquid cuilibet ex clero gratiæ tantummodo cauſa voluerit, hoc accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non proceſſit.

Divina ultio contra inobſervantes.

5. Quicumque de ſanctis ordinibus hanc noſtram viderit epiſtolam, & verba vel exempla ſanctorum Patrum non obſervaverit, ſciat ſe non eſſe connumeratum inter diſcipupulos Domini, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti, ſed damnatum inter impios, & inter eos qui dixerunt Domino Deo; Recede a nobis, ſcientiam viarum tuarum nolumus: Hi vero qui legitime illam cuſtodierint, & pio intuitu obſervaverint, recipiant partem cum Abraham, Iſaac, & Jacob in regno cælorum, una cum eodem Domino & Salvatore noſtro Jeſu Chiſto, qui nunc & ſemper vivit, & regnat Deus in cuncta ſæcula ſæculorum.

Job. 2.

Hanc itaque noſtram Epiſtolam jubemus atque præcipimus, ut per manum chariſſimi confratris noſtri Mironis Epiſcopi, cunctis aliis Archiepiſcopis deportetur, ut idem ipſe per ſuum laborem, & certamen dignam exinde mercedem recipiat, & fructum afferat, in pœnitentia * (a).

* *Nonnulli legunt* in patitia.

JOANNES XIV.

PAPA CXXXIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCLXXXIV.

POſt Benedicti Septimi obitum, & breve admodum interpontificium electus eſt Romanus Pontifex Petrus Epiſcopus, & civis Papienſis Othonis quondam II. Imperatoris Archicancellarius, qui in Pontificatu vocatus eſt Joannes XIV. Sedit menſes viii. (b) Poſt hoc vero tempus eum ſupradictus Bonifacius Ferrucii filius reverſus Conſtantinopoli, ubi fuerat, comprehendit, ac depoſuit, & in Caſtellum S. Angeli in cuſtodia miſit, & ibi cuſtodire eum fecit, ubi infirmitatem, & famis inopiam per iv. menſes acriter ſubſtinuit, ac mortuus

(a) De hujuſmodi Concilio hæc nosat Baluzius: *Tempus illius Concilii non eſt adnotatum in Codice Cuxanenſis Monaſterii. Verum cum ejus publicandi cura delegetur Mironi Epiſcopo, Gerundenſi nimirum; iſque circa annum 973. ad eam cathedram vocatus ab Amyrico Narbonenſi Archiepiſcopo conſecratus ſit juſſu Benedicti Papæ, par eſt exiſtimare Synodum illam eſſe revocandam ad annum 983. quo Romanum Concilium a Benedicto VII. celebratum eſt ad diſcutiendam cauſam Giſeleri Epiſcopi Magdeburgenſis, qui malis, ut aliqui ajebant, artibus ad eam ſedem pervenerat. Quæ res dare potuit occaſionem decernendi pœnas adverſus eos, qui pecuniam pro ordinatione aut accipiunt, aut tribuunt, Eo autem anno Ottonem II. extitiſſe Romæ, ac fine anni illic obiiſſe ſatis conſtat,*

(b) Sic legitur in ex tribus Vignolii Catalogis, ſex aliis Gritic. Baron. præfixis, qui tamen terminum Joannis Pontificatui præfigunt diei depoſitionis ejus, non obitus, qui fuit poſt menſes iv. quare Auguſtoduuenſis utrumque includens tempus recte Joanni adſcribit annum 1.

tuus est, occisus (prout legitur in ii. Vignolii Catalogo). Joannis depositio assignanda est Martio mensi circiter ineunti anni 985. mors vero mensi Augusto diei autem 20.

Schisma Decimum Septimum.

Post Benedictum VI. in Carcere strangulatum, Bonifacium VII. Papam vi ordinatum vidimus, sed post mensem Basilica Vaticana pretiosis rebus omnibus spoliata, Constantinopolim profugisse, ubi degentem Benedictus VII. in Synodo Romana a se celebrata excommunicationis sententia percussit. In iniquitate sua tabescens, & fervescens Bonifacius Constantinopoli reversus Joannem XIV. utdiximus, comprehendit, & in Castello S. Angeli relegatum, fame, & ut perhibent, veneno enecuit, ejusque Sedem invasit Martio circiter ineunte anni 985. Non multo post repentina morte interiit, & in tanto eum odio habuerunt sui, ut post mortem eum cæderent, & lanceis vulnerarent, atque per pedes traherent, nudato corpore, usque iu Campum ante Caballum Constantini (nempe equestrem Statuam æneam Imp. M. Aurelii, quæ in Area Capitolina nunc spectatur) ibi projecerunt eum, atque dimiserunt. Ubi mane venientes Clerici, & videntes eum ita turpiter, & cum dedecore jacentem, cæsum, & laceratum collegerunt, & sepelierunt.

Quo facto Joannes Roberti filius electus est Romanus Pontifex, quem cum ab eruditis viris solum electum nominari legerim, non ordinatum puto, præsertim cum eum obiisse constet paulo post eodem anno 985.

JOANNES XV.

PAPA CXL.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCLXXXV.

JOannes Decimus Quintus, natione Romanus, ex patre Leone Presbytero, de Regione Albæ Gallinæ, ordinatus est Romanus Pontifex mense circiter Decembri anno vero 985. post Bonifacii VII interitum, & mortem Joannis filii Roberti. Sedit annos x. menses vi. dies x: *(a)* Fuit autem temporibus Basilii, & Constantini R. I. F. in Oriente, in Occidente vero Othonis III. Imperatorum. Ex tempore Joannis Pontificatui adscripto dicendum est eum obiisse ineunte circiter mense Aprili anni 996. de quo nulla inter Auctores dissentio. Sepultus est in Basilica S. Petri in Oratorio S. Mariæ. Vacavit Sedes ad ii. menses.

(a) Ut habetur in tribus Vignolii Catalogis: sed menses iv. legendum puto, ne eum ultra Gregorii V. Successoris initia Pontificem regnasse dicamus, ut ex tempore eidem Gregorio adscribendo. Hoc quoque tempus statuunt Joannis Pontificatui tres ex Critic. Baron. præf. Catalogi, & Chronicon Vulturnense: Fossænovanum vero cum Godefrido, Viterbiensi d. x. ommittunt.

I.

Confirmatio Bonorum & Possessionum Cuxanensis Monasterii.

Ex Chartulario Monast. Cuxanens. edidit Baluzius in Appendice Marcæ Hispanicæ.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei dilecto nobis in Christo filio Garino Abbati sacri Monasterii sancti Michaelis Archangeli, & Beati Germani, quod situm est in valle Confluenti, & in loco, qui Coxianus, ac successoribus tuis regularibus Abbatibus ejusdem Monasterii in perpetuum.

Proemium.

CUM magna nobis solicitudinis cura instet ad vigilandum pro universis Ecclesiis Dei, ne aliqua earum neccessitatis jacturam imposterum patiatur, dignum duximus pietatis intuitu loca ad omnipotentis Dei honorem bene ordinata apostolici privilegii auctoritate muniri, & cum omnibus quæ ad se pertinent rebus confirmari. Igitur quia interventu Olibæ laudabilis, & magnifici Comitis postulasti a nobis, quatinus reconfirmaremus tibi, tuisque successoribus regularibus Abbatibus prædictum Monasterium, quod suus frater bonæ memoriæ Comes Seniofredus pro amore cælestis patriæ renovavit, dotavit, & auxit, aggregatis Monachis ad laudem, & servitium cælestis Regis, & honorem prædictorum sanctorum, videlicet Archangeli Michaelis, & Germani Confessoris, inclinati tuis, ejusque precibus id ipsum venerabile Monasterium super ripam Litterani fluminis constitutum cum omnibus finibus, & terminis suis, omnibusque rebus mobilibus, & immobilibus generaliter, & in integrum sibi pertinentibus ad usum, & stipendium regularium fratrum ibidem, & in posterum Deo servientium reconfirmamus, corroboramus & præsenti protectione sub continua immunitate stabilimus: sicut a decessoribus nostris sanctis Pontificibus, atque christianissimis Francorum Regibus videtur confirmatum corroboratum.

Preces Abbatis.

Confirmatio Monasterii, ejusque bonorum.

Enumeratio bonorum.

In primis Villam Cotoleti, & Villam Tauriniani cum Ecclesia Sancti Fructuosi, & omnibus rebus sibi pertinentibus. Item Villam quæ dicitur Cortis, & omnia posita inter hos affines in circuitu Monasterii, idest, ab orientali parte finis per summitatem Serræ, qua pergitur ad jugum de Clerano, & itur ad montem qui dicitur Lacattar, & sic ducitur per ipsum usque in montem qui dicitur Canegonis, & deinde ad meridiem descenditur per Serram super locum, qui dicitur Miliaras, & pervenitur ad Crucem super Villam, quæ dicitur Cortis. Deinde tenditur usque ad rupem, sive cherum Clarinti, & venitur per summitatem de serra usque in rivum Merdarium, & ducitur usque in flumen Tede. Et a parte Circi, hoc est ab occidentali fronte, venitur in stratam publicam, quam dicunt duas sorores, & venitur usque in Liderarum per ipsam viam publicam. Deinde a parte aquilonali sub sancto Felice tenditur, & pervenitur usque in alodem sanctæ Mariæ. Item alibi Ecclesiam sancti Martini cum villa de Cleirano cum finibus & ajacentiis suis. Item villam Castellani cum duabus Ecclesiis ibi fundatis, hoc est, sancti Andreæ & Beatæ Mariæ semper virginis, cum alode suo, & cum decimis, & primitiis suis, & cum omni ornatu earum. ipsa villa posita est intra fines, sive ad frontationes idest ex una parte in terminum de Molegio, vel in ipsa Petrafixa, & ex alia parte in ipsa archa de Casalono, & vadit per comam, qua pergitur ad flumen Tede. De tertia parte habet ipsos Casales de Mengone. Item a quarta terminum de Canoa, vel Petrafita & venitur usque in flumen Tede. Et ultra ipsum flumen quantum tenebat Seniofredus Comes in die obitus sui. Et villam Torrentis cum finibus, & terminis sive ajacentiis suis, sicut per scripturam idem Monasterium habere videtur. Villam Teresagii ex integro, & alodem de Molegio, quantum ipsi Monasterio pertinet. Item, quantum pertinet de alode de Mosedo, & quantum ei pertinet de alode de Arbuzolos, & planicolos, & inter rivos & in villa Moseto, & in villa Felgaria per fines, & terminos suos. Item in villa Sacriniano Ecclesiam sancti Michaelis cum omnibus rebus ad se pertinentibus. In comitatu namque Feniliotensi confirmamus omnes res ipsi Monasterio pertinentes. In valle Confluenti omnes res sibi pertinentes, cum finibus, & terminis suis. Item in Comitatu Cerdaniensi villa Orux cum villis, & villarunculis suis, & cum omnibus adjacentiis earum, & alodem de Anglos cum ipso mercato, & cum finibus, & terminis suis. Villam Lagunam cum Ecclesia sancti Vincentii, & cum finibus, & terminis suis. Vallem Balagarii cum Ecclesia sancti Thomæ, & cum villis, & villarunculis suis & cum omnibus terminis suis. Et villam Larem, Mazunculas, & Talaz, & Ozemas cum Ecclesia sancti Stephani, & Saltonem cum Ecclesia sancti Mauritii, & parrochiam sancti Petri de Inforcato, & Ecclesiam Salvatoris de Sponna cum decimis & primitiis suis, & villam Vulcaria cum finibus suis, Aragolizam cum alode, & Ecclesiam sancti Jacobi, Bulvir cum Ecclesia sanctæ Cæciliæ, & cum ipso pojo, parrochiam sancti Thomæ quæ est in Ventegola cum decimis, & primitiis suis. Item, omnes res ipsi Monasterio pertinentes in Comitatu Cerdaniensi cum finibus suis. Et in comitatu Bergedano alodem de Spogiola, & Montenigro & omnes alodes ipsi Monasterio pertinentes. Et in valle Confluente villam Folianum, Secundianum, Cornelianum, Vernetum, Cirasagum, Arianum, Anger-Henne. Et in villa Evulo Jujuls, Campilias, Flazanum, Saora, Foliolum, Torrendum, & Pinum, Porcinianum, & Ascaronem, & omnes alias res ejusdem vestri Monasterii positas in valle Confluente. Et in comitatu Feniliotensi Ecclesiam S. Crucis cum castello, & omnibus rebus ad se pertinentibus. In comitatu Rossilionensi alaudem de Petra calcis, sancti Felicis, Miliarum, Insula, Tuvarium, Vallem ventuosam, Corbariam, Nifragum, Pojum Buscanum. Et in termino de valle Asperi, & valle Confluenti ipsum alodem de Vallemagna cum fines, & terminos suos. In comitatu Bisuldunensi alodem de Centenno cum finibus, & terminis suis, vel in aliis locis posita. Item in Comitatu Ausonensi alodem de Saliforas, & alium alodem, qui fuit Oddonis. Hæc igitur omnia, quæ istis, sive aliis vocabulis nuncupantur, & omnes res in quocumque loco positas, quæ dici, vel nominari possunt, & quæ nunc usque eidem Monasterio pertinent, & inantea per aliquod conquisitum usque in finem seculi per litteras sive sine litteris pertinere debent, tibi prædicto filio nostro Garino Abbati successoribusque tuis omnimodo concedi-

Termini describuntur.

cedimus, & per hanc nostram protectionem perenniter confirmamus, cum terris, vineis, campis, pratis, pascuis, silvis, ecclesiis, villis, casis, ædificiis, cultis, & incultis, aquis, & aquimolis, decimis, primitiis, & universis usibus, & redditibus cum servis, & ancillis, aldionibus, & aldeabus, & cum omnibus, quæ dici & nominari possunt: statuentes Dei, & nostra auctoritate, imo & protestantes, ut nullus Rex, nullus Episcopus, nullus Dux, nullus Comes, Vicecomes, nullaque hominum magna vel parva persona audeat tibi & successoribus tuis violentiam, aut contrarietatem aliquam facere de universis rebus, quæ supra leguntur pertinentibus ipsi Monasterio Beati Michaelis, & sancti Germani, neque alicui eorum liceat homines vestros liberos, aut servos sine voluntate vestra molestare sive in servitium trahere, sed amodo, & usque in finem seculi isdem vester locus cum omnibus, quæ sibi nunc pertinent, & inantea pertinere debent, quiete, & pacifice maneat sub ditione sanctæ Romanæ Matris Ecclesiæ, cujus juris est, ad regularem, & monasticam tranquilitatem, omnium hominum penitus, & ubique contradictione remota. Si quis autem, quod non credimus, huic nostro apostolico Privilegio in aliquo contrarius esse præsumpserit, nisi ex toto resipuerit, sciat se maledictum, reprobatum, atque anathematizatum, & a societate fidelium Christi, & sanctæ Dei Ecclesiæ separatum, & cum omnibus impiis sine fine damnandum, & perpetuo incendio cum Juda traditore concremandum, ex auctoritate Dei omnipotentis, & Beati Petri Apostolorum Principis, nostroque apostolico judicio. Qui vero, hæc quæ a nobis decreta sunt, custodire, & diligenter observare studuerit, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino per nostram, & omnium sanctorum interventionem consequi mereatur, & gaudia perpetuæ beatitudinis angelicis junctus agminibus valeat feliciter obtinere. Scriptum per manum Stephani Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Sedis Apostolicæ in mense Decembrio, Indictione XIV. Benevalete.

Cuique personæ Monasterio molestiam inferre interdicitur.

Sed illud maneat sub ditio ne S. R. E.

Maledictio, & anathematiza tio contra inobservantes statuta Privilegii hujus.

Scriptum in mense Decembri anno Domini 985. Pontif. Joannis anno I.

II.

Privilegium, quo Cœnobium S. Gregorii ad Rhenum a Gebehardo II. Constantiensi Episcopo constructum sub protectione S. R. E. suscipitur, multisque augetur privilegiis.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei,
in nomine sanctæ & individuæ Trinitatis,
Patris videlicet & Filii & Spiritus sancti.

NOtum esse volumus omnibus Christi fidelibus, qualiter Gebehardus secundus amabilis Episcopus sanctæ Constantiensis Ecclesiæ, dilectissimus confrater noster, orationis causa Romam veniens ad limina Apostolorum Principum Petri, & Pauli, & ante nostram præsentiam, retulit nobis, quatenus ipse Dei nutu compulsus Ecclesiam cænobitarum construxisset super ripam fluminis, quod dicitur Rhenus, ad honorem Beati Gregorii Confessoris Christi, in quo loco regulam sancti Benedicti Abbatis, & Monachorum fratrum luculentissime ordinaret; ubi devotissime de suis propriis prædiis, quæ a suis parentibus illi evenerunt, & partem de rebus S. suæ Ecclesiæ devotissime obtulit, ad sustentationem & stipendium illorum videlicet Monachorum, qui in ipso sancto Monasterio sedulo Christi laudes persolvere die noctuque non cessant: de quibus nostræ humilitatis supplicans clementiam, ut prædictus locus ipse sub tuitione, & defensione sancti Petri nostri nostrorumque successorum Pontificum in perpetuum maneat: Ita tamen ut nullus Rex aut Dux neque Marchio, nec etiam Episcopus, qui per tempora in ipso Episcopio fuerit, aut ulla persona audeant de omnibus, quæ ibidem ab ipso jam dicto Gebeardo Episcopo concessa sunt, alienare, aut quoquo modo de ipso sancto Monasterio extrahere, sed tuta & stabilia, atque firma usque in futura tempora concedimus permanenda, sed & hoc apostolica præceptione, rogante supradicto confratre nostro, interdicimus in nomine Domini nostri Jesu Christi, ne aliquis eidem Monasterio præficiatur, nisi quem communi consensu fratres ibidem Christo sedulo servientes elegerint, electumque Episcopus benedictionis titulo confirmare procuret. Et hoc ipsum de advocati electione decerni placuit: si vero, quod absit, aliquando contigerit, ut Episcopus ejusdem sanctæ Ecclesiæ hæreticus vel schismaticus existat, fratres supradicti Monasterii ex auctoritate Sedis Apostolicæ habeant potestatem ecclesiasticos ordines requirendi ubicumque chatolicum noverint esse Episcopum, nec ille iniquus de hoc aliquam eis injuriam inferre præsumat; nam si quis aliquis homo, cuiuscumque sit ordinis vel potestatis, quod non credimus, in aliquo disrumpere tentaverit ea, quæ ab ipso jam dicto confratre nostro in prædicto Monasterio concessa sunt, & a jure, & ditione ipsius Monasterii auferre voluerit, nisi resipiscat, excommunicatus a corpore, & sanguine Domini nostri Jesu Christi consistat, & anathematizatus a sanctis patribus omnibus & a nobis, nec in exitu vitæ communicet, sed etiam mortuo nomen ejus inter Missarum solemnia nullo modo recitetur. Qui vero pio intuitu custos & procurator hujus nostri Præcepti extiterit, benedictionis gratiam, vitamque ab ipso Domino Deo, & Salvatore Jesu Christo mereatur in secula seculorum, Amen. Scriptum per manus Joannis Notarii & Regionarii, & Scrinarii sacri Lateranensis Palatii, in mense Aprili, & Indictione secunda: Datum vero septimo Kalendas Majas, per manus Gregorii Episcopi sacræ Portuensis Ecclesiæ, & Bibliothecarii sedis Apostolicæ, Anno Pontificatus Domini nostri Joannis sanctissimi Papæ quarto.

Edidit Jacobus Manlius in Chronico Constantiensi inter rer. German. Scriptores VI. ed. Pistorio. Pagi Series. Monasterium hoc construxit Gebeardus Constantiensis Episcopus anno 983.

Sub tuitione S. R. E. suscipitur,

Immunitas ejus in bonis.

Libertas Monachorum in electione Abbatum.

Si Episcopus Constantiensis schismaticus, vel hæreticus sit, monachi ordines sacros a quo libuerit accipiant Episcopo.

Excommunicatio contra quid auferentes, al ienanantes &c. a d. Monasterio

Dat. die 25. Aprilis anno Dom. 989. Pontif Joann. anno IV.

Con-

III.

Confirmatio Bonorum,& possessionum Monasterii S. Petri Rodensis, quod sub Apostolicæ Sedis protectione recipitur, & nonnullis donatur privilegiis.

Ex Cartulario hujusce Monasterii edidit Baluzius in appendice Marcæ Hispanicæ.

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei Hildesindo religioso Episcopo atque Abbati venerabilis Monasterii sancti Petri Apostoli, fundato in comitatu Petralatensi in monte, qui dicitur Rodas, subtus castrum Virdaria, & per te in eodem venerabili Monasterio, tuisque successoribus Abbatibus in perpetuum.

Proemium.

QUoniam concedenda sunt, quæ rationabilibus desideriis pertinere noscuntur; nostri apostolatus auctoritas ad roborandam piam fidelium devotionem in præstandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur excellentiæ tuæ laudabilis mansuetudo postulavit a nobis, quatinus apostolica auctoritate per hoc Privilegium concederemus, & confirmaremus tibi tuisque successoribus in perpetuum supradictum Monasterium cum omnibus suis adjacentiis, & pertinentiis, cum finibus, terminisque suis. Et ideo tuis piis desideriis faventes, nostra apostolica auctoritate decernimus ipsum præfatum cœnobium sancti Petri Apostoli cum omnia sua amodo,& usque in finem seculi sub patrocinio, & defensione sanctæRomanæ,& Apostolicæ Matris Ecclesiæ perpetim permanendum,ut sub tuitione sanctæ nostræ cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ,constitutum nullius alterius juri, & ditioni submittatur, nisi sub tua tuorumque successorum in perpetuum. Confirmamus namque tibi, & successoribus tuis prædictum Monasterium cum his terminis, & adjacentiis, & cum omnibus, quæ inferius continentur, id est, ab ipsa Petra quæ dicitur Meda, quæ est infra portum Fraxani & ipso raso usque in locum, quem dicunt Tres-fratres, a parte videlicet orientis usque in medium mare, atque inde vadit ad ipsum locum, quem vocant molinum de Balasco, indeque pervenit ad ipsam Tamariz, & inde pergit usque ad ipsam Petramfictam, & pervenit ad ipsam matellam de Gomesindo, atque inde ascendit per ipsam serram usque in ipso fitorio de monte Pininello, & vadit ascendendo usque in summitatem ipsius montis Pininelli, atque descendendo pergit per ipsam viam usque in locum, quem vocant Sorborello, & descendendo pervenit in ipsa clusa, & ad ipsum casale de Friulani. Inde vero ascendit per jamdictam viam ad ipsum casalem de Salvatore & ad ipsum collum, & reddit de vinea vetula, & pervenit usque in summitatem montis, qui ibidem est, qui vocatur Casralio. Inde vero vadit per ipsam serram usque in collum de Ermenardo, & pervenit ad fontem sive ad collum de Filmera, & inde ad collum sancti Genesii. Sicque ascendendo, & descendendo vadit per summitatem de ipsa serra quem vocant Calmi, & pervenit subtus ipsum castrum, quem vocant Pinna-nigra usque in ipsas vineas, quæ sunt de Palatio, & vadit subtus ipsam silvam, quæ est ad meridiem subtus castrum Viridaria, & usque subtus ipsam rocham, quam dicunt Fitorio, & ascendit ad vallem de Fulcimania, atque pervenit subtus fontes de Devolas in valle de Frujone. Inde vero vadit per ipsas rochas usque in montem de Inserto, & descendit a parte occidentis per ipsam viam publicam usque in Rocham ventosam, & in ipsum usque locum, qui vocatur collum de valle Budica, & ascendit in summitatem de ipsa cruce; Sicque descendit usque in viam de jamdicta cruce per ipsam vallem usque in rivum de Budica. Inde ascendit usque ad collum de Terrario, & pervenit in summitatem montis, quem dicunt Rocha Morena. Deinde a parte circi descendendo, & ascendendo pervenit in summitatem de ipsa Vvardia Maurescha, & pergit per summam Serram usque in Parada de Durando, & pervenit per ipsam Serram usque in reiderictz de sanctoGenesio,&ascendit per summam Serram in ipso pojo, qui est supra ipsum Rovescalium, & descendit per ipsam Serram in jamdictam medam,quæ est intus in mare. Item infra hos terminos confirmamus tibi tuisque successoribus Ecclesiam sanctæ Crucis cum decimis,& primitiis, & sancti Johannis cum decimis, & primitiis, & oblationibus atque alodibus, & omnibus rebus ad ipsas ecclesias pertinentibus, & ecclesiam sancti Baudilii in valle Tabellaria, & ecclesiam sancti Stephani, quæ est in valle Subiradellos, & ecclesiam sancti Fructuosi, & ecclesiam sancti Vincentii, quæ est in villa Lanciano cum decimis, & primitiis & cum omnibus rebus ad eamdem ecclesiam pertinentibus, & ecclesiam sancti Genesii, & ecclesiam sancti Petri cum ipso castro Miralias, & ipsum castrum Virdaria cum ipso castellare, & cum ipso Pitorio, & cum Pinna-nigra, cum omnes rochas, & terras, & silvas, quæ infra hos terminos sunt excepto ipsam silvam de sancto Romano, sicut resonat in charta, quam fecerunt Gauzfredus Comes, & filius suus Suniarius quondam Episcopus ad jamdictum cœnobium. Item confirmamus in perpetuum ad ipsum Cœnobium stagnum de Castilione cum ipso gradu de mare, & cum ipsas insulas, sicut resonat in præcepto Ludovici Regis, sive in charta, quam fecerunt Gauzfredus Comes memoratus, & Sinuarius quondam Episcopus ad Monasterium prædictum, & quantum habet ipsum Monasterium in villa Castilione, vel infra ejus terminos, & in villa Palacioli quem vocant Fortianum, & in villam Fortianum superiorem, & Furtianellum minorem, vel infra eorum terminos, quantum ibidem habet, & Domino propitiante adquisiturus est, & ipsum farum totum ab integro cun finibus, & terminis suis; qui affrontat de parte orientis in termino de villa, quæ dicitur Saccaro, sive in terminio de villa, quæ dicitur Furtiano, & de meridie in termino de jamdicta villa Furtiano situm in ipsa valle, & de occiduo in termino de villa, quæ dicitur villare Hildesindi, sive in rivo, quem dicunt Manivolo situm in Alode S. Pauli; qui est subtus S. Martini Sambucæ, de parte vero Circi in medio rivolo Manivolo, sive in terminio de villa, quem dicunt Timim, & in villarem Hildesindi, vel infra ejus terminos, quantum ibidem habet, vel habere debet, & Domino annuente adquisiturus est cum ipsos stagnos, & piscatorias, & in villa Saccari, & villæ novæ, vel infra eorum terminos. Similiter, & villarem Stagnejolum cum ipsos Stagnos, & suis villarunculis, & quantum habet in villa Petralta, & in villa Oleastri, & in vil-

Monasteriũ Rodense sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur: & eximitur a quacumque alia jurisdictione.

Confirmatio bonorum.

in villa sancti Clementis, & in villare Dudulim, & in villa Noves, & in villa Spedolia, & in villare, quem vocant Solartila, & in villa Judaica, & in villa Pavo, & in villa Palatio, & in valle de Rodas, vel infra eorum terminos. Similiter, & in comitatu Impuritano in villa Militiano, quem vocant sanctum Petrum, & in villa Armentaria cum ipsa sortione de Ecclesia sancti Martini, & in villa Chaniano cum ipsa Ecclesia sancti Martini, & cum ipso stagno, & in villa Suvrana & in villa Dalmalia, vel infra eorum terminos, quantum modo ibidem habet, & Domino auxiliante adquisiturus est. Et in comitatu Bisuldunensi quantum habet in villa Lertio, vel in villa Molendinos, vel in Tapiolas, quas vocant Figarias, infra eorum terminos, & ipsum alodem, quem vocant hortos, cum ipsa Ecclesia sancti Christophori, cum decimis, & primitiis suis atque alaudibus, & omnibus rebus ad ipsam Ecclesiam pertinentibus. Et in comitatu Gerundensi ipsum mansum, qui est infra muros ejusdem civitatis, & ipsum alaudem Cumpinum de Burrello, qui est infra terminos de villa ...., alodem de Securunio, & alodem de Burdulis. Et in comitatu Barchinonensi, & in Valensi, & in monte Signio, & in valle Tordaria, & in villa Laurona, & in Agello, & in termino de Olerdula, & in Penedes alodem, quæ fuit de Guidisclo. Et in comitatu Ausona quantum habet in villa Berga cum ipsa Ecclesia sanctæ Cęciliæ, & villam Nidum malum, & juxta castrum Balciarenno, & Ecclesiam sanctæ Cæciliæ cum suo alode. Et in comitatu Paliarensi juxta civitatem Liminiana Ecclesiam sancti Andreæ, & omnia quæ habet in eodem comitatu. Et in comitatu Cerdaniæ quantum habet in villa Exi, & in cæteris villulis. Et in valle Confluenti villam Villellam cum terminis suis. Et in comitatu Funiliotensi Ecclesiam sancti Andreæ in valle Pidiliano cum alode, qui ibidem est. Et juxta muros civitatis Narbonæ mansos duos. Et in comitatu Rossilionensi Ecclesiam sancti Salvatoris cum alode, qui ibidem est, vel in villare Emiliani, & in villa Apiani, vel infra eorum terminos, & Ecclesiam sanctæ Columbæ cum decimis & primitiis, & villam coniunctam cum suis molendinis, & villam Pollestres cum Ecclesia sancti Martini, & decimis, & primitiis, & oblationibus, atque alodibus. Et in villa Torrilias Ecclesiam sancti Petri cum alode, qui ibidem est. Et in villa Bigaranas Ecclesiam sancti Andreæ cum decimis & primitiis, & alodem qui ibidem est. Et in comitatu Valle Asperi alodem de Campellis, & de valle Crosa, & villam, quæ dicitur Rivo de Hugarios, cum finibus & terminis suis, & cum ipsa Ecclesia sancti Michaelis cum decimis, & primitiis suis. Decimas, & primitias, & oblationes de jamdictis Ecclesiis ad Monasterium suprascriptum, & loca, & alodia cum omnibus finibus, terminis, limitibus, & adjacentiis, eorumque pertinentiis, quantum hodie ipsum monasterium infra hos comitatus superius scriptos habet, & auxiliante Deo adquisiturus est, juris sanctæ Romanæ, cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ a præsenti tertia Indictione ipsum monasterium, villas, & alaudes & Ecclesias cum omnibus eorum pertinentiis, ut supra legitur, in perpetuum per hujus privilegii seriem stabilimus tibi tuisque successoribus detinendum, & de eo cum timore regendum & dispensandum, ita ut nullus unquam Regum, nullus Episcoporum, nullusque hominum in quolibet ordine & ministerio constitutus audeat moleste * causas ejusdem monasterii incumbere, sed hæc omnia, ut supra jussimus, ita in perpetuum persistant. Statuentes Apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum præsumat aliquam vim aut invasionem in rebus ipsius Monasterii facere. Post vero obitum Abbatis nemo ibi Abbatem constituat, nisi quem consensus, & communis voluntas fratrum ex ipsa congregatione elegerit secundum Deum, & sancti Benedicti regulam, nullumque præmium sive donum pro consecratione illius aliquis accipere contendat, & si eum Episcopus ordinare noluerit, ad cujus Diocesim ipse pertinet locus, vel a nostra Romana matre Ecclesia vel a quocunque voluerit Episcopo per nostram auctoritatem libere ordinetur. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc, quæ a nobis ad honorificentiam Domini nostri Jesu Christi pro stabilitate jamdicti Monasterii statuta sunt transgredi, sciat se anathematis vinculo innodatum, & cum Diabolo, & omnibus impiis æterni incendii atrocissimo supplicio deputatum. At vero qui pio intuitu custos, & observator horum extiterit, omnimodam benedictionis gratiam omniumque suorum peccatorum absolutionem, & cælestis vitæ beatitudinem cum sanctis, & electis a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum Amen.

Scriptum per manum Stephani Notarii & Regionarii, & Scriniarii nostræ Apostolicæ Sedis in mense Februario, & Indictione III. Bene valete.

Monasterium cum bonis, & pertinentiis sub jure S.R.E. recipitur.

* *adde* super. Cuique Regũ Episcoporũ, etiam Rom. Pontificũ vim aliquam eidẽ inferre interdicitur.

Abbatis electio libera penes Monachos

Anathema contra Privilegii hujus temeratores, & inobservãtes.

Script. mense Februar. anno Domini 990. Pontif. Joannis anno V.

I V.

Privilegium Portuensi Ecclesiæ a Joanne XV. PP. concessum.

Ex Vatic. Regist. edidit Ughell. Ital. Sac. Tom. I.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Reverendissimo, & sanctissimo Gregorio fratri & Coepiscopo S. Portuensis Ecclesiæ, & per te in eodem venerabili Episcopio, tuisque successoribus in perpetuum possidendæ,

Exordium.

QUoniam semper sunt concedenda, quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotioni in nobis pectoris humiliter acquisitæ in privilegiis concedendis minime denegetur nostra clementia, & ideo petitionem nos vobis per hanc præsentem nostri privilegii paginam concedimus, atque offerimus, simulque, & confirmamus in suprascripto venerabili Episcopio pro omnipotentis Dei amore, nostræque animæ redemptione, ac nostrorum omnium venia delictorum, videlicet terram nostri sacri Lateranensis Palatii ad fossatum faciendum, sicut incipit per longitudinem a flumine recto juxta murum Portuensis civitatis ante ejus olem portam, quæ dicitur major, & exinde pergente usque in lacum Trajanum, & ab ipso Trajano remeante per aliud fossatum usque in supradictum flumen. Itemque licentiam a nostra Apostolica Majestate,

Concessio terræ districtus a Lateranensi Palatio ad Portuensem Urbem pro constitutione fossæ ad aquę cursum.

jestate, vobis concedimus tollendi aquam ex ipso fluvio, & per littus ejus mittendi in eodem fossato quantum vobis, vestrisque successoribus placuerit, & opus fuerit omni tempore ad utilitatem jamdicti lacus, qui dicitur Trajani, ad pisces congregandum, & exinde decurrente aqua ipsa per fossatum usque in prædicto flumine, & quicquid in ipso fossato, sive aqua facere volueritis, licentiam, & potestatem vobis concedimus faciendi posito territorio Portuensi juris Sanctæ Romanæ, cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ, vestrisque successorisius ad tenendum emissa præceptione concedere, & confirmare deberemus; inclinati precibus tuis, per hujus præcepti seriem supradictam terram ad fossatum faciendum, & aquam in prædicto fluvio omni tempore per ipsum fossatum decidentem in Trajanum, & exinde ducentem per fossatum seu aquam pertinentibus, ut superius legitur, a præsenti quinta Indictione vobis, vestrisque successoribus ad jus, & potestatem ipsius S. Matris Portuensis Ecclesiæ concedimus, & in perpetuum confirmamus detinendum, ita sane, ut a vobis vestrisque successoribus singulis quibus annis pensione nomine nostræ Ecclesiæ denarios num. sex recipiamus. statuentes Apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdicto, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum, aut quibuslibet intervenientibus Potestatibus, vel Judicibus, aut Comitibus, sive Castaldis, qui in ipsa civitate Portuense pro tempore dominatum tenuerit, de quocumque fuerit ordine, vel aliæ quælibet magnæ, parvæque personæ prædictum fossatum, sive aquam fluminis exinde currentem, a jure, & ditione supradicti Episcopii auferre vel alienare liceat, sed potius in usu, & utilitate jam dicti Episcopii supradicta permaneant. Si quis autem, quod non credimus, tam impius, tam iniquus temerario ausu in quoquam, vel in parte contra hoc nostrum Apostolicum Privilegium venire tentaverit, & in omnibus non observaverit, & custodierit, sciat se anthematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienum, atque cum Juda traditore D. N. Jesu Christi, & cum omnibus impiis æterno incendio deputatum, & insuper ad pœnam vitæ præsentis legalem compositurum auri purissimi lib. 10. ad Episcopum, qui in eodem venerabili Episcopio per tempora fuerit. Porro qui Custos & observator in omnibus fuerit hujusmodi nostri apostolici Privilegii benedictionis gratiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino nostro consequi mereatur. Scriptum per manus Stephani Scrinarii Sacri Palatii in mense Junio, & indict. suprascripta. Bene valete. Data 7. Kal. Julii per manus Joannis Episc. Nepesinæ Ecclesiæ, & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ, annus Pontificatus Domini Nostri Joann. sanct. XV. Papæ VII. & indict. suprascripta V. Decernimus ergo, &c. Si qua igitur &c. Cunctis autem, &c. Amen.

Côcessio aquæ a flumine tollendæ.

Territorium Portuense juris S. R. Ecclesiæ.

Census sex denariorum annuus ab Episcopis Portuen. R. E. persolvendus, pro hujusmodi côcessione.

Declaratio ne cuilibet sub anathematis pœna liceat, fossatum, vel aquam a Portuensi Ecclesia auferre, alienare &c.

Anathema contra attentatores.

Insuper & pœna lib. 10. auri Episcopo persolvend.

Dat. die 25. Junii anno Domini 992. Pontif. Joann. anno VII.

V.

Canonizazio S. Udalrici Episcopi Civitatis Augustanæ.

Joannes Episcopus, Servus Servorum Dei, Archiepiscopis, Episcopis, & Abbatibus in Gallia, & Germania commorantibus, salutem in Domino, ac Apostolicam Benedictionem.

CUM Conventus esset factus in Palatio Lateranensi pridie Kalendas Februarias, residente Joanne Sanctissimo Papa, cum Episcopis, & Presbyteris, astantibus diaconibus, & cuncto Clero surgens Reverendiss. Luitholphus, Augustæ Episcopus inquit, Domine Sanctissime Præsul, si vobis placet, & omnibus Episcopis, & Præsbyteris hic residentibus, libellus quem præ manibus habeo coram vobis legatur, de vita & miraculis Venerabilis Udalrici Sanctæ Augustanæ Ecclesiæ dudum Episcopi, & quid libitum vobis fuerit, decernatur. Quia Spiritus Sancti testatur præsentia, & Congregatio Sacerdotum certum esse, quod legimus, quia nec potest veritas nostra mentiri, cujus in Euangelio ista est sententia; Ubi duo, vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi & ego sum in medio eorum. Quod cum ita sit, nec huic tam brevi numero Spiritus Sanctus deest; quanto magis eum nunc interesse credamus, quando in unum convenit turba sanctorum? Sanctum namque est pro debita veneratione Collegium.

Lectus fuit liber Vitæ Udalrici coram Papa, & aliis.

1. Cumque perlecta esset vita prædicti Sanctissimi Episcopi, ventum est ad miracula, quæ sive in corpore, sive extra corpus gesta sunt, videlicet cæcos illuminasse, dœmones ab obsessis corporibus effugasse, paralyticos curasse, & quamplurima alia signa gessisse, quæ nequaquam calamo, & atramento illustrata sunt.

Et etiam miraculorum.

2. Quæ omnia lepida satis urbanitate exposita recepimus, & communi consilio decrevimus, memoria illius, idest* Udalrici Episcopi affectu piissimo, & devotione fidelissima venerandam. Quoniam sic adoramus, & colimus reliquias Martyrum, & Confessorum, ut eum, cujus Martyres, & Confessores sunt, adoremus: honoramus servos, ut honor redundet in Dominum, qui dixit; Qui vos recipit, me recipit. Ac proinde nos, qui fiduciam nostræ justitiæ non habemus, illorum precibus & meritis apud clementissimum Deum jugiter adjuvemur; quia divina saluberrima præcepta, & Sanctorum Canonum, ac Venerabilium Patrum instabant efficaciter documenta omnium Ecclesiarum, pio considerationis intuitu, imo apostolici moderaminis annisu, utilitatum communitatem atque firmitatis perficere integritatem, quatenus memoria Udalrici jam præfati Venerabilis Episcopi divino cultui dicata existat, & in laudibus Dei devotissime persolvendis semper valeat proficere.

Papæ decretũ de Canonizatione.
*adde memoriam.

3. Si quis interea (qnod non credimus) temerario ausu contra ea, quæ hac nostra authoritate pie, ac firmitet per hoc privilegium constituta sunt, contraire tentaverit, vel hæc, quæ a nobis in laudem Dei, & pro reverentia dicti Episcopi statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi, sciat se auctoritate B. Petri Principis Apo-

Contravenientium pœna.

Apostolorum, cujus immeriti vices agimus, anathematis vinculo innodatum.

Observantiū benedictio.

At vero qui pio intuitu observator extiterit, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & æternæ vitæ particeps efficiatur.

Scriptum est per manum Stephani Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Februario indictione sexta, anno nongentesimo nonagesimo tertio.

Papæ subscriptio.

Ego JOANNES S. Rom. Cath. & Apost. Eccles. Episc. huic decreto a nobis promulgato consensi, & subscripsi.

Episcoporum, & Cardinaliū subscriptio.

Joannes Episcopus S. Anagninæ Ecclesiæ consensi.
Benedictus Episcopus S. Pipernensis Ecclesiæ consensi.
Dominicus Episc. S. Ferentinæ Ecclesiæ consensi.
Crescentius Episc. S. Silvæ candidæ Ecclesiæ consensi.
Anniso Episc S. Cerensis Ecclesiæ consensi.
Bonizo Archipresb. & Cardinalis S. Luciæ consensi.
Benedictus presbyter & Card. S. Stephani consensi.
Leo presbyter & Cardinalis S. Nerei consensi.
Joannes presbyter, & Cardinalis S. Damasi consensi.
Leo presbyter, & Cardinalis S. Sixti consensi.
Ioannes presb. & Card. SS. Apostolorum consensi.
Joannes presbyter & Cardinalis SS. Quatuor Coronatorum consensi.
Joannes presbyter, & Card. S. Clementis consensi.
Crescentius presbyter, & Card. S. Callisti consensi.
Benedictus Archidiaconus.
Joannes Diaconus, & Oblationarius.
Benedictus Diaconus.
Joannes Diaconus. Hi omnes consenserunt, & subscripserunt.

Dat. die 3. Februarii anno Domini 993. Pontif. Joan. anno VIII.

Dat. 3. Nonas Februarii, per manum Joannis Episcopi S. Nepesinæ Ecclesiæ, & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ Anno Pontificatus Domini nostri Joannis Sanctissimi XV. Papæ octavo, Mense dicto, & Indictione sexta.

Ex Ms. Cod. Norimbergensi edidit Jo: Petrus de Ludevvig Tom. VI. Reliquiarum Mss. omnis Ævi Diplomatum &c. Num. XXIX.

VI.

Confirmatio fundationis, & bonorum Monasterii S. Adelberti Breunovien. cui nonnulla quoque conceduntur privilegia

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei &c. (a)

Monasterium fundatum a S. Adalberto Pragensi Episcopo, cui postea majorem Ecclesiam Boleslaus Dux Bohemiæ construxit anno 1045.

CUM igitur Monasterium vestrum in Ducatu Bohemiæ primum, & novella sit plantatio, sicut a venerabili fratre nostro Adalberto, Pragensi Episcopo fundatore ejusdem, præsente (b) intelleximus; & dignum existat, ut idem Monasterium, quod per Domini misericordem providentiam florere cœpit, a Sede Apostolica honoretur, ipsius fratris nostri Adalberti, Pragensis Episcopi precibus inclinati, vobis *uti in Christo filiis Abbati, & aliis, qui pro tempore Monasterio præfuerint ut chirotecis, manipulariis, scandaliis, Balteoque uti possitis, auctoritate præsentium indulgemus, & ut Ecclesia vestra dignior, seu major aliis Monasteriis habeatur, decrevimus, ipsam caput esse, & magistram in correctionem, ac reformatricem regularis disciplinæ super omnia claustra ordinis sancti Benedicti, post hæc in Bohemia construenda, primumque locum post Pragensem Episcopum, tibi Anastasio Abbati, tuisque successoribus canonice succedentibus, super omnes & in omnibus concedimus habiturum. Post obitum vero Abbatis nemo ibidem Abbatem instituat, nisi quem ipsa congregatio communiter, & concordi assensu elegerit. Et tunc Pragensi Episcopo si Catholicus fuerit, liceat auctoritate nostra ipsum electum charitatis officio consecrare, simoniæ scrupulo hinc inde quolibet penitus excluso. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, seu confirmationis infringere, ve ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum noverit se incursurum, atque cum Juda, qui suspensus medius crepuit, & cum omnibus reprobis æternæ damnationi perpetuo subjacere. Qui vero custodierint, & observare voluerint, quæ præmissa, & conscripta sunt in præfato privilegio, a misericordissimo Domino Deo nostro delictorum suorum veniam, & vitam consequi mereantur æternam. Datum & actum Romæ II. Kalendas Junii anno Incarnationis Dominicæ DCCCCXCIII. Pontificatus nostri * mense octavo.

Ejusdem Adalberti preces pro obtinendo Privilegio.
Usus Chirotecarum, & Sandaliorum pro Abbatibus Monasterii hujus.
Monasterium S. Adalberti caput Monasteriorum omnium in Boemia.
Abbati Breunoviensi primus locus post Pragensem Episcopum designatur.
Ejus electio penes Monachos.
Consecratio vero ad Episcopum Pragensem spectare decernitur & sine ullo pretio.
Anathema in contemptores &c.
Dat. die 31. Maij Anno Domini 993. Pontif. Joannis Anno 8.
* *leg.* anno: & si vis, omitte utrūque illud enim *mense* additum puto.

(a) Desiderari hic nonnulla, prout initium quoque Bullæ nemo non videt nos non supplevimus, ne quid de nosto alieno labori adjiceremus.

(b) Vides Lector hinc effingi non inanem pro Baronio apologiam, qui a nonnullis accusatur nimiæ fidei quasi deceptus a Scriptore Vitæ S. Adalberti dixerit Sanctum Præsulem Anno 990. Romam reversum altero iterum quinquennio in Cænobio S. Bonifacii delituisse; asserunt illi S. Adalbertum Anno 993. Pragæ [ad latus Boleslai Principis flet:sse, cum tamen hic legamus Joannem PP. fateri illum hoc anno Romæ præsentem.

VII.

Salernitana Ecclesia in Archiepiscopali dignitate confirmatur, jusque conceditur Archiepiscopis Suffraganeos sibi Episcopos ordinandi.

Ab exemplari transcripsit Ferd. Ughellius Ital. Sac. Thom. VII.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectissimo nobis fratri, meritoque honorabili Grimoaldo Salernitanæ Sedis Archiepiscopo.

Causæ concessionis.

QUia vestri accepti beneficii memores esse debemus, & reverentiam fraternitatis vestræ erga nos, & sanctam Romanam, & Apostolicam Ecclesiam, præcipue exuberasse cognovimus, ideoque merito, ac juste recompensationem charitatis vestræ respondere vobis statuimus, quatenus liqueat omnibus Christi fidelibus immenso honore honorandum fore, qui Vicarium B. Petri Apostolorum principis diligenter honoraverit. Consensu ac voluntate nostrorum fratrum concedimus & confirmamus te Grimoaldum confratrem nostrum in ordine Archiepiscopatus, sicuti quondam Amato, cui primitus vestræ Sedis Archiepiscopatus Salernitanus a nostra Sede nostrorum Pontificum * donatus fuit; ita vos nostra auctoritate quiete valeatis possidere, ac vigilantius custodire: tali namque ordine, ut fati sumus id fie-

Grimoaldus in Archiepiscopali confirmatur dignitate.

* *adde* privilegio *vel quid simile.*

Salernitani Archiepiscopi jus ordinandi Episcopos sibi subjectos. Ecclesiæ huic Archiepiscopa tui subiectæ. *Vsus Pallii.* *Anathema cõtra inobservantes.* *Dat. die 25. Martii anno Domini 994 Pontif. Joannis anno IX.* ** lege IX.*

id fieri decrevimus, ut tu, & successores tui in perpetuum habeatis licentiam, & potestatem ordinandi Episcopos, & consecrandi in his subjectis vobis locis, hoc est Pestanensi Episcopatu cum Parochiis, & adjacentiis suis, nec non Episcopum Acheruntinum, simul etiam & Episcopum Nolanum, Episcopum Bisinianensem, & Episcopatum Maluttanensem, atque Episcopatum Cusentiæ cum omnibus Parochiis,& adjacentiis eorum,sicutin vestro anteriori usu Pallii continetur,& ut in Ecclesia S. Dei Genitricis Mariæ, & B. Matthæi Apostoli, & Euangelistæ, cujus sacratissimum corpus possidetis, atque vobis vestrisque successoribus concessum est. Post discessum siquidem tuum successores tui perveniant ad Apostolicam Sedem, & usum Pallii consecrationemque decretaliter suscipiant, & si successores nostri consecrare noluerint, licentia sit vestræ sanctæ Ecclesiæ ab Episcopis nostris suffraganeis consecrari, & non habeant potestatem successores nostri in cunctis vestris Episcopatibus, quos vobis subjecerunt, deinceps in perpetuum aliquem Episcopum consecrare, quod jam vobis concessum est. Quicumque autem hanc nostræ concessionem præceptionis violare præsumpserit, perpetuo anathematis vinculo religetur, & hæc nostra concessio stabilis, & firma in perpetuum maneat. Scripta per manus Benedicti Notarii & Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ mense Martii Indictione VII. Bene valete. Datum octavo Kal. April. per manum Gregorii Episcopi sanctæ Portuensis Ecclesiæ, & Bibliothecarii sanctæ Sedis Apostolicæ, anno Deo propitio Pontificatus D. Joannis XV. Papæ VIII. * mense Martio, Indictione VII.

GREGORIUS V.

PAPA CXLI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXCVI.

Gregorius Quintus, antea Bruno ex Regio Othonis Magni Imp. sanguine, patre Othone Franconiæ, seu Francorum Duce; (qui filius erat Conradi Lotharingiæ Ducis, & Luidgardæ ejusdem Othonis Magni filiæ ex Editha) antea Clericus in Capella Othonis Germaniæ Regis (qui postea fuit Imperator) ordinatus est circa diem 20. Maii anno 996. Sedit annos ii. menses fere ix. (*a*) imperantibus in Oriente Basilio & Constantino, in Occidente vero Othone III., qui ab eodem Gregorio coronatus est Imperator. Obiit die 18. Februarii anni 999., & sepultus est in Basilica S. Petri prope Altare S. Andreæ. Vacavit Sedes mensem i., dies xv.

Schisma Decimum Octavum.

Anno 997. mense circiter Majo Crescentii Romani Patritii, qui jam anno 990. tyrannidem Romæ exercebat, ope Gregorium Papam Roma expulit, & Pontificiam Sedem invasit Joannes Placentinus Episcopus

(*a*) Non audiendi Vignolii Catalogi, cum ex infrapositis Bullis constet Gregorium plusquam ann. 1. m. V. sedisse

pus, natione Græcus Calabritanus, conditione servus, astu callidissimus, & vulpina callens versutia (ut a Chronographo Magdeburgensi dicitur) dictus Joannes XVI., quem Gregorius fugiens Ticini Concilio habito cum Crescentio anathemate perculit. Postquam per x. menses B. Petri Apostoli Sedem, Antichristi membrum vere effectus, fornicando potius polluisset, quam venerando insedisset, ab Imp. Othone III. cœcatus, & truncatus deponitur, quo etiam tempore Crescentius decollatus cum xii. suis ante Urbem suspensus est. Quo facto, pace Ecclesiæ Dei restituta, Gregorius Papa Romam rediit.

I.

Confirmatio Indultorum, ac Privilegiorum omnium Amiatino Monasterio in comitatu Clusino posito ab Imperatoribus, Regibus, ac Summis Pontificibus concessorum.

Ughell. Ital. Sac. Tom. III.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei dilectissimo in Christo Domino filio Winizoni venerabili Abbati Sancti Salvatoris sito in Comitatu Clusino territorio monte Amiato, tibi videlicet, tuisque Successoribus perpetuam in Domino salutem.

Causa concessionis.

Vvinizonis Abbatis preces.

QUoniam semper sunt concedenda, quæ rationabiliter, & congrue a fidelibus petuntur ob devotionem pii conditoris nostri, oportet nos in privilegiis præstandis nostram nullo modo denegare munificentiam. Igitur quia vestra dilectio nostræ sublimitatis apostolatum humiliter rogavit, quatenus prædictum Monasterium Sancti Salvatoris institutum in supranominato Comitatu, & territorio privilegiis Apostolicæ Sedis decoretur, ut sub ditione juris sanctæ nostræ, cui Domino auctore præsidemus, Ecclesiæ institutum nullius alterius Ecclesiæ juri, vel ditioni submittatur. Pro qua re vestris piis desideriis per hanc nostram auctoritatem, quod postulastis libenter concedimus. Et ideo cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Monasterio quamlibet jurisdictionem, vel potestatem, sive auctoritatem præter Sedis Apostolicæ Pontificem habere prohibemus, itaut nisi ab Abbate Monasterii ejusdem fuerit invitatus, nec missarum solemnia ibidem omnimodo celebrare præsumat. Hac denique nostra Apostolica auctoritate constituimus, ut nulla alia magna, seu parva persona eidem venerabili Monasterio, sive inferius in servis videlicet, vel in famulis, aut etiam in servis, vel ancillis, nec non etiam in liberis, vel in cunctis rebus ad id pertinentibus, videlicet in casis, & possessionibus, quoquomodo aliquam molestiam inferre præsumat. Pariterque concedimus, & confirmamus eidem sancto Monasterio primitias, vel decimas de suis hominibus, sive de præceptalibus, atque sacrum

Monasterium Clusinum sub jurisdictione Sedis Apostolicæ recipitur.

Nec missarum solemnia non vocatis inibi celebrare liceat.

Cuicumque personæ molestiam ullam eidem inferre interdicitur.

Confirmatio bonorum ad hoc Monasterium spectantium.

Baptismum liceat celebrari in Ecclesia sancti Benedicti, & in Ecclesia S. Mariæ in Lamule, sicut concessum est a patribus Regum per præcepti paginam, quicquid ibidem contineri videtur, vel siquid ab Antecessoribus nostris Pontificibus sanctis, scilicet Stephano, Hadriano, Joanne, Formoso, vel ab aliis antecessoribus nostris Pontificibus eidem Monasterio concessum est, totum hoc in integrum apostolica auctoritate, vobis, vestrisque successoribus concedimus, & confirmamus: Chrisma quoque, & oleum sanctum a quacumque Ecclesia voluerit, vel potuerit, licenter accipiat, statuentes Apostolica censura præcipimus, ut nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Castaldus, vel aliqualis magna, seu parva persona, ullum districtum in aliquibus castris ipsius manum habere, vel judicare, seu aliquid placitum tenere audeat, nisi ab ipsius Monasterii Abbate invitatus fuerit. Hoc quoque Apostolica auctoritate præcipiendo sancimus, ut neque Episcopus, vel alius quisquam de ordine Clericorum, Ecclesias, Parochias, cellas, vel prædia, vel quæcumque loca, seu res præfati Monasterii auferre, aut abalienare quovis modo præsumat, aut quamlibet controversiam, sive injuriam, seu aliquam damni jacturam in rebus, possessionibusve, vel in ullis utensilibus, sive ornamentis, prædicto Monasterio inferre audeat. Hæc omnia, quæ superius memorata sunt, videlicet decimas, primitias, oblationes ad sæpedictum Monasterium pertinentes, nec non & baptismum, & chrisma, & oleum tibi dilecto filio Winizoni Abbati, tuisque successoribus in perpetuum a præsenti nona Indictione per hanc nostri privilegii paginam Apostolica auctoritate confirmamus, atque concedimus secundum prædictum modum, ob hoc præcipue, ut in eodem Monasterio pro stabilitate regni gloriosissimi Imperatoris nostri Othonis tertii, & pro nostra anima, nostrorumque antecessorum, seu successorum Pontificum devota sine intermissione fiat oratio. Denique statuimus, ut dum Abbas de hoc sæculo migraverit, neque Rex, neque Dux, neque Marchio, neque Episcopus, neque Comes, neque ulla alia persona ibidem Abbatem ordinare præsumat, sed congregatis in unum cunctis ejusdem Monasterii fratribus, ex communi consensu, Dei providentia, qui dignus hoc honore visus fuerit, ex propria congregatione Abbatem ibidem ordinare. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra ea, quæ ab hac nostra auctoritate pie, & firmiter per hoc nostrum privilegium disposita sunt, contraire tentaverit, vel hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti Monasterii statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi præsumpserit; sciat se auctoritate Dei & beati Petri Apostoli, & trecentorum decem, & octo Patrum sanctorum anathematis vinculo innodatum, cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterni incendii supplicio concremandum, nisi quod male peccavit, digne correxerit. At vero, qui pio intuitu custos, & observator extiterit hujus nostri Apostolici Privilegii, ac confirmationis, benedictionis gratiam a misericordissimo judice Domino nostro, vitamque æternam cum omnibus electis Dei consequi mereatur in sæcula sæculorum Amen

Item & Privilegiorum quæ hactenus eidem concessa sunt.

Ordinationes a quo libuerit accipiant Monachi.

Iterata concessio exemptionis:

Et libertatis a quacumque vi, molestia, damno &c.

Monachis injügit Gregorius preces dicēdas pro sua, & Otonis Imp. anima.

Abbatis electio Monachis libera.

Anathema contra inobservantes.

Fausta observantibus apprecatio.

Dat. die 27. Maij Anno Domini 996. Pontif. Gregorii Anno 1.

Scriptum per manus Petri Regionarii, Notarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Majo, Indictione suprascripta Nona. Benevalete. Data 6. Kalend. Junii per manus Joannis Episcopi Sanctæ Albanensis Ecclesiæ, & Bibliothecarii Sanctæ Apostolicæ Sedis, & Indic. IX. pontif. D. Gregorii summi Pontificis, & universalis PP. anno primo, Imper. D. Othone a Deo coronato magnoque anno primo, mense Majo, & Indict. suprascripta.

Subscripsit.

Theobaldus Episcopus S. Belitrensis Ecclesiæ.
Petrus Episcopus S. Prænestin. Eccles.
Azzo Episc. S. Ostiensis Ecclesiæ.
Abbo Archidiaconus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.
Crescentius Ablationarius Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.
Amico Vir Vener. Presbyter, & Card. Sanctæ Rom. Ecclesiæ.

II.

Confirmatio bonorum Stabulensis, & Malmundariensis Monasteriorum: & juris eligendi Abbatis primum ex Stabulensi, deinde ex Malmundariensi cænobio

Ex Archiv. Stabulensi edidit Marten. ne Veter. Script. Collect. Tom. II.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Werenfrido Religioso Abbati salutem, & apostolicam benedictionem.

** lege divino*

TUM summe Apostolicæ dignitatis apex in hoc divini * roboratus nitore dinoscitur præfulgere, si in adquirendis Dei laudibus sui impensius studebit laboris exhibere certamen. Ob hoc debita nos ejusdem Apostolicæ pastoralis compellit solicitudinis cura, quæque ad stabilienda piorum pertinere dignoscuntur locorum, ubertim promulgare, & apostolicæ institutionis censura confirmare. Igitur quia postulasti, frater, a nobis quatenus Monasteria a venerabili patre Remaclo in honore sancti Petri constructa, idest, Stabulaus, & Malmundarium, sita saltu Arduennensi privilegio nostræ auctoritatis muniremus. & quia justa visa est nobis petitio tua, assensum tibi præbemus per hujus nostri privilegii constitutum, & roboramus apostolica auctoritate, atque decernimus secundum antiquorum edictum regum, id est, Sigisberti, Chludovei, & Dagoberti qui, & eorum constructores fuere Monasteriorum, nec non & Imperatorum Karoli, Ludovvici, & Ottonis augustorum, ut loca determinata, vel villæ, aut possessiones, quæ ab ipsis Imperatoribus ipsi sancto sunt traditæ, & per eum utrisque Ecclesiis divisæ usibus deserviant Monachorum, nullique liceat advocato, vel in placitis aut in casticiis, ea infringere, quod percutimus æterno anathemate. Præterea sancimus, sicut ab ipsis Imperatoribus est diffinitum, ut utrimque in unum e duobus Monasteriis confluentibus Monachis habeant sine simulatione, sine exceptione personæ, sine respectu pecuniæ secundum sancti Benedicti regulam Abbatem eligendi liberrimam optionem, ea tamen præponderante ratione, Malmundariensium pace, ut quia beatus Remaclus utriusque Monasterii constructor, & Tungrensium antea Episcopus, & pastor, maluit in altero eorum, id est Stabulensium locum sepulturæ sibi eligere, ipsi primam electionis obtineant viam, si apud eos melior meritis, & probabilior inveniatur. Sin autem non illic, sed Malmundarii reperiatur, utrique loco præficiendus, ab eo potius quam ab exterius assumptus intromittatur. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit, his quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dictorum Monasteriorum statuta sunt refragare, aut hæc in quoquam transgredi, sciat se anathemate innodatum, atque cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi tartari incendiis concremandum. At vero si pio intuitu observator, & custos ductor fuerit, hujus nostri apostolici constituti, ad cultum Dei respicientis, misericordiam a misericorde Deo nostro multipliciter consequetur, & beatæ vitæ possessor effici mereatur.

Abbatis Vvecenfridi postulatio. *Hæc Monasteria constructa fuerunt a S. Remaclo Tungrensi Episcopo per munificentiã Sigeberti Austrasiorum Regis.* *Confirmatio bonorum.* *Alternativa in electione Abbatis, ita tamen ut prius ex Stabulensi Monasterio eligatur.* *Anathema contra inobservantes.*

Scriptum per manum Joannis Notarii Regionarii atramentarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ anno Dominicæ Incarnationis DCCCCXCVI. Indictione IX. mense Junio die II. Bene valete.

Scriptum die 11. Iunii anno Domini 996. Pontif. Gregorii Anno 1.

III.

Confirmatio Privilegiorum Ravennatensis Ecclesiæ.

Ex antiqua tabula Ravennate in Collect. Bullarum M. S. Cornelii Margarini in Archivo Secreto edidit Auctor Dissertationis Comaclensis in Appendice Actorum veterum.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei, Reverendissimo, & sanctissimo Confratri nostro Joanni Archiepiscopo Sanctæ Ravenntis Ecclesiæ, & per eandem Sanctam Ravennatem Ecclesiam ejus successoribus Archiepiscopis in perpetuum.

Causæ concessionis.

QUoniam omnium Sanctorum Dei Ecclesiasticorum status a Beatorum Apostolorum Principis Petri doctrinis provehitur, & ad ejus fulcimen lapsæ, quæ sunt, resolidantur, oportet merito Sanctam Ravennatem Ecclesiam minorationem suæ Dioeceseos facientem suarum dignitatum copia carentem, ita cito restitui, ut nomen etiam metropoleos non amittat. Cognoscentes igitur ipsam in omnibus cassatam convenit ad ejusdem relevationis statum auxiliatricem nostram porrigere dexteram, quatenus B. Petri Apostoli fonte potata, Christo juvante, suis reintegretur honoribus. Et ideo omnium SS. Dei Ecclesiarum cultores comperiant, atque fideles, eo quod Joannes Archiepiscopus ejusdem S. Ravennatis Ecclesiæ suggessit Apostolicæ almitati nostræ, quatenus confirmaremus ei præcepta, quæ sunt edita in predicta S. Ravennati Ecclesia, & ei ab antecessoribus nostris Pontificibus, suis prædecessoribus largita sunt, atque concessa. Cujus precibus, divino amore, Beatique Apollinaris Pontificis, & Martyris Christi succensi, amabilius inclinati confirmamus ei, ac stabilimus in perpetum, absque aliqua diminutione, secundum priscam consuetudinem prædictæ S. Ravennatis Ecclesiæ. Quapropter confirmamus tibi jam dicto Joanni Archiepiscopo Ravennati, & per te in prædictam Ecclesiam Ravennatem tuis successoribus in perpetuum, itaque confirmamus, atque corroboramus Monasterium in honorem B. Hilarii constructum in territorio quod vocatur Galicata cum certis affinibus suis situm, cum rebus videlicet

Joannis Archiepiscopi postulatio pro confirmatione privilegiorum suæ Ecclesiæ. *Confirmatio bonorum. Monasterium S. Hilarii in Galicata.*

* *lege* juribus, vel hominibus.

Descriptio finium Monasterii hujus.

licet omnibus & * omnibus suis & cum omni judiciali potestate, quæ est exhibenda in præscripti territorii incolis, videlicet, ab uno latere prædicti territorii Galicati, Massa Balneo, quæ est juris S. Petri, & Comitatus Bobiensis, ab alio latere juga Alpium finis Tusciæ, a tertio latere ComitatusPopuliensis,atque a quarto latereFagentella percurrente & fluvio Rap.... quatenus tu ipse Joannes Archiepiscopus tuique successores in perpetuum habeatis potestatem ..... idem Monasterium S. Hilarii ..... cum supradicti territorii potestate, & publica functione, prout vobis melius secundum quod ..... ordinandi & disponendi, nostra, nostrorumque omnium successorum remota contradictione. Insuper etiam concedimus atque confirmamus, & corroboramus tibi, & per te in prædictam Ravennatensem Ecclesiam, tuisque successoribus in perpetuum Massam, quæ vocatur Fiscalia, cum omni judiciali potestate, & publica functione, & cum certis affinibus suis, ab uno scilicet latere Ariell... transverso, quæ vocatur ..... ab alio latere Deonorum percurrentem in Padum; a tertio latere Padum percurrentem usque ad dimidium fundi, qui vocatur Latus, atque a quarto latere .... percurrentem usque ad fundum, qui vocatur Ustuladum. Confirmamus quoque omnem judiciariam potestatem in loco & plebe, quæ vocatur Cornu Cervinum cum certis affinibus suis, tibi. & per te in eandem S. Ravennatem Ecclesiam tuis successoribus in perpetuum. Insuper confirmamus, & corroboramus tibi Joanni Archiepiscopo Monasteria duo posita intra Civitatem Ariminensem, unum fundatum in honorem S. Thomæ Apostoli alterum in honorem S. Euphemiæ martiris, cum omni integritate eorum, tam intra eandem Civitatem, quam extra ..... quæ eadem Monasteria per donationis paginam vestra Ecclesia tenere videtur .... ejusdem Ecclesiæ Diacono Martini Ducis, & Henglerada Comitissæ .... & præcipue Imperatorum tam eadem Monasteria, quam & alia loca de jure prædicti Diaconi, eidem sanctæ vestræ Ecclesiæ confirmata in perpetuum, nec non omnes Residentes, & Colonos præfatæ Ravennatis Ecclesiæ, tam in Comitatu Hadriensi, quam in Ferrariense, & Comaclense commorantes, ut immunes * bulla publica, & angaria maneant functione; sed jugiter tibi, tuisque seccessoribus Archipræsulibus in perpetuum omnem functionem, & angariam exigant, & quod eis ab Actoribus S. Ravennatis Ecclesiæ fuerit * immunitum, verum etiam concedimus, & confirmamus vobis ... gentes, & commorantes in Castro ..... ut nullam publicam functionem faciat excepto vobis, vestrisque successoribus, ea videlicet ratione præfixa, ut nullus Dux, Comes, Vicecomes, Castaldo .... magna parvaque persona præfatis Colonis, & Residentibus aliquam publicam functionem aut angariam .... aut exigant. Sed securi & quieti in omnibus sub vestra tuitione, & potestate, ut prædictum est, existant. Simul etiam sancimus, ut S. Ravennas Ecclesia cum suis subjectis Ecclesiis, sicut beatissima Romana, cui, Deo auctore deservimus, Ecclesia nisi per centum curricula annorum res ipsius excludantur nullatenus. Præterea a flumine Punctari cum Palude Argentæ, & omnibus pertinentibus, piscariis, terris, aucupationibus, venationibus, utrasque Ripas * cunctis ædificiis in prædicto flumine sitis, usque ad portum maris, nec non portum Volanæ, usque ad locum, qui dicitur Cervia cum omnibus litoribus suis, sylvis, qualibusque instrumentis ibi conditis, vobis, vestrisque successoribus in perpetuum confirmamus. Res etiam omnes lapides, & petras tam supra terram, quam sub terram, extra opus in publicis ædificiis positas, vestræ Ravennati Ecclesiæ largimur, prout vos, vestrique successores ad ejusdem Ecclesiæ utilitatem præviderint exercendas, & operandas. Denique concedimus, & confirmamus ut ab aliquo Sacerdote Ravennæ degente, aut ex familia ejusdem S. Ravennatis Ecclesiæ per totam Æmiliam atque Pentapolim nullum teloneum, atque portaticum, sive Siliquaticum exigatur, aut exposcere præsumatur. Statuentes, atque promulgantes coram Deo, & terribili ejus futuro examine .... per hujus nostri apostolici Privilegii sancimus, & Beati Petri Apostolorum principis auctoritate decernimus; tam Apostolicæ Sedis obtestamur futuros Pontifices, quamque qui Ecclesiasticas ministraverint functiones, vel etiam magnas parvasque personas * & quispiam cujuscumque sit dignitatis prædita de omnibus suprascriptis capitulis, quæ a nobis concessa sunt, vel confirmata, quoquo modo licentiam habeant, sæpius nominata loca, in uno adunata, atque specialiter apostolicæ exarationis * conjuncta, disjungere, vel uno ab altero alienare. Si quis interea, quod non credimus, temerario ausu contra ea, quæ ab hac nostra auctoritate pie, & firmiter per hoc nostrum privilegium disposita sunt, contraire tentaverit, aut in quoquam transgredi, sciat se auctoritate B. Petri Apostoli anathematis vinculo innodatum, & cum Juda traditore æterni incendii supplicio sit deputatus. Insuper sciat se compositurum auri obrizi lib. xxx. S. Ravennati Ecclesiæ. At vero, qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens hujus nostri privilegii constituta ad cultum Dei respiciens, benedictionis gratiam a misericordissimo D. Deo nostro multipliciter, & vitæ æternæ particeps fieri mereatur, & cum Sanctis omnibus sociatus permaneat. Scriptum per manus Petri Regionarii Notarii & Scriniarii S. Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, & in Indictione X. (*a*) Bene valete. Datum V. Kalend. Februarii per manus Joannis Episcopi S. Albanensis Ecclesiæ, & Bibliothecarii S. Apostolicæ Sedis anno Pontificatus D. Gregorii Papæ primo Imperii autem D. Tertii Ottonis Imperatoris Augusti anno primo in mense Januario i

Omnimoda Archiepiscoporum in eo jurisdictio.

MassaFiscalia, ejusdem fines.

Cornu Cervinum.

Monasteria S. Thomæ Apost. & S. Euphemiæ Martyris in Civitate Arimin.

Reliqua omnia bona in Comitatibus Hadrien. Ferrarien. & Comaclen.

* *for.* a bulla.

* *lege* injunctum.

Eorundem Jo. corum exemptio a quolibet datio &c.

Confirmatio aliorum bonorum, quæ hic enumerātur.

* *lege* cum cunctis.

Exemptio quoque Ravennatis Cleri a vectigalibus.

Molestiā ullā supradictis bonis, vel vim inferre omnibus omnino interdicitur.

* *forte* nequisquam.

* *Deest forsasse* pagina *vel quid simile*.

Anathema contra transgredientes.

Pœnaque XXX. libr. auri.

Bona pro observantibus.

Dat. die 28. Januarii Anno Domini 997. Pontif. Gregorii anno I.

(*a*) Ex statuta a nobis Gregorii Pontificis electionis die constat legendum esse *Indict. X* prout jacet: non vero *XI.* bene enim conveniunt omnia ut videre est in datis, aliquarum Bullarum, quas hic referimus.

Pla-

IV.

Placentina Ecclesia a Joanne XVI. Antipapa Ravennatensi ablata & Metropolitana dicta eidem Ravennatensi restituitur, cui quoque subjicitur Ecclesia Monteferetrana cum bonis omnibus, & pertinentiis.

Ex Concil. Thom. XI. col. 1010.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni Sanctæ Ravennatis Ecclesiæ Archiepiscopo venerando, tuisque successoribus Archiepiscopis in perpetuum.

Exordium.

DIvinæ remunerationis præmia, & bonæ actionis nostræ labores ab æterna manu optate fructificare sperantes, dignum duximus omni divinæ servitutis obsequio hilari mente impendere famulatum maxime in restaurandis Ecclesiis, quas ab antecessoribus nostris ad divini usum servitii dicatas conspeximus. Quapropter considerantes etiam universas hæreses in S. Catholica Ecclesia miserabiliter ortas, dignas resecari S. Ravennat. Ecclesiæ, tibi Joanni ejusdem Ecclesiæ venerando Archipræsuli, tuisque successoribus in perpetuum, paterno amore subvenimus. Placentinam Ecclesiam injuste tibi a meo antecessore ablatam, & contra Canones sub nomine Archiepiscopatus locatam, tibi tuisque successoribus refutantes in perpetuum. Insuper etiam a nostro apostolatu postulasti, quatenus pro omnipotentis Dei amore, mercedeque animæ nostræ, nec non pro statu regni Domini invictissimi Tertii Ottonis Imperatoris Augusti, Episcopatum Monte-feretranum cum omni integritate sua ex nostro dono sub jure S. Ravennatis Ecclesiæ donando, & Episcopum consecrandi a modo in antea cui volueritis, tibi tuisque successoribus, nostræ apostolicæ auctoritatis privilegio muniremus in perpetuum. Propterea tuis flexi precibus, ad honorem S. Ravennatis Ecclesiæ, & stabilitatem ejusdem venerandi loci, ipsum jam fatum venerabilem Episcopatum Monteferetranum cum omni integritate sua, scilicet ecclesiis, capellis, casis, casalibus, curtibus, mansis, colonis, Abbatiis, collis, fundis seu terris, vineis, pratis, pascuis, etiam famulis utriusque sexus, & cum omnibus ad jus notati Episcopii legaliter pertinentibus salvum, & in cunctis quietum consistere sub jure sanctæ Ravennatis Sedis tuitione, sine cujuslibet quacumque contradictione. Ita scilicet confirmantes, decernimus, ut Episcopus, qui in eodem Episcopio pro tempore fuerit, a te vel a tuis successoribus ordinatus, sine omni contradictione subjectionem impendat, & ut alii suffraganei in omnibus secundum ecclesiæ tuæ profectum obediant. Insuper namque sub divini judicii obtestatione interminantes jubemus atque præcipimus, ut nullus Imperator, vel Rex, Dux, aut Marchio, de præfata Consecratione in aliquo te tuosque successores lædere præsumat, sed a præsenti decima Indictione in antea usque in perpetuum, quemcumque eligere volueritis, per nostram concessionem ecclesiastico more in præfato Episcopatu Episcopum consecrare debeatis, remota omnium hominum contradictione. Statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdicto, ut si quicumque homo, cujuslibet potestatis existens, præsumpserit ausu temerario contra hoc apostolicæ confirmationis Privilegium agere, aut a jure S. Ravennatis Ecclesiæ præfatum Episcopatum, donum, & consecrationem subripere tentaverit, nisi resipuerit, & his monitis nostris acquieverit, auctoritate Dei, & nostra non solum anathematis vinculis innodetur, sed a regno Dei alienus existat: Qui autem verus custos & observator extiterit, benedictionis gratiam a Domino consequi mereatur.

Ecclesiæ schismata hæreses nuncupantur.

Placentina Ecclesia Ravennati subiicitur.

Joannis Ravennatis Archiep. preces pro subiicienda sibi Monteferetrana Ecclesia.

Quæ subiicitur cum omnibus pertinentiis &c.

Ejus Episcopi electio & consecratio ad Ravennates Archiepiscopos sine ullius interventu personæ pertinere declaratur.

Anathema contra violatores Decreti hujus.

Scriptum manu Petri Scrinarii, Notarii, & Regionarii S. R. E. in mense Julio, Indictione supradicta X. Dat. Non. Jul. per manus Joannis Episcopi S. Albanensis Ecclesiæ, & Bibliothecarii Sanctæ Apostolicæ Sedis.

Dat. die 7. Julii Anno Domini 997. Pontif. Gregorii Anno II.

V.

Confirmatio Abbatiæ S. Ambrosii & SS. Martyrum Gervasii & Protasii Mediolanen.

Gregorius Episcopus, Servus Servorum Dei.

Ex Mediolan. Archiv. edidit. Io: Petrus Puricellus inter Ambros. Basili. ac Monasterii Cisterc. Monumenta.

Proemium.

POstquam B. Petro Apostolorum Principi, Dominus ac Redemptor noster, Jesus Christus, ex utero Virginis pro Nostra redemptione, ut erat Deus verus ante sæcula, verus homo in fine sæculorum apparere dignatus est, ligandi, & solvendi in Cœlo, & in terra potestatem tribuit, etiam Januas Regni cælestis reserandas concessit, supra soliditatem fidei suam sanctam stabilire dignatus est Ecclesiam secundum illius veridicam vocem dicentis: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prevalebunt adversus eam, & tibi dabo claves regni Cœlorum; & quodcumque ligaveris super terram, ligatum erit & in Cœlo. Postquam, & hujus Vicarii, sincerissime Deo famulantes, carentes nebularum densitatibus, tantam dignius perceperunt potestatem, & universi curam sunt sortiti regiminis, inter quos & nostram parvitatem Dei omnipotentis misericordia connumerare dignata est. Ob hoc Universitati credentium innotescere volumus, quoniam Abbatiam in honore celeberrimi Christi Confessoris Ambrosii nec non venerabilium Martyrum Protasii & Gervasii constitutam, ubi eorum sacra corpora reconduntur, per hujus nostræ auctoritatis privilegium integerrime corroboramus cum omnibus Ecclesiis, oraculis, curtibus, massaritiis, districtis ad ipsam respicientibus: scilicet Basiliano, Monte, Feliciano, Leveniano, Ceresola, Lemonta, Capiate, Oleoducto, Campilioni, Anticiaco, Colonia, Verederio, Cavenaco, villa Alba, Cugniano, atque cum universis ad præfatam Abbatiam spectantibus: eo scilicet ordine ut Monachi ipsius Cœnobii simul cum Abbate, qui nunc sunt, vel qui pro tempore fuerint, prætaxatas Ecclesias, oracula, curtes, masaritios, servos, ancillas, aldiones, & aldianas, sine alicujus majoris minorisve personæ contradictione habeant, teneant, & possideant: atque in eorum usum ac sumptum, prout melius providerint, distribuant, nostra Apostolica auctorita-

Matth. XVI. 19.

Confirmatio Abbatiæ S. Ambrosii.

Cum bonis omnibus, Ecclesiis pertinentiis &c. Enumeratio bonorum.

rita.

ritate concedentes. Si quis vero, quod non credimus diabolico suasu contra hujus nostræ apostolicæ concessionis firmitatem in posterum agere temptaverit, & prælibati Monasterii Cœnobitas in aliquo, quod ei concessimus, inquietaverit; sit anathema, horrendum a trecentis decem, & octo Patribus, & ex consensu fraudis Judæ Ananiæque adæquetur flammis; Et a Patre, Filio, sanctoque Spiritu, nec non a B. Apostolo Petro maledictus, in præsens, & in futurum rei crimine astrictus semper maneat; atque a catholica Ecclesia sit eliminatus, donec prænominatæ Abbatiæ Monachos eorumque Patrem digna satisfactione placare studuerit.

Anathemà cōtra attentatores.

Datum quarto Kalen. Majas per manus Joannis Episcopi sanctæ Albanensis Ecclesiæ, & Bibliothecarii sanctæ Apostolicæ Sedis: Anno Deo propitio Pontificatus Domini Gregorii summi Pontificis & universalis Quinti Papæ in Sacratissima Sede B. Petri Apostoli secundo: Imperante Domno Ottone Tertio a Deo coronato magno, & pacifico Imperatore Anno secundo in Mense & Indict. suprascripta, undecima.

Dat. die 28. Aprilis Anno Domini 998. Pontif. Gregorii anno II.

Scriptum per manus Petri Notarii, & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Aprili, Indict. undecima ✠ Bene valete.

VI.

Gregorius PP. Ravennatensem Ecclesiam multis iterum ornat Privilegiis, multisque donationibus auget.

Simile Privilegium legimus paulo ante.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Gerberto Sanctæ Ravennat. Ecclesiæ Archiepiscopo, ac nostro spirituali filio, & in eadem Ecclesia cunctisque successoribus tuis Archiepiscopis in perpetuum.

Ex Vetustissimo exemplo inter Mss. Archiv. Vaticani edidit Ughell. Ital. sac Tom. II.

Exordium.

QUoniam Apostolicæ Sedis benevolentia, & antiquæ Sedis consuetudini zelo provocata fraternitatem tuam Ecclesiæ Ravennati præfecimus insignia præsulum ejusdem Ecclesiæ dignum duximus tibi conferenda cum usu pallii, quo uti debes certis temporibus, certisque modis sicut antecessores tuos usos fuisse cognoscis, hoc te nihilominus admonentes, ut sicut a nobis hujus decoris usu ac sacerdotalis officii honorem accepisse te gaudes, ita etiam morum, atque actuum probitate susceptum in Christo Sacerdotium adornare contendas, sic enim alterno eris decore conspicuus, si cum habitu corporis, mentis quoque bona concordant, ut foris compositus, intus autem directus, Deo cum Propheta vere dicere possis. Provideo Deo in conspectu meo semper ut sit a dextris mihi, ne unquam commovear. Ut autem charitatem in nobis fundatæ dulcedinis recognoscas, ex gratuita largitate nostra post mortem prædilectæ Imperatricis Augustæ donamus tibi tuæque Ecclesiæ districtum Ravenn. urbis Ripam integram monetam, teloneum, mercatum, muros, & omnes portas civitatis. Si vero alia privilegia aliquibus facta apparuerint sanctæ Ecclesiæ obnoxia, &

Pallium Gerberto Archiep.

Cum habitu corporis, mētis quoque bona convenire debēt. *Psalm.* xv. 18.

Urbis Ravennæ districtus Gerberto cōceditur. Irritatio Diplomatum huic concessioni contrariorum.

huic nostro privilegio contraria, auctoritate Dei & sancti Petri ad nihilum reddenda illa dijudicamus, & hoc quod facimus, stabilimus, & intactum permanendum jubemus. Donamus tibi tuæque Ecclesiæ sanctæ Comaclensem comitatum post mortem Adeledæ Imperatricis Augustæ, ut tu tuaque sancta Ecclesia tuique successores illum cum omnibus, & inibi pertinentibus libere teneant, & ordinent in perpetuum quod benefactum est, ut bene reservemus, & in melius corroboremus. Privilegium quod tuo prædecessori Joanni cum Monteferetrano, & Cervien. Ecclesiis, & cum omnibus quæ sibi largiti sumus ex nostra benevolentia, tibi tuæque sanctæ Ravenn. Ecclesiæ, tuisque successoribus confirmamus, & incorrupta semper esse decernimus; idest monasterium sancti Thomæ Apostoli, & sanctæ Euphemiæ Martyris cum omni integritate eorum, & cum omnibus possessionibus, & rebus eorum cultis, & incultis, tam in civitate Arimini positis, quam extra, scilicet in comitatu Pesaurien. Arimin, & Monte Feretrano collatis. Quæ omnia per centum jam curricula annorum vestra Ecclesia, & vestri antecessores tenuerunt, & vos Dei gratia tenetis quiete, idest Castellum quod vocatur Ligabizzi cum omni pertinentia sua, & curte de sancto Hermete cum prædicta Ecclesia, & cum casalibus, & appendiciis suis, scilicet, & castellum quod vocatur Galiola cum omni pertinentia sua, necnon & Castrum quod vocatur Grandariolo cum omnibus rebus, & possessionibus suis, & castellum quod vocatur Monte Corlino cum omni integritate sua, nec non & integrum castellum quod vocatur Crucis cum omnibus rebus, & possessionibus suis, & ut paternitas bonitatis nostræ filiationem tuæ devotionis summo affectu, & affluenter in Christo enutriat, auctoritate Dei omnipotentis, & sancti Petri Principis Apostolorum, hoc nostro privilegio præceptum de Regiense Episcopatu cum omnibus sibi adjacentiis a venerabili Othone Augusto tibi tuæque Ecclesiæ tuisque successoribus attributum confirmamus, stabilimus, & inconvulsum permanendum præcipimus, ut teneas, defendas, regas, & ad Dei honorem tam tui successores libere ordinetis; Confirmamus etiam tibi, tuæque Ecclesiæ in perpetuum donamus Cæsenam cum omnibus sibi pertinentibus, & per potestatem apostolicam jubemus, ut de subtus strata usque ad mare nullus audeat districtum, aut venationem ullam exercere nisi cui tu aut tui successores jusserint, sed absque omnium hominum inquietudine ad honorem & utilitatem tuam potestateve omnia ibi facias atque præcipias; omnia etiam privilegia jam pridem a prædecessoribus nostris tuæ Ecclesiæ collata omniaque præcepta aut a Regibus aut Imperatoribus pro Dei respectu attributa hoc nostro privilegio in voluntate Dei & auctoritate sancti Petri confirmamus, corroboramus & in æternum valere volumus, & præcipimus. Si quis igitur contra hæc quæ per hoc nostrum Privilegium pie, & firmiter disposita sunt temerario ausu ire tentaverit, sciat se auctoritate Petri principis Apostolorum, cujus immerito vicem agimus, anathematis jaculo innodatum & cum diabolo, & Juda traditore æterni supplicii incendio concremandum, sicque irremediabiliter involvendum, ne unquam a nexibus anathematis sit absolutus. At vero qui observator in omnibus extiterit custodiendi hujus no-

Donatio Comaclensis Comitatus.

Confirmatio. Privilegii nuper concessi Joanni Archiep.

Donatio aliorū nonnullorum prædiorum.

Regiensis Ecclesiæ.

Cæsenatis.

Confirmatio privilegiorum omnium Ravennati Ecclesiæ per Reges, Imperatores, Principes, Pontifices &c. usque adhuc concessorum.

Anathema in attentatores

Fausta observantibus ap. precatio.

nostri Apostolici constituti auctoritatem ad cultum Dei nostri respicientis benedictionis gratiam a misericordissimo Deo nostro multipliciter consequatur.

Scriptum per manum Petri Notarii, & Scrinarii S. Romanæ Ecclesiæ in mense Aprilis, & Indictione Undecima. Bene valete.

Dat die 28. Aprili Anno Domini 998. Pontif. Gre. gorii Anno II.

Datum IV. Kal. Maji per manum Episcopi S. Albanensis Ecclesiæ & Bibliothecarii sanctæ Apostolicæ Sedis anno Pontificatus Domini Gregorii Summi Pontificis, & universalis Papæ in sacratissima Sede beati Petri Apostoli anno secundo, imperante Domino Othone Tertio a Deo coronato magno, & pacifico Imperatore anno secundo in mense, & Indictione undecima.

VII.

Confirmatio bonorum Beneventanæ Ecclesiæ, cujus Episcopis conceditur usus Pallii in perpetuum.

Ex Bibliotheca Benev. Fa. f. ie. 1. 9 nu. B. edidit Ughell. Ital. Sac. Tom. VIII.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Alphano dilectissimo & Reverendissimo Sanctæ Beneventanæ Ecclesiæ Archiepiscopo in Domino Salutem.

Exordium.

CUM summæ, & Apostolicæ dignitatis apex in hoc divini profectus nitore dignoscatur præfulgere, & in exercendis Dei laudibus, sui studeat laboris exhibere certamen, ob hoc debita nos ejusdem apostolicæ pastoralis compulit solicitudinis cura quæque ad stabilitatem piorum locorum promulgare, & Apostolicæ institutionis censura confirmare. Igitur quia postulasti a Nobis venerande Archiepiscope quatenus integrum Archiepiscopatum sanctæ Beneventanæ Ecclesiæ, cui Deo favente præes, concederemus tibi tuisque successoribus in perpetuum, ac cuncta, quæ a predecessore nostro Domino Joanne sanctissimo Papa, precatu Domini Ottonis invictissimi Imperatoris per privilegium concessa sunt tuo prædecessori Landolpho Archiepiscopo ejusdem sedis confirmaremus: piis tuis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id quod a nobis exposcitur per interventum Domini Ottonis Imperatoris effectui mancipamus, concedentes tibi tuisque Successoribus in prædicta Dioeceси in locis, in quibus olim fuerunt in perpetuum Episcopos consecrare, qui vestræ subjaceant ditioni, idest Termulanæ, Bibinæ, Quintodecimi, Ariami, Triventi, Larini, Luceriæ, S. Agathæ, Abbellini, Asculi, Vulturariæ, Thelesiæ, Alifræ, Sessulæ. Confirmantesque tibi tuisque Successoribus Ecclesiam S. Michaelis in Monte-Gargano, cum ipsa Sipontina Ecclesia, & cum omnibus earum pertinentiis, & omnibus prædiis cum Ecclesiis, familiis utriusque sexus, & massis, & cuncta, quæ videntur esse pertinentia ipsarum Ecclesiarum. Concedimus autem Alphano clerico vestro Nepoti integrum ipsum Archiepiscopatum post decessum tuum habendum cum omnibus suis pertinentiis, sicut sunt Civitates, sive quæcumque castra possessa dudum ab antecessoribus tuis Episcopis. Siquidem censentes insuper Apostolica censura sub divini judicii obtestatione .... *Reliqua usque ad calcem baud legi possunt in fine diplomatis* ....

Alphani Archiep. preces.

Confirmatio Privilegii a Ioanne PP. concessi.

Ecclesiæ Beneventano Archiep. subjectæ. Item Ecclesia S. Michaelis in MonteGargano. Item Sipontina cum earum pertienentiis.

Alphanus clericus Alphano Archiepiscopo successor declaratur. *fortasse nunc coadiutor.*

.......manum Antonii Notarii Scrinarii sanctæ Romanæ & Apostolicæ Ecclesiæ in mense Aprilis, & indictione undecima.

Dat. mense Aprili Anno Domini 998. Pontif. Gregorii anno I.

VIII.

Confirmatio Monasterii S. Genesii in Dioecesi Bisuldunensi, ejusque exemptio ab omni ecclesiastica, & sæculari jurisdictione.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.

Ex Archivo Regio Barcinonensi edidit Baluzius in Appendice Marcæ Hispanicæ.

Proemium.

CReditæ nobis speculationis impellimur cura, & ardore Christianæ Religionis, & studio divini cultus permovemur pro venerabilium locorum percogitare stabilitatem atque Deo servientium securitatem, ut hoc proveniente pio labore, & animæ Christo dicatæ, quæ se illi diebus vitæ eorum decreverunt, perseverent imperturbatæ, nec non, & illa maneant sine tenus firma, quæ a Christianis in Dei laude constituta sunt. Igitur omnibus Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus præsentibus scilicet atque futuris notum esse volumus, quia dilectus & spiritalis filius noster Bernardus Bisuldunensis gloriosus Comes suggessit nostro apostolatui quod venerabile Monasterium in honore, ac nomine sancti Genesii, & sancti Michaelis Archangeli nostræ apostolicæ confirmationis, & auctoritatis more canonico privilegio muniremus. Cujus salubribus moti precibus, omniumque Ecclesiarum Dei status haberi volentes, & uniuscujusque Sacri loci jus aliquo modo violari nolentes, decernimus hujus apostolicæ authoritatis privilegio a præsenti undecima Indictione sancimus ob honorem ipsius Beati Genesii, & sancti Michaelis Archangeli, & stabilitatem ejusdem venerandi loci, ipsum jam fatum venerabile Monasterium, quem * ipse prædictus Bernardus noster in Christo spiritalis filius pro omnipotentis Dei amore, mercedeque animæ suæ de suo proprio, suoque comitatu moderno tempore in antea construxit more canonico, & sub jure sancti Petri constituit, nullius alterius ecclesiæ juri vel ditionibus submisit, donante vel imperpetuum in præfato Monasterio concedente de suis propriis suoque comitatu Bisuldunensi rebus. In primis videlicet, Ecclesiam Sancti Vincentii cum decimis, & primitiis vel Cimiteriis suis quæ est prope Castrum Bisulduni, & Ecclesiam sanctæ Mariæ, & sancti Johannis cum omnibus alodiis, & proprietatibus suis quæ est prope moenia Bisulduni, & una cum ipsa proprietate quam ipsum factum Monasterium sancti Genesii, & sancti Michaelis habere videtur in burgo Bisulduno, & in Casellas, & in Berrechar, & in Gessano, & in Porciolas, & in Furvellos, vel in omnibus locis, & Ecclesiam sancti Martini de Jucuniano cum decimis, & primitiis vel oblationibus suis, & ecclesiam sanctæ Mariæ quæ est in saxis cum decimis, & primitiis vel oblationibus suis, & Ecclesiam sancti Fructuosi quæ est in Ursiniano cum decimis, & primitiis vel oblationibus suis, item & Ecclesiam sancti Silvestri quæ est in mauro cum decimis, & primitiis vel oblationibus suis, similiter, & ipsum alodem de sancto Raphaele sicuti per fines

Bernardi Bisuldunensis Comitis preces pro impetrando Privilegio.

Monasterium hoc a prædicto Comite Bernardo constructum. **lege quod.*

Immunitas Monasterii ab alterius Ecclesiæ iure. Donationes Bernardi Comitis.

fines, & terminos designantur pariter; & ipsum alodem de sancto Raphaele, qui est in Adano, & qui est in Evoro, sicuti per fines, & terminos designantur; alodem de prædicto sancto Raphaele qui est in Carravia, sicuti per fines, & terminos designatur; nec non & ipsum alodem de villa Marialdo cum finibus & terminis suis, sicuti ad jura pertinet sancti Raphaelis, & ipsam Ecclesiam sancti Quintini cum silvis, & cum omni sua pertinentia vel adjacentia, & Ecclesiam sancti Cornelii, quæ est in Garno cum omni sua pertinentia vel adjacentia; & ipsum alodem prædicti Bernardi Comitis, quem habere videtur in Ribellas cum casis, vineis, terris, & silvis, pratis, pascuis vel pascuariis suis, sive cæteris alodibus ad ipsum Monasterium vel ad ipsas Ecclesias pertinentibus. Has vero supradictas omnes Ecclesias cum alodibus, & proprietatibus eorum omnia infra Comitatum Bisuldunensem constitutas, sicut ipse fatus Bernardus Comes donavit jam fato Monasterio, & cetera, quæ enarrare longum esset, quæ ubique donavit vel inantea donare potest, sive casis, casalibus, curtibus, mansis, Ecclesiis, cellis, fundis, seu terris, vineis, seu pratis, & pascuis vel pascuariis suis, & cum omnibus ad jus notati Monasterii pertinentibus, salvum, & in cunctis quietum consistere more canonico sub nostræ Apostolicæ Sedis tuitione, ita scilicet confirmantes decernimus, ut nullus Imperatorum, vel Regum, neque ulla alia magna vel parva persona in præfato Monasterio neque pro placito neque pro districto neque pro homicidio ibi aliquam ditionem habere præsumat; sed rem per judicium causatorum canonice dijudicent, & decernant, semper in illorum consistat voluntate, & potestate; liceat eos sub quiete & pace vivere, & secundum canonicam regulam soli Domino Deo servire. Omni tempore sint omnes immunes, & alieni ab omni publica functione vel turpi servitio, ita ut nullus audeat eos molestare aut inquietare, nisi solummodo binos solidos omni anno ad altare sancti Petri pro pensione persolvant. Promulgantes nempe, & hoc auctoritate beati Petri Apostolorum principis coram Deo, & terribili ejus in futuro examine per hoc nostri apostolatus privilegium atque constitutum sancimus atque decernimus, ut nullus unquam præsumat quispiam alius, cujuscumque sit dignatis præditus potestate, vel etiam quæcunque magna parvaque persona, in eodem Monasterio, vel ejus causis incumbere, aut de rebus, & possessionibus vel quicquid de iis, quę eis pertinere videntur, quoquomodo auferre aut alienare, sed loca quæ a prædicto Bernardo Bisuldunense Comite in eodem Monasterio concessa sunt vel concessa erunt, nec non alias locorum possessiones, quæ a cæteris Christianis in eodem sancto loco in postmodum illi concessæ fuerint, firma stabilitate in jure Monasterii ipsius existenda, atque in perpetuo permanenda statuimus. Nec licentia sit, ut dictum est, quod ex eis vel omnibus eidem Monasterio pertinentibus cuiquam magnæ parvæque personæ auferre, ut profecto juxta id, quod subjectus idem venerabilis locus apostolici constituti atque privilegii consistit, inconcusse dotandus permaneat. Siquis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumserit hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti Monasterii statuta sunt refragare, aut in quoquam transgredi, sciat se anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque Juda traditore Salvatoris Domini nostri Jesu Christi æterni incendii supplicio concremandum deputatus: vermis qui non moritur, & ignis qui non extinguitur unquam, nec velit nec valeat parcere. At vero, qui pio intuitu observator, & in omnibus extiterit custodiens hujus nostri Apostolici constituti ad cultum Dei respicientis, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur in sæcula sæculorum Amen. Scriptum per manus Petri Notarii & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Aprilis Indictione undecima. Bene valete.

Confirmatio eorumdē bonorum, & receptio sub tuitione Sedis Apostolicæ. De causis dijudicandis.

Census Altari S. Petri persolvendus.

Solitæ clausulæ pro libertate Monasterii.

Anathema cōtra Monasterii perturbatores & hæc decreta inobservātes.

Script. in Mēse Aprili Anno Domini 998. Pontif. Gregorii Anno II.

IX.

Abbatia S. Mariæ, & Beati Petri Montis majoris dicta, privilegiis donatur, confirmatisque bonis omnibus sub tuitione Sedis Apostolicæ recipitur, liberaque ab omni alia jurisdictione declaratur.

Ex Cartulario S. Michaelis ad Mosam edidit Balūzius Miscel. lan. Lib. IV.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei.

CONvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo promeremur, cum venerabilia loca ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur ob hoc universitati pateat credentium, quoniam Abbatiam in honore Sanctæ Dei genitricis semperque virginis Mariæ Dominæ nostræ & Sancti Petri in Monte Majoris constitutam per hujus nostræ auctoritatis privilegium integerrime corroboramus, & confirmamus in perpetuo, cum omnibus videlicet Ecclesiis, oraculis, curtibus, massariciis ad ipsam respicientibus, quæ ab aliquibus fidelissimis Christianis eidem sancto Monasterio concessa sunt, vel quę etiam per aliqua munimina ad eumdem pium locum pertinere videntur, eo scilicet ordine, ut Monachi ipsius cænobii simul cum Abbate, qui pro tempore fuerit, prętaxatas Ecclesias, oracula, cortes, massaricios, servos, ancillas, aldiones, & aldianas, sine alicujus majoris vel minoris personæ contradictione habeant, teneant, & possideant, atque in eorum usum ac sumtum, prout melius præviderint, distribuant, nostra apostolica auctoritate concedente. Insuper etiam ex nostro dono nostra apostolica auctoritate in usu, & salario prefati venerabilis Monasterii in perpetuum concedimus, & confirmamus castrum videlicet in integrum, qui vocatur Biduino cum territorio ibidem pertinente, & cum omnibus adjacentiis vel pertinentiis suis. quę Isimido per donationis cartulam Domino Deo, & sancto Petro sub jure nostræ sanctæ Romanæ Ecclesiæ donavit, ea videlicet ratione, ut post diem obitus sui, & de tres filiis suis nominative, Bermundus scilicet, Faraldus, & Lotgerius, totum ipsum castrum nostrum in potestate de Monachis ex supradictis tres filiis suis medietatem de supra dicto castro teneant, & possideant. Mortuo vero uno portionem illius ad Monasterium revertat, & ita

Confirmatio oblationum Monasterio factarum.

Donatio castri Bidumi, post mortem vero Possessorum.

*legi alii
*fortasse portio.

ita prosequentibus quando aliis * obierint similiter portionis * illorum in sancto Monasterio revertatur. Censu vero pro jure sancti Petri, sicut ipse Ismido constituit, infra quinque annos tres libras olibani Monachi ad altare sancti Petri persolvant. Hæc omnia supradicta loca cum omnibus eorum pertinentiis per hujus nostri privilegii auctoritatem Monachis ipsius Monasterii tenenda, & possidenda concedimus in perpetuo, itaut nullus Dux, neque nullus * Episcopus, neque Princeps, neque Marchio, neque quælibet magna parvaque persona de præfatis omnibus rebus, quæ inibi pertinere videntur, audeant molestare, vel inquietare, nec non sub divini judicii promulgatione, & confirmatione, & anathematis interdictione corroborantes decernimus, ut nullus Episcopus seu quilibet sacerdotum in eodem venerabili cænobio pro aliqua ordinatione sive consecratione Presbyterorum, vel Diaconorum, missarumque celebratione, nisi ab Abbate ejusdem loci invitatus fuerit, venire ad agendum præsumat; sed liceat Monachis ipsius loci cujuscunque voluerint ordinationis gradum suscipere ubicunque voluerint. Abbates namque qui consecrati erunt de ipsa congregatione cum consilio fratrum communiter eligantur, & ad eum consecrandum quemcumque voluerint Episcopum advocent. Si quis autem temerario ausu, quod fieri non credimus, contra hujus nostræ apostolicæ confirmationis seriem venire aut agere temptaverit, sciat se Domini nostri Apostolorum principis Petri anathematis vinculo innodandum, & cum diabolo, & ejus atrocis * pompis atque cum Juda traditore Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi in æternum ignem concremandum, simulque in voragine tartareoque chaos demersum cum impiis deficiendum. Qui vero custos, & observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, & vitam æternam a Domino consequatur. Scriptum per manum Petri Notarii & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Aprilis, & indictione undecima.

Census a Monachis Altari S. Petri Romæ solvendus.

* lege ullus. Immunitas a quacumque molestia.

Item & ab Ordinarii jurisdictione.

Electio Abbatis penes Monachos.

Pœnæ contra inobservátes.

* sociis restituit Baluzius melius vero atrocissimis.

Script. mense Aprili anno Dom. 998. Pontif. Greg. anno II.

SILVESTER SECUNDUS

PAPA CXLII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. DCCCCXCIX.

Gerbertus, natione Aquitanus, Monachus in Aquitania, mox Abbas Bobiensis in Italia, qui a Rhemensi Archiepiscopatu, quem invaserat, Joannis XV. auctoritate depositus fuerat, postmodum a Gregorio Ravennatensis Archiepiscopus dictus, inthronizatus est Romanus Pontifex die Dominica 2. Mensis Aprilis anno 999. dictusque Silvester hujus nominis II. Sedit annos iv. mensem 1 dies ix. (*a*) temporibus Basilii, & Constantini in Oriente, Othonis III. in Occidente Imperatorum. Obiit die 11. Maii anno 1003. & postridie sepultus est Laterani. Vacavit Sedes dies xxxiii. (*b*)

(*a*) Unanimi fere Catalogorum, Chronicorumque consensu.
(*b*) Sic legitur in VIII. ex Critic. Baron. præf. Catalogis.

Abba-

I.

Abbatibus Fuldensibus jus Primatus cum facultate Synodos habendi confirmatur, eisque more Episcoporum ad Sedem Apostolicam appellandi licentia tribuitur.

Alia huic Monasterio concessa Privilegia leg. in Jo. XIII. Const. Desiderium &c. *dat. anno* 968. *in Agapeto II. Ioan. VIII. Stephano II. & Zachariæ Const.* Quoniam semper &c. *dat. anno* 751.

Ex authen. edid. Frider. Schannat inter Probat. Diœc. & Monarch. Fulden.

Silvester Episcopus Servus servorum Dei. Dilectissimo in Domino filio Erkanbaldo Monasterii Salvatoris Domini nostri Jesu Christi venerabili Abbati, & per eum ipsius successoribus in perpetuum.

Exordium.

POntificii nostri cura nos urget sanctarum omnium Dei Ecclesiarum utilitatibus favere, ac secundum quod unaquæque in proprio statu mansura sit, congruum eis impertire suffragium. Quo circa dilectissime Fili omnia, quæ a prædecessoribus nostris jure, ac rationabiliter postulasse visi sunt prædecessores tui, tibi tuisque successoribus perpetuo confirmamus. Monasterium ergo Fuldense, quod sancti Bonifacii vocabulo viget constitutum in loco qui dicitur Boconia, erga ripam fluminis Fuldaha cum omnibus cellis, Ecclesiis, curtibus ac cunctis ad se pertinentibus, tibi nostri Privilegii præceptione concedimus, largimur, ac confirmamus, ea scilicet ratione, ut nullus inde futurus Abbas consecrationem unquam accipere præsumat, nisi ab hac nostra Apostolica Sede: inter omnia vero totius Germaniæ Cœnobia primum ordinem sedendi, sive judicandi, & Concilium habendi, tibi tuisque Successoribus tribuimus: nulli etiam Archiepiscoporum, Patriarcharum, Episcoporum, vel quoquomodo in Clero constituto temere, nisi a vobis accepta licentia, super principale altare Monasterii vestri Missarum solemnia celebrare liceat: nulla etiam persona Principis, neque totum, neque partem vestri Monasterii alicui mortalium ulla ratione subdere, vel sub beneficii nomine dare præsumat, sed omni tempore soli sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ libera securaque deserviat: si, quod absit, aliquis in eodem Monasterio constitutus Abbas aliquo crimine infamis fuerit, constituimus, ac apostolica auctoritate indissolubiter manere sancimus, ut pulsationis discrimen nullum sentiat, donec nostra Apostolica Sedes judicii censuram ei imponat: liceat autem tibi, tuisque successoribus in perpetuum Episcoporum more, nostro dono nostraque munificentia Apostolicam Sedem ad vestri defensionem appellare, ac contra omnes emulos vestros Romanæ Majestatis scuto vos defensare. Hæc denique universa inter totius Orbis Cœnobia vestram Fuldensem Abbatiam specialissimo dilectionis affectu perpetuo habere volumus, ac firmiter corroboramus; usum insuper Sandalorum, ac dalmaticarum secundum quod ab antecessoribus nostris vobis concessum est, concedimus & confirmamus. Prohibemus autem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem, vel Episcopum in idem Fuldense Monasterium quamlibet ditionem habere præter Sedem Apostolicam: dona vero & oblationes decimasque Fidelium absque ullius personæ contradictione firmitate perpetua vobis permaneant. Igitur quicunque hujus nostri privilegii observator extiterit, omni benedictione repleatur: qui vero quoquomodo hanc nostram præceptionem violare præsumpserit, iram Dei incurrens in extrema die judicii amaranata anathemate perditus lucis claritatem nesciat.

Confirmatio Privilegiorum a Sūmis Pontif. concessorum.

Abbates Fuldenses a sola Sede Apostolica consecrādi.

Jus Primatiale, & Synodos vocandi.

Nemini liceat inconsulto Abbate Sacra habere ad Monasterii principale altare.

Monasterium soli Apostolicæ Sedi subjectum.

Abbates ab hac solum judicandi.

Jus appellandi ad Sedem Apostolicam.

Usus Sandaliorum & Dalmaticæ.

Dona & Decimæ Monasterio omnino debitæ.

Anathema contra inobservantes.

Scriptum per manus Antonii Notarii & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ.

Bene valete.

Datum II. Kal. Januarii per manum Joannis Sanctæ Albanensis Ecclesiæ Episcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Sedis Apostolicæ anno Deo propitio Pontificatus Domni Silvestri Junioris Papæ I. Imperante Domno Ottone III. pacifici Imperii ejus anno III. Indictione * XIII.

Dat. die 31. Decēbris anno Dom. 999. Pontif. Silvestri anno 1. * XII. *legēdū monet Schannat, & quidē recte.*

II.

Silvester PP. sacram Coronam Stephano Hungarorum Duci mittit, quem Regio quoque nomine cohonestat; variisque concessis privilegiis Strigoniensem Ecclesiam Regni Metropolim instituit.

Ex Archivo Traguriensis Ecclesiæ depromptum ab Antonio Varantio Dalmata edidit Melchior Inchofer annal. Eccles. Regni Hungar. ad ann. 1000.

Silvester Episcopus Servus Servorum Dei Stephano Duci Hungarorum salutem & apostolicam benedictionem.

LEgati Nobilitatis tuæ, in primis vero charissimus confrater noster Astricus, venerabilis Colocensis Episcopus, tanto majori cor nostrum lætitia affecerunt, ac minori officium suum labore confecerunt, quanto divinitus præmoniti cupidissimo animo illorum adventum de ignota nobis gente præstolabamur. Fælix legatio, quæ cælesti præventa nuntio, atque angelico pertractata ministerio, prius Dei conclusa est decreto, quam a nobis audita fuisset. Vere non volentis, neque currentis, sed secundum Apostolum, miserentis est Dei: qui teste Daniele mutat tempora, & ætates: transfert Regna atque constituit: revelat profunda, & abscondita, & novit in tenebris constituta, quia lux cum eo est, quæ, sicut docet Joannes, illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Primum ergo gratias agimus Deo Patri, & Domino nostro Jesu-Christo, qui temporibus nostris invenit sibi David filium Geysæ, hominem secundum cor suum, & luce irradiatum cælesti suscitavit illum pascere Israel populum suum, electam gentem Ungarorum. Deinde laudamus pietatem sublimitatis tuæ in Deum, & reverentiam erga Sedem Apostolicam, cui divina patiente misericordia nullo meritorum nostrorum suffragio præsidemus. Tum vero largitatem liberalitatis, qua B. Petro Apostolorum principi, Regnum, ac gentem, cujus Dux es, cunctaque tua ac te ipsum per eosdem Legatos & literas perpetuum obtulisse digno præconio commendamus. Hoc enim facto egregio aperte testatus es, & re vera talem te merito esse demonstrasti, qualem ut nos te declarare dignaremur, studiose expetivisti. Sed parcimus. Neque enim necesse est, ut quem tot ac talia præclara pro Christo gesta facinora vo-

Legati Stephani Ducis. Hæc legatio Silvestro nocturno visu divinitus objecta.

Roman. IX. 16.

Dan. II. 21. 22

Joan. I. 9.

Pietas Stephani Ducis.

Stephanus se, Regnumque S. Petro obtulit.

voce publica clamant, quemque Deus ipse commendat, amplius commendavimus. Quare gloriose Fili cuncta a nobis, & Sede Apostolica postulata, diadema, nomenque regium, Strigoniensem Metropolim & reliquos Episcopatus, omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, ejus authoritate præmonente, atque ita jubente eodem omnipotente Deo, cum apostolica, & nostra benedictione libenter concessimus, concedimus, & impertimur. Regnum quoque a munificentia tua S. Petro oblatum, teque una ac gentem, & nationem Ungaricam præsentem & futuram, sub protectionem S. Romanæ Ecclesiæ acceptantes, prudentiæ tuæ, hæredibus ac legitimis successoribus tuis habendum tenendum, regendum, gubernandum, ac possidendum reddimus, & conferimus. Qui quidem hæredes, ac successores tui quicumque, posteaquam per Optimates legitime electi fuerint, teneantur similiter nobis, & successoribus nostris per se, vel per Legatos debitam obedientiam, ac reverentiam exhibere, seque sanctæ Romanæ Ecclesiæ, quæ subiectos non habet ut servos, sed ut filios suscipit universos, subditos esse ostendere, atque in catholica fide, Christique Domini ac Salvatoris nostri religione firmiter perseverare, eandemque promovere. Et quia Nobilitas tua Apostolorum gloriam emulando, Apostolicum munus Christum prædicando, ejusque fidem propagando gerere non est dedignata, nostrasque, & Sacerdotii vices supplere studuit, atque Apostolorum Principem præ cæteris singulariter honorare; idcirco & nos singulari insuper privilegio Excellentiam tuam tuorumque meritorum intuitu hæredes, ac successores tuos legitimos, qui sicut dictum est, electi, atque a sede apostolica approbati fuerint, nunc & perpetuis futuris temporibus condecorare cupientes, ut postquam tu, & illi corona, quam mittimus, rite juxta formulam Legatis tuis traditam coronatus, vel coronati extiteritis, Crucem ante se Apostolatus insigne, gestare facere possis, & valeas, atque illi possint valeantque: & secundum quod divina gratia te & illos docuerit Ecclesias Regni tui præsentes, & futuras, nostra ac successorum nostrorum vice disponere atque ordinare, apostolica auctoritate similiter concessimus, volumus, & rogamus, sicut in aliis litteris, quas in communi ad te, Optimatesque Regni, & cunctum fidelem populum per Nuncium nostrum, quem ad te dirigimus, deferendis plenius hæc omnia explicata continentur. Oramus omnipotentem Deum, qui te de utero Matris tuæ vocavit nomine tuo ad regnum, & coronam, quique diadema, quod Duci Polonorum confectum per nos fuerat, tibi dandum mandavit, augeat incrementa frugum Justitiæ suæ; novellas plantas Regni tui rore suæ benedictionis perfundat largiter: Regnum tuum tibi, teque Regno servet incolomem; ab hostibus visibilibus, & invisibilibus protegat; ac post terreni Regni molestias in cælesti Regno corona adornet æterna. Data Romæ VI. Kal. April. Indictione decimatertia (a).

Diadema, nomenque regiū ei conceditur, Strigoniensis Metropolis.

Hungariæ Regnum & Gens tota sub protectione Romanæ Ecclesiæ recipitur;

& possidendū Stephano R. eiusque legitimis successoribus conceditur.

Stephani Successores Sedi Apostolicæ obedientiam præstare teneantur.

Rom. Ecclesia subiectos non habet ut servos, sed ut filios,

Hungariæ Regibus Crucem ante se, seu Apostolatus insigne gestare cōceditur,

Ecclesiisque tum erectis, tum erigendis Episcopos ordinare.

Fausta Pontificis apprecatio,

Dat. die 27. Martii anno Dom. 1000. Pontif. Silvestri anno I.

(a) Celeberrimo huic Monumento Bullæ nomen addere non auserim: illud tamen hic referendum putavi; Magnum siquidem apostolicæ Romanorum Pontificum solicitudinis ad propagandam orthodoxam religionem documentum, illustre filialis regum Hungarorum erga Romanam ecclesiam observantiæ, quæ non absimilis cæteris in Regnis, Regibusque semper fuit.

III.

Silvester PP. II. utrumque Monasterium Stabulense & Malmundariense sub sua suscipit protectione, mandatque, ut in Abbatis electione ex Stabulensi si dignus reperiatur, assumatur.

Bona Monasteriorum horum confirmavit Gregorius V. Constit. Tum summæ &c. *dat. anno* 996.

Silvester summus, & universalis Papa, & B. Petri Vicarius servus servorum Dei, venerabili Stabulensium & Malmundariensium Abbati Ravengero & omnibus in Christo pie vivere volentibus veram in Domino Jesu dilectionem ac mutuam fraternæ charitatis unanimitatem.

Ex Archiv. Monasterii Stabulēsis edidit Edmundus Martenne inter vetera Monum. hujus Monast. Veter. Script. & Monumen. Tom. II.

CUM constat post primorum nostrorum parentum prævaricationem in liberi arbitrii abusionem genus humanum, ei sententiæ addictum, ut & homo capitibus aliorum secundum psalmographi vocem superponatur, ad compescendos scilicet humanæ voluptatis illicitos appetitus, & legibus non modo forensibus, verum etiam ecclesiasticis cohibeamur regulis, ac rationibus; eousque progressa est auctoritatum institutio, ut sancta sanctorum loca, quæ devotione fidelium fundata, cultui divino mancipata, plura a diversis stipendiorum eximia sunt adepta, non solum regalia, sed imperalia ad immunitatem sui expostulent præcepta; verum etiam auctoritatis nostræ ad stabilitatem sui desiderent privilegia. Quapropter rogatu venerabilis Hotgeri Leodiensis Episcopi abbatiam Stabulensem, vel Malmundariensem antiquorum regum, & imperatorum munificientia nobiliter constructam, & semper tam nostrorum prædecessorum auctoritate, quam regia immunitate defensam, sub eadem immunitatis nostræ tuitione suscipimus. Abbatem semper habeant, ea tamen præponderante ratione, Malmundariensium pace, ut quia beatus Remaclus utriusque Monasterii constructor, & Tungrensium antea Episcopus & pastor, maluit in altero eorum, idest Stabulensium, locum sepulturæ sibi deligere, ipsi primam electionis obtineant vicem, si apud eos melior meritis & instructior litteris inveniatur. Si autem non illic, sed Malmundarii melior reperiatur, utrique loco præficiendus potius, quam externis assumptus intromittatur. (a)

Exordium.

Hotgeri Leodiensis Episcopi preces.

Utrumque Monasterium sub protectione Sedis Apost. recipitur.

S. Remaclus Stabulēsis Monasterii Fundator in eodem cōdi voluit.

Ex eodem eligendus Abbas.

Si ibidem dignior non reperiatur, ex Malmundariēsi.

(a) Contextus ipse Privilegii hujus, & præcipue inscriptio a cæteris omnibus valde diversa non parvam legenti suspicionem pariet. Nos exploratæ relatoris fidei standum putavimus. Datum dicit circa annum 1000.

Con-

IV.

Confirmatio S. Urgellensis Ecclesiæ, bonorumque, & jurium ad eamdem spectantium.

Silvester Episcopus Servus Servorum Dei reverentissimo Sallæ sanctæ Urgellensis Ecclesiæ Episcopo, tuisque successoribus in perpetuum.

Ex chartulario Ecclesiæ Urgellensis edidit Baluzius in Appendice Marcæ Hispanicæ

Proœmium.

DEsiderium, quod religiosorum præpositorum ordinatione, & sanctorum locorum stabilitate permanere monstratur, sine aliqua est Deo auctore dilatione sustentandum, & quotiens in suæ utilitatis commodis nostrorum assensus, & Sanctæ apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire, & rite pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc nobis quoque potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus conscribatur. Et ideo quia postulasti a nobis, ut præfatum Episcopatum sanctæ Urgellensis Ecclesiæ apostolicæ autoritatis serie muniremus, & omnia ei pertinentia, quæ juste, & legaliter habere vel tenere videtur, perenni jure ibidem inviolabiliter permanenda confirmaremus, propterea tuis flexi precibus per hujus nostræ auctoritatis privilegium statuentes decernimus, ut cuncta loca urbana vel rustica, idest, cortes, mansos, salas, castella, casales, vineas, terras, diversaque prædia, culta vel inculta, cum decimis, & primitiis suis, colonis vel colonabus suis, & ancillis, & aldionibus, quæ ab aliquibus fidelissimis christianis eidem Episcopio concessa sunt, sive in Comitatu Cerdaniensi pagus Libianensis, Bergitanensis, Palianensis, Ribacurcensis, Jestabiensis, Cardosensis, Anabiensis, Turbiensis, & locum sanctæ Deodatæ cum finibus suis; castrum quoque Sanaugia cum finibus suis, Calbiciano, Feners, Submonte, Letone, Clopedera cum silvis, & finibus earum. In pago Ausonensi Castellato & Turrizella cum finibus suis. In Marsano ipsum alaudem qui fuit de Guisado Episcopo. In Gerundense villa Adeiz cum omni alode vel ipsa parrochia; item in Urgello villam, quam dicunt Bascharam cum finibus suis, & ipsam parrochiam de Alasse, & ipsam villam de Boxedera, Nocolone, Sardina, Sallellas, cum fevo, & alode comitale. In villa sancti Stephani fevo, & alode comitale. In valle Andorra omnes alodes comitales, & ipsam villam de Montanicello vel de Cubilare cum finibus eorum. Castrum de Cartobite cum finibus suis, & villam de Salente cum finibus suis, & ipsum fevum de Archavelle etiam, & Monasterium sancti Petri in schalas cum omnibus suis pertinentiis. Et ipsam turrem, quæ fuit de Marchuz, atque aliam turrem in fines Celsona, quæ fuit de Bellone, sive tertiam partem telonei cum pertinentiis mercati, vel omnia, quæ per aliqua munimina ad eundem pium locum pertinere videntur, & quod amodo, & in antea tu tuique successores legaliter adquisituri fueritis, cum magna sicuritate pacifice, & quiete habere vel tenere, & possidere debeatis in perpetuum, ita ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Comes, nullus Marchio, nullus Judex, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim aut invasionem in eodem Episcopio neque in suis pertinentiis unquam facere præsumat. Si quis autem temerario ausu, quod fieri non credimus, contra hujus nostræ apostolicæ confirmationis seriem venire tentaverit, sciat se Domini nostri, Apostolorumque principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo & ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi in æternum ignem concremandum, simulque & in voragine tartarea demersum cum impiis deficiat. Qui vero custos, & observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, & vitam æternam a Domino consequatur. Scriptum per manus Petri Notarii & Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Majo, Indictione quarta decima.

Confirmatio bonorum ejusdem Ecclesiæ.

Immunitas a quacumque sæculari potestate.

Solitæ clausulæ.

Script. mense Majo anno Domini 1001 Pont. Silvestr. anno III.

V.

Confirmatio S. Gerundensis Ecclesiæ, bonorumque & jurium omnium ad eamdem spectantium.

Silvester Episcopus Servus Servorum Dei dilecto filio Odoni, Episcopo Sanctæ Gerundensis Ecclesiæ, tuisque successoribus in perpetuum.

Ex Archivo Episcopi Gerundensis edidit idem Baluzius ibidem.

Exordium.

DEsiderium, quod religiosorum præpositorum ordinatione, & sanctorum locorum stabilitate permanere monstratur, sine aliqua est Deo auctore dilatione sustentandum, & quotiens in suæ utilitatis commodis nostrorum assensum, & sanctæ apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire, & rite pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc nobis quoque potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus conscribatur. Et ideo quia postulasti a nobis, ut præfatum Episcopatum sanctæ Mariæ Gerundensis Ecclesiæ apostolicæ auctoritatis protectione muniremus, & omnia ei pertinentia perenni jure ibidem inviolabiliter permanenda confirmaremus, videlicet quantum habere videtur infra muros civitatis Gerundæ vel in ejus Comitatu, una cum Ecclesia S. Filicis Martyris, & sancti Narcissi, quæ est juxta portam civitatis Gerundæ, cum omnibus eorum pertinentiis, & Ecclesiam sanctæ Mariæ, quam dicunt Episcopalem, simulque cum ipso alaude vel fiscus, quem dicunt Fontanetus & fonte Edeta, & Apiliares, & Ventinaco, & Muro, & murello de Palatiolo, & ipsam fontem. Hæc omnia cum decimis, & primitiis, & oblationibus, & servitium fiscale, & ipsum alaudem, quem dicunt Parietes Rufini cum terminis, & adjacentiis suis, & omnes Ecclesias parrochiales vel apendicios, qui sunt in omni Comitatu Gerundæ & cum decimis, & primitiis, & oblationibus fidelium, & Alaudes, quæ ad ipsas Ecclesias pertinent vel habere videntur, & tertiam partem de ipsa moneta de civitate Gerunda, simul cum censu de ipsis Judæis, atque tertiam partem de ipso teloneo de ipsis mercatis, de prædicta civitate, vel de ejus Comitatu, & tertiam partem de ipsis pascuariis de prædicto Comitatu. Et in Comitatu Bisuldunensi ipsum alaudem quem dicunt Bascara, & ipsum alaudem de Crispiana, cum co-

Confirmatio bonorum ejusdem Ecclesiæ, quæ enumerantur.

eorum terminis, & adjacentiis. Et cellam sancti Laurentii, quæ est super castrum Bebeta, quemadmodum Fredolo per præcepta regalia detinet. Et Ecclesiam sancti Martini, quæ est in locum quem dicunt Calidas, cum omnibus quæ habere videtur. Et omnes Ecclesias parrochiales vel appendicias, quæ in prædicto comitatu Bisuldunensi sunt, qui sunt de prædicta Sede vel esse debent, cum decimis, & primitiis, & oblationibus, & alaudes, quæ ad ipsas Ecclesias pertinent, cum tertia parte de teloneo, & mercatos suos, & ipsos pascuarios. Et in civitate Empurias omnia quantum ibi prædicta Sedes habet, cum ipso censu de ipso mari. Et in Comitatu prædicto Empuriensi ipsum alaudem, quem dicunt Uliano cum terminis, & adjacentiis suis, & cum servitio fiscale, & Ecclesias, quæ ibi sunt fundatæ, cum decimis, & primitiis, & oblationibus, quæ ad eas Ecclesias pertinent. Et Ecclesiam sancti Johannis, quæ est in Bederga cum decimis, primitiis, & oblationibus. Et omnes Ecclesias parrochiales cum earum appendiciis, quæ in prædicto Comitatu Emporitanense sunt una cum decimis, & primitiis, & oblationibus. quæ sunt de ipsis Ecclesiis. Et in Petralata Ecclesiam sancti Martini cum decimis, & primitiis, & oblationibus suis. Et in Comitatu Petralatensi Ecclesiam sanctæ Mariæ cum decimis, & primitiis, & oblationibus, & alaudibus suis. Et omnes Ecclesias parrochiales cum earum appendiciis, quæ sunt in comitatu prædicto Petralatensi cum earum decimis, & primitiis, & oblationibus, & alaudibus. Et tertiam partem de teloneo de ipsis mercatis, & tertiam partem de ipsis pascuariis. Et ut absque iugo seu ditione cujuscumque personæ eum stabilire nostri privilegii pagina corroboraremus. Propterea tuis flexi precibus per hujus nostræ auctoritatis privilegium statuentes decernimus ut cuncta loca &c. ita ut nullus Judex, nullus Marchio &c. Qui vero custos &c. *omnia ut supra in privilegio Urgellensi.*

Script. mense Decembri anno Dom. 1002 Pontif. Silvestri anno IV.

Scriptum per manum Petri Notarii, Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembri, Indictione prima. Bene valete.

VI.

Confirmatio Privilegiorum a Nicola PP. I. & Joanne VIII.* Vizeliacensi Monasterio Concessorum.

** Hæc vide suis locis.*

Edidit Dacherius in Spicil. To. III. Hist. Vezeliaci Lib. I.

Silvester Episcopus Servus Servorum Dei Roberto religioso Abbati sancti Vizeliacensis Cœnobii, omnique Congregationi ejusdem Monasterii in perpetuum.

Postulatio Roberti Abbatis.

QUotiens illa a nobis tribui sperantur, quæ rationi incunctanter conveniunt; animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum impertire suffragium: atque ideo, quia postulasti a nobis quatinus privilegium sedis Apostolicæ Monasterio Vizeliaco, cui præesse dinosceris, quod constat olim a Gerardo nobilissimo, & christianissimo viro, nec non, & Bertha uxore ejus, in honore Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi, & veneratione Beatissimæ Mariæ Genitricis ejusdem Domini nostri, constructum in regno Burgundiæ in parochia Augustodunensi, in pago Avalensi; quodque a præfatis fundatoribus B. Petro Apostolorum principi liberali devotione, & testamenti pagina collatum est, facere deberemus, veluti a precedessoribus nostris piæ memoriæ Nicolao Papa atque Joanne jamdudum factum fuisse; inclinati precibus tuis libenter fieri decrevimus; per quod apostolicæ auctoritatis privilegium confirmamus, atque statuimus, ut nulli Imperatorum, nulli unquam Regum, nulli Antistitum, nulli quacunque prædito dignitate, nulli cuiquam alii de omnibus rebus mobilibus, & immobilibus, quæ eidem Monasterio a jam dictis fundatoribus, vel ab aliis quibuscumqne personis collatæ, & concessæ, vel in futurum a quolibet de proprio fuerint jure donatæ, sub cujuslibet causæ occasionisve specie liceat minuere, vel auferre, neque suis usibus applicare: Sed cuncta, quæ ibi oblata sunt, vel offerri contigerit a præsenti XIV. Indictionis tempore illibata, & sine inquietudine, in sustentatione jam dicti Monasterii, & usibus Abbatum, & Monachorum sub regula patris Benedicti ibi Deo militantium, volumus atque præcipimus possideri; ea videlicet conditione, ut nullus successorum nostrorum Pontificum in hac sancta sede, cui Deo auctore servimus, unquam vel usquam quiddam de eisdem rebus cuiquam beneficare, commutare, aut sub censu quolibet concedere per futura tempora patiatur. Sed censum tantummodo in testamento traditionis a Fundatoribus, qui ex eodem Monasterio hanc sanctam Sedem Romanam heredem fecerunt, etiam delegatum: unam videlicet libram argenti annis singulis successores nostri accipientes piæ paternitatis suffragium eidem Monasterio, & tibi, successoribusque tuis ac Monachis sub jam dicti patris regula ibidem degentibus, sollicitudine pastorali vigilanter contra omnes infestantes impendere studeant. Item constituimus, ut obeunte Abbate dicti Monasterii non alius ibi quacumque obreptionis astutia ordinetur, nisi quem consensus Monachorum secundum timorem Dei, & institutionem regulæ B. Benedicti elegerit, & hujus Apostolicæ Sedis Pontifex providerit, ordinandum. Unde constituimus, & Apostolica auctoritate censemus, atque per hoc nostrum Apostolicum Privilegium confirmamus, ut nullus Rex, aut Pontifex, vel Abbas, aut Comes, vel qualiscunque magna parvaque persona avaritiæ cupiditate corruptus, aut diabolica suggestione deceptus audeat vel præsumat contra tuum honorem, o venerabilis Roberte Abbas, qualicunque modo insurgere, vel in tuo loco aut de tuo honore molestias tibi inferre, vel de omnibus rebus Monasterii, quæ tibi tuisque decessoribus a nobis nostrisque antecessoribus per paginam privilegii concessa atque firmata sunt, aliquas invasiones, vel rapinas sive violentias inferre; si non vult auctoritate Dei, & sancti Petri, & nostra apostolica excommunicatione, a corpore, & sanguine Domini Nostri Jesu Christi, & ab ingressu Ecclesiæ noverit se esse disjunctum.

Confirmatio Privilegiorũ a prædecessoribus Pontificibus concessorum.

Libertas, & immunitas Monasterii.

Cuiquã quidquam bonorum ab eodẽ alienare quovis titulo interdicitur.

Libera Abbatis electio penes Monachos.

Hoc quoque Capitulo præsenti subjungimus, ut locum avaritiæ secludamus, nulli unquam liceat de Regibus, nulli de Episcopis vel Sacerdotibus vel de quibuscunque fidelibus, per se suppositamve

Nullum damnum, vel re-

cipiendū pretium pro ordinationibus.

tamve perſonam, de ordinatione ejuſdem abbatis, aut Clericorum vel præsbyterorum, aut de largitione chriſmatis, vel de conſecratione Baſilicæ, vel de quibuſcumque cauſis ad idem Monaſterium pertinentibus audere in qualibet ſpecie, exenii loco quicquam accipere, neque eundem Abbatem pro ordinatione ſua aliquid dare; neque Epiſcopus civitatis, ipſius parochiæ, niſi ab Abbate ipſius Monaſterii invitatus ibidem pubblicas Miſſas agat, neque ſtationes in eodem Cœnobio indicat, ne ſervorum Dei, quies quocunque modo populari conventu valeat perturbari, neque manſionaticos exinde præſumat exigere. Suſceptionem autem fidelium, aut religioſorum virorum, atque beneficentiam, quam jubet Apoſtolus cunctis exhibendam, pro poſſibilitate loci & facultatum, non modo ibidem fieri denegamus; verum etiam ſuademus. Si quis vero Regum, Epiſcoporum, Sacerdotum, Abbatum, Judicum, Comitum, aut ſæcularium perſonarum contra hanc noſtræ inſtitutionis paginam venire tentaverit, percuſſus apoſtolico anathemate, poteſtatis honoriſve ſui dignitate careat, reumque ſe coram divino judicio cognoſcat, & niſi ea, quæ a ſe male acta ſunt defleverit, a ſacratiſſimo corpore Domini Noſtri Jeſu Chriſti alienus fiat, atque æterno examini diſtrictæ ultionis ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juxta ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti quatenus, & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. (*a*)

Omnimoda Monaſterii exeptio ab Epiſcopi juriſdictione.

De recipiendis Monachis.

Anathema in refragantes.

VII.

Arnulphi Rhemenſis Archiepiſcopi reſtitutio in jura Rhemenſis Eccleſiæ, a qua fuerat depoſitus.

Ex Codice S. Remigii Remenſis a Sirmōdo deſcript. primū edidit Coletus Concil. Tom. XI.

Silveſter Epiſcopus Servus Servorum Dei, dilecto in Chriſto Filio Arnulfo, Sanctæ Remenſis Eccleſiæ Archiepiſcopo.

Proemium.

Apoſtolici culminis eſt non ſolum peccantibus conſulere, verum etiam lapſos erigere, & propriis privatos gradibus reparatæ dignitatis inſignibus informare, ut Petro ſolvendi libera ſit poteſtas, & Romanæ gloriæ ubique fulgeat dignitas. Quapropter tibi Arnulfo Remenſi Archiepiſcopo, quibuſdam exceſſibus pontificali honore privato, ſubvenire dignum duximus, ut quia tua abdicatio Romano aſſenſu caruit, Romanæ pietatis munere credaris poſſe reparari. Eſt enim Petro ea ſumma facultas, ad quam nulla mortalium æquiparare valeat felicitas. Concedimus ergo per hujus privilegii noſtri ſtatuta, tibi baculo, & anulo redditis, Archiepicopali officio fungi, & omnibus inſignibus, quęcumque ad ſanctæ Metropolim Remenſis Eccleſiæ pertinent, ſolito more perfrui. Pallio ſolemnitatibus ſtatutis utaris, benedictionem Regum Francorum & tibi ſubiectorum Epiſcoporum obtineas, & omne magiſterium, quod tui anteceſſores habuiſſe viſi ſunt, noſtra authoritate apoſtolica geras. Præcipimus etiam, ut nullus mortalium in ſynodo, aut in quacumque parte, abdicationis tuæ crimen tibi quoquomodo opponere præſumat, vel hac occaſione in improperii contra te verba exardeſcat; ſed noſtra te ubique authoritas muniat, etiamſi conſcientiæ reatus accurrat. Confirmamus inſuper tibi & concedimus Archiepiſcopatum Remenſem in integrum cum omnibus epiſcopatibus ſibi ſubiectis, ſeu cum omnibus Monaſteriis plebibus, titulis, & capellis, atque curtibus, caſtellis, villis, caſalibus, & cum omnibus rebus ad Eccleſiam Remenſem pertinentibus, ſalvo, & inviolabili teſtamento B. Remigii Francorum Apoſtoli. Statuentes apoſtolica cenſura ſub divini obteſtatione judicii, & anathematis interdictione, ut nulli unquam noſtrorum ſucceſſorum pontificum, vel alicuilibet magnæ parvæque perſonę hoc noſtrum privilegium infringere liceat. Si quis vero, quod abſit, hoc Romanum decretum violare tentaverit, anathema ſit. (*a*)

Arnulphus nō injuria depoſitus.

Ejus tamen depoſitio inconſulta Romana Sede facta.

Reſtitutio per Pontificem.

Prout etiā Jurium omnium

Arnulpho crimen ullum opponi depoſitionis cauſa interdicitur.

Bona Rhemenſis Eccleſiæ in integrum eidem redduntur.

Anathema contra violatores Decreti hujus.

(*a*) Deſunt Chronologici caracteres.

(*a*) Lubet hic adnotata a Gabriele Coſſartio ſubiicere: *Jam reſtitutum a Gregorio V. Silveſtri deceſſore Arnulfum ſupra diximus ex Aymoino in vita S. Abbonis cap. XII. quo fit, ut exiſtimem, hanc non Silveſtri, ſed Gregorii epiſtolam eſſe; & librarii ſive inſcitia, ſive incuria, mendum hoc irrepſiſſe. Quod ſiquis eam aſſerere Silveſtro pertinaciter velit, hoc dicat: voluiſſe Silveſtrum hoc judicio ſic Arnulfum reſtituere, ut eum ob crimina dejectum eſſe declararet: idque publico monumento teſtatum relinqueret: hoc enim facit, dum &* reatus conſcientiæ *meminit* & quibuſdam exceſſibus Pontificali honore privatum *aſſerit. Intererat enim* Silveſtri, *qui ante Pontificatum Gerbertus dictus, & Remenſi primum, ac deinde Ravennenſi Archiepiſcopatu potitus, non videri inſontem Arnulfum, ne calumnia ipſum olim oppreſſiſſe diceretur. Ejus ergo condemnationem abrogare ſe dicit, non quod fuerit injuſta per ſeſe, ſed quod* Romano aſſenſu caruerit. *Quæ conjectura ſi locū aliquē habeat, cenſeri debet prior Arnulfi per Gregorium V. reſtitutio, non ſupremo judicio facta, ſed legitimo judicio præmiſſa.* Altera hæc Coſſartii conjectura cum temporibus illis accommodata magis viſa nobis ſit, ſupraſcriptum decretum inter Silveſtri bullas repoſuimus. Sequatur lector quam maluerit ſententiam: Decretum ſive Gregorio ſive Silveſtro tribuat, nihil noſtra intereſt, dummodo ſuppoſitionis illud non arguat.

JOAN-

JOANNES XVII.

PAPA CXLIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MIII.

JOannes Decimus Septimus, natione Romanus, qui dicebatur Sicco, ordinatus est Romanus Pontifex die Dominica 13. Mensis Junii anno 1003. dictus est Joannes xvii. ne confunderetur cum nuper expresso Joanne Antipapa, sub cujus nomine eo numero notato (*a*) extabant sparsæ toto orbe pro occasionum diversitate Epistolæ, ac Bullæ. Sedit in Pontificatu Menses v. dies xxv. (*b*) Quare obiisse dicendus est die 7. Mensis Decembris ejusdem anni 1003. :& sepultus est in Basilica Lateranensi. Vacavit Sedes dies xix.

(*a*) Ut asserit Papebrochius in Conatu Chronico-Historico.
(*b*) Ita habetur in tribus Vignolii Catalogis.

JOANNES XVIII.

PAPA CXLIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MIII.

JOannes Decimus Octavus, natione Romanus, qui dicebatur Fasanus de Regione secus porta Metrovi (*a*) ordinatus est Romanus Pontifex die Dominica 26. mensis Decembris anno 1003. Sedit annos v. menses v. (*b*) imperantibus in Oriente Basilio, & Constantino Impp. in Occidente vero Henrico II. nondum coronato. Obiit circa finem mensis Maji anni 1009. & sepultus est in Basilica Vaticana. (*c*)

(*a*) Addit II. Vignolii Catalogus.
(*b*) Ut ostendit Pagius.
(*c*) Supradict. VIII. ex Critic. Baron. præf. Catalogis scribit vacasse Sedem d. XIX. quamvis hoc in tanta temporum obscuritate asseri vix possit.

Privi-

I.

Privilegium confirmationis, & exemptionis pro Monasterio S. Florentii Salmuriensis in Diœcesi Andegavensi.

Johannes Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Roberto venerabili Abbati Monasterii S. Florentii Confessoris Christi, siti in loco qui dicitur Salmurus, ejusdemque Successoribus, cunctisque in eodem loco commorantibus fratribus perpetuum vale.

In Historia Monasterii hujus edidit Martenne ex MS. in Collectione Veter. Script. Tom. V.

CONvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, & promptum animi impertiri assensum. Tunc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum reponitur, quando venerabilia loca opportune ad statum rectitudinis sunt perducta. Igitur quia postulasti a nobis, quatenus monasterium S. Florentii Confessoris Christi, situm in loco, qui dicitur Salmurus, in territorio Andegavensi, privilegiis Sedis Apostolicæ decoraretur; libenti animo petitioni tuæ adsensum damus. Quia vero ipsum Monasterium olim a Carolo Imperatore nobiliter constructum fuerat in loco vocabulo Glonna, ubi S. Florentius post diutinam vitam spiritum cælo reddidit, & præceptis imperialibus atque privilegiis cum amplissimis possessionibus roboratum, atque ditatum est. Similiter a Ludovico cognomento Pio ejus filio omnis fiscalis exactionis, vel cujuscumque legalis, seu officiariæ pensionis, simul etiam synodalis debiti omnium Ecclesiarum, quæ ipsi monasterio subjacent, immunitate ditatum, nos eidem antiquo monasterio faventes precibus domnæ Bertæ Reginæ, ac filiorum ejus Theobaldi, & Odonis, apostolica auctoritate in perpetuum confirmamus atque constabilimus, ut si quis harum rerum temerator extiterit, seu possessiones, ecclesias, terras, vel aquas ejusdem loci violare tentaverit, sub anathematis interdictione damnatus sit. De illo novo cœnobio, quod post vastationem Normannicam constructum est a nobilissimo comite Theobaldo, in loco qui dicitur Salmurus in Abbatia sanctæ Dei genetricis Mariæ, & sancti Johannis Baptistæ, quæ a Carolo filio Ludovici collata fuerat eidem S. Florentio, postulantibus supradictis filiis nostris, statuimus apostolica censura sub divini judicii obtestatione, ne aliorum quorumlibet dominio subjiciatur, aut inferiori postestati subdatur, sed in perpetuum per succedentes heredes Theobaldi, atque Odonis regatur, atque defendatur. Si quis autem eorum ipsum locum cuicumque extraneæ personæ transfuderit, seu quæcumque persona eumdem locum ab eis expetere aut coemere tentaverit, cum Juda proditore in extremo judicio anathema sit. Alligamus etiam eodem anathemate eos, qui aliquid de his, quæ ad præsens idem locus possidet, vel deinceps acquisierit, auferre tentaverit, seu novas leges addere, nisi quantum constitutum est ab Archiepiscopo Arduino, & comite Odone filio Theobaldi. Statuimus etiam ut, si decreto Episcoporum pagus ille excommunicationis sententiam exceperit, liceat eidem cœnobio Missas, & reliqua sacra celebrare, neque ab Episcopis propter hoc aliquod præjudicium sustinere cogatur. Quod si Abbati ipsius loci aliqua calumnia, vel crimine impingatur, liceat eum sub duobus, aut tribus Episcopis causam dicere, neque irreverenter sine judicio illorum debeat molestari. Sint itaque servi Dei monachi ibidem habitantes quieti ab omni molestia cupidorum, & liceat eis propria bona disponere, Deo favente, ac nostra apostolica auctoritate confirmante, ut nulla umquam persona cujuscumque dignitatis aliquid de rebus vel possessionibus, quæ ad eos pertinent, quoquomodo auferre, vel alienare præsumat. Hęc autem sunt Fiscus Lentiliacus cum Ecclesia in honore S. Mariæ, & capellis S. Hilarii, ac S. Vincentii, & omnibus, quæ in castro sitæ sunt, vel quicquid amplius ad ipsum pertinet. Item villa, quæ dicitur Distriacus cum Ecclesia S. Juliani Martiris; alia quoque villa, quæ dicitur Ulmis cum Ecclesia S. Vincentii, & capella, quæ dicitur Maniacus cum terris, quæ ad eos pertinent. Possessio etiam quæ dicitur Capriniacus, cum Ecclesia S. Georgii, & capellis quæ vocantur vulgo S. Helerus, & Savoja cum terris quæ ad eas pertinent. Villa quoque vocabulo Cadvernis cum Daneziaco, & Ecclesia ibidem sita. Possessio quoque cum castello Carnonis, & S. Andreæ sanctique Lamberti cum terris ad eas pertinentibus; Ecclesia sancti Petri cum capella S. Johannis. Item alia villa quæ dicitur Alomna, cum Ecclesiis in honore S. Johannis, & Docelini, cum terris ad eas pertinentibus: Alia quoque villa nomine Mironio, cum Ecclesia in honore S Cæsarii, & terris, quæ ad eam pertinent. Hæc omnia auctoritate B. Petri Apostolorum Principis coram Deo ac terribili futuro judicio per hujus apostolici nostri privilegii confirmationem eidem loco sancimus, atque decernimus, & quæcumque a fidelibus eidem loco deinceps collata fuerint, ut si quis nefarius contradicere, invadere, aut calumniare præsumpserit, anathematis vinculo innodatus a Christianorum societate in perpetuum separetur. At vero qui pio intuitu observator, ac in omnibus extiterit custodiens hujus nostri apostolici constituti, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur, ac vitæ æternæ particeps effici mereatur.

Monasterium hoc a Carolo Magno constructum, ac privilegiis munitum fuit in Glonna.

Confirmatio privilegiorum hujusmodi.

Monasterium idem a Theobaldo Comite restauratum in Salmuro. Ejus exemptio a quacumque potestate.

Anathema contra illud sibi usurpantes, vel coementes,

& contra molestiam aliquã ei inferentes.

Concessio privilegiorum.

Enumeratio & confirmatio bonorum.

Scriptum per manus Georgii Notarii, ac Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Aprili Indictione secunda.

Script. mense Aprili anno Dom. 1004. Pontif. Joannis anno. I.

II.

Monasterium Fructuariense S. Benigni Ipporegiensis Diæcesis sub protectione Apostolicæ Sedis recipitur, liberumque ab omni ecclesiastica, vel sæculari jurisdictione declaratur.

Joannes Episcopus servus servorum Dei Wilelmo Abbati salutem.

Ex Vet. Codice Vatic.

QUoniam concedenda sunt, quæ rationabilibus desideriis pertinere noscuntur; nostri Apostolatus auctoritas ad roborandam piam devotionem sancta loca construentium, in præstandis privilegiis debet minime abnegari. Igitur innuendum in Dei caritate, tuæ petitionis votum, quia per venerabilem Walterium

Willelmi Abbatis postulatio.

terium Eduorum Pontificem a nobis postulare studuit, quatenus Monasterium, quod ad laudem & gloriam Christi Domini nostri, & ejus Virginis Mariæ, & sancti martyris Benigni honorem construere, jam summo cœpisti desiderio, in Comitatu Opporiensi inter duos fluvios, Orcum videlicet, atque Amalon situm in loco, qui dicitur Fructuaria, privilegiis sanctæ Romanæ, & Apostolicæ Sedis omnimode decoretur, firmissimæ stabilitatis corroboratione, & sub tuitione, ac patrocinio S. universalis, cui Dei auctoritate deservimus, Ecclesiæ, jam ex hoc constitutum, alterius nunquam juri, & ditioni submittatur; ideoque tam justis faventes desideriis hac nostra decernimus apostolica auctoritate idipsum præfatum Christi Genitricis, ac sancti Benigni, quod construere niteris Monasterium, a modo, & usque in finem sæculi sub patrocinio, & tuitione sanctæ Romanæ & Apostolicæ matris Ecclesiæ cum omnibus, quæ ad illud pertinent permanendum; statuimus namque sub divini judicii obtestatione, & Beati Petri Apostolorum Principis, nostræque humilitatis interdictione, ut nullus unquam Imperatorum, Regum, Episcoporum, Ducum, Marchionum, Comitum, nullusque hominum in quolibet ordine, & ministerio constitutus, molestare, causis, vel ordinationibus ejusdem monasterii violenter incumbere, aut in possessionibus vel ornamentis, quæ ibi a fidelibus collata, vel conferenda Abbati, fratribusque inibi secundum regularem institutionem, ut modo, Deo servientibus, temeraria præsumtione hujus nostri privilegii notitiam præsumat auferre, aut decimæ redditum ab eis exigere, seu de dominicatis terris hactenus excultis, pratis, vineis, seu quibuslibet rebus, vel animalibus, sive de omnibus incultis, quæ ipsorum industria sunt, vel fuerint exculta, sive in ipso loco Fructuariæ, ubi situm videtur ipsum monasterium, vel ubicumque ipsi aliquid ex jam dicti monasterii jure possidere visi fuerint; contestamurque etiam &c. Sancientes, quod tam Guntardi judicatum, quam Episcopale decretum plurimorum jam Pontificum ad corroboranda, quæ in ejusdem judicati cartula continentur, subscriptione firmatum ex auctoritate Omnipotentis Dei qui Beato Petro Apostolorum primo claves Regni Cælorum tradidit, & ejusdem primi Pastoris, ac nostra ipsius vice quamvis indigne gerentibus, præsentis privilegii pagina confirmamus, atque roboramus. Si quis autem &c. 4. nonas decembris 1006.

Monasterium sub patrocinio Sedis Apostolicæ recipitur.

Ejusdem immunitas a cujuscumque personæ jurisdictione.

Confirmatio privilegiorum Dat. die 2. Decembris Anno Domini 1006. Pontif. Joann. anno III.

III.

Confirmatio Erectionis Bambergensis Episcopatus, cui nonnulla conceduntur privilegia.

Ex Concil. Tom. XI. in Concil. Francofordiensi.

Joannes Episcopus servus Servorum Dei.

Proemium.

Officii nostri est omnium sanctarum Dei Ecclesiarum commoda generaliter considerare & maxime earum, quæ specialiter sub jure ac dominio nostræ Romanæ Ecclesiæ consistunt: si quod est incommodum, abolere ne pro gravi incommoditate sua neglectæ vilescant, vel qualibet nacta occasione, debita solemnitate careant. Propterea omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus præsentibus scilicet & futuris notum esse volumus, quia dilectus, & spiritualis noster filius Heinricus, gloriosissimus, atque invictissimus Rex divina inspirante clementia de propriis hæreditariis rebus, pro sua suorumque parentum anima Episcopatum in loco, qui dicitur Babenger perfectæ fidei, & charitatis devotione in honorem beatissimi Petri Apostolorum principis esse constituit, commutatione facta jure ac legaliter cum Henrico Wirzeburgensi Episcopo de aliqua parte parochiæ sui Episcopatus. Unde etiam prædictus Episcopus nobis suas literas misit, ut suo consensu privilegio nostræ apostolicæ authoritatis Episcopatus noviter factus fundaretur.

Henricus Germaniæ Rex Bambergam Episcopatum constituit.

Cum Wirzburgensis Episcopo convenit de dismembratione nonnullorum prædiorum.

Ejusdem Episcopi consensus.

Pro qua ratione Henricus secundus gloriosissimus Rex nuncios suos ad nos direxit, qui nobis hæc omnia dicerent, & nos pro hac sede confirmanda interpellarent, cujus sanctissimam imitationem paterna, præcordiali dilectione intuentes, omnes res quas B. Petro Apostolorum principi in loco prænominato legitima ratione collectas contulit, nostræ authoritatis privilegio confirmare decernimus, ea videlicet ratione ut Episcopus ejus loci, & qui in perpetuum sui fuerint successores, ea secura tranquillitate possideant, & liberam habeant potestatem res, & proprietates ejusdem Ecclesiæ ordinare atque componere vel etiam augumentare; dissipare vero, atque confundere nullam habeant potestatem.

Henricus Rex Romam nuncios mittit.

Confirmatio donationum per eumdem Regem huic Ecclesiæ factarum.

Hæc bona per Episcopos omnino administrentur.

Nostra quoque auctoritate sancimus, ut in terminis, & rebus ejusdem Ecclesiæ, nulla sit infestatio Tyrannorum vel aliorum quorumlibet pravorum hominum, sive sint in civitate ipsa Babenberch, sive in castellis, & villis, servis & ancillis, tributariis, decimis, forestibus, sylvis, piscationibus, venationibus, molendinis, campis, pratis, pascuis, terris cultis, & incultis, & quidquid modo illuc pertinet, vel in futurum acquiri possit, per nostræ auctoritatis privilegium corroboratum, in secura quiete permaneat. Nullus ibi Comes aut Judex legem facere præsumat nisi quam per concessionem gloriosissimi regis Heinrici vel successorum ejus, episcopus loci ejusdem deligeret. Nulla aliena potestas ibi per violentiam irruat, sit ille Episcopatus liber, & ab omni potestate extranea securus, Romano tantummodo Mundiburdio subditus: quatenus Episcopus eo melius cum canonicis suis servitio Dei possit insistere, & primi Constructoris ejusdem loci, & recuperatoris jugiter memoriam habere. Sit tamen idem suo Metropolitano subjectus, atque obediens. Quicumque hæc præcepta servaverit, divinam remunerationem, & apostolicam benedictionem accipiat. Qui autem contemptor, & violator extiterit, perpetui anathematis damnationi subjaceat, nisi resipiscens ad satisfactionem perveniat. Scriptum per manus Petri Notarii, & Scrinarii S. R. E. in mense Junio, Indict. V.

Molestiam ullam Ecclesiæ vel ejus bonis ullo modo inferre cuicumque personæ omnino interdicitur.

Episcopi omnimoda exemptio a sæculari potestate.

Metropolitano tamen subjicitur. Pœnæ contra violatores. Script. mense Junio anno Domini 1007. Pontif. Joannis anno IV.

IV.

Guarino Luzatensi Abbati, ejusque successoribus in Monasterio Lusato superioritatis jus conceditur in quatuor Monasteriis, rebusque eisdem pertinentibus in perpetuum.

Ex Archivo Monasterii hujus & ex Cod. 937. Bibliothecæ Colbertinæ edidit Baluzius in appendice Marcæ Hispanicæ.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei carissimo, ac spiritali in Domino Jesu Christo filio Guarino sanctissimo Abbati tuisque successoribus in Monasterio nostro Lusato Deo rite servientibus in perpetuum.

Exordium.

SUmmam gerentes curam, ac solicitudinem venerabilium locorum, quantum ex divino adjutorio nobis possibilitas datur, de eorum perseverantia studere debemus. Tali namque studio, & clementia divina placatur, & stabilitas Ecclesiarum Dei continuatur tam pro animabus Romanæ Sedis Pontificum sive Regum cæterorumque Principum, seu cunctis protegentibus, Christo sanctæque Ecclesiæ inhærentes instituta subicere non rennueremus, ut in futuro perpetuam habeamus salutem, & indeficientem mercedem; tradimus, & corroboramus religiositati tuæ regimen abbatiarum nostrarum quinque videlicet sancti Petri Lesatensis * comitatu Tolosanensi, Monasterium sancti Hilarii in comitatu Carcasense, verum etiam Monasterium sancti Michaelis Archangeli siti in valle Confluenti, imo Monasterium sancti Petri, qui dicitur Garnensis simulque Monasterium sanctæ Mariæ* Electensi in comitatu Redensi, cunctaque prædicta Monasteria in integrum confirmantes corroborantesque tibi, & per te eidem sacro Manasterio, omnes res omniaque jura, quæ eis a primordio fundationis eorum, & usque nunc quolibet modo pertinere probantur, idest generaliter terras, vineas, casales, fundos, prædia, jura, castella, munitiones, casas, mœnia, hortos, molendinos, piscarias, colonias, mansos, servos, & ancillas, peculia, & supellectilia * jamdicta Monasteria cum omni integritate & undique inibi pertinentia, tuisque successoribus concedimus, atque confirmamus, denique tuo consensu nostræ auctoritatis horum Abbatum, qui in præfato Monasterio ordinati sunt, cum summa securitate cum Dei timore pertueantur ac defendant, scilicet Benedictus Abbas Monasterii sancti Petri Lesatensis, sancti Hilarii, & sanctę Mariæ Electensis, & Abbas Hugo sancti Petri Garnensis, & sancti Michaelis Arcangeli Abbas Giffredus possessor; ita ut sub tua ditione ac defensione semper persistant a præsenti sexta indictione diebus vitæ vestræ vestrisque successoribus usque in finem sæculi detinendum. Unde nos quod justum est cognoscentes vestræque piæ petitioni liberalitate paterna faventes, tam præscripta Monasteria, quam omnes res ad ipsa undecunque pertinentes, ipsa eorumque omnia quæ Episcoporum reliquorumque secularium hominum potestate, lite remota, sub tuo usu, dum hujus luce sæculi frui videberis, & postmodum successorum tuorum Abbatum jure perenni persistere decernimus, & ut de his, quæ abitat * Regibus, Principibus cunctisque Deum timentibus ibi concessa sunt, nulla qualibet occasione vel alicujus scriptionis titulo omnino imminuatur *: quatenus in Dei laudes conversantes, pro incolumitate nostra, & clementissimi Imperatoris, ac totius Ecclesiæ liberius Dominum valeant deprecari. Nullus etiam Episcoporum aut quilibet...... sanctissimarum Ecclesiarum quilibet sacerdos in eadem Monasteria jus sibi ecclesiasticum aliquo modo vendicet, aut defendat, nisi forte a patre Monasterii vel fratribus pro negotio aliquo ecclesiastico fuerit invitatus. Si vero, quod non obtamus, Monachi in prelibatis Monasteriis vel Abbates constituti tepidi in Dei amore aut prævaricatores regulæ conspiciantur existere, a te tuisque successoribus Abbatibus corrigendos instituimus. Abbatem vero eidem Monasterio non alium, sed quem dignum moribus atque aptum disciplinæ monachicæ communi consensu congregatio tota poposcerit, ordinari, & eum, sicut sanctorum patrum dicta referunt, sine mundano, & corruptibili munere consecrare monemus, ac præcipimus, ne tantæ cupiditatis errore animæ, quę Deo salvandę sunt, pereant per rapacitatis avaritiam, luridus eas serpens venenis inficiat, quę spiritus sancti gratia irrigante debuerant salvari. Si autem pro tanta talique consecratione contra priorum sanctorum dogmata aliquod donum, vel premium qualibet occasione petitum fuerit, & aliter fieri nequiverit, tunc electo Abbati fuerit, & licitum sine ullius mortalis impedimento apostolica consecratione, & benedictione, cujus ipsa monasteria prostrata sunt, fideliter petere, & sine dubio feliciter consecrare, immo ut nullo cujuscumque sit dignitatis potestati virorum, vel etiam mulierum audeat ibi presacratissime monasteria de omnibus rebus sibi pertinentibus molestari, aut injuste inquietari, vel disvestiri: quatenus omnipotenti Deo ibidem famulantibus quiete, & inviolabiliter semper liceat monasticę conversationis vitam perducere. Hanc autem scriptorum paginam omni in futuro tempore a te vel post te Abbatibus ordinati * in prędicta Monasteria succedentibus firma statuimus inlibataque servari, ut vestra Monasteria juvante Deo illorum tantumodo sit jure contempto, & cenobia illa nulli alterius Ecclesiæ subjaceant, alicujus canonicæ jussionis aut laicorum vel mulierum ditione deserviens, præ sola sancta matre Romana Ecclesia; sed remotis vexationibus a cunctis gravaminibus divinum opus sub te degentes fratres cum summa devotione perficiant. Si quis autem, quod non obtamus, hujus nostri fuerit ausus decreti paginam contraire; vel de cetero molestiari *, maledictionibus damnaticiis sub anathematis innodetur, & Judæ percellatur maledictione traditoris. Nam observantes ex meritis atque precibus Apostolorum vitæ futuræ præmii * præcellantur. Scriptum per manum Benedicti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ * in Mense Junio Indictione VI. feliciter. Bene valete.

Left margin notes:
- * Adde in Monasteria in quibus conceditur jus superioritatis Lusaten. Abbatibus
- * lege Electensis.
- Bonorum ad ea spectantiũ confirmatio.
- * adde ad.
- Abbates qui tunc temporis supradd. Monasteriis præerant.
- Jurisdictio Abbatis Lusatensis in eorum bonis.
- * forte habita a
- Eadem bona quoquomodo

Right margin notes:
- auferre, alienare &c. interdicitur.
- * lege imminuantur.
- Monasteriorũ omnimoda exemptio ab ecclesiastico jure.
- Monachorum inibi degentium correctio ad Abbatem Lusaten. spectare decernitur.
- Abbatis vero electio ad Monachos.
- Pro ejusdem consecratione nihil pretii dãdum vel accipiendum.
- Si quid petitũ fuerit, ab Apostolica Sede cõsecrationem accipiat.
- * lege ordinatis.
- Monasteria hujusmodi præter Abbatem soli Apostolicæ Sedi subjecta.
- Anathema in contemptores.
- * molestari.
- * præmiis
- * adde Notarii regionarii, & Scriniarii
- Script. mense Junio anno Domini 1008. Pontif. Joan. anno V.

SERGIUS QVARTUS

PAPA CXLV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MIX.

Sergius, natione Romanus, ex patre Martino, antea Petrus Episcopus Albanensis, Osporci dictus (*a*) inthronizatus, & coronatus est summus Pontifex anno 1009. mense Junio. Sedit annos iii. (*b*). Fuit autem temporibus Basilii, & Constantini in Oriente Impp. & Henrici II. Regis in Occidente. Obiit anno 1012. mense, & die incertis, certe tamen post mensem Junium: quod si standum sit Menologio Benedictino, assignanda ejus mors erit die 18. mensis Augusti, quo die ibidem ejus memoria legitur (*c*): quare annis iii. ejus Pontificatui ascriptis, menses fere ii. essent adjiciendi: (*d*) sepultus est Sergius in Basilica Lateranensi. Vacavitque sedes ad Mensem Novembrem.

(*a*) Ut habent Vignolii Catalegi

(*b*) Sic habetur in I. ex dd. Catalogis, in II. vero adjiciuntur d. XV

(*c*) Inquit Mabillonius in *Indice* Sanctorum prætermissorum sæculi vi. Benedictini part. I.

(*d*) Hinc factum puto, ut in III. Vignolii Catalogo anni IV. notentur numero quidem rotundo, rotunditate tamen nimium maxima.

I.

Hilario Abbati Monasterii S. Vincentii Vulturnen. omnia bona, immunitates, ac privilegia hactenus concessa confirmantur.

Sergius Episcopus Servus Servorum Dei: Hilario venerabili Abbati ex Monasterio Christi Martyris Vincentii & per te in eodem Venerabili Monasterio tuisque Successoribus in perpetuum.

Ex Lib. V. Chron. Vulturnen. edit. Tō. I. Part. II. Rer. Ital. Script.

Exordium.

CUM magna nobis solicitudine cura insistit pro universis Dei Ecclesiis ac piis locis vigilandum, ne aliquam necessitatis jacturam sustineant, sed magis propria utilitate stipendia consequantur. Ideo convenit nos pastorali tota mentis integritate eorundem venerabilium locorum maxime stabilitatis integritatem procurare, & sedule eorum utilitati subsidia conferre, ut Deo nostro omnipotenti id quod pro ejus sancti nominis honore etiam ad laudem, atque gloriam ejus Divinæ Majestatis venerabilium nostrorum etiam contulere locis, sitque acceptabile nobis, quod ad ejus locum plenissima misericordia dignum hujusmodi operis pii in sidereis arcibus conferatur remunerationem. Igitur quia petistis a nobis quatenus Monasterium B. Vincentii martyris situm supra fluvium, quod dicitur Vulturnum territorio Beneventano partibus Samniæ, una cum suis pertinentiis, & Monasteriis videlicet Monasterium B. Petri Apostoli positum juxta fluvium Sabbati, territorio Beneventano, sed & Monasterium sanctæ Dei Genetricis Mariæ in loco qui dicitur loco sano. Ita Monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, quod positum est in Alife, nec non & Monasterium in honorem sanctæ Mariæ, ædificatum videlicet in territorio Marsicano loco Apinianici *reliqua ut in superioribus* concedamus ut sub jurisdictione sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ, vobis attinendum nullius alterius Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur. Pro qua re piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate quod exposcitur mancipamus. Et ideo concedimus vobis, vestrisque successoribus Abbatibus licentiam apostolicæ Sedis nostræ, ut quamlibet Christianitatem indigentibus in præfato venerabili Monasterio qualis Episcopus vobis ad invitandum ire volueritis, habendi potestatem omnimdo concedimus ad Ecclesias confirmandas, seu Abbatem consecrandum. Etiam similiter ordinationem de Subdiaconibus, & Diaconibus, seu Presbyteris per tempora faciendum & de omnem gradum Ecclesiasticum ibidem in tempore adimplendum. Protestamus etiam, nullus Episcopus exinde debeat Subdiaconum, aut Diaconum, seu Presbyterum vel Monachum nullo modo judicare vel excommunicare.

HilariiAbbatis preces.

Monasteria Vulturnensi subiecta.

eidem confirmantur.

Abbatibus quē maluerint Episcopum ad Ecclesiarum consecrationē, & Presbyterorū ordinationem vocandi facultas conceditur. Presbyterorū, & Monachorū exemptio ab Episcopali jurisdictione.

Volumus etiam, & Apostolica injungimus auctoritate vobis, vestrisque successoribus Abbatibus, qui ibidem in tempore prærordinatus fuerit, de qualiscunque Ecclesiæ Sacerdos vel Clerici venerit ad habitandum aut in conversatione Fratrum sive Monachicum suscipiendi habitum se contulerit, statim recipiendi. Chrisma vero, & Oleum sanctum a quali Episcopo vobis voluntas fuerit impetrandi, liceat semper, &

Abbas, quem maluerit ad monasticā vitā excipiat.

secun-

secundum, ut diximus, sub Apostolicam nostram potestatem, & omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato venerabili Monasterio jurisdictionem quamlibet habere hanc auctoritatem præter Sedem Apostolicam prohibemus, ita ut nisi ab Abbate Monasterii fuerit invitatus, nec Missarum solemnitatem quispiam celebrare præsumat. Statuentes Apostolica insuper censura sub divini judicii obtestationibus & validis atque atrocibus anathematis interdictionibus, ut nullus unquam præsumat quispiam alius cujuscumque dignitatis præditus potestate, vel etiam in eodem venerabili Monasterio, vel ejus causis incumbere, aut de rebus & possessionibus, vel Ecclesiis subjectis vel quicquid de his exinde inesse videtur, quoquomodo auferre aut alienare propter quamlibet malitiam, aut jacturæ molestiam ibidem, sive pacis sive barbarici temporis quoquo modo inferendum, dum præfatum perenniter, ut dictum est tam pacis, quam barbarici temporis firma stabilitate decernimus sub jurisdictione sanctę Ecclesiæ nostræ permanendum.

Sola Apostolica Sedes jus habet in hoc Monast.

Molestiam ullam, vim, rapinam &c. cõtra illud exercere sub excommunicationis pena interdicitur.

Promulgantes namque & hac auctoritate Beatorum Apostolorum Principis coram Deo, & terribili ejus examine futuro per hujus nostri Apostolici privilegii, atque constituti paginam sancimus atque decernimus, ut loca quæ Abbatibus cujuslibet, quæ vobis in eodem præfato venerabili Monasterio sancti Vincentii Martyris commutata vel etiam concessa sunt, nec non & alias locorum possessiones, quæ a Regibus ac Ducibus, vel Castaldeis, & universis Christianis in eodem sancto loco largita, atque oblata sunt, aut in posterum illic concessa fuerint, firma stabilitate juri ipsius præfati venerabilis Monasterii existenda, atque in perpetuum permanenda statuimus. Nec licentia sit, ut dictum est, & ejus vel omnibus eidem Monasterio pertinentibus, cuiquam magnæ parvæque personæ auferre, aut præfato juxta id quod subjectum eisdem venerabilibus locis Apostolicis constitutis, atque privilegiis consistat inconcussum permaneat, & liceat eosdem Monachos de sua congregatione Abbatem semper eligere. Et liceat ipsum Abbatem, qui fuerit, suos judicare Monachos, non solum virile Monasterium, sed etiam muliebre Monasterium sibi subjectum. Si quis autem quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti venerabilis Monasterii statuta sunt, refragare aut in quoquam transilire voluerit, anathematis vinculo innodatus sit, & cum Diabolo, & Angelis ejus atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterno incendio concremandus deputetur. At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit custodiens hujus nostri privilegii constitutum ad cultum Dei respicientem benedictionis gratiam a Domino Deo nostro misericordissimo multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps fieri mereatur. Bene valete. Scriptum per manus Benedicti Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Februario Indictione X. Bene valete.

Donationes quælibet eidé factæ vel faciendæ ab eo auferri nullo modo possint.

Abbatis electio penes Monachos. Illi vero totale sit in Monachos jus.

Anathema contra attentatores.

Data quinto Kal. Martii per manus Petri Domini gratia Episcopi sanctæ Prænestinæ Ecclesiæ, & Bibliothecarii sanctæ Apostolicæ Sedis. Anno Deo propitio Pontificatus Domini nostri Sergii Sanctissimi Quarti Papæ sedente Anno tertio, Indictione supra scripta Decima.

Dat. die 25. Februarii Anno Domini 1011. Pontif. Sergii anno III.

II.

Confirmatio jurium Metropolitanæ Ecclesiæ Salernitanæ, & Privilegiorum eidem a summis Pontificibus concessorum.

Ex Archiep. tabulario edidit Ughell. Ital. Sac. Tom. VII.

Sergius Servus Servorum Dei Dilectissimo nobis fratri meritoque honorabili Michaeli Salernitanæ Ecclesiæ Archiepiscopo.

Quia vestri accepti beneficii memores esse debemus, & reverentiam fraternitatis vestræ erga nos, & S. Romanam Ecclesiam præcipue exuberasse cognovimus; Ideo merito ac jure recompensatione charitatis vestræ rependere vobis statuimus, quatenus liqueat omnibus Christi fidelibus, immenso honore honorandum fore, qui Vicarium B. Petri Apostolorum Principis diligenter honoraverit, consensu ac voluntate nostrorum fratrum concedimus, & confirmamus te Michaelem Confratrem nostrum in ordine Archiep. sicuti quondam Amato, cui primitus vestræ Sedis Archiepiscopatus Salernitanæ a nostris Antecessoribus datus fuit; ita ut nostra auctoritate quietus valeas possidere, ac vigilantius custodire; tali namque ordine, ut fati sumus, id fieri decrevimus, ut tu & successores tui in perpetuum habeatis licentiam, & potestatem ordinandi, consecrandique Episcopos in his subjectis vobis locis, hoc est Pestanæ cum Parochiis, & adjacentiis suis super Episcopatum Consanum cum Parochiis, & adjacentiis suis, nec non & Episcopatum Acheronsinum, simul etiam Archiepiscopatum Bisinianensem, & Episcopatum Maluttanensem, atque Episcopatum Cusentiæ cum omnibus Parochiis & adjacentibus eorum, sicut in vestro anteriori usu Pallii continetur, ut in Ecclesia S. Dei Genetricis Mariæ, & B. Matthæi Apostoli, & Euangelistæ, cujus sacratissimum corpus possidetis, atque vobis, vestrisque successoribus concessum est. Post discessum siquidem tuum successores tui perveniant ad Apostolicam Sedem, ut usum Pallii, consecrationemque decretaliter suscipiant; & si successores consecrare noluerint, licentia sit vestræ sanctæ Ecclesiæ ab Episcopis vestris Suffraganeis consecrari, & non habeant potestatem successores nostri in cunctis vestris Episcopatibus, quos vobis subjecerunt, deinceps in perpetuum aliquem Episcopum consecrare, quod jam vobis concessum est. Quicunque autem hanc nostræ concessionem præceptionis violare præsumpserit, perpetuo anathematis vinculo religetur, & hæc nostra concessio stabilis, & firma in perpetuum maneat. Scriptum per manus Joannis Scrinarii S. Romanæ Ecclesiæ in mense Junio Indictione 10. dat 15. Kal. Julii per manum Gregorii Episcopi, & Bibliothecarii S. Sedis Apostolicæ, anno Deo propitio Pontificatus D. Sergii IV. Papæ in Sacratissima Sede beati Petri Apostolica 3. Indict. 10. mense Junio, die sexta decima.

Proemium.

Confirmatio Metropolici juris.

Ecclesiæ quæ Salernitanæ sunt suffraganeæ. Pestana Consana Acheruntina Besinianen. Maluttanen. Cosentina.

Salernitani Archiep. a Sede Apostolica Pallium petere teneantur.

Suffraganeorum ordinatio ad ipsos spectare decernitur. Anathema contra violatores Privilegii hujus.

Dat. die 16. Junii anno Domini 1011. anno Pontif. Sergii III.

Con-

III.

Confirmatio Bonorum omnium ad Cuyanense Monasterium pertinentium.

Ex Archiv. Monast. hujus edidit Baluzius in appendice Marcæ Hispan. num. CLXIV.

Sergius Episcopus Servus Servorum Dei Olivæ religioso Abbati sancti Michaelis Archangeli sanctique Germani Confessoris Christi, quod est situm in valle Confluente juxta fluvium Literani in locum, quem vocant Cuxanus, tibi tecumque manentibus, & per te tuis illorumque successoribus, salus & pax, & apostolica benedictio, quoad mundus permanet. Amen.

Exordium.

CUM constet Dominum Deum nostrum honorem sanctæ universalis Ecclesiæ incessanter a propagatoribus beatæ fidei augumentare, necesse est ab illo totius jure regiminis ei concedere censura justi moderaminis liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem. Quocirca quoniam convenit apostolicæ pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis justis (etenim sicut sunt a nobis adjudicatæ, nam juste fiunt) annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines vel limites cum adjacentiis præcipuorum prædiorum, cum omnibus ecclesiis, parochiis, villis, fundis, casis, casalibus, terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, garricis, areis, torculariis, aquis, aquarum ductibus, viis, molendinis, molendinariis cum suis caputaquis, & suis piscatoriis, cultum, & incultum, & quæcunque gloriosissimus Archangelus Michael ex collationibus fidelium in Cœnobio Coxiano retinere videtur, nostro confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto monasterio, quod in circuitu ejus habetur, alaudem cum finibus, & suis terminis, ex latere uno pergentem per summitatem Serræ de Bovaria ad jovum de Clerano, & ad montem, qui dicitur Lavarias, & per Lavarias usque in Flamidinum, & inde itur in locum vocitatum Stella, & usque in summitatem montis Canigonis. Et a meridiana fronte montis Canigonis descendit per Serram pogii Aquiloni ad rupem vulgo nuncupatum Cherum Clerinti, & descendit per summitatem Serræ usque ad pogium parabarii, & usque in rivum Merdarium, & deducitur usque in fluvium Tede. Et a septentrionali parte venitur in strata publica, quam dicunt Duas-sorores, & per ipsa via publica usque in Literanum; & inde sub sancto Felice tenditur usque in alaudem sanctæ Mariæ, & terminatur in Petrafixa. Deinde tenditur per ipsa comella, ubi rupes magna, in qua ob dinoscendum terminum ipsius alaudis a bonæ memoriæ Seniofredo comite crux excisa est. Et exinde itur in Bovaria subteriore, & per summitatem Serræ usque in Bovaria superiore. Alaudem itaque Tauriniani cum Ecclesia sancti Fructuosi cum decimis & primitiis, & villam cum omnibus rebus ad se pertinentibus. Simili modo villam Clerani cum Ecclesia sancti Martini, cum decimis, & primitiis, & alaudem cum finibus, & terminis. Itemque alaudem Avallaneti, & alaudem de Arboça cum finibus, & terminis suis & vallem Leche cum Ecclesia sancti Salvatoris cum decimis, & primitiis. Quæ vallis terminatur de uno latere in ipsa Portella, de alio in suprascripta Stella, de tertio in monte Stabello, de quarta in monte Caprario, de quinta in Cabum convivium, de sexta in montem Cogollem, de septima in villa Senarii. Hanc denique vallem his terminationibus introclusam juxta definitionem Seniofredi Comitis, quondam & præceptionem Leutharii Regis, ac restaurationem filii nostri Wifredi Comitis absque ullius inquietitudine vobis concedimus. Villam insuper Curtis cum finibus, & terminis suis, & alaudem de Foliolus, quem vobis commutavit Comes Guifredus præscriptus cum omnibus rebus, quæ inibi possidere erat solitus, scilicet cum fevo, & cum sylvis ad eandem villam pertinentibus & alium alaudem, quem in eadem villa, & in ejus fines & terminos habetis. Itemque Ecclesiam sancti Vincentii, & alodem ipsius loci cum finibus, & terminis suis, & alodem Verneti. Quodcumque autem habet in eadem valle per plurima loca simili modo constituimus; idest, alaudem de Foliano, & alaudem de Bonohomine, quem vobis contulit per scripturæ seriem, & in villa Pini, & in villa Mentedo, & in aliis pluribus locis, & villa Ciresago, atque in villa Arriano, quantum Seniofredus Comes ibidem habuit per qualicumque voce, vel cæteri homines contulerunt eidem monasterio, & alodem de Canolia, atque villam Castellani, cum duabus Ecclesiis ibidem fundatis, scilicet sancti Andreæ, ac Beatæ semper virginis Mariæ, cum decimis, & primitiis, & alodibus ad easdem Ecclesias pertinentibus. Eadem itaque villa habet affrontationes, sive terminos de una parte in Petrafixa, quæ sita est in terminio de villa Mollegio, de alia parte in arca de Casalono, & vadit per comam, qua pergitur ad flumen Ted, de tertia parte in ipsos Casales de Mengono, de quarta terminum de Canova vel Petrafixa, & inde usque in flumen Ted. Et ultra ipsum flumen, quantum tenebat Seniofredus Comes in die obitus sui, villam Torrentis cum finibus, & terminis suis, villam Insulæ pari modo, villare & casalonos, cum suis limitibus, alodem de Molegio, & de valle Mosset. Item in Planicolos, & Stagnilios, & in Terradas, & in Marceval, & in Erboçolo, & in Ecclesia sanctæ Eulaliæ portionem, quam habere debetis, & in decimis, primitiis ad eandem pertinentibus. Villam Taresagi integram cum Ecclesia ibidem sita cum decimis, & primitiis, & omnibus rebus eidem pertinentibus. Alodem de villa Ropidaria, & alodem, quod vocant Wlcraria. Et in eadem valle Confluente, in valle Secundiano & in villa Ortos, & Juliolos, & in Flacano, & in Sodanias, & Marazanos, & in Porcinianos, & in Agner, & in Enne, in Evulo, & in Oreliano, & in Cirlano, & in Tubiro, & in Vitesano villa Canabellas, & Erola, & Planos, & Caprilios, & Tovegal cum Ecclesia sancti Adriani cum decimis & primitiis ad eam pertinentibus, villam Talantii cum Ecclesia sancti Stephani cum decimis & primitiis suis, Mazunculas & Uncinias, alodem Exalatam cum sancti Petri Ecclesia, villare Intervallos, villam Tobes, & villam Aquas, & villam Pratis, vallem Balagarii cum finibus, & terminis suis, Ecclesiam sancti Thomæ cum suis alodibus, & cum decimis, & primitiis ad eam pertinentibus, villam vocitatam Lar cum Ecclesia sancti Andreæ cum decimis, & primitiis, & alodem cum terminis, & limitibus. In villa

Olivæ Abbatis preces.

Bona cum pertinentiis omnibus confirmantur.

Enumeratio bonorum cũ eorundem terminis.

Donationes Seniofredi Comitis & Lotarii Regis.

Bona in valle Confluente.

villa Saltone Ecclesiam sancti Mauritii cum decimis, & primitiis eidem pertinentibus. Et in eadem villa alodem, & locum, quem vocant Algionem, silvam, & pascua pecoribus apta, Ecclesiam sancti Petri quam dicunt Inforcats cum decimis, & primitiis suis, & villare Rivofrigido cum sylvis, & pecorum pascuis. Villam Lacunam cum Ecclesia sancti Vincentii cum decimis, & primitiis, & omnibus rebus ad Ecclesiam, seu ad villam pertinentibus cum terminis, & finibus. Ecclesiam sancti Valentini cum decimis, & primitiis, quæ sita est in villa Sponda. Alodem de Angulos cum mercati teloneo, cum villulis, & villarunculis, & vallem Ursariam. Hi autem sunt termini de Angulos. De una parte in rivo vel in villa Furmicaria; de alia in villa, quæ vocant Crucem, vel in summitate montis, quem vocant Scalibatum, & per summitatem ipsius montis itur in villam Quilianum, & inde pervenitur usque in melum; De tertia vero parte in campo raso; De quarta in campo Regis, vel in pugio Elperico. Item villarunculum, quem vocant Odelonem de Chero ramatum. In comitatu vero Cerdaniense, Vil Vulcariam, & in Avizuno, & in Odelone, & in Egat, & in Turba, & in Ernas & in Alcone, & in Salagosa, & in Bajande, & in Estavar, & in Gurguja superiore, & in villare Nervice, & in curte Floridio, & in Edors, & in Unzes, & in Callegas, & in villam Ixi, & in villam Lubinti. Et in eodem Comitatu villam Eragolisam cum Ecclesia sancti Jacobi, cum decimis, & primitiis, & omnibus rebus ad se pertinentibus, alodem de Eucig, & de Lora, & in Araone, & in Exenegia, & in villa sancti Martini, & Isavals, & in sancta Eulalia, & in valle Cheirol. Item in Palleriolos parochia sancti Thomæ, quæ est in Ventajola cum decimis, & primitiis; & in eadem villa alodem villam Vulvirri cum Ecclesia sanctæ Cæciliæ cum decimis, & primitiis; & ejusdem villæ alodem cum servis & ancillis, & omnibus rebus ad eundem locum pertinentibus, cum terminis, & finibus tam Ecclesia, quam alodes; Ecclesiam sanctæ Eugeniæ cum decimis, & primitiis, & cum alode de Sagano: Alodem in villa Alli, & vineas in termino de Isogal. Et in villa Curtes, & in Juncarias, & in Cerconeda, & in Aranser. Alodem in villa Palazolo, & in Anauga, & Olceja, & in Palazio, & in villa Coma, & in villa Borro, & in Chrxanos, & in Estol, in villa Adacio: In Ecclesia sancti Laurentii partem, quam dedit Wisadus, & nepos ejus Willelmus; Alodem in villa Senovastre; Villam Brrizellam cum finibus, & terminis, suis: In villa Pratis alodem, villam Oruc, & villam Rivi cum finibus, & terminis, & adjacentiis suis, Ecclesiam de villa Tarteria cum decimis, & primitiis suis. Ecclesiam sancti Andreæ in villa Baltarga, & ibidem alodem. In villa Telone Ecclesiam sancti Vincentii, quæ sita est in pujo cum alode suo, & in eadem villa alodem alium. Et in Valle Baritana, in villa Monteliano alodem cum ejus finibus, et adjacentiis; & in villa Bar alodem cum ejus finibus in plurimis locis: Et in Comitatu Vrgellitano, in villa Cabrils alodem, qui fuit de Vndiscolo Monacho. Quæcunque autem habet idem Cœnobium in prædictis comitatibus seu locis, statuimus atque decernimus jure perpetuo possidenda, & absque ullius inquietitudine tenenda. In Comitatu vero Cerdaniæ villam, quam vocant Rivo-torto cum finibus, & terminis suis: similiter villam de Montenigro cum Ecclesia sancti Stephani cum decimis, & primitiis suis; sed & in comitatu Bergitano villam Spigiolam cum Ecclesia sancti Clementis cum decimis, & primitiis, & omnibus ad se pertinentibus rebus, & alodem de Cleirano, atque in Petrafurno, & in Herenna, & in Viver de Castroserras alodem, qui fuit de Oniam Monachus: Et in Wardia alodem & Ecclesiam sanctæ Mariæ cum suis rebus, & alaudem in villa Crosilios: Item in valle Confluente, in villa Astoer, & in Aspirano, & in Penedes alodem. In villa Fenestret, & in Saorla, & in Vincano, & in Vilella, & in Rigerdano, & in Vallils, & in Arenianes, & in Ghuvianas in his omnibus locis Alodes, & villare Erzillano alodem, qui fuit de Durando Presbytero, vallem Stabiam cum Ecclesia sancti Andreæ cum decimis, & primitiis suis: In eadem valle villas cum terminis, & finibus, sylvis, & montibus: Item Vallem magnam cum Ecclesia sancti Vincentii cum decimis, & primitiis, cum terminis, & finibus, sylvis, & collibus ad eandem vallem pertinentibus: Alodem de Bula cum terminis, & finibus, & alodem de, Insulaseu de Ragollella atque ne Nisiago, & de villa de Miliaros, & de sancto Felice superiore, seu de sancto Felice subteriore; Item alodem de Valletorta, & de Locas, & de Curbaria: Et in locum, quem vocant Insulas, terras, & vineas; Et alodem de valle ventosa; Et in pugio, Buscano, & in valle Asperi alodem de Vernedas & in Molledd, & alodem de Crodos, & de Salvaticos, & de villa Paladolo; Et in Comitatu Rosselionense, in villa Tiviro alodem cum finibus, & terminis, & alodem de fonte Centuria, & de Reliano, & in villare Milano alodem, qui fuit de Bonifilio, itemque alodem Basoni cum Ecclesia sancti Vincentii cum decimis, & primitiis, cuntisque rebus ad se pertinentibus cum finibus, & terminis suis: Et alaudem de Caucanet, alaudem de Petra calce cum terminis & adjacentiis suis, & in villam Turilias, & in sancto Laurentio, & in Judegas, & in Caldarios, & alodem da Berchal: Item in comitatu Feniolitense, in valla Sauriniani villam, quam nuncupant Valletam ad integrum cum finibus & adjacentiis suis, cum Ecclesia sancti Michaelis & Ecclesia sancti Petri, quæ est in Tabernullas cum suo alode, & alios alodes in eadem villa, itemque Ecclesiam sanctæ Felicitatis, quæ sita est in Castellione cum suis alodibus, in villa Favarios, & in Regulella, & in Tiriliano, & in Cassanias, & in Pleucios: Alodem etiam de villa Saccaria, & de Palmas, & de Campo Vrsino, & de Petrolas, & de Curbones & de Uxone, & de Coma-calida, & Porcilianos, & de villa Pratis, & de Pricilianos, & de Cabannas, & de Virano: Et in valle sanctæ Mariæ alodem, sed & vallem sanctæ Crucis cum finibus, & terminis ad integrum, quemadmodum determinavit Seniofredus Comes per scripturam donationis cum Ecclesiis ibidem sitis, sanctæ videlicet Crucis, & Archangeli Michaelis, & beati Joannis, quæ sita est in Valle alba, cum decimis, & primitiis: sed & omnibus rebus ad eam pertinentibus. Castrum etiam sancti Laurentii cum eadem Ecclesia, sed & cuncta ad eandem vallem pertinentia: Alodem de villa Atten

In Comitatu Cerdaniensi. *In Comitatu Urgellitano.* *In Comitatu Rossilionensi.* *In Comitatu Feniolitensi.*

tenuido, et in Chonosolo, et in Buliaco, et in Conredo: et in Comitatu Redensi, in villa Brevazello alodem: In Comitatu Tolosano ecclesiam sanctæ Mariæ, quæ sita est inter duas aquas, cum decimis, et primitiis, et cum omnibus alodibus ad eandem ecclesiam pertinentibus, cum aquis, et piscatoriis, et vernetis: Alodem de Algares subteriores, et in Algares superiores medietatem ecclesiæ sancti Juliani, et medietatem de omnibus, quæ ad eam pertinent, et alodem, et boscos: Et in villa Texonarias ecclesiam sancti Martini cum decimis, et primitiis cunctisque rebus ad eam pertinentibus, sed alodem, et boscos, et alodem de corte villica, et in villare Fagia alodem, et in villa Bexago alodem & molendinum, & in Artennago Ecclesiam sancti Quintini cum decimis & primitiis, & alodem in eodem loco, & in Ambliago alodem & molendinum cum caputaquis & piscatoriis, & in Viliago alodem, & molendinum, & in Miliarias Ecclesiam sancti Saturnini cum omnibus rebus ad eam pertinentibus, & ibidem alodem: Et in provincia Narbonense alodem de villare Aldrado: Et in comitatu Bisullonense villam Centens cum finibus, & terminis suis, & alodem de Maliano, & Ecclesiam sancti Michaelis de Ortomodario cum decimis, & primitiis & cum eandem villam, & in Cantens alodem, qui fuit Odonis & allodem de Maneval, & alodem de Monte Canuto, & de Sallellas, & in comitatu Impurdano, alodem de Castellione, & Ecclesiam de Fluviano cum suis terminis, & pertinentiis: In Comitatu Barchinonesi in Lanaria alodem, qui fuit de Abbarich, & in eadem civitate alodem terras, & vineas. Et in Orta, & in Romanet, & in Fenestrellas, alodes: Et in Balneolos alodem: In comitatu Vallensi, in Mogoda, & in Galleches, & in Tenes, & in Olineto, & in Palaciolo, & in Petrafitta, & in Aspicell alodes: Et in civitate Minorissa alodes qui fuerunt Audesindi Monachi, Et in comitatu Ausonæ alodem de villare Pauli: qui est juxta castrum Salliforas, et alodes de Cheros: Et in sancto Hippolyto in villa Palazol alodem. Hæc igitur quæcunque diximus vel quæ non diximus prædia, villas scilicet, Ecclesias, parochias, fundos, casas, casales, terras cultas et incultas, campos, sylvas, vineas, prata, pecorum pascua, areas, torcularia, aquas, aquarum ductus, vias, molendinos, molendinares cum suis caput aquis, et piscatoriis, & cum salinis, et clibanis piceis, omnia acquisita, vel acquirenda ad sancti Michaelis cœnobium, in valle Confluenti situm, pertinentia cum servos, & mancipia, auctoritate illi servatur Apostolica a nobis. Statuimus autem, ut quando Abbas ipsius Monasterii obierit, neque a Regibus, neque a Comitibus, neque a qualicunque persona cupiditatis pecuniæ causa, neque pro qualicunque favoris inanis gloria ibidem constituantur Abbates, sed a cunctis ibidem degentibus servis Dei secundum Deum juxta Benedicti patris regulam eligantur Abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci Abbatibus ubicunque vel a qualibuscunque voluerint episcopis suos clericos ordinandi, et a qualicunque Sede eis placuerit chrismam accipiendi: et ut a nullo episcopo, nec ab ilio, cujus situm est nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem Monasterium pertinens ecclesia. Statuimus etiam ut quis penitens a liminibus exclusus, ecclesiæ, quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi, et omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque Abbati vel Monachis, et omnibus Clericis ad Monasterium pertinentibus licentiam, nisi voluerint spontanee vel rogati, ad synodum non eundi. Confirmamus igitur, et stabilimus amodo, ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Judex, nullus Episcopus, nec ulla magna, parvaque persona aliquam vim vel invasionem in eodem cœnobio aut in suis pertinentiis facere præsumat. Pro quo et sub divini judicii obtestatione, et anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut non audeat aliqua persona, vel præsumat contra hoc nostrum privilegium in aliquibus agere injuste, neque quis illud tentet frangere. Si quis autem, quod non credimus, parvi pendens Privilegium nostrum tentaverit de parte Dei omnipotentis sanctique ejus Apostoli Petri, et nostra, qui ejus fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem sancti Cœnobii hujus adjutor existens, illum, in quo potuerit, elegerit, ditaverit, et amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute.

In Comitatu Tolosano. — *In Provincia Narbonensi.* — *In Comitatu Bisuldunensi.* — *In Comitatu Barchinonensi.* — *In Comitatu Vallensi.* — *In Comitatu Ausonensi.* — *Hæc omnia bona cum pertinentiis omnibus eidem confirmantur.* — *Abbatis electio solis Monachis reservatur sine ullius personæ interpositione.* — *Monachi a quomalverint Episcopo ordinationem accipiant. Abbas a nullo Episcopo, nec ordinario quidem possit excommunicari.* — *Immunitas ibidem pro inquisitis. Omnimoda Monasterii exemptio a cujuscunque personæ molestia.* — *Anathema contra violatores Decreti hujus.*

Scriptum per manum Benedicti Notarii Regionarii, et Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembri, Indictione decima.

Bene valete.

Script. Mense Novemb. anno Domini 1011. Pontif. Sergii anno III.

IV.

Simile Privilegium pro Monasterio Rivipullensi.

Ex Archivo Monast. hujus edidit Baluzius loc. cit.

Sergius Episcopus Servus Servorum Dei Olivæ religioso Abbati sanctæ Mariæ dominæ nostræ monasterii quod situm est in Comitatu Ausone in valle Rivipollensis inter duo flumina, tibi tecumque manentibus, & per te tuis illorumque successoribus, salus, & pax, & apostolica benedictio, quoad mundus permaneat. amen.

CUM &c. *ut in superiori: deinde.* & quæcunque beata gloriosa virgo Maria ex collationibus fidelium in Cœnobio Rivipollentis retinere videtur, nostro apostolico confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto monasterio, quod in circuitu ejus habetur, alodem ex latere uno pergentem, quod discurrit per Tamarice, & infundit in Tezer, ab alio latere per aquæductum, qui discurrit ultra villam Molas cum eadem villa Molas, & infundit in Tezer, deinde ascendit per torrentem ultra Engordans, & ascendit per Fornellos usque in Serram super sylvam de Ordina, & pervenit in pugo super Vilarzellum, ab ipso Vilarzello pervenit usque in pogium Calvellum, deinde pervenit in Serra super Guausago minore, & infundit in rivum sancti Laurentii usque in flumen Freber, deinde ascendit per rivolum qui discurrit ad villa Balbos, & pervenit ad villam Stamariz, & infundit in Tezer, & affrontat in villam Archamala, & inde in pugium Salomonis usque in villa Molas cum suis terminibus, quacumque auctoritate habet in eadem valle per plurima loca. Simili modo costituimus de valle de Tentarios, villa Aramancias, Stuiola major, ipsa

Confirmatio bonorum Monasterii hujus. — *Quæ hic enumerantur cum terminis.*

ipsa Grivolosa, & alios per plurima loca. Piscationes quoque aquarum de Tezer a Ribamala usque ad Spata, & de Freter de ipsa corba usque in Tezer. Mercati vero præfati loci teloneum & omnem justitiam ibi peragendam ab integro concedimus. Parrochiam de ipsa valle Ecclesiam sancti Petri cum cæteris Ecclesiis sibi subditis, sicut Gotmarus Episcopus ibidem concesit, vel successores ejus Idalcherius, & Georgius Episcopi cum decimis atque primitiis absque tributo. Alodem quod dicitur Matamala cum Ecclesia sanctæ Mariæ, & Ecclesia de pugio Machonosio cum decimis, & primitiis. Et habet affrontationes ex latere uno in pugo Transvadoni, pergit per ipsum rivolum usque ad alium, qui pergit per ipsa loca, & iniungit in torrentes, qui discurrunt de Serra Vinielos usque ad Cinctum contra Tremolosa, & pergit per serram usque ad Portellam de Villalonga, & descendit in torrentem, descendit per Lobaria, & iniungit in pugio Transvadoni. Et in eadem valle Matemala alodem, qui fuit Radulphi Episcopi, & parrochiam de vineolas cum decimis, & primitiis, quas Georgius Episcopus concessit sancto Salvatori absque tributo, sicut in ipsa dote resonat; & alodem ipsum, quem dicunt Campmanandati cum terminis, & ajacentiis totam videlicet villam. Et in Gausago alodem, qui fuit de Guisallo, & Seniofredo cum Ecclesia cum terminis & ajacentiis. Et alodem, qui fuit de Ioanne cum domo, terris, & vineis, & ipsum boscum Libertini. Et in villa Stamariz ipsum alodem cum terminis, vel ajacentiis. Et in villa Amove ipsum alodem, qui fuit de Tellemar, vel de ejus hæredes cum terminis, & alodem, quem tenet Petrus Presbyter. Et in ipsa silva, quæ dicunt Guvalosa cum terminis, & ajacentiis. Et in Salton alodem cum boscos, quos dedit dictus Dominus Oliba, & boscum qui fuit de Sperandeo, & de Ortes cum terminis, vel adjacentiis. Et alodem de Sasitos, & ipsas condaminas de Archamala, & alodem de Balbos, & Alodem de Monseliols, & alodem de Guidmondi cum terris, vineis, silvis, cum Ecclesia, & decimis, & primitiis cum finibus, & terminis suis absque tributo. Alodem vero qui dicitur Salselles cum Ecclesia, sancti Petr, cum decimis, & primitiis cum finibus, & terminibus suis absque tributo. In pago Berguitano Locum Brositano alodem sicut in illorum judicio resonat, & parochia sanctæ Mariæ cum Ecclesiis sibi subditis, id est, palatium Rodgarium, & ipsa Pera, cum decimis & primitiis absque tributo. Ecclesiam S. Vincentii, quæ est in Albiols cum alode & decimis, & primitiis. Et in locum, qui dicitur suburbano alodem cum Ecclesiis in villa, quæ dicitur Guargalam. In locum, qui dicitur Pontus, alodem cum Ecclesiis, quas dedit Guifredus Comes sanctæ Mariæ, & alium alodem de Gargalam cum Ecclesiis & decimis & primitiis, & terminis, & alodem de Nabars cum terminibus, & alodem de Nureo & alodem de Montesclau, & alodes Torrentis profundi, & alodes de Folcunaria, & alodes ad calcem de castro Balzarens, & alodes de Begua, & de Anzano, & alodes de la Doixosa, qui fuerunt Bonifilii, & Lobatoni vel de ceteris. Et ipsam vallem Marles cum villas, & molendinos, & ecclesiam sanctæ Mariæ cum decimis, & primitiis. & alodibus cum suis terminis, vel adjacentiis. Et alodes de Gaminacos, & Ecclesia de Montectauso, & alaudes de Benemide, & alodes de Serra, qui fuit Delanti, & alodes de Spurigia, & de Callers, & ipse valles de Boscedano cum villis, vel illorum terminos, & alodes de Palam. In civitate Minorissa alodem, idest casas terras, vineas, & alodes, qui fuerunt de aliis hominibus: In Monte-serrato alodem cum Ecclesia sancti Petri, & sancti Martini, & in cacumine Montis-serrati Ecclesiam sanctæ Mariæ, & sancti Asiscli, cum terris, & vineis, & molendinis, & sylvis, atque garricis, & alodem, qui dicitur Evolosa cum terris, vineis, molendinis, silvis, atque garricis: Et in civitate Barchinona casas, cum curtibus, puteis, hortis, terris, vineis, quæ sunt infra civitatem, & terminos ejus, & alaude de Camma cum Ecclesia, & decimis, & primitiis, & terminibus, & enolosa cum suis pertinentiis. In Comitatu, qui dicitur Valles, casas cum curtes, hortos, terras, & vineas, & alodem de Digno, vel Engelfredo, & alodem de Canobellas, & alodem Mationa: In Comitatu Ausona alodem palatii, & alodem, qui dicitur Oligo, & Danielis villarem, alodem Saniliare, & alodem de Elzedelo cum terminibus, & boscos Rocæ Felicis, alodem Planezas. Et in comitatu Ausona alios alodes in multis locis, ideft, ipsa Devesa, & in Wistiliano casas, terras, vineas, quamplurimas, & alodium, qui fuit de Borello Comite de Paliares Miralie cum suis terminis, & ipsos alodes, quos dedit Gualdus ad sanctam Mariam, sicut ille tenebat, & pro donatione scribere fecit, & alodem, quod Guilelmus dedit in Albedano cum terris, casas, & vineas, cultas vel incultas, & alodem de Serra, qui fuit de Gafredo, & alodem de Juniolosa, & alodem de Galinde campos, qui fuit de Guiscafredus Clericus, & alodes de Lociana, qui fuerunt Guilelmo filio Ermemiri, & alodem de Guisado cum molendinis, & alodes de Ovall, quos dedit Guandamurus, & Honestus, & Oliba clerici, vel cuncti homines, & alodes de Jonna, & alodes de rivo de Peras, & alodes de Saturano cum suis terminis, & alodem de valle Oriola cum suis terminis. In comitatu Cerdaniense, valle Lilitense villa Armonedo cum decimis, & primitiis, cum alode, qui dicitur Lilledo, & Genebredo, pogium de Meranegas, & Marola. In locum, qui dicitur Guarexer, ipso alode cum Ecclesia, decimis, & primitiis. In Cerdania alodem, qui dicitur Alozoz cum Ecclesia decimis, & primitiis, alodem de Bor. Et in eadem Cerdania alodes de Arreguall, & de Nassobell & de Monteliano, & de Bar, & Adoll. Et in Labertells alodem cum molendinis, & alodem de Villa-vetere cum ipsis Ecclesiis, & alodem de Evall, & de Bellich, & de Engils, & de Masolio, & de sancta Eulalia, & de Engils, & de Ger, & de Palaciol, & de Villa-Lobs, & de Oligua, & de Anama, & de Salciep, & de Equaleges, & de Ur, & de Centaflorida, & de Angastuna, & de Estavar, & de Salagosa de Sed, & de Palaciolo, & de Valsamelica, & de Ezer, & de Esna, & de Psanezas, & de Saltegual, & de Miella, & de Ventolano, & de Closellos, & de Obzello, & de Campanciolos, Macana, & de Meramors, de & Urriols, & de Cols cum pasturas, & Armonedum jamdictum cum ipsos boscos, & calino, & ipsas pasturas, & Ecclesiam sancti Romani cum terminibus, & alodes de pujo Malello, qui ibidem est, & Gomses, & Scurrigeres, & in eadem Cerdania in pluribus locis

locis casas, curtes cum vineis & terris. Et in comitatu Urgellitanense alodem, qui dicitur Exedulicum Ecclesia sancti Michaelis. Et in castro Cardona alodem, quem dicunt Pradis, & cæteris aliis, & alodes de Scorbario cum Ecclesiis, & suis terminibus, & alodes de Codinello cum Ecclesia sancti Cucuphatis cum suis terminibus, & alodes de Lagno, & Castrobono in eodem comitatu alias terras, & vineas. In valle Confluenti alodem, qui dicitur Evol cum ipsa Salices, & pasturas. Et in eadem valle in multis locis vineas, & alodem de Sodames, & alodes de Wincedo, & de Macanos, & alodem de Sagamano cum Ecclesia sancti Clementis cum suis alodibus, & in Soliano alodem, & in Corneliano terras, & vineas & in Arriano casas, terras, & vineas, & alodem de Monsedo, & Vitamarias, & alodem de Fenestedo: In loco, qui dicitur Bulla, terras & vineas, cum casas & decimis & primitiis: In Ventolano casas, terras, & vineas: In Campajonos casas, terras,& vineas: Et in Rippas terras, casas, & vineas: In Macana casas, vineas, terras. Et in comitatu Rossolionense alodem de Tason, & masos de Petra-calce Et in Valle-Speri alodem de Etaloris, & alodem de Hermis. In comitatu Palariensi alodes, qui sunt in Basturcius cum Ecclesiis, vel suis alodibus. In comitatu Bisuldunensi alodes, qui fuerunt de Corbo, & Argilagarios, Valle-alta, Juviniano, cum casis, vineis, & terris: In locum, qui dicitur Judaicas, Ecclesia S. Petri cum casas, terras, & vineas, cum decimis, & primitiis, & oblationibus, & suis terminis, vel adjacentiis: Et in Vernedas cum casis, & terris, & alodem de Fulgosa, & de Secundella, & in Aqualia, & alodem de Bag, qui fuit de Ramardo, & Porrarias, & alodem de Baclarder cum boscis, pasturis, & molendinis, & alodem de Brania, & ipsam tertiam partem de villa Palazol cum terminis, & finibus suis: & alodes de Basso, & de Viguilar & de Rivocano, & de Villalonga, & de Pireda, & alode de Bagonos: In comitatu Gerundensi in villa, quam dicunt Celiano, ipso alode, & alode de Emulano: In comitatu Cerdaniæ ipsum alodem, quod fuit Gualdaldi Vicecomitis, cum Ecclesiis superpositis, quæ ibi sunt, sive in locum, quem vocant in Valle-Vetere Ecclesiam sancti Martini, & sancti Saturnini cum finibus, & terminis, decimis, & primitiis. Item in valle Asperi villam, quam dicunt Hermas, cum finibus, & terminis suis ac sylvis: In Roveraso casas, cum terris, & vineis, & ermis: Item in Berguitano in villa Donegua: In comitatu Empuradense alodem de stagno salso: Et in Petralatense alodem de Castilione, & de Vallemala cum terminibus. Hæc igitur quæcunque diximus, vel quæcumque non diximus prædia adquisita, vel adquirenda ad sanctæ Dei genetricis Cœnobium in valle Rivipollentis situm pertinentia, auctoritate illi firmantur a nobis apostolica. Statuimus autem, ut quando Abbas ipsius Monasterii obierit, neque a Regibus, neque a Comitibus, neque a qualicunque persona pro cupiditate pecuniæ causa, neque pro qualibet favoris inanis gloria ibidem constituantur Abbates, sed a cunctis sibi degentibus servis Dei secundum Deum, & juxta Benedicti patris regulam eligantur Abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci Abbati ubicunque vel a qualibuscumque Episcopis suos clericos ordinandi, a qualicumque ei Sede placuerit Chrismam accipiendi, & ut a nullo Episcopo, nec ab illo in cujus situm est monasterium Episcopio, nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem monasterium pertinens Ecclesia. Statuimus etiam, ut quisquis pœnitens a liminibus exclusus Ecclesiæ quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi & omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque Abbati vel Monachis, & omnibus Clericis ad Monasterium pertinentibus, licentiam nisi voluerint spontanee vel rogati, ad Synodum non eundi. Confirmamus igitur, & stabilimus amodo, ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Judex, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim vel invasionem in eodem cœnobio aut in suis pertinentiis facere præsumat; pro quo, & sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum, neque aliqua magna, ut diximus parvaque persona audeat vel præsumat contra hoc nostrum privilegium in aliquibus agere injuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, nec timens Deum, & nostrum parvipendens privilegium, quod concedimus, verbo factove disrumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis, sanctique ejus Apostoli Petri, & nostra, qui ejus fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem hujus sancti Cœnobii adjutor existens, illum, in quo potuerit, elegerit, & amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute: sitque portio ejus paradisus, hæreditas illius Dominus Christus, pax & consolatio ejus; ubi semper gaudium, & dolor nullus. Scriptum per manum Benedicti Notarii Regionarii, & Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembri, indictione decima. Bene valete.

Supradicta bona omnia confirmantur.

Abbates a solis Monachis eligantur.

Ordinationes & Chrisma a quo maluerint Episcopo Monachi possint accipere.

Abbas nec ab Ordinario loci possit excomunicari.

Abbas & Monachi ad Synodos ire non cogantur.

Monasterii omnimoda exemptio a cujus cumque vi, molestia, jurisdictione &c.

Anathema contra inobservantes.

Script. mense Novembri Anno Domini 1011. Pontif. Sergii Anno III.

V.

Confirmatio fundationis Monasterii S. Petri Feniliotensis, & bonorum ad illud spectantium.

Sergius Episcopus Servus Servorum Dei.

Ex Archiv. Ecclesiæ Narbonen. edidit Baluzius loc. cit.

SI domus excellentissimæ speculationis Sanctissimæ matris nostræ Ecclesiæ impellimur curam satagere, & ob studium divini cultus pro religione sacrorum locorum promovemur præcogitare illorum sublimitatem atque stabilitatem, ut soli Deo servitium valeant habitantes in ea impendere; hoc nobis decet pio labore assuescere, ut animæ Christo dicatæ, quæ se in diebus vitæ illorum servituti contradiderunt, perseverent sub ejus militia imperturbatæ, nec non & illa illic maneant per auctoritatem nostræ Sedis Apostolicæ, auctoritate nobis concessa, sub ejus videlicet, cujus nos fruimur vice, fide tenus firma, quæ votive a Christianis in Dei laudibus contradita sunt. Igitur omnibus Episcopis, Ducibus, Comitibus, & sanctæ Dei Ecclesiæ Primatibus præsentibus scilicet atque futuris fidelibus, notum esse volumus, quia dilectus & specialis filius noster Bernardus gloriosus Comes suggessit apostolatui nostro quod in comitatu Feniliotensi vellet secundum institutionem canonicæ auctoritatis

Exordium.

Bernardus Comes Feniliotensis fundator Monasterii.

tis monasterium construere in quodam venerabili loco, qui est consecratus in honore sancti Petri Apostoli, deprecans ut idem Monasterium nostræ Apostolicæ præceptionis muniremus privilegio. Cujus petitionem salubrius ob amorem Dei adimplere studentes decernimus per hujus nostri privilegii dignitatem, ut omnia quæ antiquitus cujuscunque generis in eodem votive contradita sunt loco, sive prædia, sive in decimis, sive in primitiis, sive in cæteris redibitionibus ecclesiasticis, perenniter persistere jubemus ibidem mancipata alodia, vel quæ præfatus Comes in eodem subrogat loco, vel quæ moderno videntur ad eundem locum tempore pertinere, per hanc nostri privilegii auctoritatem in prænominato subrogamus loco; quorum nomina sunt hæc. Ecclesiam sanctæ Mariæ de valle, & Ecclesiam sancti Andreæ, & Ecclesiam sancti Martini de villa Prinianas, & Ecclesiam sancti Jacobi, cum decimis & primitiis, & alodiis, & redibitionibus illarum, hactenus & alodium de villa Archanis cum terminiis, & finibus suis, nempe & alodium, quod Wadallus de eodem loco Abbas in villa S. Felicis acquisivit sive per parentes, sive per qualemcunque vocem: similiter & alodium de villa Regulella, & quod Pontius frater jamdicti Abbatis ibidem votive subrogavit. Hæc omnia prædia supra nominata a fidelibus ibi collata, vel quæ deinceps fuerint acquisita cum eodem Monasterio sub sanctæ Romanæ Ecclesiæ & nostræ Sedis Apostolicæ recipimus munimine; hoc statuentes ut deinceps nulla unquam subrogata persona præfatam Ecclesiam atque Monasterium cum suis omnibus supra taxatis sub jure alterius Ecclesiæ eam subjugare præsumat neque placitos publicos, sive per homicidia, vel pro cujuscumque culpa valeat peragere, vel functionem sive temporale servitium ex eodem Monasterio exigere; sed liceat præfato Abbati, & successoribus suis sub nostræ institutionis servitio quiete vivere, nec licentia sit cuiquam magnæ parvæque personæ ex ejus rebus omnibusque ad eum pertinentibus exinde auferre sed omnia in eodem loco per nostri privilegii auctoritatem perenniter maneant dotata. Concedimus etiam præfato Abbati, & successoribus suis chrisma de quacunque Sede ejus placuerit recipi, vel Clericos eorum ordinandi. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc, quæ a nobis in eodem sancto loco concessa sunt, & a nobis pro stabilitate jam dicti Monasterii statuta sunt, refragare, aut in quoquam præsumpserit transgredi, sciat se nostri anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi æterni incendii supplicio concremandum. At vero qui pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens hujus nostri privilegii statuta, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo nostro multipliciter consequatur & vitæ æternæ effici mereatur particeps in sæcula seculorum. Amen. Scriptum per manum Benedicti Notarii Regionarii, & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembri, indictione decima. Bene Valete.

Bona à Bernardo Comite donata cófirmantur. — *Enumeratio bonorum* — *Monasterium cum rebus omnibus sub munimine sedis apostolicæ recipitur.* — *Omnimoda exemptio ab aliena jurisdictione.* — *Ordinationes a quocumque maluerint, Clerici accipiant.* — *Anathema contra inobservantes.* — *Script. mense Novembri anno Domini 1011. Pontif. Sergii anno 3.*

VI.

Simile Privilegium pro Monasterio Canigonensi.

Sergius Episcopus Servus Servorum Dei.

Ex Archivo Monasterii hujus edidit Baluzius loc. cit.

QUoniam divina annuente pietate sedula mos in nostris prædecessoribus extitit, prospera sive adversa omnium hominum diligentius vigilare, & in necessitatibus subvenire, quo malum in animo resecare possimus, bonum vero apostolicis benedictionibus corroborare: Quapropter nos, qui eorum gestamus infulam, illorum utique volumus vestigia sequi: ut omnes videlicet homines sub nostris temporibus a Deo constituti gaudeant, & Deo auxiliante perenniter nomen tantæ dignitatis decus, & commoda ferant. Ideo quia Christo distribuente Petri Principis Apostolorum vicem gestamus, hoc, quod facimus inconvulsum manere volumus; ut nulla laicalis persona seu Episcoporum vel Clericorum nostris obstet præceptis aut contradicat, ne in multis maledictionibus incurrat. Igitur quia postulasti a nobis, Guifrede dilecte Comes, quatenus Ecclesiam sancti Martini tibi concederemus, ut pro tuorum peccatorum, sive tuorum parentum, remissione in ea Monasterium faceres, & de tuis siquidem prædiis illi sanctæ Ecclesiæ concederes, hæc, carissime fili, petitio nobis bona videtur, & annuente summo Rege illam præfatam Ecclesiam cum omnibus suis pertinentiis tibi concedimus, & apostolica auctoritate confirmamus, & eam in perpetuum inconvulsam manere sancimus. Concedimus etiam prælibatę Ecclesiæ, ut nunquam obnoxia sit servituti alterius, sed semper sit libera & apostolicis privilegiis exaltata, per se in ævum maneat sublimata. Quas autem possessiones aut prædia seu confinia cum suis omnibus pertinentiis rebusque cunctis usque huc adquisitis, vel quas in perpetuum adquisierit, idest prædia, villas scilicet, Ecclesias cum illarum pertinentiis, parochias, fundos, casas, casales, costales, terras cultas, vel incultas, campos, silvas, vineas, prata, pecorum pascua, areas, torcularia, aquas, aquarum ductus, vias, molendinos, molendinarios cum suis caputaquis, & piscatoriis, cum salinis, & Clibanis piceis, omnia adquisita, vel adquirenda sancti Martini Cœnobio in valle Confluenti in monte Canigonensi in pace tenere, & possidere sine alicujus inquietitudinis damno decrevimus. Statuimus autem, ut quando Abbas ipsius Monasterii obierit, neque a Regibus, neque a Comitibus, neque a qualicunque persona cupiditatis pecuniæ causa? neque pro qualicunque favoris inanis gloria ibidem constituantur Abbates; sed a cunctis ibidem degentibus servis Dei secundum Deum juxta Benedicti patris regulam eligantur Abbates. Confirmamus ergo, & stabilimus amodo, ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Judex, nullus Episcopus, nullus Abbas aliquam vim vel invasionem ac subjugationem in eodem cœnobio, aut in suis omnibus pertinentiis facere præsumat. Pro quo sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nulla unquam magna parvaque persona ullo ingenio, cujuscunque sit ordinis, hujus nostri apo-

Exordium. — *Guifredi Canigonensis Comitis preces pro fundatione Monasterii hujus.* — *Monasterii exemptio ab omni cujusq; personæ potestate.* — *Bona omnia cum pertinétiis aut juribus confirmantur.* — *Abbas a Monachis tantum eligendus.* — *Vim ullam Cœnobio huic inferre interdicitur.*

Anathema in attentatores.

apostolici privilegii ausus sit frangere. Si quis autem quod non credimus parvi pendens privilegium nostrum disrumpere tentaverit, de parte Dei omnipotentis, sanctique ejus Apostoli Petri, & nostra, qui ejus fungimur vicem, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus. Si quis autem sancti Cœnobii hujus adjutor existens illum, in quo potuerit, elegerit, ditaverit, & amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione scandere se gaudeant in virtute de virtute. Scriptum per manus Benedicti Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Novembri, Indictione decima. Bene valete.

Script. mense Novembri anno Domini 1011. Pontif. Sergii anno 3.

VII.

Monasterium Arulense sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur, & a cujuscumque personæ, etiam Episcopi Ordinarii jurisdictione eximitur.

Ex Archiv. Monast. hujus edidit Baluzius loc. cit.

Sergius Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Domino filio Gauzberto religioso Abbati venerabilis Monasterii sanctæ ac perpetuæ Virginis Mariæ Dominæ nostræ, quod situm est in Asperiensi valle, atque Comitatu, tibi tuisque successoribus in perpetuum.

Exordium.

TUnc summæ Apostolicæ dignitatis apex in hoc divini prospectus nitore dinoscitur prefulgere, cum in exercendis Dei laudibus sui impensius studebit laboris exercere certamen. Ob hoc debita nos Ecclesiæ apostolicæ pastoralis compulit solicitudinis cura, quæque ad stabilitatem piorum pertinere dinoscitur locorum ubertim promulgari, & apostolicæ institutionis censura confirmari, & cum solo Apostolo Petro legamus, omnium tam clericorum, quam laicorum esse curam divinitus a Domino concessam, illius vicarium sua vice præsenti sæculi dispositione, & tutare omnia, atque in omnibus prosperis seu in adversis subvenire auctoritate apostolica. Nos ergo, qui ejus, quamvis immeriti vicem gerimus suffragante Deo, Monasterium præfatæ perpetuæ virginis Mariæ amodo deinceps tenere, defendere, atque protegere sub nostro jure nostroque patrocinio disposuimus, & ut privilegii Sedis Apostolicæ infula decoretur, sub jure & ditione, sicut diximus sanctæ nostræ, cui Deo auctore deservimus Ecclesiæ, constitutum nullius Ecclesiæ alterius jurisdictionibus submittatur. Pro qua re vestris propriis desideriis obtemperare satagimus. Postulastis enim a nobis quatenus per nostri privilegii auctoritatem concederemus, & confirmaremus præfato monasterio scilicet cellulas, & prædia cum mansionibus, vel possessionibus ad eundem locum pertinentibus. Confirmamus etiam in præfatum monasterium cellam scilicet Albaniani cum Ecclesias duas ibidem constitutas, Ecclesiam namque sancti Petri, nempe & sancti Michaelis Arcangeli cum decimis, & primitiis, & oblationibus fidelium, sicuti in dotibus earum scripta reperiuntur. Terminos vero concedimus, vel confirmamus huic cellulæ, sicut in vestro regale Præcepto resonat. Mansos vero de villa Ollarias cum fundis, & possessionibus suis, alaudem etiam de Custodia cum Ecclesia sanctæ Mariæ, sive Ecclesiam sancti Laurentii sibi subjectam cum decimis, & primitiis, & oblationibus fidelium. In Giro vero prædia ad eundem locum pertinentia. In primitus in villa Pratis mansos, cum fundis, agris, vinalibus, molendinariis, vel caputaquis, piscatoriis, cultum vel incultum ad eundem locum a fidelibus antiquitus subrogatum, & villare Cumquotus cum vineis, & terris, & piscatoriis, simul cum ipso alaude de Maures, vel de Maniaches, vel de Madaloth cum terris, & vineis, cultum vel incultum, & mansos de Bennato. Confirmamus etiam pascua gregibus vestris, etiam calmen de Vesias, sicut in præceptis Regalibus vobis constat esse concessum. Vallem etiam Riviferrarii, quam obtinuistis ex curia comitali, simul cum valle vetere Riviferrarii, quam obtinuistis superiori, & subteriori cum Ecclesia sancti Martini Curtio Savini cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium, cellulam sancti Petri, & Ecclesiam sanctæ Columbe & Ecclesiam sancti Stephani cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium simul cum ipsos decimos de Frexeno, & alaudem Castelli Curvi, & villam Cleranos, vel de Bonabosco, & mansos de Beceda, vel de Arlelas, Balnea quoque, & villare Cotaleto, simul cum totam illam veterem vallem ad eundem monasterium pertinentem, sicut per præcepta regalia vel per donationes fidelium vobis antiquitus concessum fuit, vel moderno votive concessum est. Alaudem siquidem Palandani cum terris, & vineis, & mansis, & molendinis, vel caputaquis. Et in * Rivo-nigro mansos duos, cum terris, & vineis ad eorumdem mansos pertinentibus. Ecclesiam montis Aurioli cum decimis, & primitiis & redhibitionibus, atque oblationibus fidelium, simul cum ipso alaude de præfata villa Montis Aurioli. Prædictam vero Ecclesiam sancti Michaelis Archangeli cum decimis, & primitiis, & redhibitionibus, atque oblationibus fidelium; confirmamus illi terminum ex parte una de parrochia sancti Fructuosi de Castro-Camelos, de alia vero parte in termino parrochiæ sancti Joannis de villa Ulmos, de tertia denique parte termino sancti Martini parrochiæ de Laurisione, de quarta siquidem parte in vinea comunale simul cum ipso decimo de Poncione, vel de Illiardis sorore sua. Alaudem vero de villa Moletto, vel Molletello simul cum Ecclesia sancti Michaelis Archangeli. Per nostri vero privilegii dignitatem damus præfatæ Ecclesiæ termina de una parte in valle magna ferraria, idest, in colle de Lebraria, de alia vero parte in termino de parrochia sancti Petri, qui dicitur Serra, vel de Aquabula, de tertia quoque parte in termino de Civennago de quarta siquidem parte in parrochia sancti Saturnini. Quantum infra istis terminibus fundatum esse videtur, tam cultum quam incultum, & prænominatis possessionibus decimas, & primitias cum oblationibus fidelium his prælibatis parrochiis ad possidendum perenniter contradimus. Præcipimus etiam auctoritate apostolica, ut nullus Episcopus, omnisque generis persona, infra jamdicta termina de his duabus prænominatis Parrochiis novellam sibi Ecclesiam construere presumat, nec clericos alios eligere ad eorum functiones peragendas nec alias ecclesias erigendas ad ministerium audiendum, ne ulla persona clericorum eis sacrum ministerium exerceat his, qui prædicta termina videntur habitare, nisi tantum-

Causæ concessionis.

Gauzberti Abbatis postulatio

Confirmatio bonorum ad Monasterium spectantium, quæ hic enumerantur.

* *In alio exemplari legitur in villa Toleto.*

Quæ conceduntur per præsens Privilegium.

Decretum, ne alia Ecclesia per exteram personam infra hos terminos extruatur; Ne in dd. Ecclesiis quispiam nec ab Episcopo constituatur ad ministrandum.

præter eos, quos abbates elegerint.

tantummodo hi, qui per manus Abbatis præfati Cœnobii fuerint subrogati in his supra nominatis duabus parochiis. Qui aliter præsumpserit nostræ auctoritatis sententia excommunicationis vinculo feriatur. Enim vero & confirmamus in præfato monasterio alios omnes alodios, qui a fidelibus Dei in prælibato monasterio collati reperiuntur, scilicet villam Tordarias, cum finibus suis, & villam Fullonicam cum Ecclesia sancti Martini cum decimis, & primitiis suis, & oblationes fidelium. Nempe & villare, qui vocatur Kasti cum Ecclesia sancti Joannis cum decimis, & primitiis, & finibus suis. Plane quidem, & alaudem de villa Cassamolas. Ecclesiam quoque sanctæ Mariæ, quæ dicitur Panessiares sub tuitione Domini Bernardi Comitis, & Abbatis prædicti Monasterii ad construendum, & ordinandum cum dona fidelium, quæ ibi fuerint subrogata sine aliqua minoratione, vel deterioratione. Stabilimus simul cum omnia ipsa, quæ deinceps videtur augumentare vel juxte acquirere omnia in omnibus, quicquid præfatum Cœnobium videatur habere, vel deinceps acquirere sub nostræ defensione celsitudinis recipimus omnimodo: insuper censura apostolica statuentes sub divini judicii obtestatione, ut nullus Ecclesiæ Episcopus in præfato Monasterio ditionem quamlibet, aut excommunicationem præsumat inferre, nec in eorum Ecclesiis, neque in eorum possessionibus. Jubemus insuper, ut omnes nocivæ ecclesiasticæ venditiones, vel commutationes, quæ ab Abbatibus, vel Episcopis olim de eodem Monasterio factæ sunt, ex auctoritate nostra omnino vacuæ & invalidæ persistant: quia scriptum est, quia quod semel offertur Deo, auferre minime liceat. Damus etiam potestatem Monachis ipsius loci secundum regulam sancti Benedicti ex eorum propria congregatione, vel unde aptum esse perspexerint, Abbatem eligendi, & Synodum nec ipsis nec clericis eorum non custodiri, chrisma unde eis placuerit recipiendi, & clericos eorum, in quacunque sede elegerint ordinandi, & ut omnis pœnitens, quandiu ibi steterit, licentiam habeat Ecclesiam introeundi, vel quod ibidem dictum fuerit audiendi. Hæc igitur quæcunque supradiximus auctoritate illi confirmantur a nobis apostolica. Si quis autem, quod fieri non credimus, temerario ausu contra hujus nostri privilegii statuta, quod concedimus, disrumpere tentaverit, nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis & sancti Petri Apostolorum principis atque nostra, qui ejus fungimur vice, anathematis vinculis indissolubiliter innodandum, & a regno Dei se sentiat alienatum. Prædictum vero Monasterium nobis tributarium, eligimus per singulos annos duos bizantios. Qui autem prædictum Monasterium sanctæ nostræ Sedis tributarium in quo potuerit, elegerit & nostri privilegii observator extiterit, pax super illum sit & misericordia benedictionis in omnibus rebus lucupletatus gratia sciat se adepturum gaudia sempiterna.

Confirmatio cæterorũ bonorum. — *Bona omnia supradd. sub tuitione Sedis Apostolicæ recipiuntur.* — *Omnimoda exemptio Monasterii ejusque bonorum ab Episcopali jurisdictione.* — *Invalidatio venditionum, & commutationum de eis hactenus factarum.* — *Abbatis electio penes Monachos.* — *Ordinationes a quo libuerit Episcopo accipiendæ.* — *Anathema cõtra inobservãtes.* — *Annuus census a Monasterio sedi apost. debitus.*

Scriptum per manum Benedicti Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ in mense, & Indictione decima. Bene valete.

Script. Mense Decembri anno Domini 1011. Pontif. Sergii anno 3.

BENEDICTUS OCTAVUS

PAPA CXLVI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MXII.

Benedictus Octavus, natione Tusculanus, ex patre Gregorio Comite Tusculano, dictus antea Joannes Episcopus Portuensis, non multo post Sergii mortem inthronizatus est, ut apparet ex infrascriptis documentis. Sedit in Pontificatu annos xi. menses xi. dies xxi. (*a*) Fuit autem temporibus Basilii, & Constantini Impp. in Oriente, in Occidente vero Henrici II., quem ipse Romæ coronavit anno 1014. Obiit anno 1024. mense circiter Augusto, vel Septembri) non enim videtur recedendum ab eo, quod diximus in Sergio IV. ejus obitum diei 18. Augusti 1012. danum juxta Menologium Benedictinum, dex quo tempore manifestum est computanti xii. fere annos fluxisse ad Benedicti mortem, mensi circiter Septembri ineunti assignandam, præsertim si pauci dies vacationi Sedis tribuantur.

Schisma Decimum Nonum.

Cum Benedictus Gregorio cuidam in electione prævaluisset, potentiori tamen cedere deberet, ad Henricum Re-

(*a*) Sic habet II. Vignolii Catalogus, quo cum conveniunt nonnulli Catalogi Criticæ Baronianæ præfixi, in quorum VII. legitur numero fortasse rotundo; *Sed. annos* XII.

Regem perrexit in Saxoniam cum omni paratu Apoſtolico, expulſionem ſuam omnibus lamentando innoteſcens. Quare Henrico Rege ad vindicandam injuriam Apoſtolicæ Sedi illatam properante, Gregorius Pſeudopapa Schiſmaticus perterritus, relicta Urbe, aufugit. Benedictus vero Pontifex, quem Rex præmiſerat, eamdem Petri Cathedram recepit.

I.

Monaſterio Rivipullenſi conceditur, ut in ejus Eccleſia cantetur Alleluya, & hymnus Angelicus in feſtivitate Hypapanti (ſive in feſto Purificationis Beatæ Mariæ) etiamſi ea inciderit poſt Septuageſimam.

Benedictus Epiſcopus Servus Servorum Dei dilectiſſimis in Chriſto filiis ad feſtivitatem Hypapanti Domini in Cœnobio ſanctæ Dei Genitricis convenientibus ſalutem, & apoſtolicam benedictionem.

Ex Archiv. Monaſterii hujus edidit Baluz. in Append. Marcæ Hiſpan. num. CLXX.

Exordium

Quoniam omnis univerſalis Eccleſiæ nobis, quamvis immeritis, commiſſa ſecundum Deum credimus fore regimina, idcirco juſtis nos quorumcunque fidelium convenit annuere votis, & ab inde cunctis emanare profectum, unde totius acceptum religionis conſtat exordium. Quapropter innoteſcimus caritati veſtræ, quoniam adiens nos dilectiſſimus filius noſter Oliba Cœnobii Ripollenſis Abbas zelo divino, & beatæ Virginis Mariæ ductus amore, ſuppliciter petiit, ut ſi prædicta feſtivitas evenerit poſtquam dimiſſa fuerit Alleluya, illa eadem die cantetur cum Gloria in excelſis Deo in ſolo præfato Monaſterio, ſibi daretur licentia. Cujus precibus noſtris annuere libuit, concedimuſque illi, & ſuis in perpetuum ſucceſſoribus Alleluya, ſi jam abſtiterit, hymnum quoque Angeli, cum eſt canendum. Quicumque igitur gaudiis hujus feſtivitatis in ſupraſcripto loco ſtuduerit intereſſe, ſciat ſe donandum munere protectionis divinæ, & augumento benedictionis noſtræ adjuvante Jeſu Chriſto benigniſſimo Salvatore. (a)

Olibæ Abbatis Rivipull. preces ad Benedictum PP Romæ cum eſſet limina Apoſtolorum viſitaturus.

II.

Confirmatio Privilegiorum Eccleſiæ Bambergenſis.

Benedictus Servus Servorum Dei dilectiſſimo ſibi in Chriſto ſemper Domino, & ſereniſſimo Regi Heinrico a Deo coronato, ſuoque ſpiritali filio, Eberhardo quoque Confratri, & Epiſcopo ſuo, Sanctæ videlicet Babenbergenſis Eccleſiæ venerabili Epiſcopo æternam in Domino ſalutem, & apoſtolicam benedictionem.

Ex Bolland. Act. Sanct. Menſ. Iulii d. XIV.

Laudata S. Henrici pietate.

Inter omnia, quæ divinæ providentiæ conſilio diſponuntur, ad laudem reſpicit Creatoris quod & a ſummis viris Deoque devotis intuitu pietatis, & ſpe æternæ retributionis venerabilia loca eorum ſumptibus ſublimantur, rectiſſimeque ordinantur, poſſeſſionum ſuarum beneficiis cumulantur, & in meliorem ſtatum Chriſto auxiliante commutantur. Unde dilectiſſime fili in omnibus, quæ te ad laudem, & gloriam Redemptoris noſtri devote, & miſericorditer feciſſe, manifeſtum eſt, nihil perfectius nihilique melius ad promerendum Regnum Cœlorum agere potuiſti, quam quod illum tibi feciſti hæredem, a quo accepturus es æternam hæreditatem: quodque ſancta Babenbergenſis Eccleſia ad Epiſcopalis dignitatis faſtigium per te ſublimata, illic tibi beatiſſimam Dei Genitricem ſemperque Virginem Mariam, beatiſſimoſque Petrum, & Paulum una cum ſanctis Martyribus Kiliano, & Georgio elegiſtis, in patrocinium; qui, Chriſto propitio, compenſata viciſſitudine adipiſcendi Regni Cœleſtis perpetuum præſtabunt auxilium.

Poſtulatam confirmationem.

Pro tanto igitur Deo ejuſque ſanctis collato ſervitio, imprimis ipſi gratias debitaſque laudes referimus, qui ſibi tam ſanctum opus faciendum inſpiravit; & ut id votum tuum perficeres, largiflua pietate adjuvare diſpoſuit deinde, quomodo Sancta Romana Eccleſia, quæ bene fundata eſt ſupra firmam petram, hoc ſemper veræ charitatis habuit indicium, ut de exteriorum gauderet Eccleſiarum provectu; competit noſtro Apoſtolico moderamini, ut nos, qui eidem, Deo auctore, deſervimus, ſancto tuo ſtudio pleniſſime congaudeamus, ſperantes tui operis habere portionem: ſi, quod tuum eſt per laborem, noſtrum facimus per charitatem. Quapropter quoniam petiſti a nobis una cum confratre noſtro Eberhardo, ejuſdem ſanctæ Babenbergenſis Eccleſiæ Deo digno Epiſcopo, ut omnia, quæ privilegiorum auctoritate ſibi ſuæque Eccleſiæ a prædeceſſoribus noſtris, videlicet Domino Joanne, & Sergio ſummis Pontificibus collata ſunt, noſtræ quoque auctoritatis privilegio confirmaremus; conſiderantes nos quidem veſtræ devotionis affectum piæque voluntatis propoſitum, libentiſſime petitionibus veſtris aſſenſum præbere decernimus.

Omnimode concedit.

Quocirca ſtatuentes, atque promulgantes coram Deo & terribili futuro ejus examine per hujus noſtri Apoſtolici privilegii ſeriem, & conſtitutionem ſancimus, & beatæ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ nec non & beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ſanctorumque Martyrum Kiliani & Georgii cæterorumque omnium Sanctorum auctoritate, in quorum nomine prænominata Eccleſia dedicata eſt, decernimus atque obteſtamur, tam Apoſtolicæ Sedis Pontifices, quam qui eccleſiaſticas adminiſtraverunt actiones, cunctoſque chriſtianitatis titulo inſignitos, ut nullus habeat licentiam de iis omnibus, quæ eidem Eccleſiæ a prædeceſſoribus noſtris per privilegia conceſſa ſunt, vel a nobis data ſunt, aut ab aliquibus fidelibus viris, ac mulieribus præfatæ Eccleſiæ tradita ſunt, vel in futuris temporibus contradentur tam in familiis, quam in terris, ſeu in aliquibus poſſeſſionibus, evellendi, deſtruendi, moleſtandi, vel alienandi.

Et contraventores anathemate percutit.

Si quis vero, quod non credimus, temerario auſu, contra ea, quæ hac noſtra ſtabili, & inconvulſa infirmitate, pie, & fideliter per hoc noſtrum privilegium diſpoſita ſunt, contraire tentaverit, & hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro ſtabilitate præſcriptæ Eccleſiæ ſtatuta ſunt, refragari,

(a) Baluzius hanc conceſſionem refert ad annum 1012. *aut circiter* ut iiſdem verbis utar.

ri, aut in quoquam transgredi; sciat se auctoritate beati Petri Principis Apostolorum omnium, nostraque, cujus immeriti vicem agimus, anathematis vinculis innodatum, & cum diabolo ejusque atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, æterni incendii supplicio concremandum, nisi resipuerit, & eidem Ecclesiæ digna emendatione satisfecerit. At vero qui devota intentione observator in omnibus extiterit hujus nostri apostolici Privilegii ad cultum Dei respicientis, benedictionis gratiam a misericordissimo Deo & Domino multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Sancta Trinitas charitatem vestram illibatam custodiat dilectissime frater.

Scriptum per manum Herhardi Scriniarii S. R. E. in Mense Junio Ind. XI. Datum XII. Kal. Februarii per manum Benedicti Portuensis Episcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Anno, Deo propitio, Pontificatus Domini nostri Benedicti Summi Pontificis & Universalis Octavi Papæ primo in Mense supradicto.

Dat. die 21 Januarii anno Domini 1013 Pontif. anno 1

III.

Farfensis Cœnobii Jurium omnium, ac Bonorum confirmatio.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto in Domino filio Guidoni coangelico Abbati Monasterii, quod dicitur in Pharpha de loco Acutaino, tuisque Successoribus in perpetuum.

In Chronico Farfensi e Ms. Codice Caracciolano inter Rer. Ital. Scriptor. Tom. 2. P. 2.

Confirmantur præter alia bona nonnulla in Massa a duobus Monachis Monasterio concessa.

(a) Igitur quia postulastis a nobis, quatenus ex nostra largitate, nostroque dono concederemus vestræ Religioni in fundo Massa Ecclesiam sanctæ Mariæ in loco, qui dicitur Formellus, cum omni ornatu ipsius, atque vineis, & terris, sicut olim detinuerunt duo Presbyteri Benedicti propriis vocitati nominibus, qui modo videntur esse vestri Monachi, cum introitu, & exitu suo, & omnibus sibi generaliter, & in omnibus pertinentibus; Concedimus vobis insuper in supradicto fundo Massa Casales tres ex integro, scilicet casale de Petrocio, & casale Leonis Sabinensis, & casale Petri de Leone Ferrario, cum casis, vineis, terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, & arboribus, pomiferis, fructiferis vel infructiferis diversi generis, cultum vel incultum, vacuum, vel plenum. Affines vero, & termini eorum, sicut nunc sunt, & ab origine fuerunt, quemadmodum in vestræ acquisitionis continetur Chartula, & sicut hæredes supradictorum hominum ad laborandum suis modo detinere videntur manibus. Omnia juris sanctæ Romanæ cui Deo auctore præsidemus, atque deservimus, Ecclesiæ, vobis ad tenendum emissa præceptione concedimus a præsenti Indictione XI. vobis, vestrisque successoribus absque redditu, vel censu perpetualiter detinendum. Statuentes apostolica censura, & auctoritate beati Petri Apostolorum principis, sub divinis obtestationibus, & anathematis inter-

Eadem Juris S. Rom. Ecclesiæ esse declarantur; conceduntur tamen Monachis sine ullo censu.

(a) Initium hic desiderari suspicatus non fuerit nemo.

dictionibus, ut nulli unquam successorum nostrorum Paparum, vel aliæ cuilibet magnæ parvæque personæ per nominata loca a potestate, & ditione vestra, vestrorumque successorum, ac vestri Monasterii, auferre, vel alienare quoquomodo liceat. Si quis autem temerario ausu magna parvaque persona contra hoc privilegium agere præsumpserit; sciat, se a Deo alienum, & cum omnibus impiis æterno incendio, ac supplicio condemnatum. At vero, qui pio intuitu custos & observator hujus nostri privilegii extiterit, gratiam, atque misericordiam, vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Ea auferre aut a Monasterio alienare omnibus interdicitur.

Anathema cōtra violatore.

Scriptum per manus Benedicti Regionarii, Notarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in manu Apostolica, Indictione suprascripta XI. Bene valete.

Datum VIII. Kalend. Maji per manus Benedicti Domini gratia Episcopi sanctæ Sylvæ Candidæ Ecclesiæ, & Bibliothecarii sanctæ Apostolicæ Sedis anno Deo propitio Pontificatus D. N. Benedicti sanctissimi VIII. Papæ primo.

Dat. die 24. Aprilis anno Domini 1013 Pontif. Bened. anno 1.

IV.

Confirmatio Bonorum S. Urgellensis Ecclesiæ, divinique judicii imprecatio ea occupantibus.

Ex chartulario Ecclesiæ hujus edidit Baluzius in Ap end. Marcæ Hispan. num. CLXIX.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei reverentissimo, ac spirituali filio Ermengaudo sanctæ Orgellensis Ecclesiæ Episcopo, tuisque successoribus in perpetuum.

Exordium

Apostolatus nostri solicitudo omnium Ecclesiarum utilitatibus nos monet prospicere, & ne funditus corruant, opem perpetuæ sustentationis impertire. Quapropter cunctis Archiepiscopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Vicecomitibus, cunctisque sanctæ Dei Ecclesiæ filiis, manifestum fieri volumus, quoniam una cum cuncto nostro clero Episcoporum, Cardinalium Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorumque confirmamus, atque concedimus huic supradicto Ermengaudo Episcopo suum videlicet jam præfatum Episcopatum sanctæ Oriellensis Ecclesiæ ex integro cum omnibus suis ædificiis, castellis, villis, fundis, & casibus, in quo sunt, Ecclesiis, vineis quoque & terris, & campis, pratis, pascuis, & sylvis, arboribus pomiferis & impomiferis, fructiferis vel infructiferis, diversi generis paludibus, & pantanis, salicetis, puteis, fontibus, rivis, molendinis, piscationibus, seu etiam & venationibus, aquis, aquarumque decursibus, montibus, & collibus, plagis & planiciis, cavertinis, adjacentiisque eorum, cultum vel incultum, nec non & pertinentiam ejusdem Episcopii, scilicet Cerdaniensis pagus, Libienensis, Bergitanensis, Paliarensis quoque, atque Ribacurcensis, Jestabiensis, atque Cardosensis, Anabiensis, ac Tirbensis, & locus sanctæ Deodatæ cum finibus suis; castrum etiam, quem dicunt Turres cum finibus suis, & Bescaram cum finibus suis, cum ipso alaude, quem dicunt Sor, & ipsos villares, quæ dicunt Letone & Colpedera cum finibus suis, Hocolone, & Sardina cum finibus suis

Ermengaudo Archiepiscopalis dignitas confirmatur cū bonis omnibus ad Urgellitanam Ecclesiam spectantibus.

Enumeratio bonorum, quæ eidem confirmantur.

tuis, & ipso villare, quem dicunt Boscedera, Calbitiano cum finibus suis, & Fenneris cum finibus suis, & Lenztirdo cum finibus suis, & Submonte cum finibus suis, & ipsos alaudes de valle Andozza, qui fuerunt de Siniefredo Comite, & ipso fevo de Archavello, & ipso alaude de Saleilas cum ipso fevo de sancto Stephano, & ipsas villas, quæ dicunt Montaneo, Lello, & Cubilare cum illorum terminos, vel fines, & ipsa villa, quæ dicunt Salento cum finibus suis, castrum etiam Sanguja cum finibus suis, & ipsa villa, quę dicunt Tosten cum finibus suis, quam Burellus Comes in hunc Episcopatum pro sua olim donavit anima, & a suo filio Ermengaudo postea huic Episcopatui confirmata. Confirmamus etiam id ipsa villa cum finibus suis ad locum vocitatum sanctæ Oriellensis Ecclesiæ de illa hora in antea quam Raimundus Comes reddidit in potestate Domino Deo ejusque præcelsæ Genetricis, & in manu memorato Ermengaudo Episcopo propter remedium animæ suæ, & uxoris suæ Ermesindæ, & pro remedium animæ genitoris sui, & Fratris sui Ermengaudi, & ipso alode, quem dicunt Castellione cum Guardiola & cum ipso solane cum illorum terminum vel fines, & ipso castro, quem dicunt Castelleto cum suos terminos, vel fines, & ipso alaude, quem dicunt Turrizela cum finibus suis, & ipsam hæreditatem, quam sepedicto Ermengaudo Episcopo dedit ad jam præfatæ sanctæ sedis Oriellensis, qui illum advenit per successionis sui genitori, in tali videlicet ratione dum vixerit Arnaldus frater ejus teneat, & possideat, & post obitum vero suum remaneat ad sanctæ prædictæ sedis; alaudem, qui est ad ipsa spungia similiter. Confirmamus etiam ei tertiam partem telonei ejusdem Episcopii mercati cum pertinentiis vel cum omnibus ad ipsum Episcopium, & suis omnibus locis ubicunque generaliter & ex integro pertinentibus situm supradictum Episcopatum a territorio Oriellensis, Cerdaniensis, Bergitanensis, Paliarensis, atque Ribacurcensis. Item & confirmamus tibi tuisque successoribus de ipsius supradicti Episcopii locis, & pertinentiis primitiis, & decimis, nec non & integrum stabilimus ut nulla quælibet persona Clericis vestri Episcopii consistentibus injuste ad districtionem aut ad justa lex deportare laicali persona præsumetur. Nam quia supradictum Episcopium cum omnibus rebus ubicunque sibi pertinentibus Francorum Regibus per præceptum domini, & præstantissimi Regis Karoli Franciæ regionis, & per scriptionem nominis ejus concessit, & firmavit sigillo regale seu per concessione, & donatione Regis Ludovici proles Karoli, & per confermationem Regis præceptis signansque sigillo proprio domni Regis Karoli Ludovvici prolis nec non & per privilegia itaque beati Apostolorum principis Petri, & domno Agapito Papa & aliorum Apostolicorum, qui hic fuerunt functi, & obligationem illorum tenuerint, præcedentes Episcopi sub jugo, & servitio inviolatæ Dei genitricis. Sed ita & nos apostolica auctoritate firmamus ut amodo, & in antea quicquid vos vestrisque successores legaliter adquisituri fueritis futuris temporibus ex præsenti anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi MXIII. Indictione XI. inclinati precibus vestris per vestra regalia præcepta, & hujus privilegii seriem in perpetuum vobis vestrisque successoribus confirmamus & stabilimus detinendum possidendum & cum timore Dei dispensandum atque regendum; ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Comes, nullus Marchio, nullus Judex, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim, aut invasionem in eodem Episcopio neque in suis pertinentiis unquam facere presumat. Pro quo, & sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione promulgantes decrevimus, ut nulli nostrorum successorum Pontificum ut supra posuimus, neque ulla magna parvaque persona audeat neque præsumat contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere injuste, neque frangere tentet. Ergo qui ad sanctæ hujus Ecclesiæ aliquid rapit, aufert, vel fraudat, invadit, retentat, devastat, aut nefaria calliditate suppresserit, pro homicida teneatur, atque reus in cospectu justi judicii Dei deputetur, & ut sagrilegus judicetur, & nisi per puram probatamque atque publicam pœnitentiam, & per Ecclesię satisfactionem Episcoporum manus impositionem justa canonicas sanctiones reconciliatus non fuerit, regnum Dei non possideat, & non solum a regno Dei sit alienus, sed etiam a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ sit ejectus. Talium scelerum patratores, nisi per satisfactionem, nec vivus nec mortuus communicare non audeantur, & insuper anathematis vinculo damnentur, Deo & sanctis suis * efficiantur, & ab Ecclesiæ Catholicæ communione pellantur. Quorum nos sequentes exempla omnes tales præsumptores a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ anathematizamus, apostolica auctoritate pellimus, & damnamus, atque sagrilegos esse judicamus, & non solum facientes, sed & consentientes eis; quia non solum qui faciunt, judicantur rei sed etiam qui facientibus consentiunt. Pari enim pœna, & agentes, & consentientes comprendit. Si quis autem, quod non credimus, in aliquibus frangere tentaverit, sciat, se, nisi resipuerit, auctoritate Dei, & sancti Petri Apostoli, atque nostra, qui ejus fungimur vicariatione, anathematis vinculis indissolubiter esse innodandum, & a Regno Dei alienandum, & cum diabolo & ejus atrocissimis pompis atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, incendio concremandum, & in voragine tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero custos & observator extiterit benedictionis gratiam, & cœlestis retributionis a justo judice Domino Deo nostro multipliciter consequatur, & vitę ęternę particeps esse mereatur. Amen. Scriptum per manum Benedicti Notarii. Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembri Indictione XI. Giselbertus gratia Dei Episcopus Senensis, Sigefredus Parmensis Ecclesiæ Dei providentia Episcopali infula redimitus. Ego Pontius ac si indignus sub manu Dei omnipotentis Aratensis Episcopus confirmo, & consigno hanc paginam, ut in Dei nomine firma permaneat omnique tempore. Petrus Episcopus Pabiensis subscripsi. Sigefredus sanctæ Placentinæ Ecclesiæ custos consentiens subscripsi. Leo Episcopus ac si indignus Vercellensis Ecclesiæ custos subscripsi. Hotkerus Leodiensis Episcopus subscripsi. Petrus Episcopus. Arnulphus Archiepiscopus Mediolanensis Ecclesiæ custos subscripsi. Ego Benedictus Dei gratia Episcopus Sanctæ Sylvæ Candidæ Ecclesiæ interfui, & subscripsi. Aimericus Episcopus Ribacurcensis subscripsi. Petrus Magalonen-

Confirmatio donationum a Fràcorum Regibus huic ecclesiæ factarũ daterumque inde Diplomatum

Item & Privilegiorum a summis Rom. Pontificibus concessorum.

Quidquam ab eadem Ecclesia auferre alienare, per vim extorquere &c. omnibus omnino interdicitur.

Secus faciẽtes Dei ultoris irã puniẽtem experiantur

Et nisi resipiscant ex communicationis sententiam in currant.

* *deest odibiles vel quid simile.*

Simili pœna plectunturqui cõsensum prębuerint.

Script. mense Decembri anno 1013. Pon. Benedicti anno 11.

Nomina Episcoporum, qui huic Privilegio subscripsere.

nensis Episcopus. Borrellus ac si indignus Episcopus. Bonefacius Taurinus Episcopus subscripsi. Bene valete.

V.

Confirmatio Bonorum Monasterii Novaliciensis juxta Bremetum translati, postea Bremetense dicti.

Benedictus Servus Servorum Dei dilecto filio Gottifredo Abbati venerabilis Monasterii B. Petri Apostolorum Principis fundati in Bremetensi territorio inter Padum & Ticinium, suisque successoribus in perpetuum.

Ex Ughell. Ital. ac. Tom. IV. ubi de Episcopis Taurinensibus

Exordium

SI semper sunt concedenda, quæ piis desideriis congruunt; quanto potissimum non sunt deneganda ea, quæ pro divini cultus stabilitate petuntur, &c. *ut in superioribus similibus privilegiis*. Igitur quia per interventa I. charissimi nostri Adalberti gratia Dei Marchionis gloriosissimi, ac Imp. Henrici postulatio fratrum ejusdem Bremetensis Monasterii .... quatenus ad ipsum Monasterium, quod prius ad Dei honorem ac S. Petri Apostolorum Principis tempore Regis Theodorici ab Abbone patritio fuit prope Alpes in loco Novalesio nuncupato ædificatum, & postmodum imminente Saracenorum persecutione studio Adalberti Deo devoti Marchionis translatum est, collecta congregatione fratrum regularium ad oppidum, quod Bremetum, dicitur, privilegiis nostræ S. Sedis Apostolicæ roboratum. Quorum piis desideriis faventes hac nostra auctoritate, id quod postulatum est, concedimus. Et ideo omnibus cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotibus quamlibet ditionem habere, vel missarum solemnia ibidem celebrare prohibemus, nisi ab Abbate ipsius loci invitatus fuerit, sed nec aliquam ordinationem, vel consecrationem illic facere præsumat. Confirmamus etiam eidem monasterio B. Petri Apostoli omnes res, & possessiones, quæ ab initio fundationis suæ apud Novalesium supradictus vir excellentissimus, & christianissimus Abbo per testamenti paginam sive citra viventis tradidit, & delegavit, quasque prædictus Adalbertus Marchio cum uxore sua deinceps apud Bremetum translatum donavit. Ecclesiam vero, quæ est constructa in honorem S. Dei Genitricis Virginis Mariæ in Pollicino cum omnibus suis pertinentiis, cellam quoque vocabulo S. Andreæ in civitate Taurinensi cum omnibus suis pertinentiis, prædicto Monasterio confirmamus &c. Insuper cellam, quam a Pagani vocant cum omnibus suis pertinentiis, sicut per præcepta ei delegatum est; quin etiam Gabiani Cortem cum universo territorio, quæ est in Stupunico, Vallicella, Mariadiago, Loretto, Roxaria, & Abrusiateo Monasteriolo Gorgiano: quæ omnia cum prædicta Corte, ac suis pertinentiis jam dicto Monasterio per Præceptum concessum est. Pollentium quoque Cellam, quæ ab ejusdem Monasterii fratribus noviter constructa est, & Colonia cortem, & Mancianum castrum cum omnibus suis pertinentiis, quæ Oddo Marchio pro remedio animæ suæ Matris eidem Monasterio cum sua conjuge per cartam offensionis concessit. Cavallarium etiam cum Corte magna, & omnibus aliis suis appenditiis, sicut ab Arduino Marchione pro remedio animæ suæ Matris eidem Cœnobio largitum est. Castrum vero S. Georgii, & Casali, curtem cellulam in honorem S. Petri constructam in valle, quæ dicitur Ignaria cum omni sua integritate. Cellam quoque S. Petri Principis Apostolorum, & S. Michaelis Archangeli, & Ecclesiam in honorem S. Stephani sacratas cum castro, quod vocatur Rodo, & aliud nomine Virdunum cum omnibus suis pertinentiis cum portis, ripaticis, &c. Si quis autem &c. *Cætera quæ nos brevitatis causa non supplevimus; ex aliis hujusmodi Privilegiis adjunge*. Scriptum per manus Leonis Notarii Regionarii, & Scrinarii S. R. E. in mense Februario, & Indict. 12. anno propitio Pontificatus Domini Benedicti summi Pontificis, & universalis Octavi Papæ in Sacratissima Sede B. Petri Apostoli secundo, imperante D. Henrico a Deo coronato magno Imperatore anno primo in mense, & Indictione suprascripta duodecima. Bene valete.

Henricus Imperator pro hoc Monasterio PP. supplicat

Historia fundationis, & translationis Monasterii.

Omnimoda ejusdem exemptio ab aliena jurisdictione.

Confirmatio donationum eidem a Fundatore, cæterisque factarum.

Alia quoque bona confirmantur.

Dat. mense Februarii anno Domini 1014. Pontif. Bened. ann. II

VI.

Privilegium Paterbornensi Ecclesiæ concessum, quo bona omnia ab Imperatoribus, ac præcipue a S. Henrico, Regibus, Ducibus, cæterisque omnibus eidem donata, confirmantur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Domino filio Meinvverco venerabili Episcopo Patherbrunnensis Ecclesiæ, suis successoribus in perpetuum.

Ex Leibnit. Script. Rer. Brunsvic. T. I. pag. 526.

Proemium.

DEsiderium quod ad religiosum propositum, & sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua nostra, Deo auctore, dilatione perficiendum; & quotiens in quibusdam ejus utilitatibus & commodis nostrum assensum, & solitæ apostolicæ auctoritatis exposcit præsidium, id nostro benignitatis intuitu nos convenit subvenire, & rati pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis salus & indemnitas, & nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus præscribatur. Igitur, quod postulastis a nobis, quatenus confirmaremus, & apostolica auctoritate corroboraremus tuæ Ecclesiæ tibique, & successoribus tuis in perpetuum, quæquæ pro redemptione animarum suarum ab Imperatoribus, sive Regibus, Ducibus, Comitibus, vel ab omnibus magnis parvisque personis oblata sunt, sive commutata; seu omnia, quæ tu ductus amore Dei de propriis tuis hæreditatibus eidem tuæ venerabili Sponsæ contulisti perpetualiter; inclinati precibus tuis per hujus Privilegii seriem confirmamus, & corroboramus Ecclesiæ tuæ, tibi, tuisque successoribus omnia prædia culta vel inculta, nec non omnia, quæ & pro redemptione animarum suarum ab Imperatoribus, maximeque a christianissimo, & serenissimo filio nostro dilectis-

Meinvverci Episcopi preces.

Donationes ab Imperatoribus, Regibus, Ducibus &c. huic Ecclesiæ factæ confirmantur.

Ac præcipue quæ S. Henricus Imperator eidē donavit.

lectissimo ac sanctissimo Imperatore Heinrico oblata sunt, sive in Comitatibus, seu ubicunque fuerint: nec non omnia, quæ a Regibus, Ducibus, Comitibus, magnisque, parvisque personis jam dictæ Ecclesiæ oblata sunt. Similique modo confirmamus ea omnia loca, quæ tu ipse pro redemtione animæ tuæ, & parentum tuorum jam dictæ tuæ sponsæ de propriis hæreditatibus contulisti: nec non ea, quæ ab aliquibus commutata sunt. Statuentes apostolica censura sub anathematis interdictione, ut nulli unquam magnæ parvæque personæ liceat contra hoc nostrum apostolicum Privilegium insurgere vel contraire. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hujus nostræ apostolicæ Præceptionis seriem pie a nobis promulgatam venire, agere tentaverit, sciat se Domini nostri, Apostolorum Principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi in æternum ignem cremandum, simulque & in voragine tartareoque Chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custodes, & observatores hujus nostræ salutiferæ Præceptionis extiterint, benedictionis gratiam cælestesque retributiones, ac æterna gaudia ab ipso Judice Domino Deo nostro consequi mereantur. Scriptum per manum Benedicti Notarii, & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Martio Indictione XII.

Item, quæ dedit Meimvvercus Episcopus.

Anathema contra violatores.

Script. Mense Martio anno Dom. 1014. Pontif. Bened. anno II.

VII.

Castrum Buccinianum, de manibus occupantium recuperatum, sacro Farfensi Monasterio cum Jurisdictione civili, & criminali restituitur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Nuper. extract. ex Archiv. Vatic.

Exordium.

CONvenit apostolico moderamini pia Religione pollentibus benevola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impartiri assensum. Tunc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium reponitur Deum, quando venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur notum esse volumus omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ præsentibus scilicet atque futuris, qualiter nos divino amore illustrati ob reverentiam sanctæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ, & petitionem gloriosissimi filii nostri Imperatoris Henrici Monasterio Dominæ Nostræ Dei Genitricis Virginis Mariæ, quod dicitur in Farfa, castellum, quod appellatur Buccinianum, quod nuper perditum habebat, reacquisivimus, ad opus & utilitatem prædicti monasterii perpetualiter permansurum, situm in Sabinensi Comitatu. Deinde prædicti Monasterii venerabilis Hugo Abbas nostram adiit clementiam instantissimis precibus deposcens, quatenus pro Dei amore & remedio ejusdem venerabilis Monasterii ex nostra apostolica largitate concedere dignaremur placitum & districtum de Massa de Bucciniano, quæ est ante Castellum idem cum omnibus pertinentiis eidem Massæ pertinentibus vel adjacentibus. Cujus precibus annuentes eidem venerabili Monasterio su prædictoque Abbati suisque successoribus, nec non & sanctæ Congregationi servorum Dei ibidem degentium, prædictæ Massæ de Bucciniano districtum, & placitum cum omnibus suis pertinentiis vel adjacentiis ex largitate beati Petri Principis Apostolorum & Sanctæ Apostolicæ Sedis, cujus jus esse dignoscitur, nostraque apostolica auctoritate concedimus atque confirmamus perpetualiter mansurum, scilicet ut Monachi prædicti venerabilis Cœnobii in omni tempore pro nobis delectent ad Deum fundere preces; & gloriosissima Virgo Maria, cui famulari videntur, dum eos conspexerit nostro juvamine quietos, suis sedulis precibus apud Deum Filiumque suum sua miseratione nos commendare studeat. Si quis autem, quod non credimus, temerarius extiterit, & contra hoc nostrum apostolicum privilegium venire, aut in quoquam dirumpere præsumpserit, & sicut superius a nobis statutum est, ita permanere non dimiserit, sciat se, nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum atque nostra, qui ejus fungimur Vicariatione, anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienum. Insuper & compositurum se sciat auri optimi libras centum, medietatem in sacrosancto Palatio Lateranensi, & medietatem in sacrosanto Monasterio. Scriptum per manus Petri Scrinarii Notarii, atque Regionarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Augusto Indictione Duodecima. Bene valete. Datum decimoquinto Kalendas Augusti per manum Domini gratia Bosonis Episcopi & Bibliothecarii Sanctæ Apostolicæ Sedis anno Deo propitio Pontificatus Domini Benedicti Summi Pontificis & universalis Papæ octavi in sacratissima Sede beati Petri Apostoli Tertio, Imperante Domino Henrico a Deo Coronato Magno & Pacifico Imperatore Anno ejus Primo in Mense & Indictione supra scripta Duodecima.

Causæ concessionis.

Concessio aliorum Bonorum Castro Bucciniano adjacentium

Hujusmodi Castrum antea jurisdictionis S. Romanæ Ecclesiæ.

Monachi tenentur continue orare pro Romanis Pontificibus.

Anathema cōtra violatores Privilegii hujus.

Item pœna centum librarum auri.

Dat. die 18. Julii Anno Domini 1014. Pontif. Bened. Anno II.

VIII.

Beatus Simeon Monachus, & Eremita in Cœnobio Padolinorensi agri Mantuani Sanctorum Confessorum Canoni adscribitur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei, Bonifacio gratia Dei Marchioni inclyto salutem carissimam cum benedictione apostolica.

Ex Codice Canonizat. Sanctorum edit. Romæ 1729.

REquisistis judicium nostrum, sicut dignum fuerat, utrum in honore Simeonis nuper sanctificati, quod opera probant, & innumera, ac diversa miracula testificant, liceret vobis Ecclesiam constituere, & ejus venerabile corpus honorifice collocare ibidem. De quo respondemus: Si ita coruscat miraculis, ut vester homo nobis asseruit, ædificate Ecclesiam, collocate in ea eundem, juxta quem altare consecrari rogate, in quo reliquiæ antiquorum sanctorum cum sacratissimo corpore Domini nostri Jesu Christi, & sic demum divina ministeria celebrentur. Tractate eum ut sanctum, ut Sanctus sanctorum reddat vobis mercedem sancti, sicut ipse dixit: Qui recipit prophetam in nomine prophetæ mercedem prophetæ accipiet. Ipse inspector est renum & cordium, & ipse illi dignam recompensationem

Matth. X.41.

nem remuneret, & vobis pro tanto desiderio gratiam suam indulgeat. (a).

IX.

Confirmatio Bonorum Monasterii S. Stephani Balneolensis Bisuldunen. Dioecesis

Ex Archiv. Monast. hujus edidit Baluz. loc. cit. num. CLXXIV.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Domino Bonifilio religioso Presbytero & Monacho, atque coangelico Abbati venerabilis Monasterii sancti Christi Protomartyris & Levitæ Stephani, quod situm est in Comitatu Bisuldunense in valle Sterria in capite ipsius stagni loco, qui dicitur Balneolus, tibi tecumque manentibus, & per te tuis illorumque successoribus, salus & pax, & apostolica benedictio quoad mundus permanet.

Exordium.

CUM constet Dominum Deum nostrum honorem sanctæ universalis Ecclesiæ incessanter a propagatoribus beatæ fidei augumentare, necesse accipientibus ab illo totius juraregiminis, ei concedere censura justi moderaminis firmam liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem. Quocirca quoniam convenit apostolicæ pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis justis (etenim sic sunt a nobis adjudicatæ, nam juste fiunt) annuentes precibus, omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines vel limites, cum adjacentiis præcipuorum prædiorum, cum omnibus ecclesiis, parrochiis, villis, fundis, casis, casalibus, terris, vineis, campis, pratis, pascuis, sylvis, garricis, arcis, torculareis, aquis, aquarum ductibus, vineis, molendinis cum suis caputaquis, & suis piscatoriis, cultum vel incultum, & quæcunque beato protomartyri, & Levitæ Stephano ex collationibus Regum olim in Cœnobio Balneolas retinere videtur, nostro apostolico confirmamus privilegio. Concedimus itaque prædicto Monasterio, quod in circuitu ejus habetur, videlicet quantum habere dinoscitur in Comitatu Bisuldunense: parochia autem de ipsa valle, Ecclesiam sanctæ Mariæ, & sancti Benedicti cum decimis, & primitiis absque tributo una cum oblationibus fidelium cum terminis & adjacentiis eorum: Ecclesiam sancti Petri cum ipsa villa Agemal cum terminis, & decimis, atque primitiis suis; Ecclesiam sancti Romani cum ipso cimiterio, cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium, & ipsam medietatem de ipsas decimas de Figerolas, & medietatem de ipsas primitias, & de ipsa Salisparsa, & de Ermetanos, & de Agelaga, cum ipsas domos, terras, & vineas, molendinis, quæ in ipsa parrochia sunt, & vel ad ipsum Cœnobium pertinent: villam Leonem cum terminis, & adjacentiis suis, & cum ipso stagno, & cum ipsa fonte, & cum ipsas piscatorias, villam Centul cum terminis, adjacentiis suis: Savarres cum terminis & adjacentiis suis Starola, & Figerolas cum terminis & adjacentiis suis: Ermentanos, & Agelaga cum terminis & adjacentiis suis & cum ipsos boscos, Neserga, & Frescaned cum terminis, & adjacentiis suis, villa Jafare, & villare Paterni cum terminis, & adjacentiis suis: Agemal, & Millanicas atque villa Alba cum terminis, & adjacentiis suis. In Parrochia de Porqueres domos, terras, vineas cum eorum terminis, vel adjacentiis suis, & cum ipsas decimas, quæ sanctus Stephanus ibi tenet. Valle mala, quæ dicunt Merdant, cum decimis, & finibus, & terminis suis. Solerols cum terminis & adjacentiis, & cum eorum decimis. In villa, quæ dicunt Adiliano, & Sirinano, & Albuciano, & casales, domos, terras, vineas cultas & incultas, & boschos, & molinis, Usal cum ipsos boschos cum terminis, & adjacentiis suis. In villa Vendut domos, terras, vineas cultas, & incultas. In valle Miliarias Ecclesia sancti Petri de sancta Maria de Romzilia, & sancti Andreæ in Rovilias, cum decimas, & primitias, & oblationes fidelium, in eorum videlicet parrochia domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis, & adjacentiis suis. In Falgons, vel in ejus terminis domos, terras, vineas, & boschos cum eorum terminis, & adjacentiis suis. In sancti Nazarii domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis vel adjacentiis suis. In Biserga domos, terras, vineas, silvas cum eorum terminis, & adjacentiis suis. In pugo Arivilso domos, terras, vineas, silvas cultum, & eremum cum eorum terminis, & adjacentiis suis. In Calvas terras cultas vel incultas. In valle sanctæ Patæ, in locum, quem dicunt S. Vincentii de Salente, vel in loco, quem dicunt Corbos, Ecclesiam sancti Vincentii, atque Parrochia cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium, cum domos, terras, vineas, molendinis, silvas cum ejus terminis, vel fines de ipsa parrochia: Mercati vero præfati loci teloneum, & omnem justitiam ibidem peragendam ab integro concedimus. In Samer domos, terras vineas, cultum vel incultum, & cum ejus silvas cum terminis, & affrontationes. In monte sancti Juliani ipsa Ecclesia cum decimas & primitias & oblationes fidelium, cum domos, terras, vineas, & silvas, cum eorum terminis, vel adjacentiis suis. In Camedello domos, terras, vineas, cultas & incultas, & molenariis. In Baso domos, terras, & ipsa Ecclesiola Herma. In Agelager domos, terras, vineas, silvas, cultum, & eremum, cum terminis, & adjacentiis suis. In Logordano, & in Malano terras, cum Oliberes, & ipsas condaminas de Boscholos, & ipsa vinea de valle alta. In Bruger ipso manso, qui fuit de Seniofredo Marhot cum terras cultas, vel incultas. In Morzano domos, terras cultas vel incultas, & vineas cum terminis earum. In Cisteriano, quæ dicunt Villavert Ecclesia sanctæ Mariæ cum ipsa parrochia, cum decimis, & primitiis suis, & cum oblationes fidelium cum domos, terras, & vineas cultas vel incultas, & cum ipsis molinis, cum terminis, & adjacentiis suis de ipsa parrochia. In villa Ollers, vel in villa de Amelio, & in villa Vendut domos, terras, vineas, cultum, & eremum, & Olibarias in Vidicas, vel infra ejus terminos, domos, terras, vineas, cultum, & eremum. In Turres domos, terras, & vineas, cultum, & eremum. In villa de Almires, vel infra ejus terminos, domos, terras, vineas, cultum, & eremum, silvas, & olibarias. In Cantens domos, terras, vineas, cultum, & eremum, & olibarias. In sancti Felici de Ledono domos, terras, vineas, cultum, & eremum

Bonifilii Abbatis preces.

Confirmantur bona omnia Monasterii.

Enumeratio bonorum. Bona in Comitatu Bisuldunen.

(a) Mabil. Annal. Benedict. Tom. IV. pag. 252. post narratum Simeonis obitum subsecutum VII Kal. Augusti anno 1016. eum a Benedicto *paulo* | *post obitum* Sanctorum Catalogo adscriptum dicit.

num. In parrochia de sancta Columba domos, terras, vineas, cultum, & eremum: In villa Abundanti domos, terras, vel infra ejus termines, cultum, & eremum: In Maneval, vel infra ejus termines, domos, terras, vineas, olibarias, cultum, & eremum. In villa Fedanti vinea una: In Orfanos vel infra ejus termines, domos, terras, vineas, cultum, & eremum, molinis, & molinariis cum caput aquis, hortis, hortalibus, cum olibariis, & ipso alode cum ipsos molinos, & cum ipsos caputaquis, cum eorum terminis, cum eorum adfrontationes, quod Bonfilius dedit, sicut in scripturis sancti Stephani resonat: In villa Galdinarios domos, terras, & vineas vel infra ejus termines, cultum, & eremum: In Pareds terras, & vineas: In Ordios domos, terras, vineas, cultum, & eremum vel infra ejus terminos: In pugo alto, quem dicunt Murriano, domos, terras, vineas, silvas, cultum, & eremum. In Comitatu Gerundense in Matamors, vel infra ejus termines, domos, terras, vineas, cultum, & eremum, molinis, & molinariis, silvis, & ipso stagno cum ipsis pratis: In Gerundella terras cultas, vel incultas, & boschos. In Costa Rabida, & in Bonecurto terras, vineas, & boschos, & vinea de Cona. In Biert vel in Gralloners domos, terras, vineas, & silvas. In Monte Calbo, vel in Canneto domos, terras, cultum, & eremum. In Borgoniano, & in Curtes, vel in Cannellas, vel infra eorum termines domos, terras, vineas, cultum, & eremum, molinos, & malinariis cum caputaquis. In Parazol, & in Pulgaz domos, terras, vineas, vel infra eorum termines: In villa Trader, vel infra ejus termines: in Lendenago vel infra ejus termines, & ipso maso de Biancheto, quem donavit ad sancto Stephano, domos, terras, vineas, cultum, & eremum. In Tomedo, & in Mediniano, & in Exchers, & in rio de Llutos, vel in ipsa Cros, vel infra eorum termines domos, terras, vineas, cultum, & eremum, & molinos, & malinarios cum caputaquis. In Celrrano, in Bibiano, in Riurano, in Pubol vel infra eorum termines domos, terras, vineas, cultum, & eremum, & ipsas vineas, quæ Seridredus de Aquaviva donavit ad Sancto Stephano. In locum, quem dicunt Mazanes ipsum alodem, qui fuit de Aurichio judice. In Comitatu Barcinonense, in Valles ipsos alodes, quæ Bella foemina dimisit ad Sancto Stephano sicut in suo judicio resonat. In parrochia de Sancto Felice, quem dicunt de Buada vel intra ejus termines in locum, quem dicunt Torrentilio, vel infra ejus termines, in locum, quem dicunt Torrente vel infra ejus termines, ipsas commutationes, quas Crustarius fecit. Apud Ricolfo domos, terras cultas, & eremas, clausas arboribus, & ipsas vineas, quæ Sanctus Stephanus debet habere. In Segalars, quæ Seniofredo Witartenet, & ipsa vinea de Susanna cum suo termino, cum eremo, & culto, sicut in scriptura Sancti Stephani resonat. In Petralta & infra ejus termines, in serra infra ejus termines, in Docuinano vel infra ejus termines, sicut in scriptura, quam Rannus Clericus fecit a Sancto Stephano resonat, domos, terras, vineas, hortos, cultum, & eremum. In Jafar vel infra ejus termines, in Tonnano, vel infra ejus termines: in Ciurana, vel infra ejus termines, in villa Dur vel infra ejus termines, in Ventajone vel infra ejus termines, in villa Mocorono vel infra ejus termines, in Armantera vel infra ejus termines, domos, terras, vineas, garricis, pratis, pascuis, molinis, molinariis cum caputaquis, cultum & eremum. In Castellione domos, terras, cultas vel incultas. In Fontanedo, quem dicunt Vallemala Ecclesiam sancti Martini cum ipsa rocha, cum decimis, & primitiis cum oblationes fidelium cum domos, & terras, & vineas, cultum, & eremum, & cum ipsos boschos: & affrontat ipse alodus de parte Orientis in ipso Cher, sive in alode, qui fuit de Suniario Comite, & pervenit per cacumina montium, seu in collo de Gode, & pervenit in alode de ipso feo, & pervenit ad aloda de Betlono Malachana; & de meridie in ipsa serra ad fonte de Ilar, sive in eremo de Betlone, vel in alode, qui fuit de Ajo foemina, seu in ipsa rocha; ab occiduo in rio, quem dicunt Budiga, vel in villare de Melandre; & de circi in ipso rio, qui discurrit de ipsas fontes, & inlaterat per ipsum saltum, & pervenit per Molocunilo, sive in alode de Joanne Præsbytero, & pervenit usque in collo de Colaria sive in ipsa arca. Et alio alode, qui fuit de Sexmundo Præsbytero, sive alias vineas, quæ in aliis locis sunt. Et in Sancti Silvestri manso cum terras, & vineas, & cum ipsos eremos, & cum decimas de ipso maso. Et in Deredeldos maso cum terras, & vineas, & cum ipsos eremos, qui ibidem sunt. In Comitatu Cerdaniense maso uno cum terras. Et in Purermano maso uno cum terras. Et in Arriano domos, terras, & vineas cum terminis, & adjacentiis suis. Et in Bulla domos, terras, & vineas, & in ipso maso cum ipsas terras, & ipsas vineas, quod Landricus cum uxore sua dedit ad Sancto Stephano cum terminis, & adjacentiis suis. In Olmera terras cultas vel incultas. Et in Lampage campo uno. Et in Bages, & in Merresa terras, & vineas, cultum, & eremum cum terminis, & adjacentiis suis. Hæc igitur quæcumque diximus, vel quæ non diximus prædia acquisita vel acquirenda ad sancti protomartyris & Levitæ Stephani coenobium in valle Sterria situm, pertinentia auctoritate illi firmantur a nobis apostolica. Statuimus autem, ut quando Abbas ipsius Monasterii obierit, neque a Regibus, neque a Comitibus neque a qualicunque persona pro cupiditatis pecuniæ causa, neque pro qualicunque favoris inanis gloria ibidem constituantur Abbates, sed a cunctis ibi degentibus servis Dei secundum Deum juxta Benedicti patris regulam eligantur Abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci Abbati ubicunque vel a qualibuscunque voluerit Episcopis suos Clericos ordinandi, a qualicunque sede ei placuerit chrismam accipiendi, & ut a nullo Episcopo, nec ab illo in cujus situm est Monasterium Episcopio, nec ab alio possit excommunicari, vel aliqua ad eundem Monasterium pertinens Ecclesia. Statuimus etiam, ut quis poenitens a liminibus exclusus Ecclesiæ, quandiu ibi steterit, habeat licentiam introeundi, & omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque Abbati, vel monachis, & omnibus Clericis ad Monasterium pertinentibus licentiam, nisi voluerint spontanee vel rogati, ad Synodum non eundi. Confirmamus igitur, & stabilimus amodo ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Judex, nullus Episcopus, neque ulla magna parvaque persona aliquam vim, vel invasionem in eodem Coenobio, aut in suis pertinentiis facere præsumat. Pro quo & sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione promulgantes decernimus, ut nullus unquam

In Comitatu Gerundensi.

In Comitatu Barcinonensi.

In Comitatu Cerdaniensi.

Hæc omnia Monasterio Baneolensi confirmantur.

Abbatis electio ad Monachos sine interventu alterius personæ spectare declaratur.

Clericis ordinationes, & chrisma a quo maluerint Episcopo accipere liberum sit. Monasteria, & Ecclesiæ ei subjectæ, Ordinarii jurisdictioni non subjaceant. Abbas & Monachi ad synodum accedant si volerint.

Vim molestiæ ve ullam Monasterio vel ejus bonis inferre omnino interdicitur. Validatio privilegii hujus.

unquam nostrorum successorum Pontificum, neque aliqua magna, sicut diximus, parvaque persona audeat, vel præsumat, contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere injuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, nec timens Deum, & nostrum parvi pendens privilegium, quod concedimus, verbo factove disrumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei Omnipotentis, sancti ejus Apostoli Petri, & nostra, qui ejus fungimur vice, perpetuis, nisi resipuerit, anathematis vinculis obligamus; sitque portio ejus infernus, hæreditas illius diabolus, pars & consolatio ejus ubi nunquam lætitia, sed semper est fletus; veniatque, nisi, ut diximus, pœnituerit, super illum quicquid maledictionis excogitari vel dici potest. Si quis autem hujus Sancti Cœnobii adjutor existens illum, in quo potuerit, elegerit & amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute; sitque portio ejus paradisus, hæreditas illius Dominus Christus, pars & consolatio ejus, ubi semper gaudium & dolor est nullus. Interdicimus etiam universi generis potestatibus, ut nulli liceat ex jamdicto Monasterio accipere pascuarios, vel exigere traginas, aut distringere placitos ullius hominis ad monasterium pertinentis, cujuscunque sit culpæ, si supradictis maledictionibus non vult subjacere, quas Deus Omnipotens & ab adjutoribus hujus nostri privilegii semper avertat, & disrumpere cupientes severus inducat. Scriptum per manus Benedicti Notarii regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Januario, Indictione quintadecima. Benevalete.

Anathema in ejus violatores.

Exemptio a solutione cujuscumque datii.

Script. mense Januario anno Domini 1017. Pontif. Bened. anno V.

X.

Simile Privilegium pro Monasterio Sancti Petri Campirotundi in eodem Comitatu Bisuldunen.

Ex Archiv. Monasteri hujus edidit Baluzius loc. it. num. CLXXV

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Domino Bonfilio religioso Abbati venerabilis Monasterii sancti Petri Campi rotundi, quod est situm in Comitatu Bisuldunense, in valle Laudarense, inter duo flumina, tibi tecumque manentibus, & per te tuis illorumque successoribus, salus, & pax, & apostolica benedictio, quoad mundus permanet. Amen.

Proemium.

CUM constet Dominum Deum nostrum honorem sanctæ universalis Ecclesiæ incessanter a propagatoribus beatæ fidei augmentare, necesse est accipientibus ab illo totius jura regiminis ei concedere censura justi moderaminis firmam liberalitatem, malorumque procul ab ea pellere pervasionem. Quocirca quoniam convenit apostolicæ pietati benigna petentibus succurrere compassione, ideo nos tuis justis, etenim sic sunt a nobis adjudicatæ, nam juste fiunt, annuentes precibus omnes proprietates sive possessiones ipsius loci, fines, vel limites, cum adjacentiis præcipuorum prædiorum, cum omnibus Ecclesiis, parochiis, villis, fundis, casalibus, casis, terris, vineis, campis, pratis, pascuis, silvis, garricis, areis, torculariis, aquis, aquarum ductibus, viis, molendinis cum suis caputaquis, & suis piscatoriis, cultum & incultum, & quæcunque beatus Apostolus Petrus ex collationibus fidelium in Cœnobio Campi rotundi retinere videtur, nostro apostolico confirmamus privilegio. Concedimus itaque predicto Monasterio alodem, quod in circuitu ejus habetur vel habere dinoscitur, piscationes quoque aquarum Tezen de septem casas usque ad ipsos Kalkers, & in Rivo torto de Mullione usque in Tezer. Parrochiam autem de ipsa valle, Ecclesiam sanctæ Mariæ cum decimis, atque primitiis, & oblationibus fidelium absque tributo. Parrochiam autem sancti Christophori Crescentarii cum ipso alode, & cum ipso cimiterio cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium absque tributo. Alodem, quod dicitur Milandars, & alodem de Frescanet, & alodem de Paradella, & de Rescat, & in villa Longa, & in Castellars, cum terminis, & adjacentiis. Alodem, quem dicunt Pugna Francorum, & alodem, quem dicunt Grado, & alodem, qui est in Borloso, & alodem, qui est in Arza, cum terminis, & adjacentiis suis, & alodem, quem dicunt Reget cum ipsa Massana, & alodem, quem dicunt Vallestir, & alodem, quem dicunt Albet cum ipsa aqua, & cum ipso boscho, & alodem, quem dicunt Oliba, & malo pertuso cum terminis, & adjacentiis illorum. Et alodem, quem dicunt Genebrel, & Aquabella, & Prunarias, & Habinarios, & alodem, quem dicunt Carrera, cum terminis, & adjacentiis illorum. Et alodem, qui est in Parochia de Tortelliano, & in parrochia de Agelager cum terminis, & adjacentiis suis. Et alodem, qui est in parochia de Monteacuto id est Palatio, cum ipso Bosco, & Molino Beteret. Et alodem, quem dicunt Artisces cum ipso bosco, & in Capriol, & in Mauro, & in Palatio ipsos Molendinos, & in molino vetere, & in Wado malo cum suo caputaquis, & cum suo decurso, & suos superpositos. Et in ipso..... masso cum terminis, & adjacentiis suis. Et in Boscols ipsum alodem cum terminis, & adjacentiis suis. Et in parochia sancti Felicis in Lutuno ipsa villa cum ipso alode de Luders, & de Selvatella cum ipso bosco, & cum ipsos olibarios cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in parochia sancti Matthæi alodem, qui est in villa Damires, & in stella cum terminis, & adjacentiis illorum, & ipsa valle de Romaniano cum ejus alode, & cum ipsa Ecclesia cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium, cum terminis, & adjacentiis illorum absque tributo. Et in Pontons ipsum alodem cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Parietes ipsum alodem cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in S. Euralia ipsos masos cum ejus alodes cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in valle Biania ipsos solarios cum ejus Ecclesia, & cum decimis, & primitiis, & cum ejus cimiterio, & oblationes fidelium absque tributo. Et in Cubilisco vel in valle Biania ipsos masos cum ejus alodem cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Bago vel in serra ipsos masos cum ejus alode & cum ejus decimis. Et in Comitatu Rossolionense, vel in valle Asperi, vel in Palaldano ipsos masos cum ejus alode cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Miralias ipsa villa cum ejus alode & cum ipsos boscos cum terminis, & adjacentiis illorum, & ipsa villa de Avellanetello cum ejus alode, & cum ejus decimis. Et in comitatu Rosolionense vel in villa Malleolas ipsos masos

Confirmantur bona omnia Monasterii.

Enumerantur hujusmodi bona.

Bona in Comitatu Rossilionensi.

masos cum ejus alode cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in villa Torrilias ipsas salinas, cum ipsas vineas, & cum ejus alode cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Comitatu Petralatensi ipsos masos de villa Sacar, & in Olibes ipsos masos cum eorum alodes, & in Terrers ipsas vineas cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Comitatu Gerundense ipsos masos de Flassano cum ejus alode cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Comitatu Bergadanensi ipsos masos, quos dedit Wifredus Comes, & alium, quem dedit Oliba Comes, & alium, quem dedit Bonfilius, qui fuit quondam. Item in Cospe, & in Ardariz, & in Gardilans, cum eorum alodes cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Comitatu Cerdania, vel in villa Alone, vel in Volpellage, vel in Ezer ipsos masos cum alodes, & cum ejus furnos, cum terminis & adjacentiis illorum. Et in comitatu Rosolionense, vel in valle Confluente ipsa villa de Pino cum ipsa Ecclesia, & cum ejus alode, & cum ejus cimiterio, & cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in villa Saorra, & in villa Trolano, & in villa Vernet & in villa Vhitesano, & in Ascajone, & in Par cinianos, & in Evulo, & in Marignanos, & in Campestres, ipsos masos cum eorum alodes, & cum eorum vineas cum terminis, & adjacentiis illorum. Et in Massaneto ipsa villa de Novorios, & ipsa villa de Mala conjuncta, & cum ipsas casas de Lavajol, & in villare Bellone, & ipsa villa de Olibeta cum ejus Ecclesia cum decimis, & primitiis, & oblationes fidelium cum eorum alodes, & in Tapies cum ipsos boscos cum terminis & adjacentiis illorum. Hæc igitur quæcunque diximus, vel quæ non diximus prædia adquisita, vel adquirenda ad sancti Petri Apostoli Cœnobium Campi rotundi situm pertinentia, auctoritate illi firmantur a nobis apostolica. Statuimus autem ut quando Abbas ipsius Monasterii obierit, neque a Regibus, neque a Comitibus, neque a qualicunque persona pro cupiditatis pecuniæ causa, neque pro qualicunque favoris inanis gloria ibidem constituantur Abbates; sed a cunctis ibi degentibus servis Dei secundum Deum juxta Benedicti patris regulam eligantur Abbates. Damus quoque licentiam ipsius loci Abbati ubicunque, vel a qualicunque voluerit Episcopo suos clericos ordinandi, a qualicunque sede ei placuerit chrismam accipiendi, & ut a nullo Episcopo, nec ab illo, in cujus situm est Monasterium Episcopio, nec ab alio possit excommunicari aliqua ad eundem Monasterium pertinens Ecclesia. Statuimus etiam, ut quis pœnitens a liminibus exclusus Ecclesiæ quandiu ibi steterit habeat licentiam introeundi, & omne divinum officium audiendi. Concedimus quoque Abbati, vel Monachis, & omnibus clericis ad Monasterium pertinentibus licentiam, nisi voluerint spontanee vel rogati, ad Synodum non eundi. Confirmamus igitur, & stabilimus amodo, ut nullus Rex, nullus Princeps, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Judex, nullus Episcopus, neque ulla magna parvaque persona, aliquam vim, vel invasionem in eodem Cœnobio, aut in suis pertinentiis facere præsumat. Pro quo & sub divini judicii obtestatione, & anathematis inter ictione promulgantes decernimus, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum, neque aliqua magna, sicut diximus, parvaque persona audeat, vel præsumat contra hoc nostrum apostolicum privilegium in aliquibus agere injuste, neque quis illum frangere tentet. Si quis autem, quod non credimus, neque timens Deum, & nostri parvipendens privilegium quod concedimus verbo factove disrumpere tentaverit, hunc, quisquis ille fuerit, de parte Dei omnipotentis sanctique ejus Apostoli Petri, & nostra, qui ejus fungimur vice, perpetui, nisi resipuerit anathematis vinculis obligamus; sitque portio ejus infernus, hæreditas illius Diabolus, pars, & consolatio ejus ubi nunquam lætitia sed semper est fletus; veniatque, nisi, ut diximus, pœnituerit, super illum quiquid maledictionis excogitari vel dici potest. Si quis autem hujus sancti Cœnobii adjutor existens, illum in quo potuerit, elegerit, & amaverit, hic Dei omnipotentis interventu apostolica repletus benedictione crescere se gaudeat in virtutem de virtute, sitque ejus portio paradisus, hæreditas illius Dominus Christus, pars & consolatio ejus ubi semper gaudium, & dolor est nullus. Interdicimus etiam universi generis potestatibus, ut nulli liceat ex jam dicto Monasterio accipere pascuarios, vel exigere traginas, aut distringere placitos ullius hominis ad Monasterium pertinentis, cujuscumque sit culpæ, si supradictis maledictionibus non vult subiacere, quas Deus omnipotens, & ab adjutoribus hujus nostri privilegii semper avertat, & super disrumpere cupientes severus inducat. Scriptum per manus Benedicti Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanę Ecclesiæ in mense Januario, Indictione quintadecima.

In Comitatu Petralatensi. *In Gerundensi* *In Cerdaniensi.* *Hæc omnia Cœnobio Campirotundi confirmantur.* *Abbates eligantur a Monachis sine interventu alicujus personę. Clerici ordinationes & Chrisma accipiant, a quo maluerint Episcopo. Monasterii, Ecclesiarumque ei subiectarum exemptio ab Ordinarii jurisdictione. Liberum Monachis sit ad synodum eundi, necne.* *Molestiam ullam huic Monasterio in bonis vel alio quovis inferre omnino interdicitur.* *Validatio privilegii hujus.* *Anathema in ejus violatores.* *Exemptio Monasterii a datio. &c.* *Script. mense Januario anno Domini 1017. Pontif. Bened. anno V.*

XI.

Ecclesia Bisuldunensis nuper constructa a Bernardo Comite Bisuldunensi sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei dilectissimo in Christo filio Adalberto S. Salvatoris, & S. Genesii ac S. Michaelis rectori, quorum Ecclesia est ædificata juxta castrum Bisulduni tibi tuisque successoribus cunctis in perpetuum.

Ex Archivo regio Barcinonensi edidit Baluzius loc. cit. num. CLXXVI.

DEsiderium, quod ad religosum propositum, & sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua, Deo auctore perficiendum est dilatione: & quotiens in cujusdam ejus utilitatis commodum nostrum assensum & sanctæ apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire . . . . . pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis salus, & indemnitas proficiscatur, & nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in sydereis arcibus adscribatur. Quaproter omnibus hominibus notum esse volumus tam præsentibus, quam futuris, quoniam dilectus filius noster inclytus Bisuldunensis Comes Bernardus cum filio suo Guillelmo flexis genibus pedes nostros osculando sanctam Romanam curiam deprecatus est, ut præfatam Ecclesiam sancti Salvatoris, ac sancti Genesii, nec non sancti Michaelis Archangeli sub solatui-

Proemium. *Bernardus Bisuldunensis Comes Papæ pro obtinendo privilegio supplex.*

tuitione ac defensione beati Petri Apostoli, suique Vicarii reciperemus, & nostræ apostolicæ confirmationis, & auctoritatis privilegio muniremus. Ea proter dilecte fili Adalberte tibi tuisque successoribus decernimus hujus apostolicæ auctoritatis privilegio a præsenti decima quinta indictione, sancimus ob honorem ipsius sancti Salvatoris, & sancti Genesii ac sancti Michaelis Archangeli, & stabilitatem ejusdem loci, quem ipse prædictus Bernardus cum avunculo suo Mirone pro omnipotentis Dei amore, mercedeque animæ suæ de suo proprio comitatu moderno tempore construxit, ut nullius alterius Ecclesiæ juri vel ditioni subsit. In primis Ecclesiam sancti Vincentii cum decimis, & primitiis, & cimiteriis suis cis torrentem, & ultra torrentem, seu cum oblationibus suis, & cum ecclesiis suis suffraganeis, videlicet sancti Martini de Juviniano, & sanctæ Mariæ de Faxis, & sancti Fructuosi de Ursiniano, & sancti Silvestri de Mor, sicut terminis assignantur in dote consecrationis ejus, quam conspectui nostro obtulit Bernardus spiritalis filius noster jamdictus. Primus terminus est jam dictæ sancti Vincentii Ecclesiæ cum suffraganeis suis ab oriente in Portello, de meridie in flumine de Tezer, & in Turno, de occidente in Lidercha, & in monte Augustino, de circio in podio regali, & in monte frigido super Paleriam, & in monte Calvo super Ligordanum. Et Ecclesiam sanctæ Mariæ, & sancti Joannis cum omnibus alodiis, & proprietatibus suis, quæ est in prope mœnia Bisulduni una cum ipsa proprietate, quam præfata Ecclesia sancti Salvatoris, & sancti Genesii, ac S. Michaelis habere videtur in Burgo Bisulduni, & in circuitu, & in omnibus aliis locis. Has vero supradictas omnes ecclesias cum omnibus alodiis, & proprietatibus suis, sicuti fatus Bernardus ipse Comes donavit cum avunculo suo Mirone in prædicta Ecclesia, vel donabit, & cætera, quæ ubique donavit, aut donabit sive casis, casalibus, curtis, mansis, ecclesiis, fundis, terris, seu vineis, pratis, pascuis, & cum omnibus ad jus ecclesiæ notatæ pertinentibus, salvam & in cunctis quietam consistere sub nostræ Apostolicæ Sedis tuitione, ita confirmantes decernimus, ut nullus Imperatorum, vel Regum, neque ulla persona clericalis vel laicalis, parva aut magna in præfatis ecclesiis, neque in parrochianis earum pro pace, & tregua, seu pro re ecclesiastica, sicut jam dicti termini assignantur, aliquam ditionem habere præsumat; sed rem per judicium Adalberti ejusdem loci rectoris vel successorum omnium suorum, qui in jam dicta Ecclesia sancti Salvatoris ac sancti Genesii seu sancti Michaelis modo & in futuro in perpetuum commorabuntur, dijudicent, & discernant, & semper in eorum consistat voluntate, & potestate. Liceat eos quiete, & pace vivere tam illos, quam Sacerdotes, seu clericos, atque laicos eorum, & sint omnes immunes, & alieni ab omni publica functione vel turpi servitio, itaut nullus audeat eos molestare, aut inquietare, nisi solummodo binos solidos omni anno ad altare sancti Petri pro pensione persolvant, & Mironi Gerundensi Episcopo, & omnibus ejus successoribus hospitium annuatim de septem equitaturis, & totidem sociis tantum. Et ipse Miro, & omnes successores ejus Episcopi dent jamdicto Adalberto, & successoribus ejus in præfata Ecclesia sancti Salvatoris, & sancti Genesii, ac sancti Michaelis commorantibus Crisinam sine aliquo servitio, & habitatores ejusdem ecclesiæ donent eam sancto Vincentio, & aliis Ecclesiis sibi subditis. In præcipuis quoque festivitatibus, Pascha, videlicet & Pentecosten, & sancti Genesii, ac sancti Michaelis Archangeli, & omnium Sanctorum, atque Natalis Domini, omnes Clerici sancti Vincentii cum universis parrochianis suis veniant plenissime ad missam majorem ad jamdictam Ecclesiam S. Salvatoris, ac sancti Genesii, atque sancti Michaelis in perpetuum cum eorum oblationibus. Statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum, vel aliæ cuilibet magnæ parvæque personæ, hæc, quæ a nobis modo decreta sunt, atque constituta quempiam in quocunque convellere, sed potius firma stabilitate inconvulsa perpetuis temporibus permanere definimus. Si quis autem temerario ausu contra hujusmodi nostræ apostolicæ præceptionis seriem pie a nobis promulgatam venire, agere vel infringere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, Domini nostri, & Apostolorum Principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque cum Juda traditore in æternum ignem concrematum, simulque in voragine cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custos & obediens atque observator hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterit, benedictionis gratiam, & cœlestis retributionis æterna gaudia a justo Judice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen. Scriptum per manum Benedicti Notarii Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, Indictione quinta decima.

Petrus Ecclesiæ Sutrinæ Episcopus his omnibus consensit & subscripsit.
Robertus Episcopus.
Joannes Hortanus Episcopus subscripsit.
Benedictus Cerensis Episcopus.
Petrus Episcopus Sanctæ Pipemensis Ecclesiæ.
Ego Benedictus Episcopus Portuensis.

Datum VII. Kal. Februarii per manum Bosonis Dei gratia Episcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Apostolicæ Sedis. Bene valete.

Decretum exemptionis hujus. Ecclesiæ ab aliena juris ditione.

Enumeratio bonorum ad eam spectantium, quæ eidem confirmantur.

Fines assignantur.

Causarum ... ium in terris hujusmodi dijudicatio ad solum Episcopum spectare statuitur.

Census annuus Altari S. Petri Gerundensibus Episcopis debitus.

Clerici Bisuldunenses, & Ecclesiarum sibi subjectarum Chrisma accipiant a Gerundensi Antistite.

Harum Ecclesiarum Clerus in solênioribus festivitatibus ad Ecclesiam S. Vincentii Bisuldunen. accedere tenentur.

Decreta hæc in perpetuum valida permaneant.

Anathema cōtra violatores Privilegii hujus.

Episcopi, qui consensere.

Dat. die 26. Januarii anno Domini 1017. Pontif. Bened. anno V.

XII.

Erectio ejusdem Bisuldunensis Ecclesiæ in Episcopatum.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Christo filio Guifredo a nobis consecrato Episcopo, tibi tuisque successoribus in perpetuum.

Ex eodem regio Archiv. loc. cit. num. CLXXVIII.

Desiderium, quod ad religiosum propositum, & sanctorum locorum stabilitatem pertinere monstratur, sine aliqua est, Deo auctore, dilatione perficiendum, & quantum in quibusdam ejus variationibus commodis nostrum assensum, & sanctæ apostolicæ auctoritatis exposcitur præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire...... pro integra securitate ex ratione solidare, ut ex hoc ipsis venerabilibus locis

Proemium.

eis salus, & indemnitas proficiscatur, & nobis quoque lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo in sydereis arcibus præscribatur. Quapropter notum esse volumus omnibus tam præsentibus, quam futuris, quoniam Bernardus Comes cum filio suo Guillermo, & per hos Guifredus Comes frater ejus suum desiderium demonstrantes hi omnes derelicti simul sub sola tuitione & defensione beati Petri Apostoli, suique Vicarii a piæ memoriæ patre Oliba Comite nobilissimo, Apostolorum adierunt limina nostramque præsentiam, petentes suppliciter, ut liceret sibi nostro consensu nostroque judicio, sub quo solo erant positi, pro redemptione animarum parentum suorum, & suorum venia delictorum Episcopatum in propria hereditate perficere in uno ex his tribus locis, quo eis magis placuerit, sive in monasterio sancti Joannis Rivipollensis seu in Monasterio sancti Salvatoris, & Genesii, ac Michaelis Archangeli, quod est infra muros Bisulduni, & liceret eis nostra constitutione ex suis donis, & propriis hereditatibus Episcopatum ditare, quibus ibidem servientes vivere, & quiete Deo servire possint, Episcopumque in eo consecrari a nobis flexis genibus suis cum osculo pedum nostrorum petierunt: & quia necessarium cognoscimus ad tale vel simile opus timentes Dominum nostra exortatione inclinare, non desiderantes hos vel similes a suo bono proposito removere, eorum sacratissimis petitionibus contraire indignum duximus, sed potius eorum desideriis annuentes in uno ex tribus prædictis locis, quos sibi magis placuerit, Episcopatum fieri, & ditari decrevimus, & in perpetuum Episcopatum esse censemus, teque Guifredum Episcopum in eadem eorum petitione consecravimus, eo scilicet ordine, ut licentiam & potestatem habeas tu tuique successores Episcopi per totam illam terram, quam prædicti fratres venerabili Episcopatui obtulerint vel habere videtur ex proprio dono, hæreditate vel alii Christiani in posterum pro redemptione suæ animæ daturi sunt consecrandi Ecclesias & consignandi infantes, clericos, & sacerdotes benedicendi & omne episcopale opus peragendi. Consecrationem vero successorum tuorum nobis nostrisque successoribus reservamus in perpetuum; pro qua sacratione nobis & successoribus nostris a successoribus vestris nihil offerri judicamus statuta sanctorum patrum sequentes. Sed ne appareat in conspectu nostro vel successorum nostrorum vacuus, qui consecrandus erit, non pro consecratione, ut diximus, sed pro debita obedientia, & ut subjectum se semper nostræ ecclesiæ ostendat, post sacrationem suam unam libram auri offerri jubemus, Similique modo præcipimus, ut contra Christianos arma movere nulla ratione præsumas, nec aliqua magna vel parva persona ad hoc vos cogere tentet. Statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione & anthematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum vel alii cuilibet magnæ parvæque personæ hæc quæ a nobis modo decreta & constituta sunt, in quoquam convellere sed potius firma stabilitate inconvulsa perpetuis permanere temporibus diffinimus. Si quis autem temerario ausu contra hujus nostræ apostolicæ Præceptionis seriem pie a nobis promulgatam venire, agere, vel effringere tentaverit, sciat se, nisi resipuerit, Domini nostri & Apostolorum Principis Petri anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo & ejus atrocissimis pompis atque cum Juda traditore Domini Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi in æternum ignem concremandum, simulque & in voragine tartareoque chaos demersus cum impiis deficiat. Qui vero pio intuitu custos & obediens, atque observator hujus nostræ salutiferæ præceptionis extiterit, benedictionis gratiam & cœlestis retribuitionis æterna gaudia a justo judice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen. Scriptum per manum Benedicti Notarii Regionarii, & Scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Januario, Indictione quinta decima. Petrus Ecclesiæ Sutrinæ Episcopus his omnibus consensit, & subscripsit. Linoltus Episcopus. Robertus Episcopus. Joannes Hortanus Episcopus. Benedictus Carensis Episcopus. Petrus Episcopus sanctæ Pipernensis Ecclesiæ. Ego Benedictus Episcopus Portuensis. Joannes Episcopus Fundanæ Ecclesiæ.

Datum VII. Kalend. Februarii per manum Bosonis Dei gratia Episcopi & Bibliothecarii sanctæ Apostolicæ Sedis.

Bernardi & Guifredi fratris Comitum preces pro hujusmodi erectione.

Guifredus Episcopus cõstituitur.

Cõsecratio futurorum Episcoporũ solis summis Pontificibus reservatur.

Episcopi post consecrationẽ libram auri in signum obedientiæ Ecclesiæ Rom. offerre teneantur.

Inhibitio Episcopo ne arma contra Christianos sumat. Decret. hujus confirmatio.

Anathema contra violatores.

Nomina Episcoporũ, qui huic Decreto subscripsere.

Dat. die 26. Januarii anno Domini 1017. Pontif. Bened. ann. V.

XIII.

Farfensi Cœnobio Monasterium S. Laurentii in Macri Comitatu Campanino conceditur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Christo filio Hugoni Religioso Præsbytero, & Monacho atque spirituali Abbati Venerabilis Monasterii sanctæ Dei Genitricis semper Virginis Mariæ Dominæ nostræ, sibi a latere montis, qui nuncupatur Acutianus, super fluvium, qui dicitur Pharpha, tuisque Successoribus Abbatibus, vestræque almæ Congregationi perenniter, in perpetuum.

Quoties illa a nobis tribui sperantur, quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Atque ideo quia petistis a nobis, quatenus omnipotentis Domini amore mercedeque animæ nostræ concederemus, & confirmaremus tibi, tuisque successoribus in perpetuum Monasterium, quod est in honore sancti Martyris Levitæ Laurentii, situm in Macri Comitatu Campanino, cum casis, hortis, vineis, terris, campis, pratis, pascuis, & silvis, sicut fines inferius continere videntur. Videlicet a primo latere via, quæ venit a Fontana Palumbæ, a secondo latere rigagines quæ pergunt in viam publicam, & ad Cerrum Januarium; a tertio latere alia via publica quæ ducit ad Balenum novum; a quarto latere alia via & rigagines, quæ vadunt ad Acrifolium, & exinde pergunt in Arciones, & veniunt in viam supradicti Fontis Palumbæ, qui est primus finis, seu & cætera alia quantacumque per diversa loca, & ubicumque prope & longe Petiolum rejacere, & ad supradictum Monasterium pertinere videntur: omnia juris Sanctæ nostræ Romanæ, cui Deo auctore deservimus, Ecclesiæ, vobis ad tenendum, emissa præceptione, concedere, & confirmare deberemus. Inclinati autem precibus vestris, per hujus Præcepti seriem supradictum Monasterium sancti Laurentii in integrum,

In Chronico Farfensi MS Codice Caracciolano inter Rer. Ital. Script. Tom. II. P. II.

Exordium.

Termini Monasterii S. Laurentii.

Monasterium hujusmodi cũ pertinentiis õnibus juris S. R. Ecclesiæ.

Conceditur Monast. Farfensi.

grum, cum omnibus ad illud pertinentibus, ut superius legitur, a præsenti XV. Indictione, & usque in perpetuum, ea videlicet ratione concedimus detinendum vobis, ut servos Dei Monachos, qui in eodem Monasterio sunt, vel quos aggregare potueritis sub castitate, & modestia, atque regulari, & monachica disciplina, Dei cum timore, ut Pater familias, fovendo, gubernando, atque regendo, & dispensando, vel in præfata Ecclesia luminariorum concinnationes, & quotidianas laudes Deo omnipotenti omni tempore referre faciatis. Unde nostra Apostolica auctoritate constituimus, & confirmamus vobis, ut nullus Episcopus, Marchio, Comes, Vice-comes, sive Castaldus, aut alia quælibet magna persona, vel parva vos vel vestrum Monasterium de jam suprascripto prælibato Monasterio molestare, aut disvestire audeat. Et qui facere hoc præsumpserit, sciat se auctoritate Domini nostri Jesu Christi, & Beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & nostra maledictum, & excommunicatum, & anathematum *; insuper compositurum centum aureos mancosos, medietatem Cameræ nostræ, & medietatem sæpe dicto vestro Monasterio. Qui vero pio intuitu custos, & obediens, atque observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, & cælestis retributionis æterna gaudia a justo Judice Domino Deo nostro consequi mereatur iu Sæcula Sæculorum; Amen.

Monastica disciplina ibidē servanda.

Quotidianæ laudes Deo dicendæ.

Monasterio Farfensi molestiam ullam inferre omnibus omnino interdicitur.

Anathema cōtra attentatores.

* leg. anathematizatum.

Pœna insuper pecuniaria.

Scriptum per manus Petri Notarii, & Regionarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Junii,* Indictione XV. Data IX. Kalen. Junii per manus Dei gratia Bosonis Episcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Apostolicæ Sedis. Benevalete.

* leg. Maji.

Dat. die 24. Maii anno Domini 1017. Pontif. Benedicti anno V.

X I V.

Confirmatio bonorum & Jurium omnium S. Portuensis Ecclesiæ.

Simile Privilegium leg. in Joanne XV. Constit. Quoniam semper &c. *dat. anno* 992.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei Reverendissimo in Christo confratri nostro Benedicto Episcopo sanctæ Portuensis Ecclesiæ, suisque Successoribus in perpetuum.

Edidit Ughellius Ital. Sac. Tom. I. ubi de Episcopis Portuensibus.

Proemium.

QUoties illa a nobis tribui sperantur, quæ rationi incunctanter conveniunt, animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Igitur quia vestra dilectio apostolatum* humiliter postulavit, quatenus concederemus, & confirmaremus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum Episcopatum supradictum cum pertinentiis suis; inclinati precibus vestris per hujus præcepti seriem concedimus, & confirmamus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum prædictum Episcopium S. Portuen. Ecclesiæ, quod positum esse videtur foris prædictam civitatem Portuen. cui vocabulum est S. Hyppolyti, cum vineis, & hortis in circuitu ejusdem Ecclesiæ: pariter & clausuram, & vineam unam integram sitam in Cardeto, & insinilia clausuras duas cum vineis, & terris infra se omnia posita in insula majore immo, & Ecclesiam S. Mariæ, pariterque Ecclesiam S. Laurentii cum Episcopio, & cum cellis, & hortis, atque vineis, clausuras quinque, in una quidem est Ecclesia S. Petri & S. Georgii, & Theodori; in alia vero est Ecclesia S. Viti, sicuti a muro & a fluvio Tyberis atque limitibus circumdatur; tertia super ripam fluminis; quarta juxta S. Mariam usque in Trajanum: quinta juxta S. Laurentium, & usque in prædictum Trajanum: nec non clausuram de vinea in loco, qui vocatur Scarajo, & aliam petiam, quæ appellatur clusura, & vineæ petiam unam in turre Cocuzzina, & aliam in Monlon, verum etiam & fundum unum in integrum, qui dicitur Bacatum cum appendice sua, que vocatur scriptula, in qua sunt cisternæ antiquæ positæ juxta eamdem Civitatem Portuensem, sicuti incipit a primo latere ab arbore, quæ dicitur Tramarice, dirigitur in columnella, quæ in campo stare videtur milliario secundo distante ab eadem civitate; & deinde pergente recto itinere per salariam & usque ad attegiam piscatoriam, & exinde remeante ad mare per buccina, & circumeunte littus maris usque ad sanctam Nympham, & usque ad facem Miccinam cum locis qui dicuntur Tronceta, usque ad balnearia, & usque ad locum, qui Portus Trajani vocatur, & usque ad Palatium quod vocatur Prægesta, & usque ad civitatem ipsam vetustissimam cum lacu Trajani, necnon & castellum aliud minus in integrum cum omnibus ad illud pertinentibus, & in Civitate Constantiniana omnia, quæ ibidem per dictum Episcopium haberi dignoscitur una cum Ecclesia BB. Petri & Pauli destructa cum cryptis, ubi animalia ipsius Ecclesiæ manere videntur, extendentibus se usque S. Mariam, quæ ponitur in arveum cisterna, & usque ad domum, quæ vocatur Balneum Veneris, & usque ad viam publicam infra ipsum castellum atque cannetum de ipsa civitate: scilicet Monasterium S. Agnetis cum salariis, & vineis, quæ infra se habere videtur; porro & fundum in integrum, qui vocatur Pallius cum casis, vineis, terris, & pascuis, extendentem se usque ad furnum antiquum, qui est juris supradicti Episcopii, & in eodem fundo monumentum antiquum esse videtur positum via Portuense milliario ab Urbe Roma plus, vel minus decimo. Itemque insulam minorem cum vineis, & casis, seu terris, cum loco, qui vocatur Scarajo, qui olim fuit Portus Trajani choærente eidem fundo Baccani, & cum omnibus ad eum pertinentibus, pariterque & fundum in integrum, qui vocatur Judæorum, & fundum qui vocatur Gualdus cum omnibus eorum pertinentibus, positum juxta prædictam civitatem antiquam, etiam & filum Saliræ in integrum situm in 7. filas. Item & in Baccano, & in genecula fila novem, omnia fila salinarum, quæ ad vestrum Episcopium pertinere noscuntur, seu & fundum in integrum, qui vocatur Gualdus major cum Ecclesia S. Aureæ, & monumento suo, & terra semitaritia, quæ appellatur Planura, in qua cisternæ videntur esse positæ infra fluvium; & terram, quæ vocatur Arcionum; nec non confirmamus vobis curtem in integrum, quæ dicitur Galeria, in qua est Ecclesia S. Mariæ cum caminatis, seu orticlineis, atque diversis cubiculis & omnibus suis ædificiis, quæ infra se & circa se habere dinoscitur cum omnibus finibus, terminis, limitibus

* adde nostrū.

Benedicti Ep. postulatio.

Locus Cathedralis Ecclesiæ Portuensis.

Confirmatio bonorum ad eam pertinentium; quæ hic enumerantur.

tibusque suis, terris, casalibus, sylvis, atque pantanis cum ponte, & ipsum vicum, qui vocatur Galeria usque ad flumen una cum campis, pratis, pascuis, salicetis, arboribus fructiferis & infructiferis diversi generis, puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus cum locis ad aquimolam faciendam, vel cum omnibus ad prædictam curtem, quæ vocatur Galeria pertinentibus. Simulque pratum in integrum cultum, & assolatum, situm in campo, qui vocatur Meruel constitutum via Portuense milliario ab urbe Roma plus minus duodecimo, sicuti affines incipiunt a tota curte, a primo latere prata Caraci, quæ vocatur Merul, & vadit per montem, quem olim detinuit Joannes de Miccina, & hæredes Stephani Numenclatoris, & exinde ducitur per casale, quem olim detinuit Joannes de Miccina, & hæredes Stephani Numenclatoris, & exinde ducitur per casale, quem olim detinuit Joannes de Sergio, & transit aliam viam Carrariam, & venit in casale, quod detinent hæredes quidamFranconis Transtyberim, sicut per affines marmoreos designatur, exinde vadit in casale monasterii sanctorum Cosmæ, & Damiani, & pergit per fossatum antiquum, qui verno tempore ducit aquam in rivum, qui vocatur Galeria, pergentem ad molam de sylva & revolventem per viam Carrariam usque ad vallem mediam de monte, qui vocatur Sunvel, & pergentem usque ad casale, qui stat in lintiscino, & usque in caput de valle concludentem totum campum usque in pedicam, quæ vocatur Ticli, & piscinam galiardam concludentem ipsam pedicam ubi sunt fila 30. pergentem juxta fila, quæ sunt monasterii de Miranda; usque in stagnum majus, & per ripam stagni in Borduzariam, & a pede filorum usque in Baccanum, & usque in terra de prædicti Episcopii & usque in formam, quæ vocatur Arcionum, & per ipsam formam usque in rivum, qui vocatur Galeria, & ultra Galeriam per formam, usque in prædictum primum affinem de prata Caraci. Infra hos vero fines, loca, & vocabula sunt hæc: S. Cæsarius, Palnus, Sorbilianus, Pantanum majus. Clusa vetus, Medianum, Ruginosus mons, Cannaparius, Celsa, Limes major, Stangnellum maledictum, Siocli, Piscina galiarda, Olibastrum, Stagnellum peregrinum cum omnibus eorum pertinentibus. Nec non & confirmamus vobis vestrisque successoribus perpetualiter quatuor in integrum principales uncias, quæ est, tertia pars de toto stagno majore Portuense cum omni piscatione, redditione, & datione sua, vel cum omnibus ad ipsas quatuor uncias stagni in integrum pertinentibus, sicuti a prædecessoribus nostris in sanctam Ecclesiam Portuensem concessum est; omnia jam superius dicta posita sunt in territorio Portuense. Itemque concedimus, & confirmamus vobis, vestrisque successoribus turrem in integrum, quæ vocatur de Albo, cum casis, & vineis, hortis, terris, campis, pascuis, sylvis, pantanis, ac rivis cultis & incultis, vacuis, & plenis, & cum omnibus turrem generaliter in integrum pertinentibus, sicuti affines ejus designant. a primo latere rivus, qui vocatur Galeria, & a secundo latere fluvius, qui vocatur Tyberis, & a tertio latere pulverinula, & a quarto latere forma, quæ vocatur Arcionum. Concedimus etiam ipsis hominibus, qui pro tempore habitaturi sunt in prædicta turre, ita ut nullius potestati, nullius ditioni sint subditi, aut alicui homini serviant, aut honorem faciant nisi Episcopo, qui jam in dicto Episcopio fuerit; nec non, & confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum omnes res, & facultates mobiles & immobiles de illis hominibus, qui sine hærede, & intestati, ac subito præoccupati judicio mortui fuerint, & minime per se ordinare ex eorum facultatibus possunt in tota Portuense Civitate, seu in Transtyberim, vel in insula Licaonia, sive ubicumque vestri Episcopii jura esse videntur. Ipsam sanctam matrem Ecclesiam Portuensem constituimus, atque confirmamus habere hæreditatem illorum, qui per tempora in jam dicto Episcopio ordinati fuerint, quomodo eis placuerit ordinandi, & disponendi, habet licentiam, ne in æternum pereant, scilicet in quantum potuerint eorum semper orationibus adjuventur. Insuper concedimus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum ex jure sacri nostri palatii Lateranensis, quod ad publicum nostrum pertinet, totum Castaldanum in integrum Portuensem, vel quicquid usque hactenus vestri Castaldiones de tota Portuensi civitate, sive de portis, vel de navibus, nec non de tota Burdunaria, vel quicquid extra vel infra, ubicumque illis pertinuit de jam dicto ministerio, vobis vestrisque successoribus perpetuis temporibus tribuimus possidendum, ita ut qualemcumqne hominem ibidem constituere volueritis Castaldum aut mandatarium, vestræ potestati consistat, & quidquid ex ipso ministerio acquisierit, vel habere potuerit, vobis vestrisque successoribus deferatur, quicquid vobis placuerit exinde faciendi, tamen si nostro Comiti nostrorum successoribus placuerit de illo, quod ad nostrum palatium pertinet, fidelitatem juret. Ipsi namque Comites, qui per tempora ibidem fuerint, nullomodo alium Castaldum vel mandatarium audeant ordinare, vel constituere præter illos, quos vos vel vestri successores ordinatis vel constituitis, qui si fecerint, vel de jam dicto Castaldatico aliquid violenter abstulerint, vel qui a nobis vobis vestrisque successoribus tradita sunt frangere aut contraire voluerint, unusquisque 4. lib. auri persolvat, medietatem vestro Episcopatui, & medietatem in nostro palatio, & quod ab eis in nostrum Castaldionem, vel in Mandatarium fuerit ordinatum, evacuetur. Si vero contumax extiterit, usque ad veram satisfactionem excommunicatus existat. Itemque concedimus, & confirmamus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum de civitate Portuense duos Piscatores, & duos Curiales, quales vos vel successores eligere volueritis de ipsis hominibus, qui ibidem fuerint, aut invenire potuerint. Vestræ itaque religiositati hæc omnia in perpetuum concedimus, & confirmamus, ipsi namque duo piscatores, & duo Curiales ulterius nullam dationem, aut servitium faciant; nec ad placitum distringantur ab aliquo, qui pro tempore in ipsa civitate Portuensi dominatum tenuerit, scilicet tuæ, tuorumque successorum illos submittimus potestati. Item confirmamus vobis, vestrisque successoribus Casale unum in integrum, quod vocatur Genesianum & Malianum cum Insula modica ultra rivum in ipso loco positum cum omnibus sibi pertinentibus, positum via Portuense juxta Malianum juris Monasterii sancti Pancratii, etiam & confirmamus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum totam

Episcopis Portuensibus conceditur jus succedendi in omnibus bonis qui eorum eis subiecti ab intestato obierint.

Eidem Ecclesiæ conceditur totus Castaldatus Portuensis cum jure pro Episcopo nominandi Castaldeum;

qui teneatur præstare juramentum fidelitatis Rom. Pontificibus & Comiti Pontificii Palatii pro iis quæ propria Sacri ipsiusPalatii fuerint.

Ipse Comes alium Castaldeum præter nominatum ab Episcop. Portuen. constituere non possit.

Ipse secus si fecerit, quique huic Ecclesiæ donata abstulerint, quatuor lib. auri componant.

Contumaces excommunicationem incurrant.

Episcopi Portuenses duos Piscatores, duosque Curiales nominent, qui ab ipsis tantum dependeant.

Confirmatio aliorum bonorum.

tam Insulam, quæ vocatur Lycaonia, in qua est Ecclesia B. Joannis Baptistæ, & Ecclesia S. Adalberti cum Casis, & Oratoriis infra eadem curte cum hortis; & aquimolis, & pertinentiis suis infra hanc urbem Romam, sitam sicuti extenditur ab uno capite usque in aliud caput ipsius insulæ, ubi flumen dividitur; parimodo concedimus & confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum omnem ordinationem episcopalem, tam de Presbyteris, quam Diaconibus, vel Diaconissis, seu Subdiaconibus, Ecclesiis, vel altaribus, quæ in tota Transstyberi necessaria fuerit, faciendam nisi Cardinalis Diaconus, vel Subdiaconus, vel Acolitus sacri Palatii Lateranensis efficiatur. Scilicet omnia tibi, tuisque successoribus, vel quibus Episcopis a vobis invitati fuerint, ordinandi benedicendi consecrandive concedimus potestatem, & ne parrochia vestra ab aliquo pervadatur Episcopo, fecimus per hoc nostrum privilegium intimare tuæque Ecclesiæ confirmare curamus, incipiente quoque primo termino a facto ponte, ubi unda dividitur, per murum videlicet Transtyberinæ Urbis, per Septimianam portam, per Portam S. Pancratii, per silicem vero ipsius portæ, usque ad pontem marmoreum, qui est super arronem, & ducente per ipsam silicem usque ad paritorium: Inque revolvente per paludes usque in mare, indeque veniente per mare usque ad duo milliaria ultra Farum, & usque in fontem majorem, inque remeante per medium flumen majus venit usque ad ramum fracti pontis, qui est juxta marmoratam, inque ad medium pontem S. Mariæ, & ad medium pontem ubi Judæi habitare videntur, & redit per medium pontem prædictum fractum, ubi jam de unda diximus, qui est primus affinis absque Transtyberinis Catholicis Ecclesiis S. Mariæ, videlicet in Transtyberi, S. Grisogoni, & & S. Ceciliæ, vel Monasterio S. Pancratii, & SS. Cosmæ & Damiani, tamen in prædictis Ecclesiis & Monasteriis quicquid ibidem ab Episcopis necesse fuerit faciendi, Portuensi Episcopo vel ab ipso invitatis tribuimus potestatem. Itemque concedimus, & confirmamus in jam dicto Episcopio plebem S. Mariæ, & S. Apollinaris in mola rupta, & plebem S. Stephani in panchi, & plebem S. Mariæ in Apruniana, vel omnes Ecclesias exiguas vel magnas cujuslibet nominis, quæ infra jam dictos affines sunt, vel esse possunt, absque illis, quas jam diximus Transtyberim sitis. Interea sancientes jubemus, sicuti a nostris prædecessoribus jussum est, ut in flumine toto, qui juxta Urbem Portuensem decurrit, nullus audeat molendina, aut pontem post jussionem tuam, vel successorum tuorum Episcoporum juxta priscam consuetudinem quoquomodo constituere, & cum vel a vobis, vel ab aliis, quibus tamen vos faciendum injunxeritis, constitutum aut factum fuerit ipsa molendina, vel pons vestro arbitrio dispensentur: per pontem vero civitatis ipsius, si factus fuerit, cum plaustro onusto vino, vel victu nemo audeat neque hinc illuc, neque inde huc penitus transmeare. Iterum sancientes jubemus, ut nullus presbyter, vel cujuslibet ordinis clericus aliquis de toto præfato Episcopatu audeat ad placitum constringere, aut ad contentionem finiendam compellere, aut aliquod servitium ab eis requirere, præter Episcopum Portuensem, in cujus Parrochia sunt. Quicunque vero præsumptor, sive Dux, sive Comes, vel Vicecomes, aut Cubicularius, vel a nostra Apostolica Sede missus, aut qualiscumque interveniens potestas, quæ de ipsa civitate Portuense dominatum tenuerint, de quocumque fuerint ordine, prædicta omnia immobilia loca, aut prænominatum Castaldaticum, vel duos piscatores, & duos Curiales, vel omnes prædictos clericos a jure, & potestate, atque ditione præfati Episcopi auferre vel minuere voluerit, vel parrochiam infringere tentaverit, aut homines in prædicta turre habitantes, vel ubicumquue proprietas Episcopi mansionata fuerit, ad publicum servitium revocaverit, sciat se compositurum Episcopo ipsi, qui pro tempore fuerit, auri purissimi lib. 20. Insuper anathemati subjaceat. Statuentes quippe Apostolica censura, authoritate Beati Petri Apostolorum Principis, sub divini Judicii obtestatione, & anathematis interdictionibus, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontificum, vel alia quælibet magna parvaque persona eà, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate vel augumento prædicti Episcopii statuta sunt, refragare, aut in quoquam transgredi, aut aliquid exinde minuere audeat; scilicet, sicut superius a nobis statutum, vel concessum est, ita perennibus, ac perpetuis temporibus sine aliqua minuitione permittat in æternum permanere. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu, contra hoc nostrum privilegium venire, aut in quoquam ire præsumpserit, & sicut superius a nobis statutum est, ita firmiter permanere non dimiserit, & in omnibus non observaverit; sciat se nisi resipuerit, auctoritate Dei Omnipotentis, & Beati Petri Apostolorum Principis, atque nostra, qui ejus fungimur vicariatione, anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienatum, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, & omnibus pompis ejus æterno incendio concremandum. Qui vero pio intuitu custos, & observator hujus nostri Apostolici Privilegii in omnibus extiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam a justo Judice Domino Deo nostro, & ab omnibus sanctis ejus consequi mereatur in Sæcula Sæculorum. Amen. Scriptum per manum Georgii Notarii Regionarii atque Scriniarii Sanctæ Apostolicæ Sedis, in mense Julio Indictione prima. Datum Kal. Augusti per manum Domini gratia Bosonis Episcopi, & Bibliotecharii Sanctæ Apostolicæ Sedis. Bene valete.

Ordinationes Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, & Consecrationes Ecclesiarum, & Altarium in tota regione Trāstyberina ad eosdem Episcopos spectare declaratur:

exceptis tamen dignitatibus S. Palatii Lateranensis.

Assignatio finium regionis Transtyberinæ.

Excipiuntur Ecclesiæ S. Mariæ vulgo Transtyberim S. Grisogoni, S. Cæciliæ, Monast. S. Pāncratii, & Ss. Cosmæ & Damiani.

Alia Bona.

Nemini liceat molendinas construere in flumine juxta urbem Portuen. absque Episcopi consensu.

Qui bonorum Ecclesiæ hujus invasor, aut jurium violator extiterit, componere Episc. lib. 20. teneatur;

& excommunicationis sententiæ subjaceat.

Censuræ contra Privilegii hujus temeratores.

Dat. die 1. Augusti anno Domini 1018. Pontif. Bened. anno. vi. vel vii.

X V.

Decretum excommunicationis contra Invasores Bonorum Cluniacensis Monasterii, nisi satisfecerint.

Benedictus per divinam gratiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Præsul, & Episcopus, omnibus Fratribus, & Coepiscopis per Burgundiam, Aquitaniam, & Provinciam constitutis, Burchardo scilicet Archiepiscopo Lugdunensi, ejusdem nominis Archiepiscopo Viennensi, Walterio Archiepiscopo Besonsiensi, Walterio summæ religionis Episcopo Augustodunensi, Stephano Episcopo Arvernensi, Fredeloni Episcopo Aniciensi, Gaufredo Episcopo Cabilonensi, Lamberto Episcopo Lingonensi, Gauslino Episcopo Matisconensi, Vicigoni Episcopo Valentinensi, Harmanno Episcopo Vivariensi, Pontio Archiepiscopo Arelatensi, Aribaldo Episcopo Uzeticensi, Odolrico Episcopo Tricassinensi, Geraldo Episcopo Vapicensi, Petro Episcopo Vassinensi, Eldeberto Episcopo Avinionensi, Stephano Episcopo Carpentoratensi, Almerado Episcopo Rhegensi, salutationem, & benedictionem, ex parte Dei omnipotentis, & beati Petri Apostolorum Principis, & mea, qui præsulatum, licet indignus, tenere videor Apostolicæ Sedis.

Ex Tom. XI. Concil. col. 1083.

Monasterium Cluniacense a quo fuerit constructum; Ab omnibus liberum omnino declaratum;

1. Liquidum est, Cluniacense Monasterium olim a Willelmo nobilissimo Aquitanorum Principe in Pago Matisconensi constructum, ipso agente cum apostolice Sedis Pontifice, & Romanorum Imperatore, Regibus quoque Francorum, & Burgundionum, quod ita sit ab omni subiectione cuiuslibet personæ, sive Regis, sive Episcopi, sive Comitis liberum, ut aliquid debeat nulli nisi Deo, & sancto Petro, & Sedis Apostolicæ summo Præsuli. Quæ libertas a cunctis antecessoribus nostris, qui a conditione ipsius loci in hac Sancta Romana Ecclesia fuerunt usque ad nos, scriptis Privilegiis, & a prælibatis principibus, datis præceptis, tam de ipso loco, quam de omnibus ad se pertinentibus in Burgundia, Aquitania, Provincia constitutis, videlicet Monasteriis, cellis, terris, cultis & incultis, corroborata, & confirmata est: eo voto, & desiderio, ut sæculum deserentes, & in eodem loco, sub regulari disciplina Christi servitio ex toto semet mancipantes, absque ullius impedimento libentius Deo adhærerent, & de ibidem Deo & S. Petro a fidelibus oblatis, hospitalitati, & egenorum curæ inservirent. Quod hactenus, Deo propitiante, & apostolica auctoritate suffragante, bonitate insuper circum se manentium adminiculante, in quantum potuerunt, devote fecerunt.

A summis quoque Pontificibus Privilegiis sornatum.

Quare tanta bona data ei sint.

Causæ Decreti hujus.

2. Nunc vero, sicut in præsentia Deo devoti domini Roberti Regis Francorum, principumque ejus & optimatum, qui cum eo venerunt ad limina Apostolorum, & reclamatoria legatione dilectissimi filii nostri Odilonis ejusdem loci Abbatis, percepimus, ita malorum contra eos exardescens insurrexit, & convaluit cupiditas, & insania: scilicet terras ipsorum, quam pauperum sibi commissorum deprædando; ut multiplicibus angustiis & afflictionibus tribulati, nullomodo, sicut nunc usque fecerunt, convenienter Deo debitum obsequium valeant solvere, nec solitam curam supervenientium hospitum & pauperum possint exercere.

3. glitur quia in eodem loco juges orationes & missarum celebrationes, & eleemosinæ fiunt pro statu sanctæ Dei Ecclesiæ & omnium fidelium vivorum & defunctorum salute & requie; ipsius dispendium, commune omnium nostrorum est detrimentum; Et licet omnes boni fideles de eorum angustia, & perturbatione debeant compassionem habere, & summo cum studio servos Christi iuvare, ut absque ullo impedimento queant in sancto proposito persistere; ego tamen, ad quem post Deum, & S. Petrum cura & providentia sæpe dicti loci specialiter pertinent, juvamen, & solatium auctoritatis apostolicæ non desistam subministrare.

Quæ religiosorum locorum cura Pontificibus inesse debeat.

Nomina eorum, qui scelesta perpetrarunt in Monasterium, & ejus bona.

4. Sunt autem crudeliores sæpe nominati loci habitatorum persecutores Ildinus omnis bonitatis inimicus, qui non solum in hoc illos irritat, quod sua suorumque eis tollit; sed etiam quod suam nequitiam in illos retorquere cupidus, facit circum se manentibus intelligere, omnem justitiam de male a se commissis eis velle se facere: & ita eos in ipso placito & concordatione semper fallit & eludit, ut pro justitia deteriorem ab eo injuriam suscipiant. Est & Wiclardus de Belioco, qui eis tollit Ecclesiam de Tresdo cum omnibus appendiciis suis. Bernardus quoque de Retorterio, Hugo de Monte Pavonis, & uxor ejus Arilina, qui eis tollunt potestatem de Lasiaco cum omnibus ad se pertinentibus, sicut dive memorię omnes Leotaldus primum, deinde Milo religiosus Miles, per Testamentum literarum olim contulerunt sancto Petro, & præfato loco: Falco nepos Sterii clerici, & frater ejus omnesque consortes illorum, qui eis tollunt potestatem de Ojadellis cum omnibus appendiciis suis. Warulfus de Branceduna, & frater ejus Walterius Matiscensis Præpositus, qui eis contrarii sunt deprecaria, quam tenebat de sancto Petro beatæ recordationis Leobaldus Episcopus eorum videlicet avunculus; & de alia terra, quam idem Præsul ante mortem suam, ipsam precariam restituens, ex sua parte donaverat sancto Petro. Durandus de Caudiaco, Arminus de Caudiaco, Girardus de Centurpennis, qui eis contrarius est de villa-fontanedo. Robertus de Issevee, qui tollit eis plantas, quas Bernardus Dolun interfectus dederat sancto Petro. Sed & illi, qui eis contrarii sunt de potestate sarrianis: nec non & illi, qui de prædationes & injustas consuetudines faciunt, & requirunt in potestate Valentiola, & in potestate Tudolleta, & in podio Odolensis, & in ceteris potestatibus, villulis, & terris ad præfatum locum pertinentibus. Sunt etiam alii quam innumerabiles, quorum nomina longissimum esset huic schedulæ inseri.

Allii etiã non absimiles persecutores.

Eo sex hortatur ad resipiscendum.

5. Hos supra nominatos, & omnes persecutores, deprædatores, & invasores terrarum, & substantiarum ad sæpe dictum locum pertinentium, more antecessorum nostrorum præfati loci ad nos specialiter pertinentis curam, & providentiam habentes, ex parte Dei, & sancti Petri, & nostra, vocamus ad resipiscendum: & monemus, ut contrarietates & injustas querelas, quibus servos Dei inquietant & conturbant, quamcitius deponant. Terras etiam injuste pervasas, & substantias deprædatas, cum omni integritate, juxta rationem quam cum eis invenire potuerint, restituant. Sed de injuria, quam sine causa illis intulerunt, congrue satisfaciant infra spatium, quod estat hinc usque in festivitatem S. Michaelis. Quod

Cluniacense Monasterium specialiter spectat ad Sedem Apostolicam. Adhortatio supradd. ut resipiscant; Ablata restituant; Et congrue de ablatis satisfaciant infra mensem.

Quod si fecerint, habeant gratiam & benedictionem, & absolutionem Dei & S. Petri, & nostram. Si autem, infra præfixum a nobis terminum monitioni, & vocationi nostræ non adsenserint, sed contemptores, & inobedientes extiterint in sua malitia perseverantes; cauterio ecclesiastici examinis, quasi putrida membra a corpore Christi prescindantur, sintque a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ procul repulsi & a consortio fidelium alienati, & excommunicati, sint maledicti stantes, & ambulantes, vigilantes, & dormientes, ingredientes, & egredientes: sint maledicti manducantes, & bibentes: sit maledictus cibus eorum & potus: sit maledictus fructus ventris eorum, & fructus terræ eorum, sustineantque plagas Herodianas, quousque disrumpantur viscera eorum & cum Dathan & Abiron de terra viventium perditi, cum diabolo, & angelis ejus perpetualiter damnati, maneant in pœnis infernalibus sine fine cruciandi. Fiant etiam filii eorum orphani, & uxores eorum viduæ nutantes trasferantur filii eorum, & mendicent. Ejiciantur de habitationibus suis, omnibusque maledictionibus, quæ in veteri vel novo testam ento contineri videntur, maledicti & anathematizati subjaceant, quo usque resipiscant, & nostræ vocationi, & monitioni congrue satisfaciant.

Ni fecerint dicto anathemati sint subjecti.

6. Vobis etiam Fratribus meis, & Coepiscopis supra nominatis mando & præcipio authoritate apostolica, ut hanc meam confirmetis sententiam, & similiter illos excommunicetis: omnibusque præsbiteris, & cæteris sacri ordinis ministris vobis commissis, excomunicare præcipiatis. Si quis autem vestrum, quod minime credo futurum, non obedierit huic nostræ jussioni, de contemptu inobedientiæ noverit se habiturum rationem ante tribunal Christi. Ipse namque dixit: Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit. Sed & seniori quam reverendo Domino Willelmo Comiti, nec non præcipuæ bonitatis & dulcedinis domno Hugoni Comiti: domnoque Rainaldo Comiti filio supranominati domni Willelmi; bonæ quoque indolis, ac totius affectu dilectionis amplectendo domno Ottoni Comiti; omni etiam reverentia, & veneratione dignissimæ Domnæ Adeleidæ comitissæ, cognomento Blavelæ, nuruique ejus domnæ Gerbergæ comitissæ: sed & illustribus viris domno Wigoni vice comiti, & fratri ejus domno Willelmo, domno quoque Odalrico: & domno Ansaldo, & cæteris principibus & optimatibus totius Burgundiæ, Aquitaniæ, & provinciæ, qui auxilio esse possunt habitatoribus sæpe nominati loci, apostolicæ benedictionis, & absolutionis munus mittimus; ipsisque omnium suorum peccaminum veniam implorantibus, in cunctis benefactis, quæ a nobis & a cæteris fidelibus in hac sancta Romana Ecclesia quotidie fiunt, ex parte Dei, sanctique Petri, & nostra, partem, & societatem damus: eo obentu, ut semper adjutores, & defensores prædicti loci omniumqe ad se pertinentium, de omnibus sibi contrariis existant. Quod si neglexerint, non solum tanto beneficio privabuntur, sed insuper de potestate ob defensionem fidelium a Deo sibi data in die ultimi examinis sine dubio rationem reddent. Data Kalen. Septembris &c. (*a*)

Episcopis, ad quos hæc sententia dirigitur, ejus confirmatio præcipitur.

Luc. x. 16.

Adhortatio ad Adelaidem, cæterosque illius Provinciæ Comites ut Cluniac. Monasterio in omnibus faveant.

(*a*) Hanc Epistolam nec ante annum 1018. nec post 1021. datam fuse probat Pagius Critic. anu. 1018. n. X. & seq. quo lectorem remittimus.

JOANNES XIX.

PAPA CXLVII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MXXIV.

JOannes Benedicti VIII. germanus frater, cui in Pontificatu successit paucis post ejus obitum diebus ante Mensem Octobrem anno 1024. ex laicali Ordine ad pontificiam dignitatem assumptus; sedit annos ix. & dies ix. (*a*) Fuit autem temporibus Imperatorum Basilii, qui anno 1025. Constantini, qui anno 1028. mortui sunt, & Romani, in Oriente, in Occidente vero Conradi II. qui ab eodem Joanne Imperator dictus, & coronatus est. Obiit mense Octobri anni 1033. & sepultus est in Basiica S. Petri inter portam Argenteam & Romanam. Vacavit Sedes dies ii. (*b*).

(*a*) Concordantibus cum Pagio I., & III. Vignolii catalogis, ac pariter V. ex Criticæ Baronianæ præfixis.

(*b*) Ut habet VIII. Catalogus eidem Criticæ præfixus.

Pri-

I.

Privilegium S. Sylvæ Candidæ Ecclesiæ, quo eis bona omnia confirmantur, ejusque Episcopis perampla in Ecclesia S. Petri Romæ & Civitate Leonina jurisdictio conceditur.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei Dilecto filio Petro Domini gratia Episcopo Sylvæ Candidæ Ecclesiæ, & per te eidem venerabili Episcopio, Successoribusque tuis Episcopis in perpetuum.

Ex regist. Vat Gregor. IX. deromptum edi dit Ughell. Ital. Sac. Tom. I.

Exordium.

CONvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum. Ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum promerebimus, quando venerabilia loca oportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur quia dilectio tuæ filiationis postulavit, quatenus concederemus & confirmaremus tibi, tuoque venerabili Episcopio ea, quæ a prædecessoribus nostris Pontificibus ob restaurationem, & restitutionem sacri loci ipsius, & remedium animarum suarum, & suorum successorum in præfatum usum tui Episcopii concessa sunt, atque confirmaverunt; nos simili clementia præmoniti, & inclinati precibus vestris, per hujus nostri Apostolici Privilegii seriem concedimus, & confirmamus tibi supradicto filio dilecto Petro Episcopo supradictum tuum Episcopatum in integrum cum omni integritate sua cum universis plebibus, titulis, clericis, capellis, massis, curtibus, fundis, & casalibus, villis, vineis, terris; vel omnia quæ sub jure, & dominio ejusdem Episcopatus adjacere, vel pertinere dignoscuntur. In primis videlicet massam in integrum, quæ appellatur Cæsarea cum fundis, & colonis suis, qui dicuntur Furculæ Tandiliani Martiniani. Item coloniam de Salaro, & de Cortina, & de Gradulfi, coloniam de Valle, & de Fontana, & de Sancto, & coloniam de Coriliano, & de Lauro, simulque coloniam de Casanova, coloniam de Tribuno, & de Masopane, & coloniam de Castanea cupa, & de Calvellis, coloniam de Cæsano, sive quibus aliis vocabulis nuncupantur, cum omnibus suis vineis, casalibus, & appendiciis; & cum omnibus finibus, & terminis, limitibus, scilicet terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, salictis, arboribus pomiferis, fructiferis, & infructiferis, diversi generis, puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus, ædificiis parietinis, arenariis adjunctis, adiacentibusque suis: & Ecclesiam sancti Andreæ Apostoli infra ipsam massam ædificatam, una cum colonis, atque massaritiis, tributariis, & angarialibus masculis, & fœminis, filiis, & filiabus, ac nepotibus ibidem residentibus, aut exinde provenientibus ubicunque inventi fuerint, & cum omni censu, & dationibus atque functionibus, nec non & angariis, pertinentibus positis in territorio Nepesino milliarum ab urbe Romæ viginti ex corpore Patrimonii Tusciæ juris S. nostræ Romanæ, cui (Deo auctore) præsidemus Ecclesiæ, & inter affines ab uno la ere terra Monasterii S. Stephani minoris a sancto Petro, & secundo latere sylva & terra, quæ sint * de Joanne Grammatico, & a tertio latere pastoritia Donica, & a quarto latere massa Claudiana. Itemque concedimus, & confirmamus vobis fundum in integrum, qui vocatur Buxus, in quo Basilica Sanctarum Ruffinæ, & Secundæ constructa esse videtur, & fundum in integrum, qui vocatur Artronum, & montem Jordani, cum casis, vineis, & terris, sylvis, cultum, & incultum, una cum servis, & ancillis, atque colonis ibidem residentibus utriusque sexus, & ætatis, vel cum omnibus eorum pertinentibus, situ, & territorio Sylvæ Candidæ, & inter affines a primo latere, terra supradicta S. Episcopii, a secundo latere, rivus, qui vocatur Galeria, a tertio latere, Bibaro, a quarto latere, Criptulæ; nec non fundum in integrum, qui dicitur Mons Aureus cum omnibus suis pertinentiis, ab uno latere mons, qui vocatur Jordanus, a secundo latere Criptulæ, a tertio latere Casale, quod vocatur Palmira, a quarto latere, fundus, qui dicitur Lauret, & a quinto latere terra & Monasterii S. Martini, seu fundum, qui appellatur mons Grandul, cum omnibus ad eum pertinentibus, inter affines, ab uno latere fundus Aquilin, a secundo latere fundus Palmi, a tertio latere fundus Montis Aurei, & a quarto latere fundus Criptulæ, & Bibariolæ, atque fundum, qui dicitur Oripo, cum omnibus ad eum pertinentibus, inter affines, ab uno latere bona Monasterii S. Martini, & a secundo latere fundus, qui vocatur Insula sancta, & a tertio latere curtis sancti Petri, & fundus Montis Grunduli, & a quarto latere Insula de Curte S. Petri. Verum etiam fundus, qui vocatur Criptulus, & Palmis, cum omnibus eorum pertinentiis, ab uno latere, fundus Fulisanus, & a secundo latere, fundus Lauret, & a tertio latere terra sancti Martini, & a quarto latere, fundus Seriani in imo, fundus Iliodori cum omnibus pertinentibus suis, ab uno latere terra Monasterii S. Martini, a secundo latere Castagnetol, & a tertio latere, Insula sancta; denique & ipsum fundum Insulam sanctam cum omnibus ad eum pertinentibus, ab uno latere, casale, quod vocatur Bruce, a secundo latere mons Donicus, & a tertio latere Musanus, & a quarto latere sanctus Laurentius de Panti; pari modo fundum sancti Basilii cum omnibus ad eum pertinentibus, ab uno latere casale sancti Petri, qui appellatur Pauli, a secundo latere vallis, quæ vocatur Intensonosa, & a tertio latere Barbarol, a quarto latere Monasterium S. Stephani. Porro fundum Panori cum omnibus suis pertinentibus, ab uno latere fundus Apurnianus, a secundo latere Sylva Candida, & a tertio latere Musanellus, & a quarto latere Camiliar, & a quinto latere turris Aureliana, & silex S. Stephani cum salinaria; atque fundum Laureti, ab uno latere terra S. Petri, a secundo latere terra S. Martini, a tertio latere mons Iliodori, a quarto latere fundus Oripi seu casale, quod vocatur Pauli, & fundum serianum; cum omnibus eorum pertinentiis, ab uno latere terra S. Martini, a secundo latere Sylva Candida, a tertio latere Insula sanctá, & a quarto latere sylva S. Petri; nec non Casale, quod dicitur Castagnolum, ab uno latere sancti quatuor Fratres, a secundo fundus Orbanula, a tertio Musan, a quarto Masanell., atque sylva, quæ vocatur Magia cum omnibus pertinentibus suis, ab uno latere rivus de Galesia, a secundo latere Monasterium veneris, quod vocatur Huppla Ancilla Dei. Omnes vero illos fundos, & casalia cum terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, cultis & incultis positis in territorio Sylvæ Candidæ, milliaria ab urbe Romæ plus minus duodecim. Verum etiam aquimolum molentem in integrum in vico, qui vocatur Galeria, cum omnibus sibi pertinentibus, & terra

Petri Episcopi postulatio.

Ei confirmatur Episcopatus Sylvæ Cãdidæ cum bonis, & pertinẽtiis omnibus.

Enumeratio bonorum.

** sunt*

& terra ſimitaritia, quæ vocatur Paltina, longe ab uno latere Gualdus Donicus, a ſecundo terra ſancti Petri, quæ appellatur campus Maſſano, a tertio latere mons Actionus, a quarto mons Pauninus conſtitutus juxta ſupradictumEpiſcopium, ſive alium aquimolum in ipſo rivo cum omnibus ſibi pertinentibus, juris ipſius Epiſcopii. Itemque concedimus & confirmamus vobis omnes plebes & Eccleſias parrochiaſque cum omnibus eorum pertinentibus, vel adjacentiis, ſcilicet plebem S. Mariæ in SilvaCandida, cum titulis ſuis titulum ſanctorum Joannis, & Pauli in Lutino, & titulum ſancti Angeli in Muſano, titulum ſancti Donati in Majorata, atque plebem ſancti Gregorii in ipſo loco; titulum ſancti Anaſtaſii in Muſano, & plebem ſancti Angeli in Ruſcindo cum terris ſuis, ſimulque plebem S. Joannis in nono cum terris, & titulis ſuis, titulum ſancti Martiani in ipſo burgo cum terris ſuis, titulum ſancti Andreæ cum titulis ſuis, necnon titulum ſanctæ Mariæ cum terris ſuis, titulum ſancti Nicolai. qui eſt in Caſtello de monte Depini, titulum ſanctæ Mariæ, qui appellatur Inſirgus cum terris ſuis, titulum ſancti Pancratii cum terris, & titulis ſuis, titulum ſanctæ Mariæ in Inſula cum terris ſuis, plebem ſanctæ Mariæ Lutiæ cum terris ſuis, Inſulam ſancti Joannis cum titulo, & terra ſua, titulum S. Gregorii in ipſo loco: ſimiliter plebem ſancti Pauli in Formello, cnm terris, vineis, & hortis, & olivetis, atque titulis ſuis, titulum ſancti Silveſtri inColumna, cum terris, & vineis ſuis, titulum ſancti Angeli in Mutiano cum terris, & hortis ſuis. titulum S. Martini cum terris ſuis, titulum ſancti Geneſii in Dalmatica cum terris ſuis, titulum S. Laurentii in Formello cum terris, & hortis ſuis, titulum ſancti Joannis in ipſo loco cum terra ſua, titulum S. Petri cum terra ſua, titulum S. Angeli in Laureto, titulum S. Valentini in Criptullo; Item plebem S. Cornelii in Crapario; Et per hujus Privilegii noſtri, & decreti paginam in perpetuum confirmamus S. prædicto veſtro Epiſcopio Sylvæ Candidæ cum terris, vineis, & olivetis, & titulis ſuis, titulum S. Pancratii cum terris ſuis, titulum ſanctæ Mariæ cum terris, & prato ſuo, titulum S. Valentini cum terris, & oliveto ſuo, atque prato, titulum S. Donati cum terris ſuis, titulum ſanctæ Mariæ cum terris ſuis, titulum S. Laurentii cum terris ſuis, titulum ſancti Anaſtaſii in Cannetalo cum terris, & vineis ſuis. titulum ſancti Viti cum terris ſuis, plebem ſancti Pauli cum terris, vineis, & juribus ſuis, titulum S. Silveſtri, & ſancti Angeli cum terris, vineis, & olivetis, & juribus ſuis, titulum ſanctæMariæ cum terris& vineis, titulum ſanctæ Chriſtinæ cum terris, vineis, & ſylvis ſuis, titulum ſancti Georgii, titulum ſancti Martini cum terris & vineis ſuis, titulum ſancti Caſſiani cum terris & vineis, & familiis tribus, titulum ſancti Anaſtaſii cum terris, & vineis, titulum S. Juſtinæ cum terris, & vineis, titulum ſancti Angeli cum terris ſuis, titulum ſancti Gregorii cum terris & vineis ſuis; ſimiliter plebem ſancti Marcelli in quartodecimo cum terris, & vineis, & oliveto majore atque titulis ſuis, titulum S. Mariæ in Scrofano cum terris, & vineis, titulum S. Stephani in Matera titulum S. Mariæ in Matera, titulum S. Blaſii in Scrofano, titulum S. Joannis in ipſo Scrofano, & ſanctæ Eugeniæ cum terris, & vineis; ſimulque plebem ſanctæ Mariæ in Molmula cum terris & vineis, & titulo ſuo, & ſancti Angeli cum terris, & vineis. Confirmamus etiam vobis Caſalia & Colonias, atque Caſtellum in integrum, qui appellatur Dalmachia, Baleno, Stabla, Maſaviliana, vel ſi qui aliis vocabulis nuncupantur, una cum familiis maſculis, & fœminis, ſeu colonis, per ſingula loca pertinentibus, cum caſis, vineis, terris, ſylvis, & pratis, aquis perennibus, vel cum omnibus ad ſupradicta caſalia, & colonias, atque caſtellum pertinentibus poſitum in territorio Nepeſino milliarium ab urbe Roma plus minus viginti, inter aſſines ab uno latere via, quæ eſt inter militiam de turre de Crapacorio, & terram de Paſtoritia ſancti Petri, ab alio latere terra de monte Arſitio, & Focapran, qui vocatur columella, & terra de turre Crapacorio, quæ appellatur Matera, & a quarto latere terra S. Laurentii, quæ appellatur Salicara, & rivus, qui pergit per Buſſetum, & Malcon. Itemque concedimus, & confirmamus vobis in perpetuum eccleſiam ſanctarum Ruffinæ, & Secundæ ſitam Romæ juxta palatium noſtrum cum omnibus ad eam pertinentibus. Etiam concedimus, & confirmamus vobis in perpetuum Eccleſiam S. Mariæ cum omnibus ſuis pertinentibus infra hanc civitatem Romanam, non longe a monte, qui auguſtus dicitur, pariter concedimus, & confirmamus vobis veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum, ſicuti a memorato Sanctiſſimo Papa, ſive a certis prædeceſſoribus noſtris Pontificibus conceſſa, & confirmata fuerunt, videlicet monaſteria quinque ſancti Stephani majoris, & minoris ſanctorumque Joannis, & Pauli, & Beati Martini, atque Teclæ conſtituta juxta magnam Eccleſiam S. Petri, aut certis Eccleſiis, quæ ſunt conſtitutæ in tota civitate Leonina & ſi neceſſarium fuerit, eas conſecrare, nullus alius Epiſcopus ad tale miniſterium, vel conſecrationem accedere præſumat, niſi vos, veſtrique ſucceſſores Epiſcopi ſanctæ Sylvæ Candidæ Eccleſiæ in perpetuum. Concedimus autem & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum ſanctum diem Sabbati ad baptiſmi Sacramentum celebrandum, & totum officium faciendum in Eccleſia B. Petri Apoſtoli, & ſupra magnum Altare, in quo toto ven. Altari ſeu

Nemini Epiſcoporum liceat Eccleſias Monaſteriorũ CivitatisLeoninæ de Urbe ad hunc Epiſcopatum pertinentiũ conſecrare preter ipſumEpiſcopum.

Eidem conceditur, ordinationes facere die ſabbati. & miſſam celebrare ſuper altare confeſſionis S. Petri, õniaque ibidẽ oblata accipere. (*a*)

(*a*) Ut hic ſcias, Lector, quæ fuerint dona in Confeſſione B. Petri poni ſolita a fidelibus quaſi ſpecie cenſus, atque ea, quæ fidelium obſervantia, & obſequium erga Apoſtolorum Principem afferebat; accipe fragmentum Cincii Camerarii ex libro de Cenſibus, quod mihi tradidit Vir Cl. Joſeph Blanchinus Congreg. Oratorii de literaria Republica benemerentiſſimus, patruoque non abſimilis --Hæc ſunt quæ D. Papa eſt recepturus ab illis, qui emunt, confeſſionem B. Petri ſecundum tenorem præteritorum emencium. In primis ſingulis (*ſic*) hebdomodis XXI. libras ceræ in quoque menſe unam aquariciam Olei & unam libram Olibarie. Sciendum quod in Nativitate Domini & in Paſcha predictæ Ceræ duplicentur (*ſic*) quantitatem & olibanum ſimiliter. In die Sabbati de Albis x. libræ Ceræ pro Agnis. In purificatione B.Mariæ x. libræ pro candelis & iv.den.Proven Vaſtactariis. In Annunciatione tantundem. In die Jovis ſancti III.den. pondus balſami Camerario pro Chriſmate & unam acquariciam olei & duodecim ampullas vitreas ſex majores & ſex minores & ſex faunones. Accoliti debent habere in Dominica Palmarum II. Sol. Prov. & IV. aquaricias Clareti cum Camerario & Cancellario quando vadit ad Veſperas debet habere par facularum II. librarum & ad Miſſam II. lib. præterea Calices cruces turribula bacilia aurea ſive argentea & etiam omne aureum aliquid (*ſic*) & argenteum laboratum Camiſos ſtolas manipulos corporalia ſuper Calices manutergia de Alemania & pallia ſuper ſex lib. . . . quæ ad altare offeruntur ſicut & inveni in ſcripto . . . habere debet in feſto S. Georgii uſque ad Pentecoſtes ſingulis diebus XII. denari

seu in confessione, quicquid auri, vel argenti, pallii, vel ceræ, sive aliarum rerum positum, vel oblatum, vel jactatum fuerit, vel vobis oblatum ab hora videlicet diei tertia, qua ingredi Ecclesiam ad ordinandum, & peragendum divinum officium vos volumus, & usquequo expletam sanctæ Dominicæ diei missam habueritis per vestros curatores, in vestram, vestrorumque successorum, remota omni contradictione deveniat potestatem. Et quia usque ad nostrum tempus in præfata Ecclesia sancti Petri a qua pene omnes Ecclesiæ doctrinam acceperunt, sicut a magistra & Domina, dies Dominica Palmarum, & dies Cœnæ Domini, & Parasceve tam irreverenter colebant, ut nec processio cum palmis in ipsa die Dominica ibi fieret, neque in die Cœnæ Domini Gloria in excelsis Deo diceretur, & in Parasceve non tam reverenter, uti decebat, officium ibi fiebat; Condoluimus, & meliorare hoc cupientes per vos vestrosque successores statuimus, ut omni annua die Dominica palmarum cum processione ab Ecclesia sanctæ Mariæ in Transtyberim exeatis, & venientes ad magnum altare S. Petri missam celebretis. Similiter, & omni anno, a die Cœnæ Domini vos vestrosque successores missam super eodem Altare sancti Petri celebrare, Gloriam in excelsis Deo dicere, sanctum Crisma conficere, & quod ad Episcopum pertinet, agere volumus, & omni annua die Parasceve supra ipsum altare majus S. Petri totum officium reverenter, ut decet, vos, vestrosque successores facere volumus, in quibus tribus missis, scilicet in Missa palmarum, seu in Missa Cœnæ Domini, & in officio Parasceve, quicquid auri, vel argenti, pallii seu ceræ, vel aliarum rerum supra jam dicto sacro Altari sancti Petri, sive in confessione positum, aut jactatum fuerit, vel vobis oblatum ab hora, qua ipsa Missa, & officium inchoata fuerint & expleta, per nostros custodes in vestram, vestrorumque successorum similiter, remota omni contradictione, deveniat potestatem, in quibus quinque diebus, si vobis vestrisque successoribus utile visum fuerit aliquem Diaconorum nostrorum ministrare ob honorem sancti Petri, vestram reverentiam volumus: Parentatum autem ejusdem Ecclesiæ sancti Petri, & supradictorum suorum monasteriorum, & cuncta ecclesiastica judicia ipsorum, seu totius civitatis Leoninæ vobis vestrisque successoribus concedimus & confirmamus. Similique modo ad injungendum, & consecrandum Imperatorem primum vestram, & vestrorum successorum Episcoporum firmitatem convocamus, ut quibus regnum, portus Ecclesiæ sancti Petri, & Civitatis Leoninæ comissum est, ab his primum sit benedictus. Nec non cuncta sacra officia, seu ministeria, quæ nos, & successores nostri facere debemus, si ægritudine, vel aliqua cura impediti facere non possumus, tam in supradicta Ecclesia S. Petri & monasteriis suis, quam per totam Civitatem Leoninam, per vos vestrosque successores fieri Apostolica auctoritate decernimus. Consecrationem

Item in Dominica Palmarum ab Ecclesia S. Mariæ Trāstyberim ad idem altare majus veniendo cū processione missam celebrare

Item in die Cœnæ Domini

& in Officio Parasceve

Omniaque munera, quæ ibi offeruntur dd. diebus accipere:

Eidem conceditur jus ungendi, & benedicendi Imperatores nuper electos:

Item & vicibus Papæ in Ecclesia S. Petri, & civitate Leonina fungendi, si ille fuerit impeditus.

narios Papien. pro implendis fontibus apud S. Joannem Lateranum. In die Jovis sancti & die Veneris sancti Episcopus S. Rufinæ recipit jus, quod consuevit habere. Scilicet arcam & altare ex quo pulsatur ad matutinum usque dum finitur officium & ex quo pulsatur ad missam usque ad finem Missæ salvo jure Cantorum quod debent in Altari cum eodem Episcopo & in Sabbato Sancto ex quo pulsatur ad Officium Matutinale.

vero Altarium Ecclesiæ, & aliorum monasteriorum nec non consecrationem Ecclesiarum, altarium anctorum, Clericorum, seu Diaconistarum totius civitatis Leoninæ vobis, vestrisque successoribus in perpetuum, sicut prælibatum est, concedimus, & confirmamus. Superque etiam Ecclesiæ sanctæ Russinæ, & Secundæ, cui Deo authore, præsidetis, vobis vestrisque successoribus in perpetuum concedimus, & confirmamus etiam Ecclesiam sancti Adelberti, & Paulini cum Ecclesia sancti Benedicti, & omni sua integritate, & pertinentiis. & sicut ad manum vestram hodie tenetis posita infra hanc Civitatem Romanam in Insula Licaonia, ut sit vobis vestrisque successoribus, cum volueritis, Episcopale domicilium, & congruum receptaculum, opportunumque habitaculum; quemadmodum inter videtur Portuensem Ecclesiam Sanctum Joannem inter duos Pontes. Presbyteros vero & clericos, qui pro tempore in eadem Ecclesia sancti Adalberti, Paulini, & Benedicti fuerint, ita subjectos vobis esse volumus, ut proprios filios Ecclesiæ vestræ, & ab omni jure illos subtrahimus, tuæ paternitati tamen eos committentes, ut solummodo vestrum judicium expetent, vestro dominio famulentur, & per omnia vestris rationabilibus obsecundent mandatis, ut quomodo vobis placet eos ordinare, secundum decet, regere, informare, & emendare, nostra apostolica auctoritate in perpetuum liceat. Prædictis vero omnibus locis, & familiis cum omnibus eorum pertinentibus, sicut superius missa sunt, a præsenti decima Indictione, tibi tuisque successoribus in eodem venerabili Episcopio in perpetuum donamus, largimur, concedimus, & confirmamus, atque stabilimus perenniter in usum, & utilitatem ipsius venerabilis Episcopii, & Episcoporum, qui per tempora tenuerint ipsam Ecclesiam. Statuentes quippe apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdicto, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum, vel qui publicas functi fuerint actiones, vel alia qualibet magna parvaque persona audeat vel præsumat aliquid de omnibus, quæ supra continentur, contra hoc nostrum Pontificale Privilegium agere, vel alienare, aut auferre, scilicet potius firma, atque stabilia perpetuis temporibus, sicuti a nobis statuta, & confirmata sunt; decernimus permanenda. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hoc nostrum apostolicum Privilegium in quoquam transgressor esse præsumpserit, vel frangere ausus fuerit, & in omnibus obediens, & observator esse noluerit, sciat se authoritate Dei omnipotentis & Domini nostri Apostolorum principis Petri, cujus licet immeriti, Dei tamen dignatione gerimus vices, anathematis vinculo innodatum, & a regno Dei alienum, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, & omnibus impiis sociis in inferno. Qui vero pio intuitu custos & observator hujus nostri apostolici privilegii extiterit, meritis atque precibus beati Petri Apostolorum principis, & sanctarum Martyrum Rufinæ, & Secundæ in æthereis arcibus præmia, & benedictionis gratiam, atque misericordiam a iusto Judice Domino Deo nostro, vitam percipere, & invenire mereatur in sæcula sæculorum, Amen.

Item & Ecclesias consecrandi, Clericos, & Diaconos in d. Leonina civitate ordinandi.

Ecclesiæ Silvæ Candidæ confirmantur alia bona juxta Romam posita.

Anathema cótra hujusmodi statuta inobservátes.

Scriptum per manum Georgii Notarii Regionarii, atque Scriptoris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembris, & Indictione suprascripta X.

Petrus

Nomina Episcoporum, qui huic Privilegio subscripserunt.

Thebaldus Bellistren. Ecclesiæ Episcopus.
Theobaldus Episcopus sanctæ Alban. Ecclesiæ.
Dominicus sanctæ Lavican. Ecclesiæ Episcop.
Petrus Præneſt. Eccl. Epiſ.
Petrus Episcop. S. Ostienſis Eccl.
Stephanus presbyter tituli sanctæ Ceciliæ.
Benedictus Archidiaconus.
Ugo Diaconus.
Petrus Card. tit. S. Damaſi.
Creſcentius Diaconus.
Joannes Subdiaconus.
Joannes Card. tit. S. Marci.
Joannes Domini gratia Diaconus.
Joannes Subdiaconus de Mira.
Joannes presbyter tituli sancti Callixti in Transtyberim.
Creſcentius Diaconus.
Rodulphus indignus Presbyter & Abbas ex Monaſterio sancti Laurentii, qui ponitur in clauſura.
Joannes presbyter Card. tit. S. Griſogoni.
Franco Diaconus.
Raynerius Diaconus.

Dat. die 17. Decembris anno Domini 1026. Pontif. Joan. anno III.

Datum XVI. Kalend. Januarii per manus Benedicti Episcopi Portuenſis, & vice Peregrini Colonienſ. Archiepiſcopi Bibliothecarii sanctæ Apoſtolicæ Sedis; anno Pontificatus Domini noſtri Joannis ſummi Pontificis & univerſalis XIX. Papæ in Sacratiſſima Sede B. Petri Apoſtoli tertio, menſe Decemb. Indictione X. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prædictam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel injuſtis vexationibus fatigare: ſcilicet, omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si quæ igitur in futurum Eccleſiaſtica ſæcularis vel alia perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſuis careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit Pax Domini noſtri Ieſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Iterata ſententia anathematis contra moleſtiam Eccleſiæ huic inferentes, vel præſentem paginam ullo modo temerantes.

II.

Inſula Gradenſis cum omni jure ad Gradenſem Patriarcham ſpectanti, Popponi Aquilejenſi conceditur.

Ex Authent. exemplari edidit Ughell. Ital. Sac. T. v.

Joannes Epiſcopus Servus Servorum Dei Dilecto in Chriſto fratri Popponi Sanctæ Aquilejenſis Eccleſiæ Patriarchæ perpetuam ſalutem.

Exordium.

CUM magna nobis ſolicitudine inſiſtit cura pro univerſis Eccleſiis Dei ac piis locis vigilandi, ne aliquam neceſſitatis jacturam ſuſtineant, ſed magis propriæ utilitatis ſtipendia conſequantur; Ideo convenit nos tota mentis aviditate eorundem veterum locorum ſtabilitatem ac integritatem maxime procurare, & ſedulo eorum utilitatem ac ſubſidia illic contrahere, ut Deo noſtro omnipotenti id, quod pro ejus ſancti nominis honore, & laude, atque gloria ejus divinæ majeſtatis noſtrarum rerum confirmare veteribus locis, ſit acceptabile. Nobiſcum ab ejus locupletiſſima miſericordia digna hujuſmodi pii in ſidereis cenſeri amor arcibus remuneratione. Igitur quia poſtulaſtis a nobis, quatenus Patriarchatum ſanctæ Aquilejenſis Eccleſiæ cum omni ſuo honore atque ſuis pertinentiis totum in unum vobis conferamus, ſicuti olim a B. Petro Principe Apoſtolorum, nec non Eugenio atque Gregorio, cæteriſque prædeceſſoribus noſtris hujus Apoſtolicæ Sedis Epiſcopis decretum eſt. Inclinati namque precibus veſtris apoſtolica auctoritate concedimus, & per hujus noſtri privilegii paginam confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, Patriarchatum ſanctæ Aquilejenſis Eccleſiæ fore caput & Metropolim ſuper omnes Italiæ Eccleſias: quoniam ante omnes conſtitutam, & in fide Chriſti fundatam fuiſſe cognoſcimus: atque volumus S. Aquilejenſem in cunctis fidei rebus peculiarem & vicariam, & ſecundam eſſe poſt hanc Almam Romanam Sedem, ſicuti olim a B. Petro Apoſtolo conceſſum fuiſſe videtur. Inſuper vobis veſtriſque ſucceſſoribus apoſtolica auctoritate Pallium concedimus, quo vos ad miſſarum ſolemnia celebranda uti volumus in Natali Domini ac ſolemnitate Epiphaniæ, & in quatuor S. Mariæ feſtivitatibus, & in ejuſdem dedicatione Eccleſiæ, & in die Natalitii ſui, & in Cœna Domini, & in die S. Paſchæ, & in Aſcenſione Domini, & in die S. Pentecoſtes, & in nativitate S. Joannis Baptiſtæ, atque in feſtivitatibus omnium apoſtolorum, & in feſtivitate omnium Sanctorum, & in cæteris omnibus præcipuis feſtivitatibus, nec non in conſecratione Epiſcoporum. De Rationali autem idipſum præcipimus, ut in cæteris feſtivitatibus utamini quemadmodum & de Pallio. Inſuper autem vobis veſtriſque ſucceſſoribus Apoſtolica auctoritate univerſos Epiſcopos S. Aquilejenſis Eccleſiæ pertinentes nec non Monaſteria .... atque etiam Parrochias cunctas eidem Patriarchatui pertinentes cum omnibus plebibus, titulis, Eccleſiis ſeu capellis, caſtellis, villis, terris cultis & incultis, ſeu decimationibus eorum cum extitibus vel redditibus eorum, ſeu cum omnibus utenſilibus eorum, & appenditiis quæſitis, vel acquirendis, quæ dici vel nominari poſſunt. Nec non confirmamus vobis veſtriſque ſucceſſoribus Inſulam, quæ Gradus vocatur, cum omnibus ſuis pertinentiis, quæ barbarico impetu ab eadem Aquilejenſi Eccleſia ſubtracta fuerant, & falſo Patriarchali nomine utebatur, de qua multi anteceſſores veſtri, temporibus meorum anteceſſorum, & multorum Imperatorum per multas Synodos proclamaverunt, ad quas æmulus tuus multoties ſynodali ſententia, & Imperiali præcepto vocatus venire renuit, unde interventu etiam & petitione dilecti filii noſtri Conradi Imperatoris Auguſti, Synodum congregavimus, in qua multi noſtrates & Longobardi, & Theutonici Epiſcopi & Abbates interfuerunt, ad quam ipſe canonice vocatus venire diſtulit. Unde judicio omnium Epiſcoporum qui aderant, reſtituta eſt tibi eadem Inſula cum omnibus ſuis pertinentiis, ut ſecundum Deum, & votum veſtrum eam ordinare vobis liceat, vel omnia

Nota barbariē Styli.

Alii Prædeceſſores Summi Pontifices ſimilia privilegia conceſſerunt.

Aquilejenſis Eccleſia caput, & Metropolis Eccleſiarum Italiæ declaratur;

& ſecunda poſt Romanam Sedem.

Pallium quoque conceditur in perpetuum adhibendum ſtatutis feſtis diebus.

Confirmatio Eccleſiarum omnium, Parochiarum & bonorum ad Aquilejen. Eccl. pertinentium.

Conceditur quoque Inſula Gradus, ſuppreſſo ibidem Patriarchatus titulo.

ma, quæ sub jure ac dominio Patriarchatus præfati adjacere, vel pertinere noscuntur, quemadmodum Beatissimus Petrus Apostolus olim suo Discipulo Marco Euangelistæ ejusque sequaci eleganti viro Hermagoræ contradidit. Statuentes igitur apostolica censura sub divini judicii obtestatione & anathematis interdictu interdicimus, ut nullus unquam nostrorum successorum Pontifex, nullusque Episcopus, nullaque magna parvaque persona in totis finibus vestri Patriarchatus, vel Episcoporum vestrorum dominio pertinentium, ordinationem quamlibet facere præsumat, nisi vestro vestrorumque successorum fuerit consensu, quatenus Ecclesiarum ordines cum Dei adjutorio sedule accrescant. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu hujus nostri apostolici Privilegii transgressor extiterit, sciat se auctoritate Dei omnipotentis, & Apostolorum Principis Petri & Pauli, & nostra, qui eorum fungimur vice, anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei esse alienum; qui vero hujus nostræ Epistolæ institutionis in omnibus observator extiterit, benedictionis gratiam, vitamque æternam, & absolutionem omnium peccatorum suorum consequi mereatur a Deo, qui vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Omnibus Episcopis ordinationes facere in districtu Patriarchatus sine Patriarchæ consensu interdicitur.

Anathema contra Privilegii hujus trăsgressores.

Scriptum per manus Joannis Cardinalis, & Cancellarii vice Petri Diaconi mense Septembris Indictione decima. (a)

Datum per manus Bosonis Episcopi & Bibliothecarii S. R. E. in mense & indictione suprascripta in Sacratissima Sede Beati Petri Apostoli Anno IV. Deo propitio, Pontificatus B. Joannis Summi Pontificis, & Universalis XIX. Papæ.

Dat. mense Septembri anno Dom. 1027 Pontif. Joan. anno IV.

III.

Privilegium Popponi Apuilejensi Patriarchæ concessum irritatur, & Gradensis Ecclesia Venetiæ ac Histriæ Metropolis confirmatur.

Ex Codice Trivisaneo edidit Nicolaus Coletus in nov. edit. Ital. Sac. Ugbell. Tom. 1. col. 1110.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei.

Exordium.

SI mortalibus inevitabiliter non immineret accidens ex prothoplasti parentis vitio deficere, nulla penitus ratio cogeret acta eorumdem servanda futuris sæculis bona ad exemplum, vel improba ad cautelam stilo inextricabili commendare, ac minus idoneum foret auctores præsentes inspicere, & acta exequi exarata. Sed quia, ut præmissum est, primi parentis piaculo instantia cæterorum deficere cæpit; provide eorum invenit humanitas, ne secum deperirent gesta propria ad informationem sequentium sæculorum, vel ad evitationem, si obscura fuerint, debere adnotari, ut ipsa adnotatio immemores ætates superans significaret, quid utile, quidve gestum fuisset inutile, & lucida indagatione verum a falso in tempore opportuno secerneret. Quod si est in sæcularibus negotiis id servari sancitum, cautius & diligentius in ecclesiasticis est observandum, qui tantum tempestatem sæculi horrent, quanto quiete perpetua ardent: tanto inquietitudinem refugiunt mortalium, quanto soli viventi Deo in sæcula sæculorum placere desiderant. Cujus rei gratia omnibus S. Dei Ecclesiæ filiis notum esse volumus, quod inter Ursonem Patriarcham Gradensem, & Popponem Forojuliensem Patriarcham, proh dolor! nostris temporibus zabulo ventilante commotum est, & ad quod usque perductum. Conspirante namque Veneticorum populo contra Dominum suum Ducem, & prælibatum Patriarcham fratrem suum, uterque posthabitis dignitatibus, & curis, quæ ad se pertinebant, alias se receptarunt: donec sopitis sæcularibus insolentiis ad sua repedare quivissent, sicuti postea reprobavit eventus. Interea vero antiquo zelo accensus hostis Forojuliensis Patriarcha Poppo Gradensem civitatem adit, petens se recipi a civibus adjutorem confratris sui Patriarchæ Gradensis, & amici sui Ducis. Cui cum nollent acquiescere, per Deum & octo suorum sacramenta firmavit, sicut referente Ursone Patriarcha, & quamplurimis Veneticorum nobilibus, ac tum Provincialium Episcopis, didicimus, quod ad salvam faciendam Duci & fratri suo Patriarchæ civitatem intraret. Ubi postquam intratum est, oblitus sacramentorum, Gentilium more, ut de sæcularibus audivimus, quicquid in Ecclesia inventum est, unca manu deprædatum est, duorum Monasteriorum Sanctimoniales stupratæ, ac violatæ a suis sunt, neque Monachis pepercit. Quin etiam defunctorum corpora quietem desiderantia e propriis tumulis auferens ad civitatem suam inhonorata transtulit, reliquias minus tamen quam desiderabat similiter secum devexit: altaria confregit, thesauros abstulit: civitatem aliquibus patronis Gradensem licet destitutam, munitam suis reliquit. Cui non sufficiens, hoc apposuit iniquitates super iniquitates, nos suis legatis petiit poscens confirmationem omnium locorum suorum a nobis, & nominatim Gradensis Insulæ: quibus cum responderem non sibi juste, & canonice, ac per antiqua privilegia pertinere; dixerunt: non aliter ea petit Dominus noster sibi confirmari, nisi quemadmodum per privilegia vestrorum antecessorum suis antecessoribus, & Ecclesiæ suæ confirmata est: & sibi juste & canonice pertinere videtur, ac ipse probare potest, & promittit. His auditis nec arbitrantes eum audere illudere Apostolicæ Sedi, & magis quia novimus pro hac ratione Ursonem Patriarcham a bo. mem. Domno Benedicto Papa Romam vocatum, fassum se venire non posse sub excusatione imperialis timoris, licet legatos suos mitteret, petitionibus suis condescendentes privilegium sibi dare filio nostro Petro Diacono & Cancellario præcepimus. Sed & de Insula Gradensi inseri jussimus, sicuti audietis. *Præterea confirma-*

Lis orta inter Gradensem, & Aquilejensem Patriarchas.

Series facti.

Popponis nefanda gesta in Insula Gradus.

Popponis astutia in subripiendo Apostolicæ Sedis Privilegio.

(a) Loco Indictionis X. reponendam esse Indictionem XI. recte docet *Pagius in Critic. ad Annal. Baron.* Tom. *IV. pag* 123. anno enim 1026. & quidem mense septembri, quo incursa erat Indictio X. annum Pontificatus III. non IV. numerabat Joannes PP. Quare ut bene annus IV. Joannis cum indictione conveniat legendum est *Indictione XI*. Nota insuper, teste Dandulo, callide & per fallaciam a Joanne allatum Diploma Popponem impetrasse. Cum enim inter Venetos gravis discordia orta usque adhuc perducta esset, ut Dux & frater ejus Ursus Patriarcha Gradensis relictis propriis sedibus in Histria exulare cogerentur; Poppo arrepta occasione Gradum invasit, & quasi loco, absente Urso, præsidio esse vellet, occupat, spoliatumque suis munitum reliquit. Hinc, missis legatis, a Joanne Pontifice relatum privilegium obtinuit, quod idem Papa ex consensu Synodi irritavit, ut mox legemus. *Illud quoque advertendum est* allatum Monumentum suspicione non carere interpolationis. Idem enim Pontifex in sequenti Constitutione Irritationis Diplomatis expresse declarat prout ibidem legere est, se Gradum Popponi concessisse, *sicut juste & canonice per antiqua Privilegia vobis & Ecclesiæ vestræ pertinere dignoscitur*: quæ tamen verba in hoc exemplari desiderantur.

mamus vobis Insulam Gradensem cum pertinentiis, sicut juste & canonice per antiqua privilegia vobis, & Ecclesiæ vestræ pertinere dignoscitur, & sicut ut ipse juste probare omni tempore potes, & promittis, ita ut secundum Deum tibi eam ordinare liceat. Quod totum in contrarium accidit, quia nec juste sibi pertinere convictum est, qui vocatus ad satisfaciendum de hoc Gradensi Patriarchæ, sicut promisit, venire distulit, nec secundum Deum dictam ordinavit Insulam, neque antiqua per privilegia eam sibi pertinere, ut promiserat, ostendit. Privilegium, quod scriptum est sub præfata conditione manu nostra corroboratum, per suos remissum est nuncios. Post eorum reversionem nondum expleto triduo nuncius Patriarchæ Gradensis supervenit, flebilem nobis repræsentans epistolam, quam cum legissemus, magno mærore affecti sumus; sed recuperata spe ex eo, quod probare omni tempore justitiam se habere promisit, nuncium nostrum Gregorium fide probatum, & omni eloquentia insignem ad utrumque misimus cum epistolis paterne vocantibus eos ad nostram synodum: sed Poppo visis literis commotus..... sicut Gregorius retulit, quod nec etiam caput inclinaret, sed potius tenorem privilegii denegaret. Et quia perditam Gradensem Insulam haberet, querebatur, nec posse se venire ad nostram synodum nulla ratione interveniente profitebatur; sed de tenore privilegii in eodem loco vinctus est mendacem esse, quia exemplar demonstratum est a Gregorio, cui revertenti junxit se Urso Patriarcha, nos vocatus adiens. Quod cum cognovisset Poppo Forojuliensis Patriarcha Monachum quemdam legatum ad nos misit, nulla probabili ratione nec justa defensione, ut promiserat, munitum. Quem cum retinere, audito adventu Ursonis Patriarchæ voluissem, fugam arripuit. Veniens autem ante nos Patriarcha Gradensis triduo flebiter questus est. Postea vero congregata synodo in Ecclesia B. Sylvestri infra nostrum palatium, residentibus nobiscum venerabilibus Episcopis Petro Pipernensi, Benedicto Portuensi, Dominico Lavicanensi, Bosone Tiburtinensi, Reginerio Nepiensi, Benedicto Cerensi, Dodone Nucerensi, Petro Prænestinensi, Joanne Bledensi, Joanne Ortensi, Azo, Amato, seu Benedicto Episcopis, ac Diaconibus, Benedicto Archidiacono, Crescentio Diacono, Petro Diacono Archicancellario, Crescentio & Rainerio Diaconibus, & Cardinalibus, Stephano, Petro, Joanne, & alio Joanne, seu cæteris tam Episcopis quam Presbyteris, nec non Diaconibus, quorum subtus manus ascriptæ esse subcernuntur; omnes res per ordinem relatæ sunt, atque privilegia antecessorum nostrorum scilicet, Sanctissimi Pelagii, Gregorii, & Honorii, Stephani, & Gregorii, Leonis, Sergii, & Leonis, Benedicti, Adriani, Bonifacii, Romani, Theodori, Anastasii, Joannis, Sylvestri, & Sergii ostensa, quorum imitantes, quam plurima de eadem Gradensi Sede instituta, talem definitionem promeruit, ut privilegium confirmationis judicio nostrorum Episcoporum sibi, suisque successoribus de eiusdem sedis stabilitate perpetualiter faceremus. Quod & fecimus statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, ut null us unquam in tempore prædictum Ursonem Patriarcham, & successores ejus de prædicto Patriarchatu Gradensi, sive de rebus, ac possessionibus eius inquietare aut molestare præsumat;

Nuncius ad utrumque Patriarchã missus.

Synodus congregata ad hujusmodi causam dignoscendam.

Summi Pontifices, qui PrivilegiaGradensi Patriarchatui dederunt. Synodi Sententia.

Confirmatio ejusdem Patriarchatus cũ juribus omnibus & privilegiis.

sed potius sæpius nominatum Patriarcham Gradensem cum sua integritate quietum remota omni contradictione ipsi suique successores perpetuis possideant temporibus, ita etiam ut absque suo suorumque successorum voluntario consensu nulli electionem suorum suffraganeorum facere liceat. Et quidquid ab eis juxta normam canonicam pro commissæ sibi Ecclesiæ cura prolatum fuerit, tam a suffraganeis sibi Episcopis, quam a Clero, & populo custodiri præcipimus. Qui vero hæc, quæ a nobis pio intuitu promulgata sunt, infringere, aut in aliquo transgredi præsumpserit, omnipotentis Dei* incurrat, & nostro anathemate confossus pereat, sed & cum Diabolo perpetuo damnatus gemat. Qui autem custos & observator huius nostri apostolici Privilegii extiterit, gratiam mereatur SS. Trinitatis, & nostra benedictione fruatur, ac in sæcula sæculorum lætetur.

Anathema contra inobservantes.

Scriptum per manus Gregorii Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Decembri indictione octava. (*a*) Bene valete.

Script. mense Decembri anno Domini 1029. Pontif. Joannis anno VI.

Subscriptio Episcoporum

Ego Benedictus Episcopus Portuensis interfui & ss.
Ego Bosus Episcopus Sanctæ Tiburtinæ Ecclesiæ ss.
Ego Petrus Episcopus Hostiensis ss.
Ego Dominicus Episcopus Lavicanensis Eccl. ss.
Ego Benedictus S. Cerensis Eccl. Episcopus ss.
Ego Joannes Episcopus S. Ortanæ Ecclesiæ ss.
Ego Raynerius S. Nepesinæ Ecclesiæ Episcopus ss.
Ego Petrus Episcopus Pipernensis Ecclesiæ ss.
Ego Benedictus Episcopus de Porta Latina ss.
Ego Dodo Episcopus Nucerensis ss.
Ego Azo Episcopus Camerinensis ss.
Ego Joannes Episcopus S. Bledanæ Ecclesiæ ss.
Ego Almatius ss.
Ego Leo S. Ficoclensis Ecclesiæ Episcopus ss.
Ego Monaldus Episcopus Ariminensis ex jussione D. Jo. Papæ ss.
Ego Berardus S. Fugiliensis Ecclesiæ Episcopus ex jussione D. Jo. Papæ ss.
Ego Benedictus Archidiaconus & Vicedominus ss.
Ego Petrus Diaconus S. R. E. & Cancellarius Sacri Palatii ss.
Ego Crescentius Diaconus ss.
Ego Riginerius Diaconus ss.
Ego Stephanus Cardinalis interfui.
Ego Joannes Cardinalis tit. S. Marcelli interfui.
Ego Joannes Cardinalis S. Marci interfui.

Diaconorum S. R. E.

(*a*) Datum videtur ex Indictione VIII. hoc synodale Decretum anno Christi 1024 verum in præscripta indictione mendum inesse oportet: siquidem Privilegium Popponi concessum est indictione decima, seu mavis, undecima, ut vult Pagius. Fortasse pro octava reponenda est indictio XIII adeout coacta sit Synodus, ac emanarit sententia labente jam anno 1029. Hæc subdit Nicolaus Coletus iisdem verbis usus in annotat. ad hujusmodi synodum relatam Concil. Tom. XI.

IV.

Sanctum Martialem primum Lemovicensem Episcopum Apostoli nomine appellandum esse declaratur.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, Jordano Episcopo, & ejus Clero, cunctisque Episcopis Galliarum, salutem carissimam cum benedictione apostolica.

Ex Concil. Tom XI. col. 1148.

Exordium

AD pastolarem quidem solicitudinem pertinet, cum aliquid controversiæ in Ecclesia oritur, antequam vires recipiat, falcastro severæ linguæ extirpare radicibus, & ea superferere tam divinis, quam sanctissimis exemplis, quæ messem Dei faciant & lætificent. Cum enim talia suscepimus, propalabunt subjecta. Beatissimus quidem Martialis, sicut in gestis ejus reperimus, docente Christo in mundo, & præcipiente, a Petro Apostolorum principe baptizatus est, & tanto sancti Spiritus igne inflammatus, ut ex eo derelictis parentibus, soli ipsi Filio Dei servire eligeret, & hunc magistrum, & Dominum, Petro Apostolo confirmante, cujus sanguine cretus erat, desideraret: quod & factum est. Nam in resuscitatione Lazari præsens aderat; in cœna interfuit, in lavatione pedum ministravit. Post passionem vero, quando putabant se Spiritum videre, palpare manus & latus Thomam vidit. Quando Apostolis dictum est: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, &c. accipite Spiritum Sanctum quorum remiseritis, retenta sunt; audivit: Ascendentem in cælum vidit; Spiritum Sanctum in igneis linguis descendentem & vidit & accepit, omnibusque linguis effusas. Deinde Principi Apostolorum adhæsit, utpote carne propinquus, & baptismate filius, a quo, præcipiente Christo, ad prædicandum provinciis Galliarum est destinatus, ubi infinitum populum a cultu Idolorum removens, Christo sua doctrina dedicavit; quam piam sanctamque, tam gravitate & pietate morum, quam resuscitatione mortuorum, recuratione claudorum, cæcorum illuminatione, & omnium mirabilium perpetratione confirmabat.

S. Martialis a S. Petro Apostolo baptizatus.

In præcipuis Christi actionibus præsens ei fuit. Præsens quoque confessioni S. Thomæ Apostoli. Matth. 28.

Joann. 20.

Spiritum sanctum cum Apostolis accepit.

A S. Petro Apostolo ad prædicandum in Gallias missus.

Verbum Dei prædicans miraculis confirmavit.

Huic modo quidam vestrorum, ut audivimus, detrahere præsumunt, quasi nihil sit ei commune cum Apostolis, sed Confessoribus. Hi vero non loqui, sed insanire videntur: quia gravati fascibus peccatorum, in cælis judicare contendunt. Petrum denique nostrum, cui claves cælorum commissæ sunt, Confessorem dicimus, quia Christum confessus est, dicens: Tu es Christus filius Dei vivi; & Apostolum dicimus, quia ab ipso Domino ad prædicationem est missus; Martyrem nominamus, quia prædicando Christum, martyrio vitam finivit. Principem Apostolorum credimus; quia Apostolos constituit, sicut est Marcus baptismate filius, & Matthias sorte electus, Lucas discipulus Apostoli Pauli, & Barnabas, & quamplures. An forte nolunt hos recipi inter Apostolos, eo quod ab Apostolis sint electi & missi; qui Martialem eo quod non sit de duodeno numero, Apostolica dignitate nolunt clarum videri?

Quare S. Petrus dicatur quoque Confessor. Matth. 16. quare Apostolus. Martyr. Et Princeps Apostolorum.

S. Martialis dicendus Apostolus cum S. Matthia, Luca, & Barnaba.

Non putant alios Apostolos, nisi illos duodecim; & ubi est quod dicit Apostolus Paulus Philippensibus? Necessarium autem existimavi Epaphroditum fratrem, cooperatorem, & commilitonem meum, vestrum autem Apostolum, & ministrum necessitatis meæ, mittere ad vos. Silam quoque & Judam ab Apostolis Apostolos nominatos invenimus. Anglorum enim Ecclesia usque hactenus beatissimum Gregorium, quem nos Confessorem dicimus, proprium suum Apostolum nominat; Romani Pontifices, quia vice Apostoli funguntur, Apostolici nominantur. Cum igitur Apostoli nomen non sit numeri, sed suffragii: quicumque revelante Deo ad prædicandum mittitur, & sua pia exortatione & exemplo commissum sibi divinitus populum a potestate diaboli liberat, non incongrue Apostolus dici potest, quia Apostolus missus dicitur. Nos vero in firma petra ædificati hunc, de quo loquimur, Martialem, utrum inter Confessores ac inter Apostolos Jesus Christus Dei filius, cui corporaliter adhæsit, & cujus gloriam videt, & benedictione est usus, annumeret, Apostolum nominari posse definimus, & æque Apostolica officia in divinis mysteriis exhiberi sibi censemus; nec de illius beatitudine dubitare quemquam posse confidimus, qui sibi respondente nomine sacris operibus apostolicam dignitatem subtrahere invidiose conatur. Ut autem reverentia & celebritas tanti Apostoli in toto terrarum orbe excelsius recolatur, ædificatum & dedicatum est a nobis in ejus honorem pulcherrimum altare in Basilica S. Petri Apostoli Romæ ad meridianam templi partem III. Idus maji, ubi quotidie ipsius sancti Memoria devotissime veneratur, & præcipue in die natalitii ejus, quod est pridie Kal. Julias, quotannis dulcius recolitur.

Philip. 2.

S. Gregorius Angliæ Apostolus.

Romani Pontifices quare apostolici nominentur.

Qui dicendi sint Apostoli

S. Martialem dicendum esse Apostolum definit Joannes PP.

Altare dicatum S. Martiali Romæ in Basilica S. Petri. Ejus festus dies celebratur die 1. Julii (a)

V.

Canonicis Pisanis bona & privilegia omnia auctoritate apostolica confirmantur.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectissimis filiis nostris spiritualibus Canonicis sanctæ Dei Genetricis, semperque Virginis Mariæ, vobis vestrisque successoribus in perpetuum.

Ex Tabulario Pisano edidit Ughellius Ital. Sac. Tom. iii.

Exordium.

NOstro quidem ordini congruit, ut maximam curam exhibeamus erga omnipotentis Dei Ecclesias, & semper nostra mens pervigil existat in illos, quos agnoscimus esse Jesu Christi Domini cultores. Igitur notum sit omnibus hominibus tam præsentibus, quam futuris, quia Canonici Pisanensis Ecclesiæ devote supplicarunt nostrum Apostolatum per Joannem præfatæ Ecclesiæ Diaconum, ut confirmaremus illis & omnibus successoribus omnia, quæ nunc retinent ex parte canonica, ubi constituti sunt propter divinum opus perficiendum. Nos autem divino spiramine compuncti inclinavimus mentes

(a) Hanc Epistolam datam post annum 1024. & ante 1031. ex eo deducitur, quod in Synodo Parisiensi habita anno 1024. contenderetur adhuc, an S. Martialis Confessor, vel Apostolus esset appellandus. In Lemovicensi vero habita anno 1031. & quidem Sess. 1. mentio fit de allata Ioannis PP. Epistola.

tes nostras ad peragendam voluntatem prænominati Diaconi, & cæterorum Deo servientium Canonicorum. Confirmamus itaque illi quicquid nunc ad præsens retinent, sive quæ per subsequentia tempora in prædicta canonica acquirere possunt, idest decimationem, vineas, & terras, necnon & reliqua prædia. Quicumque autem, ex his omnibus a jam dictis canonicis auferre tentaverit, sciat se incurrere in laqueum æternæ gehennæ. Insuper ex auctoritate omnipotentis Dei, & B. Petri Apostoli, & nostra sciat se esse excommunicatum, & maledictum, & a communione, & ab Ecclesia separatum, atque cum Juda, & Diabolo condemnatum. Similiter sicut superius missum est per nostram Apostolicam auctoritatem, confirmamus eis prædium, quod vocatur Pedianum, & reliqua omnia, quæ sibi absque tenimento canonice acquisierunt, seu quæ in antea acquirere possunt. Si quis autem præfatum pædium a Canonica S. Mariæ auferre voluerit, anathematis vinculo perpetualiter se sciat esse condemnatum. Placitum quoque, quod peregerunt prædicti Canonici cum Archipræsbytero Bonizone, jubemus per Apostolicam auctoritatem, ut nullus Dux, sive Marchio, Episcopus, Comes, Vicecomes, vel magna, parvaque hominis persona audeat illud requirere, vel recapitare. Quia tamen ad nostri Apostolatus præsentiam relatum est in conspectu Bonizonis Archipræsbyteri quicquid ipse per studium suæ malignitatis in eos deliquit, qui autem illud placitum requirere præsumpserit, perpetuæ maledictioni subjaceat. Constitutum & peractum est hoc præceptum a nobis in persona Canonicorum S. Mariæ, qui sunt: Petrus Domini gratia Archipresbyter. Petrus Decanus, & Cantor. Joannes Archidiaconus, Joannes præsb. & Primicerius. Andreas præsbyter. Albizo presb. & custos. Dominicus Præsbyter. Amalfredus præsbyter. Ursus presbyter. Bonizo præsby. Joannes præsbyter. Leo Presbyter. Teudo Presbyter. Winizo presbyter. Albertus presb. Joannes Diaconus. PetrusDiaconus. AlbericusDiaconus. Dominicus Diaconus. LeoClericus. Bonusfilius Clericus. Orbertus Clericus. Ut autem verius credatur, & ab omnibus conservetur perpetualiter, nostris propriis articulis confirmavimus hoc privilegium, insuper nostram Papalem Bullam subter imponi jussimus.

Confirmatio bonorum. *Censuræ contra eos, qui aliquid ex prædd. bonis abstulerint.* *Confirmatio quoque prædii Pediani. Item & Censuræ contra hujusmodi prædium auferre tentantes.* *Confirmatio Placiti cujusdam.* *Nomina Canonicorum tunc temporis.*

Joannes divina præeunte clementia sanctæ Catholicæ Ecclesiæ Apostolicus Præsul.

Datum & scriptum per manus Petri Cancellarii sacri Lateranensis Palatii in mense madio indict. 5. (a).

Subscriptio PP. Dat. mense Majo anno Domini 1032. Pontif. Jo: anno viii.

VI.

Hugo Antissiodorensis Episcopus absolvitur.

Joannes Gratia Dei Romanæ Sedis Episcopus universis in orbe terrarum Ecclesiæ filiis.

Tom. XI. Concil. col.

NUllum in Ecclesia catholica majus potest esse nefas, quam existimare alicujus nævum criminis, præcipue pœnitentis, quod non queat dissolvere concessa Petro a Domino clavis. Debemus enim ante oculos mentis revocare lapsum ipsius primi pastoris, qui dum magistrum negavit, protinus ut pœnituit, non solum gradum, vel dignitatem Apostolici culminis non amisit, sed potius sui ovilis custodiam Christus illi postmodum evidentius assignavit. Quod nil aliud, ut credimus, quam lapsorum medicina fuit. Proinde fratri nostro Hugoni Antissiodorensi præsuli, Deo & nobis sua peccata confitenti, seseque culpabilem reddenti, plenariam a Deo pollicente promittimus consequi indulgentiæ veniam secundum sponsionem ejusdem, qua dixit: Non veni vocare justos sed peccatores ad pœnitentiam. Ideoque nobis debet effici carissimus: Quia Dei timore correptus, apparet humillimus, & quia in talibus requiescit Deus. (a)

Magnus nefas in Pontifice potestatem di. solvendi crimina negare. *Petrus Christum negans non amisit dignitatem.* *Hugo Antissiodorensis absolvitur.*

VII.

Cluniacensi Monasterio donationes Regum, & Principum, bonaque omnia confirmantur: & omnimoda conceditur libertas in regimine Monasterii, Sacrorum Ordinum susceptione, ac præsertim in Abbatis electione.

Joannes Episcopus Servus Servorum Dei, dilectissimo filio Odiloni Abbati Monasterii, quod dicitur Cluniacum, in honore Beatorum Apostolorum Petri & Pauli consecratum, in Comitatu Matisconensi situm, & pro te cunctis successoribus tuis Abbatibus in perpetuum.

Ex notis Andreæ Duchesnii ad Biblioth. Cluniac. col. 156.

CUM omnium fidelium petitionibus & necessitatibus subvenire debeat apostolicæ charitatis gratia, multo magis his est impertienda eius beneficii clementia, quos singulariter proprios, & specialiter filios se gaudet habere Sancta Romana Ecclesia Mater, & suæ utilitatis gratia, & præcedentium Patrum auctoritate egregia; quorum etiam desideriis, & votis eo plenius parere debet auctoritatis apostolicæ sublimitas, quo certius constat eos non nisi illa desiderare, & expetere, quæ sunt ad honestatem sanctæ pietatis, & utilitatem veræ religionis. Et quotiens in suæ necessitatis commodis nostrum assensum, & solitæ apostolicæ auctoritatis studuerint humiliter requirere præsidium, ultro benignitatis intuitu nos convenit subvenire, & rite pro integra securitate solidare, ut ex hoc nobis quoque potissimum præmium a conditore omnium Deo in sidereis arcibus contribuatur. Et ideo quia postulastis a nobis, ut præfatum Monasterium apostolicæ authoritatis serie muniremus, & omnia ejus pertinentia perenni jure ibidem inviolabiliter permanendo confirmaremus, & absque omni jugo seu ditione cujuscumque personæ constabilire nostri privilegii pagina studeremus: propterea tuis, flexus precibus ob interventum domini invictissimi, & pii

Exordium. *Odilonis Abbatis instantia.*

(a) Hic quoque male adnotatur V. Indictio quæ sub Joannis Pontificatu non cecidit, quare *Indicti*, fortasse *XV.* legenda videtur: ut congrue Scriptorum errorem emendemus

(a) De hac Hugonis absolutione mentionem ullam non legi penes Rerum Gallicarum scriptores. Gabriel vero Cossartius idcirco Hugonem a PP. absolvi voluisse dicit, *quia cum & Episcopus Antissiod. & Comes Cabilonensis esset, bella susceperat confeceratque, ex quo Episcopus ordinatus fuerat.* De anno ne verbum quidem inveni.

& pii Henrici ..... Imperatoris Augusti, ejusque remedium animæ, per hujus nostræ authoritatis privilegium statuentes decernimus, ut cuncta loca, & Monasteria ad prædictum Clun. Coenobium pertinentia, quæ ab aliquibus fidelissimis Christianis Regibus, Episcopis, Ducibus, seu Principibus eidem loco sunt concessa, & ab Antecessoribus tuis Abbatibus adquisita, Bernone videlicet, Odone, Eymardo, & beatæ recordationis Sancto Majolo prædecessore tuo, vel quæcumque ad eumdem locum pertinere videntur, absque ullius contradictione cum magna securitate quietus debeas possidere, & per te universi successores tui in perpetuum. Necnon sub divini judicii promulgatione & confirmatione, & anathematis interdictione corroborantes decernimus, ut nullus Episcopus, seu quilibet Sacerdotum in eodem venerabili Cœnobio pro aliqua ordinatione, sive consecratione Ecclesiæ, Presbiterorum, vel Diaconorum missarumque celebratione, nisi ab Abbate ejusdem loci invitatus fuerit, venire ad agendum præsumat. Sed liceat Monachis ipsius loci, cujuscumque voluerint, ordinationis gradum suscipere, ubicumque tibi tuisque successoribus placuerit. Interdicimus autem sub simili anathematis promulgatione, ut isdem locus sub nullius cujuscumque Episcopi, vel Sacerdotis deprimatur interdictionis titulo, seu excommunicationis, vel anathematis vinculo. Non enim patitur sanctæ Sedis Apostolicæ authoritas, ut ullius cujuscumque personæ obligatione proscindatur a se cuilibet concessa liberalis libertas: neque ipsius loci fratres ubicumque positi, cujuscumque Episcopi maledictionis vel excommunicationis vinculo teneantur astricti. Inhonestum enim nobis videtur, ut sine nostro judicio, a quoquam anathematizetur sanctæ Sedis Apostolicæ filius, veluti cujuscumque subjectæ Ecclesiæ discipulus. Si qua vero competens ratio adversus eos quemquam moverit, & hoc aliter determinari, vel diffiniri nequiverit, judicium Apostolicum, quod nulli præjudicium prætendere patitur, super hoc patienter præstoletur, & humiliter requiratur. Decernimus etjam, & illius, cujus vice quamvis indigni fungimur auctoritate sancimus, ut isdem locus omnibus ad se ob salutem confugientibus sit misericordiæ sinus, sit totius pietatis, & salutis portus. Obtineat in eo locum justus, nec repellatur pænitere volens iniquus. Præbeatur innocentibus charitas mutuæ fraternitatis, nec negetur offensis spes salutis, & indulgentiæ pietatis. Et si aliquis cujuscumque obligatus anathemate eundem locum expetierit, sive pro corporis sepultura, seu alterius suæ utilitatis & salutis gratia, minime a venia, & optata misericordia excludatur, sed oleo medicamenti salutaris fovendus benigniter colligatur. Quia & justum sic est, ut in domo pietatis, & justo præbatur dilectio sanctæ fraternitatis, & ad veniam confugienti peccatori non negetur medicamentum indulgentiæ; & salutis. Sit autem omnibus ibi advenientibus causa salutis hic, & in perpetuum divinæ miserationis & pietatis refugium, & apostolicæ benedictionis & absolutionis præsidium. Decernimus præterea, & omnino constituimus, ut prædicti loci obeunte Abbate non ibi alius cujuscumque personæ violentiæ constituatur ordinandus, sed ab ipsa Congregatione loci, secundum timorem Dei & institutionem legislatoris Benedicti, Pater, qui sibi præesse debeat, eligatur, atque ad eum ordinandum qualiscumque illi placuerit Episcopus advocetur. Quascumque vero terras nunc tenes, & quas tu tuique successores adquirere potueritis, in perpetuum possidendas concedimus vobis. Si quis temerario ausu, quod fieri non credimus, contra hujus nostræ apostolicæ confirmationis seriem venire, aut agere tentaverit, sciat se Domini nostri, & Apostolorum Principis Petri anathematis vinculo innodandum, & cum diabolo ejusque a trocissimis pompis, atque cum Juda traditore Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi in æternum ignem concremandum, simulque in voraginem tartareumque chaos demersum cum impiis deficiendum. Qui vero custos, & observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, & vitam æternam a Domino consequatur &c. (a)

Donationes õnes, ac bona quoquomodo adMonast. spectantia eidem confirmantur.

Omnimoda conceditur exemptio abEpiscopali subordinatione, etiã quoad ordinũ susceptionem:

& ab incursu censurarũ, quã vis ab Episcopo positarum.

Quod si quis querelam habuerit, judiciũ Sedis Apost. quærere teneatur.

Alia privilegia.

Abbas a solis Monachis eligatur:

A quo maluerit Episcopo consecrandus.

Confirmatur Diploma.

BENEDICTUS NONUS

PAPA CXLVIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MXXXIII.

Benedictus nonus Alberici Comitis Tusculani filius, ac Benedicti VIII., & Ioannis XIX. nepos ordinatus

(a) Allatum Diploma, cujus tamen veritatis fides tota penes ipsum Duchesnium sit (de fide quidem Duchesnii non dubitaverim profecto, sed ab aliquo ante eum interpolatum diploma suspicor) datum ante annum 1034. probat historia Ecclesiæ Lugdunen. Cum enim ut asserit Sammarthanus Gall. Christ. nov. edit. Burchardus Archiepiscopus obierit anno præcedenti, statim ejus successor designatus est S. Odilo Abbas a Joanne PP. ut constat ex Epistola Joannis ejusdem relata a Dacherio Spicilegii Tom. 11. Ex cujus verbis illis *taceat jam carta, & lingua loquatur*, non obscure infertur præcessisse jam alias Joannis ad Odilonem, & hujus ad Joannem literas: quo fit ut allatum Diploma datum putem ante mortem Burchardi Archiepiscopi: non enim gratiis fuisset Joannes PP. illum prosequutus, quem inobedientiæ redarguerat.

tus est summus Pontifex mense Octobri anno 1033. A Pontificia Sede semel, iterumque disjectus est a contraria Tusculano Comiti factione, quæ plurimum vigebat: quare tres Pontificiæ Sedis invasores eodem tempore extiterunt, nempe Benedictus IX. per immensam auri vim populo distributam ordinatus; Silvester III. antea Joannes Episcopus Sabinensis dictus post alteram Benedicti expulsionem in Pontificiam Sedem intrusus circa initium mensis Januarii anni 1044., quam post menses fere iii. a Benedicti partibus stante Conrado Imperatore, Romæ tunc temporis agente, dimittere coactus est; Gregorius VI. qui Sedem, ne dicam dignitatem, a Benedicto Papa pecunia recepit. Benedictus enim Pontificatui cessit persuasione viri sanctissimi Bartholomæi Abbatis Cryptæ Ferratæ: quod tamen sanctissime factum, summaque cum Apostolicæ Sedis utilitate, simonia primum, mox ambitione fædavit, scilicet dignitatem, ut diximus, Gregorio pene vendendo, ac post annos aliquot mortuo Clemente II. legitimo Gregorii successore, remissam Cathedram invadendo. Sedit itaque Benedictus Papa ante abdicationem annos fere xi. ac post reassumptam a Clementis II. obitu dignitatem menses viii. Fuit autem temporibus Conradi II. & Henrici Regis ejus successoris Imp. in Occidente, in Oriente vero imperantibus Romano, hinc Michaele Paphlagone, mox Michaele Calæphate, ac deinde Constantino Monomacho. Adhuc in vivis erat in Pontificatu sedente S. Leone IX., qui pro ejus conversione oravit, antequam spiritum Deo redderet: nec post illud tempus ulla de eo mentio fit apud Scriptores.

I.

Confirmatio Bonorum omnium ab Athone Florentino Episcopo Canonicis Cathedralis illius Ecclesiæ concessorum.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei Dilecto in Christo Rolando Sanctæ Florentinæ Ecclesiæ Præposito, aliisque Canonicis & Confratribus tuis & successoribus in perpetuum. *Ex Ughell. Ital. Sacr. Tom. III.*

Exordium.

SI justis Servorum Dei petitionibus satisfecerimus procul dubio apostolica præcepta servamus. Quapropter inclinati precibus tuis, fili charissime, confirmamus atque corroboramus tibi tuisque successoribus Canonicis quidquid in pagina concessionis, & confirmationis, quam videtur vobis fecisse Episcopus nobis præsentibus, scriptum esse constat, donec tam in ipsa vestra Canonica ita in modo servetur regula, quam scilicet Canonicam tuendam & defendendam per eandem paginam ipse videtur Episcopus nostræ, nostrorumque successorum Apostolicæ auctoritati tuendam & defendendam commisit atque supposuit, utque ea & vos securi ab omni læsione permanere valeatis desiderio; hac itaque petitione tua inclinati, ut diximus, te Præpositum tuosque successores canonicam vitam ducturos, sub nostræ Apostolicæ defensionis munimine suscipimus, cum & bona omnia, curtes, & terras, quæ vestra & habet & habitura est Canonica, videlicet & juxta Florentinam urbem Pratum Regis cum mansis, & territoriis omnibus, quæ modo in Florentina Curte habet & retinet prædicta vestra Canonica, curtem S. Andreæ cum omnibus sibi pertinentibus, curtem de Quinto, curtem de Cintoria totam, sicut ipsi tenere & habere videmini, & illam partem, quam Petrus Primicerius contra canonica instituta usurpare visus est, plebem de Exinea cum curte & mansis & omnibus territoriis, & decimationibus, quæcumquæ ad eandem plebem, vel curtem pertinere videntur. Insuper totam, quod Thezo filius Lepisti pro salute animæ suæ in Ecclesia S. Joannis contulit, vel in eadem Canonica. Terra S. Proculi in prædicta plebe, curtem quæ est infra plebem S. Petri sita; Valeam, cum omnibus adjacentiis & pertinentiis suis, necnon & ubicumque in eodem episcopatu aliquid tunc vel retinere videtur ipsa Canonica, & quicquid Gerardus Archipresbyter pro beneficio ab ipsa Florentina Ecclesia tenuit, tam in decimationibus, quam in mansis, & in prædiis, nec non & quæcumque Stephanus Abbas ex beneficio tenuit. Similiter & quæcumque Primicerii beneficia fuerunt; atque plebem S. Hippolyti sitam Elsæ; itemque campum & hortum, qui est juxta ecclesiam S. Reparatæ. Quæ omnia sicut jam a Gerardo vestro Episcopo vobis concessa sunt, & confirmata, ita nos tibi tuisque succcessoribus confirmamus, & stabilimus in perpetuum cum omnibus vestris mobilibus rebus, seseque moventibus, quas modo, habetis, vel vobis ubique pertinent, & in antea Domino juste & legaliter acquirere potueritis, sive ab ejusdem Civitatis episcopo, sive ab aliis hominibus publicis, & privatis. Præcipientes igitur jubemus, & Apostolica auctoritate confirmamus, ut neque episcopus ejusdem Civitatis ne-

Bona omnia ab Athone concessa confirmantur.

Canonici Florentini sub protectione Sedis Apostolicæ positi.

Enumeratio bonorum, quæ confirmantur.

Interdictio ne quis molestiam ullam canonicis inferat in hujusmodi bonis

neque ulla parva vel magna persona habeat de vestris rebus justis vel legaliter vobis pertinentibus ut dum canonice vixeritis disvestire, molestare, inquietare, vel aliquam minorationem vobis inferre. Quod si quis temerarius ausus fuerit, nisi infra quadraginta dierum spatium emendaverit, anathematis vinculo obligetur, & a regno Dei alienatus usque ad dignam satisfactionem. Qui vero custos nostræ sanctionis extiterit, benedictionem & gratiam omnipotentis Dei, & Beati Petri Apostolorum Principis & nostram habeat. Bene valete &c. (a)

Anathema contra violatores.

II.

Privilegium Episcopis, & Ecclesiæ Sylvæ Candidæ concessum a Benedicto PP. IX.

Lege Superius non absimile Privilegium in Joanne XIX. Constit. Convenit apostolico &c. *Dat. die 17. Decembris Pontif. anno III.*

Ex registris Gregorii IX. edidit Ughell. Ital. Sac. Tō. I.

Benedictus Servus Servorum Dei Petro venerabili Episcopo Sanctæ Sylvæ Candidæ Ecclesiæ, tuisque Successoribus in perpetuum.

Proemium.

Convenit Apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri assensum; ex hoc enim lucri potissimum præmium apud conditorem omnium Deum promerebimus: quoniam venerabilia loca opportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur quia postulavit a nobis prudentia tua, quatenus concederemus, & confirmaremus tibi Episcopatum supradictum cum omnibus suis pertinentiis, quæ per diversa loca rejacere videntur, vel quæ ab aliquibus injuste retenta, vel invasa esse noscuntur; inclinati piis precibus tuis, in primis, quæ charius vobis videtur, Episcopalem dignitatem tibi concedimus, adjutore Spiritu Sancto, & modis, quibus possumus, apostolica auctoritate confirmamus, & honore Jesu Christi Domini nostri confirmamus tibi tuisque successoribus fundum in integrum, qui vocatur Buxus, in quo Basilica sanctarum Rufinæ & Secundæ constructa esse videtur ad Episcopalem sedem, quam etiam tuo studio, muro, & fossato vallasti & circumdedisti atque populo atque Sacerdotibus bene sufficienter replevisti. Nos etiam omnes vestræ potestati & successorum tuorum submittimus, ut nunquam successorum nostrorum Pontificum, vel aliæ personæ pro glandatico, herbatico, nec alio fodro, districtu, vel placito, pro aliquadatione, vel aliquo ingenio illos constringere, vel aliquo modo dare audeat, scilicet, ut diximus, in potestate tua & successorum tuorum, remota omnium hominum contradictione, in perpetuum maneat, & qualiter vobis placuerit eamdem Ecclesiam per vos, vestrosque successores, & ædificare, seu fabricare quam tu fecisti. Itemque concedimus, & confirmamus fundamentum in integrum, qui vocatur Avion, & montem Jordani,

Petri Episcopi postulatio.

Bona omia S. Sylvæ Candidæ Ecclesiæ cō firmantur. Petri Episcopi diligentia in munienda & exornanda Ecclesia S. Rufinæ. Ejusdem Ecclesiæ exemptio ab omni ecclesiastico, & laicali datio.

Confirmatio predii Avion cum pertinentiis omnibus.

(a) Datum oportet hoc Privilegium ante annum 1037. quo Atho aliud Diploma scripsit in confirmationem donationis a se factæ.

cum casis, vineis, & terris, sylvis, & incultis, una cum servis, & ancillis atque colonis ibidem residentibus utriusque sexus & ætatis, vel cum omnibus eorum pertinentiis posita territorio Silvæ Candidæ inter affines, a primo latere terra supradicti Episcopii, a secundo latere rivus, qui vocatur Galeria, a tertio latere Ulbasol, a quarto latere Criptule, nec non fundum qui vocatur Mons Aureus cum omnibus suis pertinentiis, ab uno latere mons, qui vocatur Jordani, ab alio latere Criptule, a tertio latere fundus, qui vocatur Palmi, & a quarto latere fundus Lauretæ, & a quinto latere terra Monasterii sancti Martini: seu fundus qui vocatur mons Grunduli cum omnibus ad eum pertinentibus, & inter affines, ab uno latere fundus Montis Aurei, & ab alio latere fundus Criptule & Ulbarolo, & tertio latere fundus Palmi, atque fundus, qui dicitur Oripo, cum omnibus suis pertinentiis, inter affines ab uno latere terra Monasterii sancti Martini, ab alio latere fundus insula sancta, a tertio latere curtis S. Petri, & fundus montis Grunduli, & a quarto latere terra de curte S. Petri. Item fundus, qui vocatur Criptule, & palmi cum omnibus eorum pertinentiis, a primo latere fundus Tulisan, a secundo latere fundus Laurete, a tertio latere terra sancti Martini, & a quarto latere fundus Secconum omnino fundus Isidori cum omnibus pertinentiis suis, ab uno latere terra sancti Martini, ab alio latere Castrangotol, a tertio latere Mensa sancta: denique, & ipsum fundum Mensam sanctam cum omnibus ad eam pertinentibus, ab uno latere casale, quod vocatur Bucce, a secundo latere mons, qui vocatur Domponico, a tertio latere Musana, & a quarto latere S. Laurentius de panti: pari modo fundum S. Basilidis cum omnibus ad eum pertinentibus, ab uno latere casale SS. Petri & Pauli; ab alio latere vallis, quæ appellatur Intentionara, a tertio latere vivarolum, & a quarto letere monasterium S. Stephani: porro fundum Panzii cum omnibus suis pertinentibus, ab uno latere fundus Apronianum, ab alio latere Sylva Candida, a tertio latere Musanell, & a quarto latere Canullan, & a quinto latere tena Aureliana & sylva S. Stephani cum via Salinaria: simulque fundum Lauretium cum omnibus pertinentibus suis, ab uno latere terra S. Petri, ab alio latere terra S. Martini, a tertio latere mons Iliodori, a quarto latere fundus Oripo, seu Casale Pauli, & fundus Serianus cum omnibus eorum pertinentiis, ab uno latere tena S. Martini, a secundo latere Sylva Candida, a tertio Mensa sancta, & a quarto latere sylva S. Petri, necnon casale, quod dicitur Castagnetolo: ab uno latere sancti quatuor fratres, a secundo fundus Orbanula, a tertio, Musana, & a quarto latere Massanellus, atque sylvam, quæ appellatur Magna cum omnibus sibi pertinentibus, ab uno latere rivus de Galera ab alio latere mons, qui, appellatur stupha ancilla Dei. Omnes namque fundos nominatos & Casalia cum terris, campis, pratis, pascuis, sylvis cultis & incultis positis territorio Sylvæ Candidæ milliaria, ab urbe Romana plus minus, duodecim, etiam aquimolum molentem in rivo, qui vocatur Galeria cum omnibus sibi pertinentibus: & terra semitaritia, quæ appellatur pastinum longum, ab uno latere Gualdsidinco, ab alio latere S. Petri, quæ appellatur Campo Mastali, a tertio latere fundus montis Arcio-

Omnia supradicta bona eidem Ecclesiæ cōfirmantur.

Alia bona.

cionis, & a quarto latere mons Paurum constitutus juxta idem Episcopium, sive alium aquimolum in ipso rivo cum omnibus sibi pertinentibus juris ejusdem Episcopii. Super his autem sequuti antecessores nostros, concedimus, & confirmamus vobis, massam iterum, quæ appellatur Cesana cum fundis & colonis, qui dicuntur Furculo, Tandidiana, Martiniana: Item colonia de Solario, & de Cortina, & de Gradolfo: coloniam de valle, & de fontana, & de sancto: coloniam de Castagna cupa, & de Calbello: coloniam de Besano, sive quibus aliis vocabulis nuncupatur, cum omnibus casis, vineis, casalibus, seu appenditiis suis, etiam hæc omnia simul cum finibus, terminis, limitibusque suis, terris, campis, pratis, pascuis, sylvis, arboribus pomiferis, fructiferis, & infructiferis diversi generis, puteis, fontibus, rivis, aquis perennibus, ædificiis, parietinis, cultis, arenariis cum adjacentibus suis cum Ecclesia sancti Andreæ Apostoli infra ipsam massam ædificatam una cum colonis, massaritiis, & angarialibus masculis & fœminis: filiis, filiabus, ac nepotibus eorum ibidem residentibus aut exinde pertinentibus, ubicunque inventi fuerint cum omni censu, atque functionibus, & dationibus angariis, vel quicquid de eadem massa, quæ appellatur Cesana in integrum nostræ S. Romanæ Ecclesiæ, secundum solitam consuetudinem persolvi debet, & cum omnibus quæ ad prædictam massam Cesanam generaliter, & in integrum pertinent, positam in territorio Nepesino milliario ab urbe Roma 20. ex corpore patrimonii Thusciæ, juris sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ, cui, Deo authore deservimus, & inter affines ab uno latere terræ monasterii sancti Stephani minoris ad sanctum Petrum: ab alio latere, silva, & terra, quæ fuit de Joanne Grammatico, a tertio latere pastoritia Dompmea, & a quarto latere massa Claudiana. Confirmamus etiam vobis Casalia, & Colonias, atque Castellum in integrum, qui appellatur Dalmachia cum fundis & Casalibus, videlicet Artici, Dalmachia, Balneo, Stabla, Massa Juliana, vel quibuscumque aliis vocabulis nuncupantur, una cum familiis masculis, & fœminis, seu colonis per singula pertinentibus, cum casis, vineis, terris, sylvis, pratis, aquarumque decursibus, vel cum omnibus ad prædicta Casalia & Colonias, atque Castellum pertinentibus, posita in territorio Nepesino, miliario ab urbe Romæ plus minus vigesimo inter affines; ab uno latere viam, quæ ducit inter militiam de Curte de Capracorio, & terram de Pastoritio S. Petri, ab alio latere terram de monte Arsitio, & Focacan, qui appellatur Columnella, a tertio latere terra de Curte Capracorio, qui appellatur Matera, & a quarto latere terra sancti Laurentii, quæ appellatur Silicara, & rivum, qui ducit per Buxitum, & Madulanum. Præterea concedimus, & confirmamus vobis, & per vos in eodem vestro Episcopio in perpetuum, videlicet terras, & vineas in integrum, quarum vocabula sunt, Campomastali, sylva de Campo monti & Lacusello, & cum omnibus finibus, terminis, limitibusque suis, vineis, campis, pratis, sylvis, pascuis, ædificiis, parietinis, attigiis adjunctis, adjacentibusque suis, vel cum omnibus ad eos pertinentibus generaliter & in integrum posita omnia territorio Sylvæ Candidæ, inter affines, ab uno latere terra prædicti Episcopii, ab alio latere terra Gratiani, quæ appellatur Mons Arcioni, seu Majoratu usque in rivum de Campo Monti, & a tertio latere incipit ab ipso rivo usque in vallem de Arenula & Buxetum, atque inde per Novelletum usque in viam antiquam, in qua jacet pilum marmoreum, & usque in Cesa de Calariculo, & a quarto latere cava de castagneto, usque in rivum, qui vocatur Galera, & usque in sylvam tui Episcopii. Concedimus etiam, & confirmamus tibi tuisque successoribus omnem illam terram, & sylvam quam olim Calolidus invaserat, & antecessori tuo Guidoni Episcopo per scriptum refutaverat, quarum vocabula sunt hæc, vallis de Joanne Ecco, & mons Vespuleti, vallis de Giusule, & mons qui vocatur Puzoli, affines ejus ab uno latere Galeria, a secundo latere Vadus, qui vocatur de Perenna & inde per viam, & per limitem usque in tres puteos, qui sunt in cilio montis, qui vocatur Puzal & per ipsum cilium montis, & per limitum usque in viam publicam Silicinam antique, & amarum qui est juxta eundem silicem, & inde per limitem & per viam, & lucernaria, quæ sunt in eodem limite, & per ipsum limitem usque in finibus, ubi finitur sylva prælibati Episcopii, & sylva Monasterii sancti Martini usque ad sanctum Petrum, & Casale, quæ vocatur de Rusina, & in eodem loco Columnella fixa stare videntur, & a tertio latere limes major, & via publica, qui ducit usque in fundum, qui vocatur Mensa Sanctarum, quæ est juris dicti Episcopii, & a quarto latere mons & sylva, quæ vocatur Ballaria, quam tenet ipse tuus Episcopatus posita juxta Buccege, & juxta Casale, quod vocatur de Rufina. Item concedimus & confirmamus vobis fundum in integrum, qui vocatur Maurorum cum omnibus finibus, limitibusque suis positis in territorio Sylvæ Candidæ, via Cornelia, miliario ab Urbe plus minus duodecimo, & inter affines ab uno latere, via, quæ ducit ad mensam sanctam, ab alio latere mons, qui vocatur de Ovea, & Caput poncinum, a tertio latere via, quæ pergit ad salinum, & a quarto latere juxta ipsam viam Castagnetulum & Mons armatus, atque Ficarola omnia de supradicto Episcopio: Item fundus, qui vocatur campus Trojani, & fundus, qui vocatur Bursicella, & fundus Gradilia, & fundus, qui vocatur mons de Sorbo omnia integre cum suis finibus, & pertinentibus positis via Aurelia, miliario ab urbe Roma plus minus duodecimo. Item sex in integrum uncias fundi, qui vocatur Articiano, & montem qui vocatur de Dominico, cum omnibus eorum pertinentiis posita via Aurelia miliario ab urbe Roma plus minus, tertiodecimo, inter affines ab uno latere massa Margarita, & Casandria juris sanctorum Basilidis, Tripodis, & Magdalenæ, quæ est prædicti vestri Episcopii, a secundo fundus, & fundus Agellus, qui sunt de eodem vestro Episcopatu, a tertio latere fundus Verecundi, qui est juris Monasterii S. Martini ad Sanctum Petrum, & a quarto latere alias sex uncias de prædicto fundo Articiano. Itemque fundos octo, Lapmian. Pathi. Margarit. sui eorum Græcorum, Casanell. Casapupulis, Savinuli, qui & Sambuculus vocatur, sibi invicem cohærentes, posita eadem via Aurelia miliario ab Urbe Roma plus minus duodecimo, territorio Sancti Basilidis, inter affines ab uno latere fundus Attichian. ab alio latere fundus Casan-

ſanuria: a tertio latere fundus, qui appellatur Patriciorum, vel ſi qui alii affines ſunt: nec non fundus in integrum, qui vocatur Judæorum, cum finibus, & limitibus ſuis, vel cum omnibus ſibi pertinentibus poſitis prædicto territorio Sylvæ Candidæ. Præterea concedimus & confirmamus vobis Caſale unum in integrum, quod vocatur Urbanum, ſive quibus aliis vocabulis nuncupent, in quo ſunt terræ, campi, prata, paſcua vel cum omnibus ſibi pertinentibus, poſitum territorio Subtrinenſi, affines ejus ſicuti ſunt, vel fuerunt, ab origine. Itemque confirmamus vobis, & Eccleſiæ, cui præſidetis in ipſam Viam Appiam territorio Velletrano conſtitutam maſſam, videlicet Urbanam cum Capuano & Ceſariano cum fundis ad eandem maſſam pertinentibus, cum omni jure inſtructo, inſtrumentaque finibus terminiſque ſuis, in qua eſt Eccleſia S. Felicis, ſicut in ſcriptis veſtris habetur, & ſicut etiam in tabulis lapideis, qui ante fores baſilicæ Sanctarum Martyrum Rufinæ, & Secundæ in muro poſitæ videntur, legitur integriter. Præterea concedimus, & confirmamus vobis infra hanc Civitatem Romæ terram, ubi olim fuit domus major, cum omnibus ſibi pertinentibus, poſita in loco, qui vocatur Diburo, inter affines ab uno latere terra, in qua fuit domus de Marcezia conjuge Stephani Seneſcalci, ab alio latere terra, in qua fuit domus de Butio de Simeone, a tertio latere via publica, & a quarto latere avus major, & via quæ ducit ad monaſterium S. Ciriaci. Super his autem non novum facientes ſcilicet, qnod anteceſſores noſtros ſacroſanctis, Albanenſi, Oſtienſi, & Portuenſi, & aliis Eccleſiis feciſſe cognoſcimus, a præſenti ſexta indictione, per hujus noſtræ Apoſtolicæ præceptionis paginam, ſtatuimus, & ſtatuendo per authoritatem apoſtolorum Principis confirmamus, ut Presbyteri, Diaconi, Monachi, Manſionarii, Clerici cujuſcumque ordinis ſint vel dignitatis, ſanctimoniales, ſeu diaconiſtæ omnes immunes ſint a laicali ſervitio, judicio, & publica datione in Galeria intra Caſtellum, vel de foris habitantes, ita ut ſi Imperator, aut Marchio, ſive miſſi eorum, aut ſucceſſores noſtri illuc venerimus, nullo modo in jamdictis perſonis per bublicos miniſteriales expenſa colligatur, neque aliquo modo eis injuria irrogetur; ſed pro amore altiſſimi Dei, a cujus ſorte clerici nuncupantur, competenter honorent, liceat illis tantummodo vobis, veſtriſque ſucceſſoribus Epiſcopis, & Vicedominis, ſeu miniſtralibus noſtris in cunctis reddere rationem, & veſtrum expectare judicium, ut Deus honoretur, & vos ſucceſſoreſque veſtri, veſtrorum ſacrorum ordinum ſervitio, & obedientia non defraudemini, maneantque ſub judicio, & diſtrictu veſtro ſecundum tenorem hujus noſtri Apoſtolici præcepti, omnium hominum contradictione remota, ita ut nullus Comes, Vicecomes, Caſtaldus, Cubicularius, nullaque perſona audeat eos ad ſervitium, vel ad angariam ducere, vel ad diſtrictum, ſive ad placitum protrahere, ſive manſiones eorum hoſpitari vel invadere, vel fœderare præſumat, ſed tantummodo ex juſſione veſtra, & prompta voluntate illorum negotia, ut dignum eſt, moderentur, diſponantur, judicentur, & finiantur; nec non ſi quis Chriſtianorum ibidem obierit abſque hærede & teſtamento, legibus ſuccedere ſibi Eccleſia, cui

Confirmatio bonorum intra Urbem poſitorum.

Deceſſorum Pontificū conceſſiones cōfirmantur.

Eccleſiaſtici utriuſq; ſexus immunes a laicali quocūque jure, datio placito &c. declarantur.

Eorum cauſæ a ſolis Epiſcopis Sylvæ Candidæ dijudicandæ.

Epiſcopi hujus Eccleſiæ in bonis obeuntiū

Deo authore, præſidetis, & vos, & veſtros ſucceſſores Apoſtolica Auctoritate jubemus. Tertia autem reddi vobis veſtriſque ſucceſſoribus a cunctis Eccleſiis vel ſacerdotibus, & Clericis Galeriæ abſque omni diminuitione cenſemus. Simili modo concedimus, & confirmamus vobis terrena domus, ubi officiales commanebant, cum omnibus ſuis pertinentiis poſita in Galeria ſecus Eccleſiam B. Nicolai confeſſoris Chriſti, quem tu ipſe conſecraſti ante hortum Caſtelli, quod denique domus plus conveniens eſſe videtur prædictæ Eccleſiæ ſancti Nicolai vobis, & Clericis veſtris, quanquam in ea laicæ & ſæculares perſonæ maneant ad patrandam libidinem, & ſæcularia facinora; quoniam juſtum non eſt, ut domus lupanaris, & turpis lucri Eccleſiæ adhæreat, de qua etiam domo per Benedictum Oblationarium vos inveſtire fecimus. Itemque concedimus, & confirmamus vobis, veſtriſque ſucceſſoribus in perpetuum Eccleſiam ſanctarum martyrum Rufinæ, & Secundæ, poſitam juxta palatium noſtrum, & locum, qui vocatur Cellarium, ſive Lardirium, in integrum cum diverſis criptis, parietibus, vel ædificiis eorum; nec non vineis, hortis, cum arboribus olivarum, & cæteras arbores pomorum, ſive diverſis criptis, & parietinas, ac terras, quemadmodum determinare videntur incipientes juxta noſtrum palatium, quod ſcuta dicitur, & inde poſt veſtiarium recte ad ſupradictam veſtram Baſilicam Ulpiam, & inde juxta parietem Scrinarii noſtri per terram, ubi Columnæ jacere videntur recte in via, & per ipſam viam deſcendentem ad limitem, qui eſt in terram veſtram, & terram presbyterorum Monaſterii S. Pancratii, & ipſo limite revolvente per Ellium ſupradictum, & parietis juxta terram prædictorum præsbyterorum, ubi olivæ ſtare videntur recte in parva Turricella muri hujus almæ Romæ, una cum ipſa Turricella, & muro, ſeu turræ Sarracenæ cum criptis, & parietinis ſub ſe, & juxta ſe vel alias turres, quæ extenſa ſunt ab una parte juxta terram veſtram, & pantanum cum eodem ipſo integro pantano ſaliente ad viam publicam, quæ ducit ad Eccleſiam ſancti Joannis Baptiſtæ, ſive ad palatium noſtrum, & inde revertente juxta terram, quæ fuit Elperini, & Azoni Germanorum fratrum, & vineam Eccleſiæ ſancti Nicolai, ſive terram hæredum de Majo Capuano, ſive horticellum, qui fuit quondam Angeli, ſive domum terrineam, quæ eſt juxta aliam viam publicam ducens ad noſtrum memoratum Lateranenſe palatium. Itemque confirmamus vobis Eccleſiam ſanctæ Martinæ cum omni ſua integritate, & pertinentia; poſitam Romæ prope montem, qui dicitur Auguſtus. Necnon Eccleſiam ſanctorum Adalberti, & Paulini cum Eccleſia ſancti Benedicti, & omni ſua integritate & pertinentia, & ſicut ad manus veſtras hodie tenetis poſitam infra hanc civitatem Romam in Inſula Lycaonia, ut ſit vobis veſtriſque ſucceſſoribus, cum volueritis Epiſcopale domicilium, & congruum receptaculum, opportunumque habitaculum, quemadmodum habere videtur Portuenſis Eccleſia S. Joannis inter duos pontes; presbyteros, atque Clericos, qui pro tempore in eadem Eccleſia Sanctorum Adalberti, & Paulini, & Benedicti fuerint, ita ſubjectos vobis eſſe volumus, ut proprios filios Eccleſiæ veſtræ, & ab omni jure illo ſubtrahimus tuæ paternitati tantum eos committentes, ut ſolummodo veſtrum ju-

abſque hærede & teſtamento ſuccedant.

Eccleſiæ Galeriæ juxta Caſtellum tertiam partē de ſuis bonis Epiſcopis hujuſmodi reddere teneantur. Conceſſio aliorum bonorū in Galeria.

Conceſſio Eccleſiæ SS. Rufinæ & Secundæ juxta Palatium Apoſtolicum; nec non aliorum locorum.

Conceſſio Eccleſiæ S. Martinæ Romæ.

Eccleſia S. Benedicti Romæ in Inſula Licaonia Epiſcopis Sylvæ Candidæ conceditur in hoſpitium: prout Portueſes Ep. habent Eccleſiam S. Joannis inter duos pontes. Omnimoda juriſdictio in Eccleſiaſticos Eccleſiarū S. Benedicti, & SS. Adalberti & Paulini.

judicium expectent; vestro dominio famulentur, & per omnia vestris rationabilibus obsecundent mandatis; ut quoquo modo vobis placet ordinare secundum Deum, regere & informare & emendare nostra apostolica authoritate in perpetuum liceat. Simulque concedimus, & confirmamus vobis, omnes plebes, Ecclesias, parochias, cum eorum pertinentiis vel adjacentiis scilicet plebem S. Mariæ in Sylva Candida cum titulis suis titulum sanctorum Joannis & Pauli in Lucano, & titulum sancti Angeli in Muansso, titulum S. Donati in Majorata, atque plebem S. Gregorii in ipso loco, titulum S. Anastasii in Musano, & plebem S. Angeli iu Duscitulo, cum terris suis, simulque plebem S. Joannis in Nono, cum terris, & titulis suis; titulum S. Marciani in ipso burgo cum terris suis, titulum S. Andreæ cum titulis suis, nec non titulum S. Mariæ, titulum S. Nicolai, qui est in castello de monte Destini, titulum S. Mariæ cum terris suis; præterea plebem S. Pancratii, cum terris, & titulis suis, titulum S. Mariæ in Insula, cum terris suis; plebem S. Luciæ in Insula cum terris suis; similiter plebem S. Joannis in Insula cum titulo, & territorio suo; titulum sancti Gregorii in ipso loco, simulque plebem S. Pauli in Formello cum terris, vineis, hortis, olivetis, atque titulis suis, titulum S. Silvestri in Columna cum terris, & vineis suis; titulum S. Angeli in Olibano cum terris, & hortis suis, titulum sancti Marciani cum terris suis, titulum S. Genesii in Dalmachia cum terris suis; titulum S. Laurentii in Formello cum titulis, & hortis suis; titulum S. Mariæ cum territorio suo; titulum Salvatoris cum terris suis; titulum S. Joannis in ipso loco cum territorio suo; titulum sancti Petri cum terra sua; titulum S. Angeli in Laureto; titulum S. Valentini in Criptule; item plebem S. Cornelii in Capricornio. Per hujus Privilegii vestri *, & decreti paginam in perpetuum confirmamus prædicto vestro Episcopio cum terris, vineis, & olivetis, & titulis suis; titulum sancti Pancratii cum terris suis, titulum S. Mariæ cum terris, & prato suo; titulum sancti Valentini, cum terris & oliveto suo, atque prato; titulum S. Donati cum terris suis, titulum sanctæ Mariæ cum terris suis, titulum S. Laurentii cum terris suis; titulum S. Anastasii, cum terris & vineis suis, plebem S. Titi non longe a Civitella cum vineis, terris, & titulis suis; plebem sancti Pauli in Formello cum vineis, terris, & titulis suis, titulum sancti Silvestri, & sancti Angeli cum terris, & vineis, & plebem sancti Donati in Collina, cum terris, vineis, & olivetis, & titulis suis; titulum S. Mariæ cum terris, & vineis; titulum sanctæ Christinæ, cum terris, vineis, & sylvis suis, titulum S. Gregorii cum terris, & vineis; titulum S. Martini cum terris, & vineis; titulum S. Casiani cum terris, & vineis, & familiis tribus; titulum S. Anastasii cum terris, & vineis, & titulum S. Justinæ cum terris, & vineis; titulum S. Angeli cum terris suis; titulum S. Gregorii cum terris suis, & vineis; simulque plebem sancti Marcelli in quarto decimo cum terris, & vineis, & oliveto, atque titulis vel cum omnibus suis pertinentiis, titulum S. Angeli cum terris & vineis, denique plebem S. Petri in Buzano cum terris, & vineis, & oliveto suo majore atque sylvis; & titulum S. Joannis, & sancti Stephani, atque sanctæ Mariæ in Pentpertusa *; titulum S. Mariæ in Sepefano cum terris, vineis; titulum S. Stephani in Matera; titulum S. Mariæ in Matera; titulum S. Blasii in Scrofano, titulum sancti Joannis in ipso Scrofano, & sanctæ Eugeniæ in Matera; titulum S. Laurentii in Scrofano cum omnibus terris, & vineis; titulum sanctæ Eugeniæ cum terris & vineis; simulque plebem sanctæ Mariæ in Olibula cum terris, & vineis, & titulo suo, & sancti Angeli cum terris, & vineis. Pariterque concedimus & confirmamus, vobis, vestrisque successoribus in perpetuo, sicuti a sanctissimo Sergio Papa, sive a cæteris prædecessoribus nostris Pontificibus concessa & confirmata fuerunt; videlicet Monasteria quinque, sancti Stephani majoris, & minoris, sanctorumque Joannis, & Pauli; & Beati Martini atque Teclæ, constituta juxta magnam Ecclesiam sancti Petri, aut in cæteris Ecclesiis, quæ sunt constitutæ in tota Civitate Leonina: & si necessarium fuerit consecrare, nullus alius Episcopus ad tale ministerium, vel consecrationem accedere præsumat, nisi vos vestrique successores Episcopi sanctæ Sylvæ Candidæ Ecclesiæ in perpetuum. Concedimus autem, & confirmamus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum sanctum diem Sabbati ad Baptismi sacramentum celebrandum & totum officium faciendum in Ecclesia Beati Petri Apostoli, & supra magnum altare, in quo toto venerabili Altare, seu in confessione, quicquid auri, vel argenti, pallii vel ceræ, sive aliarum rerum positum, vel oblatum, vel jactatum fuerit, vel vobis oblatum; ab hora videlicet diei tertia, qua ingredi Ecclesiam ad ordinandum, & peragendum dictum officium vos volumus, & usquequo sanctæ Dominicæ diei missam expleveritis per vestros custodes in vestram, vestrorumque successorum, remota omni contradictione, veniat potestatem: & quia ad tempus prædecessoris nostri Domini Joannis in præfata Ecclesia sancti Petri, a qua pene omnes Ecclesiæ doctrinam acceperunt, sicut a magistra, & domina, dies Dominica Palmarum, & dies Cœnæ Domini, & Parasceve inreverenter celebrantur, ut nec processio cum palmis in ipsa die dominica ibi fieret, nec in die cœnæ Domini Gloria in Excelsis Deo diceretur, & in Parasceve non tam reverenter, ut decebat, officium ibi fiebat; condoluimus, & meliorare hoc cupientes per vos, vestrosque successores statuimus, sicut statutum, & concessum, & confirmatum vobis est ab eodem prædecessore nostro, ut omni anno die Dominica palmarum cum processione ab Ecclesia sanctæ Mariæ in Termis exeatis, & venientes ad magnum Altare sancti Petri missam celebretis. Similiter, & omni anno die Cœnę Domini per vos vestrosque successores missam super altare sancti Petri celebrare, Gloria in excelsis Deo dicere, sanctum Chrisma conficere, & quæ ad Episcopum pertinent, agere volumus. Seu omni anno die Parascevæ supra ipsum altare majus sancti Petri totum officium reverenter ut vos decet, vestrosque successores, faciatis, in quibus tribus missis, prima in missa, palmarum, seu in missa Cœnæ Domini in officio Parasceve, quicquid auri vel argenti, pallii, seu ceræ vel aliarum rerum supra jam dicto Altare S. Petri, sive in confessione positum, aut jactatum fuerit, vel vobis oblatum ab hora, qua ipsæ missæ, & officia inchoata fuerint, & expleta per vestros custodes in vestram, vestrorumque

Aliorū bonorum confirmatio.

* leg. nostri.

* forte Pertapertusa.

Confirmatio concessionum prędecessorū Pontificum.

Concessio Ecclesiarū in Civitate Leonina positarum cum omnimoda jurisdictione super Ecclesias, & Clerū. Concessio cōferendi Baptismum in die Sabbati S. in Ecclesia S. Petri, & sacra ibidē peragendi in altari maiori cum condonatione oblationum omniū.

Confirmatio concessionis Joannis XIX. PP. vid. sup.

que successorum, similiter remota omni contradictione, deveniat potestatem, in quibus quinque diebus, si vobis vestrisque successoribus utile visum fuerit, aliquem Diaconorum nostrorum ministrare ob honorem S. Petri & vestram reverentiam volumus: parentatum autem ejusdem Ecclesiæ S. Petri, & supradictorum suorum Monasteriorum, & Mansionariorum omnium Mansionum sancti Petri, seu totius Civitatis Leoninæ vobis, vestrisque successoribus concedimus, & confirmamus; inthronizare, & incathedrare Pontificem Romanum in Apostolica Sede vobis, qui quotidiani in servitio S. Petri, committimus, necnon ad benedicendum cum aliis vos specialiter convocamus similique modo ad ungendum, & consecrandum Imperatorem, primum vestram, vestrorumque successorum Episcoporum fraternitatem convocamus, ut quibus regimen totius Ecclesiæ S. Petri, & Civitatis Leoninæ commissum est, ab his primum sit benedictus: necnon cuncta sacra officia seu ministeria, quæ nos, & successores nostri facere debemus, si ægritudine vel aliqua cura impediti facere non possumus tam in supradicta venerabili Ecclesia S. Petri, & monasteriis suis, quam per totam Civitatem Leoninam per vos, vestrosque successores fieri apostolica auctoritate decrevimus. Consecrationem verò altarium S. Petri, & suorum Monasteriorum, necnon consecrationem Ecclesiarum, Altarium, Sacerdotum Clericorum, seu Diaconistarum totius Civitatis Leoninæ, vobis, vestrisque successoribus in perpetuum, sicut prælibatum est concedimus, & confirmamus. Quæque autem usualiter vobis a ministerialibus altaris majoris competunt, hoc scripto vobis, vestrisque successoribus confirmamus. Idem in Sabbato sancto pro cœna solidos duodecim denar, quales per tempora concurrerint percipiendos & quinque in unoquoque Sabbato quatuor tempora & duos cum candela olei, & cereis per unamquamque festivitatem, in quibus ibidem pernoctare debetis. Idem in festivitate S. Petri, & Octavis in Dominica gaudete, in festis S. Andreæ, in Epiphania, in Ascensione, in Pentecoste, in festis S. Rufinæ triginta libras ceræ, & duo Congiaria de oleo, & duas libras de Olibano. Candelas vero pendentes cum clamastariis, & Cicindellas ad sufficientiam, sicuti semper fuit. In secunda feria Paschæ, quoniam secundum antiquum morem ad staffilem, ubi de equo descendimus, nos nostrosque successores recipitis, chirothecas, quibus etiam ad missam uti soliti simus: Ad memoriam servitii nostri, qui semper pure S. R. Ecclesiæ fecisti nobisque, & antecessoribus nostris non solum te sed omnes tuos successores Episcopos Bibliothecarios Sedis nostræ esse perpetuo apostolica auctoritate censemus, ut merito, qui in Apostolica Ecclesia desudatis, in apostolicis scriptis fideles testes semper existatis: Prædicta vero omnia, sicut superius dicta sunt a prædicta VI. Indictione, una cum sex partibus filorum salinarum positis in pedica nova invicem sibi cohærentibus juxta filos hæredum Joannis We seu Petri Card. vobis, vestrisque successoribus Episcopis, vestræque etiam Ecclesiæ S. Rufinæ, & Secundæ in perpetuum donamus, largimur, concedimus, & confirmamus, atque stabilimus in usu & utili ipsius venerabilis Episcopii, & omnium Episcoporum suorum, qui per tempora tenuerint prædictam Ecclesiam, statuentes quippe apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdicto, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum, vel qui publica functi fuerint actione, vel alia qualibet magna parvaque persona de omnibus, quæ superius continentur, contra hoc nostrum Pontificale Privilegium agere, vel alienare, aut auferre, aut diminuere audeat, vel præsumat; sed potius firma & stabilia perpetuis temporibus sicuti a nobis constituta, & confirmata sunt decernimus permanenda. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hoc nostrum Apostolicum Privilegium in aliquo contraire, & transgressor esse præsumpserit, vel frangere ausus fuerit, & in omnibus obediens, & observator esse noluerit, sciat se auctoritate Dei omnipotentis Domini nostri, & Apostolorum Principis Petri, cui licet immeriti Dei tamen dignatione gerimus vicem, anathematis vinculo innodatum, & a regno Dei alienum, atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, & omnibus impiis socius sit in inferno. Qui vero pio intuitu custos, & observator hujus nostri Apostolici privilegii extiterit meritis, atque precibns B. Petri Apostolorum Principis, & SS. Martyrum Rufinæ & Secundæ in æthereis arcibus præmia, & benedictionis gratiam, atque misericordiam a justo Judice Domino Deo nostro vitamque æternam percipere & invenire mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Jus consecrandi & inthronizandi Romanum Pontificem;

Similiter & Imperatorem;

Et casu ægritudinis Papæ, faciendi ea omnia, quæ PP. in Ecclesia S. Petri & Civitate Leonina facere solet;

Consecrandi Altaria & Monasteria S. Petri, & Ecclesias, Monasteria, Presbyteros, aliosque Clericos Civitatis Leoninæ.

Stipendium statutis nonnullis diebus Episcopis S. C. dandum.

Episcopi Sylvæ Candidæ perpetui Bibliothecarii Sedis Apostolicæ.

Anathema contra Privilegii hujus violatores.

Scriptum per manus Sergii Scriniarii, & Notarii sacri Palatii mense Novembris Indictione VI. Bene valete. Benedictus S. Fallaritanæ, & Castellanæ Episcopus: Ego Gregorius * S. Romanæ Ecclesiæ designatus in regimine S. Tudertinæ Ecclesiæ: Ego Leo Diaconus: S. R. E. Benedictus Oblationarius: Benedictus Cardinalis tituli Equitii, Bonizo presbyter, & Vicedominus S. Rufinæ, & designatus gratia Dei Episcopus Tuscanen. Ego Crescentius Subdiaconus de Joanne de Romano. Decernimus &c. si quæ igitur &c. Cunctis &c. Amen.

Script. mense Novemb. Anno Domini 1037. Pontif. Bened. anno V.

Nomina Episcoporú, qui huic privilegio subscripserunt.

**forte a S. Romana Ecclesia.*

III.

Consecrationem Abbatis sacri Cassinensis Cœnobii ad summum Pontificem tantummodo spectare decernitur, ejusdemque Cœnobii bona confirmantur.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei Charissimo Nobis in Domino Jesu Christo filio Richerio venerabili & religioso Abbati a nobis consecrato & ordinato sacratissimi Monasterii Beati Benedicti Confessoris Christi, siti in Monte qui vocatur Castrum Casini suæque almæ Congregationi perpetuam in Domino salutem.

Nuper extract. ex Archiv. Vatic.

Exordium.

SI petita apostolica suffragia universis Ecclesiis cogente ministerio, quo videmur præditi, impertiri debemus, quæ specialiter ad nostrum solummodo apostolatum respiciunt, tanto citius pleniusque, quanto opportune his indigere cognoscimus, adipisci debent, ut nulla indemnitas venerabilibus locis provenire possit sub tuitione apostolica receptis, quæ nostro brachio repugnante non submoveatur. Harum denique nostrarum solicitudinum recompensatorem Deum credere, quem in eisdem locis quiete laudari optamus,

mus. Nam tanto inibi degentium laudes & preces erunt acceptabiles quanto mentes eorum ab omni perturbatione nobis suffragantibus fuerint alienæ. Igitur, quia postulasti a nobis, quatenus Monasterium sancti Benedicti in monte Casino situm, cujus Abbatis Consecrationem nuper ex dono piissimorum Henrici & Conradi Imperatorum Romanorum suscepimus & per nos & nostros successores nostros in perpetuum, more antecessorum nostrorum privilegio muniremus, & sub interdictione anathematis loca sua defenderemus & confirmaremus; inclinati precibus tuis prædictum Monasterium tibi a nobis consecrato, successoribusque tuis a nobis, & a nostris successoribus in perpetum nulla pravitate symoniaca interveniente consecrandis concedimus & confirmamus cum omnibus Ecclesiis, Cellis, Castellis &c. Post vero obitum tuum nemo inibi constituat Abbatem, nisi quem conventus, & voluntas communis fratrum ex ipsa congregatione elegerit: & electus ad nos vel successores nostros consecrandus gratis, & sine pretio veniat: quod si aliunde venerit, vel ab aliquo alio Archiepiscopo vel Episcopo consecrari maluerit, tunc consecrator & consecratus anathema sint. Insuper apostolica censura sub divini judicii obtestatione præcipimus, ut nullus Episcopus præsumat in jamdicto Monasterio, vel in Ecclesiis sibi subiectis Sacerdotem excommunicare, vel ad synodum provocare &c. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit hæc, quæ a Nobis ad laudem Dei pro stabilitate jamdicti Monasterii statuta sunt, refragari, aut in quocumque transgredi, sciat se, nisi resipuerit, anathematis vinculis innodatum, & a regno Dei alienum, & cum Diabolo, & ejus atrocissimis pænis, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi in æternis incendiis, & suppliciis concremandus sit deputatus. At vero qui pio intuitu conservator, & in omnibus costodiens extiterit hujus Apostolici Instituti, & ad cultum Dei respicientis benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo Nostro per intercessionem Beati Petri Apostolorum Principis, & Beati Confessoris Christi Benedicti multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps esse mereatur. Scriptum per manum Stephani Protoscrinarii sanctæ Sedis Apostolicæ Mense Junio Indictione sexta. Benevalete. Datum Kalendis Julii per manum Bosonis Episcopi sanctæ Tiburtinæ Ecclesiæ & Bibliothecarii sanctæ Sedis Apostolice Anno ab Incarnatione Domini Millesimo trigesimo-octavo, Pontificatus vero Domini Benedicti * Octavi Papæ sedente Anno sexto * Imperii vero Domini Conradi Imperatoris Romanorum Duodecimo. Indictione sexta Mense Julii die vigesima nona. (a)

*Richerii Abbatis preces. — Abbas per Monachos ex eorum cœtu eligendus. — Sin minus consecratus, & consecrator anathema te percutiuntur. — Omnimoda exemptio Monachorum a quacumque jurisdictione. — Anathema contra Privilegii hujus violatores. — * leg. Noni. * leg. Quinto. Dat. die prima Julii anno Domini 1038 Pontif. Benedicti anno V.*

(a) Si Indictio VI. cum annis Pontificatus Benedicti, & Imperii Conradi conferatur, facile de bene a nobis correctis Scriptorum mendis constabit.

IV.

Canonizatio Beati Simeonis Syracusani, ejusque festivitatis institutio.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei omnibus Archiepiscopis, Episcopis, Sacerdotibus, & universo Clero, cunctisque Populis tam Regni Teutonici, quam etiam quarumcumque Nationum vel linguarum, salutem carissimam cum benedictione Apostolica.

Divinæ Majestatis inenarrabilis auctoritas semper inenarrabilia faciens, sicut in Sanctis suis mirabilis prædicatur, ita & operibus declaratur, dans eis virtutem & fortitudinem curare omnem languorem, & omnem infirmitatem. Quod donativum ipse Deus spiritualium donorum distributor, & auctor militibus suis, quorum non est numerus, in hoc etiam mortali corpore, dum in sæculo degerent, propterea concessit, ut & iidem ipsi super spe divinæ retributionis habentes sancti Spiritus fidele pignus, fiducialius ac fortius inniterentur, & gentes divina mysteria intuentes omni superstitione postposita ad viam Christianæ veritatis ex intimo cordis converterentur: alios vero, quorum similiter incomprensibilis est multitudo, post vincula tantum carnis his, quibus virtutem donavit atque magnificavit, ut corporeis exuviis in sepulchro positis, & membris in favillas resolutis, sentientibus, atque videntibus mirabilia fides inculcaretur, & cumularetur, eos illic feliciter vivere, ubi vera est, & æterna vita, ad quam nemini accedere licet, nisi vitæ temporalis oblectamenta exosus ad illam tota semper mentis intentione suspiret, si quando mereatur de peregrinatione ad Patriam, de exilio ad postliminium revocari. Igitur quoniam crebris nunciorum judiciis, crebrisque literarum characteribus clamor magnus strepensque rumor ex Trevirorum partibus usque Romam pervolavit esse inibi Viri cujusdam Simeonis admirabile Corpus, signis & prodigiis virtutibus & miraculis radians, ut sol meridie sereno aere terram strictius osculati Dominum benediximus toto corde tota mente totis viribus, qui nostris temporibus dignanter intra Sanctam suum Corpus Ecclesiam hoc præcipuum membrum divino lumine accendit, ut sit lucerna ardens posita super candelabrum, quæ luceat omnibus, qui sunt in Domo Domini. Itaque conventi atque pulsati a charissimo fratre nostro Domino Poppone ejusdem Treveris Archiepiscopo, ut quod Nobis visum fuisset de celebratione ejusdem santissimi Viri, salubri desinitione nostræ apostolicæ auctoritatis statueremus, atque decerneremus, omnibus, quos in salutatione prænotavimus, notum his literis facimus, quid ex ea re censuerimus. Nam collecta Romani nostri Cleri splendida Fraternitate, cum partus Sacratissimæ Virginis annuo recursu per hunc orbem radiaret, concordi deliberatione determinavimus, & alta sententiæ radice fundavimus eumdem Virum Dei Simeonem, quem Dominus commendat, atque probat significatione tantarum virtutum, sanctitatis, & gratiæ plenum ab omnibus populis, tribubus, & linguis Sanctum

Nuper transcript. ex Archiv. Vatic. — Proemium — Fama sanctimoniæ S. Simeonis: Et miracula ad ejus sepulturam. — Popponis Trevir. Archiepiscopi literæ supplices ad Bened. PP.

Constituitur ut S. Simeonis festus dies ab omnibus feriatus habeatur.

etiam procul dubio esse nominandum, ejusque Natalem singulis annis recurrentem passim solemniter observandum, & ferialiter celebrandum, & venerandum ad instar diei festi. Nomen quoque ipsius Martyrologio cum Sanctorum Nominibus suo loco inserendum; cui sententiæ hoc etiam subdimus, ut quisquis hujus nostræ constitutionis temerarius contemptor & cervicosus refragator extiterit, primo se noverit Dominum graviter offendere, deinde sancti illius patrocinia, immo omnium sanctorum, quorum contubernio gratulatur, nostramque de cetero Apostolicam nullatenus debere benedictionem sperare: Conservatoribus ea multipliciter donatis in omnia sæcula sæculorum Amen. (a)

Ejus nomen in Martyrologio reponendum.

Confirmatio decreti hujus.

V.

Confirmatio Bonorum omnium ab Ildebrando, Lamberto, & Athone Florentinis Episcopis Monasterio S. Miniatis concessorum.

Ex Tabul. Florent. edidit Ughel. Ital. Sac. Tom. iii.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto filio Oberto Abbati Monasterii S. Miniatis Florentini, tuisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Exordium.

Oberti Abbatis preces.

*deest fortasse quod

Monast. sub tuitione Sedis Apost. recipitur.

VAlde bonum videtur si postulantibus a nostra Apostolica Sede tuitionem piorum locorum libenter concedamus; tu autem fili charissime quia postulasti a nobis, quatenus munimen, ac defensionem Apostolicam monasterio S. Miniatis; cui præesse meruisti, dignatione solita pro nostro præcepto daremus, Nos autem idcirco * sanctum piumque judicamus, non negare debemus, sed voluntate promptissima largiri. Ideo inclinati precibus tuis concedimus tam tibi quam etiam tuis successoribus tuitionem Apostolicam; adjudicamus omnes homines ibidem Monasterio adversantes, aut lesiones violentiam facientes in rebus ipsius Monasterii, facultates, vel facturorum procedentia tempora, ut nullus Rex, nullus Imperator, nullus Præsul, nullus Dux, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Vicecomes, & parva nulla persona aliquid tale audeat præsumere, scilicet in rebus, quas Episcopi Florentini, videlicet Ildebrandus, Lambertus, & Atho ipsi monasterio concesserint, aut alii homines pro sua anima tribuerint, vel quæ tu ipse ibidem acquisisti, & amodo acquirere poteris statuentes apostolica censura ut si quis publica vel privata persona, magna vel parva in his omnibus rebus tam mobilibus, quam immobilibus, tuisque successoribus molestare, inquietare, aut de vestris manibus rumpere temptaverit, sit anathematis vinculo innodatus, & nostra apostolica maledictione damnatus, donec satisfactionem talium faciat commissorum. Qui vero custos roborationis hujus nostræ tuitionis, defensionis, confirmationisque extiterit benedictionem, & gratiam a justo Judice Domino Deo nostro consequi mereatur.

Cuilibet cujuscumque dignitatis personæ molestiam ullam Monasterio, vel ejus bonis inferre interdicitur

Sub anathematis pœna.

Scripta per manum Sergii Notarii, & * sacri nostri Palatii, mense Aprile Indictione XII. Valete.

Script. mense Aprilis anno Domini 1044. Pontif. Benedicti anno XI.

* adde Scriniarii.

VI.

Annullatio, & irritatio cujuscumque Bullæ jus concedentis Popponi Aquilejensi Patriarchæ in Gradus Insula.

Ex Cod. Trivisaneo Edidit. Nicolaus Coletus Ital. Sac. Tom. V. col. 1113.

Benedictus Episcopus Servus Servorum Dei. Ursoni Gradesi Patriarchæ perpetuam in Domino Jesu Christo salutem.

Proemium.

SIcut plurimum gaudemus in Domino, & in dono gratiæ ipsius gloriamur, si sancta Ecclesia per bona opera crescit magnifice, & dilatatur amplissime; ita nimirum affligimur, & tribulamur de ejus oppressione, super quam crebro lamentationum sermo perlatus est. Non oportuerat quidem ab illis a quibus sustentari, atque honorari debuerat, tantis eam oppressionibus concuti, ideoque necessarium est, ut remotis talium tergiversationibus, quibus venenosa malitia revelari, & obscurari bonitas, & veritas solet, adminiculum non modicum lamentantibus juste impendatur, atque ab Apostolica Sede suffragetur, quos per divinam gratiam Christi auxilio dignum est adjuvari; neve totius Ecclesiæ perturbatione imprudens præcedat intentio, & ea, quæ a sanctis predecessoribus nostris, & reliquis sanctis dudum fuerant prohibita, denuo reviviscant. Sedis namque nostræ consideratione compellimur ea, que ad notionem nostram emendando pervenerunt, propter Deum non relinquere, sed digna emendatione corrigere. Etsi sæcularisius officiis ordo, suus, & tradita a majoribus disciplina servanda est, quis ferat ecclesiasticos ordines temerari ac præsumptione confundi? aut ita negligere, & emendanda non opem ferendo postponere? Quapropter omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ filiis notum esse volumus, quod detestabile nefas tempore nostri decessoris Joannis Papæ a Poppone Forojuliensi Præsule Diabolo suadente actum est adversum Ursonem Gradensis Ecclesie novæ Aquilejæ Patriarcham; prædictus quidem Poppo Gradensem civitatem adiens fraudolenter eam invasit, invasamque gentilium more depopulavit

Ecclesiastici Ordines non temerandi.

Popponis Aquilejensis fraudes, & nefanda gesta.

(a) Franciscus Pagius in vita Benedicti PP. IX. §. VI, Papebrochius in actis Bollandianis die prima Junii, & Mabillonius sæculo VI. Benedict. part. I. in vita S. Simeonis, allatas literas datas volunt anno Domini 1042. Pontif. Benedicti anno X. (inchoato mense Octobris ann. 1041.) innixi inscriptioni cuidam ab eodem Papebrochio relatæ, & ad autographum emendatæ: *Anno Dominicæ Incarnationis MXLII. Indictione X, Benedicti Papæ IX. Regisque Tertii Henrici, Conradi Regis Filii IV. Canonizatus est beatus Simeon Trevirensis IV. feria, XV. Kal. Decemb. piissimo Archipræsule Poppone, anno ordinationis suæ XXVI. jussu, & literis noni Benedicti Papæ, est congregatio Cononicorum ibid. ordita.* Sed pace tantorum auctorum dictum sit, ex hac ipsa Inscriptione evincitur datam fuisse relatam epistolam anno antecedenti 1041. Si enim pro hujusmodi canonizatione habitus est Conventus Cleri Trevirensis die 17. Novembris, & post receptas Benedicti PP. literas, qui hæ scribi potuerant *cum partus sacratissimæ Virginis &c ....radiaret?* prout in illis legitur, nempe vel die festo Natalis Domini, vel prope illum, Die 8. Septembris Sanctis adscriptum Symeonem dicit Papebrochius in notula marginali ad calcem Bullæ positæ: sed major in hoc inest error; nemo enim dixerit, mense Septembri *Virginis partum radiare*. Nec obstat inverisimile videri distulisse Popponem ad annum ea peragere, quæ tanto studio procuraverat. Dilationis enim causa esse potuit, ædificatio Ecclesiæ, quam ille B. *Symeoni* dicavit, in qua habitum fuisse Cleri conventum conjicere possumus. Quod si difficultatem aliquam nostra patitur conjectura; profecto minor eâ est, quam nobis parit ipsa Inscriptio, qua sententiam suam firmare studet Papebrochius.

lavit, Ecclesias violavit, altaria fregit, thesauros abstulit, monasteria destruxit, & de tantis non erubescens flagitiis; insuper hanc Apostolicam Sedem suis petiit simulationibus, poscens ab ea per suos nuncios sibi privilegium fieri nominatim de Gradensi Insula, quam promiserat juste, & canonice, ac per antiqua privilegia ostendere ad se pertinere, unde privilegium sub tali consecutus est tenore: Ut si quando de ea aliqua oriretur quæstio, sic juste absque ulla occasione ad se pertinere comprobaret, quemadmodum promiserat. Quod totum in contrarium accidit; quia cum Urso Gradensis Ecclesiæ Patriarcha, primum per suos nuncios, deinde per semetipsum hanc Apostolicam peteret Sedem ad conquerendum de suæ Sedis invasione, idem Poppo vocatus ad satisfaciendum, sicut promisit, non solum venire distulit, verum etiam prædictam Insulam per antiqua privilegia juste, & secundum Deum sibi pertinere, ut promiserat ostendere minime potuit; quin etiam tenorem privilegii negavit. Et quoniam ex his, quæ promisit, nihil ostendere valuit, privilegium, quod sub præfata conditione consecutus est, suo tenore juste evacuatum, ac regulariter ad nihilum est redactum. Pro hac siquidem re idem noster decessor Ioannes Papa congregavit S. Synodum in Ecclesia B. Sylvestri, ante cujus præsentiam veniens Urso Gradensis Ecclesiæ Patriarcha de statu suæ Metropolitanæ Ecclesiæ, ejusque pertinentiis quam plurima ostendit privilegia a nostris antecessoribus suæ Sedi concessa, scil. a sanctissimo Pelagio, Gregorio, Honorio, Stephano, item Gregorio, Leone, Sergio, item Leone, Benedicto, Adriano, Bonifacio, Romano, Theodoro, Anastasio, Joanne, Silvestro, & Sergio. Quæ omnia noster antecessor studiose considerans firmando vetera per synodalem censuram sub divini Judicii obtestatione tale novum construit privilegium, ut nullus unquam in tempore prædictum Ursonem Patriarcham, ac successores suos de prædicto Patriarchatu Graden. sicut de rebus ac possessionibus ejus inquietare, aut molestare præsumat, sed potius cum sua integritate quietus remota omnium contradictione ipse, suique successores eamdem Patriarchalem Sedem cum omnibus suis pertinentiis perpetuis possideant temporibus. Popponi vero Epistolam direxit, ut cuncta ablata sub trium personarum sacramento Gradensi Patriarchæ restitueret. Quod non solum non adimplevit, sed etiam contra divinum jus, & sanctorum Patrum sancita quibusdam inhoneste sibi suffragantibus privilegium fraudolenter impetravit de stabilitate suæ Ecclesiæ, & Gradensis Patrichatus subjectione. Qui ad cumulum suæ damnationis addens quoque iniquitatem super iniquitatem, nostro etiam tempore iterum Gradensem Civitatem furtim ingrediens cunctis abominabile in ea commisit flagitium, totam videlicet Civitatem cum Ecclesiis incendit, altaria confregit, thesauros abstulit, & quicquid ab igne remansit, paganorum ritu secum detulit. Pro tanto denique repetito sacrilegio Gradensis Patriarcha apud Apostolicam Sedem eodem mittente invasore, per suas litteras lamentatus est. Sed antequam a nobis de tanto coarceretur ausu; divino judicio sine confessione, & Viatico ab hac luce subtractus est. Tandem Urso Gradensis Patriarcha, una cum Dominico Contareno dilecto filio nostro

Conditionata concessio ei facta.

Conditio nunquam purificata.

Synodus Romana sub Joanne XIX. ad examinandam controversiam Pepponem inter & Ursonem Gradensem. Summi Pontif., qui Privilegia Graden. Ecclesiæ concesserunt.

Quæ fecerit Joannes PP. in d. controversia.

Popponis contumacia, & refragatio.

Majoraque scelera.

Legati missi ab Ursone Patriarca, & Duce Venetiarum.

Duce Veneticorum, sive Dalmaticorum, & populo Venetiæ nobis per suos supplicavit Legatos: videl. Benedictum Vener. Abbatem SS. Trinitatis & sancti Michaelis Archangeli de Brundulo, Joannem Stornatum; Gregorium Clericum, quatenus omnia sibi suæque Sedi subjecta nostra restituerentur auctoritate, & privilegium, quod Poppo de Gradensis Ecclesiæ subjectione contra divinam auctoritatem acquisivit, evacuaremus: quin etiam privilegia nostrorum decessorum palam ostensa de statu suæ Ecclesiæ renovaremus, atque confirmaremus, sive de rebus, atque possessionibus sui Patriarchatus, quatenus, quæ infra Venetiæ, vel Italici Regni ditionem, seu in comitatu Istriensi consistere noscuntur, videl. ut omnia, quæ in Rivoalto, in Mathamauco, in Equilio, in Pineto, in Civitate nova, in confinio suæ jamdictæ civitatis Gradensis seu Ursiano, vel Gajazzo, in Zemulis partim in territorio Aquilejo, & in Marino termino, in Istria, in Tergeste, Justinopoli, Pirano, item in Civitate Nova, Parentio, ... Pola, atque in castello S. Georgii, & in reliquis locis tam infra, quam extra seu in Bononia, vel Romania, Ravenna, Arimino, Pensauro, sive in quibuscumque locis Italici Regni, seu Venetiæ habere, ac possidere sui Antecessores visi sunt, ipsi suique successores absque cujusquam contrarietate, seu refragratione retinere, & possidere quisivissent. Quorum petitionibus zelo domus Dei calefacti libenter annuentes, &, ut justum est, decernentes in Romana Ecclesia S. Synodum congregavimus, residentibus nobiscum venerabilibus Episcopis, præsbyteris, Diaconibus Cardinalibus, Subdiaconibus nostris Abbatibus, & quorum aliquorum nomina hæc sunt.

Bona Gradensis Patriarchatus propria.

Synodus Romæ habita pro confirmatione dd. bonorum Graden. Ecclesiæ.

Episcopi, qui Synodo interfuerunt.

Joannes Lavicanensis nepos noster Episcopus.
Tedaldus Albanensis Episcopus.
Joannes Portuensis Episcopus.
Joannes Prænestrinensis Episcopus.
Benedictus Ostiensis Episcopus.
Amatus Vellitrensis Episcopus.
Bonizo Tuscanensis Episcopus.
Honestus Foropopiliensis Episcopus.
Adam Forosempronienssis Episcopus.
Crescentius S. Ruffinæ Eccl. Episcopus.
Vido Humanensis Episcopus.
Andreas Perusinus Episcopus.
Ubertus Sasenates Eccle. Episcopus.
Arduinus Feretranus Episc.
Teudaldus S. Mariani Episc.
Joannes S. Sabin. Eccles. Episc.
Theudericus Urbinensis.
Theudaldus.
Ubertus.
Benedictus Archidiaconus S.R.E. & Vicedominus.
Ugo.
Petrus, Cancellarius noster.
Leo
Romanus
Crescentius
Petrus, qui & Mancio dicitur } Diacones nostri.
Joannes Archicanonicus, & Archipresbyter Canonicæ S. Jo. ante Portam Latinam.
Joannes Cardinalis presb. tit. S. Ceciliæ.
Jo: Cardinalis tit. S. Martini.
Jo: Card. tit. S. Damasi.
Ubertus Card. tit. S. Anastasiæ.
Martinus Card. tit. S. Savinæ.
Teudaldus Primicerius.

Bene-

Benedictus Oblationarius S. R. E.
Benedictus Presb. & Card. tit. S. Silvestri.
Petrus Card. tit. S. Grisogoni.
Joannes. Addmarius. Etrozo. Sico, Subdiacones.
Benedictus Abbas Monasterii S. Gregorii, quod dicitur Clivus Scauri.
Bartholomæus Ven. Abbas S. Mariæ Grotta Ferrata.
Benedictus Abbas Monasterii S. Mariæ, quæ vocatur S. Petri ad Vincula.
Leo Abbas S. Pauli Apostoli.
Georgius Abbas S. Laurentii foris murum.
Joannes Abbas S. Sabę.
Petrus Abbas S. Mariæ in Aventino.
Joannes Abbas S. Rosilii Foropopuliensis.
Bonizzo Abbas Monasterii S. Petri Perusii.
Felix Abbas S. Basilii.
Simeon Abbas S. Mariæ in Pallara.

Et cæteri nobiscum residentes in gremio S. R. E. quorum deliberatione hoc Apostolatus nostri privilegium fieri decrevimus. Tibi Fratri nostro venerab. Urso S. Gradensis Ecclesiæ Patriarchę, ad quem nunc nostrum convertimus sermonem præcipue ob justitiam, quam te, tuamque Ecclesiam petere evidenter novimus, per quod Apostolorum principis Petri, & nostra, cujus vicem gerimus, auctoritate antecessorum nostrorum privilegia imitando prædictam Gradensem Ecclesiam perpetua stabilitate Patriarchatum esse sancimus; tibique illic præsidenti, tuisque successoribus totam Metropolitæ, atque Patriarchæ officium libere peragendum concedimus, & de omnibus vestris possessionibus præcipiendo interdicimus; ut nullus Patriarcha, Archiepiscopus, Præpositus, Decanus, Vicedominus, Dux, Marchio Comes, Vicecomes, aut exactor alicujus rei, nec ullus judex publicus, vel quilibet ex judiciali potestate vim aliquam, vel invasionem inferre præsumat, aut aliquo modo molestiam ingerere tibi Ursoni Patriarchæ, tuisque successoribus, sive in Ecclesiis, & plebibus, seu in familiis, in colonis, servis, vel mancipiis, ac reliquis, quæ super ejusdem Ecclesiæ terris manent. Sed omni jure, & tenore* Gradensis Ecclesiæ a Patriarchis nunc & semper ibidem præsidentibus libere, quæ prælibavimus, absque ullius infestatione retineantur, ac perpetuo jure possideantur. Privilegium vero, quod Poppo Forojuliensis Præsul de subjectione Gradensis Patriarchatus fraudolenter ab hac Sede consecutus est, quia nulla id canonica munitum auctoritate decernimus, residentum nobiscum venerabilium Fratrum auctorali censura corrumpendo penitus omnino corrumpimus, & evacuamus. Si quis ergo nostrorum successorum vel aliorum aliquorum hominum contra hujus nostræ concessionis ac confirmationis privilegium agere præsumpserit, aut præsumentibus consenserit, vel fautor extiterit, & non potius observare in integrum studerit, sciat se auctoritate beati Petri Apostolorum principis, & cælorum regni clavigeri, nostraque anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienatum, atque cum diabolo veluti transgressor sanctorum Patrum sine fine damnatum. Qui vero custos, & observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionem, & gratiam a justo judice domino nostro Jesu Christo hic, & in æternum consequi mereatur.

Scriptum per manus Sergii Scriniarii, & Notarii Sacri nostri Lateranensis Palatii mense Aprili Indict. XII. Bene valete.

Gradésē Ecclesiam perpetuo patriarchalem futuram decernitur.

Omnimoda Ecclesię ejusdē ac bonorū libertas ab omni alieno jure.

**leg. tempore*

Privilegiū Popponi Patriarchæ concessū omnino irritatur.

Anathema contra violatores Privilegii hujus.

Script. Mense April. Anno Domini 1044. Pontif. Benedicti anno XI.

Epis. qui huic Privilegio subscripserunt

Ego Joannes S. Lavicanensis Eccl. Episc. interfui, & subsc.
Ego Tedaldus Albanensis Eccl. Episc. interfui, & subscripsi.
Ego Joannes S. Portuensis Eccl. Episc. interfui, & ss.
Ego Joannes Prænestinensis Eccl. Epis. interfui ss.
Ego Benedictus Ostiensis Episcopus interf. & ss.
Ego Amatus Vellitrensis Episc. interf. & ss.
Ego Bonizo Tuscanensis Episc. interf. & ss.
Ego Honestus Foropopiliensis Ep. interf. & ss.
Ego Adam Forosempronien. Episc. interf. & ss.
Ego Crescentius S. Ruffinæ Ecclesiæ interf. & ss.
Ego Vido Humanensis Episc. interf. & ss.
Ego Andreas Perusinus Episc. interf. & ss.
Ego Ubertus Sasenates Ecclesiæ Episc. interf. & ss.
Ego Arduinus Feretranus Episc. interf. & ss.
Ego Teudaldus S. Marianen. Episc. interf. & ss.
Ego Joannes S. Sabinensis Ecclesiæ Episc. interf. & ss.
Ego Theudericus Urbinensis Episcop. interfui, & ss.
Ego Benedictus Archidiaconus S. R. E. & Vicedominus interfui, & ss.
Ego Joannes Archicanonicus & Archipresbyter interfui, & ss.

GREGORIUS SEXTUS

PAPA CXLIX.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COMM. MXLIV.

Abdicato, ut diximus, a Benedicto IX. Pontificatu, Joannes natione Romanus Archipresbyter S. Joannis ante Portam Latinam, Gratianus nomine, ad Pontificiam Sedem evectus est, Gregorius VI. postea dictus, ac sine ulla Scriptorum contrarietate ab omnibus verus, legitimusque Pontifex reputatus. Pontificatum iniit ineun-

eunte circiter mense Majo anno 1044. quem tenuit annis ii., & viii. fere mensibus: (*a*) post quod tempus in Sutrino Concilio celebrato anno 1046. juxta Natalem Domini, agnoscens se non posse juste onorem tanti Sacerdotii administrare, ex Pontificali Sella exiliit, & semetipsum Pontificali indumento exuens, postulata venia Summi Sacerdotii dignitatem deposuit. Non multo post in Germaniam ductus ab Imperatore Henrico, ibi defunctus est.

I.

Privilegium, quo Suburbano Perronæ Monasterio Sancti Quintini de MonteBona omnia confirmanturr, ac præcipue Cella quædam in pago Veromandensi, in honorem SS. Trinitatis, ac S. Quintini martyris constructa, privilegioque donata ab Henrico Galliarum Rege.

* lege Walerano.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei. Gualerano* Abbati sancti Quintini Montis, tuisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Ex Chartario Monasterii hujus edidit Mabillon. in Appēdice Tom. IV. Annal. Benedict.

Exordium.

SI justis petitionibus præstabiles voto piorum assensum præbemus, voluntati Dei nos militare credimus. Ergo notum sit universis catholicæ matris Ecclesiæ filiis, quod misit ad nos filius noster, Henricus scilicet Rex Francorum, paternitatem nostram humiliter obsecrans, ut quamdam cellam in pago Viromandensi sitam, in honore sanctæ Trinitatis, ac sancti Quintini Martyris constructam apostolicæ auctoritatis præsidio muniremus; quam suggerentibus Rotberti militis bonæ memoriæ filiis, qui eamdem abbatiolam jure beneficii possident, ad sacræ religionis cultum venerabilem erigere conatus est, ac regiæ potestatis præcepto corroborari nisus est. Quorum petitioni congaudentes ecclesiastici vigoris manus ereximus, & ex ea, qua fulcimur apostolica auctoritate præcipimus, ut præfatam Abbatiam nemo unquam sæcularium possideat, neque ex rebus ejusdem Ecclesiæ quicquam sibi aliquis usurpet, non Rex, non Comes, non Episcopus, neque quilibet Princeps quacumque potestate præditus, villam, aut mansum, vel campum, sive consuetudines, seu districtiones terræ prætitulatæ Abbatiæ appendentis in dominium sibi subripiat, nisi forte tuendi, ac defendendi causa, & hoc nonnisi ejusdem loci regularis Abbatis fiat permissione. Si quis vero pro hac adipiscenda pecuniam vel quodlibet munus Regi, aut cuilibet Principi dederit sive promiserit, subinferendæ maledictioni subjacebit. Sit igitur eidem Ecclesiæ Abbas secundum regulam S. Benedicti constitutus, & Monachi regulari districtione subjecti, quos de rebus ejusdem Ecclesiæ aliquod dispendium perpeti cum omni imperio prohibemus. Res vero ejusdem Ecclesiæ sunt: In pago Viromandensi

Cuiquam laicæ vel ecclesiasticæ personæ, quacūque sit dignitate prædita, hanc Abbatiā possidere, vel aliquam in ejus bonis jurisdictionem sibi usurpare interdicitur.

De Abbatis electione, & Monachorum regula.

Enumeratio bonorum, quæ Monasterio cōfirmantur.

villa una, quæ dicitur Aisiolcurt (*a*), & in ipso pago in villa Curticula (*b*) nuncupata, mansi septem: In Hadoniscurte mansus unus: In Dutiaco medietas Ecclesiæ, molendinus de Bellisasis (*c*) cum aqua, & suis adjacentiis: In suburbio Perronæ viginti septem Curtilli cum molendino, & vineis; in Perronella Ecclesia cum hospitibus. In Tegerihamo (*d*) mansi duo: in villa sanctæ Radegundis mansi tres. Villa, quæ Vivarius (*e*) dicitur cum suis appenditiis. In Alania (*f*) mansi duo. In Dodonico (*g*) molendinus unus cum tertia parte prati. In Pago Svesionico, in villa, quæ Alamans vocatur, mansi duo cum alodio Witberti. In Wadoniscurte mansi duo. Deinde ea, quæ a prædicto Rotberto ad restaurationem sæpedictæ Abbatiæ sunt hæc: Alodium de Bailos (*h*). Item alodium de Tiliaco: similiter alodium de Ostricurt (*i*) cum Ecclesia, & alodium Barderi. Scaincurt (*k*) quinque hospites cum terra. & silva Frigilcurt (*l*) cum appenditiis suis. Salicellus cum silva. Curcellis (*m*) deinde cum omnibus appenditiis suis. Ecclesia de Buriaco (*n*) Item Ecclesia de Sterpiniaco (*o*) cum aqua piscatoria, & aqua de Sebodiscula (*p*). Ecclesia de Asciniaco (*q*) Pons Huberti. In Frisia mansus unus cum aqua; in Eilla Atheis (*r*) molendinus unus cum tribus hospitibus. Apud Limacum mansi duo. In Guitardi curte mansus unus. In Habelinicurte (*s*) mansus unus. Hæc itaque, & his similia, & si qua alia eadem Domino opitulante adquirere sibi potuerit, apostolica fulta auctoritate licenter & sine aliqua contradictione possidebit. Si quis vero contra hujus Apostolici Privilegii tutelam aliquid sinistri molitus fuerit, & ex his, quæ dicta sunt, aliqua pervertere voluerit, hunc cum auxilio Domini nostri Jesu Christi, & adjutorio Beatæ Mariæ semper Virginis genitricis ejusdem Domini nostri Jesu Christi, faventibus nobis omnium cælestium virtutum beatissimis Spiritibus, & annuentibus sanctorum Patriarcharum & Prophetarum agminibus, & auctoritate beatissimi Petri Apostolorum Principis cum omnibus Apostolis & Discipulis Domini, Martyrum etiam, sive Confessorum, ac Virginum ad hoc suffragantibus meritis cum assensu comprovincialium Pontificum, & hujus sanctæ Sedis suffraganeis Episcopis, excommunicamus, & anathematizamus, & a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ sequestrantes ab omni Christianorum societate separamus, ut sub hujus anathematis vinculo perennaliter innodatus sit anathema maranatha constrictus vinculis hujus nostræ Præceptionis. Qui autem eidem monasterio bene egerit, benedictione nostra redundet pro eo, quod nostrum præceptum conservavit illæsum. Scriptum per manus Johannis Primiscrinii nostri Lateranensis Palatii Indictione XIV.

(a) *Aizecourt.* (b) *Courcelles* (c) *Belles-Aises.* (d) *Etincham.* (e) *Viver:* (f) *Alaine.* (g) *Dovin.* (h) *Barleu.* (i) *Estricourt.* (k) *Esquincourt.* (l) *Frigicourt.* (m) *Courcelles.* (n) *Buires.* (o) *Esterpigny.* (p) *Seboteclu.se.* (q) *Avigny.* (r) *Athies.* (s) *Ablincourt.*

Anathema cōtra Privilegii hujus statuta inobservātes.

Bene valete.

Datum (*t*) IV. Kal. Martii per manum Petri Diaconi Bibliothecarii, & Cancellarii sacri Lateranensis Palatii, anno primo Domini Gregorii universalis Papæ Indictione XIV.

Dat. die 28. Aprilis anno Domini 1044. Pontific. Gregorii anno I.

(*a*) Ut pluribus probat Author Criticæ Baronianæ in fine anni 1044.

(*t*) Sic exprimitur in ipsa Diplomatis data, in qua irrepsisse errorem constat, si advertamus Indictionem xiv. in annum 1046. incidisse, qui fuit III. Gregorii Pontif. quare vel dicendum *Indictione xii. Gregorii Papæ anno Primo*, vel *Indictione xiv. & Gregorii anno* III.; hoc secundum puto historiæ accommodatius.

II.

Ecclesia S. Donnini juxta fluvium Arnum Præposito & Canonicis Florentinæ Ecclesiæ conceditur in perpetuum.

Ughell. Ital. Sac. Tom. III.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Rolando Florentinæ Canonicæ Præposito tuisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Exordium.

OPortet bene merentibus digna rependere beneficia, & illos accumulare donis quorum devota constat esse servitus. Tu autem fili charissime, quia parum aliquid decrevisti a nobis exposcere libenter, & ipsi decrevimus annuere; etenim multum laboris, multumque ponderis jamjam sustinuisti pro nobis, adeo ut non parvis, sed magnis etiam muneribus dignus inveniaris. Tua vero petitio est, ut Ecclesia sancti Donnini posita in Comitatu Florentino juxta fluvium Arnum in Episcopatu S. Joannis in territorio plebis sancti Martini in Brozzo juris nostræ S.R.E. cum omnibus ejusdem pertinentiis, ubicumque inveniri possunt, concedatur ab Apostolatu nostro vobis vestrisque successoribus canonicis in vestra canonica servituris in perpetuum. Quod scilicet satis nobis videatur parum, quia non potest esse servitus adæquata. Concedimus igitur tam vobis, quam vestræ Canonicæ vestrisque successoribus Canonicis in eadem Canonica servituris Ecclesiolam ipsam sancti Donnini cum omnibus suis pertinentiis, suisque redditibus ubicumque ei lege, & ratione competere possunt, ita tamen ut singulis quibusque annis pensionem exinde nostro Palatio inferatis solidum auri unum, statuentes apostolica censura, ne ullus nostrorum successorum Pontificum, aut ulla magna, parvaque persona contra hoc nostrum parvum donum agere præsumat. Quod si fecerit, non solum anathemati subjaceat nostro, sed etiam damnum trium librarum auri persolvat, cujus dimidium nostro Palatio inferatur, reliquum vero vobis debeatur. Si quis vero hujus nostræ Præceptionis cautus observator extiterit, benedictione nostra largius redundet. Scripta per manum Joannis Scrinarii, & Notarii nostri Lateranensis Palatii.

Præpositi Canonicorum Florentinæ Ecclesiæ petitio.

Gregorii PP. concessio.

Pensio annua per Canonicos eosdẽ Palatio Apostolico persolvẽda. Omnibus cõtra hoc donũ agere sub anathematis, ac trium librarũ auri pœna interdicitur.

Bene valete.

Datum XII. Kal. Martii per manus Petri Diaconi Bibliothecarii, & Cancellarii Sanctæ Apostolicæ Sedis, anno Pontificatus D. Gregorii Papæ Sexti primo. Indictione XIV.*

Dat. die 18. Februarii anno Domini 1045. Pontif. Gregorii anno I.

* *leg. XIII. ut bene cum anno Primo Gregorii Pontif. conveniat.*

III.

Confirmatio Privilegiorum, Bonorum, & Jurium Monasterii Sancti Petri Perusin.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei Reverentissimo in Domino nostro spirituali filio Bonizoni Religioso Presbytero & Monacho, atque coangelico Abbati venerabilis Monasterii beati Petri Apostolorum Principis, quod situm est prope Civitatem, quæ dicitur Perusia, fundatum in loco, qui vocatur Caprarius, tuisque successoribus Abbatibus perpetuam in Domino Jesu Christo salutem.

Nuper transcript. ex Archiv. Vatic.

Proemium.

QUoniam, si quid ad honorem Dei ordinamus, mercedem inde in futuro nos recepturos ab ipso non dubitamus; Idcirco nos, quibus Ecclesiarum Dei regimen commissum est, Ecclesiæ beati Petri Apostoli providentes, in posterum de rebus suis, quæ jure competere sibi videntur, privilegium nostræ auctoritatis constituere, ratum duximus; arbitramur etenim ad futuræ utilitatis fructum plurimum valere, quod contra infestationem Tyrannorum, & quorumlibet pravorum hominum jure videntur habere. Igitur auctoritate apostolica constituimus defensionis privilegium de omnibus rebus prædicti Monasterii quatenus prædictæ res quiete maneant, & Monachi Deo servientes secure eas possideant, hoc est ipsum prædictum Monasterium undique circumdatum, & reædificatum in integrum cum cellis, & cæteris Ecclesiis suis, seu curtibus, & fundis, & casalibus; videlicet Monasterium sancti Sergii, quod nuncupatur Canelicum, situm Romæ regione quarta in Suburra cum Ecclesia sanctæ Euphemiæ juxta se positam, & cum omnibus suis pertinentiis intus & foris: & plebem sancti Constantii, & sancti Rufini, & sancti Martini cum omnibus eorum pertinentiis; & Ecclesiam sancti Justini, & medietatem sancti Juliani in casale: & Ecclesiam sancti Andreæ in ripula; & Ecclesiam sancti Benedicti in Albutiano: & Ecclesiam sancti Benedicti, quæ posita est in Agilione: & Ecclesiam sancti Benedicti in Petra Valliola: nec non Ecclesiam sanctæ Mariæ in prædicto Agilione, & cætera omnia, quę ibidem habere videtur: simulque Ecclesiam sancti Marci positam sub Papiano: & Ecclesiam sancti Sylvestri in Murcella: & Ecccclesiam sancti Andreæ Apostoli in Colle: & Ecclesiam sancti Angeli in Aliano, & unam portionem Ecclesiæ sancti Petri in Cesiano; & Ecclesiam sancti Sylvestri in Petriolo: & Ecclesiam sancti Sixti in Coloniola: & Ecclesiam sancti Petri in Comitatu Assisinato in loco, qui vocatur Petroniano: pariterque Ecclesiam sancti Petri apud Montem in ipso Comitatu: & medietatem Ecclesiæ sancti Donati de valle Pontis juxta Civitellam cum omnibus eorum pertinentiis, & adjacentiis; nec non curtem de Petroniano, & de Petriolo, & quartam partem de Castello de Ranucredulo cum omnibus eorum pertinentiis, & curtem de Casale cum sua pertinentia. Confirmamus etiam ipsi Monasterio sancti Petri Massas duas, unam, quæ vocatur Casalini, & alteram, quæ vocatur Posulo cum ecclesiis, casis, vineis, campis, hortis, montibus cultis & incultis, silvis, & arboribus pomiferis, & fructife-

Confirmatio bonorum ad Monasterium hujusmodi pertinentium, cũ decreto omni modæ exemtionis ab externa inquietudine quacumque.

Enumeratio dd. bonorum.

feris, & infructiferis, aquim, aquarum decursibus, vel cum omnibus adjacentiis, ac pertinentiis earum territorio Perusino positis. Immo autem concedimus & confirmamus vobis Ecclesiam sanctæ Mariæ in Pitiniano, & Ecclesiam sancti Clementis in Ripa fluminis positam cum omnibus earum pertinentiis ac adjacentiis, cæterasque terras cultas & incultas, servos quoque, & ancillas, vel omne, quod dici & nominari potest, eidem venerabili Monasterio pertinentes, sive quidquid in futuro a Regibus, & Ducibus, vel a qualibet persona fidelium ibidem concessum & oblatum fuerit, nostra auctoritate liberum & securum ab omni extranea potestate permaneat. Unde volumus, ut nullus Rex, nullus Marchio, nullus Princeps, nullus Dux, nullus Archiepiscopus, nullus Episcopus, nullus Comes, nec Vicecomes, neque ulla magna parvaque persona in eis, quæ supra dicta sunt, potestatem exerceat, aut vim facere præsumat; vel contra hoc nostrum Privilegium aliquid adversitatis agere audeat. Et omnes Episcopos, cæterosque clericos in præfato Monasterio, & in omnibus suis ditionem quamlibet habere, ac auctoritatem præter Sedem Apostolicam prohibemus; nec missarum solemnitatem ibidem quispiam præsumat celebrare, nisi a vobis vestrisque successoribus Abbatibus fuerit invitatus. Romano autem Pontifici prædictus locus sit semper subjectus, eique serviens obediat, & sub nullo alterius jure vel potestate consistat. Abbates vero ejusdem loci moderandi, atque ordinandi ea, quæ necessaria fuerint, habeant potestatem, & non audeant confundere, seu dissipare, necnon vendere, seu quolibet modo alienare ea, quæ Monasterii esse videntur, nisi ad utilitatem & honorem ejusdem venerabilis Monasterii, & nostri Apostolatus. Statuimus autem, cum Abbas ipsius Monasterii obierit, neque a Regibus, neque ab Archiepiscopis, sive ab Episcopis, neque a Marchionibus, vel Comitibus, neque a qualibet persona hominum aliqua cupiditatis causa ibidem eligatur, neque consecretur Abbas, sed qualis a cuncta congregatione Monachorum ibidem degentium eligetur & communi consilio, a nobis nostrisque successoribus Pontificibus consecretur. Jubemus insuper, ut omnes nocivæ Ecclesiæ vestri Monasterii Bullæ omnino vacuæ, & inanes consistant. Damus quoque licentiam vobis vestrisque successoribus Abbatibus ordinandi vestros Clericos a qualicumque volueritis Episcopo, & Chrisma accipiendi. Similiter volumus, ut nullus Episcopus, vel ipse, in cujus Parochia situm est idem venerabile Monasterium, aliquem vestrorum Clericorum servientium tam in eodem Monasterio, quam in cæteris vestris cellis, audeat excommunicare, vel ad Synodum provocare. Quandoquidem vero ad nostram Synodum sive pro aliqua nostra utilitate vocati fueritis, remota contradictione omnium Clericorum ac Laicorum venire non recusetis. Quapropter sub obtestatione divini Judicii & anathematis interdictu promulgantes decernimus, ut nullus nostrorum successorum Pontificum, vel aliqua magna parvaque persona hominum audeat vel præsumat contra hoc nostrum apostolicum Privilegium aliquid injuste agere. Si quis autem, quod non credimus temerario ausu contra hoc nostrum apostolicum Privilegium venire tentaverit, nisi resipuerit, auctoritate Beati Petri Apostolorum Principis anathematis vinculo sit innodatus, & a Regno Dei alienus, & cum Juda traditore Domini Nostri Jesu Christi in Inferno consistat sociatus. Insuper autem nostro Palatio viginti libras auri purissimi coactus exolvat. At qui pro intuitu custos & observator extiterit hujus apostolici Privilegii, benedictionis gratiam a nostra Sede, cælestis Regni gaudia a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manus Joannis Scriniarii, & Notarii nostri Palatii Mense Majo Indictione Tertiadecima. Bene valete.

Confirmatio futurarũ quoque donationum.

Omnimoda libertas ab õni laicali, vel ecclesiastica jurisdictione.

Soli Apostolicæ Sedi jus in Monasterium reservatur.

Abbates nequid vendere aut alienare de Monasterii bonis nisi ad utilitatem possint, decernitur.

Abbatis electio penes Monachos; Consecratio vero ad Rom. Pontificẽ spectare declaratur.

Irritatio Bullarum omniũ, quæ Monast. damno sint.

Libertas ab Episcopi ordinarii jurisdictione.

Anathematis, ac 20. libr auri pœna cõtra Privilegii hujus violatores.

Script. mense Majo anno Domini 1045. Põtif. Gregorii anno II.

IV.

Confirmatio Privilegiorum a Summis Pontificibus concessorum Farfensi Monasterio.

Gregorius Episcopus, Servus Servorum Dei, Abbati Almerico, omnibusque fratribus sibi subjectis Monasterii Farfæ, salutem & apostolicam benedictionem.

Ex Chronico Farfensi inter Rer. Ital. Script. Tom. II. P. II.

Notum sit omnibus Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, majoribus & minoribus in orbe Romano degentibus, quod Abbas Farfæ Cœnobii, scilicet Almericus, deprecatus est nostram celsitudinem, ac charitatem, cum grege sibi commisso, quatenus quæ ordinaverunt atque constituerunt sancti antiqui Pontifices in Farfensi Cœnobio Beatæ Mariæ semper Virginis, confirmaremus. Itaque ea confirmamus & corroboramus, videlicet ut a qualicumque Episcopo, placuerit Abbati vel Monachis ejusdem Monasterii, sacrari suas Ecclesias, ac Monachos ordinari suos, nostra licentia præceptoque fiat; & ut verius credatur, nostro sigillo in perpetuum corroboramus. Si quis autem huic nostro præcepto contrarius extiterit, vel violaverit, x. libras auri in apostolicæ aulæ thesauris, & x. in Beatæ Mariæ Virginis persolvat. Et hoc constituimus non tantum in Comitatu Abinensi, sed & in Marchia, & in omnibus cellis supradicto Cœnobio subjectis, vel ubicumque aliquam possidet possessionem ecclesiasticam: Clerici quoque degentes in Ecclesiis ejusdem Cœnobii hac libertate utentes, sacros Ordines similiter recipiant a qualicumque Episcopo Abbati placuerit Farfensi; Veruntamen hoc jubemus, quatenus hi Ordines fiant a bonis & catholicis Episcopis. Bene valete. (*a*)

Alberici Abbatis preces.

Liberum Abbati sit quem voluerit Episcopum, ad Ecclesias consecrandas, & Monachos ordinibus initiandos vocare.

Pœna contra inobservãtes.

(*a*) Vir Cl. Ludovicus Muratorius datum vult hoc Privilegium circiter annum 1045.

CLEMENS SECUNDUS

PAPA CL.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MXLVI.

CLemens Secundus, natione Theutonicus, antea Suidegerus nomine, Bambergensis Episcopus, in ipsa Natalis Domini die inthronizatus est Summus Pontifex anno 1046. paulo post factam a Gregorio VI. abdicationem. Sedit in Pontificatu menses ix. dies xxvi. (a) Imperantibus in Oriente Constantino Monomacho, in Occidente vero Henrico III., quem Clemens Romæ Imperatorem cum conjuge suæ inthronizationis die coronavit. Obiit ex Germania redux, dum adhuc esset in itinere die 9. Octobris 1047. ejusque corpus Bambergam translatum in Metropolitana Ecclesia tumulatum est. Post ejus mortem iterum Romanam Sedem invasit, ut superius diximus, Benedictus.

(a) In Catalogos Vignolii Scriptorum potius incuria mendum irrepsit, quam Compilatorum errore: prout etiam in Catalogos Criticæ Baronianæ præfixos, in quorum 11. scribitur m. ix. d. xvii., incluso fortasse obitus quoque die.

I.

Juxta Pontificum Decreta Ecclesiæ Fuldensis exemptionibus confirmatis, ejus Abbatibus ad sui defensionem, Episcoporum more Sedem Apostolicam appellandi facultas tribuitur.

Ex Autbentico edidit Frid. Schannat. inter Probat. Diæc. & Hierarch. Fuld. n. xxii.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, dilectissimo in Domino Roingo venerabili Abbati, Pontificii nostri perpetuam in Domino salutem.

Exordium.

CUra nos urget sacrarum omnium Dei Ecclesiarum utilitatibus favere, ac secundum quod unaquæque in proprio statu mansura sit, congruum eis impertire suffragium: quocirca, dilectissime fili, omnia, quæ a predecessoribus nostris juste ac rationabiliter vestri postulasse visi sunt præcessores, tibi tuisque successoribus perpetuo confirmamus: Monasterium ergo Fuldense, quod sancti Bonifacii vocabulo viget, constructum in loco, qui dicitur Boconia erga Ripam fluminis, quod dicitur Fulda cum omnibus villis, curtibus, districtionibus, seu omnibus ad se pertinentibus, tibi nostri privilegii præceptione concedimus, largimur, ac confirmamus, ea scilicet ratione, ut nullus inde futurus Abbas consecrationem umquam accipere præsumat, nisi ab hac nostra Apostolica Sede: inter omnia vero Galliæ, seu Germaniæ totius Cœnobia primum honorem in sessione, sive in judiciali sententia, seu in omnibus Conciliis, ac ordinibus, tibi, tuisque successoribus attribuimus habendum: Nulli etiam Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, vel quoquo modo in clero constituto temere, aut proterve nisi a vobis accepta licentia super principale altare vestri Monasterii missarum solemnia celebrare liceat: nullius certe persona Principis neque totum neque partem vestri Monasterii alicui mortalium ulla ratione subdere, vel sub beneficii nomine dare præsumat, sed omni tempore soli sanctæ nostræ Romanæ Ecclesiæ libera securaque deserviat: si, quod absit, aliquis in eodem Monasterio constitutus Abbas aliquo crimine infamis fuerit, constituimus, ac apostolica auctoritate indissolvibiter manere sancimus, ut pulsationis discrimen nullum sentiat, donec nostra Apostolica Sedes judicii censuram ei imponat: Liceat tibi tuisque successoribus in perpetuum Episcoporum more, nostro dono, nostraque munificentia Apostolicam Sedem ad vestram defensionem appellare, ac contra omnes emulos Romanæ majestatis scuto vos defendere: hæc denique universa inter totius orbis Cœnobia vestram Fuldensem Ecclesiam specialissimo dilectionis affectu perpetuam habituram concedimus ac firmiter corroboramus. Igitur quicumque hujus nostri Privilegii observator extiterit, omni benedictione repleatur: qui autem quoquomodo hanc nostram præceptionem violare præsumpserit, nisi resipiscat, individuæ Trinitatis iram incurrat, sancti Petri Apostolorum Principis maledictione redundet, trecentorum & octo Patrum Concilio dampnetur: atque in extremo die judicii amaranata anathemate præditus hujus claritudinem nesciat; sed exteriores tenebras cum diabolo, ac consentaneis ejus perpetualiter gemat.

Confirmatio Pontificiorum Diplomatum; Item bonorum omnium ad hocce Monasterium spectantium. Abbates Fuldenses consecrationem ab A. S. accipere teneantur. Monasterium Fuldense Monasteriorum omnium Germaniæ & Galliæ Primum & Caput declaratur. Nemini etiam Episcopo liceat inconsulto Abbate super majori altare Monasterii Sacra facere. Monast. soli Ap. Sedi sit subiectum. Abbas ab ea solum judicetur. Jus appellationis ad Sedem Ap. Anathema contra inobservantes.

Scriptum hoc privilegium per manus Joannis Scri-

Scriniarii ac Notarii nostri sacri Palatii *. Data pridie Kalend. Januarias per manus Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis. Anno Domini Nostri Jesu Christi MXLVI. Domni Clementis Secundi Papæ I. Indict. XV.

Dat. die 31. Decembris Anno Domini 1046. Pontif. Clementis Anno I.

II.

Decretum, ut in posterum Ravennati Episcopo secundus post Romanum Pontificem locus in Concilio absente Imperatore tribuatur.

Clemens Episcopus, Servus Servorum Dei, omnibus Sanctæ Ecclesiæ Filiis perpetuam in Christo salutem.

Ex Concil. Tom. xi. col. 1343.

Proemium ab Episcoporum vana ambitione petitum.

Quod propulsis ab Apostolica Sede his, qui in ovile sacratissimum Apostolorum principi Petro a Christo Domino commendatum non ingressi fuere per ostium sed aliunde subrepsere, utpote fures & latrones, prospicientes suis commodis potius, quam gregis humilitati *, non est nostris meritis adscribendum, sed divinæ benignitati, qui elegit ea, quæ non sunt, tanquam sint, ut ea quæ sunt, evacuentur. De multis autem, quæ in ipso nostri Pontificatus primordio acta sunt in Synodo, quam & pro communi utilitate maturavimus, & circa nonas Januarias celebrantes, unum propitiante Domino nobis concessum est illic determinare, quod multoties ventilatum a retro Pontificibus prædecessoribus nostris, aut vix, aut nullo fine sopitum est, illud videlicet in Synodo sedendi jurgium quod emerserat, inter Ravennatem, & Mediolanensem Archiepiscopos, unde & in ipso nostro Synodo Aquilejensis Patriarcha mussitabat: quis enim sibi juxta nos dextri lateris locum vindicabat, & cui jure deberetur nobis incertum erat. Contigit autem prima die Synodi non interesse Mediolanensem Archiepiscopum a primordio, sed jam die inclinato, cum Patriarcha a dexteris nostris sederet, interposita tamen Sella carissimi filii nostri Imperatoris Henrici jamjam advenire putabatur, quia eo loci erat Electus quoque Ravennatis Ecclesiæ a sinistris ut sederet; quo Mediolanense Archiepiscopo in medium veniente, dexterum quia locum petierat, hinc acclamatum est ab electo Ravennate sibi debere illum; simili modo a Patriarcha Aquilejensi: & ita unius rei altercatio inter sese orta est. Placuit autem universæ Synodo trium partium dissentionem coram differri, statimque prolatus quidam catalogus nominum eorum Archiepiscoporum qui interfuerant Synodo Symmachi Papæ, ubi præscriptus erat Mediolanensis Episcopus, quo contra ostensum est privilegium Ravennatis Ecclesiæ, continens qualiter illa inscriptio nominum non aliquo jure, non aliqua plenitudine, sed potius gratia humilitatis evenerit; quod scilicet Archiepiscopus Ravennatensis permiserit præscribi sibi illo tantumodo casu Archiepiscopum Mediolanensem: &, ne propterea quivis error in posterum gigneretur, placuisse Papæ Joanni successori illius Symmachi, ipsum privilegium fieri, hoc autem propterea, ut quis videretur esse major, quamvis non dextra Papæ Romani semper jure deberetur Archiepiscopo Ravennati: addendum tamen ei esse, soli Imperatori, si præsens adesset, & sic ad sinistram eum transmigrare debere. Quibus duorum altercatorum ostensis, cæteri quoque altercatori idest Patriarchæ ostensum est privilegium a Joanne XIX. Papa actum similiter de sessione ad dexteram partem. His auditis, universa Synodus interrogata est. Primo autem omnium Romani Episcopi, Clerusque Romanus, quibus authoritas est major, & ipsa res nota erat: deinde retribuimus. Cumque ordine Joannes Episcopus Portuensis, & Petrus Diaconus nostræ Apostolicæ Sedis Cancellarius, privilegium Ravennatis Ecclesiæ vice sua universæ partes laudarent; Poppo quoque Brixiensis Episcopus hoc idem fecit, ejusque vocem tota Synodus est consecuta: quo igitur in unum placitum vox omnium conveniens noster quoque assensus pari ratione accommodatus est. Ut vero, quod actum est, omnibus innotescat, placuit nostris apostolicis literis annotari, & tum præsentibus quam futuris intimari, ut tanto firmius valeat, quanto constat de nostro ore audiri verum, ne posthac iterum vel Archiepiscopo Mediolanensi vel Patriarchæ Aquilejensi de sessione dextri lateris nostri liceat excitare quamlibet controversiam: interdicimus nostra apostolica authoritate, hoc est de cetero licere. Quod si forte fuerit præsumptum, pro temeratione interdicti nostri non modo bannum S. Petri nostræ Sedi persolvat, verum nostræ quoque excommunicationis & anathematis laqueos incurrat. Sedem etiam Ravennatensis Archiepiscopi jubemus semper esse a dextris nostris, nostrorumque successorum, secundum antiquæ constitutionis authoritatem, nisi forte Imperator affuerit, & tunc etiam ipsum sinistrum locum tenere, per hanc nostræ authoritatis firmitatem, huic nostræ narrationi subjectam. Scriptum per manum Joannis Scriniarii, & Notarii Sacri nostri Palatii. (a)

*Forte legendum utilitati.

Synodus Romana I. sub Clemente II. PP.

Antiqua controversia inter Ravennatem & Mediolanensem AA. & Patriarcham Aquilejensem de jure præcedendi.

Quæ evenerint hac super re in dicta Synodo.

Mos servandi locum ad Imperatorem spectantem in Conciliis.

Synodus sub Symmaco PP. in qua Mediolanensis Archiep. præcessit.

Privilegium hujusmodi leg. super.

Jus præcedendi Ravennati Archiep. adjudicatum.

Mediolanensi & Aquilejensi AA. hujusmodi controversiam amplius excitare interdicitur.

Pœnæ, si quid in contrarium attentaverint.

Sella Ravennatis Archiep. a dextris PP. semper futura stabilitur, Imperatore absente.

III.

Confirmatio Translationis Joannis Episcopi a Pestana ad Salernitanam Ecclesiam, cui Pallium Antecessorum more conceditur.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei, Dilecto in Christo fratri Joanni amodo Salernitano Archiepiscopo perpetuam in Domino salutem.

Ex Tom. xi. Conc. col. 1311

Quotiens ita contigit, ut exigente necessitate, & maxima utilitate transmutandus est quisquam Episcopus de propria Sede ad aliam; diligentissime perquirenda est persona, utrum necessario sit transmutanda, ut sic major utilitas oriatur, sicut major Sedes assumitur. Te vero, Frater carissime, quem unanimitas Cleri & populi Salernitanæ Ecclesiæ, una cum gloriosissimo principe Guaimario de Sede Pestana accepit, & in suum Pontificem elegit, diligenter discussimus, ne tuæ ambitionis causa, & non majoris utilitatis necessitate electus fuisses, aut forte per simoniacam hæresim. Quo-

Quid requiratur ad translationem Episcoporum.

(a) Celebratum est hoc Concilium anno 1046. Pontificatus Clementis primo, & quidem mense Januario, ut asserit Clemens PP. in exordio Diplomatis hujus.

Joannis Episcopi electo Romæ diligenter discussa.

Quod ita ab omnibus est abnegatum, ut nullius audiretur ore prolatum. Siquidem Salerni manentes, & hoc ab omnibus perquirentes, cum te audiremus ab omnibus laudari, & ab omnibus videremus amari, Dominum benediximus, qui tantam concordiam in tanta hominum diversitate super te potuit efficere, ut nullus videretur discrepare. Etenim circa te idem amor in omnibus, eadem intentio, commune omnibus desiderium. Quapropter annuentes petitioni votoque eorum omnium, & maxime prædicti gloriosi principis Guimarii, te, frater, sicut & de Sede propria ad suam trastulerunt, poscentibus tuorum meritis morum, non rapina tuæ avaritiæ id affectante, apostolica assentione per hoc nostræ auctoritatis privilegium incardinamus, & inthronizamus eidem Salernitanæ Sedi, in qua fungaris Archiepiscopi decore, & honore. Nam in te nobis complacuit, quidquid de te fama dispergit, videlicet sanctitas, castitas, benignitas, & omnia, quæ Deo placabilia sunt.

Joannis dotes.

Confirmatio electionis, & translationis.

Pallium Joanni conceditur.

Unde in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti Archiepiscopali pallio nostra apostolica manu dilectionem vestram insignivimus: quo utaris toties in anno, quoties predecessores tuos eo usos fuisse constat. In quo, quia de vellere ovis est, intellige te ovium pastorem: Et quia eo circumcingeris, & etiam circa humeros portas, cognoscas, & undique circumspicias, ne aliqua erret, & in morsus incidat luporum. Quod si aliquando, quod absit, contigerit, eam habeas in humeros ad caulam reportare, & pristinæ societati coadunare. Quod vero ante, & retro crux Domini habetur, illud apostolicum semper docet ante oculos tuæ mentis habere; Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Confirmamus etiam tibi ipsum ex integro archiepiscopatum Salernitanum, cum omnibus adjacentibus parrochiis suis. Et insuper licentiam damus, & potestatem ordinandi, & consecrandi Episcopos in his subjectis vobis locis, hoc est: Pestanensem Episcopatum: cum parrochiis, & adjacentiis suis: Episcopatum Consanum, & Episcopatum Nolanum: & Episcopatum Malvitanum*: nec non & Episcopatum Acerentinum*, simulque, & Episcopatum Bisiniacensem: atque Episcopatum Cusentiæ * cum omnibus parrochiis, & adjacentibus eorum. Pro pallio vero, quod supradiximus, post discessum, quidem tuum successores tui perveniant ad Apostolicam, Sedem, & usum pallii consecrationemque decretaliter recipiant. Et non habeant potestatem successores nostri in cunctis prædictis Episcopatibus, quos vobis apostolica auctoritate concessimus, deinceps Episcopos consecrare, quem admodum vobis concessum est. Siquis autem nefario ausu, quod non optamus, huic nostræ concessioni aliquo modo contraire voluerit, & omnia suprascripta, a nobis firmata, violare præsumpserit, perpetuo anathematis vinculo religetur. Et ut hæc nostra concessio firma in perpetuum maneat, bulla nostra, & sigillo eam signari præcipimus. At qui pio intuitu custos & observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam, & cælestem retributionem a justo judice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

Adhortatio sumpto themate ex materia ejusdem Pallii.

Quod sit Episcoporum munus.

De Crucis gestatione.

Galat. 6.

Ecclesiæ Suffraganeæ Salernitani Archiepiscopatus.

* *Forte* Malfitanum, *vel* Amalfitanum.

* *lege* Acheruntinum.

* *alias* Cosentiæ.

Salernitani Archiep. pro Pallio habendo ac pro consecratione Romam accedere teneantur.

Suffraganeorum vero Episcoporum consecratio ad ipsos Archiep. spectare decernitur.

Anathema in attentatores &c.

Scriptum est per manus Joannis Scriniarii, & Notarii sacri Lateranensis palatii &c. Datum XII. Kalendas Martii per manus Petri Diaconi, & Bibliothecarii, & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis anno Domini Clementis II. Papæ primo, indictione XV.

Dat. die 18. Februarii anno Domini 1046. Pontif. Clem. anno 1.

IV.

Privilegium confirmationis bonorum omnium ad Monasterium S. Michaelis Archangeli Bambergen. Diœcesis spectantium.

In Chronologia Monast. Germaniæ edidit Gaspar Bruschius pag. 316.

Clemens Episcopus, Servus Servorum Dei, Adelhemo Abbati Monasterii S. Michaelis Archangeli Babenbergæ positi perpetuam in Domino Salutem.

Exordium.

Omne ædificium, quo profundiore nititur fundamento, eo ampliore roboratur firmamento. Fundamentum autem aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus, Deus noster, super quo primus ædificatus est Petrus, cui ipse dixit: Tu es Petrus & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Ecclesiam vero cum sit una, particulariter tamen divisa, Ecclesias alias veluti filias nomen matris habentes habet. Generalis igitur Ecclesia in Petro, speciales illæ constitutæ sunt in multis pro labore difficultatis, quicquid tamen est Ecclesiarum ubique terrarum, semper respicit ad apostolicum firmamentum & fundamentum. Quapropter, fili carissime, Abba reverendissime, juste & rationabiliter visum est tuæ experientiæ, postulare a nostra (ubi indigne sedemus) Apostolica Sede scutum firmissimum, robur validissimum vestro monasterio pro bonis, quæ modo habet & in perpetuum habiturum est. Quod quidem voluntate promptissima concedimus, & toto animo annuimus. Præsedimus etiam sanctissimæ Babenbergensi quamvis indigna pastoralitate, & ipsi vestro Monasterio dilectionem non modicam exhibuimus, invitante & quodammodo compellente nos exemplo beatissime memoriæ Domini Henrici, Serenissimi Imperatoris ejusdem Ecclesiæ conditoris. Et promovit nos Divina dignatio absque ullo nostro merito, & propterea nostro repugnante animo in columen Apostolicum, in fastigium omnium Ecclesiarum, ubi est totius Christianitatis fundamentum, quod tibi bene visum est, & nobis bene esse videtur, scilicet ut omne bonum vestri Monasterii præsens & futurum sic nostra apostolica auctoritate roboretur, ut a nemine mutiletur. Statuimus igitur apostolica censura sub divini judicii obtestatione, ut nulli unquam Duci, Marchioni, Comiti, Vicecomiti, Castaldioni, nec præterea ipsius loci in posterum Episcopo, extra canonicam auctoritatem, nullique personæ horum liceat auferre de bonis, quæ ipsi Monasterio S. Archangeli Michaelis per prædictum sanctissimum Imperatorem Henricum collata sunt, & ab aliis Christifidelibus, & etiam quæ sunt in perpetuum conferenda, ut quicunque id tentaverit, sciat se excommunicationis vinculo ligatum, & etiam anathematis lancea præforatum nostræ apostolicæ potestatis vigore, donec, quod injuste abstulit, juste restituat. Qui vero defensor & observator extiterit eorum bonorum, ille benedicatur

Matth. xvi. 18.

Generalis Ecclesia in Petro Apostolo.

Adelhemi Abbatis preces.

Confirmantur bona omnia ad Monasterium hujusmodi pertinentia.

Henricus Imperator Monasterii hujus fundator.

Cujuscumque dignitatis, & gradus personis eadem bona quoquomodo auferre &c. omnino interdicitur.

Dat. die 19 Aprilis anno Domini 1047. Pontif. Clementis anno I.

tur ab eo, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Bene valete. Data XIII. Kal. Maji per manus Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis Anno Domini Clementis Papæ Secundi primo, Indictione XV.

V.

Ecclesiæ Bambergensis Privilegia & Immunitates confirmantur.

Ex Actis sanctorum ad diem xiv. Julii.

ClemensEpiscopus, Servus ServorumDei, sacratissimæ nostræ Babenbergensi Ecclesiæ in filiis, & filiabus ejus, clero videlicet ac populo perpetuam in Domino salutem.

Exordium.

Dispensatio sæculorum venit de Principe cœlorum, qui antequam sæcula efficerentur, præscivit qualiter disponerentur: inde fit, ut non possit non impleri, quod ab æterno illius oculo potuit prævideri. Tanti numinis nutus te suam charissimam filiam Babenberc nobis in sponsam legitimam desponsavit, & arte regere, quantum in nobis fuit, sua propitiatione donavit. Certe nulli marito circa uxorem fides purior, & amor ardentior, quam circa te nobis. Nec umquam vel in mentem venit te destituere; & alii adhærere, sed nescio quo divino consilio actum est, ut matri suæ, omniumque Ecclesiarum consociarer, & aliquantum tamen non omnino a te separarer Ecce enim cum illud caput mundi, illa Romana Sedes hæretico morbo laboraret, & carissimi filii nostri Domini Heinrici Imperatoris Augusti præsentia ad hoc instaret, ut ejusmodi ægritudinem propulsaret, explosis tribus illis, quibus idem nomen Papatus rapina dederat, inter tot agmina sanctorum, qui aderant, Patrum dignatio cælestis gratiæ nostram indignissimam mediocritatem, cunctis nisibus refragantem, voluit elegi, & altissimi Apostolorum Principis vice fungi.

Romanæ Ecclesiæ dignitas.

Avulsum me tunc a tuo gratissimo latere, sponsa dulcissima, quis dolor apprehenderit, qui mœror confecerit, quo pacto exprimam, nescio; cum nobis omnem modum videretur transgredi. Plus honoris est, plus decoris, plus, inquam, virium Matri, quam Filiæ, utpote cui omne genu terrestrium flectitur: pro cujus arbitrio janua cæli aperitur, & clauditur; adversus quam nec portæ prævalent inferorum. Non tamen tantæ dominationis cupido ostio nostræ mentis irrepsit, cordisque cervicem libenter inflexit. Satis nobis erat tecum activam, bene contemplativam quoquo modo ducebamus vitam, præsertim cum perfectus amor nec speciem alterius umquam, nec intueretur opulentiam. Testem invocamus aciem divinam non commentari nos apologiam: ille enim secreta cordis rimatur, cui nulla nox obtenebratur. Pro teste quoque utimur ipsa conscientia, ubi sua est sollicitudo continua. Interiorem pupillam nec terrarum spaciositas, nec tot retundunt opposita; quin amicam meam, sponsam meam, columbam meam, sororem meam diligentiori cura circumspiciam, & undique munitam faciam. Concessum nobis est divinitus non nostris meritis, jam diximus, jus illud Apostolicum, quo & cœlis imperatur, & terris. Unde dignum duximus, & accommodum, decrevimus, ut de profectu nostro tu quoque proficias, & inde tibi amplius consulas, unde nobis illa potestas ampliatur.

Henricus Imperator Bambergensis Ecclesiæ fundator.

Piissimæ recordationis Dominus Heinricus Imperator augustus te fundavit, te etiam in altum culmen erexit. Quo supplice inexpugnabili muro, & propugnaculis Apostolici munimini adversus omnes impias manus prævalentes bene circumvallata es, per prædecessores nostros, Joannem scilicet XIV. Papam, & Benedictum. Quod etiam idem nos facere cupientes, ut triplici tuitione circumcincta per virtutem S. Trinitatis nihil umquam patiaris læsionis, nihil umquam ab aliquo molestationis, secura semper & quieta manens, in filiis & filiabus tuis, semper Deo devote obediens: secura semper & quieta manens, statuimus per hoc nostri magisterii privilegium, ut de bonis illis omnibus, quæ tibi sponsa charissima, virgo castissima, Ecclesia speciosissima Banbergh., summa liberalitas ejusdem orthodoxi Imperatoris, de summa devotione procedens, pio affectu contulit, & nomine tenus illa per concambium convenientissimum & acceptissimum a Wirzeburgensi, Eistettensi Episcopis canonico & rationabili judicio permutavit: vel quorumque post eum fidelium religiosa pietas obtulit, & oblatura est usque in perpetuum, sive sint mobilia, sive immobilia, nullus Imperator, nullus Rex, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes; præterea non Archiepiscopus, non Episcopus, non Abbas, nec ulla hominum persona audeat, tentet, præsumat quidquam vel violentia, vel fraude, vel furto detrahere, minuere, mutilare.

Decretum immunitatis.

Confirmatio Bonorum.

Violatoribus mala;

Quod si quis diabolico instinctu pulsatus crudeli temeritate admittere non perhorruerit, & admissum citius emendare neglexerit; hujusmodi hominem, quicumque sit, de communione sacrosancti corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi, & a participio totius christianitatis non solum excludimus, sed etiam propulsamus: quin etiam apostolici anathematis acutissima lancea eum transverberamus, ut pro malefactis male perditus mortem gemat æternam, associatus in gehenna inferioris inferni dœmonum principi, mortis inventori, & etiam Judæ sacrilego & proditori, undique circumcinctus draconibus tartareis in ultionem sævientibus, nec in ultimo tremendi diei judicio ad vitam resurgat: sed crudelissimum corpus resumens duplici contritione conteratur, infelicissimo, & miserrimo genere vivendi mortem quærens & non inveniens.

Observatoribus bona omnia precatur.

Qui vero pio intuitu proprias manus ab hujusmodi temeraritate subtraxerit, & si ita res exegerit, adversum omnes insurgentes, & quidquam auferre conantes, ea bona defenderit, ad tuum tuorumque opus, sanctissima Babenberch; illa scilicet, ut prædictum est, quæ tibi collata sunt, vel de cetero in eternum tibi conferenda sunt, talis ab illo benedicatur, qui super Cherubim sedet, & glorietur, pro eo, quod hoc nostre Apostolicæ auctoritatis Privilegium studuit observare illesum, suoque robore solidatum, quod nimirum consilio & voluntate, nec non alacri promptoque animo charissimi filii nostri, jam superius memorati, Domni Heinrici Imperatoris Augusti de nostra Apostolica Sede tibi transmissum, eidem gratulare. Etenim, ut te plantavit Conditor tuus ille, primus

mus Heinricus Cesar Augustus, sic est Secundus vestigia ejus secutus, & ut pari nomine, parique dignitate, sic pari devotione te rigavit, tibi incrementum dedit, & adhuc, dum usque vixerit, Deo miserante & inspirante, dabit. In quo te dulcissima sponsa, optamus in secula seculorum crescere, pollere, vigere, dicentes Bene valete.

DAMASUS SECUNDUS

PAPA CLI.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MXLVIII.

CUM post mensem a Clemenris II. obitu invasam a se Apostolicam Sedem menses viii., anteactæ abdicationis immemor, tenuisset Benedictus die Dominica 17 Julii anno 1048 in Apostolicam Sedem inthronizatus est Damasus II. natione Noricus, antea Poppo dictus Brixinensis Episcopus. Post xxiii. (*a*) ab electione sua diem, cum decessisset apud Præneste die 8. Augusti 1048. ad S. Laurentium extra Urbem sepultus est. Vacavit Sedes menses vi. (*b*)

(*a*) in hoc conveniunt iv. Vignolii Catalogi, cæterique fere omnes.

(*b*) Pene nulla inter Catalogos discrepantia.

SANCTUS LEO NONUS

PAPA CLII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MXLIX.

LEO nonus, antea Bruno Tullensis Episcopus, natione Theutonicus, die 2. Februarii 1049. eligitur, & post sex dies Dominica scilicet I. Quadragesimæ summus Pontifex coronatur. Sedit in Pontificatu annos v. menses ii. dies vii. imperantibus in Oriente Constantino Monomacho, in Occidente vero Henrico III. Impp. Obiit die 19 Aprilis anno 1054. ætatis vero suæ quinquagesimo. Corpus primo juxta Sepulcrum S. Gregorii Papæ in Ecclesia S. Petri conditum, deinde propter miracula sub proprio Altari, Pauli V. Pontif. Max. jussu in novum Templum processionali pompa delatum, sub ara solemni ritu collocatum est anno 1606 Vacavit Sedes fere per annum.

I.

Privilegium libertatis Ecclesiæ cujusdam in Vico, qui dicitur villa ad fluvium Blesam.

IN nomine sanctæ & individæ Trinitatis, Patris & Filii, & Spiritus-sancti. Ego Dei clementia Leo humillimus Papa volo, ut agnoscant fideles universi sanctæ hujus Leuchorum Sedis, qualiter Abbas Milo ex sancti Bercharii Monasterio meam adierit præsentiam petens, ut cuidam altari suæ Ecclesiæ libertatem pro Dei amore, cujus servitium ille disponebat ordinare, tra-

Ex Chartario Dervensi edidit Mabill. loc. cit. num. lxii.

Causa dati privilegii.

traderem. Est autem Ecclesia illa super Blesam fluvium in vico, qui dicitur Villa, in qua Monachos ad serviendum Deo decernebat instituere. Quod ostendens meis, & hujus Dei Ecclesiæ filiis, clericis, seu laicis censuerunt, ut ejus petitioni præberem assensum; quatinus ipse Abbas, & Congregatio, ac successores eorum pro mea parvitate, sive successoribus meis semper precentur Domini misericordiam. Quorum consilium amplectens, concessimus omnem libertatem prædictæ Ecclesiæ, ut inibi habitantes Monachi absque ulla emptione altare sancti Mauricii ad honorem dicatum perpetualiter possideant. Propter quod cappellanus, qui curam animarum Villæ habuerit, Synodum atque Concilium prævideat, censumque persolvat: quando vero alius successerit oblatus a monachis absque ulla servitute locum tenebit. Si quis ergo præsumpserit hæc ullo modo transgredi quæ prædicto indulsimus locello, sciat se anathematis innodatum vinculo; qui vero illis largitatem fecerit aliquam; a piissimo Domino nostro Jesu Christo multiplicia consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Ut autem hoc opus pietatis nostræ consistat semper inviolabile, manu Mea ac Dominorum Pontificum cum Clericis ac Laicis, qui adfuerunt, censui esse roborandum.

Cappellanus hujus Ecclesiæ a Monachis deputandus.

Leonis PP. subscriptio.

EGO LEO, sanctæ Cattolicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ Præsul, Tulli confirmavi. Sgnum Halinardi Lugdinensis Archiepiscopi. Sig: Eurardi Treverorum Archiep. Joannis Portuensis Episcop. Alberonis Mettensis Episcopi, Widonis Leuchorum Primicerii. Stephani Archidiaconi. Rodulfi Archidiac. Lamberti Archidiac. Widrici Archidiac. Ulrici Archidiac. Walteri Decani, Warnerii Decani. Duranni Præsbyteri. Alberonis Rotberti. Milonis Abbatis Dervensis. Alberti Prioris. Hingonis. Wandalgeri. Ego Petrus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus, Bibliothecarius & Cancellarius, subscripsi. Ego Joannes, Subdiaconus shcolæ Cantorum, subscripsi. (a)

Subscriptiones Archiep. Episcoporum aliorúmque qui præsentes fuerunt.

I I.

Monasterium Septimianum in Diœcesi Florentina situm ab Episcopali jurisdictione liberum declaratur, multisque augetur privilegiis

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Petro Abbati Monasterii sancti Salvatoris in Septimo, tuisque successoribus Abbatibus perpetuam benedictionem & salutem.

Ughel. Ital. Sac. Tom. III.

Exordium.

CONvenit Apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Propterea inclinati precibus vestris per hujus nostræ præceptionis seriem confirmamus & corroboramus tibi Monasterium ipsum sancti Salvatoris cum omnibus bonis ejus mobilibus & immobilibus, seseque moventibus, quæcumque ad eum juste & legaliter pertinent. Nec nòn etiam censemus, ut securum ipsum Monasterium ab omni læsione sit, & sine molestia sit Episcopi: & ut ordinationes presbyterorum, vel cæterorum graduum in eodem Monasterio a quolibet catholico Episcopo tribuatur: & ut eleemosynæ tam vivorum, quam mortuorum sine calumnia Episcopi eidem Monasterio tribuantur: ut de possessione Monasterii decima a vobis accipiatur: Et quicumque se ad Monasterium sepeliri petierit, a Monachis sepeliatur: Et ut præter ab Apostolico, ne judicetur, nec ad Synodum Abbas vocetur, sicut nec ab alio consecrationem accipiat. Statuentes apostolica censura, ut nullus nostrorum successorum Pontificum, nullus Marchio, nullus Dux, nullus Comes, nullus Episcopus, nulla præterea persona hominum magna vel parva, contra hanc nostram præceptionem agere præsumat. Quod quicunque fecerit, anathematis vinculo feriatur. Qui vero custos, & observator hujus nostræ præceptionis fuerit, benedictionem a Domino Deo consequatur.

Petro Abbati Monasterium ipsum cum omnibus pertinentiis confirmatur.

Monasterium ab Episcopi jurisdictione eximitur.

Monachisque facultas datur ordinationes a quolibuerit Episcopo suscipiendi; Itē mortuos sepeliendi. Abbatique cōsecrationem a summo Pontifice suscipere liceat. Cuicūque personæ contra præsentē præceptionē agere sub anathematis vinculo interdicitur.

Datum XIV. Kalend. Maji per manus Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis, anno DomniLeonis Noni Papæ primo Indict. II.

Dat. die 18. Aprilis anno Domini 1049. Pontif. Leonis anno 1.

I I I.

Exemptio Canonicorum Veronensis Ecclesiæ, eorumque bonorum ab omni laicali, & ecclesiastica jurisdictione.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei. dilectissimis in Christo filiis Totoni Archipresbytero, Amelrico Archidiacono, & Arduino Preposito, omnibusque Canonicis S. Veronensis Ecclesiæ, tam præsentibus, quam futuris perpetuam in Domino salutem.

Ex Archiv. Canonicæ edidit Ughel. Ital. Sac. Tom. V.

Proemium.

COnvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Quapropter ex parte omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus sancti, & B. Mariæ semper Virginis beatorumque Apostolorum Petri & Pauli, cæterorumque Sanctorum, quorum nomina in libro vitæ adscripta sunt, necnon ex auctoritate sanctorum canonum omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, seu cunctis, magnis parvisque personis præcipimus, ut vestras personas seu prædia, ac beneficia, omnemque vestram justam possessionem, & investituram beneficiorum prædictæ canonicæ, quam usque nunc tenuistis, nulli liceat lædere, divestire, inquietare, vel investituram ex illius manibus accipiat. Similiter præcipimus de omnibus rebus vestræ Canonicæ tam de curtis, quamque & de castellis, seu villis, xenodochiis, factitis, incensitis, libellariis, decimis, servis, & ancillis, terris, vineis, pratis, salicetis, montibus, planiciis, tam infra civitatem quam extra civitatem, quæ a fidelibus vobis sunt collatæ, vel fuerint, ut nulla magna parvaque persona, se intromittat: Sed liceat vobis quieto eas tenere ordine sicut per mercedem meorum antecessorum Pontificum, seu Imperatorum, & Regum hactenus tenuistis eo videlicet ordine, qui in vestrarum chartularum paginis continetur. Et de nulla alia Ec-

Decretū pro libertate, & pacifica possessione hujusmodi bonorum.

(a) Hujus Privilegii Epocha revocanda est ad annum 1049. quo potissimum tempore Leo PP. Tulli adhuc erat, ut ipse asserit in sua subscriptione.

Archipresbyter, & Archidiaconus a Capitulo eligendus. Ecclesia super vos Archipresbyterum, vel Archidiaconum præferatur, vel aliquis ex clero sine electione cunctorum fratrum vestræ societatis ordinetur. Quod ob hoc dico, quia spero vestram Ecclesiam nunquam cariturам Clericis, qui ad hos honores sint utiles. *Qui tamē de bonis Canonicæ nullo modo ex se dispo nere possint. Hos si uno tēpore mori cōtigerit, ad Præpositum omni moda auctori tas devolvatur.* Si vero Archipresbyter, & Archidiaconus de supradictis Ecclesiæ bonis sine voluntate & laudatione fratrum dare temptaverint, omnimodo interdicimus ne scandalum in Ecclesia fiat. Si autem, quod absit, Archipræsbyter, & Archidiaconus uno tempore mortui fuerint, liceat Præposito frui officio illorum de investituris, donec Archipresbyter vel Archidiaconus ordinatus fuerit. Si enim ab aliquo aliquid inventionis scriptum repertum fuerit ad destruendam rectitudinem ordinum, aut hæreditatem vestram, vel ea quæ supra diximus; *Dirum anathema in statuta hæc inobservantes.* præcipimus, ut omnimodo destruatur, & numquam compareat. Si vero, quod absit, aliquis contra hoc nostræ auctoritatis scriptum agere temptaverit, vel vos in his, quæ supradiximus offenderit, si infra annum non emendaverit, illius irritus fiat conatus, & illum vivum terra diglutiat sicut Dathan & Abiron in seditione Choræ, lepra Naaman Syri super eum veniat; & maledictio, quæ fuit data in monte Ebal, & anathema maranatha, & omnes illæ plagæ, & maledictiones, quibus Deus Pharaonem & Ægyptum percussit, & quæ sunt scriptæ in quinque libris Moysis, & Judæ traditori sociatus, cum Anania, & Saphira pœnam luat æternam, & nostro seu nostrorum Successorum subjaceat judicio.

Dat. die 7. Maii anno Domini 1049. Pōtif. Leonis anno 1. Dat. Non. Maji mensis per manum Petri Diaconi, Bibliothecarii, & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis anno D. Leonis Papæ I. Indict. II.

IV.

Confirmatio Bonorum & Privilegiorum omnium ad Cluniacense Monasterium spectantium, quod solius Apostolicæ Sedis juri subjectum declaratur.

Ex Biblioth. Cluniacensi edidit Nicol. Coletus Concil. Tom. xii.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei dilectissimo in Christo filio Hugoni Abbati Cluniacensis Monasterii nostri in honorem beatorum Apostolorum Petri, & Pauli fundati, tuisque successoribus Abbatibus perpetuam in Domino salutem.

Proemium. CONvenit apostolico moderamini pia religione pollentibus benivola compassione succurrere & petentium desideriis congruum impertiri suffragium; Ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo, in sydereis arcibus promerebimur, si venerabilia loca nostro tempore aut ad meliorem fuerint statum perducta, aut, ne unquam in aliquo minuantur, corroborata. Quapropter, inclinati precibus tuis, dilectissime fili, ipsi Monasterio nostro Cluniacensi, cui Deo auctore præesse videris, per hoc nostræ apostolicæ authoritatis privilegium, sicut & fecerunt privilegiis suis antecessores nostri, confirmamus atque corroboramus quicquid rerum & facultatum modo habet, & usque in perpetuum est habiturum: ne ab aliqua humana temeritate aliquid unquam ex inde mutiletur; sed in sua integritate omnia custodiente Deo permaneant in usum & salarium fratrum ibidem nunc servientium, & per sæcula servìturorum. *Bonā omnia ad Cluniacense Monasterium spectantia confirmantur.* *Confirmantur quoque privilegia omnia pontificia.* In qua apostolicæ munitionis tuitione locum etiam ipsum antiqua, & per prædecessores nostros ei concessa libertate donamus, non nova facientes, sed vetera confirmantes. *Omnimoda Monast. libertas ab ecclesiastica vel laicali potestate.* Ne scilicet ullus mortalium, sive sit Imperator, sive Rex, sive Dux, seu Marchio, vel Archiepiscopus, vel Episcopus, aut aliqua alia humana potestas, super idem Cluniacense monasterium aliquam in aliquo potestatem exercere præsumat. *Abbatis electio per Monachos faciēda.* Nec post solutionem tui corporis aliquem ibi præferre, & ordinare audeat: sed in arbitrio semper & electione fratrum consistat, quemcumque de sua Congregatione secundum Deum, & regulam sancti Benedicti sibi præferre & imponere Abbatem voluerint: *Consecratiō vero per illum Episcopum, quem Monachi elegerint.* cujus consecratio non a constituto Episcopo sed a quolibet, quicumque ipsi Congregationi placuerit expetatur, non aliquo pretio redimenda, sed gratis accipienda. *Idem decretum de Monachorum ordinationibus, altarium, & Ecclesiarum consecrationibus.* Quod etiam de omnibus ecclesiasticorum graduum ordinationibus, & altarium, sive ecclesiarum consecrationibus præcipimus, & confirmamus: ut liceat vobis vestrisque successoribus, a quocumque ea velitis Episcopo gratis exposcere, nullusque audeat vobis contradicere. Quam prærogativam a prædecessoribus nostris Monasterio vestro concessam, & a nobis merito confirmatam, idcirco eidem contribuere decrevimus; *Cluniacense Monasterium juri tantum Sedis Apost. subjectum declaratur.* ut sicut hactenus sub apostolico tantum jure & ditione constitit, ita amodo semper consistat, nec aliorsum respiciat: quatinus sub apostolicæ defensionis umbraculo positum, semper crescat, semper augescat, nullam pravorum hominum tyrannidem, nullam humanam potestatem metuens ut quotidiana Deo obsequia devote, ut solent, & quiete ibi agantur; nec agentes, in aliquo per aliquem solicitentur, molestentur, inquietentur. *Idem de chrismate per quemlibuerit Episcopum recipiendo.* In qua prærogativa etiam Chrismatis libera receptio, a quoquo velitis Episcopo, consistit. Quæ omnia, sicut præmisimus, quemadmodum a prædecessoribus nostris sancita reperimus, ita quoque nos stabilire & confirmare decrevimus. Statuentes apostolica censura, sub divini judicii obtestatione, ut nulla unquam magna parvaque persona, spirituali vel sæculari dignitate prædita, omnive dignitate privata, contra hoc nostræ apostolicæ authoritatis privilegium venire, aut in quoquam illud infringere pertentet. *Anathema contra eos, qui hujusmodi prærogativas violare ullo modo tentaverint.* Quod quicumque ausu temerario impiaque præsumptione contra Deum, & sanctum Petrum contraque animam suam fecerit, in tunc tantum se noverit nostræ apostolicæ maledictionis aculeo transpunctum, nostræ excommunicationis telo per fossum, nostri etiam apostolici anathematis gladio transverberatum; nec ipsi per dignam satisfactionem saluti pristinæ reparandum. Qui vero se ab hoc observaverit, & inviolatum hoc nostrum privilegium permanere laudaverit, hic benedictionem, gratiam, & omne bonum a retributore omnium bonorum Deo, & in præsenti sæculo consequatur, & in futuro. *Dat. die 10. Junii Anno Domini 1049 Pontif. Leonis anno 1.* Datum IV. Idus Junii, per manus Petri Diaconi Bibliothecarii, ac Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis, anno Domini Leonis IX. Papæ primo, Indictione II.

Con-

V.

Confirmatio Privilegiorum a Clemente PP. II. Nivellensi Ecclesiæ concessorum.

Leo Servorum Dei Servus omnibus Christi Fidelibus apostolicam benedictionem.

Edidit Aubertus Miræus oper. Diplomat. Tom. 1. notit. Eccles. Belgii cap. xxxviii.

NOverint tam posteri quam præsentes, quod Abbatissa Nivellensis, Rikela nomine una cum Godscalco ejusdem loci Præposito, obtulit mihi quoddam Præceptum Domini Clementis Papæ, qui me in Apostolica Sede præcessit, quod ab illo datum nostræ auctoritatis adstipulatione confirmari rogavit. Illud autem Præceptum hoc modo se habet:

Hoc Privilegium nondum inveni.

Juxta confinium, quo Lotharingi junguntur Francigenis, est Abbatia quædam sita, Nivella scilicet S. Gertrudis Virginis, terrarum quidem affluens copiis, sed miserrime perdita, rabie indomitæ gentis.

S. Henrici Imperatoris in illud munificentia.

Cui oppressioni pie condoluit Henricus Imperator, & condolendo vehementer subvenit, restituens servituti Virginis ipsum Burgum vel Villam prædictam cum omnibus utensilibus suis, cum mercato, teloneo, moneta, maceria, cum campis, & molendinis, cum terris cultis & incultis, pratis, silvis, pascuis, & cum omni familia ibidem manente, cum hæreditate omnium in ea residentium.

Abbatiæ Advocatus juxta Abbatissæ votum.

Nullus vel Comes vel Advocatus habeatur, nisi quem Abbatissa elegerit; nec hic requirat placitum, vel aliquod judicium, nisi invitatus per Abbatissam vel Præpositum. Hoc Primatum Regni definitum consilio Imperialis firmavit Præceptio, & consignavit sigillo, unde & nos movit debita ejusdem Ecclesiæ miseratio, & Imperialis dilectio monuit, ut quod firmavit Præcepto, firmetur & hoc nostro Privilegio.

Decretum, ne in ejus Altari quisquam celebret, nisi sit Episcopus Ordinarius loci, vel ejus Hebdomadarius.

Ubi nostra apostolica auctoritate intendimus, ne quis alius Sacerdos in illo altari missam audeat celebrare, nisi soli Episcopi & soli hebdomadarii, qui ibi pro tempore sunt deputandi.

Anathema in violatores libertatum, aut bonorum Monasterii.

Quisquis igitur tantæ perditionis fuerit, qui hanc libertatem Ecclesiæ injuste infringere præsumpserit, vel de cæteris rebus Ecclesiæ sanctimonialium usui deputatis usurpando sibi vindicaverit, vel præbendam earum in pejus vertendo mutaverit, detrimentum ullo modo ingesserit, nec satisfaciendo resipuerit, apostolicam incurrat maledictionem & excommunicationem.

Dat. die 27. Julii Anno Domini 1049. Pontif. Leonis anno 1.

Datum VI. Kal. Augusti per manus Petri Diaconi Bibliothecarii sanctæ & Apostolicæ Sedis, anno Domini Leonis IX. primo Indictione secunda.

VI.

Privilegium libertatis & omnimodæ exemptionis a quacumque laicali & Ecclesiastica potestate pro Monasterio S. Mauritii Agaunensis.

Ex Cartulario Agaunensi edidit S. Guichenon Biblioth. Sebusianæ Centuria II. cap. XLI.

IN Nomine Dei æterni, & Salvatoris Nostri Jesu Christi. Leo humillimus Servus Servorum Dei, & in Apostolici Culminis arce non meritis propriis, sed ætherei clavigeri aliorumque Apostolorum Principis Petri, divina opitulante gratia sublimatus. Dominus Noster Jesus Christus, ut a primi parentis piaculi cautione humanum genus liberaret, de cælis ad terras descendit, & proprio suo cruore redemptum B. Petro pascendum commisit; quod misterium* successionis serie ad nos usque quamvis indignos pervenit. Quapropter omnes Christianos ad Sanctam Matrem Ecclesiam, & Apostolicam Sedem concurrere eo modo, ut Conditor effectum devotionis consequatur, & piæ constructionis oraculis in privilegiis largiendis non denegetur auxilium. Cunctis igitur universalis Ecclesiæ filiis notum esse volumus, quia dum in illius partibus orbis naufragantem Ecclesiam relevando Gallias tenderemus, ad eum locum, cui Agarenum nomen est, pervenimus, quem pretiosi martyres Mauricius & ejus commilitones suo sanguine profuderunt; ubi triduo commorati, quamquam patrociniis Sanctorum divitem locum, & Apostolicis privilegiis decoratum, omni tamen thesauro, & beneficiorum plenitudine destitutum, prout potuimus, consolavimus, eorumdemqne Martyrum festa celebravimus; ibi etiam adstantibus nobis Petro Archidiacono nostro, & Alinardo Lugdunensi, & Hugone Vesunticensi, & Friderico Genevensi, & Aymone Sedunensi, qui nunc eidem præest Ecclesiæ, relata est nobis præmissis reliquis luctuosa miseriarum sarcina illius loci Canonicis non illata, privilegii tamen authoritate ante prohibita, quod non liceret Canonicis in fine vitæ propria bona distribuere, neque viventibus de Ecclesiasticis rebus præter Prælati sui voluntatem quidquam ordinare. Nos autem hujus mandatum facimus prædictis Episcopis, & maxime eidem Episcopo Aymoni, videlicet illis Prælato, ut Imperatori Henrico nobis apud Coloniam obviaturo intimarent, præcepimus, quatenus ejus consilio & juvamine sedaremus ruinas tantæ violentiæ; quorum non solum tunc sed multoties, audita lacrymabili querimonia, miseratus prædictus ille piissimus Imperator Henricus postulavit a nobis, ut idem Monasterium Agaunensium, in quo ipse Aymo sub Canonicorum regula Abbas esse dignoscitur, privilegio cum Sedis Apostolicæ infulis decoraremus; & sub sancta, cui Deo authore præsidemus, Ecclesia constitutum, præteritorum Regum post statuta & privilegia ejusdem Monasterii, nostri quoque Pontificatus honore coornaremus, ut nullo tempore corrumperentur; ut neque super Canonicos illos Prælatus aliquis sine eorum communi consilio vel electione mittatur, neque ex communibus Ecclesiæ rebus post congruam dispositionem eorum quidquam tractetur, nec alicujus Prælati violentia in eorum diripienda bona propria temere præsumendo prævaleat, sed omnia privilegii authoritate, propria vel communia bona eorum decretis ordinentur. Etsi forte eorum aliquis præoccupatus fuerit morte, Fratres (si defuerint parentes) ita ejus bona Ecclesiæ, familiæ, & pauperibus distribuant, ut noverint oportere. Et ne Prælatus aliquis potestatem aliquam inibi exercendo vocem lætitiæ eorum perturbet, sub anathematis vinculo colligamus. Et in Episcopatu Lausanensi quamdam curtem nomine Auronum, quondam eis sublatam violentia Prælatorum, restituimus cum Ecclesiis & reliquis appenditiis, ut ad mensam Fratrum semper deserviat. Propterea piis Francorum precibus aures

Exordium.

* *forte* ministerium.

Agaunense Monasterium

Ejusque status, cum Leo PP. ad illud divertit.

Chartâ, qua Canonicis hujus Cœnobii interdicitur, quidquam in vita vel in morte distribuere præter Prælati sui voluntatem.

Henrici Imperatoris solicitudo pro conservatione loci hujus.

Præses per Canonicos eligendus.

Bonorum exemptio ab externæ potestatis vi, jure &c.

Si quem ex Canonicis ab intestato mori contigerit absque parentibus, ejus bona per Fratres distribuantur.

Cuicumque Prælato potestatem ullam inibi exercere sub censuris prohibetur.

res

res accommodantes prædicti Monasterii Congregationi divinis mandatis inhærenti, Sedisque Apostolicæ regulam servanti per hujus præceptionis nostræ authoritatem, id quod exposcunt, effectu mancipamus. Ideo cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfatum Monasterium, vel in Ecclesiis, in ejus curtibus sitis, & ex sibi datis eleemosinis ordinatis nullum Pontificum Prioratus permittimus habiturum; sed & illum, qui civitatem Sedunum prænomine Valesiam habuerit, quamlibet ditionem seu potestatem vendicare in ea authoritate Sedis Apostolicæ prohibemus: Ita ut nisi a Prælato Ecclesiæ vel a Fratribus invitatus nec ad Missarum ibidem celebranda mysteria quispiam præsumat accedere, vel suam dominationem exercere, nec ulla conciliabula prætendere, aut de eleemosinis S. Monasterio collatis participare; neque decimas illic S. Sigismundo, vel ab aliis collatas quisquam tentet auferre, eo quod sub tuitione Apostolici privilegii consistunt, & in concusse cuncta secundum conditoris ejus desideria permanere cunctis temporibus constituimus per hujus nostri decreti paginam; atque interdicimus omnibus Præsulibus, vel cujuscumque dignitatis honore præditis, sub anathematis vinculo constringimus, quicumque hujus seriem institutionis subverterit, vel ipsarum scripturarum sanctiones de donariis ac libertatis honore præditis, quæ a Regibus, vel aliis fidelibus constitutæ sunt, & præfato Monasterio sub privilegiis indultæ, quolibet modo vel tempore voluerit corrumpere. Leo Deo authore in hac Serie Privilegii ob amorem Dei, & Sanctorum Martyrum honorem a me facta relegens subscripsi, & Episcopos hos subtus adnotare jussi. Petrus peccator jussus a Domino Papa subscripsi. Gregorius peccator jussus a Domino Papa subscripsi. Hugo peccator jussus a Domino Papa subscripsi, Hermannnus peccator jussus a Domino Papa subscripsi. (a)

Monasterium liberum ab omni Ecclesiastica potestate declaratur.

Anathema contra quid in contrarium attentantes.

Leonis PP. subscriptio.

Episcoporum subscriptiones.

VII.

Confirmatio donationum Stabulensi Monasterio a prima sui fundatione factarum.

Ex Authentico edidit Mabillonius in append. Tom. IV. Annal. Benedict. num. x. & Miræus op. Diplom. Tom. I. Diplom. Belgic. c. xxxiii.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Theodorico religioso Abbati venerabilis Monasterii Sancti Petri Sanctique Remacli, Stabulao positi, suisque successoribus in perpetuum.

Exordium.

Tunc summę Apostolicæ dignitatis apex in hoc divini prospectus amore dinoscitur præfulgere, si in adquirendis Dei laudibus sui impensius studeat laboris exhibere certamen. Ob hoc nos debita ejusdem apostolicæ pastoralis compellit sollicitudinis cura, ut quæ ad stabilienda piorum pertinere dinoscuntur locorum, ubertim promulgare, & apostolicæ institutionis censura debeamus confirmare. Igitur quia postulasti frater a nobis, quatenus monasteria a venerabili patre Remaglo constructa, idest Stabulaus, & Malmundarium sitain saltu Arduennensi in honore Sancti Petri Apostolorum Principis, privilegio nostræ auctoritatis muniremus; & quia justa visa est nobis petitio tua, assensum tibi per hujus nostri privilegii constitutum præbemus, & roboramus apostolica auctoritate secundum præcepta Regum & Imperatorum in præsentia nostra relecta. Ratum itaque decernimus quidquid dedit primus constructor locorum Sigebertus videlicet Rex Francorum, qui Germiniacum in pago Remensi, & molendina duo sub uno tecto, super Suppia: & vineam cum vinitore in Bethereo: & telonea, quæ ad portum Vetraria sunt super fluvios Taunaco, & Itta: & porsum qui dicitur Sellis, & vogatium super fluvium Ligerim ipsi adhuc viventi sancto Remaclo tradidit. Eadem quoque firmitate vigoramus acta & instituta regum Clodovei, Dagoberti, Childerici, Theoderici, qui eadem præceptis suis confirmaverunt aliaque perplura addiderunt: nec non Imperatorum Karoli, Ludovici, Lotharii, & trium Ottonum, Henrici etiam primi, & secundi, & tertii Augustorum, qui constructores & defensores fuere locorum ipsorum, & quidquid de terminis & immunitate leugæ in eorum pręceptis continetur, stabile esse judicamus; concambia etiam, quæ facta sunt de Luchesenges & Astelebrunna, sive etiam quę a Christianis hominibus pro salute animarum suarum ad ipsa monasteria collata sunt, & condonata a Freterico comite Ferieras, & Canses a Fretherico Duce, Sprimont, allodium cum Ecclesia, & quæcumque ab initio constructionis locorum usque in presens eorum manet possessio, & in posterum concedenda sunt, ut firma stabilitate perpetuoque jure inconvulsa permaneant, decernimus & confirmamus. Nullum habeant advocatum nisi unum, & alterum ab ipso, qui uterque bannum advocatiæ ab Imperatore accipiat, nec secundum prædictorum præcepta Imperatorum quisquam eorum presumat, aut in villis vel possessionibus, quę ad ipsa monasteria respicere videntur, placita tenere, mansuras aut præcarias facere, redhibitiones vel freda exigere, palefredos sumere, vel cuiquam violentiam inferre sine permissu Abbatis & voluntate, nullique personę cujuscumque dignitatis sit vel ordinis ipsam abbatiam liceat unquam in beneficium vel concambium accipere. Quod si quis (quod absit) hęc omnia temptaverit infirmare, beati Petri, nostraque auctoritate eum æterno percutimus anathemate. Præterea sancimus, sicut ab ipsis Imperatoribus est diffinitum, ut defuncto per successionem Abbate utrimque in unum ex duobus monasteriis confluentibus monachis, habeant sine simulatione, sine acceptione personæ sine respectu pecunię, secundum Sancti Benedicti regulam, Abbatis eligendi liberrimam optionem ea tamen perponderante ratione cum Malmundariensium pace, ut quia beatus Remaglus utriusque monasterii constructor, & Tongrensium antea Episcopus & Pastor maluit in altero eorum, id est stabulaus, locum sepulturæ sibi eligere, ipsi primam electionis obtineant viam, si apud eos melior meritis, & probabilior inveniatur; si autem non illic, sed Malmundarii melior reperiatur utrique loco pręficiendus ab eo potius, quam ab externis assumptus intromittatur. Si quis autem, (quod non optamus) nefario ausu pręsumpserit his, quę a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dictorum monasteriorum statuta sunt, refragari, aut hęc in quoquam transgredi hunc a liminibus san-

Theodorici Abbatis preces.

Confirmatio donationũ Sigeberti Regis.

Cæterarũque Regum, & Imperatorum.

Item & aliarũ omnium cujusque generis personarum.

Monasterium Stabul. liberũ ab omni vectigali, alioque onere, molestia, vi &c. declaratur.

Anathema cõtra inobservátes.

Abbatis electio penes Monachos utriusque Monasterii;

qui tamen ex Stabulensi semper eligendus si dignior ibi sit;

Si vero dignior Malmũdarii sit, ex hoc Monast. assumatur.

(a) Samuel Guichenon ad calcem Diplomatis hæc subdit-- *Leo IX. anno 1049. electus fuit, & eo ipso anno Concilium Moguntiæ convocavit, & eundo Agaunum pertransivit, Ideo hujus Bullæ data anni 1049. esse debet: quamvis Trithemius in annal. Concilii illius celebrationem, & Alpium transitum ad annum* 1050. *referat contra Hermanni Ocalasi scriptoris testimonium.*

Anathema in transgressores decreti hujus. sanctæ Matris Ecclesiæ segregamus atque cum Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, & cum diabolo & angelis ejus ęternis incendiis concremandum deputamus. At vero qui pio intuitu observator, & custos extiterit hujus nostri apostolici constituti ad cultum Dei respicientis, benedictionis gratiam & misericordiam a misericorde Deo nostro multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur. Bene valete.

Dat. die 3. Septemboris anno Domini 1049. Pontif. Leonis anno 1. Data Maguntiæ III. nonas Septembris per manus Petri Diaconi Bibliothecarii, & Cancellarii S. Apostolicę Sedis anno Domini Leonis noni Papę primo, indictione tertia.

VIII.

Privilegium, quo Canonicis Ecclesiæ Virdunensis omnes eorum possessiones confirmantur.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Rotmiro Primicerio Canonicæ sanctæ Mariæ principalis Ecclesiæ Virdunensis, atque Warmundo Decano, & per eos cæteris Canonicis tam præsentibus quam futuris, perpetuam in Domino salutem.

Ex Archetypo Ecclesiæ Virdun. edidit Mabillon. in Appendice supplementi Librorum de Re Diplomatica.

OFficii nostri est miseriis & calamitatibus condescendere, & auxilium, quod valemus impendere: quia, si in nobis unde procedere debet exemplum pietatis, pietas non invenitur, in quo inveniri debeat, nescitur. Causæ cōcessionis. Redeuntibus igitur nobis a Remense synodo contigit Virduni hospitari, & non lætari, sed potius lacrymari. Respeximus enim crudele urbis excidium, quale nullus possit non dolere hominum. Etenim tyrannorum ingressa civitatem sævitia, totam diruit per dira incendia, qui ignis nec ipsi Ecclesiæ sanctæ Mariæ pepercit, sed passim & ubique dominans conflagravit: ex qua conflagratione inopinato superveniente, instrumenta etiam cartarum vestrarum præbendarum consumpta sunt, itaut nullum remaneret. Quapropter lacrymabiliter omnes ad vestigia nostra prostrati, nostræ apostolicæ auctoritatis privilegium vobis postulastis fieri de eisdem præbendis, usibus, & salariis vestris, ab antiquis temporibus concessis. Confirmatio, & corroboratio prębendarum omnium ad Canonicos S. Mariæ Virdun. spectantium. Igitur inclinati precibus vestris, per hoc nostræ apostolicæ sanctionis privilegium confirmamus & corroboramus vobis, vestrisque successoribus in perpetuum easdem præbendas, sub jure ipsius beatissimæ Dei Genitricis a fidelibus constitutas ad cotidiana divinorum officiorum servitia. Rerum verum earumdem præbendarum nomina petistis etiam huic privilegio inseri, cum nullum privilegium Antecessorum nostrorum vobis remanserit, ubi videantur haberi. Enumeratio rerū dd. præbendas constituentium. Sunt autem ista cum bannis, & centanis: Lemnia cum Ecclesia ad Oschera & duobus mansis & omnibus appenditiis suis: Ecclesia ad Domnum-Agericum cum terris; Nuvilleniacum cum ecclesia, molendino, & omnibus appenditiis; Usionis curtem ad Pusionem quinque mansos & dimidium cum banno, & silva Superiacum-minorem cum ecclesia, & silvis, & omnibus appenditiis; Bellavilla cum banno, centana, molendinis; Malberti-monte, ad Ex. dimidius mansus cum molendino & prato; Mons cum banno, centana, ecclesia, molendinis, & omnibus appenditiis: Agerici-villa cum banno centana; Berthinea-villa: Porario: Pieta-villa: Profundo-rivo, & ecclesiis, & molendinis, omnibusque appenditiis: Moaldi-villa cum banno, centana, ecclesia, omnibusque appenditiis: ad Monaldi-villam mansus I.: inter Haldi-curtem & villare mansos IIII.: ad Maroam mansi II.: ad Apletium molendinum I.: ad Grossum rubrum medietas unius ecclesię: Inter Erpeïam-curtem & soli VII. mansi cum banno, & centana: Ad Gislahadi-villam mansi II. cum banno, centana, & molendino. Ad Frasnidum ecclesia I.: ad Alnidum I. ad Domnum-Eligium I. Udesvillare mansus I. cum dimidio molend. ad Ramisvachum mansus I. cum banno, centana, & aliis terris, vineis, & sylvis; Laumerengie cum ecclesia, & omnibus appenditiis aquæ-ductus cum ecclesia, silvis, & omnibus appenditiis: Stadonis villa cum silvis, & omnibus appenditiis: Miseriacum cum ecclesia, molendino: Sumpmonte, ac Losoni-curte: Arancejus cum silva & prato; Frumisiacum cum Warch, & ecclesia, omnibusque appenditiis: Domnus-Lupus cum ecclesia & molendinis; ad Saslejum mans. I. ad Todennam IIII. partes unius ecclesiæ, cum terris, silva, & prato; ad Wammam quartam partem unius ecclesiæ cum tribus quartariis terræ, & prato: ad Millejum septem quartarios terræ, cum silva, & prato: ad Salmoreium medietatem unius Ecclesiæ: Linejum cum Ecclesia & dimidio molendino: Fontane cum Ecclesia & molendino: Haraldi-mons cum ecclesia, & omnibus appenditiis; Wardersaltis cum ecclesia & omnibus appenditiis: Merla cum ecclesia, molendino, & omnibus appenditiis: Superiacum-majus & subterior-villa cum ecclesia, molendinis, & omnibus appenditiis: Consauradum cum ecclesia, molendinis, & omnibus appenditiis: ad Braibannum septem quartarios terræ cum vinea, & silva: Moslavilla cum ecclesia, molendino, & omnibus appenditiis: Flabasium cum ecclesia. Haudimons cum silvis; ad Junchereïum mans. I. cum banno, & centana: Ansellisartum cum ecclesia, & omnibus appenditiis: Postvillare cum ecclesia, molendino, & omnibus appenditiis: Moreïum cum ecclesia, & omnibus appenditiis: ad Areïum quantum ibi habet cum portu, & piscariæ: Beslaric cum duabus ecclesiis: ad Hauliscurtem mansi III. ad Balareias man. I. medietas silvæ sancti Martini, & præbendæ fratrum, advocationes & altaria de ecclesiis nostris: molendinum super Braceolum in media civitate: Junchereïum ante castellum Ramerudis; ad Ais vero mansi IIII. cum I. quartario, silva, banno centana, vineis, & molendino: quæ omnia Dado piæ memoriæ Episcopus Virdunensis Ecclesiæ ea conditione cum communi consilio comitis Haganonis, aliorumque suorum fidelium fratribus habenda dedit; ut quicumque homo sive mulier de omni Virdunensi episcopatu, cujuscumque beneficii vel de quacumque lege esset, qui in eadem potestate permanere vellet, fratribus perpetualiter esset, & de suo capite unum modium vini persolvisset. Si vero filii, aut filiæ ex eis procreati ad alias redire voluissent potestates, a villico ejusdem potestatis prosequuti, semper persolvissent summam census prænotati: quod ut firmius in perpetuum stare possit, precati sunt eadem lege conditionis a nobis sibi privilegio firmari, sicut prædictus Episcopus, quando dederat, facere studuit.

duit. Quæ omnia superius seriatim notata non solum vobis confirmamus & corroboramus; sed etiam quæcumque a fidelibus Christianis vobis vestrisque successoribus amodo fuerint contributa: statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, ut nulla hominum persona, magna vel parva, cujuscumque sit dignitatis vel ordinis, cujuscumque sit sexus & ætatis, contra hoc nostri apostolici privilegium venire pertentet.

Anathema in violatores privilegii hujus. Quod qui ausus fuerit, nostri anathematis gladio usque ad dignam satisfactionem sit percussus; qui vero illud observaverit, illæsus & omni parte inconcussus divinæ benedictionis gratiam mereatur, & æternæ vitæ particeps efficiatur.

LEO PAPA.

GLORIA DOMINI PLENA EST TERRA.

BENE VALETE.

Dat. Die 26. Octobris anno Domini 1049. Pontif. Leonis anno 1. Data VII. Kal. Nov. per manus Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis anno Domni Leonis Noni Papæ I. Indict. III. (a).

IX.

Confirmatio Fundationis, & Advocatiæ Monasterii S. Crucis in Werdea: nec non Decreta nonnulla ad ejus regulam, & stabilitatem ordinata.

Leo Episcopus, Servus Servorum Dei, Gunderardæ dilectæ in Christo Filiæ a nobis ordinatæ & consecratæ noviter, facto a Patre tuo Manegoldo S. Crucis Monasterio, tibique successuris perenniter Abbatissis, perpetuam in Domino salutem.

Edidit Jacobus Gretserus HortiS. Crucis Par. III. Proemium. Sacræ devotionis labor, quia semper divino favore juvatur, semper optato fine terminatur. Ideo, Filia, tui Patris ampla in Deo devotio laudabilem fructum produxit; cum pro portione sanctæ & vivificæ Crucis, in qua Dominus noster Jesus Christus salus nostra pependit, decenter auro & gemmis ornata, tunc ab Autocratore Constantinopoleos nomine Romano dono data, cum ad eum missum esset ab Imperatore Chuonrado * ut filiam suam nuptum traderet ejus filio, fundavit Ecclesiam in petra, quia non ædificavit super arenam; ut incumbentibus ventis, venientibus fluviis, descendentibus pluviis, quod ædificasset, rueret; sed firmiter fundatum perenniter permaneret.

* Cunrado.

Series facti. 2. Ut vero votum suæ constructionis Deo solveret secundum illum, qui dixit: Vovete, & reddite Domino Deo vestro omnes, qui in circuitu ejus affertis munera: nos a Maguntina Synodo Romam versus redeuntes, ad ipsum Dei templum venire invitavit, quod a nobis III. Non. Decemb. merito honore dedicatum, sic tandem juri S. R. E. & beatissimo Petro Apostolo prompto donavit & obtulit animo, teque filiam suam, quam jam Deo in monastica conversatione & habitu sacraverat, ejusdem, rogavit a nobis, fieri Abbatissam loci. Id, auspice Deo, fecimus, attendentes in te, quantum homini est possibile, timorem Dei, cordis compunctionem, mentis humilitatem, morum gravitatem, in adolescentibus membris prætendentem jam senectutem: Et constituentes eumdem locum esse in perpetuum Ancillarum Dei Monasterium, ubi tu de te & sororibus tuis primas Deo primitias offeras religionis, merita castitatis, omnisque bonitatis.

Manegoldus, ejusque successores advocati perpetui Monasterii S. Crucis. 3. Hoc tamen nomine nostræ Apostolicæ Sedi parens tuus eamdem fecit oblationem, ut, dum ipse vivit, ipsius loci Advocatiam habeat; similiter & post mortem ipsius, quem nunc habet, filius. Qui filius, si hæredem habuerit, ipse quoque Advocatus sit. Si vero vel ipsi Manegoldo, vel ejus filiolo nemo filius superstes extiterit, tunc liceat Abbatissæ ipsique Congregationi Advocatum sibi secundum Deum eligere, petendum tamen ab Apostolica Sede.

De advocatis, qui digne non administraverint, quæ lex. 4. Lex vero omnium advocatorum post Manegoldum talis erit: ut quisquis eorum digne non administraverit advocationis officium, liceat Abbatissæ ipsique Congregationi de eo apud Papam conqueri. Qui, si vocatus ab eo fuerit, & Monasterio satisfecerit, advocationem suam retineat. Quod si venire distulerit, aut si venerit, & non satisfecerit, tunc liceat Abbatissæ ipsique congregationi ex consensu Papæ talem sibi advocatum eligere, qui secundum Deum sit. Post obitum vero tuum, de ipsa congregatione, quæ melior sit, eligatur, si idonea inventa fuerit, eaque donum & consecrationem Abbatiæ a Papa recipiat: alioqui de alia congregatione idonea eligatur, a Papa similiter donanda & consecranda.

De electione Abbatissæ.

Qui possint in ejus Ecclesiæ majori altari missas celebrare. Episcopus ordinarius solas Clericorum, & Monialium ordinationes, gratis tamen, facere possit. Census a Monasterio Sedi Apostolicæ debitus. 5. Decernimus præterea, ut in altari majori, quod nos ipsi consecravimus, nullus audeat missam celebrare, nisi sit Episcopus, vel Abbas, tresque sacerdotes hebdomadarii ad hoc officium deputati, eorumque successores. Episcopus quoque, in cujus Parochia locus est, nihil sibi in eo vendicare audeat, præter ordinationem facere Clericorum & Monialium, si tamen gratis fecerit. Sin autem, ordinationes expetent ab alio quocunque velint Episcopo.

6. Ut vero locus ipse in quadragesimali tempore solvat Papæ annuam pensionem, statuit idem Manegoldus pensionem ipsam esse anabolagium, idest, fanonem, stolam cum auro, manipulum, & cingulum. Nos vero, quia locus ipse conditus est propter eam, quæ supradicta est, sanctę & vivificę Crucis portionem; eamdem inibi semper manere volumus cupimus & optamus, & a nomine auferri: statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, ut nullus Imperator, nullus Rex, nullus Episcopus, nulla potestas, nulla pręterea magna parvaque persona, eamdem vivifici Ligni portionem ab ipso Monasterio audeat auferre quolibet modo, vel aliquid facere contra omnia, quę superius scripta sunt; sed nec etiam aliquid diminuere de bonis ejusdem Monasterii, quę modo habet, & usque in ęternum habebit, quolibet furto, quol. raptu, quol. alienationis modo. Id, qui pręsumpserit, donec digne satisfecerit, anathema sit. Qui vero pio intuitu custos & observator hujus nostri Privilegii extiterit, a Domino Deo benedictionem consequatur, & ęternę vitę particeps efficiatur ✠.

Ligni S. Crucis ibi reposita portio semper ibidē permaneat.

Anathema cōtra rerum Monasterii proprarum, & privilegii hujus temeratores.

Datę III. Non. Decemb. per manus Petri Dia-

(a) Appensam dicit Mabillonius plumbeam bullam cum hac inscriptione: LEONIS PAPÆ.

Dat. die 3. Novembris â. noDom:1049 Pontif. Leon. Ann. I.

Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii Sanctæ Apostolicę Sedis. Anno Domini Leonis IX. Papæ I. Indictione III. *(a)*.

X.

Diploma de concessione Decimæ oblationum, Basilicæ Vaticanæ facta a Leone PP.

Ex Archivo Basil. Vatic. edidit Baronius ad annum 1049.

1. BEate Petre Apostole, ego Leo Episcopus Servus tuus, & omnium Servorum Dei, de tuis donis aliquam tibi offero particulam, quam mihi fuit visum dignum & justum curis, quibus circumdor, auferre, & tibi offerre quasi meam, cum sit tua. Quid quid enim est, quod in juribus nostris sit, licet sit parum ad conferentiam præteritorum, quæ nostri antecessores habuerunt; id tamen, quantumcumque sit, dignum tecum judicavi sortiendum. Ecce enim de oblationibus fidelium, quæ tibi offeruntur in altari tuo, sub quo sacrum & venerabile corpus tuum requiescit, & etiam in confessione ipsius altaris, decimam partem tibi, quamvis tuum totum sit, humili devotione, & tota cordis prosternatione offerimus donamus concedimus, & etiam corroboramus atque confirmamus ad constructionem, & resarcitionem ipsius tui sacri templi, in ædificandis parietibus, picturis, tignis, tectis, imbricibus, & præterea luminariorum concinnationibus assiduis olei & ceræ, nec non lampadibus vitreis & acindulis, atque thymiamate, cæterisque omnibus utensilibus, quæ ad usum & necessitatem atque decorem totius ipsius Ecclesiæ pertinent. Decimam vero ipsam semper volumus esse decimam diem; ut oblatio, quæ tibi debetur, separata sit a cæteris oblationibus, & nullum aliqua confusione patiatur errorem.

Oblationes, quæ qualibet decima die in Altari S. Petri vel in Confessione ponentur, eidem õnino proprias fore, decernitur.

2. Super hoc etiam, si qua vasa si qua ornamenta vel indumenta ecclesiastica super ipsum sacrum & venerabile altare tuum oblata fuerint ad cultum Dei divinis officiis & mysteriis necessaria: conferimus ea omnia ipsi tuæ Ecclesiæ, ibi perpetuo permansura in usum & salarium, Deo & tibi illic servientium & servitururorum.

Vasa vero, indumenta, & Ornamenta, quæ ibidē offerentur, in salarium Clericorum inibi ministrantiū servanda.

3. Addendum quoque credimus illud oblationis munus, ut quidquid scilicet per fideles ad ipsum tuum altare & ad ipsam confessionem offertur in vigiliis natalis tui, & in ipsa tui natalis die, Beate Petre Apostole, totum sit speciale tuum pro luminaribus, & cæteris diversis necessitatibus, ad ipsa tua solemnia agenda pertinentibus.

Oblationes vero Vigiliarū & diei festi S. Petri totæ ad peragenda solemnia.

4. Nec illud prætermittendum censuimus, ut quotiescumque, de quibuscumque regnis, vel oris tributa sive ad altare tuum offeruntur, sive ad Apostolici pedes ponuntur, sive quocummodo Apostolicæ Sedi, cui Deo authore præsidemus, persolvuntur: decima pars eorum semper tibi, beate Petre Apostole, debeatur ad reformationem Ecclesiæ tuæ, & cætera, quæ superius diximus.

Donatio decimæ Tributorum omniū regnorum, Provinciarū &c.

5. Ut vero hæc omnia observentur illibate, tam a successoribus nostris, in Sede tua o beate Petre usque in finem sæculi sessuris, quam etiam cunctis hominibus tam magnis quam parvis, tam divitibus quam pauperibus, mediocribus, diversi sexus, & ætatis; statuimus apostolica censura, qua licet indigni fungimur, sub divini judicii obtestatione & terribilis anathematis interpositione, ut scilicet quicumque contra hoc nostræ humilitatis donum tibi de tuo, beate Petre Apostole, fideliter ac pure collatum, venire tentaverit, & intemeratum non justificaverit, non solum segregatus sit a communione fidelium in hac temporali vita, sed in alia quoque damnatus sit perpetuis pœnis, & gehennalibus tormentis. A contrario etiam, quicumque devotus custos, & cautus observator nostræ oblationis extiterit, divinis benedictionibus augeatur, & hic per te, beate Petre Apostole, a peccatorum vinculis absolvatur, & illic quoque per te intra januam regni cælestis admittatur.

Censura contra violatores Donationis hujus.

Hoc igitur nostræ devotionis privilegium, ut verius credatur, & certius habeatur, subscriptione nostra roboravimus, & roboratum nostro sigillari sigillo jussimus, ad laudem & gloriam Domini nostri Jesu Christi, apud quem beate Petre Apostole semper esto memor nostri, & omnium ovium, quas suas ipse pascendas tibi commisit, & per nos miseratus pascit, & pascet adhuc per alios in sæcula sæculorum.

✠ EGO LEO Episcopus Servus tuus, beate Petre Apostole, donum, quod tibi de tuo feci, manu propria roboravi. *(a)*

Leonis PP. subscriptio.

X I.

Bona a se, suisque consanguineis, cæterisque Ecclesiæ SS. Martini & Laurentii, in Hesse positæ in Alsatia, oblata confirmat Leo, ejusque Dedicationis diem celebrari præcipit die 25. Novembris.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, Ecclesię in loco, qui dicitur Hesse positę, in honore sanctę Dei-genitricis Mariæ, & in memoria sanctorum Martini Confessoris, & Laurentii Levitæ gloriosi, & igne purgatorio assati martyris dedicatę, & per eam Sebergæ * Abbatissę nepti nostrę, & post eam successuris inibi Dei ancillis in perpetuum.

Ex Apographo edidit Mabill. loc. ci' num. lxi.

* *forte* Gerbergæ.

MArtinus hic pauper & modicus, quo cęlum divites ingrediamur, dulciter monet, ut sibi suisque amicabiliter serviamus. Assatus ut piscis Laurentius, quemadmodum ipse dicit, suavem gloriam promeruit: ita & nos sibi, suoque Domino nostro Jesu-Christo vult per multos labores inservire, ut sic digni efficiamur operarii sua mercede. Hac unius leni mansuetu-

Exordiū a gestis utriusque Sancti desumptum.

(a) Gretserus in fine notarum in hanc Bullam, ei subjectam asserit Crucem inclusam gemino circulo; cuius peripheriæ inscriptum legitur: *Misericordia Domini plena est terra*: in ipso Circulo: *Leo P.* cætera vero antiquitate consumpta reor; sic enim restituendam puto inscriptionem *Leo PP. IX.* ut in aliis sigillis notatum vidi.

(a) Desiderantur notæ chronologicæ; sed nos eum Baronio anno 1049. damus; quod magis dolendum, nondum ex antiquitatis tenebris erui potuit Sigillum, quod hic appositum dicit Leo: simile tamen illi puto, quod Fridericus Schannat in Vindiciis Hist. & Probat. Monarch. Fulden. supponit Diplomati a Leone PP. Monasterio Fuldensi concesso, & cuius ethipon apponemus.

tudine, & alterius aspersa impulsione commoniti, quod solemus, & debemus, etiam huic Ecclesiæ confirmationem nostri privilegii gratis concedimus pro sanctorum debita veneratione, & parentum nostrorum inibi in Christo quiescientium memoriali ac præcordiali devotione. Tegit enim Martyr patrueles nostros comites Mathiridum, & bonę memoriæ Gerhardum, ejusque uxorem devotam famulam Deo Cunisam, & cordis nostri dum vixit, dulce solamen fratrem nostrum Hugonem. Et quia suus mitis Confessor, cujuscumque sanctorum sibi vendicavit corpora, non se elonget eorum precibus exigentibus, vel alienet ab animarum apud Deum obtinenda venia, ut sub cujus protectione vixerunt, tuitione propitia per eum æterna promereantur gaudia. Confirmamusque eidem loco illa, quę nominati eidem, vel alii parentes nostri contulerunt bona, & quæcumque concessit jam illuc, vel inperpetuum concessura est quælibet Deo fidelis persona. Et ut noverint omnes, quantum honorem huic loco semper optaverimus, justis precibus domnæ Mathildis & filii ejus Henrici nostri quondam nepotis altare in ipsa Ecclesia tria nos ipsi dedicavimus. Quod quia eminentius altiusque prę cęteris est constitutum, decernimus etiam illud magnificentius speciali honore glorificandum, ut nemo ibi celebret Missam, nisi Archiepiscopus vel Episcopus ipsius dioccesis vel idonei ipsius Ecclesiæ hebdomodarii. Si autem alia persona orationis vel alicujus negotii supervenerit causa ad idem altare, ut missarum solemnia exequatur, non pręsumat accedere nisi de Abbatissę, vel aliarum sanctimonialium consensu & licentia. Celebretur etiam dedicatio ab omnibus locis ejusdem incolis VII. Kal. Decembris. Ut autem probabile testimonium huic Ecclesię ab omnibus de bonis suis adhibeatur, nomina ipsorum bonorum, vel prædiorum, quæ modo libere habet, fideliter subscribi fecimus; hæc autem sunt: In civitate Metensi tria curtilia: Ecclesia de Albertof integra cum conductu, & medietas ejusdem villęLandeldingen datus aBeselmo:apud Nunbirchen mansus cum lacu piscatorio datus a Trusingo. Apud Volteringen forestus a Bezolino datus: Ecclesia tota de Steinsilide cum conductu, & omni integritate; ad curiam hospitii, & hominibus suscipiendis pertinet Volfresingen; Et apud Halbessurt molendinum & mansus unus: Et apud Terolnesheim vinea duas carratas vini solum per annum: Ad Abbatiam autem ipsam sicut & alia prædicta pertinet etiam quarta pars Ecclesiæ apud Sitterſdorff, & tertia pars telonei apud Saburg: Ecclesia Montheim tota cum conductu, & omni integritate, & quarta pars ejusdem villæ: Medietas villæ quæ dicitur Meingeringem & Ecclesia cum conductu & tertia pars decimę: Sacerdosque illius Ecclesiæ omni anno in natali Domini triginta nummos pro eulogiis persolvit Abbatissæ: Ecclesia Barthingen tota cum conductu, & omni integritate, & medietas villæ ejusdem Ecclesię Igolingen cum conductu & villa ex toto data per manus Mathildis dilectę uxoris fratris nostri Hugonis prædicti, & filii ejus Henrici: Moneta apud Nesse cum totius mercati utilitate: quarta pars Ecclesiæ de Tesseligen cum conductu& omni integritate;Ecclesia deBelnoylre tota cum conductu, & omni integritate: De hac Ecclesia quinque solidi omni anno persolvuntur. Ecclesia Elbersinyter tota cum conductu, & omni integritate: De hac etiam quinque solidi omni anno persolventur: Ecclesia Bettelingen tota cum conductu & villa ex toto, & omni integritate. De hac etiam omni anno duo solidi persolventur. Apud Rodesheim tres partes decimæ Ecclesię inferioris, & ipsa Ecclesia cum conductu & omnibus ibidem ad christianitatem pertinentibus: De Decreim omni anno sex carratę vini ad cellarium Monialium dantur; & in festo sancti Martini decem solidi ibi persolvuntur absque aliis beneficiis, quę inibi sunt posita. Apud villas Bosseringen, Schaembach, Ojba, Richenhosem, prata, agricuriæ non modicæ: De familia autem Ecclesiæ, ac suæ catholicæ fidei, & honestæ religionis, pater noster Hugo, justus in eisdem bonis advocatus & hæres, hanc constituit concordiam, ut invicem se in legali matrimonio secundum suam conditionem, conjungendi liberam habeant, licentiam: ita ut si ex illa conjunctione numerosa proles procreata fuerit, æqualiter dividatur Ecclesiæ, & hæredi; Si autem non procreatum fuerit, inde nisi unum cuiusque sexus mancipium, pro speciali sua reverentia habeat Ecclesia; quod & nos confirmamus, atque in perpetuum taliter permanere stabilimus; necnon & omnia ad ipsam Ecclesiam pertinentia, stabilia, & firma, & nullo modo violanda, hac nostræ præceptionis paginam corroboramus, & nihil horum, neque imperator, neque rex, neque dux, neque marchio, neque comes, neque vicecomes, neque advocatus, neque aliquis hæres, & neque Archiepiscopus, neqne Episcopus vel aliquis ecclesiastici ordinis. seu mundanæ conditionis magna parvaque persona infringere, vel minime, aut invadere præsumat. Si autem aliquis præsumpserit, liberam habeat licentiam adeundi auctoritatem apostolicam. Violatorem ergo hujus præcepti Martinus pius, nisi resipuerit, non defendat, Laurentius læsus in illum iratus insurgat, sitque omnibus sociis ingratus, atque divinum anathema sustineat; conservatorem vero divina gratia circumveniat, & apostolica benedictio conservet, & muniat, (a)

Marginalia: In Nesse famil iæ sepulcrum Leonis IX PP. — Confirmatur donationes omnes huic Ecclesiæ factæ vel in posterũ faciendæ. — Ipse Leo Tullensis Ep. cũ esset altare in hac Ecclesia consecravit: Decretum ne quis præter Archiep. Episcop. vel Hebdomadarius Ecclesiæ eo super Altari missam celebrare possit. Nisi habito prius a Monialibus & Abbatissa consensu. — Dedicationis dies celebranda quotannis 25. Novemb. — Enumeratio bonorum ad huiusmodi Ecclesiam spectantium. — Lex ab Hugone Comite facta in favorê Ecclesiæ, confirmatur. — Confirmantur itidem bona omnia prædicta. Liberaque ab omni molestia fore, declarantur. — Anathema in attentatores.

XII.

Ecclesia SS. Adalberti, & Paulini Romæ in insula Lycaonia Episcopo Portuensi confirmatur, cujus Diœcesis fines præscribuntur.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei dilectissimo nobis in Christo Fratri, & Episcopo nostro Joanni Portuensis Ecclesiæ Antistiti, suisque successoribus in perpetuum in Domino salutem.

Ex registro Greg. PP. IX. edidit Ughelius Ital. Sac. Tom. 1.

Supplicantium desideriis annuendum nobis esse, & ratio & benignitas poscit, quia quod rationabile est, impendere benigne quidem non negare. Quapropter quia transmigrationem fecisti de Sede Tuscanensi ad eamdem sedem Portuensem, dignum duximus in Synodo prius de hoc ventilare, utrum juste facta fuerit vel injuste, quod & fecimus residentes in Synodo, & Ecclesia Sal-

Marginalia: Exordium. — Joannes Portuensis antea Tuscanensis.

(a) Mabill. annal. lib. lix. n. lxii. huius Cartæ Epocham revocat ad annum 1049.

Qua diligentia inquirere solebat Romana Ecclesia de translationibus Episcoporum

Salvatoris. Cumque ibi diligenter esset examinatum, qua ratione de Episcopatu ad Episcopatum transieris, inventum est, tam necessitatis quam utilitatis causa hoc factum fuisse, & judicatum est, hoc fieri potuisse. Quæ etiam fuerit necessitas, quæ utilitas, satis patenter est expressa necessitas, quia jam Romana Ecclesia in filiis, quos ipsa lactaverat defecerat, quorum tu pars superstes eras; congrua utilitas vero, sive pro rebus ipsius Ecclesiæ, quæ tibi notæ erant præ aliis, sive pro consiliis dandis, sive etiam pro mediatione Romanæ Ecclesiæ, & Imperatorum, quorum tu sæpe mediator fuisti. Hac igitur re inclinati decrevimus petioni tuæ satisfacere, scilicet ut tibi tuisque successoribus ipsum Portuensem Episcopatum confirmemus, quia utique libenter facimus. Et primum ipsum Episcopatum Portuensis Ecclesiæ, quæ posita esse videtur foris prædictam Portuensem civitatem, cui vocabulum est S. Hyppoliti cum vineis & hortis, seu clausuris vineatis, & olivetis in circuitu ejusdem Ecclesiæ: pariter & clausuram de vinea una in integrum sitam in Cardetum & in Finilia clausuras duas cum vineis & terris in Bsia. Omnia hæc posita in Insula majore, immo & Ecclesiam S. Mariæ, & aliam Ecclesiam S. Laurentii cum cellis & hortis atque vineis, clausuras quinque. In una quidem Ecclesia est S. Gregorii & Teodori, & in alia Ecclesia S. Viti, sicuti a muro & fluvio Tiberis atque limitibus circumdatur, tertia est in ripa fluminis, quarta juxta S. Maria quinta juxta S. Laurentium usque in Trajanum, nec non & clausuram de vinea in locum qui vocatur Scarajo, & aliam petiam unam in terra Cucuzuba, & aliam in Montone; verum etiam & fundum in integrum, qui dicitur Baccanum cum appendice sua, quæ vocatur Criptula, in quo sunt cisternæ antiquæ positæ juxta eamdem Civitatem Portuensem, sicuti incipit a primo latere, ab arbore, quæ vocatur Tamarix, & dirigitur in Columnella, quæ in campo stare videtur milliario II. distante ab eadem Civitate, &, deinde pergente recto itinere per salariam, & usque ad attigiam piscatoriam, & deinde redeunt ad mare per Buccinam, & circumeunte littus maris ad S. Nympham, & usque ad focem Micinam cum locis, qui dicuntur Vincera usque ad Balnearia, atque locum qui vocatur Portus Trajani: nec non & Castellum aliud minus, in integrum cum omni sua pertinentia, & in civitate Constantiniana omnia quæ ipse idem habere dignoscitur, una cum Ecclesia B. Apostolorum Petri & Pauli cum Cryptis, ubi animalia ipsius Ecclesiæ manere videntur, & deinde usque ad S. Mariam, quæ ponitur in arcu cum Crypta, & domum, quæ vocatur Balneum Veneris, & usque ad viam publicam infra ipsum Castellum, atque Cannetum de ista Civitate: nec non Monasterium S. Agnetis cum salariis & vineis, quæ incessum habere videtur: porro & fundum in integrum, qui vocatur Polmus, cum casis vineis & terris & pascuis extendentem se usque ad furnum antiquum juris prædicti Episcopii, & in eodem fundo monumentum antiquum esse videtur via Portuensi, milliario ab urbe Romæ plus minus decimo. Itemque & Insulam majorem in integrum cum hortis & vineis seu terris in locum, qui vocatur Scarajo; qui olim fuit Portus Trajani, inhærentem eidem fundo Baccani, & cum omnibus ad eum pertinentibus: pariterque & fundum, qui vocatur Judæorum, & fundum, qui vocatur Gualdus, cum omnibus eorum pertinentibus, positus juxta prædictam Civitatem, & filum salinæ in integrum extensum in una fila. Item & in Baccano & in Geneftula & in fila noven, omnia fila Salinarum, quæ ad vestrum Episcopium pertinere noscuntur: seu & fundum in integrum, qui vocatur Gualdus major, cum Ecclesia S. Aureæ, & monumento suo, & terra semitaritia, quæ appellatur Planura, in qua cisternæ esse videntur, posita inter fluvium, formam Arcionum. Nec non & confirmamus vobis curtem in integrum, quæ dicitur Galeria, in qua est Ecclesia S. Mariæ cum caminatis seu triclineis atque diversis cubiculis, omnibusque suis ædificiis, quæ infra se habere dignoscitur, cum omnibus finibus terminis limitibusque suis, terris casalibus sylvis atque pantanis cum ponte, & ipsum rivum, qui vocatur Galeria, usque ad flumen cum locis ad acquimolam faciendam, vel cum omnibus, ut superius dictum est, sibi generaliter: & in integrum cultum & assolatum situm in campo, qui vocatur Meruli, constitutum via Portuense, milliario ab urbe Roma plus minus duodecimo, sicuti affines incipiunt a toto curte, a primo latere prata Caraci, qui vocantur Meruli, & deinde usque ad montem, quem olim detinuit Joannes de Mincia, & hæredes Stephani Numenclatoris, & deinde ultra viam per Casale, quod olim detinuit Joannes de Sergio, & transit aliam viam Carrariam, & venit in Casale, quod detinent hæredes Franconis Transtyberim, sicuti per fines marmoreos designatur, & deinde per Casale SS. Martyrum Cosmæ & Damiani, & transit per fossatum antiquum, quod verno tempore ducit aquam in via Galeriæ, & ascendit per ipsum rivum usque in mola de Sylva, & revolvit per viam Carrariam usque in vallem mediam de monte, qui vocatur Zumili & usque in Stafili, qui stat in Lintistino, & usque in caput de Valle Stabla, & per fossatum ipsius vallis pergit a pede fili salinarum, concludente totum Campum usque in pedicam, quæ vocatur Viscoli, & piscina Galiarda concludente ipsam pedicam. quæ sunt filia triginta, & pergente juxta fila, quæ stant monasteria de Miranda usque in stagnum Majus, & per ripam stagni usque in Burdunaria, & a pede fili usque in Baccani, & terra de supradicto Episcopio, & formam usque in rivum, qui vocatur Galeria, & Pantanum de Ricorde usque in primum affinem de Pratis Ceraci. Infra hoc vero fines, loca, & vocabula sunt hæc: S. Cæsareus, Palmis, Sortilamum, Clusa vetere, Pantanum majus, Medianum, Mons ruginosus, Mons de Zumilis, Mons Canaparius, Celsa, Limes major, Stagnellum maledictum, Tiocli, Piscina gagliarda, Olivastrum, Stagnellum peregrinum cum omnibus eorum pertinentiis. Nec non & confirmamus vobis perpetualiter quatuor in integrum principales uncias de toto stagno majore Portuense, cum omni piscatione, redditione, & statione sua, vel cum omnibus ad ipsas quatuor uncias pertinentibus, sicut a prædecessoribus nostris supradictæ Ecclesiæ Portuensi concessum est. Verum etiam concedimus & confirmamus vobis vestrisque successoribus turrem in integrum, quæ vocatur de Albo cum casis vineis hortis terris campis pratis pascuis & sylvis pantanis & rivis cultis & incultis vacuis plenis, & cum omnibus ad ipsam turrem generaliter & in integrum pertinentibus, sicut affines ejusdem designant, a primo latere rivus, qui vocatur Galeria, a secundo latere fluvius Tiberis, a tertio

Confirmatio bonorũ Portuensis Ecclesiæ, quæ hic enumerantur; cum finium assignatione.

tio latere Pulverinula, & a quarto latere forma, quæ vocatur Arcionum. Concedimus etiam ipsis hominibus, qui per tempora habitaturi sunt infra turrem, ut nullius potestati, nullius ditioni subditi sint, nec alicui serviant, aut hostem faciant, nisi Episcopo, qui in dicto Episcopio fuerit. Nec non & confirmamus tibi tuisque successoribus in perpetuum omnes res, & facultates mobiles & immobiles de illis hominibus, qui sine hærede, & intestato moriuntur in dicta civitate Portuensi, sive in Transtyberi, aut in Insula Licaonia, sive ubicumque vestri Episcopatus juris esse videntur; constituimus ipsam Portuensem Ecclesiam legitimam hæredem, itaut Episcopus ipsius Ecclesiæ habeat potestatem ordinandi omnia juxta suam voluntatem, eo tenore, ut non pereant, scilicet mortuis in æternum prosint. Insuper etiam concedimus & confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum ex jure nostri Sacri Palatii Lateranensis, quod ad publicum nostrum pertinet, Castaldicum Portuense, vel quicquid usque hactenus nostri Castaldiones de tota Portuense civitate, sive de portis, vel de navibus, nec non de tota Burdunaria, vel quicquid extra vel infra ubique ad illum pertinuit de jam dicto ministerio, vobis vestrisque successoribus in perpetuum tribuimus possidendum, itaut qualemcumque hominem ibidem constituere volueritis Castaldionem aut Mandatarium, in vestra potestate consistat, & quicquid de ipso ministerio acquisierit, vobis vestrisque successoribus deferatur, quicquid vobis ex inde faciendum; tamen si nostro Comiti, vel nostrorum successorum placuerit, de illo, quod ad nostrum palatium pertinet, fidelitatem juret. Isti namque Comites, qui pro tempore fuerint a nobis, vel a nostris successoribus, nullo modo aliud Castaldionem aut Mandatarium audeant ordinare, vel constituere præter illos, quos vos vel vestri successores ordinatis vel constituitis; qui si fecerint, vel de jam dicto Castaldico aliquid violenter abstulerint, vel quæ a nobis, vobis vestrisque successoribus tradita sunt, frangere aut contradicere voluerint, unusquisque 4. lib. auri persolvat, medietatem nostro palatio, & medietatem vestro Episcopatui; & quod ab eis in Castaldiones ordinatum fuerit, evacuetur. Si vero exinde contumax ext iterit usque ad vestram satisfactionem excommunicatus existat. Itemque concedimus & confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum de civitate Portuensi piscatores, duos Curiales, qualescumque de eis eligere volueritis in perpetuum, ita ut ulterius nullam dationem, nullumque servitium faciant, neque ad placitum adstringantur ab aliqua persona; scilicet tibi tuisque successoribus hanc committimus potestatem. Item con firmamus tibi tuisque successori bus casale unum in integrum, qui vocatur Genesianum, quod & Mallianum vocatur, cum Insula modica ultra rivum in ipso loco posita, cum omnibus ad eum pertinentibus, posita via Portuense juxta Mallianum, juris Monasterii S. Pancratii. Etiam confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum totam Insulam, quæ vocatur Licaonia, ubi est Ecclesia S. Joannis Baptistæ & S. Adalberti, ubi querimoniam posuisti in synodo, quam celebravimus in Ecclesia Salvatoris, quare contra Crescentium S. Silvæ Candidæ Ecclesiæ Episcopum, qui eamdem Ecclesiam suo Episcopatui vendicabat; cum vero ambæ partes ante præsentiam nostram, & totius synodi staretis, placuit, ut si scripturam exinde haberes, in medium videndam legendamque proferres. Statim attulisti privilegium, quod antecessori tuo Benedicto Episcopo, qui dicebatur de Pontio, Benedictus VIII. antecessor noster fecit de integritate totius Episcopatus. Quod cum lectum esset, nominatim ibi inventa est Ecclesia illa, quam sicut in querimonia tua dixisti, ipse tuus antecessor dicaverat tempore Othonis III. Imperatoris, a quo ædificata fuit in honorem S. Adalberti, qui suo tempore martyrium pro Christi nomine suscepit. At Episcopus ille rogavit sibi a nobis dari inducias ad certum terminum, ut afferre vobis posset justitiam, quam se habere dicebat. Nos vero, quia synodus ea die terminabatur, concessimus; cumque terminus advenisset, tu ad nos humiliter & solus, ille autem magna hominum multitudine fretus, ad nos venire despexit; residentes tamen nos cum judicibus nostris, ad eum Legatum, ut ad nos veniret, direximus, scilicet non nisi cum suis redemptis adjutoribus venire se dixit; Quo dicto, cum tota sua multitudine recessit. Scilicet nos ad ejus contumaciam non respicientes, ex consilio judicum Archidiaconum nostrum Hugonem usque ad domum ejus misimus, ut sequenti die ad nos veniret, sicut Episcopus cum Episcopo rationem habiturus; cumque die altera simili modo resideremus expectantes eum, non venit, scilicet epistolas quasdam veniam præferentes misit, cumque nihil rationis diceret, ut amplius expectari deberet, laudantibus omnibus judicibus Frater Alinardus Lugdunensis Archiepiscopus canonicam & diffinitivam protulit sententiam: primam de contumacibus puniendis: secundam de Ecclesiis, quæ sunt intra limites Episcopatus, quomodo ad eum pertineant. Qua prolata sententia, a nobis & ab omnibus laudata, confirmata fuit. Quapropter tam tibi quam tuis successoribus eamdem Ecclesiam per hoc nostrum privilegium concedimus confirmamus, querimonia tam illi Episcopo quam successoribus ejus perpetuo interdicta de eadem Ecclesia, sita in prædicta Insula cum curtibus, & oratoriis infra easdem curtes, & cum omnibus ad eas generaliter & in integrum pertinentibus, cum hortis & aquimolis suis, sita infra hanc Urbem Romanam, sicuti extenditur ab uno capite, ubi dividitur flumen, & usque in aliud caput ipsius Insulæ, ubi adunatur. Pari modo concedimus & confirmamus vobis vestrisque successoribus in perpetuum omnem ordinationem Episcopalem tam de presbyteris quam de diaconis vel diaconissis sive subdiaconis, consecrationem Ecclesiarum vel altarium, quam in tota Transtyberi necesse fuerit facienda, nisi forte Cardinales, diaconi vel subdiaconi aut acolyti sacri Lateranensis Palatii efficiantur, scilicet omnia tibi tuisque successoribus, vel quibus Episcopis, a vobis invitati fuerint, ordinandi benedicendi & consecrandi concedimus potestatem. Et ne parochia vestra ab aliquo pervadatur Episcopo, fines ejus per hoc nostrum privilegium insinuare, tuæque Ecclesiæ confirmare curamus, incipiente primo termino a fracto ponte, ubi unda ducitur per murum Transtyberinæ civitatis per portam Septimianam, per portam S. Pancratii, per Silicem vero ipsius portæ usque ad Pontem marmoreum, qui est super Annonem, & ducit per ipsam Silicem usque ad Paritorium, inde revoluit per Paludes usque in mare, indeque per mare duo milliaria ultra Pharam usque in focem majorem, inde autem per flumen majus usque Ro-

Portuensis Ecclesia hæres illorum, quos in sua Diœcesi sine hærede, & ab intestato mori contingat.

Jus nominandi Castaldeum Portuensem Episcopis conceditur;

Pœna in hujusmodi Comitem, si Castaldeo molestiæ fuerit.

Ministri ab Episcopo statuendi.

Confirmatio Casalis Genesiani.

Item & totius Insulæ Lycaoniæ.

Synodus Romana in Ecclesia S. Salvatoris ad examinandam contro-

versiam inter Episcopos Sylvæ Candidæ & Portuensem de hujusmodi Insula.

Quæ ea in synodo super hoc acta sint.

Tandem insula Lycaonia Portuensi Ecclesiæ adjudicata est, cum Ecclesia SS. Adalberti & Paulini, omnibusque rebus ad eam pertinentibus Perpetuum silentium super hoc Sylvæ Candidæ Episcopis interdicitur. Insulæ termini.

Omnimoda jurisdictio in Insula, & tota transtyberina regione Portuensibus Ep. conceditur,

Excepta ordinatione Diaconorũ, Subdiacon. & Acolytorum S. Palatii Lateranensis.

Designatio finium regionis Transtyberinæ Portuen. Episcopis subiectæ

Romam in fracto ponte juxta Marmoratam per pontem S. Mariæ usque ad pontem Judæorum per medium flumen, & recte ad medium pontem fractum, ubi de unda diximus, qui est primus affinis, absque Transtyberinis Catholicis Ecclesiis S.Mariæ in TranstyberimS.Grisogoni&S.Cœciliæ, vel Monast. S. Pancratii, & Monasteriorum SS.Cosmæ &Damiani; tamen in prædictasEcclesias quicquid ab Episcopis necesse fuerit faciendi, Portuensibus Episcopis ab ipsis invitatis tribuimus potestatem. Itemque concedimus & confirmamus in jam dicto Episcopatu plebem S. Mariæ, & S.Apollinaris in mola rupta, & plebem S. Stephani in Pansi, & plebem S. Mariæ in Apuniana, vel omnes Ecclesias exiguas vel magnas cujuslibet nominis, quæ infra jam dictos affines fuerint vel esse possint, absque illis, quas jam diximus, trans Tyberim sitis. Interea sancientes jubemus sicuti a nostris Antecessoribus jussum est, ut in flumine, quod juxta Portuensem urbem decurrit, nullus audeat molendina, aut pontem præter jussionem tuam, vel successorum tuorum Episcoporum juxta priscam consuetudinem quoquomodo constituere, & cum vel a vobis vel ab aliis quibus tamen faciendis vos injunxeritis, constitutum aut factum fuerit ipsa molendina, vel pons vestro arbitrio dispensentur: de ponte vero, si factus fuerit, cum plaustro onusto victum vel vinum nemo audeat hinc, illuc, neque inde huc penitus transmeare. Iterum sancientes jubemus, ut nullus presbyter vel cujuslibet ordinis clericus de toto Episcopatu audeat ad placitum constringere, aut ad finiendas contentiones compellere, aut aliquod servitium ab eis exigere, præterquam PortuensesEpiscopi, in cujus Parochia sunt. Quicunque vero præsumptor, sive Dux, sive Comes, vel Vicecomes, aut Cubicularius, vel a nostra Apostolica Sede missus, aut qualiscumque interveniens potestas de ipsa civitate Portuense dominatum tenuerit, de quocumque fuerit ordine, prædicta omnia immobilia loca, aut prænominatum Castaldeum, vel duos piscatores, & duos curiales, vel omnes prædictos clericos a jure & potestate atque ditione præfatiEpiscopii auferre vel minuere voluerit, vel parochiam infringere tentaverit, aut homines in prædicta turre habitantes, vel ubicumque proprietas Episcopii mansionata fuerit, ad publicum servitium revocaverit, sciat se compositurum ipsi Episcopatui auri purissimi libr. & insuper anathemati subjaceat. Statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, & anathematis interdictione, ut nullus unquam successorum nostrorum Pontificum, vel alia quælibet magna parvaque persona, ea, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate & augumento prædicti Episcopatus statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi, aut aliquid deinde minuere audeat, scilicet sicut superius a nobis statutum vel concessum est, ita perennis, ac perpetuis temporibus sine aliqua minutione permittat in æternum permanere. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra hoc nostrum privilegium venire, aut in quoquam dirumpere præsumpserit, & sicut a nobis superius statuta sunt, firma manere non dimiserit, & in aliquo offenderit, sciat se, nisi resipuerit, auctoritate Dei omnipotentis, & B. Petri Apostolorum Principis atque nostra, qui ejus fungimur vice, anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienum atque cum Juda traditore D. N. Jesu Christi cum diabolo & omnibus pompis ejus æternum incendium concremandum. Qui vero pio intuitu custos & observator hujus nostri privilegii extiterit, benedictionis gratiam vitamque æternam a justo Judice Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum. Amen. Bene valete. Datum X. Kal. Maji per manum Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii S. Apostolicæ Sedis, anno Domini Leonis IX. Papæ I. * Indict. 2. * Ego Eberardus Treverorum Archiepiscopus quamvis indignus interfui, & subscripsi. Ego Alinardus Lugdunensis Archiepiscopus hoc decretum laudans, manu propria subscripsi. Ego VV. Episcopus subscripsi. Ego Roprandus Episcopus scripsi. Ego Cunibertus Episcopus Taurinen. subscripsi. Ego Cadadus Parmensis Episcopus scripsi. Ego Oppizo Pisensis Episcopus scripsi. Ego Guido Vultervensis Episcopus scripsi. Ego Henricus Spoletanus Episcopus scripsi. Ego Arnulfus Episcopus scripsi. Ego Martinus Pistorien. Episcopus scripsi. Ego Petrus Clusiensis Episcopus scripsi. Ego Dux Episcopus interfui. Teuderius Arbinensis Episcopus interfui. Ego Benedictus Episcopus Forosempronien. interfui.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat &c. Si qua igitur &c. Cunctis autem &c. Amen.

Excipiuntur aliquæ Ecclesiæ inibi existentes.

Confirmatio aliorum bonorum S. Portuen. Ecclesiæ.

Jurisdictio omnimoda super flumen, quod juxta Portum fluit.

Omnibus cujuscumque dignitatis personis serviti um aliquod, placitum &c. exigere ab hominibus in Diœc. Portuen. degentibus interdicitur.

Spiritualis, & temporalis pœna contra inobservantes.

Solitæ clausulæ.

Dat. die 22. Aprilis Anno Dom. 1050. Pontif. Leonis Anno II.

** Leg. II. * Indict. III. ut infra notabimus Nomina Episcoporum, qui Synodo interfuerunt, & huic Privilegio subscripsere.*

XIII.

Canonizatio Beati Gerardi Tullensis Episcopi, ejusque festivitatis Institutio.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei cunctis Catholicæ Ecclesiæ filiis in Christo salutem & apostolicam benedictionem.

Nuper transcript. ex Archiv. Vatic.

Virtus divinæ operationis in omnibus est mirabilis, maxime tamen in Sanctis suis, quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui; quos etiam vocavit, & sanctificavit, antequam sæcula fierent, antequam ipsi extarent. Et quia ipse Dominus in Euangelio dicit: Pater meus usque modo operatur, & ego operor; verum procul dubio esse quotidie ostendit, quando dicit, scilicet eos sanctificandos, quos vocavit, eos vocandos, quos prædestinavit sola gratuitæ miserationis bonitate, nec humani generis merito: quia naturaliter omnes sumus filii iræ, & filii gehennæ. Cur autem hæc dicere cœperimus, continuo patefacimus: quia sicut nemo accendit lucernam, & ponit eam sub modio, sed super candelabrum statuit, ut luceat omnibus, qui in domo sunt; sic & Dominus noster Jesus Christus agit, illos glorificando miraculis in mundo, quos secum vivere & gloriari facit in Cælo, ut quia per adoptionem facti sunt filii Dei præveniente gratia, pateat, eos hæredes esse regni, quod promisit Deus diligentibus se. Paulo igitur ante nos in Episcopatu Tullensi (unde nutu Omnipotentis, & omnia suo arbitrio disponentis, non ullis nostrorum meritorum profectibus ad Apostolicam Sedem translati sumus) fuit Episcopus nomine Gerardus, qui duo talenta, intellectum & operationem a cælesti Patrefamilias accipiens, divinam legem, quam medullitus intellexit, sic opere adimplere studuit, ut fieret dignus accipere il-

Exordium.

Rom. VIII. 29.

Joan. V. 4.

Matth. V. 15.

Gerardi Tullensis sanctimonia.

Matth. xxv. 21. illam desiderabilem a Deo salutationem: Euge Serve bone, & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam; intra in gaudium Domini tui. (Et fructus prædicationis euangelicæ;) Sic enim Domini sui talenta erogavit, sic animas lucratus est verba salutis prædicando, ut geminatam Domino suo pecuniam præsentaret, & sibi æterna beneficia cumularet. (Castitas;) Lumbos sibi præcinxit castitatem servando; lucernas in manibus portavit, exempla bonæ operationis aliis præbendo; expectavit Dominnm suum a nuptiis sanctæ Ecclesiæ non dormiendo, sed vigilando, prima, secunda, tertia vigilia anxius ad ejus aspectum secundum illud, quod quotidie psallebat: sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus; Item: sitivit anima mea ad te, quam multipliciter tibi caro mea. (Amor in Deum, & charitatis ardor. *Psalm. xli. 2. Psalm. xlii. 2.*) At quia sic semper animo suspirabat ad Deum ejus virtute comitatus, angelicam ducens vitam, quotidie Christum in Pauperibus ad mensam suscipiens, quotidie piis actibus insistens, nec docendo, nec agendo, nisi quod sanctum, & Deo gratum esset, multis effulsit miraculorum prodigiis, sanctitati ejus testimonium perhibentibus. (Charitas in pauperes; Miracula.) Unde adhuc plures testes existunt, quod & idem post mortem carnis cum Christo Domino nostro spiritu vivens & glorians, sæpe operatus est, & sæpe adhuc operatur curans diversos languores, diversasque infirmitates. Quamvis autem venerabile Corpus ejus multis, ut diximus, hactenus coruscarit miraculis, & ipse in numero Sanctorum divino sit deputatus judicio; nondum tamen in cathalogo Sanctorum sortitus est humana corroboratione numerum; quod Dei miseratrix clementia nobis servis suis reliquit agendum, ubi ad culmen conscendimus apostolicum. Residentibus ergo nobis Romæ in Synodo in Ecclesia Salvatoris cum multis Coepiscopis nostris circa sexto Nonas Majas, relatum est auribus nostris ab Udone Tullensi Præposito eadem nocte ipsum Domnum Gerardum in visione apparuisse cuidam venerabili Monacho nomine Albizoni, qui Synodo intererat, quem ipse Udo nimiis precibus constrinxerat exorare, divinum ostendere sibi, cujus meriti esset apud Deum ipse Dominus Gerardus, qui tot miraculorum radiis coruscabat. (Apparitio sancti Gerardi cuidã Albizoni Monacho,) Videbatur ergo illi ipsum assistere sibi, quem numquam corporaliter viderat, nec etiam nomen ejus audierat, & dicere, se ipsum Gerardum esse, pro quo Deum decreverat exorare. Ad quod ille gavisus sedulo sciscitari cœpit, an esset apud Deum in numero Sanctorum; cui læto vultu respondit, procul dubio se esse cum Deo, dignumque ac justum fore, eos honorari in terris ab hominibus, qui honorantur in Cælis ante Deum ab Angelorum agminibus. Quam visionem ipsi ore proprio divulgavimus in Synodo, exponentes ipsius Domni Gerardi vitam, venerabilem conversationem, mirabilem miraculorum multitudinem, efficaciam divinæ virtutis ad Corpus ejus exuberantem, & sequenter sanctam Synodum interrogavimus, si deberet, ut sanctus venerari, & sanctus deinceps nominari. (Synodi consensus de sancto Gerardo canonizando.) Ad quod cuncti tam Archiepiscopi quam Episcopi tam Abbates quam Clerici ac Laici, quorum utrorumque magna intererat multitudo quasi uno ore clamaverunt, ipsum Domnum Gerardum virum esse sanctum a Deo inter sanctos numeratum, & ab hominibus inter sanctos numerandum & venerandum, pro eo quod vivens in carne testantibus miraculis, ut Vir sanctus extitit, & carne exutus, qualis in mundo fuerit, in cælesti beatitudine positus mundo quotidie eisdem miraculis innotescet. Decrevimus igitur, sic sancta annuente ac laudante Synodo, ut ex hoc sanctus habeatur, & sanctus colatur Nono Kalendas Majas tam Leuchæ, sicut sanctus Mansuetus & sanctus Aper, quam ubique terrarum, sicut cæteri sancti, cujus Sancti venerabile corpus per nos ipsos cupimus transferre, & digno honore digno loco in altare proprio collocare ad laudem & gloriam Domini nostri Jesu Christi, qui ideo factus est pro nobis Homo, ut non solum solveret nos a peccatis, sed etiam conferret nobis præmium æternæ beatitudinis, & mansionem in Cælis; ubi ipse cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat per omnia sæcula sæculorum Amen. (a) (Ejus festus dies statuitur die 23. Aprilis.)

X I V.

Monasterium S. Mariæ in Insula Gorgonea sub jure & ditione S. R. E. esse declaratur, confirmatisque ejus bonis omnibus, variis donatur privilegiis.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Ecclesiæ Sanctæ Dei Genitricis ac Virginis Mariæ in Insula Gorgona, ubi etiam corpus beati Gorgonii requiescit, & per eam tibi Bono Abbati tuisque successoribus in perpetuum.

(*Ughell. Ital. Sac. Tom. iii.*) (Exordium.) CONvenit Apostolico moderamini recte petentium adimplere desiderium, & justis supplicationibus impertiri suffragium, & quia postulasti a nobis fili charissime, quatenus concederemus & confirmaremus, seu corroboraremus tibi, tuisque successoribus per nostri privilegii paginam monasterium in honorem sanctæ Mariæ Matri Domini dedicatum, & in Insula Gorgona positum, quæ Iusula, sicut in sancti Petri privilegiis legitur, sub jure & ditione sanctæ Matris nostræ Romanæ consistit Ecclesiæ; (Bono Abbati, ac successoribus Monasterium cum Insula Gorgonea confirmatur.) Igitur inclinati precibus tuis concedimus & confirmamus, seu corroboramus tibi tuisque in perpetuum successoribus per hujus nostri privilegii paginam ipsum monasterium, cum prædicta Insula, ut semper sint monachorum habitacula, ne fiat spelunca latronum, quæ prius fuit domus oratio-

(a) Clarissimus vir Archiepiscopus Ancyranus in suo Codice Canonizationum, non uno in loco a nobis citato, subdit nomina Episcoporum, & Abbatum, qui interfuerunt Synodo Romæ habita a Leone PP. IX. sed quum ipse fateatur, sed hujusmodi subscriptiones hausisse ex duplici editione Bullæ hujus a Mabillonio facta, eò nos Lectorem remittimus. Quod vero de tempore datæ Bullæ notat, transcribendum putamus ad emendandum potissimum errorem, qui in clausulam Diplomatis, in hac eadem Synodo dati Joanni Portuensis Ecclesiæ Episcopo, & ab Ughellio relati, irrepsit-- *Synodus, ubi hæc acta sunt, Romæ post Leonis reditum ex Galliis habita est circa Nonas Majas A. D. 1050. non certe A. D. 1049. quo Leo per mensem Majum Romæ non fuit sed Ticini, ubi Synodum celebravit hebdomada festi Pentecostes, quod eo anno 1049. incidit in diem xiv. Maji, ex Pagio Juniore in Breviario Tom. II. . . . . . Mabillonius ipse, qui Sæculo V. Benedictino pag. 895. Bullam nostram datam putaverat A. D. 1049. postea in Annalibus Tom. iv. pag. 511. eam revocavit ad annum* 1050. Nos omnia perlegere, conferre, & examinare voluimus, ac nonnisi laude dignissimam Auctoris nostri diligentiam advertimus. *Leo postmodum* (sequitur Illustrissimus Præsul) *die xxx. Octobris ejusdem anni Corpus S. Gerardi elevavit, quod se elevaturum in Bulla prædixerat.*

Abbas eligendus a Monachis. tionis. Abbas siquidem in eodem Coenobio nunquam ordinetur pro pretio, sed qui secundum regulam sancti Benedicti cum fratrum consilio invenitur melior in ipso monasterio: & quaecumque a viris religiosis & Deum timentibus in usum, & sumptum Monachorum inibi Deo servientium *Immunitas Monasterii, bonorumque ad ipsum spectantium.* concessa vel in perpetuum concedenda sunt sive ex hac parte maris sive ex alia per hanc nostram praeceptionem, & confirmationem confirmamus & corroboramus tibi tuisque successoribus in perpetuum. Statuentes apostolica censura, ut nullus Imperator, nullus Rex, nullus Dux, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Vicecomes, nullus Castaldio, & praeterea nullus Episcopus, vel cujuslibet ordinis seu dignitatis magna parvaque persona contra hanc nostrae praeceptionis, concessionis, & corroborationis paginam audeat pertentare. *Anathema contra inobservantes.* Qui vero hujus nostri privilegii violator extiterit, anathematis & excommunicationis vinculo sit alligatus, & cum Juda proditore Christi, nisi resipuerit, sit aeternae damnationi traditus. Et qui observator fuerit, ab omnipotente Deo benedicatur, & spiritualibus gaudiis repleatur. *Abbas a Romano Pontifice consecrationem accipiat.* Statuimus etiam, ut a Romano Pontifice Abbas hujus Monasterii accipiat consecrationis benedictionem.

Dat. die 16. Octobris anno Domini 1050. Pontif. Leonis anno II. Datum 17. Kalend. Novembris per manus Federici Diaconi sanctae Romanae Ecclesiae Bibliothecarii & Cancellarii vice Domini Herimanni Archicancellarii, & Coloniensis Archiepiscopi, anno D. Leonis IX. PP. II. Indict. IV.

X V.

Confirmatio bonorum & possessionum Monasterii SS. Bertarii & Ataleni in Comitatu Santensi erecti.

Ex Tabulis Monasterii hujus edidit Mabill. in Append. Annal. Bened. Tom. iv. num. lxv.

Leo Servus Servorum Dei, Ecclesiae beatorum Martyrum Bertarii & Ataleni, quae dicitur Bredericі villa, positae in Comitatu Santensi, & per eam sanctimonialibus ibidem perpetuo famulaturis, perpetuam in Domino salutem.

Exordium. AD Apostolatus nostri curam procul dubio creditur pertinere, ut venerabilia loca nostris Apostolicis fiant munita, & nobis proficiat ad salutis augumentum, quod eis proficit ad tutaminis fulcimentum. *Monasterium SS. Bertarii & Ataleni a Raynardo Comite Santensi fundatum.* Quapropter aequum & salutare visum fuit nobis, ut praedictam Ecclesiam a Raynardo Comite suisque progenitoribus conditam, apostolicae auctoritatis scuto muniremus, eamque in monastico ordine permanere decerneremus. Ea igitur auctoritate, qua in terris licet indigni, vice tamen fungimur beatissimi Petri Apostoli, *Confirmatio donationum Monasterio ab eodem Raynardo, ceterisque factarum.* confirmamus & roboramus per hanc nostri privilegii paginam eidem sancto & venerabili loco omnia, quae ab eodem Raynardo comite ejusque parentibus, & aliis quibuscunque fidelibus Christi concessa & concedenda sunt in perpetuum; *Interdicitur, ne unquam locus iste a monacali regula auferatur.* prohibentes nostra apostolica auctoritate, ne umquam a monastico ordine locus ipse auferatur, sed semper sub regula sancti Benedicti permaneat, & nominatim, quae ipse Raynardus comes huic loco pro remedio animae suae contulit, quarum quidem potestatum nomina hic subscribi fecimus: *Nomina bonorum, quae dedit Raynardus Comes.* integram videlicet Belderici villa cum Ecclesia & omni integritate sua: Romaldi-villam cum omni integritate: Salsuris cum omni integritate: Pantevillare cum omni integritate: allodium de Domno Barolo: Ligisdicurtem cum integritate: allodium de Unzoniscurte. Post quorum donorum firmissimam contraditionem, sicut ipse praedictus Comes jam expetierat, eam a nobis, dum in solo Episcopatu Tullensi praefuimus, *Haec Ecclesia ab eodem Leone consecrata, quum Tullensis Episcopus esset.* consecrari, immo & consecrata est; ita & modo in Apostolatus culmine divina praeeunte clementia misericorditer sublimati constituimus, idem illic ad laudem Dei, ac Sanctorum venerationem, deinceps congregationem sanctimonialium venerabiliter stabiliri, & sub beatae Dei Genitricis ac Virginis Mariae, sanctique Protomartyris Stephani Tullensis Ecclesiae confirmari, eo tenore, ut *Fontaniaci Castelli Domini pro tempore perpetui Monasterii hujus Advocati constituuntur.* quicumque de ejus corporis posteritate Fonteniacum castellum justa haereditate possederit, advocatiam ipsius loci habeat solide. *Si proles Raynardi defecerit, loci haeres Advocatiã suscipiat; Pro qua Moniales quotannis cereum unum illi persolvere in censum teneantur.* Quod si forsan ad ejus successionis progeniem nemo superstes remanserit, ad propinquiorem, & natu majorem, qui de stirpe ipsius Raynardi descenderit, aut ex cujus hæriditate idem locus est inceptus, praedicta advocatia perveniat; & annuatim in inventione sancti Stephani debitum censum instituta congregatio ipsius loci pro subjectione persolvat, scilicet cereum unum duodecim denariis Tullensibus appretiatum. *Abbatissa eligenda de stirpe Raynardi.* Donum igitur Abbatiae in manu Episcopi Tullensis semper consistat, & quaecumque de ejusdem praefati Comitis stirpe in eodem Coenobio idonea inventa fuerit, provisionem loci sub nomine Abbatissae suscipiat; sin autem inibi nequiverit reperiri, de loco sancti Romarici aliqua de ejus progenie digna ad Abbatissam sumatur; *Si nulla superstes fuerit haeres Raynardi electio ad Tullensem Episcopum devolvatur.* & si etiam in his utrisque Cenobiis nulla poterit inveniri, potestatem Episcopus habeat, aut de eisdem locis, aut de aliis infra Tullensem Episcopatum aliam dignam personam perquirere, & in loco illo secundum Deum praeficere. *Si quis contra haec decreta quidquam tẽtaverit, Advocatus Regem adeat pro reparatione obtinenda.* Si quis ergo, quod absit, & quod fieri minime credimus, ab hac nostra publica sanctione discordare pertentaverit, & praestito alicujus pretii commento non secundum Dominum praelationem loci statuerint, aut locum destruere, vel de appenditiis imminuere voluerit, habeat Advocatus liberam potestatem adeundi Regem, & ibi causas Monasterii sagaciter exponat, & hujus nostrae Apostolicae praeceptionis diruptionem; & ut reformetur summopere studeat. *Si vero Advocatus molestiam ullam Monasterio attulerit, & monitus non resipuerit, Advocatia privatus censeatur: Novusque Advocatus ab Episcopo eligatur.* Si vero Advocatus de facultatibus monasterii vi aut malo ingenio quippiam diminuere voluerit, aut etiam hanc nostram apostolicam confirmationem infringere; commonitus bis ac tertio a Praesule, si cum justitia culpam emendare voluerit advocatia sibi permaneat: at si contra Episcopi admonitionem, vel excommunicationem incorrigibilis permanserit, advocatia careat, & Praesul alium advocatum requirat, qui fideliter loci defensionem provideat. Et ne aliquid de appenditiis Ecclesiae usurpare praesumat, statuimus ut in festivitate sanctorum martyrum Bertarii, & Ataleni ibidem detur ei servitium, videlicet modius unus frumenti modius unus vini; & si vini defecerit, tres solidi monetae ipsius pagi, & porcus duorum annorum. Hinc vero de rebus vel justitiae Abbatiae nullo modo se praesumat, nisi forte ab Abbatissa in adjutorium vocatus fuerit: & tunc pro sua praesentia & adjutorio tertiam ejusdem Abbatiae accipiat partem. Ut autem

tem hujus rei confirmatio cautius in perpetuum firmiusque servetur, nonnisi magnis precibus Lanhardis filiæ ipsius jam sæpedicti Raynardi Comitis, & diligenti suorum consilio, fidelium scilicet Richuini, & Cunonis, atque Rhindrici seu Theobaldi, utrique locorum, videlicet sanctæ Tullensis Ecclesiæ, alterum in dicto Cœnobio, sua, prout visum est, similia privilegia assignavimus, quorum cautissimo privilegio, nec Episcopi Tullensis lædatur auctoritas, nec Ecclesiæ Ancillarum Dei aliqua proveniat a b Episcopo injusta incommoditas: statuentes apostolica censura sub divini judicii obtestatione, ut nullus Imperatorum, nullus Rex, nullus Dux, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Vicecomes, nullus Advocatus, nullus Archiepiscopus, nullus Episcopus, & præterea nulla hominum persona cujuscumque sexus & ætatis, contra hanc nostræ apostolicæ auctoritatis confirmationem & constitutionem venire pertentet. Quod quicumque fecerit, nostro apostolico anathemate usque ad satisfactionem dignam percussus existat; qui vero se custodierit & observaverit ad confirmationem & constitutionem, nostra benedictio accumuletur, & vitæ æternæ particeps efficiatur. Data octavo Idus Decembris per manus Udonis Tullensis Primicerii Cancellarii, & Bibliothecarii sanctæ Apostolicæ Sedis, anno Domini Leonis IX. Papæ II. Indictione IIII.

Duplex Privilegii hujus exemplar.

Omnibus cujuscumque gradus personis in contrarium quidquam tentare interdicitur,

Sub anathematis pœna.

Dat. die 6. Decembr. anno Dñi 1050. Pontif. Leonis anno II.

XVI.

Confirmatio Sacri Remensis Concilii, & Festivitatis S. Rhemigii institutio pro die prima Octobris.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei fratribus & filiis catholicis per universum regnum Francorum constitutis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex Concilio Remensi in Collect. Conc. Tom. xi. col. 1414.

Leo PP. gesta a se in suo itinere narrat; Ac præsertim in Remensi Concilio.

Compertum caritati vestræ credimus, quod post consecrationem nostram, illam videlicet, qua benignitas Dei humilitatem nostram sanctæ Romanæ Ecclesiæ præesse voluit, Germaniam, Galliamque visitavimus; ac Remorum urbem adeuntes, maximo voto ac summa devotione ecclesiam beati Remigii (ut longe ante desideravimus) Deo annuente, & ejusmodi sanctissimi Viri patrocinantibus meritis cum magna gloria dedicavimus, atque post consecrationem ecclesiæ in eadem synodum celebrantes, plurima ad utilitatem christianæ religionis necessaria consilio Coepiscoporum * suorum, assensu etiam & laude cleri & populi, quorum innumera multitudo ad tantæ devotionis celebritatem confluxerat, statuendo confirmavimus. Quæ omnia Capitulis digesta inter Canones haberi præcepimus, & postea in omnibus synodis, quas habuimus, idipsum confirmare curavimus, & quoniam beatissimum Remigium gentis Francorum prædicatorem & apostolum scimus, venerari, & honorare illum, quem Dominus in cœlo mirificavit, possumus, debemus: præsertim cum semper in nostro pectore inde ipsius amor ferventius ardeat, quod pretiosissimum corpus ipsius sanctissimi viri propriis manibus transferentes, in locum sibi præparatum, miraque pulchritudine exquisiti operis decoratum reposuimus. Unde vestram admonere volumus dilectionem, ut sicut nos in ejus obsequiis perpendendis gratulamur, ita & vos causa nostri amoris, maximeque ex debito paterni honoris solemnitatem ejus, quæ est kalendis Octobris, celebrem habeatis. Quia & si aliis non est Apostolus, tamen vobis est, nam primitiæ ejus vos estis in Domino. Hunc itaque honorem patri & apostolo vestro exhibete; ut juxta promissum Domini longævi super terram vivere, & ejusdem patris precibus æternæ beatitudinis felicitatem mereamini possidere. Valete (a).

** forte nostrorum.*

S. Remigius Francorum Apostolus.

Repositio ejus corporis facta per Leonem PP.

Indictio festivitatis pro die 1. Octobris.

(a) Datam puto hanc Bullam anno Domini 1050 Remense enim Concilium habitum est mense Octobri superioris anni, postquam Leo PP. a Leucorum urbe digressus, iterque Remos arripiens, S. Remigii Ecclesiam dedicasset.

XVII.

Bisuntina S. Stephani Ecclesia, a Leone IX. PP. consecrata, apostolico munitur privilegio, septemque Presbyteri in eadem instituuntur, quibus Dalmaticæ, & Sandaliorum usus ad Missarum solemnia conceditur.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Hugoni Sanctæ Crispolitanæ Ecclesiæ Archiepiscopo suisque successoribus in perpetuum.

Edidit P. Fr. Chifflet in Appendice ad Hist. Abbatiæ Trenorciensis.

Exordium.

Hugonis Archiep. postulatio.

Brachium S. Stephani Protomartyris in Ecclesia Metropolitana Bisuntina. Et sub altare a Leone PP. reconditum.

Gratias agamus Deo, & Domino nostro Jesu Christo, qui nullis nostris præcedentibus meritis, tamen ad apostolicæ sedis culmen nos evexit. Unde ad apostolatus nostri curam videtur omnium Ecclesiarum solicitudinem gerere, honoremque eorum augumentare. Et quoniam postulasti a Romana Sede, frater carissime, ut bona, quæ omnipotentis clementia tuis temporibus fecerat Ecclesiæ tibi divinitus commissæ, nostra apostolica munirentur auctoritate, placuit nobis tuæ petitioni pro voto consentire. Præsertim cum idem sacer locus, cui Deo disponente videris præsidere, tanta resplendeat dignitate, ut non solum archiepiscopalis sedis sublimatus sis auctoritate, verum etiam multorum Patrum Apostolicorum virorum roboratus Privilegiis, servata æquitatis suæ reverentia permaneat insignis. Ad hoc etiam nos majoris tituli invitat exultatio, quod memoratus locus decoretur Protomartyris Stephani patrocinio, cujus servat brachii pignus inæstimabile, munus exoptabile. Et, ut verius fateamur, propriis oculis conspeximus ejusdem sacratissimi pignoris os quassatum ictibus lapidantium Judæorum, dum illud recondidimus infra altare, quod consecravimus te præsente, astantibus confratribus nostris Coepiscopis, Halinardo Lugdunensi Archiepiscopo, Georgio Colociensis Ecclesiæ Ungrorum Archiepiscopo, necnon Subtriensi Episcopo Kilino, Genevensi Friderico, Widone Cabilonensi, Waltero Matiscensi: Abbatum quoque, honestorumque Clericorum reverenda sanctitate, laicorum præsente infinita multitudine. Quique in honore tuarum precum addidisti

sti, ut quoniam altare per manus nostras fuerat consecratum, ab Apostolica Sede aliquam consequeretur dignitatem. Inclinati ergo tuis justis precibus, assensus pietatis tibi præbere non distulimus. Confirmamus igitur prædictæ Ecclesiæ per hanc nostræ præceptionis paginam bona omnia, quæ vel tua industria, vel quorumlibet fidelium data sibi sunt devotione pia. Statuimus denique ad honorem nostri Protomartyris, ut super sanctum prædictum altare non immoletur nisi semel quotidie: & nullus præsumat supra id ad sacrificandum, nisi quem Archiepiscopus loci ad hoc destinaverit cum consensu fratrum. Scilicet septem ex fratribus illius Congregationis melioris vitæ eligantur, qui Cardinales vocentur, quorum unus sit ejusdem Decanus; ut sicut est major in Congregatione, ita prior polleat in dignitate. Horum itaque quicumque ibi celebraverit missam, induat Dalmaticam, & tunc demum audeat missam celebrare cum omni reverentia & religione. Sandaliis quoque utantur tam ipse sacerdos quam diaconus necnon subdiaconus in festivitatibus Domini & Salvatoris nostri, & beatæ Dei Genitricis, & Sancti Michaelis Archangeli, & natalis Apostolorum, & sanctorum Martyrum Stephani, Vincentii, Agapiti (cujus caput recondidimus cum brachio in eodem altari) & Beatorum Ferreoli & Ferrutii, & in festivitate omnium Sanctorum, & dedicatione ejusdem loci. Sic etiam denegamus omnibus Episcopis & Abbatibus, nisi forte invitati fuerint ab ejusdem loci fratribus. Statuentes apostolica censura, ut nullius ecclesiastici ordinis persona horum quicquam infringere audeat parte aliqua. Confirmamus vero nostro apostolico tutamine, ut nullus Imperator, seu Rex, Dux, Comes, sed neque Archiepiscopus, Episcopus, vel aliqua cujuslibet ordinis potestas, contra hoc scutum apostolicæ defensionis ire audeat, vel de bonis Ecclesiæ, quæ ad præbendam fratrum pertinent, quicquam imminuere, vel in beneficium alicui dare. Si quid vero horum, quæ possederit, a quoquam dictum fuerit litigiosum, nulli prius pervadere liceat, quam negotii ipsius determinatio judicialiter sit exacta. Si quis autem contra hoc apostolicum munimen ausu temerario venire tentaverit, nostri anathematis jaculo feriatur, nisi resipuerit. Qui autem custodierit immutilatum, nostræ apostolicæ benedictionis mereatur cumulum. Datum III. Idus Januarii per manus Widonis Tullensis Primicerii, & sanctæ Apostolicæ Sedis Cancellarii & Bibliothecarii. Anno Domini Leonis VIIII. Papæ II. Indictione IIII. (a)

Confirmatio bonorum Bisuntin. Ecclesiæ. Decretum, ut super illo altari nonnisi semel quotidie immoletur; Et ab eo tantum e septem fratribus, quos Archiepiscopus elegerit; Illi vero Dalmaticæ usus ad celebrandum conceditur, & Sandaliorum: Quibus utantur Diaconus, & Subdiaconus; Statutis tantum hic diebus. Ejus loci exemptio a qualibet sæculari potestate. Anathema in refragantes. Dat. die 11. Januarii anno Domini 1051. Pontif. Leonis anno II.

(a) In fine adjacet Symbolum, Monogramma, & Bulla plumbea, ut in aliis ejusdem Pontificis Diplomatibus, prout asserit Chiffletius; Ectypon tamen quod non apposuerit, dolemus: quod a Cl. V. Friderico Schannat adstruimus solerti diligentia in calce ultimi Privilegii Pontificis hujus incidi curavimus.

XVIII.

Confirmatio Bonorum & Privilegiorum omnium Corbejensis Monasterii a summis Pontificibus concessorum.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Fulconi Abbati Corbejensis Monasterii, siti in Pago Ambianensi, perpetuam in Domino salutem.

Ex Dacher. Spicileg. Tom. vi. Miscell. Epist. nu. viii.

CONvenit apostolico moderamini, pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Et ideo, quia postulasti a nobis, quatenus exempla Antecessorum nostrorum sequentes, privilegio nostræ apostolicæ auctoritatis Monasterium vestrum, ejusque bona, tam præsentia, quam futura muniremus, & etiam prærogativam ipsi Monasterio collatam ab Episcopis Ambianensibus & Archiepiscopis Remensibus, nec non apostolicis viris antecessoribus nostris corroboraremus; inclinati precibus tuis, per hanc nostræ apostolicæ authoritatis censuram confirmamus & corroboramus quidquid invenitur in privilegiis antecessorum nostrorum Benedicti, Nicolai, Christophori: ut scilicet præfatum vestrum Monasterium rerum suarum liberam obtineat dominationem, & quæcumque eidem Monasterio in auro, in argento, in agris, in famulis, in quibuslibet aliis rebus fuerint oblata, in tua tuorumque successorum Abbatum fratrumque maneant dispositione, & libera potestate: nec liceat Episcopo Ambianensi quidquam portionis ex eis accipere, vel exposcere: nec in Abbate, vel in fratribus vel in ipso Cœnobio potestatem exercere, sive in cellis ejusdem Monasterii, videlicet, Busco, Braczo, Taneta, Maurdi, Uscia, Thenis, sive in clericis, vel in laicis, vel in famulis, omnibusque possessionibus ad respectum ejusdem Monasterii ejusque cellarum pertinentibus, sicut ipsi Monasterio jamdudum concessum cognovimus, & collaudatum ab Episcopis Ambianensibus, & Archiepiscopis Remensibus, cæterisque Episcopis Galliarum. Proibentes, ne quis unquam Ambianensis Episcopus potestatem habeat ipse, vel œconomus, vel Archipresbyter, aut Archidiaconus ejus, accedendi ad vestrum Monasterium, ejusque cellas, nisi forte, vel necessitate, vel dilectione ab Abbate Monasterii fuerit vocatus: ea tamen ratione ut nec in Ecclesiis eidem Monasterio subjectis, vel in earum Ecclesiarum clericis, molestationem vel perturbationem agere audeat, vel novam consuetudinem Abbati, vel fratribus statuat, disponens aliquid contra voluntatem eorum. Qui tamen Monachorum vel Canonicorum, & quas Abbas cum fratribus petierit, ordinationes differre non debebit: similiter altarium & Basilicarum consecrationem tam in ipso Monasterio quam in possessionibus ejusdem: Chrisma quoque & Oleum consecratum singulis annis, nec aliquod propterea munus exposcere.

Constituentes etiam, ut nullus per Galliarum Germaniarumque provincias, sive laicus sit, sive clericus, in Ecclesiis, agris, vel famulis, aliquam suam voluntatem exerceat præter voluntatem Abbatis & fratrum, etiam si Rex sit, Dux, Marchio, Archiepiscopus, vel Episcopus.

San-

Exordium. Fulconis Abbatis preces. Confirmantur Pontificia omnia Diplomata. Libera bonorum administratio & dispositio penes Abbates; Super illa nullā habeat potestatem Episcopus Ambianensis. Omnimoda Monasterii ab Ordinarii, ejusque Officialium jurisdictione exemptio. Episcopus vero teneatur ibidem singulis annis sacramenta ad libitum Monachorum ibidem ministrare absque ullo pretio. Omnibus cujuscumque dignitatis personis quid contra Monast. attentare interdicitur.

Abbatis electio penes Monachos.

Sancimus praeterea inter se Abbatem eligere fratres secundum Deum, nec aliquem Principem hoc audere agere, nec ipsum Abbatem, postquam electus fuerit, nisi in probabili crimine deprendetur, dejici; sed canonice examinetur & dijudicetur. Quam nostram sanctionem si quis violaverit, admoneatur satisfactionis ab Ambianensi Episcopo; sin vero non obedierit etiam, a Remensi Archiepiscopo; quod si nec hunc audierit, liceat fratribus Monasterii Romanam Sedem appellare: & Romanus Pontifex non differat eundem violatorem ore proprio anathematizare.

Jus appellandi ad Sedem Apostolicam.

Ultimo, quia ad Apostolicam Sedem tam devotus, filii carissime, venisti, placuit munificentiae nostrae usum tibi dalmaticae, & sandaliorum concedere; ea tamen ratione, ut non negligas annis singulis nuncium ad Apostolicam Sedem dirigere, tuique conveniens Monasterii notificare: ut vos valeamus, si necesse fuerit, adjuvare. Statuentes apostolica censura, ne quis unquam mortalium sive sit Rex, sive Comes, sive Archiepiscopus, vel Episcopus, aliave parva magnaque persona, contra hoc nostrum privilegium venire attentet. Quod qui fecerit, adusque dignam satisfactionem vinculo anathematis innodatus sit. Qui vero illibatum custodierit, a Domino Deo benedicatur, & aeternae vitae particeps efficiatur. Amen. Data 14. Kal. Majas per manus Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii S. Apostolicae Sedis, anno Domini Leonis IX. Papae III. Indictione IV.

Usus Dalmaticae, & Sandaliorum; Cum onere mittendi quot annis Romam relationem status Monasterii.

Anathema contra Privilegii hujus violatores.

Dat. die 18. Aprilis anno Dom. 1051. Pontif. Leonis anno III.

XIX.

Confirmatio privilegiorum, & exemptionum Monasterii S. Clementis Casauriensis.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Dominico venerabili Abbati Ecclesiae sanctae & individuae Trinitatis, quae est in Insula Piscaria, quae etiam Casa Aurea vocatur, ubi Corpus Beati Clementis Papae, & Martyris requiescit, tuisque Successoribus in perpetuum.

Ex Chronico Casauriensi inter Rer. Ital. Script. To. ii. P. ii.

Proemium.

Convenit Apostolatui nostro digne petentibus benivola compassione succurrere, & poscentium animis alacri devotione impertiri suffragium; ex hoc enim lucri potissimum praemium a conditore omnium Deo procul dubio promerebimur, dum piis petitionibus annuentes, ea, quae distorta vel injuste sublata sunt, nostro pio fuerint sine dubio moderamine restituta, atque directa. Quapropter tibi, Frater carissime, quem magis bona Ecclesiae tuae in quantum possibilitas tua obtinet, augere, quam minuere, vel destruere novimus, caritativa, ut oportet, dilectione in recta tua pulsatione aperimus ostium misericordiae apostolicae, confirmantes, & corroborantes per sanctum summae nostrae Sedis privilegium, sine omni laesione, vel aliqua perturbatione obtinere Ecclesiam tuam omnia, quae usque modo possedit, vel modo possidet, vel possessura est imposterum. Unde ex apostolica Apostolorum Principis Petri, & nostra, cujus vicem gerimus, auctoritate praecipimus, atque interdicimus, ut nullus sub nostri apostolici regiminis jure degentium, scilicet Imperator, Rex, Dux, Marchio, Archiepiscopus, Episcopus, Comes vel Vicecomes, aut aliquis exactorum alicujus rei, tam laicorum, quam ecclesiasticorum, aut magna, aut parva cujuscumque conditionis persona invadere, distrahere, violare, aut perturbare praesumat praefatae bona Ecclesiae in cellis, & castellis, in villis, & praediis, vel possessionibus, & quae ubique in pagis, vel territoriis quibuslibet per scripta legalia, vel per praecepta possidet regalia. Si quis autem contra hujus nostrae praeceptionis privilegium ...... praesumpserit, aut praesumentibus consenserit, aut fautor extiterit, & non potius observare in integrum studuerit, & nostram apostolicam hanc praeceptionem, interdictionem transgredi praesumpserit, sciat se auctoritate Beati Petri Apostolorum Principis, Caelorum Regni Clavigeri, nostroque anathematis vinculo, innodatum, & a Regno Dei alienatum, atque cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis transgressorem, sanctorum Patrum canonica traditione deputatum. Quoniam scriptum est, terminos Patrum nostrorum, nulla auctoritate inlicitae temeritatis transgredi praesumi: Et quia opportunitatis exigit ratio propter vos, & transgressores canonicae correctionis debere fraeno constringi; illius insuper spirituali jaculo perdeat animam, cujus temporali gladio Malchus amisit auriculam. Qui autem observator extiterit, ditetur dono apostolicae benedictionis &c. Bene valete.

Immunitas a quacumque jurisdictione.

Anathema contra inobservantes.

Datum X. Kal. Julii per manum Federici Diaconi, & Bibliothecarii; ac Cancellarii sanctae Apostolicae Sedis, vice Domini Hermanni Coloniensis Archiepiscopi, & Archicancellarii, anno D. Leonis IX. Papae III. Indictione. IV.

Dat. die 22. Junii anno Domini 1051. Pontif. Leonis anno III.

XX.

Salernitanae Ecclesiae Metropolitici juris confirmatio.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, sanctae, & venerabili Salernitanae Ecclesiae, quae est beatae, & semper Virginis Dei Genetricis Mariae, ubi etiam gloriosum Matthaei Apostoli, & Euangilistae corpus cum beato Martyre Fortunato requiescit, & per eam confratri nostro Joanni eiusdem Ecclesiae Archiepiscopo in perpetuum.

Ex Tom. XI Concil. col. 1357.

Officium Sacerdotale assumere, si interiori vigilantiae perpendamus, oneris est magis quam honoris; quippe cui propria curare non sufficiat, nisi & salubriter gesserit aliena. Nam ad hoc pastoralis regiminis curam aggreditur, ut aliorum in se solicitudinem pia provisione suscipiat, ut in eorum se custodia vigilanter disponat, ne nostra forte desidia invidus hostis rabida, quod absit, quempiam fauce deglutiat, & eorum ad nostram non immerito applicetur poenam perditio, qui commissos solicitam custodire cautelam negligimus.

Munus Sacerdotale oneris magis, quam honoris. Qua solicitudine debeant, qui praesunt credito sibi gregi prodesse, Ne ipsis illius poenae applicentur.

Exhibeamus ergo quod dicimus, & quibus divini dispensatione consilii praeesse nos contigit, prodesse, quantum possumus, festinemus: ut dum creditor rationem nobiscum positurus advenerit, lucrum nos fecisse reperiat, & sua, sicut promisit, remuneratione laetificet. Et quoniam ad prae-

sens

sens Ecclesiam istam nullis bonis nostris honorare, ditare, vel, ut oportet, adaugere possumus: sua sibi confirmare, & indescissa vel imminuta pia devotione censemus conservate. Unde fratris Joannis Archiepiscopi petitioni libentissime annuentes hoc Apostolatus nostri privilegium fieri decrevimus, statuentes apostolica censura, ut quicumque Imperatores, Reges, Principes, aut qui nunc clare principatur Gaimarius, ad hanc domum Domini contulit bona, vel omnia a quibuscumque Christi fidelibus concessa vel in perpetuum sunt concedenda, rata semper & inviolata permaneant.

Oblationes omnes Salernitanæ Ecclesiæ factæ, vel in posterum faciendæ confirmantur.

Confirmamus etiam tibi ipsum ex integro Archiepiscopatum Salernitanum cum sibi adjacentibus parochiis suis. Et insuper licentiam & potestatem damus ordinandi & consecrandi in his subjectis nobis locis, hoc est Pestanensem Episcopatum cum parochiis & adjacentiis suis, & Nolanum, & Consanum cum parochiis & adjacentiis suis, nec non Malvitanum, & Cusentinum, simulque Episcopatum Bisunianensem, atque Episcopatum Acherentinum cum omnibus parochiis & adjacentiis eorum. Nec non liceat tibi ordinare Episcopos super congruentia loca, secundum regulam sanctorum Patrum in ipsa integritate Salernitani Archiepiscopatus. Et non habeant potestatem successores nostri in cunctis prædictis Episcopatibus, quos vobis apostolica authoritate concessimus, deinceps in perpetuum Episcopos consecrare, quemadmodum vobis concessum est.

Episcopi Salernitanæ Ecclesiæ Suffraganei.

Quorum consecrationem ad Salernitanos Archiep. spectare declaratur.

Siquis autem contra hujus nostræ præceptionis privilegium agere præsumpserit, aut præsumentibus consenserit, aut fautor extiterit, & non potius observare illud in integrum studuerit, sed nostram apostolicam hanc præceptionis interdictionem trasgredi præsumpserit, sciat se authoritate beati Petri Apostolorum Principis cælorum regni clavigeri, nostraque, anathematis vinculo esse innodatum, & a Regno Dei alienatum, atque cum diabulo & ejus atrocissimis pompis, transgressorem sanctorum Patrum, canonica traditione deputatum. Quoniam scriptum est: Terminos Patrum nostrorum nulla authoritate illicitæ temeritatis transgredi præsumi. Et quia opportunitatis exigit ratio, protervos ac transgressores ex canonicæ correctionis freno debere constringi, illius insuper * speciali jaculo perdat animam, cujus temporali gladio Malchus amisit auriculam. Qui vero hujus nostri privilegii constitutionem atque confirmationem observaverit, a Domino Deo benedicatur, & æterni regni, beato interveniente Matthæo Euangelista, particeps effici mereatur.

Anathema contra violatores statutorum per hoc Privilegium.

Proverb. 22.

** forte spirituali.*

Datum XI. Kal. Augusti per manus Frederici Diaconi S. Apostolicæ Sedis Bibliothecarii, & Cancellarii, & Domini Hermanni Coloniensis Archiepiscopi, & Archicancellarii, anno Domini Leonis IX. Papæ Tertio, Indictione IV.

Dat. die 22. Julii anno Domini 1051 Pontif. Leonis anno III.

X X I.

Monasterium Amiatinum, in Diœcesi Clusina positum, ab omni ecclesiastica vel sæculari potestate eximitur, suisque in bonis ac privilegiis confirmatur.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Theuzoni venerabili Abbati sancti Salvatoris, sito in Comitatu Clusino territorio monte Amiato, tibi tuisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Ughell. Ital. Sac. Tom. III.

Exordium.

Quoniam semper sunt concedenda, quæ rationabiliter & congrue a fidelibus petuntur ob devotionem pii conditoris nostri, oportet nos in privilegiis præstandis nostram nullo modo denegare munificentiam; Igitur quia vestra dilectio a nostræ sublimitatis Apostolatu humiliter rogavit, quatenus prædictum Monasterium sancti Salvatoris, constitutum in supranominato Comitatu & territorio, privilegiis Apostolicæ Sedis decoretur, ut sub ditione juris sanctæ nostræ, cui Domino auctore præsidemus, Ecclesiæ constitutum, nullius alterius Ecclesiæ juri vel ditioni submittatur: quare vestris piis desideriis per hanc nostram auctoritatem id, quod postulatis, libenter concedimus. Et ideo cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in præfato Monasterio quamlibet jurisdictionem vel potestatem sive auctoritatem præter Sedis Apostolicæ Pontificem habere prohibemus; ita ut nisi ab Abbate Monasterii ejusdem fuerit invitatus, nec missarum solemnia ibidem omnino celebrare præsumat. Hoc denique hac nostra apostolica auctoritate constituimus, ut nulla alia magna seu parva persona eidem venerabili Monasterio, sive in Servis Dei, vel in famulis, aut etiam in servis vel ancillis, nec non & in liberis, vel in cunctis rebus ad id pertinentibus, videlicet in casis, & possessionibus, quoquo modo aliquam molestiam inferre presumat. Pariterque concedimus & confirmamus eidem sancto Monasterio primitias vel decimas de suis hominibus, sive de precepta libus; atque sacrum Baptismum licenter celebrare, & in Ecclesia sancti Benedicti & sancte Marie, sicuti ei concessum est a partibus Regum per precepti paginam, vel quicquid ibidem contineri videtur, vel siquid ab antecessoribus nostris Pontificibus sanctis, videlicet Stephano, Adriano, Joanne, Formoso, vel ab aliis antecessoribus Pontificibus eidem Monasterio concessum est, totum hoc integrum apostolica auctoritate vobis vestrisque successoribus concedimus & confirmamus. Chrisma quoque, & Oleum sanctum a quacumque Ecclesia voluerit, vel potuerit, licenter accipiat. Statuentes apostolica censura præcipimus, ut nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Castaldius, vel aliquavis magna seu parva persona ullum districtum in aliquibus locis ipsius Monasterii habere, vel judicare, seu aliquid placitum tenere audeat, nisi ab ipsius Monasterii Abbate invitatus fuerit. Hac quoque apostolica auctoritate præcipiendo sancimus, ut neque Episcopus, vel alius quisquam de ordine Clericorum Ecclesias, parochias, cellas, vel prædia, vel quæcumque loca, seu res præfati Monasterii auferre, aut alienare quoquo modo præ-

Monasterium Amiatinum ab omni etiã Episcopali jurisdictione eximitur;

Ab omni pariter laicali potestate, molestia &c.

Ejus bona omnia confirmantur;

Et privilegia eidem a Regibus, & summis Pontificibus concessa.

Censurà Apostolica contra molestiam eidem inferentes;

Bona ejusdem alienantes, vel auferentes;

præsumant, aut quamlibet controversiam sive injuriam, seu aliquam domi jacturam in rebus, possessionibus, vel in nullis utensilibus sive ornamentis prædicto Monasterio inferre audeat. Hæc omnia, quæ superius memorata sunt, videlicet decimas, primitias, oblationes ad sæpedictum Monasterium pertineant; nec non & Baptismum, Chrisma, & Oleum tibi dilecto filio nostro Theuzoni Abbati, tuisque successoribus in perpetuum a præsenti quarta Indictione per hanc nostri privilegii paginam apostolica auctoritate confirmamus, atque concedimus secundum prædictum modum. Denique statuimus, cum dictus Abbas de hoc seculo migraverit, neque Rex, neque Dux, neque Marchio, neque Episcopus, neque Comes, neque ulla alia persona ibidem Abbatem ordinare præsumat, sed congregatis in unum cunctis ejusdem Monasterii fratribus, ac communi consensu Dei providentia, qui dignus hoc honore visus fuerit, ex propria Congregatione Abbatem ibi ordinent. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu contra ea, quæ ab hac nostra auctoritate pie, & firmiter per hoc nostrum privilegium statuta sunt, contraire tentaverit, vel hæc, quæ a nobis ad laudem Dei pro stabilitate jam dicti Monasterii statuta sunt, refragari, aut quoquo modo transgredi præsumpserit, sciat se auctoritate beati Petri Apostoli anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo, & ejus atrocissimis pompis, atque Juda traditore Domini nostri Jesu Christi, æterni incendii supplicio cremandum, nisi quod male peccavit, digne correxerit. At vero qui pio intuitu custos, & observator extiterit hujus nostri apostolici privilegii, hic confirmationis benedictionis gratiam a misericordissimo judice Domino nostro, vitamque æternam cum omnibus electis Dei consequi mereatur in secula sæculorum. Amen.

Datum 8. Id. Augusti, per manus Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii S. Apostolicæ Sedis anno Domini Leonis Noni Papæ 3. Ind. 4.

Vel injuriam ullam inferentes. — *Electionem Abbatis ad Monachos sine interventu alicujus personæ spectare statuitur. Solitæ clausulæ excerationis, & apprecationis.* — *Dat. die 6. Augusti Anno Domini 1051. Pontif. Leonis anno III.*

XXII.

Contra invadentes domos Episcoporum defunctorum, & eorum bona diripientes.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei dilectis in Christo filiis omnibus Auximanis, Clero, & Populo salutem & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

Quia auctore Deo sic nobis unius Ecclesiæ cura specialiter est commissa, ut per dignitatem Apostolicæ Sedis etiam cæterarum Ecclesiarum generalis sit provisio delegata, nostro competere videtur officio, non solum quæ hactenus adversus easdem Ecclesias temerariis ausibus sunt usurpata, corrigere, sed etiam, ne rursus eadem præsumantur, in posterum providere.

Abusus invadendi domos defunctorum Episcoporum, & diripiendi bona eorumdem.

§. 1. Perversam autem, & prorsus execrabilem quarundam plebium consuetudinem fama vulgante cognovimus, ut videlicet suo defuncto Episcopo, domum Episcopi hostiliter irrumpentes invadant, facultates ejus prædonum more diripiant, prædiorum domus incendant, vites insuper, & arbusta bestiali immaniores feritate succidant.

Qui uti admodum perniciosus cohibendus est.

§. 2. Quod nimirum, nisi Ecclesiastici vigoris fuerit censura correctum, haud dubium quin regionibus illis repentini furoris immineat gladius. Si enim honorare parentes primum dicitur in repromissione mandatum, si maledicens patri vel matri, mulctari morte præcipitur; cujus animadversionis sententia digni sunt, qui non carnales genitores persequi gestiunt, sed ipsam matrem suam Ecclesiam, in qua ex aqua, & Spiritu sancto regenerati sunt, ut viperinum genus dissipare contendunt? Etsi enim Sacerdos quilibet ex debito humanæ conditionis obiit, sed Christus, qui animarum nostrarum Episcopus est, ex virtute divinitatis in æternum vivit. Sicut enim Paulus dicit: Plures facti sunt Sacerdotes secundum legem, eo quod morte prohiberentur permanere. Jesus autem, eo quod maneant in æternum, sempiternum habet Sacerdotium. Deum ergo inhonorare convincitur, qui mortali Episcopo vivente, terrena pressus formidine ab Ecclesiæ se læsione cohibuit; defuncto autem eo, ad injuriam Christi qui immortalis Ecclesiæ sponsus est, fel odii, & virus malitiæ, quod eatenus occultabat, effundit. Et fortasse Episcopus in vita sua aliquem læsit; sed Christus, qui Ecclesiæ custos relictus est, quid peccavit? Si ergo illi, qui nocuit, malum pro malo non redditur; cui æterno Pontifici qui nobis bona pro malis reddidit, reverentia non habetur? Verumtamen si Ecclesiæ prædo Dei filium immortalem procul dubio Pontificem videret, si eum ubique præsentem omnia nosse, ac posse consideraret, coram ejus oculis admittere tam impium tam sacrilegum facinus non auderet. Sed vere in illo completur, quod per Psalmistam dicitur: Dixit insipiens in corde suo: non est Deus. Porro si illi qui bona sua Ecclesiæ conferunt, proprii reatus absolutionem felici commercio promerentur: subsequenter autem illi, qui Ecclesiasticas facultates barbarica feritate deripiunt, in æternæ damnationis voraginem cadunt: qui nimirum novo, & incomparabili criminis genere sic judaicam perfidiam superant, ut non modo gentilium errorem, sed & hæreticorum pravitatem detestabiliores excedant; a quibus videlicet Christus iterum crucifigitur, & Corpus ejus, quod est Ecclesia, crudeliter laceratur.

Hebr. VII. 23. — *Psalm. XIII. 1.*

Sic prohibetur.

§. 3. Deprimatur ergo ausus illicitus, & nefarius diabolicæ instigationis cohibeatur excessus, abstineat manus audax ab Ecclesiastico Patrimonio, ne victus pauperum pereat, ne quod ex oblatione fidelium jam Deo factum est Sacrificium, prĕda raptorum fiat.

Sub excommunicationis, & anathematis pœna.

§. 4. Quisquis autem hujus nostri decreti improbus temerator extiterit, ex parte Dei omnipotentis & auctoritate beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, anathematizandum esse decernimus, & ut revera putridum membrum excomunicationis ferro a sanctæ Ecclesiæ corpore detruncamus. Sit igitur, nisi resipiscat, anathema, maranatha, omnesque maledictiones Nebal super caput suum descendisse cognoscat.

§. 5. Observatoribus autem gloriam & honorem & incorruptionem, quĕrentibus vitam ĕternam Amen. (a)

(a) Hanc Bullam more Epistolæ scriptam Baronius refert ad annum 1051.

Con-

XXIII.
Confirmatio Privilegiorum & Jurium Pharphensis Monasterii.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Ecclesię venerabili sanctę Virginis Matris Beatę Marię, quę ponitur in Pharpha, & pro ea Berardo Abbati, & juste intrantibus suis successoribus in perpetuum.

Ex Chronico Pharph. inter Rer. Ital. Script. Tom. II. P. II.

Exordium.

INitium sapientię timor Domini: cujus timore ac debita reverentia commoniti pro glorioso Filio & casto gloriosę Matri simul & castę honorem libenter exhibemus pia devotione, & suis servitoribus necessarium ac regulare cupimus suffragium, ut dum nostro adjutorio bene deserviunt, participes pręmii, corporis & animę suscipiamus commodum. Inter hæc siquidem pure ad serviendum Deo viventi, nostræ voluntatis beneficio volumus, immo & quam maxime desideramus, ut sicut inter cæteros, nominis fama, ita & necessariis rebus gloriosius exaltetur per nostram humilitatem sancta Pharphensis Ecclesia. Argentum enim & aurum non est nobis: quod autem habemus, libenter ei, qui nobis hoc tribuit gratis, Domino nostro, & Angelorum, ac nostræ Dominæ reddimus; scilicet cor humile, bonam voluntatem, & devotam, ut oportet, servitutem secundum nostræ fragilitatis possibilitatem. Solebant semper Ecclesiis bona sua confirmari, immo & confirmantur adhuc per apostolica Summæ Sedis privilegia, quæ Deo largiente non refutabit ex nostra parte humiliter suscipere specialis Spirituum & hominum Regina, Mater humilitatis, Domina nostra pia & mitis ac bona Maria. Suscipe ergo sancta Virgo, sancta Parens, cum Filio tuo bona tua, non a nobis data, sed nostro tibi firmata privilegio. Tene, quæ tenes: cum benedictione Filii tui posside, quæ possides: Benedicta quidem es inter omnes mulieres: tua tibi nullus auferat: in bonis tuis te offendere nulli umquam liceat: & vice sua tibi, Berarde in Christo fili dilecte, fideli Monasterii hujus Abbati, hoc sacrę paginæ scriptum concedimus ad observandum, ut simul & scriptum Ecclesiæ reserves, nec non & omne bonum tibi commissum. Sancta itaque apostolica auctoritate omnia, quæ supradicta habet in eodem loco Ecclesia, confirmamus & corroboramus, sicut modo possidet, & ab initio infra possedit & extra: videlicet, quicquid habere videtur in territorio Sabinensi, idest Ecclesiam sancti Benedicti, & Curtem sancti Getulii, & Castellum de Tribuco, & Podium filiorum Palumbæ, & alveum Pharphæ totum; & hæc omnia cum omnibus pertinentiis suis in integrum: Ecclesiam sancti Angeli in Tancia cum gualdo & omnibus pertinentiis: Castellum de Bucciniano, & Roccam in integrum cum Massa a Papa Benedicto, ipsi Monasterio concessa: Castrum Pharphę, hęc iterum omnia simul cum omnibus suis pertinentiis & subjacentiis: Terram de Ortella: in Civitate Ortana Ecclesiam sancti Theodori in integrum: In Viterbio Ecclesiam sanctæ Marię in integrum: In Tuscano Cellam sanctæ Mariæ juxta flumen Minionem cum gualdo, & cum ipso monte Gosberti, seu & Ripa Aduella, & Marino portu: In Comitatu Narniensi Monasterium sancti Angeli, & Ecclesiam sancti Antimi in integrum: In Comitatu Perusino Cellam sanctæ Mariæ in Diruta, & sancti Apollinaris, & sancti Blaxii, & sancti Montani cum Ecclesiis, castellis, villis, & omnibus pertinentiis, & adjacentiis suis: Et juxta Tiburtinam Civitatem Ecclesiam sancti Adriani in integrum: In Collina Ecclesiam sancti Andreæ cum omnibus suis pertinentiis: In Urbe Roma Ecclesiam sanctæ Mariæ, & sancti Salvatoris cum Criptis, & muris, & Campum Agonis in integrum: In Comitatu Asisino Cellam sancti Benedicti in integrum: In Comitatu Firmano Cellam sanctæ Mariæ in Clenti, & Monasterium puellarum, quod dicitur sancti Salvatoris, & Ecclesiam sancti Benedicti in Ripa, & Cellam sanctæ Victoriæ cum omnibus earum pertinentiis, & adjacentiis: In Comitatu Asculano Cellas, unam sancti Salvatoris juxta flumen Asum; alteram sanctæ Mariæ in Ophida in integrum: In Comitatu Teatino Cellam sancti Stephani in integrum: In Comitatu Senogalliensi Curtem de Luzano: In Comitatu de Camerino Curtem de sala bona: In Comitatu Auximano Curtem de Monte Paulisco in integrum. Hanc ergo Majorem, & principalem sanctę Dei Genitricis, ac Virginis Mariæ Ecclesiam in Pharpha, cum omnibus supradictis, & aliis etiam Cellis suis majoribus, & earum Ecclesiis suis minoribus, cum Castellis, vicis, & oppidis, terris cultis, & incultis, pratis, pascuis, & vineis, silvis, aquis, aquarumque decursibus, piscariis, & piscationibus, portibus maris, & litoribus, & universis, quantiscumque, qualibuscumque pertinentiis, & cum omnibus, quæ a Romana Sede obtinet per apostolica Privilegia, vel ab Imperatoribus, & Regibus per præcepta, immotam, & quietam ab omnibus esse sancimus. Et quodcumque sibi a quibuscumque fidelibus Christi concessum est, vel imposterum conceditur, si divinæ pietatis respectum desiderat, nullus invadat, nullus minuat, vel subtrahat. Si quis enim piam Matrem Domini scienter offenderit, bonam voluntatem Filii ejus unigeniti imo, & primogeniti Salvatoris nostri habere omnino non poterit. Decimas, & oblationes mortuorum quiete ista teneat Ecclesia. Nec ordinatio Monachorum, vel Presbyterorum hujus Monasterii, vel Cellarum ejus, a quovis ibi fiat Episcopo, nisi quem Abbas invitaverit, aut si non adest, suo præcepto ejus Congregatio scilicet quia ita habetur in privilegio bonæ memoriæ Pauli Papæ, ut synodum nullus hic celebret Episcopus, nec alio venire constringat Presbyteros ipsius Abbatiæ, quoniam quod ab ipso hic locus per privilegium obtinuit, nos infringere nolumus. Et consecrationes Ecclesiarum a quovis quærat Abbas religioso Episcopo: habeat simul & Chrisma. Ad idoneum Abbatem eligendum secundum sancti Benedicti regulam sit communis consensus, & impleatur petitio fratrum.

Romanorum Pontificum mos sua Ecclesiis privilegia confirmandi.

Confirmatio bonorum.

Immunitas ab Episcopo in ordinationibus &c.

Confirmatio privilegiorum.

De Abbatis electione.

Scriptum est autem in Canonibus: Invasores Ecclesiarum sine dilatione excommunicentur. Cujus rei gratia necesse est, ut omnis invasio in universa cesset Ecclesia, maxime in locis, quæ sibi dicata tenet Beata Maria, cui qui aufert sua, timeat incurrere anathema. Magna enim excommunicatio, Filii Matris Virginis est indignatio. Exaltata super choros Angelorum Maria, exaltet conservantem bon a sua. Pro Dominę suæ re-

verentia Princeps Apostolorum Petrus ditet illum semper benedictione Apostolica, annuente hoc Virginis Patris, ac Virginis Matris Dei Omnipotentis gratia. Benevalete. Datum III. Idus Decembris per manus Friderici Diaconi sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii vice Domini Herimanni Archicancellarii, & Coloniensis Archiepiscopi, Anno domini Leonis IX. Papæ III. Indictione V.

Dat. die 11. Decembris anno Domini 1051. Pontif. Leonis anno III.

XXIV.

Ejusdem argumenti.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Christo filio Berardo Abbati Monasterii, quod ponitur in Pharsa, tuisque successoribus in perpetuum, perpetuam in Domino salutem.

Loc. cit. in Notis.

Exordium.

CUM piæ petitiones nostris auribus inculcantur, decet nos assensum præbere, & talibus desideriis non resultare, quatinus sacra loca temporibus nostris proficiant & augeantur, & in nullo, quod absit, minuantur. Igitur quia petistis a nobis, quatinus ex nostra largitate nostroque dono concederemus vestræ religiositati Monasterii vestri confirmationem, ejusdemque honorem, quem habet modo & habiturum est in perpetuum videlicet fundum massam, in quo est Ecclesia sancti Valentini: Ex fundo Muciani uncias tres; fundum Paternum, in quo est Ecclesia sancti Joannis; fundum Carbonianum: fundum Septiniani: fundum Pipiliani: fundum Agelli: fundum Mutellæ: fundum Loriniani: fundum Urbanæ: fundum Bucciniani: fundum Albuciani: & alios fundos, cum domibus, vineis, olivetis, atque colonis. Confirmamus autem vobis vestrisque successoribus prænominatos fundos, vel uncias, seu Ecclesias cum casis, vineis, pratis, silvis, salictis, nec non aquimolis, & universis appendicibus, colonis, atque familiis, vel omnibus ad eos generaliter & in integrum pertinentibus, sicuti primitus, & nunc ab ipso vestro Monasterio possessa sunt, tam in Comitatu Sabinensi nec non & Narniensi, sive in comitatu Reatino, vel Furconiano, Asculano, Firmano, Aprutiensi, & Pinnensi, Romano etiam, & Tuscano, omnesque adjacentias ejusdem Monasterii, atque pertinentias cum omni integritate, concedimus detinenda, tam ea, quæ modo juste possidetis, quam ea, quæ in futurum largiente Domino poteritis acquirere, tu & successores tui, sicuti per privilegia sanctæ recordationis Domni Adriani quondam Papæ, & Pauli, eidem venerabili Monasterio confirmata sunt, permanenda. De Theloneis quoque mercatorum, & pontium, & decimas de Monachorum stipendia, & pauperum dari a præsenti secunda Indictione tuæ religiositati, tuisque successoribus Abbatibus vestri Monasterii in perpetuum concedimus, ex eisdem omnibus percipiendas; nec non & oblationes mortuorum. Statuentes Apostolica censura ex auctoritate beati Petri Apostolorum Principis sub divinis obtestationibus, & anathematis interdictionibus, ut nulli umquam nostrorum successorum Pontificum, vel aliæ cuilibet magnæ parvæque personæ, ipsa prænominata loca, vel quæ in posterum, auxiliante Deo, vestro Monasterio fuerint acquisita, sicut supra sunt instituta, a potestate & ditione vestra vestrorumque successorum ac vestri Monasterii auferre vel alienare quoquomodo liceat. Si quæ autem temerario ausu magna parvaque persona contra hoc nostrum privilegium agere præsumpserit, sciat se anathematis vinculo esse innodatam, & a regno Dei alienam, & cum omnibus impiis æterno incendio ac supplicio condemnatam. At vero qui pio intuitu curator & observator hujus nostri privilegii extiterit gratiam, atque misericordiam vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur in sæcula sæculorum: Amen.

Bona Monasterii Pharphen. quæ eidem confirmantur.

Eorumdem exemptio a qualibet molestia, vi &c.

Solitæ clausulæ.

Scriptum per manus Petri Scriniarii sacri Palatii, in mense & Indictione secunda; datum IV. Kal. Martii per manus Petri Diaconi Bibliothecarii, & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis, Anno Pontificatus Domni Leonis Noni Papæ primo Indictione II. (*a*)

Dat. die 26. Februarii anno Domini 1049. Pontif. Leonis anno I.

XXV.

Confirmatio Privilegiorum omnium Coloniensis Ecclesiæ, in qua septem Presbyteri Cardinales, totidemque Diaconi, ac Subdiaconi creantur. Hermanno vero Archiepiscopo conceditur titulus Cancellarii S. R. E. cum Ecclesia S. Joannis ante Portam Latinam.

Edidit Aubertus Miræus Oper. Diplom. Tom. II. pag. 1131. (desumpsit fortasse ex Archiv. S. Severini Colonien. ubi asservari non est dubium).

Leo Episcopus Servus Servorum Dei D. Hermanno S. Coloniensis Ecclesiæ venerabili Archiepiscopo suisque successoribus, illuc canonice intrantibus, salutem in perpetuum.

1. GRatias agimus Deo & Domino nostro Jesu Christo, qui nullis nos præcedentibus meritis ad apostolicæ dignitatis culmen fecit ascendere, & solicitudinem omnium Ecclesiarum gerere, earumque Rectoribus pietatis assensum præbere.

Exordium.

2. Quia postulasti a Romana Sede confirmari privilegia, quæ ab Antecessoribus nostris sunt tuæ Ecclesiæ concessa, visum nobis fuit honestum, & Ecclesiæ necessarium, petitioni tuæ consentire.

Ratio concessionis.

3. Præsertim cum Ecclesia hæc sub nomine Principis Apostolorum Beatissimi Petri sit consecrata, sicut Mater sua, cui præsidemus divina clementia, ut quæ matrem invitatur ex nomine filia, invitetur etiam aliquantisper in dignitate Ecclesiæ, protegaturque sub alis defensionis suæ. Nos igitur tua, sicut & omnium Christi fidelium devotione incitati, nostra & apostolica auctoritate confirmamus tibi omnia, quemadmodum in privilegiis Patrum nostrorum Apostolicorum virorum sunt scripta, Crucem videlicet, & Pallium suo tempore suoque loco ferendum, insigne quoque sustivi equi, quem haccum vocant nostri Romani.

Confirmatio Privilegiorum.

4. Confirmamus quoque tibi per hanc præceptionis nostræ paginam, Sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ Cancellaturam, & Ecclesiam S. Joh. Evangelistæ ante Portam Latinam, ut te Petrus Cancellarium habeat, Johannes hospitium præbeat.

Concessio Cancellariatus S. R. E. Et Ecclesiæ S. Joannis ante Portam Latinam.

5. Con-

(*a*) Nullum dubium, male hic notatos cronologicos caracteres propter rationem suprapositam. Neque vero dixerim utrumque privilegium datum eodem anno. Nos una posuimus ad rei potius, quam temporis ordinem servandum.

Septem Presbyteri cum Dalmaticis, totidemque Diacones, ac Subdiacones cum Sandalis in Ecclesia Metropolitana instituuntur.

5. Concedimus etiam, atque perpetuo largimur, ut majus altare Ecclesiæ suæ Matris Virginis honori dedicatum, & aliud ibidem Apostolorum Principi B. Petro addictum, veneranter ministrando procurent septem idonei Cardinales Presbyteri Dalmaticis induti, quibus etiam cum totidem Diaconibus ac Subdiaconibus ad hoc ministerium prudenter electis, ut sandaliis utantur, concedimus, & constituimus.

Rectori hujus Ecclesiæ primus post Archiep. vel ejus Legatum locus in Diœcesanis Synodis conceditur.

6. Postea auctoritatem, & honorem, quem Ecclesia hactenus habuit tam inter alios, quam a suis, confirmamus clypeo apostolicæ protectionis, ut si quando Synodus infra tuam Diœcesim, aut præsente hujus primæ Sedis Archiepiscopo, aut legato ab ejus latere directo fuerit aggregata, priorem quidem locum post ipsum Rector ejus obtineat, in proferenda sacrorum Canonum auctoritate prior existat; ita tamen ut sicut est prior in hac probabili dignitate; ita etiam polleat prior morum probitate, vitæ honestate, ut cujus enunciaverit verba, ejus incitetur exemplo.

Archiepiscopi electio a Canonicis facienda statuitur.

7. Regiam consecrationem infra limites suæ Diœcesis faciendam potestatis apostolicæ munimine ei corroboramus. Habendam electionem quoque Archiepiscopi secundum auctoritatem canonicam filiis Ecclesiæ sancimus per hanc præceptionis nostræ paginam.

Confirmantur bona omnia ad Ecclesiam Coloniensem spectantia;

8. Bona autem, quæ usque modo tenuit, vel in æternum cum justitia acquirere poterit, hoc apostolico munimine laudamus & corroboramus, videlicet Monasteria, & Ecclesias Coloniæ positas, Monasterium sancti Heriberti cum omnibus suis pertinentiis, Ecclesiam sanctæ Mariæ infra Urbem, Ecclesiam sancti Gerdonis cum omnibus suis pertinentiis. Cætera vero sacra loca, & infra Urbem & circa, confirmamus tibi auctoritate apostolica; monetas vobis*, teloneum, & omne jus civile sub potestate Archipræsulis:

* *forte* quoque.

9. Abbatias autem per diversa loca, villas, vicos, & castella in omnibus suis pertinentiis, servis, ancillis, terris cultis & incultis, aquis, pratis, campis, sylvis, forestis.

Item bona, quæ dedit ipse Herimannus Archiep.

10. Præterea corroboramus Ecclesiæ prædia, quæ ipse dedisti, videlicet Monasterium Brauvvellare, & castrum nomine Zoneburg cum omnibus suis pertitentiis: ita sicut neminem Coarchiepiscoporum tibi subiicimus, ita sub nullo primate te agi decrevimus, salva nobis in te, sicut in cæteris Archiepiscopis, quæ jure debentur apostolicæ subjectionis auctoritate.

11. Statuentes apostolica censura, ut nullus Imperator, Rex, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, & præterea nullus Archiepiscopus, Episcopus, Præpositus, vel aliqua magna parvaque persona cujuslibet ordinis & dignitatis, contra hanc nostræ præceptionis & confirmationis paginam audeat prætentare.

Anathema contra Privilegii hujus violatores.

12. Si quis quod non optamus, temerario ausu contra hujus apostolicæ nostræ auctoritatis scriptum pie a nobis provulgatum tentaverit, anathematis vinculis innodatus a regno Dei sit alienus, donec resipiscat. Qui vero pio intuitu cultor & observator extiterit, benedictionis gratiam, & cælestis Regni gaudia a misericordissimo Domino nostro consequi mereatur.

Dat. die 7. Maii anno Domini 1052. Pontif. Leonis anno IV.

Datum Nonis Maji per manus Friderici Diaconi, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Bibliothecarii atque Cancellarii vice Domini Hermanni Archicancellarii, & Colon. Archiepiscopi. Anno Domini millesimo quinquagesimo secundo. Leonis IX. Papæ IV. Indictione quinta.

XXVI.

Confirmatio Bonorum, Privilegiorum, & Exemptionum omnium Abbatiæ S. Sophiæ Beneventan. Diœcesis.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, Sicenolpho dilecto nostro in Christo filio & Abbati venerabilis Cænobii almæ & coæternæ Domino Patri Sophiæ intra Beneventum, in loco nuncupato Urbe-vetere constructi, & post te in eodem Cœnobio tuis successoribus canonice promovendis in perpetuum.

Ex Tom. viii. Italiæ Sacr.

Exordium.

AD hoc in sacerdotali culmine constituti sumus, ut evellamus, nec non & destruamus, & ædificemus juxta ac plantemus in nomine ejus. Debito officii nostri exigente, optimum duximus diebus nostris, prout superna gratia concesserit, obvia quæque nobis illicita * falsæ Ecclesiasticæ disciplinæ dimittere; & licitis, copiam fructificandi passim suppeditare. Quamobrem post nimiam calamitatem Beneventanorum, quam pertulerunt juste ob injuriam & superbiam Romanorum Pontificum, & dominorum Imperatorum, postque eorum miserabilem & luctuosam satisfactionem tibi jam dicto Sicenolpho, quem loco illius dejecti ac scelerati Gregorii, Abbatis immerito dicti nec jam dicendi, ordinavimus juxta petitionis tuæ tenorem, confirmamus ex integro præfatam Abbatiam S. Sophiæ cum Ecclesiis, curtibus, villis, casalibus, vineis, terris, servis, ac ancillis, omnibusque mobilibus vel immobilibus ad se juste pertinentibus, tam ea, quæ hactenus acquirere potuit quam quæ deinceps liberalitate, collatione, sive concessione quorumlibet religiosorum hominum poterit adipisci, atque prorsus quæcumque concessa sunt illi, corroborata piorum Imperatorum vel Principum præceptis, aut chirographis. Præterea authoritate Apostolicæ Sedis Romanæ concedimus ac confirmamus tibi tuisque successoribus in perpetuum omnes in integrum oblationes vivorum ac defunctorum, quæ amodo deinceps ipsi Monasterio vel Ecclesiis illi subiectis a quibuscumque personis datæ fuerint: liceatque ipsis Monachis ex eadem Congregatione eligere Abbatem sibi, si inibi idoneum ad hoc officium invenerint: sin alias, undecumque possunt, dignum rectorem sibi eligant, & perpetuo maneat jam sæpe fatum cænobium sub tutela, seu jure sanctæ Romanæ Ecclesiæ liberum, & immune ab omni subjectione, ac jugo Cassinensis Monasterii; itaut nec vox calumniatorum super hoc recipiatur aliqua, sed penitus habeatur frivola, & irrita, sitque rata controversiæ illius manifeste, ac publice facta definitio a religiosis principibus Jandolpho, ac Pandolpho, magnatibus, ac ducibus eorum, quando prius Malepotus, deinde Joannes, Cassinenses Abbates, adversus Ursum ac Gregorium Abbatiæ sanctæ Sophiæ rectores super hæc litem suscepere. Obtineat ergo & possideat semper libertatem, antecessorum nostrorum privilegiis, & Imperatorum præceptis hactenus sibi concessam, & confirmatam, itaut nul-

* *lege* falce... demetere.

Confirmatio Abbatiæ, Et rerum omnium ad eam pertinentium. Item & oblationum sive donationum omnium eidem a Fidelibus factarum. Abbatis electio penes Monachos. Abbatia cum omnibus ad se pertinentibus sub jure S. Rom. Ecclesiæ recipitur; Eximiturque ab omni subjectione Cassinen. Monasterii. Quicquid in contrarium actû fuerit, irritum declaratur; Juxta declarationes Beneventan. Du. cum in controversia aliàs mota ab Abbatibus Cassinen. Confirmatio exemptionum a Pontificibus, vel Imperatoribus eidem concessarum.

nullus deinceps Imperatorum, Regum, Ducum, vel Principum, aut Marchionum, nec ulla cujuscumque dignitatis persona contra hanc nostram auctoritatem aut conditionem privilegiorum venire audeat, aut de bonis ejusdem Abbatiæ per nos aut quoscumque concessis, usurpare, minuere aut alienare quicquam quocumque modo aut ingenio præsumat, ne sub judicio districti anathematis decidat. Porro quia ab aliquibus Episcopis solent Cœnobia gravamina substinere, nos vero alicui prejudicium nec volumus nec debemus facere, hoc tantum concedimus tibi hac nostra auctoritate, ut si ab Episcopo in cujus Dioecesi consistis, nequiveris ecclesiasticas ordinationes gratis, & canonice acquirere, licentiam habeas, a quocumque tibi tuisque acquirendi eas juste. Hujus nostri privilegii statuta infringere, & cassare, nullus aliquando quacumque arte præsumat, ne damnationem ab initio a sanctis Patribus promulgatam pro sacrilegiis incurrat. Nam quisquis hec pio divinitatis respectu reverenter observaverit, confidimus, quia a sancta Trinitate benedictionem habebit, & sortem nanciscetur cum eis, qui precepta dominica servaverunt, & ad celestes thesauros terrena patrimonia transtulerunt.

Liberum Abbati sit, ordinationes a quo maluerit Episcopo accipere.

Anathema in Privilegii hujus violatores.

Data XII. Kalendas Junii per manus Frederici Diaconi S. R. E. Bibliothecarii, nec non & Cancellarii vice Domni Hermanni Archicancellarii, & Coloniensis Archiepiscopi, anno Domni Leonis Pape quarto. Indict. V.

Dat. die 21. Maii anno Domini 1052. Pontif. Leonis anno IV.

XXVII.

Confirmatio Asculanæ Ecclesiæ, & bonorum omnium ad eamdem pertinentium.

Ab Originali desumpt. edidit Ughell. Ital. Sacr. Tom. 1. ubi de Episcopis Asculanis.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Berardo Secundo Episcopo Ecclesiæ, & Episcopatus S. Dei Genetricis Virginis Mariæ & beatissimi Christi Martyris Emigidii, positæ in Comitatu Esculano intra Civitatem, cunctisque suis successoribus canonice illuc intrantibus in perpetuum.

Exordium.

Quia divinæ largitate gratiæ B. Petro Apostoloum Principi regere, dispensare, & ab omni pravorum infestatione defensare, omnis commissa est Ecclesia, ut cujus pascitur doctrina, ejus muniatur & tutela; convenit nos, qui ejus vice apostolatus fungimur culmine, singulis ecclesiis justæ protectionis manus porrigere, quatenus, quod illis ad tutaminis proficit fulcimentum, nos expediat a debito, quod debemus omnibus. Proinde rogatu D. supranominati Berardi Episcopi S. Ecclesiæ Esculanæ apostolicæ auctoritatis munimen concedentes, & per eam prefato Episcopo, cunctisque ejus successoribus canonice inibi inthronizatis, quæ ad honorem Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ est dedicata, nec in inferioris liberalitatis præscriptum, sed obstaculum, & totius protectionis clypeum privilegii munimen, conferimus, ut Ecclesia, quæ nomini summi omnipotentis Regis Martyrum est dedicata, sit etiam summi militis ejus filii scripto protecta, gladioque defensa; ideoque apostolica auctoritate providentes singula, quicquid juste eidem deferetur Ecclesiæ, confirmamus & corroboramus tibi, ut nemo exinde eum audeat disvestire vel molestare, seu aliquam inquietudinem illi inferre, idest civitatem Esculanam ex integro cum ipsa sua portione de Monasterio S. Angeli, quod in ipsa civitate est constructum, & Monasterium S. Mariæ, in sancto monte positum, cum omnibus iuste sibi pertinentibus, vel quæ in antea aliquorum justa datione legaliter pertinere poterunt: castellum, quod dicitur Trione cum Monasterio Sancti Laurentii cum omnibus pertinentiis suis: curtem de Masa cum ipso pojo de Valle-Lucida: curtem de Monte: curtem de Pazano, sicuti in cartula Maynardi filii Sigolfi habetur & legitur: castra, quæ dicuntur Sculcula, Matrice, Spinetula: curtem de Ilica: curtem de Cariano: curtem de Core: curtem de Belenterio: curtem de Flaminiano: curtem de Api: curtem de Tarracina: curtem de Bapino curtem de Wasto Pomarese: curtem de Saxa: curtem de Salli: curtem de Patarco: curtem de Villa magna, & omnia, quæ prædicto Episcopatui, tam in supradictorum castrorum; quam curtem de Montariolo intus civitatem Spoletanam: curtem de Paterno in loco, qui Ponte dicitur: curtem de Primocasu: Gualdum de Laguine; in Nursia casam & curtem infra locum, ubi olim fuit civitas: curtem de Sala in eadem Nursia: Gualdum de Fesso: curtem Savelli in comitatu item Esculano in loco, qui Aqua dicitur: Castellum de Luco, & turrim de Fotiano, & pojum de Quintodecimo: curtem de Mazzanam cum salinis suis: castellum de Murro: castrum Fundanianum: montem Purum cum forestis & sylvis, cum pojo quod clamatorium dicitur: Plage cum castro Lusiano: Villa magna cum pojo, & castelllum Cicilianum: montem Calumna: Bajanum: castrum de Gualdo: curtem Agelli: castrum Lugunianum: curtem Pupilianam: curtem S. Stephani: curtem de Paterno, & castrum de Spelunca cum ipsa curte de Valeriano: curtem de Bosiano: montem Andreæ: pojum Silvistum, quod est ante castellum Gusianum: nec non & castrum de Spinetulo cum curte sua, quæ Francisca dicitur: curtem Fassianam: curtem Prestitulam: pojum Valenterium: Castellum de Ottavo: pojum Gaminaldum: curtem Cervinariam: curtem Chrisianam: curtem de Vivario: curtem S. Felicis: pojum de Pignole: curtem S. Martini: castrum de Corato cum pojo Heliceti, & Cisimulæ: curtem Popiliano: curtem Laurentianam: curtem Maltinianam: castellum Castelli; in Fundaria curtem Porilem: curtem Dianam: curtem de Quarto: castellum de Postmontes: curtem Capitinulam: curtem Paternionis cum pojo Avignonis: castellum de Callonata cum suis curtibus: curtem Ciniani cum suo castello: curtem de Casule, & castellum de Vina. Hæc omnia supranominata cum plebibus, & Ecclesiis singulis, earumque dotalibus cum servis & ancillis, villulis, massaritiis, commendatiis, & colonis singulis cum alpibus, & montibus, sylvis, pratis, pascuis, vineis, olivetis, cultis & incultis, aquis, molendinis, piscariis, piscationibus, salinis, aquarumque decursibus, nec non & armentis, equorumque forestis, seu omnibus juste sibi pertinentibus in integrum confirmamus, atque apostolica authoritate corroboramus. Decimas etiam, seu primitias, & cunctas oblationes fidelium vivorum & mortuorum, eidem Episcopatui iuste & canonice pertinentes tibi juxta canonicam institutionem SS. Patrum concedimus.

Causæ concessi Privilegii.

Confirmatio bonorum omnium ad hanc Ecclesiam pertinentium.

Bona ad Asculanum Episcopatum spectantia.

Nec

Nec non & illud statuendo decernimus, ne aliquis Episcopus, alicujus authoritate vel potestate suffultus audeat absque licentia inibi juxta præfati Episcopi ordinationes, seu constitutiones aliquas facere, vel judicia disponere, seu Clericos, aut Presbyteros Synodo qualicumque distringere, vel fatigare. Statuentes igitur Apostolica auctoritate, quæ servanda est ab omnibus, & in omnibus, statuimus, & sub anathemate constringimus, ut nullus Imperator, sive Rex, nullus Dux, vel Marchio, Comes, Vicecomes, Castaldus, vel quilibet publice pariter Exactor, seu cujuslibet hominis persona, cujuscumque sit ordinis, vel dignitatis, seu religionis, hanc pragmaticam privilegii sanctionem audeat refragare, vel in quoqu m confringere: quod qui tentaverit a B. Petro Apostolorum principe anathemate divino percussus intereat, quia Dei Genitricem eique famulantes offendere non timuit, Deumque hoc inspicere pro nihilo duxit; conservator vero benedictione suffultus Apostolica, a Deo omnipotente vitam consequatur æternam.

Omnimoda Episcopi jurisdictio in tota sua Diœcesi, & Clero absque alterius Episcopi interventu. Anathema in refragantes. Ecclesiam hanc suis in bonis, decimis, oblationibus &c. molestare omnino sub anathematis pœna interdicitur.

Data Kal. Julii per manus Friderici Diaconi S. R. Ecclesiæ Bibliothecarii & Cancellarii vice D. Herimanni Archicancellarii, & Coloniensis Archiepiscopi Anno D. Leonis IX Papæ 4. Indic. V. actum Beneventi in Dei nomine feliciter Amen.

Dat. die prima Julii anno Domini 1052. Pontif. Leonis anno IV.

XXVIII.

Confirmatio Cathedralium Ecclesiarum S. Pelini de Valva, & S. Pamphili de Sulmona pro Valvensibus Episcopis.

Ex Archiv. Cathedralis Ecclesiæ edidit Ughellius Ital. Sac. Tom. I. ubi de Valven. Episcopis.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto confratri Dominico Valvensi Ecclesiæ Episcopo, cunctisque successoribus tuis, in eadem Ecclesia canonice promovendis in perpetuum.

Exordium.

Etsi jubemur, cum tempus habemus, a Domino bona operari, maxime tamen ad domesticos fidei. Unde omnibus Ecclesiis Christi pro ea, quæ nobis credita est, dispensatione solicitudinem nostram habemus, sic debemus invigilare longinguis, ne in aliquo absimus propinquis. Itaque ad suggestionem tuam charissime confrater, & Coepiscope Dominice, quem ex Cœnobii disciplina ad Episcopatus curam repromovimus, gaudemus, & Antecessoribus nostris, atque nobis fideliter & jugiter deservire in S. R. Ecclesia cognoscimus. Sed Valvensis Ecclesiæ, cui Domino authore præsides, quamvis peccatis facientibus malitia sæcularium hominum & peccatorum ejus, sua, non quæ Jesu Christi sunt, quærentium, supramodum desolatæ, & destructæ, munimine apostolici privilegii contra impetus, & machinamenta sacrilegorum obtendimus. Igitur auctoritate apostolica per hoc nostræ constitutionis privilegium concedimus, & corroboramus tibi tuisque, ut dictum est, successoribus in perpetuum Episcopatum Valvensem cum omni sua integritate & pertinentia, sicut antiquis, & justis limitibus determinatur: scilicet a fossato Luparelli ad Portellas, sive columnas, & a Furca de Gorza ad Stafilum inter montes; hinc a castello de Furca ad serram de Cannatina, & a serra de Sigella ad serram de monte Christi: inde a monte Ceneracici ad Crucem, inde a valle Araldi ad Muricem de Celici, & a terra de Cantu ad Furcam Mizula, deinde a robore Cerurci, & campo Olomeo, & a Cænite ad Columnellam de campo Mezzo, ubi exit aqua de Sangro, & pergit ad fossatum Luparelli, quod jam dictum est. Principaliter quoque confirmamus tibi ad Episcopalem Sedem Ecclesiam S. Pelini cum omnibus sibi juste pertinentibus & pariter Ecclesiam S. Pamfili, cum cæteris Ecclesiis & capellis, quæcumque intra præfatos posita esse noscuntur, cum omnibus pertinentiis earum, itaut decimas & oblationes tam vivorum, quam etiam mortuorum, secundum authoritatem eorum Canonum, prout tibi videbitur, sicut Episcopum decet, dispones, & dispenses. Clericorum causas & negotia ad sæculares homines, & eorum judicia transire non consentias sed tu ipse, & successores tui audiatis, & canonice definiatis. Et quia malorum pectorum negligentia simul & nequitia monumenta chartarum, vel privilegia Antecessorum nostrorum, & si qua sunt alia instrumenta, quibus possessiones & bona ipsius Episcopatus firmabantur & retinebantur, aut perdita, aut subtracta fuisse constat, per hoc nostræ authoritatis privilegium sancimus, ut nihil hoc præfatæ Ecclesiæ noceat, sed juxta quod Otto Imperator Grimualdo ejusdem Ecclesiæ Episcopo etiam per præceptum edixit, ubicumque necessitas & justitia ipsius Episcopatus fuerit, sub interpositione sacramenti, per veraces homines, tam divites, quam etiam mediocres, quos idem Episcopus denominaverit, in cujuscumque potestate sit, ipsa justitia inquiratur, & Ecclesiæ dictæ restituatur. Insuper decernimus sub interpositione districti anathematis, ut quicumque conscius est possessionum, vel bonorum, quæ jure competunt præfato Episcopatui, & tamen inde alienata ab improbis hominibus detinentur, Episcopo aut suis manifestet, ne malis aliorum consentiendo & tacendo sagrilegus apud Dominum existat; omnes etiam chartæ factæ ad damnum Ecclesiæ, vel quæ fuerunt ipsi Ecclesiæ subtractæ, & detinentur ab invasoribus, apostolica authoritate sint inanes & vacuæ. Hinc S. Romanæ, & Apostolicæ Sedis, cujus juris Episcopatus ille specialiter esse dignoscitur, authoritate sub interminatione districti anathematis interdicimus, ne aliqua magna vel parva persona cujuscumque conditionis, & dignitatis molestare inquietare disvestire præsumat eum absque discussione ex omnibus rebus mobilibus vel immobilibus, sese moventibus, quæ nunc possidet, & deinceps juste acquirere, & possidere potuerit. Quod si quis Dei & animæ suæ inimicus quocumque modo, vel ingenio hujus apostolici privilegii temerarius prævaricator existere non timuerit, & aliquid eorum, quę hìc aut confirmantur, aut infirmantur a nobis, sibi præsumpserit contra hoc, quod nostrę auctoritatis censura hìc promulgatur, perpetua anathematis sententia se gehennę cum diabolo & angelis ejus irrecuperabiliter mancipandum noverit, nisi forte, dum vivit, digne Domino & Ecclesię suę satisfecerit. Qui vero divinę pietatis intuitu, & sanctę obedientię reverentia fidelis conservator extiterit, hujus benedictionem hìc & in futuro promereatur, pręmiumque sempiternę beatitudinis, in electorum Dei cœtibus. Amen.

Status infelix Valvensis Ecclesiæ ex Episcoporum incuria.

Confirmatio Episcopatus, & bonorum ad eum pertinentium.

Limites Ecclesiæ.

Ecclesia S. Pelini, Et S. Pamphili eidem assignātur cū bonis omnibus ad eas pertinentibus.

Clericorum causæ per Episcopum examinandæ.

Confirmatio Chartarum omnium, etiam siquæ sint deperditæ.

Decretum sub censurarum pęna, ut si quis de ablatis Ecclesiæ bonis conscius sit, Episcopo notum facere teneatur.

Valvensis Ecclesia sub jure Sedis Apostolicæ.

Quidquam ab ea alienare, auferre &c. sub anathematis censura omnibus omnino personis interdicitur. Anathema cōtra Privilegii hujus violatores.

Datum in Benevento XII. Kal. Januarii per manus Federici Diaconi, & Bibliothecarii & Cancel-

Dat. die 21. Decembris anno Domini 1052. Pontif. Leonis anno IV.

cellarii sanctę Apostolicę Sedis vice D. Hermanni Coloniensis Archiepiscopi, & Archicancellarii, anno Dom. Leonis IX. Papę IV. indictione VI.

XXIX.

Confirmatio Privilegiorum omnium S. Bambergensi Ecclesiæ hactenus concessorum.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Hartvvico Babenbergensi Episcopo, sibique canonice in sede Episcopatus successuris in perpetuum, æternam in Domino salutem.

Loc. cit.

Series facti, seu narratio itineris Leonis IX. in Germaniam, rerumque inibi gestarum.

1. CUM exigente cura pastorali totius sanctæ Ecclesiæ Dei nobis Dei providentia commissæ, in partes Germaniæ venissemus, quæ Orientali Franciæ adjacent, prece dilectissimi filii nostri Heinrici secundi Imperatoris, & tertii Regis, ac suprafati dilectissimi confratris nostri Episcopi Hartvvici Babenberg. venimus, & in die natalis beati Lucæ Euangelistæ inter Missarum solemnia cum verbum Dei haberemus ad populum, pręsente nominato carissimo filio Heinrico, & Episcopis quamplurimis, astantibus etiam laicis, & diversis potestatibus sæculi, relecta sunt predecessorum nostrorum privilegia, quibus idem locus fundatus & corroboratus est auctoritate Romanę sanctæ Sedis Apostolicæ; relecta est ibi & conscriptio & confirmatio Wirtzeburgensis Henrici Episcopi, qua predictam Babenbergensem Ecclesiam banno Episcopali, & Episcopii termino acceptam, placita commutatione firmavit; quę sic acta est:

Narratio permutationis factæ inter Hartuvicum Bambergen. & Henricum Herbipolen. Episc.

2. Dum Henricus in Imperio primus, in regno secundus, divini ignis amore succensus, de prędiis, quæ Dei gratia hæreditario jure in suæ possessionis dominium pervenerant, Dei servitium augere, construendo Episcopatum, atque ordinando desideraret, quo id legitime rationabiliterque fieri potuisset, Heinricum Venerabilem Wirzeburgensis Ecclesiæ provisorem, quatenus prædictum locum, Baberc nuncupatum cum pago, Ratenzgave qui dicitur, qui ad suæ dioeceseos statum pertinere videbatur, de suo jure in ejus ad id perficiendum transfunderet, studiose cœpit flagitare. Qui, quoniam justæ & rationabiles causæ videbantur, ejusdem invictissimi Regis petitionibus acquiescens, cum communi cleri sui, atque militum, nec non totius populi consilio & consensu, præfatum locum cum prædicto pago, tribus parochianis Ecclesiis cum suis adiacentiis exceptis, quarum nomina sunt hæc, Wachenrode, Lonerestat, Mulhusen, omni postmodum remota contradictione, suæ potestati tradidit. Alterius autem pagi, qui Volcvelt nominatur, in quo præfatus locus situs est, partem eidem Regi concessit, quantum est de Babenberg. usque ad flumen Uraha, de Uraha in Ratenzam flumen, & sic juxta decursum ejusdem fluminis in Moin: & inde ad rivulum Wichibach: deinde ad caput ejusdem rivuli, sicque qua citissime ac proxime perveniri potest ad Uraha. Et ut hæc traditio firma & inconvulsa permaneret, ipse prædictus præsul Heinricus cum Canonicis suis corroboravit & subscripsit.

Controversiæ hinc motæ.

3. Qua subscriptione relecta, cum juxtà votum omnium, quia semper justis operibus favorem debemus, & nos prædictum venerabilem locum Apostolica auctoritate vellemus corroborare, ipse prænominatus ejusdem loci Episcopus Hartvvicus proclamationem suam fecit; quia locus suus a clericis Adelberonis Wirzeburgensis Episcopi temeraria præsumptione invasus esset. Quod nos, quia Episcopi præsentes aderant, inter quos causa stabat, ibidem volentes discutere, Adelberoni Episcopo, a quo injuria illata erat, deliberationem fecimus, ut objectionem hanc, si posset, refelleret; si non, justitiæ satisfaceret. Dum ille, inito cum suis omnibus, qui aderant, Clericis & Laicis consilio, regrediens ad ambonem, de illata injuria se cum satisfactione excusavit; & de omnibus, quæ ad bannum, & Episcopalem justitiam, & potestatem Bambergensis Ecclesiæ Christi pertinerent, ex tunc & deinceps renunciavit, exceptis his causis, quas de bonis utriusque Episcopii, ipsi inter se Episcopi possent legaliter definire.

Et non multo post opera Pontificis cōpositæ.

Vetera omnia privilegia cōfirmata:

4. Verum nos, sicut semper de profectu gaudemus fidelium, & justis operibus debemus augmentum, eumdem Babenberch locum ab antecessoribus nostris corroboratum, Apostolica auctoritate viva voce corroboravimus; & eamdem corroborationem nunc etiam literis signavimus, ut eumdem locum, & omnia, quæ ibidem Deo sanctoque Petro a felicis memoriæ Heinrico secundo Rege, & primo Imperatore tradita sunt, & quæ in posterum jure acquiri possunt, vel juste acquisita sunt, prædia, mancipia, aurum, argentum, pallia, vasa, ornamenta, & alia utensilia, nemo audeat in perpetuum surripere, auferre, aut commutare, nisi ad utilitatem ejusdem Ecclesiæ. Sed Episcopus ejusdem loci, vel qui in perpetuum ejusdem fuerint successores, secura eas possideant tranquillitate, ac liberam habeant potestatem aut dominationem, omnes res & proprietates ejus loci ordinare, atque componere vel augumentare; dissipare vero atque confundere, nulla habeant inde potestatem aut dominationem. Insuper pro nostra auctoritate sancimus, ut terminis ejusdem Ecclesiæ nulla sit infestatio tyrannorum, vel aliorum quorumlibet hominum pravorum, sive sint in civitate ipsa Babenberc, sive in Castellis, villis, servis, ancillis, tributariis, decimis, forestis, silvis, venationibus, piscationibus, molendinis, campis, pratis, pascuis, agris cultis & incultis, aut quidquid modo illuc pertinet, aut in futurum juste acquiri poterit, per nostræ Apostolicæ auctoritatis privilegium corroboratum, in secura permaneat quiete. Nullus ibi comes, aut judex placitum seu districtionem aliquam facere, vel tenere audeat, nisi quam per concessionem gloriosissimi Imperatoris secundi Heinrici vel successorum ejus, Episcopus ejusdem loci deliberaverit; nulla in aliqua dignitate posita magna parvaque persona per violentiam irruat.

Et donationes S. Henrici Imperatoris, cæterorumque fidelium roboratæ.

Omnimoda Episcopi jurisdictio in bonis Ecclesiæ.

Quæ ab omni datio, placito, molestia &c. libera fore, declaratur.

5. Sit ille Episcopatus liber, Romano tantum mundeburdio subditus; quatenus Episcopus liberius & delectabilius cum clericis suis servitio Dei possit insistere; & Heinrici primi Imperatoris, ejusdem loci venerabilis fundatoris, nostrique ac successorum nostrorum, Heinrici quoque charissimi filii nostri secundi Imperatoris, atque omnium, quibus debitores sunt, memoriam jugiter ha-

habere. Sed tamen idem Episcopus suo Metropolitano Episcopo Moguntino in canonicis causis tantummodo sit subjectus & obediens. Deliberatis igitur, sancitis, ac corroboratis omnibus supradictis rebus, eidem sancto loco placuit addendum insigne honoris Ecclesiastici a nostra apostolica auctoritate, ducti amore & reverentia Clementis piæ memoriæ, prædecessoris nostri, quem Deus miro dispensationis ordine a prelatione huius loci ad sanctæ Romanæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ apicem dignatus est avertere, & mirabilius a Romanis finibus defunctum corpus ejus reducere, volens hanc Ecclesiam, ut æstimamus, quasi novam, tanto decoratam esse Patrono, & Romanam contentam, & sufficienter preteritis & futuris Patribus manere ornatam: quin etiam amore, & desiderium fratrum, qui nos in suis recepere ecclesiasticis stipendiis & quotidianis, unum nostra vicissitudine regere fratrem, mitras gestare concedimus licentiam; ea scilicet ratione, ut ab Episcopo provideantur digniores & honestiores presbyteri, & diaconi, qui bonis moribus vel maturis ætatibus, vel etiam prælationibus ipsius loci emineant, his videlicet diebus: in Natali Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi: & in Cœna Domini: & in Sabbato sancto: & in die gloriosæ Resurrectionis ejusdem: & sancta Pentecoste: & in die S. Georgii, & in die SS. Petri & Pauli: & Assumptionis beatissimæ Mariæ: & S. Dionysii, pro reverentia nostri prælibati prædecessoris Domini Clementis Papæ, cujus anniversarius dies tunc ab eisdem fratribus agitur: & in anniversario die Domini Henrici Imperatoris, ejusdem loci venerabilis constructoris.

Episcopus vero in canonicis causis Moguntino subjectus tanquam Metropolitano.

Canonicis hujus Ecclesiæ Mitræ usus conceditur, qui tamen ex dignioribus eligantur.

Dies assignati ad usum Mitræ.

His vero concedimus hanc dignitatem, qui tantum specialiter excubant, vel deserviunt apud prædicti prædecessoris nostri sepulchrum. Contentos tamen his sancimus diebus fore, nec ultra a quoquam temere usurpari, ne honor proprius Apostolicæ Sedis vilescat. Hæc vero omnia supradicta observari & custodiri in perpetuum nostra apostolica auctoritate decernimus, confirmamus & roboramus. Qui vero, quod absit, hujus nostri privilegii temerarius transgressor extiterit, Dei, & beatissimæ Mariæ, & beatorum Petri & Pauli, omniumque Sanctorum (& nostra) æterna maledictione maledicatur, & perpetui anathematis vinculis innodetur, nisi digna satisfactione resipuerit, & canonice satisfecerit. Qui vero pio corde hujus observator privilegii extiterit, Dei omnipotentis, & almæ Mariæ, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli benedictione ditatus, æterni Regni particeps fieri mereatur. Data per manus Friderici Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii S. Romanæ Catholicæ Apostolicæ, anno Dominicæ Incarnationis MLII. anno vero Ponticatus Domini Leonis Noni IV.

Iis vero tantum Canonicis conceditur, qui Clementis II. PP. sepulchro inserviunt.

Privilegii hujus roboratio.

Anathema cōtra ejus violatores.

Dat. anno Domini 1052. Pontif. Leonis anno IV.

XXX.

Concessio Pallii Hartvvico Bambergensi Episcopo, & successoribus in perpetuum.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei Hartvvico, Babenbergensis Ecclesiæ venerabili Episcopo, perpetuam in Domino salutem.

Ex Actis Bollandianis Mens. Julii ad diem 14. in Vita S. Henrici Imperatoris.

SI pastores ovium solem geluque pro gregis sui custodia die ac nocte ferre contenti sunt, & ut, ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis laniata morsibus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant, quanto sudore, quantaque debemus prævigiles esse diligentia nos, qui pastores animarum dicimur? Attendamus, & susceptum officium exhibere erga custodiam Dominicarum ovium non cessemus, ne in die divini examinis pro desidia nostra ante summum Pastorem negligentiæ reatus nos excruciet, unde modo honoris reverentia sublimiores inter ceteros judicamur.

Quæ cura gregis Ecclesiarum Pastoribus inesse debeat.

Ad Missarum itaque solemnia celebranda fraternitati tuæ Pallium transmittimus, quod antecessoribus tuis numquam ante concessum, modo tibi primo concedimus rogatu dilectissimi filii nostri Imperatoris Heinrici, & pro veneratione antecessoris tui piæ memoriæ Domini Papæ Clementis, & pro memoria Henrici Imperatoris primi, præfatæ Ecclesiæ constructoris benignissimi; quo tibi ter in anno uti permittimus, salva auctoritate domnæ Metropolitanæ Monguntinæ Ecclesiæ: scilicet in die S. Resurrectionis: & in Natalitiis Apostolorum Petri & Pauli: & in solemnitate S. Dionysii, eo quod tunc anniversarius dies celebratur Domini Papæ Clementis supra memorati, hancque diem sanctam apostolica auctoritate statuimus celebrem esse per totum Episcopatum; Cujus quoniam indumenti honor modestia actuum in veritate servandus est, hortamur, ut ei morum tuorum ornamenta conveniant; quatenus auctore Deo, recte utrobique possis esse conspicuus. Itaque vita tua filiis tuis sit regula. In ipsa, si qua tortitudo illis iniecta est, dirigatur: in ea, quod imitentur, aspiciant: in ipsa considerandа semper proficiant, ut tuum, post Deum, videatur esse, quod bene vixerint.

Concessio Pallii Bambergen. Episcopis ad Missarum solemnia;

Salvo tamen jure Archiep. Moguntini.

Assignatio dierum, quibus uti debeant Pallio.

Dies festa S. Dyonisii celebris statuitur in tota Diœcesi Bambergen.

Adhortatio ad Hartvvicum.

Cor ergo tuum neque prospera, quæ temporaliter blandiuntur, extollant; neque adversa dejiciant, sed quidquid illud fuerit, virtute patientiæ devincatur. Nullum apud te locum odia, nullum favor indiscretus inveniat; misericordem te, prout virtus patitur, pauperibus exhibeto; oppressis defensio tua subveniat, opprimentibus moderata erectio contradicat. Nullius faciem contra justitiam accipias, nullum querentem justa despicias. Custodia in te æquitatis excellat, ut nec divitem potentia sua te aliquid apud extra viam suadeat rationis audire, neque pauperem de se sua faciat humilitas desperare; quatenus, Deo miserante, possis talis existere, qualem sacra lectio præcipit dicens: Oportet Episcopum irreprehensibilem esse: sed his omnibus salubriter uti poteris, si magistram charitatem habueris, quam qui secutus fuerit, a recto aliquando tramite non recedit. Ecce frater charissime, inter multa alia ista Sacerdotii, ista sunt Palii. Quæ si studiose servaveris, quod deforis accepisse ostenderis, intus habebis. Sancta Trinitas fraternitatem vestram gratia suæ protectionis circumdet, atque ita in itineris sui via nos dirigat, ut post hujus vitæ amaritudinem ad æternam dulcedinem pervenire mereamur. Data III. Non. Januarii anno D. Leonis PP. IX. Indict. VI.

I. Tit. III. 2.

Dat. die 3. Januarii anno Domini 1053. Pontif. Leonis anno IV.

XXXI.

De Primatu Carthaginensis Archiepiscopi super omnes totius Africæ Præsules, & auctoritate Romani Pontificis in convocatione Conciliorum, & Episcoporum depositione.

Leo Episcopus, Servus Servorum Dei, Thomæ Confratri carissimo, & Coepiscopo salutem.

§. I. CUM ex venerabilium Canonum auctoritate recolimus, CCV. Episcopos Concilio interfuisse Carthaginensi, & nunc a tua

Discordia inter Christianos pessima.

tua fraternitate audimus quinque vix Episcopos superesse in tota Africa, utique tertia hujus corruptibilis mundi parte; compatimur tantæ vestræ imminutioni totis visceribus animi. Cum autem ipsas Christianitatis reliquias edidicimus interna & mutua dissensione discindi & dispergi, & adversus se invicem zelo & contentione Principatus inflari, nil aliud nobis primo dicendum occurrit, quam illud S. Amos Vatis: Parce Domine, parce obsecro; quis suscitabit Jacob, quia parvulus est?

Pro eà igitur tollenda ad Sedem Apostolicam jure recurritur.

§. 2. Sed quamvis in tali tantoque defectu religionis plurimum doleamus, multum tamen gaudemus, quia sanctæ Romanæ Ecclesiæ Matris vestræ sententiam requiritis, & expectatis super quæstionibus vestris, & quasi rivulis ab uno fonte erumpentibus, & in suo se cursu per diversa spargentibus, ad ipsius fontis primam scaturiginem reverti debere optimum putatis, ut inde resumatis directionis vestigium, unde sumpsistis totius Christianæ Religionis exordium.

Et licet Episcopus Carthaginen. sit major in tota Africa,

§. 3. Noveris ergo procul dubio, quia post Romanum Pontificem primus Archiepiscopus, & totius Africæ maximus Metropolitanus est Carthaginensis Episcopus; nec quicumque sit ille Gummitanus Episcopus, aliquam licentiam consecrandi Episcopos vel deponendi, seu Provinciale Concilium convocandi habet sine consensu Carthaginen. Archiepiscopi, cujuslibet dignitatis aut potestatis sit: exceptis his, qui ad propriam Parochiam pertinent, cetera autem, sicut & alii Africani Episcopi, consilio Carthaginensis Archiepiscopi aget. Unde carissimi Confratres nostri & Coepiscopi Petrus & Joannes recte sentiunt de Carthaginensis Ecclesiæ dignitate, nec consentiunt errori Gummitani Ecclesiæ.

Papæ tamen solius auctoritas est Concilia generalia convocandi & Episcopos deponendi.

§. 4. Hoc autem nolo vos lateat, non debere præter sententiam Romani Pontificis universale Concilium celebrari, aut Episcopos damnari, vel deponi; etsi, quia licet vobis aliquos examinare, definitivam tamen sententiam absque consultu Romani Pontificis, ut dictum est, non licet dare, quod in sanctis Canonibus statutum si quæritis, potestis invenire. Quamvis enim omnibus generaliter Apostolis dictum sit a Domino; Quæcumque ligaveritis in terra, ligata erunt & in Celo; & quæcumque solveritis in terra, soluta erunt & in Cælo: tamen non sine causa specialiter & nominatim dictum est Beato Apostolorum Principi: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo Claves Regni Cælorum. Et in alio loco; Confirma fratres tuos: scilicet quia omnium Ecclesiarum majores, & difficiliores causæ per sanctam & principalem B. Petri Sedem a successoribus ejus sunt definiendæ. Jam vero quia ad interrogata etiam Confratrum nostrorum Petri & Joannis Episcoporum decrevimus respondere, optamus, ut sanctam tuam fraternitatem jugiter invigilantem utilitatibus sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, atque devote pro nobis orantem, sancta & individua Trinitas semper conservet, carissime Frater. Dat. XVI. Calendas Januarii. Anno Domini Papæ Leonis Noni quinto, Indict. VII.

Dat. die 17. Decembr. anno Domini 1053. Pontif. Leonis anno V.

XXXII.

Ad Episcopos Venetiæ & Istriæ; præcipit, ut Patriarchæ Gradensi, cujus Primatus, ab Apostolica Sede concessus, in Synodo confirmatus fuerat, obedientiam prebeant.

De controversia inter Aquilejensem & Gradensem Patriarchas jam supra vidimus in duabus Constitutionibus Joannis XIX. & altera Benedicti IX.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, omnibus Episcopis Venetiæ & Istriæ salutem & apostolicam benedictionem.

Noverit vestra carissima nobis in Christo fraternitas, hac in præsenti Indictione sexta, carissimum confratrem nostrum Dominicum Gradensem, immo novæ Aquilejæ Patriarcham, ad Synodum nostram Romæ habitam venisse, & querimoniam de sua & Forojuliensi Ecclesia, quam credimus vos non ignorare, lacrymabiliter coram fecisse. Cujus tandem relectis privilegiis, a sancta Romana & Apostolica Sede sibi concessis, judicio totius sanctæ Synodi hoc definitum fuit: ut nova Aquileja totius Venetiæ & Istriæ caput & Metropolis perpetuo haberetur, secundum quod evidentissima prædecessorum nostrorum adstruebant privilegia. Forojuliensis vero Antistes tantummodo finibus Longobardorum esset contentus, juxta privilegium Gregorii II. & retractationem Tertii. Et hoc quidem extra patientiam Canonum ei pro magno concessimus, quia quater jam vocatus a nobis, nec venit nec excusavit; cum Gradensis, idest novæ Aquilejæ Patriarcha, quinquies nostræ Synodo, etiam non vocatus, interfuerit. Unde monendo mandamus & præcipimus vobis ex parte Dei & sancti Petri & nostra, ut præfato Gradensi Patriarchæ successoribusque ejus, in omnibus, secundum jura canonica, obedientes sitis, sicut Primati vestro & Patriarche esse debetis, & sicut antecessoribus ejus nostri perpetuo confirmarunt. Et si quid sui juris in urbibus vestris vel parochiis continetur, quod suo dominatui merito debeat subdi, nullus vestrum sibi contradicere præsumat. Si quis vero vestrum quidquam juste querimoniæ adversus eum videtur habere, aut coram vobis confratribus & comprovincialibus causam suam proferat, & cum eo, si potuerit, pacifice diffiniat; aut in presentiam nostram utraque pars examinanda veniat, salva sibi interim per omnia, & patriarchali reverentia, & proprietate sua. Quod si extra feceritis, sententia canonica super vos vigilabit. (a)

Nova Aquileja, sive Gradus totius Venetiæ, & Istriæ caput, & Metropolis. Fines Ecclesiæ Forojulien. Has Bullas nondum legi.

Obedientia ab Episcopis Suffraganeis Graden. Patriarchæ prestanda.

Controversiæ inter Episcopos, & Patriarcham vel amicabiliter inter partes componendæ vel ad Sedem Apostolicam deferendæ.

XXXIII.

Decretum, ne possessiones omnes suas quisquam donet Monasteriis, sed earum saltem medietatem Ecclesie, ad quam pertinet.

Ex MS. Sirmondi edidit Nicolaus Coletus Concil. Tom. xi. inter Epist. Leonis IX. P.P.

Leo Episcopus omnibus Episcopis in Christo per totam Italiam.

Relatum est auribus nostris, esse quosdam perverse agentes, qui subvertere atque dividere conantur Ecclesiæ unitatem: videlicet Abbates & Monachi, qui non studio caritatis, sed zelo rapacitatis invigilant & docent, atque seducere non cessant sæculares homines, quos illaqueare possunt, ut res suas atque possessiones, sive in vita sive in morte, in Monasteriis illorum tradant; & Ecclesiis, quibus subjecti esse videntur, & a quibus Baptismum, Pœnitentiam, Eucharistiam, nec non pabulum vitæ cum lacte accepe-runt

Quam perniciosa Ecclesiæ unitati sit Monachorum cupiditas, omnia sibi testamento legari procurantium.

(a) Ab exordio ipso Decreti hujus evincitur, scriptum fuisse anno 1053, quo in cursu erat Indictio VI, ibi adnotata.

runt, vel accipiunt, nihil de bonis suis relinquant. Hanc denique formam discordiæ nos animadvertentes, omnibus modis inhibere volumus; &, ne amplius fiat, omnino prohibemus, considerantes non esse bonum, ut illi qui olim fuerunt socii passionum secundum Apostolum, sint immunes a societate consolationum, & quia dignus est operarius mercede sua; ideoque præcipimus, atque jubemus, ut quicumque amodo in Monasterio se converti voluerit, sive in vita sive in morte omnium rerum & possessionum, quas pro salute animæ suæ disponi decreverit, medietatem Ecclesiæ, cui ipse pertinere dignoscitur, relinquat: & sic demum in Monasterio, prout libitum sibi fuerit, eundi convertendique habeat licentiam. Quicumque autem hujus decreti contradictor exstiterit ac temerator, anathematis gladio subjaceat. (b)

Anathema in transgressores.

XXXIV.

Concessio Monasterii S. Crucis in Jerusalem Richerio Abbati Cassinensi, ejusque successoribus.

Leo Episcopus, Servus Servorum Dei, Richerio Abbati Monasterii S. Benedicti, quod ponitur in Monte Casino, tuisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Edidit Bernardus de Montfaucon Diar. Ital. c. 22.

Exordium.

Creditæ speculationis impellimur cura, etiam ardore christianæ religionis, & studio divini cultus promovemur pro venerabilium locorum percogitare stabilitate, atque Deo servientium securitate; ut hoc proveniente pro labore, & animæ Christo dicatæ, quæ se illi diebus vitæ suæ servituras decreverunt, perseverent imperturbatæ, nec non & illa maneant fine tenus firma, quæ a Christianis in Dei laude contracta sunt. Quia igitur constat Monasterium Jerusalem, quod etiam dicitur sanctæ Crucis, jam elapso tempore a congregatione Monachorum Dei tali loco competente vacasse, & sollicito nulli Præposito in eo, aut Monachis habitantibus traditum; permoti proinde compassione tanti piaculi, ac compulsi dolore, apostolica auctoritate providimus, Monasterio tibi commisso idem Monasterium sociare, quatenus a præsenti secunda Indictione, atque in perpetuum (sic) a te tuisque successoribus cum tibi omnibus in integro subjacentibus disponatur, atque cum Dei timore regatur, & vestro conjunctum subsistat Monasterio; ita ut in eodem venerabili loco Domino Deo nostro laudes exsolvere debeatis. Nullam vos rationem exinde vel ei pertinentibus, nisi soli Deo, ac nostræ auctoritati solvendam statuimus. Fabrica etiam, seu luminiariorum concinnatio indifferenter vobis sine dubio procurantibus efficiatur. Nulla proinde in exsolvendis Deo laudibus, vel in luminariis concinnandis mora proveniat: sed devota sinceritate peragere festinate, ne per incautæ desidiæ culpam judicii vos futuri metus concutiat. Potius elaborare studete, ut divina placetur vestro conatu Clementia, possitque manere hoc, quod a nobis justa deliberatione decretum est, futuris inconvulse perpetuisque temporibus. Consecratio tamen Abbatis loci ipsius, a vobis secundum Deum electi, semper expectetur a nostra Apostolica Sede, sub cujus existat jure. Numerus autem Monachorum ibidem Domino servituroruna tantus semper existat, quantus secundum loci posse sufficiat, quam duodecimus, (sic) qui etiam secundum ipsum posse habeant victum & vestitum, ut nulla in perpetuum divini servitii negligentia sit. Hoc enim ad augumentum (sic) & incrementum ejusdem Ecclesiæ fecimus, ut ex abundantia vestri Monasterii eius paupertas suppleatur, & tam nobis quam vobis vestrisque successoribus merces æterna reddatur. Bene valete.

Causæ unionis.

Immunitatum concessio.

Abbas sub jure Sedis Apostolicæ.

LEO PP. MISERICORDIA DOMINI PLENA EST TERRA. (a)

XXXV.

Privilegium Eremo S. Petri Damiani concessum a Leone PP. IX.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei.

Edit. initio Tom. iii. Operum Damiani.

Exordium.

Apostolicæ Sedis competit auctoritati, & legaliter ordinata statuere, & Deo semel oblata, ut inconvulsa serventur, in posterum providere; ne quod priorum devota Deo pietas inchoat, sequentium pravitas, sacrilega, quod absit, temeritate subvertat. Quapropter Eremum, quæ dicitur Ocri, in Saxena videlicet territorio constituta, tibi, Petre Damiane, Prior ejusdem eremi tuisque successoribus adjudicamus; & ipsam eremum in suo statu persistere, & in perpetuum valere decernimus. Nec liceat ulli mortalium, non parvæ non magnæ personæ, ipsam quandoque eremum ad sæculi jura redigere, vel alicui prorsus monasterio subjugare. Enim vero prædictum locum per semetipsum quidem fieri Monasterium, si congruum visum fuerit, non abnuimus: juri vero alterius monasterii subjici, omnimodis prohibemus. Non enim ignoramus, quia hujusmodi suppositio, plerumque loci est absque dubietate destructio. Sancimus etiam, ut plebem S. Mariæ positam in loco, qui dicitur Vineole, præfata Eremus perpetuo jure possideat. Sed & prædia, si nunc sunt, vel deinceps acquisitura est, absque injusta cujuscumque molestia quiete & tranquillitate detineat. Nec ulli hominum liceat in ipsam Eremum per hostilem impetum violenter irrumpere, & Servos Dei, qui illic habitaverint, vel expellere vel deprædationibus infestare; salvo tamen jure fidelium laicorum, qui eiusdem Eremi patroni sunt, & eam pro animarum suarum remedio condiderunt. Si quis autem huius nostri apostolici Decreti temerator extiterit, nisi resipiscat, atque in omnibus apertus Dei inimicus emendare contemnat, anathematis se vinculis obligandum indubitanter agnoscat.

Confirmatio Eremi Petro & successoribus;

Quæ libera semper a cujuscumque personæ & cujuslibet Monasterii jurisdictione declaratur.

Plebs S. Mariæ in Vineole eidem conceditur.

Ipsa vero Eremus ab omni molestia libera fore statuitur. Salvo tamen jure laicorum qui eam condiderunt.

Anathema in violatores &c.

Bulla Leonis IX. Papæ, qua Ecclesiam Fuldensem sub protectione Sedis Apostolicæ recipit, ac cuncta ejus privilegia confirmat.

Leo Episcopus Servus Servorum Dei, Geberto pio & religioso Abbati venerabilis Monasterii Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, & sancti Bonifacii, quod situm est in loco, qui vocatur Bochonia juxta ripam fluminis, quod vocatur Fulda; & per te eidem venerabili monasterio, tuisque successoribus in perpetuum.

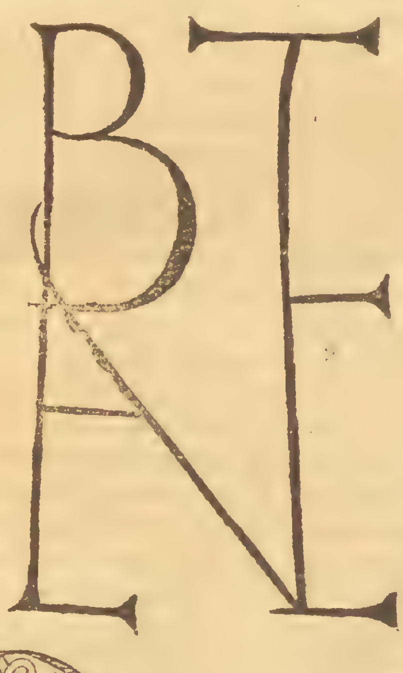
Convenit apostolico moderamini pia religione pollentibus, benivola compassio-

(b) Nullo temporis caractere adnotatur allatum Decretum.

(a) Hæc in Sigillo plumbeo scripta leguntur, in quo non adesse imagines SS. Apostolorum Petri & Pauli, atque loco fili serici pelliceam ligulam adhibitam esse, asserit P. Montfaucon loc. supracit. Cæterum primo sui Pontificatus anno 1049. datum a Leone hoc Diploma ex ipso contextu evincitur.

ncne succurrere,& juste & religiose petentibus alacri devotione assensum impertiri, ex hoc enim lucri potissimum præmium a conditore omnium Deo procul dubio promeremur, si venerabilia loca oportune ordinata ad meliorem fuerint sine dubio statum perducta. Igitur quia postulasti a nobis, decrevimus hac nostra apostolica pręceptione reconcedere, ac reconfirmare perpetualiter vobis vestrisque successoribus supradictum monasterium Salvatoris Domini nostri Jesu Christi, & sancti Bonifacii cum omnibus rebus mobilibus & immobilibus sibi pertinentibus, quas nunc habet, & in futuro, Deo auxiliante, habebit. Concedimus etiam atque donamus vobis, charissime ac dilectissime fili, vestrisque successoribus Abbatibus in perpetuum pro magno amore & nimia dilectione, quamcirca vos habemus, & habere deinceps cupimus, Monasterium sancti Andreæ Apostoli, quod vocatur Exajulum situm Romę juxta Ecclesiam sanctæ Dei Genitricis Mariæ semper Virginis, quæ vocatur ad Præsepe, cum omnibus mansionibus, caminatis, cellis, vinariis,& coquina, cum vineis, hortis &c.& cum omnibus ad idem monasterium generaliter pertinentibus, tam intra, quam extra urbem sitis, quæ ei juste & legitime pertinere noscuntur. Prohibemus autem omnem cujuslibet Ecclesiæ Sacerdotem in idem Monasterium vestrum Fuldense quamlibet ditionem habere, vel auctoritatem preter nostram Apostolicam Sedem, ita ut nisi ab Abbate Monasterii ipsius fuerit invitatus, nec Missarum ibidem solemnia celebrare præsumat. Dona vero & oblationes, decimasque fidelium, absque ullius personæ contradictione, firmitate perpetua ipsi Monasterio vestro secundum Prædecessorum nostrorum privilegia confirmamus. Decernimus etiam ne alicui personæ magnæ vel parvæ liceat aliquam vim vel controversiam inferre eidem Monasterio in rebus & familiis ejusdem; & ne foemina unquam illuc ingredi præsumat, nostra apostolica interdicimus auctoritate, & ne quis unquam placitum ibi habeat, vel in certis ejus locis, nec servos vel colonos ad aliquod servitium constringat, nisi cum Abbas ad utilitatem suæ necessitatis assensum præbuerit. Eligendi quoque sibi Abbatem, quando opus fuerit, fratres inter se potestatem habeant secundum regulam sancti Benedicti. Concedimus etiam tibi, quem bene eruditum & eloquentem virum esse novimus, dilectissime fili, prædicare verbum Dei, & ut tam tu quam & successores tui ante alios Abbates Galliæ seu Germaniæ primatum sedendi in omni loco conventuque, nostra apostolica auctoritate, obtineatis. Usum quoque Dalmaticæ & Sandaliorum in Missarum solemniis licentia nostræ apostolicæ auctoritatis concedimus, secundum quod in Prædecessorum nostrorum privilegiis continetur. Abbas vero nonnisi a nostra Apostolica Sede, a qua benedici debet, benedicatur, & si in aliquo crimine accusatus fuerit, de eadem nostra Apostolica Sede tantum judicium expectet. Illud etiam generaliter addendum duximus, ut quicquid vobis auctoritate tam antecessorum nostrorum, quam Regum & Imperatorum ipsi vestro Fuldensi Monasterio constat, fuisse concessum, sit etiam nostra apostolica auctoritate per hoc nostrum privilegium confirmatum atque corroboratum. Statuentes apostolica censura, ne quis unquam contra hoc nostrum privilegium quicquam audeat attentare: quod si quis præsumpserit, se nostri anathematis vinculo usque ad condignam satisfactionem insolubiliter noverit innodatum. Datum Idibus Junii per manus Petri Diaconi Bibliothecarii & Cancellarii sanctæ Apostolicæ Sedis, anno Domini Noni PP. Leónis primo Indictione secunda. (a) Dat. 1049. Pontif. an. I.

(a) Plumbeæ Leonis PP. Bullæ exemplum, quod superius promitto, fidus exhibeo, ab eruditissimo V. Friderico Schannat in suis Vindiciis Tab. II. summa cum diligentia (quod mihi ipse asseruit) delineatum. Privilegium vero, cui Bulla hæc pendet ex filo serico coloris rubei, præ manibus cum non haberem eo præcipue tempore, quo hujus Pontificis primæ Constitutiones imprimebantur, suo loco, anno scilicet 1049. reddere non licuit, quod summopere optassem. Prius tamen monendum Lectorem volo antelatis Pontificibus suas Bullas plumbeas me non dedisse, illa tantum ex causa, quod eas nondum invenerim: adnotatas tamen nonnullas, delineatasque videre est in Præfatione.

VICTOR SECUNDUS

PAPA CLIII.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MLV.

VIctor Secundus, natione Theutonicus, antea Gebeardus Episcopus Aistettensis, Henrici Imperatoris Consiliarius, coronatus est Romanus Pontifex die Cœnæ Domini 13. Aprilis anni 1055. Pontificiam Sedem tenuit annos ii., menses iii., dies xiii. (a) imperantibus in Oriente primum Michaele Stratiotico, mox Isaacio Comneno, in Occidente vero Henrico III. Imperatoribus, cui præsente ipso Victore Papa morienti Henricus Rex puer successit. Obiit Victor II. in Tuscia die 28. Julii anno 1057., post cujus mortem vacavit Sedes dies v.

(a) Ut habetur in III. Vignolii Catalogo, & tribus aliis ex Criticæ Baronianæ præfixis, in quibus fortasse ab inthronizatione Victoris, quæ facta fuit die 16. Aprilis, ad diem obitus numeratur.

I.

Canonici S. Ferrariensis Ecclesię sub protectione S. R. E. suscipiuntur, confirmatisque eorum bonis omnibus ac privilegiis, a cujuscumque personæ jurisdictione potestate ac molestia liberi declarantur.

Victor Episcopus Servus Servorum Dei Gerardo Archipresbytero, & Leoni Archidiacono, reliquisque Canonicis sanctæ Ferrariensis Ecclesiæ, suisque successoribus in perpetuum.

SI justis Servorum Dei petitionibus satisfecerimus, procul dubio apostolica pręcepta servamus.

Quapropter inclinati precibus vestris, filii charissimi, confirmamus, atque corroboramus vobis vestrisque successoribus Canonicis, quicquid per paginam concessionis & confirmationis juste acquisistis vel acquisituri estis, ut quieti & securi ab omni læsione permanere valeatis. Desiderio itaque, ac petitioni vestræ, ut diximus, inclinati, vos vestrosque successores sub nostræ apostolicæ defensionis munimine suscipimus; & bona omnia, quæ juste habet vel habitura est ipsa Canonica, videlicet villam, quæ dicitur Quartisana; & fundum contra Padum: & locum Cuculi: & caput Rede: & Baniolo: & Wartiaticum: & fundum Pecorile, & cætera, quæ jam dictæ Ecclesiæ ad partem Canonicorum pertinent, villas, terras, vineas, prata, agros cultos & incultos, aquas, aquarumque decursus, piscationes, venationes, seu molendina, servos & ancillas, aldiones & aldianas, seu cunctas res mobiles & immobiles, quæ dici & nominari possunt, quicquid tenent, possident, habent tam de parte Ecclesiæ, quam de suis suorumque parentum hæreditate, vel aliàs acquisitum per aliqua chartarum munimina, juxta eam etiam videlicet rationem, ut nullus injuriam residentibus super terras ipsorum Canonicorum, colonis, colonabus facere præsumat; nec ipsos jam dictos distringere aut molestare audeat de cunctis facultatibus eorum sine voluntate & consensu ipsius Ecclesiæ Præsulis, præcepto confirmationis corroborare dignaremur, & sub nostra defensione duodecim homines ipsius civitatis reciperemus, qui eos navigio ducerent, quocunque usus eorum Canonicorum fuerit, sine omni pretio. Quorum dignis postulationibus consentientes, prout juste & legaliter possumus, confirmamus & corroboramus hæc omnia, quæ supra leguntur; ut quiete & pacifice tenere ac possidere valeant, quæ supra leguntur, omnium hominum contradictione remota. Præcipientes igitur jubemus, ut nullus Dux, Marchio, Archiepiscopus, Episcopus, Comes, & Vicecomes, nullaque magna vel parva persona de cunctis prænominatis rebus tam de ecclesiasticis quam de suis eos molestet, sive in placito eos conturbet, vel colonos vel colonas distringere, seu aliquam publicam functionem solvere cogat; quod qui temerario ausu fecerit, nisi infra quadraginta dierum spatium emendaverit, anathematis vinculo obligetur, & a liminibus sanctæ Ecclesiæ alienetur usque ad dignam satisfactionem. Qui vero custos hujus nostræ sanctionis extiterit, benedi-

Ughell. Ital. Sac. Tom. II.

Canonici Ferrarienses sub S. R. E. protectione suscipiuntur;

Eisque bona omnia confirmantur.

Ut nulla ecclesiastica, vel laica persona dictos Canonicos in suis bonis, privilegiis, & exemptionibus molestare audeat, præcipitur.

Anathema contra hæc inobservantes.

ctionem, & gratiam omnipotentis Dei, & beati Petri Apostolorum Principis, & nostram habeat, & in futuro æternam retributionem percipiat, Amen. Amen. Locus ✠ Sigilli. Bene valete.

Dat. die 26. Junii anno Dom. 1055. Pontif. Victoris anno I.

Dat. VI. Kal. Julii anno 1055. per manum Ildeprandi S. R. E. Card. Subdiaconi, Victoris Papæ II. anno primo, Indict. VIII.

II.

Confirmatio Præcepti ab Henrico III. dati Monasterio B. Virginis ad Mulianas in Comitatu Tarvisino.

Ughell. Ital. Sacr. edit. Venet. To. V. col. 314.

Victor Episcopus Servus Servorum Dei.

PRæceptum nostri dilectissimi filii Heinrici Dei gratia Romanorum Imperatoris Augusti recognoscentes, datum ad defensionem & firmitudinem Monasterii S. & perpetuæ Virginis Mariæ quod est situm in loco, qui Mulianas dicitur, pro animæ suæ remedio, & ob interventum Agnetis Imperatricis, suę videlicet dilectissimæ conjugis, nec non incrementum sui Karissimi filii Heinrici Quarti Regis: Id ipsum præceptum sicut ab ejus imperiali potestate datum est & confirmatum, ita nos nostra apostolica auctoritate damus, concedimus, & confirmamus. Debito summæ & Apostolicę Sedis, cui gratia Dei non nostris meritis præsidemus, curam omnium Ecclesiarum agere debemus, quia ex hoc potissimum lucri premium a Deo consequimur, si venerabilia loca ad cultum Dei ordinata per nos ad meliorem statum fuerit perducta. Et ideo notum esse volumus omnibus in Christo pie vivere volentibus, qualiter nos omnia hæc bona, quę Bazo Tarvisiensis Episcopus ad præfatum Monasterium tradidit, auctoritate S. Petri & nostra, ibi rata & in perpetuum illic stabilita decernimus & confirmamus. Præterea statuimus jam dicto Monasterio, ut remota omnium pravorum hominum inquietudine inviolabiliter teneat hæc bona, quæ modo legaliter acquisiturum erit. Scilicet in campis, in pratis, in pascuis, in silvis, aquis, aquarumque decursibus, in piscationibus, in molendinis, cultis & incultis, & omni usu, qui aliquando ex his provenire poterit. Insuper vero præcipientes jubemus, ut nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, nec aliqua magna seu parva persona infringere præsumat scripta prædicti Monasterii S. Dei genetricis Mariæ, quæ modo habet vel in futuro legaliter acquisierit, aut nullo modo sine legali judicio inquietare. Si quis autem temerario ausu contra hoc nostræ apostolicæ auctoritatis privilegium agere præsumpserit, sciat se omnipotentis Dei potestate, & beati Petri Apostoli, nostra apostolica auctoritate anathematis vinculo innodatum, & a regno Dei alienatum, nisi resipuerit, & ad condignam satisfactionem venerit. At vero qui observator extiterit, gratiam & misericordiam vitamque æternam a misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur.

Confirmatio donationis Rozonis Tarvisini Episcopi. Decretum pro eorũdem quieta & pacifica possessione. Idem de scriptis, seu Privilegiis, chartis &c. Solitæ clausulæ anathematis in violatores Privilegii; & faustæ precationis pro observatoribus.

Dat. die 4. Octobris anno Domini 1055. Pontif. Victoris anno I. * lege IX.

Datum IV. Nonas Octobris per manum Hildebrandi S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Subdiaconi. Anno primo Domni Victoris Papæ II. Indictione VIII. *

III.

Privilegium Cassinensi Monasterio concessum, quo illud sub protectione & jure S. Sedis Apostolicæ recipitur, Abbatibusque Dalmaticæ & Sandaliorum usus conceditur.

Ex Authentico edidit Mabillon. in Append. Tom. iv. Annal. Benedict. n. lxxiv.

Victor Episcopus Servus Servorum Dei, Friderico dilecto filio Abbati venerabilis Cœnobii almi patris Benedicti, quod nuncupatur Mon-Casinus, cunctisque successoribus ejus illic canonice ad regimen promovendis, in perpetuum.

Exordium.

PAstoralis solicitudinis nostræ bonum si debet prospicere, & proficere omnibus etiam extraneis & longinquis, multo magis domesticis & propinquis. Ipsis quippe secundo gradu post Deum admovenda est visibilis caritas, ut per eos velut quædam visibilis flamma gradatim ad remotiores quosque discurrat. Piis ergo locis, & divina religione venerabilibus debitæ consolationis & defensionis porrecturi manus, illius cæteris præferendum non ambigimus, quem monasticæ normæ constat esse principale Gymnasium, & sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedi contiguum, quem cives Romani, Patres videlicet eximii, Benedictus Maurus & Placidus cum nonnullis aliis fundaverunt, quemque a gentibus destructum Romani Pontifices nihilominus sua auctoritate restruxerunt, & privilegiis Apostolicæ Sedis merito cęteris Cœnobiis, prætulerunt, atque contra quorumlibet suspectas injurias efficaciter munierunt; quorum nos sacræ auctoritati sicut tempore & loco succedimus, sic eorum exemplo, ut oportet, innitimur, & per hujus nostræ decretalis paginæ tenorem tibi, dilectissime fili & Abba Friderice, electionem ad regimen Cœnobii præfati saniori consilio omnium fratrum in præsentia Responsalis nostri, a Petro Monacho aliquorum pravorum conspiratione electo in te translatam, collaudantes confirmamus. Unde & secundum privilegia eorumdem antecessorum nostrorum, atque consuetudinem, tibi, quem Abbatem sacravimus, Monasterium almi patris Benedicti, situm Monte-Casini Castri, cunctamque ipsius Monasterii Abbatiam integre cum cellis suis, castellis, prædiis, & omnia sua pertinentia concedimus; & nostra auctoritate decernimus tam in finibus Beneventanorum, Apulorum, & Calabrorum, quam etiam in finibus Marsorum, & in Marchiis, sive ubicumque longe & prope hactenus jure tibi pertinet aliquid, sive quidquid deinceps ubivis juste acquisierit. Ad hæc justitiam, vel quodlibet debitum, quod officiales nostri sacri Palatii exigunt a navibus ad Romanum portum applicantibus, vestri Cœnobii navi peculiari gratanter relaxamus; & quotiescumque Romam ad servitium sanctæ Romanæ Ecclesię veneritis, in sancta Hierusalem palatii Sussuriani hospitium habeatis; & defuncto Abbate ibidem, vestra vel vestrorum successorum electione Abbas constituatur, a Romano Pontifice consecrandus; conservato vobis vestrisque successoribus privilegio, tam quod ex navi vestra, quam quod ex ipsa destructa Ecclesia, ut vel sic restrueretur, proximus decessor noster sanctus Leo firmavit Abbati Richerio. Usum quoque Sandaliorum & Dalmaticæ, quamvis jure Cardinalatus

Cassinense Monasterium monasticæ disciplinæ Gymnasium; A Romanis Pontificibus privilegiis ornatum. Friderici Abbatis electionis approbatio, excluso quodam monacho Abbatialis dignitatis invasore. Bona Monasterii ejusdem confirmantur. Exemptio a datio, a navibus ad Romanum Portum applicantibus debito. Palatium S. Crucis in Hierusalem Monachis Cassinensibus cõceditur in hospitium. Abbas ab eisdem eligendus, & a Rom. Pontifice consacrandus;

EiqueDalmaticæ, & Sandaliorum usus conceditur.

latus tui ab Apostolica Sede perceperis, a nobis tamen tibi & loco deinceps in principalibus tantum festis concedimus ad honorificentiam tam venerabilis Cœnobii, & ob dilectionem tui, secundum quod præfatus decessor noster tuo præfato concessit. (a) Præterea corroboramus tibi, tuisque successoribus in omni conventu Episcoporum, & Principum superiorem omnibus Abbatibus sedem, & in conciliis & judiciis priorem sui ordinis hominibus sententiam pro reverentia tanti loci, qui primum, & summum monasticæ legislatorem vivum & mortuum retinere promeruit, quique ipsius legislationem scripto verbo & exemplo, Cœnobiale propositum appetentibus, in toto mundo sole clarius evibravit.

Abbas Cassinensis in Conciliis, & Conventibus Episcoporum cæteris Abbatibus præcedat.

De Abbatis electione.

Defuncto autem Abbate ex sese ipsa congregatio secundum sanius consilium sapientium, & seniorum fratrum sibi Abbatem eligat, & Apostolicæ Sedis Pontifici firmandum & consecrandum exhibeat: nec aliter ibi Abbas constituatur, aut aliunde illuc intromittatur, nisi forte ex se aliquem tanto regimini idoneum non habuerit, & ob id saniori consilio extraneum sibi elegerit.

Monasterium soli Apostolicæ Sedi subjectum remota cujuscumque laicali, vel ecclesiastica jurisdictione.

Porro præter summum Apostolicæ Sedis Præsulem, cujuslibet Ecclesiæ Episcopum vel Sacerdotem in præfato Monasterio, vel in cellis ipsius, ditionem quamlibet sibi præsumere hac nostra interdicimus auctoritate; ita ut nisi ab Abbate fuerit invitatus, nec missarum solemnia inibi audeat celebrare: sed remota, & propulsata qualibet oppressione Ecclesiasticarum, vel sæcularium personarum, sicut hactenus mansit, a præsenti decima indictione hoc nostro privilegio in perpetuum quietum, & liberum ad servitium & gloriam Dei maneat sub defensione & jure sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis, cum suis omnibus (b) ex quibus summatim, & generaliter omnibus hæc nominatim & specialiter tantum istic digessimus:

Bonorum ad Cassinense Monasterium spectantium enumeratio.

cella Albaneta Ciconia: cella S. Gregorii in Aquino: S. Nazarii: S. Benedicti in Clia: S. Benedicti in Insula S. Silvestri: S. Urbani: S. Pauli: S. Angeli in Valle-Lucii: S. Michaelis: Sanctæ Mariæ in terris Albis: sanctæ Luciȩ apud Fractas: S. Angeli in Canucio: S. Stephani in Terracina: S. Scholasticȩ in Cayeta: S. Mariæ in Berula: S. Nicolai in Pica: S. Mauricii in Limata: S. Petri in Esculeto: S. Benedicti in Sessa: S. Benedicti in Theano cum suis cellis: Sancti Benedicti in Capua cum cellis & terris circumcirca; simul & in Apulia S. Benedicti in Martia: S. Liberatoris in Teti cum cellis suis sexaginta, & terris cultis & incultis, & omnibus suis: sanctæ Scholasticæ in Pinna: S. Mariæ in Murena: S. Martini in Talinii: S. Nicolai in Esculo: Cellæ S. Justæ: S. Benedicti in Trunto: S. Benedicti in Trinio: S. Mariæ ad Casales-planos: S. Eustatii, quam dedit Alferius Pantasiæ: S. Benedicti in Alarino: S. Benedicti in Pectinari; item sanctȩ Mariæ ad Casales-planos: S. Trinitatis in Tremulis: S. Benedicti in Asculo: S. Focatis in Alesino, cum faucibus & piscaria: S. Eustasii in Arcu: S. Angeli in Barrejo cum cellis & castellis & terris multis: S. Mariæ in Barretano: S. Georgii in Luca prope Posterulam Viruvalam, quam sancto Benedicto contulerunt Heinricus & Rolandus frater, sanctæ conversationis habitum quærentes, ex qua etiam pro novitate facti privilegium tuo rogatu fecimus: S. Valentini in Comino: S. Salvatoris inibi: S. Benedicti in Venafro, ibidem S. Mariæ, item S. Nazarii: cortem S. Felicis: S. Benedicti in Cesamo: S. Bartholomæi in Miniano. Castella autem hæc: imprimis ad pedem montis S. Salvatoris, quod est S. Germani: S. Petri: Pignatari: Plumbarola: S. Stephani: S. Georgii: S. Apollinaris: Vallis-frigida: S. Andreæ: Bantra comitalis: Bantra monacisca: Junctura S. Angeli: Turudum S. Victorii: S. Petri in Clia: Cervara: Vallis-Rotunda: S. Eliæ: Saraciniscum: Conca: Capriata: Francilone: S. Joannis: S. Benedicti-minoris: S. Joannis in Capua; Quorum aliqua olim fuere Monasteria, sed a Sarracenis destructa, postmodum ad tuitionem patriæ necessario facta castella: insuper Lastinianum, & alia tria castella, Mons Albrici, Muccla S. Quirici cum portu decem navium, quæ duo Transmundus Comes filius Actonis Beato Benedicto in Monte Casino legali donatione, & cartarum munimentis contulit; tertium autem Castellum Frisa, quod Transmundi uxor pro anima sua simili, ut suus maritus, modo contradidit; quod etiam post mortem uxoris præfatus Comes non timuit invadere, sed Laterani in cappella sancti Laurentii, præsente Humberto Sylvæ Candidæ Episcopo te quoque

(a) Dalmaticæ, & Sandaliorum occasione, quorum usus hocce in Privilegio Montis Casini Abbatibus conceditur, nonnulla de cujusque forma ac tempore, quo usi iis sunt Episcopi, atque Abbates libet differere.

Quod vero ad Dalmaticam pertinet: usum Dalmaticarum in Ecclesiam a S. Silvestro PP. primum invectum asserit Alcuinus lib. de Divin. Offic. Qu m enim antea Colobiis uterentur Sacerdotes, quæ manicis carebant, culpata a nonnullis hujusmodi brachiorum nuditate, Dalmaticas induxit B. Silvester, vestem scilicet in modum Crucis, habentem in sinistra sui parte fimbrias, dextera iis carente; inconsumtilem, & cum largis manicis. Diaconorum vero Ecclesiæ Romanæ maxime propria fuit, cum cȩteris nonnisi ex indulto Summi Pontificis hac uti fas esset, qui eam interdum transmittebant, ut vidimus in S. Gregorio Magno.

Sandalia dicuntur Soleæ, ait Alcuinus lib. II. Est autem genus calceamenti, quo induuntur Ministri Ecclesiæ, subterius quidem solea muniens pedes a terra; superius vero, nil operimenti habens, patet.

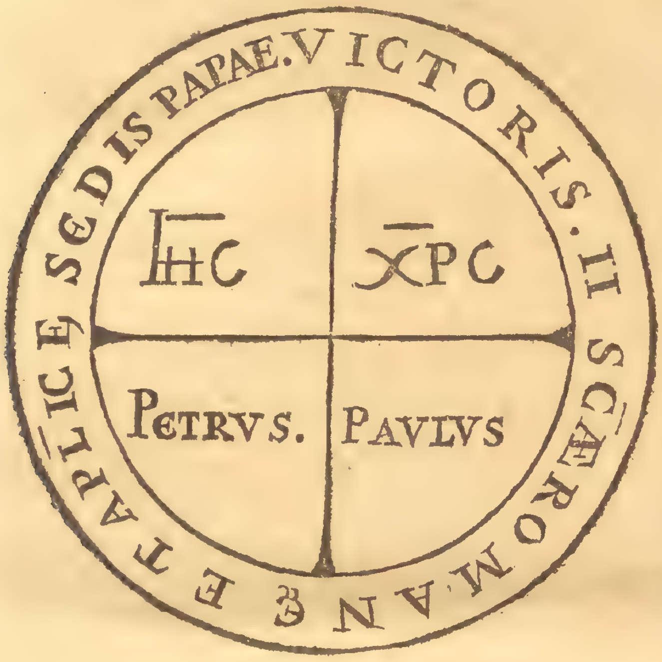
(b) Non absimile Privilegium exemptionis a quolibet Episcopali jure, ac subjectionis Apostolicæ Sedi, concessum a Victore Pontifice Vindocinensi Cœnobio asserit Mabillonius Annal. Benedict. Lib. LX. num. LXXX. quod ab eodem per extensum relatum non fuisse vehementer doleo: Illud vero Goffrido venerabili Comiti Andegavorum, & Agneti Comitissæ conjugi ejus inscriptum dicit. Eo Privilegio Victor Monasterium in alodium, & patrimonium B. Petri suscipit, decernitque, ut inter primæ Sedis Pontificem & venerabilis loci Vindocinensis Abbatem nulla, cujuscumque dignitatis vel ordinis persona sit, media hebeatur: ut Legatus Romanæ Ecclesiæ illic quidem suscipiatur, sed nullam ibi exerceat potestatem: si quid vero corrigendum vel statuendum judicaverit, literis insinuare possit Papæ, in cujus solius potestate ipsius Monasterii ordinatio, sive correctio universa consistit: ut Abbas, qui alodiarius Romanæ Sedis est, ad Concilium ullum ire cogatur, quod a Romano Pontifice non non fuerit celebratum: at singulis annis matrem suam Romanam Ecclesiam per se vel per nuntium suum adeat, eique censum duodecim solidorum suæ monetæ offerat. Ad hæc, ut post mortem Abbatis successor ex ipsa Congregatione eligatur, siquidem dignus prælatione illic inveniatur: aliàs a Cluniaco, vel Majori Monasterio, vel quocumque alio eligatur; qua in electione fratres trium Abbatum consilio utantur, quos religiosiores in vicinis locis invenire potuerint. Electus porro, ne pro consecratione Romam venire fatigetur, a Carnotensi Præsule sine ulla subjectione, vel exactione ordinetur &c. Insuper ut Comes Andegavensis absque ulla exactione sit illius Monasterii Defensor &c. &c. Diploma Chronicis notis destitutum in Cluniacensi Archivo asservari, testis est Mabillonius: quod vero integrum non ediderit iterum doleo; Nullum siquidem Privilegium adhuc legi tantis, tam præclaris prægnans prærogativis. Ab aliquo Monaco interpollatum, vel omnimode fictum si quis arguat, Mabillonii diligens inquisitio, ac non spernendum testimonium, ab inflicta nota poterit vindicare.

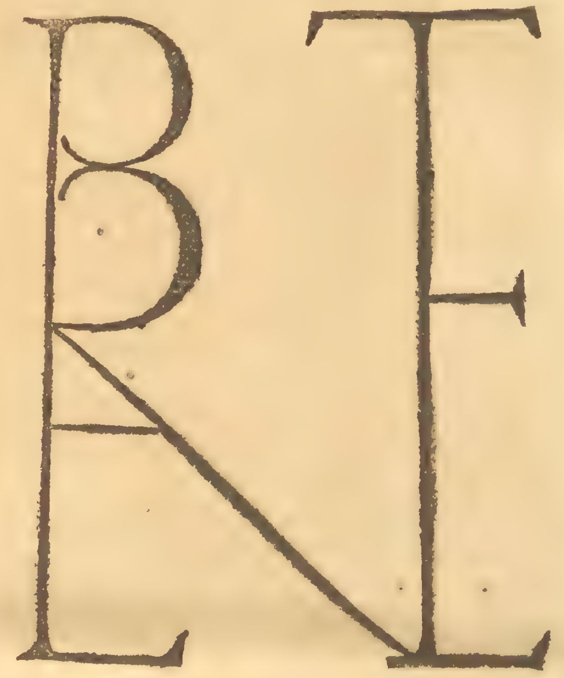
Quæ omnia eidem confirmantur in perpetuum quiete & pacifice possidenda;

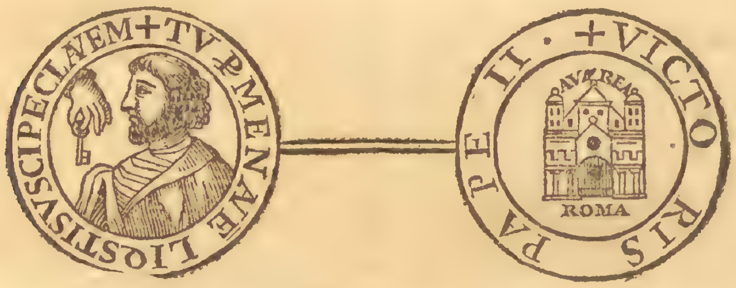
Remota cujuscumque personæ molestia, jurisdictione &c.

quæ filio nostro Friderico, nondum ad regimen electo, admonitus a nobis in ipsa confessione reatuum suorum, Dominica quarta post Pascha sponte refutavit. Igitur his & omnibus, quæ præfato Cœnobio juste pertinent nunc, & quæ in futuro juste pertinebunt, sub tutela & Romana libertate hoc privilegio perpetualiter ad temporalem servorum Dei, præsentium scilicet atque futurorum, quietem statutis atque confirmatis, apostolica censura sub interpositione districti anathematis & divini contestationis judicii interminamus omnibus tam præsentibus quam futuris, ne ullus hominum cujusque ordinis, dignitatis, conditionis, vel cujuscumque officii, seu quælibet vel quantumlibet magna aut parva persona, quibuscumque rebus vel personis, præfato Monasterio juste pertinentibus, aliquam violentiam inferat, aut calumniosus existat, vel incumbat. Si quis vero, quod non optamus, hujus nostri privilegii decretalem paginam temerario ausu in aliquo infringere tentaverit, æternæ maledictionis vinculis innodatum se noverit, & perpetua supplicia luiturum cum diabolo & angelis ejus, nisi forte prius resipiscens satisfecerit. At qui pietatis intuitu devotus observator extiterit, ipsius interventu almi patris Benedicti, perfectorumque sequacium sociorumque ejus sempiternæ benedictionis particeps, & paradisi beatus possessor efficiatur. Amen.

Anathema contra violatores Privilegii hujus.

Subscriptio duorum Cardinalium S. R. E.

✠ Humbertus dictus Cardinalis Episcopus sanctæ Ecclesiæ Silvæ-Candidæ cognitum relegit, & subscripsit.

✠ Heldibrandus Cardinalis Subdiaconus sanctæ Romanæ Ecclesiæ dando consensit, & subscripsit. (a)

(a) Mabillonius hoc Privilegium revocat ad annum 1055.

Wini-

I V.

Winimanno Ebredunensi bona omnia ad eam Ecclesiam spectantia confirmantur, & Pallii usus ac præseferendi Crucem in sua Diœcesi jus conceditur.

Victor Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto confratri & Coepiscopo Winimanno, & per eum sanctæ Ebredunensi Ecclesiæ, & successoribus ipsius canonice promovendis in perpetuum.

Ex Chartario Ebredun. Eccl. depromptũ edidit Sanmarthanus Gall. Christ. nov. edit. Tom. iii Instrum. ad Provinc. Ebredunen. pertin. n. 1.

Exordium;

SAnctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis apicem ideo super gentes & super regna in principe Apostolorum suorum Petro constituit universitatis Dominus, ut evellat, & destruat, & plantet, & ædificet in nomine ipsius. Siquidem donec sancta ejus Ecclesia in toto terrarum orbe diffusa temporalitatis mutabilitati subjacebit, variis & continuis defectuum & profectuum suorum vicissitudinibus, velut luna suis menstruis, alternabitur, ut sine intermissione deprehendatur in ea, quod industrius hortulanus debeat evellere, vel plantare, & quod sapiens architectus destruere, vel ædificare. Unde nos nullo nostro merito, sed solo Divinitatis nutu in sanctæ & universalis Ecclesiæ specula præcellentes, & varios ejus successus prospectantes, inter alia ipsius discrimina animadvertimus, Ebredunensem Ecclesiam primo quidem incursione & pervasione Saracenorum, secundo autem receptione & possessione transfugarum & indisciplinatorum, deinde longa oppressione pastorum suorum, immo mercenariorum, & quod pejus est, simoniaca hæresi, & mutua occisione debacchantium, prostratam miserabiliter, & corruptam, quondam religione & opibus mirabiliter evectam & integram; Cujus omnimodæ desolationi & defectioni præcordialiter compatientes, te carissime confrater & Coepiscope Winimanne præfatæ Ecclesiæ Archiepiscopum & Rectorem pro vitæ merito & sapientię doctrina ordinavimus & consecravimus secundum electionem cleri & populi, ad petitionem quoque religiosorum principum, & ad suggestionem venerabilium Primatum circumjacentium provinciarum. Quorum unanimis sententia extitit, ut si Ebredunensi Ecclesiæ recuperatio aliqua quæreretur, ab illa Matre, scilicet Ecclesia Romana, quæ prius illò B. Marcellinum prædicatorem & pontificem direxerat, prædicator & Pontifex reposceretur. Itaque secundum quod tua devotio postulavit sibi privilegium nostræ apostolicę authoritatis ad corroborationem sui Archiepiscopatus, rudi & indisciplinata Ecclesia vix nomen ipsum nudum pene retinente, & parietinas suas jam demostrante, inclinati precibus tuis, præsentis anni decima * Indictione, hac nostra decretali pagina concedimus, & confirmamus tibi Ebredunensem Diœcesim in integro, & ad Archiepiscopalem Sedem, basilicam Dominæ nostræ Dei genetricis semperque Virginis Mariæ principalem, cui omnia sua antiqua & justa pertinentia, in baptismalibus Ecclesiis, capellis, Monasteriis, cimiteriis, possessionibus, villis, castellis, pascuis, agris, vineis, sylvis, aquis, aquarumve decursibus, piscariis, domibus, mancipiis, colonis, peculiis, & cum omnibus omnino rebus mobilibus & immobilibus, vel se moventibus, sibi juste pertinentibus, tam eas, quas modo quiete & legaliter possidet, quam illas, quas deinceps collatione fidelium, seu redditione vel emptione, aut qualibet ratione acquirere poterit.

Causæ concessionis.

* *Sanmarth. emendat* Nona.

Confirmatio Ebredunensis Ecclesiæ Vviminanno Episcopo, & bonorũ ad eamdem Sedem spectantium;

Confirmamus quoque tibi omnium Ecclesiarum totius tuæ Diœcesis decimas, primicias, oblationes tam vivorum quam defunctorum, judicia clericorum, & cuncta ecclesiastica officia, ut ex dispositione tua secundum canonicam sanctionem pendeant. Pariter quoque Suffraganeorum tuorum omnium consecrationem, debitam subjectionem, & reverentiam seu obedientiam; nec non ad concilium agendum convocationem, & auctoritatem secundum omne jus, quod Metropolitanis sui Suffraganei canonice debent, salva in omnibus sanctæ Romanę & Apostolicæ Sedis, ut dignum est, auctoritate. Præterea hujusmodi nostri privilegii tenore concedimus, & confirmamus tibi usum sacri pallii secundum antiquam consuetudinem predecessorum tuorum, qua consueverunt eo uti in subscriptis solemnitatibus juxta privilegia nostrorum antecessorum illis indulta antiquitus, scilicet in die sancto Paschæ, in die Ascensionis Domini, in die sancto Pentecostes, in Nativitate Domini nostri Jesu Christi, in Epiphania Domini, in Cœna Domini, in Assumptione B. Mariæ semper Virginis, in natalitiis omnium Apostolorum, in festo omnium Sanctorum, in festivitate S. Marcellini præfatæ civitatis Ebredunensis Archiepiscopi, in dedicatione principalis basilicæ B. Marię semper Virginis, in consecratione Episcoporum, in ordinatione Presbyterorum, & Diaconorum, sabbatis jejuniorum, & Quatuor temporum, & in consecrationibus novarum & principalium basilicarum. Quin etiam ad supplementum beneficentię apostolicæ, atque Archiepiscop. * insigne, Crucis Dominicæ vexillum, ubicumque jus in parochia tua, & in parochiis Suffraganeorum tuorum concedimus, & sancimus, apostolicæ auctorictatis privilegiò, bajulari ante te. Porro pallio sacro ita tè uti volumus, ut diligenter atque vigilanter perpendas, quod tuæ fraternitati immineat agendum; usus illius scilicet inter alia, ut carnem tuam crucifigendam cum vitiis & concupiscentiis, stigmata Jesu Christi cum Paulo Apostolo in corpore tuo portes, & semper mortificationem illius in pectore & scapulis circumferas, non ad aliquod ostentationis tuæ, & singularis excellentiæ indicium, sed ad demonstrandum causa commemorationis & imitationis ovibus tibi commissis Salvatoris nostri venerabile signum, qui ineffabili pietate ovem centesimam in humeris suis reportavit. Demum igitur omnibus suprascriptis Apostolicæ Sedis auctoritate per hoc nostrum privilegium tuæ dilectionis concessis & confirmatis, eadem apostolica auctoritate interdicimus, ne temere obviet aut contradicat aliquis. Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumpserit huic nostro decreto in aliquo contraire vel refragari, sive sit ecclesiasticus clericus aut laicus, servus aut liber, magna vel parva persona, sciat se anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo ejusque atrocissimis ministris, atque cum Juda proditore, nisi forte prius resipuerit, æternæ gehennæ suppliciis deputandum. At vero quisquis pio intuitu observator in omnibus extiterit hujus nostri

Item Ecclesiarum omnium primitiæ, & oblationes eidem spectare declarantur; Pariter Suffraganeorum ordinatio;

Item Conciliorum convocatio.

Concessio Pallii.

Quibus diebus Pallio uti possit Vvinimannus.

* *supple* Sedis

Conceditur eidem ut crucem præseferat in sua Diœcesi. Adhortatio ad Vvinimannũ,

Anathema contra præsens Decretum inobservantes.

Dat. anno 1056. Pontif. anno II.

stri apostolici constituti, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino nostro multipliciter consequatur, & vitæ æternæ possessor efficiatur. Amen.

V.

Amplificatio Privilegiorum Ecclesiæ Sylvæ Candidæ hactenus concessorum.

*deest Ecclesię

Victor Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto fratri & Coepiscopo Humberto, & per eum * Sanctarum Virginum & Martyrum Rufinæ, & Secundæ, quæ nominatur Sylva Candida, in perpetuum.

Edidit Ughellius Ital. Sac. Tom. 1.

Exordium.

OFficii nostri esse dignoscitur, ut ex apice summæ Apostolicæ Sedis, cui Deo auctore præsidemus, universitati Ecclesiarum tanquam nostris reliquis membris consulamus, in qua utique si pia & necessaria solicitudine debemus operam nostram etiam longinquis & non quærentibus ultro porrigere, multo magis propinquis sequelæ merito eam debemus exigentibus prorogare; quia dum tempus habemus, ad omnes debemus bonum operari: maxime autem ad domesticos fidei juxta magistratum divi Apostoli Pauli, ut enim ipse attestatur: Qui suorum, & maxime domesticorum, curam si non habet, fidem negavit, & est infideli deterior; ad instar siquidem visibilis ignis invisibilis charitas paucis viciniora sibi corripit, & inde gradatim ad longinquiora se extendit. Quapropter secundum suggestionem tuam, noster reverendissime Confrater & Coepiscope Humberte, ad aliquam temporalem memoriæ decessori nostro Domino Leoni, & jugiter in S. Romana & Apostolica Sede, etiam super vires tuas & facultates hactenus exhibuisti, per hujus nostri privilegii sanctionem decernentes, concedimus, & confirmamus tibi, & per te atque propter te, in perpetuum reverendæ Ecclesię sanctarum Virginum, & Martyrum Rufinæ ac Secundæ, quæ nominantur Sylva Candida in fundo, qui vocatur Boscus, quicquid auri, argenti, pallii, seu ceræ, vel quarumcumque rerum omnino jactatum vel positum fuerit, vel oblatum in toto Altari majori Sancti Petri, sive in ejus venerabili confessione, aut certe sibi suisque successoribus oblatum ab inchoatione matutinorum quintæ feriæ in Cœna Domini, usque dum Completorium peractum fuerit, veluti in Sabbato Sancto ab hora tertia per totam ipsam diem deinceps usque post expletam in crastinum Missam, qualescumque, vel quantascumque oblationes præfati Altaris & Confessionis ejus per privilegia venerabilis Sergii, & multorum antecessorum nostrorum, jam dicta Ecclesia sanctarum Rufinæ ac Secundæ permeruit, retinuit, retinet, etiam retineat ad perpetuam animæ nostræ mercedem, nominisque nostri, & servitii tui in Sancta Romana Ecclesia memoriam illarum oblationum, quas eidem Sacrosanctæ Ecclesiæ per hoc nostrum Privilegium adiiciendo concedimus & confirmamus, sicut superius dictum est; scilicet ab inchoatione matutinorum quintæ feriæ in Cœna Domini, usque post Completorium: salva sibi per omnia & hoc nostro privilegio eidem in perpetuum reservata & confirmata concessione, & confirmatione omnium oblationum, quas per privilegia antecessorum nostrorum hactenus accipere, & si habere, conservetur, videlicet in die Palmarum, in Cœna Domini, & in Parasceve, in Sabbato Sancto, & in die Dominica; neque enim istud nostrum ita adjicimus, ut illud antecessorum nostrorum donum in aliquo minuamus: in qua utique concessione, & confirmatione nil novitatis arbitramur egisse; scilicet exemplo reverendissimorum prædecessorum nostrorum, & copia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ inopiam lateralis & maxime domesticę filiæ laudabili liberalitate secundum apostolicam institutionem, supplere; sub Apostolicæ Sedis censura & sub divini contestatione judicii, & anathematis interpositione statuentes interdicimus, ut nullus unquam successorum nostrorum Pontificum, vel quilibet publicarum actionum administrator, seu alia quęlibet & quantumlibet magna parvaque persona audeat vel præsumat contra hujus nostræ donationis privilegium cogere, aut inter quicquam alienare, auferre, aut minuere, scilicet potius firmum & stabile in perpetuum, sicut concessum & confirmatum est, permaneat. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu hoc nostrum Apostolicæ Sedis statutum, in quoquam infringere præsumpserit, & coadjutor illius in aliquo extiterit, auctoritate sanctæ & individuę Trinitatis, & Apostolorum Principis Petri, cujus, licet indigni, dignatione divina vice fungimur, vinculo anathematis sit mancipatus, & a Regno Dei segregatus, & diabolo & Angelis ejus, nisi forte resipiscens satisfaciat, indissolubiter aggregetur. Qui vero pio respectu observator & defensor hujus concessionis & confirmationis extiterit, potestate beati Petri Apostolorum Principis, & precibus sanctarum Virginum ac Christi Martyrum Rufinæ & Secundæ cælestis regni introitum & gratiam atque gloriam a justo Judice Domino Deo nostro, vitamque ęternam percipere mereatur in sæcula sæculorum. Amen. Scriptum per manus Gregorii Notarii, & Scrinarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Maji, Indictione decima. Bene valete. Datum octavo Idus Maji per manus Aribonis Diaconi anno III. Domini Papę Victoris Secundi, Indictione decima.

Confirmatio bonorum ad hanc Ecclesiã spectantium.

Item Privilegiorum peragendi sacra super Altare S. Petri &c.

Eorumdem bonorum omnimoda exemptio ab externa jurisdictione vel molestia.

Anathema contra Privilegii hujus violatores.

Dat. die 8. Maji ann. Domini 1057. Pontif. Victoris anno III.

VI.

Collegium Canonicorum S. Mariæ in Archiepiscopatu Pisano sub jure Sedis Apostolicæ recipitur.

Victor Episcopus Servus Servorum Dei carissimis in Christo filiis nostris Canonicis sanctæ Dei Genitricis & perpetuæ Virginis Mariæ, vestrisque successoribus in perpetuum.

Ughell. Ital. Sac. Tom. III.

Exordium.

JUstis & rationabilibus petitionibus benevolus debetur consensus; quæ enim divinæ religioni nihil auferunt, in futurum autem utilitati hominum multum conferunt, profecto concedenda & expetenda sunt.

Quapropter notum esse volumus omnibus Christi fidelibus, præsentibus scilicet & futuris, qualiter fratres Pisanensis Ecclesiæ de Canonica Sanctæ Dei Genetricis Mariæ, sicut prædiximus, nostram adierunt clementiam rogantes, nostræque

que paternitati humiliter supplicantes, quatenus ipsos cum bonis prædictæ Canonicæ jure pertinentibus sub tutelam apostolicæ defensionis, dato eis nostro privilegio, susciperemus. Quorum petitioni benevolentiam ipsius Apostolicæ Sedis, cui Deo auctore licet indigni præsidemus, annuentes, eosdem fratres sub nostram defensionem suscipimus, datoque privilegio omnia hęc bona tam in decimis quam in prædiis, quæ eadem præscripta Canonica nunc jure tenuit, vel in futurum juste acquisitura erit, auctoritate Dei sanctique Petri concessimus & confirmavimus. Super hæc vero pacem quietam, & securitatem eidem prænominatæ Canonicæ, bonisque suis cupientes, statuimus & confirmavimus ipsa eadem auctoritate Dei sanctique Petri & nostra, ut nulla persona parva seu magna audeat vel præsumat, vim damnum vel molestiam ullam inferre, aut molestare, vel quicquam de bonis suis sibi absque legali judicio aut canonicali usurpare. Quod si quis, quod non optamus, hujus nostræ concessionis & confirmationis privilegium infringere præsumpserit, nostrique mandati immemor, damnum vel molestiam eis intulerit, aut de bonis prænominatę Canonicæ quicquam sibi usurpaverit, nisi resipiscat, dignamque emendę satisfactionem fecerit, vinculo anathematis innodetur; qui vero custos & observator extiterit, apostolica benedictione repleatur, & misericordiam in Domino Deo consequatur. Amen.

Canonici Pisani sub protectione S. Sedis recipiuntur.

Eisque bona confirmantur;

Omnibus molestiam eis inferre, bona subripere, alienare &c. interdicitur.

Anathema contra in hoc privilegio statuta inobservantes.

STEPHANUS NONUS

ALIAS DECIMUS, PAPA CLIV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MLVII.

Mortuo Victore II. Romana Sedes vacavit usque ad diem 2. Mensis Augusti anni ejusdem 1057., quo Junianus Fridericus, natione Lotharingus, Gozelonis Ducis Lotharingiæ filius, ac Cardinalis Tit. S. Chrysogoni, electus est in Romanum Pontificem, & vocatus Stephanus IX.; sequenti autem die consecratur in Basilica S. Petri. Sedit in Pontificatu menses vii. dies xxvii. (*a*) exclusa obitus die (ut computanti patebit), quæ fuit 29. Martii anni 1058. Ejus corpus Florentiæ in Tuscia, ubi debitum naturæ solvit, sepulturæ datum est. Vacavit Sedes menses x.

Schisma Vigesimum primum

Ubi Romæ innotuit, Stephanum Papam Florentiæ defunctum, a factiosis hominibus accepta pecunia nocturno tempore cum armatorum turbis Joannes Veliternensis Episcopus, natione Romanus, inthronizatus est, eumque Benedictum sui appellarunt. Pontificiam Sedem tenuit menses ix. dies xx., licet in Concilio Sutrino a Nicolao legitimo Stephani successore depositus; ad quem, post dies aliquot cum iis, qui apud Sutrium convenerant, Romam venientem, veniam petiturus accessit, ab eoque Episcopalis & Sacerdotalis officii depositionem incurrere meruit. Eum Scriptores, quamvis Antipapam, Benedictum tamen X. dicunt.

I.

Monasterium Tollense in Diœcesi Placentina sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur, & soli Abbati subjectum omnino declaratur.

Stephanus Episcopus Servus Servorum Dei Ariberto reverendo Abbati Tollensis Cœnobii, quod beatus Tobias construxisse videtur in honorem Domini Salvatoris, & B. Petri Apostolorum Principis, quoad per te ..... tuisque in perpetuum successoribus, sal. & apostolicam benedictionem.

Ex Archiv. Monast. hujus edidit Io. Baptista Campi in Regesto Privilegiorum & Bullarum in 1. Parte Hist. Placentinæ.

Quamvis piorum Patrum exemplo doceamur, ut omnibus Ecclesiis per totum Orbem terrarum diffusis, Christi amore, qui eas nostri officii subesse voluit ministerio, prodesse debeamus; tamen hæc nos ad subveniendum cogit necessitas, quod quædam nostra Monasteria in honorem Domini Salvatoris, vel B. Petri Apostoli consistentia, quorumdam negligentia Principum in sæcularium hominum dominium injuste olim delapsa sunt, & a quibusdam Epi-

Exordium.

Quam sit contra canonicas leges, ut loca ecclesiastica in sæcularium hominum dominium devęniant.

(*a*) Non dubitaverim asserere, errorem in omnes fere Catalogos irrepsisse, quibus negligentia forsan, aut inscitia Scriptorum d. xxix. inscribuntur, qua ratione, quove computo prorsus ignoro.

Episcopis contra præcedentium nostrorum Præsulum decreta, leges, & jura, ipsorum omnimodo jure violata. Quapropter, sicuti nobis expostulas, Ariberte Venerabilis Abba, per hoc apostolicæ auctoritatis Privilegium tam supra præfatum Tollense Cœnobium, quam omnes res ad ipsum undique pertinentes, ut justum est, omnium Marchionum, Comitum, seu sæcularium hominum, Episcoporumque potestate remota, sub tuo, dum advixeris, & postmodum successorum tuorum vel Monacorum jure perenniter deinceps consistere decernimus, ut nihil omnino de his, quæ a nostris Prædecessoribus, vel Italici Regni Regibus concessum est, ullo modo qualibet occasione, vel alicujus scriptionis titulo in rebus vel in ipsius loci libertate omnino imminuatur; interdicentes pro sanctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritate Episcopis, scilicet Ticinensis, Placentinæ, Parmensis, atque Regiensis Ecclesiarum, in quarum Diœcesi Monasterium vel res ipsæ videntur consistere, aliisque omnibus tam vicinis quam procul constitutis, ut nullatenus aliquid, quasi proprio jure, inde præsumant accipere, neque baptismales Ecclesias vel decimas earum, quas ante tenuistis, sibi vindicare.

Monasterium Tollense liberū ab omni Episcopali jurisdictione, solique Abbati subjectum declaratur.

Ecclesiarum consecrationes, aut quicquid ad sacra ministeria pertinet, a quocumque Episcopo, quem tu vel tui successores postulare volueritis .... pro incolumitate nostra ac Excellentissimi Imperatoris & totius Ecclesiæ, Dominum deprecari non cessetis. Si vero, quod non optamus, Monachi in ipso Monasterio constituti, tepidi in Dei amore, aut prævaricatores vestræ regulæ conspicientur existere, a te tuisque successoribus instituimus corrigendos. Si autem tu tuique successores in alicujus malæ opinionis piaculo deprehensi fueritis, apud Sedem Apostolicam, sub cujus ditione Cœnobium vestrum consistit, decernimus audiendos, atque legaliter corrigendos. Quod si fortasse quisquam hoc nostræ auctoritatis præceptum, legum, vel antiquorum nostrorum Præsulum decreta minuere vel immutare præsumpserit, omnimodo frustretur; primum quidem sui ordinis gradu privetur, atque anathematis ultione mulctetur, partem cum Juda traditore in fine extremi examinis habeat, & per auctoritatem, quam B. Petrus in cælo & in terra ligandi atque solvendi meruit, potestate sit, & participatione Dominici corporis & sanguinis D. N. Jesu Christi, & a nostro consortio, nisi resipuerit.......... quatenus & statuta hæc perpetua possint definitione manere, & temeratores præsentis Decreti de sua temeritate pœnis multiplicibus subjacere.

Monachi a solo Abbate corrigendi.

Abbas vero a sola apostolica Sede.

Pœnæ contra inobservāces.

Script. per manus Petri Archiscriniarii S. Rom. Ecclesiæ in mense Octobris Indictione decimatertia. (a)

Script. mense Octob. anno Domini 1057. Pontif. Stephani anno 1.

(a) Errorem hic inesse nemo negaverit; Indictio enim XIII. cæpit in cursu esse mense Septembri anni 1059. duos fere post annos a Stephani obitu, quem nonnisi menses fere octo in Pontificatu vixisse supra vidimus. Legendum itaque puto *Indictione Undecima*.

II.

Concessionum, aliorumque Indultorum Sacri Cœnobii sancti Petri Perusini confirmatio.

Stephanus Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Monasterio Beati Petri Apostoli, sito extra, immo & juxta Civitatem Perusinam in loco, qui dicitur Caprarius, & per illud Bonizoni Abbati, ejusque successoribus ibidem juste & regulariter promovendis, in perpetuum.

Nuper transcript. ex Archiv. Vatic.

CUM universalis sancta Mater Ecclesia per gloriosos terræ Principes Petrum scilicet Piscatorem hominum, ac Paulum Doctorem Gentium, prę cæteris cooperatoribus maxime sit coadunata, instructa, simul & ditata; convenit eis confirmari & detineri omnia, quę suæ ditionis ac potestatis reperiuntur specialia. Quare ad hujus supradicti Monasterii honorem semper augendum, nunquam minuendum, concedimus hoc apostolicæ defensionis privilegium, ut teneat quod habet: scilicet cellas suas, & Ecclesias, curtes suas, ac Plebes, fundos etiam, ac Casales; Plebem scilicet sancti Constantii, & sancti Rufini, ac sancti Martini, Ecclesiam sancti Martini in Agellione cum suis pertinentiis, curtem de Casale, & curtem sancti Justini, curtem de Petroniano, Ecclesiam sancti Andreæ de Aliano cum sua pertinentia, Ecclesiam sanctæ Mariæ in Pitriniano, & Ecclesiam sancti Clementis, atque medietatem sancti Donati in Civitella, nec non & terram Ugonis Nepotis Bernonis de Monte Nigro. Insuper confirmamus eidem Monasterio in perpetuum Massas tres in Comitatu Perusino positas; unam, quæ vocatur Pusulo, aliam Filontio, & alteram, quæ nuncupatur Casalini, cum Ecclesiis, Casis, Vineis, Campis, Hortis, Montibus cultis & incultis omnibus, cum suis pertinentiis. Licentiam quoque damus tibi de omnibus tuis Clericis tam in Monasterio degentibus, quamque etiam foris in possessionibus tuis manentibus, a quocumque volueris, idoneo & canonice locato Episcopo eos ordinandi, & Chrisma in tuis Plebibus accipere; si tamen ab Episcopo, in cujus Diœcesi præfatum tuum Monasterium situm est, nec ordinationes nec Chrisma potueris canonice & gratis obtinere aut impetrare: & de Ecclesiis ordinandis eodem modo. Et nullus Episcopus ad idem Monasterium pertinentem excommunicare aut damnare audeat, si in causa sua nostrum ac sanctæ Apostolicæ Sedis patrocinium & examen flagitat. Romani autem Pontificis donum Abbatia, & Abbas ipse, & Consecratio Abbatis sit in perpetuum; & omni remota excusatione, nisi canonica, ad Synodum, quandocumque a summo Pontifice vocatus fuerit, veniat. Porro oblationes eidem Monasterio collatæ tam pro vivis quam pro defunctis a nullo Episcoporum pervadantur, sed ex integro proficiant Monasterii utilitatibus, ac fratrum necessitatibus. Decimæ autem ejusdem Monasterii in susceptione hospitum & peregrinorum ad portam ipsius Monasterii conferantur. Servitium quoque, & quod vulgariter dicitur fodrum, nec Imperatori nec Regi nec Marchioni nec alicui homini liceat ex eodem Monasterio aut ex pertinentia ejus requirere, nisi soli nostræ Apostolicæ Sedi. Insuper nemo ibidem sepeliri prohibeat mortuum. Episcopus Mis-

Proemium.

Enumeratio bonorumque Monasterio confirmantur.

De Clericorum ordinationibus, & sacro accipiendo Chrismate.

Jus appellandi ad summum Pontificem; Abbatis consecratio eidē reservatur.

De Oblationibus a nullo Episcopo pervadendis.

Monasterii exemptio ab omni datio.

Quibus diebus liceat Episcopo ibi sacra facere. Missas publicas, & stationes ibidem si facere voluerit, statutis temporibus id agat, scilicet secunda feria Paschæ, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli Natalitiis solemnibus: sed nullas inde oblationes tollat ipse, aut aliquis Clericorum ejus, invito Abbate ac fratribus. Statuimus autem, si quando Abbas ejusdem Monasterii decesserit, ut nullus ab aliis personis ibi Abbas eligatur, si potuerit ad hoc opus de Congregatione idoneum Fratrem eligere, sic videlicet communi ac regulari consilio absque pretio, a Romano Pontifice consecrandum. Jubemus etiam, ut omnes nocivæ Ecclesiæ vestri Monasterii chartæ omnino vacuæ & inanes consistant. Præterea apostolica nostra auctoritate constituimus & confirmamus, ut nullus Imperator, Rex, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Castaldio, aut alia quælibet magna parvaque persona, prædictum Abbatem suosque successores canonice intrantes de jam dicto Monasterio, vel de omnibus suis rebus, & proprietatibus mobilibus & immobilibus molestare, disvestire, aut inquietare audeat; & qui præsumpserit, sciat se auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli, ac nostra maledictione anathematizari: insuper compositurus existat duodecim libras auri, medietatem nostro sacro Palatio, medietatem ipsi Monasterio. Qui vero hanc Ecclesiam honoraverit, & nihil inde auferens de suis pro redemptione animæ aliqua ei contulerit, benedictionis gratiam a Domino Deo consequatur, & per clavigerum Principem cæli Janua regni cælestis introduci mereatur.

De Abbatis electione.

Irritatio chartarũ omnium, quæ Monasterio damno esse possint.

Omnibus cujuscumque dignitatis personis molestiam ullam ei, vel bonis ejus inferre omnino interdicitur; Sub anathematis pœna;

Et lib. duodecim auri.

Benefacientibus benedictio.

Scriptum per manus Gregorii Notarii & Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ in Mense Novembris Indictione Undecima. Datum Romæ quarto Nonas Novembris per manus Humberti sanctæ Ecclesiæ Sylvæ Candidæ Episcopi, & Bibliothecarii sanctæ Romanę & Apostolicæ Sedis, Anno Primo Pontificatus Domini Stephani Noni Papæ, Indictione Undecima.

Dat. die 2. Novembr. anno Domini 1057. Pontif. Stephani anno 1.

III.

Confirmatio bonorum & privilegiorum, Canonicis S. Aretinæ Ecclesiæ concessorum.

Stephanus Servus Servorum Dei.

Ughell. Ital. Sac. Tom. 1. col. 464.

Exordium.

Convenit Apostolico moderamini pia religione pollentibus benevola compassione succurrere, & poscentium animis alacri affectione impertiri suffragium. Quapropter notum sit omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, & nostris, præsentibus scilicet & futuris, quod nos interventu Arnaldi Episcopi Aretini, sequentes vestigia beatissimæ memoriæ Domini Victoris prædecessoris nostri, confirmamus & nostra apostolica authoritate corroboramus omnia quæcumque Canonicis sanctæ Aretinæ Ecclesiæ juste data, & legaliter collata sunt, sive a Regibus, sive a Præsulibus sanctæ Aretinæ Ecclesię; sive etiam ab aliquibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus pro redemptione animarum suarum concessa sunt.

Hujusmodi Bullam nondum legi.

Regiæ, vel Episcopales donationes omnes confirmantur:

Si quis vero deinceps in eamdem Canonicam beati Donati Aretini Episcopi & Martyris de rebus propriis aliquid conferre voluerit, tam in c[o]mitatu Castello, quam in aliquibus aliis locis, nostra fultus authoritate licentiam dandi, & pro remedio animę suæ largiendi beato Donato ad usum & sumptum fratrum Canonicorum, in eadem beati Donati canonica famulantium, sine alicujus magnæ parvæque personæ interdictu, ipsaque donatio sive largitio ab omni fiscali lesione perpetuo maneat absoluta. Quicunque vero hujus nostrę confirmationis seu largitionis violator extiterit, nostra apostolica auctoritate excommunicatus, perpetui anathematis jaculo feriatur.

Item & illæ, quæ in posterum a fidelibus fient.

Anathema contra temeratores privilegii hujus.

Scriptum per manus Gregorii Notarii, & Camerarii sanctæ Apostolicę Sedis, in Mense Novembris die 19. Indictione. XI.

Datum Romæ 10. Kalendas Decembris per manus Humberti dicti Episcopi Sylvę Candidę, & Bibliothecarii sanctę Romanæ & Apostolicę Sedis anno Deo propitio 1057. Pontificatus Domini Stephani Noni primo, Indict. XI.

Dat. die 22. Novembr. an. no Domini 1057. Pontif. Stephani anno 1.

IV.

Marsorum Episcopatus, in duas partes antea divisus, in pristinum statum restituitur.

Stephanus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto confratri, & Coepiscopo Pandulpho cęterisque successoribus Episcopis in S. Marsicana Ecclesia canonice promovendis, in perpetuum.

E Tabulario Ecclesiæ hujus edidit Coletus Ital. Sac. Tom. 1. col. 889. & Concil. Tom. xii. col. 26.

Exordium.

In specula S. & universalis Ecclesię adhuc peregrinantis, quanto cæteris eminentiores apparemus, tanto vehementius concurrere vicissitudinibus inde debemus: sicut enim luna menstruo cursu deficit & perficit, sic in Ecclesia militanti temporibus subjecta continuas altercationes, valde defectus & profectus incurrit, cujus defectui vel diminutioni, sicut necesse est, ut compatiamur, sic proculdubio expedit, ut profectui vel plenitudini congratulemur. Quapropter unam Marsicanam Ecclesiam intestino & diuturno malo, & plusquam civili discordia secularium hominum miserabiliter discissam, & in duos Episcopatus contra SS. Patrum canones a Theophylacto, dicto Papa, divisam, & postea permissu magis quam consensu, necessitate quam utilitate, a sanctissimo prędecessore nostro Leone, sicut inventa fuit, omissam: eamdemque sub b. mem. decessore nostro Victore judicio Generalis Concilii, per Divinam gratiam in gremio Basilicę Constantinianę aggregati, XIV. Kal. Maii Indict. X., divisionem illam unius Diœcesis in duas partes evacuatam, & abdicatam, atque in antiquam sui status unionem reformatam, & in perpetuum ipsam, sicut justum fuit, Diœcesim unam uni Episcopo decretam, inde interventu totius Synodi Episcopo Actone, qui tunc partem Marsicanæ Diœcesis injuste occupabat, in Theatinam Civitatem sublato; per hujus nostri privilegii decretalem paginam deinceps tibi, beatissime & confrater & Coepiscope Pandulphe, & successoribus tuis in perpetuum concedimus, & secundum quod tibi synodaliter, sicut superius dictum fuit, judicatum est, firmum Marsicanum Episcopatum cum omni sua integritate & pertinentia, inter ea, quæ nomina-

Ecclesiæ Marsorum infelix status.

Nempe Benedicto IX.

Iterum unitur & in suis bonis confirmatur.

Nonnulla bona hic enumerantur.

minarum Ecclesiæ sanctæ Sabinæ antiquæ civitatis Marsorum ad Episcopalem Sedem largimur atque decernimus; nec non & reliquas Ecclesias totius Marsicanæ Diœcesis cum pertinentiis, decimis, & oblationibus earum, tam pro vivis, quam etiam pro defunctis, secundum quod S. Canones decreverunt: pariterque Ecclesiam nostræ S. Dei Genetricis Virginis Mariȩ in Carsebelo cum decimis & oblationibus, imo cum omnibus sibi adjacentibus Ecclesiis, & rebus juste tibi pertinentibus, tam in castro Tupho, & Scallellis, quam ...... & alto S. Mariæ, & Civitellæ, & Pamperano usque ad Capistrellum, & in tota valle Nerfacendæ. Insuper auctoritate apostolica sancimus, ut quandocumque expedierit, ordinationes Clericorum, & consecrationem Altarium ibidem facias, & in Monasteriis, quod tui juris est, ut S. Canones censent; & reliqua omnia, quæ ad Episcopum pertinent, sine cujusquam contradictione expleas: scilicet intra justos terminos totius Parochiæ Marsicanæ, tam illius partis, quam antea obtinebas, sive & alterius, quam tibi injuste Episcopi invaserant. Hinc Apostolicæ Sedis auctoritate subnixi, potestatis & confirmationis privilegium indissolubiter statuentes interdicimus, sub divini etiam contestatione judicii, anathematis interpositione, ut nullus umquam successorum nostrorum Pontificum, vel quilibet publicarum actionum administrator, seu alia quælibet vel quantumlibet magna parvaque persona, audeat vel præsumat contra hujus nostræ confirmationis privilegium agere, aut quidpiam inde alienare, auferre, aut minuere, sed potius firmum ac stabile in perpetuum sit, sicut a nobis concessum & confirmatum est. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu hoc nostræ Apostolicæ Sedis statutum in quopiam alienare vel infringere præsumpserit, & contradictor illius extiterit, auctoritate S. Individæ Trinitatis, & Apostolorum Principis vinculo anathematis mancipatus, a regno Dei segregatus, & diabolo & Angelis ejus, nisi forte resipiscat, indissolubiliter aggregetur. Qui vero pio respectu observator & defensor hujus concessionis & confirmationis extiterit, potestate S. Dei Genitricis & semper Virginis Mariæ, & B. Petri Apostolorum Principis, & precibus B. Sabinȩ Martyris, & omnium Sanctorum, & cœlestium multitudine Angelorum, atquæ gloriæ, a justo Judice D. nostro Jesu Christo vitam æternam percipere mereatur in sæcula sæculorum. Amen.

De Altarium consecratione & Clericorum ordinationibus faciendis tam in ipsa Marsicana Ecclesia, quam iis, quæ ei per hoc Privilegium restituuntur.

Decretum pro ejusdem stabilitate.

Anathema contra ejus violatores.

Scriptum per manum ..... Notarii & Scrinarii S. R. Apostolicæ Sedis in mense Decembri Indict. XI.

Datum in Castro Casino V. Idus Decembris per manus Humberti Sanctæ Ecclesiæ Silvæ Candidæ Episcopi, & Bibliothecarii Sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedis, anno primo D. Papæ Stephani IX. Indict. XI.

Dat. die 9. Decembr. anno 1057. Pontif. Stephani anno 1.

NICOLAUS SECUNDUS

PAPA CLV.

ANNO ÆRÆ CHRISTI COM. MLVIII.

Gerardus, Florentinus Episcopus, natione Burgundus, electus est Romanus Pontifex, Senis quum esset, juxta finem anni 1058.; sed nonnisi mense Januario sequentis anni Romam venit, ubi a Romano Clero, & Populo inthronizatus post diem 8. mensis ejusdem, & Nicolaus II. appellatus est. Sedit in Pontificatu annos ii. menses vi. dies xxv. (*a*) temporibus Constantini Ducadis Imperatoris in Oriente, & Henrici IV. Germaniæ Regis. Obiit Florentiæ die 22. mensis Julii anni 1061. Vacavit Sedes menses ii. & dies ix.

(*a*) Ab hac electione, quæ facta fuit die 28. Decembris 1058. computandos, quamvis Nicolaus annos suos a die inthronizationis in sequentibus rescriptis deduxerit. In eodem numero convenit 1. Vignolii Catalogus cum aliis duobus ex Criticæ Baronianæ præfixis.

Con-

I.

Privilegium Monasterio S. Felicitatis juxta Florentias a Nicolao PP. II. concessum.

Ex Concil. Tom. xii. col. 31.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei Jeibergæ Abbatissæ Monasterii sanctæ Felicitatis juxta Florentiam siti, sibique successuris, & in sancto proposito permansuris, in perpetuum.

QUoniam Omnipotentis dignatio suo gratuito munere, nullo digno præcedente opere, ad hoc nostram humilitatem dignata est provehere, quatenus per nos ubique terrarum proprio sanguine redemptæ Ecclesiæ lumen administraret indeficiens; profecto rationabile ducimus, cooperante ipso, de quo loqui præsumimus, secundum proprias vires unicuique acceptum talentum distribuere; ne apparente ipsius Majestate, quod absit, sine acquisito lucro, velut inutilis servus videamur remeare. Quod utique per divinam misericordiam consequi posse speramus, si membris ejus, adhuc per fidem in terra cælestia anhelantibus, præsidia, quæ possumus, sereno affectu suppeditare, curamus. Sic enim, sic profecto supernum nostræ fragilitati conciliamus auxilium, & pura intra cordis hospitium manente intentione, hominum consequimur favorem honestum; cum, licet universis debitores simus gentibus fidei lumine clarentibus, domesticis quoque nostris benevolentiæ studio singularem curam impendimus, Magistrum gentium sequentes, qui bonum opus adimpleri præcepit in omnes: ad domesticos fidei maxime. Monasterium itaque sanctæ Felicitatis cum omnibus sibi pertinentibus rebus quod nostras Episcopalis simplex adhuc dispensatio quorumdam prædecessorum nostrorum negligentia destructum, coaptato nobilium sanctimonalium plurimarum collegio, reædificare curavit ex integro; nunc etiam secundum Apostolicæ Sedis, cui deservimus, valentiam, per nostras manus dedicatum, stabilitate perseveranti roboramus & confirmamus, atque ut perpetua vigeat religione, sequestrata pravorum infestatione, omnipotentis Dei committimus tutelæ. Cui etiam, sicut dignum nobis videtur, quia incuria Florentinorum Episcoporum sua prædia nequiter sunt distracta, & sacrilegorum quorundam temeritate invasa, concedimus, & apostolica auctoritate stabilimus mansos & fundos, venerabili loco pia devotione oblatos & offerendos, ubicumque veraci relatione ejus nomini fuerint titulati, suoque jure religiosa solicitudine investiti atque investiendi.

Summi Pontificis munus universæ Ecclesiæ lumen indeficiens ad ministrandi.

Galat. vi. 10.

Monasterium hoc reædificatum, & a Nicolao PP. dedicatum, confirmatur,

Apprecata ei divina tutela. Eique fundi omnes, & bona adhuc donata, vel in posterum donanda apost. auct. roborantur.

Liberum præterea idem reddimus Monasterium, atque absolutum ab omni sæculari, & mundana conditione, sive districtione, ne liceat alicui magnæ parvæque personæ, a nobis restituta prædia, firmiterque stabilita, decimales (*proventus scilicet*) quoque quosdam a nobis concessos aliquo ingenio evadere, aut aliqua fraude surripere, sive diminuere, fiscum denique, seu debitam subjectionem exigere: sed maneat venerabilis locus nostra tutela firmatus in sancto proposito; nullique alii sit obnoxius, nisi Florentino Episcopo; qui memor nostræ devotionis, suæque fragilitatis, justitię norma servata, secundum Doctoris gentium preceptum eisdem sanctimonialibus honorem congruum exhibendo, nil præter blandum dominium requirat ex debito. Si autem, quod non credimus, aliquis temerarius hanc apostolicam sanctionem crudeli mente tentaverit refringere, nostramque institutionem secundum locum lędendo cassare: nisi admonitus resipuerit, ac digne emendaverit, anathematis gladio percutiatur ab omnipotente Divinitate, jaculata sibi de cęlo ultione in hac pręsenti carne: interficiatque eum Deus spiritu oris sui, dum venerit judicare sæculum. Qui vero nostræ roborationis pius conservator extiterit, in secundo adventu mereatur illam mellifluam vocem audire: Venite Benedicti patris mei, percipite regnum. Preterea, ut hæc pagina fidem legentibus astruat: & propria manus subscritione, & apostolici sigilli muniri studuimus impressione.

Omnimoda Monasterii exemptio ab omni laicali potestate, Decima, vel datio. Soli Episcopo Florentino sub jectum declaratur, cui nonnisi blandum dominium exigere conceditur.

Anathema in violatores Privilegii hujus.

Matth. 25.

Papæ subscriptio, & sigillum.

✠ SIGILLUM NICOLAI PAPÆ.

Ego Bonifacius Albanensis Episcopus subscripsi.
Ego Joannes Portuensis Episcopus subscripsi.
Ego Petrus Lavicanensis Episcopus subscripsi.
Ego Brunus Prænestinus Episcopus subscripsi.
Ego Petrus peccator Monachus subscripsi.

Subscriptiones Episcoporum.

Datum Florentiæ sexto Idus Januarii anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi 1059. per manus Humberti sanctæ Ecclesiæ Silvę Candidę Episcopi, & Apostolicę Sedis Bibliothecarii, anno primo Pontificatus Domini Papę Nicolai II. Indictione decimatertia.

Dat. die 8. Januarii anno Domini 1059. Pontif. Nicolai anno 1.

II.

Privilegium concessionis decimarum Priori & Canonicis Ecclesiæ S. Andreæ de Musciano prope Florentias.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto in Domino filio Joanni Priori Ecclesiæ sancti Andreæ Musciani sitæ, digne Præposito, suisque confratribus canonice viventibus, eorumque successoribus ibidem canonice manentibus, in perpetuum.

Ex autographo edidit Ughell. in Append. Tom. v. Ital. Sac.

QUoniam Omnipotentis dignatio suo gratuito munere ad hoc nostram humilitatem dignata est provehere, quatenus per nos ubique terrarum diffusæ Ecclesiæ lumen administretur indeficiens; rationabile omnino ducimus, speciali regimine nostræ curæ commissæ, Florentinæ Ecclesiæ congruentem provisionem impendere jugiter: sic namque Doctorem gentium valebimus salubre documentum pro viribus nostris, qui bonum impertiri omnibus jubet oportere, ad domesticos fidei maxime, cum pro nostris viribus, divino cultui locis dicatis digna provideremus obsequia, ut indefessa laudatio in eis celebretur per omnia sæcula. Scilicet quia lapidei parietes non ad hoc sunt constructi, ut Domino possint promere laudes, egregium profecto videtur ad divini operis perfectionem, clericorum circa venerabilia loca ordinare sedulam frequentationem. Qui quidem, nisi terrenis temporaliter substententur stipendiis idoneis, vix possunt assistere cultibus divinis, cum ipse Conditor mundi secundum humanam unitam sibi materiem dignatus sit perferre sitim & esuriem ad glo-

Exordium.

Quare ecclesiasticis assignanda sint stipendia.

gloriam illius, per quem sumus, & vivimus, & cujus misericordia gubernamur. Assistentium Fratrum magno quoque hortatu, necnon & Presbyteri Joannis, Ecclesiæ S. Andreæ Musciani sitæ venerandi Prępositi, dignissimo rogatu, proprio quoque consilio roborati, pręsentibus scilicet nostrę Curiæ fidelibus, ejusdemque Ecclesię Patronis, Joanne videlicet, qui dicitur Corbacchione, filio Rustici, & Ugone filio Uberti, & Sichelmo, qui dicitur Morellus, filio Anselmi, & Rolandino & Anselmo egregiis filiis Ildebrandi filii Leonis, & Segnorello & Bonomo egregiis filiis Rodulfi filii ejusdem Ildebrandi, obnixe nostram devotionem pro peccatis suis exorantibus, denique pro ejusdem Ecclesię maxime in futuro regimine, & etiam totius populi salute, quatenus prędiorum suorum, & omnium suarum proprietatum decimationem ipsi Ecclesiæ privilegii pręceptione concederemus; quod saltem ad præsens potuimus, & in futurum inviolabiliter & æternaliter observetur, investituram apostolicam obtulimus. Suscipe Domine sancte Pater omnipotens & ęterne Deus una cum Filio tuo & Spiritu sancto, nec non & cum B. Andrea Apostolo tuo, jamdudum devotissimi Papæ Nicolai voluntarium munus, ipsiusque Ecclesię rerum pro me amodo & usque in sempiternum singulare & integrum sine aliqua controversia aggredere dominium, quatenus in Aula tuo Nomini dedicata religiosus clerus tibi Domino omnipotenti laudum reddat cantica. Nunc itaque apostolico privilegio concedimus firmamus stabilimus, & inconcusso fundamento perenniter sancimus in jam dicta Ecclesia & Canonica beatissimi Andreę Apostoli integre omnes decimationes proprietatum supradictorum hominum, Joannis videlicet, qui dicitur Corbacchione, Ugonis filii Uberti, & Morelli filii Anselmi, & Rolandini & Anselmi egregiorum filiorum Ildebrandi filii Leonis, & Signorelli & Bonomi egregiorum filiorum Rodolfi filii item Ildebrandi; scilicet omnium illarum proprietatum, quas prædicti homines possident, vel alii per eos, vel in antea acquisierint infra totum territorium plebis S. Juliani sitæ Septimi, & plebis sancti Martini sitę Brozzi, & plebis sancti Vincentii sitæ Pesæ, & in tota valle de Greve, & in Villa nova, & in tota capella S. Pauli, & in Casignano: exceptis Massiis de Cuilatico, quorum decimas in Florentina Canonica persolvere debent. Præterea hac eadem privilegii præceptione omnes decimas illarum proprietatum, quæ olim fuerunt Benzi filii Petronis de Radda, quæ sunt positæ in loco Godosolæ, & in Villa nova, & in S. Paolo, & in Carigniano, & per alia loca, & vocabula in tota jam dictæ Ecclesiæ parochia, eidem Ecclesię firmiter concedimus; & insuper omnes decimas novalium de sylvis supradictorum hominum ubicumque laborantur vel laborabuntur infra totum ipsius Ecclesię territorium, similiter in eadem Canonica concedimus. Simili modo omnes primitias populi prædictę Ecclesię, & integras spontaneas oblationes vivorum & defunctorum, & integra testamenta, & liberam sepulturam totius sui populi, & maxime Patronorum, & omnium, qui infra Dioecesim jam dictę Ecclesię habitant vel habitabunt, eidem Ecclesię perpetualiter & sine fine largimur: Prorsus prędia omnia, a quibuscumque fidelibus quocumque modo juste acquisita vel acquirenda. Electionem quoque proprii Pastoris, & totam ordinationem ipsius domus, & Clericorum repręsentationem ante proprium Episcopum ad ordinandum, Canonicis ejusdem Ecclesię libera facultate perpetualiter concedimus & stabilimus. Hęc omnia concedimus clericis in ipsa aula canonice manentibus, quia olim dum simplicem Episcopatus prelationem exerceremus, sacerdoti Joanni jam dicto Prępositο, & suis Confratribus eorumque successoribus stabilivimus, & concessimus. Absolvimus pręterea, liberumque eumdem venerabilem Locum apostolica sanctione persistere jubemus, ne liceat alicui parvę magnęque personę, clerico, vel laico, ibidem canonice commorantes clericos, dehonestare & placitando infestare, vel debitum tributi vel alicujus subjectionis ab eis exigere, seu aliqua occasione, sibi a nobis aut ab aliquibus fidelibus res concessas sive concedendas, invadere, subtrahere, diminuere. Sitque prędictus venerabilis Locus sub omnipotentis Dei, nostraque, & nostrorum successorum tuitione, nulliusque subjiciatur dominio, nisi Florentino Episcopo. Ipseque Episcopus benigne & honeste tractando, omni superflua exactione postposita, eos semper hortetur. Si quis ergo, quod non credimus, sacrilega mente, quod in conspectu Episcopi Humberti Cardinalis Sylvæ Candidæ, atque Ildebrandi S. R. E. Archidiaconi, nec non Episcoporum Perusini, & Rosellani, Rozonis quoque S. Florentinæ Ecclesiæ Archipresbyteri, juste stabilivimus, conatus fuerit infringere, decem auri libras præfatę Basilicę cogatur persolvere, medietatem Florentino Episcopo, & medietatem Clericis in eadem Ecclesia consistentibus: descendant super eum omnes illæ maledictiones, nisi admonitus satisfecerit, quas in Deuteronomio descripsit sanctus Moyses, atque interficiat eum Deus spiritu oris sui, sicut Dathan & Abiron, quos vivos deglutivit terra; & insuper, si clericus fuerit, sui ordinis officio privetur. Præterea, ut hęc pagina plenam fidem præsentibus seu etiam posteris astruat, propriæ apostolicæ manus subscriptione munimus.

EGO NICOLAUS Servus Servorum Dei hujus privilegii paginę subscripsi.

Ego Ildebrandus S. R. E. Archidiaconus subscr.

Ego Gerardus sanctę Rosellanę Ecclesię Episcopus interfui, & subscripsi.

Ego Rozo sanctę Florentinę Ecclesię Archipresbyter.

Data ibidem 15. Kal. Februarii per manus Humberti Episcopi sanctę Ecclesiæ Sylvę Candidę Cardinalis, Apostolicę Sedis Bibliothecarii, anno Domini MLVIIII. Pontificatus autem D. Papæ Nicolai Secundi primo. Indict. XII.

Mos frequens Rom. Pontif. offerendi Deo ea, quæ pro stabilitate Ecclesiarum decernunt.

Concessio decimæ de bonis nonnullorum, qui hic nominantur.

Enumeratio bonorum, ex quibus decimæ recipi debent.

Præpositi, & Clerici hujus Canonicæ gratis per Archiepisc. Florentinum ordinandi.

Canonicæ ejusdem omnimoda exemptio ab alicujus personæ vi, molestia:

Item a quocumque tributo:

Sed tantum sit Apostolicæ Sedis protectioni, Et Florentini Archiepiscopi juri subjecta.

Pœnæ contra inobservantes

Subscriptio PP.

Episcoporum & aliorum.

Dat. die 18. Januarii anno Dom. 1059. Pontif. Nicolai anno 1.

III.

Confirmatio Jurium & Privilegiorum Monasterii Vulturnensis.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Johanni Abbati venerabilis Monasterii Christi Martyris Vincentii super ipsum fontem Vulturni fluminis constructi, & per eum cunctis successoribus ejus regulariter ad regimen promovendis, in perpetuum.

Ex Chronico Vulturnensi inter Rer. Ital. Script. To. I. P. II.

Exordium.

ETsi omnibus solicitudinem nostram, & Apostolicę Sedis munimentum protendere debemus; piis tamen locis, & pręcipue religione Monastica pollentibus, abundantius, quid quid pietatis & utilitatis possumus, quatenus ex pia provisione cœnobitarum in futuro plenam mercedem cum eis & pro eis Deo miserante mereamus. Proinde benivola condescensione annuentes petitionibus tuis; karissime fili & Abba Johannes, per hanc Apostolicæ auctoritatis decretalem paginam, secundum quod tuis antecessoribus nostri fecisse noscuntur, concedimus & confirmamus tibi tuisque successoribus post te regulariter promovendis in perpetuum præfatum Monasterium Beati Vincentii Martyris, situm super ipsum fontem Vulturnum in territorio Beneventano in partibus Samniæ, cum omnibus suis pertinentiis, & cellis; videlicet Monasterium Beati Petri Apostoli positum juxta fluvium Sabbati: Monasterium quoque sancti Adeodati intra Beneventum, & Ecclesiam sancti Stephani: Cellam sanctę Marię in loco sano &c. Concedimus licentiam vobis vestrisque posteris, ad altaria consecranda & Clericos in quolibet gradu ordinandos invitare, quem volueritis, Episcopum. Interdicimus etiam, ne quis Episcoporum ex eodem Monasterio Abbatem vel Monachum audeat ad suam synodum provocare, vel excommunicare. Jubemus quoque, concedendo vobis cujuscumque Ecclesię clericum, si venerit ad conversionem, ut recipiatis secundum monasticam disciplinam..... Crisma & Oleum sanctum acquiratis a beneplacito vobis Episcopo &c. Siquis autem, quod non optamus &c. *Omnia, ut in superioribus.*

Confirmatio bonorum; Enumeratio eorumdem. Renovatio Privilegiorū. Immunitas a subjectione Episcopi.

Scriptum per manus Octaviani Scriniarii S. R. E. Notarii mense Martio, & Indictione XII. Bene valete.

Datum Spoleti VI. Nonas Martii anno Jesu Christi MLIX. per manus Humberti sanctę Ecclesię Sylvę Candidę Episcopi, Anno I. Pontificatus Domini Papæ Nicolai Secundi, Indictione XII.

Dat. die 2. Martii Anno Domini 1059. Pontif. Nicolai anno I.

IV.

Confirmatio Bonorum ac Privilegiorum omnium, a Leone PP. IX. Cassinensi Monasterio concessorum.

Ex Regesto Petri Diaconi num. 28. fol. 17. a tergo.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, Desiderio dilecto filio Abbati Venerabilis Cenobii almi Patris Benedicti, quod nuncupatur Mons Casinus, cunctisque successoribus ejus illic regulariter ad regimen promovendis, in perpetuum.

Exordium.

PAstoralis solicitudinis nostrę bonum si debet perspicere & perficere omnibus etiam extraneis & longinquis, multo magis domesticis & propinquis. Ipsis quippe post Dominum secundo gradu admovenda est invisibilis caritas; ut per eos velut quædam visibilis flamma gradatim ad remotiores quosque discurrat. Piis ergo locis, & divina religione venerabilibus, debitę consolationis & defensionis porrecturi manus, illum cęteris pręferendum non ambigimus, quem monasticæ normæ constat esse principale Gymnasium, & sanctæ Romanæ & Apostolicæ Sedi contiguum; quem Cives Romani, Patres videlicet eximii Benedictus, Maurus, & Placidus cum nonnullis aliis fundarunt, quemque a gentibus destructum, Romani Pontifices nihilominus sua auctoritate restruxere, & privilegiis Apostolicæ Sedis merito cęteris Cenobiis pretulerunt, atque contra quorumlibet suspectas injurias efficaciter munierunt. Quorum nos sacræ auctoritati sicut tempore & loco succedimus, sic eorum exemplo, ut oportet, innitimur, & per hujus nostrę decretalis paginę tenorem tibi, dilectissime fili Desideri, quem Abbatem consecravimus, concedimus secundum privilegia antecessorum nostrorum atque consuetudinem, Monasterium almi patris Benedicti, situm monte Castri Casini, cunctamque ipsius Monasterii Abbatiam in integro cum Cellis suis, Castellis, prediis, & omni sua pertinentia, & hac nostra auctoritate confirmamus, tam in finibus Beneventanorum, Apulorum, & Calabrorum, quam etiam in finibus Marsorum, & in Marchiis, sive ubicumque longe & prope hactenus jure tibi pertinet aliquid; sive quicquid deinceps ubivis juste aquisierit. Ad hęc justiciam, vel quodlibet debitum, quod officiales nostri sacri Palatii exigunt a navibus, ad Romanum portum applicantibus, vestri Cœnobii navi peculiari gratanter relaxamus; & quotiescumque Romam ad servitium sanctę Romanæ Ecclesię veneritis, in sancta Jerusalem palatii Susurriani hospitium habeatis; & defuncto Abbate ibidem, vestra vel vestrorum successorum electione Abbas constituatur, a Romano Pontifice consecrandus, conservato vobis vestrisque successoribus privilegium, tam quod ex navi vestra, quam quod ex ipsa destructa Ecclesia, ut vel sic restrueretur, proximus decessor noster sanctus Leo firmavit Abbati Richerio. Usum quoque Sandaliorum, & Dalmaticę quamvis jure Cardinalatus tui ab Apostolica Sede perceperis, a nobis tamen tibi, & loco, deinceps in principalibus Festis tantum concedimus ad honorificentiam tam venerabilis Cœnobii, & ob dilectionem tui, secundum quod prefatus decessor noster tuo prefato concessit. Præterea

Cassinense Monasterium Monasticæ normę principale Gymnasium. Romanorum Pontificum in illud munificentia. Desiderio Abbati Monasterium cum bonis omnibus, ac pertinētiis confirmatur. Exemptio a vectigali portus. Usus Sandaliorum & Dalmaticæ.

In Conciliis primus post Episcopos locus Abbati Cassinensi dandus.

corroboramus tibi tuisque successoribus in omni conventu Episcoporum & Principum superiorem omnibus Abbatibus Sedem, & in Conciliis & judiciis priorem tui ordinis hominibus sententiam pro reverentia tanti loci, qui primum & summum Monasticę legislatorem vivum & mortuum retinere promeruit: quique ipsius legislationem scripto verbo & exemplo Cœnobiale propositum appetendo in toto mundo sole clarius evibravit.

Abbas a Monachis eligendus,

Defuncto autem Abbate ex sese ipsa Congregatio secundum sanius consilium sapientum & seniorum fratrum sibi Abbatem eligat, & Apostolicę Sedis Pontifici firmandum & consecrandum exhibeat.

& a Summo Pontifice confirmandus.

Nec aliter ibi Abbas constituatur, aut aliunde illuc intromittatur, nisi forte ex se aliquem tanto regimini idoneum non habuerint, & ob id saniori consilio extraneum sibi elegerint. Porro prętér summum Apostolicę Sedis Pręsulem cujuslibet Ecclesię Episcopum vel Sacerdotem in prępfato Monasterio, vel in cellis ipsius, ditionem quamlibet sibi pręsumere hac nostra interdicimus auctoritate; ita ut, nisi ab Abbate fuerit invitatus, nec Missarum solemnia inibi audeat celebrare, sed remota & propulsata qualibet oppressione Ecclesiasticarum vel, sæcularium personarum, sicut hactenus mansit, a præsenti duodecima Indictione hoc nostro privilegio in perpetuum quietum & liberum, ad servitium & gloriam Dei maneat sub defensione & jure sanctæ Romanę & Apostolicæ Sedis cum suis omnibus.

Monasterium vero soli Apostolicæ Sedi sit subjectum.

Enumeratio bonorum & proprietatum ad Cassinen. Cœnobium spectantium.

Ex quibus summatim & generaliter omnibus hæc nominatim & specialiter tantum istic digessimus: In primis Monasterium Domini Salvatoris positum ad pedem ipsius montis: atque Monasterium sanctę Dei Genitricis & Virginis Marię, qui vocatur Plumbarola, sed & Castellum sancti Petri ad pedem ipsius montis, quod ab antiquis dictum est Castrum Casini: necnon & Castellum S. Angeli: Castellum, qui vocatur Piniatario, & Junctura: Castellum S. Georgii, & S. Apollinaris, & S. Ambrosii, & S. Andreæ: & Castellum, qui vocatur Vallis frigida: castellum, qui dicitur Bantra: & S. Petri in Hia: S. Victoris: Toroculum: Cervaru: S. Eliæ: Vallem rotundam: Rocca de Bantra cum omnibus suis pertinentiis: castellum, qui dicitur Saracinifcum: & castellum S. Stephani: cellam sanctæ Mariæ in Albaneta: & S. Nicolai in Ciconia: S. Benedicti in Clia: sancti Angeli in Vallelucis, & cella S. Michaelis; in Comitatu Aquinense cellam S. Gregorii, S. Mauritii, & S. Nicolai in Pica, S. Angeli in Cannuccio, S. Mariæ in Barole, & S. Petri in Ascleto; Item in Luca cellam sancti Georgii prope Posterulam; Wirivvalam, quam S. Benedicto contulere Enricus & Rolandus fratres, sanctæ conversationis habitum quærentes: Cellam S. Benedicti, & S. Scholasticæ in Gaeta: S. Stephani in Terracina: S. Luciæ, S. Petri in Curuli: S. Silvestri, & S. Luciæ in Arpino: S. Benedicti in Colle de Insula: S. Germani in Sura: curtem S. Urbani in Comino: cellam S. Pauli ibidem: & S. Nazarii, & S. Valentini, ac S. Salvatoris: cellam S. Benedicti in Venafro: & S. Nazarii, & S. Mariæ in Sala: curtem S. Benedicti minoris ibidem: castellum, quod dicitur Capriata, & Francilonis, & S. Joannis: curtem S. Fęlicis: castellum, qui vocatur Conca: cellam S. Benedicti in Cesama: S. Benedicti in Teano: & S. Benedicti in Suessa: nec non & cellam S. Benedicti in Capua cum ipso Gualdo de Ligure & cum omnibus suis pertinentiis: cellam S. Joannis Ancillarum Dei in eadem Civitate: S. Mariæ in Calvo: S. Mariæ in Cingola: S. Adjutoris in Alifas: S. Cœcilię in Napoli, ecclesiam S. Crucis in Amalfi: cellam S. Benedicti in Salerno: & cellam S. Sophiæ infra Civitatem Beneventanam: cellam S. Benedicti in Asculo: cellam S. Benedicti in Trani: & S. Benedicti in Bari: cellam S. Mariæ Ancillarum Dei in Civitatem Cosentiam: cellam S. Benedicti in Pectinaro: S. Mariæ in Banse: S. Benedicti in Alariano: cellam S. Eustasii, quam S. Benedicto obtulit Adelpherius Pantasia: cellam S. Mariæ in Murone: S. Eustasii in Petra abundanti: S. Mariæ in Barratano: S. Mariæ in Canneta juxta fluvium Trinium: S. Benedicti in Ripa-ursa cum suis omnibus pertinentiis: necnon & castellum, qui vocatur Lastinianum, & alia tria castella Montem Alberici, Mucclam, S. Quirici cum portu decem navium, quæ duo Trasmundus Comes filius Attonis beato Benedicto in Monte Casino legali donatione, & cartarum monimentis contulit: tertium autem castellum Frisam, quod præfati Trasmundi uxor pro anima sua, consentiente viro suo, S. Benedicto obtulit: S. Justa ibidem: cellam S. Focati in Alarino: S. Georgii in Termole: cellam S. Liberatoris in Marchia cum quadraginta cellis: S. Salvatoris in Tabe: S. Scholasticæ in Pinne: S. Martini in Salina; S. Nicolai in Apruxo; S. Angeli in Maranno cum omnibus cellis suis sanctorum septem Fratrum: S. Laurentii, & S. Benedicti in Trunto: S. Apollinaris in Firmo: S. Benedicti in Tisino: & S. Mariæ in Arboscola: cellam S. Benedicti in Marsi, & S. Cosmati: cellam S. Angeli in Valle-regia cum castellis & omnibus suis pertinentiis: necnon & castella in Comitatu Asculano idest Octavus, & post montem Cinianum & Trivilianum, & Cavino, quod Rolandus in præfato Monasterio cum suis nepotibus obtulere: cellam S. Jacobi in Tremiti cum ipsis Insulis: in Comino castellum, qui dicitur Vicalbo cum omnibus suis pertinentiis.

Hæc omnia sub tutela Romanę Sedis recipiuntur.

His igitur & omnibus, quæ præfato Cœnobio juste pertinent nunc, & quæ in futuro juste pertinebunt, sub tutela, & Romana libertate hoc privilegio perpetualiter, ad temporalem servorum Dei præsentium scilicet atque futurorum quietem, statutis atque confirmatis, apostolica censura sub interpositione districti anathematis, & divini contestatione judicii, interminamus omnibus tam præsentibus quam futuris, ne ullus hominum cujuscumque ordinis dignitatis conditionis, vel cujuscumque officii, seu quælibet vel quantumlibet parva aut magna persona, quibuscumque rebus vel personis, præfato Monasterio juste pertinentibus, aliquam violentiam inferat aut calumniosus existat vel incumbat.

Decretum pro quiete, & libertate Monasterii.

Facultas pulsandi campanas quocumque tempore:

Insuper quia monasticus cursus secundum præceptum regulæ almi patris Benedicti æstivis & hiemalibus temporibus præfixus est, auctoritate apostolica concedimus, ut liceat Fratribus signum pulsare in eodem Monasterio, & in cellis ejus, tam ad diurnas quam ad nocturnas horas quandocumque voluerint.

& recipiendi quemcumque Clericum.

Liceat quoque ipsius Monasterii & cellarum ejus fratribus clericum cujuscumque ordinis, de quocumque Episcopatu fuerit, secundum traditionem sanctorum Patrum suscipere cum rebus suis ad conversandum, & monachicum habitum suscipiendum absque interdictione quorumlibet Episcoporum; ut liceat eisdem subjectis Monasterii eorum judicare tam Monachos quam & San-

Monachorum causæ ab Abbate, cæterisque fratribus cognoscendæ.

Sanctimoniales fœminas absque prohibitione & contradictione cujuslibet sæcularis potestatis, seu ecclesiasticæ. Et quia cupimus tam præsentium quam futurorum malignæ avaritiæ & nequitiæ obviare, hac nostra apostolica auctoritate pariter interdicimus seditiones, quas dicunt levas, seu deprædationes, ne fiant aliquo modo in cujuscumque Abbatis aut Rectoris morte aut electione. Ad hæc liceat vobis sacrum Chrisma, & ecclesiasticos ordines, & altarium consecrationes ab Episcopo quolibet canonice promoto accipere, & christianissimum in Ecclesiis vestris agere per clericos vestros, & hymnum Angelicum per dies Dominicos, & festivitates ad Missarum solemnia rite decantare. Et nullus Episcopus præsumat in jamdicto Monasterio venire, vel in ecclesiis sibi subjectis Sacerdotem excommunicare, vel ad synodum provocare, aut Abbatem & Monachos, qui illo in tempore fuerint. Porro cupientes consulere monasticæ religioni, quæ peccatis exigentibus passim depravatur, te tantummodo diebus vitæ tuæ Vicarium nobis ad correctionem omnium Monasteriorum & Monachorum ab ipso fluvio Piscaria, sicut influit in mare, scilicet per totam Campaniam, Principatum quoque, & Apuliam, atque Calabriam, assumere decrevimus ita, ut Capitulum in eis habeas, & vice nostra indisciplinatos cum adjutorio Episcoporum, ad quos Monasteria ipsa pertinent, corrigas, & quæ sunt emendanda, si potueris, secundum Dominum emendes, aut Apostolicæ Sedis Pontifici renuncies ad perpetuam animæ vestræ mercedem, & Monasticæ religionis emendationes, & conservationem; pariter quoque ad tui Cardinalatus dignitatem, & sanctissimi Benedicti honorificentiam, & gratia ut monasticus Ordo corrigatur illis in partibus per te religiosum & prudentissimum successorem illius. Si quis vero, quod non optamus, hujus nostri privilegii decretalem paginam temerario ausu in aliquo infringere temptaverit, æternę maledictionis innodatum vinculis se noverit, & perpetua supplicia luiturum cum diabolo & angelis ejus, nisi forte prius resipiscens satisfecerit. At qui pietatis intuitu devotus observator exstiterit, ipsius interventu almi Patris Benedicti perfectorumque sequacium sociorumque ejus, sempiternæ benedictionis particeps, & Paradisi beatus possessor efficiatur. Amen. Scriptum per manum Octaviani Notarii, & Scriniarii Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Apostolicæ Sedis, anno primo Pontificatus Domini Papę Nicolai Secundi, Indictione duodecima. Datum Auximi octavo Idus Martii anno Jesu Christi millesimo quinquagesimo nono, per manum Humberti sanctæ Ecclesiæ Sylvæ Candidæ Episcopi, & Bibliothecarii Apostolicæ Sedis.

Chrisma, sacrosque Ordines a quolibuerit Episcopo recipiendum.

Omnimoda exemptio ab Episcopali jurisdictione.

Desiderius Abbas Vicarius Papæ per Campaniam, Principatum, Apuliam, & Calabriam constituitur ad reformanda Monasteria iis in locis posita.

Anathema in violatores Privilegii hujus.

Dat. die 8. Martii Anno Dom. 1059. Pontif. Nicolai anno 1.

V.

Privilegium Pennensi Ecclesiæ, ejusque Episcopis concessum.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, dilecto Confratri Joanni Pennensi Episcopo, & per te Ecclesiæ S. Mariæ, & gloriosi Christi Matyris ac Levitæ Maximi, tuisque successoribus in perpetuum.

E Tabulario hujus Ecclesię edidit Ughellius in Appěd. Tom. vii. Ital. Sac.

Proemium.

OFficii nostri est omnibus ecclesiasticis utilitatibus providere, & justis desideriis ac petitionibus prompto animo indulgere. Unde quia petisti a nobis, charissime Confrater, ut per nostri privilegii paginam tuæ Ecclesiæ, & tibi tuisque successoribus, perpetualiter confirmaremus omnia, quæ prædictæ Ecclesiæ juste & legaliter competunt, petitioni tuæ gratanter annuentes, per hujus nostræ Constitutionis decretum & Apostolicæ Sedis edictum concedimus & confirmamus tibi, sicut superius legitur, in perpetuum quicquid in prænominatæ Ecclesiæ Episcopio, B. Mariæ, & gloriosi Christi Martyris & Levitæ Maximi, in præsentiarum possides, quæque in futurum quocumque modo divinis & humanis legibus cognitis acquirere poteris; scilicet ipsum Episcopatum cum omnibus rebus, & possessionibus suis, & pertinentiis mobilibus & immobilibus, seseque moventibus, castris, villis, territoriis, Ecclesiis cum primitiis, & decimalibus, & cum omnibus, quæ ibi pia devotio fidelium sacris contulit oblationibus, tam pro salute vivorum, quam etiam pro mortuorum. Statuentes per hoc hujus sanctæ Sedis Apostolicæ, cui annuente Deo præesse dignoscimur, inviolabilem Constitutionem, ut nullus Impetator, Marchio, Comes, Vicecomes, aut alia quælibet magna parva cujuscumque dignitatis vel ordinis persona, contra hoc nostrum privilegium præsumat jam dictum Episcopium, aut te, charissime fili, tuosque in perpetuum successores, de bonis suis disvestire, inquietare, aut aliquid ibi contra sacros Canones constituere, vel ordinare. Si quis igitur ei, sicut a nostra apostolica auctaritate concessum, & concessa. . . . pertinere non permiserit, sciat se anathematis vinculo innodatum a Patre & Filio & Spiritu sancto, & auctoritate B. Petri principis Apostolorum, nec non cum diabolo & Juda traditore D. N. Jesu Christi eos in incendii concremari supplicio; & insuper sciat se daturum 10. auri libras, scilicet medietatem nostro sacro Palatio, & medietatem prædicto Episcopio. Qui vero intuitu pio observator in omnibus extiterit, custodiendo hujus nostri privilegii constitutionem, ad cultum Dei respicientem, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo habeat, & vitæ æternæ particeps sit, & misereatur in sæcula sæculorum.

Datum Romæ VI. Non. Maji anno Dom. nostri Jesu Chricti MLIX. per manus Humberti S. Ecclesię Sylvæ Candidæ Episcopi, & Apostolicæ S. Bibliothecarii. Anno I. Pontificatus D. Papæ Nicolai, Indictione XII.

Confirmantur bona omnia hucusque acquisita, & in posterum acquirenda.

Omnibus cujuscumque dignitatis personis bona hujusmodi auferre, vel etiā molestare omnino interdicitur.

Sub anathematis pœna.

Pœnā etiam pecuniaria.

Dat. die 2. Maji ann. Domini 1059. Pontif. Nicolai anno I.

VI.

Simile Privilegium Teatinę Ecclesiæ.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei dilecto Confratri Actoni sanctæ Teatensi Ecclesiæ Episcopo, universisque successoribus tuis in Ecclesia eadem canonice promovendis, in perpetuum.

Ex Archivo Canonicorum Basilicæ Vatic. exscriptum edidit Ughell. Ital. Sac. To. vi. col. 846.

ETsi jubemur, dum tempus habemus, opus bonum operari; maxime tamen ad domesticos fidei; unde omnibus Ecclesiis Christi pro ea, quæ nobis credita est, dispensatione sollicitudinem nostram debentes, sic debemus invigilare longinquis, ne in aliquo absimus propinquis. Itaque ad suggestionem tuam, charissime Confrater

Æqua Pontificis cura de domesticis, ac de longinquis

ter & Coepiscope Acte, quem a rev. mem. Domino nostro Victore ex Episcopatu Marsicano ad Teatensem promotum gaudemus, & antecessoribus nostris atque nobis fideliter & jugiter deservire in S. Romanæ Ecclesię cura cognoscimus, Episcopatum Teatensem cum omni sua integritate & pertinentia, sicut antiquis, & justis limitibus determinatur, confirmamus, scilicet a Staffilo inter montes, & ipso monte de Ursa, & quomodo pergit in Corsa, & ponit terminum in aqua subtus terra usque ad aquam Sonulam, & quomodo pergit usque in montem de Teste, & vadit per Vinæ montem, & qualiter pergit usque mons Clavi, & quomodo pergit ipso fluvio de Trinio usque ad littora maris, & juxta mare usque in Piscariam, & redit in priorem finem, quod est ipso Staffilo. Igitur statuentes apostolica auctoritate confirmamus Tibi & successoribus tuis, nec non Ecclesiæ tuæ, civitatem Teatensem: & castellum Tribullianum: & curtem Cisternæ: curtemque de Patroncello: necnon castellum de Genestrale cum plebe S. Michaelis: montem quoque Filardi cum Capella sanctæ Trinitatis: plebem sancti Martini de Turri: & partem de Aterno cum plebe sanctorum Langutiani & Domitiani: & partem de Portu: ac castellum de sancto Joanne cum sua cappella: castellum quoque de plebe sancti Hilarii cum eadem plebe: & castellum de Villa magna cum plebe sancti Michaelis: plebem etiam S. Mariæ de Caramancio: & castellum de Luco: castellum quoque de Petra: plebemque S. Joannis de Albateco: castellum Pulveri cum sua cappella: plebem S. Stephani in Baxano: & plebem de Buulanico: & plebem S. Martini de terra Doni Tresidii: & montem Perge cum sancto Angelo, & sedibus molendinorum: plebemque de Juliano: & plebem sanctæ Cœciliæ: ac plebem de Piro Coartio: & plebem de Oucule: plebem quoque S. Mariæ in Bari: & plebem sanctæ Mariæ in Domo: & plebem de Attisa: & Monasterium S. Mauri: & plebem S. Nicolai de monte Oderisii: & montem Acuto: & in Furca, & ultra Piscariam terras eidem Episcopatui pertinentes. Hæc omnia & multa alia prædicto Episcopatui pertinentia, quę hic non sunt descripta, confirmamus, plebes scilicet, & capellas, & castella, curtes cum omnibus suis pertinentiis, & decimationibus, atque oblationibus fidelium mortuorum atque vivorum, necnon primitiis, ac omnibus dationibus Episcopatui canonica auctoritate pertinentibus. Si quis autem, quod absit, de his omnibus, quæ prædiximus, temerario ausu, sive Imperator, vel Marchio, aut Comes, aut aliqua persona laica, aut aliquis Episcopus, sive Abbas, Monachus, vel Presbyter infringere vel minuere aut retinere præsumpserit contra tuam Ecclesiam, vel contra tuam voluntatem & successorum tuorum; statuentes apostolica auctoritate sub divini judicii interminatione, ut nulla unquam magna vel parva cujuscumque dignitatis aut ordinis persona, sicut supra præfati sumus, te vel successores tuos de prænominatis bonis Ecclesiæ tuæ, vel de omnibus ad eam juste pertinentibus, inquietare vel molestare audeat; nec aliquis Archiepiscopus, vel Epis. in sua Diœcesi quicquam pro constitutione ordinare vel agere, sine tua successorumque tuorum licentia, audeant: sed contrarietate remota ecclesiastica cum suis justitiis perpetualiter quieta remaneat. Qui vero hæc, quæ a nobis pio intuitu promulgata sunt, infringere, vel in aliquo transgredi, sicut diximus, præsumpserit, omnipotentis Dei iram incurrat, & nostro anathemate confossus pereat, sed & cum diabolo damnatus gemat; & insuper sciat se daturum centum auri libras, medietatem sacro nostro palatio, & medietatem ipsi prædicto Episcopio. Qui vero pio intuitu observator in omnibus extiterit, custodiens hujusmodi nostri Privilegii constituta ad cultum Dei respicientis, benedictionis gratiam a misericordissimo Domino Deo habeat, & vitæ æternæ particeps esse mereatur in secula seculorum. Amen.

Confirmatio bonorum Teatinæ Ecclesiæ. Ejusque limitum assignatio.

Decretum pro eorumdem quiete ac libertate.

Anathema contra inobservantes.

Scriptum per manus Crescentii Notarii, & Scrinarii sanctæ Romanæ Ecclesię mense Majo die secunda, Indictione duodecima. Locus ✠ Signi Domini Papæ. Dat. Romæ VI. Non. Maji Ann. Domini Nostri Jesu Christi MLIX. per manus Humberti sanctæ Ecclesiæ Sylvæ Candidæ Episcopi, & Apostolicæ Sedis Bibliothecarii anno primo Pontificatus Domini Papæ Nicolai II. Indictione duodecima.

Dat. die 2. Maji ann. Domini 1059. Pontif. Nicolai anno 1.

VII.

Confirmatio fundationis Abbatię S. Petri in Urbe Agerensi, & Privilegiorum nonnullorum ad ejusdem libertatem concessio.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei omnibus Clericis canonice viventibus & victuris in Ecclesia, quæ est constructa ad honorem sancti Petri Apostolorum Principis in Agerensi Castro, salutem & benedictionem in perpetuum.

Inter acta donationum Agerensi Monast. factarum ex archiv. Eccles. hujus edidit Baluzius loc. sæpe it. num. CCLXX. in corp.

QUia in commissa nobis Ecclesiarum Dei cura solicite nobis est vigilandum, dignum & honestissimum nobis videtur, ut omnibus Dei Ecclesiis subvenire defendere auxiliari & augere non desistamus. Quapropter Ecclesiam sancti Petri, quæ est sita in prænominato Castro, in tutelam sancti Petri & proprietatem suscipientes, omnibus modis studere volumus, nostri muniminis præsidio fultam, nostrorumque successorum, semper manere quam eo quod nuperrime de potestate paganorum & gentilitatis errore divinitus liberatam per charissimum filium nostrum Arnaldum nobilissimum & religiosissimum virum, inimicorum Dei Agarenorum adversarium & debellatorem, novimus, ac oblatam Deo & sancto Petro ab eodem & ab uxore sua Arsendi pro redemptione animarum suarum & a Guillelmo filio eorum, & pro æternæ retributionis præmio suscipimus in sancti Petri proprietatem & nostram; volumus auctoritate apostolica, contulimus & præcipimus, ut inviolabili vigore habeat quicquid canonice, & juste sibi dare possumus in ecclesiasticis, & mundanis rebus: ita ut nullus Episcopus vel aliquis suus nuntius aut quælibet alia persona a clericis ibidem deservientibus aliquod servitium, aut redditum exigat, vel subjectionem aliquam de omnibus, quæ nunc habet vel habitura est; ut nulli Episcopo liceat præfatæ Ecclesiæ divinum officium prohibere, aut de clericis ibidem commorantibus quemquam excommunicare, aut sui officii persolutionem perturbare, aut aliquos causa conversionis pœnitentiæ ad eam venientes vel divinum officium audituros, vel ibi-

Exordium.

Historia erectionis hujus Ecclesiæ;

sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur;

Et bona omnia ei confirmantur.

Ejusdem exemptio ab omni laicali, & etiā ecclesiastica potestate.

ibidem remansuros, ab ea separare, aut interdicere, vel quoquomodo lædere, quatenus perturbatione omni remota in nullo impediantur canonice viventes, nisi forte, quod absit, contra canonica instituta in suum Episcopum aliquid faciant, unde hoc perpeti debeant. Et volumus nos, & auctoritate Apostolorum principum Petri & Pauli firmiter jubemus, ut omnes Ecclesias, cellas, & prædia præfatæ Ecclesiæ, omnium, quæ modo habet & habitura est in perpetuum quiete habeat, & possideat & nulli Ecclesiæ suæ sine culpa Clericorum contra jussa Canonum divinum officium prohibeatur, aut excommunicetur. Statuentes apostolica censura decernimus, ut nulla persona magna sive parva nullum censum ab eadem Ecclesia cum omnibus sibi pertinentibus exigere præsumat, vel habeat, nisi Romana Ecclesia, quæ habeat per quinquennium censum decem solidos aureos. Iste Arnaldus vir prudentissimus cum sua uxore & filio, & posteris de sua progenie, habeat dignam subjectionem; & honorem, eo quod Dei auxilio liberaverit terram illam de potestate, & errore Agarenorum, & liceat eis ordinare Abbatem in supradicta Ecclesia secundum suam voluntatem, quem congruum & idoneum, & servitio Dei aptum ipse cum Clericis Ecclesiæ sancti Petri canonice elegerint. Et Abbati prædictæ Ecclesiæ nullo modo liceat de prædiis & de castellis vendere quoquomodo, aut alienare ad damnum Ecclesiæ. Si quis igitur hujus nostri privilegii temere violator extiterit, & monitus canonice emendare contempserit, sciat se perpetui anathematis vinculis innodatum, & insuper centum librarum auri pœna mulctandum, medietatem sacro nostro Lateranensi Palatio, & medietatem præfatæ Ecclesiæ. Qui vero pia devotione conservator esse studuerit, & de suo aliquid præfatæ Ecclesiæ dederit, vel auxilium fecerit, precibus Apostolorum Principum Petri & Pauli peccatorum suorum omnium ab omnipotenti Deo veniam, & æternæ beatitudinis consequatur gloriam. Scriptum per manus Octaviani Scriniarii, & Notarii Sacri Palatii in mense Aprili, & Indictione XIII. Datum Romę XVIII. Kal. Maji anno ab Incarnatione Jesu Christi MLX. pontificatus Domni Nicolai Papæ secundi, anno secundo.

Et ab omni censu.

Sedi tamen Ap. per quinquennium solidos 10. solvere tenetur.

Agarensi Comiti conceditur jus nominandi Abbatē cum consensu Clericorum Ecclesiæ. Abbati vero nullum jus alienandi bona vel quid simile faciendi. Spirituales, & corporales pœnæ in transgressores.

Dat. die 14. Aprilis anno Domini 1060. Pontif. Nicolai anno II.

Subscriptiones Episcoporum.

Ego Bruno Prænestinus Episcopus.
Ego Arnaldus Aretinus Episcopus.
Ego Cumbertus Taurinensium Præsul.
Ego Anselmus Dei misericordia Lucensis Episcopus cognovi.
Ego Dodo Dei nutu Rosellanus Episcopus cognovi.
Ego Anselmus Dei gratia Castrensis.
Ego Godofredus Perusinus Episc.
Ego Joannes Archipresbyter subscr. Lucenicanus Archipresbyter S. Petri Joannes S. Petri.
Albertus Archipresbyter subscripsi.

Archipresbyterorū S.R.E.

Datum Romæ XVII. Kal. Maii anno ab incarnatione Jesu Christi MLX. per manus Humberti sanctæ Romanę & Apostolicæ Sedis Bibliothecarii, & sanctæ Ecclesiæ Sylvę Candidæ Episcopi, anno secundo Pontificatus Domni Papæ Nicolai secundi, Indictione XIII.

VIII.

Confirmatio Canonicę S. Petri in Suanensi Civitate erectæ, ejusque receptio sub protectione Sedis Apostolicæ, salva tamen Episcopi jurisdictione.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei Vitali S. Suanensis Ecclesiæ Pręposito ad honorem B. Petri Apostolorum Principis dedicatæ, tibique successuris regulariter promovendis, & in sancto proposito permansuris in perpetuum.

Ex Archiv. Metropolitanæ Ecclesiæ Suanen. edidit Nicolaus Coletus Ital. Sac. Tom. III. col. 754.

Proemium.

Quoniam Omnipotentis dignatio suo gratuito munere, nullo digno præcedente opere ad hoc nostram humilitatem dignata est provehere, quatenus per nos ubique terrarum proprio sanguine redemptæ Ecclesię lumen administraretur indeficiens; profecto rationabile ducimus cooperante ipso, de quo loco præsumimus secundum proprias vires unicuique acceptum talentum distribuere, ne apparente ipsius Majestate, quod absit sine acquisito lucro veluti inutilis servus videamur remeare. Quod utique per divinam misericordiam consequi posse speramus, si membris ejus adhuc per fidem inter cælestia anhelantibus presidia, quæ possumus, sereno affectu suppeditare curamus. Sic enim, sic profecto, & supernum nostræ fragilitati conciliamus auxilium, & pura intra cordis hospitium manente intentione hominum consequemur favorem honestum; cum, licet universis debitores simus gentibus fidei lumine clarentibus, matricibus tamen Ecclesiis sedulo servientibus, & divina officia eis religiose quotidie persolventibus, & apud eas canonice viventibus, benevolentię studio majorem curam quam ceteris subjectoribus Clericis vivendi normam ostendant, impendimus. Canonicam itaque S. Petri in Suanensi urbe, quondam a Rainerio ejusdem Suanensis Ecclesię sanctæ memoriæ Episcopo, pia religione ædificatam, & postea a Joanne successore ejus firmatam, interveniente Anselmo eorum successore venerabili Episcopo, qui nunc prælibatam, disponente Deo, gubernat Ecclesiam in tuitione S. Petri sub nostra nostrorumque successorum defensione cum omnibus, quæ juste habet & in futurum est habitura, salva prædicti Anselmi Episcopi auctoritate & reverentia, suscipimus. Non tamen, ut sibi, quod apostolica auctoritate roboramus, liceat cassare, nec alicui suorum successorum res præfatæ Canonicæ venundare, vel aliquo pacto alienare, contrahere, vel alicui in prædicta Canonica ordinato clerico aliquam violentiam juste liceat irrogare: Sed ut evidentius, quæ a prænominatis ejusdem sanctæ Ecclesię Episcopis præfatis canonice concessa sunt, & nos hac nostri privilegii pagina confirmamus, intelligantur; nominatim exprimuntur: plebem in Pitiliano sitam cum terris, decimis, redditibus, & oblationibus suis. Curtem sitam Palmulæ vestram cum omnibus pertinentiis, & redditibus suis, & omnes decimas vestrarum terrarum in omnibus locis ubicunque sunt: Terras, quas dedit sibi Isso pro anima sua; Terras, quas obtulit sibi Galdolfus in Casanello .... Terras, quas donavit sibi Gottifredus .... nam fluvium; Terras, quas tradidit .... Rainerii filius in Calonico; terras, quas exhibuit sibi Bonizo in Supano; Terras quas exhibuit sibi Everardus Notarius; Terram, quam

Hujusmodi Canonica sub protectione Sedis Apostolicæ recipitur; Salvo Suanensis Episcopi jure; Qui vero nullā habeat quæ hic præcipiuntur, infringendi facultatem.

Enumeratio bonorum ad Canonicam spectantium, & quæ eidem confirmantur.

quam concesserunt sibi Episcopi juxta eamdem Urbem: Ecclesiam sancti Martini in Coronzano sitam cum omnibus pertinentiis suis, atque redditibus: Ecclesiam sancti Georgii in Sy....sitam cum omnibus, quæ sibi pertinent: Mansos tres, scilicet Corbulo Clerico, Presbytero Dominico, & Sigizo itidem Presbytero olim Custos: De plebe in urbe posita omnes prorsus decimationes, his excepto, quæ quibusdam militibus dudum ab Episcopis in beneficio datæ sunt: dimidium omnium oblationum, & eleemosynarum prælibatæ Plebi oblatarum & offerendarum, cum dimidia parte omnium terrarum, quas habuit Gizo Pater Joannis Episcopi, quas videlicet prænominatæ Ecclesiæ & Canonicis cum una domo in urbe dedit, scilicet Ecclesiam sanctæ Mariæ in Lapegi sitam, & duos mansos in Ilci, & vineam & terram in Plano Suanensi. Hæc omnia, & quæ sæpe dictæ Canonicæ a fidelibus oblata, vel amodo offerenda sunt, tibi, Vitalis dilecte fili, tuisque successoribus, Clericisque in ea ordinatis & ordinandis, & in sancto proposito permansuris, concedimus, & concessa confirmamus; & nullus unquam Episcopus, nullus Imperator, nullus Rex, nullus Marchio, nullus Comes, nullus Vicecomes, nullus Castaldus, nulla magna parvaque persona, ea inde audeat auferre, vel retollere, aut vos inquietare aut molestias inferre, sed quiete permittamini vivere, & Deo servire. Si quis autem temerario ausu hanc apostolicam sanctionem infringere tentaverit, nisi admonitus resipuerit, & emendaverit, gladio anathematis percutiatur, ut in præsenti carne pereat; & Deus, dum judicare venerit, spiritu oris sui eum interficiat. Qui vero pius conservator extiterit, sancti Petri nostramque benedictionem, & a Domino Jesu Christo promereatur æternam remunerationem.

Decretum pro quiete bonorum hujusmodi.

Anathema contra violatores Privilegii hujus.

Datum per manus Humberti Episcopi Ecclesiæ sanctæ Sylvæ Candidæ V. Kalend. Maias anno ab incarnatione Domini millesimo LXI. anno III. Pontificatus Nicolai Papæ II. Indictione XIII.

Dat. die 27. Aprilis anno Domini 1061. Pontif. anno III.

IX.

Confirmatio Privilegiorum Ecclesiæ Wesmonasteriensis, quam in honorem S. Petri Apostoli Edvvardus rex Anglorum erexit.

Edidit Aeroldus Abbas Rievallis in vita S. Edvvardi Regis: inter Hist. Anglic. Script X. ed. Seldeno pag. 387.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, gloriosissimo, ac piissimo, omnique honore dignissimo, spirituali quoque filio nostro, Edwardo Anglorum Regi visitationem omnimodam, salutem mellifluam, & benedictionem Apostolicam.

OMnipotenti Deo referimus grates, qui vestram prudentissimam excellentiam in omnibus ornavit & decoravit erga beatum Petrum Apostolorum principem, & nobiscum habere dilectionem, & in omnibus apostolicis consentire censuris. Literas igitur vestræ nobilitati transmittimus, & per eas societatem sanctorum Apostolorum, & nostram vobis damus, orantes misericordiam illius, qui est Dominus omnium, & Rex super omnia solus, ut ipse vos participem faciat ex omnibus, si qua sunt coram Deo, bonis operibus nostris: & fratres nos, ac socios in sua dilectione constituat in omni tempore amplius, ac non minorem partem nostri obsequii vobis reconsignet in suo regno, quam nobismetipsis provenire optamus. Erimus etiam deinceps pro vobis sine dubio orantes assidue, ut ipse Deus vobis subjiciat hostes & inimicos, qui contra vos voluerint insurgere: & confirmet vos in paterno solio & propria hæreditate. At beatus Petrus sit vobis custos & adiutor semper in omni tribulatione. Claret enim, Anglorum Reges pro reverentia & devotione, quam exhibuerunt beato Petro, gloria & honore floruisse, ac ipsius patrocinio famosos triumphos obtinuisse: cujus beati Apostoli meritis vestro desiderio & voluntati omnipotens Deus præstet effectum, & confirmet vobis paterni regni imperium, & tribuat pacis incrementum, & post præsentis vitæ decursum perducat ad æternum permanentis gloriæ imperium. Renovamus ergo, & confirmamus, ac augemus vobis privilegia vestra, scilicet, ut absoluti sitis ab illo voto, quod timebatis, & ab omnibus aliis peccatis & iniquitatibus vestris, auctoritate illius, qui me licet indignum suæ sanctæ præesse voluit Ecclesiæ. Præterea illi loco, quem sub nomine sanctæ penitentiæ constituendum & meliorandum succepistis, quoniam, ut fertur, primo antiquitus consecrationem a beato Petro accepit, cuius, licet indigni, Vicarii sumus, & quia regia antiquitus Sedes est, ex auctoritate Dei, & sanctorum Apostolorum, atque hujus Romanæ Sedis, & nostra concedimus, permittimus, & solidissime confirmamus, ut amplius in perpetuum regiæ constitutionis & consecrationis locus sit, atque repositorium regalium insignium, & habitatio perpetua Monacorum, qui nulli omnino personæ nisi regiæ subdantur, habeantque potestatem, secundum regulam sancti Benedicti, per successiones eligere ex se idoneos Abbates; neque introducatur per violentiam extranea persona, nisi quam concors Congregatio esse præelegerit. Absolvimus etiam eum locum ab omni servitio & dominatione episcopali, ut nullus Episcopus illuc introeat ordinaturus, aut præcepturus aliquid, nisi ex petitione & consensu Abbatis & Monachorum. Et habeat idem locus liberum procintum, id est ambitum, & cæmeterium mortuorum circa se, absque Episcopali vel cujuslibet respectu vel exactione, & omnia, quæ ad libertatem & exaltationem illius loci, ad honorem Dei pertinentia per nostram auctoritatem accedere possunt, hilari atque promptissima voluntate concedimus. Possessiones autem, quas antiqui Reges, seu quicumque alii homines, vos quoque, & vestri barones, ad eumdem locum contulistis, & cartas, quæ ex eis factæ sunt, divina & nostra auctoritate roboramus, & ratas ac stabiles esse decernimus: & infractores earum, vel invasores, vel diminutores, aut dispersores, venditores etiam, æterna maledictione cum Juda proditore damnamus, ut in beata partem non habeant resurrectione; sed a beato Petro Apostolo se judicandos sciant, quando sedebit cum suis Coapostolis judicans duodecim tribus Israel. Vobis vero & posteris vestris Regibus committimus advocationem & tuitionem ejusdem loci, & omnium totius Angliæ Ecclesiarum, ut vice nostra cum consilio Episcoporum & Abbatum constituatis ubique, quæ

Regem suscipit in societatem apostolicam.

Laudat Anglorum Regū pietatem in sanctum Petrum.

Concedit privilegia.

Vvestmonasterium sit regiæ consecrationis locus &c.

Electio Abbatis penes Monachos, qui tamen sit de Congregatione.

Immunitas ab Episcopali jure.

Confirmatio donationum omnium.

Damnatio inobservantiū.

Reges Angliæ Ecclesiarum regni Advocati.

quæ justa sunt, scientes pro hoc vos recepturos mercedem ab eo, cujus regnum & imperium non desinet, nec minuetur in Sæculum. Valete. *(a)*

X.

Canones a Nicolao Papa II. promulgati in ConcilioRomano centum& tredecimPatrum,in quo Berengarius hæresi sua tertiúm abjurata, fidem Catholicam tertio professus est, & de electione Romani Pontificis Constitutio edita fuit. *(b)*

Ex Concil. Tom. xii.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei, omnibus Episcopis Catholicis, cunctoque Clero, & Populo salutem charissimam, & apostolicam benedictionem.

Exordium.

Vigilantia universalis regiminis assiduam solicitudinem omnibus debentes, saluti quoque vestræ providentes, quæ in Romana Synodo nuper celebrata, coram centum tredecim Episcopis, nobis licet immeritis præsidentibus, sunt canonice constituta, vobis notificare curamus; quia ad salutem vestram executores eorum vos esse optamus, & apostolica auctoritate jubendo, mandamus.

I.

De Pontificis electione per Cardinales Episcopos.

Primo namque, inspectore Deo, est statututum, ut electio Romani Pontificis in potestate Cardinalium Episcoporum sit: ita ut si quis Apostolicę Sedi sine præmissa concordi, & canonica electione eorum, ac deinde sequentium Ordinum religiosorum, clericorum, & laicorum consensu, inthronizatur, is non Papa vel apostolicus, sed apostaticus habeatur.

II.

De non expilandis domibus Episcoporum defunctorum.

Ut moriente Romano Pontifice, vel cujuscumque civitatis, nullus pręsumat facultates eorum invadere, sed successoribus eorum reserventur integræ.

III.

De Presbyteris, vel Clericis in concubinatu viventibus.

Ut nullus missam audiat presbyteri, quem scit concubinam indubitanter habere, aut subintroductam mulierem. Unde etiam ipsa sancta Synodus hoc capitulum sub excommunicatione statuit, dicens: Quicumque Sacerdotum, diaconorum, subdiaconorum, post constitutum beatæ memoriæ prędecessoris nostri sanctissimi Papæ Leonis de castitate clericorum, concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, auctoritate beatorum Apostolorum Petri & Pauli præcipimus, & omnino contradicimus, ut missam non cantet, neque euangelium vel epistolam ad missam legat, neque in presbyterio ad divina officia cum iis, qui pręfatę constitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab Ecclesia suscipiat, quousque a nobis sententia super hujusmodi, Deo concedente, procedat.

IV.

Clerici castitatem servantes omnia cõmunia habeãt in Ecclesiis.

Et præcipientes statuimus, ut ii prædictorum ordinum, qui idem prædecessori nostro obedientes castitatem servaverunt, juxta Ecclesias, quibus ordinati sunt, sicut oportet religosos clericos, simul manducent, & dormiant: & quidquid eis ab Ecclesiis venit, communiter habeant. Et rogantes monemus, ut ad apostolicam, communem scilicet, vitam summopere pervenire studeant.

V.

De decimis Ecclesiæ reddendis.

Deinde, ut decimæ & primitiæ seu oblationes vivorum & mortuorum, Ecclesiis Dei fideliter reddantur a laicis; & ut in dispositione Episcoporum sint. Quas qui retinuerint, a sanctæ Ecclesię communione separentur.

VI.

Ecclesiæ ex laicis nullo modo per Clericos obtinendæ.

Ut per laicos nullo modo quilibet clericus aut presbyter obtineat Ecclesiam, nec gratis, nec precio.

VII.

Contra ambitum Monachorum.

Ut nullus habitum Monachi suscipiat, spem aut promissionem habens, ut Abbas fiat.

VIII.

Duæ Ecclesiæ simul non tenendæ.

Nec aliquis presbyter duas Ecclesias simul obtineat.

IX.

De non promovendo per Simoniam.

Ut per simoniacam herésim nemo ordinetur vel promoveatur ad quodlibet Ecclesiasticum officium.

X.

Clericis a laicis non judicandi.

Ut cujuslibet ordinis clericos laici non judicent.

XI.

De consanguinea non ducenda in uxorem.

Ut de consanguinitate sua nullus uxorem ducat usque ad generationem septimam, vel quousque parentela cognosci poterit.

XII.

De laicis concubinam & uxorem habẽtibus.

Ut Laicus, uxorem simul & concubinam habens, non communicet Ecclesiæ.

XIII.

Laici repente ad gradum Ec.

Ut nullus Laicus ad quemlibet gradum Ecclesiasticum repente promoveatur; nisi post muta-

(a) Hæc acta fuisse anno 1060. testatur Baronius in Annalibus, ubi supraposítum refert Privilegium.

(b) Concilium hoc mense aprili, tertiaque hebdomada post Pascha anni 1059. habitum fuisse, nemini dubium. Illud in editione Veneta Conciliorum legitur quidem: nos vero apponendum hìc credidimus, cum hi Canones toto Orbe sint celeberrimi, atque ille potissimum, quo Romani Pontificis electio solis S. R. E. Cardinalibus tribuitur. Temporis vero chronologiam pervertere non dubitavimus, ut eos Canones sua potius nobilitate ac fama, quam hujusce Operis exigentia a nobis positos intelligatur.

clesiasticum non promovendi.

tatum habitum sæcularem diuturna conversatione inter clericos fuerit comprobatus.

Vos ergo hęc & alia sanctorum Patrum statuta fideliter & christiana reverentia observate, si vultis de sanctæ Romanę Ecclesię & Apostolicę Sedis pace & communione atque benedictione gaudere.

DECRETUM

Contra Simoniacos.

Dominus Papa Nicolaus Synodo in Basilica Constantiniana præsidens, dixit: Erga Simoniacos nullam misericordiam in dignitate servanda habendam esse decernimus; sed juxta Canonum sanctiones & decreta sanctorum Patrum, eos omnino damnamus, ac deponendos esse apostolica auctoritate sancimus. De iis autem, qui non per pecuniam, sed gratis sunt a Simoniacis ordinati, quia quæstio a longo tempore est diutius ventilata, omnem nodum dubietatis absolvimus, ita ut super hoc capitulo neminem deinceps ambigere permittamus. Quia igitur usque adhuc hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet Ecclesia valeat reperiri, quæ hoc morbo non sit aliqua ex parte corrupta; eos, qui usque modo gratis sunt a Simoniacis consecrati, non tam censura justitię, quam intuitu misericordiæ in acceptis Ordinibus manere permittimus: nisi forte alia culpa ex vita eorum contra Canones eis existat.

Contra Simoniacos iuxta Canonum statuta omnino procedendū.

Gratis a Simoniacis ordinati in suo gradu permaneant.

Tanta quippe talium multitudo est, ut dum rigorem canonici vigoris super eos servare non possumus, necesse sit, ut dispensatorie ad pię condescensionis studium nostros animos ad pręsens inclinemus. Ita tamen auctoritate sanctorum Apostolorum Petri & Pauli omnimodis interdicimus, ne aliquando aliquis successorum nostrorum ex hac nostra permissione regulam sibi vel alicui assumat, vel præfigat, quia hoc non auctoritas antiquorum Patrum jubendo aut concedendo promulgavit, sed temporis nimia necessitas permittendum a nobis extorsit. De cætero autem si quis hinc in posterum ab eo, quem simoniacum esse non dubitat, se consecrari permiserit; & consecrator, & consecratus non disparem damnationis sententiam subeat; sed uterque depositus pœnitentiam agat, & privatus a propria dignitate persistat.

Quod tamen inposterum in exemplum adduci nequeat.

De cætero & Simoniacus ordinans, & scienter ab eo ordinatus privationis pęnā incurrant.

Nihilominus auctoritate Apostolica decernimus, quod in aliis conventibus nostris decrevimus: Ut si quis pecunia, vel gratia humana, vel populari seu militari tumultu, sine concordi & canonica electione ac benedictione Cardinalium Episcoporum, ac deinde sequentium Ordinum religiosorum clericorum, fuerit Apostolicæ Sedi inthronizatus, non Papa vel Apostolicus, sed apostaticus habeatur; liceatque Cardinalibus Episcopis, cum religiosis & Deum timentibus clericis, invasorem, etiam cum anathemate, & humano auxilio & studio, a Sede Apostolica repellere, & quem dignum judicaverint, præponere. Quod si hoc intra Urbem perficere nequiverint, nostra authoritate apostolica extra Urbem congregati in loco, qui eis placuerit, eligant, quem digniorem & utiliorem Apostolicę Sedi perspexerint, concessa ei auctoritate regendi & disponendi res ad utilitatem sanctę Romanę Ecclesię, secundum quod ei melius videbitur juxta qualitatem temporis, quasi jam omnino inthronizatus sit.

De Papa Simoniace, vel militari tumultu electo.

Finis Tomi Primi.

IN-

Indiculus, seu GELASII I. Decretum de Libris in Ecclesia Catholica legendis vel rejiciendis juxta triplex Exemplar: *de quo in Præfatione ad hunc Primum Tomum.*

Genuinum Gelasii I. Decretum antehac ineditum.

Prodit ex antiquissimo codice Florentino, a CCl. V. V. Luca Holstenio, & Emmanuele a Schelestrate maximè commendato, cujus specimen characterum, unà cum Cathalogo Episcoporum Neapolitanæ Ecclesiæ, in eodem Ms. libro præmisso Vitis Pontificum Romanorum, primùm repræsentavit Franciscus Blanchinus in Proleg. To. II. Anast. Biblioth. pag. LIX. & sequentibus.

Incipit Decretum de recipiendis, & abiciendis libris, quod scriptum est à Gelasio Papa, cum LXX. eruditissimis Viris Episcopis, in Sede Apostolica, Urbe Roma.

I.

INcipit ordo veteris Testamenti.

Genesis lib. I.
Exodi lib. I.
Levitici lib. I.
Numeri lib. I.
Deuteronomii lib. I.
Jesu Navę lib. I.
Judicum lib. I.
Ruth lib. I.
Regum libri IIII.
Paralipomenon libri II.
Psalmorum CL. lib. I.
Salomonis libri III.
* Proverbiorum lib. I.
Ecclesiastes lib. I.
Item Sapientiæ lib. I.
Ecclesiasticus lib. I.

** Supple, Cantica Canticorum lib. I. quæ verba incautè fuerunt omissa ab Antiquario.*

Item ordo Prophetarum.

Isaiæ lib. I.
Hieremiæ lib. I. cum Cinoth; idest de Lamentationibus suis.
Hiezechielis lib. I.
Danielis lib. I.
Oseæ lib. I.
Amos liber I.
Michææ lib. I.
Joel lib. I.
Abdiæ lib. I.
Jonæ lib. I.
Nahum lib. I.
Habacuc lib. I.
Sophoniæ lib. I.
Aggæi lib. I.
Zachariæ lib. I.
Malachiæ lib. I.

Item ordo Historiarum.

Job lib. I.
Tobiæ lib. I.
Hesdræ lib. II.
Esther lib. I.
Judith lib. I.
Machabæorum libri II.

Item

Vulgatum Gelasii Decretum.

Ex Codice Furensi emendatiùs editum sub nomine Hormisdæ a Petro Francisco Chiffletio.
Hoc secundum ordine damus, ut cum Fontaniniano ac nostro Florentino collatum, suas interpolationes omnes, atque additiones prodat.

Incipit Decretale in urbe Roma ab Hormisda Papa editum.

De Scripturis Divinis quid universaliter Catholica recipiat Ecclasia, vel post hac, quid vitare debeat.

I.

ORdo de veteri Testamento quē Sancta & Catholica Romana suscipit & honorat Ecclesia, iste est.

Genefeos liber I.
Exodi liber I.
Levitici liber I.
Numeri liber I.
Deuteronomii liber I.
Jesu Nave liber I.
Judicum liber I.
Ruth liber I.
Regum libri IV.
Paralipomenon libri II.
Psalmorum CL. liber I.
Salomonis libri III.
Proverbia, Ecclesiastes, & Cantica Canticorum.
Item Sapientiæ liber I.
Ecclesiastici liber I.

Item ordo Prophetarum.

Esaiæ liber I.
Hieremiæ liber I. cum Cinoth ac Lamentationibus suis.
Ezechielis liber I.
Danielis liber I.
Osee liber I.
Amos liber I.
Michææ liber I.
Johel liber I.
Abdiæ liber I.
Jonæ liber I.
Naum liber I.
Abacuc liber I.
Sophoniæ liber I.
Aggæi liber I.
Zachariæ lib. I.
Malachiæ liber I.

Item ordo Historiarum.

Job liber I.
Tobiæ liber I.
Esdræ libri II.
Esther liber I.
Judith liber I.
Machabæorum libri II.

Item

Idem Gelasii Decretum.

Nuper cum nævis in lucem editum ex codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ n. 493. fol. 101. a Cl. V. Justo Fontanino Archiepiscopo Ancyrano, pag. 317. in Appendice Actorum veterum, de quibus facta est mentio in libro secundo Operis ejus, de Antiquitatibus Hortæ, quodque nos suo loco dedimus sub Gelasio: nunc verò denuo recognitum, & ad originale in aliquibus emendatum.

Incipit Decretalem (*sic*) Scī Gelasii Papæ urbis Romæ.

GELASII DECRETUM Ex Cod. Florentino.

*Lege, æterni. *cod. suscepit.

Item ordo Scripturarum novi & veteris Testamenti, quem Sancta & Catholica Romana *suscipit, & veneratur Ecclesia: idest.*

Evangeliorum libri IIII.
Secundum Matthæum lib. I.
Secundum Marcum lib. I.
Secundum Lucam lib. I.
Secundum Joannem lib. I.
Item Actuum Apostolorum lib. I.
Epistolæ Pauli Apostoli n. XIV.
Ad Romanos Epistola I.
Ad Corinthios Epistolæ II.
Ad Ephesios Epistola I.
Ad Thessalonicenses Epistolæ II.
Ad Galatas Epistola I.
Ad Philippenses Epistola I.
*

** Antiquarius oscitanter omisit:* Ad Colossenses Epistola I.

Ad Timotheum Epistolæ II.
Ad Titum Epistola I.
Ad Philemonem Epistola I.
Ad Hebræos Epistola I.
Item Apocalypsis Joannis liber I.
Item Canonicæ Epistolæ n. VII.
Petri Apostoli Epistolæ II.
Jacobi Apostoli Epistola I.
Johannis Apistoli Epistola I.
Alterius Joannis Presbyteri Epistolæ II.
Judæ *Zelotis Apostoli Epistola I.

Cod. Zeloes, E *pro* I.

Explicit Canon novi Testamenti. Item dictum est.

II.

Post has omnes Propheticas, & Evangelicas atque Apostolicas, quas superius depromsimus Scripturas, quibus Ecclesia Catholica per gratiam Dei fundata est, etiam illud intimandum putavimus, quod, quamvis universæ per Orbem Catholicæ diffusæ Ecclesiæ unus thalamus Christi sit; Sancta tamen Romana Ecclesia nullis Synodicis constitutis cæteris Ecclesiis prælata est; sed evangelica voce Domini & Salvatoris nostri, Primatum obtinuit. *Tu es Petrus*, inquiens, *& super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam Et tibi dabo claves Regni Cælorum; & quæcumque ligaveris super terram, erunt ligata & in Cælo; & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in Cælo.*

Addita est etiam societas Beatissimi Pauli Apostoli, vasis electionis, qui non diverso, sicut heresses garriunt, sed uno tempore, uno eodemque die, gloriosam mortem cum Petro, in urbe Roma, sub Cæsare Nerone agonizans, coronatus est. Et pariter supradictam sanctam Romanam Ecclesiam Christo Domino consecrarunt; aliisque omnibus urbibus in universo Mundo sua præsentia

**Cod.* mendosè, abdita. **Cod.* hæresei.

GELASII DECRETUM Ex Cod. Furensi.

Item ordo Scripturarum novi & æterni Testamenti.

Euangeliorum libri IV.
Secundum Matthæum liber I.
Secundum Marcum liber I.
Secundum Lucam liber I.
Secundum Johannem liber I.
Item Actuum Apostolouum lib. I.
Epistolæ Pauli Apostoli num. XIV.
Ad Romanos Epistola I.
Ad Corinthios Epistolæ II.
Ad Ephesios Epistola I.
Ad Thessalonicenses Epistolæ II.
Ad Galathas Epistola I.
Ad Philippenses Epistola I.
Ad Colossenses Epistola I.
Ad Timotheum Epistolæ II.
Ad Titum Epistola I.
Ad Philemonem Epistola I.
Ad Hebræos Epistola I.
Item Apocalypsis Johannis lib. I.
Item canonicæ Epistolæ numero septem.
Petri Apostoli Epistolæ II.
Jacobi Apostoli Epistola I.
Johannis Apostoli Epistolæ III.
Judæ Zelotis Apostoli Epistola una.

II.

Post has omnes propheticas & euangelicas, atque apostolicas, quas superius depromsimus Scripturas, quibus Ecclesia catholica per gratiam Dei fundata est, etiam illud intimandum putavimus, quod quamvis universæ per Orbem diffusę catholicæ Ecclesiæ unus thalamus Christi sit, sancta tamen Romana Ecclesia nullis Synodicis constitutis ceteris Ecclesiis prælata est, sed euangelica voce Domini & Salvatoris nostri, Primatum obtinuit; *Tu es Petrus*, inquientis, *& super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferni non prævalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni cælorum: & quæcumque ligaveris super terram erunt ligata & in Cælo: & quæcumque solveris super terram erunt soluta & in Cælo.*

Addita est etiam societas beatissimi Pauli Apostoli, vasis electionis; qui non diverso, sicut hæretici garriunt, sed uno tempore, uno eodemque die gloriosa morte cum Petro in urbe Roma sub Cæsare Nerone agonizans coronatus est. Et pariter supradictam sanctam Romanam Ecclesiam Christo Domino consecrarunt, aliisque omnibus urbibus in universo Mundo, sua præsentia

GELASII DECRETUM Ex Cod. Vaticano.

I.

Post propheticas & Euangelicas, atque apostolicas Scripturas, quibus Ecclesia catholica per gratiam Dei fundata est, etiam illud intimandum putavimus, quod quamvis universæ per orbem Catholicæ defusæ Ecclesiæ unus thalamus Christi sit, sancta tamen Romana Ecclesia nulla Sinodicis constitutis ceteris Ecclesiis prælata est, sed Euangelica voce Domini & Salvatoris nostri primatum optinuit. *Tu es Petrus*, inquiens, & *super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, & tibi dabo claves Regni cælorum & quæcumque ligaveris super terram erunt ligata & in cælo, & quæcumque solveris super terram erunt soluta & in cœlo.*

Cui data est etiam societas Beatissimi Pauli Apostoli, vas electionis, qui non diverso, sicut heresi garriunt, sed uno tempore, uno eodemque die gloriosam mortem cum Petro in urbe Roma sub Cæsare Nerone agonizans coronatus est, & pariter supradictam sanctam Romanam ecclesiam Christo Domino consecrarunt, aleisque omnibus in universo mundo sua præsentia

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Florentino.

sentia, atque venerando triumpho pertulerunt.

Est ergo prima Petri Apostoli *Sedes Romana Ecclesia, non habens maculam, nec rugam, nec aliquid ejusmodi.

Secunda autem Sedes apud Alexandriam Beati Petri nomine à Marco ejus discipulo atque Evangelista consecrata est. Ipseque in Ægypto directus à Petro Apostolo, verbum veritatis prædicavit, & gloriosum consummavit martyrium.

Tertia verò * Sedes Antiochia Beatissimi Petri Apostoli habetur honorabilis, eo quod illic, priusquam Romæ venisset, habitavit; & illic primum nomen Christianorum novellæ gentis exortum est.

*Cod. mendosè, Sedis.

*Cod. Sedis.

III.

Et quamvis aliud fundamentum nullus possit ponere, præter id, quod positum est, Christus Jesus; tamen ad ædificationem sancta* idem Romana Ecclesia, post illas veteris vel novi Testamenti, quas regulariter superius enumeravimus, etiam alias suscipi non prohibet scripturas.

Sanctam Synodum Nicænam secundum CCCX & VIII. Patres, mediante Maximo Constantino Augusto.

Sanctam Synodum Ephesiam, in qua Nestorius damnatus est, consensu Beatissimi Cælestini Papæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ Sedis Antistite, & Arcadio Episcopo * ab Italia destinato.

Sanctam Synodum Calcidonensem, mediante Marciano Augusto, & Anatholio Constantinopolitano Episcopo, in qua Nestoriana, & Euthiciana*hæreses, simul cum Dioscoro ejusque complicibus, damnatæ sunt.

*lege, item.

*Cod. ab Itali destinatum, mendosè.

*Cod. hæresis.

IV.

Item opuscula Beati *Cæcilii Cypriani Martyris, & Chartaginensis Episcopi.

Item opuscula B. Gregorii Nanzanzeni Episcopi.

*Cod. Cecili.

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Furensi.

sentia atque venerando triumpho prætulerunt.

Est ergo prima Petri Apostoli Sedes Romana Ecclesia; non habens maculam, neque rugam, nec aliquid hujusmodi.

Secunda autem Sedes apud Alexandriam Beati Petri nomine a Marco ejus discipulo atque Evangelista consecrata est. Ipseque in Ægypto, directus a Petro Apostolo verbum veritatis prędicavit, & gloriosum consummavit martyrium.

Tertia verò Sedes apud Antiochiam item beatissimi Apostoli Petri habetur honorabilis, eo quod illic priusquam Romam venisset habitavit: & illic primum nomen Christianorum novellæ gentis exortum est.

III.

Et quamvis aliud fundamentum nullus potuit ponere pręter id, quod positum est, quod est Christus Iesus; tamen ad ædificationem nostram eadem Romana Ecclesia, post illas veteris vel novi Testamenti, quas regulariter superius enumeravimus, etiam has suscipi non prohibet scripturas. Id est sanctam Synodum Nicænam secundum trecentos decem & octo Patres, mediante Maximo Constantino Augusto; in qua Arrius hæreticus condemnatus est.

Sanctam Synodum Constantinopolitanam, mediante Theodosio seniore Augusto; in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit.

Sanctam Synodum Ephesinam, in qua Nestorius damnatus est consensu beatissimi Cælestini Papæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ Sedis Antistite, & Arcadio episcopo ab Italia destinato.

Sanctam Synodum Calchedonensem, mediante Marciano Augusto, & Anatolio Constantinopolitano Episcopo, in qua Nestoriana, & Eutychiana hęresis, simul cum Dioscoro ejusque complicibus damnatæ sunt. Sed & siqua sunt Concilia a sanctis Patribus hactenus instituta, post istorum quatuor auctoritatem & custodienda & recipienda decrevimus.

IV.

Jam nunc subjiciendum de Opusculis sanctorum Patrum, quæ in Ecclesia catholica recipiuntur.

Opuscula beati Cæcilii Cipriani Martyris, Carthaginensis episcopi in omnibus recipienda.

Item opuscula Beati Gregorii Nazianzeni episcopi.

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Vaticano.

sentia atq; venerãdo triumpho ptulerunt.

Est ergo prima Petri Apostoli Sedis Romana Ecclesia, non habens maculam, nec rugam, nec aliquid ejusmodi.

Secunda autem Sedis apud Alexandriam beati Petri nomen. a Marco ejus discipulo Evangelista consegrata est. Ipseque a Petro Apostolo in Ægipto directus, verbum veritatis prædicavit, & gloriosum consummavit martyrium.

Tertia vero Sedis apud Antiochiam item beatissimi Petri Apostoli habetur honorabilis, eo quod illic prius quam Romam venisset, habitavit; & illic primum nomen Christianorum novellę gentis exortus est.

II.

Et quamvis aliud fundamentum nullus possit ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus; tamen ædificationem sanctam idem Romanam ecclesiã * post illas veteris vel novi Testamenti, quas regulariter suscipimus, etiam suscipi non prohibet scripturas. Idem sanctam Sinodum Nicenam CCC. rum X. & VIII Patrum, mediante Maximo Constantino Augusto.

Sanctam Senodum * Efisinam, in qua Nestorius damnatus est, consensu Cælestini Papæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ Sedis Antestite, & Arcadio ab Italia distinato.

Sanctam Sinodum Calcedonensem, mediante Marciano Augusto & Anatholio Constantinopolitano Epo. in qua Nestoriana, Antiochiana, & Euthiciana hereses simul cum Dioscoro, ejusque complicibus damnatæ sunt.

III.

Incipiunt opuscula recipienda.

Item opuscula beati Cicili Cipriani martiris, & Cartaginensis epi.

Opuscula beati Gregorii Nazazensis epi.

* *Hæc animadversione digna sunt pro tuendo Canone Scripturarum in Cod. Vaticano, vel oscitanter omisso, vel a punienda manu jamdudum, ut videtur, ex limbo pagellarum, abscisso.*

* *Secundis curis*, Ephesinam.

Eutichiana, *additum secundis curis, forte ab eodem Antiquario.*

verba: Incipiunt opuscula recipienda: *addita sunt secundis curis ad calcem paginæ; &, ut videtur a recentiori Scriba.*

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Florentino.

Item opuscula B. Athanasii Alexandrini Episcopi.

Item opuscula B. Johannis Constantinopolitani Episcopi.

Item opuscula B. Theophili Alexandrini Episcopi.

Item opuscula B.*Cylli Alexandrini Episcopi.

*Lege, Cyrilli.

Item opuscula B. Hilarii Pictaviensis Episcopi.

Item opuscula B. Ambrosii Mediolanensis Episcopi.

Item opuscula B. Augustini* Yponeregi Regionensis Episcopi.

*Lege, Hipponeregiensis.

Item opuscula B. Hieronymi Presbyteri.

Item opuscula B. Prosperi viri religiosissimi.

Item epistolam B. Papę Leonis, ad Flavianum Constantinopolitanum Episcopum destinatam: de cujus Textu quispiam si usq; ad unum jotam disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit anathema sit.

Item opuscula atque tractatus omnium Patrum Orthodoxorum; qui in nullo à Sanctæ Romanæ Ecclesiæ consortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prædicatione sejuncti sunt; sed ipsius communicationi, per gratiam Dei, usque in ultimum diem vitæ suæ fuere participes * legendos decernimus.

*Cod. legendo decerneret.

Item Decretales Epistolas, quas Beatissimi Papæ diversis temporibus ab Urbe Romana pro diversorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas esse.

Item gesta sanctorum Martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis irradiant. Quis Catholicorum dubitet majora eos in agonibus fuisse perpessos? nec suis viribus, sed Dei gratia & adjutorio, universa tolerasse? Sed ideo secundùm antiquam consuetudinem singulari cautela in sancta Romana Ecclesia non leguntur, quia & eorum, qui conscripsere, nomina penitus ignorantur, & ab infidelibus, & idiotis superflua, aut minus* acta, quam rei ordo fuerit, esse putantur; sicut cujusdam Cyrici, & Julittæ; sicut Georgii, aliorumque ejusmodi passiones, quæ ab hæreticis perhibentur compositæ. Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana Ecclesia non leguntur. Nos tamen cum prædicta Ecclesia omnes Martyres, & eorum gloriosos agones, qui Deo magis quàm

*Lege, si placet, apta.

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Furensi.

Item opuscula beati Basilii Cappadociæ episcopi.

Item opuscula beati Athanasii Alexandrini episcopi.

Item opuscula beati Johannis Constantinopolitani episcopi.

Item opuscula beati Theophili Alexandrini episcopi.

Item opuscula beati Cyrilli Alexandrini episcopi.

Item opuscula beati Hilarii Pictaviensis episcopi.

Item opuscula Beati Ambrosii Mediolanensis episcopi.

Item opuscula Beati Augustini Hipponeregiensis episcopi.

Item opuscula Beati Hieronymi presbyteri.

Item opuscula Beati Prosperi viri religiosissimi.

Item epistolam Beati Papæ Leonis ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum destinatam: de cujus textu quispiam si usque ad unum jota disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit.

Item opuscula atque tractatus omnium Patrum orthodoxorum, qui in nullo a sanctæ Romanæ Ecclesiæ consortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prædicatione sejuncti sunt; sed ipsius communicationi per gratiam Dei usque in ultimum diem vitæ suæ fuere participes, legendos decernimus.

Item decretales epistolas, quas beatissimi Papæ, diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas.

Item Gesta sanctorum Martyrum, quæ multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis inradiant. Quis ista Catholicorum dubitet, & majora eos in agonibus fuisse perpessos? nec suis viribus, sed Dei gratia & adjutorio universa tolerasse? Sed ideo secundùm antiquam consuetudinem, singulari cautela in sancta Romana Ecclesia non leguntur, quia & eorum qui conscripsere, nomina penitus ignorantur; & ab infidelibus, & idiotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, esse putantur. Sicut Quirici cujusdam, & Julittæ; sicut Georgii, aliorumque ejusmodi Passiones, quæ ab hæreticis perhibentur compositæ. Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana ecclesia non leguntur. Nos tamen cum prædicta Romana Ecclesia, omnes Martyres, & eorum gloriosos agones, qui Deo magis

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Vaticano.

Item opuscula beati Basili Capadociæ epi.

Item opuscula beati Athanasi Alexandriæ epi.

Item op. beati Johannis Costantinopolitanæ epi.

Item op. beati Theophili Alexandriæ epi.

Item op. bī Helari Pictavinsis epi.

Sec. cur. Pectavensis.

Item op. bī Ambrosi Mediolanensis epi.

Sec. cur. Modiolanensis.

Item op. bī Augustini Ypponereginsis epi.

Item op. bī Hieronimi prbi.

Item op. Prosperi viri religiosissimi.

Item epistola bī Leonis Pap. ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum distinat. cujus textum quispiam suis, que ad unum jota dispotaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit.

Item op. tractatus omnium Patrum Ortodoxorum, qui in nullo a scæ ecclesiæ Romane consortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prędicatione sejuncti sunt, sed ipsius communicatione per gratiam Dei usque in ultimum vitæ suæ fuere participes, legende decernimus.

Item decretales epistolas, quas beatissimi Pap. diversis temporibus ab urbe*Roma pro diversorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter suscipiendas.

* *Ante* Roma, *deletur verbum in codice, quod legi nequit, exceptis ultimis elementis*, io.

Item gesta sanctorum Martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis inradiant. Quis ista Catholicorum dubitet majora eos in agonibus fuisse perpessos, nec suis viribus, sed Dei gratia, & adjutorio? Singulari cautella in sca Romana ecclesia non leguntur, quia & eorum, qui conscribere nomina penitus ignoratur; & ab Infidelibus & idiotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, esse putantur. Sicut cujusdam Cirici & *Julitæ, sicut Giorgi, aliorumque hujusmodi passiones, q. ad hereticis perhibentur conpositæ. Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsanandi*orreretur occasio, in sca Romana ecclesia non leguntur. Nos tamen cum prędicta ecclesia omnes Martyres, & eorum gloriosos agones, qui Dō magis, quam hominibus noti sunt, omni devotione veneramur.

* *Pr. curis*, Jolitæ.

* *Sec. cur.* orriretur.

Item

GELASII DECRETUM Ex Cod. Florentino.

quàm hominibus noti sunt omni devotione veneramur.

Item vitas Patrum, Pauli, Antonii, Hilarionis, & omnium Hæremitarum, quas tamen vir Beatissimus descripsit Hieronymus, cumhonore suscipimus.

Item Actus Beati Silvestri Apostolicæ Sedis Præsulis, licet ejus qui conscripserit nomen ignoretur, à multis tamen in urbe Roma Catholicis legi cognovimus, & pro antiquo usu multæ hoc imitantur Ecclesiæ.

Item * scriptura de Inventione Crucis, & aliam scripturam de inventione capitis Beati Johannis Baptistæ * nobelle quidem relationes sunt, & nonnulli ea Catholici legunt; sed cum hæc ad Catholicorum manus advenerint, Beati Apostoli Pauli præcedat sententia: *omnia probate: quod bonum est, tenete*.

** Lege, scripturam: & infra ** novellæ.

Item Ruphinus vir religiosus plurimos Ecclesiastici operis edidit libros; nonnullas etiam Scripturas interpretatus est. Sed quoniam venerabilis Hieronymus eum in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa sentimus, quæ prædictum Beatum Hieronymum sentire cognoscimus. Et non solum de Ruphino, sed etiam de universis, quos vir sæpius memoratus, zelo Dei, & fidei religione reprehendit.

Item Origenis opuscula nonnulla, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus. Reliqua autem, cum Auctore suo, dicimus rennuenda.

Item Chronica Eusebii Cæsariensis, atque ejusdem Historiæ Ecclesiasticæ libros, quamvis in primo narrationis suæ libro tepuerit, & post in laudibus, atque excusatione Origenis scismatici unum conscripserit librum: propter rerum tamen singularum notitiam, quæ ad instructionem pertinent, usquequaque non dicimus rennuendos.

Item Orosium virum eruditissimum collaudamus, qui valde * necessaria nobis adversus Paganorum calumnias ordinavit historiam, miraque brevitate contextuit.

Lege, necessariam.

Item venerabilis viri Sedulii opus Paschale, quod heroicis descripsit versibus, insigni laude præferimus.

Item Juvenci nihilominus * lavoriosum opus non spernimus, sed miramur.

Cetera, queæ ab hereticis, sive scismaticis conscripta vel prædicata sunt, nullatenus * recipiat Catholica, & Apostolica Ecclesia Romana; e quibus pauca, quæ ad memoriam

** Lege,* laboriosum. V. *pro* B. *sæpe usurpabatur ab Antiquariis.*
** Lege,* recipit.

GELASII DECRETUM Ex Cod. Furensi.

magis, quam hominibus noti sunt, omni devotione veneramur.

Item Vitas Patrum, Pauli, Antonii, Hilarionis, & omnium Eremitarum. quas tamen vir beatissimus Hieronymus de scripsit, cum omni honore suscipimus.

Item Actus beatissimi Silvestri Apostolicæ Sedis Præsulis, licet ejus qui conscripsit nomen ignoretur: a multis tamen in urbe Roma Catholicis legi cognovimus: & pro antiquo usu multæ hoc in tantur Ecclesiæ.

Item scriptura de inventione dominicæ Crucis, & alia scriptura de inventione capitis beati Johannis Baptistæ, novellæ quidem relationes sunt, & nonnulli eas Catholici legunt. Sed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, beati Apostoli Pauli præcedat sententia; *Omnia probate, & quod bonum est retinete*.

Item Rufinus vir religiosissimus plurimos Ecclesiastici operis edidit libros: nonnullas etiam Scripturas interpretatus est. Sed quoniam venerabilis Hieronymus eum in aliquibus de arbitrii libertate notavit; illa sentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum sentire cognoscimus: & non solum de Rufino, sed etiam de universis quos vir sæpius memoratus, zelo Dei, & fidei religione reprehendit.

Item Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus: reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus renuenda.

Item Chronica Eusebii Cæsariensis, atque ejusdem Historiæ ecclesiasticæ libros, quamvis in primo narrationis suæ libro tepuerit, & post in laudibus atque excusatione Origenis schismatici unum conscripserit librum: propter rerum tamen singularum notitiam, quæ ad instructionem pertinent, usquequaque non dicimus renuendos.

Item Orosium virum eruditissimum conlaudamus, qui valde necessariam nobis adversus paganorum calumnias ordinavit Historiam, miraque brevitate contexuit.

Item venerabilis viri Sedulii Opus paschale, quod heroicis descripsit versibus, insigni laude præferimus.

Juvenci quoque nihilo minus laboriosum opus non spernimus, sed miramur. Cætera quæ ab hæreticis sive schismaticis conscripta vel prędicta sunt nullatenus recipit Catholica & Apostolica Romana Ecclesia: e quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a Catholicis vitanda sunt

GELASII DECRETUM Ex Cod. Vaticano.

Item vitas Patrum, Pauli, Antoni, Hilarionis, & omnium heremitarum, quas tamen vir beatissimus descripsit Hieronimus, cum omni honore suscipimus.

Item actus beati Silvestri Apostolicæ Sedis Præsolis, licet ejus, qui conscripsit nomine ignoretur: a multis tamen in urbe Roma Catholicis legi cognovimus, & pro antiquo usu multæ hæc imitantur ecclesiæ.

Item scriptura de Inventione Crucis dominicæ, & aliam scripturam de inventione capitis * Johannis Baptistæ novelle quidem relationis & nonnulli Catholici legunt. Sed cum hæc ad Catholicorum manus advenerint, Beati Pauli Apostoli precedet sententia, *omnia probate, quod bonum est tenete*.

** Sec. cur. additur τὸ* Johannis.

Item Rufinus vir religiosus plurimos ecclesiasticæ operis edidit libros, nonnullas etiam scripturas interpretatus est. Sed quм. beatissimus Hieronimus eum in aliquibus de arbitrio libertate notavit, illas sentimus, q. prædictum beatum Hienimum sentire cognoscimus, non solum de Rofino, sed etiam de universis, quos vir * S. sepius memoratus, zelo Dei, & fidei religione reprehendit.

** Ante S. nota marg. ∞*

Item Origenis nonnulla op. quæ vir beatissimus Hieronimus non repudiat, legenda suscipimus: reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus * renuendam.

** τὸ* renuendam *repositum sec. cur. Prius legebatur, ni fallimur,* renuim. recipiendam; *sed cultro litteræ intermediæ abrasæ oculos fugiunt, nec genuina lectio figi potest.*

Chronica Eusebi Cæsariensis, atque ejusdem Historiæ ecclesiasticæ libros, quamvis in primo narrationis suæ libro tepuerit, & post in laudibus atque excusatione Origenis scismatici unum conscripserit librum: propter rerum tamen singularum notitiam, q. ad instructionem pertinent, usquequaque non dicimus renuendos.

Item Orosium virum eruditissimum, * (quem) conlaudamus, qui valde nobis necessariam adversum paganorum calumnias ordinavit Historiam, miraque brevitate contextuit.

** quem, perperam additum secundis curis.*

Item venerabilis * Sedulii Paschale opus, quod * eruditis descripsit versibus insigni laude * preferimus.

** Sec. curis* Sydulii.
** Prim. curis* erroicis, *sec verò curis, ut in te xtu.*
** Pr. curis,* referimus; *secundis verò,* preferimus.

Item Juvenci nihilominus laboriosum opus non spernimus, sed miramus. Cetera, que ab hereticis scismaticis conscripta, vel prædicata sunt, nullatenus recipiet Catholica, & Apostholica Romana ecclesia: e quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a Catholicis vitan-

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Florentino.

riam venerunt,&àCatholicis vitanda sunt, credimus esse subicienda.

V.

INcipit notitia librorum Apocriphorum; idest,

In primis Ariminensem Synodum a Constantino Cæsare Constantini filio congregatam,mediante Tauro Præfecto,ex tunc,& nunc, & in æternum confitemur esse damnatam.

Itinerarium nomine Petri Apostoli, quod appellatur S. Clementis libri num. VIIII. apocryphum.

Actus nomine Andreæ Apostoli, apocr.

Actus nomine Thomæ Apostoli apocr.

Et nomine Petri Apostoli alios, apochr.

Actus nomine Philippi Apostoli, apocr.

Evangelia nomine Mathiæ, apocr.

Evangelia nomine Barnabæ, apocr.

Evangelia nomine Jacobi minoris,apocr.

Evangelia nomine Petri, apocr.

Evangelia nomine Thomæ, quibus Manichæi utuntur, apocr.

Evangelia nomine Bartholomæi Apostoli, apocr.

Evangelia nomine Andreæ,apocr.

Evangelia quæ falsavit Lucianus, apocr.

Evangelia quæ falsavit Hisicius, apocr.

Liber de Infantia Salvatoris, apocr.

Liber de nativitate Salvatoris,& de Maria,vel obstetrice eius,apocr.

Liber qui appellatur Pastoris apocr.

*Liber oms quas fecit Lucius discipulus diaboli, apocr.

*Lege, libri omnes, quos.

Liber qui appellatur fundamentum, apocr.

Liber qui appellatur Thesaurum, apocr.

Liber de filiabus Adæ Lepto Genesibus, apocr.

Centone de Christo Vergilianis compaginatum versibus, apocr.

Liber qui appellatur Actus Theclæ & Pauli, apocr.

Liber qui appellatur Nepotis, apocr.

LiberProverbiorum ab hæreticis conscriptus, & sancti Xisti nomine præsignatus apocr.

Reve-

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Furensi.

sunt, credidimus esse subdenda.

V.

IN primis Ariminensem Synodum, a ConstantioCæsareConstantini filio congregatam, medi ante Tauro Præfecto, ex tunc & nunc, in æternum confitemur esse damnatam.

Itinerarium quoque in nomine Petri Apostoli,quod appellatur sancti Clementis libri numero novem, apocryphum esse scimus.

Actus nomine Andreæ Apostoli, apocryphum.

Actus nomine Thomæ Apostoli, libri X. apocryphi.

Actus nomine Petri Apostoli, apocryphi.

Actus nomine Philippi Apostoli, apocryphi.

Evangelia nomine Mathiæ Apostoli, apocrypha.

Evangelia nomine Barnabæ,apocrypha.

Evangelia nomine Jacobi minoris, apocrypha.

Evangelia nomine Petri Apostoli, apocrypha.

Evangelia nomine Thomæ Apostoli, quibus Manichæi utuntur, apocrypha.

Evangelia nomine Bartholomæi Apostoli, apocrypha.

Evangelia nomine AndreæApostoli, apocrypha.

Evangelia quæ falsavit Lucianus, apocrypha.

Evangelia quæ falsavit Isicius, apocrypha.

Liber de InfantiaSalvatoris,apocryphus.

Liber de nativitate Salvatoris,& de Maria, vel obstetrice, apocryphus.

Liber, qui appellatur Pastoris, apocryphus.

Libri omnes, quos fecit Lucius discipulus diaboli, apocryphi.

Liber, qui appellatur Fundamentum, apocryphus.

Liber,qui appellatur Thesaurum, apocryphus.

Liber de filiabus Adæ, hoc est, Leptogenesis, apocryphus.

Liber, qui appellatur Actus Teclæ & Pauli, apocryphus.

Liber qui appellatur Nepotes, apocryphus.

Liber Proverbiorum, qui est ab hæreticis conscriptus,&sub nomine sancti Sixti præsignatus, apocryphus.

Reve-

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Vaticano.

vitanda sunt credidimus esse subdenda.

IV.

NOtitiam librorum apocriforum,qui non recipiuntur.

Arimenensium Sinodum,a Constantio Cæsare Constantini Augusti filium congregatam, mediante Tauro Profecto,ex tunc& nunc & in æternum confitemur esse damnata.

Itenerarium nomine Petri Apostoli, quod appellatur Sci Clementis, apogrifum.

Actus nomen Andreæ Apl. apg.

Actus nomen Thomæ Apl.libros x. apg.

Actus nõm. Petri Apl. alios,apg.

Actus nõm Philippi Apl. apg.

Evangelium nomẽn Mathiæ, apg.

Evangelium nõm Petri Ap. apg.

Evangelium nõm Jacobi minoris, apg.

Evangelium nõm. Barnabæ, apg.

Evangelium nõm. Thomæ, quibus Manichei utuntur, apg.

Evangelium nomẽn Bartholomei Ap. apg.

Evangelium, * quem falsavit Lucianus, apg.

Evangelium, quem falsavit Eusicius, * & Lucius, apg.

* Ante, quem, deletur verbum quod legi nequit.
* & Lucius additum sec curis.

Lib. de infantia Salvatoris, apg.

Lib. de nativitate Salvatoris, & de Maria, vel obsetrice, apg.

Liber, qui appellatur Pastoris, apg.

Lib. omnes, quos fecit Lucius discipulus Diaboli, apg.

Lib. qui appellatur Fundamentum, apg.

Lib. qui appellatur Thesaurum, apg.

Lib. de filiabus Adæ lectum geneseos,apg.

Lib qui appellatur hactusThecle, vel, * Thollius, & Pauli Ap. apg.

*To Tollius additum sec curis.

Liber qui appellatur Nopotis, apg.

LiberProverbiorum abHereticis conscriptus, & sancti Xysti nomen prænotatus, apg.

Reve-

GELASII DECRETUM Ex Cod. Florentino,

Revelatio, quæ appellatur Pauli, apocr.

Revelatio, quæ appellatur Thomæ, apocr.

Revelatio, quæ appellatur Stephani, apocr.

Liber, qui appellatur Tranſitus Sanctæ Mariæ, apocr.

Liber, qui appellatur pœnitentia Adæ, apocr.

Liber de Vgia nomine gigante, qui poſt diluvium cum Dracone ab hereticis pugnaſſe perhibetur, apocr.

Liber, qui appellatur Teſtamentum Job, apocr.

Liber, qui appellatur pœnitentia Originis, apocr.

Liber, qui appellatur pœnitentia S. Cypriani, apocr.

Liber, qui appellatur pœnitentia Jamnæ & Mambræ, apocr.

Liber, qui appellatur Sortes Apoſtolorum, apocr.

Liber, qui appellatur Luſa Apoſtolorum, apocr.

Liber, qui appellatur Canones Apoſtolorum, apocr.

Liber Phiſiologus, ab hereticis conſcriptus, & B Ambroſii nomine perſignatus, apocr.

Hiſtoria Euſebi Pamphili, apocr.

Opuſcula Tertulliani, apocr.

Opuſcula Lactantii, ſive Africani, ſive Firmiani, apocr.

Opuſcula Poſtumiani & Galli, apoc.

Opuſcula Montani, Priſcillæ, & Maximillæ, apocr.

Opuſcula Fauſti Manichæi, apocr.

Opuſcula Commodiani, apocr.

Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocr.

Opuſcula Taſſii Cypriani, apocr.

Opuſcula * Arnovii, apocr.

Opuſcula Tichonii, apocr.

Opuſcula Caſſiani Presbyteri Galliarum, apocr.

Opuſcula Victorini Pettachionenſis, apocr.

Opuſcula Fauſti Regienſis Galliarum, apocr.

Finis Gelaſiani Decreti, ex Codice Florentino.

** Lege Arnobii. V. pro B.*

GELASII DECRETUM Ex Cod. Furenſi.

Revelatio, quæ appellatur Pauli Apoſtoli, apocrypha.

Revelatio, quæ appellatur Thomæ Apoſtoli, apocrypha.

Revelatio, quæ appellatur Sancti Stephani. apocrypha.

Liber, qui appellatur Tranſitus, id eſt, Adſumptio ſanctæ Mariæ, apocryphus.

Liber, qui appellatur Pœnitentia Adæ, apocryphus.

Liber de Eugenia nomine gigante, quæ cum dracone poſt diluvium ab hæreticis pugnaſſe fingitur, apocryphus.

Liber, qui appellatur Pœnitentia Origenis, apocryphus.

Liber, qui appellatur Pœnitentia Jamne & Mambre, apocryphus.

Liber, qui appellatur Sortes Sanctorum, apocryphus.

Liber, qui appellatur Luſa Apoſtolorum, apocryphus.

Liber, qui appellatur, Canones Apoſtolorum, apocryphus.

Liber phiſiologus, ab hæreticis conſcriptus, & beati Ambroſii nomine præſignatus, apocryphus.

Hiſtoria Euſebii Pamphili, apocrypha.

Opuſcula Tertulliani, apocrypha.

Opuſcula Lactantii, apocrypha.

Opuſcula Africani, apocrypha.

Opuſcula Poſtuminiani, apocrypha.

Opuſcula Montani, Priſcillæ & Maximillæ, apocrypha.

Opuſcula Fauſtini Manichæi, apocrypha.

Opuſcula Commodiani, apocrypha.

Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha.

Opuſcula Taſcii Cypriani, apocrypha.

Opuſcula Arnobii, apocrypha.

Opuſcula Ticonii, apocrypha.

Opuſcula Caſſiani Presbyteri Gallienſis, apocrypha.

Opuſcula Victorini Pictabienſis, apocrypha.

Opuſcula Fauſti Regienſis Galliarum, apocrypha.

Opuſcula Frumenti Cœci, apocrypha.

Centones de Chriſto, Virgilianis compaginati, apocryphi.

Epiſtola Jeſu ad Agarū, apocrypha.

Epiſtola Agari ad Jeſum, apocrypha.

Paſſio Quirici, & Julitæ, apocrypha.

Paſſio

GELASII DECRETUM Ex Cod. Vaticano.

Revelatio, qui appellatur Pauli, apg.

Revelatio, qui appellatur Thomæ, apg.

Revelatio, qui appellatur Stephani, apg.

Lib. qui appellatur Tranſitus, id eſt Adſumptio ſcæ Mariæ, apg.

Lib. qui appellatur Pœnitentia Ade, apg.

Lib. * Eugenii a nōm gigante, qui cum dracone poſt diluvium ab hereticit pugnaſſe perhibetur, apg.

Liber, qui appellatur Teſtamentum Iob, apg (Non hiſtoria beati Iob, ſet alius ab hereticis conſcriptus.)

Lib. qui appellatur penitentię Origenis, apg.

Lib. qui appellatur Pœnitentia ſci Cipriani, apg.

Lib. qui appellatur Pœnitentiæ Iamnæ, & Mambre, apg.

Lib. qui appellatur Sors Apoſtolorum, apg.

Lib. qui appellatur Luſa Apoſtolorum, apg.

Lib. filoſogus, qui ab Hereticis conſcriptus eſt, & beati Ambroſii nōm præſignatus, apg.

Hiſtoria Euſebi * Pamphili, apg.

Opuſcola Tertuliani, apg.

Op. Lactanti, apg.

Op. Affricani, apg.

Op. Poſtumiani & Galli, apg.

Op. Montani, Priſcillæ & Maximillæ, apg.

Op. omnia Fauſti Manichei, apg.

Op. Commodiani, apg.

Op. alterius Clementis Alexandrinæ, apg.

Opuſc. Tarſi Cipriani, apg.

Op. Arnobi, apg.

Op. Tigoni, apg.

Opuſcula Caſſiani Pbri Galliarum, apg.

Opus Victorini Petabionenſis, apg.

Op. Fauſti Regenſis Gallearum, apg.

Op. * Frumentini Coeci, apg.

* Centoneni de Xpo Virgilianis conpaginatum verſibus, apg.

Epiſtola Ihū ad Abgarum, apg.

Epla Abgari ad Ium, apg.

Paſſio Cirici & Iolitæ, apg.

Paſ-

** Pr. curis* Evige.

Verba uncinis clauſa adduntur ſecundis curis ad calcem membranæ

** Primis cur* Pampeli. *Sec. verò*, Pamphyii.

** Pr. curis* Frumenti.
** Lege*, Centonem.

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Florentino.

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Furensi.

Passio Georgii, apocrypha,

Scriptura, quæ appellatur Salomonis interdictio, apocrypha.

Philacteria omnia, quæ non Angelorum, ut illi confingunt, sed Dæmonum magis conscripta sunt nominibus, apocrypha.

Hæc, & his similia, quæ Simon magus, Nicolaus, Cerinthus, Marcion, Basilides, Ebion, Paulus etiam Samosatenus, Photinus, & Bonosus, qui simili errore defecerunt, Montanus quoque cum suis obscœnissimis sequacibus, Apollinaris, Valentinus, sive Manichæus, Faustus, Africanus. Sabellius, Arrius, Macedonius, Eunomius, Conomius, Novatius, Sabbatius, Callistus, Donatus, Eustacius, Iovinianus, Pelagius, Iulianus Eclanensis, Cælestinus, Maximianus, Priscillianus ab Spania, Nestorius Constantinopolitanus, Maximus Cinicus, Lampetius, Dioscorus, Eutyches, Petrus, & alius Petrus: e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit: Acacius Constantinopolitanus cum consortibus suis: necnon & omnes hæresiarches, & eorum discipulos, qui schismatica docuerunt, vel conscripserunt, quorum nomina minime retinuimus; non solum repudiata, verum etiam ab omni Romana, Catholica, & Apostolica Ecclesia eliminata, atque cum suis auctoribus, auctorumque sequacibus sub anathematis, & indissolubili vinculo in æternum confitemur esse damnata.

Explicit Decretale editum ab Hormisda Papa Vrbis Romanæ.

GELASII DECRETUM
Ex Cod. Vaticano.

Pass. Giorgi, apg.

Scriptura, quæ appellatur contradictio Solomonis, apg.

Filacteria omnia, quæ* non Angelorum, ut illi confingunt, sed Demonum magis arte conscripta sunt, apg. *Cod. nos, *mendosè*

Hæc & his similia, quæ Simon Magus, *Nigolaus, Cirinthus, Marcion, Baselides, Ebion, Paulus etiam & Samosatenus, Futinus, & Bonosus, & qui simili errore defecerunt, Montanus quoque cum suis obsceniss imis sequacibus Apolonaris, Valentinianus, sive Manichæus, Faustus, Affricanus, Sabellius, Arrius, Machedonius, Eunomius, Navatus, Sabastius, Cælestus, Donatu, Eustacius, Iovianus, Pelegius, Julianus Elane, Celestius, Maximilianus, Priscillianus ab Hispania, Nestorius Constantinopolitanus, Maximus Cinicus, Lampecius, Dioscorus, Eutichius, Petrus, & alius Petrus: e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit: Acchacius Constantinopolitanus cum consortibus suis: necnon & omnes hereses, & hereseorum discipuli, sive Scismatici, qui docuerunt, vel conscripserunt, quorum nomina minime retenentur, non solum repudiata, verum ab omni Romana, *vel Catholica & Apostolica Ecclesia elimina ta, atque cum suis auctoribus, auctorumque sequacibus sub anathemate, insolubili vinculo in eternum confitemur esse damnata.

* *Secundis curis*, Nicolaus.

τὸ vel, *addi-tum sec. cur*.*

Expliciunt Decretalis.

IN-

INDEX
NOMINUM ET RERUM PRÆCIPUARUM.

Numerus Paginam indicat. A. primam columnam. B. secundam designant.

A

B

C

D

E

Eldra

F

G

Hæres

H

I

L

M

S. Mi-

S

T

Tol-

FINIS.

BULLAR
MAGNUM
ROMANU

TOM. I.
440–1061

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm